

శ్రీ అరవిందు

చుందురు. ఒక నూతన శక్తి వారిని ముందుకు నడిపించును. పూర్వమెన్నడు వారు ఊహించని భావపరంపరలు ఊపు చున్నట్లుండును. అప్పటి స్వభావము, కృతవనిము, భావ, భావములు వేరుగానుండును. అదియు దినముల తిరబడి ఉండునదికాదు. మోహినీ వేషమున అమృతసానము చేయించి మాయమగును.

అట్టి అనభవములు మనకు పరిచితములే. కాని అవి ఎప్పుడో అరుదుగా జన్మించి, అప్పుడే రాలిపోవుచుండును. దివ్యత్వములోని ఒక అణువు మనకు చేరనపుడే, అట్టి ఆనందానభవముల మనము దూచుచుండుము. దివ్యత్వమునే మనము చేరగలిగిన, మన జీవితము ఎంత ఉన్నతితో తుల తూగునో మనము ఊహించుకొనవచ్చును.

అట్టి కాశ్వత శత్రేజమును, నిరంతర ఆనందమును పొందుటకు మానవుడు అర్హుడైనవాడని, అట్టి ఆనందధామ మనకు ప్రయాణము సల్పుచున్నాడని శ్రీ అరవిందుని విశ్వాసము. కేవలము గృహముమాత్రము కాదు, మానవజాతియే అట్టి పరిణామమును పొందనున్నదని వారి నుతము. కాని

వేల సంవత్సరములో, అక్షల సంవత్సరములో పట్టవచ్చున ఆ గవ్యస్థానమును చేరుటకు. చేరినప్పుడు, ముఖ దుఃఖములకు, సాపక్ష్యములకు అతీతుడు కాగలడు మానవుడు ప్రస్తుతము పశువునకు మానవునకు ఎంత కృత్యాసమున్నదో వర్తమానముదలి మానవునకు భావి దివ్యమానవునకు అంత కృత్యాసముండును. దానినే వారు దివ్య జీవితము Life divine అని పిలిచిరి.

కాని యీ దివ్యత్వము కాల పరిణామముతో, పరిపక్వ నుతో రావలసినదేనా, మానవుని యత్నమును ఆవసరమా అని శ్రీ అరవిందు చర్చించిరి. మానవుని యత్నముచే ఆ దివ్యత్వపు అవతరణకు త్వరితపాతకలమనియు, ఆ యత్నము ఆత్మసమర్పణ Self surrender ద్వారా యోగముద్వారా కావలసియున్నదనియు వారి నుతము. అట్టి నిరంతర సాధనను నలుబదివత్సరములుగా కావించి, వారి శిష్యులకు ఆ మార్గమును చూపించి డిసెంబరు 4-5 తేదీల రాత్రి యీ జన్మమును విడనాడి, కాశ్వత ఆనందపు దివ్యజీవితములో చేరిపోయిరి శ్రీ అరవిందు. శ్రీవారి యత్నము సఫలమగు గాక!

‘అమ్మ’

భాషాప్రవీణ అరవెల్లి లక్ష్మీనారాయణాచార్య.

ఏమి వాంఛించియో నన్ను నిన్నినాళ్లు
కడుపు లోనుంచి కడు బ్రేతు గడుగుకొనగ
గర్భవేదన సహించి కడఁక గర్భ
నేని కన్నది అమ్మయై ససినెడుటకే?

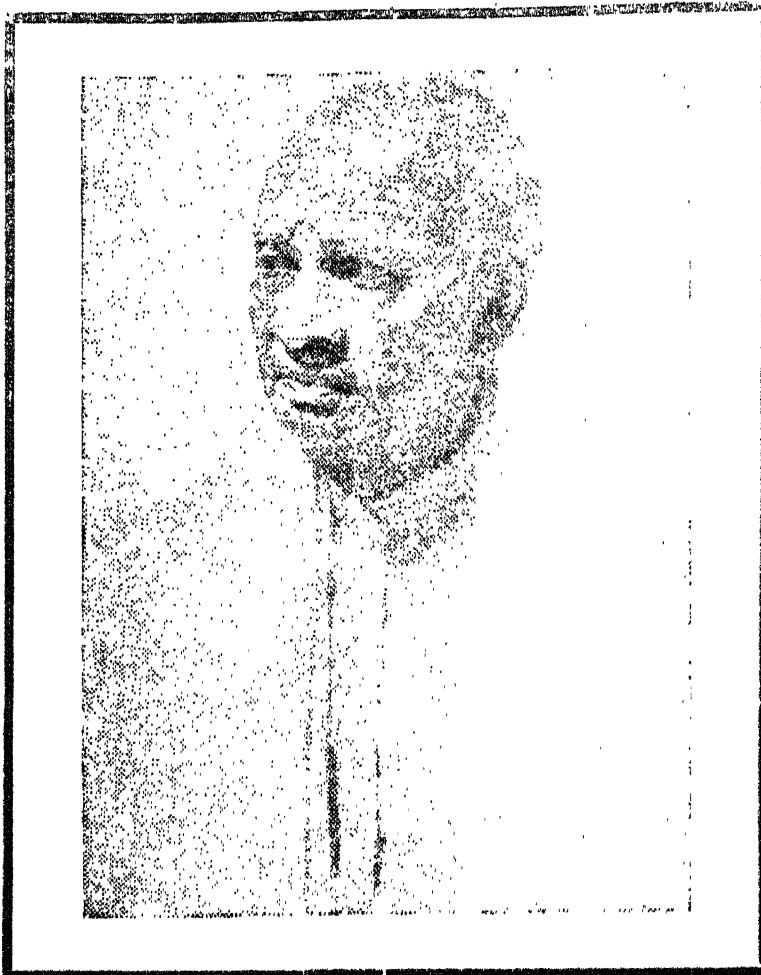
గడియ కనుమాయ గాతించు గాములకును
జుట్టులోని కచ్చునేగికి జోడునీక
కనుగలిగి రక్ష సేనెడి కన్నతల్లి
కష్టపాటున కేషిని గలదె ఫలము?

గడపె మూడేడుదినములు కన్ననిసువు
చెంగటనే తల్లి, ముమ్మడి నేలయ్యె
భర్తకున్ బంధుజనముల కార్దులకును
ఏమి గోరియె వాయు యిట్లు నేత?

ఒత్తిగిల నొత్తునో యను నుత్తలమున
మెత్త మెత్తని పొత్తిలి పొత్తుగలిపి,
హత్తి కొంగిట, ముద్దాడి హాయిపాడి
ఊయల న్నూపు మాతకు నుద్దిగలదె?

నిముస మెడయయ్యె నేనియా నిదురబోక
కింక సేనెడి నిసువిటు, గీజదాట
రాని భద్రాజ్ఞయటు తను బ్రేచుకొనగ
నోర్పునేర్పున వారల కొనర ‘బుప్టి’
కువ్వలికు మాతృ మూర్తికి దోయిలింతు.

జననం
31-10-1878

మరణం
16-12-1950

ధారత స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు, సమైక్య సచివాలయ నిర్మాత.
ఇండియా ఉపప్రధాని, దివిరేగిన సర్దార్ వల్లభాయి పటేల్.

*

*

*

ఆంధ్ర మహిళా సభలో సంతాప సభ

జ 16-12-1950 న ఆంధ్ర మహిళాసభలో ఆనందజీవి
సర్దార్ వల్లభాయి పటేలు తృతీని గూర్చి శ్రీ బులుసు
సాంబమూర్తిగారి అధ్యక్షతక్రింద సంతాప సభ జరిగెను.
న్యాయమూర్తి చింతనంట రాఘవగావుగారు, శ్రీ మోహన
లాల్ మెహతాగారు, శ్రీమతి కామేశ్వరమ్మగారు, తది
తరులు, సర్దార్ పటేల్ యొక్క క్రతిభా విశేషములను,
జీవితమునకై వారినందించిన స్వార్థత్యాగము, ఘోరకార్య

ములను, స్మృతికి జెప్పిరి. వ్యక్తిత్వం శ్రీమతి చాన్ద్రావతి
టమ్మగారు సర్దార్ గారి మహిళా సభకు అందించిన
సందర్భాన్ని స్మరించి, ఆయన తృతీని గూర్చి సాంబమూర్తి
ఆయన కుటుంబమునకు సానుభూతియు దాస్యచూ ర్తికావ
మును ప్రతి పాదించగా సభికులు నిశ్చలముగా నిలువబడి
అనూదించిరి. జనగణము గానములతో సభ ముగిసెను.

---రా. లక్ష్మి.

మన సర్దార్ జీ

శ్రీమతి అవుల జయప్రదా దేవి

సర్దార్ అనే పదంలోనే కనిపిస్తోంది ఆయన ప్రతిభ. ప్రపంచంలో ఎంతవరకూ పుడవూ ఉంటారు. కాని అందరూ ప్రపంచానికి ఉపకారం చేయలేదు. కొందరైనా కారణమేమిట ఉంటోంది. లేకపోతే మన రాజకీయాలూ, సమాజాలూ వ్యాయం బద్ధంగానూ, నియమ బద్ధంగానూ వుంటాయి. వారి అస్తవ్యయం ప్రపంచానికే తీగని శక్తిగా కనిపిస్తుంది. వారు చూపించే మార్గలు ప్రజాసహితాలుగా ఉంటాయి. ఈ ప్రపంచంలో ఎప్పటికప్పుడు కారణమేమిట దృవించి, మార్గదర్శకులై మన కర్తవ్యాన్ని సూచిస్తూ ఉంటారు. అట్టివారిలో మన సర్దార్ జీ ఒకరు.

ఈయన రాజకీయంగా చేసిన సేవ మరువరానిది. భారతదేశ స్వాతంత్ర్యము కోసం తన జీవితాన్నే అంకితం చేసారు. తన విప్లవసంగీతం అంతో ప్రజాస్వామ్యం కర్తవ్యాన్ని నిర్వహిస్తూ ఉండినారు. ఎటువంటి జటిల సమస్యనైనా ఎదుర్కొంటూనే వెనుకంజలు వేసేవారుకారు. చిన్నతనంలోనే ఆయనకు ఒక గడ్డ లేచిందట. అక్కడ ఉండి పల్లెటూరుకు ఇనుపగుండును కాల్చి అంటించితేగాని నయంకాదని చెప్పాడట. తీరా అలాచెయ్యవలసి వచ్చేట స్పటికి పసివాడైన వల్లభాయిని చూచి అంటించలేక తట పటాయిస్తున్నాడట. కాని వల్లభాయి “అయ్యో గుండు చల్లబడిపోతుంది” అని తానేవ్యయంగా సందేహిస్తున్న నైద్యని చేతిలోనుండి గుండుతీసుకొని అంటించుకున్నాడట. అబ్బ! ఎంత సాహసం! అంత పనితనంలో!!!

ఇదేకాదు; ఓమాటూక్కుల్లో కూడా ఇలాగే జరిగింది. సంస్కృత పక్షపాతి అయిన గుజరాతీ పండితుడు వల్లభాయిని “నీవు సంస్కృతం చదువక గుజరాతీ ఎందుకు చదువుచున్నావు?” అని అడిగాడట. “అందరూ సంస్కృతమే చదివితే మిగతావారే గుజరాతీ చదివిస్తారు ముష్టారూ” అని చతురతగా జవాబిచ్చాడట. దానికి పండితుడు కోపించుకుని ఏదో ఒకరకంగా సర్దార్ ని శిక్షించాలని ఎక్కాలు వేసుకురమ్మన్నాడట. మూలంపైనే విద్యార్థి అయిన వల్లభాయి ఎంతో అవమానంగా భావించి ఎక్కాలు వేసుకురావడం మరనాడు క్లాసులోనికి రాగానే పండితుడు “పాడేలాడే” అని అడిగాడట. పాడే అంటే గుజరాతీలో ఎక్కములని అర్థం. దానికి చెండ్ల అర్థం

మాడలు అని కూడా ఉంది. దానికి “గుమ్మండాః తీసుకొనివచ్చాను, ఒకటి వెనుకకు నుట్టింది, దాని వెనకా అన్నీ పారిపోయాయండీ” అని సమాధాన మిచ్చాడట. పండితుడు తెల్లపోయి ఏమీ చేయలేక ప్రధానోపాధాయని వద్దకు నిపోర్టువ్రాసి పంపించాడట. ఆయన దగ్గ కూడా వల్లభాయి “అర్థంలేని, నిరుపయోగమైన శిష్యుడు నిగ్గుటం మూలంగా ఇలాచెప్పవలసి వచ్చిందే”ని సమాధాన మిచ్చాడట. ఆ ప్రధానోపాధ్యాయుడు అక్కర్లేంతో “ఇలాంటి పిల్లవాడిని నే వెక్కడా చూడలేద”న్నాడట. దీని మూలంగా తనకు మంచిది కాదని తోచిన దానిని నిరాకరించుటకు ఏమాత్రం సందేహించడని తెలుస్తోంది. ని,

ఇదే విధంగా చివరివరకు తన జీవితయాత్రను సాగించు చాడు సర్దార్ పటేల్. పట్టదలతో దేశక్షేమం కొరకు 600 స్వదేశ సంస్తానాలను ప్రభుత్వంలో కలపి ఒడుగుడు పులు లేకుండా విజయత్యం ఏర్పరచిన ప్రతిభావంతుడు. అవసర సమయంవరకు తన కర్తవ్యాన్ని అతినిపుణతతోగల నెరవేర్చిన ప్రజ్ఞావంతుడు. ఈయన తన కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చుటలో ఎటువంటి ఆపదను సయితము సహించేవాడు. ని న్యాయవాదిగా పనిచేసేటప్పుడు కోర్టులో వాదిస్తున్న త సమయంలో భార్య మరణవార్తతో పెరిగ్రాంవస్తే చూచి కూడా చలించక తన పనిపూర్తి అయ్యేవరకు తొణకక కుండా కేసుపూర్తి చేసాడట.

స్వయంగా ఆయనే బాబ్డోలీ కిసాను ఉద్యమంలో “నాకు యుద్ధము, విప్లవము చాలాఇష్టం. అందుకు జంకని వారే క్యాక్షేత్రంలోకి రావాలి” అని అన్నారు. ఒకమారు గాంధీ మహాత్ముడు కూడా “సర్దార్, ఒక నిజమైన యోధుడు. మంచుతో కప్పబడిన అన్ని ప్యతలంలాంటివాడు” అని అన్నారు. అటువంటి మహనీయుని అస్తవ్యయం మనకు తీగనిలోటు. మన భారతదేశం ఎదుర్కొనుచున్న ఒక్కొక్క బటిల సమస్యను అవలీలగా తేల్చగలిగిన అమహా మేధావి మృతి యావద్భారత దేశానికి భగంపలేని బాధ. ఆ మహనీయుడు మన ఎదుట లేకున్న ఆ మహనీయుని ఉపదేశాల ననుసరించి మన భారతీయులు తమ మాతృ భూమిని రక్షించుకోగలరని కాంక్షిస్తున్నాము.

ఓం. శ్యాంతి శ్యాంతి.

ఫిబ్రవరి, 1949లో నర్సారో వారు చెన్నపురికి వచ్చినప్పుడు

ఆంధ్ర మహిళా సభలో స్వాగతము.

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

* శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ *

ఇంటా బయటా :

నవంబరు 28వ తేదీన చెన్నపురి ఆంధ్ర మహాసభవారి యాజమాన్యాల 'విశాల ఆంధ్ర దినము' జరిగింది. ఆ సమావేశములో ఆంధ్ర రాష్ట్రమేకాక త్వరలోనే తెలుగు వారికి విశాలాంధ్ర రాష్ట్రమే ఏర్పడగలదని దానికి తగిన ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నవని విశదపరచారు. ఏర్పడబోయే విశాల ఆంధ్ర రాష్ట్రానికి కాబోయే రాజధానిని గురించి కొంత సంవాదము మామూలు ఫస్ట్ లోనే విస్తరించిన ధోరణిలో నడిచిందనుకొండి. ఏనా రాష్ట్రం అందులోను విశాల రాష్ట్రం సిద్ధించబోతున్నదంటే చాలా తృప్తి కలిగింది. కాని శ్రీ సాంబమూర్తిగారు యిట్లా అన్నారు— భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు వచ్చే ఎన్నికలప్పుడుకాని తగిన రూపుకొంది వాద వివాద స్థితివాటి మధ్య సాక్షాత్కరించవు. ప్రస్తుత పరిస్థితులను పట్టి అత్యంత ఎన్నికలు ముగించటానికి ప్రభుత్వానికి సాధ్యపడకపోవచ్చు. ప్రభుత్వం రోజు రోజుకు ఎన్నెన్నో కొత్త విషయ సమస్యలను ఎదుర్కొనవలసి వస్తున్నది. తీవ్ర సమస్య పరిష్కారంలో నిమగ్నము కావలసి వుండటాన ప్రభుత్వం ఇప్పట్లో ఎన్నికలు జరిపించకపోవచ్చు. దానితోపాటు మన రాష్ట్ర నిర్మాణంకూడ వెనక్కు జరిగితే ఆశ్చర్యపడ నవసరముగాని ఆవేదనపడ నవసరముగాని లేదు — ఆహార సమస్య, కాంది శీతుల సమస్య, ఆర్థిక సమస్య, కాశ్మీర్ సమస్య మొదలయిన పాతవే యింకా అంతుపట్టలేదు. ఎప్పుటికప్పుడు కొత్త రూపంతో, కొత్త షాకుతో సాక్షాత్కరింస్తున్నాయి.

ఇవి ఇట్లా వుండగా ఇరుగుపొరుగువారి బెడదలు కూడ వచ్చి చుట్టుకుంటున్నాయి. నేపాల్, టిబెట్టు, చైనాలు, కొంత అలజడిచేసి భారత ప్రభుత్వ దృష్టిని తమ వైపు తిప్పుకుంటున్నాయి. మాకేమోనీ కద్దమకొన్నా పూరుకో నిక్కటంలేదు. ఇంట్లో పరిస్థితులు, యిరుగు పొరుగు పరిస్థితులు యిట్లా వుండగా బయట మహాకల్లోలంగా వుంటు

న్నది. నవంబరు 30వ తేదీ విడుదలయిన తాజా వార్తలను పట్టి కొరియాలో అమెరికా ఏటంబాంబు వుపయోగించటానికి ఆలోచనలు జరుగుతున్నవని తెలుస్తున్నది. ఈవార్త విని బ్రిటిష్ వారు ఆశ్చర్యపడటమేకాక సంతాపపడుతున్నారు. అమెరికాతో చేతులు కలిపి నడిచిందనుకు వాపోతున్నారు మా గతి ఏమి కాబోతుందోనని కొరియాకు దగ్గరలో వుండే ఫిలిప్పీనులు విరగ తొక్కుకుంటున్నారు. ఐక్యరాజ్య సమితి యంతకాలం కొరియా యుద్ధాన్ని ముగింపుకు తేలేకపోయింది. నయానగాని, భయానగాని శాంతి సమకూర్చలేక పోయింది. చివరకు ఏటంబాంబులతో ప్రజానాశనం చేయటం మా సంకల్పము కాదన్న అమెరికావారు ఆ ఆయుధమే పట్టుకు తయారయినారు. “బాంబు చేయించే హక్కు అధికారం ప్రెసిడెంటు ట్రూమన్ చేతిలో వున్నది కాబట్టి గంటలమీద రాగల భయంలేదు. కొన్ని రోజుల వ్యవధి వుంటుంది. ఈలోపల పరిస్థితులు మారి శాంత వాతావరణం ఏర్పడవచ్చునని ఐక్యరాజ్యసమితి రాజకీయవేత్తలు, బ్రిటిష్ వారు కొంత పూరట చెందుతున్నారు. బాంబులు వేసే ఆలోచనలు జరుగుతున్నవని ట్రూమన్ పత్రికా విలేఖరుల సమావేశములో చెప్తుండగా ఒక విలేఖరి “మెకార్థరు మీ ఆజ్ఞ పొందకుండానే బాంబు వుపయోగిస్తాడా” అని అడిగాడు. “అబ్బే, ఛా అట్లా వీలులేదు” అని ట్రూమన్ అన్నాడనుకొండి. కాని ట్రూమన్ ప్రకటనచేత ఎన్నో అపోహలు కలిగినందువల్ల పరిస్థితులను వివరిస్తూ మళ్ళీ అధికారులు ఇంకో ప్రకటన చేయవలసివచ్చింది. అది కేవలం మజ్జిగలో చల్లపోసినట్లుగా వున్నది.

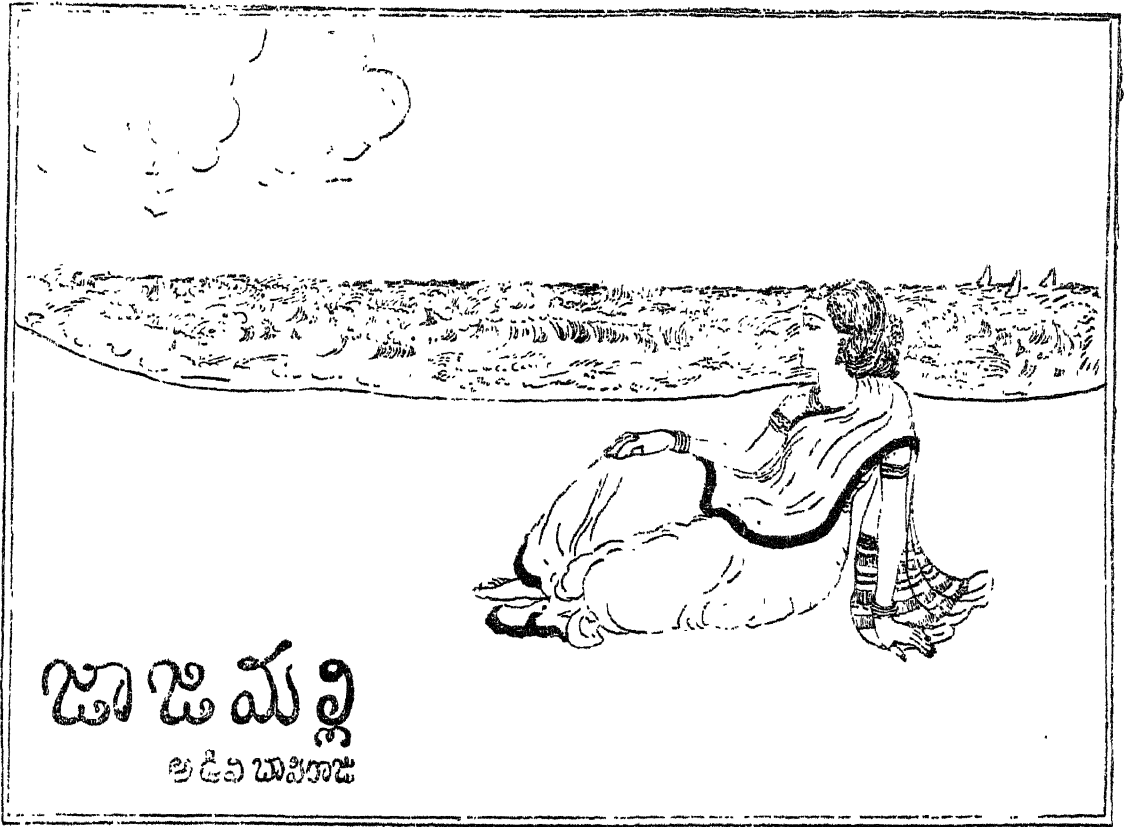
ఏటంబాంబు చైనాలోపడితే ఆ మర్నాడు లండన్ పారిస్ లకు తగిలేదెప్పుడు గురించిన భయం ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు లకు బాగా పట్టుకున్నది. అమెరికా బాంబు ప్రయోగించే పక్షంలో బ్రిటన్ అమెరికాలో తేగతెంపులు చేసుకోవాలని కూడ నిశ్చయించు కున్నారు. బ్రిటిష్, ఫ్రెంచి ప్రధాన

మంత్రులు కూడ పలుకుకొని ట్రూమన్ వ్యూహం కారం బారం వెళ్లారు. ప్రెసాయెంట్లములో అమెరికా చిక్కుకుంటే యిప్పట్లో బయటపడటం కష్టమనీ, యూలోపల రష్యా యూరప్లనంతనీ డేమైనా చేయవచ్చుననీ అట్లే ట్రూమన్ ను సచ్చెప్పగలిగాడు. అందుకని యూరపులో పశ్చిమ రాజ్యాల సేనలన్నిటినీ కలపటానికి సిద్ధపడ్డచేసి, దానికి క్రిందటి యుద్ధంలో స్వసేనానిగా వున్న సుజో విసెన్ హోవను మళ్లీ స్వసేనానిగా ట్రూమన్ నియమించాడు. ఇంతలో ఇండయా నాయకత్వాన 18 ఆసియా దేశాలు యుద్ధ విగమణ తీర్మానాన్ని ప్రతి పాదించింది. కొరియా ఫారోకీజా సమస్యను కలిపి చర్చించాలని వైసా వాదించింది. ఆసియా దేశాల సూచనల కొరియాలో దెబ్బ

తప్ప అమెరికన్ సేనలకు నష్టంబుగనుకని దుర్ని వాడి సాగించటానికి అవకాశాలు లభ్యమైతే ముందు ఇతర ఫలితాలు యేదీవుండవని ప్రవాగానిక. ఇటు రష్యా కొరియాలో కమ్యూనిస్టు పురోగమనాన్ని నులించు వాళ్ళను చూస్తుంది. రష్యాకూ పశ్చిమలో యూరోపియన్ అమెరికాకు బలమైన శత్రువు అని భావించు వాళ్ళు అమెరికాకు దిశదారికి తీసుకురావటానికి పరిష్కారాలు విచారించగలవు. ఫలిత ప్రధాని ప్రెరూమా కొరియా మూలం వెంట్రో తోపేజేసేయటం చాలా సూక్ష్మం. అందుకని అమెరికన్ ప్రముఖులు చాలాసార్లు అంగీకరించుకున్నారు. ఇంకొకర ఆకాబంధంగానే వున్నది. అలాగోయి చాలా సాగునయిన దని పెద్దలు అనలే అన్నారు. ఈవారం!

చిరునవ్వుతో, ఆంధ్ర మహిళాసభ నిర్వాహకుల గౌరవ వందనమండలికొచ్చి, "ధారకదేశపు ఉక్కుమనిషి" నర్సారావు నగర్

నవమ గుచ్చము

0

“కంచిలో నాయనాపిల్ల, పునుక్కోటలో దక్షిణా మూర్తిపిళ్ల, తిరుచునాపల్లి గోవిందస్వామిపిల్ల, అలహానంబి, కోయంబత్తూరు తాయి, బెంగులూరు నాగరత్నం, వీణధనం కంచి ధనకోటి వీరందరు కొద్ది సంవత్సరాల క్రితంవరకూ సర్వ దక్షిణా పథమూ రసహాసులతో నింపిన మహాగాయకులు. ఆంధ్రంలో సంగమేశ్వరుడు, వడ్డాది ఆదిభట్ల నారాయణ దాసు” అని శ్రీమతి తిరుచునాపల్లిలో విఘ్నేశ్వరుని కొండ ఎక్కుతూ పద్మావతికి చెప్పింది.

“ఓహో అనాటివారి అద్భుతం అక్కా! ఈనాడు అరియకుడి, శెంబంగుడి, మధురమణి, పాపా వెంకట్రామయ్య, బాలసుబ్రహ్మణ్య మొదలయిన వారున్నా ఉన్నారు. ద్వారంవారు జగత్పూజ్యులు.”

“మనం ఎప్పుడూ ఏవిద్య విషయంలోనన్నా విద్యార్థులుగా ఉండాలి చెల్లీ! ఈవిశ్వ రహస్యము, మన నిత్య విద్యార్థితత్వంలో కొంచెం కొంచెంగా, తెరవీడుతూ దర్శన

మిస్తుంది. ఆ ప్రత్యక్షమే మనకు ఆనందం సమకూరుస్తూ ఉంటుంది.

“ఆనందమేనా ఈ ప్రపంచానికి కావలసిన వస్తువు అక్కా?”

“అవును! నేన ఇతరులకు ఆనందం సమకూర్చడానికి, జ్ఞానం ఆనందం కోసం. సర్వకృషి ఆనందం కోసం. కళలు ఆనందం కోసం!”

“వైద్యమూ, వ్యవసాయమూ, చేపలు పట్టడమూ ఆనందం కోసమా ఏమిటి అక్కా!”

“ఆ! ఇతరులు జబ్బుతో బాధపడుతూ ఉంటే, వైద్యంవల్ల జబ్బుకుదిర్చి ఆనందం సమకూరుస్తాము కదా! వ్యవసాయం తిండిగింజలు వగైరాలవల్ల ఆకలితీరితే ఆనందం. అందుకే చేపలు పట్టడమూనూ!”

ఈలా అనేక విషయాలు చర్చించుకుంటూ పద్మావతి, శ్రీమతి శీర్షయాత్ర సాగిస్తూన్నారు. అనేక మానవ ప్రకృతులు ఈ మూత్రలో పద్మావతికి శ్రీమతి బోధవల్ల నైతేనేమి, తాను గాఢంగా పరిశీలించడంవల్ల నైతేనేమి అవగతం కాసాగినవి.

మనుష్యుడు తనకులోపైన శక్తి, సంపదా, ఇతరులలో ఉంటే చూచి ఓర్వలేడు. ఆ ఓర్వలేనితనం జగత్సందో భానికి కారణం అవుతుంది. దక్షిణాది సంగీతనిధులు కర్ణాట బాణిని అద్భుతంగా కా హనుమంటూవస్తే, నీరసులై పరి శ్రమచేయక తపస్సు చెడగొట్టుకొని తెలుగువారు అరవడం ఎందుకు? ద్రావిడదీ కషణం అని బ్రాహ్మణద్వేషంతో దక్షిణాది బ్రాహ్మణీతరులు అరవదేశానికి స్వాతంత్ర్యం కావాలనడానికి కారణమూ ఈ ఓర్వలేనితనమే!

శ్రీమతి :—‘కషణం’ - ‘సంఘం’ అన్న సంస్కృత మాటకు తద్భవం ‘వేళం’. ‘భాష’ అన్నపదానికి తద్భవం. ఇంకమణి మేఖలై, శిలప్పాధికారం సంస్కృతన మాటే. వారి తొలిక్కొప్పంలో ‘కావ్యం’ అన్నమాట ‘కావ్యం’ అన్నమాటకు తద్భవం.

పద్మావతి :—మనకు ఏదిమంచో ఏదిచెడ్డో ఎల్లా తెలుస్తుంది అక్కా?

శ్రీమతి :—మన జీవితంలోని సామ్యశక్తే అది నిర్ణయించగలదు.

అన్ని శ్రేత్రాలలోని గుళ్లుగోపురాలు చూపిస్తూ, వాని లోని శిల్పసౌందర్యం వర్ణిస్తూ, మధుర రామేశ్వరమూ మొదలయిన శ్రేత్రయాత్ర సంపూర్ణం కావించి తిరునంత పురం చేరుకున్నారు మన ఇద్దరుయాత్రికులు.

తిరునంతపురంలో అనంత పద్మానాభుణ్ణి దర్శనం చేసుకుని, కన్యాకుమారి అగ్రం చేరుకున్నారు వారు.

౨

కన్యాకుమారి అగ్రం దగ్గర ఎదుట ఆకాశంలోనికి పోయిపోయి విశ్వానితో లీనమైపోయిన మహాసముద్ర గంభీర భావం దర్శించి పులకరించి పోయినారు మన యాత్రికులిద్దరూ!

“ఈ సముద్రము కలియు

ఏ విశ్వరూపాన!

ఈ జీవితము మెలయు

ఏ దివ్య భావాన

నిత్యయాత్రాంకిత పు

నితమవు ఈతరగ”

అంటూ తీయగా పాశంకొన్నది శ్రీమతి.

“ఈ దృశ్యానికి, ఈ పాటకూ సంబంధం ఏమిటి అక్కా?”

“ఓసి వెట్టిరానా! ఒక పవిత్రదృశ్యం సంఘాతమై ఒక మహాభావం ఉదయిస్తుంది. అది కావ్యరూపంగా వచ్చి నప్పుడు ఆ దృశ్యానికీ, ఆ కావ్యానికీ ప్రత్యక్ష సంబంధ మేమీ కనబడదు నిజమే! కాని ప్రతి కావ్యానికీ విశ్వమే హంగవుతుంది.”

ఆ పాట ఎంత అర్థమైనదో, ఆ మాటలూ అంతే అర్థ మయ్యాయి పద్మావతికి. అయినా పద్మావతి శ్రీమతి ఆలోచనా పథం కొంచెం కొంచెం అవగతం చేసుకొంటున్న కొలదీ ఆమెకూ ఏవేవో నూతనమైన పాలిమేరలు గోచరిస్తున్నాయి. మానవజీవిత వైచిత్రీ సర్వశ్రుతియుక్తమై ఆమెకు దర్శన మిస్తున్నది. సామ్యతలు ఉండవు. ఒక్కొక్కప్పుడు తాళం తప్పతుంది. గమకము మాయమౌతుంది.

ఈ నిత్య యాత్రలో మనమ్యు డొకక్కప్పుడు అటునిట పడిపోతాడు. జీవితం దుష్ఠగమౌతుంది. కాలం అప్పుడు చౌకంగా ప్రసరిస్తుంది. సంతోష సమయాలు ధృతిగా ప్రవహించి పోతాయి. అందుకనే నా పసాలలోని విరసబాధ విలంబిత మౌతుంది? కవులు బాధాపూర్ణమైన త్పడాలను యుగాలుగా వర్ణిస్తారు. ఆనంద స్పందితమైన సంవత్సరాలు త్పడికాలై గడచిపోయినాయంటారు.

కాల గర్భంలోనుండి ఉద్భవించి కాలాతీతమౌతుంది రాగం. మానవ కాంక్షారూపమైన రాగమే సంగీతంలో రాగమైనది. కాబట్టే అనంతమైన సంపూర్ణ, ఔడవ, సాడవరాగాలు అమరాగ, కరుణ, క్రోధాధి రాగాల రూపాలు కాబోలు. ఆమెకు తల తిరిగినది. ఆమెలో నుండి బరువైన సీట్టూర్లు వెలువడింది.

ఆ నిట్టూర్పు విని శ్రీమతి ఆమెపైపు తిరిగింది. “ఎందుకు తల్లీ నీకు నిట్టూర్పు?”

“ఎందుకేమిటి? ఈ సముద్రం ఎంతవరకు? ఏ తీరాలు చేరుస్తుంది? ఆ తీరాల భూమి ఎంతవరకు, ఏ సముద్రాల వరకూ? ఆ సముద్రాలు?”

“అలాగే అలోచనలు సముద్రంలోని కెరటాలవృత్తాయి. స్వప్నాలు లోతులు!”

“ఎంత లోతులు?”

“మనం మునుగలేనివి!”

“అప్పుడా లోతులకు సార్థకత?”

“తెలుసుకోగలిగిన వారికి?”

“ప్రతి విషయమూ సముద్రమేనా?”

“కాక!”

“ఆకాశమంత అనంతమా సముద్రంలోతు?”

“ఆ లోతూ అనంతంలోనే లీనమవుతుంది?”

“అంటే?”

“పసిఫిక్కు మహాసముద్రం ఆరుమైళ్ల లోతు అనుకో! అక్కడ భూమి. ఆ భూమి తవ్వకుంటూపోతే, కొన్ని వేల మైళ్లవరకు, ఆరుమైళ్లకు సముద్రం. ఆ సముద్రం పైఅంచు ఆకాశంలో!”

ఇద్దరూ మానం వహించారు.

అలా వారు రెండురోజు లాగినారు.

మూడవదినం ఉదయం ఆ అగ్రసముద్రంలో స్నానం చేసి, కన్యాకుమారి గుడిలో పూజలుచేసి, వచ్చి భోజనానికి ఇంకా రెండంటులు వ్యవధి ఉండడంవల్ల సముద్రం ఒడ్డునే వచ్చి కూర్చున్నారు. ఇంకా యాత్రికులు స్నానాలు చేస్తునే ఉన్నారు. కుడివేపుగా నూర్యుడు ఆకాశంలోనికి చొచ్చుకు పైకి సాగిపోతున్నాడు. చల్లలిగాలి వీస్తూఉంది. ఆకాశంలో మేఘాలు లేవు. సముద్రం కెరటాలు ఎక్కడ ఉద్భవించాయో, వస్తూ ఒడ్డున విరుగబోయే రేకులతాల్చి వయ్యారంగా తలలువంచి నరుగులతో బుడగలతో విరుగు తున్నాయి. ఆ విరుగుడులోనుండి చిన్న తరంగాలు ఉద్భవించి ఒడ్డుకు గుసుగులతో నివేదిస్తున్నవి.

3

అప్పుడు పద్మారతి సముద్రంహోరుకు తన కంఠం శ్రుతి కలిపి, తోడి రాగంలో, ఆది తాళంలో

“కోటి కరుణ ధనుష్కాటిగోకుండం

విటక తరిగెదవే? ఒ ముసా? ||కోటి||

నూటిగ త్యాచ సుందరమూర్తిని

నూటిమాటికి జాయమహారాజులకు,

||కోటి||...

గంగ నూ పురంబునను జనియించెను

రంగనిగని కావేరి రాజిల్లెను

హింగుచు శ్రీఘ్ననాథుని, శ్రీమతో

బంగడు త్యాగరాజు మనవి వివే! ||కోటి||”

అన్న త్యాగరాజకీర్తన పాడింది.

“కోటికరుణ అవగానే గంగా, యమునా, గోదావరీ, కృష్ణా, మహానది, సింధు, నర్మదా, తపతీ, కావేరీ మొదలయిన భారతీయ నదీనదాలు, వివిధ దేశాలలో మహానదీ, అమెజాన్, నీల్వోల్టా, బ్రోనికో, జాంబెసీ, వోల్గాది నదులు అన్నీ వివిధరాగాలు పాడుకుంటూ శ్రీరామచంద్రుని పాదాల కడకు ప్రవహించి కన్నాన్నట్లు ప్రత్యక్షమైవది శ్రీమతికి. శ్రీమతి తనమయిపోయినది.

తాము దర్శించిన ధనుష్కాటినా రామాయణకాలపు ధనుష్కాటి! అక్కడ నుండేనా శ్రీరామప్రభువు లంకకు వాణి నిర్మించినది? ఈనాటి సింహళమేనా అనాటి లంక?

“ఈ కన్యాకుమారి అగ్రమూ ఈ సముద్రమూ చూచేనా ఆ కీర్తన జ్ఞాపకం వచ్చింది నీకు గీతా దేవీ!”

“అదేమిటక్కా నన్ను అలా పిలుస్తున్నావు?”

“నిజంగా నువ్వు గీతాదేవివే! ఈ పాట నాచిన్ననాడు నాయనాపిల్ల పరమ గాంధర్వస్వరూపంగా పాడినాడు.”

“నాయనాపిల్ల అనే పేరేమిటి?”

“అసలుపేరు సుభ్రహ్మణ్యపిల్ల. నలుగురు అక్కచెల్లెళ్లు ధనకోటి సోదరీమణులు. ధనకోటి, కామాక్షమ్మ, అమ్మా పొన్నమ్మ, చినకుటైమ్మ. కామాక్షమ్మ కుమారుడు నాయనా పిల్ల. వేరు సుభ్రహ్మణ్యం అయినా తల్లులు నలుగురూ ‘నాయనా’! అని పిలవడంచేత ‘నాయనాపిల్ల’ అయినాడు.”

“పిల్లలు గొల్లవారా?”

“ఈ పిల్లలు భోగంవారు. అందులో ఏమీ తెలుసు భోగంవారు. భనకోటి మహోన్నత సంగీత విద్వాంసురాలు. అటుంటుంటూ ఈయనపుట్టాడు.”

“చిన్న తనాన్నుంచీ సంగీతంలో అయిమైపోయి ఉంటారు”

“ప్యే! చట్టిమాట. ముప్పై ఏళ్లవరకు రాడీ! అల్లారు ముద్దుగా పెరిగిన పాలుడు! ఇంకేమీ ఏకృషి పట్టు బడలేదు. రాడీల సావాసం. సామూకసరత్తూ, ఓ జట్కూబండీ ఉండేది. ఆయనకు ముప్పై ఏళ్లు వచ్చినప్పుడు, కంచీకి ఒక మహాయోగి విచ్చేసినాడు. ఆయన ‘క్షైలాస సాధాలయం’ లోవిడిది చేశారు. ఆయన తేజస్సు చూచి సగరమంతా ఆయన్ను దర్శించి పునీతులయ్యారు. భనకోటి చెల్లెళ్లతో ఆయనదర్శనం చేసింది. తన చెల్లెలిమమారుని సంగతి చెప్పి కొన్నది. “రేపు ఉదయం నేను రమ్మన్నానని చెప్పి ఆ యువకుని తీసుకొనిరండి” అని స్వామిజీ ఆదేశించారు.

భనకోటి :—వాడు ఎంత బ్రతిమాలినా రాడండీ!

స్వామి :—నేను రమ్మన్నాను అంటే వెంటనేవస్తాడు.

నిజంగా స్వామిజీ చెప్పినట్లే అన్నీ జరిగినవి. నాయనా పిళ్ల స్వామిజీ పాదాలకడవాలినాడు.

౪

స్వామివారు ఏదో మంత్రముపదేశించి తామెవ్వరయంగా ఆయువకునకు సంగీతం చెప్పినారు. ఎవరీస్వామి? నారదుని ఆపరావతారమా అని భనకోటి వారూ అనుకున్నారు.

ఒకరోజున ఆస్వామి మాయమైపోయినాడు. నాయనా పిళ్ల దుఃఖం ఏడు సముద్రాలైనది. గురువుగారిని స్మరిస్తూ

అశ్రాగరాజు అపరావతారం. ఆనాడు భారతీయ గాయకులలో నాయకమణి అయినారు. మహాభక్తుడు భనానికి ఆసించలేదు. నిత్య నాదబిందు కళారాధనమే!

“అయ్యో! తను నలభైరెండవ ఏట గానతేజస్సులో లీనమైపోయినారు చెల్లీ! ఆయన శిష్యుడే చిదంబుపిళ్లగారు. నా చిన్నతనంలో కాకినాడ గానసభలలో ఆయన కచ్చేరి విన్నప్పుడు నా ఆత్మ నన్నువీడి ఆయన పాదాలకడ వాలింది.”

“అక్కా ఆయన రికార్డులు ఏమీ కనబడవే?”

“ఆయన రికార్డులే ఇవ్వలేదు. లక్షలు ఇస్తామన్నారు ఒప్పుకోలేదు. ఇంతకన్న ఛాందసుడు తుమురాడ సంగమే శ్వేర శాస్త్రిగారు, ఈ యుగంలో వీణా పరమేశ్వరుడు. భనాన్ని రోసి, తన జీవితం నాదబిందుకళారాధనకు అర్పించినాడు. ఇద్దరూ బీదవారుగానే పోయినారు.”

“ఎంత చక్కినికథ చెప్పావు అక్కా?”

“ఇది కథకాదు చెల్లీ! చరిత్ర!”

“ఆ చరిత్రలో సుల్వా భాగస్వామివె. ఎంత అద్భుత మంతురాలవు!”

“తల్లీ! నీజీవితం సంగీతాంకితం చేయి. నుబ్బలక్ష్మి పట్టమూర్తులను మరపింపచేయి. ఇదీ నీతపస్సు. నీభర్త ఉత్తముడు. అతని హృదయం నలిపివేయకు. భగవంతుని పూజా పుష్పంలా చూచుకో!”

ఈ మాటలు అంటూఉంటే అక్కడకు నరసింహ మూర్తి మేస్తారు నడిచి చక్కావచ్చారు.

పాఠశీక సంస్కృతి

డాక్టరు వారణాశి యశోదాదేవి

పాఠశీక సంస్కృతి బహుప్రాచీనమైనది; ప్రాచ్య పాశ్చాత్య సంస్కృతుల పరిణామమున కనేక విధముల తోడ్పడినది. భారతీయ పాఠశీక సంస్కృతుల సమ్మిళిత ఛాయలు అనేక విషయములలో కేటికినిగాననగుచున్నవి.

పర్షియా యనుకేరు పర్షిస్ అనుజిల్లానుండి వచ్చినది. ఇరాను, పాఠశీకము, పర్షియాకు నామాంతరములు. పర్షియా, ఇండియాలు భౌగోళికముగకూడ సన్నిహితదేశములే. హిందూ కుష్, సులేమాను పర్వతము లీరెండు దేశములను విభజించు చున్నవి. క్రి. పూ. 9 వ శ|| ప్రాంతమున పర్షియాలో ఆర్యులు నాగరికపద్ధతుల కృద్ధి చేయుచుండిరి. ఇరేనియనుల జండ్ అవెస్టాయను ప్రాచీనగ్రంథము భారతీయుల ఋగ్వేదమును బోలియుండును. హిందూదేశమును కేరు పాఠశీకాదులు సింధునదిని జూచి పెట్టినదే.

పాఠశీక రాజ్యము ప్రాచీన నాగరికస్థానములందును, ఆర్యుల నూతన సామ్రాజ్యములలో మొదటిది. అప్పటి ప్రపంచ సామ్రాజ్యములలో గొప్పది. అసియామైనరు, సిరియా, ప్రాచీన అస్సీయా, బాబిలను సామ్రాజ్యము, ఈజిప్టు, కాకసస్, కాస్పియను ప్రాంతములు, హిందూ దేశములో సింధునదివరకు పాఠశీక సామ్రాజ్యములో కలిసెను. పర్షియను సాగ్వభౌములు తమ సామ్రాజ్యగర్భణకై పెద్ద బాటలనిర్మించి, రాయబారులకు యాత్రికులకు ప్రతి మజిలీయందు అంచెగుట్టుముల సిద్ధముగనుంచువారు. ఈ సామ్రాజ్యపు రాజధాని సుసాపురి; ముఖ్య పట్నములు పెర్సిపోలిస్, ఎక్బటానాలు.

పాఠశీక సామ్రాజ్యమున పారసీ రాజభాషగ నుండెను. వర్తకము, ఆర్థిక విషయములు నెమిటికు పద్ధతులపై నడచు చుండెను. తర్వాత పర్షియను సామ్రాజ్యము విచ్ఛిన్న మయ్యెను. మీదు పాఠశీక రాజులు బాబిలను నాగరి

కతలో నిమగ్నైరాజరాజ విరుదువహించి దేవాలయాధి పత్యమును, గురువ్యమును తలవాల్చిరి. పాఠశీకుల మిత్ర మతము నెవెస్ మతమునకు పోటీగ యుండెను. ఇది కెరకిస్, ఐరెస్ మతములకు పురాతనమైనది; మానవ సంస్కృతిలో వుదయ శిలాయుగపు కాలపుదని తోచును. మిత్రుడు పవిత్ర కృషభమును బలినిచ్చినట్లు ఒక విస్మృత రహస్యగాధ యీ మతమునకు మూలాధాము. మిత్ర విగ్రహపు పవిత్ర కృషభమునకు గాయమై నిరంతరము రక్తము ప్రవహింప, దానినుండి నవజీవనము గల్గునట. మిత్ర దేవభక్తుకు ఆ రక్తములో స్నాతుడగును. వేదములందు మిత్రదేవుడు అనేక ఋక్కులలో స్తుతింపబడెను. ఈమిత్ర ప్రశంస పాఠశీక జండ్ అవెస్టాగ్రంథములో గలదు.

ప్రాచీన పాఠశీకమున జొరొస్తరు ఒక మతమును స్థాపించెను. ఈ మతములో యజ్ఞ వేదికపై ప్రతిదినమును పవిత్రాన్నిని వ్రపాసించుట, దేవాలయపద్ధతి ముఖ్యములు. సస్సనిడు సాగ్వభౌము లీమతమును తమ ప్రభుత్వమతముగ జేసికొనిరి. క్రైస్తవ భావములు జొరొస్తరు మతపు పరిశుద్ధతను చెప్పవ సాగెను.

పర్షియాలో అరబ్బుల పాలనకాలములో వేదాంతము, తత్వశాస్త్రములందలి అనేక ముఖ్య విషయములను, సాంఖ్య సిద్ధాంతములను భారతీయులనుండి పాఠశీకులు గ్రహించి తమ గ్రంథములందు జేర్చి చర్చించిరి. సంస్కృత ప్రాకృతములందలి సామాన్య విషయములను, పంచ తంత్రాదులందలి నీతికథలను, భారత దేశమునుండి పాఠశీకులు, అరబ్బులు గ్రహించిరి.

పాఠశీక వాస్తుశిల్పము అస్సీరియను వాస్తుపురీతిని పోలి యుండును. అస్సీరియను కట్టడములు ఎండిన యిటుకలతో కట్టబడినవి. గోడలక్రింది భాగమున శిల్పనమన్విత

Aiabastar పలకలుండును. ఈ కట్టడములు చాలవరకు భవనరూపమైన దేవాలయములు, వానిపై శిల్పములు రాజుల విజయముల దెల్పును. Pasargadaeలో నైరసు, Carbysusల అగ్రతభవనముల శిథిలములుగలవు. Persapolis లో చావడము ఇరువైపుల స్తంభములుగలిగి చదరముగనున్నవి. పైకప్పు చదునుగనుండి వెలుతురు వచ్చుటకు కొంతస్థలము వదలబడినది. ఆస్థలముపై మరొక కప్పుకలదు, దాని 72 స్తంభముల భాగములు ఇప్పటికినిగలవు. హేలులో 36 స్తంభములుగలవు. దీని పైభాగమున వృషభములు లేక గుఱ్ఱముల తలలు, భుజములుగలవు. వీనిసందులలో కప్పుక మిగిలు అని యున్నవి. కొన్ని స్తంభములు గ్రీకు అయోనియను పద్ధతిలో నలంకరింపబడి యున్నవి. ఈహేలు కొలతలు 350 అడుగులు పొడవు, 300 అడుగుల వెడల్పు. మిలను గుడి తర్వాత ప్రాచీన కట్టడములలో నిదియేగొప్పది.

పెర్సాపోలిస్ లో భవనములు పెద్ద చదును ప్రదేశములపై వైశ్ణోపీయను పద్ధతిలో కట్టబడినవి. సోపానములు అస్సీరియను వాస్తువును బోలియుండును. లోపలిభాగములు వర్ణ చిత్రాలంకృతములు. కోర్నాబాద్ ద్వారముల ఆర్చిలు శిల్పరూప వృషభములనుండి యావిగ్భవించి మెరుపువూత పూసిన యిటుకలతో శోభిల్లుచున్నవి. Loure లో అత్యద్భుతమైన రంగుల యిటుకల శిల్పముల కరుసలుగలవు. వీనిలో మొదటి దరయను భవనము మీది మనుష్యుల యెత్తు వీరుల బొమ్మలు, Artaxerxes భవనము మీద సింహముల ప్రతిమలుగలవు.

ఆధునిక పారశీక శిల్పము సారసనిక్ లేక అరేబియను పద్ధతిలో నున్నది. కాని ఆధునిక పారశీక చిత్రకళ ప్రాచీన పర్షియను చిత్రకళపై ఆధారపడియున్నది. బహుశ, ఈ జిప్సో పద్ధతిగల సారసనిక్ శిల్పము ముస్లిములక్రిందపనిచేయు పారశీక బైజాన్సు శిల్పాలచే వృద్ధిపొందినదే. ముస్లిముల నాటి పారశీక శిల్పము యాజిప్సో బాగ్దాద్ శిల్పముతో తుల తూగుచు, కైరోతోనాటియై, నిసేవా బాబిలనులలోని ప్రాచీన భవనముల ప్రతిబింబించు చున్నది. మసీదులలో యిటుకలగోడల మీద ధగధగ మెరయు నల్లచిత్రములు గలవు.

పర్షియను భాష మునుపు పర్షియా, పర్షియాక్రింద నున్న యితర దేశములందును వ్యాపించినది. జండ్ భాష వేదము లందలి సంస్కృతమును బోలియుండును. ఇదిచాలవరకు వుత్తర పర్షియాలో వృద్ధిపొందెను. ఈ భాష తుడినుండి యెడమకు వ్రాయబడును. ఇదిగాక ప్రాచీన పారశీక భాష Achacmenides శాసనములలో గొప్పడుచున్నది. దేవతలు, మనుష్యులు, దుస్తులు, పాత్రలపేర్లు పురాతన గ్రంథముల లోను, బైబిలులోను గలవు. పహ్లావిభాష సస్సనిడల కాలంలో (3 వ శతాబ్దం 9 వ శతాబ్దం) వృద్ధిపొందెను. ఇందులో నెమిటికు మాటలుగలవు. ఈ భాషలో జొరాస్ట్రీయను మతగాథలు, నాణెములు, శాసనములు గలవు. సనాతన గ్రంథములకు వ్యాఖ్యలు రచింపబడినవి. పాశెండు భాష ప్రాచీన పారశీక భాష ఆధునిక పారశీక భాషగ మారుటను మాచించును. పార్సీ లేక పారసీ భాష క్రీ. శ. 700 నుండి 1100 వరకు వాడుకయందుండెను. ఇందులో అరబిక్ మాటలు చాలగలవు. ఈ పార్సీ భాషకు వ్యాకిరణములేదు. దీని సువర్ణయుగము ఫిరదౌసి కాలము.

పర్షియను సాహిత్యములోనికి ముస్లిములకాలంలో అరబిక్ పదములు, కొరానుబోధలువచ్చి చేరాయి. రచయితలందరు ముస్లిములే. పురాతన పారశీక భాష, శాస్త్రము ముస్లిములచే నాశనము చేయబడెను. అల్లాకు తల యొగ్గని కవులు, పండితులు పలాయనమైరి. తలయొగ్గినవారు తమ పూర్వాచారముల విడచిరి. క్రీ. శ. 9 వ శతాబ్దమున పర్షియనులలో జాతీయ భావములు రేకెత్తి వేయుమంది పద్యగద్య రచయితలు బయలుదేరిరి. ఇప్పటి నుండి 5 శతాబ్దములు పారశీక సాహిత్యజీవనమభివృద్ధి గాంచెను. అన్ని విషయములందును మంచిరచనలు రచితమయ్యెను. 902 ప్రాంతమున అబుల్ హసన్ బుడిగి యను అంధకవి రాజాభిమానమంది 1800,000 పద్యములను రచించి Bidpai కథలను అనుమదించెను. రెండు వందలమంది బానిసలితని చేతిక్రింద నుండిరి.

గజనీ సుల్తానుల కాలంలో మహమ్మదు గజనీయొద్ద నాల్గు వందలమంది అస్థానకవులుండిరి. సుప్రసిద్ధకవులగు అన్నాసీ (1039), షెరూసీ, ఇసాదీ, హుసామ్నా రచయిత పిర్దాసీలు (తరువాతి 24 వ పేజీలో)

నేడు - రేపు

బదరినాథ్

పాలవంటి తెల్లటి వెన్నెలలో ఆలోచిస్తూ నడచిపోతున్నాడు నాగిరెడ్డి. సముద్రపుటలలు పొదాలదాకా వచ్చి ఆగిపోతున్నాయి. సముద్రం హోరు మంటోంది. దగ్గరలో ఉండే సిమెంటు కుప్పలో కూర్చుని మరునాటి కార్యక్రమం ఆలోచిస్తున్నాడు సముద్రపు బొడ్డుని. తైము సుమారు 10 X 11 అయింది. మరునాడు తాను ఆరుగురి తలన మొండెంనుంచి వేరుచేయాలి. అందుకు తనకి 600 రూ. వస్తాయి. ఈ డబ్బు అంతా ఎలా ఖర్చు చేయాలా అని నాగిరెడ్డి ఆలోచన. నాగిరెడ్డికి ఒక్కసారి తన పూర్వపు జీవితం స్ఫురించింది.

నాగిరెడ్డి ఒకనాడు చిన్న పోలీసు జవాను. ఆ రోజులలోనే ఒక యువతితో పరిచయం కలిగింది. ఆ పరిచయం కొద్దిగా శృతిమించింది. ఆ యువతి పెళ్లి చేసుకోవ్వండి. పరిస్థితులుకూడా నాగిరెడ్డికి ఎదురు తిరిగాయి కాబట్టి వివాహం తప్పనిసరి అయింది. కాని తన జీవితం వివాహం చేసుకున్నాక బానిసత్వంలో పడిందని నాగిరెడ్డికి రూఢి అయింది. భార్య రోజూ గుడ్డలకనీ, వాటికనీ వీటికనీ డబ్బు తెచ్చునేది. నాగిరెడ్డి జీతం ఆతని సారాకీ, టీ కర్చుకీ సరి పోయేది. అలాంటప్పుడు చాలా చిక్కుల్లో పడేవాడు సతీమణిని తప్పించుకు తిరగడానికి. ఒకనాడు కొందరు ఖైదీలు తప్పించుకు పారిపోతుంటే అడ్డి ఆసాడు. ఆవాళ ఒళ్లు దెబ్బలు కాయవలసి వచ్చింది. ఇంటికొస్తే ఆనాడే సతీమణి డబ్బు కావాలని కూర్చుంది. శాంతంగా తప్పించుకుందామని వీధిలోకి పోబోయాడు. కాని భార్య డబ్బు చేతిలో పెట్టకుండా అడుగుజేస్తే వల్లకాదని నిలవదీసింది. కోపంతో వున్న నాగిరెడ్డి చెళ్లుమని చెంపపెట్టాడు. వెంటనే అనుకోకుండా ఇంతకపూర్వం ఖైదీలను ఆపడానికి దెబ్బతిన్నదవడమల్లీ సమాధనం చెప్పవలసి వచ్చింది.

అసలే నొప్పితో బాధపడుతున్న నాగిరెడ్డి కోపాన్ని ఆపుకోలేక పోయాడు. ఎదురుగుండా ఉన్న రివాల్వరు తీసి కాలేకాడు. సతీమణి నిలువున కాలిపోయింది. ప్రభు

త్వపు ఉద్యోగి కాబట్టి మనిషి మానసిక కౌర్వూ పరిస్థితులలో చేరిన నేనం కనుక 12 వీళ్లు కనీస కేసు విధించారు.

కాని రెండేళ్లు తిరగకుండానే విముక్తి పొందాడు. అప్పుడు అక్కడఉండే ఉరిశిక్ష అధికారిని దారుణంగా దొంగలు సంపేశారు. మళ్ళీ ఆ పదవికి ఎవరూ గానున్నాడు. నాగిరెడ్డి నేను ఆ పదవి నిర్వహించగలనన్నాడు. విముక్తి పొందాడు. నేడు నాగిరెడ్డి ఉరిశిక్షలువేసే అధికారి. ఇప్పటికీ చాలామంది కలలు నాగిరెడ్డి చేతిమీదుగా ఎగిరి పోయాయి. చాల నిబ్బరం అయిన మనిషి. చైతన్య శ్రోత్యులకు కొడువలేదు. ప్రభుత్వపు విధి అంటే తన ప్రాణాన్ని అడ్డేసి విధి నిర్వహిస్తాడు.

ఈ ఆలోచనలలో నాగిరెడ్డి తిరిగి ఇంటికి చేరాడు. తెల్లవారగట్ట 5 గంటలకల్లా ఉరితీయాలి మల్లీ ఆరుగుర్ని. అందుకని కొద్దిగా మనుకు తీర్మామని 11 గంటలకు ఇల్లు చేరి నడుం వాల్చాడు. ఇప్పుడేగాని సతీమణి ఉంటే తన నిలవ సామ్యు అంతా దాని మొహానికి పారేద్దునుగదా అనుకున్నాడు. 3 గంటలకు అలారం పెట్టి మరీ నిద్రపోయాడు.

3 గంటలకు అలారం కొట్టింది. లేచి ఉదయన కాల కృత్యాలు తీర్చుకుని నాగిరెడ్డి ఇల్లు తాళంవేసి ఇవతలకి వచ్చాడు. తన కుక్కలను పిలిచాడు. అవి పలుకలేదు. ఏమిటా సంగతి అనుకొంటూ కాంపాండు దాటి ఇరవై గజాలు వెళ్లాడు. ఎదురుగా ఉరితీసేచోట దీపాలు వెలుగుతూ కనిపించాయి. 300 గజాలు వెళ్లాడంటే చేరుకుంటాడు. అనుకొంటూ రెండడుగులు వేసాడు. కాలికేదో మెత్తగా తగిలింది. వంగి తడిమిచూసాడు. మసక మసక వెన్నెల్లో తన కుక్క ఒకటి చచ్చిపడివుంది. ఉక్కులాంటి మనిషి స్థబ్ధించిపోయాడు. వెంటనే వెనుకటి ఆఫీసరు హత్య కళ్లకు కట్టిపెట్టయింది. వెనక్కు తిరిగితే చావు తప్పుడు అని తోచింది. ఎంచేతంటే వాల్లెప్పడూకత్తి వెన్నెల్లోగాని పొట్టలోగాని పొడిచి చంపుతారు కాబట్టి అనుకుని చెట్టు చాటుగా మరి ఒక 100 గజాలు నడిచాడు రెండోవకుక్క

మనా కాటపుజాతే, అప్పగింపు గాజ్వీ నాంబూరి వీరబాపి
 అన్నాపి భావించి విమాదయందేరి, సుభిక్షుకపుటలో ప్రసిద్ధులు
 ఒమర్ బయ్యాం, ఫరీదుద్దీన్ అత్తర్ అనుకూలము, అత్తర్
 పెండ్ నామా, అరనీతి గ్రంథము రచించెను. దీనిపై అనేక
 వ్యాఖ్యలు వ్రాయవలెను. జలాలుద్దీను రుమీయను అబి 'జినిర్
 సమస్త', మరియితర ప్రేమగేయములను రచించెను. సాసే
 గొప్పకవి. హాజీత్, మధుసాంము, ప్రేమ, సోయిలలు,
 కుసుమములనూర్చి మృదు మధురముగ నాలాపించెను. ఇతని
 తర్వాత పాఠశిక కవిత్వముయొక్క విశిష్టతక్రమముగ తగ్గెను.
 తర్వాతి కవులలో జమి (1419-93) గొప్ప భావకవి. వదన
 చనలలో ముఖ్యమైనవి సూఫీల చరిత్రము, అద్వైతఖిల సంపు
 టములు, హాఫీజ్ చక్కవి గేయముల రచించెను.

ఆధునిక పాఠశిక కవులలో క్వమీ ముఖ్యుడు. 1890
తర్వాత బచేలు, బహాయిలు తీవ్రమైన భావములను సుందర
మైన కవిశృంగారాల్లో జొప్పించి లలితమైన చక్కని వచనరచ
నలజేసిరి. పాఠశిక నాటక సాహిత్యము ఎక్కువ విలువగలది.

పాఠశిక వచనరచనలలో ముఖ్యమైనవి ఫిద్దానీ యొక్క ఎపోస్ రషిద్దుద్దీనుయొక్క మహమ్మదీయులసంక్షిప్త చరిత్రము. వాచ్ అలంకారయంత రచనశేషాదు. 15 వ

1940లో పెరిస్టెన్సను పైకవారు చరిత్ర ప్రకారం, ఆధునిక చరిత్రకారులలో మికోఖిందో ప్రపంచచరిత్ర రచించి పంపిస్తాడు. పర్షియానులో రచించిన దానితోనూ చరిత్రకారులలో సుప్రసిద్ధులు మహమ్మదుకాలి క్లెస్టా (1840), మహమ్మదు షాహీ, అబుల్ ఫదర్, ముహారిక్ సింగులను గానూ.

జీవితకథలకు, పురాణకథలు పర్వ యెనులలో ముక్కుటముగ
గలవు. భూగోళశాస్త్ర చదువుతలలో మెత్తనీ అమ్మినే,
అమ్మదేరసి, తెల్లీ నాల్గి ముఖ్యులు. మన గ్రంథములు,
కొరాసు అనువాదములు, వ్యాఖ్యలుగలవు. శ్వాయతాస్త్ర
ములో హీదోనా, ఇమాన్ హా, ఫతుహా అలంగిరి అనునవి
ముఖ్య గ్రంథములు. వైద్యశాస్త్రము, శస్త్రచిక్కి, విజ్ఞాన
విషయములపై అరబిక్ నుండి పాఠసీలోనికి గ్రంథములు
అనువదించబడినవి. గణితము, ఖగోళశాస్త్రము, వేదాంత,
అలంకార శాస్త్రములు, రెఖాగచవాది గ్రంథములుగలవు.
వ్యాకరణము భాషాశాస్త్రముపై రచనలు మనదేశములోగలవు.
గ్రీకు, భారతీయ, అరబికు, టర్కీ భాషలనుండి అనువాద
ములు పాఠసీ భాషలోగలవు.

[అలిండియా రేడియోవారి సౌజన్యముతో]

కాలికి తగిలింది. ఈ దెబ్బతో నాగిరెడ్డి పాణాలు పైకి పోయాయి. ఇంక అడుగు కదల్లలేక పోయాడు. అరుద్దా మంటే నోరు పిగలలేదు. ఇంతట్లోకే తనచుట్టూ మనుష్యులు కడులుతున్న అరికిడి అయింది. ముందుకు అడుగు వేశాడు. ఎవరో తా కారు. నిలు అన్నాడు ఆ గంతకుడు. కాని నాగిరెడ్డి తోనేసి పారిపోబోయాడు. ప్రభుత్వ కర్తవ్యం అంటే అలాంటిది. కాని లాభంలేకపోయింది. ఎవరో తన

మీద తాడు విసిరారు. నానితోనే దగ్గరగానున్న చెట్టుకు చుట్టబెట్టారు. నాగిరెడ్డి ఇప్పుడు బంధితుడు. ఎవరో టార్పి లైటు మొహంమీద వేసారు. వెంటనే ఎవరో కొట్టు అన్నారు. అంతే కత్తి ఒకటి నాగిరెడ్డి కంఠంలో గుచ్చు కుంది. వాళ్లెవరూ నాగిరెడ్డికి కనపడలేదు. నాగిరెడ్డి తల వాలిపోయింది. నేటి నాగిరెడ్డి రేపు అవేరాన్ని చూడకుండా ప్రాణాలు వదిలేశాడు ప్రభుత్వ కర్తవ్యానికి.

అ రే బి య ను ని శీ థా లు....

(బిసిను : జరిగి పోయిన దాన్ని జరుగుతున్న దాన్ని జరుగపోవు దాన్ని—సమస్తమూ నేనే! నా ముసుగు ఎవ్వరూ ఎన్నడూ తీసివేయలేరు.)

* * * * *

ప్రహజాదు : నీవు అర్థం చేసుకోవాలని తహతహ పడుతున్న రహస్యాన్ని భౌతిక శాస్త్రాలు మంత్రవిద్యలు కూడా విప్పి చెప్ప లేక పోయినవా?

ప్రహియారు : ఊరకో—నన్ను మాట్లాడించకు—

మరు : నేను అంత బాధ కల్గిస్తున్నానా?

మరు : నీకు పుణ్యముంటుంది—నన్ను వొంటరిగా వుండ నివ్వవా?

మరు : ఇదే అవుతుంది—మంత్రగాళ్లతో శాస్త్రజ్ఞులతో కలిసి తిరుగులే—ఇటువంటి దయారహితమైన పరివర్తనల్లో పడిపోతారు.

మరు : నీతో చాలా చిక్కు వచ్చింది—నేనేమి చేయ గలనూ?

మరు : ఏముందీ—నన్ను పూర్తిగా నీకు అవగాహన మయ్యేలా మారి పోమంటావు—ఇప్పటికీ—అంతే గదా?

మరు : ప్రహజాదు.....

మరు : నన్నలా కొత్తగా చూస్తావే?

మరు : నన్ను పరిహసించకు.

మరు : (కోపంగా చూసి మెల్లిగా—) అవును—నీవు పరిహసించ దానికై నా పనికిరావు!

మరు : నీవన్న జేమిటి?

మరు : నా వైసం తెలుసు కోవాలి గదా?

మరు : నాకేది కావాలో నీకు తెలుసును.

మరు : నే నెవ్వరినో—నీకు నిరూపించాలి గదా?

మరు : అవును—

మరు : (మందహాసంతో) నేను—ఒక సుందర శరీరాన్ని!

నేను నిజంగా—అందమైన దాన్ని కదూ?

మరు : (బిగ్గరగా) ఆ సుందర శరీరాన్ని నశించి పోనియ్యి

మరు : అయితే—నేను—గొప్ప వ్యూహయం కలదాన్నవు లేనో! నా వ్యూహయం అటువంటిదే కదూ?

మరు : ఆ ఉన్నత వ్యూహయాన్ని తగుల పడి పోనియ్యి!

మరు : ఆశరీరాన్ని—అవ్యూహయాన్ని—ఎంతగా ప్రేమించే వాడవో—క్షాపకం లేదా!

మరు : నిజమే—అయితే అదంతా జరిగి పోయినది! నేడు నేను విచారగ్రస్తుడిని!

మరు : (అతని వైపునకు వెళ్తూ—) అంత నిరాశా? ప్రహియారు—నా ప్రియా.....

మరు : దూరంగా పో—నీవు మోసగత్తెవు...అవును—నీకు 'నీవు' తప్ప మరేదీ అక్కరలేదు!

మరు : నిజమేనా?

మరు : నీవు మోసగత్తెవు—

మరు : (చిఱునవ్వుతో—) మరెందుకీ నన్ను బ్రతక నివ్వడం?

మరు : అబ్బ—నిన్నేదో భూతం తీసుకొవచ్చిందీ భూమి మీదికి!

మరు : నేనెవ్వరో తెలియక పోవడంచేత నన్ను బ్రతక నివ్వడం—అంతేనా?

మరు : (విసుగ్గా ముఖాన్ని తిప్పేసుకొని—) నాకు నీవన్నా—ఏదన్నా అత్యుంలేదు.

మరు : అటువైపునకు తిరిగావు—అంత గ్రుడ్డివాడి వసుకో లేదు. ఇంకొక్క ఊణం నావైపునకు చూసి వుంటేనో—అహ!

అనువాదం : కొత్త పల్లి లలిత

అ రే ది యు ను ని శీ థా టు

మరు : కేసు కొంచెంన్నా ఎంతో ఎక్కువ చూసాను. చాబాబు కావడం అదే!

మరు : అందుకని అన్నిటిని చూడకుండానే చాటి పోయావు...అతిగా చూడాలనే తొందర పాటులాగ కరుస్తాన్ని విట్టి పోయావు...నీవు చేసిన పెద్ద పాప పాటుదే మహియారు!

మరు : (చిగులుగా—) నేను ఒక్కటే కోరుతున్నాను—

మరు : ఏకీభావమా? అదేమిటి?

మరు : మృత్యువు!

మరు : అంత విచార మెందుకూ?

మరు : జీవితంలో 'కొత్తదీ' అని మిగిలినది లేదు—నేను అంతా అనుభవించాను!

మరు : ఊహా—నిన్ను దగ్గరగా రమ్మని ఆకర్షిస్తున్న ప్రకృతి సాగను నిన్ను జీవంతో వుండ మనడం లేదా?

మరు : కాదు—ప్రకృతి కూడా బందీయే! దాని మెడపై ఉరిత్రాడు అనుక్షణం మరింత బిగింపబడుతూ ఉంటుంది!

మరు : నీకు పిచ్చెత్తుతోంది...అలోచనతో మెదట్ని కదిపి వేసావు! పిచ్చివాడివి—ఏరహస్యాల్ని తెలుసుకో వాలని బాధ? కుతర్క పూర్ణమైన దానిలో ఏదో గొప్ప రహస్యం వుందని బాధపడ్తూ నీ కేసు జీవితాన్ని గడుపుతావా?

మరు : ఇక బ్రతికి విలంబ ఏమాత్రం లేదు—నేను ప్రయత్నించాను! అన్నిటిని అతిగా అనుభవించాను.

మరు : నీవు తెలుసు కోవాలను కొన్న దానికోసం సరైన దారిలో వెళ్లా వనుకొంటున్నావా? ఆ వెతుకుతున్న దశలం వున్నదని నీ కెన్నరైనా మాటిచ్చినారా? చూడూ—ఈ స్థితిలోకి...ఏమి కనబడ్తోందో చెప్ప గలవా? అందులో వున్నది స్వచ్ఛత! నీవు పరికించి చూస్తే అదే నాకళ్లలోతుల్లో చూడగలవు...అందులో నీకు కావలసిన కొన్ని లోతైన రహస్యాల్ని అవగాహన చేసుకోగలవు!

మరు : స్వచ్ఛత! అది మలినమై పోనియ్యి...ఇంత తేట దర మంటే నాకుభయం—ఈ తేట దనంలో మునిగి చాడు ఆభాగ్యుడు!

మరు : నిగ్భాగ్యుడవు నీవేనా?

మరు : స్వచ్ఛత! స్వచ్ఛత! అదే అమె, మేలి ముసుగు!

మరు : ఎవరిదీ?

మరు : ఆమెది...ఆమెది...ఆమెది—

మరు : నిన్ను చూస్తే భయం వేస్తోంది...

మరు : ఆమె మేలి ముసుగు నైర్మల్యంతో నేయబడింది!!!

నిర్మలా కాశం—నిర్మల నేత్రాలు—నిర్మల దశం—
నిర్మల వాయువు—నిర్మల శూన్యం—వీటి పోగులతో నేయబడింది!!! దాని వెనుక ఏముందీ? స్వచ్ఛత కన్నా పలుచనివి—అవి ఇనప తెరలు!!

మరు : మహియారు—ప్రియా...నీతో వచ్చిన బాధ ఇదే—నీవొక విషాద చక్రవర్తివి...మానవత్వాన్ని కోల్పోయావు...హృదయాన్ని దేనికోసమని తాకట్టు పెట్టావా?

మరు : మానవత్వంతో 'నాకొక ఉపయోగం లేదు. హృదయంతో అసలే పని లేదు, ఏదో వుండి వుంటుంది అవి సమన్వయ పర్చుకో లేను...నివాన్ని తెలుసుకోవాలి... నాకు జీవితంలో ఇదే ముఖ్యం—ఇదే కావాలి!

మరు : ఆసలు తెలుసు కోడానికి ఏముందీ?

మరు : అది నిజంకాదు. అది అన్యాయం. నేనెన్నాళ్ల నుంచో అడుగుతున్న దానికి జవాబు ఇవ్వ వెందుకూ? ఒక్క కోరికను మన్నించ లేవా?

మరు : ఆ కోరికే మిటి?

మరు : నీ వెవ్వరూ?

మరు : (చిన్న నవ్వుతో) నేను—మహిజాదు!

మరు : అవును—అదే జవాబు...ఎప్పుడూ అదే జవాబు.

నిన్ను మహిజాదు అంటారు. మహిజాదు ఎవ్వరూ?

మరు : మహియారు మాజీ మంత్రి కూతురు!

మరు : అవును. అదీ తెలుసును. మహాబాధనకు నామాటే
మంత్రి పితృత్వాన్ని వహించాడు. లోకం ఆడు
చూనిస్తుందని ఈ పవిత్రభారాన్ని భరించాడు...
ఈ జవాబు నాకు అక్కర్లేదు.

మరు : ఆ దంపతులకు సర్వసాధారణంగా జన్మించిన దానిలా
నన్ను అంకితం చేసేలేదురా ?

మరు : నీవు అందరి వంటి దానివి కావు...నీ పనులు
'శ్రీ' వి కావేమో అని పిస్తుంది !

మరు : నీ శిష్యాదావస్థ ఎంత మిలిమియతోందో చూసావా ?

మరు : ఆమె 'శ్రీ' కాక పోవచ్చును...ఎలా అవుతుంది ?
మళ్ళీ ప్రశ్నిస్తున్నాను. ఆమె ఎవరూ ? అంతః పుర
భూషణ్లో అర్థజీవితాన్ని గడిపిన ఆమెకు—ఈ జప్తు
చీనా, ఇండియాలను పాలించినట్లుగా రాజాకీయాలు
తెలుసును.....కన్యవలె కాలక్షేపం చేసినను వివాహిత
వలె శ్రీ పురుష సాంగత్య విషయములను పూర్తిగా
గ్రహించినది—మగవాళ్ల మంచినదనం తత్వం అన్నీ రుచి
చూసినట్లు చెప్తుంది...అప్పుల పెంపుడు పిల్లవలె గగన
రహస్యాల్ని విప్పి చెప్తుంది...చిన్న దైన ఆమె నిశిత
జ్ఞానానికి భూగోళ సంపత్తి చాలక, రెక్కలు వచ్చి
ఆకాశంలోకి ఎగిరి అప్పురసల జీవితాలు చూచి వచ్చినదా?
పాతాళ రాణిని వలె భైరవుల విశేషాల్ని విశద
పరుస్తుంది...ఆమె ఎవరూ ? ఇజువై సంవత్సరాలు
బయట నూర్యుని వెలుతుర్ని చూడని చీకటి గదుల్లో
గడిపినా—ఇంత జ్ఞానాన్ని ఎట్లా సంపాదించుకొన్నది ?
ఆమె ఎవరూ ? ఆమెకు ఇజువై సంవత్సరాలా ? ఆమె
అనాదరూపిణియా ? ఆమె స్వస్థలమేదై వుంటుందీ ?
అన్నీ ఆమె వేనా ? ఇన్ని అనుమానాలతో నామనస్సు
వేడెక్కి పోయింది. ఈ సమస్యల్ని పూరించమని
ఆజేదన పెట్తోంది...ఆమె శ్రీ కాగలదా ? ప్రకృతి
లోని వివిధ వర్ణముల నామె యేధరించి ప్రకృతి వలె
నటిస్తోందా ?

మరు : మహియాదు. ఇక పూరుకో...నీచేతులు నలుగు
తున్నవి...నీ ముఖం కత్తిహీనకంగా మారి పోతోంది—

మరు : నాకు కత్తిలేదు...నామనస్సు పూరుకోదు. అది
తెలుసు కోవాల్సిందే—తప్పదు !

మరు : అవన్నీ అలోచించక పూరుకో మహియాదు...

మరు : నీవు నాభార్యవు...నిన్ను ప్రేమించాను...ఎంత
కాలం. మనిద్దరికీ మధ్య ఈ వత్రి సేర నుంచుతావు...
నేను భరించలేను—

మరు : (లోలోపల—)అది తొలిగిస్తే నీవొక్క ఊడమైనా
గచ్చు చూడ గలవా ?

మరు : ఏదో అంటున్నా జేమిటి ?

మరు : ఏమీలేదు—నీకువిశ్రాంతికావాలి...సమకోపూ—

మరు : (పెద్దగా—) ఊహా—నేను వెళ్లను...నే నిప్పుడే
తెలుసుకోవాలి. తప్పదంక—హీ—

మరు : మహియాదు...ఇంత పసిపిల్ల వానివలె అల్లరి
పెట్టుకు... ఈ విధంగా ఇజువై యుగాలు ప్రవర్తించినా
జవాబు రాదు...అది విప్పి చెప్పలేను...అది 'వాది'
కాదు నీవు అసంభవాన్ని కోరుతున్నావు...ఎంత ఆనా
కోగ్యంగా వున్నావో అలోచించుకో—

మరు : నీకు తెలుసును—అన్నీ తెలుసును ! నీవేపని ఆలో
చించనిదే చేయవు...అనుకోకుండా ఉత్సాహ పూరి
తంగా నీనుండి ఏదీ పైకి రానివ్వవు ! స్వహస్తాలతో
మదును చేసుకొన్నదారినే వెడ్డావు...ఒక్క అడుగు
ఇటుగానీ అటుగానీ ప్రమాదాన్నైనా వేయవు...సూర్య
చంద్ర సక్షత్రాదుల వలెనే నీదీ తప్పని దారి !!!
అబ్బ—నీవు ఊహకందని జ్ఞాన సమూహానివి...మహా
సముద్రానివి !!!

మరు : (చిన్న నవ్వుతోడ) నీ దృష్టి సరిహద్దులలో నన్ను
బంధిస్తున్నావు మహియాదు !

మరు : నేను సత్యం చూపాను.

మరు : (హాహిస్తా—) అంత సత్య వాదమా ?

మరు : నాకు 'సత్యం' కావాలి...అది చెప్పవూ ?

మరు : అబ్బ—వెల్లిపడుకో, లేకపోతే నీ న్నేహితులైన
మంత్రగాళ్లు, కాశ్రుజ్ఞులతో కలిసి ఉన్నాది వైపో !

అ రే వి య ను ని శే థా జి

మరు : (అంబులకుట్టు తీక్షణంగా చూస్తాడు—) ఇది మరు : (అలిగా—) పిచ్చివాడో!
దేవతల కావం!!

మరు : నన్నలా కొత్తగా చూస్తున్నా చేమిటి!

మరు : ఇక్కడికిరా—

మరు : ఎందుకూ?

మరు : నిన్ను ముద్దు పెట్టుకోవాలి.

(అమె రిరస్సుని చేతుల్లోకి లాక్కొని, నల్లని కాటు చీకటివంటి జుత్తుని మెడ మీదనుంచి తప్పించి వేసి—కత్తి తీస్తాడు)

మరు : అదేమి పని?

మరు : (అమానుష కంఠస్వరంతో.) నా కళ్లకొక తెల్లని జెంట్రిక జెక్కిరిస్తూ కనబడ్తోంది...అది అందమైన నల్లని రాత్రి నభుసరించి వచ్చిన తొలి ప్రభాతంలా మెలుస్తోంది...

మరు : (మెల్లిగా వదుల్చుకొని వంగి నీళ్లలోకి చూస్తుంది... ఆ ప్రతిబింబములోని మేఘము వంటి జుట్టుని సరిచేసు కొంటూ—) ఇదేకదా? (అని తీసివేస్తుంది.)

మరు : దాన్నెందుకు తీసేసావు?

మరు : (దగ్గరగా వస్తూ—) మరెందుకా విధంగా ప్రవర్తించావు? నీ ఉన్మాదం ప్రమాదంగా వుంది...నాకు భయం వేస్తోంది...నేను చచ్చిపోతే భరించ గలవా? (జుట్టుని సరి దిద్దుకొంటూ మధుర మందహాసంతో ఆకర్షవంతగా చూస్తుంది—)

మరు : (చలనం తప్పి కీర్ణంగా చూస్తాడు—)...

మరు : నన్నలా చూస్తావే? ఎప్పుడూ నన్ను చూడలేదా?

మరు : ఊహా... నిన్ను చూడను. నిన్ను చూడడం నాకీష్టం లేదు.

మరు : ఎందుకూ?

మరు : అమె కూడా ఆలాగే చేస్తుంది...ఎప్పుడూ కఠిరంతో ఆకర్షించి రహస్యాన్ని దాచివేస్తుంది—

మరు : అమె ఎవరూ?

మరు : ప్రకృతి! ప్రకృతి!

మరు : (అలిగా—) పిచ్చివాడో!

మరు : నీవు మౌనగత్రైపు—

మరు :(అతని రిరస్సుని ఇందు చేతుల్లోకి తీసికొని—) ఈ పిచ్చితలను—వివర్ణమైన ఖాళి భాగాన్ని—ఈ వొంపులు తిరిగిన పెదవుల్ని—చూస్తే జాలి వేస్తోంది...

మరు : నాముఖం విగత శివునివలె వివర్ణమై పోతోందిగదా?

మరు : అటువంటి మాటలనవద్దు—

మరు : అవును. మహాబాదు—నేను చచ్చి పోతాను!

మరు : ఊహా—ఈ వైరాగ్యం, విహవం నిన్ను పాదు చేయనివ్వకు కాదు—మహాయాద...నీవు చచ్చిపోవు!

మరు : నాకు జీవించాలని లేదు—

మరు : చచ్చిపోవడానికి నీవేమైనా ముసలి వాడివా? (వొంపులు జుట్టుకొని జేళ్లతో కదుపుతూ—) చూడు—మహాయాద...నీజుత్తు ఎంత నల్లగా రాత్రి లావుందో!

మరు : అబ్బా—ఎప్పటికీ నీచేతుల్లో ఇలాగే అంటూ వుండు...నీవెంత అందంగా వుంటావో మహాబాదు... నీజుట్టు—చూడూ—నాచేతుల్లో ద్రాక్షగుత్తుల్లా నిల్చి పోయిందో...

మరు : నిద్రపో...నీదేహాన్ని క్రమ పెట్టకు.

మరు : పసి పాపవలె నాతలను నీవొళ్లో వుంచుకోనియ్యి... నీ ప్రియునివలె ఇంకా దగ్గరగా తీసుకో...నీభర్తనని గట్టిగా నిజమనిపించు...నీ చేతుల్ని నామెడకు తీగల్లా చుట్టి వేసియ్యి...అవి బంగారుచేతులు మహాబాదు... ఈ అలంకారాలన్నీ నావేని పూర్తిగా సమృథం కల్గించవూ...నీకు నామీద వున్న ప్రేమ విషయాన్ని చెప్పు...నేనంటే నీకెట్లా వుంటుంటే మద?

మరు : (అల్లరిగా నవ్వుతూ—) ప్రేమకు కఠిరానికి దగ్గరగా వస్తున్నా చేమిటి?

మరు : (నిద్ర మత్తుతో—) ...మహాబాదు...ఇష్టపడి పిస్తోంది—నేను సంతోషంగా వున్నానని!! నీ మృద

యంలో నే నెక్కడుంటానో చెప్పగలవా?...అప్పుడు
డప్పుడు ఎంతో అదుర్దాగా వుంటుంది...నీవు చాలా
గొప్పవానివి—ఇంత తక్కువైన నాతో ప్రేమకు
ఆకాశాలు విగివస్తానా అని అనుమానిస్తాను...

మరు : (పరిహాసంగా—) నే నెక్కడో తెలుసుకోవాలని
లేదా?

మరు : ఊహా—నీస్వర్గ దేహాన్ని ముద్దు పెట్టుకోవాలని
వుంది.

మరు : దేహం వైపునకు తిరిగి రన్నమాట! (కిలకిల నవ్వు
తుంది.)

మరు : (నిద్రతో పోట్లాడుతూ) మద్రాసు...ఒక పాట
పాడు...ఒక కథ చెప్తావా?...
మరు : (ద్వారం వైపుచూపి—) ఏ—ఎవరక్కడ...మంచి
సంగీతం వినిపించాలి—త్వరగా.

మరు : (నిద్రతో) హా.....
మరు : మహియారు.....
మరు :
మరు : నీకోసం పాట పాడనా?
మరు :
మరు : నిద్ర...అట్లా అలసిపోయిన పాపాయి నిద్ర
పోతాడు అవును...మహియారు—ప్రియా...నిద్రపో!

రీ టా హెయిర్ టానిక్

తల వెంట్రుకలను పెంచును

రీటా మధుశ్లకు బలమునిచ్చి, నిగనిగలాడు నిడుపాటి వెంట్రుకలను పెంచుటకు అద్భుతమైన హెయిర్ టానిక్.

తల వెంట్రుకలు రాలట, నెరయుట, చుండ్రు, బట్టతల, శేను కొరుకు, ఇంకను తల వెంట్రుకలకు సంబంధించిన సమస్త వ్యాధులకు రీటా అమోఘముగ పనిచేయును. వేలవేలవాడి గుణమును పొందియున్నారు. మీరుకూడ నేటినుండియే రీటా వాడుడు. రీటా హిందూ దేశమంతటా దొరకును.

వెల సీసా 15 అణాలు.

RITA
HAIR TONIC

పరిష్కారం

మట్టి కృష్ణమూర్తి

[దేశమంతా అక్రమంతో నిండిపోయింది. నల్ల మార్కెట్టు పిశాచానికి వసులై వర్తకులు జయదాక్షిణ్యాలు, న్యాయధర్మములు బొత్తిగా విస్మరించారు. వర్తక సంఘంలో ఈ దున్నీతి పెరిగిపోకపోతే దేశంలో యిత కరువే వుండదు. నోరెరుగని కసిగందులు, దరిద్రులైన స్త్రీలు, పురుషులు, ఎంతమంది ఈ అక్రమానికి ఆహుతి యగుచున్నారో! నల్ల మార్కెట్టును, ముఖ్యంగా ఆహార పదార్థములలో నల్ల మార్కెట్టును, అరికట్టిననాడు, ప్రభుత్వము ఇటు దరిద్రాన్ని, అటు కమ్యూనిజమ్ నూ ఒకేసారి నిర్మూలించినవారగుతారు. సం॥]

“శాంతా!...శాంతా!!...”

“.....”

“ఎక్కడికి పోయిందో...పిల్లాడు యిట్లా పోతున్నట్టి ఏడుస్తున్నా తీసుకోకుండా?—శాంతా!!”

“వోయ్ వోయ్—వొస్తున్నా—”

“అ...ఏం రావడం పిల్లాడు చూడు, అలా గుక్కపెట్టి యేడుస్తుంటే కదిలిపెట్టి పూరుకుని...గడపలు దిగివచ్చేస్తున్నాడు...ఇంకా నయం అలా వీధిలోకి వచ్చేస్తే యే గేదెలన్నా తోక్కేసును...”

“అదంతా యేడుపనుకున్నారా యేమిటి? నాన్న బజార్ నుంచి వస్తారని యెగురురావడం—ఇంకేం—వచ్చారుగా యెత్తుకు ఆడించండి! ఏంపెట్టి పూరుకోబడతాలో చూస్తాను.”

“ఇదుగో...అట్లా దులపరించుకు పోబోకు, ఇంతలోనే నేను యేం తెచ్చానని, వాడికి పెట్టడానికి? కాసిన్ని పాలన్నా కలిపి పొయ్యి. పూరుకుంటాడేమో...పొట్ట యేడుస్తోంది వెధవకి... మధ్యాహ్నంనీచీ పాలు పొయ్యి లేదా యేం?”

“.....”

“ఏమిటి? అలా చూస్తూ నుంచుంటావేం? కాసిన్ని పాలు కలిపి తీసుకురా అంతవరకు యెత్తుకుంటాను. ఇదుగో యీ సంచీ యింట్లో పడెయ్యి!”

“మొన్న పొద్దుననగా పాలడబ్బా తేవాలని చెబితే ఎందుకు అట్లా నన్ను యేడిపిస్తారు?”

“నిన్ను ఏడిపించడమా? అదేమిటి శాంతా అలా మాట్లాడతావ్?”

“కాదు మరి, ఏమీ యెరుగనివారలాగా...ఇంట్లో పాలుడబ్బావుంటే మధ్యాహ్నంనీచీ పాలు పొయ్యికుండా పిల్లణ్ణి యేడిపిస్తానా?”

“పాలడబ్బా తేవాలన్నావ్ గాని అయిపోయింది ఒక్క పూటుకూడా లేదని నాతో చెప్పలేదుకదా?”

“ఇంతకంటే ఇంకా వెంటపడి వేపుకు తినాలంటారు—అంతేనా?—అయినా యింత మరపిష్టి మనిషికి...”

“అయితే నిజంగా నేనే మర్చిపోయానంటావా?”

“గుర్తు తెచ్చుకోండి! మొన్నరాత్రి మీరేగా...బజారులో పాలడబ్బా దొరకడం లేదు. దొరికినా రూపాయి బేడా ఆమ్మేది రెండు రూపాయలన్నర అయింది. ఇక

మనం కొండం కట్టం, అందుకని పట్టడికి మూడువూటలు అన్నం పెట్టడమే అలవాటు చెయ్యమన్నారు?”

“అయితే అన్నం పెడుతున్నావా యేమిటి?”

“నిన్ను యివ్వబో అలా పెట్టడం మొదలెట్టేరకే మామూలుగా తినే మెతుక్కుడా మింగడం లేదు. మధ్యాహ్నం మీరు వెళ్లిన తరువాత రెండు గంటలకి కాస్త చారుపోసి పల్లగా కలిపి మింగుతాడేమోనని నోట్లోపెడితే బల్లన కక్కేశాడు. అప్పుణ్ణించి యిదే వరస—ఏదో దానికి—”

“ఇవ్వాళ సాయంత్రం మాధవరావు నేను బజారంతా గాలించినా ఒక్కటంటే ఒక్కటి మంచి డబ్బా దొరక లేదు. ఏనాడో వచ్చిన నక్షత్రం మార్పు డబ్బా ఒకడి దగ్గర వున్నది. అదయినా యెర్రపడి గడ్డకట్టిపోయింది. పద్నాలుగణాలు అమ్మేది రెండురూపాయల పావలాకి కొనుక్కు వెళ్లాడు. అసలు లేనిదానికంటే నయంగా అని”

“నయమే—అతనికేం? నూటయ్యైతే రూపాయల జీతం. అది పనికిరాదన్నా లేవు మరోటి కొనుక్కు పోతాడు. మరి మంచిది దొరికినా మనకిక్కడ...”

“డబ్బులేదు—ఇప్పుడు బొత్తిగా లేదంటావా? అయితే వీడు యేడుపు మానే విధానం?”

“అబ్బ...ఎన్నిసార్లు నాచేత అనిపిస్తారో లేదని. నాడు అలా యేడుస్తుంటే మీకే కావున్న కడుపు తరుక్కు పోయేది?”

“ఎవరికై లేనేం? మనమీద పంచ ప్రాణాలూ పెట్టుకు బతుకుతున్న పసికూనల్ని మనతోపాటు మాడ్చిచంపడం—వాడికేం తెలుసునని?—ఇటుచూడు! ఒక్కసారి... ఏమన్నా గొంతు తడిస్తే పూరుకుంటాడేమో...తరువాత కాస్త పల్లగా కలిపి పెట్టుదువుగాని. లేవుకూడా ప్రయత్నించి చూస్తాను—మాధవుడుకూడా పూల్లో లేడు, రెండు రూపాయలన్నా అడుగుదామంటే...”

* * *

“ఇంకా యిలాగే కూచున్నారేం లేవండి అన్నానికి. పిల్లాడు పడుచున్నాడు ఇప్పుడే...మళ్ళీ లేచాడంటే మని స్వప్నీకూడా అన్నం తిన్నీయడు. తరువాత రానుకోవచ్చు లేవండి. అన్నానికి—కొబ్బా లేనితా ఇవ్వాళ యే మొచ్చిందో...”

“విస్తటో అన్నం పెట్టలేదుగా. కొంచెంసేపు అగు ఇది పోస్తులో పడేసి ఇప్పుడే చక్కా వస్తాను. లేకపోతే ఇంతలోకే నువ్వు తను. తరువాత నాకు పెడుదువుగాని—”

“అంత తొందరేం? నాలుగింటిలోగా పోస్తు చెయ్య లేమా? అన్నానికి పడండి! పన్నెండు గంటలు దాటింది కూడా—”

“నిన్ను ముందర తినమంటున్నానుగా.”

“ఎంత తేలిగ్గా అంటారు తియ్యమని? గిన్నెలో అన్నమన్నా పెట్టుకుతినడం చేతకాదు మళ్ళీ...”

“నా జేబులో కవరుండాలి ఏమయింది?”

“ఏమాటంచీ!—ప్రతిదానికీ మతిమరుచేనా? అప్పుడే వైత్యాన పడుతున్నట్టున్నది ప్రాణం. నిన్న మధ్యాహ్నం మేగా కాకినాడ వుత్తరం రాకారు నరసింహానికి?”

“ఆ...హా...అయితే పద అన్నం పెట్టు.”

“ఏమిటా వుత్తరం అంత అర్జంటుగా పోస్తు చెయ్యల్సి నడి?”

“ఏవోలే...పద! అన్నం పెట్టుమంటున్నానుగా...”

“ఇంత సేపణ్ణించీ ఆలస్యం చెయ్యొచ్చుగాని ఒక్క మాట చెప్పేసరికే అంతా మించిపోతుంది కావున్ను”

“నేను చెప్పను—ఇదుగో! కావాలంటే చూసుకో!”

“ఏం నాకు తెలియదనేగా మీ ఆక్షేపణ! ఇలా ఇవ్వండి చూస్తాను.”

“ఆయ్యో నీకు తెలియకపోడే మేమిటి? ధర్మస్థారం చదివినదానవు—”

“—ఏమిటిదీ?”

“ఏం నీకూ కనబడుతోందీ?”

“మరి?!”

“తొందరపడకు—నాకు తెలుసు—నేను ఆలోచించాను—చివరికి తోచింది—అంత్య నిష్ఠూరంకంటే అది నిష్ఠూరమే మేలని, అందుకే యీపని చేశాను”

“అమ్మయ్యా...!”

“మరేం గాభరాపడకు—పద—అన్నం పెట్టు—”

*

*

*

“నన్ను హాయిగా చచ్చిపొమ్మంటారా?”

“ఇహాహే...పిచ్చిదానా! నువ్వు నేనూ చచ్చిపోయినంత మాత్రాన సమస్యకాదు. ఇది జాతినంతనీ పట్టి పీక్కుతించుంది పికాచంలాగ”

“అందుకని—నిండుజీవమే?—చేతులారా...”

“చేతులారా...నేనే?”

“అవును. మీరే—”

“కాదుకాంతా పొరబడుతున్నావ్. నన్ను యేనాడో దర్ద్ర దేవత బలిగొన్నది. అదే నన్నీ అకార్య కరణాలకి ప్రేరేపిస్తోంది నిజం చెప్ప—నీకు...ఇప్పుడు...”

“అవును మూర్ఖత్వమిది”

“ఈ పసిగుడ్డు పాలన్నా వద్దలేదే...మల్లీ...”

“అవును, అయినా ఈ అకార్యమే? అమ్మయ్యా!...”

“కాంతా! అలా పడిపోకు పడిపోకు”

*

*

*

“నిజంగా తప్పంతా నాడేనంటావా కాంతా?”

“నన్నేం జెయ్యమంటారు? వేళకి యిత అన్నం వండిపెట్టి మీ యివ్వు వచ్చినట్టు మెలుగుతూవుండడమేగా నేను చేస్తున్నదల్లా. అంతకంటే నాకేమన్నా తెలుసు నంటారా?”

“నిజమే—నీకేమీ తెలియదు. నిన్ను అనవసరంగా

పునరుపెట్టాను. ఈ పుట్టిన బిడ్డకంటే యిది పుట్టబోయేవాడి భవిష్యత్తు తల్చుకుంటే పెంబుల కోసుకోపోతున్నాయ్...అబ్బ...నన్నేం చెయ్యమంటావ్ చెప్ప!—తల్లగగిలి పోతోంది—ఈ బిడ్డన్నీ బతికించడం ఏలా?—అయిగో—నా బిడ్డకి చెప్పుడు పాలు తగుండా పాలడబ్బా అన్నీ బాచేశారు—నిలువునా ఈ పసికందుల ప్రాణం తీస్తున్నారు—జాతిలో ఇంత అక్రమం ఏన్నడైనా? వాల్లని ఏమి చేసినా సాపంలేదు కాంతా—అబ్బ నా మతిపోతూవుంది.”

“కానీవు యీ మంచంమీద కూచోండి! మీరంతి నైరారాన పడితే నాకు యెవరు ధైర్యం చెబుతారు? ఇవిగో గుక్కెడు మంచినీళ్లు తాగండి! ఎల్లకాలమూ మీరూ వుద్యోగంపోయే కూచుంటారా?—నా రోసినవాడు నీ రొయ్యిదూ?”

“కాంతా!!”

“లేవకండి! ఓ తుణుం ప్రిమితంగా కూర్చోండి!!”

*

*

*

“అలా పిచ్చివారులా కూచుంటే మనకి యెవరు చెబుతారు చెప్పండి? నాలుగు మెతుకులు తిని ఆ రామ్మూర్తి గారు రమ్మన్న సంగతేమిటో కనుక్కురండి—చూడండి—పెండ్లికొనమైనా...”

“లేస్తాను మనకి బిడ్డ అయి పుట్టిన యీ దొర్భాస్యుడి బ్రతుకు యేమాతుందా అని—”

“అలా నీళ్లుగారపోతే యేమైసట్టు? నా బిడ్డని బ్రతికించుకోడానికి నేనుకూడా యేమన్నా చెయ్యగలనేమో ఆలోచించాను. ఈ రోజునే పార్వతీబాయమ్మగారి దగ్గరికి వెళ్లి అడుగుదా మనుకుంటున్నాను”

“ఏమని?”

“నేను చేయగలిగిన పని ఏమైనా చూపించమని—”

యందు లేదు! (ప్రవేశము. ఛన్నడు వస్తువుల మాటతో.)

శు :—(అత్రముతో) ఛన్నా! యువరాజును జూచితివా? ఆ చేతనున్నదేమి?

ఛ :—(నమస్కరించి గుటుకలుమింగుచు) మహాప్రభూ! నోరు రాకున్నది! ఏమి చెప్పినాడ! యువరాజు; సన్య—సన్యసించెను!

శు : య :—(ఒక్కసారిగా) ఆ! అయ్యో!!—

శు :—(దుఃఖముతో) అయ్యో! నాజీవధనమా!—(మూర్ఛ)

య :—(విచారముతో) ఆహ! ప్రాణేశ్వరా!—(మూర్ఛ)

ఛ :—ఎంత కష్టమెంతకష్టము! (తెరలో : విషాదగీతము.)

అనాధా ఏలనీకి ఆకా!

విధాతానుదుట వ్రాసినవ్రాతా ||అ||

కన్నులూ నీర్గార్భ్యగ మేలూ!

కాలమేఘారంబయె జేలూ

నీస్వామియే నిను వీడగనేలూ

కాలిపోకి లీలూ ||అ||

పోయేవారు పోవకపోయా!

పోయేవారితో పోవగలేయా!

మనకు ఒకేలా నిలవగజూడూ!

మరపును జెందగమేలూ!

లిఖితము గలిగిన కలువగ గలవు!

తెమ్మికభేదము విడువూ! ||అనాధా||

శు :—(లేచి ఛన్నునితో) యెట్లు సన్యసించెను మమ్మం దరవీడి?!—ఛన్నా! సంగతి సంతయు సవిస్తరముగ జెప్పుము.

య :—(లేచి వినుచుండును.)

ఛ :—అర్థరాత్రి సమయమున నాగృహమునకు వచ్చి—నన్ను మేల్కొల్పి—‘ఛన్నా! నాకొక గుఱ్ఱము కావలెనని’ అడిగెను!—విషయములు వివరమునము

అనియు, యిట్టి విషయ ప్రపంచమును తాను సన్యసిం చుచునత్యాన్వేషణార్థమై—తపోభూముల కేగుచున్నా ననియు జెప్పెను! తాను ధరించియున్న ఈ దుస్తులు మొదలగునవి (చూపి) పరిత్యజించి—చినుగు వస్త్రముల ధరించెను! పొడవైన తలజుత్తును—మొదలంటు తెగ గోశికొనెను!

శు :—ఛన్నా! నీవైన తగదని జెప్పకపోతివా?

ఛ :—ప్రభూ! నేను—‘యువరాజా! ఇది సాహస’ మంటిని! ‘తండ్రిగారును, భార్యా పుత్రులు నెట్లు దుఃఖితులొ యోజింపు’ మంటిని!!—కా—నీ తన మార్గము ఒప్పిదమైనదేయని నాకు బోధించెను!—నేను నిశ్చేష్టుడనై పోతిని! అప్పటికప్పుడే గుఱ్ఱము నెక్కి తివ్వన పోయెను!

శు :—అయ్యో! ఛన్నా!—(ఆగి) మాగుఱించి యేమేమి చెప్పెను?

ఛ :—తండ్రిగారికి వందనములనియు, తాను మహత్తర కార్యార్థమై పోవుచున్నాననియు, విచారము వలద నియు, తన్ను వెదికించుటయు తగదనియు,—భార్యా పుత్రులకాశీర్వాదములనియు, తనప్రయాణమునకై వారిని విచారింపవలదనియు—తాను చెప్పినట్లుగా చెప్పవలసి నదిగా—నాకు చెప్పెను!

శు :—అయ్యో! వెదకింపరాదనికూడ జెప్పెనా!—అకటకటా!

య :—హా! ప్రాణపతీ!

శు :—బిడ్డా! యశోధరా! దైవవిధి కెవరేమి నేయువారు! మన చిరంజీవిని—రాహులుని జూచుకొనుచు—త్వరలో సిద్ధార్థుడు—సిద్ధుడై—బుద్ధుడై—మనల జేరు గాక యని దైవమును బ్రార్థింపుచు—వానిరాకకు నిరీక్షించుచుండుము గాక!

య :—(మహాదుఃఖముతో) అయ్యో! ప్రాణేశ్వరా! నిన్ను బాసి ఈ శరీరమును నేనెట్లు నిలపనేర్తును!—అకటకటా! ఇట్లు జరుగునని నేను కలనైనను దలంచితిని గాదే! అట్లు కలనైనను గాంచియున్న పశుమున నేను

పిల్లల శిక్షణ శాస్త్రీయ దృక్పథం

శ్రీమతి దరిసి సుభద్రమ్మ

సుశిక్షణ :

శిక్షణ అనగా, బిడ్డకు నిర్బంధముతో నేర్పుట, విషయ పరిజ్ఞానమును మాటల మూలకముగ బిడ్డ బుట్టలో కూటుట అని పెక్కుమంది భావించుతారు. ఇట్టి ఆభిప్రాయము లెంత అనర్థ దాయకమో వారెరుగదు. బలాత్కార పరచటం అనేది బిడ్డను శిక్షించటం అన్న మాటే. అది ఎన్నటికీ సుశిక్షణ అనిపించుకోదు. బిడ్డకు మూడేండ్లు నిండువరకు దానికి బోధించటం, నేర్పుటం అనేది సాధ్యమైన విషయం కాదు. కారణమేమంటే, బిడ్డకు మూడేళ్లు నిండకముందు దానిలో స్పష్టచైతన్యం పూర్తిగా, వికాశమై యుండదు. అంతవరకు అవ్యక్తచైతన్యంతో పరిసర పరిస్థితులను ఆకర్షించుకొంటుంది. కాబట్టి, బిడ్డకు మూడేళ్లు నిండుదాక సుశిక్షణ ఇవ్వటం అంటే :—బిడ్డ సాధించవలసిన ప్రతి లక్ష్యమున కనుగుణంగా ఎట్టి అవరోధము కల్పించకుండా, ఆవశ్యకములైన సదుపాయమును కల్పించుట; అవసర సందర్భ వేర్వడినపుడు మాత్రమే తెలివి కేటలతో తోడ్పడుట అని అవగాహనం చేసుకోవాలి.

స్వతంత్రము, స్వయంకృషి :

స్వతంత్రము బిడ్డకు జన్మతో పుట్టింది. తల్లి గర్భమనే చీకటి చెఱసాలనుండి విముక్తిచెంది బాహ్య ప్రపంచంలో ప్రవేశించగానే, బిడ్డ స్వయంగా, స్వేచ్ఛగా ఉచ్చాస నిత్యాసములను జరుపుకొనుట, ఆహారం పుచ్చుకొని జీర్ణించుకొనుట మున్నగు శరీర దర్శములను చేసుకొంటానికి కృషి సల్పుతుంది. అంతకుముందు శిశువుకు మానసికంగా ఎట్టి వ్యాపారము లుండలేదుకదా! అయితే, పుట్టిన కొన్ని ఘడియలనుండియే అంతర్గత ప్రేరేపణ మూలకంగా బాహ్య ప్రపంచ సానుభూతి, పరిసర పరిస్థితుల పరిజ్ఞానములను ఆకర్షించుకొంటు, స్వేచ్ఛగా, స్వయంకృషితో మానవ సహజగుణములను నిర్మించుకొంటుంది.

అనగా—శారీరకంగా అభివృద్ధిపొందుతూ మనః ప్రవృత్తులను, బుద్ధిని నిర్మించుకొంటుంది. బాలలీలలు, క్రేడద్వార, అనగా—ఆటలు అన్వేషణ, అనుకరణ, పరిశీలన, వినోదములు మూలకంగా—జ్ఞాన కర్ణేంద్రియముల పాటవము, శారీరకంగా పెరుగుదల, మానసిక వికాశము పొందుతుంది. ఇంతేకాదు, స్వతంత్రము, స్వయంకృషి అనేవి ప్రతిప్రాణికి ప్రకృతియే ప్రసాదించిన ప్రథమ నూత్రమన్నమాట. ప్రాణులలో సర్వశ్రేష్ఠుడు మానవుడు. స్వతంత్రము స్వయంకృషుల వలననే మానవార్హమైన పెక్కు లక్ష్యములను సాధించుచూ, అభివృద్ధి శ్రేణి నాలోపించుతాడు; చివరి లక్ష్య సిద్ధికోసం తన గమ్యస్థానమునందుకొనుటకు అహర్నిశలు కృషి సల్పుతాడు. సంక్షిప్తంగా: తను జన్మించిన దేశకాల సంఘ కుటుంబములయొక్క పరిసర పరిస్థితుల కనుగుణంగా ఆచార వ్యవహార సంప్రదాయములను అలవర్చుకొంటూ, విశేష వికాసమును పొందుతూ ఆనందమయ జీవితమును జీవించుటకు ప్రయత్నించుతాడు.

బిడ్డ ఏ ఏ వయస్సులో ప్రాకటం, గోగాడటం, కూశ్చోటం, నిలవటం, నడవటం, మాట్లాడటం మున్నగు లక్ష్యములను సాధించుతుందను విషయాన్ని (అనగా—వయోనుగుణ్య పరిమాణము) మన మిదివరకే కొంత చర్చించుకొన్నాము. ప్రతిఒక్క లక్ష్యసిద్ధికై బిడ్డ సల్పు స్వయంకృషికి, స్వేచ్ఛకూ అడ్డుతగులుటచేత లేక అపకృష్టశలో—అనగా తగిన నయస్సురాక, శరీర నిర్మాణము పూర్తికానప్పుడు—బలాత్కారపటి బిడ్డకు పైజెప్పిన వాటిని నేర్పుటకు ప్రయత్నించుటచేత, బిడ్డకు తీరనిలోటు శారీరకంగా, మానసికంగా—ఏర్పడుతుంది. కొంత విపులంగా పరిశీలించుదాము.

బిడ్డ నడవటం అనే లక్ష్యాన్ని సాధించటమనేది ఆత్మంత ఆహాసుమైన విజయం. నిజస్థితిలో, బిడ్డ రెండవ పర్యాయము

రించుటకు ప్రారంభించగానే, అది ఏమో అవ్యక్త ధ్వజులు చేయటం, అస్పష్టముగ శబ్దముల నుచ్చరించటం, ఒకటి రెండు శబ్దములు చేరిన పదములను పలకటం, రెండూ, మూడూ పదముల చేర్చి మాట్లాడటం ఈ విధంగా చక్కగా మట్లాడుటను సాధించువఱకు ఆరొండునైన, అమిఠామమైన కృషి సల్పుతుంది! సాద్వస్తమానం వాగుతూ వుంటుంది. అట్టి తరుణములో తల్లి బిడ్డ కవరోధం కల్పించక, స్వేచ్ఛగా వాగటాని కవకాసమివ్వాలి. తల్లులు కొందఱు విసుగుతో, బిడ్డ వాగకుండా ఆపటానికి ప్రయత్నించుతారు. అసలు ఆపటమనేది అంత సులభసాధ్యంకాదు. పైగా, భయపెట్టి, అభ్యంతర పెట్టుటచేత బిడ్డ ఉచ్చాఘ్రణలో, భావలో లోపము ఏర్పడుతుంది. బిడ్డ వెలిబుచ్చు వాంఛలకు, భావములకు అవరోధము ఏర్పడుటచేత, కొన్ని సమయాల్లో 'నత్తి' కూడ ఏర్పడుటకు వీలున్నది. అంతేకాదు బిడ్డ అనుభూతికీ, పరిజ్ఞాన సంపాదనకూ కొద్దో గొప్పో అవరోధం కలుగుటకు అవకాశమేర్పడుతుంది.

సాధారణంగా, బిడ్డకు రెండేళ్లు నిండుకాలంలో అది తల్లిమీద ఆధారపడకుండా స్వయంగా తన పనులను చేసి కొనుటకు అభిలాష ఆ సక్తులను వెలిబుచ్చుతుంది. ఎవరి సహాయ మపేక్షించకుండా దుస్తులను తొడుగుకొనటానికి, బెప్పటానికి, అన్నము తన చేతితో తీసుకొని నోటపెట్టుకొటానికి, ఇంకను పెక్కు పనులను స్వయంగా చేయటానికి కృషి చేస్తుంది. ఇట్టి స్వయంకృషిలో పెక్కు పర్యాయములు తప్పిపోయినప్పటికీ, తుదకు సాధించి తీరుతుంది. ఈ విధమైన బిడ్డ స్వయంకృషి స్వేచ్ఛలకు ప్రతిబంధకములు కల్పించినయెడల బిడ్డ అత్యంత పట్టుదలతో ప్రతిఘటించుతుంది: కాని, కొందఱు బిడ్డలు మాత్రము తమ స్వేచ్ఛ స్వయం కృషులను అవరోధించు పరిస్థితులను (అనగా—తల్లి లేక మరెవరుగాని బిడ్డకు స్వయము తామే చేయటం, లేక ఏదోవిధంగా అడ్డు తగలటం) ప్రారంభదశలో పట్టుదలతో ప్రతిఘటించినను, క్రమక్రమంగా వారి పట్టుదల సడలిపోతూ తుదకు అట్టి నిర్బంధ పరిస్థితులకు లొంగిపోవుట కలదు. ఈ రీతిగ లొంగిపోయిన బిడ్డలు అత్యంత వినయ విధేయతలుగల బిడ్డలని అనేకులు భావించుటకలదు. ఇది

కొప్ప పొరపాటు. (కొందఱు ఈ విధంగా లొంగిపోవుటకు కారణములనేకములు. వాటిలో కొన్ని కారణాలు: అనారోగ్యము, వయోనుగుణ్య పరిమాణం లేకపోవుట. వాతావరణం పరిస్థితుల ప్రభావం మున్నగునవి.) ఈ విధముగ లొంగిపోయి తూ చా తప్పకుండా తల్లి అజ్ఞానుసారం మెలగునట్టి బిడ్డ స్వతంత్రించి స్వయంగా ఏ కార్యమునుగాని చేయజాలదు. అనుక్షణం తల్లిమీద ఆధారపడి యుంటుంది. రిత్యలీతముగ, అనుభూతికి లోటు ఏర్పడి బుద్ధి వికాశం పొందదు. శక్తి సామర్థ్యములు, నైపుణ్యం మున్నగునవి పయస్సుకు తగినట్లుగ వికాసము పొందవు. కొన్ని సందర్భములలో—(తల్లి అజ్ఞానంకలన) ఇట్టి బిడ్డలు పెరిగి పెద్దవారైనపుడు మందమతులగుటకు కూడ అవకాశమేర్పడుతుంది. మఱికొందఱు బిడ్డలు, ప్రారంభంలోనేగాక చాలకాలము వఱకు ప్రతి బంధకములను అనేక పర్యాయములు ప్రతిఘటించుతారు. ఇంకను కొందఱు ఎప్పటికీ ప్రతిఘటించుట కలదు; ఆ విధంగా అనేక పర్యాయములు ప్రతిఘటించిన ఫలితముగా, తమ సహజవాంఛలు నెరవేరనందున, మానసిక సంబంధ వ్యాధులకు బిడ్డలు గుఱి అవుతారు. (అనగా వరుములకు సంబంధించిన వ్యాధులు సంభవించుతవి) పైగా, ఇట్టి బిడ్డలకు మంకు పట్టు, మంద బుద్ధి, చిలిపితనము పట్టు పడుతాయి. కాబట్టి, తల్లి ఏ విధంగా బిడ్డ స్వయంకృషికి అవరోధము కల్పించకుండా దాని లక్ష్యసిద్ధికై సహాయ పడాలో ఆలోచించువారు.

ఎంత చుఱుకుదనము, నూత్న బుద్ధిగల బిడ్డడైనాసరే—సాధారణంగా రెండున్నర సంవత్సరములు ఈడు వచ్చే వఱకు ఇతరుల సహాయము లేకుండా స్వయంగా దుస్తులను తొడుక్కొనుట కష్టసాధ్యమైన విషయమే! కాబట్టి, బిడ్డచేయు స్వయంకృషికి అడ్డు తగులకుండా మొదటి నుండియే, చొక్కా తొడుగుట కనువుగానుండునట్లు బిడ్డ చేతులను చాచులాగున ప్రోత్సహించినట్టైతే బిడ్డ అలా చేస్తుంది. అదేరీతిగ లాగును తొడగుటకు కాళ్ల నందిస్తుంది; క్రమేణ, స్వయంగా తొడుక్కొనుటకు ప్రయత్నిస్తుంది. తల్లి అతి మెళకువతో బిడ్డయే స్వయంగా దుస్తులను తొడుక్కొనేటట్లు తోడ్పడుతూ, తన సహాయ

★
కె
ఎ
కె
ఎ
కె
ఎ

★
కె
ఎ
కె
ఎ
కె
ఎ

There are
Millions of "My's"
in that

MY

Applied to the 46 year old
"Pocket Doctor" of INDIA.

అమృతాంజనము

గాని,

"యథాయథా.....కాశీధవళత్వ శంకయా."

అమృతాంజనమా ! నీ కీర్తిముల్లోకములను దెల్పుఁజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్నప్పుడెల్లను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడునేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది సుమా !!!

స్త్రీలలో భావోత్పత్తి లేదనియు చెప్పవలసినవచ్చును. కారణము నేడు స్త్రీలు వ్రాతగూలమున ప్రచారము చేయుచున్నది స్వల్పాతివ్యతిరేకము. నా వ్యాసమున నేర్పొని నటులు భావములు విశ్వవిద్యాలయములలో విద్య నాస్తిచిన విద్యార్థులకుల సార్థుగాదు. భావములు స్త్రీలందఱకు గలవు. ప్రచారము లేక ప్రభుకు కారణము సోమరితనమే. బహుశః విమర్శకురాలి యభిప్రాయము భావములే లేవని గావచ్చును! నేను విశేషించినను.

దౌర్బల్య కారణములు వ్రాసి 'నిన్ను నీవే మెండ్రొచ్చి కొనుచున్నావు కనుక నీవే తీవ్రప్రసాద జరుపుము' అని ప్రబోధనతో ముగించితిని విమర్శ. నిజము. నిబిడతమైన మహత్తరశక్తి స్త్రీ జాతిలో నున్నదని నా గాఢ విశ్వాసము. అదిలేనినాడు ప్రబోధములు ప్రచారములు చెటిటివనియెడ శంఖాదికట్లు నిరుపయోగములు. ప్రబోధము జాగ్రదవస్థగల్గి స్వతంత్రిని గుర్తించి శృంఖలముల విముక్తిచెంది పురోభివృద్ధి చెందుచునియే ఉద్దేశింపబడినది. శక్తి బాహ్యమునండి ప్రవేశింపదు. అంతర్గతమైయున్న శక్తి మహత్తరమైనది యని గ్రహించిన వ్యక్తి మహత్తర కార్యము లొనర్ప సమర్థుడగును.

“సిల్కెంచీరలు...” లోను గాగల వాక్యములను విమర్శించుతరి విమర్శకురాలు మొదట యపోహలకు లోనయ్యు తుదకు నావాదమును బలపరచిరి. విశాలదృష్టితో పరిశీలించిన యందలి విశేషములివి. ఆడంబరములకులోనై విషయ పరిజ్ఞానమునకు కృషిసల్పబడలేదు. కనీస మా వస్తువులసూర్చి యైనను యాలోచించిన బాగుండుగదా. చేతి గడియారమును ధరించి కాలమును గుర్తించుటకు అందలి యంత్ర కాస్త్రమునుసూర్చి యాలోచింప నక్కరలేకపోవచ్చును. ఆలోచించినచో దానియందు గూడ జన సామాన్యమున నొక మహత్తర సందేశ మున్నదని గ్రహింప వలగును. గంభీరము గను, మృదువుగను ప్రవహించునది కొండలను కరిగించుచున్నది. జన సామాన్యమున కిది మహత్తర సందేశము కాదా? అట్టి తరి 'ఆలోచించిన విజ్ఞానం అభించునా' యను ప్రశ్నకు విమర్శకురాలే సమాధానము చెప్పకొనుట మంచిది. దీని విషయమై తుదకు వ్రాసిన విమర్శ వాక్యములు ఆచరణీయములు. అన్ని వస్తువుల గురించియు ఆలో

చింపకలేను. కాని యుక్తాయుక్తజ్ఞున విమూఢులై గాదు. ఉన్మాదులవలెనగుదు.

అదర్శమహిళలు లేరా? అన్న విమర్శకు నా వ్యాసమున స్థానములేదు. అదర్శ మహిళలు వూర్వయుండిరి. నేనున్నారను. శేషుకూడ ఉండును. ఇది వాస్తవము. అట్టి అదర్శత్వము సంపాదించుచునియే వ్యాసముయొక్క ఉద్దేశ్యము. గాంధీ గారు భారతీయులగుట భారతీయులందరు సత్యస్వరూపులు అహింసాపరులగుట అపోహ. గాంధీగారు మానవులు. 'ఒక మానవుడు అదర్శప్రాయుడైన తక్కిన మానవులు గూడ అట్టి ఉన్నత స్థితికి రాగలర'ని మాత్రమే ఋజువగుచున్నది. అట్లే కొందరు మహిళలు అదర్శప్రాయులగుట నారీహితము అదర్శప్రాయమైన దనుట అపోహ. ఇదికాక మొదట ప్రాసంగ్యము లోపములనే నేర్పొని విమర్శించితిని. యీ లోపములున్నవారియందున గూడ యితరములైన యనేక గల్లక్షణములుండవచ్చును. అవి యప్రస్తుతము.

ఆలోచనకు నే నొసగిన నిర్వచనము గ్రహించినచో సంఘములో స్త్రీ ప్రస్తుత ప్రవర్తనకు కారణము ఆలోచన లేమికాదని విమర్శకురాలనరు. మరియొక విషయము. స్త్రీకి స్వేచ్ఛా ప్రవర్తనకై సంఘానుమతి లేదనిరి. నిజమేకాని, హక్కుకై పోరలేనివారు హక్కును పొంద న నర్హులు గనుక పోరి హక్కు బడయునలయు లేనిచో అనుమతి పొందిన విధప ప్రవర్తన మొదలిడుదురున్నచో అది ప్రాప్సులో స్వేచ్ఛమాదిరి యగును. వారికి స్వేచ్ఛకై హక్కు గలదు కాని స్వేచ్ఛకై హక్కు వ్రాయబడియుండని ఇంగ్లాండు దేశములో, వారికంటె ఎక్కువ స్వేచ్ఛ కలదు. ఇంగ్లాండు ప్రజలు క్రమ పద్ధతిని సంఘమునట్లు సంస్కరించుకొనిరి. విమర్శకురాలు తొరిన యనుమతి రాజ్యాంగములో వచ్చినది. తీవ్రప్రసాద లేనిదే యవి నామమాత్రము లగునని చెప్పటకు సాహసించును. తీవ్రప్రసాద 'యాలోచన' మీద యాధారపడును. సంస్కరణ పూర్వకమైన కార్యాచరణ దానిమీదనే యాధారపడును. కాన నే నేర్పొనిన ప్రవర్తనకు కారణ 'మాలోచన' లేకపోవుటయే, యను

(తరువాయి 45వ పేజీలో)

నాటి బండ - నేటి దేవుడు

శ్రీ జగవెల్లి సీతాచలం *

అది ఉజ్జయినీ నగరములో మహారాజా విక్రమాదిత్యుని విశాల భవనం. భవనంలో దైవమందిర నిర్మాణం జరుగుతోంది. సత్యం అనేకమంది కళారాధకులు, చిత్రకారులు, ఆ ఉజ్జయినీ గ్రామానికి తమ తమ గ్రామాలనుండి వెళ్లుతున్నారు.

చాలాకాలమై ఉజ్జయినీ నగర మార్గములో ఒక పెద్ద బండతాయి పడివుంది. ప్రతిరోజూ దారిపోయేవారి కాలి తన్నులు, తిట్లు భరించలేక పోయింది. తనకు యిటువంటి జన్మ యిచ్చినందుకు ఆ ఈశ్వరుని ప్రార్థిస్తూ ప్రార్థనలో తన మనస్సు లీనంచేసుకొంది. పగలంతా గడిచింది. బండతాయిమాత్రం శంకరుని స్థూతిలో లీనమై ఉంది. రాత్రి అయింది బండతాయికి మమత క్రమిస్తుంది. మమతలోనే కలగంది. కలలో ఉమాశంకరుల సాక్షాత్కారం కలిగింది ఆ బండకు. ఏవో కొన్ని మాటలు వినిపించాయి.

“విక్రమాదిత్య మహారాజావారి దైవమందిర నిర్మాణం జరుగుతోంది. ప్రతిదినం శిల్పులనేకమంది నీ ప్రక్కనుండి పోతున్నారు. వారిలో బసవయ్య పరమ భక్తుడు. అతడితో మొరపెట్టుకో, నిన్ను ఉద్ధరిస్తాడు” అని

ఇంతలోనే స్వప్నానికి భంగం కలిగింది. నాల్గవ ఝాము పూర్తి కావచ్చింది. మరికొంతసేపటికి బట్టన తెల్లవారిపోయింది. యథాప్రకారంగా కళా నిర్మాతలు ఉజ్జయినీ నగరానికి పోతున్నారు. ఈ పెద్దబండరాయి వాళ్లందరిని చూడ

గానే నాయనా బసవయ్యా! అని కేక వేసింది. ఆ కేకలు విని బసవయ్యాచ్చి “నమమ్మా ఏం కావాలి?” అని ప్రశ్నించాడు.

“బసవయ్య బాబూ, ఒక చిన్న మూల చెప్తా విను. నేను నాజీవితంలో యింతవరకూ దెబ్బలు, తిట్లూ, నిందలూ అవమానాలు తింటూవచ్చాను. ఇంక మరీ భరించలేను. నన్ను ఉద్ధరించే పూచీ నీపై వుంది. నీవు మహా శిల్పివి. బసవయ్యవు. ఈశ్వర భక్తుడవు. నీకు సాధ్యంకాని పని యేం ముందినాయనా! ప్రజలు నన్ను అవమానించకుండాను, అందరూ నన్ను పూజించేటట్లు చెయ్యాలి. ఇది మీవంటి కళారాధకులకు అతి సహజమైన పని. ఈమాత్రం నాయందు కరుణ చూపి నన్ను ఉద్ధరించవా?”

బసవయ్య నవ్వుతూ అన్నాడు. “సరేఅంతా బాగనే వుంది. నిన్నొక మంచి విగ్రహంగా చేస్తాను. సదా నువ్వు అందరిచేత పూజింపబడతావు. నిన్ను అంతా భక్తి శ్రద్ధలతో పూజ చేస్తారు. ముత్యాలహారతులతో తులతూగుతావు. తాళభావరాగములతో లీనమైపోతావు. అంతా నీ పాదాలమీదవచ్చి పడతారు.” బండరాయి ప్రసన్నమై “బసవయ్యా! నువ్వు ధన్యుడవు.”

బసవయ్య బండరాయిమీద ఉలిదెబ్బలు ప్రయోగించాడు. “అయ్యో అంగ శిథిలం చేస్తున్నావా? చాలా బాధ కలుగుతోంది.” అని బండ మొరపెట్టుకుంది.

(12-వేల రచనలు)

బసవయ్య అన్నాడు “ఇలా చూడు—
నువ్వు! అధికం మాట్లాడకు. నేను విననుకూడా.
నువ్వు అందరిచేత పూజంపబడాలంటే మొదట
ఈ కష్టం అనుభవించాల్సి యుంటుంది. కష్టాలు
అనుభవిస్తేనేగాని నీకు ముక్తి, మోక్షం చెండా
లేవు. నీ వికృతరూపాన్ని మార్చాలంటే నీ శరీర
భాగంలో కొంత భాగాన్ని నువ్వు త్యాగం
చెయ్యాలి. అప్పుడే నీకు రత్నఖచిత సింహాసనం
మీద కూర్చోడానికి అర్హత యేర్పడుతుంది.
చెప్పు ఏమంటావు.”

“అలాగే నాయనా బసవా ఉలిదెబ్బలు
వెయ్యి” అన్నది బండరాయి.

నాటి బండ నేటి భగవంతుడు.

బాలలకు

క్రొత్త సంవత్సరపు కుభాశీస్సులు

ఈ క్రింద కొన్ని ప్రశ్నలు, ఒక్కొక్క ప్రశ్నకు మూడేసి జవాబులు ప్రచురించి
యున్నాము. ఆ జవాబులలో సరియైనదేదో తెలిసికొని, 10 సం॥ నయసుకు మించని బాలలంతా
తమ ఉత్తరవులను మా కార్యాలయానికి, జనవరి 20-వ తేదీలోగా పంపిస్తే అన్నీ సరిగా వ్రాసిన
వారి పేర్లు ఫిబ్రవరి నెలలో ప్రచురిస్తాము.

1. ప్రథమంగా భూగోళాన్ని ఓడపై చుట్టివచ్చినవారెవరు ?

(క్రిలంబస్, మజిల్లాన్, వాస్కోడిగామా)

2. దక్షిణ ధృవమును మొట్టమొదట పరిశోధించినది ఎవరు ?

(స్కాట్, అమండ్ సేన్, జేమ్సుకుక్)

3. మాంగనీస్ ఏ దేశంలో అధికంగా లభిస్తుంది ?

(ఇండియా, బ్రెజిల్, రష్యా)

4. మొట్టమొదట ఎలెక్ట్రిక్ బ్యాటరీ తయారుచేసినది ఎవరు ?

(గాల్వనీ, వోల్టా, ఎడిసన్)

5. మహాభారతయుద్ధం జరిగిన స్థలమేది ?

(కాశ్మీరు, సింహళము, కరుణాక్షత్రము)

పెద్ద పండుగ

కవితలక, కవితావిశారద కొంచనవల్లి కనకాంబికారు

పెద్ద పండుగ పండుగులకెల్ల పెద్దది. పిన్నలకు పెద్దలకు గూడ నిది పెద్దపండుగ. మేడలను మిడ్డలను పెంతుటిండ్లకు, పూరిండ్లకు, తోటలకు, వొడ్లకు, బండ్లకు, పశువులకు, గోడలకు, గొబ్బెలకు గూడనిది పెద్దపండుగ. పాత వాసనలు వదలిపోయి క్రొత్తవాసన, క్రొత్త కాంతి, పెద్ద పండుగనాడు వింతవింతలుగా దేశమంతట వెలుంగుచుండును కదా! బూజు, బుగ్గి, దుమ్ము, దూగర దులిపి, సున్నములు, జేగురులుపెట్టి గోడసంచులుకుట్టి, మాసిక బొమ్మలకు మరలరంగులువేసి సమస్తమునకు నూత్నశోభ కలిగింతురు కదా యీ పండుగకు. ఇల్లలుకుటుయే పండుగకు లక్షణము. ఈ పండుగ కట్టుగాక యెల్లనిశీలు సల్లలితముగా బ్రకాశింప జేయుట లక్షణము.

పెద్దపండుగ కన్నులపండుగ చెవులపండుగ. పశువుల మోముల పసుపుకుంతుములు, కొమ్ములకు వెండి బంగారు పూతలు, కుచ్చులు, క్రొత్తపలపులు, సిగమెరలు, గజ్జలు, మువ్వలు, గంటలతో కన్నబిడ్డలకన్న గారాబముగ బెంతురు గదా కాపుబిడ్డలు తమగోరాజములను.

పొలములలో కనక శలాకలవలె పచ్చగాపండి నిలువున పొలుపుగాంచు బంగరుగిలక పండ్లన నొప్పారు కంతులతో నలంకరింపబడిన కొన్నచేలు కన్నులపండువ, ఆకులు పచ్చలు వోలుమిరపచేలు, గోమేధికములబోలు బంతిపూలు, కెంపులబోలు పండుమిరపపండ్లు, ఇంద్రనీలములవంటివి వంగ పిండెలు, ముత్యములబోలు మంచుబిందువులు, గత్త కాంతుల వింతవింతలగు తునుమములతో విరాజిల్లుతోటలు కన్నుల పండువ,

రససిద్ధులు, హేమ విద్యాధురంధరులు మూఢలోకమున కదృశ్యులయ్యు, తమ విద్యా ప్రాధినియాధిగడెలుప గోరిన

వారై, తేలనెవ్వరెఱుగకుండ నిర్మించిపోయిన పాదరసపు గుండ్రాయివి, బంగారు గుండ్రాయివి యన్నట్లు తెల్లగా పచ్చగా నెడనెడగాన్పించు బూడిద గుమ్మడిపండ్లు, మంచి గుమ్మడిపండ్లు కన్నుల పండువకదా! రంగురంగులపిట్టలు చుక్కచుక్కలపక్షులు, వన్నెవన్నెలనింకలు, బారులుగట్టి మింటబారుచు చేలపై వ్రాలుచుండ మంచుపై నారోగ్య సౌందర్యముల నొప్పారుచు పిడకిట డడదెడు నవము లసి యాడబహునాళముల గోళముల బూనిన వడినేల త్రాళ్లరాళ్ల బూన్చి బరిబరద్రిప్పుచు కేకలువేయుచు మూకలజెందు త్రిపుంకుండునాళో యనంజాలు కాపు జనరాండ్ర విలోకించుట కన్నులపండువ కాదా! కిన్నరాంగనలట్లు సన్నని యెలుంగుతో జట్టుగట్టిపోవుచు మాలంగకన్యలు కొడవట్ట చేతబట్టి, బంగారులేచుచు, వరిచేలలో గోతలబట్టుట చూడ కన్నులపండువ కదా! తామర పుష్పాల్లతో పచ్చవైన మానస సరోవరమున పిండుకట్టి వినోదముగా చక్రభ్రమణం బున విహరించుహంసలట్లు పచ్చగా నిర్మరించిన వరికళ్లము లలో తెల్లని యెద్దులు కంతులధాన్యము రాలపుటకై గుండ్రముగా గుంపుగా నిరుగుట కన్నులపండువ కదా! మేరు నగ్నత శిఖరములపై విహరించు నేవతలు భూలోక విహారము నలుపనిచ్చ గడిగినవారై తమ వినోదమునకై నగరములోని గుంపులుకంపులు భరింపలేక కమ్మనిపయ్యెర గాలి విసరు వల్ల పొలములలో నిలుపుకొన్న బంగరుతిప్పలాయన్నట్లు కొమరుమిగుల పరిగడ్డివాములు కన్నులపండువు కదా!

పూత మెఱుంగులతో సున్నము, సుద్ద, జేగురునెట్టి మన్నులతో నన్నున్నని గోడలు, ఆలుకులు ముగ్గులతో నున్న యరుగులు, పసుపు కుంతుమలతో కలకలలాడు గుమ్మములు, నిరుక్తేనల విలసిల్లుచుండ విశాలమై శుభ్రమైన వీధులు కన్నులపండువు కదా!

[పెద్ద పండుగయొక్క సంవత్సరా వైఖరులు యీ వ్యాసపు పూర్వభాగములో వర్ణించబడ్డాయి. వర్తమానంలో, ఆ శోభ క్షీణించటానికి గల కారణాలు సూచించబడ్డాయి. స్వధర్మాచరణయందు మానవుడు చూపే ఉపేక్షయే ప్రపంచంలో చెలరేగు తున్న అకాంతికి, అనమ్మద్దికి, అల్లకల్లోలాలకూ కారణాలని రచయిత్రి నొక్కి చెప్పుచున్నారు.]

వీధులలో వింతవింత మ్రుగలు, మ్రుగలలో తిరుతీరుల గొడ్డెళ్లు, గొడ్డెళ్లలో రంగురంగుల పువ్వులు చూడవేసుక. చిట్టిపొట్టి పడుచులు గుబురులాగుచు, గుంపులుకట్టి గొడ్డెళ్లు చుట్టు మూగుచు, బుడిబుడి మంత్రములు చెప్పుచు, సమ్మడి పప్పులు, కాడమువరిడిలం వైద్యములు పెట్టుచు, పాటలు పాడుచుండుట చూడచుచ్చట కదా!

వేమవజ్రమునలేచి ధనుర్మాసస్నానములు కావించి, పట్టు బట్టలుకట్టి, తిలకములు దీర్చి, చిట్టితాళముల జేతబూని మంగళగీతములు పాడుచు భగవత్స్వంక్తనము చేయుచు వీధుల వెంటబోవు భజన పరుల పాటలు వీనుల విందు. లేగ పండ్లబుట్టలు, నారింజపండ్లగంపలు, చెఱకుగడల మోపులు వీధులలో వాలలాడి పోవుచున్నవి. కొండపల్లి బొమ్మలు నక్కపల్లి లక్కపిడుతలు, వురుచేర్చి బొమ్మలు, జాతి బొమ్మలు, తాటియాకు బొమ్మలు, తిరుపతి చందనపు బొమ్మలు, ఇంటింట నున్నతమగు వేదికలపై తీర్చబడి యున్నవి చూడసాంపు. క్రొత్త పెండ్లికొడుకులు, క్రొత్త మాయనియల్లుండ్రు, క్రొత్తబట్టలు, క్రొత్తవడ్లు, క్రొత్తగిత్తులు క్రొత్తక్రొత్త వేడుకలతోనంతయు క్రొత్తగా గానంబడు చుండును.

ఇప్పుడట్టి శోభతగ్గుటకు కారణమేమి? పెద్దలయందు గౌరవములేదు. దేవతారాధనములేదు. సత్యదయా శౌచ ములులేవు. హద్దులేదు. ఆజ్ఞలేదు. అహంకరించి యర్థ కామములలో దగుల్కొని, ఈశ్వరానుగ్రహమునందు విశ్వా సములేనివాడై, తన ప్రకృతిజయమునందు నమ్మిమానవుడు చెడిపోవుచున్నాడు. ప్రకృతి శాస్త్రమున గనిపెట్టిన క్రొత్త సాధనములన్నియు, మానవుని యహంకారమును బెంచు చున్న వేకాని యాపదమాన్సుటలేదు.

ఎంతయోజీసి యార్జించిన దంతయు యుద్ధములకు నాయుధములకు బోసి విక్రాంతిలేక, ధర్మమోక్షములలేక యల్లాడుచున్నారు పాశ్చాత్యులు. వారి నాగరికతలోవారు దేవునిమఱచి వారసుభవించుచున్న సుఖమేమియు గానరారు. మనకట్టి సంపదలు సంగ్రామములు, సమ్మెలు లేకున్నను “ఒకప్పుడు దలుగదింటం బాడియుంబంటయుకొ”

అన్నట్లుగా మనము తినుటకు ఒకరికే పెట్టుటకు లోనము లేనివాడమై భారతవర్షమున సుఖంపడకున్నాము. ధర్మ నాశమువలన యుద్ధములతోవారికీ, రుసానలతో కలి వృష్టితో, అనావృష్టితో, రోగములతో, భూకంపము లతో మనకు వినాశము కిద్దించుచున్నది.

పిమ్మట యంత్రములు భూకంపములను గట్టింపలేక పోయినవి. వానావరణజ్ఞానము తుపాను నాపజాలక పోయినది. వార్తా పత్రికలు, రైళ్లు, తంతులు, విద్యుద్దీప ములు, మరలు, సినిమాలు, రేడియోలు మంచి నానాలు మరియున్నట్లు తోడ్పడలేక పోయినవి.

మానవులకెంత యహంకారము? (గ్రామకాంతికి రాష్ట్ర) కాంతికి మన పెద్దలు చేసెడిదేవతా సాధనములందు కాంతిక, పాస్టిక కర్మములందు విశ్వాసము చెడగొట్టుకొని, యాధుని కులము మనచూర్చించుకున్న విశేషమేమి?

భరతఖండము కర్మభూమి. కర్మమును వదలిదేవతా విశ్వాసము ధర్మమువదలి మనము నిస్సత్త్వమగుచుము. అధర్మమున నీతిబాధలు వృద్ధియగునని శాస్త్రము. ఈతి బాధలు ఆఱు; వాన, వజ్రపు, ఎలుక, చిలుక, మిడుత, చేరువరాజులనునవి.

ఆరాధనలచే మానవుడు నేవతలను దృష్టిపఱచినచో దేవతలు సువృష్టిచే మానవుల ననుగ్రహింతురు. మనము దేవతల కన్ను బ్రామియధర్మ ప్రవృత్తులమగుదుమేని దేవతలను మన కన్నులుమూసి యాపదలనుంతురు.

ఏ మహామహాని ప్రతాపంబున సముద్రము లింకిపోయి పట్టణములు పారావారములగు, యమ్ముమేరువై, మేరువు దుమ్మెపోవునో, వరిగడ్డిపోచ వజ్రాయుధమై, వజ్రాయుధము తృణప్రాయమైపోవునో అట్టి సరేశ్వరునిగాసింది సర్వశుభ ములు బడసి మనము సుఖపడుచుముగాక!

ఏచేట సంక్రాంతలు, సుస్వతీపూజలు, సారస్వతో పాసనములు, శాస్త్రపరిశోధనములు, వేదపారాయణలు, చతుష్పత్తి కళావిలసనములతో భరతఖండము కళకళలాడుదు, ప్రపంచమున కాదర్శ ప్రాయమగు గాత!

మీరు మెక్లెన్స్ తో

నేడు పళ్లు తోముకున్నారా?

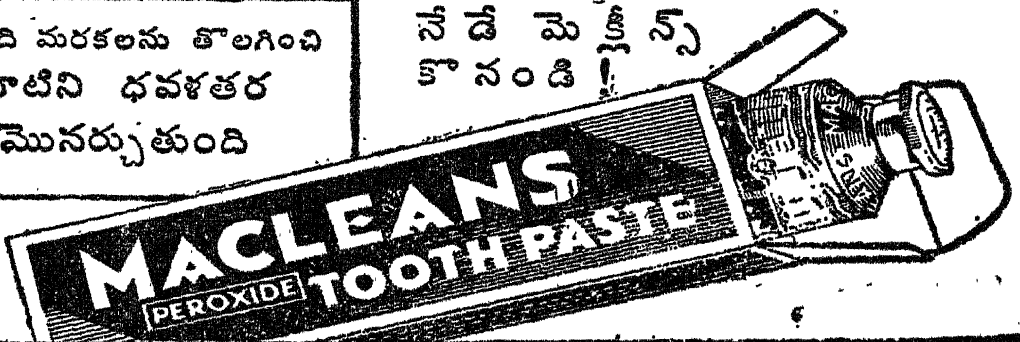
నేను ఎప్పుడూ
పళ్లు తాడినాను.
కానీ, మెక్లెన్స్ తో
మరింత ఎక్కువగా
కనిపించలేదు. నా
మిత్రులందరూ నాదంత
పొడవైన ప్రశంసిస్తారు.

నోటిని పరిమళభరిత మొనర్చి
దుర్వాసనను
నివారిస్తుంది

అమ్మలను విరిచివేసి
మీ ఇగుళ్లను
సంరక్షిస్తుంది

పెళ్లమీది మరకలను తొలగించి
వాటిని ధవళతర
మొనర్చుతుంది

మీరు మెక్లెన్స్ పెరాక్సైడ్ టూత్
పేస్టును వాడినప్పుడు మీ దంతాలకు,
ఇగుళ్లకు అధిక రక్షణ నొసగడంతో
పాటు ముఖాన్ని పరిమళ భరిత
మొనర్చుకోవచ్చు. అందుకే కోట్లా
లది ప్రజలు మెక్లెన్స్ తప్ప మరి
దేనినీ వాడరు.
చూడండి మెక్లెన్స్
కొనండి!

ఆంధ్ర రాష్ట్ర శాఖ

ఆంధ్ర రాష్ట్ర మహిళాసభ వార్షిక సమావేశము డిశంబరు 29, 30 తేదీలలో నెల్లూరు నట్టణంలో శ్రీమతి సమితి దళ దుర్గాబాయి ఎం.వీ. బి.యల్., ఇండియా పార్టీ చెంబు సభ్యురాలుగారి ఆధ్యక్షత క్రింద జరిగినది—ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షురాలు శ్రీమతి పొణకా కనకమ్మగారు. ఈ మహాసభలకు వివిధ ఆంధ్ర జిల్లాలనుండి ప్రతినిధులు, శ్రీమతి కామేశ్వరమ్మగారు, అమృత్ నరాజుగారు, రామసుబ్బమ్మగారు, చుక్కమ్మగారు, బుచ్చికృష్ణమ్మగారు మొదలైన ప్రముఖ ఆంధ్ర మహిళలుగూడ విచ్చేసియున్నారు. వీరికి విడిది కస్తూరిబా ఉన్నత బాలికా పాఠశాలలోను, మహాసభలు, వినోద కార్యక్రమములు పురమందిరములోను జరిగినవి. సభ ప్రారంభోత్సవము జరుపవలసిన శ్రీమతి పద్మజా నాయుడుగారు అనారోగ్యము వల్ల సమావేశమునకు రాలేకపోయిరి. అది సరిగా సర్దార్ పటేలుగారి క్రాధదినము కావటమువల్ల పతాకోత్సవము నిలుపబడినది.

శ్రీమతి ద్రోణరాజు లక్ష్మీబాయిమ్మగారు సభాధ్యక్షురాలికి, అతిథివర్గానికి స్వాగత వచనాలు పలికారు. ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులైన శ్రీమతి పొణకా కనకమ్మగారు, ప్రస్తుతపు స్వదేశీవిదేశీ అంతర్జాతీయ సమస్యలనుగూర్చి విపులంగా ప్రసంగిస్తూ, “స్వరాజ్య సంపాదనకంటే స్వరాజ్యసంరక్షణ కష్టతరం. యుగయుగాలు మరపురాని, చెరసలేని మహోజ్వలమైన ప్రళయనిగడించి, విశ్వవిఖ్యాతమైన ప్రతిభతో ప్రభుత్వం పెరిగి, అజేయులై, సత్యాశ్రయాలై సమస్తరంగాలలో అప్రతిమానంగా వెలుగొందారు ఆంధ్రవీరులు. విజయ తిలకాలు దిద్దిన ఆంధ్ర స్త్రీలు తమకీర్తి నిలపాలి” అని ఉద్ఘోషించారు. ఇంకా “ఇండియా నేడు ఆసియాఖండానికి మకుటాయమానమై ప్రపంచ దృష్టిని తనవైపుకు ఆకర్షించుకుంటున్నది. జగత్తు ఒక ప్రక్కమ్మత్తుకేళిలో ఉన్నట్లంగా విలయ తాండవంచేస్తున్నా, ఒక వంక ఆకాద్యమ్మలతో భారత జననిని శాంతిభిక్షలు అగ్నిస్తున్నది. ఈ జీవన మరణ సమస్యలో భారతజాతి కర్తవ్యము అమోఘము,

భారతభూమి ఉజ్వల భవిష్యత్తులో స్త్రీలసమ భాగినులు. స్త్రీల ఉన్నతమైన సమస్తజాతి ఆభ్యుదయము నిలచిఉన్నది. శాంతి, స్వేచ్ఛ, ఆభ్యుదయము ఈ మాతృపీఠమునుండియే ప్రబోధము కావాలి” అని ఉద్ఘాటించారు.

శ్రీమతి దుర్గ బాయిగారు తమ అధ్యక్షోపన్యాసములో, “అంతర్జాతీయ ఆకాశంలో ఆవరించియున్న కారుమేఘాల వల్ల, ఈక్షణమో, మరుక్షణమో, మనం చరిత్రలో కని విని ఎరుగని భీకరయుద్ధ జ్వాలలో చిక్కుకోవచ్చు. ముఖ్యంగా శాంతి ఉద్యమమైన మహిళా ఉద్యమం, మనదేశంలోనే గాక ప్రపంచమంతటా దుర్బలంగా ఉండటమే ఈ అంతర్జాతీయరంగాలలో గోచరించే నిత్యసంఘర్షణకు మూలకారణం. ప్రభుత్వ శాశిక వ్యవహారాలలో మాతృదేవతలకివ్వవలసిన న్యాయమైన భాగం ఇవ్వసంలేవనకు, శాంతికంటే అధికారాన్నే ఎక్కువగా ప్రేమించే రాజకీయవేత్తలే శాంతిని ఆదేశిస్తున్నారు.

“శాంతి సహకారాలను సుస్థిరంగా సంరక్షించగల్గునది, సుదృఢమైన స్త్రీ ఉద్యమం ఒక్కటే. చారిత్రాత్మక పోరాటంలో మనకు నాయకత్వం పెరిగి దేశంకోసం ఎంతటి త్యాగానికైనా వెనువీయక ఆనందంతోముందు తురికిన ఆ వందలాది దేశసేవికలు, వీరవనితలు, సేటికీ మన చెంత నున్నారు. మన సంఘాన్ని బలిష్ఠం చేసుకోడానికి వారిసేవను వినియోగించుకో లేకపోవడం మన దౌర్బల్యం. ఆదర్శయుతమైన, స్వార్థరహితమైన సేవాత్యాగములతో వృద్ధులై నిర్మాణాత్మకంగా మహత్తరమైన స్త్రీ సంస్థలను నెలకొల్పిన ధీరవనితలు తిరిగి మనకు నాయకులుగా మన సంఘబలమును పెంపొందించుకొని ప్రభుత్వదృష్టిని, మహిళాభ్యుదయకృషి వైపుమరలునట్లు చేయాలి. దేశంలోని స్త్రీ సంఘాలన్ని ఒక సమాఖ్యగాచేరాలి. ఈ సమాఖ్య స్త్రీ సంఘాలయొక్క ఫెడరేషన్ గావుండి ఒక ధృఢమైన కార్యనిర్వాహకవర్గాన్ని ఎన్నుకోవాలి. ఇట్టి సంఘబలం సంపాదించినగాని, మన

మహా సుభద్రా అనే తీర్మానాలను అర్థం గాని, క్లిష్టంగాని యుండబోదు,” అని చెప్పుచూ యింకా

“పార్లమెంటులో హ్యాపించియున్న అభ్యుదయనిరోధక శక్త్యం హిందూ ధర్మ కాస్త్ర ప్రోడీకరణ లెట్లు తునాటికి అమలు జరుగకుండుటకు కారణమైనది. నిన్నటి అభ్యుదయ గాములు, అతివాదులు, సాంఘిక చట్టాల విషయంలో అభ్యుదయ నిరోధకులుగా మారిపోవడం అతి విచార కరమైన విషయం. శ్రీ: శక్తి త్యాగివృద్ధికి అవసరమైన కనీసపుహక్కులు కలిగించే వ్యవస్థాపనలకు మాత్రమే ఈ బిల్లు. రాజ్యాంగ నియమాల ననుసరించి ప్రాథమిక హక్కులను శ్రీలకు కూడా ప్రసాదించేది ఈ హిందూ కోడ్ బిల్లు. హిందూ కోడ్ లు వివాదాల బిల్లు, హిందూ మతానికే ముప్పు కలిగించునదని అభ్యుదయ నిరోధకులు చేసే నీతిని నాదాలు పునాదిగహితమైనవని తెలిసికోలేని మూర్ఖులు కారు మన పార్లమెంటు సభ్యులు. ఇటువంటి సాంఘిక చట్టం చేస్తే వచ్చే ఎన్నికలలో తమ అభిమానులతో వారికి తంటావస్తుందని భయమేగాని, మహిళలు తమ సహజమైన శక్తితో బ్రహ్మాండమైన వ్యతిరేక పక్షంగా ఎదురు నిలుస్తారమోననే ఆలోచన తట్టుకపోవడం వారి దురదృష్టం. ఈ శ్రీ స్వామ్య పత్రం త్వరితంగా ఆమోదించబడకపోతే పురుషులకు మరపురాని పాతం చెప్పడం ఏలాగో అసంతృప్తులైన మహిళలకు చక్కగా తెలుసునని హెచ్చరిద్దాం.” ప్రసంగమును ముగిస్తూ ఆమె “మనకు సంఘబలంలోపించడం వలననే ప్రభుత్వం మనలను నిరాదరణతో చూస్తూన్నది. శ్రీ విద్యా సమస్యముఖ్యంగా వయోజన విద్యాసమస్య. మహిళా సంఘాలన్నీ ఏదో ఒక విధమైన వయోజన విద్యా కేంద్రాలే. మనకే సంఘబలంవుంటే ఈ సంఘాల సేవను శ్రీ విద్యా వ్యాప్తికి, సమాజ శ్రేయస్సుకు సద్వినియోగం చేసుకునే టెట్లు వివిధ రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలపై వొత్తిడి తేగల్గియుండే కారణం. ఇంక మీదట నా కుటీపరిశ్రమల విషయంలో,

మీదటనే భరిత సరిసింసులలో ప్రభుత్వం యివ్వబోయే సహాయం, పెట్టబోయే స్వల్పకాలపు కొర్రులయొక్క యువ యోగాన్ని ప్రతిపల్లెలో ప్రతిపట్టణములో వుండే శ్రీలు పొందేటట్లుగా, అచ్చటచ్చటనున్న మహిళా సంఘాలు పరిశ్రమ శిక్షణ కేంద్రాలు కాగలందులకుచూచి చూపుట మన సాంఘిక సేవాప్రద్యమంలోని ప్రధాన కర్తవ్యంగా భావించి పాటుపడాలి. ఇంకా, మన రాజ్యాంగం యిచ్చిన వయోజన ఓటింగు హక్కుయొక్క ప్రయోజనాన్ని చక్కగా పొంది శ్రీలకు కానన సభలలోను, పార్లమెంటులోను అధికంగా శ్రీ పాతనిధ్యం సంసాదించుకోడానికి అందోళన యిప్పటి నుండేసల్పాలి.” అని ప్రసంగించారు.

ప్రసంగానంతరం క్రమబద్ధంలో కొన్ని సానుభూతి తీర్మానాలు, కొన్ని అభిసంధన తీర్మానాలు, హిందూ కోడ్, ప్రాథమిక హక్కులు, వరకట్నములు మున్నగు విషయములపై తీర్మానములు పెక్కురు సోదరీమణులచే ఉపన్యాసములు 29, 30 తారీఖులలో జరిగినవి. క్రొత్త కార్యనిర్వాహక సంఘ సభ్యురాండ్రు ఎన్నికలు జరిగినవి. శ్రీమతి కడప రామసుబ్బమ్మగారు అధ్యక్షులుగను, శ్రీమతులు, వెంకట లక్ష్మి, రమలు, కార్య దర్శినులుగ ఎన్నుకొనబడిరి.

29, 30, తేదీలు సాయంకాలం 6 గం, నుండి 8-30 వరకు కస్తూరీబా పాతాళాల విద్యార్థికులు, ఆహ్వాన సంఘ సభ్యురాండ్రుకలసి చక్కటి స్మృత్యనాటక ప్రదర్శనములచే సభ్యురాండ్రకు వినోదమును కలిగించుటయేగాక, అహింస, శాంతులను ప్రచారం చేస్తూవరకట్నాది దురాచారములను ఆక్షేపిస్తూ తమ ప్రదర్శనముల మూలంగా సభాసదులకు ఆదర్శ ప్రబోధమును కలిగించిరి. మహాసభలు విజయవంతముగా ముగిసినవి. ఉపన్యాసములందలి ఉద్ఘాటనలు, తీర్మానములందలి ఆదర్శములు అమలు జరుపవలసిన మహత్తర భాద్యత మహాసభపై నిలిచియున్నది.

అస్థానకవికి ఆంధ్ర మహిళాసభలో సన్మానం

* శ్రీమతి గోళ్లమూడి రాజ్యలక్ష్మమ్మ *

డిసెంబరు రెవ తేదీ సాయంత్రం మద్రాసు ఆంధ్ర మహిళా సభవాగు తమ సభామందిరంలో మద్రాసు ప్రభుత్వ ఆస్థాన ఆంధ్ర కవి మహామహోపాధ్యాయ కళాప్రకర్షణ కవి సాంస్కృతిక ఇత్యాది విరుదాంకితులు, బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి కౌస్త్రిగారికి సన్మాన గౌరవ సత్కారములు

అస్థానకవిగారికి ఆంధ్ర మహిళాసభ విద్యార్థినులు స్వాగతము.

జరిపిరి. రెవిన్యూకాళా మంత్రి శ్రీ హాహర్వి సీతారామ రెడ్డిగారి అధ్యక్షతన జరిపిన ఈ సన్మానసభకు ప్రముఖులైన పురుషులు, స్త్రీలు అనేకమంది విచ్చేసిరి. సభాభవన మంతయు నిండి కళకళలాడుచు, లక్ష్మీ సరస్వతుల కలయిక ఆనందమును గూర్చినది. కవిగారు భార్యా పుత్రికలతో సభనలంకరించిరి. విద్యాలయ విద్యార్థినులు మధుర కంఠ ములతో శ్రావ్యముగా చేసిన ప్రార్థనతో సభ ప్రారంభ మైనది. శ్రీ బులుసు సాంబమూర్తిగారు కవిగారిని సభకు పరిచయముచేసిరి. న్యాయమూర్తి చింతగుంట రాఘవరావు గారు ఉపన్యసించుచు, కవిగారి అసంఖ్యాక రచనలను గురించి, వాణిజివరలో ఆంధ్రులు చేసిన సత్కారములను గురించి విశదపరచిరి. శ్రీ ఈదర వెంకట్రావుగారు కవిగారి జీవితములోని ముఖ్య ఘట్టములను వివరించుచు, తాము వ్రాసి అచ్చువేయించిన వినతి పత్రమును కవిగారికి సమర్పించిరి.

చిరి. శ్రీ బాలాంశ్రపు వెంకట్రావుగారు, శ్రీ కల్లూరి వీరభద్ర కౌస్త్రిగారు కవిగారి కవితను ప్రశంశిస్తూ, కవిగారు వ్రాసిన సంక్షేపములనుండి కొన్ని పద్యములను చదివిరి. శ్రీమతి కవితిలక కాంచనపల్లి కనకమ్మగారు ఈ సందర్భము వ్రాసిన పద్యములు చదువబడెను. ప్రసిద్ధ చిత్రకాణి శ్రీమతి రత్నాల కమలాబాయిచే ముత్యాల కోకలవలె కూర్చి వ్రాయబడిన సన్మానపత్రమును శ్రీమతి చన్నభంటప్పగారు చదివి కవి గారికి సమర్పించిరి. సభావిద్యార్థినులచే లతలు పువ్వులు వట్టుబడిన ఉన్ని తాలుక, సభ పాశ్రామిక సభలో నేయ బడిన ధోవతి కవిగారికిని, హిందూ స్త్రీ సంప్రదాయము

అస్థానకవిగారి కుటుంబము. భార్య వెంకటరత్నమ్మగారు. పెద్ద కుమార్తె కవయిత్రి విశాలాత్మమ్మగారు, చిన్న కుమార్తె, మనుమరాలు.

ననుసరించి వారి సతిమణికి పసుపు కుంకమలు, ఫలపువ్వు ములు, చందనతాంబూలములతో చీర రవికెలను సమర్పించిరి. సన్మానానంతరం కవిగారు మహిళలు చేసిన ఈ సన్మానసభ తమకు మిక్కిలి ముదావహముగా నున్నదనిరి.

ఆస్థానకవికి ఆంధ్ర మహిళాసభతో సన్మానం

భారత స్త్రీలకు అనాదిసిద్ధముగానున్న ప్రాధాన్యతను మరచిన రాదనియు, గార్హి, మైత్రేయి కులభలనుపోలి ఆధునిక స్త్రీలుకూడ కవితా వైదుష్యములు కల్గి వర్ణిల్లవలెనని ఆశీర్వాదించిరి. శ్రీ ఈదర శంకట్రావుగారు మహిళాసభకు 116 రూపాయలు విరాళము నొసంగిరి సంతోష గీతముతో సభ ముగిసినది.

మహామహోపాధ్యాయ, కళా ప్రహరణ్, కవిసార్వభౌమ,
మదరాసు ప్రభుత్వ ఆస్థాన ఆంధ్ర రచి

శ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిలువారికి

ఆంధ్ర మహిళాసభ సమర్పించిన

సన్మాన పత్రము

కవిసార్వభౌమా !

ఆంధ్ర కవితా సామ్రాజ్యమందు, ఇదివరకే సంపాదించు కొన్న మీ సార్వభౌమత్వమునకు, చిరకాలముగా, తెలుగు నాడు ఆస్థానమైనది. మీ రచించిన శతాధిక గ్రంథములు తెలుగునాట నలుమూలల అజరామరములైన వెలుగులను ప్రసరింపఁ జేయుచున్నవి. ఆ నీడలలో మా ఆంధ్రమహిళా లోకము తమ కవితా వైభవమును మిక్కిలిగా ప్రశంసించు కొనుచున్నది.

ఆంధ్రవ్యాసా !

మీ రనువదించిన శ్రీ కృష్ణ మహాభారతము అనేక ధర్మములకు ఆలవాలమై, ప్రాచీన భారత సంస్కృతికి ప్రతిబింబమై, అలరారుచున్నది. ఒక్క కలముతో యింతటి మహోజ్వల జ్ఞానభాండారమును ప్రసాదించిన తమకు యావదాంధ్ర దేశమూ ఋణపడియున్నది.

ప్రభుత్వ ఆస్థానకవి !

ప్రజా పరివత్తుయొక్క సంపూర్ణ గౌరవమునకు పాత్రులై, ఇతోధికముగా ఆంధ్ర భాషా సరస్వతికి ఆలంకారములను సమకూర్చుకొని తాము మా సభకు విచ్చేసి, మాకాశీస్సుల నొసంగినందులకు, ధన్యవాద పూర్వకముగా నమస్కారముల నర్పించుచున్నాము.

మైలాపూరు,
మదరాసు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ

8-12-1950

ఆంధ్రాస్థానకవి

(శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారి సన్మాన సభయందు చదువబడిన కొంచునవల్ల తనకంటా రచించి పద్యములు)

చ|| గురుడగుటకు మహాకవులకుడొ గని నెటికి
గురైతింగి నిజ

గురుడనుచుకొ మహామహులకుకొ నన

నోకివి సాగ్వభౌమ య

ఋగ్గ మె నిజంబు తేల్చిరిక భూపతు

లెక్కరికైన నెదు శ్రీ

చరణము కృష్ణమూర్తి కవించంద్రమ వంద్యము

తెలుగుసీమలోక

శా|| స్వాధ్యాయంబది శ్లోకిరూపమున

వ్యాసప్రోక్తమై యుండన

య్యధ్యాయంబులు రెండొత్తొమ్మిదులు

హృద్యంబైన పద్యంబులకొ

విధ్యుల్లంఘన లేక వ్రాసి తన ప్రావీణ్యంబు

జూపక మహా

పాధ్యాయాఖ్యున గృష్ణమూర్తి కవిసం

పాదించె సామాన్యమే.

మ|| వీరముకలగాదది కవిప్రకరణబృదు

కృష్ణమూర్తి తా

వ్యాసుడుగా జనించి యిసుమంతయు

వీడక తెల్లబాసలో

వ్రాసెను భారతంబు మఱి భాగవతంబును

నంతబోక తా

వ్రాసెను నాకుజుండెయ్యి రామచరిత్ర

బుధాళిమెచ్చగొక.

శా|| స్వస్థానంబున వేషభాషలన నుత్సాహంబు

తగ్గించు నే

ప్రస్థానంబులవేల చాన్, నుకవితారాజ్యంబు

పాలించి నాం

ధ్రాస్థానకివీశ శ్రీపదుడు కృష్ణాభిక్య

చెల్వొంది తా

స్వస్థాయీకొ విడకేయొనర్చి శతములె

సద్గంధముల్ లీలమై

క|| నన్నయ భట్టారకుడవు

డెన్నిక గన్నటి రాజ్యహేంద్రపురిని నే

డున్నతిని వెలుగు కృష్ణక

విన్నవయుగకర్త నెన్నవిబుధులవించే.

అస్థానకవిగార్కి సన్మాన సందర్భములో ఆయన కుమార్తెయు, కవయిత్రయునై
శ్రీమతి కల్లూరి విశాలాక్షమ్మగారు వ్రాసిన సద్యములు

శ్రీ మహిళా సభాభినందనములు

క॥ శ్రీ మదరాసుపురంబున
సేమంబెల్లరకుఁ గలుఁగఁ జేయునదై ని
త్యామోదం బొనరించిన
శ్రీ మహిళాసభను వినుతిఁజేయఁగదరమే ॥

తే॥ అలరు శ్రీయాంధ్ర మహిళాసభాధి పతులు
స్థాపకులును సంపాదకుల్ జ్ఞానసిధులు
పరమ విద్యాసమేతులు భవ్యయశుల
కలరు దీర్ఘాయురారోగ్యములు ధరితి ॥

క॥ శ్రీ దుర్గాబాయిమ్మగారు
నాదరమున పలువురాంధ్రమహిళలు ఘనులై
యాదిని నియ మించిరితా
మతివలకై యాంధ్రమహిళ యనుచివ్యసభన్ ॥

సీ॥ మద్రాసు పురమున మైలాపురిని నాంధ్ర
మహిళా మహాసభ మనుగ నిల్పి
విద్యాలయంబొందు వెసనందు నెలకొల్పి
వృత్త్యానాదుల నేర్పియందు
నింటరు మీడియట్ హిందీ పరీక్షలు
చదువు కాంతలకును సౌకరములు
నవలఁబరిశ్రామికాలయంబందున
సెంట్రైడరీ వేసులెన్నో సేర్పి

తే॥ ఊలు అల్లికల్ వట్టును నూలువడకు
టాది చేనేత యిత్యాది యర్హపరిశ్ర
మల గవర్న మెంటునఁ బరీక్షలకు శిక్ష
యొసఁగి మహిళాభ్యుదయము చేయుదురు సతము ॥

తే॥ బీద విద్యార్థి నులఁగడు నాదరించి
అలి గవర్న మెంటు పరీక్షలకును శిక్ష
యొచితముగ నేర్పరచియును యువిదలకయి
సకల సౌఖ్యముల్ గూర్తురు ప్రకటితముగ ॥

క॥ మహిళా మందిర మందున
మహిళలకును వసతులెన్నో మఱియుఁగలుగగా
నహారహా మటుకృషిసల్పించు
మహిళాభ్యుదయ మొనరింతు మక్కువతోడన్

ఆ॥ ఆంధ్రమహిళ యనఁగ నతివలకొరకు వి
ద్యాభివృద్ధికి నయియతులితముగ
నడుపఁబడుచునుండి కడుమేలుగల్గించు
పత్రికాభివృద్ధి ప్రబలుఁగాక ॥

తే॥ అరయ నిమ్మలాదేవి గ్రంథాలయంబు
నతివలకు నుపయోగార్థ మచటనిలిపి
హింది తెనుగాంగ్ల గ్రంథములెన్నోచేర్చి
వృద్ధియొనఁచుటకుఁ గడుజేడ్కలిగె ॥

తే॥ ప్రబలు నాంధ్రమహిళకు సంపాదకులయి
యశముగాంచు దుర్గాబాయి యమలచరిత
శన్నఘంటమ్మలను గడుసన్న తిలకు
వారిలోకోపకృతికిని బ్రదుదమొంది ॥

తే॥ అరయ మహిళా మహాసభయందు నేడు
సకల వైభవ మలరనాస్థాన కవిని
గౌరవించుట కెంతయు గణక కలిఁగె
దత్తభాస్కరు లగునట్టి భవ్యులార ॥

చ॥ అరయఁగ నాంధ్రదేశ మహిళాభ్యుదయంబును
గోరి యెంతయున్
స్థిరమగు పత్రికన్ నిలిపి చేయుచునుండిరి
దేశ సేవయున్

పరమగుణాల వాలురగు భవ్య చరిత్రల
చన్నఘంటమన్
వరమతి దుర్గ మన్ జమున బాయిని శ్రీవారి
ప్రోచుఁగావుతన్ ॥

మ హా తా నే వా మం డ లి

మ చి లీ ప ట్టణ ము

హిమాలయంనుండి విచ్చేసి, 2-7-44 న సహ్యా సేవా మండలి సభ్యురాండ్రకు విభూతిని, వేరులను మంత్రించి ఇచ్చి, అభీష్ట సిద్ధికి యాశీర్వాదించిన యోగానందస్వామి గారు

(మండలి కార్యదర్శిని క్రిమతి దుర్ల వేంకటరమణమ్మ గారు 2-7-44న వేసిన వేషము చెప్పవలసినవారు నిజమును

యోగానందస్వామి.

సభ్యురాండ్రు గ్రహించినట్లేదు. కానుకలు తిరిగివేసి, అంతటినుండియు ఈ వేషము వార్షిక వినోదమైనది. తెలిసినమీదట కూడ కానుకలు విడివిడి లభించుచునే యున్నవి.)

*

*

*

తెలుగు సంవత్సరాది 10-4-48న మండలి సభలో పంచాంగ శ్రవణముచేసే సభ్యురాండ్రను ఆశీర్వాదించిన కుండల పండితులు మువ్వవస్త కంకణాలంకారులు హరిరామ శర్మగారు.

ఈ వేషమునుచూచి అచంటి సత్యవతి దేవిగారు కలువా బహుకరించి ఈ క్రింది పద్యమును చెప్పిరి.

హరిరామశర్మ.

సీ॥ నూతనోగాదివి । నోదవైభవశోభ
వికృతి సంవత్సర వివరమును
పంచాంగ శ్రవణంబు । బహుచక్కగాదెల్పి
సంప్రమాశ్చర్యాది ॥ సరణిగూర్చి
దోవతి తలపాక । సౌవర్ణకుండల
కరకంకణీశృత్య । కశలతోడ
పండితవేషంబు । పాండిత్యయుతముగా
శిష్యప్రబోదంబు । సేయుచుండి
నీతోడి చెలులైన । నిజరూపునెరుగని
రీతినిగ్వర్తించె । నాతిమిన్న
అన్ని విద్యలయందు । వారితేరిన, సతి
బందరు మహిళలు । భాగ్యలక్ష్మి
దుల్లవంకాల్లి రమణాంబ । దుహితమణులు
కన్నతల్లిని శ్రీహరికరుణతోడ
అయురారోగ్య భాగ్యంబు । అమరజేసి
ప్రొచుగావు తవిజ్ఞాన । బుద్ధివోలగి ॥

శ్రీ భగవద్గీతా సం దేశ

మ హా త్వ వ ము

చెన్న పు రి

శ్రీ విశిష్టాద్వైత ప్రచారక సంఘమువారి యాజమాన్యమున, చెన్నపురి ఉపన్యాయ అంబార్ కెట్టి రామానుజ కూటములో. ది 1-12-50 నుండి, ది 20-12-50 వరకు భగవద్గీతా సం దేశ మహాత్వము జరిగినది.

ఈ పుత్సవము శ్రీ సార్థసారథి స్వామివారి కోవిలవద్ద ప్రార్థనా ఉరేగింపులతో ప్రారంభమయ్యెను. ప్రతి దినము గోష్ఠి భజనలతో గీతా పారాయణము, ఒక్కొక్క అధ్యాయము సమిష్టి జపము, 18వ అధ్యాయముల గీతా పారాయణము ఉ. 5 గం. నుండి 10 గం. వరకు జరిగినది— ఒక్కొక్క దినము ఒక్కొక్క అధ్యాయమునకు ఆంధ్ర, తమిళ భాషలలో అర్థము కూడ చెప్పబడినది.

మధ్యాహ్నము 2-30 నుండి ఒక్కొక్క రోజు ఒక్కొక్క అధ్యాయమునకు విశేషార్థ విమర్శనము, తరువాత 5-30 నుండి 8-30 వరకు ఆంధ్ర, ఆంగ్ల, అనవ, హిందీ, భాషలలో భగవద్గీతను గురించి ప్రముఖుల ఉపన్యాసాలు జరిగినవి.

ఈ 18 రోజులు గీతా ప్రదర్శనములకూడ జరిగినవి. ఇందులో, తెలుగు, తమిళ, మలయాళ, కన్నడ, గుజరాతీ, హిందీ, వంగ భాషలలోను, ఆంగ్ల, ఫ్రెంచి, ఇటాలియన్, పారశీక భాషలలోను రచియింపబడ్డ గీతలు, గీతా విమర్శనలు, ఇంకా గీతలోని వివిధభుక్తులను అర్థమును ప్రకటించు చిత్రరవులు చూపబడినవి.

కడపటి 3 దినములు అవిరామగీతా పఠనము జరిగినది.

అన్ని రోజులు, ప్రదర్శనమునకు, పఠనకు, భజనలకు, ఉపన్యాసములకు, శ్రీ పురుషుల వందలాదిగ విచ్చేసిరి. యితటి కార్యక్రమము నిరాఘాటంగా జనుప్రదంగా జరిపించిన ఆహ్వాన సంఘపువారు, విశిష్టాద్వైత ప్రచార సంఘమువారు మిక్కిలి ఆభినందనీయులు.

అదీల భారత మహిళా సభ

చెన్న పు రి శాఖ

ది 2-12-1950 న రాజాజీ హాలులో శ్రీ భవనగర్ రాణిగారి అధ్యక్షతక్రింద వై కాఖ వార్షిక సమావేశము జరిగినది. ఈ కాఖయొక్క ఉపకాఖలైన శ్రీనివాస గాంధీ నిలయం, లిండెనూర్ శేట మహిళా సంఘం, నరకువాకం మహిళా సంఘం, టిప్పికేన్ శ్రీనివాస సంఘం, గోపాల పుగం మహిళా సంఘములనుండి ప్రతినిధులు, సభ్యుర్రాండ్రు, ఇంకా పట్టణమునందలి వివిధకాఖలనుండి సభ్యుర్రాండ్రు, విద్యార్థి నలు ఈ సమావేశమునకు వచ్చిరి. కార్యదర్శిని అయిన శ్రీమతి సరోజినీగారు పట్టణ కేంద్రకాఖయొక్కయు, ఇతర ఉపకాఖలయొక్కయు సంకల్పర కార్యక్రమ నివేదికను చదివిరి. అధ్యక్షురాలు ఈ వివిధకాఖలయొక్క కార్యక్రమములు ప్రకరిస్తూ ముఖ్యంగా కాన్సర్ వైద్యశాల నిర్మాణమునకై ఈ సంఘమువారు చేయుచున్న కృషిని ఆభినందిస్తూ ఈ నిర్మాణంలో తోడ్పడవలసిన బాధ్యత ప్రజలకు, ప్రభుత్వమునకు కూడ ఎంతగా నున్నదో విశదీకరించారు.

తరువాత కార్యక్రమములో హిందూ ధర్మశాస్త్ర క్రొడీ కరణ బిల్లును గూర్చి, వరకుల్లనిషేధము, గ్రామాలలో వైద్య సహాయము, పాఠశాలలలో ఆరోగ్యవిషయమైన ప్రాథమిక విద్యాబోధన, ఉచిత వైద్య సహాయం యిత్యాది పెక్కు విషయములయొక్క ఆవశ్యకతయు వీనిలో ప్రభుత్వము ప్రజలు తీసికొనవలసిన శ్రద్ధను గూర్చియు పలువురు సోదరీమణులు ఆంధ్ర తమిళ, ఆంగ్ల భాషలయందు ఉపన్యసించిరి. ఈ విషయమునకు సంబంధించిన తీర్మానములు ఏకగ్రీవముగా ఆమోదించబడ్డవి.

బిడ్డల లింగం అందు స్త్రీలకు వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ అమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లింగం అందు స్త్రీలకు వ్యాధులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండ గుణమిచ్చును. నా కైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరీక్షించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లింగరూప ఔషధములగులాడ యిది వరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట వైవాహికైల్ల విసర్జించి తీసికే హెచ్చుగ వాడు చున్నాను. అమోఘముగ నిట్టి మహదౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లావారి వంశము స్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కావేరిపాకం.

వివరములకు :

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు టి బ్రదర్సు.

నెం. 11, దక్షిణమాడాపీడి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి :

నెం 7, సారంగపాణి కోవిల్,

తూర్పుపీడి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి :

నెం 15, పుగళై పిల్ల వీధి,

తెప్పకోలం.

అన్ని మందుల పాపులలోను దొరకును.

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన

మెహతావారి

విశేష ఔషధములు

1. కుందరి ఎలిగిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను పోగొట్టును, గర్భాశయరోగ అనుపమ నివారిణి.
2. ఫాస్ఫరస్ ఆయిల్ :—బాధ నివారణకు సాటిలేని తైలము.
3. మస్తానాపిల్పు :—సాధారణబలహీనత, కీళ్లనొప్పులు జ్వరములన్నిటికి అమోఘముగా పనిచేయును.
4. ద్రాక్షసవము :—(బంగారము, మకరధ్వజము కలిపినది) రక్తమును శుద్ధిపరుచునటువంటి, అశీర్ణము రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము.

కె మి స్తు లం ద రి వ ద్ద దొ ర కు ను .

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.
250, China Bazar, Madras.

వ సంత హే రాయిల్

తల దువ్వుకొనుటకు ప్రశస్తమైన సువాసన నూనె. తల వెంట్రుకలు రమణీయముగా పెరుగును. జుట్టు పట్టుకుచ్చువలె నిగనిగలాడుచూ చూపరుల మురిపించుచుండు.

సీసా 1-కి రూ. 1-0-0. (పోస్టేజ్ ప్రత్యేకము)

రెండు సీసాలవరకు అ. 0-12-0.

విక్టోరియా డిపో,

మైలాపూరు, మద్రాసు.

(మొండు పాఠము తరువాయి).

సామాన్య భూతకాలము, ఆసన్న భూతకాలము, పూర్వభూతకాలములలో క్రియ సకర్మక మైనపుడు కర్తకు 'నే' ప్రత్యయము వచ్చుననియు, క్రియ యొక్క లింగవచనములు కర్మ ననుసరించి యుండుననియు చదివియున్నాము.

లా, బోల, బూల అను క్రియలు అకర్మక క్రియలుగ పరిగణింపబడుచున్నవి చదివియున్నాము. క్రియతో **सक** (పని చేయ గలిగియుండుట), **चुक** (ముగియుట), **लग** (ప్రారంభించుట) యను సహాయక క్రియలు వచ్చినపుడు కర్తకు 'నే' ప్రత్యయము చేర్చకూడదు. అపుడు క్రియా రూపములు కర్త యొక్క లింగ, వచనములనుసరించియే యుండును.

ఉదా :—**मैं खुद यह काम कर सका** నేను స్వయముగా ఈ పని చేయగలిగితిని.

मैं यह किताब पढ़ चुका నేను ఈ పుస్తకము చదివి ముగించితిని.

सीता कल से हिन्दी सीखने लगी है । సీత నిన్నటినుండి హిందీ నేర్చుకొన ప్రారంభించినది.

పాఠము 16.

అపూర్ణ భూతకాలము Past Imperfect Tense.

ఇది జరిగినకాలములో పని పూర్తికాలేదని తెలుపును. సామాన్య వర్తమానకాల క్రియా రూపము వ్రాసి, **हूँ, है, हैं, हो** లకు బదులుగా కర్త యొక్క లింగవచనములనుసరించి **था, थे, थी, थीं** చేర్చవలెను. కర్తతో 'నే' ప్రత్యయము రాదు.

ఉదా :—**मैं पढ़ता था ।** నేను చదువుచుంటిని.

रामराव दिल्ली में काम करते थे । రామారావు ఢిల్లీలో పని (ఉద్యోగము) చేయుచుండిరి.

తాత్కాలిక భూతకాలము Past Continuous Tense.

ఇది గడచిన కాలములో పని యింకను జరుగుచునే యుండెనని తెలుపును.

తాత్కాలిక వర్తమాన కాలక్రియా రూపము వ్రాసి, **हूँ, है, हैं, हो** లకు బదులుగా **था, थे, थी, थीं** లను చేర్చవలెను. కర్తతో 'నే' ప్రత్యయము రాదు. కర్తయొక్క లింగ వచనములనుసరించి క్రియ వ్రాయవలెను.

ఉదా :—**सीता पढ़ रही थी** సీత చదువుచుండెను.

ఇది కార్యకారణ సంబంధముచే రెండు వస్తువులు జరుగలేదని తెలుపును. దీనిలో రెండు వాక్యములుండును. మొదటిది 'కారణ' వాక్యమనియు, రెండవది 'కార్య' వాక్యమనియు చెప్పుదును. రెండు వాక్యములలోను భాతువునకు పుంలింగ ఏకవచనములో న్నా, పుంలింగ బహువచనములో నే, స్త్రీలింగ ఉభయవచనములలో న్నీ యు చేర్చ వలెను. కారణ వాక్యమునకు ముందు అగర్ లేక యది యను, కార్యవాక్యమునకు ముందు తో యను చేర్చవలెను.

ఉదా :--- अगर तुम कहते तो मैं आता మీరు చెప్పియుండిన నేను వచ్చియుండును.

కొన్ని సమయములలో అగర్ లోపించును--కాని తో మాత్రము లోపించదు.

కిరాయి అద్దె (పుంలింగము).

పానీ బరసనా వర్షము కురియుట.

साइकिल सैकिल. (స్త్రీలింగము)

श्रद्ध శ్రద్ధ (స్త్రీలింగము).

पैदल चलना నడచి వెళ్లుట.

सीखना నేర్చుకొనుట.

समझना అర్థము చేసికొనుట.

हम पहले इस घर के लिये पचास रुपये किराया देते थे ।

మేము మొదట (యదివరకు) ఈ యింటికి యేబది రూపాయలు అద్దె యిచ్చుచుంటిమి.

कल खूब पानी बरस रहा था, इसलिये मैं कहीं नहीं जा सका ।

నిన్న చాల యెక్కువగా వర్షము కురియుచుండెను, కావున నేను యెచ్చటికిని వెళ్ల జాలక పోతిని.

जब सभा समाप्त हो गई, लोग घर जाने लगे ।

మీటింగు పూర్తి కాగానే, జనులు యిండ్లకు వెళ్ల సాగిరి.

मैं आपकी बात न समझ सका ।

నేను మీ మాట అర్థము చేసికొన లేక పోతిని.

आजकल सब लोग हिन्दुस्तानी सीखने लगे हैं ।

ప్రస్తుతము అందరు హిందుస్తానీ నేర్చుకొన ప్రారంభించియున్నారు.

पहले मेरे पास साइकिल नहीं थी ।

మొదట (యదివరకు) నా వద్ద సైకిలు వుండలేదు.

तब मैं रोज पैदल जाता था ।

అప్పుడు నేను రోజు నడచి వెళ్లిచుంటిని.

जब गाँधीजी बोलते थे, लोग बड़ी श्रद्धा के साथ सुनते थे ।

గాంధీగారు మాట్లాడునపుడు జనులు చాల శ్రద్ధతో వినుచుండిరి.

तुम अपनी बात मुझे बताते तो अच्छा होता ।

మీరు మీ విషయము నాతో చెప్పియుండిన బాగుండెడిది.

బీదల పాట్లు

విక్టర్ హ్యూగో రచించిన ప్రఖ్యాతనవల లేమిజర్నెను యిదివరకే ఇంగ్లీషులో ఫిల్ముగా తీశారు. ఇప్పుడు ఆనవలనే ఆధారముగా తీసుకుని పక్షిరాజు స్టూడియోస్ వారు 'వీల్డె పడుం పాడు' అనే పేరుతో తెలుగులోను 'బీదలపాట్లు' అనే పేరుతో తెలుగులోను చిత్రాలు తీశారు.

కొండడు నాగయ్య.

కొండడనే బీద యువకుడు విధవరాలైన అక్క పసిబిడ్డల ఆకలి బాధను చూడలేక ఆహారం దొంగిలించి జైలు శిక్ష పొందుతాడు. బయటికి వచ్చిన తర్వాత, దిక్కులేక తన కుటుంబమంతా నశించిపోయిందని తెలిసి కుమిలిపోతాడు. సంఘం చూపుతున్న నిరసన అతనిని మరింత కంగడిస్తుంది. చివరికి ఏవిధంగానైనా సరే డబ్బు సంపాదించి లోకములో ముఖము, ఆదర గౌరవాలు పొందాలని నిశ్చయించుకుంటాడు. ఆ ప్రయత్నములో దొంగతనము చేయటానికి కూడ సిద్ధపడతాడు. కాని ఒక దయామయుడి ప్రేమ పూరిత వాక్కులు అతనిలో గొప్ప సంస్కారం, పరివర్తన, కలిగించు

తవి. ఆ మహనీయుని సహకారముతో కొండడు వర్తకము చేసి కోటీశ్వరుడు అవుతాడు. కరుణ పరోపకారములను తన లక్ష్యముగా పెట్టుకుని తన ధన, మాన, ప్రాణాలకయినా వెరువక దీనుల సేవ చేయ సంకల్పించుకుంటాడు. కొంతమంది స్వార్థపరుల కుట్రలవల్ల అనేక క్లిష్ట పరిస్థితులు, ఆపదలు కలిగినా కొండడు కృతకృత్యుడవుతాడు. ఇది కథా సారాంశము.

కొండడి పాత్ర నాగయ్య అత్యద్భుతముగా నిర్వహించాడు. ప్రతి రసము ప్రతిభావము చూపగలిగినంత విశదముగ చూపించాడు. అతని పాత్ర అంతి సహజముగ అంత సజీవముగ వుండటాన ఎప్పుడు కిల్లముందు కదుల్తునే

అంజలగా లలిత.

వుంటుంది. కొండడి ప్రతిద్వంది పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరు జావరు. మొదటినుండి చివరివరకు జావరు కొండడిని ప్రతిఘటించుతునే వున్నప్పటికి చివరికి ఆ కొండడి నోటిమీదుగానే 'జావరు పురుషరత్నం' అని అనిపించుకోగలిగిన విశిష్టవ్యక్తి. ఆ పురుషరత్నాన్ని రత్నంగానే ప్రకాశింప

చేయగలిగాడు సీతారామన్. నిజం చెప్పాలంటే ఇంచు
మించు నటించుటందరు చాగానే పాత్రపోషణ చేశారు.
సంగీతము ఇంపుగా హాయిగా వున్నది. పాటలు భావగర్భి
తంగా సమయానుకూలముగా వున్నవి. కొద్దు దృశ్యం
వినోదంతోపాటు విజ్ఞానాన్ని కూడ ప్రసాదించుతున్నది.
బిషప్పు కొండడిని అదరించటము బీదపిల్ల అంజల బీదరికం
వల్ల తను ప్రేమించిన యువకుడిని పొందలేక పోయినానని
చింతించటము, కొండడు మురుగునీళ్ళ కావలలో దిగి
ఉమాకాంతుడిని రక్షించటము మొదలయిన దృశ్యాలు చెప్ప
తగి వున్నవి. డైరెక్టరుగో చూపిన క్రద్ధ చాలాచోట్ల
చిత్రానికి సహాయపడింది. కొండడి మనసులో కలిగిన
ఆందోళన, దౌర్బల్యం మొదలయినవి చూపించే సమ
యంలో దీపపు కదలికలతోను, పూజించే బిషప్పు పతం
కింద పడటముతోను, పారిపోతున్న సందర్భములో దీప స్తం

భావ మునిహావటముతోను కొండడి భావాలను చుక్కగా
వ్యక్తముచేశారు. స్క్రీనుదృశ్యాలు స్టేజియూమిది నృత్యాలు
అనవసరం. సంభాషణల్లో అనవయాస చాలా బాగా తెలు
స్తున్నది. మరికొంత క్రద్ధతీసుకొని వుండవలసినది.

చిత్రం చాలా దీర్ఘముగా వున్నదికాని కుదించటానికి
వీలుపడదేమో. దేశకాలాలకు అతీతమైన యిత్యుత్పత్తి
తీసుకుని మానవ హృదయాలకు సమీపంలోకి రాగల
పాత్రలు సృష్టించి తీసిన యిటువంటి సాంఘిక చిత్రాలు
విరివిగా తయారయితే సంఘంలో మంచి ప్రాబోధము జరుగు
తుంది. తెలియది పచ్చి శృంగారముతో రోసిపోయిన ప్రేక్ష
కులకు చక్కని సాంఘిక చిత్రం చూడగల అవకాశము
కలిగించింది యీ బీదలపాట్లు.

—గి.వి.జ.

మై సూ రు ప ట్టు బ ట్ట లు

హెచ్చుకాలము మన్ని క కలవి

మునుపటికంటే ఇప్పుడు మైసూరు సిల్కు
వస్త్రము లే హెచ్చుగా స్త్రీలు ధరించు
చున్నారు. మైసూరు సిల్కులో శ్రేష్టమైన
చీరెలు, గౌనుగుడ్డలు, రవికె గుడ్డలు మొదలైనవి
స్త్రీలకు, పురుషులకుకూడా అవసరమగు సర్వ
విధములగు దుస్తులును అధికముగా వాడబడు
చున్నవి.

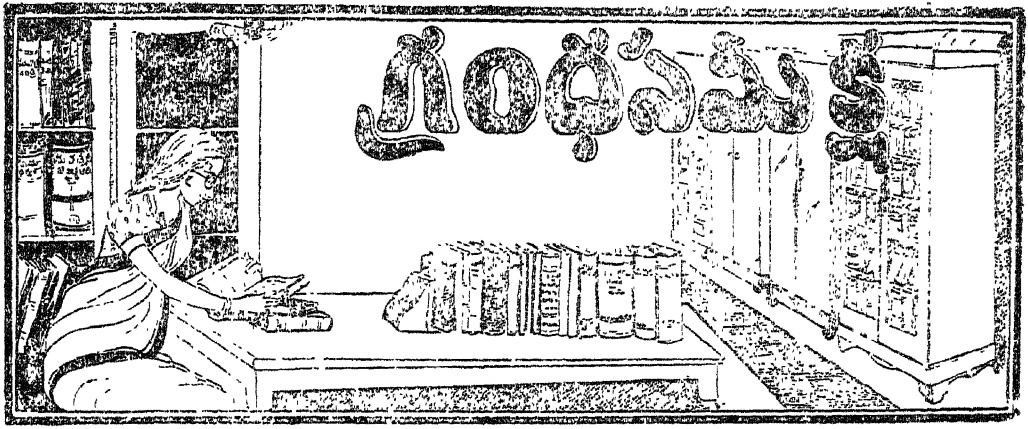

మైసూరు సిల్క్స్
100 కి నూరు వంతులు
స్వచ్ఛమైనవి, కల్తీలేని
వట్టువి.

మై సూ ర్ సిల్క్స్

గవర్నమెంట్ సిల్క్స్ వీవింగు ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

సంఘర్షణ :

రచయిత : రెంటాల గోపాలకృష్ణ.

వెల పన్నెండు అణాలు.

(పతులకు : సాహితీ స్రవంతి, గాంధీనగర్, విజయవాడ.

మానవజీవితం అనేసరికి ఎన్నో విషయాలు చూడవలసి వస్తుంది. జీవితంలో ప్రతివారు ఈనాడు అనేక సమస్యలను ఎదుర్కొనవలసి ఉన్నది. ముఖ్యంగా సామాన్య మానవుని పరిస్థితిచూస్తే జీవిత సమస్యతో అతని పోరాటం, లేక సంఘర్షణ, ఏ విధంగా ఒక్కొక్క పరిస్థితిలో అతను అణగారి, కృశించి, నిగాధారమైపోయాడో తెలుస్తుంది. ఆ సమస్యలు ప్రతివారి దృష్టిలో అతితేలికగా, స్వల్పంగా కనిపించవచ్చు. కాని వాటిని పరిష్కరించే సమయంవస్తే వానిలోని గూఢమైన మహత్తు, వానిలోని దాగిఉన్న సత్యం తెలుస్తుంది.

సంఘర్షణ చదువుతుంటే ఒక్కొక్క మానవ జీవిత నాటకరంగంలో సృష్టింపబడి ఉన్న సమస్యలు తెలుసుకోకలుగుతాం. “సంఘర్షణ” రెండు భాగాలుగా రచింపబడింది. ఒకటి ‘విద్యుద్వాహిని’ అనేదానిలో పది గేయాలు, రెండవ భాగమైన “దశదశలు” అనే దానిలో పదిగేయాలు. ఒక్కొక్క గేయం ఒక చక్కని సమస్యను నూచిస్తుంది. సమస్యలో చక్కని గూఢమైన భావం, ఆ భావం విశదంగా అలోచిస్తే వచ్చే అర్థం ఎంతో ఉన్నది. ‘నవభారతం’ అనే గేయంతో ప్రారంభించి, “ప్రతిజ్ఞ” అనే గేయంతో సంఘర్షణ పూర్తి చేశారు. నవభారతం అంటే విశ్వమానవ శాంతి స్థాపనం, సత్య దీక్షాకంకణ

గ్రహణం, పీడిత ప్రజల బంధముక్తి అని నిర్వచించారు. ప్రతిజ్ఞ అనే గేయం చూస్తే, ఒకచోట ఈ విధంగా వ్రాశారు.

ఇది అనాది భారత సంస్కృతిలో
రేకెత్తించిన తగుకురేఖ !

ఇది జనాధి నేతల హృదయంలో
జ్వలించిన మెరుపు తీగ !

ఇది శ్రమజీవుల నేదోద్భవ
స్వేచ్ఛావాణి

ఇది క్రమశిక్షిత యోధవరుల
ప్రియపాణి :—

ఇంకోచోట ప్రతిజ్ఞలోనే :

ప్రాకారప్రాంగణం నుండి

విస్తరాకులు విసరివేస్తే

ఎంగిలి మెతుకులు

దిక్కించుకోడానికి

కొట్లాడుకుంటున్నవి

కొన్ని కుక్కలు

డొక్కలు పీక్కుపోయిన

మనుషులు ధైరవునితో

పోట్లాడి పెంకలు చీకుతున్నారు.

చివరికి

ఇది జనులకు పరిష్కారమయం

అదిగో! రక్ష కడుతున్నారు

ఇది ప్రజలకు దీక్షా సమయం

అనిగో ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నారు.

ప్రతి గేయంలో ఈ విధంగా చక్కని భావార్పితమై వాక్యాలు ఉన్నవి. అభ్యుదయ కణిత్వంలో ఉండే ఉద్రేకం చక్కగా స్పష్టీకరించారు.

—జి. ప్రభ

* * *

ధర్మచక్రం

రచయిత : శ్రీ నందూరి రామకృష్ణమాచార్య.

వెల రూ. 2/-

ప్రతులకు : త్రివేణి పబ్లిషర్స్, మచిలీపట్టణము.

భారతదేశంలో అనేక మతాలు సృష్టింప బడ్డాయి. మతాల సృష్టికర్తలు తమ ఆశయాలను, ఆదర్శాలను అప్పుడు వారి కాలంలో పరిపాలించే చక్రవర్తుల సహాయం చేత ప్రజలకు జ్ఞానబోధనను చేయగలిగినారు. వారివారి మత వ్యాప్తికి ఏ ఏ విధాల సహాయం పొందాలో అన్ని విధాల సహాయం పొందారు. ప్రజలు తమ రాజులు స్వీకరించి అనుసరించిన మతానికి తల లొంగారు. భారతచరిత్రను విశదంగా చూస్తే ఒక్కొక్క యుగానికి ఒక్కొక్క మతం తీవ్ర రూపం దాల్చింది. భారత దేశంలో ఎన్ని మతాలు వెలసినా సరిహద్దులుదాటి ఇతర దేశాలలో ప్రవేశించింది ఒక్క జౌద్ధ మతమే. ఈ జౌద్ధమతాన్ని ముఖ్యంగా మార్క చక్రవర్తులు పోషించారు. దాని వ్యాప్తికి వారు ఎన్నో విధాల శ్రమ పడ్డారు. వారిశ్రమల ఫలితమే ఈనాడు ఆ జౌద్ధమతం స్వదేశంలో చూడకపోయినా దాని రూపాన్ని ఇతర దేశాలలో చూడగలుగుచున్నాము.

“ధర్మచక్రం” గ్రంథకర్త అయిన రామకృష్ణమాచార్య చక్కని కథను సృష్టించి దానిని నాటకరూపంలో అంధ నాటక కళా నిపుణులకు అందచేశారు.

“ధర్మచక్రం” మగధ సామ్రాజ్యంలో స్థాపింపబడటానికి మూలం బిందుసారుని ప్రణయిని ఉషాసుందరి. నాటకంలో నాయకీ నాయకులు, ప్రేయసీ ప్రియులు, ఉషాసుందరి, బిందుసారుడు. బిందుసారుడు ఉషాసుందరి

ప్రేమలో లీనమైపోతాడు. ప్రజలలో కేవలం విశ్వంఖల విహారి, స్వేచ్ఛాపరుడు, భోగలాటనుడుగా పరిగణించబడతాడు. అట్టి వ్యక్తిని తిరిగి దేశంలో, ప్రజలలో పీరుణ్ణిగా చేయాలంటే ఆ భారం ఒక్క ఉషాసుందరిమీదనే ఉంటుంది.

గ్రీకులు సింధునదిని దాటి దండెత్తి వస్తున్నారని బిందుసారుకు విని, మగధ సామ్రాజ్య సర్వ సేవాధిపతియై బయలుదేరుతాడు. వెల్లబోయేముందు రాజదర్బారులో సర్వ సేవాధిపతికిగాని, సేవలకుగాని నాలుగు విఘడియలు అంత రాయం కల్పించిన వ్యక్తికి శిరచ్ఛేదమే సద్యః శిక్ష అని ప్రథమ శాసనం పెట్టాడు. కాని ఉషాసుందరివద్ద అతనే ఆలస్యం చేస్తాడు. చివరికి యుద్ధానికి వెల్లబోతాడు. కాని ఆ శాసనాన్ని ఆధారంగా తీసికొని ఎంతో కాలంనుండి వేచిఉన్న చాణక్యుడు ఉషాసుందరికి ధర్మమూర్తిచే మరణ శిక్షను విధింపచేస్తాడు. కాని ఉషాసుందరి జౌద్ధసన్యాసి ప్రబోధనలచే మరణించటానికి ముందు జౌద్ధ దీక్ష స్వీకరిస్తుంది. చివరికి స్రాశాలతో విడవబడి, యుద్ధంనుండి విజయముడైవచ్చి ఉషాసుందరి మరణశిక్షను విని కృంగి పోయిన బిందుసారునికి కన్పించి, రాజ్యచక్రమును శాసించు మహారాజుచే ధర్మచక్రమును శిరసా వహింప జేస్తుంది. తాను సింహళ దేశానికి బయలుదేరుతుంది.

నాటకంలో మనం అన్ని రసాలను చూడకలుగుతాము. సున్నితమైన హాస్యరసం ఉన్నది. గండోదరుడు, దండు కేశ్వరుడు వీరిద్దరచేత చక్కని హాస్యాన్ని ప్రవేశపెట్టకలిగినారు. ముఖ్యంగా బిందుసారుని మౌన ధర్మమూర్తివద్దకు తన మిత్రులను విడిపించుటకు వచ్చినపుడు, పిదప రాజసభలో గ్రీకులపైకి దండెత్తి వెల్లబోయే ముందు, యుద్ధానికి వెళ్లేముందు ఉషాసుందరిని కలసికొనే సమయాలలో చక్కగా సృష్టింపబడ్డది.

ప్రథమంలో ఉషాసుందరిని ప్రతివారు సామాన్యస్త్రీగా చూస్తారు. కాని చివరికి చంద్రగుప్త చక్రవర్తి అంటాడు “ఉషాసుందరి నీచరిత్ర సుందర పరిణామవిచిత్రం” అని గంగానదీ వననికుంజాల మధ్య వికసించిన సుందరపువ్వుం పొటలీ పుత్రశ్మశాన వాటికలోవాడి జౌద్ధధర్మ జగత్తులో

ఫలించింది అంటాడు. అవిధంగా ధర్మచక్రం స్థాపించబడుతుంది.

‘ధర్మచక్రం’ లో విచిత్రమైన వ్యక్తులను విచిత్రమైన స్వభావాలు కలిగిన హృదయాలను చూస్తాం. వివిధ పాత్రలు ఎంతో సహజంగా సృష్టించబడ్డాయి.

—జి. ప్రభ.

* * *

జాబ్బిల్లి :

పిల్లల బొమ్మల మాసపత్రిక.

నిర్వాహకులు : జి. వి. స్వామి, జి. ప్రభావతి.

వెల నాలుగు అణాలు.

ప్రతులకు : 71, పూనమల్లి హైకోర్టు, మద్రాసు-10

“జాబ్బిల్లి” తొలిసంచిక మాకు చేరింది. పత్రిక 1/8

క్రాసు వైజులో ప్రక్కనుండి తెరవడానికి వీలుగా తయారు

చేయబడింది. పిల్లలు చదవటానికి వీలుగా 14వ పాయింటు స్పెషల్లో ముద్రించారు. మొత్తం 66 పేజీలు. ముఖచిత్రం “గాలిలో గీత,” అనే చిత్రవ్యవిత్రం. ప్రతినెల 10 తాకిళ్లు వరకు ప్రచురించబడును.

దీనిలో అమెరికాలో రిస్లే వ్రాసిన “Believe it or not” యొక్క అనువాదం చమ్మనమ్మకానికి అనే సేతుతో ప్రచురించారు. జాబ్బిల్లి పజిలు, గంతుల పజిలు మొదలైనవి కూడ ఉన్నాయి. దీనిలో తమాసాలేగాక ‘1000 విషయాలు’ అనే విజ్ఞాన, వినోదములతో కూడిన క్విజ్ కకూడ ప్రచురించుతున్నారు. దానిలో అద్వైతచరిత్ర మొదలయిన విషయములు ఉండును. బాలలందరు చదివి ఆనందించండి.

—ఎ. ఎన్. నారాయణరావు.

★

బార్లీ నీళ్లు మరియు గంజి ఈ విధంగా

తయారు చేయడం సులభము.

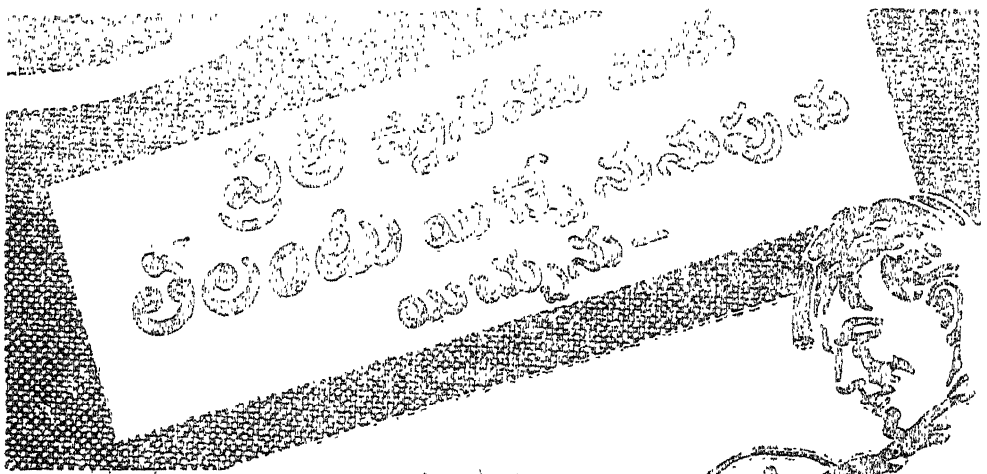
బార్లీ నీళ్లు: సమయిట్టిగా రెండు టీస్పూనుల ప్యూరిటీ బార్లీని నీళ్లతో ముద్దచేసి, ఒక పయింటు నీళ్లలో కలిపి, ఐదు నిమిషాలు చూత్రమే తాపీగా ఉడికని ప్రేచాలు. దువిక ఉప్పు, పంచదారో లేకపోతే నిమ్మరసమో కలపండి.

గంజి: దీనిని చూమూలు ప్రకారమే చేయండి, కాని తయారు చేయడానికి 20 నిమిషాలే కినుకుంటుంది. ఒక్క చెంచాడు ప్యూరిటీ బార్లీ ఎనిమిది చెంచాం సాధారణ బార్లీ లియ్యంతో పమానమని గమనించండి.

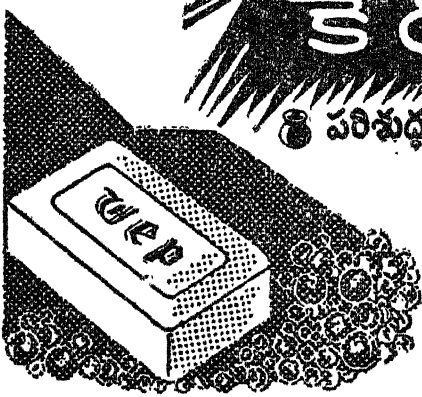

అట్లాంటిస్ (కన్స్) లిమిటెడ్. పోస్ట్ బాక్స్ నెం. 664, కలకత్తా.

APR 7-76

కేరళ తలంటు సబ్బుయొక్క ప్రేక్షమైన నురుగు. మీ చర్మములోనికి, లోతుగానికి కుత్రవరచి, చర్మమునకు అరిక మృదుత్వమును కలిగించెయును. వీటియొక్క రేతయైన, పరిశుద్ధతైలములు, సహజపరిమళములను, క్రిమి సంహారిణిని, చర్మపు క్రింది భాగమునకు లోతుగా కూడకొనిపోయి బాగుగ చనిచేయును. అయినను చన్నీళ్లతో కేరళ సబ్బునురుగును జీణామౌత్రములో కడిగివేసి కొనవచ్చును. కేరళసబ్బుయొక్క శుద్ధమైన పరిమళము స్నానమైనతరువాత గంటలకొంది నిలయును.

కేరళ సబ్బు

పరిశుద్ధమైన తైలమునుండి తయారైనది

చెనసబ్బులోని క్రిమిసంహారిణి, చర్మనైస, మరియు, చేదైనగుణములుగల పేపరునై, ముఖ్యముగా చేసవిలో శరీరసౌఖ్యమునకు రక్షణ.

కేరళా సాప్ ఇన్ స్టిట్యూట్, కాలికట్

పారిశ్రామిక, వాణిజ్యశాఖ

మద్రాసు ప్రభుత్వము

SISTA'S-KS-3 B-TCL

అక్షలమ్మ చెక్కి కర్ ఇన్ స్టిట్యూట్

ప్రైవేట్, షార్ట్ హాండు తరగతులు ప్రతిదినము

10 గంటలనుండి 6 గంటలవరకు జరుగుచున్నవి.

ఏక్సిల్ పరీక్షలకు శిక్షణ ప్రారంభమైనది.

జేరగోరువారు వెంటనే దరఖాస్తు పెట్టుకొనవలెను.

మానరసుము :—ప్రైవేట్

వి—0—0

షార్ట్ హాండ్

వి—0—0

కరెస్పాండెంట్.

అక్షలమ్మ చెక్కి కర్ ఇన్ స్టిట్యూట్.

ఆంధ్ర మహిళాసభ.

రాజ్యలక్ష్మి పారిశ్రామిక విద్యాలయము

ఆంధ్ర మహిళాసభ

కుట్టు, ఎంబ్రాయిడరీ లోయర్, హ్యాండ్ గ్రేడ్ పరీక్షలకు శిక్షణయున్న, లేసు, ఉల్లు, అల్లికలలోను, ఏకులుచేయుట, నూలు వడకుట, తువాళ్లు, దుప్పట్లు, చీరలు నేయుటలోను చక్కని శిక్షణకూడ ఇందు ఏర్పరుపబడినది.

గవర్నమెంటు డిప్లొమా లేగాక, పారిశ్రామిక విద్యాశాఖవారి సర్టిఫికేట్లు, క్రమ పద్ధతిలో శిక్షణబొందిన వారికి ఈయబడును.

శిక్షణ ఉచితము.

విద్యార్థినులకు తెలుగు, అరవము, లెక్కలు తగినమాత్రముగా బోధించుటకు, హిందీలో పరీక్షలకు పంపుటకు ఏర్పాట్లుగలవు.

1950 నవంబరు హ్యాండ్ గ్రేడ్, లోయర్ గ్రేడ్ పరీక్షలకు 26గురు వెళ్లుచున్నారు.

తిరిగి జనవరి 1951, 2వ తేదీనుండి కొత్త తరగతులు ప్రారంభము. ఈ శాఖలో చేరగోరువారు వెంటనే దరఖాస్తు పెట్టుకొనవలెను.

రకరకముల దుస్తులు కుట్టుటయేగాక, చీరలు, పంచలు, దుప్పట్లు, తువాళ్లు, నవారు, యింకా వివిధ రకములైన నేత బట్టలు ఇక్కడ పురమాయంపుపై తయారుచేయబడును.

కరెస్పాండెంటు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ

మెలా పూరు - మద్రాసు

మహిళా విద్యాలయము :— హిందీ, కాశీ-విశ్వవిద్యాలయపు ఎడ్మిషన్, ఇంటర్ మీడియట్ పరీక్షలు, నృత్యము, గానము.

పారిశ్రామిక విద్యాలయము :—కుట్టు, ఎంబ్రాయిడరీ, ఊలు అల్లికలు, నూలు (గవర్న మెంటువారిచే నడకుట, చేనేత ఇత్యాది పరిశ్రమలలో గవర్న మెంటు పరీక్షలకు శిక్షణ బీద విద్యార్థినులకు ఉచితము.

టెక్నికల్ ఇన్ స్టిట్యూట్ :— స్త్రీలకు టైపు, పార్టహౌండు - గవర్న మెంటు పరీక్షలకు శిక్షణ.

మహిళా మందిరము :— స్త్రీవిద్యార్థినులకు వసతిగృహము.

ఆంధ్రమహిళ :— స్త్రీలలో విద్యాన్యాప్తికై, స్త్రీలచే నడుప బడుచున్న సచిత్ర మాసపత్రిక.

నిర్మలాదేవి గ్రంథాలయము :—సభ్యురాండ్రు, విద్యార్థినుల ఉపయోగార్థము సేకరించిన తెలుగు, హిందీ, ఆంగ్ల గ్రంథ సముదాయము.

నర్సింగ్ హోమ్ :— స్త్రీ, శిశువుల సంరక్షణశాల, ఉచిత వైద్య శాల—అడయారులో నిర్మింపబడుచున్నది.

క్రీడా, క్లబ్బుశాఖలు.

సభ్యురాండ్రుగాజేరి, యీ జాతీయ సంస్థను పోషించండి.

ఆంధ్రమహిళ

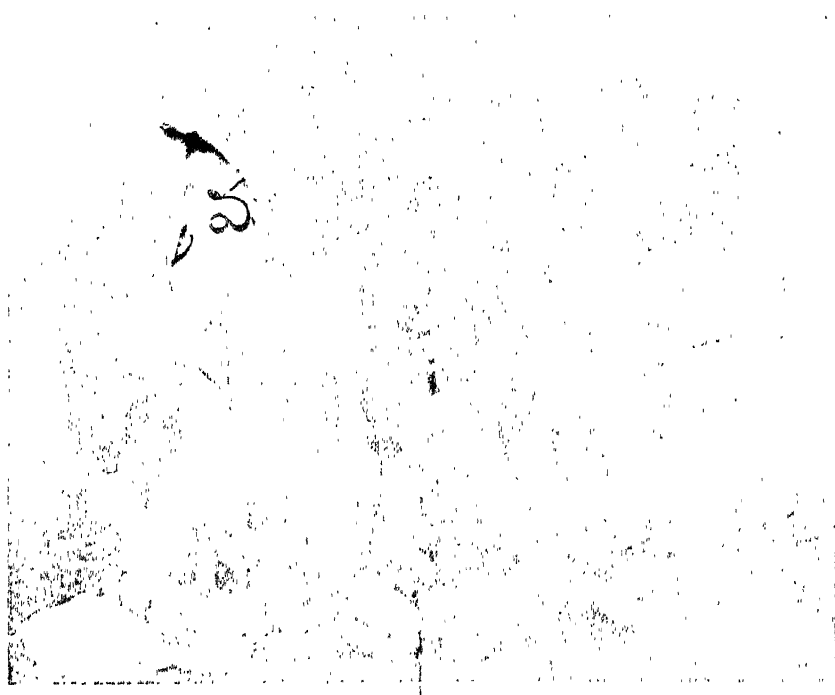
5: 1/5

FEBRUARY, 1951

ANDHRA MAHILA

ANNAS 6

ఆంధ్ర మహిళా సంఘ కార్యక్రమ పత్రము

14, వార్షిక, ఏప్రిల్ 1961

ఆంధ్ర మహిళా సంఘ

పారిశ్రామిక విద్యాలయము

వ్యక్తంగానే తెలిసినా, కుటుంబ, విద్యార్థి, విద్యార్థిణి, బాలిక, బాలికల, గ్రేడ్ గవర్నీ మొదలు పరిశీలకు శిక్షణ ప్రారంభమైంది. వీటి విద్యార్థి, విద్యార్థిణి, బాలిక, బాలికల, గ్రేడ్ గవర్నీ బోధన జేయుట, తమిళ భాషలో నుండి.

నేతవర్తిమ నేర్పుకొనుటలో ఉచిత విద్యార్థి, విద్యార్థిణి, బాలిక, బాలికల, గ్రేడ్ గవర్నీ గాని యిటువంటిది.

నూలు నడుకుట, లేను, ఉల్లు అల్లికలు మొదలగు వివిధములైన సామగ్రి చేతి పనులలో యిక్కడ క్రమమైన శిక్షణ యిటువంటిది.

ఏప్రిల్ నెలలో జరుగునున్న శ్రుతి పార్టీ హోమ్ పరిశీలకు శిక్షణ జరుగుచున్నది.

మరియు, ఆంధ్ర మహిళా సంఘాన్ని సభా సామగ్రి, 14, వార్షిక, మైలాపూరునందును హిందీ తరగతులు జరుగుచున్నవి. అన్నిటి పరిశీలకు ఫిబ్రవరి నుండి శిక్షణ ప్రారంభమగును.

వివరములు:

జ్ఞాన చక్రశాస్త్ర,
మైలాపూర్, పదాంశ-4
ఫోన్ 86861.

కలెక్షన్ చేయండి.

పారిశ్రామిక విద్యాలయము
ఆంధ్ర మహిళా సంఘ.

త్వరలో వస్తుంది!!

శాశి నాచల వారి

మహాజ్వలముగా నిర్మించబడిన
మహత్తర జనపద చిత్రము

తీలశతమ

అంజనదేవి... నాగేశ్వరరావు... సూర్యప్రభ.... కనకం
C.H.P. 142

తైరత్తర్... మిర్జాపుర్... రాజా వారు

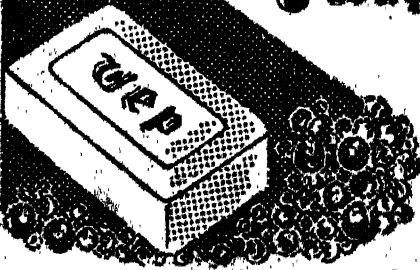
ప్రతి స్నానము మీకు తలంటు యిచ్చునునుపును యిచ్చును -

"కేరళా" టాయిలెట్ సబ్బుయొక్క అధిక
మైన నురుగు మీ చర్మరంధ్రాలకు చొచ్చి, శుభ్ర
పరచి, చర్మానికి మార్దవం ప్రసాదించును.
అందలి తేలికైన పరిశుద్ధ తైలాలు స్వాభావిక
మైన పరిమళమొసగి, చర్మపు లో భాగంలో గల
క్రిములను సంహరించును. చన్నీటితో నైనా
"కేరళా" నురుగును ఉడకలో కడిగివేయ
వచ్చు. "కేరళా" యొక్క వ్యచ్చమైన పరిమళం,
రక్షణకర్త, స్నానానంతరం గంటల తరబడి
స్థిరంగా నిలవగలదు.

కేరళ సబ్బు

తి పరిశుద్ధమైన తైలమునుండి తయారైనది

పెన్సబ్బులోని క్రిమినాశక
మరియు, చేదే నగు
మృత్యుమృగ
రక్షక

విక్ర

కేరళా సబ్బు ఐస్కాట్ ట్యూబ్ కారికడ

పారిశ్రామిక, వాణిజ్యకాని

మద్రాసు ప్రభుత్వము

*
 టెక్స్ - కో-ఆప్టెక్స్
 బుక్స్
 పబ్లికేషన్స్

విశేషంగా తోరుకొనటానికి కారణాలు :

- * నాణ్యత
- * ద్వితీయ
- * మన్నిక
- * రంగు నిలకడ
- * ధర

ధోవతులు - చీరలు - షర్టింగులు - తుండుగుడ్డలు - అలంకరణ
 వస్త్రాలు - మేజాగుడ్డలు - దుప్పట్లు - రుమాళ్ళు మొదలైనవి.

రాష్ట్రంలో ఉన్న మా 88 ఎంపోరియంలలో దేనికైనా వెళ్ళి
 మీకు కావలసినవి ఎన్నుకొనండి.

మద్రాస్ హ్యాండ్ లూం వీవర్స్ ప్రావిన్సియల్
 కో - అపరేటివ్ సొసైటీ లిమిటెడ్
 “ హోలోవేన్ గార్డెన్స్ ”

34, పాంథియన్ రోడ్డు :: ఎగ్మూరు, మద్రాసు.

విడ్డల వినకు అందు స్త్రీను న్యాయులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా సావయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ ఆమోఘమైనది. విడ్డలకు సంభవించు లీవరు అందు స్త్రీన న్యాయులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండ గుణమిచ్చును. నా వైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరీక్షించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు ఔషధములుగూడ యిది వరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట వైవాటి నెల్ల విసర్జించి దీనినే హెచ్చుగ వాడుచున్నాను. ఆమోఘముగ నిట్టి మహాదౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లవారి వంశము స్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కౌవేరిపాళం.

వివరములకు :

డాక్టరు పిల్లా సావయ్య పాత్రుడు డి బ్రదర్సు.

నెం. 11, దక్షిణమాదావీధి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి :

నెం 7, సారంగపాణి కోవిల్.

తూర్పువీధి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి :

నెం 15, పుగలై పిల్ల వీధి.

తెప్పకొలం.

అన్ని మందుల పాపులలోను దొరకును.

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన

మెహతావారి

విశేష ఔషధములు

1. నుండరి ఎలిగిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను పోగొట్టును, గర్భాశయరోగ అనుపమ నివారిణి.
2. ఫాస్ఫరస్ ఆయిల్ :—బాధ నివారణకు సాటిలేని శైలము.
3. మస్తావాపిల్లు :—సాధారణబలహీనత, క్లిష్టనొప్పులు జ్వరములన్నిటికి ఆమోఘముగా పనిచేయును.
4. ద్రాక్షసమము :—(బంగారము, మకరధ్వజము కలిపినది) రక్తమును శుద్ధిపరచుటవంటి, అశీర్ణము రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము.

కెమిస్టులందరివద్ద దొరకును.

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.

250, China Bazar, Madras.

మిసిల్ వివిధలకు

ఇంగువ

VHR

ఆ రోగ్యము!

ఇచ్చును!

వర్జిన్ డెన్ హాజ్ ఆరు కో

194 గోవిందపు నాయకరే వీధి,

యదరాసు.

ఆంధ్రమహిళ

సంపుటి 7

::

ఫిబ్రవరి 1951

::

సంచిక 10

సంపాదకీయం

జాబబద్ది (సిరియల్ నవల)

గౌరవయుక్త (నాటిక)

నిష్క్రమణ (అనువాద కథ)

సూతన చైనా స్త్రీలు

దేశ సౌభాగ్యము

గృహకల్లోలం

శ్రీ సింహాచలము

ఏమో అనుకున్నాను (కథ)

ఇంకా, హిందీ పాఠము, చాలానందం, గ్రంథ సమీక్ష, వనితాలోకం, గద్యాలు, పద్యాలు.

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., బి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నఘంటమ్మ, యం. యే. యల్. టి.

ఆంధ్ర మహిళా సభ, మైలాపూర్

వెనుకచూపు, ముందుచూపు

వలసతి ఆదివి బాపిరాజుగారు

శ్రీ. శే. శ్రీ. కోనే వెంకటేశ్వరరావుగారు

శ్రీమతి జమ్మి వెంకట రమణమ్మగారు

శ్రీ రామచంద్

శ్రీమతి కస్తూరి రంగనాయకమ్మగారు

శ్రీమతి కిశోరి రుక్మిణి దేవిగారు

శ్రీమతి. ఎమ్. లక్ష్మీగారు

శ్రీమతి. బాపట్ల సుశీలగారు

సంపత్కర చందా

అయిదు రూపాయలు

వ సంత హే రాయిల్

తల దువ్వకొనుటకు ప్రశస్తమైన సువాసన నూనె. తల వెంట్రుకలు రమణీయముగా పెరుగును. జుట్టు పట్టుకుచ్చవలె నిగనిగలాడుచూ చూపరుల మురిపించుచుండు.

సీసా 1.కి రూ. 1-0-0. (పోస్టేజి ప్రత్యేకము)

రెండు సీసాలవరకు అ. 0-12-0.

విక్టోరియా డిపో,

మైలాపూరు, మద్రాసు.

కృతజ్ఞత

ఈ దిగువ పేర్కొనినవారు రూ. 100 చందా కట్టి ఆంధ్ర మహిళా సభలో యావజ్జీవ సభ్యురాలాండ్రుగ ఎన్నుకొనబడిరి. వీరికి మా కృతజ్ఞత.

శ్రీమతి. బులుసు కామాక్షమ్మగారు

„ పార్థా కమలాబాయిగారు

„ టి. జి హైమవతిగారు

„ బులుసు రాజరాజేశ్వరిగారు

„ టి. పి. సరళాదేవిగారు.

ఈ 3 సూత్రాల సేవింగ్స్ పథకాన్ని మీ భద్రతాప్రణాళికగా చేసుకొండి

1. మీ క్షేమం కోసమే, ప్రస్తుతావసరాలకు మీరు ఎంత సెలవు చేయవలసి ఉన్నా మీరు ఎదురుచూడని కొన్ని అవసరాలకై కొంత సొమ్మును పొదుపు చేయక తప్పదు. పోస్టు ఆఫీసు సేవింగ్స్ బ్యాంకు ఇట్టి పొదుపును ప్రోత్సహించి, మీరు పొదుపు చేసే చిన్న మొత్తాలకు ఎంతో అందుబాటుగా ఉండే బ్యాంకింగ్ సౌకర్యాన్ని కలిగిస్తుంది. దీనిపై సాటుకు 2% చొప్పున వడ్డీ చేర్చబడుతుంది. రు. 200/-కు మించిన నిల్వలపై ఆదాయపు పన్ను విధింపు ఉండదు. మీ సొమ్ము భద్రతకు హామీ కలదు. పైగా మీ ప్రత్యేకావసరాలకు కావలసిన సొమ్మును కావలసినప్పుడు మీ డిపోజిట్ల నుంచి తీసుకోవచ్చును.

2. మీ క్షేమం కోసమే, భావికాలావసరాలకై మీరు తగినంతగా జాగ్రత్త పడవలసి ఉంటుంది. మీ సొమ్మును నేషనల్ సేవింగ్స్ సర్టిఫికేట్లపై పెట్టుబడి పెట్టండి. ఇట్టి పెట్టుబడి నేడు ప్రజాప్రసిద్ధి గాంచినది. దీనికి ప్రభుత్వ హామీ కలదు. దీనిపై ఫ్యాచు రేటు వడ్డీ లభిస్తుంది. పైగా దీనిపై లభించే వడ్డీపై ఆదాయపుపన్ను లేకపోవడమేగాక, మీ మొత్తం ఆదాయం లెక్కింపు విషయంలో ఇది లెక్క

లోకి రాదు. నేడు పెట్టుబడి పెట్టిన ప్రతిరు. 100/-నూ 12 ఏళ్లలో రు. 150/- బాతుంది. ఇవిగాక, 5 ఏళ్ల 7 ఏళ్ల సర్టిఫికేట్లుకూడా కలవు. వీటిపై వరుసగా 3% : 3½%-కు కొంచెం అధికంగా వడ్డీ లభిస్తుంది. అవసరమైనప్పుడు సర్టిఫికేట్లు ఫలించుటకు పూర్వమే వాటిని మీరు సొమ్ముగా చేసుకోవచ్చును. వాటిని మీరు సులభంగా కొని, భద్రంగా ఉంచుకోవచ్చును.

3. మీ క్షేమం కోసమే, దేశైశ్వర్యాభ్యున్నతికై మీరు జాతీయాభ్యుదయ కార్యకలాపాలకు ధనసహాయం చేయవలసి ఉంటుంది. కనుక మీరు పొదుపుచేసిన పెద్ద మొత్తాలను జాతీయాభ్యున్నతి ప్రణాళికల నిర్వహణకై వినియోగించండి. ప్రభుత్వం వారు ఎప్పటికప్పుడు వసూలుచేసే ఋణాల సందర్భంలో ధారాళంగా ధనసహాయం చేయడంకన్న ఐశ్వర్యాభ్యున్నతులకు పోషానాలు ఏర్పరుచుకునేవారికి ఉత్తమమైన పెట్టుబడి మార్గం మరొకటి లేదు.

వీలైనంత పొదుపు చేయండి.

జాగా ఆలోచించి

పెట్టుబడి పెట్టండి

భారత ప్రభుత్వ ఆర్థిక మంత్రి కార్యాలయంలోని
నేషనల్ సేవింగ్స్ కమిషన్ షారి చేసిన ప్రకటన

వె ను క చూ పు

యుగయుగములుగా మానవుడు తన ఉద్ధారణకై ప్రయత్నిస్తున్నాడు. ప్రతి రాజ్యము వారు, ప్రతి పక్షవాదము వారుకూడ, తమ రాజ్యప్రజలను, తమపక్ష ప్రజలను, ఉద్ధరించుటయే తమ ఉత్కృష్టమైన ఆదర్శముగా వల్లించు చున్నారు. స్వాధ్యక్షణ యనుమిషతో, పరపీడన తమ ధర్మమనే దురభిప్రాయానికి లోనై, ఈ భిన్నవాదములవారు ప్రవర్తించు చున్నారు. పరులను అణచివేయుటవల్ల తమ ఔన్నత్యాన్ని నిలబెట్టుకోవాలి, పరులను శోషింపజేసి తాము విజయము గాంచాలి అనే సిద్ధాంతము ప్రబలినన్నాళ్లు, ఏరాజ్యేనాసరే, ఏరాజ్య వాదమైనాసరే, ఏపక్ష ప్రభుత్వమైనాసరే, ప్రజలను ఉద్ధరించలేదు. ఏరాజ్యేనే పట్ల ఊడగొట్టు కొనడానికి అనే స్వరూపంలోనే ఉంటుంది ప్రజలదృష్టిలో యీ దురహంకారానికి లోనైన ప్రభుత్వము. స్వప్రయోజనానికి పరపీడన ఒక అవసరమైన ఆయుధంగా ప్రయోగించే ఏవాదముగాని, ఏ సిద్ధాంతముగాని, ఏరాజనీతిగాని, అది సాంబ్రాజ్యవాదమే కానిండు, నియంతృత్వమే కానిండు, ప్రజాస్వామ్యమే కానిండు, మరియేదైన కానిండు, దాని నిలకడ పరిమితమైనదే అని చరిత్ర నిరూపిస్తున్నది. పరపీడనలేని స్వప్రయోజనాన్ని ఏ సిద్ధాంతము సాధించగలుగుతుందో అదేచిరస్థాయిగా భూమియందు నిలచి, ప్రేమ స్వరూపమైన మానవ సామ్రాజ్యాన్ని నెలకొల్పగలుగుతుంది—అట్టిదే మహాత్ముని అహింసా సిద్ధాంతము—ఆయుధ రహితమైన, రక్తపాత మిసుమంతలేని శాంతివిప్లవాన్ని విజయవంతంగా నడిపింపజేసినది యీ సిద్ధాంతబలమే.

ముందు చూపు

ఈ అహింసా సిద్ధాంతాన్ని భళిభళి అని ఉగ్గడించే విదేశ నాయకులుగాని, అనుదినమూ ఉపన్యాస వేదికలనెక్కి అహింసను గూర్చిన ప్రసంగాలు జరుపుతూ, గాంధీగారి అనుంగు వార

గులము, అత్యంత ప్రయశ్చిక్కులు అని చెప్పకుంటూ ఉన్న మనదేశ నాయకులలో ఏ ఒక్కరుగాని, ప్రపంచశాంతి స్థాపనకిదియే పరమసాధనమని ఒప్పుకున్న ఐక్యరాజ్య సమితిగాని, ఈ సిద్ధాంతము యొక్క నిజతత్వాన్ని, ప్రాబల్యాన్నీ, గ్రహించలేదనుట యదార్థమున కెంతమాత్రము వ్యతిరేకము కాదు. ఎల్లెడల దట్టముగా వ్యాపించి, అణుశక్తివర్షముచే భూగోళాన్ని ఒక మారుదగ్ధము చేయు నేమో యన్నంత భీతిని గొల్పుచున్న యుద్ధ మేఘములను చెదరగొట్ట గలిగినది ఒక దేశముయొక్క ఆయుధ ప్రాబల్యముకాదు, మరియొక దేశముయొక్క మూర్ఖపు పట్టుదలాకాదు, అర్థములేని రాయబారములూగావు, వ్యర్థములయ్యే సంప్రదింపులూగావు— ఏ సిద్ధాంతమైతే, ప్రేమ స్వరూప మైన మానవ సామ్రాజ్యాన్ని చిరస్థాయిగా నెలకొల్పుగలదని మహాత్ముడు అనుచరణ పూర్వ కముగా మనకు బోధించాడో, అట్టి సిద్ధాంతముయొక్క వాస్తవిక స్వరూపమును ప్రపంచనాయకులు గుర్తించిననాడే, ఆత్మనియమముచేత, తపస్సుచేత, ఆ సిద్ధాంతమును స్వయముగా నాయకులు అమలు జరిపి చూపిననాడే, ప్రపంచశాంతి నిజమైన కలకాగలదు. ప్రపంచ ఆకాశమున వ్యాపించియున్న యుద్ధ మేఘములు ఆనాడు కరిగిపోయి, శాంతి సుధాంశు శీతల కిరణములు చల్లగా ప్రసరించగలవు. అంతవరకు, శాంతి యనునది గగనకుసుమము, ఎండమావు అని, యుద్ధము సిద్ధము అని నమ్ముటలో తప్పులేదు. ఆయుధబలంతో, ప్రపంచాన్నంతా ఆక్రమించుకుందామనే అత్యాసతో ప్రవర్తిస్తూఉన్న అగ్రరాజ్యాలవారు ఇందలి సత్యాన్నిగ్రహించి, వెంటనే అస్త్ర సన్యాసానికి పూనుకోపోతే, మూడవ ప్రపంచ సంగ్రామమువల్ల ప్రపంచానికి కలుగబోయే ముప్పుకు వారే బాధ్యులు కాగలరు; ఐక్యరాజ్యసమితి తమ ఓటమిని ఒప్పుకుని, క్రియా సూన్యమైన తమ సమావేశములనుండి విరమించుకోవచ్చును కూడా.

ది వ్యక్తి

శ్రీ ధర్మరఘ్నా

జననం.

29-11-1889.

మరణం.

19-1-1951.

వయోవృద్ధులు, సేవావృద్ధులునైన శ్రీ ధర్మరఘ్నా జనవరి 19 వ. తే తమ ఎనుబది రెండవ ఏట జన్మ స్థానమైన భవనగరులో పుట్ట పడించిరి. ఋషిపుంగవుడైన మహాత్ముడు దేశ అభ్యుదయమునకై ఆదేశించిన నిర్మాణ కార్యక్రమమునకు, ఒక స్వరూపమునిచ్చి, అస్పృశ్యతా నివారణ, నిమ్నజాతి ఉద్ధరణ, శ్రీజన అభివృద్ధి, భిక్షు పరిశ్రమ యిత్యాది వుద్యమాలలో ర దశాబ్దాలకుపైగా అనుక్షణం తన్నెదుర్కొంటున్న సంఘ పరిస్థితులను లెక్క నేయక, నిరాఘాటంగా నిశ్చలమైన దీక్షతో అతినిశ్శబ్దంగా కృషిసల్పిన మహానుభావులు ధర్మరఘ్నా. ఈనాడు అస్పృశ్యత చట్టపూర్వకంగా నిషేధించబడ్డదంటే, ఈనాడు నారిజనులు విద్యావంతులై రాచకీయంగాను, ప్రభుత్వం లోను వున్నత స్థానాలను ఆక్రమించుకొన్నారుంటే, ప్రత్యేకమైన విద్యా, వుద్యోగ సౌకర్యాలు విరివిగా పొందుచూ పెక్కుమంది నిమ్నజాతులవారు దేశంలో తమ వ్యక్తి

త్వాన్ని నిరూపించుకు చున్నారంటే, గ్రామవాసులైన శ్రీల విద్యా విజ్ఞాన అభ్యుదయ వైద్య సౌకర్యాల నిమిత్తమై మూలకత్తావృద్ధుల విచ్ఛిన్నంగా అన్ని రాష్ట్రాలలో వివిధ లెక్కల కేంద్రాలు స్థాపించ బడ్డాయంటే, కుగ్రామాలలో, మారుమూలల, అటవీ ప్రాంతాల్లో ఉన్న అటవికులు, భిల్లులు, కొండవాసులవారు, ఏమాత్రాగాని తమ జీవిత సౌఖ్యాన్ని కేంపొందించుకో గలిగారంటే, ఇందులకు బాపయొక్క అవిరామక్రియే కారణం. అధికార వ్యాపారవాదుగాని, కదలి వ్యాపారవాదుగాని, అర్థవ్యాపార వాదగానికే, కేవలం మానవసేవయే దూడచసేవగా భావించి, తన సేవాభిలములను తన జీవితకాలంలో చూడగలిగిన భక్తజీవయైన ధర్మరఘ్నా బాపయొక్క నిష్కలంక, మానవాతితమైన సేవ ఎంత మనం స్మరించినా, చంద్రున కొక నూలుపోగన్న స్వరూపంలో, అపారవారాంబుధిలో ఒక సీతీతుంపర పరిమాణంలోనే ఉంటుంది.

ధర్మరఘ్నా సుందర్శించని సేవాసంస్థలు, అందూ శ్రీ సేవాసంస్థలు లేవని చెప్పటంలో అతిశయోక్తి లేదేమో. మా ఆంధ్ర మహిళాసభ కూడా ఆభాగ్యానికి నోచు తొన్నది. పాఠశ్రామిక విద్యాలయములోని ప్రదర్శనశాలకు పూనాదివేసినది ధర్మరఘ్నా బాపయ్యే. వీరి ఆశీస్సులచే మా విద్యాలయం దిన దినాభివృద్ధి జెందుచున్నదని చెప్ప కొనుట అప్రస్తుతము కాదు!

స్వతంత్రంతోపాటు మనకు సంభవించిన వేలాదివేల క్లిష్టసమస్యలు పరిష్కరించు కోవలసిన ఘనతరబాధ్యత ఉన్న యీతరుణంలో, బాపూతో ప్రారంభమై, నేటి బాపావరకు, రాజకీయవేత్తలు, ఆధ్యాత్మికవేత్తలు, పలువురు పరలోక గతులౌట, జాతి దురదృష్ట మనక తీరదు. ప్రకృతి నిబద్ధమైన పాంచభౌతిక శరీరమును విడచి వారు మనకు దూర మైనప్పటికీ, ప్రకృతి బద్ధముగాని, దేశకాలాతితములైన వారి సేవను, ఆదర్శములను, ఆదేశములను మనము విస్మరించక, వారి అడుగుజాడలలో సంచరించుటకన్న వారికి కృతజ్ఞత చూపగల మార్గముగాని, వారికి ఆత్మశాంతి కల్పించు క్రియగాని ఉండబోదు.

—అ. చన్నమంటమ్మ.

[30-1-1948—బాపూమృత్యువార్త ఆకాశవాణిలో ప్రసారమైనప్పుడు—
కలిగిన హృదయశేదనను ఈపద్య రూపంగా జెల్లడించినారు శ్రీమతి నీలా
బాయిగారు]

అ శ్రు దా ర

* శ్రీమతి పి. నీలాబాయి శ్రీకా *

ఘోరంబు, క్రూరపై కాచికంబు,
సకలమానవ హృదయనిశ్చేదకంబు
అశనిపాతంబు బోలు కఠోరవార్త
వీనులంబడి యె నేడెట్టి దుర్దినంబో ||

రవి యస్తవర్వతమున కృంగుయసురజేశ
లోకమెల్ల తమారాశి మునుంగుజేశ
పలికె నభవాణి బాపు నస్తమయవార్త
జగమె స్తంభించి దిగ్భ్రాంతి నొందునట్లు ||

గాంధీజీ మృతుడయ్యెనను నట్టి దుఃఖవార్త
వినియు విశ్వసింపగలేక తల్లడమందు జనులు
హత్య గావింపబడెనన్న చెప్పనేల
దద్దరిల్లిరి ఉన్నతచిత్తులైరి. ||

కోక, క్రోధ, విషాద సంతుభితమగుచు
భారతీయుల హృదయము తాద్రయ్యలయ్యె
అర్తనాదములు నలుదెసల పిక్కటిల్లె
భరతమాతయే ఎలుగెత్తి ఏడ్చినట్లు ||

అహింసావ్రతం బెవరమ భర్మమనుచు
జగమునకు చాటినయట్టి అజాతశత్రు
దారుణంబుగ హింసింపబడియె నకట
నరయాత్రుడగు నొక్కరక్కను నిచేత ||

దివ్యలేజంబు ముఖమున వెలుగుచుండ
మనుమరాం డ్రిరు వంకలను చేయరాతనొసగ
సభ్యులకు నెల్లమది వందనంబొసర్ప
మందహాసంబుతోడ నంజలి ఘటించి ||

రాము భజియింప నే తెంచు భవ్యమూర్తి
విస్ఫులింగముల యొత్తిడి కోర్వలేక
నేలకొరిగెను హోరాచు రామయనుచు
పరమపదము నలంకరింపంగనేగ ||

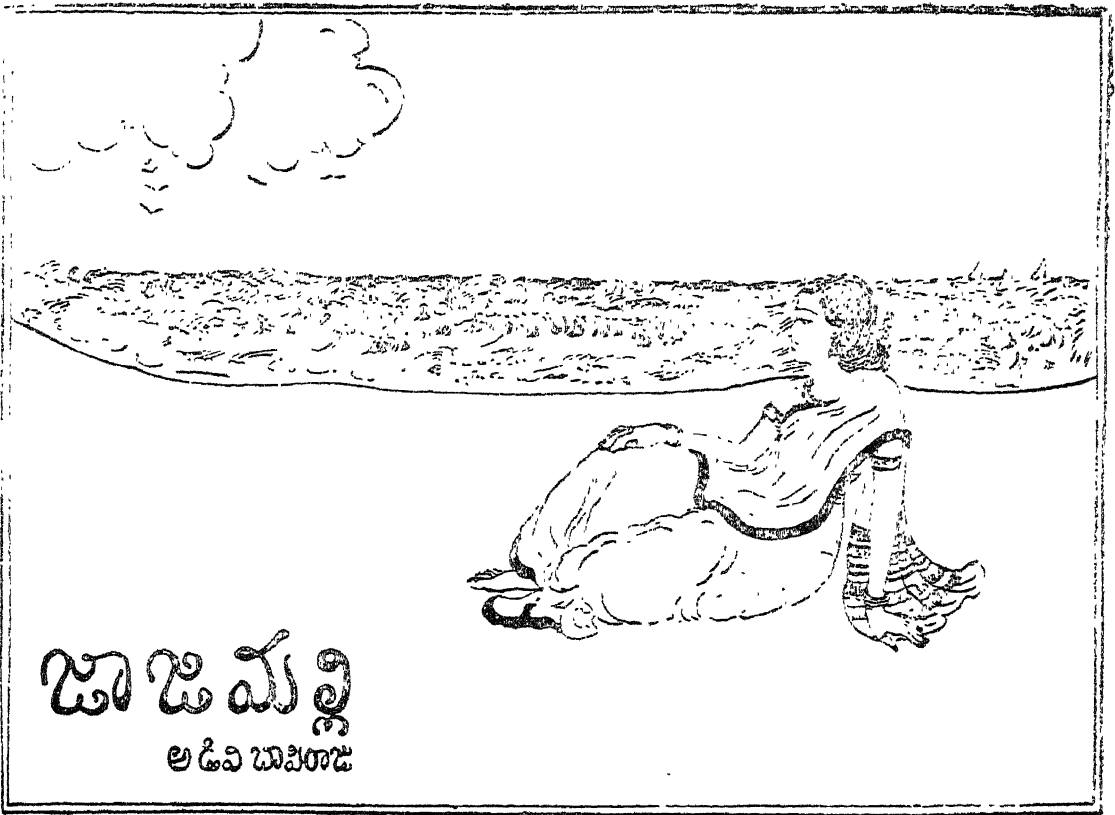
లభ్య మయ్యెనేగాని స్వతంత్రంబు దేశమునకు
కాంతి నెలకొనలేదు, దౌష్ట్యంబు లణగలేదు
మార్గదర్శకుడింతలో నస్తమింప
కొట్టుమిట్టాడ వలనె మన భరతభూమి ||

కరకు తురకలుకూడ నాఖిలియందు
పాదచారియై పల్లెలు తిరుగు బాపునకును
చేయ సాహసింపగ జాలనట్టి ఎగ్గు
ఒక్క బ్రాహ్మణాధము డొనర్చుటెంతసిగ్గు ||

అవిశ్రాంతముగ దేశసేవల చేసిచేసి
త్యాగియై, విరాగియై కడకాత్మార్పణంబుచేసి
గాఢ విశ్రాంతినందె నాయమరజీవి
కాంతిగల్గును గాక మహాత్ము యాత్మకు కాంతికాంతి ||

[మూడు సంవత్సరము లైపోయింది—బాపూ ఆత్మజ్యోతి విశ్వజ్యోతిలో
లీనమైపోయి. ఆయన ఆచరణ పూర్వకంగా ఉపదేశించి, ఆదేశించిన, ఆదర్శము
లన్నీ, ఆయన చితాభస్మముతో నిమజ్జనముచేసి, ఆయనసంపాదించిన స్వరాజ్య
ఫలాన్ని అనుభవింపలేని అతిదుఃఖదశలో కొట్టుమిట్టాడు చున్నాము, దురదృష్ట
వశులమైన మనము—నం||]

జాజిమల్లి

అడివి బుబిగాజు

దశమ గుచ్ఛము

9

నరసింహమూర్తి మేష్టారును చూడడంతోటే పద్మావతి తెల్లబోయింది. అపరిమితాశ్చర్యంతో నిశ్చేష్ట అయింది! మేష్టారు! అంటూ గబగబా ఆయన దగ్గరకు పరుగెత్తి పోయి పాదాలకు నమస్కరించింది. “ఎల్లా ఒచ్చారు? మేము ఇక్కడ ఉన్నామని తెలిసిందా? ఇన్నాళ్లు ఎక్కడ ఉన్నారు? మీరు లేకపోవడం నాకు మతిపోయి నట్లే అయింది.” ఇలా ఏవేవో మాటలు అంటూ మోము ప్రభులమైపోగా, బొమ్మలా నిలుచుండి పోయింది.

ఇది అంతా శ్రీమతి కరుణామయీదేవి చిరునవ్వుతో గమనిస్తూ ఆలా నిలుచుండినది.

నరసింహమూర్తి మేష్టారు ఆశ్చర్యంతో పద్మావతిని చూస్తూ మ్రోస్తూ అలాగే నిలుచుండి పోయినాడు. ఈమె పద్మావతి లేనా? అవును! అదిగో ఆమె వసతి గృహాధికారిణి శ్రీమతి కరుణామయి. పద్మావతి! పద్మావతి! అవును ఏలా వచ్చింది!

“మీ రిద్దరూ ఇక్కడకు ఏలా వచ్చారు?”

శ్రీమతి: అమ్మాయికి డక్టీజాదిలోని దివ్యక్షేత్రాలన్నీ చూడాలని బుద్ధి పుట్టింది. మేము ఇద్దరం కలిసి వచ్చాము. మీరు మమ్మల్ని ఇక్కడ కలుసుకోడం ఆశ్చర్యమే.

నర: అవును! నేనుదక్షిణాది యాత్రచెస్తూ, అయిదారు రోజులు తిరువాంకూరులో ఉండి, కన్యాకుమారిదేవిని అర్పించడానికి వచ్చాను.

వారందరూ కలిసి బసకు వెళ్లారు. పద్మావతికి ఒకవైపు ఆనందమూ, ఇంకోవైపు ఏదో ఆవేదనా! ఆమె ఏమీ మాట్లాడలేకపోయింది. ఆ రాత్రి ఆ చీకట్లో ఆమె నిద్ర రాక పక్కపై కదలకుండా పడుకుని ఉన్నప్పుడు చటుక్కున సిసీమా చిత్రం తెరపై ప్రత్యక్షమై కథ సాగినట్లు ఒక్కసారిగా ఆమెకు బుచ్చి వెంకట్రావు, తన ఊరు, తన సముద్రము, తన కథ, ప్రత్యక్షమై జరిగిపోసాగింది.

తాను తప్పచేసిందా? తనకు తన భర్త అంటే ప్రేమే లేదా? తన సంగీతం ఏమయింది? ఎందుకు తనకీ చదువు? ఈ శ్రీమతిగారు నరసింహమూర్తి మేష్టారు ఎవరు? ప్రపంచంలో తనకింక పని ఏమి ఉంది.

ఉన్నట్లుండి ఆమె కన్నీరులో కరిగిపోయి, నరసింహమూర్తి మేష్టారు పాదాలకడ వాలిపోయి, ఆయన పాదాల మీద మోముంచి వెక్కిరించింది. నరసింహమూర్తి మేష్టారు మాటబడి, పట్టలేని దుఃఖంలో మునిగి భుజాల ఎగిరిపోతూ ఉండగా గొల్లుమని ఏడ్చినాడు.

శ్రీమతి కిది ఏమీ అర్థం కాలేదు.

“ఏమిటంటి ఏదీ మీ ఇద్దరినీ మతిపోయిందా? లేండి.” అని అంటూ వారిద్దరినీ అమె తోలు వేసింది.

నరసింహమూర్తి మేష్టారు త్వరితంగా సుబాళించుకొని, తానులేచి పబ్బావతిని లేవదీసి, తన హృదయానికి అడుమ కొన్నాడు.

“తల్లీ! నువ్వే నాకు కన్న కూతురు. చిట్టలులేని లోపం నీ భర్తా, నీ సహచర్యంవల్ల తీర్చుకొంటున్నాను. ఏవో మన దురదృష్టవశాత్తు ఈనాటికి ఏవేవో సంఘటనలు వచ్చాయి” అని ఆతడు శ్రీమతివైపు చూచి, “అమ్మా పదండి! అన్నాడు.

వారందరూ నెమ్మదిగా నడక సాగించారు.

శ్రీమతి “ఏమిటంటి నరసింహమూర్తి మేష్టారు ఈ కన్యాకుమారి అగ్రాన్నిగూర్చి?” అని ప్రశ్నించింది. అమె తమలోని ఆవేదన ఉపశమనం అయ్యేందుకు ఈలా ఏదేని విషయాన్ని గూర్చి సంభాషణ ప్రారంభించిందని పద్మావతి, నరసింహమూర్తి మేష్టారు గ్రహించారు. పద్మావతి త్వరితంగా ఉపశమనం పొందలేక పోవచ్చును. తన విధి శ్రీమతిగారిని మద్దతు చేయడమేకదా! అమ్మాయి దుఃఖం చూచి, తానూ కరిగిపోయానాడు. కాని తాను ఈ లోకసంబంధం మానుకుని, భగవద్భరణార విందాల అగ్నం చేసుకోవడమే తనకు విధి.

“శ్రీమతిగారూ! ఈ అగ్రం ఎవేవో విచిత్ర భావాలను ఉద్భవింప చేస్తోన్నదండీ. ఇది భరతదేశానికి దక్షిణపు కొన. రవిమర్మగారు ఈ అగ్రాన్ని నిలుచున్న ఒక దివ్యమాల పాదాలుగా చిత్రించారు. సముద్ర హృదయాంతర దివ్య భావ మహాతరంగాలతో స్పందనమయ్యే భారత వీణ సృతి తీగలా కనబడింది నాకి అగ్రం. కన్యాకుమారి భావం సంపూర్ణంగా అర్థం కాలేకపోయినా, ఆనన్య పరమ భావా లేవోనన్న కదిపి వేస్తున్నది. విరిగిపోయిన శాంతి తిరిగి హృదయంలో చేరుకుంటున్నది.”

“నరసింహమూర్తి మేష్టారు! పద్మావతికి పరీక్షలు దగ్గరకు వచ్చినాయి. ఇంతవరకు బాగానే చదివింది. కాని, ఇకముందు ఏమి చేస్తుందో అని కొంచెం భయంగానే ఉంది నాకు. అసలు పద్మావతికి పరీక్ష విజయం పొందవలసిన అవసరం ఉందని కాదు. అమెకు పరీక్ష నెగ్గడం గౌరవ

సంబంధం మాత్రమే అని నాకు తెలుసు. అయినా చిన్న మాత్రమైన పరీక్ష నెగ్గడం, నెగ్గకపోవడాలలా, ఈ రోజు అలాగే మానవ మానసిక ప్రవృత్తి సంపూర్ణ సాంధ్యం సంపాదించుకుంది.”

“పద్మావతి నాలుగు కచ్చేరీలు చేసుకుంటే పదివేలు సంపాదించుకొంటుంది, అయినా మిరన్నట్లు, ఈనాడు ఈ పరీక్షలకు మానవ జీవితానికి ముఖ్యమైన సంబంధం ఉంది నుమండీ!”

“బాల సుబ్రహ్మణ్యంగారు ఎం. ఏ., అయిన మొదటి శ్రేణి గాయకోత్తమును అయినా ఆ ఎం.ఏ. డిగ్రీ అయినకు ఇంకో లక్ష గౌరవం తెచ్చిపెడుతూ ఉంది.”

“అందుకు నే కాదండీ కవిత్వంవల్ల ప్రసిద్ధినామం సంపాదించుకొన్న వారికి డిగ్రీ ఉంటే, లేనివారికన్న ఎక్కువ గౌరవం చేస్తాము. అలాగే సినీమాతారల విషయంలోనూ!”

“అయితే మీ ఉద్దేశం పద్మావతి పరీక్షలో కృతార్థతను పొందడమే మంచిదని.”

“కాదండీ మరి!”

“అయితే ఫిబ్రవరి వచ్చింది. ఈ నెల అంతా గట్టిగా చదివితే చాలు. మార్చి రెండవవారంలో కాశీ వెడతారు. అప్పటికి అమ్మాయి పట్టుగా ప్యాసవడానికి సరియైన స్థితికి వస్తుంది.”

“మీ రిద్దరూ అన్ని షేత్రాలూ చూచారాగా!”

“ఓ! ఇంక ఇంట్రికి మళ్లడమే!”

అప్పటికి పద్మావతి హృదయం ఊరట చెందింది. వినీ వినబడని కంఠంతో.

“నరసింహమూర్తి మేష్టారు! మీరుకూడా మీ యాత్రలు ఇంతటితో మానివేసి, మదరాసు రావాలి. మీరు రాకపోతే నేను మదరాసు వెళ్లగానే ఎవరికీ కనబడకుండా ఎక్కడికైనా వెళ్లిపోతాను. ఆ పాపపుణ్యాలు మీవే!” అన్నది.

నరసింహమూర్తి మేష్టారు పద్మావతిని తనపక్కకు నొక్కుకుని “తల్లీ! నీ కోర్కె నాకు రామజ్ఞ. పద, అందరం కలిసే మదరాసు పోదాం” అన్నాడు.

[సశేషము]

గౌతమబుద్ధ

—: నాటిక :—

(అంకత్రయము)

రచన : కీ. శ్రీ. శ్రీ. తోడే వెంకటేశ్వరరావు

పాటలు : శ్రీ "ఆగం"

సంపాదన : కె. ఆగనంబ

[యశోధర మేల్కొంచి తనభర్త శయనా గృహములో లేక పోవుట తెలిసికొని కలవరపడును. శుద్ధోదనుడు తన పుత్రుని జాడతెలియక విలపించుచుండగా నమ్మడువచ్చి సిద్ధార్థుడు సన్మనీయుని తెల్పును.]

అంకము ౩

రంగము ౧

(సిద్ధార్థుని తపోవన ప్రాంతము, ప్రవేశము నలుగురు గొల్లలు)

1 గొల్లవాడు : ఓరి కోటా! నువ్వేమి చేస్తావురా నీకొచ్చే డబ్బెట్టి?

2 గొల్ల : నేనా! నేను—బిందీసార మారాజులుంగారు నా వొంటు మేకలకిచ్చే డబ్బంతా తాగేస్తానురా!— మంచివిల్లకు మల్లేనే తాగేస్తానురా!!—మరేం చేసేదిలేదు!

3 గొల్ల : ఓరి ఇంట్లో పెళ్లాం—పిల్లజల్లా! అంతా తాగేస్తే యెలారా!

4 గొల్ల : (మేకల నడలించుచు) డుర్రు! డ్రే!—ఓరి మీ కవుర్లు—కథలూ కూల!—మందని సరిగ్గా మల పండిరా కవుర్లు తరువాతగాని...

(ప్రవేశము. సిద్ధార్థుడు, తపస్వి వేషమున)

సి : (కొంచెము ఆయాసమును జూపుచు) అబ్బా! ఎండ ఎంత తీక్షణముగా నున్నది! వృక్షములందలి పచ్చని యాకులే నల్లగా మూడి బూడిదయై పోవుచున్నవి! (గొల్లలకాది) ఏమిది!—గొల్లలు! పాపము! ఇట్టి మందుపెండలో మేకలమందను జాలిగొనక తిట్టుచు, కొట్టుచు నడిపించుచున్నారు! (నిదానించి చూచి)

మద్ద వచ్చుచున్న ఆ చిన్ని మేకపిల్ల అట్లు నడచుచున్నదేమిట్టా!—

శి|| జీవయాత్రను పోలేక—త్రోవమధ్య

కాలువిరిగియు కుంటెడు—గతినియనియు

కుంటుచున్నది శ్రమచేత—గుందుచుండె

మూర్ఛనకు పాతమునున్న—నూహజేయ!

అకటకటా! ఆ ముందున్నది దాని తల్లియే కాబోలును! ఆది దీని వంకను—ఇది దానివంకను—ఒండొరులను పడేపడే జూచుకొనుచు నడచుచున్నది! అయ్యో! ఈ దృశ్యమెంత జాలిగొలుపునదిగా నున్నది! (గొల్లలతో) నాయనలారా! ఎండ మండుచున్నదే! గాలియతినడ గాల్చుకానుండేనే! ఈ వేసవి మధ్యాహ్నమున నింట చల్లగా గూర్చుండువారే శ్రమ జెందుచుండ—మీరు ఈ నిర్భాగ్యులు ప్రాణుల నిట్లు బాధపెట్టుచు—మీరును శ్రమ నొందుచు నెచ్చటికి ప్రయాణించుచున్నారు?—ఏ గొల్లలైన నిట్టి కానివేళ యిట్లు మందను నడిపింతురా? ఇది ఎవ్వరు నెరుంగని, వింత విషయముగా నున్నదే?!

16 గొల్ల : లేదు, మునీశ్వరా! మేమీ కానివేళ మందను తోలడం—బిందీసారమారాజులుంగారి యాగానికోసం గాని—లేకుంటే—ఇలా తోలడానికి మాకేం పని సామీ!—ఆ శ్రేణువుగారు చేసేది యెంతో మహా

యజ్ఞమట మరీ అంతోఁ నెంచెంగువారే నేను
మందను వోలుకపోకుంటే ఎల్లాగ చెప్పండి మీరే?!

: (స్వార్థము) ఘోరము! మహాఘోరము!! అక్కటా!
ఎట్టి పిదగువంటి వారై వివరయ్యెను!—అ చిన్న
మేకపిల్లయొక్క దుస్థితికే నేను వగచుచుండ—నీకే
మనుచున్నాను! ఈ మందవంశను యజ్ఞమునకు—
బలికై—గొనిపోవుచున్నామనియా! (హృదయముపై
జేయినిడి) నా హృదయమిప్పుడు నిలుచునట్లు లేదే! ఈ
వారైచే చిన్నాభిన్నమై పోవుచున్నది!!—నేనిప్పుడేమి
చేయదగియున్నది! (యోజించి) ఈ విధమున జేసెద
గాక! వీరివెంట నేనునుపోయి—ఆ యజ్ఞమండపమున
నా ప్రాణము లొడ్డియెనను—యీ అభాగ్యజీవరాశి
(ప్రాణముల గాపాడెదగాక! (ప్రక్కకుజూచి) పాపము!
ఈ మేకపిల్ల బొత్తిగా నడవజాలకున్నది!—దీనిని నా
భుజముల నెత్తుకొని శ్రమచావుచు, వీరిని, వెంటబడించెద
గాక! (ప్రకాశముగా) నాయనలారా! నడువుడు!
నేనును యజ్ఞమును జూడవచ్చుచుంటిని!—(అందఱు
నిష్క్రమింతురు.) తెర.

రంగము ౨

(యజ్ఞశాల : సతీసమేతుడై బింబిసారుడును, తదితరు
లను—యజ్ఞమును నిర్వర్తించుచుందురు — సమయమున
నొకడుబలి, బలియని కేకవేయును.)

సి : (చివాలన ప్రవేశించి) ఓయీ! ఆగుమాగుము!—
పాప మామేకపై కత్తివెత్తకుము! (రాజును, తదితరు
లను జూచి) మహారాజా! మహాత్ములారా!—సోదరు
లారా! కాంతచిత్తులైనా పలుకుల గొన్నింటి నాకర్ణిం
పుడు!—ఈ యజ్ఞమును మీరు పూర్వాచారమని
మాత్రమే తలపెట్టుచున్నార!—ఇట్టిదానికై యేమియు
నెరుగని అభాగ్యజీవుల నసంఖ్యాకముల—గొంతుల
గోయుచున్నార!!—అట్టి ఘాతుక కార్యములచే
మేమగుచున్నది?—సహజముగ కోమలములగు మీ
(మనస్సులు) హృదయములు పాపాణతుల్యములుగ పరిణ
మించు చున్నవి—అయ్యలారా!! ఇంతకన్నను లోక

మున జేరెడి అవివేకము గలదా?—అనియునుగాక—
అట్లు చంపబడిన శవముల నతివ్రీతితో భుజింతురు
గూడ!—మాంసభక్షణము!—ఈ భోక్తమున మాన
వుడు మాంసభక్షణము చేయుటకై సృష్టింపబడెనో లేక
కాకాహారియై బ్రహ్మకుటుకు మాత్రమే నేనో!—గొం
తము విచారించువు!—సృష్టియందు మాంసాహారులగా
నేర్పడిన జంతువులు—మాంసమును చీల్చి చెండాడి
తినుటకు వాడియైన కోరలను—మిక్కిలి గజకుగల
నాలుకను గలిగియున్నవి! మానవుడెట్టి కోరలు మొద
లైనవి కలిగియుండెనా?—లేదు—! ఇట్టి మానవుడు
తామనస్వభావుడై తామనములైన నీచాహారులను
అభిలషించుచున్నాడు! ఏమి! సృష్టియందు కాకాదులైన
సాత్త్వికాహారులకు లోపము వాటిల్లెనా? అపరిమిత
ముగనున్నవి!—ఏదియో యొక దేవత పేరుననో—మరే
పేరుతోనో—నోరులేని — దిక్కుమాలిన—నిర్భాగ్య
(ప్రాణుల స్వోపభోగమునకై—హింసించుటకు—మాన
వుడుద్యుత్పదగుచున్నాడు!—స్వోపభోగమునకై లోక
మున మానవుడు కావించని ఘాతుక కార్యము గలదే!!
పరార్థమునే స్వార్థముగ జూచుకొనుడు! మీరే దేవ
తలు కాగలరు! ‘అహింసా పరమ ధర్మము’ను—
మనోనాక్కాయముల త్రికరణముల ననుష్ఠింపుడు!
భూలోకము స్వర్గలోకమై పోగలదు! మహాశయ్యలారా!
ఈ నా వచనములను మన్నించి ఈ జంతువధ నాపి—
ఇట్టి హింసాకార్యముల యికముందునను కలుగకుండు
నట్లు చేయగలమను వాగ్దత్తము నొసంగెదరా సరియే—
లేకున్న—

గీ॥ ముందు మీ యజ్ఞపశువుగా—ముక్తికొరకు
నన్ను బలిజేసి పిదపసి—చిన్ని పశుల
నరకి మీ స్వార్థపరతను—నరుగుడిదియె
మాట నేర్పినదానికి—బాటయను.

(చేతులకట్టి, మెడనువంచి—ధృఢముగా నిలచును.)

బింబి : (శీఘ్రముగా లేచివచ్చి సిద్ధాద్ధునికి నమస్కరించి)
మహాపురుషా! నీ పవిత్రోపదేశముచే—మే మెల్లరము—
పరమ పవిత్రులమైతిమి! మహాభాగా—

గౌతమబుద్ధ

గీ: బలిపశువు ప్రాణరక్షకై — బాధకొంది
 స్వీయజీవనదానంబు — జేయదలచి
 మందునిలచిక నీ త్యాగముకాదు మాన్య
 సత్యము మమ్ముల నిడవెను — భూమిమట్టై!

ఈ పశుబలికారాదునా! ముగ్ధుల కేదెందులదే! — కా మోద
 సామ్రాజ్యముకలదంతటిదాని — మేలుకలదు — మే నిష్క
 ప్రాణ హింసయు చేయడం జేయకుటకు — హింసయును
 పదమే వికలదేకుండ జేయకుటకు — ప్రతిష్ఠ చేయు
 చున్నాను! — మేమెల్లము కనిపి ఆహింసావాదుల
 ముగ నుండుటకు — ఈ క్షణముననే కంకణమును గట్టు
 కొనుచున్నాము! మహాత్మా! తామింకను కొలది, దిన
 ములు నాయొద్ద నివశించి, తమ దివ్య బోధల వినిపించి —
 మమ్ముల కృతార్థుల గావింప, విశ్రమింపజేసి వేడుకొను
 చున్నాను!

సి: మహారాజా! బింబిసారా! నేను నీయొద్ద రెండు దిన
 ములు మాత్రమే నివసించెదను. అప్పై నీను తపో
 వనమున కేగవలసియున్నది! — మీ కెల్లెరకు శుభమగు
 గాక!

బింబి: చిత్తము! అట్లే కానిండు! —
 (అందఱుపోవ — తెర —)

రంగము ౩

(మహాబోధి వృక్షము. ప్రవేశము, సిద్ధార్థుడు.)

సిద్ధా: — (స్వగతము) జౌరా! ఇంతకాలముగ —
 యిన్నిన్ని విధముల ప్రయత్నించు చున్నను — నా కా సత్య
 జ్యోతి — దివ్య ప్రకాశము — పరమబోధము — మనో
 గోచరము కాజాలక పోయేనే! — (యోజించి) ఇట్లు చేసెద
 గాక! ఆ పరమజ్యోతి — సిద్ధార్థా! నీ హృదయగతము
 కావర! ఈ వృక్ష మూలమునుండి — నీ నిష్ఠనుండి — నీవు
 లేవవర! — ఇదియే ప్రతిజ్ఞ!

గీ: ప్రకృతి తనరీతి విడచియు — పాడుగాని
 నీవు మాత్రము నీదీక్ష — పెరపు కొరకు
 మనసు చలియంపకుండంగ — మహిత శక్తి
 బోధివృక్షము మొదలునే — వదలిచనకు!

(వృక్షమూలమున నుభాసీనుడై నిష్ఠాయందుండును.)
 (ప్రవేశము, మారున.)

మారు: — (పాట)

నాదాణములూ పొలుబడక లోకమందునా!

అలాగే నిరాశలై గానీకెట్టునా! ||నా||

సొత్తుచుని ముప్పుబాగానీ బూర్గులగుటెగాని!

ఇట్లుగను చనిచూడక విడచువాడెట్లాని ||నా||

కాబుగాని వాజుగాని దేవుడైనగాని

వింటిగొరక విన్నంతసేరాడె ఎల్లమాని ||నా||

(రంగము) ఓహో! ఇప్పుడీతడుగట్టి ప్రతిక నే పూని
 యున్నాడు! జౌరా నాకై సామర్థ్యముల నితడు కొంచ
 మైనను గమనించుటలేదే! నా దృష్టియందెంత మాత్రపు
 వాడితడు?! ఈ క్షణముననే వీరిని పరమశ్రద్ధుని గావించి
 విడచెదగాక (ప్రకాశముగా) సిద్ధార్థా! సిద్ధార్థా!! ఓయి
 సిద్ధార్థా!!! ఇటు చూడుము! నిరంతరంపవాసములచే
 మిక్కిలి కృశించినాడవు! కట్టి ఎముకల ప్రోగువైతివి!
 ఇంక భుజింపకున్న ప్రాణముల గోలుపోగలవు! ఇదిగో!
 ఈ పంచభక్ష్య పరమాన్నముల నారగించి ప్రాణముల నిలుపు
 కొనుము! నిష్కారణముగ నేలజచ్చెదవు!?

సి: — (కన్నులు పెరువకయే నిరసనగా) మారా! వచ్చి
 తివా! దుర్మార్గా! — వినలేదా — నీవు — నా ప్రతిక
 సంతకసిద్ధి నొందువరకు భుజింయించునదిలేదు!
 రంగమున వెన్నిచ్చి పోషింపుటమేలా? ఈక్ష
 సాహసమునుజూపి వీరస్వర్గమును గాంచుట మంచి
 దా? — పొమ్ము! మారా! పొమ్ము!! — విషపూరిత
 మగు నీ హితము ప్రాంతమాత్రము వినవాడుకాడే
 సిద్ధార్థుడు!

మారు: సిద్ధార్థా! నా హితమును — వినవాడవు కావా? —
 విచ్చివాడా! ఎందులకయ్యా! నీకీలపముల! కూటికా —
 గుడ్డకా? నన్నాక్రయింపుము! — నిన్ను యీ చతురం
 భోధి పరీత భూవలయమంతకును సామ్రాట్టు నొన
 ర్తును! — సార్వభౌముడవై లోకమునకు నీవెంత మేలు
 చేయగలవో కొంచెము గుర్తింపుము! — ఏకభక్తముగ

గౌతమబుద్ధ

నీ భూమండలమును పరిపాలించునాడు నీకర్తృ చంద్రిక
యా సేకు హిమాచలమంతట వెట్లు ప్రసరించునో యోజం
పుము.

సి : (కఠినముగ) మారా ! నిన్ను నే నెఱింగినవాడనే !
దుష్టుడా ! దుష్కోభకుడా !—నీనీ ప్రపంచమును నేక
చ్ఛత్రముగ నేలుచున్నాడవు !—నీ మోసంగు భాగ్య
భోగములన్నియునస్థిరములైనవి !—నీ రాజ్యము వట్టి
గగ్వళూరితమైనట్టిది ! నేనో ! శాశ్వతముగు సత్యరాజ్య
పట్టాభిషిక్తుడనగుటకు ప్రయత్నించువాడను !—నాలో
నీకేటి పని !—పో ! పొమ్ము !! ఇంక పొమ్ము !!!—

మా : (నముడై నమస్కరించి) మహానుభావా ! నేను
నీ యెదుట పూర్తిగ నోడితి ! (పైకిజూచి) అదిగో
దేవతలు నీపై పువ్వు వర్షమును గురియుచు—నిన్ను
స్తుతించుచున్నారు ! నీవింక బుద్ధుడవైతివి !

(పాట)

ధన్యుడవు నీవు నుమా మహాత్మా !

||ధ||

అన్యులనీ సములౌటనున్న

||ధ||

బోధిక్రిందనే బుద్ధుడవైతివి !

||ధ||

సిద్ధిన్ గంటివి శీఘ్రకాలమున

||ధ||

(పాటపాడి నమస్కరించి పోవును.)

సి :—(మెల్లమెల్లగా కనులవిప్పిజూచి బ్రహ్మానందముతో)
లభించినది సత్యజ్యోతి ! కాంచితినీ పరమ ప్రకాశ
మును !!—సాందితినీ దివ్య బోధనమును !!!—

(పాట)

సుఖములోనే దాఖముగలనూ !

సుగతి నరగుటయే విధియూ

||ప||

మమతలోనే మఱివి సర్వము !

మాయజిక్కుమూ మనసా

||ప||

ఒకటే జగతి జీవికి బాటా

చావేనిజంబుగా !

భాగ్యము భోగ్యము పాడుకొనకే

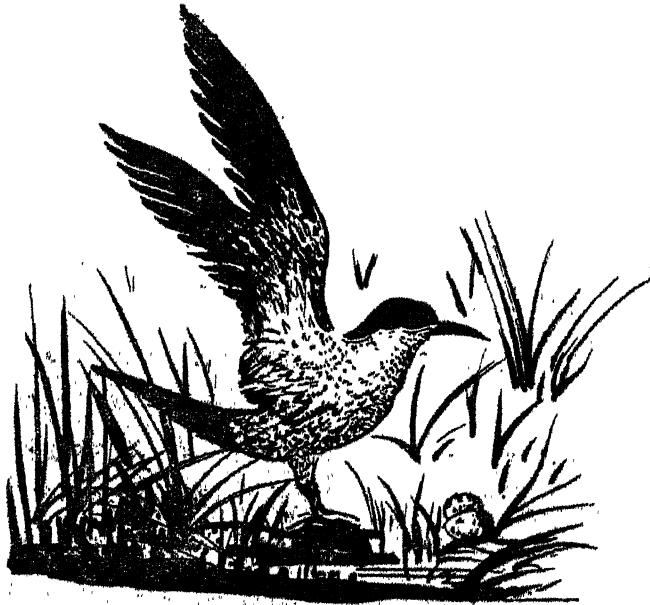
బాధయగున్ కనగా

||ను||

(పాడుచూ నిష్క్రమించును)

తెర.

(సర్వం సంపూర్ణము.)

నిష్క్రమణ

మూలం :
బి. రో. సి

అనుసరణ :
శ్రీమతి జమ్మి వెంకట రమణమ్మ

డాక్టరుగారు చాలా చిరాకుబడ్డారు శశి చెప్పారంటే బుద్ధుడొస్తాడు. “అతన్ని నీవు బాగా పురిచిపెట్టు నీకు లోచిచ్చును అతనితో ఎందుకు మాట్లాడేవుకావు?” అని అడిగేడు. శశి తనుకట్టుకున్న చీరమీద అడ్డంపువ్వులు చూస్తూ కూర్చుంది. అంతకు ఒకక్షణముందు డాక్టరు గారికి, అజరిగిన సన్నివేశం పూర్తిగా చాలా బాగ్రత్తగా చెప్పింది.....

“అలాగ చేదాం అనుకున్నాను కాని, భయంపేసింది మాట్లాడుదామని తెగించేటప్పటికి, యెలాగో నేను రైలులో వున్నట్టు తెలుసుకున్నాను, ఆయన ఆస్థాబుఫారం మీద వుండిపోయారు, ఏదో చెప్పారు కాని అదిగ్రహించుకో లేక పోయాను”

డాక్టరుగారు మళ్ళీ బుజ్జు తటపటాయిస్తూ.....“స్థాబు ఫారము మీద అసలు ఆమనిషి లేనేలేడు. అదంతా నీయా తనలో ఒకభాగం; నీకేదన; ఆమనిషి నీ మనస్సులోనే వున్నాడు. నువ్వు నీమనోనాధుణ్ణి ఆస్థాబుఫారం మీద చూసినట్టు ఏదో అతనుమాట్లాడినట్టు, నీవు పూర్తిగా సమాధానం అయినసంగతి నాకు తెలుసు. ప్రియమైన శశీ! జేపీ యిదంతా నీ మనోవ్యాధి! నువ్వు నన్ను నమ్మాలి. నీలాంటి రోగుల్ని చాలామందిని చూసాను. మరొక్క రెండు మూడు నెలలు పోతే, నువ్వు స్వస్థత చెందాక నేను ఎందుకు యింత ఖండితంగా యున్నానో నీకు బోధపడు తుంది” అని డాక్టరుగారు రవ్వారు.

శశి అధైర్యంగా ధీర్ఘనిట్టూర్పు చాలా బరువుగా విడ చింది. చురుకైన ఆక్రితం గంటలో జరిగిన సంగతంతా మళ్ళీ తాను తాపీగా చెప్పుదామని “డాక్టరు మధుసూదన రావుగారు...! మీరు అర్థం చేసుకోలేక పోతున్నారు, నేను గాలిలో మేడలు కట్టటంలేదు. ఆయనను నేను చూసేను. ఆయన ముఖము ఆయన భావాలునాకు తెలుసు. మా వివాహము జరుగవలసినది యీదినమే! మీరు కాస్తా

జ్ఞాపకం తెచ్చుకుంటే.....నేను స్థాబుఫారము మీదకు వచ్చేసరికి ఆయనలేరు. నేను పచారు చేస్తున్నాను రైలు బండిరాకకు నిరీక్షిస్తూ.....తరువాత అకస్మాత్తుగా కాళ్ళదగ్గర మాటాములైతో కూర్చొని వుండగా చూసాను, నేను వెనక్కి తిరిగియొండగా వచ్చివుంటారు.....

“తెలుసుమ్మా తెలుసు”.....అని డాక్టరుగారు అడ్డుగావచ్చి “ఇది మూడోసారి నువ్వుచెప్పడం, నేను విడం. నువ్వు అతనికిళ్లలో వింతైన భీకరమైన చూపు చూసేవు. అది ఎంత భయంకరంగా వున్నానిన్ను ఆకర్షించింది. కాని నువ్వుమాట్లాడే ధైర్యం చిక్క బట్టుకునేందుకు, అలాగే పచారు చేస్తున్నావు. నీకు అతని నిశితచూపు తెలుసు. అతని చూపు నిన్ను పిలుస్తూనే వుందికానీ..... నీవు భయపడ్డావు. ఇంతలో రైలు రావటంవల్ల ఎక్కి పోయేవు. ఆ రైలు కదలుతూ వుండగా అతని వాక్కువిన పడింది. కాని అర్థముచేసుకో లేకపోయావు. అంతేనా...? శశి అవునన్నట్టుగా తలపూపింది.

“అవునా శశి! కానీ నీబుద్ధికుశలత, యిదిపూర్తి అసం దర్భమని నీకు లోపించాలి. నీప్రియయువకుడు, ఆరు నెలల క్రిందట కీర్తికేళుడయాడని తరుచుచెప్పుచూ వుండేదానివి. ఆరు నెలలయింది...! తెలివి తెచ్చుకో. ఆ కనుపించినది, అతను ఎలాగవుతాడు.”

.....శశి డాక్టరుగారి వైపు తీక్షణంగా చూచి “యింకా, మీరు అర్థంకాలేదండీ యీరోజు మాకల్యాణం రోజు అవవలసింది. యీరోజు మేమిద్దరం వధూవరులం కావాలెనని పెద్దలచే నిర్ణయించబడింది... డాక్టరుగారూ! అందుచేత చూడండి అతనక్కడ వున్నారు. ఆహా! నాకు అతనితో మాట్లాడే ధైర్యం అప్పుడే కలిగివుంటే, ఇప్పుడు నేనేమి చేయవలసిందీ తెలుసుకొనివుందును. మీరు నాకేమీ చెప్పలేరండీ.....చెప్పలేరు.”

.....“అమ్మయ్యా! నేను అనేకసంగతులు చెప్పగలను. నేను చెప్పినది నీవు నమ్మాలి. నీకన్న పరిస్థితులు నేను బాగా బోధపరచుకోగలను. అతడు చనిపోయాడని నీవు ఒప్పుకుంటావు; అవునా.....? అతని అంత్యసమయంలో నువ్వు అతని దగ్గరేవున్నావు. ఇదంతా వాస్తవం అని నీకు తెలుసు. అందుచేత అతన్ని నువ్వు ప్లాటుఫారం మీద తిరిగి చూడలేక పోయావు. ఇదంతా నీ క్రమచేరిన మనస్సులో తృప్తి. నీవు చాలా అలిసావు. కళ్లు ఎఱ్ఱగావున్నాయి. ఆకళ్లు ఎఱ్ఱగావుండడం నేను చూసి సహింపలేను. నీవు పూర్తిగా విక్రాంతి తీసుకొని రేపు వుదయాన్నేలేచేసరికిగడిచిన రాత్రి గురించి నీవు అనుకోగలవు. నిజంగా నీకు పెల్లికావలసిన యీరోజు ఆకాభంగం ఓర్చలేవు. నే చెప్పతా...విను. అతిసరదాఅయిన స్నేహితుడు నిన్ను ఊరడించి, ఉబ్బించి ఖుషి చేయగలిగిన ప్రియమైన స్నేహితుని యింటిలో విండనుభవించు. అతరువాత సినీమాకి వెళ్లు. ఏదో నీకానందంకలిగించే ప్రదర్శనం చూడు. సరదాగా గడపగలిగినంత రాత్రిగడుపు. బాగా అలసట చెందేవరకూ ఆనందించు. నిద్రవస్తుంది హాయిగా పండుకో.....”

.....శశి డాక్టరుగారి అతితెలివికి నవ్వుకుంది. మూడు నెలలు బట్టియిడే సలహాయిస్తున్నారు. ఏదో తనను మతి మార్చుకోమంటారు. డాక్టర్లు యింత తెలివి తక్కువవారు ఎంచేత అయారో. ఎలాగుయింత ఖచ్చితంగా ఉంటారో. ప్రతి సినీమాకథలో ఒకనాయకి, ఒకనాయకుడు ఉంటారు. ఒకయువతి యువకుడు, కాగిలింతలూ, పరస్పర ప్రేమ వీక్షణాలూ గలవుతారు. ఏక్లబ్బులోచూచినా, ఇండ్లలో చూచినా ప్రేమగీతాలు పాడేరేడియోలే!...తనూరామం, రామంతనూ. అన్ని నవలలు ప్రేమతో కూడుకొన్నవే స్నేహితులా! రామం స్నేహితులుకాని స్నేహితులెవరు తనకు తెలిసినంతమట్టుకు? వీటివల్ల గోరుచుట్టుపై రోకలిపోటు అవుతుందని శశి తనలో అనుకున్నప్పటికీపైకి అది మంచి ఆలోచనే అంది డాక్టరుగారితో.

శశి నేనువుంటానని చెప్పినప్పటికీ డాక్టరుగారు ఆమె నీవుతప్పేరు. అప్పటికాయన అట్టేక్రమపద్ధతు కనపడలేదు.

అయిన చాలా ఉదాహరణదయలు. కాని నిజమైన విషయాలు కనిపెట్టలేనంత తెలివి తక్కువస్థితిలో వున్నారు.

శశిక్రితం వారంలో రాత్రులు ఎలాగ గడిపిందో ఈ రాత్రి అలాగే గడపటానికి ఉపక్రమించింది. టెలిఫోను గదిలోకి వెళ్లి, నెంబరు 3946 పిలిచింది. జబాబు స్త్రీకంత భ్వనితో వచ్చింది. శశి అలాగే వుండిపోయింది. ఆ స్త్రీ కంతభ్వని రెండు మూడు సార్లు “హల్లో!! హల్లో!!” అని కోపంగా ఫోనుదించింది. మధ్య ఆపరేటరు అందుకున్నాడు.

“నాకు 3946 కావాలి” అని శశి అంది. టెలిఫోను ఆపరేటరు ఆ నెంబరుతో కలిసినట్టు చెప్పేను. కాని నాకు కావలసిన రామం గొంతుక రాలేదని శశి అంది. తరువాత కొన్ని నిమిషాలు పోయాక మళ్లీ ఆ నెంబరు ప్రాప్తం ఆ పేరుతో టెలిఫోను లిస్టులో లేదని చెప్పేను శశికి. అది నిజం అని తెలుసు. కాని పిలవగా ఎప్పటికయినా రామం గొంతుక వినవస్తుందని అనుకుంది. రామం తనూ సంతోషంగా కలసి కాలక్షేపం చేస్తూవుండే అన్ని క్లబ్బులూ, సినీమాలూ, పార్కులూ తిరిగింది ఎక్కడయినా రామం కనిపిస్తాడనే నమ్మకంతో. ఈ నమ్మకానికి అన్యాయం వుండక్కరలేదు. ఎందుచేతంటే రామంలాంటి చలాకీ మనిషి ఆరోజు అంతసరదాగా అంతభావయుక్తంగా గడిపిన మనిషి ఊరికే బ్రతుకు చాలించగలేడు. అని డాక్టరుగారు కనిపెట్టలేక పోయారు. ఈ విషయం నమ్మటానికి ఆ ఆశేదన వుండాలి. ఆ ఆశేదన తనకితప్పదు. అసలు తనకా నమ్మకం అటువంటిది. సులువుగా నిస్సహనం చెందవచ్చు.

తను నివసించుచున్న వీధికి చేరేటప్పటికి శశి నిస్సహనం చెందింది. తను ఆ వీధిలో ఒక భవనంలో మూడోఅంతస్తు గదుల్లోవుంది. ఆ గదులు కళావిహీనంగా, ఈజుకోఅన్నట్లు కనుపిస్తున్నాయి. రెండు కిటికీలపైని తన మూడవకిటికీ చీకటిగావుంది. తన పనిమనిషి ఆ కిటికీలో రైటుపెట్టే తెలివితేటలు కల్గిన మనిషైవుంటే బాగుండేది అనుకుంది. అన్ని పెట్టు బరువుగాఎక్కి తనగది చేరుకుంది. వుత్తరాలదొక్కు చూసింది. అందులో రెండు కేటలాగులుతప్ప మరేమియూ లేవు. ద్రావరకూడ వెలికింది అందులో

జీవిత భీమా భర్తయొక్క కర్తవ్యము,

భార్యయొక్క చుక్క మరలను నిర్ణయించు స్వామ్యాధికారమును

మైనూరు ప్రభుత్వ జీవిత భీమా శాఖ

ఖచ్చితమైన హామీకి—

తక్కువ ప్రీమియంలకు—

అత్యధికమైన బోనస్‌కు—

3,00,00,000 మించిన సిద్ధులు

1,00,00,000 పరిష్కరింపబడిన మొత్తం

కనీసపు న్యాయ నిష్పత్తి.

సర్వజనీయమైన శాఖ

ఈ రోజే భీమా చేయుడు

కార్ల భీమా వ్యాపారముకూడా మిక్కిలి తక్కువ ప్రీమియంలకు జరుపబడును.

— : వివరములకు : —

ఐటిగ్రామ్ 'INSEC'

ఐఐఐఐ : నెం. 2918.

కార్యదర్శి.

మైనూరు ప్రభుత్వ భీమా శాఖ,

బెంగళూరు.

రామం వ్రాసిన గీతం కనబడింది. తనకు కవిత్వంలో అభిరుచి, దానిని ప్రశంసించే భావం లేకపోయినప్పటికీ ఆ గీతం ఆకర్షణీయంగా వున్నట్టు ఆమెకు తోచింది. అది చంచల మైన చూపుతో చూస్తూ కూర్చుండిపోయినది. పరధ్యానంగా కళ్లుమూసి తెరచేలోగా రామం ప్రత్యక్షమయ్యాడు. తన కెదురుగా నిండు నవ్వు మెంఘంతో, మెరుస్తున్న పళ్లతో ఖుషీగా తననైపు చూస్తూ

“ఏమి చేస్తున్నావు శశి?”...? అన్నాడు. ఆమె తీక్షణంగా చూసింది. “రామం! రామం! వచ్చేవా?” అంది.

“మరెవరినైనా ఎదురు చూస్తున్నావా శశి?!.....

“జ్ఞాపకం తెచ్చుకో” అని జ్ఞాపకం తెచ్చుకో పోతున్న పాతపాటలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చేటట్టు నవ్వాడు.

“రామం! నువ్వు రామానివని నేను నమ్మలేక పోతున్నాను. నిజంగా నమ్మలేక పోతున్నాను.”

“సరే నేను మరెవరిని”...? “నువ్వు నారామానివి” “మరి ఒక పిశాచిని చూసినట్టు వుండిపోయావేం? గ్రహించే ప్రయత్నం! నాకోసం నీదగ్గర ఏమిలేవు?”

వెంటనే శశిలేచి అతని దగ్గరగా వెళ్లింది.

“శశి! ఎన్నోమాట్లు నిన్ను నా ప్రణయ బంధాల్లో చిక్కించుకుందామని వచ్చేను.”

“నిజంగా నా రామం!”...“నిజం శశి”

“స్తేమను దగ్గర చూసాను. నాతో ఒక నిమిషం ఒపిక పట్టి మాట్లాడుతావని అనుకున్నాను.”

“స్తేమనుదగ్గర నీవేనా రామం?”...“అవును...నీ వెళ్లే మార్గంలో ఏమైనా తీసుకుంటాననా? అంత జోరుగా రైలెక్కావు?—ఫోనులో నీ మాటలు నేను విన్నాను నేను మాట్లాడినపుడు నీవు వినుపించుకోలేదు. ఈ వీధి చివర చెయ్యి ఆడించాను...కాని నువ్వు పరధ్యానంగా వెళ్లి పోయావు”—

“రామం! ఆ డాక్టరుగారు అలా చెప్పారు. నేను మనోవ్యాధితో బాధపడుతున్నానని అన్నారు...”

...నేను అలా కనిపెట్టుకొని వుంటే నీరాక తెలుసుకొని వుండును.”

అంటూ శశి, రామం! దగ్గరగా చేరపోయింది. ఆమెను అలాగే అపి.....

“శశి! చాలాకాలమై ప్రయత్నముచేసి, చాలా అలసేను. నీలో నువ్వు విషయం అలోచించి తేల్చాలి. నాబలవంతం ఏమిలేదు. నీకు యివాళ ఏరోజో తెలుసుకదూ, నాతో నువ్వు వెళ్లిపోరావాలి—నీకు నాతో రావాని వుంటే వెంటనే యిప్పుడే రావాలి. నీకు భయం కలిగించవచ్చు. నువ్వు తరువాత విచారించవచ్చు. ఆయినప్పటికీ నాకు మరి రావడానికి వీలులేదని నువ్వు తెలుసుకొని నిర్ణయం చేసుకోవాలి. నేను చాలాదూరం పోవాలి.”

శశి! తనప్రయత్నముతో, అతని మెడచుట్టూ తన బాహువుల్ని అల్లింది.

“కొన్ని వస్తువులు తీసుకొనివస్తాను. ఆగగలవా?... రామం”

“అయ్యో తెలివి తక్కువ పిల్లా...! నీకు ఏ వస్తువులు అవునరము వుండదు. ఎలాగున్నావో అలా యిప్పుడే రావాలి” అన్నాడు, నవ్వుతూ రామం.

“అయితే సద రామం...పద...తొందరగా పద”

రామం లేచి “శశి, ఏమీ భయపడనీ నేను చెప్పినట్టే చేస్తానని నాకు వాగ్దానం యియ్యాలి,” అంటూ పడేశగడి కిటికీ దగ్గరకు వెళ్లేడు. శశి! అలాగే తనప్పకుండా అంటూ అతన్ని అనుసరించింది.

ఇద్దరూ ఆ కిటికీ ఎక్కుతుండగా, “నేను నీకు పైగ చెయ్యగ నే నాచేయిపట్టుకొని వెళ్లిపోయిరా, శశి భయపడకు. కిటికీ ఎక్కి కళ్లు మూముకో. మరి నీకేకాతరా వుండదు. మనకి యీ భూమిమైన ఎడబాటు మరిలేదు.”

ఆ కిటికీలోనుండి యిద్దరూ చూసారు. క్రింది అంతస్తులలో ఎవరి పనులలో వారు ఆరాత్రివేళ నిమగ్నులై వున్నారు. అందుకు సంబంధించిన ధ్వనులు ఆ కిటికీలద్వారా వినబడుతున్నాయి. ఆ వీధికి ఆ యింటిముందు కాళ్ళం నిర్మాణవ్యయంగా వుంది.

“ఇప్పుడు” అని రామం పైగచేశాడు.

నృత్య విజ్ఞాన కేంద్రం

మూలం :

ఉమనోయిన్ స్వామి

అనువాదం :

பெரிய

1 ఆక్టోబర్ 1949 లో సూతనచైనా ఉద్భవించింది. చైనా ప్రజల మెలకువలో, ప్రజాచైనా రిపబ్లిక్ ఉదయించింది. దానికి అధ్యక్షుడు మా సియాంగ్, యా ప్రజా చైనా రిపబ్లిక్ ఉదయించడానికి కారణం ముఖ్యంగా శ్రీరే. ఈ చైనా శ్రీల ఉత్సాహం వల్లనే, ప్రపంచములో శ్రీలు చేయలేనివని వీధిలేదని స్పష్టమైంది. చైనా శ్రీలు ఆచరణలో ఆసియా శ్రీలను మేల్కొల్పాలని చెప్పవచ్చును. 5000 సం॥ రాలనుండి పూర్వం పద్ధతులలో, ఆచారాలంటూ, కట్టుబాటులంటూ చైనా శ్రీలను నీచాతీనంగా అణగదొక్కేతారు. వారుహీనమైనవారని, వారు ఎప్పుడూ పురుషులకు ఎదురు చెప్పకూడదని, కాసనాలు, అధికారాలు ప్రయోగించారు. వారిని బానిసలుగా కూడా పురుషులు అమ్మివేసేవారు. వానిని తన్నినా, ఆఖరుకు చంపినా, నోరు ఎత్తకుండా చేశారు. వారు మొదట తల్లిదండ్రులకు తరువాత భర్తలకు బానిసలు. బానిస కాబట్టి భార్యను భర్తలు డబ్బు కట్కర్తకొరకు ఒకరి చేతులలో పెట్టినా పర్వాలేదు. దానికి మాత్రం కాసనాలు అడ్డురావు. భార్య అంటే బానిస అనే ఆర్థం వారు నిర్ణయించారు. శ్రీ ఎదిరివచ్చింది, తన భర్తను తనే చూచుకొంటుంది, ఎవరినైనా ప్రేమించి పెండ్లి చేసుకొంటుంది, తనచెప్పు చేతలలో నడువడనే భయంతో తల్లిదండ్రులువారిని పసిపిల్లలుగా యున్నప్పుడే, పెండ్లిచేసి అత్తవారియింటికి పంపివేయడంకద్దు. భార్యబానిస కాబట్టి, ఆమెకు యింటి పనులేకాకుండా భర్త, తనుచేసేపనిని కూడ చెయ్యమని ఆర్డర్ ఇచ్చేవాడు. అంతబరువును ఆమె మోయగలదో లేదో ఆలోచించే వాడుకాదు. శ్రమపడి, అరిసి, విక్రాంతి తీసుకుంటే, మనకు తిరిగివచ్చి, యిష్టం వచ్చినట్లు తిట్టి, తన్నుడానికి కూడ అర్హులను కలుగజేసింది ఆచారం అనే కాసనం. (యా పూర్వపు చరిత్రను Good earth అనే పుస్తకంలో ఆమెరికా రచయి

“వేదాంతా” (వాసింకి.) గారి యీ పరిశీలనలు అన్నీ మొన్నమొన్న జరిగిన మార్పుల కల్లపోయాయి. యీ లోబడిన యీ మార్పును తీసుకొని రావడానికి కారణం ఆశ్చర్యకరం. పురుషునితో సమానమార్పు, గౌరవాలు సంపాదించారు. పురుషునితో పాటు స్త్రీ కూడా సమానపదవులను స్వీకరించడం మనం చూస్తూనే ఉన్నాం.

వై నాలో పుట్టి పెరిగిన ప్రతీ స్త్రీ పురుషునితో సమాన హోదాను కలిగియుంటుంది రాజకీయంగా, సాంఘికంగా, ఆర్థికంగా కూడా. పూర్వపు చాడప్తాలు, హద్దులు స్త్రీలకు లేకుండా, వివాహాది యితర కార్యక్రమాలల్లో కూడ, నూతన ప్రజా తంత్రవైవా తన రాజ్యాంగాన్ని సరిదిద్దింది. ఆ చూపిన మార్గంవల్ల వారి ఉపహాసాలు, ప్రార్థనలు, ఏడుపులు తగ్గాయి. వాళ్ల అభీర్షికిగాను నూతన ప్రభుత్వం చాలా క్రద్ద తీసుకొంది. వారి ఆశోగ్య సదుపాయాల గురించి, వారి రక్షణకు, స్త్రీ కార్యకుల బాధలు పోగొట్టుకుకు, గనులలో, పరిశ్రమలలో పనిచేసే స్త్రీలనుభాలకు పూర్తిగా ప్రభుత్వం బాధ్యత తీసుకొంది. చాంక్లెజ్క్ యొక్క పరిపాలన, ప్రజా పరిపాలననే మునుగులో యుండేది, కుమింగ్ టాంగ్ పరిపాలనలో స్త్రీలగురించి, పుస్తకాలలోను, ఉపన్యాసాలలోను, డాక్యుమెంటులలోను మాత్రమే ఉండేవి. ఆ పద్ధతి కాకుండా యీ నూతన ప్రజా పరిపాలనలో ఆచరణలో చూపించడంవల్లనే స్త్రీలు, యీ నూతన ప్రజా తంత్ర పరిపాలనను గౌరవిస్తూయున్నారు. ఎప్పుడు కనివిని ఎరుగని పెద్ద హోదాలను యిప్పుడు వారుపొందడం మనం చూస్తూయున్నాం. వారిలో ప్రథమురాలుగా నూంగ్ చింగ్ లింగ్ (మదాం సుజ్ ఎటో నేన్) అత్యున్నతస్థానాన్ని స్వీకరించింది. కేంద్ర ప్రభుత్వములోని 6 గురు ఉపాధ్యక్షులలో యీమె ఒకరై, యిద్దరు కేంద్రప్రభుత్వ వ్యవహారాలను నడిపించే పెద్ద హోదాలలో యున్నారు. (స్త్రీలు ఎప్పుడూ ఆ పదవులను పొందలేదు) ప్రజా పరిపాలనకుగాను

నూతన చైనా స్త్రీలు

పునాదులు వేసిన సన్ యెటోనేనోతో శుభాశుభాలుగా యుండి, పోరాటం జరిపిన స్త్రీలు ఛాహానింగ్ నింగ్ (చుడాం లైచుంకే), వైచెంగ్ అనువారలు. వీరు కేంద్ర కమ్యూనిస్టు పార్టీ తరఫున, కేంద్ర ప్రభుత్వ మంత్రిత్వములను స్వీకరించారు. 19 మంది స్త్రీలు, ప్రభుత్వ కీలక స్థానాలను అలంకరించారు. మంత్రులుగా, ఉపమంత్రులుగా, కన్సల్టింగ్ మెంబర్లుగా, ప్రభుత్వ పరిపాలకులుగా అనేకమంది స్త్రీలు నియమించబడ్డారు. కేంద్ర ప్రభుత్వ కౌన్సిల్ సభ్యులు 662 మందిలోను యీ రోజున స్త్రీల సంఖ్య 67 మంది అని గుర్తించుకొండి. యిదేవిధంగా రాష్ట్ర, జిల్లా, పట్టణ, గ్రామ ఎన్నికలలో స్త్రీలు ముందుకు వస్తూయ్యన్నారు. యీ విధమైన ఉదాహరణలు మనం అనేకం చూపించవచ్చును. మొన్న జూలై నెలలో ఆఖరువారంలో ప్రజాప్రతినిధుల కాంగ్రెస్ దక్షిణ పెకింగ్ లోని ముఖ్య రైల్వే కేంద్రం అయిన షిక్షేభున్ లో జరిగినప్పుడు ప్రత్యేకంగా 20 మంది స్త్రీ డెలిగేట్లు, ప్రతినిధులు ఆహ్వానింపబడ్డారు. ఆ సమావేశములో 100 కి 12.4 మంది స్త్రీలే. అదేకాకుండా ఏనాడూ

మునిసిపాలిటీలో కాలుమోపని స్త్రీలు, యీ రోజున మునిసిపాలిటీలో ప్రవేశించారు. క్రొత్తలోనేషి షేభున్ పట్టణ మునిసిపల్ కౌన్సిల్ మెంబర్లు 26 గురిలో యిద్దరు స్త్రీలు. వారిలో యన్ కింగ్ పింగ్ అనేయవ్యవసతి (అమె ట్రాసిన్ చూదిమిల్లు వర్కరు మాత్రమే) కూడ ఒక సభ్యురాలు. యీ విషయాన్నే మనం గుర్తు ఉంచుకోవాలి. కార్మిక స్త్రీ కౌన్సిలర్ అయింది. ఆమె ఎట్లా కాగలిగింది? అనే సమస్య చర్చిస్తే, ఆమె చైనా విముక్తికొరకు, అందరిని సమీకరించి, గొప్ప త్యాగంచేసింది. ఆత్యాగం అతీతం. ఆకృషిలో ఆమె వ్యాధిగ్రస్తురాలైంది. ఆమెత్యాగం చిన్న కథరూపకంగా విముక్తి చైనా అంతలోనూ ప్రతిధ్వనిస్తూ యుంటుంది. ఆమెతన స్థానానికి, చిరునవ్వునవ్వుతూ యుంటుంది. ఆమెను సరించి పాడినపాటే వారి జాతీయ గీతంగా యుంటుంది.

యీ విధంగా నూతన చైనా యుగంలో స్త్రీలు పురుషులతోపాటు ముందుకు వస్తూయ్యన్నాగని మేము గర్విస్తూయున్నాం.

జనవరి — 26-1-1951

శ్రీమతి గిడుగు లక్ష్మీకాంతమ్మ

సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సామ్రాజ్యమునుగాంచు
టీనాడె యీనాడె యీది నంబె
గాంధీ నెహ్రూ పటేల్ కడగండ్లు తీరుట
యీనాడె యీనాడె యీది నంబె
భారతావనికెల్ల బంధముల్ సడలుట
యీనాడె యీనాడె యీది నంబె
భారతజనని సాభాగ్యంబు వండుట
యీనాడె యీనాడె యీది నంబె

గీ|| జయపతాకపు తోరణాలు జాలువాటి
వీధివీధుల శుభకళల్ వెలయుచుంటు
పుణ్యసుభ దినమీనాడె పూజ్యమాత
భరతజన యిత్రి గర్భమ్ము వండెననగ.
కలిమి సూచించు ధర్మ-చక్రంబు తిరిగి
కళల దిలకించు పలువన్నెల కాంతులలరి
మహిత స్వాతంత్ర్య గీతముల్ మంజరవళి
తరలగా వచ్చెమనకు స్వాతంత్ర్య దినము.

తెలివిగల వైద్యుడు

వెంకటపతిరాజు

అనగనగా ఒక ఊరిలో ఒక రాజుండేవాడు. అతడు బహుక్యూరుడు, దయలేనివాడు. తన మాట నెదిరించినవారిని ఊరితీయించేవాడు. కొన్నాళ్లకు అతనికి జబ్బువచ్చినది. ఆజబ్బు బాగు చేయడానికి ఎంతోమంది వైద్యులు వచ్చిరి. కాని లాభము లేకపోయెను. ఆజబ్బు కుదర్చనివారి నందరిని చంపించెను. వైద్యులతని వద్దకు వచ్చుటకు భయపడిరి. రాజుకు జ్వరము ఎప్పటికి తగ్గలేదు. ఈ సంగతివిని ఇద్దరు వైద్యులు రాజుగారి దగ్గరకువచ్చిరి. అందులో ఒకడు అమాయకుడు. రెండవవాడు తెలివిగలవాడు. మొదట మొదటివాడు ఇచ్చినమందు వలన జబ్బు కుదరలేదు. అందుచే రాజు అతనిని చంపించెను. రెండవవాడి సంగతి గ్రహించి కుయుక్తిగా రాజు సన్నిధికిపోయి రాజుగారితో ఇట్లనెను. “మహాప్రభూ మీజబ్బునకు ఒకటే మందున్నది. ఆమందు తెప్పించుకో గలిగితేనే మీరు సుఖముగా నుండవచ్చును. విచారము లేని సంతోషపురుషుని చొక్కాను ధరించి ఒక రాత్రిగడిపిన మీజబ్బు మాయమగును.” అది

విని రాజు కొందరు భటులను పంపెను. వారు ఎంతదూరము వెళ్లినను, ఎన్ని ఇండ్లలో అడిగినను ఎక్కడ కష్టములులేనివారు లేరు. భటులు విసిగివిసిగి ఎచ్చటను దుఃఖములేని వారిని కానక తిరిగివస్తూండగా ఒక చెట్టుమీద కులాసాగా ఈలకొడుతూ ఆనందంగా ఉన్నాడొక బికారి. వానిని చూసి రాజభటులు దగ్గరకు పోయి అతడే ఆనందపురుషుడని అతనితో “ఒరే! నీవుగాని నీచొక్కాను ఒక్కరాత్రి మాకు ఇచ్చిన నీకు 500 రూపాయలు ఇచ్చెద” మనిరి. వాడు వాని పీపు చూపి తనకు చొక్కా లేదని చెప్పెను. రాజభటులు దగ్గరకువచ్చి జరిగినదంత చెప్పిరి. వైద్యుడిట్లు పలికెను “ప్రభూ! దుఃఖము లెట్టివారికి తప్పవు. మీకర్మకు ఇతర అమాయక ప్రజలను బలిచేసితిరి. అన్యాయము కాదా! నాకు తోచినది నేను చెప్పితిని. అటుపైన మీఇష్టము.” రాజు సిగ్గుపడి వైద్యుని విడిచెను. కొన్నాళ్లకు రాజు జబ్బు సర్దుకొనెను. ఆనాటినుండి దుఃఖములందరికి సామాన్యమని ప్రజలను దయతో పరిపాలించుకొనెను.

గత సంచికలోని బాలానందం ప్రశ్నలకు జవాబులు :—

1. ప్రథమంగా భాగోకాన్ని పడపై చుట్టవచ్చినవారు

—మొట్టాన్.

2. దక్షిణ భృవమును మొట్టమొదట పరిశోధించినది

—అమండ్ సేన్.

3. మాంగనీస్ అధికముగా లభించు దేశము

—రష్యా.

4. మొట్ట మొదట ఎలక్ట్రిక్ బ్యాటరీ తయారు చేసినది

—టల్టా.

3. మహాభారత యుద్ధము బరిగిన స్థలము

—కురుక్షేత్రము.

చాలామంది బాలలు ఈ ప్రశ్నలకు జవాబులు వ్రాసిపంపిరి. అయితే అన్నీ సరిగా వ్రాసి పంపినవారు :—

చిరంజీవి డి. వి. రామలింగేశ్వరరావు

చిరంజీవి అయ్యగారి సుబ్రహ్మణ్యం

మళ్ళీ వచ్చే సంచికలో మరికొన్ని ప్రశ్నలు : ఇటువంటి ప్రశ్నలను జవాబులతోకూడ బాలలు కూర్చు పంపినట్లైన ప్రచురించుతాము.

ఆ వు లిం త అ ర్థం.

సామాన్యంగా మనం ఎప్పుడు ఆవులిస్తా మోగమనించారా? పని చేసి చేసి అలసి పోయినప్పుడు, పనితోగాని, పనిలేక ఊరికే కూర్చోనిగాని విసికి పోయినప్పుడు, ఇంకా, నిద్రవచ్చునప్పుడు, ఆవులిస్తాముకదూ! అలసట, విసుకు, నిద్రవచ్చేటప్పుడు మనం అవసరమైనంత గట్టిగా ఊపిరి పీల్చుము. అందువలన ఊపిరి తిత్తులలో మన రక్తానికి ప్రాణవాయువునందించి, హరిశుభ్రము చేయగలంత క్రొత్తగాలి ప్రవేశించదు. మన ఉచ్చాస్వన నిశ్వాసములను

అప్రమత్తతతో నియమించేటటువంటి మన మెదడులోని ఒక సునిశితమైన భాగం, రక్తము లోని ఈ ప్రాణవాయువు కొంతను తక్షణం గ్రహించి, వెంటనే గట్టిగా ఊపిరి పీల్చమని ఆ దేశిస్తుంది. మనం అనుకోకుండానే వెంటనే ఆవు లిస్తాము.

ఆవులింతవల్ల ఎక్కువగాలి ఊపిరి తిత్తులలో ప్రవేశించి రక్తపరిశుభ్రతకు కావలసిన ప్రాణ వాయువును అందిస్తుంది. ఇలా, అనుకోకుండా, గభాలున చేసే ఉచ్చాస్వనమే ఆవులింత!

నల్లులు — దోమలు

✽ కె. వి. రమణరావు ✽

పూర్వం రెండు పెద్ద పట్టణములుండెడివి. వాటికి మధ్య పెద్ద అడవికలదు. ఎప్పుడూ ఆ పట్టణానంది ఈ పట్టణమునకు, ఈ పట్టణము నంది ఆ పట్టణమునకు ఎవరూ వెళ్లరు, పెద్ద అవసరమున్నప్పుడు తప్ప.

ఆ అడవిలో ఇల్వరుడు, వాతాపి అను ఇద్దరు రాక్షసులు కలరు, వారిద్దరు అన్న దమ్ములు. వారికి మనుష్య రక్తముంటే ఎంతో ఇష్టము. ఆ అడవిలోంచి వెళ్లేవారికి వీరు భోజనం పెట్టేవారు. ఇల్వరుడు వాతాపిని కత్తి తో నరికి మాంసం తీసిదానితో వంట వండే వాడు. అది ఆ బాటసారికి పెట్టేవాడు. ఆ బాటసారి ఈ మాంసం తిన్న తర్వాత, ఇల్వరుడు 'వాతాపి' అని పిలుస్తు. వెంటనే వాతాపి ఆ బాటసారి కడుపు చీల్చుకొని బయటికి వచ్చి వేయును. కడుపు చీల్చుకొని పోవుటచే బాటసారి మరణించును, వెంటనే ఆ రాక్షసులు ఇద్దరూ ఆ ప్రయాణికుని తినివేయుదురు.

ఒక రోజున అగస్త్య మహాముని ఆ మార్గము గుంజ పోవుచూ, భోజనమునకు వీరింటి దగ్గరా నెను. వీరు చేయు పనిని ఆయన దివ్యదృష్టి చేసి గుర్తించెను. ఇల్వరుడు మామూలుగ వంట చేసి అగస్త్యునికి భోజనము పెట్టెను. భోజన మైన వెంటనే అగస్త్యుడు "వాతాపి జీర్ణం" అని నవోమంత్రములు చదివి శానిని జీర్ణించుకొనెను. ఇల్వరుడు పూర్వమువలెనే "వాతాపి" — "వాతాపి" అనికేక వేసెను. కాని వాతాపి అగస్త్యుని పొట్టలో జీర్ణమై పోవుటచే పలుక లేదు. అప్పుడు ఇల్వరుడు అగస్త్యుని పాదముల మీదపడి బ్రతిమాలు కొనెను. అప్పుడు అగస్త్యుడు కరుణించి వాతాపిని బ్రతికించి, ఇల్వరుని నల్లిగాను, వాతాపిని దోమగాను చేసి మనుష్య రక్తము త్రాగి బ్రతుకుడని చెప్పెను. అవియే మనలను ఇప్పుడు పీడిస్తున్నవి.

★

కోమలి యుక్తి

మల్లిఖార్జునరావు

శక్తికి మించినది యుక్తి, యని పెద్దలసూక్తి. దానికి సూచనగా ఒక కథ చెప్తా వినండి.

ఒక ఊరిలో ఒక కోమటి ఉన్నాడు. సంతానహీనుడు. యుక్తిపరుడు. అతనికి యినుప వర్తకము ఉన్నది. అమ్మకపు వస్తువులు చాల

నందున తనవద్దనున్న వెయ్యి తులముల యినుము ఆ ఊరులో నేయున్న పుల్లయ్య అనే బ్రాహ్మణుని యొద్దనుంచి, వస్తువులు కొనుటకై పొరుగు గూరు వెళ్ళెను.

చౌకధరలో వస్తువులు దొరక నందున తిరిగి

రెండు రోజులలో సొంత ఊరు వచ్చెను. కోమటి, మర్నాడు పుల్లయ్యను తన వెయ్యి తులముల యినుము ఇమ్మని కోరెను. పుల్లయ్య విచారముతో ఎలుకలు తినెనని బదులు పలికెను. కోమటి బ్రాహ్మణుడు కొంతసేపు తగవులాడిరి. ఆఖరకు కోమటి బ్రాహ్మణునికి తగిన బుద్ధి చెప్పవలెననితలచెను.

మరునాడు కోమటి బ్రాహ్మణుని యింటికిగి బ్రాహ్మణుని కొడుకుని అడుకొనుటకు పిలచి ఆతనిని రహస్యముగా దాచివైచెను. బ్రాహ్మణుడు తన కొడుకు ఎచ్చట కనపడక పోవుట వలన కోమటింటి కేగి అడిగెను. కోమటి అందు

లకు వాని కొడుకు అడుకొనుచుండగా గ్రద్ద ఎత్తుకు పోయెనని బదులు బల్కెను. బ్రాహ్మణుడు కను లెట్టజేసి రాజయెద్దకేగి చెప్పెను.

రాజు న్యాయాధికారులను పిలిపించి తీర్పు చెప్పమనెను. రాజుగారు కోమటిని పిలచి నిజము చెప్పమనిరి. కోమటి జరిగినదంతయు పూసగుచ్చి నట్లు చెప్పెను. బ్రాహ్మణుడు సిగ్గుతో తలవంచుకొనెను. రాజ సభలోనున్న వారందరు కోమటి యుక్తికి మెచ్చి, బ్రాహ్మణుని హేళన చేసిరి. రాజుగారు కోమటికి వెయ్యివరహాలు బహుమతి యిచ్చి ఎవరివి వారికిప్పించిరి.

ఎత్తు కు పై ఎత్తు

ఐ. వి. సుందరమ్మ

ఒకానొక ఊళ్లో ఒక పురోహితుడున్నాడు. ఆయనకు చాలామంది పిల్లలు. ఆ బ్రాహ్మణునకు గుమ్మడికాయ కూరంటే చాలా యిష్టము. ఒక సంవత్సరము సంక్రాంతి పండుగనాడు మామూలుగా స్నానముచేసి “స్వామీ! ఈ రోజున నాకొక గుమ్మడికాయ దొరికిన ఎడల నీకు కొబ్బరికాయ కొట్టెద”నని దేవునకు దండము పెట్టుకొనెను. దేవుని దయవలన ఒక ధనవంతుడు ఆ బ్రాహ్మణునకు గుమ్మడి కాయ దానముచేసెను. దానిని యింటికి తీసుకు పోయిన అందరకు తలొక బద్దకన్న ఎక్కువగాదని పొరిగింటి ఆమె చేతికియిచ్చి వండించుకొని తనొక్కడే తిందామని ఆకతో పొరిగింటికి పోయి “అమ్మా! మీయింటికి ఈరోజున భోజనానికి వచ్చెదను. ఈ కాయకూరవండి పెట్టు”మనెను. ఆమె సరేనని కాయతీసుకొనెను. పురోహితుడు యింటికి పోయి స్నానముచేసి మడికట్టుకొని వచ్చేసరికి ఆవిడ గుమ్మడి

కాయను దాచి ఆనపకాయ కూరవండి విస్తటిలో వడ్డించెను. బ్రాహ్మణుడు గబగబా రెండుముద్దలుతినె గుమ్మడికాయ కూర వీది అని అడిగెను. అందుకామె, “అయ్యో నాయనా గుమ్మడికాయ తరిగి పొయ్యిమీద పెట్టి అటుకి వెల్లి వచ్చు సరికి గుమ్మడికాయ అదరిబెదరి ఆనపకాయగామారినది.” అని అనెను.

బ్రాహ్మణుడు భోజనముచేసి వాకట్లోకి వచ్చేసరికి కడ ముంతొకటి కనబడినది. ఆముంత తీసు కొనిపోయి విస్తరిదగ్గర పెట్టి 5 రూపాయలు ఖరీదుగల కంచుచెంబు తీసుకొన్నాడు. పొరిగింటామె దిగాలు పడి “వీయ్యో బ్రాహ్మణుడా చెంబు ఎత్తుకుపోతున్నా వేమి,” అని అన్నది. పురోహితుడు “అయ్యో! కంచుముదిరి కడ ముంత అయిం”దని చెంబుపట్టుకొని మాటాడకుండా పోయెను.

అంధ్ర మహిళకు

* శ్రీ. నాదెళ్ల జనార్దనరావు *

(ఒకవరి సందికలో ఒకరొకరాలాన్ని ప్రసారంచేసి చూపితే అది వేరొకప్రాయం నా హృదయాన్ని స్పందింప జేసింది. అంతమాత్రమే—కాదన్నవారికి కమార్పణలు. ...రచయిత.)

అంధ్ర మహిళ,
నమస్కార మమ్మానీకు!
దీర్ఘాయుస్సుగ వర్ధిల్లు!
పిల్లలపాలతో
నందనవనమే నీయిల్లు!!!

* * *
నీ ముఖతా పలికించారొకరు
అంతా యీమధ్యనే
ఏమనో తెలుసా?
చెప్తా వినుమరి!

* * *
“పమిటమూటున
పరవశమంది
నాట్యములాడే
కుచకుంభాల
మెల్ల మెల్లగ వీచే
పిల్లగాలి తాపుకు
ఒళ్లు తెలియకజాచే
జార్జెటు పమిటను
కన్నావా యెందైనా?
విన్నావా యెప్పుడైనా?”
అని యింకా యేమేమో!
అంత నిక్కచ్చిగా
సూటిగా ప్రశ్నిస్తే

చెప్పకపోతే యెట్లా?
మరినువ్వే చెప్పు!
పమిటలోపల చాక్కోని
నాట్యాలాడేవి
కుచకుంభాలో!
కులగిరులో!
తెలియదుకానీ,
అక్కడినుండే పెరిగి
స్రవించిందీనాలో రక్తం!
స్వార్థం యెఱుగని ప్రేమ ప్రవాహంలో
అమృతంకూడా వద్దనిపించే
మాధుర్యాన్నేదో రుచిచూస్తూ
త్రాగుతూ త్రాగుతూ దుగ్ధధారలు
బోసినవృట్లు వెళ్లబోసా నెప్పుడో
మాతృ శ్రీ మెత్తనియెడిలో.
అనాటి యాదుగ్ధధారలే
యీనాటి నా యునికి కాధారాలు!!

* * *
“గలగలగల లాడే
గాజుల మ్రోతలు
కూకువ కుహకుహ
కోకిల పాటలు”
విన్నానోలేదో—అధవా
విన్నా, పాటించానో లేదో

కానీ యొక్కటి మాత్రం
మరువగ లేదదొక్కటి మాత్రం !
గాజుల సవ్వడితో
వెండిగిన్నెలో గుఱ్ఱలుకలిపి
కోకిలకంటే మధురంగా
పాటలతో లాలించి, మాటలతో నవ్వించి
చందమామతో దోబూచులతో
గిలిగింతలు పెట్టి
ఆప్యాయంగా ఆరగించేదాకా
అలసట జెందని
అమృతహస్తాన్ని !

* * *

“కన్నాపలు కదలి
మనసునిరేపే

మదనపునయనాలో”
సరిగా పరికించానోలేనో
ఆకనుపాపల్లో
కనుపిస్తా రెండో
వచ్చేకాలంలోని చిటుపాపలు !
ఆపాపల నెత్తుకమురిసే మురిపెంతో
మాతృత్వం రూపొందుచు
ఆతల్లి అధరారుణాల్లో
దీపిస్తుంది మనకా
జగజ్జననీ దివ్య విలాసం !!
ఆంధ్ర మహిళా
దీర్ఘాయుస్సుగ వరిల్లా !
పిల్లా పాపలతో
నందనవనమే నీయిల్లా !!

ఐశ్వర్యస్థానము

(రవీంద్రుని తోటమాలినంది)

జగత్సభాస్థలిలో ఒక చిన్న గడ్డిపోచ భాస్వస్థయూఖ
పాలితోను, నిశీధ తారకతోను సరిసమానముగా తివానీపై
ఆసీన మాకుంది.

అటులే ఘోరారణ్య ఘనమేఘ గానాలతో నాగీతికలూ
జగతి హృదయాన తమ స్థానములను పొందుతాయి.

కాని భవిష్యదా ! నూర్చుని హృదయ కన్నాస్వస్థులంద
శోభలో, ధ్యాన నిమగ్నతా శుభాంశు మంజుళ మంద
ప్రభలో నీ యైశ్వర్యానికి తావులేదు.

విశ్వ వ్యాపీయగు ఆకాశంయొక్క ఆకర్షణము కూడ
నీ నిధికి లేదు !

మృత్యువు అవతరించినపుడు అది వెలవెలబోయి, వాడి,
త్రయ్యలై దుమ్ములో మిళితమగును.

—ఆర్. సోమసుందర్.

శ్రీ కవికొండల వెంకటరావుగారి యీదిగువ
వివచించిన రచనలు ఆయా వెలలకు దొరక
గలవు—

- (1) పెనుమంచిలి కై నడేవుడు (కథలు) రూ. 1—4—0
- (2) హరి వినోదము ,, రూ. 1—8—0
- (3) ఇనుపకోట (నవల) ,, రూ. 2—8—0

తపాలఖర్చులు వేరు :—

పై పుస్తకములు పుస్తక భాండాగారముల
కత్తంతోపయోగకరములు. ఇదే తరుణము
వలసినచో :—

శ్రీ కవికొండల వెంకటరావు బి. ఎ., బి. ఎల్.

ఇన్నీసుపేట, రాజమండ్రి.

దేశసౌభాగ్యము - మానవసౌఖ్యము

శ్రీమతి ప్రొక్కరి రంగనాయకమ్మ

ప్రతియొక్క దేశపు సౌభాగ్యమును, మానవుని స్వస్థత గత సౌఖ్య-సర్వతలకై చాలవలె ఆధారపడి నుండును. మానవునికి ఆరోగ్యకరమగు భోజనము, పట్టుకొనుటకు సుభ్రమైన నుద్దలు, నివసించుటకు గాని మౌళములుగ సామాన్యమైన యిల్లు—ముఖ్య కనకములని చెప్పవలెను. ఇవిగాక అతని ముఖజీవనమునకు, ప్రయాణ సౌకర్యములు, నిర్భయ-సర్వతలము, సగదా మొదలగునవి కూడ కొంతవలె అవసరము.

ఏదేశపు ప్రతియొక్క కుటుంబమునకు, వైన తెప్పిన ముఖ్యకనకములు మాడును లభించుచున్నవో, ఆదేశపు అధికస్థితి బాగున్నదని మన మెఱుంగవలయు. ఇంతమాత్రపు సౌఖ్యముచేకొనవలసినది, మానవుని నైజము మారి సమృద్ధుడగుటకు యంతయు అవకాశముగలదు. ఎప్పుడైతే కడుపుండి భోజనమున్నదో అప్పుడతనికి చోరముద్ధి వుండదు. మనసులో రుద్దుతలంపులు చోజుబడవు. కనుక మాన్యు విద్యను గజచుటయందు, సర్వాకముల సలకజుకునుట యందును నిమగ్నమగును. క్రమముగా జనులలో సర్వతల యెప్పుడును, దేశము సర్వ దేశమనబడును.

మఱియు మానవుడు స్వతంత్రప్రియుడు. కనుక సే ఎన్నైన కష్టముల నెదుర్కొని, బాధలనోర్చి, తమదేశమును స్వతంత్రపఱచి, తమస్వాతంత్ర్యమును కాపాడుకొని, సౌఖ్యమును వృద్ధి పఱచుకొనచూచును. కనుక మానవునిదైనది సంతోషమునకును, దేశసౌభాగ్యమునకును అవివాభావ సంబంధము గలదనిన అతిశయోక్తిగా నేరదు.

దేశములోని ప్రతి యొక్కరికి యిటువంటి సౌఖ్యము చేకూరవలసినది దేశమెట్లుండవలసినో యోచింతము. తొలు దొల్లదేశము వుత్పత్తికేంద్రము గావలెను. అన్ని విధములైన వస్తువుల వుత్పత్తియు వృద్ధిగావలెను. మఱియు దేశము లోని జనసంఖ్యకు తగినట్లు వుత్పత్తిపఱచి, దానిని సామాన్య మానవుని కందు బాటలో నున్న ధరకు అమ్మవలెను. కొన్ని నైసర్గిక పరిస్థితులవలనను యింకను కొన్ని అటంకముల మూలమునను ప్రతియొక్క దేశము అన్ని విధములైన

పరిణములను వుత్పత్తి చేయవలెను. అన్ని కొన్ని దేశము లలో కొన్ని విధములను కంటలు నెక్కువగా వంగును; కొన్ని దేశములలో చుట్టొన్ని విధములను కంటలుండవు. కొన్ని దేశములలో భవిష్యములెక్కువగా నుండును; చుట్టొన్ని దేశములలో “వెల్డోలు” “వీరనాయి” మొదలగు నేనూకలు అధికముగా లభించును. ఈ విధముగా చొక్కొక్కదేశము కొన్ని కొన్నిటిని యెక్కువగా వుత్పత్తి చేయగలుగును. ఈ కారణము చేత దేశదేశముల మధ్య యెగుమతి దిగుమతులు యెప్పుడైనా. ఈ యెగుమతి దిగుమతుల మూలమున అన్ని దేశములు అన్ని విధములైన వస్తువులను సొంద గలుగుచున్నవి.

ఈ విధముగా వస్తువులను వుత్పత్తిపఱచి, సరకులను తయారు చేయుదురు. సరకులను తయారు చేయుటకు పరిశ్రమల నిర్మాణము అవసరము. వీని వ్యాపారయారు చేయుటదీ సరకుల ధర వాని వుత్పత్తికై ఆధారపడియుండును. ఉత్పత్తి తక్కువగా నున్న సరకుల వెలయెక్కువగా నుండును. ఉత్పత్తి అధికముగా నున్న సరకుల వెల తక్కువగా నుండును. ఇందులో గూడ కొన్ని యిబ్బందులున్నవి. ధరలు యెక్కువగా నుండి ప్రజల ఆదాయము తక్కువగానున్న యెప్పుడునూ కొనలేరు. ధరలు సామాన్యముగా నున్నప్పటికిని, జనసంఖ్యకు తగినంత వుత్పత్తిలేనట్లైన అందరూ సొందలేరు. కనుక యీ రెండింటిని సమన్వయించుకొని, తమతమ దేశసరిస్థితులనుబట్టి తగిన యేర్పాటులను చేసుకొనవలెను.

సరకులు వెలయెక్కువగా నున్న యెడల జనులరాబడి పని వాండ్ర కూలికూడ పెరుగవలెను. అనగా జనసౌఖ్యమును పెంపొందించుటకు రెండు మార్గములున్నవి. అవియేవన : వస్తువుల ధరలను పెంచి దానికి తగినట్లు కూలి నిచ్చుట ఒకవిధము; ధరలనుతగ్గించి కూలిని కూడ సామాన్యముగా నుంచి, వుత్పత్తిని వృద్ధిచేయుట మఱియొక విధము. జన సంఖ్యయెక్కువగల దేశములలో పై రెండవ పద్ధతియే బాగుగా పనిచేయును.

ఇప్పుడు కృష్ణానది బావిలో నున్ననుగా భరణముకూడ పెంచి, కూలిని హెచ్చుచేయుట కూడ వుంచి మార్గము కాకపోదు. ఈ పద్ధతినవలించించినట్లైతే, సామాన్యమానవునికి కూడ సౌకర్యములు చేకూరును. అనగా వారి "Standard of Living" బాగుండును. ఈ మార్గము నవలించించుటకు దేశపు ఆర్థికస్థితి వున్నత దశయందుండవలెను. దీని నిష్పదు "అమెరికా" దేశము మాత్రము అవలంబించుచున్నది. ప్రస్తుతము అన్ని దేశములలోను "అమెరికా" ఆర్థికోన్నతి గలదేశము. ఇచ్చట జన సంఖ్యతోపాటు ఆహార పరికరములయొక్కయు, యితర పరికరముల యొక్కయు వుత్పత్తి కూడ సహజముగా వృద్ధియగు చున్నది. ఇచ్చట వస్తువుల ధరలుయెక్కువ, జనుల జీతములూ యెక్కువే. ఇచ్చట సాధారణపు పనివానికి (అనగా కూలిచేసుకొను వానికి) గంటకు 40 cts (2 రూపాయలు) దొరకును. అనగా రోజుకు 8 X 60 = 480 పనిచేసిన యెడల 16 రూ॥ దొరకును. ఈ పద్ధతినబట్టి చూచినట్లైన వానికి సెలకు రమారమి 400 రూ॥ గిట్టుచున్నది. అచ్చట ప్రతి మూడవ మనిషికి "రేడియో" యున్నది. ప్రతి ఐదవ మనిషికి "కారు" న్నది. దీనినిబట్టి అచ్చటి సాధారణ మానవునికి కూడ యెట్టి సౌకర్యములు లభించుచున్నవో మనకు తెలియుచున్నది. అయినప్పటికిని అచ్చటి అధికారారులకు యిదే తక్కువగా కనబడుచున్నది. ప్రెసిడెంటు "ట్రూమెన్" గంటకు 40 cts గాక 70 cts కూలినిచ్చి, తమదేశపు వారి "Standard of Living" వృద్ధి చేయవలె ననుకొను చున్నాడు.

జన సౌభ్యమును వృద్ధిచేయుటకు యీ వొక్కపద్ధతే మంచిదని చెప్పలేము. పై రెండవ పద్ధతికూడ అనుసరింపదగినదే. దీనిని "జపాను" దేశము అవలంబించినది. వారు సరకుల వుత్పత్తిని అమితముగా పెంచి ధరలను తగ్గించి జీతములను సాధారణముగా నుంచుకొనినారు. ఈ పద్ధతి వలన వారు తమ జీవితమును అతివౌకగా గడుపు గలుగు చున్నారు. మతీయు తమ సరకులను యితర దేశములలో వాకగా అమ్మి, తద్వారా తమ వ్యాపారమును బాగుగా వృద్ధి చేసుకున్నారు. వ్యాపార వృద్ధివలన వారి ఆర్థికస్థితి కూడ బాగుపడినది.

కాని మన దేశమన్నది :— వస్తువులపై అమితముగా పెట్టిని పోయినది. ఇందుకుగాను సాధారణపు మనిషి జీతమును కూలివాని కూలియు గూడ కొంతవఱకు పెంచబడినది. కాని జన సంఖ్యతోపాటు ఆహార పరికరముల యితర వస్తువుల వుత్పత్తి వృద్ధిగాక పోవుటవలన యిది లాభకరము కా లేదు.

కొన్ని సం॥ క్రిందట 15 రూ॥ తెచ్చుకొను మనిషి యేస్థితి యందుండెనో, ఇప్పుటి 75 రూ॥ జీతగాండ్రకు ఆస్థితి కూడలేదు. కడకు యిప్పుడు యెంతమందితో సరియైన ఆహారమునకు సరిపడు జీతము కూడ లభించుటలేదు. ఇక ప్రయాణ సదుపాయము, సాహిత్య సంస్కృతులు, సరదా మొదలగునవి 100 కి 90 మందికి కలలోని వార్త. ఎంతవఱకు మనదేశములోని ప్రజలకు జీవితములకు ముఖ్యమగు సరకు మూడు వస్తువులు అమరి, వీనికితోడు కొంతవఱకు ప్రయాణసౌకర్యము, సాహిత్య సంస్కృతులు, సరదా అన్నవి కూడ లభించవో అంతవఱకు మనదేశము గౌరవ స్థానమును పొందనేరదు. ఇందుకొకట అన్నిగకములైన వస్తువుల వుత్పత్తియు వృద్ధిచేయవలసిన బాధ్యత మనమీద యెంతైనా యున్నది. ప్రతి వొక్కరును వస్తు నిర్మాణమునకు పూను కొనవలెను. పెద్దపెద్ద కార్ఖానాలేగాక, చేతిపరిశ్రమలు కూడ వృద్ధి చేయవలెను. ఇట్టి పరిశ్రమలద్వారా వుపయోగ కరమగు వస్తువుల సెన్నిటినో తయారు చేయగలము. మతీయు అసంఖ్యాకములగు జనులకు జీవనోపాధి కూడ కలుగ జేయగలము.

మనదేశము నందుగూడ జన సంఖ్యకుతగిన వుత్పత్తిచేసి, దానితోపాటు సరకుల ధరలుపెంచి జీతముల నెక్కువ చేయవలెను. లేదా వుత్పత్తిని బాగుగా వృద్ధిపఱచి సరకుల ధరతగ్గించి, జీతములు సాధారణముగా నుంచవలెను. ప్రస్తుతపు వుత్పత్తిని, జనసంఖ్యను చాల వ్యత్యాసమున్నది గనుక, మనకు రెండవ పద్ధతినవలంబించుటే లాభదాయకము. ఈ ప్రకారము చేసినయెడల యితర దేశములలో కూడ మన వ్యాపారమును వృద్ధి చేసుకొనుటకు అవకాశముండును. దేశపు ఆర్థికస్థితియు బాగుపడును.

(తరువాయి 40 వ పేజీలో)

గృహ కల్పోలం

శ్రీమతి కదాంబి రుక్మిణీదేవి.

భార్య :

ఈయనతో కాపురం చేయటం బహు నుష్కరంగా వుంది. ప్రతిదానికి వితండవాడనే. మా స్త్రీజాతి నంతా ఆగౌరవ పరుస్తారు. ఆయనకు నేను లోపవైనంత మాత్రాన మా స్త్రీ జాతి నంతా తూలనాడటం ఎందుకో! స్త్రీలు అంద విహీనులట, పురుషులు అందగాళ్లట. తనురుజువు చేయ గలనని వాదిస్తారు. ప్రకృతిలో నుండి పాశాలను గ్రహించాలట. ఏమైనా మాటాడితే సింహము చక్కనిదా లేక సివంగి చక్కనిదా అంటారు. 'కోళ్లలో చూడు. పుంజు ఎంత చక్కగా వుంటుందో. పెట్టు వెలాతెలా పోతూ వుంటుంది. మొగనెమిలి చూడూ. పింఛము భారీగా విప్పి ఎంత చక్కగా నృత్యం చేస్తుందో. ఆడనెమిలి అలాగ చేయగలదా? చక్కదనమంతా మగవారిలోనే మూర్తీ భవించి వుంటుంది.' అని వాదిస్తారు. అయితేనే నొక్కటే ప్రశ్న వేయదలిచాను. దానికి ఆయన ఏమి సమాధానం యిస్తారో చూస్తాను. పూర్వకాలంలోనూ, ఆధునిక యుగంలో భావ కవులంతానూ, హేమా హేమీ లయిన వారంతా, పురుషుణ్ణి గురించి పద్యాలల్లి కవిత్వం చెప్ప లేదే! కన్నులు కలువలేకున్నీ, మొగము చందమామ యనీ, హంసయాన, మందగమన అని ఇత్యాది వర్ణనలు చేసింది పురుషుణ్ణి గూర్చేగాబోలు! ఆ కవులందరికీ మా ఆయన మన్నంత తెలివి తేటలు లేకపోయినాయీగాబోలు. రాజాధిరాజులు, రథస్థంపన్నులగు ఋష్యాదులు సహితము స్త్రీ దేవతకు పాదాక్రాంతులు గాలేనూ? ఈయన ఏదో ఒక క్రొత్త సిద్ధాంతాన్ని స్థాపించి స్త్రీలయొక్క ప్రాముఖ్య తను అణగ ద్రొక్కటానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లుంది. స్త్రీల కంటే పురుషులే పౌండర్య వంతులనే వితండ వాదనను విని ఎవరు మోసబోతారూ? ఇంకా ఏమేమిటో అంటారు. పురుషుడు స్వతస్సిద్ధంగా అందగాడు గనుకనే కృత్రిమమైన అలంకారాల్ని చేసికొనడట. స్త్రీ తనలోవుండే అంద విహీనాన్ని కప్పి పుచ్చటానికే నీతాకోక చిలుకమాదిరి

రంగురంగుల చీరలూ, అనేక రకములైన ఆభరణాలు ధరిస్తుం డట. ఆయన అనే మాటలు వింటూంటే తల నొప్పి వస్తోంది. పురుషుడు మాత్రం ధరించడం లేదూ? చేతికి నావీ, కళ్లకుజోడూ, కాళ్లకు బూబూ, తలకు హేటూ ఇవన్నీ ఏమిటో? ఇవన్నీ కనలోపాన్ని కప్పి పుచ్చటానికి పురుషుడు పడేసాట్లుగాడు గాబోలు. అగలు ఇటువంటి వికటకవితో వాదనలోకి దిగటం నాజేతప్పు.

భర్త :

ఈమెతో వివాహమైనప్పటి నుంచి నా జీవితంలో సంతోష మనేదే లేకుండా పోయింది. 'బేస' న్నది. కాదనటమే యీమెపని. ఈమె మాట్లాడే మాటలకు నాద్దు లేకుండావుంది. ఏదో పుస్తకాలు చదివి సంపాదించిన జ్ఞానంలో పురుషులు స్త్రీలకంటే హీనులని రుజువు చేయ టానికి విశ్వ ప్రయత్నం చేస్తోంది. ఈమె మాట్లాడేమాటలు నవ్వు పుట్టిస్తున్నాయి. స్త్రీలకంటే పురుషులే అబలు లంటుంది ఇదెక్కడి అవస్థోగాని. ఎన్ని కష్టాలనైనా స్త్రీలు ఓర్చుకున్నట్లు పురుషుడు ఓర్చుకోలేడట. స్త్రీలు బలవంతులట. పురుషులు బలహీనులట. స్త్రీలు పనిమం తులట. పురుషులు సోమరిపోతులట. 'అడపిల్లలకు బ్రె పాలు అరుగుతవిగాని మొగపిల్లవాడికి అరుగుతవా' అని మొగం మీద పట్టుకొని అడుగుతుంది. స్త్రీశక్తి గ్వరూపిణిట. సృష్టికర్తట. స్త్రీ తలుచుకుంటే ఏపనినైనా అవలీలగా చేయగలడట. ఎంత బాధనైనా. సహించగలడట. ఈ వితండ వాదన వింటూంటే చెవిలో సీసం కరిగి పోసినట్లుం టుంది. నామీద కోపంతో పురుషజాతినంత గడ్డిపోచ క్రింద తీసివేస్తే పూరుకుంటారా. ఏదో పుస్తకంలో చూచిందట—పురుషునికంటే స్త్రీకే జీవిత ప్రమాణం ఎక్కువని. ఇకనేం దీన్ని పట్టుకొని తన వాదానికి అను గుణ్యంగా వుపయోగించేసింది. స్త్రీ గులాబి పువ్వుమట. పురుషుడు గులాబీముల్లట. ఏమిటో ఈమాటలు. చాల కోపం గూడ వచ్చేస్తోంది. సంఘంలో స్త్రీకి వుండే

చామగ్నత పురుషుడికి లేదట. అందుకేమందు శ్రీ పేద చెప్పి తర్వాత పురుషుడి పేరు చెప్పాడు. “తల్లిదండ్రులు, అమ్మనారాయణులు, పార్వతి పరమేశ్వరులూ అని అన్నాడు గాని, తండ్రితల్లి, నారాయణులమ్మలూ, అని అనలేదు గదా” అని నొక్కి చెపుతుంది. శ్రీ మాతృదేవతట. మహాకవి కాళిదాసు వ్రాసిన “కార్యేభదానీ.....” అనే శ్లోకం అనుసరించి తనవాదనను బలపరుచు కోవటానికి వ్యర్థ ప్రయత్నం చేస్తుంది కాని ఆమె మాటలు విని మోస పోయేదెవరూ?

భార్య :

శ్రీలు స్వాతంత్ర్యము అనుభవించటానికి హక్కు లేదంటారు. పురుషుడు తన రక్తమాంసాలను ధారపోసి సంపాదించితే శ్రీ సోమరిగా యింట్లో కూర్చుని తినే సోమరి పోతట. పగిల్లా ఉద్యోగాలలోనూ, ఆఫీసులలోనూ కష్టపడ గలిగింది పురుషులేట. ఇప్పుడు మాశ్రీలు మాత్రం గుమాస్తా గిరిలోచేరి వుద్యోగాలు చేయటం లేదూ! టైపిస్టులుగాను పనిచేయటం లేదూ. మగవారు మాకంటే ఏం అధికులని చూపించటానికే ఆఫీసులలో గుమాస్తాలుగా పని చేస్తున్నాం. మేము మాత్రం బస్సులలో కండక్టర్లుగా పని చేయటం లేదూ! స్వలాభాపేక్షపరులగు మగవారు మమ్మల్ని పోలీసులుగా తీసి కోవటం లేదుగాని, మేము మాత్రం నాలుగురోడ్లూ కలిసేచోట్ల బొమ్మలలాగ నిలుచుని రహదారి పోలీసులుగా పనిచేయక పోయినామా! ఈ దేశంలో లేదుగాని, ఇతరదేశాల్లో శ్రీలు మాత్రం లాగులు ధరించి సిగరెట్లు కాల్చటం లేదూ. మాకంటే పురుషుల కన్న అధికత ఏమిటో! నిన్ను జాతులు వెనుకబడ్డ జాతు అని వుద్యోగాలలో ప్రత్యేక సౌకర్యాలు కల్పించడం

లేదూ? శ్రీలు మాత్రం వెనుకబడిన జాతిగా సంఘకు పరిగణించగూడదూ. ఇప్పటివరకూ వుద్యోగాలన్నీ పురుషులే చేశుట్లో పెట్టుకున్నారు. ఇంకమేం ప్రాధానం. ఇక నుంచీ కనీసం పదేళ్ల వరకూ వుద్యోగాలన్నీ శ్రీలకే యిప్పించేటట్లు చేయాలి. ఇంతకాలం నుంచీ చేసిన అన్యాయాన్ని సర్దుబాటు చేయాలి.

నేను :

ఏళ్లగొడవ వింటూంటే నాతల పట్టిపోతోం. ఆమె పుత్రరధ్యమము, అతడు దక్షిణ ధృవం. ఏళ్లద్దరికీ రాతీ కుదరుట కలలోని వార్త. మధ్యవర్తిగా పెట్టి యిందులోకి నన్ను యిరికించారు. ఇద్దరు చెప్పేదీ సబబుగానే వుంది. ఎటు చెప్పినా కష్టమే. ముందుకు పోతే నుయ్యి వెనుకను పోతే గొయ్యి. వారిద్దరిలో ఎవరు అధికులై నా, నేకోలేది మాయింట్లో గూడ ఈ అగ్నిరగులు కోకుండా వుండాలనే విడాకుల చట్టం వచ్చేసింది గూడ! ఒకవేళ మా ఆవిడ విడాకు లిస్తానంటేనో! నాకు సన్యాసమే శరణ్యం. రోజూ ఆఫీసుకు వెళ్లేటప్పుడు బస్సులలోనూ ట్రాముల లోనూ జనం త్రోవడిలో ఏకాకికో చేతికో దెబ్బలు తగిలి రక్తప్రవాహం కారుతూనే వుంటుంది. ఆఫీసులో కూర్చున్నంతసేపూ ఒకటే బాధ. మళ్లీమర్నాడు తగిలిన దెబ్బకే దెబ్బ తగులుతూనే వుంది. జనం వత్తిడవల్ల బస్సులలో మోచేతిపోట్లు తింటూవుంటే డొక్కలంతా ఒకటే బాధ. ఈ గోలంతా లేకుండా మా ఆవిడ వుద్యోగం చేసి నాలుగు రాళ్లు సంపాదించ గలిగితే నాకస్త్రాలు గట్టెక్కినట్లే. సుఖంగా యింటిపట్టున కూర్చుని పిల్లల్ని సమదాయించ నన్నానా? ఏమిటో, జరగని దానికి ఆలోచించి ప్రయోజనం ఏమిటి వట్టి పిచ్చిగాని!!!

రాజ్యలక్ష్మి పారిశ్రామిక విద్యాలయంలో నేత పరిశ్రమలో జేరిన బీద యువతులకు, ధనార్జనావకాశాలు కల్పించాము. వారు చేయగలపనిబట్టి, నెల వారీగా జీతాలు ఏర్పాటు చేస్తున్నాము. అవసరమున్నవారు వివరములను తెలిసి కొనవచ్చు.

—కరెస్పాండెంటు.

భావార్థము. (The Infinitive)

క్రియా భాతువునకు చివర 'నా' చేర్చిన (తెలుగులో 'ట' చేర్చునట్లు) భావార్థముగను.

ఉదా :—**खा लीनु ; खाणा लीनुట.**

आ వచ్చు ; आना వచ్చుట.

భావార్థము రెండు విధములుగా నుపయోగించబడును.

(1) విధ్యర్థకము. (2) క్రియార్థక సంజ్ఞ.

విధ్యర్థకము భవిష్యత్కాలములో 'ఆజ్ఞ' తెలుపును.

ఉదా :—**तुम झट कभी मत बोलना** నీ వెప్పుడు అబద్ధములాడనద్దు.

(2) క్రియార్థక సంజ్ఞ. (నామవాచకము. క్రియార్థక సంజ్ఞ క్రియయైనను నామవాచకము వలె వాడబడును. ఇది ఎప్పుడును పుంలింగమందేయుండును.)

ఉదా :—**हिन्दी सीखना आसान है ।** హిందీ నేర్చుకొనుట సులభము. ప్రత్యయము వచ్చినపుడు భావార్థకమునందలి కడపటి 'ना' 'ने' యగును.

ఉదా :—**उसके आने में अभी देर है ।** అతడు వచ్చుటకు యింకను ఆలస్యమున్నది.

పాఠము 18.

కృదంతము (Participle)

వర్తమానకాలిక కృదంతము. (Present Participle)

ఒక పని చేయుచు, అదే సమయములో మరి యొక్క పనినిగూడ చేయుచున్నచో, మొదటి పనిని సూచించుటకు 'వర్తమానకాలిక కృదంతము' వాడుదురు.

కర్తయొక్క లింగవచనములననుసరించి 'ता' లేక 'ता हुआ' చేర్చిన వర్తమాన కాల కృదంతమగును.

ఉదా :—**वह हँसता (हुआ) आता है** అతడు నవ్వుచూ వచ్చుచున్నాడు.

వర్తమాన కాలిక కృదంతము విశేషణముగ కూడ వాడబడును.

ఉదా :—**जलता हुआ दिया बुझ गया** వెలుగుచున్నటువంటి దీపమారిపోయెను.

వర్తమానకాలిక కృదంతమును రెండు మార్లు **ए** కారముతో నుపయోగింతురు. కొన్ని సమయములలో నిది నిమగ్నతను తెలుపును.

ఉదా :—बच्चा रोते रोते सो गया } బిడ్డ ఏడ్చుచు ఏడ్చుచు నిద్రపోయెను.
 एक बच्चा रोते 2 सो गया }

यह कहानी पढ़ते पढ़ते सारा दिन बीत गया । ఈ కథ చదువుచు చదువుచు నుండగా దినమంతయు గడచిపోయెను.

దీనికి 'समय', 'वक्त' చేర్చినపుడు 'ता', 'ते' గను, 'बार' చేర్చినపుడు 'ती' గను మారును.

ఉదా :—पढ़ते समय చదువు నవ్వుడు.

భూతకాలిక కృదంతము Past Participle.

సామాన్య భూతకాలమునకు आ, ए, ई నియమము ననుసరించి हुआ చేర్చిన భూతకాలిక కృదంతముగను. సాధారణముగా భూతకాలిక క్రియయే కృదంతముగ నుపయోగింతురు. దీనినే విశేషణముగా కూడ వాడవచ్చును.

बीते हुए दिन గడచిపోయిన రోజులు.
 पढ़ा-लिखा आदमी చదివిన మనుష్యుడు.

పూర్వకాలిక కృదంతము

ధాతువునకు कर చేర్చిన పూర్వకాలిక క్రియయగును.

सुन विनु. सुनकर विवि.

ఒక కర్తకే సంబంధించిన రెండు క్రియలున్న, మొదటి క్రియ సాధారణముగా పూర్వకాలిక కృదంతముగ నుండును.

ఉదా :—मैं सबेरे खाकर मदरसा जाता हूँ నేను ప్రాద్దున భోజనము చేసి పాఠశాలకు వెళ్ళిచును.
 సకర్మక క్రియల యొక్క పూర్వ కాలిక కృదంతమునకు తరువాతి आना, जाना యను క్రియా రూపములు వచ్చిన, कर లోపించును.

ఉదా :—खा जाओ తిన వెళ్ళుము.

कर धातुవునకు कर చేర్చినపుడు ప్రత్యయముగు कर వచ్చుటకు గదులు కే వచ్చును.

ఉదా :—काम करके పని చేసి.

నిత్యత్వ బోధకము

నిత్యత్వ బోధకము. (Habitual action)

ఒక పని నిరంతరము అభ్యాసము వలె చేయుచుండుటను తెలుపు క్రియ నిత్యత్వ బోధక మగును. సామాన్య భూతకాల క్రియకు 'కర' చేర్చిన ఈ క్రియ ఏర్పడును.

ఉదా :—बह रोज मेरे घर आया करती है । ఆమె రోజు నా యింటికి వచ్చుచున్నది.

సూచన :—(1) పోవుచూపుండు అనుటకు జాయా కర అని వ్రాయవలెను.

(2) దీని కర్తతో ఏకాలములోను 'నే' ప్రత్యయమురాదు.

ఉదా :—राम बहुत दिनों तक पढ़ा किया రాముడు చాల రోజులవరకు చదువుచూ యుండెను.

దేర ఆలస్యము (స్త్రీలింగము).

ఆసాన సులభము.

మౌఖిక కష్టము.

తుక్రసాన నష్టము. (పుంలింగము)

నफ़ా } (profit)
లాభము.

फायदा } use

చెహరా ముఖము. (పుంలింగము)

थकावट } అలసట. (స్త్రీలింగము).
थकान }

జమానా కాలము. (పుంలింగము)

జలనా మండుట. వెలుగుట.

జలనా కాల్చుట; వెలిగించుట.

బుజ్జనా ఆరిపోవుట. (మంట)

బుజ్జనా ఆర్పుట.

బీతనా (సమయము) గడచి పోవుట.

బితనా గడపుట.

अच्छा लगना అందముగా నగుపించుట;

మనసుకు నచ్చుట.

उतरना దిగుట.

उतारना దింపుట.

खिलना వికసించుట.

खिलाना తిని పించుట.

थक जाना అలసి పోవుట.

रुकना ఆగుట.

रोकना ఆపుట.

गुजरना కాలము గడచుట.

गुजारना గడపుట.

याद दिलाना జ్ఞాపకపరచుట.

याद रखना జ్ఞాపకముంచుకొనుట.

याद करना వల్లించుట; స్మరించుట.

फटना చినుగుట.

फाड़ना చింపుట.

వాక్యములు.

वह काम करते 2 थक गया ।

वह बोलते 2 रुक गया ।

అతడు పని చేయుచు అలసిపోయెను.

అతడు మాట్లాడుచూ మాట్లాడుచు ఆగెను.

लिखते समय ध्यान रखो ।

गुजरा हुआ जमाना फिर नहीं आता ।
मेरी बात मान जाओ ।
चिड़िया अपने बच्चों के लिये खाना लाया
करती थी ।

भूली हुई बात याद न दिलाओ ।
यह फटे कपड़े पहने हुए है ।
मैंने उसको गाड़ी में जाते (हुए) देखा ।
बार बार काफ़ी पीना अच्छा नहीं है ।
यह देखने में अच्छा लगता है ।
यह काम करने से क्या नुकसान है ?
मैं तमिल सीखना चाहता हूँ ।
तुम कल मुझ से मिलना ।
मैंने आपको आते देखा ।
बच्चे अपनी बहन को देखकर खुश हुए ।
यह काम कर जाओ ।
शाम को मैदान में खेला करो ।
उसका चेहरा उतरा हुआ है ।
बाग़ में फूल खिले (हुए) थे ।

ప్రాయునపుడు ధ్యానము (స్థావరము) పెట్టు
కొనుము.

గడచి పోయిన కాలము తిరిగిరాదు.
నామాట వినిపో.
పక్షి తన పిల్లలకొరకు ఆహారము తెచ్చు
చుండెడిది.
మరచి పోయిన సంగతి జ్ఞాపకపరచవచ్చు.
ఇతడు చినిగిన బట్టలు కట్టుకొని యున్నాడు.
నేనతనిని బాడిలో వెళ్లుచుండగా చూచితిని.
తరచు (ఎక్కువగా) కాఫీ త్రాగుట నుంచితిని.
ఇది చూచుటకు అగవముగా నున్నది.
ఈ పని చేయుట నలస (కలుగు) నట్లుమేమి ?
నేను అరవము నేర్చుకొన గోగుచున్నాను.
నీవు రేపు నన్ను కలుసుకో.
నేను తమరిని నచ్చుచుండగా చూచితిని.
పిల్లలు తమ సోదరిని చూచి సంతోషించిరి.
ఈ పని చేసి పెళ్లుము.
సాయంకాలము మైదానములో ఆడుచుచుము.
అతడు ముఖము వేల వేసుకొన్నాడు.
తోటలో పువ్వులు వికసించి యుండెను.

(34 వ పేజీ తరువాయి)

కాబట్టి అందరును దేశమును ప్రముఖ పుత్పత్తి కేంద్రము రము వృద్ధిపొందును, తద్వారా ఆర్థికస్థితి బాగు పడుటచే
గావించుటకు ప్రయత్నపడవలెను. ఉత్పత్తిని వృద్ధి పోవుట మానవుని జీవనము ముఖదాయకమగును. దేశము గొడ
వలన మొదట మనకు సమృద్ధి యేర్పడును. పిదప వ్యాపార స్థానమును పొందును.

శ్రీ సింహాచలము

ఎమ్. లక్ష్మి
(పాఠవిద్యార్థిని.)

~~~~~

“సీ॥ ఇదియగాదై త్వారి యుదయించి కూకలం

లైరాక్షసు నిద్రుంచినట్టిచోటు

ఇదియగా భవ్యుడో యిందు కేళిరునుండి

జగతికి శ్రీగంగ దిగినచోటు

ఇదియగా కటకేట నిభఘోటకశ్రేణి

ఆంధ్ర కృష్ణుని ధాటినడ్డచోటు

ఇదియగా ఆంధ్రుల విదిత శిల్పకళాస

మర్థత రహిమించినట్టిచోటు

గీ. వటశపుష్ప ఫలానేక భారనమ్ర

స్వాంతహర పూగపనామ్ర పాదపాఘ

మండితాఖిలగోత్రభృన్మండనంబ

యారె! తిలకించ దివ్య సింహాచలమ్ము ॥”

(వియమైన ఉమకు,

ఏదేశపు సంస్కృతి ఐనా, ఆదేశపు ప్రజలకట్టు, బొట్టు, జుట్టు అనుమాడింటిమీద ఆధారపడి యుండునన్న మన ప్రాచీనుల పలుకులందలి ప్రభావము పాశ్చాత్య నాగరికతా సంబంధము హెచ్చినకొలది భారతీయులలో కాలక్రమేణ నశించుచున్నను, శిథిలములై జీర్ణము కాక మిగిలియున్న శిల్పములు, దేవాలయములు భారతీయత నింకను తేనోళ్లచాటుచు దేశదేశములనుండి యాత్రికుల నాకర్షించుచుండుట ముదావహముకదా! హిందువులనేక యుద్ధములు చేసినారు, కొన్ని యోడినారు, కొన్ని గెలిచినారు. కాని, నేటికి రూపుమాయకమిగిలియున్న భారతీయ జీవితమునకు సాక్షులు దేవాలయములే అన్నమన నాయకుల వాక్యములు నిక్కము. దేవాలయముల సందర్శించుటే భారతీయులకు ప్రస్తుతము నిరుపయోగ కరమని తోచుచున్నది. కాని మహిళలలో పురుషులకన్న పాశ్చాత్య ప్రభావము తక్కువగుటచే హైందవ సాంప్రదాయములకు పురుషులంత స్త్రీలు ఎడముకాలేదు. అందుచేతనే కాబోలు దేవాలయసందర్శన కుతూహలమింకను మనలో మృగ్యంకాలేదు.

మనదేశములోని పుణ్యక్షేత్రములలో సింహాచలక్షేత్రము ఒకటని నీవెరుగుదువుకదా! అది మావాల్తేగుకు సరిగా 10 మైళ్ల దూరంలో విజయనగరం వెళ్లేత్రోవలో ఉన్నది. ఏరోజునైనా సరే, అక్కడకు వెళ్లేయాత్రికుల సంఖ్యవిపరీతంగానే ఉంటుంది. అక్కడకు వెళ్లి స్వామిదర్శనముచేసే భాగ్యము మొన్న అట్టినందుకు చాలసంతోషించుచున్నాను. అక్కడకు రైలుమీద వెళ్లి నాసరే, లేక జట్కూమీద వెళ్లి నా వెళ్ల వచ్చును. రైలు ప్రయాణం అంత తేలికగాదు. అందుకనే మావాళ్లు జట్కూబండి కుదిర్చారు. రానుపోను ఎనిమిది రూకలు. మెలుగాని రెండుమైళ్ల ప్రయాణం జట్కూలో చెయ్యాలంటే భయంవేసేనాకు యిరవైమైళ్లు జట్కూ ప్రయాణం అంటే ఎంతభయమో చెప్పాలా? కాని గమ్యత్తు రోడ్డు ఎంతచక్కగా ఉందంటే సాయింత్రం తిరిగి వచ్చేసరికి కష్టమేమి కలగలేదంటే నమ్ము. అదివారం ప్రాద్దున్నే 6 గంటలకు మేము నలుగురము జట్కూబండిలో వాల్తేరునుంచి బయలుదేరితిమి. బయలుదేరుటయే తడవుగ బండి చురుకుగ సాగనారంభించి వాల్తేరు రయిల్వేస్టేషనుకు ముప్పావు గంటలో చేరినది. సింహాచలమునకు వెళ్లుత్రోవ అక్కడనుంచియే చీలును. ఆరాజమార్గము గాంచగన్నుల పండువగాయండ్లను. మంచి తారురోడ్డు త్రోవకాచివర యీచివర సిమెంటుతో రెండడుగుల వెడల్పున బాటజేయబడినది. దీనిమీద మనుజులు నడవ వలెను. త్రోవకు రెండువైపుల మనోహరముగ వృక్షములు నాటబడియున్నవి. వృక్షములవెనుక నైనిక నివహములకై ఏర్పాటు చేయబడిన గుడారములున్నవి. వైమానిక దళపు కాఖలు, నావికాదళ కాఖలు, పదాతిదళములు, సాయుధకేట చోదకదళకాఖలు, మున్నగున వెన్నీయున్నవి. వానికి నోకవైపు వెనుకవాల్తేరు రయిల్వేస్టేషనున్నది. వికాఖపట్నంనుంచి ఆరుమైళ్లవరకు త్రోవకిటునటుపైన జెప్పిన నైనిక శిథిరములు, వానికార్యాచయములు, వినోదస్థలములు, రక్షణ సామాగ్రి, నిధులు జూపరులకత్యాశ్చర్యము గొల్పకమానవు. నిజంగా జపాను

గాడే హిందూదేశము మీదికి దండెత్తి యీ ప్రాంతంలోనికి వానికి మనశఢాఖా చూపించేవాళ్లము. యుద్ధం ముంకా రెండు సంవత్సరాలక్రిందే ముగిసియుండే దని యంచును. మామిత్రుల సంతోషనినాదాలతోను, మార్గ గామజీయక దృశ్యాలతోను, గడియలు నిమేషములవలె నిట్టేడిచినవి. చాదా పెనిమిది గంటలకు సింహాచలము క్రిందకు వీరితిమి. చుట్టూమంచి గ్రామమున్నది.

స్వామివారికి చేయించు భోగము విషయము కొండ క్రిందనున్న కార్యాలయములో విచారించి, తదుపరికొండ నెక్క మొదలిడితిమి. సింహాచలము కొండయెత్తెనది గాదనియు, సులభముగ నెక్కవచ్చుననియు, సంతకు ముందు పెక్కండ్రవల్ల విని యుంటిమి. మారు గజముల కరకు బిచ్చగాండ్రెడ తెరపిలేకుండగూర్చొని ప్రేక్షకులను మాత్రులను బాధించుచుండిరి. నిజంగా బీదలననాథుల క్షించవలసిన బాధ్యత ప్రభుత్వపువారిదే. సామాన్యులవద్ద యండి కాక ధనవంతులవద్దనుండి కప్పము లేక పన్ను క్రింద ప్రభుత్వము, ధనము గ్రహించి దానితోనే పనిపాటల జేయ వీనివారి బోషించవలెను. అటుగాకున్న దయార్ద్ర హృదయములు నిస్సహాయులునగు సామాన్యజనుల మనస్సుల తొప్పించుటేగాని బిచ్చగాండ్రకు వేరే లాభముండదు.

మెట్లుమొదటలో తొందరగ నెక్కితిమి. రెండు మాఱు నంద రెక్కునప్పటికి కొందరు మధ్యమార్గమున విక్రాంతి దీసికొన మొదలిడిరి. మొత్తముమీద వెయ్యిమెట్లున్నవి. తూలుతూ, సోలుతూ తొమ్మిదింటికి స్వామియున్న ప్రదేశము వరకెక్కితిమి. అక్కడ సత్రమున్నది. పండ్ల దుకాణములు కాఫీ హోటాలులు గలవు. ఎట్టకేలకు దేవాలయము బ్రవేశించితిమి. కాని పదియగువరకు యాత్రీకులకు దర్శనముండదట. శిఖరమందటునిటు తిరుగుచు నాగంట కాలక్షేపమొనర్చితిమి.

ఆకొండ మీద పససపెట్టు, జీడిమామిడి గున్నలు, అనాస వృక్షములు మెట్లకు రెండువైపుల నతిమనోహరముగ పెరిగి యున్నవి. ఫలపుష్పాయులచే నిండి అతిరమణీయముగ వృక్షముల కనబడినవి. భక్తాభీష్ట ప్రదాయకడగు శంకరుని జటాకాశుమునుండి విష్ణుపాదోద్భవ నభో మార్గము నీడిపుద్బవికి

దిగినదాయను నట్లాశిఖరోన్నత భాగంబునుండి సదాజలము ప్రవహించు చుండును. ఆజలమును గొట్టాలద్వారా తీసుకొనివెళ్లి ప్రజోపకారార్థము ప్రయోగించు చున్నారు. అక్కడక్కడ గొట్టాలనెత్తుచోట చెట్టియంచులో నుంచి నీటినిక్రిందకు బడనిచ్చి వానికి ధారలని పేరుబెట్టినారు. హనుమధార, పిచుకధార, ఏనుగధార, మాధవధార మొదలగునవందులో ఖ్యాతిగాంచినవి. వానిక్రింద జలకమాడిన పంచ మహాపాతకములు పటాపంచలగును. ఆమహాపాతక నివారణార్థమచ్చట స్నానమొనర్చుటకు కొంత దుసుముకలదు. మతము దేవుని పేరిట జరుగుభవార్జనములు గర్వనీయములు కదా! వేయేల కొండమీద కెక్కు నప్పడటునిటుగల యద్భుతమనోహరదృశ్యములు దృశ్యములేగాని శ్రావ్యములు గావు.

సరే అవి యటుండనిండు ఇంతవరకు చెప్పిదేవాలయ మండపమును, గోపురముమీద శిల్పమును గూర్చి వ్రాయుచుండుట పొరపాటు. నేను చాలదేవాలయముల నింత వరకు చూచియున్నాను కాని, ఇంత అద్భుత శిల్పనా చాతుర్య మచ్చట కనిపించలేదన్న అతితయోక్తి కానగదు. “ఇది యగా ఆంధ్రుల విదిత శిల్పకళాసమగ్ధత రహిమించినట్టి చోటు” అన్నకవి పలుకులు నిక్కమే. గోడలనిండ, గాలి గోపురమునిండ దశావతారములు, మానవుని భోగలాల సుడుగాకుండాచేయు బొమ్మలు అతివిచిత్రంగా చిత్రించబడినవి. గర్భగుడికి వెనుకాల బ్రహ్మాండమైన రాతిరథము, గుర్రాలు శిథిలావస్థలో నున్నవి. దేవాలయానికి క్రొత్తలో వాస్తుదోషము సంభవించితే దేవాలయాన్ని నిర్మించిన శిల్పి ఈ రాతిరథంతో దేవాలయాన్ని సవ్యంగా తిప్పినాడట ఇందలి నిజానిజాలు అప్రస్తుతము కాని దాని నిర్మాణములో మాత్రము అత్యద్భుతమైన నేర్పరితనము చూపినాడా శిల్పి. గర్భగుడికి ముందర ఒక మూలమంచి గుడ్డచుట్టినస్తంభ మున్నది. దాన్ని కప్పస్తంభమంటారు. దీనిమహిమ అమోఘమైనదట. సర్వాభీష్ట ప్రదాయనట. భూత ప్రేతపిశాచ ధాకినుల పోద్రోల సమర్థమైనదట. సంతాన సౌభాగ్య ప్రదాయనట. పిసీలికము మొదలు మత్తేభమువరకు ఆస్తంభ ప్రయోజనము కావలసిన ప్రాణిని శ్రాదుతో దానికి బంధిం

తురు. సికాచిలుపోవలెనన్న ఆసీడితులను స్తంభమునకు కట్టి బెత్తములతో కొట్టుదురట! సంతానము కావలసినచో దంపతులు ఆ స్తంభమును కాగలించు కొనవలెనట. ఆకప్పస్తంభముపయోగించుటకు రుసుముకలదు. ఉదాహరణకు ఏనుగును కట్టినరుసుము మారు రూప్యములు, దంపతులు సత్సంతానార్థము కాగలించుకొన్న ప్రతితడవకు నాలుగు రూకలు. ఆకప్పస్తంభము యొక్క నిజానిజాలు పరిశీలించుటకు మాకెరికి అవకాశము కనిపించనందునను, మేమచ్చట ఉన్నప్పటికెవరు దాని నుపయోగించనందునను, దీని విషయమింతటితో ముగించెదను.

ఇంకొక విషయము : మండపములోని గోడలనిండ ప్రాచీన రాజుల కాసనము లెన్నియోగలవు. విజయనగర రాజులవి, గజపతులవి, అందులో ప్రాముఖ్యములైనవి. ఈ కాసనములు మనచరిత్ర వ్రాయుటకెంతేని దోహదమిచ్చినవనుటలో సందియముండదు. అంధ్ర భోజాడిక్కడకు పదిమైళ్ల దూరంలోనే కటకాధిపుడగు గజపతిగోడించి జయస్థంభమునాటి తిరిగి స్వదేశోన్మథుడై వెళ్లినప్పుడు శ్రీ స్వామినిదర్శించి వెలలేనిజవాహరి భూములు సమర్పించి వెళ్లెనట. మన చక్రవర్తులు దేవాలయ నిర్మాణంలోగాని, పోషణలోని, రక్షణలోగాని చాలవ్యయ ప్రయాసలకోర్చి తంటాలుపడి మతమును రక్షించినట్లు చదువుతున్నాము. అటువంటి వారినిప్పుడు మతోన్మాదులని మనవారంటూంటే దేశమెంత అధోగతికి వెళ్లుతున్నదో ఆలోచించు కొగలవు కదా? మతము, సంస్కృతి, దేశము ఈ మూడు అవినాభావ సంబంధము కలవని నామతము. వీటినిగురించి యింకెప్పుడైనా వీలున్నప్పుడు వివరంగా వ్రాస్తాను. మొత్తము మీద శ్రీకృష్ణదేవరాయల పేరు చిరస్థాయిగా శ్రీ సింహాచల శ్రేత్రమంటప కుడ్యములపై అలరారు చుండుట ఆంధ్రులు గర్వింప తగ్గది.

పదిగంటలైనది. భగవద్దర్శన మొనర్చుకొందమనుకొంటిమి. కాని భగవంతుని దర్శించుటకు ప్రవేశరుసుము రెండణాలు. అక్కడ భగవత్ప్రసాదము స్వీకరించవలెనన్న

డబ్బు కావలెను. నిలుచున్నపన్ను, కూర్చున్నడబ్బు, తింటానికి డబ్బు, మోక్షార్జనకు డబ్బు, చూడడానికి డబ్బు, వెళ్లడానికి డబ్బు లొకకాధ్యాత్మిక విషయ సముపార్జనకు సరి సమానముగ డబ్బు, చాలాఘోరము. మాతోపాటు కొంత మంది కళాకాల విద్యార్థులు కూడ భగవద్దర్శనార్థము వేచి యుండిరి. వారిలో కొందరు “దేవుని చూడడానికి డబ్బెందుకు? చూపితే చూపండి డోరికే, లేకపోతే మాకు దేవుడక్కలే” దన్నారు. కాని దేవాలయాధికారులు వారికి లాంగకుంట వారు శిఖరమును, ప్రకృతిరామణీయక దృశ్యములను పరీక్షించుటకేగిరి. “చిలుము వదిలినను జన్మపాపన మైతే చాలునన్న” మాబోటి సనాతనులతలకొక బేడ వెచ్చించి రసీదులు పుచ్చుకొని, ఒకరి వెనుక ఒకరుగా దేవాలయం గర్భగుడిలోనికి వెళ్లితిమి. స్వామి వరాహో వతారమట. హిరణ్యాక్షునిచంపి భూమిని ఉద్ధరించిన పవిత్రస్థలమున స్వామికి ప్రతిదినము చందనము బూయుదురు. సంతత్రమమున కొక్కతూరి యీ చందనము తీయుదురు. అది వైకాఖ శుద్ధ ఏకాదశి. ఆదినము లక్షలకొలది యాత్రీకులు వచ్చిస్వామిని సందర్శించి ధన్యులగుచుందురు. చందన మెడతెరపి లేకుండా రోజు పూయుటచే విగ్రహము శివలింగమువలె చూపరులకు కాన్పించును. దీనిని గురించి యొకవదంతి కూడకలదు. ప్రథమమున ఇది వైవశ్రేత్రమై యుండగ విశిష్టాద్వైతస్థాపనా చార్యుండగు శ్రీ రామానుజాచార్యులవారు తమ మహిమవల్ల విష్ణుశ్రేత్ర మొనర్చిననియు కథకలదట. భగవంతునికి మేము తెచ్చిన పళ్లు ఆరగింపుచేసిరి. పులిహారమైన వేద్య మొనర్పిరి. పిదప పెరుమాళ్లకు ధూపహారానిచ్చిరి. ఆహారతి అందరముకళ్లకు అద్దుకొని ధన్యుల క్రిందపరిగణించు కొంటిమి. ఆతర్వాత తీర్థము శతకోపము వగైరాపుచ్చుకొని గర్భగుడినించి బైటికి వచ్చితిమి. బయటస్వామికి పెట్టితీసివేసిన చందనము, పటములుంటే అవి కొనుక్కొని, దాదాపు ఒంటి గంటకు తిరిగి కొండదిగితిమి. నింజగా ఈ శ్రేత్రము చూడదగిన వానిలో ఒక్కటి. ఈ సంక్రాంతికి నీవు యిచ్చుటకు వచ్చేటట్లైతే తప్పక చూడవచ్చును.

రీ టా హేయిర్ టానిక్ తల వెంట్రుకలను పెంచును

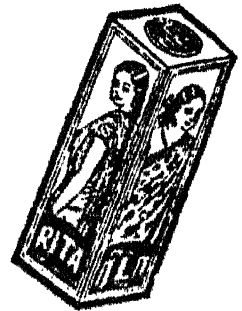

రీటా తునుల్లవ బలమునిచ్చి, నిగనిగలాడు నిడుపాటి వెంట్రుకలను పెంచుటకు అన్యుత్పన్నైన హేయిర్ టానిక్.

తల వెంట్రుకలు గాలురు, నోయట, చుండ్రు, బట్టతల, శేష కొగుకు, ఇంకను తల వెంట్రుకలకు సంబంధించిన సమస్త వ్యాధులకు రీటా అనోఘముగ పనిచేయును. వేలకు వేలనాడి గుణమును పొందియున్నారు. మీరుకూడ నేటినుండియే రీటా వాడుడు. రీటా హేయిర్ టానిక్ నేరమంతటా దొరకును.

పెం సీసా 15 అణాలు.

RITA
HAIR TONIC

పసిపిల్లలకు వరప్రసాదాని
పిల్లల వివరు, స్త్రీను వ్యాధులకు
జమ్మి వారి
లివర్ క్యూర్

కెమిస్టులందరివద్దను దొరకును.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య & సన్సు హెడ్ ఆఫీసు మైలాపూరు మద్రాసు.

2 రకముల
ఔషధములు:-
(1) వ్యాధి మోదరని
సాధారణగు గృతలకు
(2) ప్రమాదకరమైన
లక్షణములు కలిగిన
కఠినమైన వ్యాధులకు

J.M. & Co.

ఏ మో అనుకున్నాను

శ్రీమతి బాపట్ల సుశీల

“అమ్మా...అమ్మా!!...”

“మణీ! అమ్మ ఏదీ?”

“ఏం అన్నయ్యా! ఎక్కడనుంచి ఉత్తరం? అమ్మ భావిదగ్గర ఉంది అదిగో వస్తోంది. అమ్మా? అన్నయ్య పిలుస్తున్నాడే”

“ఏంరా? అబ్బాయి! ఎక్కడనుంచి? ఎవరు రాశారు?”

“కారద రానిదమ్మా, ఈ ఉదయం మెయిల్లో వస్తోందట ప్రేమనుకు రమ్మని రాసింది. వెళ్తున్నా” అని ప్రభాకర్ పిధి గుమ్మంవైపు తిరిగి వెడలబోతూ ఉండగా,

“ఏం! రైల్వో ఒక్కతే ప్రయాణంచేసి వచ్చినట్టి, ఒక్కతే ఇంటికి రాలేదు కాబోలు?”

“అదికాదమ్మా! రాలేకకాదు. అది మర్యాద. అన్నయ్య ఎదురుగుండా వెళ్తే వదినె కానందంగా ఉంటుంది.”

“ఏం విపరీతం తల్లీ! ఆ దొరసానిగారు ఉత్తరం రాయడం ఈ మగరాయడు చిత్తం అంటూపోయి స్వాగత మనడం ఆ హా హా!! మా కాలంలో మే మెరుగమమ్మా ఈ మర్యాదాలు ఈ వేసాలు...రౌతు మెత్తనైతే గుట్టం నూడు కాళ్ళతోనే నడుస్తుందట...సరే...నా కెందు కొచ్చిన గొడవ.”

వెడలబోతూ ఉన్న ప్రభాకరం మరల తల్లివైపు తిరిగి “అమ్మా! ఏమేమో అనుకుంటున్నావు. నీకు కారద సంగతి బాగా తెలియదు ఇప్పుడు కొందరిలాగున చదువుకొన్నామని విజ్ఞప్తిగా మనిషికాదు కారద. రెండు దినాలు చూస్తే నీకే తెలుస్తుందిగా? అని ప్రభాకర్ వెళ్లాడు,”

ప్రభాకరం, కారద బందరు కాలేజీలో ఇంటర్ చదువుతూ ఉండగా ఒకరి పరిచయ మొకరు కలుగజేసుకొని మిత్రులయినారు. ఇద్దరూ సంపన్నుల కుటుంబములలో పుట్టి పెరిగినవారే. ప్రభాకరుకు తల్లి చెల్లెలు తప్ప అంత దగ్గర బంధువులు మరి ఎవ్వరూ లేరు. కారదకు అన్నగారూ తల్లి తప్ప మరి యెవరూ లేరు. కారద అన్నగారికి శ్రీ విద్య

యెడల అభిమాన మెక్కువ అతని తల్లికూడా నవనాగరితకు కొద్దిగా అలవాటుపడిన మనిషే. కనుకనే కారదకు పెండ్లి తొందర కలిగించకుండా విద్య సాగనిచ్చారు. కారద చిన్నప్పటినుండి చాలా చురుకైన పిల్ల. పరీక్షలలో మొదటి పిల్లగా నెగ్గుతూ వచ్చినది. ప్రభాకర్ కూడా ప్రతి పరీక్షా మొదటి తరగతిలో ఉత్తీర్ణుడౌతూ వచ్చాడు. ఇద్దరూ ఇంటర్ ఫస్టుక్లాసులో ఉత్తీర్ణులైనారు. ఇద్దరికీ మార్కులు సమానంగానే రావడంచేత, ఇద్దరి పేర్లూ జోడించి ప్రకటించారు. అంతవరకును కారద ప్రభాకరు లిద్దరు పరస్పర ప్రేమతో ఉండినా ఆ ప్రేమ దాంపత్య ప్రేమగా మాత్రము పరిణమించలేదు. ఇప్పుడీ జంటగా పేర్లు ప్రకటితము కాగానే ఇద్దరి హృదయాల్లోను అంతర్గతంగా ఉన్న ప్రేమ దాంపత్యకొసం ఒక్కసారిగా దాటువేసింది. ఇద్దరూ ఒక్కసారిగానే ఒకరినొకరు అభినందించుకొంటూ కలుసుకోవలెనన్న కోరిక గాఢంగా ఉన్నట్టు లేఖలు వ్రాసుకొన్నారు. అవి అందిన వెంటనే ఒకరి హృదయం ఒకరు నివేదించుకొన్నారు. కారద తన హృదయంలో ఉన్న కోరిక తన అన్నగారికి తెలియజేసినది. ఇద్దరూ కలిసి తల్లితో చెప్పాను. తల్లి సమ్మతించింది. ప్రభాకర్ తన తల్లికి తెలియజేశాడు ఆమెమాత్రం సమ్మతించలేదు. ఆమె పూర్వాచార పరాయణురాలు అతి చాదస్తం మనిషి. చదువుల్లోపడ్డ శ్రీలంతా చెడిపోయినట్లే భావించే మూర్ఖురాలు. అవిడ సమ్మతించదని తెలుసు ప్రభాకరుకు. అయినా పెద్దదిగదా అని ఆమె చెవిని ఒకసారి వేశాడు తన ఉద్దేశము. ఆమె తమ్ముడికూతురొక అమ్మాయి 15 ఏండ్లది ఉన్నది. పల్లెటూరిలో, చదువులేదు, అంతగా అందమూ లేదు ఆ అమ్మాయికి. ఆ పిల్లను పెండ్లి చేసుకోరాదా అంటుంది తల్లి. ప్రభాకరు కిష్టములేదు. మేనకోడల్లైతే తన చెప్పుచేతలలో లొంగి ఉంటుందని తల్లి అలోచించింది. చదువురాని పెండ్లాముతో ఎట్లు కాపురముచేసి నుఖపడగలను? అని ప్రభాకర్ ఆలోచించాడు తల్లికి కోపం వచ్చినా సరే తన జీవిత సౌఖ్యం

చెడగొట్టుకోవడ మెందుకు? అని కారదను పెండ్లి చేసు
కోదానికే నిశ్చయించుకొన్నాడు.

అప్పుడు ప్రభాకర్ గుడివాడలో తన సొంత యింట్లోనే
ఉండెను. తల్లి చెల్లెలుకూడా తనతోనే ఉండేవారు.
వివాహ ముహూర్తం నిశ్చయమైనది. తల్లికి పట్టరానినోవం
వచ్చింది. బందరులో పెండ్లి జరుపుటకు నిశ్చయించారు.
ఆమె పెండ్లికి వెళ్లేదు. సరికదా కూతురునైనా పంపలేదు.
అంతేకాదు పెండ్లి అయిన తర్వాత ప్రభాకర్ తన
పెండ్లాన్ని తీసుకొని గుడివాడ వస్తే వాళ్లతో కలిసి ఉండ
వలసి వస్తుందని ప్రభాకర్ బందరుకు వెళ్లుటకు పూర్వమే
ఆమె తన కూతురుని తీసుకొని తెనాలియొద్ద ఒక పల్లె
టూరిలోఉన్న తన తమ్ముడింటికి పోయినది. ఇంత జరిగినా
ప్రభాకర్ మాత్రము పట్టినపట్టు విడవలేదు. ఒక్కడేపోయి
బందరులో కారదను పెండ్లి చేసుకొని అక్కడనే ఒకమాస
ముండిపోయాడు.

కారద మెడికల్ కాలేజీలోను, ప్రభాకర్ ఇంజనీరింగ్
కాలేజీలోను, ప్రవేశించడానికి నిశ్చయించుకొని దరఖాస్తులు
పంపుకొన్నారు. ఇద్దరికీ చెన్నపట్టణం కాలేజీలలోనే సీట్లు
దొరికినవి. ప్రభాకర్ ముందుగా చెన్నపట్టణము వచ్చి
రాయపేటలో ఒక ఇల్లు అద్దెకు తీసుకొన్నాడు. తల్లిపేర
ఒక ఉత్తరం రమ్మని బ్రతిమాలుతూ రాశాడు. మేనమామ
పేరకూడా ఒక ఉత్తరం రాశి తల్లిని, చెల్లెలిని, ఏలాగైనా
నచ్చచెప్పి పంపించమని కోరాడు. జరగవలసిందేదో జరిగి
పోయింది. కొడుకును విడిచి తమ్ముడింట ఆమెమాత్ర
మెన్నాళ్లుండగలదు? ఏదో సమాధాన పరచుకొని ఆమె
తన కూతురితో చెన్నపట్టణం వచ్చింది. ప్రభాకర్ సంతో
షించాడు.

“కారద నిన్ను చెల్లెలిని ఆదరించి ముఖపెట్టగలడమ్మా!
అన్నాడు.”

“మాతామతే” అంది తల్లి.

“ఎప్పుడొస్తుంది అన్నయ్యా వదివే?” అన్నది మన

“ఇక వది దినాలలో వస్తుందమ్మా” అన్నాడు
ప్రభాకర్.

ప్రభాకర్ చెప్పినట్లు పది దినాలలో కారద ప్రాసన లేఖ
వచ్చింది. ఆ లేఖ, పైని చెప్పిన లేఖ.

వదినను తీసుకొని అన్నయ్య ఎన్నడు వస్తాడా అని మన
ఆతురతతో ఎదురుచూస్తూ ఉంది.

ఈ చదువుకొన్న కోడలితో ఈ యింట్లో ఎట్లా తీరించడ
మని తల్లి బెంగపెట్టుకొన్నది. చదువుకొన్న కోడల్లు మగ
రాయల్లు లాగున ఇంటినులు ఏమి చేయక విలాసాలలో
వివారిస్తూ ఉంటారనీ, అత్తగారిమాట లక్ష్యపెట్టక, అధి
కారం చెలాయిస్తూ ఉంటారనీ, ఇంతకాలం కోడంట్రికం
బాధ కోడల్లకుందేదంటే, ఇకను కోడల్లు పెట్టబాధ అత్తలు
పడే విపరీతకాలం వచ్చిందనీ, ఈలాగునే ఏవేవో నీచిపిచ్చి
ఆలోచనలన్నీ ఒక్కసారిగావచ్చి, ఆ తల్లి ఏదో మతిపోయిన
దానివలె దిగులుపడి కూర్చున్నది. వంటచేసే పనిమనిషి ఆ
నినము ఏదో అటంకమువచ్చి పనిరోలనని కలుగు పంపినది.

తొమ్మిదిగంటలయినది. ఇంకా వంట ప్రయత్నమారం
భించలేదు. ఉదయం ముగిసినాద కాఫీ చేసుకొని త్రాగడం
మాత్రం అయినది. వదిని రాగానే ఇద్దామని భోజ్యస్థాన్ము
నిండా కాఫీ పోసి ఉంచించి మణి. వంటచేయడానికి
స్నానంచేసి మడికట్టుకొనామని తల్లి భావివద్దకు వెళ్ల
బోతూఉండగా మోటార్ కార్ వచ్చింది. కారద ప్రభా
కరులు దిగి సామాన్లు లోపల పెట్టిస్తున్నారు.

“అమ్మా! అదిగో వదిని అన్నయ్యా వచ్చారు” అని
సంతోషంతో కేకపెట్టి వారికెదురుగా పరుగు తిరిపోయి
కలుసుకొంది.

కారద మణిని చేరదీసి బుగ్గలు నులిపి ముద్దుపెట్టుకొని
లోపలికిపోయి అత్తగారి పాదాలకు వంగి నమస్కరించినది.
కారద అట్లు వినయంచూపించి నమస్కరిస్తుందని అనుకో
లేదు. అందుచేత అశ్చర్యంలోపడి ఏమని తీరించాలో
తెలియక కంగారుపడి “శుభం” అని మాత్రము పలికి
ఆమె బుజులులమీద చేతులు పెట్టి లేచినది

“అందరూ క్షేమంగా ఉన్నారా అమ్మా” అన్నది.

“మీ వయస్స అందరూ క్షేమంగా ఉన్నాము అల్లా!”
అన్నది కారద.

ఏ మో అనుకున్నాను

కోడలి మొగములో ఆకర్షణీయమైన కళ కాంతులు అత్తగారికి కనబడినవి. అత్తగారి మొగంలో ఒకవిధమైన బెదురూ అనుమానం, వెలవెలపోవడం కోడలికి గోచరించి నవి. అంతలో మణి కాఫీ పట్టుకొనివచ్చి శారదకియ బోయినది.

“మీ అన్నయ్యగారికియమ్మా నేను తరువాత త్రాగు తాను. పెరటిలో కాళ్ళూ చేతులూ కడుగుకొని వచ్చి త్రాగు తాను” అన్నది శారద.

“అన్నయ్య కాఫీత్రాగే ప్రేమనుకు వచ్చాడు. ఐతే ప్లాస్టులోనేపోసి వేడిగా ఉంచుతాను. రావదినా పెర ట్లోకి” అన్నది.

“వుండు మణి సబ్బూ తువాలూ తెచ్చుకొని వస్తాను” అని శారద గదిలోనికి పోయినది.

“ఏం, వంటమనిషి రాలేదూ?” అన్నాడు ప్రభాకర్.

“ఏదో ఆటంకము. రాలేనని ఇప్పుడే కబురుచేసింది. వంటకు లేద్దామనుకొంటూ ఉండగా మీరూ వచ్చారు. ఇదిగో స్నానానికి వెళ్తున్నాను. మణి పాయిల్లో నిప్పు వేసి రాజపెట్టు స్నానంచేసి వస్తాను” అన్నది తల్లి.

“ఉండండత్తా నేను వస్తున్నాను. నేనూ స్నానంచేసి మడి కట్టుకొంటాను. వంట నేనే చేస్తాను.” అన్నది శారద.

“సరి. సరి. చదువుల్లో పడ్డవాళ్లకు మీకు వంట చేయడం చేతకాదు. ఏదో వేపడాలుచేతనా నేమో? మీ నాజూకు వేపడం ముక్కలూ, మడి మైలా లేని వంటలూ నాకు సరిపడవు తల్లీ? వంటేదో నేను చేసుకొంటాను. నీ పసులేవో నీవు చూచుకో” అన్నది అత్త.

“మా యింటకూడా మా అమ్మకు చాలా ఆచారం నాకూ అలవాటుయింది. నేనూ మడికట్టుకొనే వంటచేస్తాను. నాకూ వంటచేతనాను. మా అమ్మకంటెకూడా నేను బాగా వంట చేయగలనని మాఅన్నయ్య మెచ్చుకొంటాడు” అన్నది శారద.

“అవునమ్మా! శారద అన్ని విధములైన కూరలూ వండ గలదు. కమ్మని కట్టుచారు, సాంబారు పెట్టగలదు.

మైసూర్ పాక్, జాంగ్రీ మొదలయిన పిండివంటలుకూడా చక్కగా చేయగలదు” అన్నాడు ప్రభాకర్.

“మంచిది నాయనా మంచిదీ” అంటూ తల్లి స్నానా నికి వెళ్లింది.

శారద పెరట్లోకివెళ్లి అక్కడ పాత్రలన్నీ తోసుకొని లోపల పెట్టినది. ఆ తర్వాత స్నానముచేసి మడికట్టుకొని దేవునికి దీపము వెలిగించి వంటలన్నీ ఆశ్చర్యంతోచూస్తూ, చేతి కందినపని ఏదో చేస్తూఉన్నది. ప్రతి విషయములోను అడగవలసిన అవసరమున్నా లేకపోయినా ఇలా చేయనా, ఆలా చేయనా, అని శారద అత్తగారిని సలహా అడుగుతూ ఆతి వినయంతోను, కలుపుకోలుతనంతోను, మాటలాడుతూ ఉండడం చూడగా అత్తగారికి శారదయెడల నుండిన దురభి ప్రాయం మారుతూ వచ్చింది. శారద చదువుకొని పెద్ద పరిశ్రమలో నెగ్గుతూ ఉంటుందనీ వంట మొదలయిన ఇంటి పనులు ఏవీ చేతకావనీ, తనయెడల లక్ష్యం లేకుండా ఢిక్క రిస్తూ ఉంటుందనీ—ఇట్లా ఏవేవో దురభిప్రాయాలతో ఉన్న ఆ అత్తగారికి కోడలి చర్యలన్నీ విపరీతంగా కన బడినవి.

“చదువులో పడిఉన్నదానవు ఈ పనులన్నీ నేర్చుకో టానికి నీకు అవకాశ మెక్కడ దొరికింది. ఈ శ్రద్ధ ఎట్లా కలిగింది!” అని అత్త అడిగింది కూడాను.

“నాకు చిన్నప్పడే అలవాటు పడ్డాయి అత్తా! ఇంటి పనులు చేయడమంటే నాకు విపరీతమైన సురదా. అదిగాక మా అమ్మకూడా నాకు రాకపోతాయేమో అని అన్ని రకాల వంటలు నేర్పింది. ఆవిడకుకూడా మడి తడి ఆచారం పూజా పురస్కారం అన్నీ ఉన్నవి. నేను బడినుండిరాగానే కట్టుకున్న బట్టలు విప్పి వేరేఉంచి వేరే దుస్తులు ధరించుకో మనేది” అన్నది శారద.

“నాకు చాలా సంతోషము” అన్నది అత్త.

వంట పూర్తికాగానే “మణి, మణి మీ అన్నయ్యగారిని మడికట్టుకోమను. నీవుకూడా రా భోజనానికి. మీరుకూడా కూర్చోండి అత్తయ్యా మీరు ముగ్గురూ భోజనం చేయండి నేను వడ్డిస్తాను” అన్నది శారద.

“అయ్యో! నేను కూడానా? పాపం పైలు ప్రయాణం చేసి బడలి ఉన్నదానవు. వచ్చిరాగానే విక్రంతి బయటా లేకుండా కట్టపడి వంటచేశావు. వడ్డవకూడా చేసి మా భోజనాలయినదాకా ఉండి భోజనం చేస్తావా? చాలాబాగు. నీవు కూచో అబ్బాయి, మణి, నీవూ ముంసుగా భోజనాలు కానీయండి నేను వడ్డిస్తాను.

“నా కింకా ఆకలి కావడంలేదు” అన్నది.

అంతవరకును ప్రభాకర్, మణి ఇద్దరూ కారడ తెచ్చిన పూలు గోడలకు కొట్టి గది ముస్తాబుచేస్తూ సామానులు సర్దుకొంటూ ఉన్నారు. భోజనానికి రమ్యంగానే మడి బట్టలు కట్టుకొని వచ్చారు.

వంట ఇంట్లోకి రాగానే అత్తా కోడల్లిద్దరు సరదాగా కబుర్లు చెప్పకొంటూ నవ్వుకొంటూ ఉండడం జరుగుతోంది.

“ఏమిటో విపరీతం!” అనుకున్నాడు ప్రభాకర్.

“వంటంతా కోడలే చేసిందిరా అబ్బాయి అందులో నన్ను వేలయినా పెట్టనీయలేదు” అన్నది అత్త.

“సరిసరి నేను చేశానన్న పేరేకాని అన్నీ అత్తగారు చెప్తూ ఉంటేనే నేను చేయగలిగాను. వంటలో ఏమి లోపాలున్నా అవి నా చేతకానితనంచేత కలిగినవమకోవాలి. నుంచి ఏమన్నా అత్తగారి సలహావల్ల కలిగిందనే అనుకోవాలి” అన్నది కోడలు.

“ఏదే ఎల్లా ఉంటుంది వంట”? అన్నది మణి.

“తినబోతూ రుచి అడగడమెందుకు”? అన్నది కారడ.

నీవుకూచో అంటే మీరు కూచోందని వాదించుకొని అత్తా కోడల్లిద్దరూ ముందుగా అన్నా చెల్లిళ్ల భోజనాలు కానిచ్చారు.

“అమ్మ చప్పగా

వదిన కుడగా

అన్నా, నేనూ అన్నామూ

అంతా బాగుండన్నాము” అని మణి పోయింది.

“అబ్బో! మణిగి కవిత్వం వచ్చు నే, మధురమైన కంతం బాగా సాగుతుందనే!” అన్నది కారడ.

“అమ్మా వదిన నీల తెచ్చుకుంది బాగా నాయిష్టుం దట! బాగా సాగుతుందట! అన్నయ్య చెప్పాను.”

“మంచిదమ్మా నుంచినీ. వదిన దుర్గ మామండి చదువు నేర్చుకో, పాట నేర్చుకో, ఇంగ్లీషు చదువులు అక్కర లేదుగాని, తెలుగు పుస్తకాలు, భాగతం, రామాయణం చదువుకో” అన్నది అమ్మ.

“వదినా అమ్మ కన్నో పూర్వకాలపు పాటలు—లంకా యోగం, కుచ్చేలకథ, గంగాగౌరీ సంవాదం ఎన్నో నచ్చును.” అన్నది మణి.

“చాలాబాగులే ఆ పాటలు ఇప్పుటివాళ్లకు నచ్చవు.”

“అలా కాదండోయి అత్త! ఈ పాటలమీద మళ్లీ మనవాళ్లకి అదరం ఎక్కువయింది. విజయవాడ కడియో వాళ్లు ఈ పూర్వకాలపు పాటలు కావాలుంటున్నారు, నాకు నేర్చుకోవాలని ఉంది చెప్పండి అల్లెయ్యా నేర్చు కొంటాను.” అన్నది కారడ.

“నేనేమో అనుకున్నాను. నా కోడలు చాలా రుచి పిల్ల” అని తనలో తాను సంతోషించినది.

అత్తా కోడల్లా ఒకరియెడల నోకిగు ఆదరాసరాగాలు కలవాళ్లయినారు. ప్రభాకర్ అనందభూరితుడయినాడు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ బ్రాంచ్ హావ్వల్ 14 ద్వారకాలో, ఉదయము, సాయంకాలముగూడ హిందీ ప్రాథమిక, మాధ్యమిక, రాష్ట్రభాష పరీక్షలకు శిక్షణ జరుగుచున్నది. చేరగోరువారు వివరములు తెలిసికొన వచ్చును.

అ. చన్నకుంటమ్మ.

ఆంధ్ర మహిళాసభలో సభ్యురాండ్రు కార్యకలాపాలు

సర్వసభ్య సమావేశము, బ్రట్టిల మీటింగు
ది 7-1-1951 సాయంకాలం 5 గంటలకు ఆంధ్ర
మహిళాసభ సభ్య సభ్య సమావేశం శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మ
గారి అధ్యక్షతను జరిగినది. రమారమి 150 మంది సభ్యు
రాండ్రు సమావేశమునకు వచ్చిరి. 31.5-1950 తో ఆఖ
రైన వివిధ శాఖల జమాఖర్చుల ఆడిటెడ్ నివేదికలు,
కార్యనివేదికలు కార్యదర్శినులు చదివినవి విని, సభ్యురాండ్రు
ఏకగ్రీవముగ నామోదించిరి.

శ్రీమతి జమునాబాయిగారు (బ్రట్టు బోర్డులో సభ్యు
రాండ్రు ప్రతినిధిగను, శ్రీమతులు కస్తూరి రుక్మిణమ్మగారు,
అచ్యుతుని గిరిజగారు, రత్నాల కమలాబాయిగారు, టి. జి.
హైమవతిగారు, సి. రత్నాలలిగారు, మరుసగా క్లబ్బు, సార
స్వత, కళా, గ్రంథాలయ, క్రీడాశాఖలకు కార్యనిర్వాహక
వర్గ సభ్యురాండ్రుగా ఎన్నుకొనబడిరి. శ్రీమతులు గౌరీ
సుబ్బయ్యనాయుడు, కమలామణి, రంగ నాయకమ్మ, కమల,
సంపూర్ణమ్మ, లక్ష్మీకాంతమ్మ, స్వర్ణమ్మ, శకుంతలమ్మ,
అహల్య, జయలక్ష్మి, లక్ష్మీరఘురామ్, వెంకుటాయమ్మ
గారలు, సబ్ కమిటీ సభ్యురాండ్రుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

ఆనంతరం జరిగిన బ్రట్టిల సమావేశంలో సర్వసభ్య సమా
వేశంలో ఆమోదించిన నివేదికలు జరిపించిన ఎన్నికలు,
ఆమోదించబడినవి.

* * *

కేంద్ర పరిశ్రమలశాఖ మంత్రి

శ్రీ హరి కృష్ణ మెహతాబ్ గార్కి
సన్మానము.

7-1-51 తే. సాయంకాలం 7 గంటలకు గౌరవనీయులు
శ్రీ హరికృష్ణ మెహతాబ్ గార్కి ఆంధ్ర మహిళాసభలో
సన్మానము జరిగినది. విద్యార్థినుల గౌరవ వందనం, బ్రట్టిల,
కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యురాండ్రు పరిచయము, అయిన తరు
వాత స్థానిక పారిశ్రామికశాఖ మంత్రి శ్రీ పెరుమాళ్ స్వామి
రెడ్డియారుగారు, పరిశ్రమలశాఖ డైరెక్టర్ శ్రీ ఎస్. టి. రాజు

గారిలో కూడి, కేంద్ర మంత్రి పారిశ్రామికశాఖ విద్యార్థిను:
నేత పరిశ్రమ ప్రదర్శనమును చూచెను.

విద్యార్థినుల నాట్య ప్రదర్శనము అయిన తరువాత శ్రీమతి
చన్నఘంటమ్మగారు వినతి పత్రమును సమర్పించుచూ సభ
కార్యకలాపములను క్లుప్తముగా విన్నవించి, బీదస్త్రీల
సహాయార్థం ఆంధ్ర మహిళాసభ యాజమాన్యమున, ఒక
కుటీర పరిశ్రమల వుత్పత్తి కేంద్రం స్థాపింపనున్నారనియు,
దానికి తగినటువంటి ఆర్థిక సహాయము కేంద్ర ప్రభుత్వం
యివ్వవలసిన దనియు, కుటీర పరిశ్రమల అభివృద్ధికై కేంద్ర
ప్రభుత్వం ఏర్పరచిన విత్తమును తిరిగి ప్రభుత్వ పరిముఖంగా
కొన్ని క్రొత్త సంస్థల ఏర్పాటుకై వినియోగించక యిదివరకే
కొన్ని సేవాసంస్థలు వ్యవస్థాపనజేసి ఆర్థిక కష్టముచే పూర్తిగ
నిర్వహించలేకున్న కృషికి తోడ్పడుట పరస్పరం యిటు ప్రభు
త్వమునకు, అటు సేవా సంస్థలకు, కూడా లాభ దాయకమే
గనుక యిట్టి సంస్థల పోషణ ప్రధాన విషయ ముగా ప్రభు
త్వము ఈ పరిస్థితులలో గుర్తించవలసినదనియు విన్నవించిరి.

మంత్రిగారు బదులు చెప్పచూ కుటీర పరిశ్రమల
విషయంలో కృషిచేయుచున్న సంస్థలకు వలసిన ధన
సహాయం చేయుటకై ప్రభుత్వం యిదివరలోనే నిర్ణయించి
యున్నారనియు, ప్రభుత్వం పరిముఖంగా క్రొత్త సంస్థలు
నిర్మించే ఆలోచనలేవి యిప్పుడు జరుగుటలేదనియు చెప్పిరి.
శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మగారు మంత్రిగార్కి వందనము
అర్పిస్తూ, ఆనాథలై, నిరాధారలై ఆర్థికముగా అతిపీన
దశలోనున్న యువకులకు గౌరవనీయమైన వృత్తిని కల్పిం
చాలన్నా, వారిని నైతిక పతనాన్నుండి రక్షించాలన్నా
ఈ కుటీర పరిశ్రమలలో శిక్షణనిచ్చి, శిక్షణ పొందినవారిచే
ఉత్పత్తి కేంద్రాలలో పనిచేయించి వారికి జీవనోపాధిని
కల్పించుట నేడు ప్రధాన సమస్యయినవి. ఈ సమస్య
పరిష్కారానికై పూనుకొన్న ప్రతి సంస్థను పోషించుట
ప్రభుత్వయొక్క కర్తవ్యం అని చెప్పిరి. మంగళగానముతో
సభ ముగిసినది.

* * *

రిపబ్లిక్ దినోత్సవము

28-1-51 నాడు సాయంకాలము మహిళా సభ సభ్యురాలు, విద్యార్థినులుకలిసి రిపబ్లిక్ ప్రథమవార్షికోత్సవము జరుపుకొనిరి. శ్రీ బొబ్బిలి రాజాకుమార్తె ప్రీతి ఇందిరా దేవిగారు పతాకా విష్కరణముచేసిరి. జండావంద నానంతరం శ్రీమతులు చెల్లాయి భారతులు, జాతీయగీతములు పాడిరి. సమావేశపు అధ్యక్షురాలైన ప్రీతి అల్లాడి వెంకట లక్ష్మీగారు ఉపన్యసిస్తూ, స్వాతంత్ర్యముపొందిన కారణభూతుడైన, ధర్మశాస్త్రుడైన మహాత్ముని స్మరించి, వారి యజ్ఞానువర్తులై స్వాతంత్ర్య గ్రథమును సాధించి కృతార్థుడైన సర్దార్ పటేలును స్మరించి, ప్రస్తుతంలో నెహ్రూ ప్రభుత్వములో జరుగు చున్నట్లు పాట్లకు, అందని ఫలితాలకు, కేవలం ప్రభుత్వమును మాత్రమే నిందించక, ప్రజలు తమలోగల లోటుపాట్లను సవరించుకుని, బ్లాక్ మార్కెటు మొదలగు సీచవ్యుత్పలను విడనాడి, ప్రభుత్వముతో, పరిపూర్ణముగా సహకరించవలసిన బాధ్యత యున్నదిగనుక, ధర్మ పరాయణుడగు గాంధీ మహాత్ముని ఆదేశములే మనము గుర్తుంచుకుని, జీవితములను ధర్మమార్గములో గడుపువలెనని చెప్పిరి.

వందన సమర్పణ, జనగణ మనగానముతో సభముగిసినది.

* * *

సర్వోదయ దినము

జనవరి 30-తేదీ రాజాజీహాలులో జరిగిన అఖండ నూత్ర యజ్ఞంలో, మహిళా సభ విద్యార్థినులు కూడ పాల్గొనిరి. తరువాత 3 గం|| నుండి, 7 గం|| వరకు సభ ఆవరణలో నూత్రయజ్ఞము, భజన జరిపించిరి.

* * *

హిందూ కోడ్

హిందూ ధర్మశాస్త్ర ప్రోడికరణను గూర్చి యూనియన్ పార్లమెంటులో ఫిబ్రవరి మొదటి వారంలో చర్చజరుగబోతుండెది. ఆకారణంచేత, అటు సనాతనులు, ఇటు ఆధునికులు చేయుచున్న తర్కవిత్తర్కముల నడుమ దారి తోచక అతిసుదిద్ధావస్థలో నలుగురున్న సామాన్య శ్రీల

శీ పయోగార్హము, మహిళా సభలో యీ ప్రోడికరణకు సంబంధించిన విషయములు, విషయ పరిజ్ఞానముగల ప్రముఖులు చర్చించు ఏర్పాట్లు చేయబడినవి—జనవరి నెలలో దీనిని గూర్చిన 3 చర్చలు బరిగినవి, చెన్నపురిలో అమలు జరుపబడిన బహుభార్యాత్వ నిషేధచట్టము, విడాకుల చట్టములనల్ల శ్రీలకు నర్తమానంలోనూ ఇంకభ వివ్యక్తులొనూ, కలుగుచున్న యిక్కట్లను, అసౌకర్యములను గూర్చి, బల్లారిలో ప్రఖ్యాత న్యాయవాదియైన శ్రీ సత్య వంతురావుగారు కోర్టులో తమకుకలిగిన ప్రత్యేక అనుభవములను పుష్కరించుకొని ఉపన్యసించిరి.

శ్రీయుత కామరాజు కృష్ణమూర్తి, హైద్రాబద్ ఎడ్వోకేటుగారు, హిందూ ధర్మశాస్త్ర ప్రోడి కరణయొక్క ఆశయకతయు, దానియొక్క ప్రస్తుత స్వరూపము, దానిలో ఆధునికులు కావలెననుచున్న మార్పుల స్వరూపమును గూర్చి క్లుప్తముగా వివరించిరి. ఇక మీదట క్రమముగా వారు, ఈ ప్రోడి కరణయందలి శ్రీలకు సంబంధించిన ముఖ్య విషయములను ఒక్కొక్కటిగా ఒక ఐదారు ఉపన్యాసములలో వివరించెదరు.

యూనియన్ పార్లమెంటు శిష్యాటీ స్పీకరుగారు శ్రీ అనంతశయనం అయ్యంగారు ఈ ధర్మశాస్త్ర మందలి సమ్మితులుంబము యొక్క పూర్వ స్వరూపము యొక్క బేచిత్యాన్ని, గూర్చియు, శ్రీలకు ఆస్తి హక్కులండ్రి ఆస్తిలోకన్న భర్త ఆస్తిలోనగ భాగముగా ఏర్పాటు చేయుట మంచిదనియు, బహు భార్యాత్వము శాసన రీత్యా నిషేధించవలసిన దేయనియు, విడాకుల విషయమైయుపపడు శాసనములు చేయక ఇంకా కొంతకాలము ఆపులేసి, అప్పటి వరస్థితులకు, మనమనో పరివర్తనలకు అనువుగా వలసినచో అట్టి చట్టము చేయించవచ్చుననియు ఉపన్యసించిరి.

శ్రీలలో యీ ధర్మశాస్త్రము నిజమైన స్వరూప యొక్క విజ్ఞానమును పెంపొందించుట యీ ఉపన్యాసముల యొక్క ముఖ్యోద్దేశముకనుక, ద్వివక్షింపబడుట, యీచర్చలలో పాల్గొనివారి అభిప్రాయాలను తెలియజేసే అవకాశాలు కల్పించబడును—సందర్భపడినచో, వచ్చేనెల ఆంధ్ర మహిళలో జరిగిన ఉపన్యాసము అందలి ముఖ్యాంశములు ప్రచురింప బడును—

అశోకా టాయిలెట్ పౌడరు

మీరు అనేక విధములైన పౌడర్లను ఉపయోగించి ఉండవచ్చును. ఈ మా అశోకా టాయిలెట్ పౌడరును కూడా ఒకసారి వాడి చూడండి. దీనిని వాడినచో ముఖమునకు చక్కని అంజము నిచ్చును. చర్మము నునుపుగా, నిగనిగలాడునట్లు చేయును. వేసవికాలపు ఉష్ణతాపము నణచి మీకు హాయి నొసగును.

అశోకా టాల్ కమ్ పౌడరు

ఈ పౌడరును ప్రత్యేకముగా చిన్న బిడ్డల వుపయోగార్థమై మేము తయారు చేసితిమి. మీ బిడ్డలకు దీనిని ఒకసారి వాడి చూడండి. బిడ్డలకు దీనిని వాడినచో, పేలుట, చిడుములు మొదలైనవి లేకుండ, చర్మమును పరిశుభ్రముగా నుంచును.

అశోకా మార్కును గమనించి కొనవలయును.

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి

అరుణ

గర్భాశయ రోగనివారిణి

సౌఖ్య రహితమైన తల్లిమమైన గిజ గిజ లాడించే నొప్పులు మాయమౌగానే, ఉపాయమివలె నూద్యుని తపాటు తల్పంనుంచి పెదం త్రీలకు ప్రీతి కరంగా ఉంటుంది.

ఆయుర్వేదాశ్రమం ఏమిటిడ్
మదరాసు 17.

విద్యార్థినుల కార్యకలాపాలు

అల్పాహారవిందు

6—1—51 శనివారం సాయంకాలం, 4 గంటలకు. కాశీహిందూ విశ్వవిద్యాలయపు పరీక్షలకు వెళ్లు, సీనియర్ ఇంటర్, సీనియర్ ఎడ్మిషను తరగుతుల విద్యార్థినులకు, జూనియర్ తరగుతులవారు, వీడ్కోలు విందును ఏర్పాటు చేసిరి. సభ అన్నిశాఖల విద్యార్థినులు, ఉపాధ్యాయునీ ఉపాధ్యాయులు, బ్రష్టిలు, కార్యనిర్వాహక సభ్యురాండ్రు, అహ్వానింపబడిరి. పరస్పరం అభినందన వీడ్కోలు వాచక ములుకాగా, విద్యార్థినుల కోర్కెపై శ్రీమతి దుర్గాబాయి గారు కొన్ని ఉపదేశ వాక్యములు పలుకుచు—

ఈ విద్యార్థిదళలో, ఔర్ధ్వశైర్ధ్వ పటుత్వములతో కూడిన శీలము నలవరచుకొనుటయే మీ ప్రధాన ఆశయముగా నుండాలి. కేవలం డిగ్రీసంపాదన, అనంతరం వృత్తి సంపాదన మాత్రమే మీ ఆశయములు కాకూడదు. దేశకాలపరిస్థితులను సరించి, ప్రస్తుతము రాజకీయంగా మనకు లభించిన స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యములను, ఓటింగ్ హక్కును పురస్కరించుకొని, సంఘానికి, దేశానికి ఏవిధంగా తోడ్పడగలమా అనే దృష్టి తోనే విద్యాభ్యాసన జరగాలి. ప్రతి విద్యార్థిని హిందీ నేర్చుకోవాలి. వార్తా పత్రికలు ప్రతి దినమూ చదివి ప్రపంచ విషయాలను తెలిసికోవాలి. ఎవరింటవారు యితర ప్రమేయం లేకుండా సుఖంగా ఉండమనుకునే తోజులు కావివి. ప్రపంచములో ఏమూల యుద్ధము జరిగినా, ఎక్కడ అకాంతిప్రబలినా, దానియొక్క విషమ ఫలితాలు మనకు కలుగుతాయి. అందువలన కేవలం ఉన్నత శ్రేణిలో ఉత్తీర్ణులు కావలెనని పుస్తుకాలు చదువుతూనే మీరు సంప్రదింపడక, వికాలమైన విజ్ఞానమునలవరచు కొటానికి, ప్రపంచ పరిస్థితుల నొకకంట పరికిస్తూనే ఉండాలి. మీరల వరచుకొన్న విజ్ఞానమును ప్రచారము చేయుటకూడ మీ

విధాయకముగా గుర్తించి, ప్రతి ఒక్క విద్యార్థిని కనీసము మరియొక యువతినైనా విద్యావతినిగా చేయవలెననెడి దీక్ష పూని వర్తించినచో, మన దేశములోని స్త్రీలందఱూ విద్యావతులౌకగలరు—అని చెప్పిరి. జనగణ మనమంగళ గానముతో సభ ముగిసినది.

* * *

హస్తలు వార్షికోత్సవము

15—1951, సోమవారము సాయంకాలము, మహిళా సభ వసతిగృహపు ఐదవవాణ్ణికోత్సవమును బాలికలు జయ ప్రథముగా జరిపించిరి. చిన్న పిల్లలు అస్పృశ్యత కూడదని నీతినిబోధించే చిన్న నాటకమును ముద్దుగా ప్రదర్శించిరి. పెద్దవారు 'అద్దముమీద ఆవగింజ' యను రూపకమును అతిసమర్థతతో నటించి, సమావేశమైన సభికులకు వినోద మును గూర్చిరి.

ప్రదర్శనయనంతరము, శ్రీమతి యశోద వసతి గృహము నకు 5 సంవత్సరములు విజయవంతముగ గడచినవనియు, దినదినాభి వృద్ధియగుచున్న యీ సంస్థకు యంతలోనే ఒక శాఖ ఏర్పడ్డదనీ, రెండింటిరీ 75 గురు నివసించుచున్నారనీ చెప్పు జాతిమతకుల వివక్షతలను, ఆర్థిక భేదములను విస్మరించి, అందఱూ తోబుట్టువులవలె అతిప్రకాంతముగా జీవించు నవకాశములు తమవసతి గృహములో కలవనియు, ఇందుకు కారకులు అధికారిణులైన శ్రీమతి జమునాబాయి, కమలా బాయిగార లేననియుచెప్పి, ఇట్టి సదాశయములతో గూడిన సంస్థను స్థాపించి ఎంతమంది యో యువకులకు బాలికలకు, విద్యాభ్యాసనావకాశములను కల్పించిన శ్రీమతి దుర్గా బాయిమ్మగార్కి యావదాంధ్రదేశమూ కృతజ్ఞత కలిగియుం డాలని చెప్పెను.

జనగణ మన గానముతో సభ ముగిసినది.

మ హిళా లోకం

స్త్రీ జనాభ్యున్నతికి విద్యావశ్యకత

డిసెంబరు 31-వ తేదీ హైదరాబాద్ లో స్త్రీ జనాభ్యున్నతికి విద్యా వశ్యకతను గురించి బొంబాయి రాష్ట్రంలో విద్యావతిగా, విద్యావేత్తగా పేరొందిన శ్రీమతి యమునా బాయి హిల్లెకర్ అచ్చట జరిగిన అభిలభారత విద్యా విషయక మహాసభ మహిళా శాఖకు అద్యక్షత వహించిన సందర్భంలో మాట్లాడుతూ, స్త్రీలకు నేర్పబడతనాన్ని, నుకుమరాన్ని గౌరవ మత్యాదలను గరపడానికి సమర్థమైన విద్య అవసరమని చెప్పారు.

స్త్రీలు వూరికే చదవుట, అర్థము చేసికొనుట. నేర్చిన చాలదు. చేతిపనుల ద్వారా, లలితకళల ద్వారా తాము తెలిసికొన్న దానిని అభివృద్ధి చేయగల శక్తి వారికి అలవడిటటు చూడాలని ఆమె అన్నారు.

జరిగిన 50 సం॥రాలుగా స్త్రీలలో కనపడుచున్న విద్యాభివృద్ధి నూచనలకు ఆమె సంతోషించిరి. కాని ఒక జీవిత మార్గావలంబ నోదేశంవారిలో ప్రబలిన కారణంగా కుటుంబాలు తల్లికిండు లేతున్నందుకు, స్త్రీలు అట్లా ప్రవర్తిస్తున్నందుకు ఆమె విచారించిరి.

రాజమండ్రి ఆంధ్ర యువతీ సంస్కృత కళాశాల

రాజమండ్రిలో ఆంధ్ర యువతీ సంస్కృత కళాశాలలో శ్రీ అత్యం నరసింహమూర్తిగారు యం.ఎ., (న్యూయార్కు) కలెన్సాండ్ డెంటుగా నియమింపబడిరి. శ్రీ నరసింహమూర్తిగారు తమపదవిని స్వీకరించిన సందర్భములో కళాశాల పిన్సిపాల్ (ప్రధాని) శ్రీమతి బత్తుల కామాక్షమ్మగారు ఉపాధ్యాయులను, విద్యార్థినులను, శ్రీ నరసింహమూర్తిగారికి పరిచయపరిచిరి. శ్రీ నరసింహమూర్తిగారు ప్రాచీన భారత నారీమణుల, జౌన్నత్యాన్ని, వైదుష్యాన్ని, ఆమెరికాలో తాము గడించిన అనుభవాన్ని గురించి ప్రసంగించిన పిమ్మట, ఉత్సాహంతో పట్టుదలతో పవిత్ర ఆశయములను కలిగి ఈ సంస్థను నడిపించినచో, ఆంధ్ర యువతీ

సంస్కృత కళాశాల యావదాంధ్రమునకు స్త్రీల విశ్వవిద్యాలయముగా కూడా తయారుకాగల అవకాశమున్నదని చెప్పిరి. కమిటీసభ్యులు, కళాశాల ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థినులు, అందరు పూర్తిగా సహకరించినచో శక్తి వంచనలేకుండా కళాశాల అభివృద్ధికి తోడ్పడెదమనిరి. తరువాత శ్రీమతి అత్యం సత్యవతీ దేవిగారు మాట్లాడుతూ, కళాశాలా భివృద్ధికి పాటుపడగలమనిరి. సౌలస బాపయ్య, బచ్చు సత్యానందం గారలు శ్రీ నరసింహమూర్తిగారి గుణ గణములను ప్రశంసించిరి. వైస్ ప్రిన్సిపాల్ టి. మల్లికార్జున రావుగారి ధన్యవాదములతో సభముగిసెను.

* * *

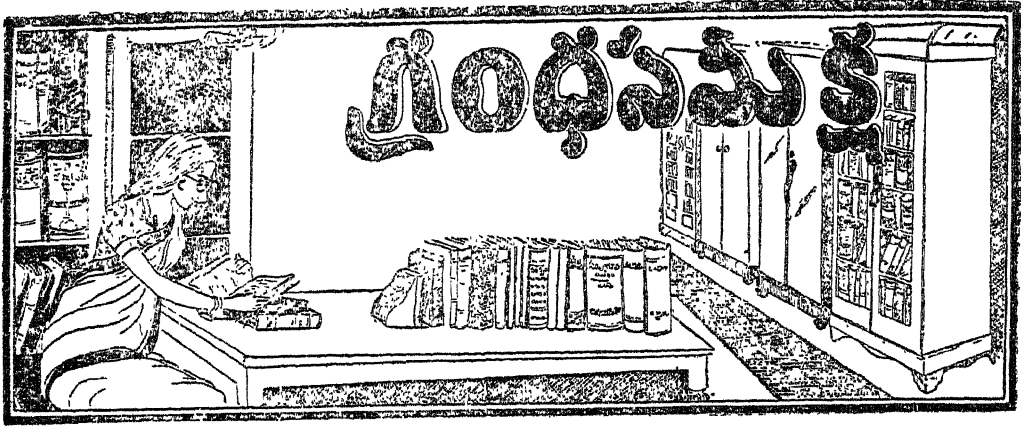

శ్రీమతి చింతపల్లి సత్యగుణవతీ దేవిగారు.

వీరు దేశారాధకులైన, శ్రీ చిరునుమంతి సింహాచలముగారి పుత్రుక. ఆల్ ఇండియన్ నేషనల్ ట్రేడు యూనియన్ కాంగ్రెసు, ఆంధ్రశాఖ కార్యదర్శి శ్రీ బి. జి. యం. పి. నరసింగరావుగారి సహోదరి.

అత్యధికమైన వోట్లతో విశాఖ జిల్లాబోర్డు సభ్యురాలుగ గలుపొందిరి.

రవీంద్రుని ఆరునాటికలు :

అనువాదములు శ్రీ బెజవాడ. గోపాలరెడ్డిగారు :

గురుదేవ మండలిపారి ద్వితీయ పుష్పం.

దొరుకు చోటు (త్రివేణి పల్లివరపు) మచిలీపట్నం :
వెల - రూపాయన్నర.

ఏ గ్రంథాన్నినా మాతృకనుంచి అనువదించేటప్పుడు, మాటమాటికి, వాక్యానికి వాక్యం సరిగ్గా అలాగే ఉండే టట్లు తర్జుమాచేయనక్కర్లేదు. అలాచేయడం కష్టంకూడా. సిసలైన అనువాదకుడు మూలగ్రంథం బాగా అర్థంచేకొని, అసలు భావం చెడకుండా, మంచితైలిలో మనోరంజకంగా రసమొప్పిస్తూ వ్రాస్తాడు. అచ్చంగా ఈ పద్ధతిలోనే శ్రీ బెజవాడ. గోపాలరెడ్డిగారు రవీంద్రుని “కాహిని” అను వంగ కావ్యంనుండి “ఆరునాటికలు” చక్కగా తెని గించారు.

ఈ “ఆరునాటికలు” గత అయిదారేండ్లలో “సమత” “కృష్ణా పత్రిక” “భారతి” ల్లో ప్రచురించ బడ్డాయని శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారు ప్రస్తావనలో చెప్పారు. ఆయినప్పటి కిని ఈ “ఆరునాటికలు” చక్కని రూపంలో, మంచి కాగితంమీద శుభ్రమైన అచ్చులో ఒక పుస్తకరూపంలో మన కందజేసిన అనువాదకులను, గురుదేవ గ్రంథమండలి వారిని, ప్రకాశకులను, అభినందించాలి.

ఈ పుస్తకం మొదటి అధ్యాయం గాంధారి ఆవేదనలో. పుత్రుడు దుర్యోధనుడు పాండవుల కన్యాయం చేసిన పాపి యని, సామాన్య మానవునకు ఈతప్పుకే ఏకిత విధిస్తారో అదే శిక్ష తన పుత్రునికి విధించి ధర్మం కాపాడమని ధృతరాష్ట్రుని

గాంధారి వేడుకొంటుంది. దుర్యోధనుడు చేసింది తప్పని తెలిసి కూడా, పుత్రునిపై మమకారంతో ధృత రాష్ట్రుడు అలా చేయలేనంటాడు. గాంధారి ఆవేదన బూడి దలో పోసిన పన్నీరవుతుంది. ఈ అధ్యాయంలో గాంధారి ధృతరాష్ట్రుల సంభాషణ చాల బాగాఉంది. గాంధారి పాత్ర సమంజసంగా చిత్రించారు.

రెండవ నాటికలో “సహగమనము” ఒక విమద గాథ. సంఘదౌర్బల్యంతో తల్లీ, తనకుమార్తె ప్రేమించి స్వతం త్రంగా పరరాజుతో చేసుకొన్న మతాంతర వివాహాన్ని నిందిస్తుంది. కూతుర్ని దూషిస్తుంది. బలాత్కార సహగ మనం చేయిస్తుంది—తండ్రిమాట లెక్క చేయకుండా ఎన్ని కష్టాలొచ్చినా శ్రీ హృదయం అచంచలమని, ఆమె ప్రేమ నిష్కళంక మయినదనీ యీ నాటిక నిరూపిస్తుంది.

కడపటి నాటిక “కర్ణ—కుంతీ సంవాదము” లో మాతృహృదయాన్ని మనోరంజకంగా చిత్రించారు. నిజంగా కర్ణుడు కుంతీదేవికి జ్యేష్ఠ పుత్రుడు. ఆ ప్రేమతోనే, కర్ణుని కారవుల సేవదిలేసి పాండవులతో జేరి యుద్ధానంతరం విజయ గర్వంతో సింహాసన మెక్కుమని, కుంతీదేవి ఉద్యో దిస్తుంది. నిరాధారంగా విసర్జించిన పసికందు పెరిగి పెద్దయై ఎట్టి భుజ పరాక్రమంతో తేజరిల్లుతున్నాడో అని కుంతీ మాతృ హృదయం గర్విస్తుంది. నమ్ముకొన్న కారవులను మోసగించి రాజసింహాసనంకొరకు రాలేసని, కర్ణుడు పాండవ పక్షం చేరడానికి నిరాకరిస్తాడు. “జన్మదినమున పేరు పెట్టక, ఇల్లుచేర్చక నీటిపై నెట్టిపోయితివి. అజేరితి నేడును కాంతివాడిన, కీర్తితగ్గిన, పరాధన ప్రవాహమున మునిగిపోతివి

విత్తముతో నన్ను విడిచిపొమ్ము” అని కర్ణుడన్న వాక్యం చాలా సమంజసంగా ఉంది. కుంతీదేవి కర్ణునికి అన్యాయం చేసిందని నిరూపిస్తుంది—ఈ నాటిక చదువుతూంటే ఆనందంగా ఉంటుంది.

“భావ-చంధము” ను గూర్చి వాల్మీకి నారదుల సంవాదము, “పతిత” “నరకవాసము” అను నాటికలు అంత యింపుగా లేకపోయినప్పటికీ, కాలక్షేపానికి చదవు కోడానికి ఉపయోగిస్తాయి.

కొన్ని నాటికలలో సంస్కృతమాటలు చాల వాడినారు. కొంచెంతగ్గించి, కొంత సులభశైలిలో అనువాదం చేసి యుంటే పుస్తకం మొత్తం మీద చదవడానికి సగవత్తరంగా అందరికీ అందుబాటులో ఉంటుంది.

చివరన ఒక్కమాట—వంగ మాతృకనుండి ఈ నాటికలను తాము “రాయవేలూరు జైలులో దీపేన్ద్రుగ నున్న పుడు అనువదించితిని” ని శ్రీ గోపాలరెడ్డిగారు ప్రస్తావనలో చెప్పారు. గాంధీ సైన్యాలు జైల్లో ఉండగా అనేక పుస్తకాలు వ్రాశారు. ప్రపంచఖ్యాతి పొందారు. ఇంకా చాలమంది మననాయకులు అలా చేయగల్గారు. కాని పదవుల్లో ఉంటే సారస్వత ప్రపంచానికి దూరమై పోతూ ఉంటారు. మంచిమంచి గ్రంథాలు తీరుబడిగా వ్రాయడానికి వీలుండదు. సారస్వత సేవ చేయడానికి తగిన వ్యవధి ఉండదు. కాబట్టి మననాయకులు ఏడాదికికొక మూడు నెలలైనా తమంతటగా తాము “జైల్ల” లో (ఏకాంతంగా) ఉంటూంటే బాగుంటుందేమో! ప్రమాదం లేదు. పాఠకులకు మంచి ఆశయాల్ని, సరియైన “ఆహారాన్ని” అందజేస్తూ ఉంటారు, - అంతే!

గిడుగు లక్ష్మీకాంతమ్మ.

దీక్షిత దుహిత !

రచయిత : శివ శంకరశాస్త్రి.

శైలి : రుపాయి పావలా.

ప్రతులకు : సాహితీ సమితి, రేపల్లె, గుంటూరు జిల్లా.

భారతదేశం సకల ధర్మశాస్త్రాలకు పుట్టినది. ఆచార, వ్యవహారాలలో ఈ నాటికి ఏ విషయంలో చూచినా

ఏవో కొద్ది మార్పులు చేసికొని కాలానుగుణముగా భారతీయులు నడుచు కొనుచున్నారు, కాని సాహసించి ఒక ఆచారాన్ని, ఒక ధర్మాన్ని అనుకొన్న పాళంగా మార్చ లేకుండా ఉన్నారు! దీనికి కారణం ఈ నవయుగంలో సహితం మన సాంప్రదాయాలను మార్చుటకు విద్యావంతులు, వెనుకంజ వేస్తున్నారు.

భారతదేశంలో ప్రాచీన కాలంనుండి స్త్రీ సమస్య చూస్తే అనేకవిధాల అణగారినాయి ఉన్నది. స్త్రీ సమస్యలలో నేటికీ కూడా ప్రాచీన కాలంలాగే ఉండి పోయాయి. ముఖ్యంగా “వితంతు సమస్య”. బాల్య వివాహాలు చేసి తత్ఫలితంగా దుఃస్వప్నవశాత్తు బాలికలు లోకజ్ఞానం తెలియక మునుపే వితంతువులవటం జరుగుతూ వచ్చింది. ఈ సమస్య అనేకవిధాల సంస్కర్తలు సంస్కరించారు. ఆ సమస్యలోనే శివశంకరశాస్త్రిగారు ‘దీక్షితదుహిత’ అనేచక్కని పద్యకావ్యాన్ని ఏ కాంక్షనాటికి రూపంలో రచించారు.

కథావస్తువు : అప్పయ్య దీక్షితులు పండితుడు అతనికి కలలంబుడు, ఉమామహేశ్వరుడు, చంద్రావతంసుడు అనే పుత్రులు. మరకతల్లి, మంగళాంబ అనే పుత్రికలు ఉన్నారు. మంగళాంబ బాలవితంతువు. మంగళాంబ అంటే అందరికీ పంచప్రాణాలు. అప్పయ్య దీక్షితునివద్ద చంద్రమాళి అనే బ్రాహ్మణ యువకుడు శిష్యుడుగా ఉంటూ కావ్యరచన సాగిస్తుంటాడు. అతడు మంగళాంబను ప్రేమిస్తాడు. తన ప్రేమను మంగళాంబకు తెలియ పరుస్తాడు. మంగళమాడా దానికి సమ్మతిస్తుంది. కాని వితంతువైన మంగళ పునర్వివాహానికి అందరు సమ్మతించాలి! మంగళాంబ పిన్ని సురసవాణితో ఈ విషయం చెప్పుతుంది. సురసవాణి ఈ సమస్యను పరిష్కరించి మంగళాంబను తిరిగి సుమంగళి చేయుటకు పూనుకుంటుంది. తన బావగారైన అప్పయ్య దీక్షితునితో వాదిస్తుంది. దీక్షితులు ఆలోచిస్తానంటాడు. కాని పురాతన, సనాతన ధర్మాన్ని, ధిక్కరించటానికి అతనికి భయం. ఒకవైపు తనపుత్రిక, మరియొకవైపు ఆర్యధర్మం. అనేక విధాల ఆలోచిస్తాడు. చివరికి ఆర్యధర్మానికి తలవొగ్గుతాడు. చంద్రమాళిని

గ్రంథ సమీక్ష

పిలచి, అతనిలోకల పూర్వపు కోర్కెలు, వాంఛలు, పరిశుద్ధం చేసికోమంటాడు. తీర్థయాత్రలు చేయమంటాడు. పాపం మంగళ అమంగళగానే ఉండిపోతుంది.

ప్రప్రథంగాకవి మంగళా, చంద్రమాళి పరస్పరప్రేమను ఒకరికొకరు వెల్లడి చేసికొనుటతో ప్రారంభించి చివరగా కూడా చంద్రమాళి, మంగళాంబకు తన గురువైన అప్పయ్య దీక్షితుని ఆజ్ఞను తెల్పి వారి పరస్పర ప్రేమకు ఈ సంఘం వొప్పుకో లేదని విషాదంతో తీర్థయాత్రలకు వెళ్లిపోవటంతో ముగిస్తారు. ఆ విధంగా పాత్రలను ప్రవేశపెట్టి చివరగా నాయకీ, నాయకులు ఏనమస్యతో ప్రారంభంలో మనకు కనిపిస్తారు, అంతంలో ఆ సమస్యకు దూరమౌతారు. ఈ విధంగా ప్రవేశపెట్టటం ఎంతో బాగున్నది. ముఖ్యంగా ఈ కావ్యనాటికలో అప్పయ్య దీక్షితుని పాత్రను సృష్టించడంలో ఎంతో అద్భుతంగా సృష్టించారు. దీక్షితుని మనోభావాన్ని సృష్టించినప్పుడు నిజంగా అటు పితృప్రేమ, ఇటు సంఘభయం వీటిని ఎంతో చక్కగా చూపకలుగుతాడు. అసలు మరకతవల్లితో ప్రసంగించినప్పుడే.

అదియునుంగాక విపరీతమైన క్రాంత

వారిత్రొక్కట బహు కష్టదాయకంబు

అంటాడు. అశని మనోపీధిలో వృద్ధ బ్రాహ్మణ స్వరమేళ, యువబ్రాహ్మణ స్వరమేళ, వితంతుస్వరమేళ అనే విధములుగా సంఘర్షణప్రారంభిస్తవి. చివరికి వృద్ధ బ్రాహ్మణ స్వరమేళ విజయంగాంతుతుంది. వృద్ధ బ్రాహ్మణ స్వరమేళ అంటుంది.

(బ్రాహ్మణ సంఘపు బంగరువన్నియ

నప్తం బగునీ నవ విధానమున

అలోచింపుము అప్పయ దీక్షిత

ధర్మము ముఖ్యమొ తనూజ ముఖ్యమొ

బహు కాలముగా ప్రవర్తిల్లు మన

వృద్ధాచారము విడువంబోకుము !

చివరికి అప్పయ్య దీక్షితుడు సనాతన ధర్మానికే తలవొడ్డుతాడు, సరసవాణితో అంటాడు.

నీకు హర్షము కలిగిడి నిర్ణయము

గాడలంపకు ముందుగా ; కారణము

అడిగినను బాధపెట్టక ఆలకించు

చిన్నదాని వివాహము చేయబాల !

ఇక చంద్రమాళి, మంగళాంబ పాత్రలు సృష్టించడంలోను, వారిరువురు తమ ప్రేమను ఒకరికొకరు వెల్లడిచేసి కొన్నేటప్పుడు చక్కని భావాలను వారినోటి ద్వారా పల్కిస్తారు. చంద్రమాళి రచించిన పద్యంలో తన ప్రేమను మంగళకు ఈ విధంగా చెప్పతాడు.

అని మిమదుగ్ధంబునైన యాదిక్య

మంగళ విగ్రహ మహితమాస్తంబు

గ్రహించు భాగ్యము కలుగుటేలాగా !

పెనుగొను సంభ్రమ భీవిస్మయము.

మంగళా, చంద్రమాళి పరస్పర ప్రేమ సంభాషణలు చక్కగా ఉన్నవి. వీరికి సహాయంగా సరసవాణి పాత్రను ప్రవేశపెట్టడం ఆమెచేత వీరి అభిప్రాయాలను అప్పయ దీక్షితునికి చెప్పించడం ఎంతో బాగున్నది. కేవలం సరసవాణి యేకాదు, మరకతవల్లి చేతకూడా.

చివరిగా చంద్రమాళి గురుని ఆజ్ఞప్రకారం పూర్వబంధములు, పూర్వవాసనలను పరిశుభ్ర పరచుకొనుటకు తీర్థయాత్రలకు వెళ్ళేముందు మంగళాంబకు చెప్పేటప్పుడు ఈ విధంగా అంటాడు.

తెలియదు మంగళా, తిరుగ నిచ్చటికి

వత్సరములకైనను నోరానో !

పూర్వ బంధంబులు, పూర్వ వాసనలు

ఛేదించి, ఊళనచేయు మన్నారు !

అని చెప్పగానే మంగళాంబలో విషాదం చూస్తాము.

ఇంక నాకేమున్నదీ లోకమందు !

(బుదికియున్నను నేను ఫలమేమి కలదు ?

తొలగి పోవగనాదు దుఃఖ భారము

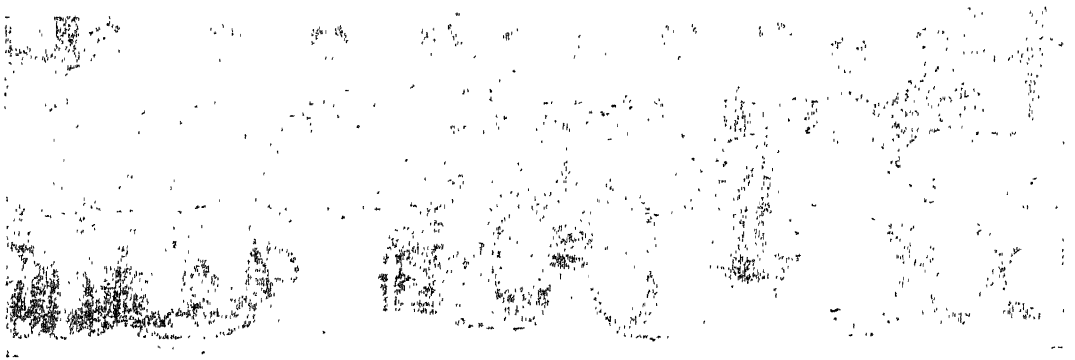
కాలకంఠా ! నన్ను కలుగించవేమి !

ఈ విధంగా విషాదాంతం చేస్తారుకవి. ఇట్టి కావ్యనాటికను నాటకరూపంగా ప్రదర్శిస్తే దీనిలోగల భావాలు, సమస్యలు చక్కగా ప్రదర్శించవచ్చు. నవ్యనాటక కళా చృదయులకు చక్కని కావ్యనాటికను అంద చేసిన శివ శంకర శాస్త్రిగారు అభినందనీయులు.

—జి. ప్రభ.

జానీయర్ సమావేశం

జానీయర్ సమావేశం సమయం

సీనియర్ ఎక్జిక్యూటివ్ లు

జానీయర్, సబ్ జానీయర్ తరగతులు.

ఆంధ్రమహిళాసభ

వై.ఆ.సా.స. చట్టము

మహిళా విద్యాలయము :— హిందీ, కాళి విశ్వవిద్యాలయపు ఎడ్మిషన్, ఇంటర్మీడియట్ పరీక్షలు, నృత్యనాటకము.

పారిశ్రామిక విద్యాలయము :— చుట్టు, ఎం.గ్రా.సు.కగీ, ఊలు అల్లికలు, నూలు (గవర్న మెంటువారిచే నిర్వహింపబడుచున్నవి) పరిశ్రమలకు శిక్షణ పొందే విద్యార్థిణులకు ఉచితము.

టెక్నికల్ ట్రైనింగ్ :— స్త్రీలకు టైపు, పార్టమెంటు - గ్రెజుయిషియన్ పరీక్షలకు శిక్షణ.

మహిళా మందిరము :— స్త్రీవిద్యార్థిణులకు వసతిగృహము.

ఆంధ్రమహిళ :— స్త్రీలలో విద్యావ్యాప్తికై, స్త్రీలనే నడుపబడుచున్న సచిత్ర మాసపత్రిక.

నిర్మలాదేవి గ్రంథాలయము :— సభ్యరాండ్ర, విద్యార్థిణుల ఉపయోగార్థము సేకరించిన తెలుగు, హిందీ, ఆంగ్ల గ్రంథ సముదాయము.

నర్సింగ్ హోమ్ :— స్త్రీ, శిశువుల సంరక్షణశాల, ఉచిత వైద్యశాల—అడయారులో నిర్మింపబడుచున్నది.

క్రీడా, క్లబ్బుశాఖలు.

సభ్యరాండ్రుగాజేరి, యీ జాతీయ సంస్థను పోషించండి.

ఆంధ్రమహిళ

55801

చుల్లమదేవీ మహిళా మండరములోని చిన్నపిల్లలు
బొబ్బిలి రాజకుమారి శ్రీమతి ఇందిరాదేవిగారు
వార్డెన్ శ్రీమతి కమలాదాసుగారు

ఆంధ్ర మహిళ చందాదారులైన

మే నెలలో ఆంధ్ర మహిళ పత్రికకు 7 సంవత్సరములు సమపూర్ణము. ఇంత కాలము పత్రిక నిర్విఘ్నముగా, జయప్రదముగా వెలువడుటకు సహకరించిన మీ అందరికి హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞత. మున్ముందు పత్రికను ఇంకా స్వచ్ఛముగా, సర్వాంగ సుందరముగా ప్రచురించ గలమని ఆశించుచున్నాము.

ఈ మధ్య తిరిగి కాగితము ఖరీదు, అచ్చు ఖర్చులు చాలా పెంచు చావటము వల్ల తప్పని సరిగా పత్రిక ఖరీదు పెంచవలసి వచ్చినది. అందువల్ల మే నెల నుండి జన్మదిన సంచికతో సహా సంవత్సర చందా 5 రూ. యిటు 5 రూ చేయవలెననిది. ఈ స్వల్పవ్యత్యాసమునకు మీరు సంకోచింపక మునపటివలె ఆచరణమునములతో మాకు ప్రోత్సాహము ఇవ్వగలరని ఆశించుచున్నాము.

మే నేలకు

(ఆంధ్ర మహిళ)

వస్త్రాంతర!

వినోదా వారి

ప్రేమ సాహసము

అంజలి..నాగేశ్వరరావు..సూర్యప్రభ..సి.యస్.ఆర్
శివరావు..రేలంగి..గిరిజ..రామమూర్తి..సేతారామయ్య
సి.వరలక్ష్మి..సదాశివరావు..అన్నపూర్ణ..

సంగీతం... సుబ్బరామన్
ఛాయాగ్రహణం... రంగా
కళ.. వాతి, గొడగాంకర్

భక్తకల్ప..వేదాంతం..రామవయ్య
రచన, పర్వవేత్తలు... సముద్రా

N/44

MATA

ఆంధ్ర, వీడెడ్, నైజాం,
హైదరాబాద్

మైసూర్,
అమృత్ సి కర్నాటక

ఆంధ్ర మహిళా సభ

పారిశ్రామిక విద్యాలయంలో క్రొత్త పనులలో శిక్షణ

స్త్రీలకొక అపురూపమైన అవకాశము

ముద్రణాయంత్రములో అచ్చు కూర్చుపని

జూన్ 1951 నుండి, పారిశ్రామిక విద్యాలయంలో, యువతులకు అచ్చు కూర్చు పనిలో శిక్షణ యియ్యబడును. గవర్నమెంటు విధానము ప్రకారము, గవర్నమెంటు పరీక్షలకు శిక్షణ ఏర్పరుపబడును.

III rd ఫారమ్ గాని, ఎనిమిదవ తరగతి సర్టిఫికేట్ కాని గలవారు, ఇంకాపైన చదివినవారు, యీ తరగతులలో జేరవచ్చును. శిక్షణ 1-సంవత్సరము ఉండును.

అ. చన్నుంటమ్మ

కరస్పాండెంటు.

బిడ్డల లివరు అండు స్టీవును వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ అమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లీవరు అండు స్టీవును వ్యాధులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటేడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండ గుణమిచ్చును. నా వైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరిక్షించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు బౌష్ధములుగూడ యిది వులో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట వైవాటి నెల్ల విసర్జించి దీనినే హెచ్చుగ వాడు చున్నాను. అమోఘముగ నిట్టి మహాదౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లావారి వంశము క్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కావేరిపాళం.

వివరములకు:

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు & బ్రదర్సు.

నెం. 11, దక్షిణమాడాపేటి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి:

నెం 7, సారంగపాటి కోవిల్,

తూర్పుపేటి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి:

నెం 15, పుగళై పిల్ల వీధి,

కెప్పకొలం.

అన్ని మందుల షాపులలోను దొరకును.

త్వరలో
విడుదల!

వరుణ ఫిలిమ్స్ పారి
మంజరి

డైరెక్టర్.. పై.వి.రావు

ఫాటోగ్రఫీ కొట్నీస్

పై రుక్మిణి ... జి.వరలక్ష్మి
సి.హెచ్.నారాయణరావు...పై.వి.రావు

మాధవపెద్ది సత్యం.. వంగర సతీశ్చంద్ర

మ్యూజిక్ డైరెక్టర్... హెచ్.ఆర్.పి.శాస్త్రి

ఫాటోగ్రాఫీ : కొట్నీస్

ఆంధ్ర. సినిమా
రాధాకృష్ణ ఫిల్మ్స్,
రాజమండ్రి.

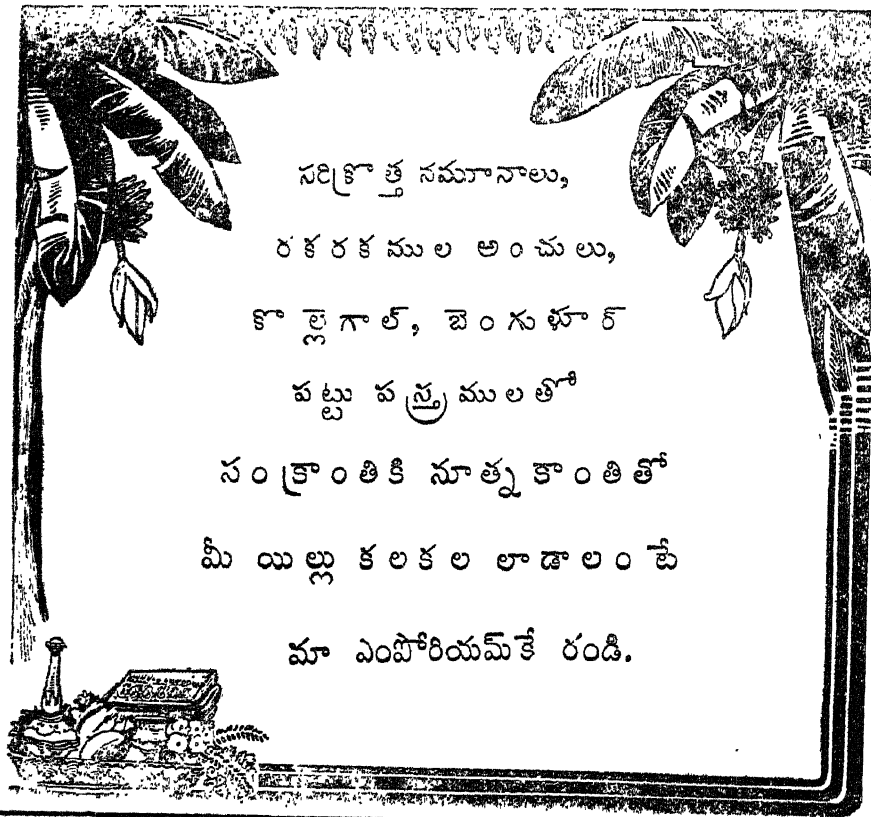

మైసూర్ :
నంది పిక్చర్స్ సర్క్యూల్,
బెంగళూరు పిటీ.

ఇతర ప్రాంతాలకు :
శ్రీ వరుణా ఫిల్మ్స్
మద్రాసు 17.

రాధా సిల్క్ ఎంపోరియమ్

14, నన్నది వీధి, మైలాపూరు, మదరాసు-4

సరిక్రాత్త సమూహాలు,
రకరకముల అంచులు,
కొల్లెగాల్, బెంగుళూర్
పట్టు పస్త్రములతో
సంక్రాంతికి నూత్నకాంతితో
మీ యిల్లు కలకలలాడాలంటే
మా ఎంపోరియమ్ కే రండి.

మావద్ద
మీ మీ ఆభరణములకు
తగినట్లుగా
సరసమైన ధరలలో,
నాణ్యతగల
పట్టు, జరీచీరలు
నిత్యవాడుకకు, పక్కా
రంగులలో నేతచీరలు
వారకగలవు.
ఎల్లప్పుడూ మీకు
మా అంగడిలో స్వాగతం.

ఆంధ్రవాణి

ప్రథమవార్షిక సంచిక.

సంపాదకులు: ఎ. చెంగల్ రెడ్డి.

వెల 6 అణాలు.

ప్రథమవార్షిక సంచిక మాకు చేరింది. ఇందులో శ్రీకళావారు రచించిన వ్యాసమువలన మున్నది సంవత్సరాల చరిత్ర ఒక్కసారి మనకు తెలిపారు. కుంకనూర్ శేషగిరి రావుగారు 'చావుదెయ్యం' మొహసానుండి చక్కగా అనువదించారు. శుభద్రమ్మగారి మహిళల బాధ్యత క్లుప్తంగా చక్కగా రచించారు.

సంచికలో సాహిత్యం, విజ్ఞాన శాస్త్రం, రాకీయం, చలన చిత్రములపై రచనలున్నవి. ప్రథమవార్షిక సంచిక జయప్రదముగా తీసికొనివచ్చిన వీరికి మా అభినందనాలు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ

నర్సింగ్ హోమ్

అడయూరు స్థలంలో ఆంధ్ర మహిళా సభవారు కట్టబోయే నర్సింగ్ హోమ్ కు నిర్మాణం ప్రారంభమైనది. జూన్ నెలలోగా యీ నిర్మాణము పూర్తి అగును.

శ్రీ, శిశువుల ఉపయోగార్థం నిర్మింపబడుచున్న యీ భవనానికి, ఎక్కడైనా ధనసహాయము కావలసి యున్నది. ఉదార హృదయములు తగిన విరాళములిచ్చి, యీ ధర్మ కార్యాన్ని ప్రోత్సహించ వలసినదిగా మనవి.

అ. గిరిజ.

జ. జమునాబాయి.

ఆంధ్రమహిళ

సంపుటి 7

::

మార్చి '51

::

సంచిక 11

ముఖచిత్రం : మేఘ చిత్రకారిణి

కీ. శే. సి. రామలింగా శర్మగారు
కృతజ్ఞత
జాజీమల్లి—సీరియల్ నవల
పండుగ కోర్కెలు
శ్రీ వృందయం—అనువాద కథ.
బుట్టు కథ
నవచైనా నిర్మాత
దిక్కుమాలిన సంఘం—కథ
మహిళాభ్యుదయం
విచిత్రకలయిక—కథ
పిల్లల శిక్షణ—కాశ్రీయదృక్పథం
స్వర్ణీయ సరోజినీదేవి

సంపాదకీయం

కులపతి ఆడివి బాపిరాజు
శ్రీమతి. కొత్తపల్లి లలిత
శ్రీ. కె. కామేశ్వరరావు
శ్రీ కవికొండల వెంకట్రావు
శ్రీమతి. రేణుకాదేవి
శ్రీ. దుక్కపాటి సత్య నారాయణ నాదరి
శ్రీమతి. కాంచనపల్లి కనకాంబ
శ్రీ. ఆనంత్
శ్రీమతి. దరిశి సుభద్రమ్మ
శ్రీ. చింతగుంట మానుమంతరావు

ఇంకా, బాలానందం, హిందీ పాఠం, గ్రంథ సమీక్ష, గద్యాలు, పద్యాలు.

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., బి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నమంటమ్మ, యం. యే. యల్. టి.

ఆంధ్రమహిళా సభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా

అయిదు రూపాయలు

ఆంధ్ర మహిళ

7 వ జన్మదిన సంచిక

మే నెల మొదటి వారంలో ఆంధ్ర మహిళ 7 వ జన్మదిన సంచిక వెలువడుతుంది. ఇది వరకటి ప్రత్యేక సంచికలకన్న సౌష్టవముగా, చక్కగా ప్రచురించుటకు తగినంత కృషి జరుగుచున్నది. చక్కని ముఖ చిత్రము, అనేక రేఖాచిత్రములు. విజ్ఞాన పూరితములైన వ్యాసములు, మనోరంజకములైన నాటికలు, కథలు, చక్కని గేయాలు, ఇంకా అనేక విషయాలతో పత్రిక వెలువడును.

చందాదారులకు ప్రత్యేక సంచికతో సహా సంవత్సర చందా 6 రూ. మాత్రమే !

జన్మదిన సంచిక ప్రత్యేకంగా రూ. 1—8—0.

మేనేజరు,

ఆంధ్ర మహిళ.

మీ డబ్బును పెట్టుబడి పెట్టండి

3½%
రాబడి పన్ను
లేదు

**భారత ప్రభుత్వపు పది సంవత్సరముల
ట్రెజరీ సేవింగ్స్ డిపాజిట్ ల్**

భద్రతకు :

మంచి ప్రతిఫలానికి :

మూలధనాన్ని సులభంగా
లిరిగి పొందుటకు :

డిపాజిట్లను బొంబాయి, కలకత్తా, ఢిల్లీ, మద్రాసులలో గల ఇండియా రిజర్వ్ బ్యాంకులలోనూ, ఇతర ప్రైవేట్ బ్యాంకులలోనూ, ఇతర ప్రైవేట్ బ్యాంకులలోనూ ఉంచవచ్చును.

వడ్డీని, సొమ్ము డిపాజిట్ చేసిన 10 ఏళ్లు పూర్తికాగానే డిపాజిట్ తేదీమొదలు ప్రతి వారమునా నెల మొత్తాన్ని సొంతవనస్సు కాని, అంత కొరసారి సారినా 3½% వంతున రోగానే అనుమతమైనది. డిపాజిట్ చేసిన వడ్డీ మొత్తాన్ని, ఏ ప్రభుత్వ చేసిన అది సంవత్సరం చివర, ట్రెజరీ సేవింగ్స్ డిపాజిట్ ల్ అయినా పొంది నిష్కర్తనా సరే, కాఫీసాటియైన పొంది నిష్కర్తనా సరే, డిపాజిట్ చేసిన డిపాజిట్ ల్ రేటును, డిపాజిట్ ఆయన/అమె యొక్క విలాసానికి కాలగమనికనుబట్టి వచ్చేయైన నికర పబ్లిక్ డెబ్ట్ ఆఫీసువారు పంపగలరు. మొత్తాన్ని పొందివచ్చును.

మీరు మరువ పడు నుచుండి :

రాబడి పన్ను మినహాయింపు, డిపాజిట్లపై లభించు వడ్డీపై రాబడి పన్ను లేదు. రాబడి పన్ను చెల్లించు కొరకు డిపాజిట్ దారు మొత్తం ఆదాయాన్ని లెక్కించునపుడు ఈ పైపెట్టి మొత్తం అందులో చేర్చబడును.

ఈ డిపాజిట్లను ప్రభుత్వంవారు మున్ముందు ప్రకటించే తేదీనుబట్టి వచ్చుచుంటారు.

డిపాజిట్లను రు. 100 మొత్తంలో క్రింద సూచించబడిన గరిష్ట పరిమితులలో వుచ్చుటంటారు.

రు. 25,000/- డిపాజిట్ దారు ఒక్కడే అయితే

రు. 50,000/- ఇద్దరుగా చేరియున్న లేక సంస్థల విషయంలో

రు. 1,00,000/- ధర్మసంస్థల విషయంలో

జ్ఞాపకం ఉంచుకోండి :

మీరు ట్రెజరీ డిపాజిట్ చేయడంతో, మీ మూలధనాన్ని సురక్షితంగా చేసుకొనడంతోపాటు, 3½% వంతున, రాబడిపన్ను మినహాయించిన ఆదాయాన్ని పది సంవత్సరాలకు పొందుతామనే గట్టి నమ్మకం ఉంటుంది.

ఇప్పుడే డిపాజిట్ చేయండి -

క్రింది వివరాలతో లెక్కి పెట్టుకోండి :

మీ మూలధనం, విలాసం, డిపాజిట్ మొత్తం, ఒక్కరుగానీ, లేక అందంగానీ, వడ్డీని పొంద గోరే ట్రెజరీ డేటు, లేక రిజర్వ్ బ్యాంక్ లాఫ్ ఇండియా వారిచే సొమ్ము పంపబడుచున్న విలాసము : అందగొనెనదో మూలధనం చెల్లించబడు విధానము లేక, డిపాజిట్లపై పంపబడు పరిమితిని రిజర్వ్ బ్యాంక్ లాఫ్ ఇండియా వారికి, లేక మీరు నమోదంగానున్న ఇంటిరియర్ బ్యాంక్ లాఫ్ ఇండియా వారికి ప్రామాణికం.

భారత ప్రభుత్వపు నేషనల్ సేవింగ్స్ కమిషనరు, ఆర్థిక
మంత్రి కార్యాలయం, గోర్ఖన్ కాజిల్, సిక్లూవారి ప్రకటన

సంపుటి 7

మార్చి 1951

సంచిక 1

క్రీ. శ్రీ. రామలింగా రెడ్డిగారు

భారత పుత్రులలో, అఖండ ప్రజ్ఞగల విద్యావేత్తగా, మహామేధావిగా, అఖిల భారత ఖ్యాతినందిన ఆంధ్ర ప్రముఖులు శ్రీ రామలింగా రెడ్డిగారు. చిన్ననాడు దేశీయ కళాశాలలలో ప్రథమ శ్రేణిలో నిలచి, తదుపరి విదేశీ కళాశాలలలో కూడనట్లే ఉత్తీర్ణుడై సూక్ష్మ బుద్ధిగల వ్యక్తిగా, ఆకర్షణీయమైన వక్తగా ప్రఖ్యాతి గడించినారు. విద్యానంతరం అనేకమార్లు ఇంగ్లాండు, అమెరికా, యూరోపులలోనూ, కెనడా, జపాన్, ఫిలిప్పీన్సు, మలయా దేశాలలోనూ సంచరించి, ఆయాదేశాల విద్యా సమస్యలను సమగ్రంగానూ, సునిశితంగానూ పరిశీలించి సంపాదించిన యనుభవముతో స్వదేశమునందలి పెక్కు కళాశాలలలో అభివృద్ధి కరమైన నిర్మాణమును చేయకలిగినారు. బరోడా కళాశాలలో వైస్ ప్రిన్సిపాలుగాను, మైసూరు మహారాజావారి కళాశాలలో ప్రధానాచార్యులుగానూ, అఖిలభారత విద్యా సంఘపు సలహాదారుగానూ, వీరొనరించిన సేవ, వీరు చేసిన నిర్మాణం, భారతీయులందరి మన్ననలను బడసినది.

1926—సం॥ స్థాపితమైన ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయము యీనాడింత అభివృద్ధిని గాంచినదంటే, ముఖ్యంగా యిందలి శాస్త్రశాఖలు అఖిలభారత ఖ్యాతిని పొందుచున్నవంటే, దీనికి కారకులు శ్రీ రామలింగా రెడ్డిగారే అని చెప్పితిరాలి. ఆదినుండి, మధ్యలో ఏ స్వల్పకాలమోదక్క, మొన్నమొన్న మైసూరు విశ్వ విద్యాలయపు ప్రొఫెసరులరు పదవిని స్వీకరించేటంతవరకు, శ్రీ రామలింగా రెడ్డిగారు, ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్తుయొక్క ఉపాధ్యక్షులుగా తన శక్తి సామర్థ్య వలన వినియోగించి, పరిషత్తు వికాసమునకు దోహద మొనర్చినారు.

శ్రీ రెడ్డిగారు, ఆంధ్ర అంగభాషల రెండింటి ప్రసిద్ధ పండితులు. రెండింటి గంభీరమైన శ్రోతలను ముగ్గులనుగాజేయు వక్తృత్వపటిమకుతోడు, రెండు భాషలలోనూ చక్కటి రచనా సమర్థతగలవారు. తెనుగున విద్యత్తుతోపాటు సునిశితమైన విమర్శనాచతురతగలవారు. స్వచ్ఛ

మైన సాంప్రదాయబద్ధమైన గ్రాంథిక భాషలో కళాపూర్ణోదయముపై వీరురచించిన కవిత్వతత్వ విచారము, ముసలమ్మ మరణం అనే పద్యకావ్యము, విద్వాంసుల అభిమానాన్ని బడయగలిగినవి. తెలుగు భాషలో వీరు రచించిన అర్థశాస్త్రము మదరాసు విశ్వవిద్యాలయపు వారి బహుమానమును పొందినది. భారతమునకు తెలుగులోను, రామాయణమునకు ఇంగ్లీషులోను, వీరు వ్రాయుచున్న భాష్యములు ఏప్రిల్ నెలలోగా సమాప్తికాగలవన్న వీరి యాశ నెరవేరకుండానే, వీరు కాలధర్మము నొందుట చాల శోచనీయాంశము.

ఇట్లు విద్యారంగములోనేగాక, రాజకీయ రంగములో గూడ శ్రీ రామలింగా రెడ్డిగారు ఎక్కువైన విజ్ఞానాన్ని సంపాదించారు.

శ్రీ. శ్రీ. కట్టమంచి రామలింగా రెడ్డిగారు.
జననం 1880. మరణం 1951.

శాసన సభలలో వీరి చాక చక్రము మరువరానిది. అయితే, రాజధర్మి, రాజనితి, సాధు అనర్థములన్నియు, దినదినము క్రొత్త క్రొత్త రూపములను దాల్చుచున్న హాస్యరసాలలో, ప్రత్యక్ష రాజకీయములన్నీ వ్యక్తిస్వేచ్ఛా తత్వవాదియైన వీరికి బురదగుంటలుగా తోచుటచే, బహు ప్రజ్ఞా శాలియయ్యి, రాచకీయ రంగమునుండి వీరు విరమించుకొనిరి.

పండితులు, భాషాసేవకులు, ప్రపంచ భ్యాతిబడిసిన పక్షలు, అన్నింటినీ సమంపన్నులు బహు ముఖప్రజ్ఞాశాలియునగు శ్రీ రామలింగా రెడ్డిగారు 24—2—1951 న, తమ 71 వ ఏట తనువు చాలించారు. వీరి మృతికై అఖిల భారతమూ, అందూ ముఖ్యంగా అఖిలాంధ్రావసీ దుఃఖించుచున్నది. వారి ఆత్మకు భగవంతుడు శాంతి గూర్చుగాక !

కృతజ్ఞత

ఆంధ్ర మహిళాసభ యాజమాన్యాన కొన్ని సంవత్సరాలుగా జరుపబడుచున్న పారిశ్రామిక విద్యాలయము మా చదువరులకు చిరపరిచితమైనదే. ఇందుపనితలకు గౌరవమైన జీవనోపాధిసాధకములైన గృహ పరిశ్రమలు, ప్రభుత్వ పారిశ్రామిక శాఖవారి ఆమోదముతో, వారి నిబంధనలు, నియమావళులు, విధానాలు ఆధారంగా, నేర్పబడుతూ ఉన్నవి. నిరక్ష రాస్యలు, వయోజనులైన యువతులకుగూడ, ప్రభుత్వ ఆమోదముతో, మాతృభాషలోనూ, గణితములోనూ తగు మాత్రము ప్రవేశము కలిగించి, పరిశ్రమలలో ప్రభుత్వము ఏర్పరచిన వివిధ స్థాయిల పరీక్షలకు పంపుటకు కూడ ఏర్పాట్లు చేసి యున్నాము. నూలు తీయుట, చేనేత, కుట్టు, ఎంబ్రాయిడరీ, ఊలు, లేసు అల్లికలు ఇందు ముఖ్యంగా నేర్పించు చేతిపనులు. ఇంత వరకు 60 మంది లోయర్ గ్రేడ్, 15 మంది హయ్యర్ గ్రేడ్ పరీక్షలలో కృతార్థులైరి. శిక్షణ ముగిసిన యువతులు, విద్యాలయములలో ఉపాధ్యాయులుగానూ, లేక, కొలది ధనముతో ఒక చిన్న స్వతంత్ర వ్యాపారము పెట్టుకొని, గౌరవ జీవనమును గడపుచున్నారు.

యీ విద్యాలయమునకు భవనము నిచ్చి, మాకృషికి తోడ్పడిన శ్రీ రాజ్యలక్ష్మిగారికి దీనిని రికగ్ నైజ్ చేసి, దానికగు వ్యయములో కొంత భాగము నాల్గు సంవత్సరములుగా భరించుచున్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వము వారికి ఇందలి కడు

బీద విద్యార్థినుల భోజనవసతి సౌకర్యములకు, ఉచిత విద్యార్థి వేతనములకూ ధనవిరాళము లిచ్చి, సానుభూతితో మాకృషికి తోడ్పడుతున్న ప్రతి ఒక్కరికి మా కృతజ్ఞత.

ప్రస్తుతంలో యీ కృతజ్ఞత తెలుపుట కొక ముఖ్య కారణము గలదు. వీరు చేసిన పునాదుల ఆధారముగా, వీరందఱూ చూపిన సానుభూతి సహకారముల ఫలితంగా, మేమింత కాలము విజయవంతంగా సాగించిన కృషి, నేటికి భారత కేంద్ర ప్రభుత్వమువారి ఆమోదమును బడసి భారత ప్రభుత్వ పారిశ్రామిక శాఖనుండి, పారిశ్రామిక విద్యాల యాభివృద్ధి నిమిత్తం, రు. 50000—విరాళమును బొందకలిగినది. ఇందులకై భారత ప్రభుత్వమునకుమా కృతజ్ఞత.

ఈ మొత్తముతో, పారిశ్రామిక విద్యాలయములో కొన్ని క్రొత్త శాఖలు ప్రారంభించుటకై మహిళా సభ కార్య నిర్వాహకవర్గము నిర్ణయించారు.

ఇందు ప్రధానమైనది, అచ్చు పనిశాఖ—ముద్రణా యంత్రములో అచ్చు కూర్చుపనిలో యువతులకు శిక్షణనీయవలెనని, ఆంధ్ర మహిళాసభ చిరకాల వాంఛ. ప్రభుత్వ విరాళముతో తగుమాత్రము ముద్రణా యంత్రమును కొని, ఎక్కువమంది స్త్రీలకు, తెలుగు, ఇంగ్లీషు, అరవ, హిందీ భాషలలో అచ్చు కూర్చు విధానము నేర్పించి, ప్రభుత్వ పరీక్షలకు తర్ఫీదుచేయు ఏర్పాట్లు వెంటనే చేయబడును—

కృతజ్ఞత

1951, జూన్ నెలనుండి, యీ విద్యలో శిక్షణ ఏర్పాటు కాగలదు. స్త్రీలందఱూ యీ సదవకాశమును వినియోగించు కోగలరని హెచ్చరిక.

ఇంకమీద, ఆంధ్ర మహిళ కూడ తన స్వంత ముద్రణాలయంలో ముద్రింపబడే అవకాశము కలుగుతుంది. గత ఏడు సంవత్సరములనుండి, అనేక విధములైన కష్టములకోర్చి, స్త్రీల విద్యాభివృద్ధియే ఆదర్శముగా, ప్రజామోదమే ఆధారంగా, నిర్విఘ్నంగా మాసమాసము వెలువడుచున్న ఆంధ్ర మహిళ యింకమీద స్త్రీలచే నడుపబడే తన స్వంతముద్రణా యంత్రములో ముద్రింపబడు సుదినమును చూడ బోతున్నది.

ఈ యభివృద్ధికి కారణభూతులైన భారత ప్రభుత్వపు పారిశ్రామిక శాఖవారికి, మా హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞత.

—ఆంధ్ర మహిళాసభ.

బాలమేధావి

శ్రీ కృష్ణహరినాథ ప్రభువు అనే పేరుగల పదిహేను సంవత్సరాల బాలుడు (తణుకు, బట్టెముక నోడూరి బిల్లా) తన తండ్రియగు కొండూరి సత్యనాథాచార్యుల సహా తే 26—2—51 దీని సాయంకాలము 4 గంటలకు “ఆంధ్ర మహిళాసభ” లో తన బాల్యకవుల మేధా శక్తిని ప్రదర్శించెను.

అనేక మంది వారి, వారి పుట్టు పేరే సులభమైన చెప్పి ఆదినము పేరు చెప్పవన్న సాహసమునకు నెరుపే సమాధానము నిచ్చి సభ్యురాండ్రకు ఆశ్చర్యమిచ్చి కల్పించెను.

ఇట్లాగే మహిళా సభలో బుగ్గవారి, తినివారి, నభ్యురాండ్రకొఱతై కార్యక్రమములు ఏర్పాటు చేయబడుచున్నవి. ఎక్కువమంది ఈ రోజులలో నియోజకవర్గ మహిళాసభ కార్యక్రమములలో సాగ్గాంబలసరిగా మనవి.

కార్యదర్శిమయి.

లక్షలమ్మ పెక్కికల్ ఇన్స్టిట్యూట్

చైపు, పొట్టుహోండు తరగతులు

ప్రతిదినము

10 గంటలనుండి 6 గంటలవరకు

జరుగు చున్నవి.

మాస రుసుము :—చైపు 3—0—0

పొట్టుహోండు 3—0—0

కరెస్పాండెంట్

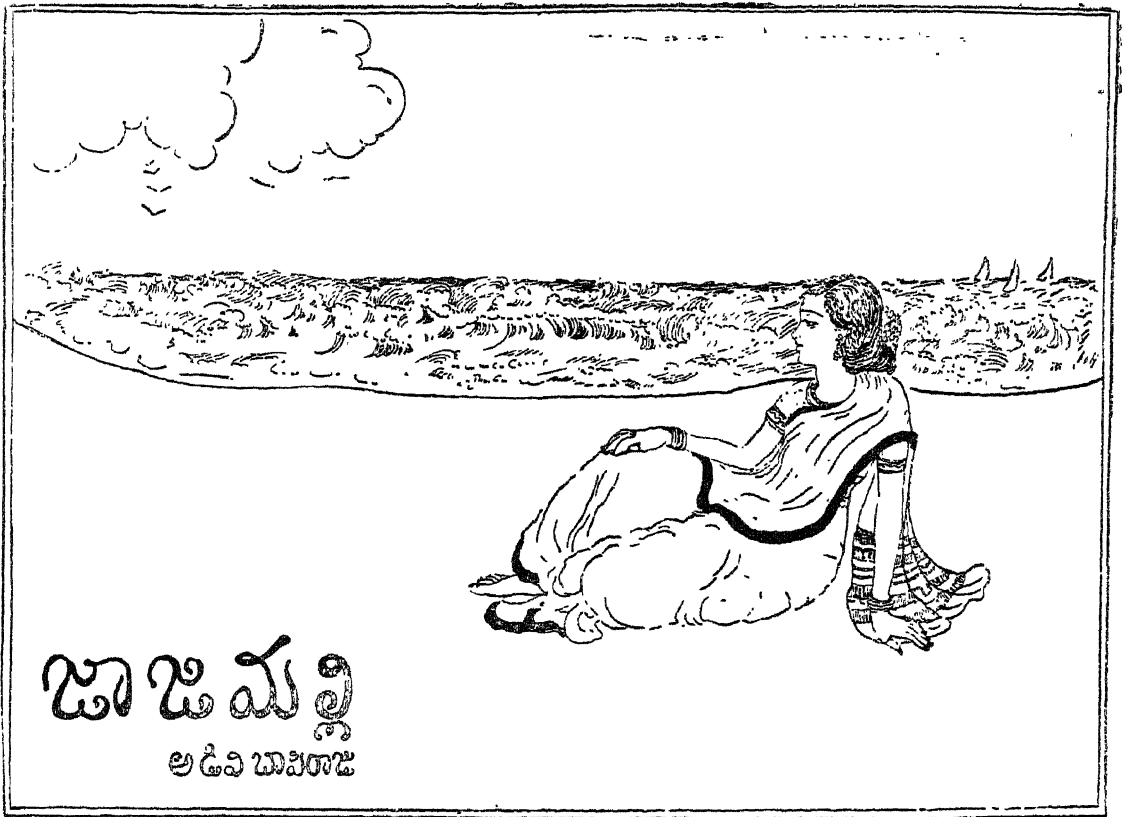
లక్షలమ్మ పెక్కికల్ ఇన్స్టిట్యూట్.

ఆంధ్ర మహిళా సభ.

కుమారి సుగుణరంగదే.

లక్షలమ్మ పెక్కికల్ ఇన్స్టిట్యూట్ నుండి.
చైపు హాయిదు పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులైన ప్రథమ విద్యార్థిని.

జాజి మల్లి అడివి బువ్వ

దశమ గుచ్ఛము
(వెనుకటి సంచిక తరువాయి)

౨

రాధాకృష్ణ తనతో ఏమిటి మాట్లాడాడు? అతడు తన ఉద్దేశం గ్రహించాడు. ఆతని మాటల్లో మరేమీ ఘాటు లేకపోయినా, భావం ఘాటుగానే ఉంది. వెంకట్రావుకు ఆ మాటలతో నాలుగు రోజులు తిన్నగా తిండి సహించలేదు. నరసింహమూర్తి మేష్టరు వెళ్లిపోగానే సుకీల వెంకట్రావుకు ఒక నాయరు వంటమనిషిని ఏర్పాటుచేసింది. అతడి వంట కొన్నాళ్ల వరకూ వెంకట్రావుకు రుచించలేదు. తర్వాత అదే అలవాటయింది.

“వెంకట్రావుగారూ మనది “ఫ్రీజ్” సంఘం కాదు! కాని ఆలాని ముసలమ్మ చాందనాలు కలవాణ్ణి కాదు. వివాహం చేసుకున్న స్త్రీ భర్త విషయంలో సత్యమైన నడవడి చూపించాలి. అంతకన్న దిట్టంగా భర్త వర్తించాలి. ఇష్టంలేనూ భార్య భర్తల తనం రద్దు చేసుకోవాలి! ఏమంటారు? వెనక ఒకటి, ముందు శేరొకటి ఉంటే

న్యాయమా చెప్పండి!” అని రాధాకృష్ణ అన్నాడా నాడు.

ఆ మాటలకు వెంకట్రావు తెల్లబోయాడు. ముచ్చెను టలు పోశాయి. ఒక నీమేషం అక్కడ ఉండలేక పోయినాడు. వెంటనే అతడు “రాధాకృష్ణగారూ! నాకు చాలా అర్థంబు వని ఉంది. నేను వెడుతున్నాను. సుకీలగారితో చెప్పండి!” అని వెళ్లిపోయినాడు.

ఇంటికి వెళ్లే దారిలోనే అతనికి మతిపోయింది. కన్నీరు లేని దుఃఖం అతనికి పొర్లి వచ్చింది. వక్షము వేడి నిట్టూర్పుతో నిప్పురాజేయు తోలుతిత్తిలా ఎగసిపోయింది. ఇంటికిపోయి వక్కమీద వాలిపోయినాడు. ఆపూట అతడు భోజనం చేయలేదు. నాయరు పిలిచినా వంట్లో బాగుండలేదని వంకపెట్టినాడు.

ఆ మర్నాడూ ఆ మర్నాడూ ఆఫీసుకు వెళ్లేడు. తన చీరు హృదయం అందరికీ తెలిసిపోయిందని అతడు సిగ్గుపడి కృంగిపోయినాడు. చివరికి నాయరుకూ తన మొగం చూపించలేక పోయినాడు. అతని జీవితం ప్రాథమికావస్థలోనే పెరి

గింది. ఈనాటికి బహుళ భావ సంఘాతంతో క్లిష్టమైంది. పుస్త్రీ గమనం మహాదోషమని ఆతనికి ఎప్పుడూ తట్టలేదు. అలాగే పుస్త్రీ గమనం చేయాలనీ కాంక్ష ఉద్భవించలేదు. ఆ రకమైన రంగులు ఆతని జీవిత చిత్రంలో సన్నిహితం కానేలేదు. పద్మావతీ ఆతనికి సర్వముగా నిండి ఉండేది. నేడా నిండుతనం వెలితి తాల్చింది. బహుళ ముఖమైన పూర్ణ మానవ జీవితంలోని ఘాటువాసనలూ, పులుముడు రంగులూ, రకరకాల చీకట్లూ, వెలుగులూ, చిత్ర చిత్రాలైన జీవితాలూ, భావాలూ, రాజకీయాలూ, మతాలూ, ఆదర్శాలూ, కాంక్షలూ వివిధ మానవ హృదయాలూ ఆతని జీవితాన్ని పొదివికొని పోయినవి.

అడవిలో పెరిగిన పక్షిలా ఉన్న ఆతడు ఉద్యాననాల్లో చేరిన మయూరంలా అయ్యాడు. ఈ ధ్వజలూ, ఈ వాసనలూ, ఈ గుంపులూ వేరు. అక్కడ ప్రకృతాలవి, ఇక్కడ మానవారణ్యము.

నాలుగవరోజున సుశీలా రాధాకృష్ణలిద్దరూ ఆతని ఇంటికి వచ్చినారు. ఆతడు తెల్లబోయినాడు. ఆతనికి విపరీతమైన కోపం వచ్చింది. వారితో ఎంతకాలంవరకో ఆతడు మాట్లాడలేదు. పువ్వుడరు పూసుకున్న సుశీల మొఖాన్ని శైలిమని చెంపపెట్టులతో వికారం చేయాలని ఆతని మనస్సు ఘాండించింది. నెంట్లు రాసుకుని, లాలిత్యంగా దుస్తులు వేసుకుని శ్రేణులేని కంటి అద్దాలు ధరించిన రాధాకృష్ణని ముక్కలుచేసి ఆతడెక్కివచ్చిన కారులో వేసి పోలీసు స్టేషనుకు తానే ఆ కారు తీసుకునివెళ్లి అప్పగించాలన్న తీవ్ర కోర్కె వెంకట్రావును ఊపివేసింది.

“వెంకట్రావుగారూ! ఏమిటి స్థితి? యవరంఅన్నా చేసుకోలేదు. మా రకం జీవితం మీకు అర్థంకాక కంగారుపడి పోతున్నారు!” అని రాధాకృష్ణ అన్నాడు.

“మీకూ మాకూ గాఢమయ్యే స్నేహంలో మొహమాటం లేక రాధాకృష్ణగారన్న మాటలకు మనస్సు వీకాకు పెట్టుకున్నారా” అని సుశీల అడిగింది.

వెంకట్రావు మండిపోయాడు. “మీ ఇద్దరి స్నేహం నేను కోరలేదు. మీరే నా స్నేహంచేసి, నన్ను గడబిడ చేశారు. మీ ఉద్దేశాలు నాకు తెలియవు. మీ విధానాలు

నాకు అర్థం కాలేదు. దగ్గరకు వచ్చిగా మీరే, అపార్థాలు చేసుకున్నా మీరే! మీకూ నాకూ స్నేహం లేకపోవడమే మంచిని.” అని అతడంటూ పడక గదిలోనికి వెళ్లి, పక్కమీద మేను వాల్చినాడు.

పదినిముసలయిన తర్వాత రాధాకృష్ణ ఒక్కడూలోనికి వచ్చాడు. “వెంకట్రావుగారూ! మీరు ఏనిరోజుతే అది చేస్తాను, సుశీలను ఇక్కడ వదిలివెళ్లి సామ్యం చే వెడతాను కాని నన్ను గురించి తప్పభిప్రాయం పడవద్దని ప్రార్థన!” అన్నాడతడు.

వెంకట్రావు తెల్లబోయాడు. అతడులేని రాధాకృష్ణ బుజాలమీద చేయివైచి, ఒక్క నిమేషం నిల్చిఉండి, నిట్టూర్పునిడిచి, మల్లివెల్లిమందం మీదవాలినాడు. రాధాకృష్ణ సామప్రపుల్లంకాగా, మంచం దగ్గరకువచ్చి, “నేను రేపువచ్చి కనబడతాను!” అని ఆవలకు వెళ్లి పోయినాడు.

సుశీల లోనికి వచ్చింది, ఆమెతల నాన్సుకుని గుమ్మం దగ్గర నిలుచున్నది. వెంకట్రావు గుండెగుగుబ కొట్టుకుంది. ఆమె రావడమే! అతడు రివ్యూనలేచి నిలుచున్నాడు. ఆతనిగుండె రెండుక్షణికాల కాలం ఆగిపోయింది. కళ్లు మైకం కమ్మినాయి. తలవాల్చుకున్నాడు.

“సుశీ! నువ్వనాకు చెల్లెలవు, నువ్వు ఇంటికివెళ్లు! ఒకరికొకరం మనం పూర్తిగా అర్థంకాక ఈలా అయింది. ఇద్దరూ ఎల్లండిరండి” అన్నాడు. సుశీల నెమ్మదిగా వెళ్లి పోయింది.

ఇదివరకే తనభార్య ఏ యాత్రకానా వెళ్లవచ్చునని బుచ్చి వెంకట్రావు అనుమతి పత్రంవ్రాసి విద్యాలయాధికారిణికి ఇచ్చి ఉన్నాడు. ఆ విషయం తానబయలు చేరబోయేముందు పద్మావతి భర్తకు కవసువ్రాసి పోస్టులో వేయించింది. ఆ ఉత్తరం ఆతడు రెండురోజులు చూడకుండా అలాగే ఉంచాడు. తర్వాత చూచుకొని ఆశ్చర్యం పొందినాడు.

ఈ యాత్రకు ఎందుకు వెళ్లివెళ్లు?

తాను యాత్రకో ప్రయాణానికో వెళ్లకుండానే ఎక్కడకు చేరుకున్నట్లు?

తనకూ! ఏమి కావాలి?

అనేకులు ధనం సంపాదించుకొనడమే ఆశయంగా పెట్టుకుని, కుమిలి, కూరి, దొర్లిదొరి ఆధనం సంపాదించుకుంటారు. అలావారి జన్మతా ఆ భయంకరయోగం నిండిపోతుంది. కాని తనబోటివాళ్లకు వ్యక్తంకాని ఏవో కాంక్షలూ, ఆశయాలూ నిండిపోతాయి. వాని స్వరూపజ్ఞానంలేక తాము ఆవేదనలో క్రుంగిపోడవం రోజూ జరిగే నిత్యనాటకం.

తనకు సుఖీకావాలా? ఆమె తనకు దక్కితే తనకు ఏదో ఆనందం కలుగుతుంది. అంతకన్న అందమైన మలయాళ భామినులు ధనం చూపిస్తే తనతోవచ్చి ఉండగలరే? మలయాళీలేమిటి, ఏచేతస్థులై నా సరే ధనానికి వచ్చేవారు అచ్చరలవంటివారు మదరాసులో ఉన్నారు.

“బ్రాతెలు” కాసనం అమలులో ఉన్నా అమలులో లేనట్లే! ఎంతమంది రహస్యంగా ఈ వృత్తి సాగించడం లేదు. అయినా అతిపురుషవాంఛ జీవితానికి ముఖ్యంకాదే! అలాంటి ఆలోచనలే కలుగలేదే! ఈ సుఖీల ఏదో అతి విచిత్రమైన బాలిక, ఆమెలో ఏదో అద్భుతమైన ఆకర్షణ ఉంది.

బహుశఃముఖమైన కారణాలవల్ల శ్రీ పురుషులలో ఆకర్షణ ఉద్భవిస్తుంది. రూపసౌందర్యమూ అవయవ సౌష్ఠవమూ, ఆకారపు తీర్మా, కంఠమాధుర్యము గుణగణాదులు, చేష్టలు ఈలా ఎన్ని కారణాలుండ వచ్చును. సుఖీల తనలో పశుత్వభావాలకు దోహదంమిచ్చింది.

అలోచనలు సముద్రతరంగాలై, పోటుపాటులై ముంచెత్తుకు వచ్చాయి బుచ్చి వెంకట్రావుకు.

తాను సినిమాకంపెనీ పెడుతున్నట్లు పద్మకు తెలియదు. ఆ పెట్టుబోయే కంపెనీతో చక్కని చిత్రంతీయాలి. అందులో పద్మభాగం పుచ్చుకోవాలని కదా తనకోర్కె! కాని తాను సినిమాకంపెనీని స్థాపించి పూనుకోడం ప్రత్యేకం సుఖీలకోసం, సుఖీలతనకు ఇంకా దగ్గిరగావస్తుంది. సుఖీల కథానాయకురాలు కావాలి. కాని తనభార్య కంఠం ఆకథలో భాగంకావాలి.

బుచ్చి వెంకట్రావు అనేక సినిమాకంపెనీలు పరిశీలించి చూచాడు. అనేక సినిమాసంస్థలు టక్క గొడుగుల్లా ఉద్భ

వించి మరునాడు మాయమై పోతున్నాయి. కొన్ని ఎదో రకంగా తంటాలు పడుతున్నాయి. కొన్ని చచ్చిచెడి చాయంగల విన్నపాలై ఒక బొమ్మతీసి మాయమై పోతున్నాయి. ఆ బొమ్మలాభం తెస్తే డిస్ట్రిబ్యూటరు నంజుకుంటాడు. విజయవంతమైన చిత్రం కాకపోయినా, ఆ చిత్రంవల్లనే డబ్బు గుంజుకోగలడు డిస్ట్రిబ్యూటరు.

ఒక కంపెనీపెట్టి చిత్రం తీయడం ప్రారంభిస్తే ఎంత మహోత్సవంలా అయిపోతుందో! వేలకొలది జనులు చిత్రం నిర్మించడానికి కావాలి. అందరూ నిర్మాతకు దాసానుదాసులవుతారు; కాదులూ, రిహార్సల్సు, తారలు రావడం, పోవడం, చిత్రంలో ఒక్కొక్క సంఘటన తీయడం! దానికై నెట్టింగులు, ఆవేశక దర్శకుడూ ఛాయాగ్రాహకుడూ, శబ్దగ్రాహకుడూ కార్యక్రమానికి ఉపక్రమించడం. అంతకు ముందు నగలు, నాణ్యాలు దుస్తులు సేకరించి సిద్ధం అవడం! శ్రీ పురుష తారలకు వేషాలు వేయడం. నెట్టింగులలో దీపాలు అమరించడం, ఆ దీపాలతో పగటిలా చేయడం, ఆర్చేస్తూ ఉండడము! ఒక్కొక్కసెట్టుకు సంబంధించిన రంగాలన్నీ తీయడం! ఎంతగడబిడ. ఈ గడబిడకంతకూ ఆతడు తాను నాయకుడు. అందరూ ఆతనిచుట్టూమూగాలి. ఆతన్ని కొలవాలి, పొగడాలి, గౌరవించాలి, ఆతడు సంపూర్ణాధికారి.

ఇదీ బుచ్చి వెంకట్రావు హృదయాంతరాన ఉదయించిన గాఢమైన కాంక్ష.

పద్మావతి యాత్రకువెళ్లిన ఆయదవరోజున సుఖీల రాధాకృష్ణలు ఇద్దరూ బుచ్చి వెంకట్రావు దగ్గిరకు వచ్చారు. రాధాకృష్ణతానే తనకారును నడుపు కొంటూవచ్చాడు.

“రండి, దయచేయండి!” అంటూ బుచ్చి వెంకట్రావు వారినిలోని హాలులోనికి తీసుకొని పోయినాడు.

రాధాకృష్ణ:—వెంకట్రావుగారూ త్యాగరాజనగరంలో మొదటి రకం షేడ ఒకటి కుదిర్చాను, శుభముహూర్తం చూచి మనం పనిప్రారంభించడమే!

వెంకట్రావు:—ఫస్టు! శుభముహూర్తం చూడండి!

రాధాకృష్ణ:—మిదగ్గర ఇప్పుడు ఎంత డబ్బు సిద్ధంగా ఉంది చెప్పండి?

వెంకట్రావు :—ఇరవై అయిదువేలన్నాయండి.

రాధాకృష్ణ డైలబోయినాడు. “ఇరవై అయిదు వేలతో మనం ఏం చేయగలం బుచ్చి వెంకట్రావుగారూ? పని ప్రారంభించిన పదిహేనులక్ష కూడ సరిపోదే!” అని ఆతడు కాలుస్తూ సిగరెట్టు సుగంధాన్ని ఆందనగానే బూడిద రాల్చు గిన్నెలో పారవేసినాడు. “ఒక లక్షైనా పెట్టు బడితో ప్రారంభిస్తారనుకున్నాను!” అని ఆతడు వర్షిలో కూలబడ్డాడు.

“నాదగ్గర లక్ష ఎక్కడున్నాయి రాధాకృష్ణగారూ! నావ్యాపారానికి అవసరమైన సొమ్ము అరవై వేలు. ఆ సొమ్ము మారుతూ ఉంటుంది. ఏర్పరచుకొన్న జీతమూ నావంతులాభమూ, కర్బులుపోను మిగిలింది ఇరవై అయిదువేలన్నాయి. అది పెట్టి మాత్రమే నీనీమా ప్రారంభించగలను. మీరు ఇతర భాగస్వాములను తీసుకు వస్తామన్నార కాదా?” అని వెంకట్రావు రాధాకృష్ణను వుచ్చచేసినాడు.

సుఖీల నెమ్మదిగా వారిరువుర దగ్గరకువచ్చింది. ఇంత వరకూ ఆమె ఇటుఅటు పచారు చేస్తున్నది. “నాకేర వేసిన అరువేలూ వేసి నేనూ భాగస్వామిని అవుతాను. రాధాకృష్ణగారి దగ్గర అయిదువేలన్నాయి. అంతవరకూ ఆయన వేస్తాడు. నాజీతమూ, రాధాకృష్ణగారి జీతము నిర్ణయించి అదికూడా కంపెనీ వాటాలు చేయవచ్చును.” అని ఆమె గోడకుకట్టిన ఒక నవీనచిత్రం చూస్తూనిలబడింది.

“మీ ఇద్దరి డబ్బావేయడం అన్యాయం. అదీకాక మీకు ఈయబోయే జీతాలుకూడా వాటాగా చూసుకోడం మరీ అన్యాయం. నాతంటాలు నేను పడతాను. ముహూర్తం పెట్టించండి మనం ఏర్పాటు చేసుకొన్న మేడలో పనిప్రారంభిద్దాము.” అటూ వెంకట్రావులేచి “రండి ఆమేడచూచి వద్దాము” అని పూర్తిచేశాడు.

౪

నీనీమా కంపెనీ ప్రారంభమైంది. ప్రారంభోత్సవానికే మూడు వేలయింది. తొరలకూ, తొరకులకూ ప్రారంభ రుసుములు ఎనిమిది వేలయ్యాయి. ప్లూడియోకు అడ్వాన్సు అయిదువేలయ్యారు. రాధాకృష్ణ దర్శకుడు తెలుగు చిత్రాలకు

ఎవరు దర్శకులు కాలేరుగనుకా. చిత్రం కూడా గట్టిగా గీయలేని ఒక చిత్రకారుడు కళాదర్శకుడు. సంగీత దర్శకుడు రాధాకృష్ణే!

పెళ్లమని ప్రారంభమైంది బుచ్చి వెంకట్రావు “నవీన చిత్రా ఫిలుమ్సు” కంపెనీవారి “దేవాలయం”! అనే చిత్రం “మందాకినీ” ప్లూడియోలో చిత్రం తీయడం ఏర్పాటయింది. మొదటిరోజు షూటింగు ఒక మంత్రిగారు “మీట” నొక్కి ప్రారంభిస్తానట.

కథకు పేరుపెట్టారు కథ ఏమిటో ఎవరికీ తెలియదు. ముందర రాధాకృష్ణ పాటల వరసలు నిశ్చయం చేశాడు. “మూడు డాన్సులన్నా ఉండాలన్నాడు” రాధాకృష్ణ! “కాదయ్యా! మొన్న లక్షలు ఆంధ్రనేకంలో గణించిన “కొట్టడా” అనే అరవ చిత్రంలో ఎనిమిది డాన్సులు, పదహారుపాటలు ఉన్నాయి. మన చిత్రంలో ఆఖరికి అరుదాన్సులు, పదాలుగు పాటలన్నా ఉండకపోతే ఎట్లాగూ?” అని అసిష్టెంటు డైరెక్టరు రామచంద్ర అన్నాడు.

“కథరాయడం ఎవరు? వాటికి మాటలూ పాటలూ రాయడం ఎవరు?” అని బుచ్చి వెంకట్రావు అడిగినాడు.

“కథనేనే ఇంగ్లీషులో రాస్తాను. డైలాగులూకూడా నేనే ఇంగ్లీషులో రాసిపారవేస్తాను. అవి తెలుగులోకి మార్చడమేగా! కాస్త కథలు దిట్టంగా రాస్తున్నాడు మా మేనల్లుడొకడు ఈ మధ్య! ప్రతిపేషరులో నూనాడి కథే! వాడురాసిన “గజ్జెల చప్పుడు” “మ్యూవుమ్యూవు” “వైటకొంగు” “మచ్చెల్లు!” “రాత్రివేళ!” అనేకథలునూ రంజుగా ఉన్నాయి. వాడే నాడైలాగు తెలుగులో పెడతాడు.” అని రాధాకృష్ణ అన్నాడు.

“కథలో మూడు ప్రేమదృశ్యాలు. రెండు ఆకాశంలో ఎగరటాలు, అయిదన్నాకత్తి యుద్ధాలు, రెండగుట్టు స్వారలు, నాలుగు విరహతాపాలు ఉండాలి లేకపోతే రక్తి కట్టుడు” అని రామచంద్ర అన్నాడు.

“ఒక రాజభవనం, మూడు పల్లెటూళ్లు, రెండు అడవులు, రెండు పడవనీసులు, నాలుగు పల్లెటూరి ఇళ్లు” ఇది ఉండితీరాలని కళాదర్శకుడన్నాడు.

పండుగ కోరికలు

రూపకం

శ్రీమతి కొత్తపల్లి లలిత.

స్థలం : శ్రీమంతుల భవనం.

సమయం : ఉదయం 7-30 గం.

శ్రీపతి } భార్యా భర్తలు—
రాజ్యలక్ష్మి }

(రేడియోలో ప్రభాత గీతం : పక్కమీద నుంచి ఆవలిస్తూ లేస్తారు శ్రీపతిగారు :)

శ్రీపతిగారు : ఏమే... ఇటుచూడూ—ఇప్పేళ కావలసిన వస్తువులన్నీ ఫ్యూన్ చేత తెప్పించావా? గుమాస్తా చాను—ముత్యపులకు పంచి ఇవ్వడానికి కావలసిన చీరలు, అద్దాలు దున్నెన్నా ఇంకా అవేవో—అన్నీ సరిగ్గా తెచ్చాడా?... అన్నట్లు నేను 'ఆర్డర్' చేసి వచ్చిన 'చీరు' సీసాలు డ్రైవు తీసుకొచ్చాడా లేదా?

రాజ్యలక్ష్మి : “అ...అ—అన్నీ చేరినట్టే—మీరేమంత అవసరపడనక్కరలేదు... ఇంతమంది పనివాళ్లు వుండగా మీకెందుకూ తాపత్రయం... వెధవలు వాళ్లే చేస్తారు చచ్చినట్టు ఎవరి కోసమనీ? వంటవిడవన్నీ పురమాయించాను... అన్నట్లు—

‘ఓ వెంకమ్మా—కాస్త మొదలు ఇడ్డీ మాట మర్చి పోవద్దు... బాబుగారి కది లేనిదే బొత్తిగా పండగవదు... మొదటి వాయ పంపించు—రామిగాడ్డి ‘బెడ్ కాఫీ’ పట్టుకురమ్మను’

(మల్లీకార్జునానికి)

‘ఒరేయ్... పుల్లా... పిల్లలకు తలంటి నీళ్లుపోసి కొత్త బట్టలు అవీ వేయించు... డ్రైవు కాదు క్లీనుచేసి వుంచ

మను... గుమాస్తా ‘చాను’ చేసి ‘టివోలీ’ లో నీట్లు ‘రిజిస్టర్’ చేసాడో లేదో కళక్కో—అసలే పరధ్యానపు చకం—తీరావేళకి తెల్లమొహం వేస్తాడు... చాను నమ్మరాని మనిషి!...

(ముసిముసిగా నవ్వుతూ)

చూడండి మిచ్చన్నే శ్రీ. శ్రీగారూ—మరే—ఎంతసేపు ఆలోచించి బుజ్జబుద్ధలు చేసుకొన్నా తెగడం లేదు... నేనే చీర కట్టుకోనూ?—కాస్త చెబురూ..... అబ్బ—మొన్న రంగూననుంచి తెచ్చిన చీరల రంగులన్నీ ‘అవోలా’ వున్నవి... పోనీ కేవలరాములో తెచ్చిన బార్జెల్లు అంత ‘కాస్టీ సారీల్లా’ లేవు... చివట అంతకన్నా ఖరీదైనది ఏదైనా పావుకెల్లి తెచ్చుకుంటే మంచిదేమో అనిపిస్తోందీ; ఇంతకీ తగిన ‘చాఫీ’ వుండాలి... దానికి సరిపడే ‘సాండల్వు’ కుదరాలి... మనం తయారయ్యామంటే ‘ఏ—వన్’ లా వుండాలి... చాకబారుగా నిమిషంలో డ్రెస్ చేసుకోవచ్చును... అదెంతవనీ... Art for art's sake in everything dear... అంటాను”

శ్రీ : “ఏమో—రాజీ—శ్రీమంతులకు వుండేకొద్దీ ఏదో తరుగ్గానే వుంటుంది... అన్ని చీరలు బీరువాలో నీకోసం మూల్గుతూంటే నీవేమో No...No—అంటావు. పోనీ—నీయిష్టమొచ్చిందే తెప్పించు... చాను చేతికి క్యాష్ చెక్కు ఇస్తే పనిమాట జ్ఞానాల్లా జరుగుతుంది... కొండ మీద కొత్తైనా రప్పించడానికి సిద్ధంగా! మహారాజ్ఞిగారి ఆజ్ఞ అవడమే ఆలస్యం—”

రా : “మొన్న నేను కట్టించిన ట్యూడ్ సూట్లూ మాతమ్మడు ఇంగ్లండునుంచి పంపిన ఎత్తైతై—పూలపూలది...అబ్బ నిజంగా ఏమి Wonderful Selection! దాన్ని చూస్తే సీతాకోక చిలకలూ అదే జ్ఞాపకం వస్తవి... నిజంగా నాకే కట్టుకోవాలనిపిస్తుందా ‘తై’ని చూసేకొద్దీ!—అవి ధరించడం మర్చిపోకండి... (నవ్వుతూ వెళ్ళిపోతుంది)

శ్రీ : “డబ్బంటే ఎంత దబ్బాగావుందో...ఇంతహాయిగా నిచ్చితగా...అహ—అందుకే ఎవరో వెధవన్నాడు ‘ధనమాలమిదం జగత్తు’ అని—(మలాసాగా రాగాలు తీస్తూంటే తేనె)

* * * *

స్థలం : మామూలు సంసారుల పెంకుటిల్లు :

శాస్త్రీ }
రామమ్మ }

భార్య భర్తలు

సమయం :
(తెల్లవారింది: శాస్త్రీ అరుగుమీద కూర్చొని రామమ్మ సానుపు జల్లుతూంటే చూస్తూంటాడు)

రామమ్మ : “ఏమండీ అలా ముసిందీట్టు కూర్చున్నారు. ఇక్కేళ్ళ సంవత్సరాది పండుగ...నిన్న బజారుకెళ్లమంటే పూరుకుంటిరి...ఇక్కేళ్ళై నా చప్పున వెళ్లి ఒకచీర పట్టుకు రండి...మీరు వచ్చేటప్పటికీ ధనియాల కాఫీ కాచి తలంటుకొని సిద్ధంగా వుంటాను!”
(అని కల్లాపు జల్లుతూ వుంటుంది)

శాస్త్రీ : “బాగానేవుంది సామెత...పండగ కస్తాంది అంటే గుండెల్లో రాయిపడిందన్న మాట. మీ ఆడవాళ్లు ప్రతిపండక్కి కొత్తకొరికలు తెచ్చిపెట్టు కొంటారే?”

రా : (విసురుగా) “మరి విరుద్ధమండీ మీది...పండక్కి గాక సరదాలు తద్దినాలకు తీరుతాయిటండీ...ఆడ వాళ్లకు వాళ్ల ఖర్చుమాయని అడగనిదే ఒక్కచీర—ఉప్పాడంచు చీర—కనీసం నెల కొక్కతైనా తెచ్చి

పొరేసిన పాపాన పోరాయె...లక్షణంగా అంద రాడ వాళ్లు వస్తే వస్తే చీరలు కట్టుకుని సీతాకోక చిలకల్లా ముకుతూ ‘ఏమండీ రామమ్మక్కగారు—మీ రింకా పాతిపీలికలోనే వున్నారు పండగపూట’ అని దీర్ఘా తీస్తే నాకెంత వొళ్లు చచ్చిపోయింటుంటుందో! ఎంత సిగ్గుపోయి బొగ్గు కర్చుకున్నట్లువుతుందో! నిజంగా మీ కేమైనా ఊహించారూ! అందుకే ఇన్నిసార్లు చెప్పడం...నలుగురుల్లో ‘ఫలానా పుల్లయ్యగారి భార్య కట్టుకున్న చీర ఎంత బాగుందో’ అనుకొంటే—ఆ గౌరవం మీకేగాని నాకవుతుందిటండీ?”

(వంగి ముగ్గులు తీరుస్తూ వుంటుంది)

శాస్త్రీ : (సర్దుకూర్చుని) “ఉమ్...ఎంత ఉపన్యాసం...అయినా నీ పుణ్యముంటుంది...నాదగ్గర చిల్లికవ్వ లేదు” ఆ కొమటిసీనుక్కి ఇప్పటికే—బాకీ వున్నాము...ముఖం తప్పించి తిరగలేక చస్తున్నా... ఆడవాళ్లకు మగవాళ్ల కప్పసుఖాలు అవసరం లేదు... అదేమంటే ‘ఈ చీరండీ...ఆ చీరండీ’—అని సాగ దీయడం చేతనవును...పాశ్చాత్యదేశాల్లో స్త్రీలువాళ్ల మగవాళ్లతో సమానంగా, పాటుపడి చల్లనీళ్లకు వేడి నీళ్లన్నట్లుగా తోడుపడ్తున్నారు...మనవాళ్లు చూచే నా నేర్చుకోవద్దు...”

రా : “ఆ...వాళ్లకంటే పిల్లా పీచు వంటాపెంటా వుండదు కాబట్టి ఆ దొరసానమ్మలు టుక్కుటిట్కు లాడుతూ ఉద్యోగాలు చేస్తారు...పూర్ణా ఏలుతారు...వాళ్లకు పెద్దముత్తయిపులు మాకూ సాటివస్తారూ... చాలైదురూ—”

శా : (కోపంగా) “ఆ...యే...పూ—యీసడిం చేస్తున్నావు...మీరే మహా పతివ్రతలూ...వాళ్లేమో వచ్చి సానులూను...బొత్తిగా ప్రపంచజ్ఞానం లేక వచ్చిన పాడుతలంపులంటే ఇక...అందుకే అన్నారు ‘స్త్రీ విద్య’ అని అనుభవజ్ఞులు—”

రా : (ఉపన్యాస ధోరణినిభిన్నయిస్తూ) “అందుకే స్త్రీ స్వాతంత్ర్యం—సమాన హక్కులూ—విడాకులూ—అని ఘోషిస్తున్నారు విద్యావతులు...”

కా : ' ఇకన్నీ ఇంట్లో కూర్చుని రేడియో వింటూ నేళ్లు
కునే చిలకపలుకులు... ఆడవాళ్లుబడై అటే తిరుగు
తారు... పూరికనే అన్నారూ 'శక్తి స్వరూపిణి—చండ
కాసిని—మహిషాసుర వర్తసి' ఇత్యాదులు '

రా : ' ఆగండి, ఆగండి... ఇప్పుడు కష్టపడి సహస్రనామ
జపం పూర్తిచేయ నక్కరలేదు... అయినా మీరన్నా
రంటే తప్పేముంది గనుక... మీరు దయపూట్టి తెస్తే
వొళ్లు దాచుకుంటాము—చేసిన చాకిరికి 'కబళం'
జేయిస్తే కడుపు నింపుకొంటాం—ప్రభువులు మీరు...
రాజ్యం మీది... చరణదాసీలం—మేళపాటివారం
స్వామి! మీకు కరుణ గల్గాలి మా కడుపునిండాలి...
ఇదేగా పురుషులు మాకు నిర్ణయించిన ధర్మపథం? '

కా : (ప్రాణేయ పూర్వకంగా) "బాబ్బాయి... రామమ్మ
తల్లి—కాదుగాదు... నీకు పుణ్యముంటుంది... పారు
గింటి పుల్లవృ చెవులు గిల్లుకొని గోడవలతుంది
వింటోంది... సిగ్గు చేటుపాటు—'శాస్త్రీ వెధవ
చేతగానివాడు; కాసికి మారనివాడు' అంటూ నీలాటి
లేవు కదా శ్రేణిపాటికి 'థంకా' వాయిస్తుంది—ఇంటి
గుట్టన్నార... అబ్బె—ఛా—ఏమీ లక్ష్యపెట్టవు."

రా : ఊ... ఊ (ఏడ్చు స్వరంతో) ఇంతకూ—చీర
తెమ్మంటే... ఇన్ని చీపురు దెబ్బలూ... ఊ... ఊ...
(కంటతడి పెట్టుకుంటూ ఇంట్లోకి వెళ్లిపోతుంది) తెర;

* * * *

ముసలి తాత

మనుమడు సూరి.

స్థలం : పూరిగుడిస :

సమయం

బాగా తెల్లారింది :

వీధులో సందడిగా వుంటుంది.

సూరి : (నులక మంచంమీదనుంచి లేస్తూ) "తాత—
ఇంటింటా... ఎంతెంత కరదాగావున్నారో... ఇయ్యోళ్
పండుగ... సాన పెద్ద పండుగతాతా"

తాత : (నిర్లిప్తతకంతము) అ... పెద్ద... పండుగే! వున్న
వారికిన్నీ పండుగలే... మనగోసం కాదురా పండు
గలు... కంబళీలో వెచ్చగా కుంపటలేవుంది... నూరిగా—
కడుపులో కాల్చెట్టుకొని కడలకుండా పండుకోరా—
మాట్టాడక... వాటిపూసు మనకేటి (దగ్గతాడు—)

సూరి : ' ఏది తాతా నీమాటలు... పొద్దుకాడే లేచి
పూరంతా సంబర పడ్తుంటే పండుకో మంటావేటి? !
దరిద్రంగాడే... తలకిడుక్కోవాలి... చందిమంచి బట్ట
లేసుకోని (నోరు చప్పడిస్తూ) పొట్టపొంగేల్లా తినాలి—
గదీ పండగంటే "

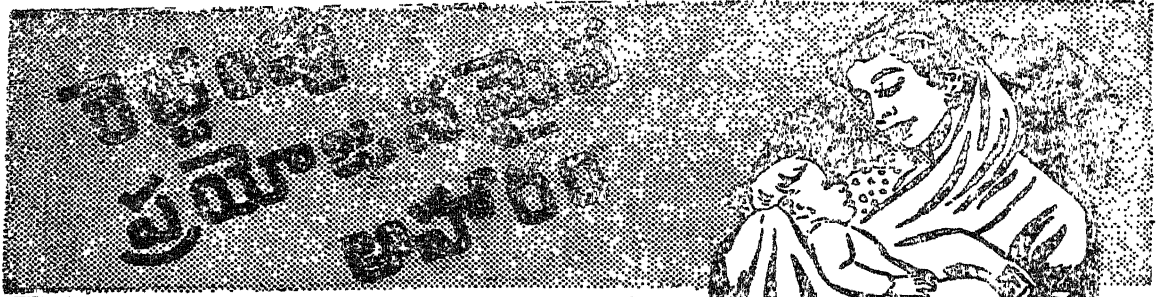
తా : " అయ్యా " పెద్దమాటలం మావు... నూడు—
సినిగిన పేలికలు—బోర్లైన గంజిపండా—(దగ్గతూ,
అయ్యాసంగా) పెద్ద కంపేసే కున్న—ఏంటి—ఈటికా
పండుగ? మాటలు పేరుస్తే కోటలవుతయ్యా—ఏటి "

సూ : ' దేవుడంత కాదంటాడేటి తాతా... కొందరికి
పండుగ మనకేటి వుండదా? గదెట్లువుతే... మనం
సేసు కొందాం... నూడబోదాం—ఎవ్వరేటంటారో
నూద్దాం—రే తాతా. '

తా : ' నీకెంత నెప్పినా నెత్తికెక్కదూ... పండగలన్నీ
గొప్పొళ్లకు... మనకెట్టే ప్రభువులేరున్నారా? ఏ
యింటికి పోయినా గల్లని తల్లులు 'రేసను రోజుల్లో
గస్తూంటే పొద్దున్నే మీపాడు మొహాలూ... పండుగ
రోజున' గని కసిరికొడ్డారు... కుక్కకైనా దొరుకుతది
గానీ... మనభర్త—(అని నెత్తిబాదుకుంటాడు)

సూ : ' అవును తాతా... మన మేమైనా గుళ్లోకి
పోతామా... ఏవైనా పువ్వులూ ప్రెసాదాలు ఆళ్ల
కిస్తామా—ఏదీలేదు—దేవుడైనా పుట్టి సేతులాళ్లని
నూర్చడా... బళ్లోకి పంపమంటే నన్నేమో జోలెకట్టి
ఈధులెంట తిప్పతావు... ఆళ్లంద మానదువు నేర్చిదొర
లవుతారు... సదువు నేర్చుండే ఏటాస్తుందీ?...
తాతా... తాతా—మనమట్టా, ఎందుకు పుట్టాం—
నెప్ప—తాతా '

(తరువాయి 22-వ పేజీలో)

శిశుత్వంలో పెరుగుదలమీదనే, భావిజీవితంలో ఆతనిదేహస్థితి ఆధారపడియుంటుంది. కనుకనే తల్లి కనక మునుపూ, కన్న పిదప పాలిచ్చి పోషించుచున్నంతకాలమూ శిశువుకు ఆరోగ్య వంతమైన పెరుగుదలనిచ్చే ఆహారం భుజించడం అత్యవసరం.

నేడులదించే ఆహారంలో, శరీరాన్ని క్రమపద్ధతిలో పెంచే విటమిన్లు చాలాకొరతగా వున్నాయి. కనుక, తల్లి అధికంగా విటమిన్లు తీసుకోవాలి. లేదా, విడ్డ అతి తిలహీనంగా జన్మిస్తుంది. అటువంటి విడ్డను పెంచిపోషించడం మరీరష్టం. పెడ్డ వారికి కావలసిన 'ఎ.డి.' విటమినులు రోజుకొక అర్థణా ఖర్చుతో, "ఎమ్. జి. డి." (మద్రాసు గవర్నమెంటు బ్రాండ్) షార్క్ లివర్ అయిల్ వలన లభించును. శిశువులకు రోజుకు ఒక కాపీ మాత్రమే అవుతుంది.

మద్రాసు గవర్నమెంటు బ్రాండ్

షార్క్ లివర్ అయిల్
పెడ్డవారికి - ఖరీదు రోజుకు అర్థణా

ఎడామిన్

శిశువు జన్మించిన క్రొత్తలో, (మద్రాసు గవర్నమెంటు వారి) షార్క్ లివర్ అయిల్లో ఉండే క్రొవ్యు పదార్థాలు, అతిసుకుమారంగాయుండే జీర్ణశక్తికి అంతగా పడక పోవచ్చు. అల్లయిన, నిర్బలమైన ఎడామిన్ ఇవ్వండి, ఏ బాధాయుండదు. రోజుకు కొద్దిచుక్కలు మాత్రమే చాలు.

● **విటమిన్ 'పి':** శరీరపు పెరుగుదలను పెంపొందించును. రొంప, అటలమ్మ పొంగు, గాలి బిళ్లలు మొదలయినవి రాకుండాను, జరిగే సందువల్లా, కోను కొన్నందువల్లా కలిగిన గాయాలద్వారా అంటువ్యాధులు రాకుండాకాపాడును.

● **విటమిన్ 'డి':** బొడ్డి బాట్ర రాకుండా చేయును. ఎముకలు, వంటి నరునే దృఢంగా పెరిగి పెంపొందేటందుకు, యిది ముఖ్యవశ్యకము.

క్రొవ్యు పదార్థములు: విటమినులను పూర్తిగా జీర్ణము చేసికొనుటకు, శరీరమునకు అవసరంగా శక్తిని కలుగ చేసే ఆహారము విచ్ఛుటకు, తగిన వేరుశనగనూనె యందున్నది.

గవర్నమెంటు అయిల్ ఫ్యాక్టరీ, కాలికట్

పారిశ్రామిక, వాణిజ్య శాఖ

మద్రాసు ప్రభుత్వము

దక్షణ భారతదేశమునకు దిస్తబ్యుటద్ద:

పా రీ అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ మద్రాసు.

స్త్రీహృదయము

మూలం :

ఎమ్. టి. సింగరాచారి

అనుసరణ :

కె. కామేశ్వరరావు

“సుకీలా” అని పెద్దగా కేక పెట్టాడు. ఇంట్లో అడుగు పెట్టా రామారావు. కడుగునన్న పాత్రలు ఆకలి పెట్టి చేతులు కడుక్కొని అతని కేసురుగా వచ్చినిలనింది.

“ఏమండీ” అలావున్నారు? అని అడిగింది సుకీల.
“ఆ! ఏమిలేదు. ఎప్పుడూ నీవు అలాభయపడ్డానే వుంటావు.” అంటూ చికిత్సనంగా సుకీల బుద్ధిమీద చిన్నగా కొట్టాడు. సుకీల సిగ్గుతో తలవంచుకుంది.

రామారావుకు గుడ్డపు పంచెములంటే అమితప్రియ. అతడు తనకాలాన్ని, ధనాన్ని, పంచెములకు పెట్టేవాడు. ఎప్పుడు ఆ పంచెములకు సంబంధించిన పుస్తకాలు చదవడంగానీ లేక పోతే ఆ పంచెములలోని ట్రీక్సులు తెలుసుకోవలెనని కానీ మహా ఆశ. అన్ని పుస్తకాలు చదివినా, ఒక్క సారైనా పంచెలో గెలువలేదు. ఎప్పుడు ఒకప్పుడు గెలుస్తామన్న ధైర్యంచేత, అప్పులుచేసి పంచెములకు పెట్టడం, ఇంట్లో ఎక్కువలు అమ్మడం యిలాచేస్తూ వుండేవాడు.

ఒక రోజు 11 గంటలకు యింటికి వచ్చాడు. ఇల్లంతా వెతికినా, అరువు పెట్టడానికి వొక్క బొచ్చైనా కనుపించ లేదు. తన పెండ్లాము మెళ్ళోవుండే మాంగల్యంలోని వజ్రాలపై రామారావు కళ్ళుపడ్డాయి. “ఆమాంగల్యం అమ్మితే వెయ్యి రూపాయలు వస్తాయి. ఆ డబ్బుతో పంచెం గెలవవచ్చు. మంచి లాభం వస్తుంది. ఓ. అప్పుడు మనమే లక్షాధికారి. సుఖమైన జీవితము. హా ఏం! అద్భుతము” అని అనేక విధమైన చెడ్డ ఆలోచనలు తలలో గిరుసతిరిగాయి.

“సుకీలా. నాకు డబ్బుకావాలి” అని అడిగాడు
“ఏమండీ వున్నదిమన్నది అంతా మీకే యిచ్చేశానుగదా. పోనీ ఆ వెధవపందానికి ఈసారి వెళ్ళకుంటే ఏమి?”
అని భయపడ్డా చెప్పింది.

“ఇదేకడపటి ప్రయత్నం. నాకు యారోజు వెయ్యి రూపాయలు కావాలి. ఇవాళ నేను తప్పకుండా గెలుస్తాను.

నాకు తెలుసు ప్రతిసారి వంద, రెండు వందలు పెట్టి లాభం లేదు. ఈసారి ఒక్కసారిగా వెయ్యి రూపాయలు పెట్టా నంటే తప్పకుండా గెలుస్తాను.”

“అ.....యి.....తే డబ్బు ఎలాగ వస్తుందండీ ?

“అందుకే సుకీ, నీదగ్గరకు వచ్చింది. ఇంట్లో ఏమిలేవని నాకు తెలుసు. కానీ ఈసారి మాత్రం నీమెళ్ళో వుండే మాంగల్యం.....?”

సుకీల తన భర్తమాటలు నమ్మలేకపోయింది. తన భర్త స్వయంగా, తన మంగళసూత్రం అడుగుతున్నాడా అని పించింది— “ఏమండీ... నా...మాంగల్యమా... వివాహం రోజున అగ్ని సాక్షిగా నామెళ్ళో కట్టేరమీరు... దానిని నా చేతులారా మీకు యివ్వడమా... మీ సంతోష కోసరం నేను అడ్డు చెప్పలేదు... దీనిని మాత్రం నే నివ్వలేను— తుమించండి—” అని తన భర్త కాళ్ళమీదపడి ఎంతో ఏడ్చింది.

“లే, మహాపతివ్రతవు మాంగల్యంలోనే వుందా ము న్నైదువు తనమంతాను. నాకా మాంగల్యము యియ్య లేవా...” అని మాటలకోసరం తడవులాడాడు రామారావు.

“నన్ను తుమించండి. అది ఒక్కటైనా నాకు దక్క నియ్యండి.” అని కాళ్ళవేళ్ళ పడిబతిమాలుకుంది.

“ఈ ఆటలన్నీ నా దగ్గరసాగవు.” అని తన చేతుల్తో పైకి లేవతికాడు. 12 గంటలు కొట్టింది.

“త్వరగా తియ్యి. ఆలగ్యం చెయ్యకు. నాకుపైం లేదు” అని వొకటే ధోరిణిగా మాట్లాడు తున్నాడు.

సుకీల కొంచెం ధైర్యం తెచ్చుకొని, “మీరడిగిసిట్లు యిస్తాను. కానీ నా ఈ చివరకోరికతీర్చి వెళ్ళండి. నా మాంగల్యము తీసేముందు నన్ను చంపండి. ఆ విధంగానైనా నా మనస్సుకు శాంతి కలుగజేయండి. భర్త పాదాలపైన ప్రాణాలు విడిచేదానికన్నా, పవిత్రమైన కార్యము, హిందూ స్త్రీకి మరి యొకటి లేదు. మీపాదలను నా అత్రు వులచేత కడగనియ్యండి.” అని తన కోరిక చెప్పింది.

శ్రీ హృదయము

“అ చాలా, నీ కేదాంతము, నీవునూ. త్వరగా యిచ్చేయి. లేకపోతే” అని అంటూ బలాత్కారంగా, సుశీల మెడలో నుంచి మాంగల్యాన్ని తీసి పోబోతున్నాడు. సుశీల తన భర్తదోషకు అడ్డుపడి అనేకవిధాల బతిమాలుకుంది. కానీ ఏం ప్రయోజనం అక్రూర హృదయమైన రామారావు, పండ్లమునకు పోవలెన్న ఆత్మశోతో భార్య మాటలను లెక్క చేయక, నిర్దయతో పాపం ఆ అమాయకురానిని, కాళ్ళవేళ్ళతన్ని వెళ్ళిపోయాడు.

“ఇప్పుడు, వేలాదిగానున్న దురదృష్టపు వితంతువులలో నేనుకూడా ఒకదానినా? సంఘంచేత నీవభ్రుబతు కనుపించుకొనుచూ, ఎదుటివారిచేత హీనంగా చూడబడు తుంటారో అటువంటివారిలో నేనుకూడ ఒక దానినేనా? ఎవరైనా లే పుణ్యకార్యములకు అహ్వనించరో, ఎవరికైతే పవిత్రమైని కుంకుమ నుడుటపెట్టు కొనుటకు అర్హతలేదో అటువంటివారిలో నేనుకూడా ఒకదానినేనా?” అని పరిపరివిధములైన ఆలోచనలలో మునిగిపోయింది. పొంగి వచ్చే కన్నీటిధారను, తన పమిట కొసతో తుడుచు కుంటూ, తనేదోమహాకార్యము చేయడానికి తల పెట్టిపట్టుగా, కూస్యమైన ఆకాశంలోకి వక్కసారి చూచింది.

పండ్లమునందు మన రామారావు ఒక్కసారిగా వెయ్యి రూపాయలు పెట్టాడా, గెలిచాడా, రామారావుఒక గొప్ప ధనవంతుడు. లేదా ఒక బిచ్చగాని కన్నా అధమ మయిన బ్రతుకు. తన జయం కోసరము లోలోపల భగవంతుని ప్రార్థిస్తున్నాడు. అంతా రెండు నిమిషాల్లో తేలిపోతుంది. అదృష్టం తిరిగింది. రొట్టెవిరిగి నేతిలోపడ్డాది. ఒక్క

సారిగా అతని జోడిలో 75 వేల రూపాయలు ఘల్లు మన్నాయి.

కానీ ఏం ప్రయోజనం. ఆ డబ్బుచూచి మాంగల్యం కోసరం తన భార్యను ఎంత హింసించింది ఒక్కసారి తన కండ్ల ముందర మెరిసింది. తను చేసింది తప్పు అని అప్పటికి తెలివొచ్చింది. ఎలాగైనా సుశీలను త్రిమావణ వేడుకుందా మని యింటికి బయల్దేరాడు. అప్పటికే చీటి పడిపోయింది. దోవలో మంచి పిల్లచీరలు, గాజులు, అన్నీ కొన్నాడు. దేనికొరకైతే తన భార్య మనస్సు కష్టపెట్టుకుందో, ఆ మాంగల్యాన్నే వల్లికొన్నాడు. ఇల్లు చేరుకున్నాడు.

ఇల్లాంతా చీకటి. నిశ్శబ్దం. ఏంతో చలేడు. దీపం వెలిగించాడు. ఒకమూల ఒకచిన్న వుత్తరం తన కోసరం ఎదురు చూస్తూవుంది. పైకితీశాడు అందులో యిలావుంది.

“నాధా. నేను మీ సంపాద్యంలో ఒక్కవంద రూపాయలు మాత్రం దాచగలిగాను. బల్లపై పెట్టిలో వున్నాయి. భగవంతుడు మీకు ఎల్లప్పుడు జయముగలగ జేయుగాక. మీ అశాంతమైన జీవితానికి నేను కారణము కాబట్టి నన్ను త్నమించండి.”

ఆ వుత్తరం చదవలేకపోయాడు. చేతులు వొణికిపోయినాయి. దిగచెమటలు పోసింది. ప్రక్కనున్న గదిలో మంచంపైన ప్రశాంతమైన నిద్రపోతుంది సుశీల.

తన కారణంగా తన భార్యను పోగొట్టుకొన్నానని తెలుసుకున్నాడు. ఇంతలో తనలో ఎదో పెద్దకత్తి నశించి పోతున్నట్లనిపించింది. తల సుశీల హృదయం పై పడింది. కొద్దిసేపట్లో సుశీల యొక్క పవిత్రమైన, ప్రశాంతమైన హృదయంలో లీనమైపోయాడు.

(84 వ పేజీ తరువాయి)

తా : ‘బిచ్చపోట్లు వరెట్టపుడ్డతో—అగ్లా బిచ్చపోట్లగా, పుడ్డరు...నువ్వొడ్డంటే పోతుందా?’ నొల్లపోయి లాభమేటి? నాగుండెనెరువవుతుంది.. నూరన్నా—ఓచిన్ననూరయ్యా గోడకు జేరబడి ఏడుస్తే—నేనేమి చేయరా...నీ ఆవోస్ అమ్మా వుంటేగింత

సిన్న బుచ్చుకోవు...గదీలేదు...అయినా మన ప్రేమ వులు సల్లంగ వుంటే మనకష్టాలు కాపురముంటయ్యా—నూరన్నా—బ్రతికుంటే బలుసాకు దివాచ్చురేపు... పైగ్యంగుండాని సిన్నయ్యా.....’ (ఆయాసంతో దగ్గ తూవుంటే) తెర.

బుర్ర కథ

✽ శ్రీ కవికొండల వేంకటరావు ✽

ఈ ప్రపంచ నామమును విడదీసిచూస్తే కనబడేవి ముఖ్యమయినవి మూడు. (1) ఉద్ధరణ (2) గ్రామ వినోదాలు (3) బుర్రకథ. ముందు వరుసగా ఈ మాటలను పరిశీలించి చూదాము. “ఉద్ధరణ” అన్న పదమునందు, అసలు వస్తువు క్రింద పడివున్నప్పుడు దానినికై లేవనెత్తు గద్దర్చుమిమిడి యున్నది. భారతదేశముపట్ల గ్రామ సౌష్ఠ్యము, జానపద తుష్టికిలిగి వున్నప్పుడు, ప్రజలు యానన్యంది, పల్నాటి పీఠ చరిత్ర మున్నగు కౌర్యగాధలను పాడుకొను చుండెడివారు, శేర్పూరులు పాడునప్పుడు చెవులు దోరబెట్టుకొని వినుచుండెడివారు. అందలి తెనుగు సాహిత్యమును, తెనుగు రసమును చూరగొనుచుండెడివారు.

“ఎఱుగ వేనాబల మింకీవరాక్షీ !
నలగాము డెఱుగును నాదు కౌర్యంబు
ప్రళయకాలమునాటి ధైరవుడీతి,
నైంధవ వధవేళ నవ్యసాదియగు
విజయుడు రణములో వెలసినయట్లు,
నాయు పుత్రుడు లంక వడితోడజొచ్చి
భస్మంబుగా గాల్చి ప్రబలిక కరణి,
జంధి మధ్యంబున సారెకుదియగు
భూరిమంధరణగు భూద్రంబుపోల్కి,
పాలాత్తుడతి రాద్ర పటిమ మీఱంగ
త్రిపురంబులను సంహరించిన గరిమ,
కాలాగ్నిలోకమున గాల్చినమాడ్కి
జంగమస్థావర సకలవస్తువులఁ
బ్రళయంబు ముంపంగఁ బరగినకరణి,
గామభూపతి సేన గడగడ వణక
విక్రమక్రమశక్తి విడివడఁజొచ్చి
వృద్ధ్యపై పీనుగు పెంటలుగాఁగ
విహరింతుమదిలోన వేడకకొలది.”

అన్తంతఃకర పంక్తులు పాటించినప్పుడు ఏ ఆంధ్రుని

నెత్తురు ఉడుకెత్తరు ? అందు కనువాయుద్య గాండ్రతో, హంగు గాండ్రతో నుంచి మౌచ్చరిగ్గా, వెన్నెలబయల్లనో, కోటానకోట్లు చుక్కల క్రిందనో, అలాపించి నప్పుడు, అసేల, ఆలీల, ఆవురూపములయి యుండనోవు. ఇప్పుడేమి ? అట్టి ఆనకాకములు కనిపించవు.

పల్లెటి ప్రజలు పట్నువాసముల కెవడి, అందలి సినీమా భవనములందు ఆలవరుచుకున్న “కోలాదిల్లిగి” “చిప్ చిప్” మున్నగుపాటలనే స్మరించగ చున్నారు. ఇట్టి దాని నరికిట్టవలెనన్నచో, వారిని వెనుకట మజలించవలెనన్నచో, గాధారూపకమునైన మనపాటలను, పదములను, భావపూరితముగ నుండునట్లు, నిరూపించుచు నుద్ధరించవలెను. అప్పుడు గాని యందొదిగియున్న సమత్సకత, కౌర్యము, సాధన, సంపత్తి, తట్టినేరవు. కావున వీటినుద్ధరించ వలసిన యగత్యమున్నది.

అయితే వీనిని “గ్రామ వినోదము” అని కుదించుట ? అట్లుగుచో కట్టు కథలుగా మాటి పోగలవు. ఇయ్యవిగ్రామాలకే అనువర్తించునవికావు. వినోదమునకైయే పాడునవి కావు అనిముందు మనము గ్రహింపనగును. మనదేశమునందు ఏ కఠకత్తా మదరాసు బొంబాయిలనో తప్పిస్తే, తక్కిన వి నిజహుంపంగల పట్నుములు కానేకావు. చెట్టులేని చోట అముదపుచెట్టే వృక్షమనట్లు మనము ప్రతి పెద్ద ఊరును నగరమనీ, అందలి ప్రజలను “నాగరికు” అని గర్వపడుతున్నాము. అది సమంజసము కాదు. మఱిన్నీ వినోదము కానిదే ? శాకుంతలము నాటకము అడు నప్పుడు వినోదమే ? నవల చవదడం వినోదంకోసమే ? అలాంటి వినోదముగానే ఈ బుర్రకథలు మున్నగు వాటిని తెలిసికొన్నప్పుడే వాటికి విలువ నిచ్చినవాళ్ల మగుదుము. అట్లుగాక “వినోదము” అన్న విని పకపకానవ్వులు వెల్లి పొదురేమో ?—దానికీధయం—శ్రోతలు సంకుచితార్థ వివ్వమని అధయమిచ్చు వారగుచో, బుర్రకథ, నిజమైన

సాహిత్యమేనని చదువతగ్గ సాహిత్యమేనని చక్కని సాహిత్యమేనని ఘంటాపథంగా చాటగలను.

యక్షగానం, చరిత్ర, జంగంకధ, బొబ్బిలిపాట, అవతారం, బుర్రకథ, ఇవన్నీ తెనుగువారి భాషయోసామ తల్లియొక్క కొన్ని విశేష విభూషణలు.

అందు “బుర్రకథ” ను కేటాయించి చూపడమన్న కష్టమే. ఈమాట ఎక్కువ గుంటూరు కృష్ణజిల్లాఅందు, వాడుకలో నున్నట్లుకానవచ్చును. అది తూర్పువ వ్యాపించక పూర్వము అక్కడ, అలాగా ఉభయ వికాశపట్నోభయ గోవావరీ మండలాల, “పదము” అనే వికాశమకుట మునుండి, “బొబ్బిలిపాట” అని “కామమృత” అని ఇలా వేరువేరు నామాలను వెలిసియుండేది. ఇంతేకాకుండా, ఇదేకాలమప్పుడు మహారాష్ట్రము మనదేశము నాక్రమించుకుని అధిపతించుకుని, “భకాభకానోయి తమ్ముడానై” “మేలు భకానోయిదాదానా” అని పాడేవారు మాడాను, దానిని పుచ్చుకునే ఆమధ్య రెండవ ప్రపంచ యుద్ధావసర ప్రచార ముగ

“వచ్చెగా వచ్చాడు రానై
జపాన్ వాడొచ్చె రానై
రంగూన్ దగ్గజరురానై
ఇలపాక దగ్గజ కొచ్చాడోయ్.”

అని పాడేవారు.

వీటిల్లోకొంత అపురూపం, అతి వినుత్పత్తకద్దని యీ విధంగా శ్రోతల్ని హెచ్చరించేవారు

“రామరావణా యుద్ధమే కాదు—

తందానతాని తందాన

బొబ్బిలి వారలగుడ్డులాటలు కాదూ తందాన

బాలనాగు కథకా కాదు

కామమృతతా నేకాదు

అచ్చుచుమృతకథ అనలేకాదు”

“అకథ యీకథ కాకపోతేనే వెళ్లె—

పోతానోయి” తాని తందాన

అని బుర్రకథ రూపం అదోచిత్రమైన రూపంగాతేల్చి, వినే వారికి వినుగులేకుండా వినిపించేవారు.

ఈ రూపాన్ని రామరావణ యుద్ధమునకు సమగృహ ముడిపెట్టారు. ఎట్లా అంటే.

“రామాపురముని ఉత్తరాపిలో రాజులు నొకపల్లె
రామరావణ జమిందారుదా రామాపురముండు
అవలెను గలనన్నీ గుడిసెలై—అడివి కంపనదులై
రామాపురముని ఉత్తరాపిలో రాజులు నొకపల్లె
రామరావణ జమిందారుదా రామాపురముండు
ఎండకు ఎండి వానకుదడియుచు, కండలుకరిగింది
పండ్రు పొలములు, ఎంతగవారలు—

పాటుపడినగాని”

అని—కథ పెద్దదనుకొండి—

ఈలా ఈ మధ్యను క్రొత్తక్రొత్తకథలు చాలాచాలా పాడబడు తున్నాయి. “వీరశేలింగంగారి కథ” “అల్లారి సీతారామరాజుగారి కథ” “శ్రీపుగ్రాయబారం” “మాను మంత సత్యాగ్రహము” మున్నగునవి. మీలో చాలామంది వినేవుంటారు. ఇంక నూ కలవు “రజాకర్ దురంతం” అని “సైహూ” అని అధునాతనమైనవి. అన్నింటికంటే కొత్తది ఈమధ్యనే చదివింది “అంధరాష్ట్రాన్ని” గురించిన దైయుంది. దాన్ని రచయిత బుర్రకథ అనక జంగం కథ అని వాడాడు. అందులో అతగాడు

“ప్రపంచమే అత్యద్భుతరీతిని పరిణమించుతోంది;
నిన్నటి లక్షాదికారు లెల్లరు నేడు బికారీలు;
నిన్నటి కిరీటమాంధాతలు నేడో సామాన్యుల్;
ప్రపంచమే అత్యద్భుతరీతిని పరిణమించుతోంది”

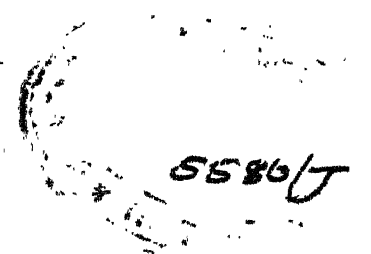
అని ప్రకటించాడు.

ఇలాగ్గా ప్రచారంకోసం హెచ్చుగా పోయి మీడి వేడి పెసరట్లు పెనలూ ఈ బుర్రకథ చుటం ఉపయోగింప బడుతూ ఉన్నట్లుంది. అట్లుగాక చక్కని బుర్ర కథలు వీర్చి కూర్చి, మిక్కిలిగా కళ, మమకృత, అక్కజము, కొల్ప వలసింది అని నామనవి. ఈ మాదిరిలో ఉద్ధరించవలసిన బాధ్యత అంధుని భుజస్కంధం మీదవుంది. ఆప్పుడు బుర్రకథ పతిష్టకాంచడమే కాకుండా నిజమైన గ్రామ వినోదంకాగలదు.

[విజయవాడ రేడియోవారి సౌజన్యంతో]

నవచైనా నిర్మాత

* శ్రీమతి రేణుకాదేవి *

ఇరువదియేళ్ల సునత్నచాల భూస్వామి మాసియాంగ్ తన మాతృదేశ విదేశాలను గూర్చిన కథలు వ్రాసినాయి. అభివృద్ధి నిరోధక వర్ణ ప్రవర్తితమైన చాంగ్-కై-మేక్ నిరంకుశపాలననుండి విముక్తి కలిగించాడు. “నేను చైనాలో మాన్ సాధించిన విజయాలను గూర్చి ప్రజల దిశగా చెప్పటంబూతుంటారు” అని అమెరికన్ రచయిత్ర అన్నాలూయా స్ట్రాంగ్ తన గ్రంథంలో వ్రాసింది. అచిరకాలంలోనే మాన్, తన పార్టీ-ఆర్థిక, సాంస్కృతిక రంగాల్లో సాధించిన ఘన విజయాలను చూచి యూ.ఎస్.లోని రాజకీయ నేత్రులంతా ఆశ్చర్య చకితులయ్యారు.

మాసి-యాంగ్ హ్యూనాన్ రాష్ట్రంలోని ఒక బీదరైతు కుటుంబంలో జన్మించాడు. పేద విద్యార్థిగా, పొట్ట పోసుకునేందుకు పెకింగ్ విశ్వ విద్యాలయంలో లైబ్రేరియన్ గా పని చేస్తూ, సమకాలీన నేత చరిత్రను ఆకలింపు చేసు కుంటూ, తన చుట్టూవున్న సమాజ వ్యవస్థను అవగాహన చేసుకుని మేధావిగా, ప్రజా నాయకుడుగా బయటబడ్డాడు. ఇది మాసి-యాంగ్ జీవితంలో ఒక పెద్దమలుపు.

ఒకప్పుడు నిరంకుశ ప్రభుత్వపు అగ్రహానికి గురియై, కొండగుహల్లో జీవితాన్ని గడిపాడు. నేడు ప్రజల కఖండ విజయం చేకూర్చి మంచూ రాజభవంతిలో నవచైనా భవిత వ్యానికి పునాదులు వేస్తున్నాడు...నలుబది కోట్ల ప్రజలకు ఉజ్జ్వల భవిష్యత్తును నిర్మిస్తున్నాడు.

మాన్ 1893 లో పేదరైతుల కష్టాలకు నిలయమైన హ్యూనాన్ రాష్ట్రంలో, పూర్వాచార పరాయణులైన కుటుంబంలో జన్మించాడు. అది పేదలకే కాదు...విప్లవవాదులకు కూడా తావు. తన యింటి వార్ధమత ప్రభావంక్రింద పెరిగాడు.

తన బాల్యంలో జరిగిన ఒక చిన్న ఘట్టం ఇతనిలో గొప్ప సంఘానాన్ని కలిగించింది.

రాజధానియైన చాంగ్-హాలో అకలితో అలమటిస్తున్న ప్రజలు ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేసారు.

నిర్దాక్షిణ్యంగా ఆ తిరుగు బాటునణచి వేసింది ప్రభుత్వం. ముందుముందు అలాటి తిరుగు బాట్లు జరగకుండా ప్రజల్లో భయోత్పాతాన్ని కలిగించేందుకు బహిరంగంగా అనేక మందిని పీఠల్లో చిత్రవధ చేసింది ప్రభుత్వవర్గం. అప్పుడయ విదాక సంఘటనను గూర్చి మాన్ విన్నాడు. అది తన హృదయంలో నాటుకు పోయింది. నాటినుండీ మాన్ హృదయంలో నిరంకుశానికి వ్యతిరేకంగా ప్రతీకార్య స్వాలులు ఉద్భవించాయి.

ప్రఖ్యాత అమెరికన్ రచయిత ఎడ్వర్డ్ స్నో మాన్ మాటలను తన గ్రంథంలో యిలా పొందు పరచాడు. “నా హక్కును నేను రక్షించుకోవడానికి యత్నించినపుడు నా తండ్రి కరుణామయడై చూచేవాడు. కాని అణకువతోను నిభేయతతోను మెదలక మాన్పున్నప్పుడు తిట్టి కొట్టే పర్యంతం చేసేవాడు.”

చాంగ్-హా ప్రయాణం

తన విద్యార్థిదశలో చాంగ్-హా పట్టణాన్ని చూసేందుకు వెళ్లాడు. పట్టణ సౌందర్యాన్ని చూసేందుకు కాదు... అక్కడ నివసించే వివిధ ప్రజల స్థితిగతుల్ని తెలుసుకునేందుకు. వార్తా పత్రికల్ని చదవడం అక్కడే ప్రారంభించాడు. రాను రాను డబ్బుకొద్దీ పత్రికల్ని కొని చదివేవాడు.

ఆ రోజుల్లో చైనా సంక్షోభంలో నిండియుంది. చైనా జాతీయ విప్లవ నిర్మాత సన్-యట్-సేన్ రాజాధికారాన్ని ధిక్కరించి జాతీయ విప్లవాన్ని తీసుకొచ్చాడు. ఇది ప్రతి దేశభక్తుని హృదయాన్ని చూరగొంది. ఈ విప్లవ నాయకుని చరిత్ర వార్తా పత్రికల ద్వారా మాన్ తెలుసుకున్నాడు.

సన్-యట్-సేన్ సిద్ధాంతాలు మాన్ హృదయంలో నాటుకున్నాయి. చాలీ చాలని ఏడు డాలర్ల జీతంపై విప్లవ వైఖ్యలో చేరాడు. ఆఖరుగా మాన్ పెకింగ్-కు చేరుకున్నాడు.

న వ చై నా ని ర్మా త

పెకింగ్ లో మావ్ దుర్భరమైన ఆర్థిక బాధలకు లో నయ్యాడు. వీటినుండి బయట పడేటందుకు ఉద్యోగంకోసం ప్రయత్నించాడు. తుదకు తనకు పూర్వం నీతిశాస్త్రాచార్యుని సహకారం వల్ల పెకింగ్ జాతీయ విశ్వ విద్యాలయంలో లైబ్రేరియన్ ఉద్యోగం లభించింది.

జీవిత పరిమళం చక్కబరచుకున్న పిమ్మట, నాడు సంభవిస్తున్న రాజకీయ సమస్యలవైపు దృష్టి మరల్చాడు. తీవ్రంగా ఆలోచించసాగాడు. అప్పడే 1917 లో రష్యా లో జరిగిన అక్టోబరు మహా విప్లవం ముగిసింది. చైనాలోని ప్రతి విద్యార్థికునిలోనూ ఆవిప్లవం అపూర్వ సంచలనాన్ని రేకెత్తించింది.

మావ్ ను కూడా ఈ విప్లవం ఆకర్షించ గలిగింది. దీన్ని పూర్తిగా అవగాహన చేసుకునేందుకు స్వల్పంగాలభించే కమ్యూనిస్టు సాహిత్యాన్ని చదవడం ప్రారంభించాడు. ఈ సాహిత్యం అతనిలో అద్భుతమైన మార్పును కలిగించింది. నాటినుండే మార్క్సిజముపై తనకెక్కిన మైన భక్తి విశ్వాసాలు జనించాయి.

ఆ రోజుల్లో చైనాలో కమ్యూనిస్టు పార్టీలాంటి నిర్మాణాత్మకమైన సంస్థలు లేనందున మావ్ కమ్యూనిస్టుగా గాక-మార్క్సిస్టుగా తయారయ్యాడు. ఈలోగా మార్క్సిస్టు సిద్ధాంతం నలుమూలలా వ్యాపించసాగింది. తుదకు మంఘై లో చైనా కమ్యూనిస్టు పార్టీ స్థాపించబడింది. మావ్ దానిలో సామాన్య సభ్యునిగా చేరి తుదకు దాని కఠడే నాయకత్వం వహించ గలిగాడు. కాని అటుపిమ్మట, బీద రైతుల కష్టాలకు నిలయము, విప్లవాలకు తావు అయిన తన స్వరాష్ట్రానికి పార్టీ నిర్మాణానికై పంపబడ్డాడు.

బ ి హి రం గ తి రు గు టా టు

1928 నాటికి మావ్ సామాన్య ప్రజల్లో గొప్ప ఖ్యాతిని గడించాడు. అదే సంవత్సరంలో కాంటన్ లో జరిగిన మూడవ పార్టీ కాంగ్రెసుకు హాజరయ్యాడు. ఈ చారిత్రాత్మక సమావేశంలో కొమింటాంగ్ పార్టీతో కలవడానికి తీర్మానించారు. ఈ సమావేశంలో మావ్ సర్వీనక్యసి, అతని ఆప్రతి హతవాక్యాభ్యుదయ పెద్ద పెద్ద ఉద్యోగులను కూడ ఎంతో ఆకర్షించింది. దాని తర్వాత కొలది కాలంలోనే

మావ్ కొమింటాంగ్ ఎగ్జిక్యూటివ్ బ్యూరోకు సభ్యుడుగా తీసుకోబడ్డాడు—అజ్ఞాతవాసంలోవుండే కాలంలో. అటు పిమ్మట కొమింటాంగ్ అధికార రాజకీయవార పత్రికకు సంపాదకునిగా ఎన్నుకో బడ్డాడు.

ప్రచార కాఖలో ఆర్గనైజర్లకు తగ్గిదు నివ్వడానికి మావ్ ను నాయకునిగా నియమించారు. కరువాత కొమింటాంగ్ వర్గములో చీలికలురాగానే, మావ్ ను పట్టుబట్టిన వారికి రెండు లక్షల ఏబది వేలవెండినాణాలు బహూకరిస్తామని ప్రకటించారు!

1927 లో జాతీయ వాదులకూ, కమ్యూనిస్టులకూ విభేదాలు రావడంతో, రెండూ విడిపోయాయి. అదే సంవత్సరం మావ్ ను తన స్వరాష్ట్రానికి రైతు ఉద్యమాల రిపోర్టును సేకరించడానికి పంపించారు. మావ్ అచ్చటి పరిస్థితులను చక్కగా అవగాహన చేసుకుని రిపోర్టు వ్రాసి పంపాడు. కాని కమ్యూనిస్టు ఎగ్జిక్యూటివ్ చే అది అంగీకరించబడ లేదు. ఈ రిపోర్టువల్లనే మావ్ తన పనినుండి తొలగి పోవలసివచ్చింది. కాని రైతుల్లో మాత్రం మావ్ యొక్క స్థానం దినదినాభివృద్ధి చెందింది. తుద కా తన్ని అభిలచినా రైతు ఉద్యమానికి అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొన్నారు.

ఇక్కడే మాసి-యాంగ్ చైనాలో రైతు విప్లవానికిగల అవకాశాల వేపు తన దృష్టిని సారించాడు. ఇక్కడే మావ్, చైనాలో జరుగన్న ఏ విప్లవానికైనా రైతులు వెన్నెముకవలె నిలిచి పోరాడగలరని గ్రహించుకో గలిగాడు. ఈ ధైర్యంతోనే మావ్ ముందుకు పోయి విజయాన్ని సాధించాడు. ఇదే సమయంలో అధికార వర్గాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాటాన్ని నడపికోంతవరకూ సఫలడయ్యాడు.

దీనివల్ల మావ్ ను అనేక విధాల విమర్శించడం ప్రారంభించారు. కాని వారికి సమాధాన మొక్కటే యిచ్చాడు మావ్. విప్లవమేదీ విందుకు సిలిచే ఆహ్వానము కాదు... లేక చక్కని చిత్రాల్ని చిత్రించడమూ కాదు... లేక తీరిక సమయాల్లో చూసిమురిసేందుకు కుట్టుకునే కుట్టు పనికాదు. అది ఒక అచంచలమైన తిరుగుబాటు."

న వ చై నా ని ర్మా త

అనేక జిల్లాల్లో ప్రజాప్రభుత్వబలాల పూర్వం ప్రభుత్వ బలాలను సర్వనాశనం చెయ్యడం చూచాడు. ఇవే మావ్ సిద్ధాంతానికి, కార్యాచరణమా పునాదులయ్యాయి.

దీర్ఘ యాత్ర

పార్టీ సభ్యత్వాన్ని అధికం చెయ్యటంలోనూ, నైతిక బలాన్ని పెంపొందించడంలోనూ మావ్ చూపిన కార్య శిక్ష, అనన్య సామాన్యం. అందు వల్లనే అతడు చైనా కమ్యూనిస్టు పార్టీ నాయకునిగా ఎన్నుకో బడ్డాడు. శక్తిసామర్థ్యాలు గల డెన్ టెన్ సెట్ జనరల్ భూటే సహాయం వల్ల చంగ్ కై-షేక్ నైతిక బలాన్ని మించిన నైతిక సంపత్తిని చేకూర్చు గలిగాడు. ఒక సంవత్సరము కంటే తక్కువ వ్యవధిలో శత్రుబలాలను సర్వనాశనం చెయ్యడానికై నాలుగు దండ యాత్రలు తననాయకత్వాన నడపి కొద్దిపాటి విజయాన్ని చే బట్టాడు.

1933 లో కమ్యూనిస్టు నైతిక బలం అనేక రెట్టు పెరి గింది. దీన్ని చూసి, జర్మన్ జనరల్ వాన్ ఫ్లెకెన్ బర్గాన్ సహాయంతో చంగ్ కై-షేక్ కమ్యూనిస్టు ప్రధాన స్థావర మైన కియాంగ్ సి మీదికి తన నైస్యాన్ని నడపాడు. శత్రు నైస్యాలు చుట్టూముట్టడించాయి. కాని ఎర్ర నైస్యాలు మావ్ నాయకత్వాన ముందుకు పోయి శత్రు నైస్యాల పూహాన్ని విచ్ఛేదించి చెల్లాచెదరు చేసాయి. ఇదే చరిత్ర ప్రసిద్ధమైన దీర్ఘ యాత్ర. దీనికి సరిపోల్చదగిన ఘట్టము ప్రపంచ చరిత్రలో వరొకటి యెక్కడా చూడలేము. ఎనభై వేల నైతికులు యీ యాత్రను 1934 అక్టోబరు 16 న ప్రారంభించారు. ఎనిమిది వేలమైళ్లు వారు ప్రపంచంలోని అతి కఠినమైన ప్రదేశాల గుండా ముందుకు సాగారు. పదునెనిమిది షర్యతాలను అధిగమించారు... ఇరువది నాలుగు నదులు దాటారు. ఈ యాత్రముగియడానికి 366 కోజాలు పట్టింది. వారిగమ్యస్థానమైన యెనాన్ చేరుకునే సరికి 20 వేల మంది మాత్రమే మిగిలారు.

ఈ దీర్ఘ యాత్ర వల్లనే చైనా చరిత్రవనకు పూర్తి మైన వ్యత్యాసంతో కనబడుతుంది. మావ్ కుకాగ్రత,

భూటే నిపుణత యీ విజయానికి కారణ భూత లయ్యాయి.

ఈ దీర్ఘ యాత్ర మావ్ యొక్క స్థానాన్ని అగ్ర నాయకునిగా జేసింది. దీనితో మావ్ కు విదేశభ్యాతి మాడ లభించింది.

ఈ సమయంలోనే జపాన్ లో యుద్ధం ప్రారంభ మయింది. ఇది చైనాకు ఏకదేశీ ఒకే ఒక పతాకచ్ఛాయకు తీసుకువచ్చుటకు, తన శక్తి సామర్థ్యాలను నిరూపించు కొనుటకు తగిన సమయమని గ్రహించాడు. చంగ్ జపాన్ లో యుద్ధం మాని యెనాన్ లోని కమ్యూనిస్టు స్థావరాలపై దండెత్తుతూంటే, మావ్ “విక్రంకండి” అని ఎలుగై త్తి చాటాడు.

ఇప్పుడే మావ్ తన “నూతన ప్రజాస్వామికము” అనే గ్రంథాన్ని రచించాడు. ఈ గ్రంథంలో చైనా ప్రజలకు విప్లవ శంఖారావాన్ని పూరించాడు. “కొమింటాంగ్ ప్రతీసూతంగా తిరిగి నప్పటికీ, వారు ప్రజాద్రోహులుగా తయారై పుట్టికీ, చైనా ప్రజల్లోదాగియున్న అప్రతి హత మైనబలము విజృంభించి, జపాన్ యుద్ధంలోనూ, వారి విప్లవ పోరాటంలోనూ విజయాన్ని సాధించకమానదు.” ఈ గ్రంథం చైనీయులలో ఒక అపూర్వమైన మార్పును కలిగించింది.

ఏప్రిల్ 1945 లో జరిగిన ఏడవ పార్టీ కాంగ్రెసుకు మావ్ అధ్యక్షత వహించాడు. కొలది కాలంలోనే జపాన్ ఎర్రనైస్యాలకు లొంగి పోయింది. దీనితో మంచూరియాకు కమ్యూనిస్టులు అధినేతలయ్యారు.

చైనాలో ఒక సామెతుంది. మంచూరియా పాలకుడే చైనాకూ పాలకులని. 1949 సెప్టెంబరులో కమ్యూనిస్టులు చైనా గడ్డనంతనూ వశపర్చుకున్నారు. అదే నెలలో “చెకింగ్ లో” “ప్రజాస్వామిక రిపబ్లిక్” ను మాసి-యాంగ్ అధ్యక్షతను స్థాపించారు.

ఈ విధంగా మాసి-యాంగ్ ఇరువదియారు సంవత్సరాల పూర్వం తన మాతృ దేశభవితవాన్ని గూర్చి కన్నకలు నేడు నిజమయ్యాయి.

ది క్కు మాలిన సంఘం

✽ దుక్కపాట. సత్యనారాయణ చౌదరి ✽

“సోదరా! నా మొరాలకించే వారేలేరా. యీ గ్రామంలో? పదునైదు దినాలనుంచీ యింటియింటికీ తిరిగాను. ప్రతి పెద్ద మనిషిని సాయపడమని ప్రార్థించాను. నా దీనావస్త వారితో విన్నవించు కొన్నాను. ప్రతివారూ నీ అత్తగారినోరు మంచిదికాదమ్మా, నీమరది దాను ఉన్నాడంటే నీతీజాతీలేని దొంగముండా కొడకాయె. మాకెందు కమ్మ లేనిపోని తగాయిదా వారితో అన్నవాళ్ళే. రాత్రి గంటలకు చాకలినుట్టి చెప్పింది చౌదరిగారు పట్నం నుంచి వచ్చారని. నాప్రాణాలు లేచివచ్చినై. మీరాక విన్నంత”నే అంటూ తన దీనావస్త చెప్పటం మొదలు పెట్టింది సుకేల.

“అన్నయ్యా,

ఏ మనిచెప్పను నాదీనావస్త. మొదట్లో నావి వాకూ మయ్యేదిసాలలో నాకు తగిన పరిజ్ఞానమున్ననూ పెద్దలను ఎదిరించి, నా యిష్టానుసారం నడచుకోటానికి సాహసించ లేకపోయాను. ఎలాగో వివాహం చేసారు. మా యిద్దరన్నలమధ్య నేను ఒక్కతేనే కాబట్టి వారు నన్ను చిన్నప్పటి నుంచి చాలా గౌరవంగా చూస్తూవారికి కొండపల్లి వద్దయున్న మెరక భూమిలో నాల్గు యెకరాలు నాకు యిచ్చారు. మానాన్నగారు మా చిన్న తనంలోనే చనిపోవుటచే, వ్యవసాయంచేసే దిక్కులేక పాడుపడిపోయి ఉంది. ఇప్పుడు మా అన్నయ్యలు వ్యవసాయంచేసి పండించు కొందామన్నా తగిన పెట్టుబడిలేక చేయలేకుండా యున్నారు.

“నేను కాపురానికి వచ్చిన తరువాత నాభర్త బుచ్చ బొబ్బాయిగారు, నా అత్తగారు భాగ్యమ్మగారు, నన్ను ఎన్ని అవస్థలు పాలుచేసినదీ మీరు పొరుగింటివారుగాన వింటూనే యున్నారు. నాభర్త సరయిన వారయితే ఒకరిని అనవలసిన పనేముంది. లెండి. నాల్గు సంకత్తరాలునరక యాతనలనుభవించి, యిక సహించలేక యే నూయ్యో, గొయ్యోమాను కొందామని అనుకొంటూ ఉండేదాన్ని.

యింతలో చిన్నన్నయ్య వాసువచ్చి తీసుకొని వెళ్ళాడు నన్ను.

“మొదట నుంచీ, మా అన్నయ్యలు దేశసేవా తత్పరులై యుండుటచే నాకు కూడా ఆభావాలే అలవాటు పడేలాగు నన్ను తయారుచేసి, కొండపల్లి ఝాన్సీ అని సంభోదించేవారు కూడాను. యిప్పుడు ఏమీ జరుగక పెద్ద అన్నగారు ఎలిమెంటరీస్కూలు మాప్తురుగా పనిచేయు చున్నారు. వాసుగారు ప్రవేటు చెప్పకొంటూ వ్యవసాయం చేయగలిగింది చేసుకొంటూ కాలక్షేపం చేస్తున్నారు” —

“సుశీలా ఏంప్రయోజనం! నీవుగతాన్ని తలుపుకొని కడుపు చెరువు చేసుకొంటే” అని, ఓదార్చా. నేను ఓదార్చినకొలది ఆమె మరింత దుఃఖంలో మునిగిపోయి, “నన్ను చెప్పకొని నా ఆరాటాన్ని తీర్చుకొనియ్యి సోదరా”! అని, మొదలు పెట్టింది—

“మొదట నుంచీ నా పెనిమిటి దానుగార్కి త్రాగుడు అలవాటు ఉంది. అక్షరజ్ఞానం లేని అమాయకులగుటచే యెవరు చెప్పితే వారిమాటలువిని, దుర్వ్యసనాలకులోనయి ఆస్తి అంతా గుల్ల చేసినారు. యిప్పుడు మాకు మిగిలింది ఒక యెకరం పాతికకెంట్లు కృష్ణ జిల్లామాగాణి మాత్రం. యీమధ్య దేశంలో జరుగుతూండే రాజకీయ తగా యిదాలన్నీ ఎవరోగిట్టువివాళ్ళు చెప్పిన మాటలువిని, రాజకీయాలు అనే పదానికేయర్థం తెలియని దానుగారిని ఖాసీకేను ముద్దాయిగా బనాయించి, ద్వీపాంతరవాస శిక్ష విధించింది ప్రభుత్వం. మా అత్తగారు యిది అదను చూసు కొని పుట్టినచోటల్లా అప్పులు చేసి కేవలం దూబరా ఖర్చులతో సంసారం పాడుచేయటాన్ని మొదలు పెట్టింది.

“దానుగారు యెన్ని శేరాలుచేసినా, నేను ప్రస్తుతః శ్రీ జన్మ ఎత్తెనుగన్న కైలులోకి చూడటాన్ని వెళ్ళిననూ నావంక చూడలేదు సరిగదా, రి సంవత్సరముల వయసుగల తన కుమారుడైనా చూడలేదు. పై పెచ్చునా మొఖానకైలు

యధికారుల ఎదుట, తోటి ఖైదీల ఎదుట అనగాని మాటలు అన్నాడు. మారు మాట్లాడక తిరిగి వచ్చాడు.

“అక్కడ అన్నయ్యలకు కూడా జరుగని చరిత్రలు ఉన్నట్లుచే, ఎలాగో అగస్త్యుని మిమన కుట్టుటం నేర్చు కొన్నాడు. నాల్గవందల కూడాయిలకు, నాల్గు ఎకరాల మెట్టభూమి లాక్షిట్టు పెట్టి మిమనకొనుక్కున్నాడు. యంతలో గుండె నొప్పియధికమై, అయోనముగాను, బాధగాను ఉండుటచే యీ మిమన కుట్టే ఓపికలేక, కూటికి జరుగక అల మటిస్తూ యిచ్చట ఉన్న యెక్కపు భూమితో బ్రతుకువామని కుర్రవాణ్ణి తీసుకొని వచ్చాడు. యిదీ నా గతచరిత్ర—

“నేను డెఫులో అడుగు పెట్టా. బోలెడు చీవాట్లు, సహించరాని అశభ్యతల కూతలు ప్రత్యక్షమయినై నా అత్తగారి నోటి వెంట. కాళ్ళమీదపడ్డా, ఏడ్చా, దిక్కులేక వచ్చానని చెప్పా, తల్లిని అయినానీవే అత్తగారి వయినానీవే నని ప్రార్థించా. ఆమె హృదయం కరుగలేదు. పై పెచ్చు “నీ మొగుడికేసుకు చాలా డబ్బుఖర్చు పెట్టాము. దానికి నీవు నోటు వ్రాస్తావా లేదా” అని బాధ పెట్టటం మొదలు పెట్టింది. సాహసంచేసి యఃరంవోపైని కొట్టించుకొని పండేగింజలతో బ్రతుకు దామనుకొంటే వీలులేదు నీకు యిచ్చట ఏమిలేదని మా చిన్నమరిది నారాయణ, ఆడబిడ్డ పెనిమిటి రామయ్య అడ్డం వచ్చారు. జబర్దస్తీగా కొర్టులో కట్టడాన్ని డెబ్బులేదని మాత్రం లాక్కున్నారు. నేను గంజీనీళ్లుతాగి వారందరినములయింది. అత్తగార్ని భయపడి ఎవరూ నన్ను రానివ్వటం లేదు. యిదీ నా దీ నావస్థ.”

ఆమె శోక కంఠాన్ని వింటూంటే హృదయం తరుక్కుపోయింది. మాట్లాడ లేకపోయా. “సోదరీ భయంలేదు. ఏడవకు” అని బ్రతిమాలా. కాని యీమెను ఊరడించటాన్నినాకు అలవికాలేదు.

మొదలు పెట్టింది మరల సుకీల.

“అన్నా! సంఘంలో న్యాయంలేదా? స్త్రీలు, పురుషులు సమాన భాగస్వాములుకాదా! యీ ప్రకృతిలో పురుషుడు చేసే ఘోరదుర్మతలకు, తప్పిదాలకు స్త్రీ బలియై

పోవాలనిందేనా? నాల్గు రోజులనాడు విద్యా వంతులు గదా యని యీశ్వరరావుగారూ, వెంకటేశంగారు కూర్చోని ఉంటే నా దీనావస్థ విన్న వింతుకొన్నా. న్యాయం కలుగ చేయమని ఏడ్చా. వారు యింకా పై పెచ్చు, “అడముండలు యిలా బజారులోపడి తిరగటాన్ని, ఏడ్వటాన్ని సిగ్గులేదా? నాల్గు సంవత్సరాలు మొగుణ్ణి వదిలిపెట్టి, చెడిపోయి, యిప్పుడు ఆస్తికోసం తయ్యమంటూ వచ్చావా” అని, చివాట్లు పెట్టేసరికి స్త్రీ జగ్గు ఎత్తటమే మహాపరాధం అని అనుకొన్నా. స్త్రీ ఎంత నిజాయితీగా ప్రవర్తించినా నోచున్న అంటకట్టే సంఘం, పురుషుడు, అనేక వ్యగ్రులకు లోకయి, నీతినియమాలు లేక సంఘంలో చీడపురుగులుగా ప్రవర్తించిననూ నోరు మెదపలేదు” అని ఒక దీర్ఘ నిట్టూర్పు విడిచిందామె.

నా కరీరమంతా ముచ్చెమటలు పోసిపై. కరీరం గగుర్పొడిచింది. చూడలేకపోయా అదృశ్యాన్ని “అమ్మా! నాచేత నయిన సాయంచేస్తాను. ఓర్పుపట్టు, నీవమ్మల కొరకు పోరాడు, నేను అండగా ఉంటాను” అని, బలవంతం ఓపిక తెచ్చుకొని అన్నా. యీ సంభాషణంతా ఉదయం 6 నుంచి 10 గంటలవరకూ.

“మరల కలుసుకుంటా. మీరు ఎన్నిరోజులు ఉంటారు?” అంటూ వెళ్ళిపోయింది. నీరయిపోయిన హృదయంతో ఏమీ మాట్లాడ లేకపోయాను.

“ఏమండీ సుకీలమ్మగారుయేరీ! కాస్తభోంచేసి వెళ్ళు తారు” అంటూ నా అర్ధాంగి సుగుణ వచ్చింది. ఇద్దరం కలసి వెదకినాం. యంతలో ఎచ్చటకు వెళ్ళిందో కనపడలేదు—

మరునాడు ఉదయం 6 గంటలకల్లా సుకీల యింటిలో చచ్చిపోయి ఉన్నదనీ, ఆమెకొడుకు అవసానదశలో ఉన్నాడనీ, మా నాకరు రాముడు, పరుగెత్తుకొని వచ్చి చెప్పాడు. వినీవినటంతోచే భార్యాభర్తలం యరువురం పరుగెత్తుకొని వారియింటికి వెళ్ళాం. చచ్చియున్న తల్లి బిడ్డలనూచూసి, యీ దుష్టసంఘాన్ని ఏమిచేసినా పాపం లేదు. కుళ్ళు సంఘం అనే త్రాళ్లను నరికివేసి నవ్యపథాని! పురోగమించుదా”మని నేనూ, సుగుణా శపథం చేసాం—

మ హాళా భ్యుదయము

శ్రీమతి కాంచనపల్లి కనకాంబ.

మహిళయను పేరుకలననే శ్రీలను మనవాణ్ణి గౌరవపదమందు నిలిపిరో తెలియనగును. “మహ్యతి ఇతి మహిళా” (మహాపూజాయాం) పూజించబడును. “స్త్రీయతి సంఘాతో భవత్యస్యాంగర్భ, ఇతి శ్రీ” గర్భమును ధరించు వారు శ్రీలు, వీరికలన సంతానము కృద్ధి పొందికులము నిలుచును. సంతాన నిరోధము ఒక సిద్ధిగా సాధించువారు, ప్రత్యక్షమగు శరీరగుభమే కాంక్షించువారు కులమర్యాదలు పాటించరు. కులమర్యాదలను పాటించిన, యవలంబించ దలచిన సాధ్విమణులే గృహిణులు.

“యాం క్త్యేకం గృహీణీపదం యువత యోహిమాకుల స్యాధయః.” అని కాళిదాసకృతమగు శాకుంతలమున కణ్వుడు శకుంతలకు గృహీణీ ధర్మములనుపదేశించుపట్ల చెప్పెను. అట్టివారే గృహిణులు, కులపాలికలు అనియు వంశర సడకగలిగి వన్నెవన్నెలుగా గనబడువారు కులమునకు మనోవ్యాధి కలిగించువారు అని కాళిదాసు అభిప్రాయము.

మర్యాదనుండి తొలగిపోవుట, యున్నతమగు పురంధ్రీ రత్నము నుండి జారిపోవుట భంగమేకాని యదిసంస్కార మని పించుకొనదు. భంగము అంగవైకల్యహేతువు. నిజ మిట్లుండగా నట్టిపాటు సంస్కారమని, యలంకారమని కొందఱు కలిపురుషునిచేతవంచించబడి మోసపోయి విచర్య కోలు పోయినవారు పండితులు చేయవాదములవంటి వాద ములు చేయుదురు. ప్రజ్ఞావాదములకునది పరిహాసోక్తి. అర్జుని నిపట్లు గీతాచార్యుడు కృష్ణుడు వాడినాడు. తెలియని విష యము తెలిసినవారివలె మాటలాడువారు అతి తెలి వియను నదిట్టిదే.

భరతఖండమున శ్రీలు మర్యాదకు హేతుభూతలు. తాము మర్యాదలోనిలిదియితరులను మర్యాదలో నిలిపె దరు. భాగవతమందును “విభుడుపతితుడైన వెలది పాతి ప్రత్యమహిమ పుణ్యజేసి మనుషవలయ”నని యున్నది. కుల మును రక్షించువారు శ్రీలే, కులసంప్రదాయములను శ్రీలే రక్షింతురు. తమ సంతానమైన మగబిడ్డలకును, ఆడుబిడ్డల

కును గూడ ధర్మమును దిద్దువారు కాంతలే. ధర్మబోధకము లైన కావ్యములు కాంతా సమ్మితములందురు. తమతమ పతులకు శ్రీలు వేడుక కలిగించి చల్లగా ధర్మ ముపదేశించి యలవరతురు.

బాహ్యదృష్టికి దైవముగా దోచునది పరమార్థముని, నదైవతిమే. బాహ్యదృష్టికి విధునముగా గనబడుజంట పర మార్థదృష్టిలో నదైవతిమే. ఒక్కటియే. “అదైవతం గుభ దుఃఖయోః” అనుపద్యమున భవభూతి దీనిని నూచించెను. ‘ఇద్దరికొక్కటి చేయుటఁ అని పామర వ్యవహారమునందును వుటించినలలో కలదు.

మనోవాక్కాయముల దంపతులయొక్కమును త్రిమూర్తులు రూపించిరి. శ్రీధరుడు (విష్ణుమూర్తి) మానసిక వ్యాపారము లందు ఆభేదముగా దంపతులు మెలగవలయునని నూచించు టకు లక్ష్మిని తొమ్మిదవ దాల్చుచున్నాడు. ఇక బ్రహ్మ (వాక్పతి) తనకదనమందు సరస్వతిని దాన్నిమాటయందలి యభేదమును రూపించుచున్నాడు. సాంబుడు తన అర్ధాంగ మునదాల్చి శరీరముల యభేదమును తెలిపినాడు. అంగముగా జేయబడిన నిజాంగనగలవాడై దంపతులెట్లుభేదముగా క్రియ లందు మెలగవలయునో నూచించినాడు.

స్వరకమైన పురుషునితో సహధర్మచారిణియగు చున్నది. “సృజాతినయతి స్వరకం పురుషమితినారీ” అనగా పురుషుని విశము జేసికొనునది.” సాధుగుణయో గాత్ సాధ్వీ” అనగా మంచి గుణములుకలది. మగుణ సంపదకలము లైన ౪ పురంధ్రీ కాదగియుండును. “పురం గృహంధరతీతి పురంధ్రీ” అనగా పుత్రభృత్యాది కుటుంబమును పోషించునది కుటుంబిని. ఇట్టి కుటుంబిని సతియనబడును. “ధర్మవాదేవ పాపం స్యతీతి” సతీను ధర్మనముచేత జనుల పాపము బోగొట్టు మహనీయు రాలు సతియని పిలువబడును. సప్తర్షులు పార్వతీదేవిని జూడ కచ్చినప్పుడు “నధర్మవృద్ధేషు వయస్సమిక్ష్యతే” ధర్మము చేత బెద్దటికము కలిగినవారియందు వయసు (గణింపరాదు) చూడరాదు. “గుణాపూజాస్థానం గుణిభు నచలంగం

మ హా కా థ్యు ద య ము

నచవయ్య" గుణములే పూజింపదగినవిగాని వయస్సును, స్త్రీ పురుష భేదమును చూడరాదని భవభూతియనినాడు.

వజ్రాశ్రమాచారముల కతీతమైన నిస్త్రైగుణ్యమగు విహంగ మార్గమున సంచరించు సులభ, లెంగమ మొదలగు యోగినులు కొందఱుండును. యువతీసమూహము ఆధీరురాండ్రను దమతో గలుపుకొని వారలనుకరింపరాదు. పెద్దలవచనములే ప్రమాణములుగాని వారి సాహసములనుకరింపరానివియని యాచార్యులు పల్కెదరు.

చారుదత్తుని శ్రేమించిన వసంతసేన వార ముఖ్యయయ్యు మన్నింపదగినది. అసత్పురుషులను ద్రోశ్యముకొఱకు పరిగ్రహించు రూపాజీవలు (రొక్కమునకై రూపముమ్మకొని జీవించువారలు) నింద్యులగును రీకాని పూజ్యులుకావాలరు. భర్తను గోలుపోయినదిగాని, భర్తతో గాపురము చేయునది గాని యసచ్చరితురాలయ్యెనేని నిందింపదగినదియే. పెండ్లి కాని దసచ్చరితురాలయ్యెనేని సంఘమునంతను నాశనము, జేయజాలియుండును.

శ్రీమణి, యోగిని, సన్యాసిని మొదలగువారు కలియుగ మున సచ్చరిత్రవలన బూజింపదగి యుండురుగాని, ఆకాగ మును బట్టి పూజింపదగియుండరు.

ఒకప్పుడు కొందఱు మహనీయురాండ్రుపైవేసములచే ఆశ్చర్యకానబడినను వారిమానసము, చరిత్ర స్వచ్ఛమైన దైయుండును. సులభ జనకుని సభలోశృంగార భావమును బ్రకటించియు నది యంతయు జనకుని బరీక్షించుట కొనరించి నట్లు స్పష్టపడుటచే నాయమ్మ ప్రభావము మునిగీయ మాన మైనది.

ఆపత్కాలములయందు శ్రౌపది, దమయంతి మొదలగు సాధ్వీమణులు పరగృహముల యందుండవలసిన వారలయ్యు వారి శీలమును వారుగాపాడు కొన్నారు. అనుదానికి దన శీల మెతనకు గవచము. భవభూతియనున బతిత్రతలు, జగద్వి ఖ్యాతలు తాపసులకించుకేనియుదగ్గని ప్రభావము కలవారు.

మీ చిడ్డకు జబ్బు కారణమెమి ?

మీ చిడ్డ మాంద్యముగా నుండుటకుగల మూలకారణము తప్పక తెలుసుకోండి. చిక్చప్పిమ్మటకూడా వాడకరమైన వ్యాధి లక్షణములు వట్టి విడువకున్నా, లేక తిరుగజెట్టినా, అది రివర్ వ్యాధి కారణమై యుండవచ్చును. దాన్ని సరిమైన వైద్యసహాయముచే నివారించవలయును.

అచారమందహస్తము - పోమరిగాయ్యుండు - చిరచిర శాశులు,
మలబద్ధకము లేక అతి విరేచనములు - వాంతులు - కడుపుబ్బరము
లేక కాక - పుల్కబ్బరము - ఉపశుక్లబోవుట.

గాంధీనగర్, విజయవాడ, భాణానూర్
విజయనగరము.

ఇతరవైద్యశాలలు :- బొంబాయి
నాగపూరు • లక్నో • కలకత్తా
తిరిచినాపల్లి • మంబరొజుము
బెంగళూరు.

జమ్మివారి

లివర్కూర్

లివర్కూర్ వ్యాధులకు
నిరోధనకుగూడా నివారణమును
అన్నిమందుల సాఫ్ట్లొడొరకును,

● జమ్మి వెంకటరమణయ్య ఆండ్ సన్సు,
2, బ్రాడిస్ రోడ్డు, మైలాపూర్, మదరాసు.

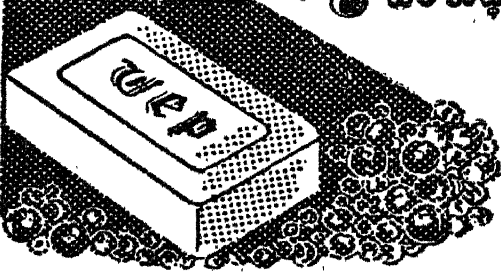
ప్రతి స్నానము మీకు తలంటు యిచ్చు నునుపును యిచ్చును -

“కేరళా” టాయిలెట్ సబ్బుయొక్క అధిక
మైన నురుగు మీ చర్మరంధ్రాలకు చొచ్చి, కుత్ర
పరచి, చర్మానికి మార్దవం ప్రసాదించును.
అందరి తేలికైన పరిశుద్ధ తైలాల స్వాభావిక
మైన పరిమళమొసగి, చర్మపు లో భాగంలో గల
క్రిములను సంహరించును, చప్పిటితోనైనా
“కేరళా” నురుగును క్షణంలో కడిగివేయ
వచ్చు. “కేరళా” యొక్క స్వచ్ఛమైన పరిమళం,
రక్షణశక్తి, స్నానానంతరం గంటల తరబడి
స్థిరంగా నిలువగలదు.

కేరళ సబ్బు

పరిశుద్ధమైన తైలమునుండి తయారైనది

వేవసబ్బులోని క్రిమినాశకత, చర్మవైషమ్య,
మరియు, చేదై నగుణములుగల వేసనూనె,
ముఖ్యముగా వేసవిలో శరీరసౌఖ్యమునకు
రక్షణ.

కేరళా సోప్ ఇన్ స్టిట్యూట్, కాచికట్

పారిశ్రామిక, వాణిజ్య శాఖ

మద్రాసు ప్రభుత్వము

విచిత్రకలయిక

* అనంత *

“సతీక్ సతీక్” అంటూ తలుపుకట్టిన చప్పుడు విని పించింది. తనకే ధ్యానములో మునిగియున్న అతడు ఉలిక్కిపడి తిరిగి తనధ్యానములో మునిగిపోయెను. తిరిగి అదేకేక వినిపింపగా అతడు “ఎవరు? ఎవరు?” అని ప్రశ్నించెను.

“నేను! నేను!” అను సమాధానము వినిపించెను.

అప్పుడు సుమారు రి గంటలయినది. ఇంత చీకటిలో యీ రాత్రి సమయమున తన కొరకెవరు వచ్చెదరని అతడు తలపోయడొండగెను.

తలుపు తెరవబడక పోవుటచే ఆవచ్చిన వ్యక్తి తిరిగి బిగ్గరగా “నేనే! నేను! కుమారిని! సతీక్ త్వరగా తలుపు తియ్యము.” వెంటనే అతడు ఆశ్చర్యముతో తలుపుతీసెను.

“కుమారీ! ఇంత చీకటిలో ఏమి మునిగిపోయినదని వచ్చితివి? వెలుతురుండగా ఏల రాకపోయితివి? ఇంతకూ నీరాకట కారణమేమి?”

“సతీక్! ఎన్నిసార్లు పిలిచినను పలుకవైతివి? ఈనాడే మైనను తనయ్యడవైతివా!”

“లేదు కుమారీ, కాకుంతులమును పఠించుచున్నాను. కాళిదాసు యొక్క రచనాపై పుణ్యములో లీనమైతిని! అహో ఏమినాటకము లద్భుతముగా నున్నది.”

“అయితే నాటకము చదువుచున్నంత మాత్రమున బాహ్యప్రపంచమునే మరచిపోవలయునా! అందులోనూ ఎవరో కాళిదాసట! కాకుంతులమట.”

“అయ్యయ్యా! కుమారీ పొరబడితివి. అంతటి మహాకవి ప్రపంచములోనే లేడు! అతని గొప్పతనము ఆనాటకప్రశస్తి పాశ్చాత్యులచేతనే కొని యాడబడినది.”

“ఓహో! అలాగా! అయితే ఏదీ ఒక్కసారి చూడ నియ్యి.”

“అది నీకు అర్థంకాదులే! నీకు సంస్కృతమురాదు. ఎంతసేపూ మీనాన్న నీకు ఇంగ్లీషు చదువేరావలయునని

యితరమేమియు అక్కరలేదని పట్టుబట్టు చున్నాడాయెను. నీకు మాత్రం యిది చదవాలనివుందా ఏం? కాకపోతే పాశ్చాత్యులే పొగడారని తెలిసింది కాబట్టి చూద్దామని అభిలాష. విన్నవ చెప్పించేదేదం! పాశ్చాత్యులు చెప్పారంటే నువ్వునమ్ముతావు. ఇది నీనోపంకాను. నీతండ్రిది. పైగా నీవు, నివసించుచున్న సంఘముది.

“అయితే, సతీక్, కాళిదాసు అంతశాస్త్రకవా ఏమిటి. అంతగా పొగుడుతున్నావు. షేక్స్పియర్ కన్నగొప్పవాడా ఏమిటి,”

“షేక్స్పియర్ అంగ్లదేశపు నాటక రచయితలలో గొప్పవాడు. మనదేశములో కాళిదాసు అటువంటివాడు. ఒక్కొక్క దేశంలో ఒక్కొక్క గొప్ప కవివుంటాడు. అసలు యింతకీ నీవు యిప్పుడు వచ్చిందిదేనికి,”

“అవును సతీక్ నేను నీమాయలో పడిపోయి వచ్చిన కారణం చెప్పటం మరిచిపోయాను. నేను ఎంత భిన్నహృదయంతో వచ్చానో అదంతా నిన్ను చూడగానే మరిచి పోయాను. తిరిగి నన్ను వాస్తవిక ప్రపంచంలోకి తీసికొని వచ్చి నా ఆనందాన్ని భిగ్గుంచేశావు. ఇంతకీ నేను నీకొక దుఃఖసమాచారము జెప్పడానికి వచ్చాను”

“ఏమిటదీ! త్వరగాచెప్పు. సందేహమెందుకు.”

“లేవటండి నిన్ను కలిసికోవద్దని నాన్నగారిహుకుమే.”

“ఏం? ఎందుచేత?”

“మన యిద్దరికలయిక ఆయనకు యిష్టములేదు. అందువలన మన యిద్దరికీ యిదే ఆఖరి సమాగమము.”

ఈ మాటలు వినేటప్పటికి సతీక్ కు పిడుగు పడ్డట్లయినది. తన ఆనందమయ జీవితము ఆనాటితో సమాప్తి. తాను కంటున్నకల లన్నియు వ్యర్థమైనట్లుగా తోచెను. జీవిత నాక పతాలిన బ్రద్దలయినట్లనిపించెను. ఏవ్యక్తిని చూచి తాను సుఖజీవిత మొనరింపదలచెనో ఆమెనిక చూచుటకు గాని తలచుటకుగాని ఆకలేదు.

వి చిత్ర క ల యి క

సతీశ్ చాలా పేదవాడు. విద్యయం దానర్థిగలవాడే గుటచే విద్యా వేతనమునొంది స్వయంకృషివలన పైకి వచ్చినవాడు. చిన్నప్పటినుండియు కుమారితో పెరిగినవాడు. వారాటపాటలందు కలసిమెలసి అన్యోన్యప్రేమచే బంధింపబడిరి. ఇన్ని సంవత్సరముల స్నేహలత నొక్కసారి త్రెంచుట అతనికిసాధ్య మయ్యెను.

పాపము కుమారి కూడా చెప్పలేక చెప్పలేక ఆవార్తను చెప్పి తన తండ్రి కఠినత్వమున కెంతయు నొచ్చుకొనెను. ఆమె సుమారు పదునాల్గేండ్ల ప్రాయముగలది. వినోదరావు నకు ఏకైకపుత్రిక. అతడు తన కుమార్తెను అంగ్ల విద్యా ప్రణిఘురాలినిగా నొనరించి వీధనవంతునకో యిచ్చి వివాహ మొనరించి అల్లుని తనయింట యుంచుకొందమను అభిప్రాయముతో నుండెను. అటువంటి సమయమున తనకుమార్తె పేదవాడైన సతీశ్ తోకలయుట భావియత్నమునకు భంగ మనితలచి ఆమెను కట్టడిలో నుంచెను. అందువలననే ఆమె నాటిరాత్రి చీకటి పడిన తదుపరి తనమిత్రుని ఆశ్రయసారి కలిసికొనుటకు వెళ్ళినది. తుదివాక్యము పల్కివచ్చినది. ఆమె ఏమిచేయగలదు. తండ్రిని కాదనుటకు శక్తిచాలదు. సతీశుని విడువజాలదు.

కాలము గడచిపోయినది. సతీశుడెట్లో పట్టభద్రుడై కలకత్తాలో ఒక మిల్లులో మేనేజరుగా పనిచేయుచుండెను. కాని అతడు వివాహము చేసికొనలేదు. కుమారు 30 సంవత్సరముల వయస్సున్నను అతనికి వివాహముపై యిచ్చకలుగలేదు. అతడెప్పుడును ఏదియోచింతించుచునే యుండును. అతనికి నెలకు రు 500 జీతము వచ్చుచున్నది. కాని వచ్చిన దంతయు దానధర్మములకు, పేదవిద్యార్థులకు వేతనముల క్రింద ఖర్చుగుంచుడును. అనేకులతని చర్యలను గురించి తర్కించుచుండిరి. పెద్దపెద్ద లక్షాధికారులు తమ కన్యల నిచ్చెదమని వార్తపై వార్తలనంపుచుండిరి. అతని మనస్సు మాత్రము కుమారినిదక్క అన్యులను వివాహమాడుటకు నిరాకరించు చుండెను.

ఇచ్చట వినోదరావు భార్య చనిపోయినది. ఏకైక పుత్రికతో కాలముగడపు చుండెను. దీనికితోడు గోరుచుట్టు

మీద తోకటిపోటున్నట్లు అతనికి వ్యాపారములో గొప్ప నష్టము సంభవించెను. అతని ఓడలన్నియు తుఫానుకు సముద్రములో మునిగిపోయెను. అప్పులవారి బాధ అధికమయ్యెను. అయినను ఆడంబరముగా కాలము గడపుచుండెను. సతీశును గురించి ప్రస్తావనలేదు. కుమారి మాత్రము యీ దురదృష్టమునకు కారణము పేదయైన సతీశుని పూర్ణవింతుటయే అని ఎల్లప్పుడు చింతిలుచుండును. ఆమెకు తండ్రి నిశ్చయించిన సంబంధ మిష్టములేదు. తాను ధనికుల బిడ్డయైనను సతీశు తెలివితేటలు, గుణములు ఆమెకు యితరులయందు కన్పింపలేదు. కూటికి పేదయైనను కులమునకు పేదయా యని ఆమెకుతోచును. పాశ్చాత్య పద్ధతులలో పెరిగినను పవిత్రభారతరక్త మామెయందు ప్రవహించుచుండెను. సతీశుని ద్రోహము చేయవలదని ఆమె మనస్సు పలుమారు చెప్పుచుండెను.

ఒకనాడు వెంకట్రావు వినోదరావును కలిసికొని తన కుమారునకు కుమారినిచ్చి పెండ్లి చేయుటకు వీలుపడదని చెప్పెను.

“ఎందుచేత ? ఇంతకాలమునుండి మాకుమారిని నీకు మార్చడైన శక్తిధరుడు వివాహము చేసికొనునని మాయంటి అల్లుడగునని యుప్పొంగి తిమికదా !”

“అవును అప్పుడట్లే అనుకొంటిమి. ఇప్పుడు పరిస్థితులు మారినవి. నీవు దరిద్రుడవయితివి. నీతోపాటు నీ కుమార్తెయు నంతే ఇటువంటి సంబంధము చేయుట నాకిష్టములేదు.”

ఈ మాటలు వినునప్పటికి విరోధునకు తలతిరిగివచ్చెనది. కళ్లు మిరిమిట్లు గ్రమ్మినవి. తననుతానే నమ్మలేకపోయెను. పరిస్థితుల్లిట్లు తానుమార్చునని కలలోనైనను తలపలేదు. సతీశునకొనరించిన అపరాధమొక్కసారి తగుక్కున హృదయ వీధిని మెరసెను.

తలుపు చాటుననుండి యీ సంభాషణను ఆలకించిన కుమారికి ఒక విధమైన సంతోషముగల్గెను. ఎప్పటికైనను సతీశుడే తననాధుడనుకొనెను.

వినోదుడు తలఎత్తు కొనలేక అచ్చటినుండి కుమార్తెతో పాటు కలకత్తా వెళ్ళెను. అంతటి మహాపట్టణములో ఏదో

విధముగా పొట్టపోసికొనవచ్చునని తలంచెను. తన ఆస్తి అంతయు నశించెను. గృహలక్ష్మియైన భార్య చనిపోయినది. అతనికి ప్రపంచమంతయు శూన్యముగా వోచెను. కుమారియే అతని జీవితనౌక. అతడు కఠినమృతచే వీడింపబడుచుండెను. తోజాలు గడచునట్లులేదు. అందుకలన కుమారి యుద్యోగము కొరకు ప్రయత్నములు మొదలు పెట్టెను.

సతీకుడు పనిచేయుచున్న మిల్లులో టైపిస్టు కావలెనని ప్రకటన చేయబడినది. కుమారి వెంటనే ఆఫీసులోనికి వెళ్లి తాను టైపిస్టుగా పనిచేసెదనని చెప్పినది. చాలమంది ఆమె ఆకారమును చూచి పిచ్చిదని ముప్పిదని తలంచిపొమ్మనిరి. నిజముగా ఆమె పిచ్చిదానివలె బికారియై యుండెను. సతీకునకు ఎఱిరోపిచ్చిది పనిచేయుటకు వచ్చినదని తెలిసెను.

అతడు దయాళుడు. కష్టసుఖము లనుభవించిరవాడు గావున ఆమెను తీసికొనిరమ్మని బంట్లోతును పంపించెను. ఆమెనిరాశతో ఆఫీసుమెట్లను దిగుచుండగా బంట్లోతులోనికి రమ్మనిపిలిచెను. తిరిగి ఆశాశ్లోతి వెలుగ ఆమె “ఉద్యోగ మిచ్చెదరా?” యని ప్రశ్నించెను.

“ఏమోనాకు తెలియదు. దొరగారు పిలువనున్నారు” అని అతడు చెప్పెను. తనను ఏమి చేసెదరోయని భయపడుచు ఆమె సతీకుపరోక్షమునకు వచ్చినిలవబడెను.

“నీపేరేమి?” అని సతీకు ప్రశ్నించెను.

‘శ్లోతి’ అని సమాధనము వణకుచుచెప్పెను.

‘ఉద్యోగము చేసెదవా?’

‘అహ! తప్పకుండా!’

వెంటనే సతీకు అర్థరువేసి ఆమెను పనిలో ప్రవేశింపజేసెను. అతనికిమెను చూడగానే జాలికలైను ఎంతోమంది కన్యలను చూచెనుగాని వారియందుల్గముగాని మనస్సు యీమెను కొరుచుండెను. ఆమె ఎఱిరోపుట్టు పూర్వోత్తరముల నారయదలచెను. కాని సందేహించెను.

మరునాడు శ్లోతి తన తండ్రికి జబ్బుగా నుచ్చదనియు కొంత డబ్బు యిప్పించవలసినదని సతీకుని వేడికొనెను.

సతీకుడుతాను కూడ ఆమె తండ్రిని చూచుటకు వచ్చెదనని పల్కెను. శ్లోతి తాము నిరుపేదలమనియు తామునిపించు గృహము సతీకువంటి ఉద్యోగులు ప్రవేశించుట కనర్హమైనదినియు చెప్పిరావద్దని బ్రతిమాలెను. కాని అతని బలవంతముచే ఆమె అతని రాకకంగీకరించెను.

శ్లోతి యింటికివెళ్లితలుపుతట్టగానే తండ్రి ఆవేశముతో “కుమారీ! వచ్చితివా!” యనిపిలచెను.

సతీకు ‘కుమారి’ యను మాటవిని ఆశ్చర్యపడెను. ఈమె తానుప్రేమించిన కుమారి యా యనితలంచెను. ఇరువురులోనికి ప్రవేశించిరి. వినోదునకు తన అంత్య ఘడియలు సమీపించెనని తెలిసెను. తానింకెంతయోకాలము జీవింపలేననిస్పష్టపడెను. గ్రుడ్లగు నింపుకొని “కుమారీ! నిన్ను కొరగాని దానినిగా జేసితిని. ఒకయింటి దానినిగాజేసి నీసుఖమును కన్నులారగాంచ లేకపోయితిని. సతీకునుండి నిన్ను దూరముచేసితిని” అని వాపోవదొడగెను.

“తండ్రి దుఃఖింపకుము. అయినదేదో అయినది. ఆనాడు ధనప్రభావముచే ప్రపంచమును కానగలేకపోయితిమి. ఈనాటి కైనను నీవునన్ను సతీకునకిచ్చెదనంటివి. నేను ధన్యనైతిని. అతనినే ఏనాటి కైనను పొందగలనను ఆశగలదు.”

“కుమారీ తిరిగి నిన్ను సతీకుడు స్వీకరించునా! అతడెచ్చట నున్నాడో? ఈపాటికి పెండ్లియై భార్యా బిడ్డలతో సుఖముగానుండును. నీవతని భార్యయగు భాగ్యము లేదమ్మా”

ఈ సంభాషణవినుచున్న సతీకు తన్నుతాను నమ్మశక్ పోయెను. ఎచ్చటనో విశాఖ పురియందున్న వినోదూ, కుమారి, యిట్టి దీనావస్తలోనికి వచ్చుటతలంచి విచారించి తానే సతీకునని కుమారిని స్వీకరించుటకు సిద్ధముగానుంటిని తెల్పెను. కుమారి ఆనందమునకు మేరలేదు. దైవచిత్రము తిరిగిలిసి కొంటిమని వినోదు వాడిద్దరి హస్తములను కలిపి తన జీవితయాత్ర చాలించెను.

సమాప్తము.

పిల్లల శిక్షణ శాస్త్రీయ దృక్పథం

శ్రీమతి దరిసి సుభద్రమ్మ

బిడ్డకు చెందేళ్లు నిండునప్పటికి, నడక మాటలు, పరిసర పరిస్థితుల పరిచయము, బంధుమిత్రులయందు స్నేహము, ప్రేమ మున్నగునవి కొంతవరకు పట్టుబడియుంటాయి. కొంత విపులంగా :—కండరములు, జ్ఞానవాహక, గతివాహక నాడులు, మొదలు కొంతవరకు అభివృద్ధియై యుంటాయి. జ్ఞానేంద్రియము ద్వారా కలుగుభావనలు, అనుభూతికి వచ్చి యుంటుంది (అనగా, చర్మము, చెవి, నాలుక, ముక్కు, కన్ను, ప్రత్యేక జ్ఞానేంద్రియములు, శరీరంలో ఇంద్రియ జ్ఞానమును కలిగించునట్లు, కండరములు, కీళ్లు మున్నగు సాధారణ జ్ఞానేంద్రియములు వీటి మూలకంగా స్పర్శ, శబ్దం రుచి, వాసన, రూపము మొదలగు భావనలు.) ఒక్కొక్క జ్ఞానేంద్రియము ఒక్కొక్క ప్రేరణ వశమవుతుంది. చర్మము మూలకంగా స్పర్శ, నొప్పి, వేడిమి, ఒత్తిడి; చెవి మూలకంగా ధ్వని; నాలుక మూలకంగా రుచి, ముక్కు మూలంగా వాసనలు (క్రమేణ వివిధవాసనలు); కన్ను మూలకంగా వెలుతురు, రంగు, ఆకారము, దూరము, లోతుమొదలగు భావనలను గ్రహించి, తత్సంబంధ అనుభూతిని కొంతవరకు పొందియుంటుంది. వీటి నన్నిటిని బిడ్డ ప్రకృతి ప్రసాదితమైన ‘గ్రహణ శీలమనస్తత్వం’ ద్వారా, ఒక్కొక్క లక్ష్యసిద్ధికై ఏర్పడు ఆయా నూత్న గ్రాహ్యదశలో, పరిగ్రహించుకొంటూ, దైహికంగా మానసికంగా, అనగా, సర్వావయవములు నడక, మాటలు, బుద్ధి, మొదలగువాటిని నిర్మించుకొంటుంది. చెందేళ్లు దాటిన తరువాత, తన ఆటపాటలలో, పనులలో నైపుణ్యమును సాధించుతూ బుద్ధిని వికసింపజేసు కొంటుంది. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే, ప్రకృతి సిద్ధమైన స్వకృత్తి, స్వయం కృషి, స్వేచ్ఛలలో పరిసర పరిస్థితుల సహాయమును పొందుతూ, దైహిక, మానసిక నిర్మాణములు వికాసమును పొందుతుందన్నమాట.

అయితే, బిడ్డకు చెందేళ్లు నిండి మూడేళ్లు పూర్తయిన వరకు కలుగు మార్పులు స్పష్టంగా, (స్థూలంగా) కనుపించక పోవచ్చును. కాని, నూత్నంగా పరిశీలించిన యెడల, ఆ ఒక్క సంవత్సరకాలంలో బిడ్డ మహత్తరమైన పరిణామాలను పొందటం చక్కగ విదితమవుతుంది. పై జెప్పిన నిర్మాణ కార్యకలాపమంతా బిడ్డ అస్పష్ట చేతనస్థితిలో చేసుకొంటుంది, ముఖ్యంగా 2½ సం॥ వయస్సునుండి కొంత అస్పష్ట చైతన్యంతో, కొంత స్పష్టచైతన్యంతో నిర్మించుకొంటూ, నిర్మితమైన వాటి ప్రయోగము ద్వారా నైపుణ్యమును సంపాదించుకొంటూ, బుద్ధిని వికసింప జేసుకొంటుంది. నురొక విధంగా చెప్పాలంటే;—బిడ్డ, అస్పష్ట చేతనస్థితి నుండి, చేతనస్థితికి క్రమక్రమంగా అనగా—ఒక్కొక్క అడుగుపెట్టుతూ మూడేళ్లు నిండునప్పటికి చాలవరకు చేతనస్థితిలో స్థిమితంగా నిలబడిపోతుంది. ‘2½ సం॥ నుండి 3 వరకున్న మధ్యకాలములో బిడ్డ అనేక పరిణామములను పొందుతుంది. కాబట్టి, ఈ అంతరకాలమును అవస్థాంతర దశయని పేర్కొన వచ్చును.

అవస్థాంతరదశలో పరిణామాలు—

ఈ అవస్థాంతరదశలో బిడ్డ ప్రవర్తనలో అస్థిరత్వము, పరస్పర వైరుధ్యములు వ్యక్తమవుతుంటాయి. బిడ్డ, ఒకప్పుడెంతో ఉత్సాహంగా చుటుకుగా ఆడుతూ ఉంటుంది; స్వయంగా తన పనులు చేసుకోటం, ఏదో ఒక పనిలో మగ్నమైయుండటం కనపించుతుంది, ఇంకొక సమయంలో, అలసట వెలిబుచ్చుతుంది; ఏదో పరధ్యానంలో వుండి, కదలక మెదలక మొద్దులా కూర్చుండిపోతుంది; ఒకప్పుడు తన ఆటసామాను, ఆటలు, పాటలు మున్నగు వాటియందు ఎంతో అభిలాష, ఆసక్తి వెలిబుచ్చుతుంది. ఇంకొకప్పుడు వాటియందు, అయిష్టం చూపుతుంది. తల్లి ఏదైనా

వ ని తా వి జ్ఞా న ము

నూచించితేచాలు, ఎంతో ఉల్లాసంగా, శ్రద్ధగా అపనిని చేస్తుంది; ఇంకొకప్పుడు జంతువులను, గక్షులను, పిన్న పెద్దలను అనుకరించుతూ ఆచరిస్తుంది. మరొకప్పుడు చిదరించుకొంటుంది.

రెండు అటవస్తువులలో ఏదో ఒకటిని యేర్పరచుకొనవలసిన సందర్భ మేర్పడినపుడు, తనకేది ఇష్టమో నిర్ణయించుకోజాలదు. కాబట్టి, తతమగా రెంటినీ తీసుకోవటానికి యత్నిస్తుంది. మోసుకో పోజాలనంతటి బరువైనవిగా వుంటే క్రిందపడ వేస్తుండేకాని, ఒకసామానుతో తృప్తిచెందదు. ఇట్టి మానసికస్థితిని చూచి, లోభత్వం, మూఢపుష్టు అనుకోటం పొరపాటు (ఏర్పరచుకొను శక్తి స్థిరపడదు. అనగా అంతబుద్ధి వికాసం కాలేదన్నమాట.) అదేరీతిగా, ఏవస్తువునుకాని కొన్ని సమయాల్లో చక్కగా పట్టుకొంటుంది. నీళ్ల చెంబు, పాలగిన్నె మున్నగువాటిని, క్రింద చిందకుండ ఎంతో జాగ్రత్తగా పట్టుకొంటుంది. త్రాగుతుంది. కొన్ని వేళల్లో క్రింద పడవేస్తుంది.

అహారం—నిద్ర—విహారం—

ఈ వయస్సు బిడ్డకు ఆలి ఒకేవిధంగా వుండదు. ఒకప్పుడు మంచి ఆలివేస్తుంది; చక్కగా కూర్చొని, గిన్నెలోనుండే అన్నం తీసుకొని ఆలి తీరుదాక తింటుంది. ఒక్కొక్కప్పుడాలాతినదు. ఆలివుండదు. కారణం స్థిమిత బుద్ధిలేదు అన్నమాటే. ఏలాగంటే, ఒకప్పుడేమో అలసి పోవుదాక దుమకటం, పరుగెత్తటం. అక్కడక్కడ విహరించటం, అటలాడటం చేస్తుంది. మరొకప్పుడు అలా చేయదు. అట్టి సందర్భంలో ఆలివుండదు. అంచేత, కుదుటుబాటుగా పల్లెనద్ద కూర్చుని అన్నం తినదు, అది కావాలి, 'ఇది ఒడ్డు' అంటూ, పొరవేయటం పరుగెత్తటం నీళ్లను క్రింద ఒకబోయటం, మున్నగు చిలిపితనమును వెలిబుచ్చుతుంది. ఒకప్పుడు ఎంతో మక్కువగా తినిన తినుబండమును మరొక సమయంలో ఏవగించుకొంటుంది. సాధారణంగా ఈ వయస్సు బిడ్డకు వెన్నపాలు, మీదతో చేసిన తీపి పదార్థాలు (అలాగనీ, అమితంగా పంచదార నుపయోగించరాదు.) పళ్లు, కొన్నిదుంపలు, గ్రుడ్లు ఇత్యాదులు, ఇష్టం. ఆకు కూరలు అయిష్టం. ముఖ్యంగా తల్లి గమనించ

వలసిన జేమంటే—బిడ్డ కాకలి అయినప్పుడు, తనకెవ్వమైన ఆహారాన్ని కుదుటుబాటుగా కూర్చొని ఎవరినహాయ మపేక్షించకనే పుచ్చుకొంటుంది. కాని, ఆలి ఉన్ననూ, కొన్ని సమయాల్లో తనతల్లి తినిపించాలని కూడ కోరుతుంది. (ఇది మనోస్థితి అన్నమాట) కొన్ని సమయాల్లో, అహారం పుచ్చు కొటానికి రమ్మని తల్లి పిలవగానే బిడ్డ పరుగెత్తుకొని వస్తుంది; కొన్ని సందర్భాలలో అలాకాదు. అలాంటప్పుడు బిడ్డను నిర్బంధించరాదు బిడ్డ కెవ్వమైన అహార పదార్థములపై, వాటిపేర్లను చెబుతూ “నీవు భోజనం చేసిరా, ఇక్కడ పళ్లు మిఠాయి (బిడ్డ కెవ్వమైనవి) తిందువుగాని” అని చెప్పి నేర్పచ్చగా వదిలిపోవాలి. మొదటనే చిరుతండి తినాలని బిడ్డ పట్టుబట్టినట్టేతే, తల్లి గమనమివ్వకుండ వెళ్లి పోవాలి. వేయెందుకు? బిడ్డయొక్క అనాటి ఆక్షణంలో దైహికమానసిక స్థితినిబట్టి ప్రవర్తనలో మార్పునుబట్టి తల్లి తెలివి తేటలతో మెలగాలి అన్నమాట.

నిద్ర—

ఈ వయస్సు బిడ్డయొక్క నిద్ర విషయం ఒక్కరీతిగా నుండదు. కొన్నిరోజులు అత్యంతాసక్తితో అలసిపోవుదాక ఆడటం, చుటుకుదనంకలిగి ఏదో ఒకపని చేస్తూవుండటం చేస్తుంది. అలాంటప్పుడు అలసి మధ్యాహ్నం కొంతసేపు నిద్రించుచుంటుంది. అలా అలసిపోకనో, లేదా, ఏదో అటలు, వినోదాలు మొదలగు వాటియందున్న అభిలాష ఆసక్తివల్లనో కొన్నిరోజులు మధ్యాహ్నం నిద్రపోదు. అదేవిధంగా, కొన్నిరోజులు రాత్రిళ్లు 7, 8 గంటలకే నిద్రించుతుంది. ఒక్కొక్కనాడు అలానిద్రించక పక్కమీద పడుకుని, తనలో తానుమాట్లాడుకోటం, పాటలుపాడటం (విన్నపాటలను వల్లించటం) తల్లితో తండ్రితో ఆలకించమని ఏమో ముచ్చటలు చెప్పటం చేస్తుంటుంది. తల్లి, బిడ్డయొక్క ఇట్టి ప్రవర్తనను, మానసిక పరిణామమును అవగాహనం చేసికొని అనుగుణంగా ప్రవర్తించాలి. అలాచేయక బిడ్డను నిర్బంధించి, కొట్టి, తిట్టి, భయపెట్టి నిద్రపుచ్చరాదు. అవిధంగా నిర్బంధించి నిద్ర పుచ్చుటవలన, బిడ్డ కేవలమే నూత్న గ్రాహ్యదశలో సాధించవలసిన లక్ష్యమునకూ, నైపుణ్యమునకూ ఒక్కమాటలో బుద్ధి వికాసమునకు అవరోధమును కల్పించుటన్నమాటే.

ఈ విషయాన్ని చక్కగా ఎఱిగి తల్లి అత్యంత మెలకువతో మెలగాలి.

సాధారణంగా ఈ వయస్సు బిడ్డలు దినమునకు 12 గంటలసేపు నిద్రపోవుటకలదు, (పగలు, రాత్రికలసి). అయితే అందరూ అంతకాలము నిద్రపోతారనుటకు వీలులేదు. పగలు చాలసేపు నిద్రించిన బిడ్డ రాత్రి త్వరగా నిద్రపోదు. ఉదయం సుమారు 8 గంటలకు మేల్కొంటుంది. పగలంత సేపు, నిద్రించని బిడ్డ రాత్రి త్వరగా—7, లేక 8 గంటలు—నిద్రించుతుంది; అట్టి సందర్భంలో తెల్లగతెల్లవారక ముందే మేల్కొని, బోమ్మలు పిడతలతో పక్కమీదనే మంచమున కందుబాటులో నుండాలన్నమాట కొంతసేపు అడుగొంటుంది. ఈ విషయాల్లో తల్లి సమయోచితంగా వర్తించాలి. రాత్రి 10 లేక 12 గంటల కొకమాటు బిడ్డను తీసుకువెళ్లి మూత్ర విసర్జనచేయించుట మంచిది. అది నిరాకరించితే నిర్బంధించరాదు. మరొకప్పుడు ప్రయత్నించాలి.

కొందరు బిడ్డలు ఉదయం లేచునపుడే ఏడుస్తూలేస్తారు. అనాలోగ్యం కారణమైతే తల్లి వెంటనే బిడ్డవద్దకు వెళ్లి లాలించి దాని కవశ్యమైన వాటినిచ్చి ఓదార్చాలి. అలా ఏడవటానికి కారణమేలేనిచో, బిడ్డగదికి వెళ్లరాదు, అపేక్షాపూరితంగా ఆగినప్పుడు వెళ్ళాలి. అప్పుడుకూడ అగదిలో ఏదో వస్తువులను చక్కచెట్టికట్టు నటించుచూ అమ్మ, అని బిడ్డ పిలిచినపుడు మాత్రం వెళ్ళాలి.

మలమూత్ర విసర్జన—

ఈ వయస్సు బిడ్డ సాధారణంగా రోజుకు ఒకటి రెండు పర్యాయాలు మలవిసర్జన చేయుటకలదు. కాని, అప్పుడప్పుడు ఒకటి రెండు రోజులు వాక నొడ్డికిపోదు. తల్లి అప్పుడప్పుడు సలహా ఇచ్చుటమంచిది. రెండు రోజులకన్న ఎక్కువకాలం దొడ్డికి పోకపోతే, ఏపళ్లరసమో ఇచ్చి దానికవశ్యమైన చికిత్సచేయాలి. కొందరు బిడ్డలు తమంతటామే దొడ్డికెళ్లివచ్చి చెప్పటకలదు. స్వయంగా వెళ్లి దొడ్డిలో కూర్చుని రావటం కొందరికిష్టం. అయితే కొన్ని సమయాల్లో తల్లి సహాయాన్ని కోరుతారు. లేదా, కొంటెతనంలో ఉన్నచోటనే కూర్చుంటారు. వీరి మనస్థితి

నెఱిగి క్రమక్రమంగా బిడ్డ, దొడ్డికివెళ్లి కూర్చుండు లాగున శిక్షణ ఇవ్వాలి. కొందరు పడుకొన్నట్టుగానో, నిలుచున్నట్టుగానో మలవిసర్జన చేస్తారు. అట్టి బిడ్డల విషయంలో తల్లి బిడ్డను వెంటనే దొడ్డికి తీసుకవెళ్ళాలి. లేదా! నీళ్ల గదిలో ఒక కాగితంపేసి దానిపై కూర్చుండజెల్పాలి. ఈ విధంగా చేసినట్లైతే ఒక నిర్దితస్థలంలో దొడ్డికి కూర్చుండాలన్న విషయాన్ని బిడ్డక్రమంగా నేర్చుకొంటుంది. మూత్ర విసర్జన విషయంలో, ఈ వయస్సు బిడ్డలు తరచుగా నిర్దితస్థలానికే వెళ్లివస్తారు, అయితే, వీరిమలమూత్ర విసర్జనకు దుస్తులు అడ్డురాకుండ వుండాలన్న విషయం తల్లి గుర్తించాలి. కొందరుముందుగా చేబుతారు. వెళ్లమని తల్లి చెప్పటం ఇట్టి బిడ్డలకు కొంతకాలం అవసరమన్నమాట. ఇంటిలో పిన్న పెద్దలు నిర్దితస్థలానికి వెళ్లుట, ఇంటివద్ద, పశువులు, జంతువులు విసర్జించటం బిడ్డ పిషించటం కలదు.

స్నానం, దుస్తులు—

సామాన్యంగా, ఈ వయస్సు బిడ్డలు, స్నానం చేయటానికి (ఉదయం) ఇష్టపడుతారు. తమంతటామే చేయలేక పోయినను, నీళ్లగదిలో, చిన్న చెంబుతోనో, గిన్నెతోనో నీళ్లు ముంచటం, క్రిందపోయటం, తనమీద పోసుకోటం కొఱాయిత్రిప్పటం, సబ్బుతో బొజ్జరుద్దకోటం, చేతులకు రాసుకొని నురుగు వచ్చువరకు రుద్దటం మొదలగునవి చేస్తూ అడుకోటమంటే అమితఇష్టం, ఇదొక క్రిడ అన్నమాట.

ఇక దుస్తులు విషయంలో—ఈ ఈడు బిడ్డ, తన దుస్తులను స్వయంగా నులభంగా, విప్పకొంటుంది. కాని తొడుక్కోటంలో మాత్రం—ముఖ్యంగా లాగు, చొక్కా తొడుక్కోటం కొంత కష్టసాద్యమేను. తల్లి, తనసలహాతోనో, అవసరమైతే సహాయ్యం ఏదో బిడ్డలకు నేర్పాలికాని తల్లియే తొడుగుతానంటే మాత్రం బిడ్డ నిరాకరించుతుంది. ఒక్కక్కప్పుడు సహాయాన్నికూడ తీసుకోదు. అట్టి సమయంలో తల్లి సలహాఇచ్చి, బిడ్డను తెలియకుండ కొద్దిగ తొడ్పడి దుస్తులు తొడగాలన్నమాట. కాని, ఈ విషయాల్లో కూడ బిడ్డ ఒక్కొక్కప్పుడు స్వయంగా (తరువాయి 40వ పేజీలో)

స్వాతంత్ర్య పథమ దేశోదరీ! ....

✽ డి. యన్. రాజేశ్వరీ పట్నాయక్ ✽

నిమరమేల్కొను సోదరీ,
కనువిప్పిచూడవె సోదరీ,
గత చరిత్రమునందు
నీజాతి చరితంబు
తరచి తరచి నీవు
పరికించి చూచితే
నీదువ్యక్తిత్వమిల నో సోదరీ,
మాయ జేసినదెవరు ఓ సోదరీ,
స్త్రీ విద్యవిరళించి
నీహక్కు మరపించి
గృహరాణి నీవనుచు
విత బిరుదుల నిచ్చి
వంచించ జేసినది ఓ—సోదరీ
నిరంకు శత్రుముగాదె వో—సోదరీ,
సుకుమారి వీవనుచు
కుసుమముతోనిను పోల్చి
నీమంచి చెడుగులకు
మాయండనీ కనుచు
హక్కులను యుక్తితో—నో—సోదరీ
హుళక్కి చేసినదెవరు ఓ—సోదరీ,
స్వర్ణ శృంఖలాలతో
అజ్ఞానపు విలువలతో
ముక్తి లేని పథాలలో
అశృసిక్త వదనాలతో
వెతల నందుచున్ననీ
జాతినుద్ధరింపలేవె ఓ—సోదరీ

జాగృతినిగనవె ఓ—సోదరీ,
అచ్చాది తూటైన
నీ హృదయక్షేత్రాన
విజ్ఞాన పీఠములే
వెల్లువలై ప్రభవించు
వ్యక్తిత్వమును జూపవే—సోదరీ
తర్కించ సమయముగాదు ఓ—సోదరీ,
'హిందులూ' సవరింప
న్యాయ హక్కులనరసి
నీకున్న హక్కులను
నిండారచే కొనగ
అర్ధికంబుగ నీవు ఓ—సోదరీ,
అణగియుండగ నేల ఓ—సోదరీ,
నేటి దేశస్థితిని
నిండార పరికించి
బాపుజీ చూపినా
బాటలో పయనించి
మానవత్వము జాటవే—సోదరీ
రాక్షసత్వము బాపవే—సోదరీ,
మహిళోద్యమంబనగ
వాక్పరంపరగాక
సంఘ సాక్షవ మొనగు
శక్తులను పురికొల్పి
కర్తవ్యమును జూపవే—సోదరీ,
కార్య రూపము చాల్చు నో—సోదరీ,
నిరుపేదమహిళలకు

స్వాతంత్ర్య పథమ దేశోదరీ !...

నిస్సహాయత బాప
వృత్తి విద్యల నొసగి
బ్రతుకు తెరువుల జూపి
భవితవ్యమును జూపవే—సోదరీ,
బాని సత్వము బాప ఓ—సోదరీ,
ఆహారక్షామంబు
అంతరింపగజేయ
పాడిపంటల పెంచి
బ్రతుకు భారము మాన్చి
దేశదుస్థితి బాపఓ—సోదరీ
దీక్షగైకొన లేవె ఓ—సోదరీ,
రాట్న చక్రము ద్రిప్పి
గృహ పరిశ్రమ నిల్చి
వ్యక్తిగత జీవితపు
విలువలెన్నో చెల్చి
గృహభిద్రముల బాపవే—సోదరీ
గృహిణీత్వమును జూప ఓ—సోదరీ,

విజ్ఞానపు విలువలతో
ప్రగతిజూపు పథాలలో
దేశపు నిర్మాణపునాడుల్లో
ముందడుగువేయవె—సోదరీ
నీలక్ష్యస్థానముజేర—నో సోదరీ,
కీర్తిగాంచిన భారతావని
యశమునిల్చిన నీదుశీలము
వెలుగులీనెడు నీదుత్యాగము
వికసింపజేయవే—సోదరీ
వినువీధులలరగ నోసోదరీ,
రాజసంబున నీదువిజ్ఞత
నాదమొసగెడి నీదుగళమును
కవితలీనెడు నీదుకలమును
కళలొసంగెడి నీదుజ్యోత్స్నకు
ప్రభవింపజేయవె—సోదరీ,
స్వాతంత్ర్య పథమదె—సోదరీ.

(38వ పేజీ తరువాయి)

దుస్తులను తొడుక్కొడు. తల్లిచే తొడగమంటుంది ఎంత మాత్రం, స్వప్రయత్నమన్నమాట చూపడు, ఏడున్నర్థం బిడ్డ లాగు ప్రవర్తిస్తుంది. తను ఒక బొమ్మఅనీ, చిన్న పాప అని అంటూ, పూర్తిగ తల్లిమీద ఆధారపడుతుంది. ఇదొక మానసిక పరిణామం అని తల్లి గుర్తించి విచక్షణతో మెలగాలి కాని విచారపడకూడదు. ఇట్టి మనోస్థితి ఒకటి రెండు రోజుల్లో మరిగిపోతుంది. ఈ వయస్సులోనె, బిడ్డ, ఒక్కొక్కమాటు అనువుగా దుస్తులు తొడుక్కొంటుం, ఒక్కొక్కసారి, తల్లికి దొరకకుండా తప్పించుకొని పారిపోవటం,

తల్లి పట్టుకున్నట్టుయితే, విడిపించుకొని పారిపోవటం చేస్తుంటుంది. ఇదొక వినోదం, నిర్బంధించితే దాని కెక్కడ లేనివోపం, ఏడ్చునస్తుంది. కాబట్టి, తల్లి, “నీకిష్టమైతే వచ్చి స్నానం చేసి బట్టలుతేసుకో” అని చెప్పివెళ్లి పోవాలి, అనగా బిడ్డ యొక్క స్వేచ్ఛకు, వినోదానికి అవకాశ మిచ్చినట్టుయితే, బిడ్డయే తల్లివద్దకు వచ్చి, చక్కగా దుస్తులు తొడుక్కొంటుంది. బిడ్డయొక్క ప్రవర్తన, పరిణామము ననుసరించి తల్లి వర్తించాలన్నమాట.

(నళేషము)

స్వర్గీయ సరోజినీదేవి

శ్రీ చింతగుంట హనుమంతరావు

~~~~~

శ్రీమతి సరోజినీ దేవి 1879 వ సంవత్సరం ఫిబ్రవరి 13వ తారీఖున దక్షిణ హైదరాబాద్ లో జన్మించింది. ఈమె పూర్వజులు బెంగాల్ నుండి యిక్కడికి వచ్చి నివాస మేర్పరచుకున్నారు. ఈమె వంశము సమ్రాజ పాత్రమైనది. ఈమె తండ్రి ఆఘోరనాథ చట్టోపాధ్యాయ; గొప్ప వైజ్ఞానిక విద్వాంసుడు. 1877 లో ఎడిన్ బరో విశ్వవిద్యాలయంలో డి. ఎస్. సి. డిగ్రీ పొందినవాడు. అతని స్వభావము మృదువైనది; సుశమైనది. సరోజినీ జనకుని ప్రథమ సంతానం. తండ్రి కుమార్తె నధికంగా ప్రేమించే వాడు. జనకుని అనుపాద్యలో సరోజినీ విద్యాభ్యాసం ఆరంభమైంది. ఆఘోరనాథ కుమార్తెను మొట్టమొదటనుండి ఇంగ్లీష్ భాషలో మంచి జ్ఞానం సంపాదించు కొమ్మని మోచుచున్నాండే వాడు. ఇంగ్లీష్ పట్ల పుత్రిక ఉపేక్ష కనపరిస్తే సహించేవాడు కాదు; దండించడానికి నైతం వెనుదీసే వాడుకాదు. బాల్యంనుండి యింగ్లీషు మాత్రు భాష తుల్యమవడమే దీని పరిణామం.

సరోజినీ అతిప్రతిభాశాలిని. తన 13వ యేట మద్రాస్ మెట్రిక్ పరీక్షలో విజయం పొందింది. ఈ పరీక్షకు కొంత కాలం క్రితమే ఆమె హృదయంలో కవిత వ్రాయాలనే భావం అంకురించి వుండింది. ఆమెకపుడు 11 యేండ్ల వయసు. ఒక రోజుగణితంలో ఒక ప్రశ్న పరిష్కృతంకాలేదు, మనసు వ్యాకులమైంది. అట్టి సమయంలో హఠాత్తుగా కవితా ప్రవాహం హృదయంనుండి వెల్వడింది. సరోజినీ తన 13 వ యేట The Lady of the lake అను పెద్ద పద్యకావ్యం రచించింది; అందులో 1300 పంక్తులున్నై. ఆమెరచనల్లో స్వప్రసూతభావాలయొక్క, అంతర తమ వుచ్చాస్వ సాలయొక్క నిర్వహణివ్యక్త మాకుంది. W. T. Stade అను నతడు యీమె వ్రాసిన The Golden Threshold చదివి యిలా ఉద్ఘాటించాడు :—స్త్రీలు కవనం చేయలేరనే నిందించునోళ్లకు కాళ్ళతంకా బీకం వేస్తున్నది గ్రంథం. సరోజినీ కవిత హృదయాంత రాశింనుండి బయ

ల్పేడవినది. ఇంకో అత్యంతోత్కృష్టమైనగుణం—దాని లోని మోహనమైన ఆకర్షణీయ సంగీతము. ఆమెకు ప్రకృతి, మానవ సాక్షేపాన్ని గూర్చిన, మానవులగూర్చిన, మానవ కృత్తి త్యాన్ని గూర్చిన, భావభరితమైనది.” ఈ కవయిత్రి యొక్క ప్రకటితమైన యితర గ్రంథాలు The Bird of Time, The Brokers Wings, Champakblossoms, Palanquin Bearers, The Song of Sleep, The Lonely Child అనునవి.

జనకుడు సరోజినీని ఉన్నత విద్యకొఱకు 1895 లో ఇంగ్లాండు పంపాడు. మూడేండ్లు లండన్ కిన్స్ కాలేజీలోను, కేంబ్రిడ్జి గిర్టన్ కాలేజీలోను అధ్యయనం చేసింది. ఆరోగ్యం పాడెము పోడంవల్ల ఇటలీ యాత్ర చేయాల్సినవచ్చింది. గొప్పకవులకు, కళాపాసకులకు జన్మభూమియైన ఆసోందర్య ప్రకాశ పూర్ణమయిన దేశము సరోజినీ హృదయంలో నింపుతూ వచ్చిన రసమే కావ్య రూపంగా బయల్పడెదల సాగింది.

1898 వ సం॥ నెప్టెంబర్ నెల లో హైదరా బాదుకు తిరిగి వచ్చి సరోజినీ మూడు నెలల తర్వాత జాతిమత శృంఖలాన్ని తెంచుకుని హైదరాబాద్ లోని ఒక డాక్టర యిన మేజర్ ఎమ్. జి. నాయుడుని వివాహమాడింది. ఆ కాలంలో సంఘ సంస్కరణా పథము యిప్పటిలా సుశశము, ప్రశస్తయు అయినదికాదు. కాని సాహసించి యీ కార్యమొనరించి, అప్పటినుండి యెడతెంపు లేకుండా భారత స్త్రీలకు జాగరణా సందేశాన్ని అంద చేస్తూ వచ్చింది. సరోజినీ దేవే భారత మహిళోద్యమ జన్మ దాత్రి. ఆమె కిత్త పాశ్చాత్య పద్ధతిలో జరిగినప్పటికీ ఆమె హృదయంలో పాశ్చాత్య సభ్యత స్థల మాక్రమించుకో లేక పోయింది. అందు వల్లనే ఆమె సదా భారతీయ సంస్కృత్యాదర్యాసందేశాన్నే హిందూ వనితకు నైతం అంద చేస్తూ వచ్చింది. ఆమె సీత, సావిత్రి వంటి పతివ్రతల ఆదర్శాలను పూజించేది. భారత మహిళల గూర్చి అడుగడు

స్వర్ణీయ సరోజినీ దేవి

క్కుయిస్తూ వచ్చిన ఆమె వుపన్యాసాల్లో భారతీయ మాతృత్వాదర్శన్నత సుందర వివేచనమున్నది. ఆమె భారత నారి యొక్క మూలాన్ని నైత మందుకో కలిగింది; కాబట్టే స్త్రీ యొక్క అవమానాన్ని సహించలేదు.

బాల్యంనుండి వీడితులయెడ సరోజినీ దేవిలో సానుభూతివుంటూ వచ్చింది. ఈసానుభూతే వృద్ధిచెంది, గత పాతికేండ్లుగా దేశం యొక్క మూలమూలల్లో ధృవిస్తూన్న ప్రతిధ్వనిస్తూన్న ఘోషగా పరిణమించింది. 1913 లో హిందూ ముస్లిమ్ ఐక్యతనుగూర్చి ముస్లిమ్ లీగ్ అధిని వేళం లో వుపన్యాస మిచ్చింది. ఆమె మానసక్షీతజము యెడ తెరపిలేకుండా విస్తృతి చెందుతూ వచ్చితనలో అన్ని జాతులకు, ధర్మాలుకు ఒక విధమైన గౌరవస్థానం యేర్పరచు కుంది. హిందూ ముస్లిమ్ ఐక్యతను గూర్చి 1917 అక్టోబర్ లో పాట్నాయందు ఉపన్యసించింది.

దేశం యొక్క సాంస్కృతిక జీవితంలో యొక్కవ పాల్గొంటున్నా 1921 వ సంవత్సరం వరకు యీ సేవ యొక్క వైఖరి ప్రాచీనంగానే వుంటూ వచ్చింది. జీవిత మనుగూర్చి వైభవ విలాస స్వప్నాలు కంటం మరవలేదు. ఆమెది విక్రాంతియుత జీవనం. 1921 లో భారత స్త్రీమతాధికార ఆందోళనా సంబంధంలో ఇగ్లాండు వెళ్లింది. ఆ రోజుల్లో సరోజినీ తన వస్త్రపరిధానానికి, కళా పూర్ణతకు ప్రసిద్ధి చెందివుండింది. ఆమెతన రచనలనల్ల బ్రిటన్ విద్వత్సమాజంయొక్క సమ్మానాన్ని పొందకలిగింది.

భారతాంధ్రంలో దుర్భటనా నీరవాలు వ్యాపిస్తూన్నై. అమృతనరంలో జరిగిన హత్యాకాండ దేశం యొక్క అత్తను దెబ్బకొట్టి మేల్కొల్పింది. గాంధీజీ శతృత్వంలో అది విశ్వాస ప్రకాశవంతమైంది. అటువంటి సమయంలో ఇంగ్లాండునుండి మాతృదేశానికి ప్రయాణమైంది సరోజినీ దేవి. ఓడ బొంబాయి చేవునైపుకు పురోగమిస్తూండగా ఆమె హృదయంలో లిబరల్స్ తో పని చేయడ మా లేక గాంధీజీతోనా అనే సంఘర్షణ బయల్దేరింది. ఆఖరికి గాంధీ మనోత్కాని ఆందోళనలో కవి యొక్క అత్తను స్పృశించే అన్నితత్వాలు వుపస్థితమైవుండేవి. జత్తచేయ బడ్డకొన్ని పుస్తకాలు బొంబాయి బాటలమీద అమ్మి న్యాయాతి

క్రమణ చేసిన సరోజినీ 1920 సం॥న పంజాబులో జరిగిన దుర్భటనలను గూర్చి ఇంగ్లాండ్ లో సంభాషిస్తూ స్త్రీలకు జరిగిన అక్రమాలను అత్యాచారాలను నిరసించింది.

కొంత కాలం తర్వాత ఒక సచివ అసనం ఖాళీ వచ్చింది. తనపూర్వపు మాటలను మాట్చి చెప్పుకోమని కొందరు నిర్బంధించినపుడు తేజస్విని సరోజినీ నిశ్చయంగా నిరాకరించింది. ఆమె వట్టికుమ్మవాదాలతో తృప్తిబడేద్యక్తా?

1922 మార్చి 11 వ తారీఖున రాజద్రోహాభియోగం క్రింద తనకు ఆరేళ్ల కఠిన శిక్ష విధింప బడినపుడు బాపూజీ భారతైక్యతను సరోజినీ హస్తాల్లో సమర్పించాడు. సర్వత్ర పర్యటనం చేసి ఐక్యతా సందేశాన్ని ప్రచారం చేయసాగింది. రాత్రిం బగళ్లు పూటనం చేయడం కారణంగా ఆమె ఆరోగ్యం చెడి పోయింది. ఆరోగ్యం బాగు చేసుకుందుకు సింహళానికి వెళ్లాల్సి వచ్చింది. అక్కడ నైతం భారతీయ జాగరణా సందేశాన్ని అంద చేసేందుకు పరిశ్రమ చేస్తునే వుండింది.

ప్రవాసంలోవున్న భారతీయుల కష్టనివారణకు శ్రమతి నాయుడు యెప్పటికి ప్రయత్నం చేస్తూనే వుండింది. నియమ బద్ధకులీ పద్ధతికి విరుద్ధంగా యీమె 1917 లో బలమైన ఆందోళన చేసింది. ఆ సంవత్సర జనవరిలో యీ విషయ విరుద్ధంగా జరిగిన ఒక సమావేశంలో ప్రవాసంలోవున్న సోదరీ రత్నములయెడ చేయ బడ్డ అతినీచమైన వ్యవహారాల నుద్దేశించి ఇంగ్లీషులో యిలా అన్నదామె :—

మీ స్త్రీలు విదేశాల్లో అనుభవించిన అవమానాన్ని మీ హృదయ రక్తంతో కడుక్కొండి. నేటి రాత్రి మీరు విన్న మాటలు మీ హృదయాల్లో తప్పక ఒక భయంకర రోషాన్ని ప్రజ్వలితం చేసివుండొచ్చు. భారతపురుషులారా, ఈ అగ్నిని నియమబద్ధ కులీ పద్ధతి యొక్క చితిగా చేయండి. యీ రాత్రి నా మాటలు వినగోరుతున్నారు. కాని నానయ నాల్గోనుండి అశృవులు వెల్వడుతున్నై. ఇది నేను రోదించాల్సిన సమయం. ఎందుకంటే నేను స్త్రీని. మీరు మీ తల్లల యొక్క, తోబుట్టువుల యొక్క అవమానాన్ని అనుభవిస్తూండవచ్చు. నేను నా జాతి యొక్క అవమాన రూపంగా నా అవమానాన్ని నుభవిస్తూన్నాను.

స్వర్గీయ సరోజినీదేవి

కేనియా ప్రవాసీ భారతీయ నిమంత్రణవల్ల శ్రీమతి సరోజినీ అక్కడికి వెళ్లింది. ఆమె అక్కడి స్థితిగతులను చూచింది; వేర్వేరు ప్రాంతాల్లో పర్యటించేసి భారతీయులను తమ కర్తవ్యం పట్ల జాగ్రత్తలను చేసింది. తత్ఫలితంగా ప్రవాసీ భారతీయుల అనుహయమోగ మారంభించారు. పోల్ టాక్స్ యివ్వడానికి నిరాకరించారు. ఆమెను 'దక్షిణాఫ్రికా భారతీయ కాంగ్రెస్' యొక్క మొంబాసా అధివేషనానికి అధ్యక్షురాలిని చేసి శ్రద్ధాంజలి సమర్పించారు. దక్షిణాఫ్రికానుండి రోడీషియా వెళ్లింది; అక్కడ కూడా అదేయత్నంచేసింది. 1924 లో హిందూ జేకానికి తిరిగి వచ్చింది; బొంబాయి శేవులో అపూర్వాస్వాగతమివ్వబడ్డది. 1929 లో పూర్వాఫ్రికాకూడా వెళ్లింది. 1924 లో డెల్ గావ్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్ష ఫీతాన్నలంకరించింది. ఆమె దేశ అధ్యక్ష ఫీతంనుండి శిథిల చూతూన్న దేశం యొక్క అత్యుత్తమ ఉత్సాహము, ఆశకలిగించేలాంటి సందేశ మొక్కటి యిచ్చింది. ఆమె మాటల్లోనేయిలా సంక్షేపంగా చెప్పవచ్చు, —స్వాతంత్ర్య సమరంలో భయమే యేక అక్షమ్యపరాధము. నైరాశ్యమే యేక మాత్ర అక్షమ్య పాతకము." 1929 లో సరోజినీ నాయుడు అమెరికా యాత్ర చేసిన సందర్భంలో యిచ్చిన వుపన్యాసము అమెరికన్ ప్రజలను అపూర్వంగా ప్రభావితములను చేసింది. ఆ సంవత్సరాంతాన లాహోర్ లో కాంగ్రెస్ సమావేశం జరిగింది. దీర్ఘ ప్రతిజ్ఞానంతరం దేశము పూర్ణ స్వాతంత్ర్య ధ్యేయాన్ని స్వీకరించింది. 1930 లో ఉప్పు సత్యాగ్రహ

సమయంలో నాయకు లందరూ అరెస్టు చేయబడ్డారు. మే 29 వ తేదీన సరోజినీ అరెస్టు చేయబడ్డది. అంతకుప్పితం 27 గంటలవరకు మండుపెండలో బాటుపైన కూర్చుని సత్యాగ్రహం చేస్తూండింది. 1942 లో కాంగ్రెస్ కార్యకారిణి యొక్క తక్కిన మెంబర్లతోపాటు ఈమెకుడా అరెస్టుచేయబడ్డది. సుమారు రెండేండ్ల తర్వాత ఆరోగ్యం పూడయి పోడంవల్ల జైలునుండి నియమరహితంగా వదిలి వేయబడ్డది. ఆ సమయంలో ఆమె యిచ్చిన వుపన్యాసం దేశం యొక్క మానసంలో వుత్సాహ తరంగాలను ప్రవహింప చేసింది; కాంగ్రెస్ పట్ల వ్యాపించివుండిన భ్రమ చూర్జితమైంది. ఏప్రిల్ 1945 లో ఆమెకొడుకుల్లో ఒకడు మరణించాడు. కర్తవ్యవశిల ఆమె యూ. పీ. గవర్నర్ భారాన్ని వహించింది. ప్రపంచంలోనే మహిళ గవర్నర్ కావడమిదే ప్రథమ పర్యాయం. విశ్వభారతి యొక్క ఉపాధ్యక్షురాలుగా 1947 లో జరిగిన సమస్త ఆసియా యొక్క దేశ ప్రతినిధుల సమ్మేళనను నిర్వహించి నది కుడాయామె. ఎన్ని విధాలగనో దేశానికై పాటుపడి, మధుర వాగ్దాటిలో ఊయలలాగే వుపన్యాసాలవల్ల ప్రాక్ దేశపునైతిం గేల్ అని ప్రసిద్ధిచెందిన వారీశిరోమణి అయిన శ్రీమతి సరోజినీ గత సంవత్సరం మార్చి రెండవ తారీఖున స్వర్గమలంకరించింది.

ఈ ఫిబ్రవరి 12 వ తేదీన, ఆమె భర్త శ్రీ మేజర్. ఎం. జీ. నాయుడు గారు పరమపదించిరి.

అ నే క

హే రా యి ల్లు

రా వ చ్చు ను

బో వ చ్చు ను

గాని

శాశ్వతముగా వుండునది

అ శో కా అష్టా హే యిర్ ఆ యిల్

తలనూనె కుండవలసిన అన్ని సుగుణములును యిందు గలవు. ఓషధిసత్వముల గుణమున్నది. దేశీయ అత్తరువుల సహజ పరిమళ మున్నది. వనస్పతి నూనెలనే ఉపయోగించుటవల్ల శ్రేష్టమైనది. భరత దేశమందేగాక యితర దేశములందును మహిళలు దీని సుగుణమును గ్రహించి సదా ఉపయోగించుచున్నారు.

ఘాతైన శింధటికు కెమికల్స్ వల్ల తయారైన బూటు తప్పు తలనూనెలు వాడుటలో వెంట్రుకలకు కన్నులకు మెదడునకు హాని కలుగును గాన అశోకా అష్టా ఆయిల్ ను ఉపయోగించి గుణమును పొందుడు.

విజయ కెమికల్ అండ్ టాయిలెట్ వర్క్సు.

వి జ యా మాన్ షన్స్

15, క్లెమెన్స్ రోడ్, పురబావలం, మదరాసు.

ASOKA Amla
HAIR OIL
*Lovely hair-
Growth and
Enchanting
Fragrance*

VIJAYA CHEMICALS "VIJAYA MANSIONS"
15, CLEMENS ROAD, PURABAWALAM, MADRAS. 1

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి

అరుణా

గర్భాశయ రోగనివారిణి

సౌఖ్య రహితమైన
తల్పముపై న గిజ గిజ
లాడించే నొప్పులు
మాయమవగ నే. ఉషా
యామంవలె సూర్యుని
తోపాటు తల్పంనుంచి
శీవదం ప్రీతికు ప్రీతి
కరంగా ఉంటుంది.

ఆయుర్వేదాశ్రమం. ఎమెట్ డి
మదరాసు 17.

“పాదపూజ”

* శ్రీ గజవెల్లి నీలాచారి *

జగద్రక్షకుడైన శ్రీ రామచంద్రుడు పితృ నాజ్ఞ శిరసావహించి తన అనుజుడైన లక్ష్మణుని, సతియైన సీతాదేవిని వెంట బెట్టుకొని అరణ్యమునకు బయలు దేరెను. మార్గ మధ్యమున అనేక గుట్టలు, పుట్టలు, నదీ నదములు, కారడవులుదాటి, చివరకు గంగానది సమీపమునకు చేరెను. అప్పుడువారికి గంగానది దాటి వెళ్లుట ఒక గొప్పసమస్య అయ్యెను. శ్రీ రామచంద్రుడు ఈ విషయమై తీవ్రముగా ఆలోచించుచుండగా ఒక పడవవాడు వారి చెంతకు వచ్చెను. కాని ఆనావికునకు వారు సీతారామలక్ష్మణులన్న సంగతి మాత్రము తెలియదు.

“స్వామీ మిమ్ములను గంగానది దాటించమన్నారా?” అని అన్నాడు నావికుడు.

శ్రీ రామచంద్రుడు ఎంత శాంత స్వభావము కలవాడో అంతకు పది రెట్లు ఉగ్ర స్వభావము కలవాడు లక్ష్మణుడు. “ఓరి మూర్ఖుడా! మేము యిక్కడ ఎంతసేపై వేచియున్నామో నీకేమి తెలుసు? అయోధ్య రాజైన దశరథ మహా

రాజుగారి కుమారుడు శ్రీ రామచంద్రుడు వచ్చి యున్నాడన్న సంగతి నీకు తెలియదా! దగ్గరకు వచ్చి కూడా “మిమ్ములను గంగానది దాటించమన్నారా” అని, కుశల ప్రశ్న వేస్తున్నావా? చీ పనికి మాలినవాడా!” అని ; అన్నాడు నావికునితో లక్ష్మణుడు.

“అమ్మ బాబోయ్! సాక్షాత్తు శ్రీ రామచంద్రుడే! అయితే పడవ ఎక్కించను”.

“ఏమి నీకంత పొగరెక్కిందా! చూడు నిన్నేమి చేస్తానో.” అని చెయ్యెత్తాడులక్ష్మణుడు.

“తమ్ముడా! లక్ష్మణా!! ఆగ, తొందర పడవద్దు.” అని అన్నాడు శ్రీ రాముడు.

“నాయనా నావికా! నీవు మమ్మల్ని పడవ ఎందుకెక్కించవు?” అని ప్రేమతో అడిగాడు శ్రీ రాముడు. “ప్రభూ! నీవే శ్రీ రామచంద్రుడవైతే నీకు నావందనములు. కాని ఒక్కమాటు నీ పాదములు కడుగకుండా నిన్ను పడవ ఎక్కించను. ఆనాడు పాపాణంగాపడి వున్న ఆ మహాసాధ్వి అహల్యనే పడతిగా

చేశావే ! రాత్రిని నాతిగా చేసిన నీ పాద స్పర్శ నా పడవను ఏమి చేయునో ! నా పడవనగా ఎంత? నేనెంత? ఇంట్లో నేను నా యిల్లాలు తోనే భాధపడ లేకుండా వున్నానే, ఈ పడవకూడా ఒక స్త్రీ అయిపోయిందంటే యింక నాకుచావే ! ఒక స్త్రీనే భరించలేకున్నాను. నా పడవపోతే నావృత్తి ఏంకావాలి ? నాకు యింక బ్రతుకే లేదు. వద్దు, బాబో వద్దు నీపాదాలు కడగండే పడవ ఎంత మాత్రం ఎక్కించను ” అన్నాడు పడవవాడు.

శ్రీరాముడు చిరునవ్వుతో, “ సరే ” అని అన్నాడు. అప్పుడు ఆనావికుడు తన భార్యతో సహా శ్రీ రాముని పాదపద్మములను గంగాజల ముతో కడిగి ఆ తీర్థమును పుచ్చుకొని కృతార్థుడయ్యెను. పిమ్మట సీతా రామ లక్ష్మణులను పడవ నెక్కించుకొని గంగానది ఆవలి ఒడ్డుకు సురక్షితముగా తీసుకొని పోయినాడు, ఆ పడవవాడే శ్రీ రామచంద్రుని పరమ భక్తుడైన గుహుడు.

తల్లిమాట వినకపోతే

* ధవళనా గేశ్వర్ *

ఒక అడవిలో పెద్ద మ్రానుకలడు. దానికి ఒక కన్నముగలదు. అందు నాలుగు ఎలుక పిల్లలు, తల్లి నివసించుచుండెను. ఒక నాటి రాత్రి తల్లి తన పిల్లలతో, “ మీరు యీవెన్నెల రాత్రిలో మ్రానువదలి అవతలికి పోవద్దు. అచట గుడ్ల గూబలున్నవి. అవి మీరు అవతలికి పోతే చంపి తింటాయి ” అని చెప్పి నిద్ర పోయినది.

మొదటి రెండులుకలు తల్లి మాటవిని పరుండినవి. కాని మిగిలిన రెండు పిల్లలు తల్లి మాటను వినకుండా, చప్పుడు చేయక మ్రానుదాటి అవతలికి పోయినవి. చంద్ర బింబము ప్రకాశించుచున్నది. ఆ అడివియంతా పగలువలె వెన్నెలతో నిండియుండెను. ఆ రెండు ఎలుకపిల్లలు సంతోషముతో ఆడుకొను చుండెను.

మామిడి చెట్టు మీద నివ్వలవంటి కండ్లు, భయంకరమైన ముఖము కలిగిన గుడ్లగూబల జంటను ఎలుక పిల్లలు చూచినవి. అప్పుడు వానికి తల్లి మాటలు జ్ఞాపకము వచ్చినవి. వెంటనే అవి మ్రానువద్దకు పారిపోబోయెను.

మ్రాను దగ్గరకుచేరుసరికి అవి గుడ్లగూబలకు చిక్కిపోయినవి. “ తల్లిమాటవినక యిలా గైతిమిగదా ”! అని ఆ ఎలుకలుచింతించి మరణించినవి. ఆ రాత్రి గుడ్లగూబ ఎలుక పిల్లలను కడుపునిండుగతిన్నవి.

తల్లి ఎలుక, మిగిలిన ఎలుక పిల్లలు చాలా విచారించినవి. చూశారా ! తల్లిమాట వినని ఎలుక పిల్లలేమయినవో ?

మీరందరూ ! మీ అమ్మ చెప్పినట్టు వింటారుకదా ?

తపశ్శాలి

“ రాజేశ్వర్ ”

అనగనగా ఒక అడవిలో ఒకనక్కవుంటూ వుండేది. అది రోజూ ఎలుకలు వున్నరంధ్రం దగ్గరకు వెళ్లి ఒకకాలు భూమి మీదవుంచి నిలబడి ముఖం ఆకాశం వైపు, త్రిప్పినోరు తెరచుకొని వుంటూవుండేది.

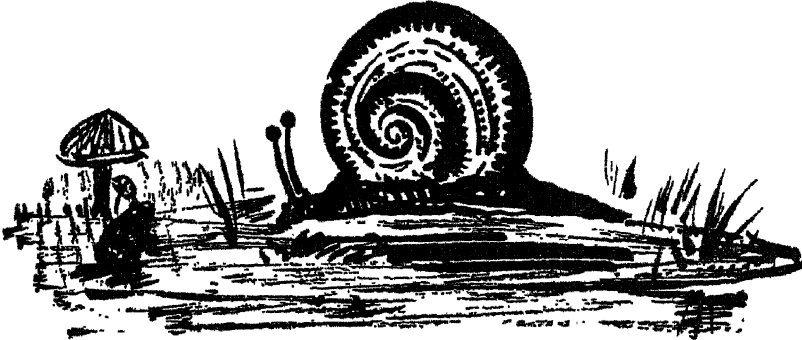
ఒక నాడు ఆ రంధ్రములో వున్న ఎలుకలు జైటకు వచ్చినక్కను చూచి, “ నీ పేరేమిటి? నువ్వెందుకీలా చేస్తున్నావు?” అని, అడిగేయి.

“ నన్ను తపశ్శాలి అంటారు. నేను నాలుగు కాలాల్లో నిల్చొనివుంటే భూదేవి మోయలేదని ఒంటికాలు మీద నిల్చుంటున్నాను. నేను ఆహారం తీసుకోను, అందువలన ఆకాశం వైపు ముఖం త్రిప్పి గాలిని మాత్రమే పీల్చుతున్నాను. అంతే కాక, సూర్య నమస్కారం కూడా చేస్తున్నాను,” అని, నక్క చెప్పింది.

అప్పుడు ఈ ఎలుకలన్నీ, “ ఆహా! ఎటువంటి తపశ్శాలి. వాని ముఖం చూస్తే పాపములన్నీ పోవునుగదా!” అని, ప్రతి రోజు వచ్చి నక్కకు పూజచేసి చుట్టు ప్రదక్షణం చేసి వెళ్లి పోతూ

వుండేవి. అలాగ వెళ్లేటప్పుడు నక్క ఆఖరి ఎలుకను పట్టి తినేది. ఇలా రోజుకొక ఎలుక చొప్పున తింటూవుండేది. అలా క్రమేపి ఎలుకల గుంపు తగ్గి పోతూంది. ఒక నాడు ఎలుకల రాజు ఆఖరుకుమిగిలినది. అదినక్కకు పట్టుపడి పోవలసిందే. కాని అదృష్ట వశాత్తు తప్పించు కొని పోయింది. అప్పుడు ఎలుకలకు ఆనక్కయొక్క మోసం తెలిసింది. ఆమర్నాడు ఎలుకలన్నీ నక్క దగ్గరకొచ్చి, “ నువ్వు చేస్తున్న దొంగ జపం ఇప్పుడు మాకు తెలిసింది. ఎన్నాళ్లనుండి నువ్వు ఈపని చేస్తున్నావో మేము తెలుసుకోలేక పోయాం. ఇప్పుడు నీ సంగతి తెలిసింది.” అని, ఒక్క మారు ఎలుకలన్నీ నక్కమీదకు ఊరికి కొరిసవి. ఆ నక్క కొద్ది సేపటిలో మరణించింది. అప్పుడవన్నీ ఆనక్కను పీక్కుతిన్నాయి. అంత తీతోదాని పని అయింది.

“ బాలలూ! మీరెప్పుడూ యిటువంటి కపటసన్యాసులను, మాయ గురువులను నమ్మబోకండే?”

★
కె
బి
కె
బి
కె
బి

★
కె
బి
కె
బి
కె
బి

There are
Millions of "My's"
in that

MY'S

Applied to the 46 year old
"Pocket Doctor" of INDIA.

అమృతాంజనము

గాని,

"యథాయథా.....కాలీధవళత్వ శంకయా."

అమృతాంజనమా ! నీ కీర్తిముల్లోకములను దెల్పుఁజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్నవ్వుడెల్లను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడునేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది గుమా !!!

అవశ్యకతా బోధకములు.

లనంతయు, పరాధీనతచే ముగిసిన చేయవలసినవచ్చినపుడు క్రియార్థక సంజ్ఞకు 'పढ़ना' చేర్చవలెను.

'పढ़ना' చేర్చినపుడు కర్తతో 'को' ప్రత్యయము వచ్చును. క్రియ లింగవచనములు కర్మ ననుసరించియుండును.

ఉదా :—(1) उसे पैदल जाना पड़ा । అతడు నడిచి వెళ్లవలసి వచ్చెను.

(2) मुझे पाँच रुपये ज़रमाना देने पड़े । నేను ఐదు రూపాయలు జర్మానా నువ్వవలసి వచ్చెను.

ఒక పని చేయవలసిన అవశ్యకతను తెలుపుటకు క్రియార్థక సంజ్ఞకు था, होगा, है చేర్చవలెను.

కర్తతో 'को' ప్రత్యయము వచ్చును. క్రియా రూపము కర్మ యొక్క లింగవచనముల ననుసరించినో యుండును.

ఉదా :—मुझे एक चिट्ठी लिखनी है । నేను ఒక పుత్తరము వ్రాయవలసియున్నది.

आप को कल ही यह काम करना होगा । తమరు నేనే ఈపని చేయవలసి యుండును.

मुझे जाना था । నేను పోవలసియుండెను.

సూచన :—था, होगा, है వీనికంటే 'पढ़ना' యొక్కవ యావశ్యకతను తెలుపును.

క్రియార్థక సంజ్ఞకు 'चाहिये' చేర్చిన తప్పని సరిని తెలుపును. ఇది 'కావలెను' 'వలయును' అను యర్థములో కూడ వాడబడును. కర్తతో 'को' ప్రత్యయము వచ్చును. క్రియకర్మ ననుసరించును.

ఉదా :—तुमको वक्त पर आ जाना चाहिये ನಿపు వేళకు సరిగా రావలెను.

मुझे आप की मदद चाहिए నాకు మీ సహాయమవసరము.

కర్మణి ప్రయోగము Passive Voice కర్మవాచ్య

मैं फल खाता हूँ । (Active voice). కర్తృవాచ్యము.

मुझसे फल खाया जाता है । कर्मवाच्य (Passive Voice). కర్మవాచ్యము.

కర్తృ వాచ్యమందు కర్మగానున్న పదము కర్మవాచ్యమందు కర్తయగును. అపుడు క్రియా రూపములు కర్మ యొక్క లింగవచనములననుసరించి యుండును.

కర్తృ వాచ్య క్రియ యొక్క సామాన్య భూతకాల రూపమునకు 'జానా' చేర్చిన, కర్మవాచ్యమగును.

ఉదా :—लिखा जाना వ్రాయబడుట.

భూత, భవిష్యద్వర్తమాన కాలములలో 'జా' ధాతువు మారుచుండును. ముఖ్య క్రియ గూడ కర్తయొక్క లింగ, వచనముల ననుసరించి మారుచుండును. కర్తృ వాచ్యమందలి కర్తగా నున్న పదమునకు కర్మ వాచ్యములో 'సే' వచ్చును.

ఉదా :—कृष्ण चिट्ठी लिखता है । కృష్ణుడు పుత్తరము వ్రాయుచున్నాడు.

कृष्ण से चिट्ठी लिखी जाती है । కృష్ణుని చేత పుత్తరము వ్రాయబడుచున్నది.

భావవాచ్యము. (Impersonal Voice).

అశక్తత, విధి లేక పోమిని సూచించుటకు భావవాచ్యముపయోగింతురు. దీని ప్రయోగము కర్మణి ప్రయోగము వలెనే యుండును అకర్మక క్రియకుగూడ నిది యనువర్తించును. ఇది ఎప్పుడును పుంలింగమందే యుండును.

సూచన :—హిందీలో తప్పయితర దేశ భాషలందీ ప్రయోగము లేదు.

मुझसे इतनी दूर चला नहीं जाता । ना చేత యింత దూరము నడువబడజాలదు. (నేను యింత దూరము నడువ జాలను).

कि समुच्चय प्रयोगము. (Indirect Speech).

ఒకడు రెండవ వానితో మూడవవాడు చెప్పిన మాటను చెప్పవలయునన్న ఆ వాక్యము నకు మొదట (తెలుగులో 'అని', ఇంగ్లీషులో 'that' వలె) कि చేర్చవలెను.

ఆ వ శ్య క తా బో ధ క ము లు.

ఉదా :— రామచంద్రుని ముఖమున నున్నది ముగ్ధత. (రామచంద్రుని నాతో చెప్పెను- నేను బొంబాయి వెళ్లెదను అని), రామచంద్రుని నేను బొంబాయి వెళ్లెదనని నాతో చెప్పెను.

వా క్య ము లు.

अगर आपको जाना ही है तो जाइये ।

మీరు వెళ్లట యవసరమగుచో వెళ్లుడు.

तुमको वहाँ जाना चाहिये था ।

నీ వక్కడికి వెళ్లియుండ వలసినది.

हमें स्वदेशी चीजों का इस्तेमाल करना चाहिये ।

మనము స్వదేశీ వస్తువులను వాడవలెను.

मुझे कल यह किताब वापस करनी है ।

నేను రేపు ఈ పుస్తకము (తెరిగి) యివ్వవలసి యున్నది.

तुम्हें कल मास्टर साहब से मिलना होगा ।

రేపు మీరు ఉపాధ్యాయులను కలుసుకొనవలసి యుండును.

हमारे मदरसे में हिन्दी पढ़ाई जाती है ।

మా పాఠశాలలో హిందీ నేర్పబడుచున్నది.

यह काम किससे किया जायगा?

ఈ పని ఎవరిచే చేయబడును?

आजकल हर देश में पंडितजीकी तारीफ़ की जाती है ।

ఈ రోజులలో ప్రతి దేశములోను పండిత్ జీని పొగడుచున్నారు.

मैंने कभी नहीं सोचा था कि मुझे ऐसा काम करना पड़ेगा ।

ఇటువంటి పని చేయవలసియుండునని నేనెప్పుడును తలచ లేదు.

क्या आप समझते हैं कि फिर युद्ध छिड़ने वाला है ?

తెరిగి యుద్ధము ప్రారంభమగునని మీరు తలచు చున్నారా?

హిందీ తరగతులు

ఆంధ్ర మహిళా సభ,

ఆంధ్ర మహిళా సభ బ్రాంచ్ హోస్టలు,

లక్ష్మీ, మైలాపూర్.

14, ద్వారక, మైలాపూరు.

ఫిబ్రవరి పరీక్షల తరువాత, మార్చి 1-న తేదీనుండి, పై పేర్కొన్న రెండు స్థలములలోనూ హిందీ తరగతులు తెరిగి ప్రారంభమగును. ప్రాథమిక, మధ్యమ, రాష్ట్ర భాషా పరీక్షలకు శిక్షణ జరుగును. జేరగోరువారు వెంటనే దరఖాస్తు పెట్టుకొనవలెను.

కార్యదర్శిని

ఆంధ్ర మహిళా సభ.

మహిళలకు బాబూ రాజేంద్ర ప్రసాద్ గారి సలహా

అలహాబాదులో ఫిబ్రవరి 20 వ తేదీ మహిళా విద్యార్థిణీ పట్టప్రదాన సభలో భారత ప్రభుత్వ ద్యక్షులను చూడ రాజేంద్ర ప్రసాదుగారు స్వాగతం తెలిపి ఉపన్యాసములో యిటుల చెప్పిరి :—

ప్రాత సంగృహిణీ త్రోత్త సంగృహిణీ కలిపి పెన వేయుచుండుటవల్లనే పురోభివృద్ధి కనిపించుచుండును. ఈ విషయంలో స్త్రీల కెక్కువ బాధ్యతలరు. మానవాభివృద్ధియే మానవ వికాసముగా సృష్టియందేర్పడి యున్నది. స్వకుటుంబములోను, స్వసంఘములోను ముఖ్యంగా మనం పోషించి కాపాడునది స్త్రీలే. ఆమె కోమలంగామునందు భూత వర్తమాన, భవిష్యత్తులు సంక్లెషమునంది అవిభక్తముగానున్నవి. కాబట్టి స్త్రీలు తమ నిజతత్వమును, పరమార్థమును బాగుగ గ్రహించవలెను.

మన మిప్పుడు యుగసంధిలో వున్నాము. మనదేశములో నిరాశా జీవులు చాలామంది వున్నారు. ప్రజా సంఘమునందు ఆకాభావము వృద్ధిపించ వలెనంటే, స్త్రీలు కూడా కార్యరంగమునకు దిగవలెను. భూలోకమును, స్వర్గలోకముగా మార్చగల అద్భుత శక్తి స్త్రీ

హృదయములో గలదు. రాబోయే పురుషాంతరము వారి మనస్తత్వమును వారి చైతన్యములోనే సక్రమంగా పోతపోసి ననే తప్ప ఏరాజ్యముగా ఎటువంటి ఆర్థిక విధానమును అమలు పరచినప్పటికి నిజమైన శాంతి సౌభాగ్యములు వెలయజాలవు. అందుచే స్త్రీలను ఇంటి ఆవరణలోనే బంధించవలెనని వాదించెను. మీదు మిక్కిలి సంఘములో పురుషులవలె స్త్రీలకు కూడా స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యము లుండవలెను. అయితే అట్టి స్వేచ్ఛగల వ్యక్తి తన స్వేచ్ఛను సద్వినియోగము చేయవలెను. తన జీవితమును లోక సంగ్రహార్థమై సద్వినియోగము చేయవలెను. తద్బిన్న ప్రవర్తనము ఆరాజకము, సంక్షోభము అగును. స్త్రీ, అంటే, లోకమును పోషించి, కాపాడేదాది. మాతృ స్వరూపిణి ఇట్టి ఉన్నత ధర్మమును నిర్వర్తించుకుండ స్త్రీలను పెదత్రోవల బెట్టిడి ఈ కాలపు సంఘ పద్ధతులను, పోకడలను పూర్తిగా నిర్మూలించవలెను. స్త్రీ సంఘము పురుషులతో నమానంగా వికాసమును పొందవలెను. అట్టి వికాసమునువారు పొంద వీలులేకుండా ప్రతిబంధకములను కల్పిస్తే అది సంఘమునకు అనర్థదాయకము.

మదరాసు సంగీత కళాశాల పంచమ వార్షికోత్సవము

మద్రాసు శాసన సభ డిప్యూటీ స్పీకరు శ్రీమతి అయ్యన్న రాజాగారి అధ్యక్షతన మదరాసు సంగీత కళాశాల పంచమ వార్షికోత్సవము గోపాలపురం బాలికోన్నత పాఠశాలయందు 17 వ తేదీ శనివారం నాడు జరిగినది. శ్రీమతి ద్వారకా పార్థ సారధిగారు కళాశాల నివేదికను చదివిరి. పిమ్మట బేబీ పద్మ భరత నాట్యము, ఫిడెలు, గాత్రగానము జరిగినవి.

తర్వాత శ్రీమతి అయ్యన్న రాజాగారు ప్రసంగిస్తూ, సంగీతమువల్ల నైతిక దృక్పథము అభివృద్ధి చెందుననియు అందుకై యిట్టి చక్కని శిక్షణనిచ్చు కళాశాలలు పెక్కులు మనదేశమున నిర్వహించుట అవసరమనియు, ఈ విషయమున ప్రభుత్వము కూడ సాధ్యమైన సహాయము చేయుచున్నదనియు చెప్పిరి.

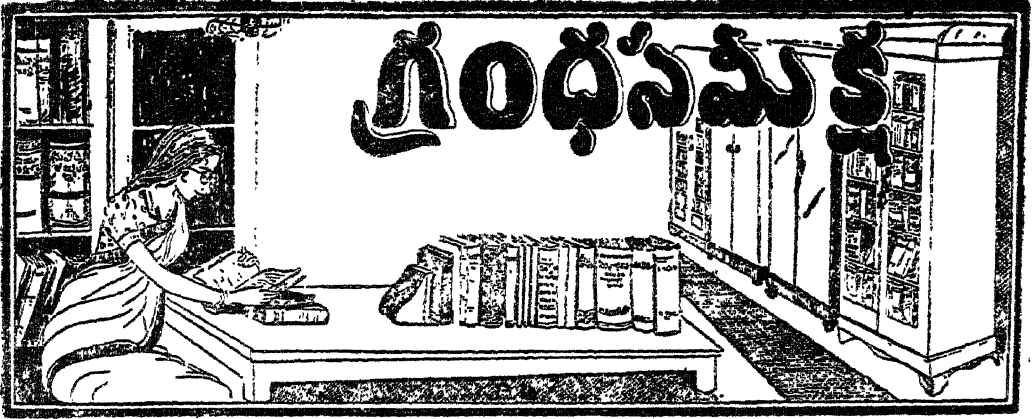
తరువాత శ్రీజయదేవుని 19 వ అవ్వపది 'నడసి'ని ఛాయా నాటికగా ప్రదర్శించిరి. వందన సమర్పణతో సభ ముగిసినది.

ఆఖిల భారత మహిళా సమావేశము

చెన్నపురి శాఖ

ది 19—2—51 న కేంద్ర ఆఫీసులో, పై సమావేశము జరిగెను, చెన్నపురి వివిధ శాఖలనుండి, జనవరి ఆఖరున బెంగళూరులో జరిగిన మహా సమావేశమునకు వెళ్లిన ప్రతినిధులు, తమ ప్రయాణపు అనుభవములను గురించి సమావేశములో జరిగిన వివిధ తీర్మానములను గురించి, ఉపన్యసించిరి. బెంగళూరు పట్టు చీరలసాంపు, ఆహార సంఘా ధ్యక్షురాలైన శ్రీమతి కె. సి. రెడ్డి సతిగారి నమ్రత కలుపు గొట్టితనము, మైనూరు మహారాజీగారి అల్పాహార విందు, మొదలైనవి ఎక్లూవారి హృదయాలనూ కర్షించాయో, ముందు కార్యక్రమాన్ని గురించి సమావేశంలో ఎలాంటి నిర్ణయాలు జరిగాయో, మున్నగు విషయాలను గూర్చి కూడ ప్రసంగించిరి.

ఆర్. లక్ష్మి.

నాడు నేడు :

(మిత్రబృంద ప్రచురణలు)

రచయిత : జగం. వెల నాలుగు అణాలు :

ప్రతులవ : మాధవీ ప్రచురణలు, పవర్ శేటు, ఏలూరు.

మిత్ర బృంద ప్రప్రథమ ప్రచురణ 'నాడునేడు' అనే నాటి కా ద్వయం శ్రీజగం రచించారు. 'నాడునేడు' అని ఈ చిన్ని నాటికా ద్వయానికి చక్కని పేరు పెట్టారు.

ప్రథమ నాటిక 'పోతన' అంటే నాడు, పిదప రెండవ నాటిక 'పదిరూపాయలు', నేడు. ఇది ఈ చిన్ని నాటిక లలో విశేషం. కవిమండు 'నాడు' అంటే పోతన జీవితంలో తను చదివినది, ఏవిధంగా పోతన తన దృష్టికి కనిపించినది, అవిధంగా తను వ్రాస్తున్నాననీ ముందు మాటలో వ్రాశారు.

పోతన మూడు రంగాల నాటిక.

నాటికలో ముఖ్యమైన విషయాలు : శ్రీనాథుడు పోత నను 'భాగవతం' రాజుకు అంకితం చేయమంటాడు. హాయిగా జీవించమంటాడు. కాని దానికి పోతన తన ఆసక్త్యుని తెలియజేస్తాడు. భోగం కోసం ఒకరికి దాను లుగా—బానిసలుగా బ్రతకడం తనకు ఇష్టం లేదంటాడు. స్వాతంత్ర్యం మానవ జన్మహక్కుంటాడు. శ్రీనాథుడు ఎగతాళి చేస్తాడు. జీవితం సుఖించడానికికాని, పొలందున్న కొని పొట్ట నిండక ఏదీ చేందుకుకాదు అని, హాళికర్వంలో నున్న హాయి హాళికులకే తెలియాలి అని చివరికి శ్రీనాథుడు సహితం తు మార్పున వేడుకుంటాడు. రాజభటులు భాగవతం

బలవంతంగా పోతన నుండి తీసికొని వెళ్లుటకు వస్తారు. కాని ప్రజలు ఈ అన్యాయం చూడకలే పోతారు. భటులను ఎదిరిస్తారు. భటులలో సహితం పరివర్తన వస్తుంది. పోతన తన భాగవతం శ్రీహరికి అంకిత మిచ్చా నంటాడు. ఇవి పోతన నాటికలోని విషయాలు.

ఇక

నేడులో 'పదిరూపాయలు'

ఒక కవికుటుంబం నేడు ఏ పరిస్థితులలో ఉన్నదీ సృష్టిం చాడు. కవి ఈ రోజుల్లో ఎటువంటి దుర్భరమైన జీవితం గడుపుచున్నది, అతను రచించిన రచనలకు ప్రచురణ కర్తలు ఏవిధమైన ప్రోత్సాహ మిస్తున్నది చక్కగా చిత్రించారు. మనోహరం ఒక కవి. అతని భార్య ఉమ. వీరికి ఒకే ఒక్క కొడుకు, జబ్బుతో బాధపడుతూ చావు, బ్రతుకుల మధ్య తన జీవితాన్ని గడుపుచుంటాడు. డాక్టరు పదిరూ పాయలు అడుగుతాడు. ఉమ తన మాతృశ్రేణు కొద్దీ భర్తను ప్రాణోపదేశి అడుగుతుంది. కాని మనోహరం వద్ద పదిరూపాయలు కాదు కదా పదిపైసలయినా ఉండవు. తను వ్రాసిన పుస్తకాలను చింపుతాడు, తనస్థితిని దూషించు కుంటాడు. తన పరిస్థితులను తను కథ వ్రాసిపంపిన ప్రతిక సంపాదకులకు వ్రాస్తాడు, ఒక్కపదిరుపాయలు పంపమని. కాని వారి వద్దనుండి ఒక్కటే జవాబు తొందరగా పంపలే మని.

ఈ రెండు చిన్న నాటికలు చక్కగా ఉన్నవి. మిత్ర బృందంవారు ఈ విధంగానే మన తెలుగు పత్రికలో కానికి చక్కని సాహిత్యాన్ని అందజేయాలని ఆశిద్దాం.

* * * *

శ్రీ కవికొండల వెంకటరావుగారి యీ
దిగువ వినరించిన రచనలు ఆయా వెలలకు
దొరకగలవు.

పెనుమంచిలి జైనదేవుడు (కథలు) రు. 1-4-0
హరివిద్యోదము ,, రు. 1-8-0
ఇనుపకోట (నవల) రు. 2-8-0

తపాల ఖర్చులు వేరు.

వై పుస్తకములు పుస్తక భాండాగార
ముల కత్యంతోపయోగకరములు. ఇదే
తరుణము వలసినచో :—

శ్రీ కవికొండల వెంకటరావు బి.ఎ., బి.ఎల్.
ఇన్నీసు పేట, రాజమండ్రి.

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన

మేహతావారి

విశేష ఔషధములు

1. కుందరి ఎల్లిగిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను
పోగొట్టును, గర్భాశయరోగ అనుపమ నివారిణి.
 2. ఫాస్ఫరస్ ఆయిల్ :—బాధ నివారణకు సాటిలేని
తైలము.
 3. మస్తానాపిల్పు :—సాధారణబలహీనత, కీళ్లనొప్పులు
జ్వరములన్నిటికి అమోఘముగా పనిచేయును.
 4. ద్రాక్షసవము :—(బంగారము, మకరధ్వజము కలిసి
నది) రక్తమును తుద్ధిపరుచునటువంటి, అజీర్ణము
రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము.
- కె మి స్టు ల ౦ ద రి వ ద్ద దొ ర కు ను .

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.

250, China Bazar, Madras.

అందము - ఆనందము

నగలు పెట్టుకుంటే, మంచి చీరలు కడితే అందం
రాదు. మరెలా గొస్తుంది అందం? కురులే అందాన్ని,
ఆనందాన్ని స్తాయి. తలవెంట్రుకలు చిన్నరయితే అందం
రాదు. కేశాభివృద్ధికి మార్గంచూడాలి. కేశ్ రీన్ వాడాలి.

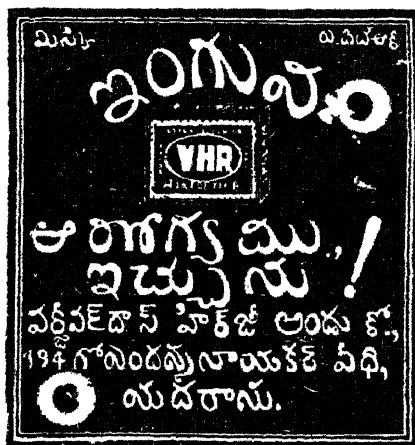
కేశ్ రీన్ హేర్ టానిక్

వెల 0—12—0

(పోస్టేజి ప్రత్యేకము)

విక్టోరియా డిపో, మద్రాసు, 4.

ఆంధ్ర మహిళాసభలో రివల్యూట్ దినోత్సవమున జండా ఎత్తిన బొమ్మల రాజకుమారి
శ్రీమతి ఇందిరాచేవిగాడు, అధ్యక్షక వహించిన శ్రీమతి అల్లాడి వెంకటలక్ష్మమ్మగారు,
ఉత్సవమునకేతెంచిన కొంతమంది కమ్మిరాండ్లు.

రచయితలకు మునది

అమూల్య రచనలను ఇచ్చి ఆంధ్ర మహిళ పత్రికలో సంవత్సరములు నిరాశూటముగా ప్రచురణకాగల అవకాశము కల్పించిన రచయితలందరికీ మీ కృతజ్ఞత. ఇక మీదట కూడా మీరు రచనలనిచ్చి యథాప్రకారం సహరించగలరని నమ్ముచున్నాము.

ఇది వరకటి మాదిరిగానే వచ్చే మే నెలలో ప్రత్యేకించి జన్మదిన సంచిక ప్రచురింపదలచాము. ఆ సంచికకై రచనలు పంపేవారు చూర్చి నెలాఖరులోగా మీకు చేరునట్లు పంపించ ప్రార్థన.

శ్రీ జనాభ్యుదయమునకు, శ్రీల సమస్యలకు సంబంధించినవిగా, ఆర్థిక రాజకీయములకు చెందినవిగా ఉన్న రచనలకు ప్రాధాన్యత చూపబడుతుంది. ఏకాంకికలు, చిన్నకథలు, గేయాలు కూడా కావాలి. విడివిడి అక్షరాలతో వీలైనంత స్పష్టంగా కాగితమునకు ఒక వైపునవ్రాసి, సకాలమునకు మాకు పంపప్రార్థన.

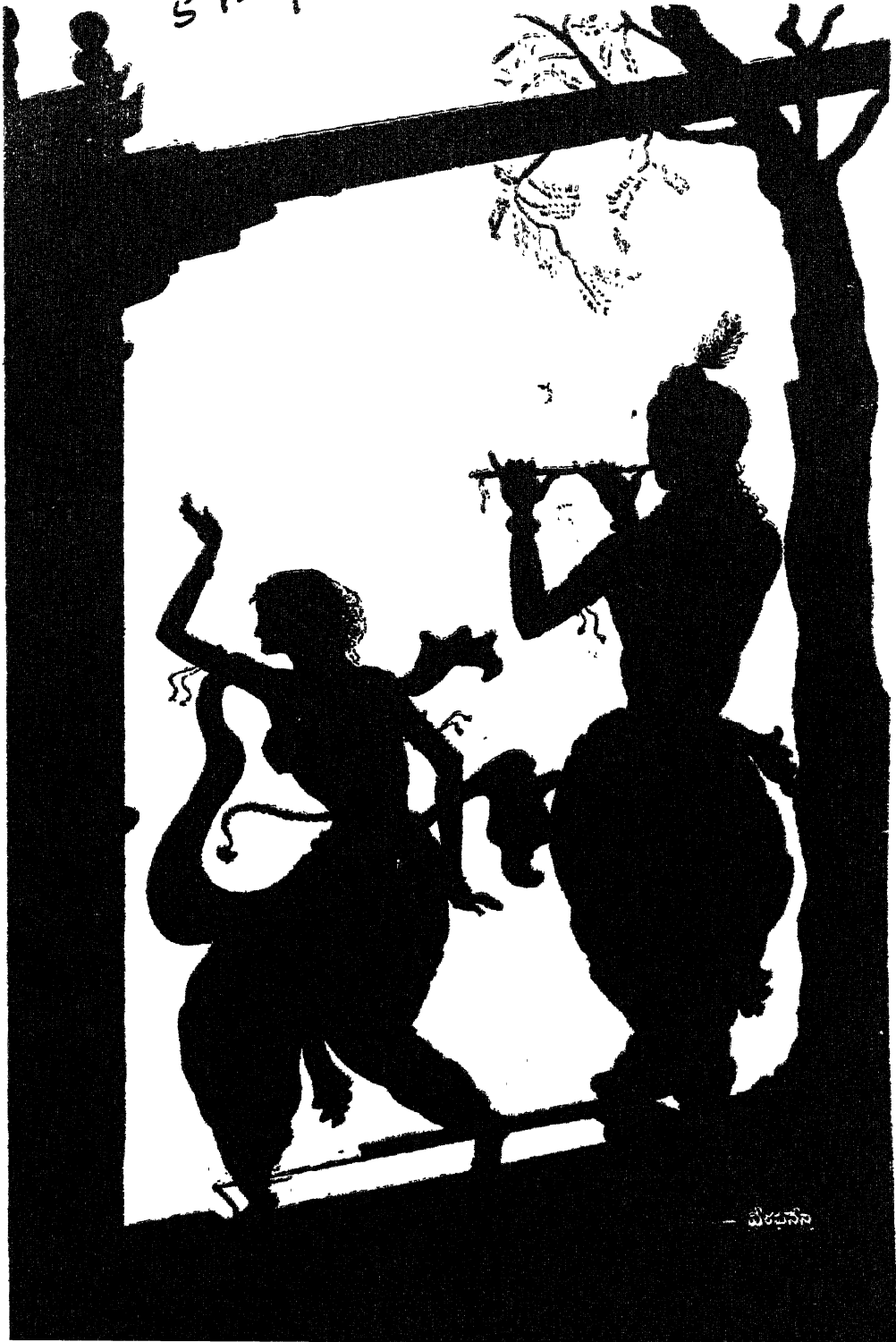
రేఖా చిత్రములు, ఛాయా చిత్రములు, ముగ్గులు, కూడా చక్కనివి పంపినచో ప్రచురింతుము.

సంపాదకురాలు

ఆంధ్ర మహిళ

అంబుమహిమ

5729/7

— పోలవరాజు

1950—'51 ఇంటర్ తరగతి విద్యార్థినులు, నిర్వాహకులు.

విజయము

కాశీ విశ్వవిద్యాలయపు

ఇంటర్ మీడియట్ పరీక్షలకు ఆంధ్ర మహిళా సభనుండి వెళ్లిన 10 మంది విద్యార్థినులలో అందరూ విజయమును గాంచినది తెలుపుటకు ఎంతయూ సంతోషించుచున్నాము. శ్రేణులతో పాటు విద్యార్థినుల పేర్లు యీ దిగువ ప్రకటించుచున్నాము.

ద్వితీయ శ్రేణి

యం. పద్మావతి
లిల్లి లక్ష్మి విశ్వాసం

లలితా గణేశ రత్నం
వికాంక్ష సుబ్రహ్మణ్యం

వల్లూరి సావిత్రి
పద్మభావ్యం

తృతీయ శ్రేణి

సీతాబాయి రామచంద్రరావు

ఆర్. సరోజిని

వి. చలక్ష్మి

విమలా శ్రీనివాసన్

పూర్తి వివరములకు కార్యదర్శిని, ఆంధ్రమహిళాసభ, మద్రాసు 4, అని వ్రాయవలెను. బుధ, శనివారములలో మధ్యాహ్నము 3 గం|| నుండి, 6 గం|| వరకు, కార్యదర్శినులను ఆఫీసులో చూచి మాట్లాడవచ్చును.

మైలాపూరు, }
మద్రాసు-4. }
Phone 86961.

జ. జమునాబాయి,
అ. చన్నకుంటమ్మ,
కార్యదర్శినులు.

మూడునియమాలు : పాఠశాల గడువు.....

1. అక్షింటిని చూస్తూ, పుట్టింటిని చూస్తూ
ఉడకుండా, శీలం పెడకుండా
మరణిక్ష్మ భవనం కట్టించాలి

2. ఉత్తికి తెలియకుండా
పొదితు త్వం పెడకుండా
సంతాన దీక్షిరాదాలి.....

3. భర్త ప్రాణం నానానా కన్నునూ
నమకూర్చి తెచ్చి ఇచ్చి
పెండ్లి చేయాలి

వినోదా

ద్రీ సాహసము

అంజలి.. నాగేశ్వరరావు.. సూర్యప్రభ.. సి.యస్.ఆర్.. శివరావు.. రేలంగి
గిరిజ.. రామ్మూర్తి.. సీతారాం.. సి.వరలక్ష్మి.. సదాశివరావు.. అత్తపూర్ణ.. విజయలక్ష్మి

‘బద్ధకత్తె.. పేదాంతం రాఘవయ్య’
రచన, పర్వవేక్షణ... సమదాల....

సంగీతం... సుబ్బరామన్. భాయ్యహాణం... రంగా * కళ... వారి & గొడగాంకర్...

ఆంధ్ర, నీడెడ్, నైజాం
పూర్ణా రిలీజు

మైనార్
అ మ్మ త్ పి క్చ ర్స్

ఆంధ్రమహిళ

సంపుటి 8

::

జూలై '51

::

సంచిక 3

స్త్రీలకు క్రొత్త అవకాశములు

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

రాజకీయాలు

ఆగ్రహానుగ్రహాలు (కథ)

మానసి—నాటిక

ఆడవిపిల్ల పెళ్లి—జరిగిన కథ

దుర్మద్ది—రాకూర్ నుండి అనువాదం

పిల్లల శిక్షణ—శాస్త్రీయదృక్పథం

సంపాదకీయం

శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ

శ్రీ గోళ్లమాడి రామచంద్రరావు

శ్రీమతి తాడికొండ రాధా వసంత

శ్రీమతి సులోచన

శ్రీ గుంటుపల్లి రాధాకృష్ణమూర్తి

శ్రీ. కె. వైకుంఠరావు

శ్రీమతి దరిసి సుభద్రమ్మ

ఇంకా బాలానందం, హిందీ పాఠం, కథలూ, కబుర్లూ—

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., బి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నఘంటమ్మ, యం. యే. యల్. టి.

ఆంధ్రమహిళా సభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా

ఆరు రూపాయలు

నిరంతర సహవాసిని

మీరు మకాం చేస్తున్నా, లేక ఇంటిలోనే ఉన్నా, ఇటియూల్ మీకు నిరంతర సహవాసిగా ఉంటుంది. దానిని సమ్మకంగా మీరు వాడవచ్చును.

సెప్టిక్ కానివర్షుడు, క్రిమివిధ్వంసిని, ఆహ్లాదకరమైనది.

ఉత్పత్తిదారులు :

డి మైసూర్ ఇండస్ట్రీయల్ య్ లెప్టింగ్ లాబరేటరీ లిమిటెడ్
మల్లేశ్వరం. బెంగళూరు.

సెల్లింగ్ ఏజెంట్లు :

బెప్టె అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్,

పోస్టుబాక్స్ నం. 63, మదరాసు.

సంపుటి 8

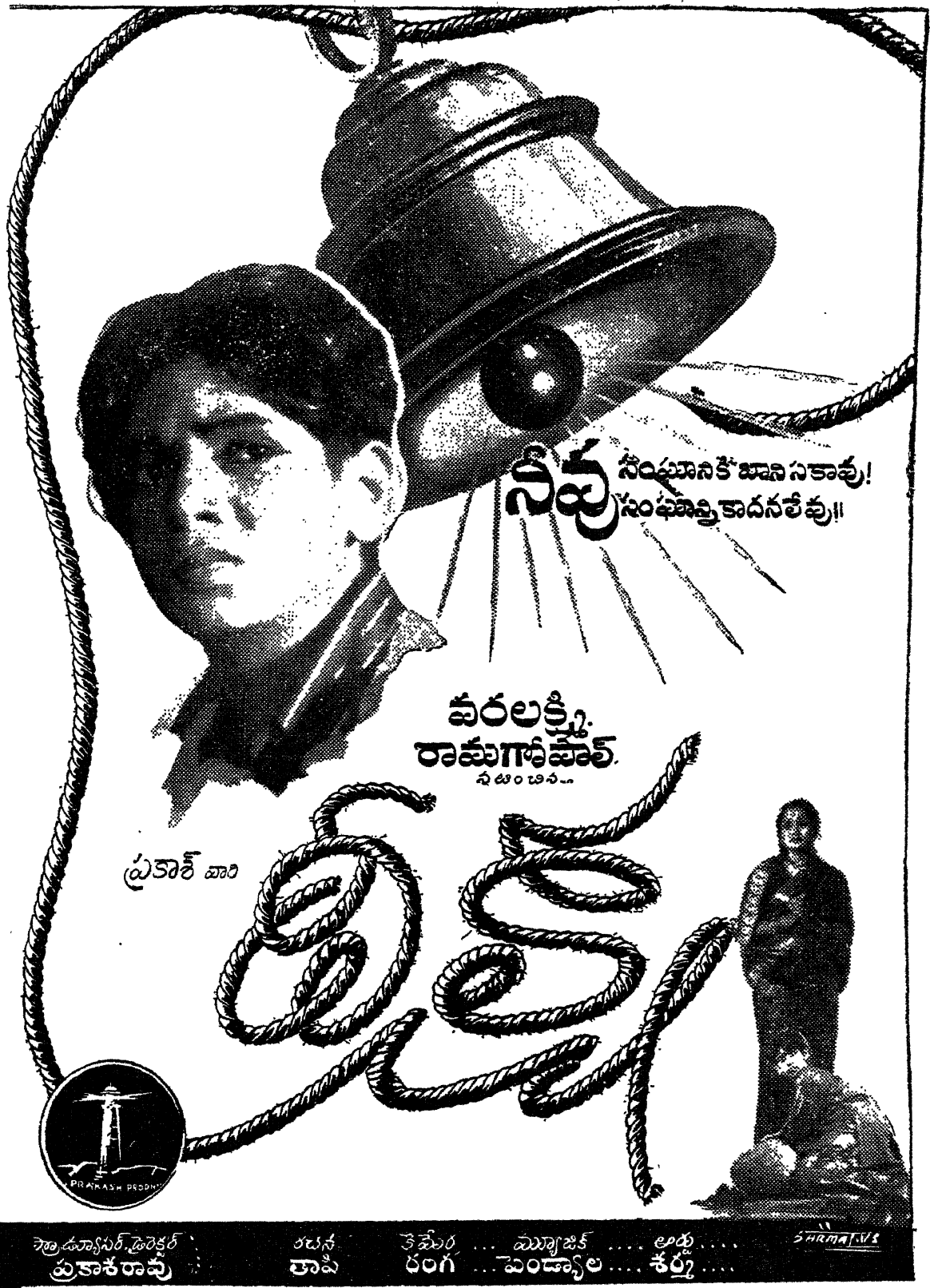
జూలై 1951

సంచిక 3

స్త్రీలకు క్రొత్త అవకాశములు

ఆంధ్ర మహిళా సభ గత దశాబ్దముగా స్త్రీల విద్యాభివృద్ధికి చేసిన సర్వతోముఖ సేవ అందఱకు తెలిసినదే. బాల్యమునందు పాఠశాలకేగి విద్య నభ్యసించిన నవకాశములేని యువతులు ఉద్యోగ నిమిత్తమై తల్లిదండ్రులు ఊరూర తిరుగుచుండుటచే తమ విద్య కాటంకము గల్గిన బాలికలు, యింకా, ప్రాంతీయభాష తమ మాతృభాషకాని బాలికలు, ఇచట ఏకేట విద్య నభ్యసించి, మెట్రిక్యులేషన్ మెట్టుదాటి, కళాశాలవిద్య నభ్యసించు నవకాశమును సంపాదించు కొనుచున్నారు. విద్యార్థినిలో గల చాకచక్యమునుబట్టి, ఎంత తక్కువ కాలములో వీలైన, అంత తక్కువ కాలములో ఈ మెట్టు దాటగలుగుటచే, ఎక్కువ కాలయాపన, ధన వ్యయము లేకుండా, కళాశాల ప్రవేశమును బొందగలుగు చున్నారు. అదేవిధంగా, ఒకే సంవత్సరములో రెండు సంవత్సరముల ప్రణాళికను ముగించుకొని ఇంటర్ మీడియేట్ పరీక్షకు కూడ వెళ్లు చున్నారు.

ఇకమీద, ఈ సంస్థలో స్త్రీలకు మరికొన్ని అవకాశములు కల్పింపబడుచున్నవి. ఇంతవరకు, ధనార్జనావసరముగల యువతులకు కొద్దికాలములో కుట్టు మొదలగు చేతిపనులు నేర్పించి, గవర్న మెంటు డిప్లోమా పొందు శిక్షణ ఇక్కడ పరిశ్రమల శాఖలో ఏర్పరుపబడినది. ప్రస్తుతములో, అట్టి సర్టిఫికెట్లు పొందిన యువతులకు పెక్కుచోట్ల ఉపాధ్యాయవృత్తి లభించు చున్నప్పటికిని, ఎనిమిదవ తరగతి కనీసపు సామాన్యవిద్య అట్టివారికి ఉద్యోగ స్థిరత్వమునకు ఆవశ్యకమని నిర్ణయించుచుండుటచే, ఇచటి పారిశ్రామిక విద్యాలయపు విద్యార్థినులకు, 8వ తరగతి గవర్న మెంటుపరీక్షకు వెళ్లు నిమిత్తము శిక్షణకూడ యీ సంవత్సరమునుండి ప్రారంభింప బడుచున్నది. యీ పరీక్షలో ఉత్తీర్ణులగుటచే తరువాత నాల్గవ ఫారములోగాని,

నివ్వ నీరసానికో బానిసకావు!
సంఘజిత్తి కాదనలేవు!!

పరలక్ష్మి రామగోపాల్
నిర్మల చిత్రం

ప్రకాశ్ వారి

రాధా దువ్వారా సర్ ప్రొడ్యూసర్
ప్రకాశ్ రావు

రచన
లాష్

కెమేర
రంగ ... మ్యూజిక్ ... **అంబ** ...
... పెంచ్వాల్ ... **శర్మ** ...

హెర్బెర్ట్

ఆంధ్రా & సిడెడ్ : నవయుగ పిక్చర్స్, విజయవాడ. :: మైసూర్ : ప్రకాశ్ పిక్చర్స్, బెంగుళూరు సీటీ.
చైతన్య : కర్ణాటకా పిక్చర్స్ లిమిటెడ్, బెంగుళూరు సీటీ.
ఇతర వివరములు : ప్రకాశ్ ప్రొడక్షన్స్ మద్రాసు-4.

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

* శ్రీమతి అచ్యుతని నిరీతి *

మీ దేశం ఘోషం :

ఈతి వాదలలో మిడతలు ఒకటి. అవి కొన్ని లక్షలు కోట్లు ఒక దండుగాచేరి పంటలను నాశనం చేస్తున్నాయి. కిందటేడు గుజరాతులో వీరవిహారం చేసిన దర్జుతో ఒక మిడతల దండు యీమధ్య ఢిల్లీమీదుగా ఎగిరి వెళ్ళిందట. వాటినిద పార్లమెంటు భవనమిద కూడ పడ్డదని వినికొడి. మిడతలంటి కీటకాల నీడ తమకు సోకినందున ఉగ్రులైనటువంటివారై ప్రభుత్వంవారు వాటిని హతమార్చి తీరాలని శపథం పట్టారట. రాజు తలచుకుంటే దెబ్బలకు కొదవా? వెంటనే ఆగమేఘాలమిద ఆమెరికాకు కబురు చేశారు, రెండు ప్రత్యేక విమానాలు మిడతలను చంపేటందుకు పంపమని. ఇదివరలో ఆమెరికావాడిని మనవాళ్లు ఆహార పదార్థాలు అడగటం, వాళ్లు యిదిగో అదుగోనని పూరించడం ఆందరికీ తెలిసిందే. ఇదిట్లా వుండగానే అటునుంచి రష్యా యిటునుంచి చైనా సమృద్ధిగా ధాన్యం పంపించారు. ఆ మాదిరిగానే యీ విమానాల విషయంలో కూడ తర్జన భర్జనలు జరిగి, ఒకరు పంపవచ్చునని, యింకొకరు కూడదని, చివరకు కాసన సభలదాకా వచ్చి, కాసనాల స్థితి దాటి కార్యరూపం పొందేటప్పటికి ఎంత కాలమవుతుందో. ఆహార పదార్థాలు అభయకు పడవ ఎక్కినట్లుగానే విమానాలు నూడ బయలుదేరుతవమోండి. ఈలోపల మేఘ సందేశంలో వర్షించినట్లు ఆ మిడతంభాట్లు పట్టణాలు పల్లెలు దాటి యే పాకిస్థాన్ వైపో పోతే ఏమి చేయటం? ఇంత దూరం వచ్చిన విమానాలను పూరికే పొమ్మంటే మరొకమాటు అవసరమైనపుడు మళ్ళీ రావు. పోనీ మిడతలు వెల్లిన చోటుకే వెళ్లి చంపిరమ్మని అంటారనుకోండి. అంతా అయ్యేదాకా పూరుకుని చివరకు జప్తులవారు నామిడతలను బతికించి నాకిస్తారా, చస్తారా అని కూర్చుంటే మళ్ళీ భద్రతా మండలికి పరిగెత్తాలి. ఇదివరకు వున్న కాశ్మీరు సమస్యకు యీ మిడతల సమస్య ఒకటి తోడు అవుతుంది. ఇంకో ముఖ్య విషయం. ఆహార పదార్థాల నడిగిన ఆమెరికానే మిడతలను కూడ చంపి

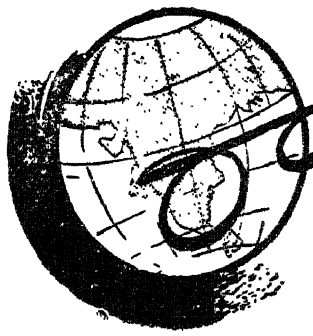
పెట్టమని ప్రాధేయ పడితే, స్పెల్లు అన్నింటికీ మనమే గతి అని వాస్తవ యే హిరక్యాకు చరాలు అనుగుతాలో, ఏ చిక్కుల్లో యికిస్తాలో. ఇవన్నీ యిట్లా వుండగా మొన్న బొంబాయి రాష్ట్ర ప్రభుత్వంవారు గుజరాతు మీద మళ్ళీ మిడతను వాలనీయకూడదని శృంగ సంకల్పం చేసుకున్నారు. ఇంత వాస్తవ యే దేశాలకు అర్థాలు పెట్టుకునేది చూడవలసి వుంటుంది. మొత్తం మీద మిడతం ఘోషం సామాన్యులగా లేదు. అంతర్జాతీయ ప్రాముఖ్యత అందుకుంటున్నాడు. మిడతం ఘోషం కై.

* * *

ఏ రోటి దగ్గర ఆపాటు :

ఏ రోటి దగ్గర ఆపాటు సాదాలని, యే యెండ కా గొడుగు పట్టాలని లోకోత్పలు. అనుభవం గడించిన పెద్దలు వుండేలు దెబ్బంటే తెలియని పిల్లకావలకు చేసిన నీతిబోధ యిది. ఇంతకన్నా మహత్తరమైనవి, గొప్పవి ఎన్ని వున్నా యీ ఈ రెండు లోకోత్పలకున్న ఆదనం మిగతా వాటికి కనిపించదు. ప్రధాన మంత్రి దగ్గరనుంచి చెప్పలు కుట్టే వాడి వరకు యేరోటి దగ్గర ఆపాటు పాడగల పాటగాళ్ళే. డాక్టర్ల సంఘంలో వుపన్యసిస్తూ “డాక్టర్లు లేనిదే దేశం బ్రతికటం మెట్లా” గంటారు. ఇంజనీర్ల దగ్గర “దేశానికి చేయూత మీరే” నంటారు. కూలీల సంఘంలో “ఓ కూలి తమ్ముడా, నీచేతిలో కొడవలి వున్నంత కాలం దేశం నుభిక్షం, బిల్లాలు, తాతాలు నీకు దాసానుదాసులు,” అంటారు. మళ్ళీయే బిల్లాలో స్వాగతమిస్తూ “ఓ విశ్వంభరా నీవంటి అపర కుచేరులు డబ్బు వెదజల్లుకు మిల్లలు ఘోష్టరీలు పెట్టుబట్టికాని, లేకపోతే కోటానుకోట్ల భారత ప్రజలు యేమైపోతారు” అని అనాలి.

స్తోత్రపాఠం కల్గిస్తూ యే రోటిదగ్గర ఆపాటు పాడటం యీనాటి ప్రజలకు అలవాటు అయిపోయింది. పంపుల్లో నీళ్లు రావాలన్నా, రోడ్డుమీద లైట్లు రావాలన్నా, రేవను హెచ్చులో బియ్యం కావాలన్నా, అబ్బాయికి అయిదో క్లాసుకు బట్టో నీటు కావాలన్నా, అన్నింటికీ యీపాటలు

రాజకీయాలు

* గోళ్లమాడి రామచంద్రరావు *

మే, జూన్ నెలలలో మన దేశంలోనూ, విదేశాల్లోనూ జరిగిన కొన్ని ప్రధాన సంఘటనలను ఇప్పుడు మనం పరిశీలిద్దాము. వాటిలో మన దేశానికి, ప్రపంచం అంతటికీ కూడా సంబంధించిన సమస్య కాస్మిక్. అది ఆఫ్ఘనిస్థాన్, రష్యా, టిబెట్, ఇండియా, పాకిస్థాన్ లన్నిటికీ సరిహద్దు సీమగా ఉన్నందువల్ల కాస్మిక్ సమస్యకు ఈనాడు ఇంత ప్రాధాన్యత వచ్చింది.

ఈ సమస్యకు బ్రిటిష్ వారు అంతురార్పణ చేశారు. భారత దేశాన్ని ఇండియా, పాకిస్థాన్లుగా విభజించి నప్పుడు, సంస్థానాలు ఇప్టెమయితే స్వతంత్రంగా ఉండ వచ్చునని అనుకుంటున్నారు. దానితో యభేచ్ఛగా వ్యవహరించ వచ్చుననుకున్నాడు కాస్మిక్ మహారాజు. కాని పాకిస్థాన్ దానిని మింగి వేయాలనుకుని కొండజాతి వాళ్లను ఉసికొల్పింది. వాళ్ల చేతుల్లో క్రినగర్ కే ముప్పు రావడంతో మహారాజుకి సంగతులు తెలిసినప్పటికీ, ఇండియాలో జేరుతున్నాననీ, తనని రక్షించవలసినదనీ విజ్ఞప్తిచేశాడు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వ ప్రతినిధి అయిన లార్డ్ మాంట్ బాటన్ ఇండియా గవర్నర్ జనరల్ హోదాలో ఆ విజ్ఞప్తిని ఆమోదించాడు.

భారత దేశం తన సేనలను తక్షణం ఉరికించి శత్రువులను అధికప్రాంతంలోనుంచి తరమగొట్టిన తరువాత, పాకిస్థాన్ చర్యను గురించి వికృతాజ్య సమితికి ఫిర్యాదు చేసింది (1947 డిసెంబర్). అప్పటినుంచి ఇప్పటివరకు, పాకిస్థాన్ తన సేనలు యుద్ధం చేస్తున్నవని అంగీకరించి నప్పటికీ, న్యాయం జరగలేదు సరికదా, ఫిర్యాదీ ముద్దాయిగా మారి పోవటం జరిగింది. అమెరికా, బ్రిటన్ ల కీలు

బొమ్మగా ఉన్న వికృతాజ్యసమితి కాస్మిక్ లో పాక్ సేనల ఉనికిని సహించటమేగాక, కాస్మిక్ ప్రభుత్వం రాజ్యాంగ పరిపత్తును ఏర్పాటు చేసుకుంటుంటే అడ్డుపడ్డది. సమితికి చెందిన ఒక మధ్యవర్తి కాస్మిక్ విభజనను కూడా నూచించారు. దీంతో ప్రాణం విసికి భారత ప్రధానీ నెహ్రూ జూన్ 11 క తేదీన విలేఖరులతో మాట్లాడుతూ, అమెరికా, బ్రిటన్ లు పాకిస్థాన్ కు పురస్కరించి అడ్డుస్తున్నవని మండ పగల కొట్టినట్లు ఉన్న సంగతి చెప్పేశారు.

అమెరికా, బ్రిటన్ ల వైఖరికి (1) ఇండియా తమకు తందాన పాడమండా తటస్థంగా ఉండటం (2) తమ సైనిక, ఆర్థిక వ్యూహాలకు పాకిస్థాన్ ఎక్కువ అనుకూలంగా ఉండటం (3) 'కాస్మిక్ పాకిస్థాన్ లో జేరితే కమ్యూనిస్టు చైనా, రష్యాల మీద బాంబులు కురిపించే విమానాశ్రయాలు ఏర్పాటు చేసుకో గలగటం—అనే అంశాలు కారణమని చెప్ప వచ్చును. సమితి పంపుతున్న సరికొత్త మధ్యవర్తి గ్రాహంతో తాము సమాకరించేది లేదని ఇండియా, కాస్మిక్ లు స్పష్టం చేసినవి.

* * *

కొరియా పోరాటం ఆగిపోతుండేమోనన్న ఆశను సమితిలో సోవియట్ ప్రతినిధి మళ్లీ కలిగించాడు. ఉత్తర, దక్షిణ కొరియాలకు మొదటి సరిహద్దును రిపేజ్ అక్షౌశ రేఖ దగ్గర ఉభయపక్షాల సేనానులూ యుద్ధ విరమణకు పూనుకుని, ఆ తరువాత శాంతిని సాధించవచ్చునని ఆయన నూచించాడు. ఈ నూచనలకు కమ్యూనిస్టు చైనా నుముఖత చూపింది. మాస్కోలో భారత రాయబారి డా॥ రాధా

మణిపూర్ మొదలైన చోట్ల పరిస్థితులు అదుపులోకి వచ్చినప్పుడు, కమ్యూనిస్టులు కూడా ప్రతిఘటనోద్యమాలను విరమించి ఎన్నికల్లో పాల్గొనటానికి సిద్ధపడినప్పుడు, మత వర్గసంఘ అని చెప్పబడ్డ హిందూ మహాసభ వివిధ మతస్థులనూ చేర్చుకొనటానికి అంగీకరించినప్పుడు, చాప్మీయన్ స్వయం సేవక సంఘం, అకాలీలు లొంగివచ్చిన తరువాత, 'కాంతి రక్షణ' షేరుతో వాక్ స్వాతంత్ర్యాన్ని, అభిప్రాయ ప్రకటనా స్వాతంత్ర్యాన్ని నిరోధించే శాసనాలను ఎన్నికలను చేసే అవకాశాన్ని ఇవ్వటం ఎందుకో అర్థం కావటం లేదు. ఈ రోజుల్లో ఏ ఒక్క దేశమూ మడి కట్టుకుని కూర్చోలేదు. అటువంటిప్పుడు వివిధ దేశాల సంగతులనూ, సవివరంగా చెప్పే అవకాశం కూడా ప్రతికలకు లేకుండా పోతున్నది. మడికట్టుకుని కూర్చునే జాతి అధోగతిపాలనని అదును చిక్కినప్పుడల్లా బలగుద్ది చెప్పే పండిత నైహూ దీనిని సమర్థించటం చాలా దారుణం.

వెనకపడ్డ వ్యక్తులకు సదుపాయాలు కలిగించటం భావ్యమే కాని ముందున్న వర్గాలని చెప్పి, వర్గాలకు వర్గాలనే అన్యాయం చేయటం భావ్యంకాదు. ఉదాహరణకు బ్రాహ్మణుల విషయమే తీసుకొండి. ముందున్నదని చెప్పబడే ఈ తెగలో ఎంతోమంది బడిపంతుళ్లు, బీదగుమాస్తాలు, హోటల్ సర్వర్లు, వంటవాళ్లు, అర్జునులు, ఉత్తర దేశంలో అయితే దర్వాసు కూడా, ఉన్నారు. బ్రాహ్మణులయి పుట్టి నందువల్ల వీరందరికీ సున్నాచుట్టటం అన్యాయమని సహృదయులంతా అంగీకరిస్తారు. కాబట్టి ఈ రెండు సవరణలూ అధికార దుర్వినియోగానికి ఎంతో అవకాశం ఇస్తున్నవి.

జమిందారీల రద్దు ప్రస్తుత ప్రపంచ పరిస్థితుల్లో తప్పని సరికనుక దానిని పార్లమెంటు సభ్యుల్లో కూడా ఎవ్వరూ ఆట్రే ఆక్షేపించలేదు. కాని ఈ సవరణ ఆక్రమమని బీహార్, ఉత్తర ప్రదేశ్ జమిందార్లు నుప్రీంకోర్టులో దావాజేశారు.

అది జూలైలో విచారించబడుతుంది. ప్రతికా స్వాతంత్ర్య నిరోధనకు నిరసనగా ప్రతికలు జూలై 12 న మార్చాల్ చేస్తున్నవి.

* * *

దేశంలో అంతటా కాంగ్రెసుపట్ల అసంతృప్తి ప్రబలి పోతున్నది. అనేక కారణాలవల్ల చాలామంది సంస్థనువదిలి వెళుతున్నారు. వీరిలో ప్రకాశంగార్లు, కృపలానీ ప్రభృతులు కలిసి జూన్ 16 న పాట్నాలో కిసాన్ మజ్దూర్ ప్రజా పార్టీ అంటూ పెట్టారు. కాంగ్రెసులో నీతిలేదు కనుక దానిని ఎన్నికల్లో ఎదిరిస్తామంటున్నారు. కాని ఎవరయితే సక్రమమయిన కార్యక్రమాన్ని నూచించి ప్రజల విశ్వాసం సంపాదిస్తారో వారికే భవిష్యత్తు ఉన్నదని వారు గమనించాలి.

* * *

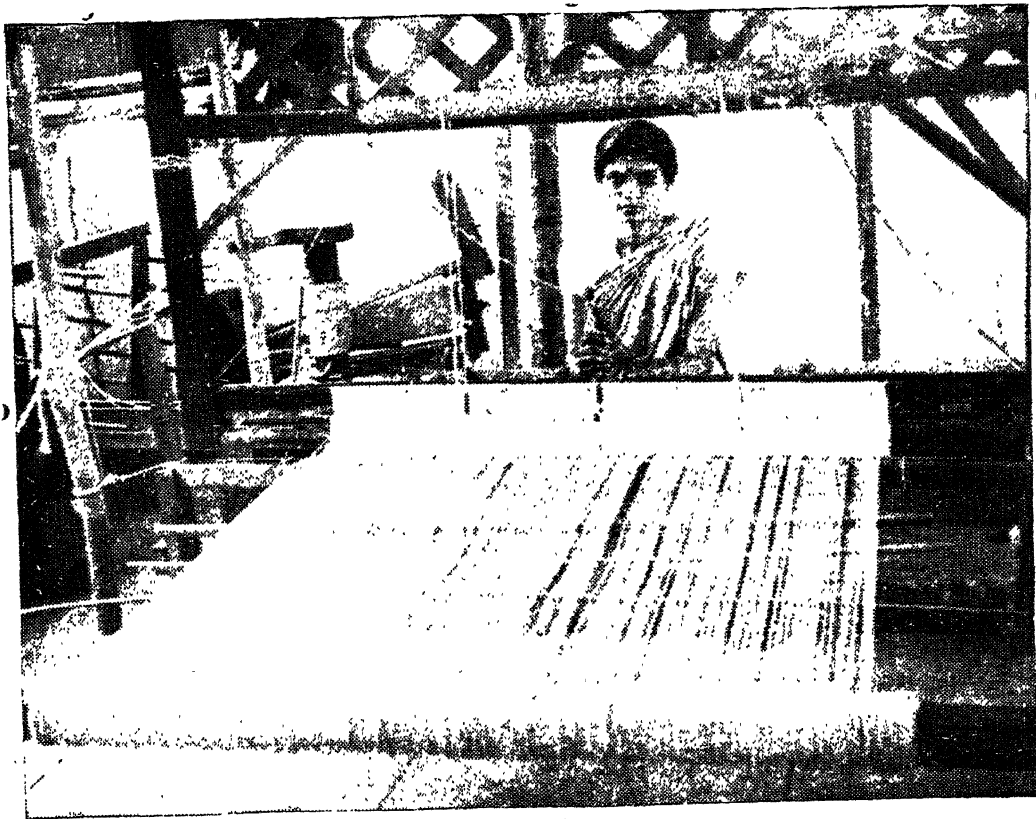
నానాదేశాల పుణ్యమా అని అన్ని రాష్ట్రాల్లోనూ జూలై నుంచి 12 ఔన్సుల రేషన్ ముట్ట పోతున్నది. కాని ఆహార సప్లయలో కూడా విదేశాలు అనుసరిస్తున్న రాజకీయాలు చాలాదారుణ మనిపిస్తున్నవి. ఆహారం సప్లయ చేయటమే కాక అది చౌకగా ప్రజలకు అందించటం చాలా అవసరం.

* * *

తూర్పు పంజాబ్ లో శాసన సభ కాంగ్రెసు పార్టీకల తలు మితిమీరి పోవటాన రిపబ్లిక్ అభ్యుత్తుడు జూన్ 20 న అక్కడ గవర్నర్ అధికారాన్ని నెలకొల్పవలసి వచ్చినది.

జూన్ 20వ తేదీన అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ స్త్రీలకు పురుషులతో పాటు సమానవేతనాలు ఉండాలన్న ప్రతిపాదనకు నూత్ర ప్రాయంగా అంగీకరించింది. ఇది అమలు జరగటం ఎప్పుడో ఊహించలేము కాని భారత ప్రభుత్వ ప్రతినిధి నూత్ర ప్రాయంగా కూడా దీనిని ఆమోదించక, తటస్థంగా ఉండటం నూత్రం శోచనీయమే.

ఉత్పత్తి కాలరీ తయారైన చీరలు, పంచలు, తువ్వలు, దుప్పట్లు మొదలైనవి, యింకా లేనులు, ఇతర ఎంబ్రాయిడరీ చేసిన దుస్తులు

ఆ గ్రహానుగ్రహాలు

వహించిన మదరాసు ప్రసూతి వైద్యాలయమే, ఉమాదేవి వైద్యాలయం పాదాలకడ కూర్చుని పాఠాలు నేర్చుకోవాలంటారు.

మహాత్తమమైన ఆమె వైద్యంలో రంగరింపబడిన, ఆమె గంభీర విషాదము ఒక దివ్యోషధంలా అయి పోయింది.

ఆ విషాదము కరుణాస్వరూపమై కెల్లివిరిసేది.

ఆ విషాదము నిశిత పవిత్ర శస్త్రమై ఆమె హస్తాల నలంకరించేది.

ఆ విషాదము విద్యుచ్ఛక్తి సమాపాదిత శక్తివలె ఆమె దేహం అల్లా ప్రసరించేది.

ఆమె కోపమెరుగదు. విషాదము రంగరింపబడిన మంద హాసము మాత్రము ఎరుగును. ఆమె స్నేహములో చనువు లేదు. ఆమె దయలో బేలతనము లేదు. ఆమె వైద్యంలో అలసత్వములేదు.

వైద్యం తప్ప ఇంకో పని ఎరుగని ఆమెకు ఒక్క పీణ ఉన్నది. చెన్నపట్నం వైద్యకళాశాలలో చదువుకునే టప్పుడే ఏలాగో ఆలాగు, ఇంతో అంతో తీరికచేసుకుని హాస్టలునుంచి బయలుదేరికెల్లి ఒక ప్రసిద్ధ గాయకురాలివద్ద పాఠాలు నేర్చుకుంటూ ఉండేది.

ఆమె వైద్యాత్మలో లీనమై, గాంధర్వాత్మా ఉండడం చేత, వైద్యవిద్య ఎంత ఉత్తమంగా వచ్చిందో గానకళా ఆశ ఉత్తమంగానే వచ్చింది. అందువల్ల పనిఅంతా అయి, తీరికవచ్చిన రాత్రిసమయంలో, త్యాగరాజకృతులతోపాటు తాను రచించుకున్న విషాద గీతికలుకూడా ఆలాపించు కుంటూ ఉంటుంది.

3

ఆరోజు పీణపై!

“బ్రతుకునకు దారి ఒక
పలుకు చూపగచాలు
మతి మార్చుటకు ఒక్క
మాట వ్రజమును పోలు

ఏ వాడనో పుట్టి
ఏ జాడనో పెరిగి
ఒక ఏటి వరదలో
సుకముతోపయనించు
ఈనావ సంధ్రావ
ఏ గతిని పోవునో”

అని పాడుకుంటున్న సమయంలో అనసూయాబాయి తన స్నేహితురాలిని చూడటానికి వచ్చింది.

అనూబహిన్ రాగానే ఉమ పీణ పక్కగా పెట్టివేసింది. అనసూయాబాయి ఉమ దగ్గరగా కూర్చుండి, ఉమ బుజం చుట్టూ చేయివేసి, దగ్గరగా తీసుకొని “ఉమాబహిన్! నువ్వు మీ భావంలో పాడుకొంటున్న ఆ పాటంతా అర్థం కాలేదుకాని, అందులో భావంమాత్రం పూర్తిగా గోచరించింది. నీ జీవితం ఇంత విషాదపూర్ణం కావడానికి కారణం ఏదో గట్టిది ఉన్నది. ఆ కారణం ఛాయలా నిన్ను పీడకుంటేదు. అది నేను తెలుసుకోవచ్చునా చెల్లీ!” అని అనునయిస్తూ, ఉమ ముఖం వైపు కరుణార్ధమైన కన్నులతో చూసింది.

“అనూబహిన్! ఒకదారిని ప్రవహించవలసిన నది ఒక కొండ అడ్డం రావడంవల్ల వేరొదారిని ప్రవహించిపోతుంది.”

“అలా ప్రవహించటమే భగవంతుని ఇచ్చ ఏమో! ఆ దారివల్లనే లోకానికి ఉత్తమసేవ లభింప భగవంతుని సంకల్పమేమో!”

“కావచ్చును అక్కా! అయినా ఈ అనంత విశ్వ జీవితంలో ఒకప్రాణి కాకపోతే, ఇంకోప్రాణి ఆ సేవ చేయగలదు. ఆ ప్రాణికి అనంత పథం అవుతుందిగదా! ఆలాంటి జీవితం తారుమారయినప్పుడు, సేవ అనే భావమూ, జగత్కల్పాల్యాచార్యమూ, అర్థములేనివే అవుతాయి కదా?”

“దాన్నే శుష్కవేదాంతం అంటారు చెల్లీ! జరిగినది శుభం జరుగబోయేది శుభం చేసుకొనడమే మన తపస్సు కావాలి!”

“వెనుకటివి మన శుభం కోసం అనుకునే శక్తి లేదు కదా నాకు!”

మా న సి

నా టి క

* సు లో చ న *

పా త్ర లు

మానసి	—	మేవాడు రాజకన్య
రాణా	—	మహారాజు
రుక్మిణి	—	మహారాణి
అజయుడు	—	పైన్యాధ్యక్షుని కుమారుడు
కల్యాణి	—	పైన్యాధ్యక్షుని కూతురు
మహబద్	—	కల్యాణి భర్త

(ప్రాభాత సమయం. మేవాడు రాజకన్య, మానసి - ప్రాకృతిక శోభను తిలకించటానికి ఉదయసాగర నదీ తీరానికి వస్తుంది)

(జేబుగానం—క్రమక్రమేణా తగ్గిపోతుంది)

మానసి : కరకరలాడుతూ ఉదయించే సూర్యుడు, ప్రకాశం తంగా ప్రవహించే నది, మూర్ఖుని అరుణ కిరణాలకు తళతళమెరిసే అలలు, అనంత నీలాకాశము—ఆహా, ప్రకృతికి మించిన సౌందర్యం మరొకటి వుంటుందా? వినుత్న వేపలతో, ఘడియ ఘడియకీ మూర్ఖు విలాసాలతో జీవితాన్ని సార్థక పరుకొనే కంటే, అనంతాకాశంలోని తుణతుణం మారే మానోహరమైన ప్రకృతిని చూసి, భూమిమీద పుట్టి పెరిగి పొంద ర్యాన్ని విస్తృతంచేసే పచ్చనిచెట్లను చూసి, కలస్పనాలతో, తీయని భావనలతో మధురంగా పాడే పక్షులను చూసి మురిసి పోగూడదా? జీవితాన్ని ధన్యం చేసుకో

గూడదా? అసలు మానవజన్య, ప్రకృతి పరవశత్వంలో లీనం కావడానికేమో?

అజయ : మానసి !

మా : అజయా!—రా, ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని సందర్శించి అమరానందాన్ని అనుభవిద్దాం. అదుగో, కుంకుమ పూవులాగ, ఎర్రగా నదిలోంచి జనించే భాస్కరుణ్ణి చూడు, ఎంత అందంగా వున్నాడో—అతని దివ్య కాంతులకు పచ్చని చెట్లు, బంగారు వర్ణంగల ఇసుక ఎలా మెరుస్తున్నవో గమనించు.

అ : అవును—ప్రకృతిశోభని ఆరాధించటంలో నీకు మించిన రాజకన్యలుగాని, మరొకరుగాని లేరని పల్లెలలో, పట్టణాలలో తరుచూ వింటూనే వుంటాను. నీ జీవితం ధన్యం మానసి !

మా : జీవితంలో వ్యక్తి సాధించేది, సాధించలేకది— ఉండే పరమార్థానికి దూరమై, వ్యర్థమైన తగవులతో,

మీరు మెక్లెన్స్ తో

నేడు పళ్లు తోముకున్నారా?

నేను ఎన్నో టూత్ పేస్టులు వాడినాను. కాని, మెక్లెన్స్ తింత పంపిణీ ఎక్కడా నాకు కనిపించలేదు. నా మిత్రులందరూ నాదంత వాడేనో ప్రశంసిస్తారు.

నోటిని పరిమళభరిత మొనర్చి
దుర్వాసనను
నివారిస్తుంది

అక్షులను విరిచివేసి
మీ ఇగుళ్ళను
సంరక్షిస్తుంది

పళ్ళమీది మరకలను తొలగించి
వాటిని ధవళతర
మొనర్చుతుంది

మీరు మెక్లెన్స్ పోర్టేబుల్ టూత్ పేస్టును వాడినప్పుడు మీ దంతాలకు, ఇగుళ్ళకు అధిక రక్షణ నొసగడంతో పాటు ముఖాన్ని పరిమళ భరిత మొనర్చుకోవచ్చు. అందుకే కోట్లాది ప్రజలు మెక్లెన్స్ తప్ప మరేదేనీ వాడరు. హాడే మెక్లెన్స్ తోనండి!

జాగ్రత్త:

టాలమ్యే స్త్రీ : (ప్రవేశించి) పటాలండీ అమ్మా, పటాలు.
(పటాలు క్రిందపెట్టును)

ఇదుగో ఈ పటం బాబరుదండి, ఈ పటం అతని
గొడుగు చురుమున్న దండి, ఈ పటం జహంగీరు
నండి... ఈ పటం మహబద్ ఖానుడి దండి, ఈ పటం...

మా : (మహబద్ ఖానుడి పటం తీసుకొని) కల్యాణీ!
ఈ పటం వంక చూడు. ఆ మొఖంలో ఎంత సౌందర్యం
ఉట్టి పడుతుందో. ఆ వికాసమైన ఫాలము చూడు...
అంత సిగ్గుందుకు. నీ భర్తేగదా! హైందవ మతము
నుండి మహ్మదీయ మతంలోకి వెళ్ళాడనా నీద్వేషం?
కల్యాణీ! పొరపాటు. భర్త ఎలాటి వాడైనా, మంచి
వాడైనా, చెడ్డ వాడైనా... చెడ్డ వాడైతే నీ తెలివితో
మంచి తోవలోకి తెచ్చుకోవాలి. ఏమతంలోకి వెళ్ళినా
ప్రేమించాల్సిందే.

క : మాతండ్రి ద్వేషించటానికి హేతువు?

మా : గోవింద సింహులా? వారికి మహమ్మదీయులన్న వారి
ఆచారములన్న గిట్టదు. మీ తండ్రిగారితో నిమిత్తం
దేనికి? కల్యాణీ, నీ భర్తను ప్రేమించటానికి భయ
పడుతున్నావా?

క : లేదు మానసీ!

మా : అయితే ఎందుకు ప్రేమించవు. ప్రేమకు కుల
గోత్రాలు, మర్యాదామర్యాదలు, కలిమిలేములు అడ్డు
రావు. హృదయమే—నిర్మలమైన హృదయమే సాక్షి.
ప్రేమ ప్రేమకుల హృదయాలు రెండూ మధుర భావ
నలలో విలీనమైనపుడే నిజమైన ప్రేమ ఉద్భవిస్తుంది.
అప్పుడే రెండు జీవితాలలో భవిష్యత్తు ఏర్పడి,
ధన్యహతాయి.

క : మానసీ! నాలో దివ్యజ్యోతిని వెలిగించావు. అంధ
కార భూయిష్టమైన నా జీవిత వాహినికి ఒక త్రోవ
చూపావు. మహమ్మదీయ మతాన్ని స్వీకరించారనే
కారణంచేత వారి యెడల వైముఖ్యాన్ని ప్రదర్శించి
పూరుకొన్నాను. ఇప్పుడు తగిన జ్ఞానోపదేశం చేశావు—

కృతజ్ఞత ఎలా తెలుపాలో నాకర్థం కావడం లేదు
మానసీ!

మా : (నవ్వుతూ) కల్యాణీ! వెళుతున్నాను.
(మానసీ వెళ్లును)

క : నిజంగా మానసీ అన్నట్టు, ప్రేమతో భర్తను, అతని
సమస్త తానమర్థలతో నిమిత్తం లేకుండా ప్రేమించడం
నావిధి. జగత్తులో ప్రేమకు మించిన పదార్థం మరొకటి
వుంటుందా? నిజమైన ప్రేమకు చానులై జీవిత
శత్రుత్వాన్ని నడిపే ప్రేమకుల జీవితం ఎంత తేనె సోనగా
నడుస్తుంది.

* * *

(ఉపాకాలము, అంతఃపురాన మానసీ ఏకాంతంగా
విహరిస్తూ వుంటుంది)

(వేణుగానం... అజయుడు రాగానే క్రమక్రమంగా
తగ్గిపోతుంది)

మా : అజయా! ఈ మధ్య బొత్తిగా రావడం మానేశావే?
కారణాలు తెల్పుకోవచ్చునా?

అ : కారణాలేమున్నాయ్, ఏవో పనులు.

మా : అజయా! మానవుడెటువంటివాడైనదీ, ఎంత అశక్తు
డైనదీ మొన్న జరిగిన దేవాలు యుద్ధంలో నాకు
సుస్పష్టంగా అర్థమైంది సుమా! వత్సరాల కొలదీ కండ
లుగా పెంచిన శరీరాన్నికత్తి ప్రేటుకు ఆపుకోలేని
అసమర్థుడై యున్నాడు. తన విధేమితో తను జీవితంలో
సాధించే ఉత్కృష్టమైన పదార్థ మేమిటో, తెల్పుకో
లేక—తోటి మానవుణ్ని ద్వేషించి, కలహాలు పెంచు
కొని, చివరకు తన ప్రాణాన్నే కోల్పోతున్నాడు.

అ : (ఏవో, అందని దేనికో చూస్తున్నాడు)

మా : దేనికోసం. తడవ ధ్యానంతో చూస్తున్నావు.

అ : మానసీ! ఆనాడు, ఆ వీరక్షేత్రంలో చూసిన స్పృహ
జ్యోతియే నీ ముఖాన నేడు గోచర మవుతున్నది—నేడే
కాదు, అహర్నిశలా నీ అనందమైన ముఖాన ఆ విశ్వ
మానవ రోచిస్సు ఉండే ఉంటుంది. కాని, నేను తెల్పు

ప్రక్కనున్న పరిజనులు : తల్లీ! చనిపోయిన వాని గురించి విలపించటం వ్యర్థం. అజయుడు సామాన్యుడు కాదు. త్రితీయ పుంగవుడు. లోకైక వీరుడు.

ఇంకొకడు : అతని కర్తవ్యం నెరవేర్చు కొన్నాడమ్మా, దుఃఖించడం అవిశేషం తల్లీ.

మరొకడు : హింసాత్మకమైన మహమ్మదీయుల చర్యల్ని ఖండించి, అచర్యలకు గురయ్యే అనాథల్ని, ఆర్తుల్ని రక్షించేందుకు యుద్ధం చేసి, వీరస్వర్గ మలంకరించిన అజేయు డమ్మా అజయుడు.

మా : (పిచ్చెత్తిపట్టగా) ఈ మాటలు నాకు రుచించవు. నా అజయుడు జీవితాన్ని చాలించి, దుఃఖాల్నినిమంచి వెళ్ళాడు. అయ్యో! అజయ! భీకరమైన తుపాకి, ప్రేమ పూరితమైన హృదయంలో దూసుకు పోయినపుడు... ఆ ప్రేమంతా రక్తం రూపంలో బయటకు వచ్చిందా? ఈ దుఃఖోద్వేగం చల్లారటానికా మీ నూత్తులు.

క : ఓ మృత్యుదేవతా! నా సోదరుణ్ణి... నా అజయుణ్ణి తీసుకెళ్ళి... మమ్మల్ని శోకంలో ముంచి... ఏం ఆనంద పడతావు. లోకమారకమైన అగ్ని జ్వాలికలు ఈ మేవాడును... నా అజయుణ్ణి భస్మం చేశాయి.

* * *

ప్రకటన : ఉదయ సాగర తీరాన రాణా, మహాబద్లు.

రా : మహాబద్, కత్తి పట్టుకో— ఈ అమరుణ్ణి జయించి కదులు.

మ : మహారాజా! మేవాడుపై యుద్ధం చేయుట విరమించాను.

రా : ఏం! ఎందుకు! మాతృదేశం మీద మమత కలిగిందా? తుచ్చుడా— నీ మాతృదేవిని తురకల పాదాల క్రిందకు త్రోసావు. ఇది లజ్జాకరం కాదా? పాదుషాదగ్గర దాస్యజీవితం గడుపుతూ, బహుశృతులు పొందుతూ, మేవాడును విధ్వంసం చేస్తావా? మ్లేచ్చుడా— రా,

భీకరమైన ఈ ఖడ్గానికి, పితృవృత్తులు ప్రసాదించిన ఈ భావపునీత ఖడ్గానికి అవమానం జరగడం నేనహించలేను. మ : మహారాజా! ఈ మహాబద్ ఖానుడు నీవన్న తుచ్చు మ్లేచ్చుడుకాదు.

రా : అనవసర ప్రసంగాలతో కాల విలంబం చేయవద్దు. ఉఁ! కత్తి చేత పట్టు. నా వేడి రక్తాన్ని చూడాలని నీ మనస్సెంత అజేదన పడుతున్నదో—

మ : రాజా! నేను సీసోదరుణ్ణి.

రా : సోదరుడవు. అనాహా (వికటంగా నవ్వు) సోదరుడు చేయాల్సిన పనేనా నీవు చేసింది. బ్రాతృద్రోహి!

మ : (రోషంగా) మహారాజా : (కత్తి తీసిన శబ్దం) రా, యుద్ధానికి.

(కత్తి యుద్ధం కొంచెం నేపు జరుగుతుంది. మానసి త్వరగా వస్తున్నట్టు నవ్విడి. కత్తి యుద్ధం జరుగుతూనే వుంటుంది)

మా : తండ్రీ! తండ్రీ! వద్దు. వద్దు.

రా : తొలుగు, తొలుగు మానసి!

మా : తండ్రీ! యుద్ధం చేయకండి. శాంతం వహించండి. ఈ యుద్ధాల మూలానే సస్యశ్యామలమైన ఈ మేవాడు భూమి గర్వ నాశనమైంది. వీరుడు అజయుణ్ణి పొట్ట బెట్టు కొంది. మీరు కూడా పశుత్వంతో యుద్ధం చేసి మేవాడు భూమిలో లీనం కావడం దేనికి? ఈ కోపాన్ని, ఒకరిమీద ఒకరిపై మాత్సర్యాన్ని విడిచి, పశుత్వంలో వున్న మీరు మానవత్వంలోకి రండి. పాదుషాదగ్గర బహుమానాల్ని పొందుతూ, జీవితాన్ని గడుపుతూ తన విధిని నెరవేర్చు కొన్నారు. తండ్రీ! ఇంకా వారిపై ఈ క్రోధమెందుకు. వారి కర్తవ్యాన్ని వారు నెరవేర్చుకోడంలో ద్రోహము ఏముంది? ఇక నైనా సోదరులుగా వుండండి తండ్రీ, అజయుని మనశ్శాంతికి ప్రార్థన జరుపుదాం రండి.

(ఇద్దరూ కత్తులను క్రింద పడవేయదురు)

— సమాప్తం —

అడవిపిల్ల వెళ్లి

గుంటుపల్లి రాధాకృష్ణమూర్తి

“లాంగ్ లిప్ అవర్ క్రిస్టియనిటీ!” కొన్ని గొంతులు మిన్నముట్టినై.

“ఇస్లాం మజహబ్ జిందాబాద్!” కొన్ని కంఠ స్వరాలు ఆకాశంలో ప్రతిఘటించినై.

ఒక చోట ఏదో పెద్ద గల్లంతూ, ఆకాశం చిల్లులు పడేట్లు రణగణధ్వనీ, రుధిరపిసాసతో ధగధగా మెరిసే కత్తుల సందడి.

జెండాలు ఎగురుతున్నాయి; స్లోగను వివస్తున్నాయి; రెండు వేలు దేశాలూ, రెండు వేలు జాతులూ, రెండు వేలు మతాలూ.

ప్రపంచానికి అంతిమ ఘడియలు వచ్చాయా అన్నట్టు వొణికి పోయాడు మాన్సూర్, హైకోర్టు ఆవరణలో ఒక మూల కూచుని.

“ఇస్లాం మతం కట్టిల్లాలి!” మజీ భీకర నాదం.

“క్రైస్తవ మతం వ్యాపించాలి!” మజీ ఘోర రాటం.

మల్లా పెద్ద గల్లంతూ. మల్లా ఆకాశం చిల్లులు పడేట్లు రణగణధ్వనీ. మల్లా రుధిరపిసాసతో ధగధగా మెరిసే కత్తుల సందడి.

మాన్సూర్ గజగజా వొణికి పోయాడు, ఈ మాడా వుడికికాదు, తన చేతినుంచి ఏదో పెన్నిధి జారిపోతున్నట్టు.

మాన్సూర్ తలమీద గొడుగులా సంచున్న చెట్టూ గజగజా వొణికి పోయింది. సింగపూరు హైకోర్టు భూకంపంలోలా వొణికింది.

మాన్సూర్ భ్రుకుటిత ఫాల భాగంలో అపరిమితమైన ఆదుర్దా వేల్చాడింది. అతను చింతా భారంతో క్రుంగి పోయాడు, వయో భారంతోలాగా.

అతని కళ్ల కి మత కలహాల కోలాహలం కనిపించలేదు. అతని మనసు నీ జాతి వైవమ్యాల విషమ పరిణామం వేధించ

లేను. అతనికి కనిపించినట్లా ఆ సుందరి విగ్రహం. అతణ్ణి వేధించినట్లా ఆ ఎడదాసే శ్రేయసి జ్ఞాపకాలు.

“తెర్తా!”

అక్షయశృంగా ఆ శేరు అతని వెవాలనుంచి వెలువడింది. అతని కళ్లల్లో నీర్లు గిట్టించ తిరిగినై.

తెర్తా సురుచిర సుందరమూర్తిని అతను తోలువొల్ల తిలకించింది రబ్బరుతోట చెట్లు కిడల్లో. తెర్తా అమాయకంగా తన కుక్కతో తిరుగాడుతూ వచ్చి, ఆ రెండు చెట్లు సందునా విశ్రమించింది. మాన్సూర్ అప్పుడు విద్యాధుని స్కూట్ కాంపుకు తీసుకు వెళ్లాడు. పిల్లల్ని తులాసాగా ఆడుకోటానికి వోదిరి అతను ఆ చెట్టు కిందనే కూచున్నాడు. కానీ, అతను తెర్తాను అప్పుడు చూడలేదు.

కాస్సేపటికి కుక్క మెల్లిగా మెరిగింది. మాన్సూర్ పడుకున్న వాడల్లాలేచి ఏటూ అటూ చూశాడు. కుక్కన కూచున్నది ఒక ఆమ్మాయి! అతను విస్మయంతో ఆ పిల్లను చూశాడు. పన్నెండేళ్ల పసి ముఖంలో యశ్వంతచాయలు అస్పదస్పదే తల నూపుకున్నాయి. అతను ఆ పిల్లవైపు చూసేసరికి, ఆమె పెవాల మీద ఒక చిటువ్వు తాండవించింది. మాన్సూర్ మనోదర్పణంలో ఆ మందహాసం ప్రతి ఫలించింది. హైకోర్టు ప్రాంగణంలో కూచున్న అతనికి ఏడుపులో నవ్వు నవ్వులో ఏడుపు కలిగినై.

మల్లీ ఆ జ్ఞాపకాలకు అంతరాయంగా బహిష్కృతచతు మత విశ్వేషాల రథస వినిపించి, అతణ్ణి కలవర పెట్టింది. ఈ భయంకర కంతాలను తోసుకుంటూ తెర్తా మృదు మధురస్వరం అతని మనసుకు పోకింది.

రెండేళ్లకూ మధ్య ఉండే కిటికీలో కూచుని తెర్తా వలపు పాటలేవో పాడేది. అతను వాటిని వింటూ ఆ గదిలోనే తారట్లాడేవాడు.

అడవి పిల్ల పెళ్లి

నానాటికీ బెర్తా అంటే మాన్సురుకూ, మాన్సురంటే బెర్తాకూ అనురాగం ఎక్కువ కాజొచ్చింది. బెర్తా అలాటికి చుక్కల వెనకాల కూచుని, మాన్సురు చుట్టూ మధుర వాల సౌధాలు నిర్మించి, ఊహాజగతిలో ఉట్టుతగా గేది.

కాలం ఎక్వరికోసమూ ఎప్పుడూ ఎక్కడా ఆగదు. కాలం అలా మహత్తరంగా, మహోజ్వలంగా వెళ్లిపోతూంది, న ప్రభావాన్ని చాటుతూ.

ఆ కాలదేవత గమనంలోనే వాళ్లిద్దరూ ఆలుమగలు కియారు. మాన్సురూ, బెర్తా మహమ్మదీయ శాస్త్రం ప్రకారం వివాహం చేసుకున్నారనీ దేశదేశాలా వార్తా ప్రతికా మూలకంగా ప్రాకిపోయింది.

క్రైస్తవమతం వాళ్లను ధిక్కరించింది. సాశ్చాత్య దేశాలు గొణిగినై. గవర్నమెంటులుసైతం క్రైస్తవ మతానికి జరిగిన అపచారానికి బొమ ముడిపాటుతో చురచురా చూసిన్.

సింగపూరు హైకోర్టులో బెర్తా తల్లిదండ్రులు కేసు వేసారు. ఆ కేసువల్లనే మతకలహాలు కొన్ని చెలరేగినై.

బయటి నుంచీ ఆ రణగణధ్వని వినిపిస్తూనే ఉన్నది. అతను కిలా ప్రతిమలా ఆ మహావృక్షానికి ఆనుకుని చతికిల పడ్డాడు.

అతని వీనులకు విందుగా వెనకాల్నుంచీ ఒక మధుర స్వరం వినిపించింది.

“మాన్సుర్ !”

అఁ! ఎవరిదాగొంతు? నిజానికి, బెర్తా ఇలాంటి పరిస్థితుల్లో తనకోసం వొస్తుందా? ఒకవేళ బెర్తా వద్దా మనుకున్నా, వాళ్ల తల్లిదండ్రులు రానిస్తారా!

అయినా, అతను వెనక్కి తిరిగలేదు. ఆ గొంతు మఱీ మధురంగా వొచ్చి పక్కగా నిలబడ్డది.

ఆమె బెర్తాడే!

“బెర్తా!” రుద్ధకంతంలోంచి పెకలించుకు వొచ్చింది ఆ పేరు.

అతనేమీ మాట్లాడ లేక పోయాడు. ఆ పడుచూ ఎమీ పలకలేదు. కానీ, అతని పక్కనే కూచుంది.

“అయితే, నవ్వు వెళ్లుతున్నావన్నమాట?” అతను చివ్వరికి అడిగాడు.

బెర్తా పలకలేదు.

“బెర్తా, నవ్వు మళ్లీ వస్తావుకదా?” మాన్సుర్ కళ్లల్లో నీళ్లు నిండినై.

బెర్తా కళ్లల్లోనూ నీళ్లు తిరిగినై. కానీ, అప్రయత్నంగా ఒక చిటువూపు పెదాలమీద మొలిచింది, చిటు ఎండ పొడలో వాన చినుకుల్లాగా. అతను దాన్ని అంగీకార నూచకంగా గ్రహించాడు.

కాస్తేపటికి బెర్తా లేచి నుంచుంది.

“నెలవు” బెర్తా గద్దదస్వరంతో అన్నది.

మాన్సుర్ తరలివెళ్లే సౌందర్య దేవతను తిలకిస్తూ కూచున్నాడు. ఆ మూర్తిలో ఏదో కొండంత ఆశపెట్టు కున్నాడతను.

మళ్లీ బహిర్వీపంచపు కోలాహలం అతని చెవులు చిల్లులు పడేట్టు సోకింది.

సింగపూరు హైకోర్టు తీర్పు తీర్చింది. పదమూడేళ్ల పిల్లకు క్రైస్తవ మతాన్నుంచి మహమ్మదీయ మతానికి తీసుకునే అధికారం లేదు. అందుకని మాన్సుర్, బెర్తాల వివాహం న్యాయశాస్త్ర బద్ధంకాదు, అని.

మాన్సుర్ కూచున్నవాడు కూచున్నట్టు స్తంభించి పోయాడు చూపుకు అతీతంకాని ఆమె నుందర విగ్రహం అంతర్ధానం అవుతూ అవుతూ అతని మనస్సేమలో ఆశను నాటి వెళ్లి పోయింది.

బెర్తా మళ్లీ పెద్దిదైంతర్వాత తనదగ్గటికే వొస్తుంది! తప్పకుండా!

మాన్సుర్ తలపు వలపులోకి దిగాడు.

కానీ అతనికి ప్రత్యక్షంగా కనిపించిందల్లా రోడ్డు మీదరభసు.

మళ్లా పెద్ద గల్లంతూ. మళ్లా ఆకాశం చిల్లులు బడేట్టు రణగణధ్వనీ. మళ్లా రుధిరపిపాసతో ధగధగా మెరిసే కత్తులనండడీ.

మాన్సుర్ చిటువూపు నవ్వుకుని, చేతులు దులుపుకుంటూ లేచినుంచున్నాడు.

దుర్బుద్ధి

మూలం : రవీంద్రనాథ్ ఠాకూర్ అనువాదం : కె. వై కుంతరావు

నేను ఇల్లు విడిచిపెట్టి పోవలసి వచ్చింది. ఎందుకు పోవలసి వచ్చిందో స్పష్టంగా చెప్పను కాని నూచా వాచా తెలియజేస్తాను.

నేను ఒక పల్లెటూరి నేటివ్ వైద్యుడను. పోలీసు ప్రేవెన్టు ఎదురుగుండానే మా ఇల్లు. నాకు పొలీస్ ఇన్ స్పెక్టర్ గారితో ఎట్లాంటి గాఢమైత్రి ఉండేదో, యమ రాజ్యంలో కూడా అంత గాఢస్నేహం ఉండేది. కనుక మనుష్యులకు నరునివల్లా, నారాయణునివల్లా కలిగే భాధలను గురించి నేను బాగా ఎరుగుదును. బంగారు కంకణంలో తాపడంవల్ల పొడికి అందంవస్తుంది. పొడి తాపడంవల్ల బంగారం రాణిస్తుంది.

అజీవిధముగా నేను మధ్యవర్తిగా ఉండడంవల్ల ఇన్ స్పెక్టర్ కూ, ఇన్ స్పెక్టర్ మధ్యవర్తిగా ఉండడంవల్ల నాకూ మంచి ధనలాభం కలుగుతుండేది.

ఇటువంటి ముఖ్యకారణాలవల్ల చతురుడైన ఇన్ స్పెక్టర్ లలిత్ ఛాటర్జీతో నాకు గాఢ స్నేహము ఏర్పడ్డది. అతని ఇంట దిక్కులేని బంధువు ఒక అమ్మాయి ఉండేది. ఆ అమ్మాయిని పెళ్లాడమని కోరుతూ, నేను కూడా ఒక దిక్కుమాలిన వాడ నన్నట్టుగా రాత్రీం బగ్గుల నన్న బాధ పెట్టేవాడు. కాని తల్లిలేని నా కొమార్తె శశిని సవతి తల్లి చేతిలో పెట్టడానికి నా మనస్సు ఎంతకూ ఒప్పుకోకుండా ఉండేను.

ఏటేటా కొత్త పంచాంగాలతో పాటు ఎన్నో శుభ లగ్నాలు వృధాగా పోతున్నవి. ఎంతోమంది యోగ్యులు అయోగ్యులు పెళ్లికొడుకులయి నాకళ్ల ఎదుట పల్లకీలలో వర యాత్ర చేసుకు వెళుతున్నారు. కాని నాకు ప్రాప్తి చించి పెళ్లి విందులు మాత్రమే. విందులారగించి ఉత్త చేతులతో ఇంటికి తిరిగి వచ్చేవాడను.

శశికి పన్నెండు పెళ్లి పడమూడో ఏడు రాబోతున్నది. తగిన కట్నం ఇచ్చినట్టే తే పిల్లకు మంచి వరుడుదొరికే ఆశ

ఉన్నది. ఈ శుభ కార్యం చేయగలిగితే శీఘ్రంగా మరి ఒక శుభ కార్యంమాట గట్టిగా ఆలోచించ వచ్చునని అను కొన్నాను.

అత్యంత ఆకస్రమైనా ఈ రూపాయలు ఎక్కడ జత పెట్టగలనా అని ఆలోచిస్తున్నాను. ఆ సమయంలో తల సిపాదా నివాసి హరినాథ మజుమదార్ మా ఇంటికివచ్చి నా కాళ్ల మీదపడి ఏడవడం ప్రారంభించాడు. అతని విధకుశతురు రాత్రి హఠాత్తుగా చనిపోయిందట. అతని శత్రువులెవరో ఆమెవై గర్భపాత అపరాధము మోపుతూ ఇన్ స్పెక్టర్ దగ్గరికి ఒక ఆకాశ రామన్న అర్జీ పంపాట. పోలీసు వాళ్లు అమ్మాయిని దహనం చేయనియ్యకుండా అడ్డు పెట్టబోతున్నారట.

కొమార్తె చనిపోయిన దుఃఖము ఉండనే ఉన్నది, పైగా ఈ ఘోర అపవాదం. హరినాథబాబు దుఃఖము భరించలేక వచ్చి నాకాళ్లు పట్టుకొన్నాడు. నేను వైద్యుడను కావడమే కాకుండా, ఇన్ స్పెక్టర్ గారి స్నేహితుడను కూడా గనుక ఏలాగైనా తనను రక్షించమని ఏడ్చాడు.

లక్ష్మీదేవికి దయకలిగితే మనము కోరకపోయినా తనం తటుతానే ఒకప్పుడు ముందుదానిని, ఒకప్పుడు వెనకదానిని మన ఇంట్లోకివచ్చి పడుతుంది. మజుమదారు మాట విని, తల ఆడిస్తూ “ఘోరమైన సంగతే!” అన్నాను. అంటూ రెండు మూడు ఘటనలను గురించి ఉదాహరణగా చెప్పాను—వృద్ధ హరినాథుడు పాపం, పసిపిల్లవాడిలాగు ఏడవడం మొదలు పెట్టాడు.

తరువాత జరిగినదంతా సవిస్తరంగా చెప్పడము అనవసరం—అమ్మాయి అంత్యేష్టి సత్కారాలు ముగించే సరికి హరినాథబాబు దివాలా అయిపోయినాడు.

నా కొమార్తె శశి నాదగ్గరికి వచ్చి బహు జాలి పడుతూ, “ఏమి నాన్నా, ఆ ముసలి ఆయన ఎందుకు అలాగు ఏడుస్తూ నీ కాళ్లు పట్టుకున్నాడు?” అని అడిగింది.

దుర్బుద్ధి

తున్నదేమో అని నాకు తోచేది. ఎంతో దుఃఖంతో, “ఆ ముసలాయన ఎందుకు ఆలాగు ఎదుర్కొనీకాళ్లు పట్టుకున్నాడు నాన్నా?” అని శశి నన్ను అడుగుతున్నట్టు అనిపించేది.

కొన్నాళ్లు ఈ విధంగా గడిచాయి. వైద్యానికి వచ్చిన బీదవాళ్ల దగ్గర డబ్బు పుచ్చుకోలేకపోయినాను. ఎక్కడ ఏ పిల్లకు జబ్బుచేసినా మా కళే బాధపడుతున్నదని నాకు అని పించేది.

వర్షకాలం వచ్చింది. గ్రామాలలోని వీధులూ, పొలాలూ అన్నీ జలమయమై పోయినవి. గ్రామం నుంచి గ్రామానికి, ఇంటినంచి ఇంటికి, నావలమీద వచ్చి పోతున్నారు. రాత్రి మొదలు పెట్టింది ధారాకర్షణము, తెల్లవారింది ఇప్పటికి ఇంకా వర్షమాగలేదు.

జమిందారుగారి ఇంటినంచి రమ్మని కబురు వచ్చింది. ఆలస్యం అయిందని జమిందారుగారి పడవవాడు ఓర్చి ఉండలేక కోపగించి వెళ్లి పోబోతున్నాడు.

ఇంతకు పూర్వము ఇట్లాంటి వర్షంలో బయలు దేరవలసి వస్తే, నా గొడుగును వెదికిపెట్టి గొడుగు విప్పి దానికి కన్నా బున్నదేమో అని చూచి, గాలీ వర్షంలో జాగ్రత్తగా ఉండమని చెప్పేవాళ్లు ఇంటిదగ్గర ఒకరుండేవారు. కాని, ఇప్పుడు ఇల్లు కూర్చుంటే నా గొడుగు నేనే వెదుక్కొని బయలు దేరే వేళకు మా అమ్మాయి ముద్దుముఖము జ్ఞాపకంవచ్చి అలాగు కొంచెమునేపు చతికిల పడిపోయినాను. ఇతరుల కష్టాలనుగురించి ఎట్టి చింతాలేని నావంటివాని సుఖం కోసమని శశివంటి ప్రేమస్వభావముగల వాళ్లను భగవంతుడు ఎందు కేర్పాటు చేస్తుంటాడో అని ఆలోచిస్తున్నాను. ఇలాగు అనుకొంటూ అనుకొంటూ ఆ ఖాళీగదివేపు వెళ్లేసరికి భరించరాని దుఃఖం వచ్చింది. పెద్ద ఇంటి నౌకరు బయట నుంచి కోపంతో కేకలు వేస్తున్నాడు. ఆ మాటలు చెవిని పడి, దుఃఖము కట్టిపెట్టి తొందర తొందరగా బయటికి వచ్చేకాను.

పడవ ఎక్కబోతూ చూచాను. స్టేషన్ ఎదుట ఒక చిన్న నావకట్టి ఉన్నది. కాపువాడొకడు గోచీ పెట్టుకొని

తడుస్తూ అందులో నిలబడి ఉన్నాడు. వాణ్ణి చూచి, ‘ఏమిటిరా సమాచారం?’ అని అడిగాను. ముందురాత్రి వాడి మాతురు పాము కరచి చచ్చిపోయింది. రిపోర్టు చేయాడానికని రూల్స్ ప్రకారం దూరగ్రామమునుంచి ఆమెను తీసుకువచ్చి స్టేషను ఎదుట కనిపెట్టుకొని ఉన్నాడు వాడు, పాపం, తన ఒంటి మీదనుండే గావంచాను తీసి చచ్చిపోయిన మాతురి ఒంటిమీద కప్పాడు. ఓర్చి ఉండలేని జమిందారుగారి పడవవాడు నా పడవను నడుపుకు పోయినాడు.

ఒంటిఘంటుకు నేను తిరిగి వచ్చేసరికి ఆ కాపువాడు చేతులు ముడుచుకొని ఒళ్లు ముద్దచేసుకొని తడుస్తూ ఆనావ మీదనే కూర్చొని ఉన్నాడు. ఇన్స్పెక్టర్ గారి దర్శనం ఇంకా దొరకలేదు. నేను ఇంట్లోకి వెళ్లి వంటచేసి వాడికి కొంచెము అన్నం పంపాను—కానివాడు ఒక్క మెతుకు నోట్లో పెట్టుకోలేదు.

త్వరగా భోజనం చేసేసుకొని, తిరిగి జమిందారుగారి ఇంటికి వెళ్లవలసి ఉంటే వెళ్లి ఇంటికి తిరిగి వచ్చేసరికి సాయంకాలం అయింది. అప్పటికే ఆ కాపు ఇంకా ఆలాగే మతిపోయిన వాడిలాగు కూర్చొని ఉన్నాడు. ఏమిటి సంగతి అని వాణ్ణి అడిగాను. జబాబు చెప్పక పిచ్చివాడిలాగు నావేపు చూస్తున్నాడు. ఆనదీ, ఆపల్లె, ఆ స్టేషను, వర్షము బురదతో నిండి ఉన్న భూతలమూ మేఘాచ్ఛనమైన ఆకాశమూ—అన్నీ వాడికొక కల మాదిరి ఉన్నవి కాబోలు! అనేకపార్లు ప్రశ్నించంగా, కాన్స్టేబిల్ ఒకడు వచ్చాడనీ, వచ్చి రూపాయలేమైనా తెచ్చావా అని అడిగాడనీ, తాను నిరుపేద, తనదగ్గర ఏమీలేదనీ ఆ కాపు చెప్పాడనీ తెలిసింది. వాడిదగ్గర రూపాయలు లేవని తెలిసి కాన్స్టేబిల్, “అయితే మాచో ముండాకొడకా, అలాగు కూర్చొని ఉండు” అని అంటూ స్టేషన్లోకి వెళ్లి పోయాడట.

ఇటువంటి దృశ్యాలు ఎన్నో ఇంతకు పూర్వం చూచాను. కాని అప్పుడు నా మనస్సుకు ఎటువంటి కష్టము కలుగలేదు. ఇవ్వాళ ఎందు చేతనోగాని, అది చూచి సహించి ఊరుకో

ఉత్తర రామ చరిత్రతో సీత

* జో శ్యుల సూర్య నారాయణమూర్తి *

ఉత్తర రామ చరిత్రమందలి సీత యొక్క లోకోత్తర పరిశ్రమే ఖాతీయ నాటియొక్క మహాత్మరాదర్శస్వప్తి నభిలషించుటయే మానవత్వమునకు, గౌరవమునకు లక్ష్యము. శ్రీ రామచంద్రునితోబాటు వనమునకు బోవుట, లంకా యాతనలనంటి పట్టులలోని యాసీత పావనచరిత్ర, ఈ నాటి నారాయందూహింపవలెననిది ; మహాత్మమత్వపరాకాష్ఠను పొంది శ్రీరామ భద్రుని ఉత్తర చరిత్రమందు మఱియు నరక్షింపవలెననిది. ఆమె లోకలీలల గానము వాల్మీకి కావీదాసులు గూడ నొనర్చిరి కాని తత్త్వత్వక్షదర్శనము కవికుల గురువగు భవభూతి ముఖముననే కలెను. అతని ఉత్తర రామచరిత్ర నాటకములో భగవంతుని లోకలీలతో బాటు చేయబడిన దంపతుల యాద్యస్వప్తి మనుసంతాప మనుజత్వమున కత్యాకళ్యకము.

శ్రీరాముడు లంకా విజయముపొంది యయోధ్యకు మరలివచ్చి యందటి కోర్కెను దీర రాజసింహాసన భారము వహించెను. లోకోత్తరానందముతో బ్రజలకు గాలము గడువసాగినది. సీత గర్భవతియైనది. ఆకారణమున భవిష్య దానందకల్పనలలో మునిగి యున్నది రాజకుటుంబము. ఈ వలబ్రజయు భావిసనాధతకేతయు బ్రసన్న భామునందినది. ఇంతలో నొకడుద్రవాగరికుడొనర్చిన సీతా లంకా వాసము నకు జెందిన యపవాదకల్పన మహారాజు రాఘవేంద్రుని వజ్రకు జేరినది. సీత పవిత్రత యగ్నిముఖమున బ్రమాణిశమైన సంగతి మహర్షిలోకమంతయు నెరిగి యున్నప్పటికి నీ లోకాపవాదము లోకకథలుడగు రామునికి చిన్తనీయ మైనది. సీత తానింతకు బూర్వము రామునిట్లుడిగినిది “నేని ప్రత్యుత్పన్నదౌహృదావస్థలో మరల నా పూర్వ పరిచిత ఘనగంభీర వనరాజియందు విహరింప నభిలషించుచున్నాను. మరల శీతలతరంగయగు గంగలో మజ్జనమాడ నిచ్చ వొడమెడి” నని. ఈ వంక నడవికామెను బంపుట మాతగాగొని యాతడు ప్రజావాత్సల్యమున ఖేదమైనను లక్ష్యుని ద్వారా ఆమెను నిర్వాసిత నొనర్చెను.

సీతకు వనవాసవాస్తవికత దెలిసిన మీదట నామె దీనిని రామునిదోషముగగాని, యాతని వాత్సల్యమునకు బాత్రమైన ప్రజదోషమునిగాని యెంచక తన దుష్విధి ఫలమనియే తలం చెను. ఒకప్పుడు రాముడు ప్రసంగవశమున “లోకము యొక్క ఆరాధనకు సుఖ, స్నేహములనే గాక చివరకు సీత నైనను విడువవలసి వచ్చినప్పటికి నాకు వ్యధయుండ” దనెను. అప్పుడు సీత “కావుననే రఘుకుల శ్రేష్ఠుడ” వన్నది. ఆరోజులు సీతకు కండ్లకు గట్టి నట్లయ్యెను. ఆసన్న ప్రసవయగు సీత మరల వనవాస దినములు చూచినది. ఎంత కష్టము! ఆమె తన దౌర్భాగ్యమున కేతయు జింతించినది, రోదించినది. రఘువంశ వర్ధకులగు కుశలపుల బ్రసవించి మాతయగు ధరిత్రి నాశ్రయించినది. ఇట్లు వనవాసముండి రామునియందేకాత్మత గలిగి సీత భగవంతుని (రాముని) లోక కార్యమున సహకరించినది. సతి పతికి వామాంగమన్న దాని పరిచయము సీతాచరిత్రలోనే యుండును.

ఇంత జరిగినను రామునియందు సీత కేకనిష్ఠ యున్నది. రామునియందామె కలెకక పూజ్యభావమున్నది. వనవాస ముండి పతి విరహ కష్టమనుభవించుచున్నది గాని దీనిని మించి, “రాముడు తన విరహములో వ్యధాభారము నను భవించుచుండునే” యన్నదే యామెకు కష్టమైనది. ఏలనన భగవంతునికి తానన్న నెంత ప్రేమయో ఆమె యెరిగినదే. సీతలేనిదే క్షణమైనను గడపుట రామునికి కష్టము.

ఉత్తర రామచరిత్రపు రెండవ మూడవ యంకములలో కవి సీతారాముల యపార ఆనన్యప్రేమను జూపించినాడు. శంబూకుని దండించుటకు రామభద్రుడు పూర్వ పరిచిత దండకాగణ్యమును జేరును. శంబూకుని శిక్షించుటయైన తర్వాత జీవిత పూర్వానుభూతి స్మృతు లాతని మనమున మేల్కొన సాగినవి. సీతా స్మరణ మొనర్చి యాయన మూర్ఖ పోయెను. నేడు సీతా ద్వంద్వము లేదుగదా! ఆమె జీవించి యెక్కడ నున్నది? భగవానుడు దుఃఖించుచు నిట్లనును—

ఉత్తర రామ చరిత్రలో సీత

అసిఘోరా” అని ప్రతిజ్ఞ చేసిన సీత యసామాన్య చరిత్ర వ్యక్తమైనట్లే ఉత్తర రామ చరితములో అసాధారణ స్వరూపము గన్పట్టును.

ఇట్టి పుత్రికకు తండ్రియై జనకుడు తన జనకత ధన్యమనుకొన్నాడు. నాల్గవ యంకమున పుత్రిక—నిర్వాసనమువలన దుఃఖితుడై పౌరుల మర్యాదోల్లంఘనము, రాముని యవిచార శీలతయు నను నీ యపరాధములపై జనకుని శ్రోధచాపము (లేకాపము) ద్వారా ప్రళయ సమయము కానుండుట చూచి యందఱు భీతులైరి. అప్పుడు ప్రజలయందు వాత్సల్యము జాపుడని యాయనను వేడుదురు.

కంచుకి దుఃఖము వ్యక్త మొనర్చునను—

“రామభద్ర స్వాపిదైవ దుర్వినియోగః శ్లోపి యత్స్వరజాన పదానాన్ని శుద్ధిమ్ అల్పకాః ప్రణిపద్యంతే ఇత్యుతో దారుణ మనుష్ఠితమ్.”

ఇది విని రాజర్షియగు జనకుడు సంతాప విహ్వలుడై యనును—

“ఆఁ ! శోయమగ్నిర్నామాస్మ త్రపనూతి పరిశోధనే ?
కప్టమ్ ! ఏవం వాదినా జనేన రామపరిభూతా ఆపి
వయం పునఃపరిభూయామహే.”

నాసంతతిని పరిశుద్ధ మొనర్చుటకా యగ్ని యెవడు ?
అయ్యో ? ఇట్లు వ్యక్తివలన నసలే రామునిచే పరిభూతుల

మైన మేము మరల పరిభవమందుచున్నాము. ఇది విని ఆరుంధతి యన్నది—నిజముగ “నగ్ని” యన్నది, యీ బిడ్డ సీత విషయమున మిగుల లఘుతరాక్షరములు గలది. నిట్టూర్చియును గదా !

“శశుర్వా శిష్యావా యదసిమమ త త్త్రిష్టతు తథా
విశుద్ధేరుత్కర్ష స్వయితమమ భక్తిం జనయతి !
శశుత్వం ప్రైణంవా భవతు ననువద్వ్యాసి జగతాం
గుణాఃపూజాస్థానం గుణిఘనచలింగం నచవయః ॥”

(4/11)

“సీతా ! నాకు నీవు శశువువో శిష్యురాలవోకాని ఎట్లైన కానిమ్ము నీవిశుద్ధచరిత్రపుటుత్కర్ష నాకు నీపై భక్తిగల్గించుచున్నది. శశుత్వము కానిమ్ము, శ్రీత్వము గానిమ్ము. నీవు జగత్తునకు వందనీయవు. గుణములే పూజకు స్థానములు కాని గుణవంతులలో వయోభేద లింగభేదము లేన్నికకు రావు.

సీత పరమ పవిత్ర చరిత్ర. ధన్య. ఆమె గుణగాన సమయమున నరుంధతి విహ్వల మైనది.

నిజముగా భారతీయ నారియొక్క యాదర్శమును నిరూపించుటలో మహావి భవభూతికి సాఫల్యము లభించినది. ఆయన చూపిన సీతా చరిత్ర భారతీయ మహిళా సమాజము నకు సంచితమగు నిధి.

(డిసెంబరు. “కళ్యాణ్” నుండి)

ప్రకటన

జూలై 1 వ తేదీ నుండి ఆంధ్ర మహిళా సభలో 8-వ తరగతి పబ్లిక్ పరీక్షకు, తెలుగు పిల్లలకు శిక్షణ ప్రారంభింప బడినది. వీరు 1953—వ సంవత్సరములో పరీక్షకు వెళ్లుదురు.

ఈ పరీక్ష పాఠశాలలోని మూడవ ఫారమ్‌తో సమానము. దీని యనంతరము, హయ్యర్ ఎలిమెంటరీ ట్రయినింగుకు వెళ్లవచ్చును. లేకున్న నాల్గవ ఫారమ్‌లో జేరవచ్చును.

జేరదలచినవారు వివరములను తెలిసికొని వెంటనే దరఖాస్తు పెట్టుకొనవలెను.

ఈ శిక్షణతోపాటు పారిశ్రామిక విద్యాలయంలో ఏదైన పరిశ్రమను కూడ అభ్యసించవచ్చును.

కరెస్పాండెంటు—

పిల్లల శిక్షణ శాస్త్రీయ దృక్పథం

శ్రీమతి దరిసి సుభద్రమ్మ

(“బిడ్డ గది—ఆట సామానులను” గురించి
వెనుకటి వ్యాసంలో కొంత వ్రాశాను)

గోపురము, మెట్లు—నిలువుగా, అడ్డముగా—కట్టుట కని ఉద్దేశించబడిన రంగుదిమ్మెలు, దుక్కులు, వివిధ కొలత కని ఏర్పరచబడిన సిలిండ్రీక్ బ్లాక్కు అను అటసామాను (పాడువు, పొట్టి, లావు, సన్నం, పెద్ద చిన్న మొ||పరిమాణ ముతోనం) మున్నగు మాంటిసోరీ విద్యా బోధక సామా నులతోను, వంతెన, రైలు, బాతులు, తోటలు, ఇల్లు, మంచము, బండి వగైరాలను కట్టుట కనువగు చెక్క ఇటికెలు కొయ్యలు మున్నగు ఆట వస్తువులతోను బిడ్డ తడుచుగా ఆడుకొంటువలన, నిలువు—అడ్డం, పాడుగు— పొట్టి, వెడల్పు—ఇటుకు, లావు—సన్నం, పెద్దది— చిన్నది, మారము—దగ్గర మున్నగు పరిమాణములు, విస్తీర్ణములను గుఱించి పరిచయము, పరిజ్ఞానము పట్టువడు తవి; నల్లపలకమీద (గోడకానించిన పెద్ద పలక) నీమ నున్నంతో, కాగితంమీద వివిధరంగు పుల్లలతో నిలువుగా, అడ్డముగా గీతలు గీయటం చుక్కలు పెట్టుటం, వంకరగా వైనానకే—వర్ణమును గీయటం కొనం చేతిని గుండ్ర ముగా త్రిప్పుతూ గీయటం చేస్తుంది; ఈ విధంగా బిడ్డ గీతలు గీయుటవలన, చుక్కలు పెట్టుటవలన, సన్నని వస్తువులను (వేళ్లతో చక్కగ పట్టుకొను శేర్పు, సున్నితములయిన చలకములు (కవ్వతరమైనవి), పట్టువడుతవి.

బిడ్డకు, బంకమట్టితో ఆడుకొనుటయంటే అమిత ఇష్టం; తనకు పరిచయమైన వస్తువులను చేయుటకు ప్రయత్నించటం, చెరపటం, తిరిగి బంకమట్టిలో నీరుపోసి పిసకటం, ఈ విధంగా తనకు తనివిదీరుదాక ఎన్నో పర్యాయములు చేస్తుంది. ఇదే విధంగా రంగు కాగితాలు, పుడకలు వగైరాలతో ఆడు కొంటుంది. తల్లి ముఖ్యంగా గమనించ వలసిన విషయమేమంటే :—దుకాణమునుండి కొని తెచ్చిన బొమ్మలు, పిడతలు, రైలు, కారు, బండి మున్నగు ఆట

సామానులు, అదిలో బిడ్డ కాకర్లనీయంగా వుంటాయి, కాని వాటితో చాలకాలం ఆడుకొనదు; విరగగొట్టుటమో, పారజేయుటమో చేస్తుంది. తిరిగి కొత్తవి కావాలని కోరు తుంది. ఈ ఆకర్షణ తాత్కాలిక మన్నమాట. బంక మట్టి చెక్క ఇటికెలు, వగైరాలలో స్వయత్నంతో స్వప్రయత్నంతో—అవి ఎంత వికారంగా, అవక తవలగా మన్నమానకే—బొమ్మలు, పిడతలు, రైలు, కార్లు, ఇళ్లు, వంతెనలు అనుకొని నిర్మించుకొంటూ కొన్ని గంటల కాలం ఆడు కొంటుంది; కొన్ని సందర్భములలో కొన్ని రోజులదాక ఇట్టి ఆకర్షణ వుండేవాటుంది. కాబట్టి, బిడ్డ తన కిష్టమైనవాటిని—తన ఆట కవళ్యమైనవాటిని— స్వహస్తములలో నిర్మించుకొని ఆడుకొనుట కనువగు వస్తువులనమర్చుట అత్యవశ్యకము (ఇంతమాత్రంచేత ఇది వరకే వివిధరూపములలో తయారైన అటసామానును అసలే దుకాణములనుండి బిడ్డకు కొని పెట్ట కూడదని కాదు. అవి కూడా కొన్ని సందర్భాలలో కొంత ఆవశ్యకం కావచ్చుకాని, వాటికెక్కువ విలువ లేదన్న మాట) ఈ విధంగా బిడ్డ స్వహస్తములతో ఆట సామాను లను చేసుకొని ఆడుకొనుటవలన ఈ వయస్సు బిడ్డలో ప్రధానంగా తలచాపుతున్న చంచల స్వభావము నానాటికి తగ్గిపోతూ స్థిరబుద్ధి నెలకొంటుంది. సంకల్పశక్తి, సృజన శక్తి, కల్పనాశక్తి మున్నగునవి వికాస మొందుతవి; వస్తువుల మధ్య నున్న తారతమ్యము నెఱుగుట, ఎంచుకొనుట, నిర్ణయించుకొనుట మున్నగు శక్తులు దినదినాభివృద్ధి చెందు తవి. ఒక్క మాటలో—బుద్ధిక్రమ వికాసమును పొందుటే గాక; “నేను చేస్తాను; నాచేత నవును” అను సంకల్ప శక్తి, ఆత్మ విశ్వాసము మొలకతెత్తుతవి.

తల్లి మరొక విషయమును జ్ఞాపకముంచుకొనుట అవ సరము. బిడ్డకని ప్రత్యేకగదిని ఏర్పరచి, అందులో బిడ్డ బుద్ధి వికాసమునకూ, అవయవ పటుత్వము లాఘవములకూ తోడ్పడు నట్టి ఆట సామానులు విద్యా బోధక వస్తువులను

పిల్లల శిక్షణ శాస్త్రీయ దృక్పథం

చాల కాలముండదు) అందువలననే, బిడ్డ తన ఆటసామాను, దుస్తులు, అన్నం పళ్లెము, గిన్నె వగైరాలు తన కంటి ఎదుట, తన కందుబాటులో నుండాలని వాంఛించుతుంది. ఈ వయస్సున కొందరు బిడ్డలు తమగదిలో లేక తమ ఆట సామానాలున్న చోటును ఎవరైనా, శుభ్రపఱచి సర్దు కాలంలో, తమ ఆట సామానాలు మొదలగునవి చిందర వందర కాకుండా; వాటి స్థానాల్లో యధాస్థితిలో వుండాలనీ, అవి భద్రంగా వుండాలనీ కాపలావుంటారు. తమ వస్తువులను ఇతర పిల్లలకివ్వరు సరికదా! తమ పిడతలు బొమ్మలు మున్నగువాటిలో వారిని అడుకో నివ్వరు; అయితే వైవారి ఆట వస్తువులను మాత్రం అరమర లేకుండ తీసుకొంటారు; వారివ్వకపోతే బలాత్కారముగా వారిచేతి నుండి లాక్కొంటారు; తమ దుస్తులనో, పళ్లెము, పాల్ గిన్నెనో, ఇతరపిల్లలు (అప్పచెల్లెండు, అన్నదమ్ములుకాని) ఉపయోగించ వలసిన అవసరము ఏర్పడినప్పుడు ఈ వయస్సు బిడ్డ ఎంత మాత్రం ఓర్చుకోదు. కాని తనకు క్రొత్తదుస్తులు, బొమ్మలు, పిడతలు లభించినప్పుడు మాత్రం ఇతర పిల్లల వద్దకు పరుగెత్తివెళ్లి చూడెట్టుతుంది. “అహ! ఎంత బాగున్నవ” ని వారు పొగిడితే ఎంతో మురిసిపోతుంది, అంటే “అతిశయ” భావము మొలకెత్తు తుందన్నమాట. అదే విధంగా తన తల్లి, తండ్రి తనసొత్తు, మరెవరూ (ఇతర పిల్లలు) ముట్టుకోరాదు. తల్లి తన చెల్లాయిలో, తమ్మునిలో ఎత్తుకుంటే కూడా ఓర్చుకోదు. ఏడుస్తుంది. వారిని క్రిందికి లాగి వేయటానికి యత్నిస్తుంది. కొట్టుతుంది. ఇట్టి చేష్టలు ఈ ఈడు బిడ్డయొక్క అసహాయస్థితిని (దైహికంగా మానసికంగా దౌర్బల్యస్థితిని, దైవ్యస్థితిని) అమాయ తనూ నూచించుతవి. పై తెప్పినవి—అంటే—అహం భావం, స్వావ్యాభావం, అతిశయ భావం, ఈర్ష్యమున్నగు నవి—మితిమీరి పోకూడదు. కాబట్టి తల్లి, ఈ వయస్సు బిడ్డయొక్క చిత్తవృత్తి నెరిగి విజ్ఞాన విచక్షణలతో తోడ్పడటం అవశ్యకము. ఏవిధంగా తోడ్పడాలి? కొంత ఆలోచిద్దాము :—

తన బిడ్డ ఇంటిద్ద తక్కిన పిల్లలతో—తన ఈడువారి తోనేగాక తనకన్న పెద్ద పిల్లలతో కూడ—(అంటే, అన్న

దమ్ములు, అప్పచెల్లెండు, ఇరుగు పొరుగువారు) కలిసి మెలసి ఆడుకొనునట్టి పరిసర పరిస్థితులను తఱచుగా కల్పించాలి. నర్సరీస్కూళ్లు (శిశు విహారాలు) అందుబాటులో నున్నచో బిడ్డను అట్టిచోట్లకు పంపుట సర్వశ్రేష్టము. సాధారణంగా, ఈ ఈడు బిడ్డ, తనకన్న పెద్ద పిల్లలతో—అంటే, 4, 5, 6, 7, ఏళ్లవారితో—కలిసి కుదురు బాటుగా ఆడుకొంటుంది. తనకన్న పెద్ద పిల్లలయందు గౌరవం, మైత్రిని వెలిబుచ్చుతూ ఎంతో చక్కగా మెలుగు తుంది. అనగా—“ఆరాధన భావం” వెలిబుచ్చుతుం దన్నమాట. తన సాటివారితో తన ఈడువారితో ఈర్ష్య, స్పర్ధ (పోటీ) చూడెట్టుతుంది. ప్రధానంగా తన చెల్లియందు, తమ్మునియందు అమాయన, స్పర్ధతను చూడెట్టుట పరిపాటి, కావుననే, తల్లి, తన బిడ్డకు, చెల్లాయితో తమ్మునితో, ఇరుగుపొరుగు బిడ్డలతో—తనకన్న పెద్ద పిల్లలతోసహా—అనదినము ఎంత స్వల్పకాలమైనా సరే ఆడుకొనునట్టి అవకాశముల, అనవగు ఆటలు, కల్పించుట ఎంతయినా అవసరము. ఇంతేకాదు తన బిడ్డ తక్కిన బిడ్డలయొక్క ఆటవస్తువులను లాక్కొన్న సందర్భంలోకాని, స్పర్ధతో పోట్లాడినప్పుడుకాని తల్లి ఇతర బిడ్డల బంతి, బొమ్మలు మొదలగువాటిని వాడిచ్చి వేయనట్లు అత్యంత చాకచక్యముతో యత్నించాలి. అవి తనవి కావనీ, వారివి లాక్కొంటే ఏడుస్తారనీ నచ్చ జెప్పుతూ, తన బిడ్డ వస్తువులన్నచోటికి వెళ్లి ఆడుకొను లాగున సలహా ఇవ్వాలి. ఇతర పిల్లలవే కావాలని పట్టుబట్టి లేమాత్రం, అట్టి మూఢపుట్టుకు ఎడమివ్వక, దాని ఆట వస్తువులన్న చోటికి తీసుకవెళ్లి విడిచి పెట్టాలి. కొంత ఎడ్మిషను లక్ష్యమివ్వరాదు. కోపావేశంతోకాని, అనవ సరముగాకాని, మరీకారణముచేత వైవా కాని తన బిడ్డకు ఇతర పిల్లలను కొట్టటం, కొజకటం, చేసిపెట్టే వెంటనే తల్లి అట్టి చేష్టలను ఆపి, ఆ చోటునుండి తీసుకవెళ్లి మరో చోట విడిచి పెట్టాలి. వాధనకుతున్న బిడ్డలను ఎత్తుకొని ఊరడించాలి. తను ఏ తప్పు చేసిందను తల్లి తన్ను ప్రేమిం చదేమో అను ఆకురత బిడ్డకు కలుగుట కొంత మంచిదేను. కాని, ఏనో కారణాలవలన తన బిడ్డకూ, ఇతర బిడ్డలకూ

మౌలికవిద్య

రామశర్మ

రాజేశ్వర్

పూర్వం అవంతీనగరంలో రామశర్మ అనే బీద బ్రాహ్మణుడు నివసిస్తూ యుండేవాడు. అతడి దరిద్రంతో పాటు ఇంటినిండా కుచేల సంతానం. ఇది గోరుచుట్టుపై రోకలి పోటులా గుంది రామశర్మకి. ఒకసాడు రామశర్మ కుటుంబంతో కూడా జీవనంకోసం తిరుగుతూ ఉజ్జయినీ నగరాన్ని చేరుకున్నాడు. అక్కడ స్థూలదత్తుడని ఒక ధనికుడున్నాడు. రామశర్మ వాని ఇంట్లో నవ్వుఖరుగా యుడి, భార్యని వంటమనిసిగా నియమించి, పిల్లలని పశువులకాపరులుగ నియమించాడు. ఒకమాట ఆ ధనికుని యింట్లో కుమార్తె వివాహం జరుగుతోంది. విందులు, నాట్యాలు మొదలగునవి లెళ్ళలేనన్ని జరుగుతున్నాయి. ఇంటినిండా బంధువులే. ఎవరి సందడిలో వారున్నారు. అప్పుడు రామశర్మ ఇలా అనుకున్నాడు “ఇప్పుడు నేను చివరివరకు నైయ్యి పిండివంటలు తింటున్నాను. ఈ వివాహ సందర్భంలో ఎవరిపనిలో వారున్నారు” అనుకొని ఇంటికి వెళ్లి భార్యతో “ప్రియురాలా దరిద్రంవలన నాకు అగౌరవం

కలుగు తున్నది. కనుక, దేనివలన ఈ ధనికుని గౌరవం పొందగలనో ఆ పని నేను చేస్తాను. నువ్వు కూడ సమయమొచ్చినప్పుడు నేను జ్యోతిశ్శాస్త్ర పండితుడవని చెప్పు” అన్నాడు. తరువాత అందరూ నిద్రించుచుండగా అల్లుని వాహనమైన గుఱ్ఱమును దొంగలించి ఊరవతల కాళికాలయమువద్ద దాచేశాడు.

అందరూ లేచిన తరువాత నవ్వుఖర్లు గుఱ్ఱం కోసం వెదికారు. కాని దొరకలేదు. అప్పుడు రామశర్మ భార్య, గుఱ్ఱపు దొంగలను వెదుకుచున్న సేవకులు, వివాహసందర్భంలో అల్లుని గుఱ్ఱం పోవడం అమంగళమని తలచుచున్న యజమానుని దగ్గరకువెళ్లి “మహాత్మా రామశర్మ జ్యోతిశ్శాస్త్రం కోవిదుడు. అతడు ఇంటిదగ్గరే యుంటాడు. అడిగితే గుఱ్ఱంజూడ తెలుస్తుందేమో” అని చెప్పేరు. దానిని విని స్థూలదత్తుడు రామశర్మకు కబురంపినాడు. రామశర్మ వచ్చిన తరువాత “ఓ రామశర్మా నీవు జ్యోతిశ్శాస్త్రమందు అపార కృషిచేసేవు. నా అల్లుని గుఱ్ఱం యెవరు తీసినది చెప్పు అన్నాడు.”

పరీక్షించి చూడవలెను.” అన్నాడు. మంత్రముతో “ఓ మండుకమా తంత్రమైన వినాశామాటలవలన ఒక క్రొత్తకుండలో కప్పను నిగి ఘటం సంభవించింది.” అన్నాడు. తరువాత యుంచి మూతపెట్టి రామశర్మతో “బ్రాహ్మరాజు రామశర్మని యధార్థముగా జ్ఞానిగా ణుడా ఈ కుండలో యేమున్నది నీవు చెప్పి తలచి వానికి నూరు గ్రామములిచ్చేడు. నాట నట్లయితే నిన్ను విశేషముగా గౌరవిస్తాను.” అని నుండి రామశర్మ ధనవంతుడై సుఖంగా కాలం చెప్పేడు. రామశర్మ దీనిని విని తనకు వినాశ గడుపుతున్నాడు. బాలలూ! ఇటువంటి జ్యోతి కాలము సంభవించుచున్నదని, చిన్నప్పుడు తను శ్వాస్త్ర పండితులు యెంతమందున్నారో ఆడిన ఆట జ్ఞాపకమొచ్చి విచారిస్తున్న ముఖ కదా!!

మొద్దబ్బాయి!

* మండ మల్లికార్జునరావు *

గురువు:—

కన్నప్ప! రావోయీ!

చిన్నమాట వినవోయి!

చెప్పినపని చేస్తావా?!

చెప్పమ్మా? చెప్పుచెప్పు?

కన్నప్ప:—

గురువుగారు-శెలవీయండి....!

మరువను మీ మాట లెండి....!

ఏమిటి అడగాలండి?

గుమస్తావద్ద నిలుచుండి! ?....

కన్నప్ప:—

గురువుగారు, గురువుగారు!—

మీరు చెప్పినది విననటండి?

మీ మాట నే వింటాను-.....

ఏమిటో చెప్పండి అది....

గురువు:—

నాకు లేఖలేమైనా!

ఉంటే నీకిచ్చేయమను....

పోష్టాఫీసు తెలుసునా?

పోష్టాఫీసు ఎక్కడుంది?....

గురువు:—

అబ్బాయి! అబ్బాయి!

వెళ్ళమోయి! వెళ్ళవోయి....

పోష్టాఫీసు క్లార్కు దరికి....

కష్టమై.... అనుకోకు!

కన్నప్ప:—

మేష్టారూ! మేష్టారూ!....

పోష్టాఫీసు నాకు తెలుసు!

మందమతిని కానులెండి,

కందిగుండ అమ్మతారు!

వి రో ధ క ా ర ణం

“సుమారు 10 సంవత్సరాలయిందండి. అప్పటికి నాకోక కూతురుండేగండి. ఆ పిల్లనే నా జీవిత నిధానంగా చూసుకుంటూ ఉంటే 12 ఏళ్లు పెరిగి ఆపిల్ల కూడా పోయింది. యింకెవరూ లేకపోతే రామారావు గారింట్లో కొన్నాళ్లున్నాను. నా డబ్బునేనే వాడుకున్నా, మాట సహాయానికి కూడా ప్రజల కన్నెర్రగా ఉండటం సహించ లేక, యిక్కడేదో చిన్న స్కూల్లో పని ఉందంటే వచ్చాను.”

“అయ్యో! పాపం. చాలా జాలికరంగా ఉంది మీ జీవితం. మనశ్శాంతిగా ఉంటుంది కొంచెం అలా సినీమాకో పికారుకో వెర్రిగా వస్తారా?”

“వద్దండి. అలాంటి అలవాట్లులేవు అపరిచితులతో. మనశ్శాంతి అందువల్ల రామారాదు. నాకివ్వడవసరమూ లేదు.”

“సరేనేను వస్తాను పనుంది.”

అని రెడ్డి వెళ్లిపోయాడు నిజంగా పనేమీ లేక పోయి నాను. సరస్వతి మాత్రం క్రుంగి పోయింది. రెడ్డి సంభాషణ, ప్రవర్తన ఆమెను చాలా కలవర పరచాయి. రామారావు స్నేహితుడని చనువిస్తే ఆ చూపులు, ఆ అతిచనువుగా మాట్లాడటం అసహ్యంగా అనిపించింది. “ఆడదంటే యితలోకువా? ఏయంత మహా స్నేహం వుందని నన్ను పికారుకి, సినీమాకి యీ సమయంలో పిలుస్తాడు? ఓ భగవంతుడా! నా జీవితంలో నాకింకా ఏమేమి అనుభవాలు కావాలి? ఏం ప్రయోజనం నేను జీవించి? నేనింకా పెళ్లి కూడా చేసుకోవాలట. నాభర్త నాకేమి లోపం చేయలేదు. గడపినకాలం తక్కువయినా నా జీవితమంతా కూడా నెమరు వేసుకునేందుకు తగినంత మధుర స్మృతులు వదిలి వెళ్లారాయన. యిటువంటి స్నేహితుడు రామారావు కెక్కడ లభించాడో? యీ సంగతి చెబితే తనకు మాత్రం అసహ్యమేయదూ. నా సౌందర్యం తనకెందుకో?”

యిలా ఆలోచిస్తూ రి-గం. వరకూ దీపమన్నా వెలిగించ కుండా కూర్చుండి పోయింది సరస్వతి. మనస్సుతా కలిగి పోయింది. రామారావుతో చెప్పాలని అత్రంగా వుంది.

ఆంధ్ర మహిళ

ఎలాగో సమాధానపడి పడుకుంది. ఒంటరిగా ఎందుకు చూ యింట్లోనే వుండమని అంటూనే వున్నాడు రామారావు.

* * *

“రా, రా, రెడ్డి! నీకోసమే యింకా రాలేదేమా అని చూస్తున్నాను. ఏమిటి విశేషాలు?”

“ఏం, అంత అత్రంగా వుందా విశేషాలు వినాలని?”

“కాదు మరి, పొరుగుూరు వెళ్లి వచ్చావుగా. వింత లేమైనా వున్నాయేమోనని?”

“అంతేనా, యింకేమైనా ప్రత్యేక కథవుందా?”

“ఏమిటి యీ భోరణివంతగా మాట్లాడుతున్నావు?”

“అన్నీ వింతలే ప్రపంచంలో. రామరాను అదే తెల్పు కుంటున్నాను.”

“సరేలే నువ్వెప్పుడూ యింతే...అయితే ఆబుట్ట సరిగ్గా చేర్చావా?”

“అలాదారికిరా. మరేంబెంగపెట్టుకోకు. యిచ్చాను లే”

రెడ్డి యిలా మాట్లాడటం రామానికి కొంచెం కష్టమని పించింది. అలా కలిగించాలనే రెడ్డి అభిప్రాయం కూడాను. సరస్వతి తను పిలిస్తే కూడా రాకపోవడం రెడ్డికి చిన్న తన మనిపించింది. అంతగర్వమా దిక్కు లేకుండా వుండిగదా అని ఏవో ఆప్యాయంగా మాట్లాడితే నిరాదరణ చూపిందే. నిజంగా తను నిమ్మళంకమైన జీవితం గడపుకూవుండి వుంటుందా ఏమిటి? చిన్నది; అందమైనది; అనూహ్యం. మనసులో పరాభవాన్ని రాజుతూ వుంది. ఏం చేయడం? రామారావుని సరస్వతిని కలిపి ఎవరితోనైనా చెప్పితే ఎవరు నమ్ముతారు? రామం మంచితనం, పరోపకార బుద్ధి స్నేహితుల కందరికీ తెలుసు. కనుక రామానికే సరస్వతిని గూర్చి చెబితే కొంచెం తమాషా అనందించ వచ్చు. అప్పుడు సరస్వతి గర్వమణుగుతుందని పన్నాగం పన్నాడు రెడ్డి.

“ఎలా ఉన్నారవిడ? ఏమన్నార? ఏమిటలా ఆలో చిస్తున్నావు?”

“ఏం లేదుగాని రామం, నిజంగా చెప్పా. ఆవిడ పరిచయం నీకెలాగయింది? ఎందుకు నీవామెయందు అంత

వి రో థ కారణం

శ్రద్ధ చూపాలి? కారణం వాదగ్గర దాచకు. నీవు చెప్పక పోయినా నేను తెలుసుకోగలను.”

రామం ఒక్కమాటు నిలువునా కంపించిపోయాడు. రెడ్డి యంత అసభ్యంగా ప్రశ్నించాడని అపరిమిత కోపం వచ్చింది.

“ఏమిటి రెడ్డి అలా అడుగుతావు? ఎవరయినా కష్టాల్లో వుంటే సహాయం చేయడానికి కారణమడిగేటంత విశాల బుద్ధిగల వాడివనుకో లేదు నిన్ను. అదే ఒక మొగవాడికి చేస్తే నీవిలా నన్నడిగి వుండేవాడివా? యీ ప్రశ్న చాలా సీనంగా వుంది. నేను చెప్పక పోవటానికి నీవు తెలుసుకోవటానికి ఏముంది? ఆమె భర్తను కూడా నే నెరుగుదును. ఆమె గుణం కూడా తెలిసినవాణ్ణి. కించపెత్తయినా మాట పడలేదు తను. మాయింట్లో వుండమంటే ప్రజలేమంటారో నని కంకించి పాపం పొదుగురు వెల్లింది. ఏం కష్టపడు తోందోనని నేనడిగితే దానికి ఒక కారణం, నేను చెప్పక పోవడం, నీవు తెలుసుకోవడం, అహోహా. ఎంత తెలివి!”

“క్షమించు రామం. నాకేం తెలుసు. ఆమె నాకే రామం వుండగా కొడువ లేదన్నట్లు, నీవు ఆమె అంటే అపరిమితమైన ప్రేమతో వుంటున్నట్లు మాట్లాడింది. అందు కని నేనలాగనుకున్నాను. అయినా పూర్తిగా నమ్మలేదులే. నీవు మంచివాడివే నాకు తెలియదా? అడది అలామాట్లా డితే ఎవరికైనా సందేహం వస్తుంది. నాకే అసహ్యమేసింది ఆవిడ ప్రవర్తన చూస్తేను. చుట్టు పక్కల వాల్లికికూడా ఆమెకు సీతో చాలా దగ్గర పరిచయమున్నట్లు చెప్పిందట. నీ దగ్గరకొచ్చి తెలుసుకున్నాకే నాకు నిజం తెలిసింది. లేకపోతే ఎలా తెలుస్తుంది? నీకెంత కోపం వచ్చిందో చూశావా?”

రామం చాలా ఆశ్చర్యపోయాడు. నమ్మలేదు. కాని రెడ్డి కావాలంటే నీ ఎదురుగుండానే ఋజువు చేస్తా నన్నాడు. ఏమో ఎవరిని నమ్మడానికి వుంది ఈ కాలంలో! ఏ క్షణంలో ఎవరి మనసెలా మారుతుందో ననుకున్నాడు.

రెండు మూడు రోజుల తరువాత తానే వెళ్లాడు. చాలా కోపంగా వుంది సరస్వతంటేను. పోనీ తన మనసులో ఏమి

లేనేలేదనుకో. అలాంటి దుఃఖిసాయం కలుగజేసేటట్లు ప్రవర్తించడ మేమని. కాని శాంతంగానే అడగాలని నిశ్చయించు కున్నాడు. కొంత సంభాషణ జరిగిన తర్వాత భయపడుతూ.

“ఎందుకోగాని, రెడ్డికి మన యిద్దరి బాంధవ్యం వెంట కారంగా వుంది. కారణం తెలియదు. నేనేమి అనుమానా నికి సందిగ్ధులేదు. మరి.....”

లోకజ్ఞానం గలది. వెంటనే గ్రహించింది.

“అయితే నేనిచ్చాననా?”

“అబ్బే మరేమీ అనుకోవద్దు. నిజంగా ఏంజరిగిందో తెలుసుకుందామని అడిగాను.”

“ఏం జరగడమేమిటి? అంతా సహజంగానే జరిగింది. నేనెలాంటి దాన్నో చూశాడు. కొంచెం కరకు సమాధానా లిచ్చేటప్పటికి పొరువం వచ్చింది—ఎంతైనా మొగవాడు, కాదు—పగతీర్పు కున్నాడు. నమ్మడానికి కూడా తగ్గ.....”

గొంతుక పూడిపోయింది. కళ్లునిండి పోయాయి. తన చెప్పేదంతా రెండు కన్నీటి చుక్కలే చెప్పాయి. రామా రావు చాలా నొచ్చుకున్నాడు. చిన్నప్పటి నుండీ తెలిసీ కూడా తాను ఒక్కక్షణంలో నమ్మగలిగానే అని తన్ను నిందించు కున్నాడు.

“క్షమించాలి అర్థమయింది యిప్పుడు. వెంటనే అతన్ని నాలుగు చీవాట్లువేస్తాను. మీరేమీ అనుకోవద్దు.” అని వెళ్లిపోయాడు.

ఆ తరువాత అనేకమార్లు రెడ్డి సరస్వతులు కలుసుకోవడం సంభవించినా మొహంచాటేసుకుని ఏదో విరోధం లాగ వెళ్లి పోయేవాడు. యీ మాట రామారావుతో చెప్పింది సరస్వతి.

“పోనీలేండి, మనమేం చేస్తాం?” అన్నాడు.

“అలాక్కాదులేండి. సినీమాకు వెళ్లితే యింత విరోధం వచ్చేది కాదేమో” అంది నవ్వుతూ.

గు డి గ ం ట లు

“ శ్రీ పాద ”

గణ గణ లాడె
గుడి గంటలు !
కణ కణ లాడె
చితిపై మంటలు !!

పెంచిన బొజ్జల
ధవళిత వస్త్రాలలా
మరుగుపఱచి
కొలుపుకూట
మధిష్టించిన
భక్తవ నల
కులంకుపలుకు
లాధాఃముగ :
చతుర్దశ భువనాలను
పరిపాలించె—
జగన్నాథా !

“ ఈసువిశాల
ప్రపంచమందు
జనియించిన
జీవులు కార్చెడి
అశ్రుధారలె, స్వామి !
నీ కళ్ళిషేకమాన ?

దేశసౌభాగ్య
సంరక్షణార్థమై
యోధవరులు
రణరంగమందు
యోడ్చినవోడ్లు
రుధిరబిందువులె
ప్రేమమీరగ
నీదుకిఖను ఇడిన

మధువు లాలుకని
మందారసుమములొన ?

అనాధజనాళి
జేర్లగేహమ్ములా
దాగిన ఎమ్ముల
అర్తనాదమె
రజిత వీణను
మీటుచుపాడు
శృంగార తరంగమాన ?

క్షామదేవీ
కటాక్షనీక్షణముల
మోక్షమందినవారి
కళేబరాల
భక్షించు నీతి
వశోక్తుని నగవె
నీకఖండ శోభియకాన ?

స్వార్థజగతి
పదయగళమ్ము
క్రిందబడి
బాధలనొందెడి
బానిస మూకల
బుడిబుడి మూల్లులె
అఖండ ప్రతిభా
విభవమ్ముగు

గు డి గ ం ట లు

పాంచజన్యమృగునా?"

జగన్నాథా!

నీ గుడిలో గంటలు

గణ గణలు

అశక్తులు కాళ్ళ

భౌష్ప బిందువులు

తళతళలు

.....

.....

గుడిలో గంటలు!

పేదవాని చితి మంటలు!!

.....

గణ గణ లాడె

గుడి గంటలు!

కణ కణ లాడె

చితిపై మంటలు!!

తో ట మా లీ

ఓ...తోటమాలీ...!

తరులతో లతలతో

తరు లతాదులతో

జీగితమంతా

హాయిగ గడిపే...ఓ...తోటమాలీ...!

తోటయెసే

సర్వంబై తే

తోడ్డిబ్రతుకేమానోయ్?

నీతోడ్డిబ్రతుకేమానోయ్?...ఓ...తోటమాలీ...!

తోటకుసీరు

తోడాలంటావ్

తోటనుబాగా

పెంచాలంటావ్

తోటయెసే

సర్వంబంటావ్...ఓ...తోటమాలీ...!

తోటా తోడ్డిబ్రతుకుల

తోట్టిబ్రతుకేనోయ్

నిజముగ

నిత్యము

అటులనే

సత్యంజానోయ్...ఓ...తోటమాలీ...!

—రావులపర్తి గంగరాజు

మహాత్మా గాంధీ

కోనా మూల (Corner)

వచన బాల్యము

ఉమ్ర వయస్సు

శాదీ వివాహము

కుసంగత దుస్సంగత్యము

ఆదత్త అలవాటు

చోరీ దొంగతనము

ఔమ్ అశ్రువులు

వिलायत విదేశము

మదిరా మద్యము

వకాలత పక్షిలు వృత్తి

मुकदमा కేసు

सरकार ప్రభుత్వము

तकलीफ కష్టము

आजादी స్వాతంత్ర్యము

रास्ता మార్గము

खोज వెదుకుట

गिनती గణన

मौत మరణము

ईसा मसीह ईసుక్రీస్తు

एकता ఐకమత్యము

शहीद ప్రాణములర్పించినవాడు (martyr)

भरमक చేతనై నంత

पछताना పశ్చాత్తాపము చెందుట

लौट आना తిరిగివచ్చుట

संसार ప్రపంచము

आज कौन ऐसा हिन्दुस्तानी होगा जो गाँधीजी के नाम से परिचित न हो । सिर्फ हिन्दुस्तान में ही नहीं, दुनिया के कोने कोने में उनकी कीर्ति फैल गयी है ।

महात्मा गाँधी का जन्म गुजरात के पोरबंदर नामक गाँव में सन अठारह सौ उनहत्तर ईसवी अक्तूबर दूसरी तारीख को हुआ । इनका पूरा नाम था मोहनदास करमचन्द गाँधी ।

गाँधीजी बचपन में पढ़ाई में तेज नहीं थे । तेरह साल की उम्र में उनकी शादी हुई ।

बचपन में कुसंगत में पड़कर उन्होंने बुरी आदतें सीख लीं । सिगरेट पीना शुरू किया । और जब सिगरेट खरीदने के लिये पैसा न मिलता, चाचाजी की जेब से सिगरेट चुरा लेते थे । कभी कभी पैसे भी चुराते थे । लेकिन कुछ दिन बाद उनकी आँखें खुल गयीं । अपनी चोरी और बुरे कामों पर उन्हें बड़ा दुख हुआ । वे पछताने लगे । एक कागज पर अपनी चोरी की बात लिखकर पिताजी के सामने रखा और क्षमा करने की प्रार्थना की । पढ़ते पढ़ते पिता की आँखों में आँसू आ गये । उन्होंने बेटे को क्षमा कर दिया । उस दिन से गाँधीजी ने अपनी बुरी आदतें तोड़ डालीं और सच्चाई के साथ बर्ताव करना सीखा ।

గాంధీజీ కే బచపన మే ఉనకే పితాజీ మర గయే । మేట్రిక పాస్ కరనే కే బాద, గాంధీజీ వేరీస్టరీ పఢనే ఇంగ్లెండ్ గయే । వీలాయత జాతే సమయ ఉన్హోనే అపనీ మాతాజీ కౌ బచన దియా — “మే మౌస్, ఆరీ మదీరా న ట్టొంగా ।”

వీలాయత సే లొట్కర గాంధీజీ రాజకొట్ మే వకాలత కరనే లగే । ఇసీ సమయ ఒక ముకదమే కే బారే మే ఉన్హే దక్షిణ అఫ్రికా జానా పడా । వహా కీ సరకార భాగ్తీయో కౌ తక్లీఫ దేతీ థీ । యహ్ దేఖకర గాంధీజీ నే స్వదేశవాసీయో కీ భగసక్ మదద కరనే కా నిశ్చయ కర లియా । ఉన్హోనే వహా హిందుస్తానీయో కీ బడీ సేవా కీ । వహీ ఉన్హోనే పహలే పహల సత్యాగ్రహ క్రియా । ఉసకే బాద వే స్వదేశ లొట్ ఆయే ।

హిందుస్తాన మే ఆనె కే బాద వే సార్వజనిక కార్యో మే భాగ లేనే లగే ఆరీ ధీరే ధీరే రాజనీతిక క్షేత్ర మే ఆ గయే । కాంగ్రెస్ కే జరీయే హమకొ ఆజాదీ కా రాస్తా దిఖాయా ఆరీ ఆఖీర ఆజాదీ దిలార్దీ ।

గాంధీ జీ నే అపనా సారా జీవన సత్య కీ ఖొజ్జ మే లగా దియా । కదీ దఫే జేల గయే, సత్యాగ్రహ ఆరీ ఉపవాస్ కియే । ఉన్హోనే గౌతమ బుద్ధ కీ తరహ్ దునియా కౌ సత్య ఆరీ అహింసా కా పాఠ సిఖాయా । రాజనీతి మే అహింసా కా ప్రయోగ కరకే దునియా కే సామనే ఒక నయా ఆదర్శ రఖా । ఉనకీ సేవాయో కీ కౌన గినతీ కర సక్తా హే ?

ఇస్ అహింసా కే పుజారి కౌ ఒక పాగల ఆదమీ నే గొలీ సే మార డాలా । ఇనకీ మౌత్ పర తమామ్ దునియా రొయీ । గాంధీజీ భీ ఇసా మసీహ్ కీ తరహ్ అహింసా కీ స్థాపనా ఆరీ హిందూ-ముస్లిమ్ ఒకతా కే లియే అపనే ప్రాణో కీ బలి దేకర శహీద్ బన గయే ।

గాంధీ జీ కే బతాయే ట్టొ మార్గ పర చలనే సే హీ సన్సార కా కల్యాణ హొగా ।

ప్రస్తుతం ప్రపంచంలోని జనాభా 240,00,00,000 లు. ఇది ఏటా 2,50,00,000 చొప్పున ఏటా పెరిగి పోతుందట. ఇంత విశేషంగా (వ్యాధి వ్యాప్తాలనూ, ఔషధ దేవతలనూ, యుద్ధ పీఠాచాలనూ కనుగొని) జనాభా పెరిగిపోవటం వల్ల, 150 సంవత్సరాలు అయ్యేసరికి, ఆహార పదార్థాలు సరిపోకపోయ్యే ప్రమాదం మానవకోటికి కలిగిపీరుతుందని, మిత్రరాజ్య సమితి, ఏప్రిల్ 14వ తేదీని ఒక హెచ్చరిక చేసింది. అర్ధభాగం జనాభా అన్నమో రామచంద్రా అని అలమటుస్తూన్న యీ తరుణాన్ని మరచి, 150 సంవత్సరాల తరువాత రాబోయే ప్రమాదాన్ని గూర్చి హెచ్చరించటంలో మీరి అభిప్రాయం ?

ఆ గ్రహం గ్రహాలు

(16-వ పేజీ తరువాయి)

“అదే నాకూ వాటికీ ఎడబాటు కలిగింది.”

“అంతే?”

“వారి తండ్రి ప్రభుత్వోన్యోగం. పోలీసుకాబట్టి డిప్యూటీ సూపరెంటెండెంటుగా ఉండేవారు. ఆయన పేరు సత్యనారాయణమూర్తిగారు. పేరుకు సత్యనారాయణ మూర్తిగాని సత్యాలకి పోలీస్ ప్రభుత్వంకింద తయారైన కొందరు ధియోకిరులైన పోలీసు ఉన్యోగముల సత్యాలన్నీ ఆయనలోకి కుదుటపడ్డాయి. అందుకొండెంతవై ఉన్యోగమున్నీ కాకాపట్టడం, నిర్దాక్షిణ్యత, తామసాము పగకంటి పగ, రాక్షసుని బలం, బుద్ధునిసాటు, ఆయన్ని చూస్తేనే ఎవరి గుండె ఆయినా ఎగిరి చక్కాపోయేది. ఆయనకెందు చేతనో, ఈ జాతీయోద్యమాలు ఏకన్నా పడేసికాదు. యానిజెంటుగారి హోంరూలు ఉద్యమం, టిలక్ గారి గాఢ జాతీయాభిమానం ఎవరన్నా ఆయన ఎదుట పోగడితే, పొయ్యినిద ఉన్న మూకుడులో నీళ్లు పడితే మండిపట్టు మండి పోయేవాడు. గాంధీగారు చెబితే ఎవరబట్టనుమాచిన పోలేదే! అలాంటి ఆయనకు వారు పుత్రులు. తండ్రి గుర్రాలేవి అబ్బకి సాధుమూర్తి ఆయన, తల్లిపోలికలే వచ్చాయి వాటికి అని, మేము అంతా అనుకున్నాము.”

“అంత విచిత్రమైన మాయమనుష్యులు ఉంటారు చెల్లీ!”

“ఆయన గాంధీగారిని పోగడేవారు. మా ఉద్యమాన్ని పోగడేవారు. చెల్లీ! ముందు మావూరు వచ్చినప్పుడు, ఆయనా, నేనూ మాట్లాడుకుంటూ ఉండగా చెల్లీళ్లలో వస్త్రు బహుమానాల విషయం ప్రస్తావన వచ్చింది. ఆ ప్రస్తావన ఖద్దరు వాడనలోకి దిగింది. రాజకీయాంగం తప్ప ఖద్దరుకూ మనుష్య జీవితానికి ఇంకోరకం సంబంధం లేదట. నేను ఖద్దరు ఆర్థిక దృష్టిలోనూ ఉత్తమం అన్నాను. ఆధ్యాత్మిక సాధనలో చిక్కని మజలీలలో పరమోత్తమ మైన మజలీ అన్నాను.”

“ఇందులో తప్పేమి ఉంది? నేనా రామమూర్తిగారి వాదన అచ్చం అల్లాగే ఉంటుంది చెల్లీ!”

“ఎవరా నేనా రామమూర్తిగారు?”

“ఆయన మీ ఆంధ్రుడేగా! నువ్వు ఎరగ నే ఎరగవా?”

“నువ్వు చూస్తూనే ఉన్నావుగా అక్కా! నాకు సంబంధించినవానితో నేనేమీ జోక్యం కలుగజేసుకోను గదా!”

“అవునులే! తర్వాత! ఆ పెద్దమనిషి నీ భావాలన్నీ శ్రుతేశాడన్నమాట!”

“శ్రుతేయడమేకాదు. మా ఇద్దరికీ చాల ఘాటుగానే జరిగింది వాస్తవాదం! ఆయన ఆ వేడిలో బాపూజీని గోచీ సాత్తాయడనీ, జీవచ్ఛవమనీ, ఇంకా మళ్లీ నేననలేని మాటలన్నాను. నాకు పట్టానికోపం వచ్చింది, ‘ఫీచూల్! నువ్వు పశువుకన్న నీరువవు. నీ మొగంమాస్తే రారవాది నరకాత్రే!’ అని పోలికేలు పెడుతూ లోపలికి పారి పోయాను. నాకు అతిదుఃఖం వచ్చింది. నా గదిలో మంచంమీద పడుకొని వెక్కివెక్కి ఏడ్చాను. ఆ తర్వాత నేను వారిని చూడలేదు. వారిచారి వారిది. నేను.....!”

ఉమ కన్నుల నీరుతో పైకిరాని సముద్రంలాంటి దుఃఖంతో అనసూయాబాయి ఒళ్లో వాలిపోయింది.

౪

ఎందరి దుఃఖాలో తన హృదయంలో ధరించి వారికి ఆనందం సమకూర్చిన డాక్టరు ఉమాదేవి నేడు తన దుఃఖం ఆపుకోలేక తన హృదయంపైన వాలిపోయిందే అని అనుకుంటూ, అనసూయాబాయి ఆమెను గాఢంగా తన గుండె లకు హత్తుకుంది.

“ఆ తర్వాత నా కర్ణ మవుతుందిలే తల్లీ! నువ్వు మనస్సు పాడుచేసుకని తొందరగా ప్రయత్నించి మెడిసిల్ కాలే జీలో చేరివుంటావు. అప్పటినుండీ ఇంతవరకూ ఆ తుమ్మని విషయం ఏమో తెలుసుకొని ఉండవు. కాని నీ జీవితంలో నుండి అతనిపై ప్రేమ హరించిపోలేదు. అవీ నీబాధ! అతడు కరిగి నీకు విశ్వమే ప్రత్యక్షమైనది. ఇంక అతడెందుకు చెల్లీ!”

అలా అనసూయాబాయి ఒళ్లో తల ఉంచుకొనే ఉమ “మీకూ, నాకూ వివాహం మాటలు రద్దు. నేను మిమ్ము

ఆ గ్రహానుగ్రహాలు

నిజంగా—ప్రేమించలేదు—” అని ఉత్తరం వ్రాసి మరి వెళ్లి కాలేజీలో చేరినాను. మా చుట్టాలూ, వారి చుట్టాలూ ఏవేవో చెప్పవచ్చారు. బ్రతిమాలినారు. నేను వినిపించుకోలేదు. వాద తీవ్రతలో ఏవో అన్నారట. అందుకు ఎంతో పశ్చాత్తాపం పడుతున్నారని చెప్పారు. కాని నా కోపం తగ్గలేదు. నేను మళ్ళీ వారిని చూడలేదు.”

“ఎంత బాధ పడ్డావో తల్లీ!”

“చుట్టాలూ స్నేహితులూ బ్రతిమాలారు. పరమపవిత్రమైన బాపూజీని అలా అనకలిగిన మనిషి, జీవితాన్నే క్రోధంగా మార్చగలడు. అలాంటి మనుష్యునితో నాకు సంబంధం ఏమిటి?”

ఉమ లేచి కూర్చుంది. ఆగిన కంటి నీటి వెనుక కోపాగ్ని

శిఖలు జ్వలిస్తున్నాయి. గాఢ కాలమేఘం వెనక మధ్యాహ్నం ఘండకిరణుడు ప్రజ్వలిస్తున్నాడు.

“అదా ఉమా! ఆగ్రహతప్తమైన మనస్సు, ప్రేమాద్వితమైన హృదయమూ! ఈ రెంటికీ నీ బ్రతుకు రణాంగమైనదా? సరేతే! రా ఒక్కసారి మా విద్యాలయానికి. తోటపనిలో ఎక్కువ కూరలు పండించిన వారికి బహుమతులు, వడుకుటలో సన్నదారం, ఎక్కువదారం తీసినవారికి బహుమతులు, తమతమ ఒద్దికలో ఉన్న శిశువులను వరద సరస్వతీ ప్రముఖ భక్తులుగా బాగాచేసిన వరద విధానోపాధ్యాయులకు బహుమతులూ అన్నీ ఏర్పాటు చెయ్యాలి. నువ్వు పరీక్షకులలో ఒకరైవు!” అంటూ అనసూయాబాయి ఉమను వరదా శిక్షణ కేంద్రానికి తీసుకొనిపోయినది.

(నశేషము)

మైసూరు పట్టు బట్టలు

హెచ్చుకాలము మన్నిక కలవి

మునుపటికంటే ఇప్పుడు మైసూరు సిల్కు వస్త్రము లే హెచ్చుగా స్త్రీలు ధరించుచున్నారు. మైసూరు సిల్కులో శ్రేష్టమైన చీరలు, గౌనుగుడ్డలు, రవికె గుడ్డలు మొదలైనవి స్త్రీలకు, పురుషులకుకూడా అవసరమగు సర్వ విధములగు దుస్తులును అధికముగా వాడబడుచున్నవి.

మైసూరు సిల్క్స్
100 కి నూరు వంతులు
స్వచ్ఛమైనవి, కల్తీలేని
పట్టువి.

మైసూర్ సిల్క్స్

గవర్నమెంట్ సిల్క్ వీవింగు ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

ఈ నాటి ఉత్తమ దేశసేవ

* శ్రీ చక్రవర్తి రంగస్వామి *

విద్యలో వెనుకపడ్డ దేశాలే ప్రపంచ చరిత్రలో అన్నిటా వెనుకపడ్డ దేశాలుగా ఉండిపోవటం మనం చూస్తున్నాం. ఏదేకేంలో అధిక సంఖ్యాకులు విద్యావంతులూ అదేకేం అన్నిటా మిన్నగా కనపడుతూ ఉన్నది. ఆరోగ్యము, విజ్ఞానము, సుశిక్షణ, స్త్రీ స్వాతంత్ర్యము, సత్పరిపాలన విద్యనల్లనే లభ్యము కాగలవు. మన దేశములో నూటికి తొంభైమంది చదువు రానివారు. ఇతర దేశాలలో పోల్చి చూచినప్పుడు మన దేశములోని చదువుగానివారి సంఖ్య చాలా ఎక్కువ. నిరక్షరాస్యత బాగా పేరుకొని ఉన్నదంతా వయోజనులలో, విశేషించి స్త్రీలలో.

ఈనాడు మన దేశములో కూడా వయోజన విద్యా వ్యాప్తికి ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. పలువురు వయోజన విద్యా బోధకులుగా శిక్షణపొంది 'వార్తా పత్రక'ను పదివించడం ఆదర్శంగా' పెట్టుకొని ఊహారా విద్యాలయాలను నడిపుసున్నారు. అనేకులు యువకులు, పెద్దలు అక్షరాస్యులౌతున్నారు. ఉపన్యాసాల ద్వారా, ప్రదర్శనాల ద్వారా అనేక విషయాలను తెలుసుకుంటున్నారు. భూగోళశాస్త్రం, ప్రపంచచరిత్ర, భౌతిక విజ్ఞానం, ఆర్థిక, సాంఘిక విషయాలను వింటూ జ్ఞానాన్ని పెంచుకుంటున్నారు.

కొద్దిమంది ఉపాధ్యాయులు కూడా శిక్షణపొంది అక్కడ్క్కడ స్త్రీ—విద్యాలయాలను నడుపుతున్నారు. కానీ ఏదొద్ది విద్యాలయాలలో ఇంత బ్రహ్మాండమైన కార్యాన్ని నిర్వహించ గలవా? ఏనాటికైనా తెలుగుదేశం లోని స్త్రీల అక్షరాస్యతకు కావలసినన్ని విద్యాలయాలు నడుపబడతాయంటే కల్ల. ముఖ్యంగా గ్రామాలలోనూ, చిన్నచిన్న పట్టణాలలోనూ, స్త్రీల కొరకు విద్యాలయాలు నడపబడటం లేదు. సామాన్యంగా గ్రామాలలోనూ, చిన్నచిన్న పట్టణాలలోనూ వారికి ప్రదర్శనాలను చూడడానికిగానీ, ఉపన్యాసాలను వివడానికిగానీ అవకాశాలుండవు. ప్రతిదినం పదిమంది ఒకచోట ఒక సమయంలో

కూడడానికి కూడ సావకాశం ఉండదు. ఇంత మాత్రంచేత నిరక్షరాస్యులైన స్త్రీలకు చదువుకుందామనే అభిలాష లేకుండా పోతుందా? నిజానికి పురుషులలోకంటే స్త్రీలలో చదువుమీద అభిలాషను కలిగించడం తేలిక. ముఖ్యంగా ధనవంతులు, మధ్య తరగతివారిలో ప్రచారం ద్వారా ఈ అభిలాషను కలిగించడం చాలా సులువు. కొంత శ్రమ తీసుకుంటే పాటకపు జనంలో కూడా విద్యాభిలాషను రేకెత్తించవచ్చు. పెద్ద పెద్ద పట్టణాలలోని ఫ్యాక్టరీలలో పనిచేసే ఆడమాలీలకూ, ఆసక్తిగల ఇతర స్త్రీలకూ విద్యా కేంద్రాల ద్వారా తీరిక వేళ్లో విద్యను నేర్పవచ్చు.

చదువు, వ్రాత నేర్పుకోవడానికి స్త్రీలకు కొన్ని చక్కని అవకాశాలున్నాయి.

భర్త, కుమార్తూ, కుమార్తెలు మొదలైన చదువుకున్న వారి ద్వారా తీరిక సమయాల్లో విద్యాభ్యాసము చేయవచ్చును; ఇరుగుపొరుగున వున్న విద్యావతులైన స్నేహితు రాండ్ర వద్దకు పగటిపూట, మధ్యాహ్నమువేళ, భోజనాలు అయిన పిదప వెళ్లి నేర్చుకొనవచ్చును.

ఉపాధ్యాయులు, చదువున్న సోదరీమణులు శిక్షణను పొందీ—పొందక పోయినప్పటికీ—వీలైనంత మందిని అక్షరాస్యులను చేయుటకు దీక్షపూసవలెను. అవకాశ మున్నచోట్ల స్త్రీల పాఠశాలలను నడపుతూ, ఇతరచోట్ల ప్రతి చదువుకున్న స్త్రీ ఇరుగుపొరుగు స్త్రీలలో విద్యాభిలాషను ప్రోత్సహించి విద్య నేర్పవచ్చును.

'ప్రతిఒకరు ఇంకొకరికి విద్య నేర్పాలి' అనే నూత్రాన్ని ప్రతి విద్యారతి అవలు పరచవలెను. మహిళా సంఘాలున్న ప్రతిచోటా విద్యా ప్రచారానికి ప్రాముఖ్యం ఇవ్వటం మంచిది. మహిళాసంఘాలు లేని గ్రామాలలోనూ పట్టణాలలోనూ స్థానికంగా ఉండే విద్యుషీమణులు ఉత్సాహంతో విద్యా ప్రచారంచేసి తెలుగుతల్లులను, సోదరీమణులను అక్షరాస్యులను చేయవలెను. విద్యావ్యాప్తికి, విజ్ఞానవ్యాప్తికి పండుగలు, పేరంటములు, పాటలు

ఈ నాటి ఉత్తమ దేశ సేవ

మొదలగు వాటిని అవకాశములుగా తీసుకొనవలెను. చదువు, వ్రాతా శాస్త్రం ప్రధానమే అయినా వ్రాయడానికన్నా చదవడం శాస్త్రమే ముఖ్యంగా కావలసినది. చదువు ద్వారా గ్రహించడం చేతనాతుంది. విజ్ఞాన సాధక ప్రయత్నంగా దీనిని కొనసాగించవలెను. అక్షరాస్యతను కల్పించగల పుస్తకాలను అనుసరించడం ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలన ఈనాటి దేశసేవా కార్యము లన్నిటిలోకీ ఉత్తమమైనది. ప్రతి విద్యార్థిని శ్రీలలో అక్షరాస్యతను కలిగించుట ద్వారా తెలుగు తెలి సేవ చేసినాడు తెలుగునాట బంగారు పంటలు పండు తాయి! తెలుగువారి కలలు ఫలిస్తాయి!!

“నిఖిల సామ్రాజ్య భావానికి

దేశ కల్యాణానికి

మహాభ్యుదయానికి—

ఏకైక సాధనం—కేసలం విద్యాలయం

విజ్ఞాన దేవాలయం”

అందము - ఆనందము

నగలు పెట్టుకుంటే, మంచి చీరలు కడితే అందం రాదు. మరెలా గొస్తుంది అందం? కురులే అందాన్ని, ఆనందాన్నిస్తాయి. తలవెంట్రుకలు చిన్నవయితే అందం రాదు. కేశభివృద్ధికి మార్గంచూడాలి. కేశ్ రీన్ వాడాలి.

కేశ్ రీన్ హేర్ టానిక్

వెల 0—12—0

(ప్రాప్తజి ప్రత్యేకము)

విక్టోరియా డిపో, మద్రాసు, 4.

బిడ్డల లివరు అందు స్త్రీను వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ అమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లీవరు అందు స్త్రీను వ్యాధులలో ప్రధమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండ గుణమిచ్చును. నా వైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతీతయములు పరిశీలించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు ఔషధములుగూడ యిది వరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట వైవాటిసెల్ల విసర్జించి దీనినే హెచ్చుగ వాడు చున్నాను. అమోఘముగ నిట్టి మహదౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లావారి వంశము స్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కావేరిపాకం.

వివరములకు:

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు ఓ బ్రదర్స్,

నెం. 11, దక్షిణమాడాపీడి, మైలూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి:

నెం 7, సారంగపాణి కోవిల్,

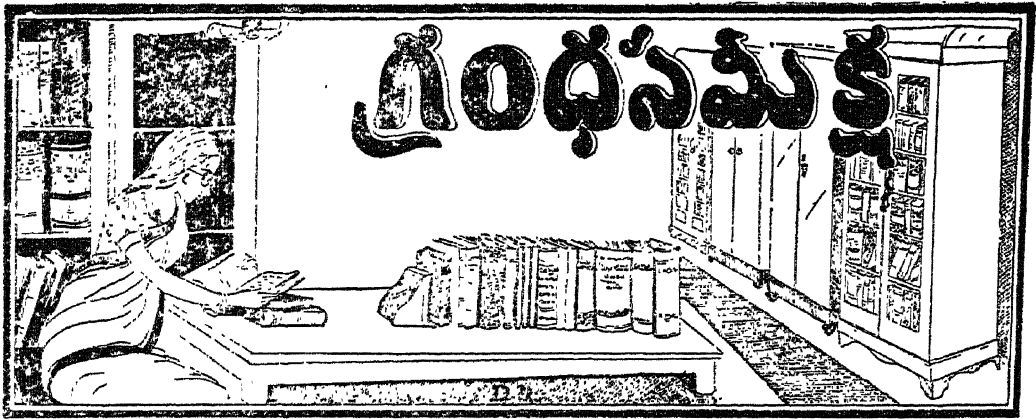
తూర్పువీధి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి:

నెం 15, పుగళై పిళ్లై వీధి,

తెప్పకొలం.

అన్ని మందుల పాపులలోను దొరకును.

సంజడీపం

రచన : పూభా. కళాకేళి ప్రచురణలు. వెల 1 రూపాయి.

ప్రతులకు కళాకేళి ప్రచురణలు, సామర్లకోట.

జీవితంలో ప్రతిజీవికీ ఏదో ఒక సమస్య ఉండి తీరుతుంది. ఆ సమస్యలు ఏ విధంగా, ఏ రూపంకాల్సి ఫలితాలు ఇస్తవి అనేది తరువాత విషయం. కొన్ని విషయాలలో ఒక వ్యక్తికి ఒక సమస్య ఉండవచ్చు. కాని దానికి ఫలితం కృతీకేకంగా పరిణమిస్తుంది. అటువంటి సమస్యలనే తన దృష్టిలో తీసికొని 'పూభా' "సంజడీపం" అనే క్షిప్రకథల చక్కని కథలను వ్రాశారు. ప్రతికథ లోగడ కొన్ని ప్రతికలలో ప్రచురింపబడినవే. మొత్తం 15 కథలు. ముఖ్యంగా, "సంజడీపం, మానస పుత్రుడు, తీయని వెన్నెలకేయి, పెళ్లిచేసి చూడు, క్రీడలు జీవితం, సానుభూతి, పిల్లనబ్బింది, జ్ఞానోదయం" అనే కథలు చక్కగా రచించారు.

'సంజడీపం'లో సామాన్య మధ్య తరగతి ఉద్యోగి నిత్యజీవితంలో ఇంటా, బయటా, అతన్ని ఎదుర్కొనే సమస్యలు చక్కగా ఉన్నాయి. తీయని వెన్నెలకేయి కథ కృంగుంగా ఉన్నది. నిరంజనం పంతులుకు మొదటి భార్య చనిపోతుంది. నలుగురు పిల్లలతోండి కాని తిరిగి వివాహమాడాలని ప్రకటించేయటం, దాని సహాయంగా కమల బి.ఎ. అనే ఆమె అతనిని వివాహమాడటానికి సమ్మతించటం, వివాహానంతరం తీరామాస్తే తమాషాగా నిరంజనం పంతులుకు ఉన్నట్లే కమలకు పిల్లలు ఉండటం, దీని ద్వారా ఇద్దరి సమస్య ఒక్కటే కావటం.

ఆంధ్ర మహిళ

'పెళ్లిచేసి చూడు'లో న్యాయమే తన జీవిత లక్ష్యం అని గోపాలం పంతులు తను ఉద్యోగం చేసిన తర్వాత దృష్టిలో పెట్టుకొని రిటైరయి చివరికి మామయి పెళ్లిచేసే సరికి ఉన్నది కాస్తా మామయి కట్నంక్రింద ధారపోసి ఏవిధంగా తను జీవితంలో అనుభవం సంపాదించింది, బాగా ఉన్నది. 'సానుభూతి'లో లలిత అమాయక మనస్తత్వం, దానిని పాటించే క్రీతితో విని ఆనందించే ఆమె లేత మనస్సు, చిన్నపిల్లల్లో కట్టే చక్కని భావాలు, చివరికి ఆమె అన్నమాటలు, (అమ్మో! పాపం! రామ! రామ! అంటూ ఒక పిడికెడు బియ్యం తెచ్చివేస్తూ "మీనాన్నోస్తే ఇంకా బియ్యం యిస్తు" నంది) ఇది ఎంతో వాస్తవికంగా ఉన్నది.

'జ్ఞానోదయం'లో రచయితలకు ప్రచురణకర్తలు చేస్తున్న మోసం బహుచక్కగా రచించారు. 'దివ్యశ్రీ'కి జ్ఞానోదయ ప్రచురణల యజమాని చూపిన ప్రతిఫలం చక్కగా రచించారు.

మారుతి మృదంగం క్రొత్త భావాలతో ఉన్నత అభిప్రాయాలతో ఉన్నది. 'సంజడీపం' కల్పిత కథలై వాస్తవికతతో, చక్కగా ఉన్నది.

* * *

అమరజీవులు

రచయిత : శ్రీ నందూరి రామకృష్ణమాచార్య, ఎం. ఏ.

వెల రూ. 1-8-0.

ప్రతులకు : శ్రీ నందూరి రామకృష్ణమాచార్య, ఎం. ఏ.

ప్రధానాంధ్రోపన్యాసకులు. కళాశాల. భీమవరము.

మానవ చరిత్రను ఒకసారి మనం తిరగవేసి చూస్తే

గ్రంథ సమీక్ష

ప్రాచీనకాలంనుండి, ఈ నవయుగం వరకు ఏ విధంగా పరిణామం చెందిందో గ్రహించ కలుగుతాము. ప్రపంచ చరిత్రలో యుగానికి ఒక యుగ పురుషుడు ఉద్భవించినాడే వచ్చారు. ఈ యుగ పురుషులు మానవ జాతికి ఆపార మైన, ఉత్కృష్టమైన, ఉద్బోధలద్వారా అజ్ఞానంతో అణగారినాడు మానవ సమాజాన్ని, సాంఘికంగా, రాజకీయంగా అనేక విధాల పైకి లేపెత్తారు. అట్టి యుగ పురుషులలో బుద్ధుడు, ఏసుక్రీస్తు, గాంధీ మనదృష్టిలో కనపడతారు.

బుద్ధదేవుడు, క్రీస్తు, బాపూజీ ఈ ముగ్గురు శాంతి దూతలే. బుద్ధదేవుడు హింసా విధానాన్ని రూపుమాపి, అహింసా సిద్ధాంతాన్ని ప్రచారం చేశారు. క్రీస్తు, మత దృష్టిలో యూదుల రక్షకుడైనాడు. బాపూజీ, రాజకీయ సిద్ధాంతాలలో విప్లవమనే దానితో సమరంచేసి అహింసా సిద్ధాంతాన్నే తన జీవితాశయంగా భావించి దాని ద్వారానే అనేక సమస్యలలో విజయం పొందారు.

శ్రీ రామకృష్ణమాచార్యగారు రచించేటప్పుడు ఈ అమరజీవులు ఏ ఏ శతాబ్దాలకు చెందినది ఉదహరించలేదు.

కేవలం వారి జీవితాలనే వ్రాశారు. దానికంటే ప్రతి ఒక్కరు ఏ సమస్యలలో ముఖ్యంగా తమ సిద్ధాంతాలను అమలు పరచింది, అనే విషయాలను విపులంగా విశ్లేషించి వ్రాస్తే బాగుండేది. సాధారణంగా వీరి జీవితాలు ప్రజాస్వామికంగా వాగా తెలిసినవి. జీవిత చరిత్రలకంటే వారి ఉద్బోధలు వ్రాసినట్లయితే చాలా బాగుండేది. ఒక్క గాంధీగారి జనకాలం ఉదహరించారు. ఈ ముగ్గురు అమర జీవులు అహింస అనే సిద్ధాంతాన్ని తమ జీవితాల్లో వారు చేసిన ప్రతి పనిలో అమలు జరుపుతూ జయం పొందకలిగారు.

జీవిత చరిత్రలకంటే వారి జీవిత ఆదర్శాలను, ధర్మాలను ముఖ్యంగా తీసికొని తెలుగు సాహిత్యంలో చక్కని గ్రంథాలు రచించి అందచేస్తే శ్రోతదనం కనిపిస్తుంది. శ్రీ రామకృష్ణమాచార్యగారి అమరజీవులు చదువుకు విలుగా నులభితైలిలో వ్రాశారు. ఈ విధంగా మానవ చరిత్రలో మిగతా యుగపురుషుల ఆదర్శాలనుకుడా రచించాలని ఆశిద్దాం.

—జి. ప్రభ.

పనే పిల్లలకు పరప్రసాదాని

పిల్లల వివరు, స్పీను వ్యాధులకు

జిమ్మి వారి

లివర్ క్యూర్

కెమిస్ట్రీ లివర్ క్యూర్ డొరకును.

జిమ్మి వెంకటరమణయ్య & సన్స్ హెడ్ ఆఫీసు మైలాపూరు మద్రాసు.

2 రకముల ఔషధములు-

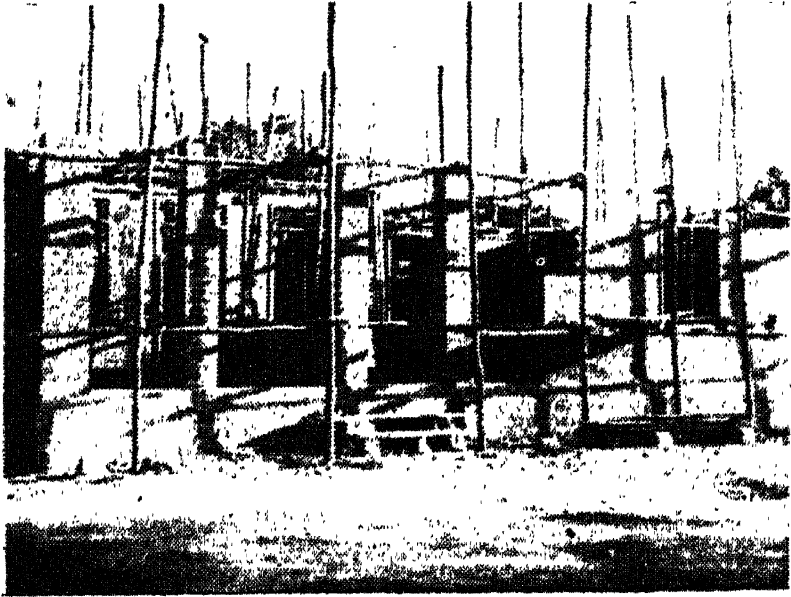
(1) వ్యాధి ముదరని సారా రణరుగ్మతలకు

(2) ప్రమాదకరమైన లక్షణములు కలిగిన కఠినమైన వ్యాధులకు

J. 42-1-1940

ఆంధ్ర మహిళా సభ

సర్కిల్ హోమ్

జరుగుచున్న కట్టడము

ఈ భవనములో 10 మంది రోగులకు తగిన వసతి ఏర్పరుప వీలగును.

దీని ప్రక్కనే, ప్రసూతిశాల నిర్మాణమునకై ఏర్పాటు జరుగుచున్నది. ఇందులకై శ్రీ సెయితుడు జమీందారుగారు, తామిదివరలో నీయదలచిన 10,000 రూప్యములతోపాటు మరియొక రూ. 5,000/- ఇచ్చుట కంగీకరించిరి. ఈ భవనము సెయితుర్ సేవక పాఠ్యతేవర్ గారి పేర నిర్మింపబడును. ది. 18-5-1951 న దీనికి డాక్టరు పట్టాభి సీతారామయ్యగారు శంఖుస్థాపన జేసిరి.

శంఖుస్థాపన ఉత్సవమున పలువురు పెద్దలు సమావేశమై, ఆంధ్ర మహిళాసభ కృషిని ప్రశంసిస్తూ, తమ ఆశీస్సుల నొసగిరి.

5729/1.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

సైతాన్ పూరు - మద్రాసు

మహిళా విద్యాలయము : — హిందీ, కాశీ విశ్వవిద్యాలయపు ఎడ్మిషన్, ఇంగ్లీషు లిటరేచర్ వరీక్షలు, వృత్తియము, రాగము.

హరిద్రావర విద్యాలయము : — కుట్టు, ఎంజనీయరింగ్, ఊలు అల్లికలు, నూలు (కన్న మెంబువారిచే నడకుట, చేనేతి ఇత్యాది పరిశ్రమలలో గిన్న మెంబు వరీక్షలకు శతక బీద విద్యార్థి నులకు ఉచితము.

మెట్రిక్యులే డిగ్రీస్టుయార్జ్ : — స్త్రీలకు పైపు, పాద్మహాండు - గిన్న మెంబు వరీక్షలకు శతక.

మహిళా మండలియము : — స్త్రీవిద్యార్థినులకు నానశిక్షణము.

ఆంధ్ర మహిళ : — స్త్రీలలో విద్యావ్యాప్తికై, స్త్రీలచే నడుప బడుచున్న సచిత్ర మాసపత్రిక.

నిర్వలాదేవి గ్రంథాలయము : — సభ్యురాండ్రు, విద్యార్థినుల ఉపయోగార్థము సేరించిన తెలుగు, హిందీ, ఆంగ్ల గ్రంథ సముదాయము.

నర్సింగ్ హోమ్ : — స్త్రీ, శిశువుల సంరక్షణశాల, ఉచిత వైద్య శాల — అడయానులో నిర్మింపబడుచున్నది.

క్రీడా, క్లబ్బు శాఖలు.

సభ్యురాండ్రుగాజేరి, యీ జాతీయ సంస్థను పోషించండి.

250/7.

ఆంధ్రమహిళ

AUGUST 1951

ANDHRA MAHILA

ANNAS 8

కృతజ్ఞత

శ్రీ జున్ జున్ చాలా, ఎం. పి., గారు ఆంధ్ర మహిళా సభ పారిశ్రామిక కాఖి కుట్టుపరికరాల నిమిత్తము రూ. 1000/- విరాళముగా నిచ్చిరి. ఒక కుట్టు మిషను, ఒక మేజ్ టేబుల్ తయారు చేసే మిషను, యీ విత్తముతో కొన వలగుచున్నది.

శ్రీ మీర్జాపూరు జమీందారుగారు, పారిశ్రామిక విద్యాలయపు, పదిమంది బీద విద్యార్థినుల భోజన నిమిత్తము, మాసమునకు రూ. 200/- చొప్పున ఒక సంవత్సరపు ఖర్చును భరించుటకు అంగీకరించిరి.

శ్రీ ఘంటసాల బలరామయ్యగారు, మాసమునకు రూ. 20/- చొప్పున, ఒక విద్యార్థిని భోజన నిమిత్తము, గత జనవరినుండి విరాళముగా నిచ్చుచున్నారు.

విక్టర్యాష్ట్ర) లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిలు అధ్యక్షులైన శ్రీ చంద్రా బాబ్జీగారు, సభను సందర్శించి, వారి అభిమాన చూచకముగా రూ. 25/- విరాళముగా నిచ్చిరి.

శ్రీమతి గుడివాడ జయప్రదాగారు, శ్రీమతి మాణిక్యం రామస్వామిగారు, ఒక్కొక్కఱు రూ. 100 ఇచ్చి, మహిళా సభ యావజ్జీవ సభ్యురాలైరి.

పలు విధములుగా, మా సేవాసంస్థకు విరాళము లిచ్చి, మా కృషిని ప్రోత్సహించుచున్న పై పేర్కొన్న అందఱు మా హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞత.

ఆంధ్ర మహిళా సభ.

9

“ఆగస్టు న..”

అన్ని ముఖ్యకేంద్రములలాగే విడుదల

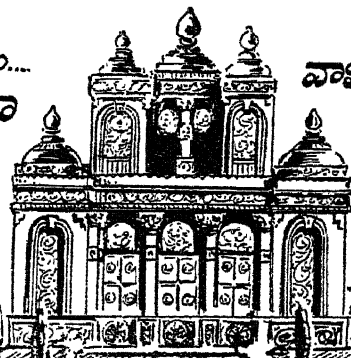
అంజనేయ... నాగేశ్వరరావు
సూర్యప్రభ... సి.ఎస్.ఆర్... శివరావు
రేలంగి... గిరిజ... సి.పరలక్ష్మి... రామమూర్తి
సీతారామ్... సదాశివరావు
అన్నపూర్ణ... విజయలక్ష్మి
నటించిన

...వినోదా వారి...

ప్రేమానందము

...దర్శకత్వం...
వేదాంతం రాఘవయ్య
...రచన, పర్వవేక్షణ...
సముద్రాల
...సంగీతం...
సుబ్బరామన్
...కళ...
వారి: గొడగంపర్

...భాయ్యగ్రహణం...
బి.ఎస్. రంగా

CHEPRAD

MATA

ఆంధ్ర, సిదెక్, నైజాం

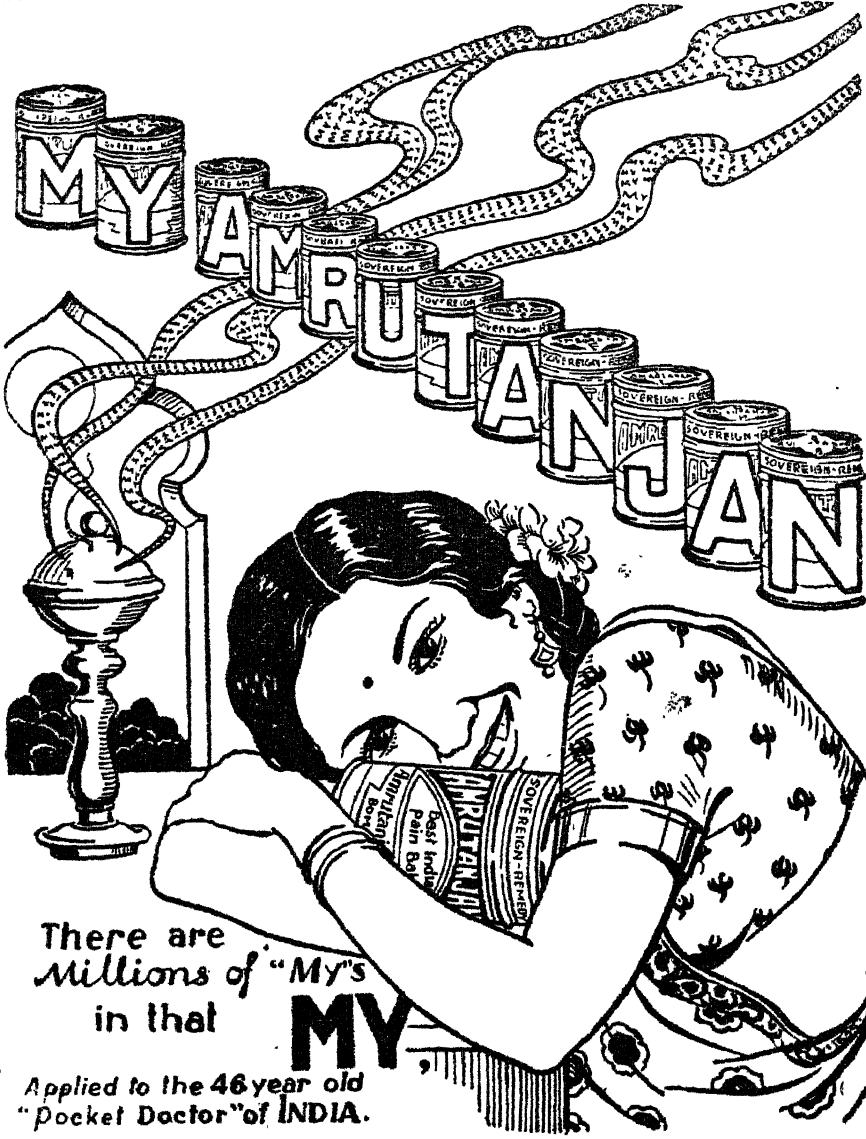
మైసూర్

హైదరాబాద్

అమృత్ పిక్చర్స్

*

హి
ద
హి
ద
హి
ద

*

హి
ద
హి
ద
హి
ద

*

There are
Millions of "My's"
in that

MY

Applied to the 46 year old
"Pocket Doctor" of INDIA.

అమృతాంజనము

గా ని,

"యథాయథా..... కాలీధవశత్వ శంకయా."

అమృతాంజనమా ! నీ కీర్తి ముల్లోకములను దెల్పుజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్న పృథ్వీని, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడునేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాప మొందుచున్నది సుమా !!!

ఏదిగే పిల్లల సందేహానితి అతి ప్రధానం

పిల్లలు చురుకుగా, పుష్టికంగా ఎదుగుటకు విటోఫెక్స్ సాటిలేని సాధనం. రక్తక్రీణత, విజిషన్ లోపం, అన్ని రికాల నిరసాలతో బాధపడు వారికి ఇది మంచి టూనిక్ గా పనిచేస్తుంది.

విటోఫెక్స్

ఉత్పత్తికాశలు :

ది మైసూర్ ఇండస్ట్రియల్ & టెస్టింగ్ లాబరేటరీ లిమిటెడ్ ; వల్లేళ్ళరం, బెంగళూరు.

సెల్లింగ్ ఏజెంట్లు :

బెన్ట్ అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ ; పోస్ట్ బాక్స్ నం. 63, మద్రాసు.

B Z-36.

పసేపిల్లలకు వరప్రసాదిని

పిల్లల తివరు, స్త్రీను వ్యాధులకు

జమ్మి వారి

లివర్ క్యూర్

కెమెస్ట్రలరీవర్షను దొరకును.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య & సన్స్ హెడ్ ఆఫీసు మైలాపూరు మద్రాసు.

2 రకముల బౌషధములు-

(1) వ్యాధి ముదరని సాధారణగుళితలకు

(2) ప్రమాదకరమైన లక్షణములు కలిగిన కఠినమైన వ్యాధులకు.

ఆంధ్ర మహిళా సభలో

రంగు వేయుట, అద్దకపు పనులలో శిక్షణ

ఆగష్టు 1-వ తేదీనుండి, భారత ప్రభుత్వ కార్మికశాఖవారు, మహిళా సభ పరిముఖంగా, గుడ్డలకు రంగు వేయుట, అద్దకపు పనులలో శిక్షణ నిచ్చే తరగతిని స్త్రీలకై ప్రారంభించారు. ఈ తరగతులు ప్రస్తుతము, 14, ద్వారక, మైలాపూరులో జరుగుచున్నవి. ఈ శిక్షణ 12 మాసములు జరుగును.

ఇందులో, బ్లాక్ల అద్దకమేగాక, స్క్రీన్ ప్రింటింగ్ మొదలైనవి, నవీనపద్ధతులు పరికరాలను ఉపయోగించే విధానంలో నేర్పబడును.

ఇందు ప్రవేశమును కోరు యువతులు

(1) నాల్గవ పాఠము చదివినవారు

(2) 18 ఏండ్లకు తగ్గని, 25 ఏండ్లకు మించని వయస్సుగలవారు

అయి ఉండి, 10 రూపాయలు ధరావత్తు కట్టవలెను. జేరిన తరువాత, వద్యలో ఏ కారణముచేత మానినాసరే, ప్రభుత్వము ఆ విద్యార్థిపైన వెచ్చించిన మొత్తము అంతా వసూలు చేయబడును.

బీద విద్యార్థినులకు మాసమునకు రూ. 25/- ప్రభుత్వ విద్యార్థి వేతనము యియ్యబడును.

ఆగష్టు 15-వ తేదీవరకు అడ్మిషన్లు జరుగును.

కరెస్పాండెంటు

ఆంధ్ర మహిళా సభ పారిశ్రామిక శాఖ.

ఆంధ్ర మహిళ

సచిత్ర మాస పత్రిక

సంవత్సర చందా—రూ. 1—0—0 లు.

స్త్రీ రచయితలు ఈ అవకాశమును పురస్కరించుకొని, విజ్ఞాన యుతమైన తమ అమూల్య రచనలను పంపించండి.

స్త్రీ విద్యాభిమానులు—స్త్రీల విద్యా సంస్కృతుల అభివృద్ధికై కృషిచేయుచున్న యీ పత్రికను పోషించండి.

సంపాదకురాలు

ఆంధ్ర మహిళ.

ఆంధ్రమహిళ

సంపుటి 8

::

ఆగష్టు '51

::

సంచిక 4

సంపాదకీయం

రాజకీయాలు

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

'సాపాసా'—ఏకాంక నాటిక

ఆగ్రహానగ్రహాలు (కథ)

నది మెట్లు—శాకూరు కథకు ఆనునదా

మా అమ్మాయి చదువుకుంటుంది

మమత—మన స్వత్వానికి సంబంధించిన కథ

పిల్లల శిక్షణ—శాస్త్రీయదృక్పథం

శ్రీ గోళ్లమూడి రామచంద్రరావు

శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ

శ్రీ జి. ఎన్. నూరి

శ్రీమతి తాడికొండ రాధా వసంత

శ్రీ విభావరి

శ్రీమతి గొల్లకోట కమలామణి

శ్రీమతి కొత్తపల్లి లలిత

శ్రీమతి దరిసి సుభద్రమ్మ

ఇంకా బాలానందం, హింజీ పాఠం, గ్రంథ సమీక్ష, కథలూ, కబురూ—

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., డి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నమంజుమ్మ, యం. యే. యల్. డి.

ఆంధ్రమహిళా సభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా

ఆరు రూపాయలు

మైసూరు పట్టు బట్టలు

హెచ్చుకాలము మన్నిక కలవి

మునుపటికంటె ఇప్పుడు మైసూరు సిల్కు వస్త్రము లే హెచ్చుగా స్త్రీలు ధరించుచున్నారు. మైసూరు సిల్కులో శ్రేష్టమైన చీరెలు, గౌనుగుడ్డలు, రవికె గుడ్డలు మొదలైనవి స్త్రీలకు, పురుషులకుకూడా అవసరమగు సర్వ విధములగు దుస్తులును అధికముగా వాడబడుచున్నవి.

★

మైసూరు సిల్క్స్
100 కి నూరు వంతులు
స్వచ్ఛమైనవి, కల్తీలేని
పట్టువి.

★

మైసూర్ సిల్క్స్

గవర్నమెంట్ సిల్క్స్ వీవింగు ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

వారి ఆనందానికి
అసలు కారణం

పండిత డి.గోపాలాచారి
జీవామృతం

నిత్య వ్యవహారాలలో

నిరసించిన తండ్రికి

జిమ్మిస్తుంది

కోలుకొంటూఉన్న బిల్లికి

దినదిన ప్రవర్తమానమౌతూవున్న

బాలునకు జీవామృతము

బిల్లోత్సాహాలను యిస్తూవున్నది

ఆయుర్వేదాత్రమం ఏమిటేడ్
మధురై 17

అశోకా టాయిలెట్ పౌడరు

తమ తమమ జెనుకులతో వెండితెరకు వెలుగు
వెన్నెలలనిచ్చే ఫీలింతారలకేమి—౪హిణి ధర్మ నిర్వ
హణమే ఏకైక లక్ష్యంగాగల మహిళామణులకేమి,
ఆటపాటుతో అల్లారు ముద్దుగా పెరిగే చిన్ని పాపల
కేమి, వారు వీరననేల ఎల్లరకు కావలసినది ఒక్కటే!

అది

అశోకా టాల్ కమ్ పౌడరు

అశోకా
టాయిలెట్
పౌడరు

శ్రీ

పురుషులకును
సర్వోత్తమమైనది

అశోకా
టాల్ కమ్ పౌడరు
(ఓషధుల పార్శ్వబద్ధమవు)
బడ్డలకు మిక్కిలి
మంచిది

విజయ కెమికల్స్, మద్రాసు

మీరు అనేకమైన పౌడర్లు పుసయోగించవచ్చు, కాని
దీనికిసాటి మరొకటి లేదు. దీనిని వాడినచో ముఖమున
కందము నిచ్చును. చర్మమును నునుపుగా నిగనిగలాడు
నట్లు చేయుటే గాక వేసవికాలపు ఉష్ణతాపమునణచి
మీరు హాయిపొందును. పిల్లలకు దీనిని వాడినచో,
పేలుట, చిడుములు మొదలైనవి లేకుండ చర్మమును
పరిశుభ్రముగా నుంచును.

అశోకా మార్కును గమనించి కొనవలయును.

సంపుటి 8

ఆగస్టు 1951

సంచిక 4

670/1

స మా న వే త నా లు

స్త్రీ పురుషులకు సమాన వేతనాలు వుండాలన్న ప్రతిపాదనను అంతర్జాతీయ కార్మిక సంస్థ సూత్రప్రాయంగా అంగీకరించగానే భారత ప్రతినిధికి మనసులో తుపాను రేగింది. చూస్తూ చూస్తూ ఇటు స్త్రీలకు పురుషసింహాలతో సరిసమానంగా జీతాలు ఇవ్వమనటానికి ఆయనకు మనసు ఒప్పుకపోగా, అటు బొత్తిగా పనికి రాదంటే నాగరికతకు భంగం వస్తుందేమోననే సమస్య, పచ్చి వెలక్కాయ గొంతున పడ్డట్టు పెద్ద చిక్కే తెచ్చిపెట్టింది. మరి యీ పరిస్థితులలో చేయ గలిగినది లేక భగవంతునిపై భారమువేసి తటస్థంగా ఊరుకోక తప్పింది గాదు. ఐతే భగవంతునికి తన బిడ్డలందఱియందుగల సమాన దృష్టిని అంతర్జాతీయ సమితిపై ప్రసరించేటప్పటికి, సమితి ప్రతిపాదనను అంగీకరించకా తప్పింది కాదు.

పురుషులతో సమాన వేతనాలు పుచ్చుకోటానికి స్త్రీలు ఎందువల్ల అర్హులు కారో! ఒక వేళ తెలివితేటలు తక్కువా? స్కూల్లో, కాలేజీలలో రికార్డులు చూస్తే, సగటున ఆడపిల్లలే ఎక్కువ మార్కులు తెచ్చుకుని పరీక్షలలో నెగ్గుతున్నారు. ప్రపంచ జ్ఞానం తక్కువా? ఉద్యోగంలో నియమించేముందు పురుషులతోపాటు పోటీ పరీక్ష పెట్టి అందులో నెగ్గినవారినే ఏరుకోవచ్చు—అనుభవజ్ఞానము తక్కువా? కాలేజీనుండి క్రొత్తగా డిగ్రీ పుచ్చుకున్న ఏ వ్యక్తికి మాత్రము అనుభవజ్ఞానముంటూ ఉంది గనుక! పనిలో ప్రవేశించాక, వ్యక్తిగత చాకచక్యాన్ని బట్టి అనుభవజ్ఞానాన్ని ఆర్జించుకుంటారు. నిర్వహణ డక్షతలు, వగైరాల విషయం ఆలోచిస్తే, స్త్రీలచే నిర్వహింపబడే ఏ సంస్థ, ఏ ఉద్యోగము, పురుషుల నిర్వహణకు ఓసిపోతున్నది?

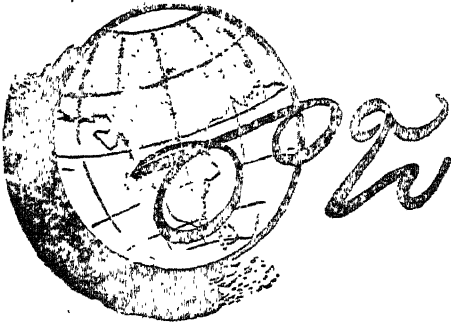
స మా న వే త నా లు

ఇంక శరీరబలం చాలదని యేమో! ఎండనక, వాననక, మోకాటినిళ్ల మురుగుల్లో ఊడ్చులు, కోతలు, దంపులలో, ధాన్యపు మరల్లో, కర్మాగారాలలో, గనులలో, స్త్రీలు వేనవేలుగా బరువు పనులు పురుషులతో సమానంగా చేయటంలేదా? కుంచెడు బియ్యపుకుండ అమాంతంగా వార్చి వేయగల బలం, కుదురుగా కుర్చీలో కూర్చుని లెక్కలు వ్రాసే గుమాస్తా గిరికి చాలకపోతుందా? పంచిన నడుము ఎత్తకుండానే, నల్లరు బిడ్డలకు నలుగులు పెట్టి, స్నానాలు చేయించి, చమటలు కార్చేశక్తి, నాజూకుగా కాగితము చదివీచదవకుండానే సంత కాలు పెట్టే మేనేజరు పదవికి చాలకపోతుందా? కుండ మీద కుండ పేర్చి, భావినుండ్, చెఱువునుండ్, ఇంటికి సరిపడ్డ 20 హండాలు నీరు జారపోసేశక్తి, గొట్టంకొన చెవులో పెట్టుకొని, మనుష్యుల ఆరోగ్యానారోగ్యాలు పరిశీలించే డాక్టరు గిరికి చాలకపోతుందా? స్త్రీడర్లు, టీచర్లు, నర్సులు, బ్యాంకు ఉద్యోగాలు, ఇలాంటివాట్లలో దేనికి మాత్రం కండరబలం కావాలి? నిజంగా కండర బలం కావలసిన రాళ్లమోతల్లో, తక్కువ కూలి అనే కారణంవల్ల, ఏక్కువేముద్ది స్త్రీలనేగా యజమానులు నియమించేది? ఈ విధంగా పురుషులతో సమానంగా పనిచేయించు కుంటూ, స్త్రీలకు వేతనాలు మాత్రం తక్కువ యియ్యటం అధర్మం కాదా!

నిజానికి వస్తే, జరుగుబాటున్న ఏ స్త్రీ ఉద్యోగం కావాలంటుంది? చక్కగా భర్త సంపాదించి పోస్తుంటే, కడుపులో చల్ల కదలకుండా, సూర్యరశ్మి సోకకుండా, వాన చినుకు తాకకుండా, పిల్లా జల్లాతో కులాసాగా ఇల్లు సవరించు కోవాలని ఏ స్త్రీ మాత్రం ఆశించదు? దురదృష్ట వశాత్తు అనేక అనివార్య కారణాలవల్ల, ఆర్జన అవసరమై, ఒక్కొక్కమారు తను పోషించ వలసిన పిల్లలుగాని, ఇతర బంధువులుగాని ఉన్న పరిస్థితులలో, గత్యంతరములేని స్త్రీలే, ఉద్యోగ మును వాంఛిస్తారు. అట్టి స్త్రీలకు పురుషులతో సమానమైన ఆర్థిక బాధ్యతలున్నవి గనుక, సమానమైన ఉద్యోగ అవకాశములేగాక, సమాన వేతనాలివ్వటం కూడా ధర్మం కాదని ఎవ్వరన గలరు? కొన్ని అసాధారణ పరిస్థితుల్లో మాత్రమే స్త్రీలు ఉద్యోగాన్ని కాంక్షిస్తారు గనుక, నిజానికి, పురుషులకన్న వీరికి మరో సాల్గు రూపాయలు ఎక్కువ యివ్వటమే ధర్మమేమో! పురుషుడు సంపాదించినా, స్త్రీ సంపాదించినా, కుటుంబ పోషణకుకాక మరెందుకు! అయినప్పుడు, పురుషునితో సమానముగా కష్టపడే స్త్రీకి, తక్కువ వేతనమివ్వటం ఏం న్యాయం?

వైగా, దేశసేవకు స్త్రీలు కావాలి, సంఘ ఉద్ధారణకు స్త్రీలు గావాలి, ఎన్నికల పోటీలలో ఓటు ఇవ్వటానికి స్త్రీలు కావాలి—అయితే ఉద్యోగాలలో స్త్రీలు లేకపోతేనేమందిది, ఎన్నికలకు స్త్రీలు ఎక్కువగా నిల్వరాదు, కష్టపడి పని చేసినా స్త్రీలకు తగిన వేతనమియ్యరాదు— ఇదేనా న్యాయం!

కీర్తనలు

* గోల్లమూడి రామచంద్రరావు *

జూలై నెలలో జరిగిన సంఘటనలను చూస్తే, నాలుగు సం.ల నుంచి నిపురు కష్టికట్టున్న కాశ్మీర్ వివాదం మళ్లా భస్మ మంటుండేరొననిపిస్తున్నది. కొండ జాతివాళ్ల పేరుతో కాశ్మీర్ ను మింగివేద్దామనుకున్న పాకిస్తాన్, భారత సైన్యాలు అడ్డుపడేటప్పటికి ఆ పప్పులుడక్కి, సొంత సేనలను పంపి చేతికి చిక్కినంతవరకూ ఆక్రమించు కున్నది. అంతర్జాతీయ వివాదాలను కాంతి యంతంగా, న్యాయంగా పరిష్కరిస్తామని పెద్ద పేరు పెట్టుకున్న ఐక్య రాజ్యసమితి, దీనిని ఆక్షేపించటానికి బదులు వార్షిచ్ చేటప్పటికి, మొత్తం కాశ్మీర్ నే సైనికబలంతో ఆక్రమించాలన్న దుర్మద్ది పాకిస్తానుకు కలిగింది.

భారత సరిహద్దుల సమీపంలో పాకిస్తాన్ సేనలు విపరీతంగా జేర్చబడుతున్నవి. ఎంతో కాలంనుంచి ఇండియా మీద జ్వేషప్రచారం జరుగుతున్నది. కాశ్మీర్ ముస్లింలను 'హిందూస్థాన్' అధికారంనుంచి విముక్తి చేయటం కోసం 'మతయుద్ధం' సాగించాలని ప్రచారం జరుగుతున్నది. దేశమంతటా యుద్ధోన్మాదాన్ని అధికారులే రచ్చ గొట్టుతున్నారు. ప్రధాని లియాక్ అలీ న్యాయంగా యుద్ధోన్మాదాన్ని పెచ్చరిల్లేట్లు చేస్తున్నారు. అస్సాం సరిహద్దుల్లో ఎవరికి చెందాలో ఇంకా నిర్ణయం జరగని మూడు గ్రామాలను పాకిస్తాన్ ఆక్రమించు కున్నది.

పాకిస్తాన్ ఇన్ని పనులనూ చేస్తూ, ఇండియా తన సరిహద్దుల్లో సేనను జేర్చి కయ్యానికి కాలు దువ్వు తున్నదని ప్రచారం మొదలు పెట్టింది. అయితే ఈ ప్రచారానికి మోసపోయే పిచ్చివాళ్లెవ్వరూలేరని ఆరబ్ లీగ్ (7 ఆరబ్ రాజ్యాల సహకారంతో ఏర్పడ్డ అఖిల ఆరబ్ జాతీయ సంఘ) కార్యదర్శి అజం పాషా స్పష్టం చేశారు. పాకిస్తాన్

మీద వాడి చేయూలన్న భావం ఇండియాకు ఉన్నదంటే తాను నమ్మలేదనీ, పండిత నైహూ ఆప్తుర్యాన నడుస్తున్న ఆ దేశం పొరుగు దేశాల మీద ఎప్పుటికీ వాడి చేయదనీ, అజం పాషా జూలై 21వ తేదీన కైరోలో మాట్లాడుతూ స్పష్టపరిచారు. నిజంగా పాకిస్తాన్ శ్రేయస్సును కోరేవారిలో ఆరబ్ నాయకులు అగ్రగణ్యులని అంగీకరించక తప్పదు.

జాగ్రత్తగా గమనిస్తే పాకిస్తాన్ను ఎవరో సూత్ర ధారులు ఆడిస్తున్నట్లు తెలుస్తుంది. బ్రిటన్, అమెరికాలో పాకిస్తాన్ కి పురెక్కించి ఆడిస్తున్నవని జాన్ నెలలో పండిత నైహూ చేసిన ఆరోపణను బలపరిచే సంగతులు కొన్ని ఇవ్వడు తెలుస్తున్నవి. అవిభక్త భారత దేశానికి కొంత కాలం స్వస్థేనానిగా పని చేసినవాడూ, బ్రిటిష్ ముఖ్య సేనానుల్లో ఒకడూ అయిన ఢీల్డ్ మార్షల్ ఆఫీస్ వెక్ వెనక పాకిస్తాన్ స్వస్థేనానిగా ఉన్న జనరల్ గ్రేసే నెలల తరబడిగా, పాకిస్తాన్ సైన్యాధి కారులలో మంత నాలు జరుపుతున్నారు. పాకిస్తాన్ సైనిక సన్నాహాలను వీరేనడిపిస్తున్నట్లు వార్తలు వస్తున్నవి. అందువల్ల ప్రధాని నైహూ 16వ తేదీన బెంగళూరులో మాట్లాడుతూ పాకిస్తాన్ లో బ్రిటిష్ సైనికోద్యోగుల చర్యలు చాల అందోళన కలిగిస్తున్నవని అన్నారు.

నైహూ ప్రకటనకు బ్రిటిష్ అధికారులు గగ్గోలు పడ్డారు. ఆఫీస్ వెక్ ఉనికిని సమర్థించటం కోసం, తాడి చెట్టు ఎందుకు ఎక్కారంటే మాడమేత కోసం అన్నట్లుగా, ఆయన ఒక తివాచీల కంపెనీ పెట్టేందుకు వచ్చినట్లు ఒక ప్రకటన జరిగింది కాని ఈ కంపెనీ చివరకు అల్లా ఉద్దీన్ మాజిక్ తివాచీనిచేసి మొత్తం కాశ్మీరును మాయం చేస్తుందేమోనని భయం వేస్తున్నది.

పాకిస్థాన్ యుద్ధ ప్రచారాల ఫలితంగా ఇండియా సిద్ధ పరచిన రక్షణబలాలను వెనక్కు తప్పించి తనతో మాట్లాడేందుకు కరాచీ రమ్మని లియాకత్ ఆలీ భారత ప్రధానికి నూచించాడు. లియాకత్ ఆలీ కోరిక సబబుగానే ఉన్నదని బ్రిటిష్ ప్రముఖ పత్రిక టైమ్స్ నూచిస్తున్నది.

* * *

బ్రిటిష్ అధికారులు ఇండియాకు ద్రోహం చేయ తలపెట్టటం ఇది మొదటి సారికాదు. 1947 ఆగస్టులోనే గిల్లిట్ (ఉత్తర కాశ్మీర్) లో ఉన్న బ్రిటిష్ సైనికోద్యోగి మేజర్ బ్రాన్ తిరుగుబాటుచేసి, పాకిస్థాన్ ప్రభుత్వాన్ని అక్కడికి ఆహ్వానించాడు. కాశ్మీర్ యుద్ధ కాఖాధిపతిగా ఉన్న బ్రిటిష్ ఉద్యోగి, కొండజాతుల దాడి నాటికి ఎక్కడి బలాల నక్కడ చెల్లాచెదరు చేసి ఉంచాడు. బ్రిటిష్ జాతీయుల వైఖరికి మరొక మచ్చుతునక సిడ్నీ కాటన్ వ్యవహారం. ఈ ప్రబుద్ధుడు నిజాముకు ఇండియా మీద యుద్ధం చేయటానికి విమానంలో ఆయుధాలను స్వయి చేశాడు.

బ్రిటిష్ ప్రధాని అట్లీ, అమెరికా అధ్యక్షుడు ట్రూమన్ ఈ ఏడాది మొదట్లో పాకిస్థాన్ తో, 'రాజీ' పడమని ఇండియాకు 'నూచన' చేశారు. దానిని పండిత నెహ్రూ నిరాకరించినప్పటి నుంచి, ఆ రెండు దేశాలూ, పాకిస్థానుకు శివమెత్తిస్తున్నవి.

* * *

కొరియాలో యుద్ధ విరమణ సంప్రదింపులు జరుగుతున్నే ఉన్నవి. 'కాలికివొదిల్తే మెడకు, మెడకు వొదిల్తే కాలికి' అన్నట్లుగా అమెరికన్ ప్రతినిధులు ఎన్నో ప్రతిబంధకాలు పెట్టినప్పటికీ, కమ్యూనిస్టులు ఇంతకు ముందెన్నడూ చూపించని ఓర్పుతో అన్నిటిని సద్దుమని వస్తున్నారు. కాని అసలు యుద్ధ విరమణ సరిహద్దు విషయంలోనే పెద్ద పేచీ వచ్చేట్లు కనిపిస్తున్నది.

కొరియా యుద్ధంవల్ల బ్రిటన్ మొదలైన దేశాల్లో అధికార పక్షాలకు మొహమాటుపు పరిస్థితి ఏర్పడటమే కాక, అమెరికాలో కూడా కదిలిక ప్రారంభమయింది. అచ్చగా సీగ్రోలు మాత్రమే ఉండే అమెరికన్ పటాలం ఒకటి కొరియాలో పోరాటంలో పాల్గొన్నది. దీని నిష్పడు

రద్దుచేయ బోతున్నామనీ, సీగ్రోలను విడిగా ఉంచటం కన్నా, తెల్లవాళ్లతో కలిపి ఉంచితేనే బాగా పోరాడతారని లెబును కున్నామనీ అమెరికన్ సైన్యకాఖ జూలై 27న ప్రకటించింది. సీగ్రోలను చేరనివ్వని యూనివర్సిటీలు కూడా ఉన్న అమెరికాలో అధికారులకి ఈ చర్య తీసుకోవలసి వచ్చిందంటే, సీగ్రోలమీద కోరియా యుద్ధ ప్రభావం ఏమిటో అంతా ఊహించు కోవచ్చు.

* * *

మధ్య ప్రాచ్యరంగంలో బ్రిటన్ ఇబ్బందులు మరి పెరిగి పోయినవి. పర్షియా నూనె సమస్య ఏమీ తేలకపోగా, వారికి అత్యంత ఆప్తుమిత్రుడయిన జోర్డాన్ రాజు అబ్దుల్లా హత్య చేయబడ్డాడు. పాలస్తీనా యుద్ధంలో ఇతడు అక్రమంగా పాలస్తీనాలోని అరబ్ ప్రాంతాన్ని జోర్డాన్ లో కలుపుకున్నాడు. ఆ ప్రాంతపు అరబ్బీ యువకుడొకడు ఇతడిని హత్యచేశాడు. ఆఫ్రికా రక్షణ సమావేశానికి రావలసిందని బ్రిటన్ పంపిన ఆహ్వానాన్ని ఈ జీవు నిరాకరించింది. నూయజ్ నించి బ్రిటిష్ సేనలు వెళ్లేవరకూ బ్రిటన్ తో సహకరించేది లేదని స్పష్టం చేసింది.

* * *

మన దేశంలో కాంగ్రెసు వ్యవహారాలు ఒక్క అడుగు కూడా ముందుకు సాగినట్టులేదు. కాంగ్రెసును బలపరచటం కోసం బెంగళూరులో జరిగిన అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘ సమావేశంలో ప్రధాని నెహ్రూ కాంగ్రెసు కార్యవర్గాన్ని సవరించటం అవసరమని నూచించారు కాని, అధ్యక్షుడు టాండన్ ప్రతిఘటించటంతో ఆ ప్రయత్నాన్ని వోడుకున్నారు. అందువల్ల బయటికి వెల్లినవారు తిరిగి రావలసిందని కాంగ్రెస్ సంఘం చేసిన ఆహ్వానం అటువంటివారిని రప్పించలేకపోయింది. అంతే కాదు—ఈ సమావేశంమీద ఆశలు పెట్టుకున్న రఫీ అహ్మద్ కిద్వాయ్ వంటివారు కాంగ్రెసునుంచి తొలిగిపోయినారుకూడా. కిద్వాయ్ రహదారి సౌకర్యాలకాఖ మంత్రి పదవికీ, ఆయన మిత్రుడు అజిత్ ప్రసాద్ జైన్ కాందిశీకులకాఖ మంత్రి పదవికీ రాజీనామల నిచ్చారు కాని, ప్రధాని కోరికమీద ఉపసంహరించు (తరువాయి 14వ పేజీలో)

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

* ఆచార్యుని గిరిజ *

ప్రజా సేవకులు—సభాపతి :

ఈ కోణాల్లో ప్రజలు విడివిడి ఇద్దరు వచ్చినట్లు, తనవి తీరా అనుభవిస్తున్నట్లా కరువు—అనారోగ్యం, పిటికి మార్గం యే కింత్రోల్లు, కేషనింగులు, పట్టణాలు, కులతత్వ భేదాలు, పాస్టి పట్టణపులు లేనే లేవు. అంతా స్వేచ్ఛ. ఓషింగుకు అనుభవించవచ్చు. మామూలుగా సుఖం, సంతోషం, స్వేచ్ఛ యిటువంటికన్నీ ఏ నాటికయినా తలగి పోతాయేమోనని భయపడతాము. కాని పిటి విషయంలో ఆ భయం పిసరంత కూడ అక్కరలేదు. ఎందుకల్ల నంటారా? దేశంలో ఒక్క వడ్లగొంజయినా ఎక్కడ పండించే ఆక కాశాలు యిప్పుట్లో కాదుగదా యింకో పది సంవత్సరాల వరకయినా లేదని నిశ్చయించుకోవాలి. ఇంక బయటి నుంచి వచ్చినదే ధాన్యం సంగతి మాతామంచే ఆమెరికా గోధుమల పుట్టి నట్టేట మునిగిపోయింది. పాకిస్తాన్ గోధు మలు దోహలోనే వుచ్చిపోయినవి. సయాం బియ్యం వొచ్చి కూడ ఆకాకాక ఎక్కికూర్చున్నాయి. అందుకల్ల కరువు ఇప్పుట్లో పొయ్యే నూనెలు బొత్తిగా లేవు. అసలు మనకు కరువు వుంటేనే మించింది. 16 అవుసుల బియ్యంనుంచి 6 అవుసులకు వచ్చాం. అయినా బ్రతికే వున్నాం. కేవలీ ఎల్వెన్లలో వోలు యివ్వబోతున్నాం. అంటే కేవలం మనోసంకల్పముతో, దేశసేవ చేయాలన్న త్యాగబుద్ధితో జీవిస్తున్నామన్న మాట. కరువే లేకపోతే అబ్బిన ఈ సుగుణాలన్నీ మళ్ళీ తగ్గిపోతాయి. అదీకాక నెలకు మూడు వాసలు కురుస్తు, పాడిపంట సమృద్ధిగా వున్న వనుకోండి. అప్పుడది రామరాజ్య మవుతుంది. రామరాజ్య మనగానే ఖర దూషణాదులు, రావణ కుంభకర్ణులు, శూర్పణఖ దంపతులు అంతా జ్ఞాపకం వస్తారు. అంతకన్న రాముడి తమ్ముడు భరతన్న గారి రాజ్యమయితేనే మేలు. ఏవో సాఫీగా నడుస్తుంది. పాము చావకుండ బడితే విరక్కుండ జీవచ్ఛవాలల్లే సురక్షితంగా వుండాలంటే కరువు తప్పనిసరిగా కావాలి.

ఇంక అనారోగ్యం సంగతి. అసలు ఇప్పుట్లో దేశం అనారోగ్యంగా వుంటేనే మంచిది. ప్రపంచ అరోగ్య సమితినారు మనకు ఎంతో ఉపకారం చేయటానికి వీలుం బుంది. మనం ఎన్నో కొత్త జన్మల కేర్లు, కొత్త మందుల కేర్లు తెలుసుకోవచ్చు. గొప్ప గొప్ప ప్రపంచ వైద్యులతో కలిసి పని చేయవచ్చు. ఇంతకన్న ఏ కావాలి? ఇంకో ముష్టి విషయం ఏమిటంటే మనం ఇంగ్లండు అమెరికాల నుంచి కాల్కేషియాలు, మాట్ట, ఇంజక్షన్లు, మందులు, ఖగ్యామిటల్లు, క్షుద్రునక్షులు విడివిడి కొంటేనేకన్న వాళ్లు మనకు అందగా వుండరు. వాళ్లు ఓహో అకపోతే మరి మోక్షమే లేదు. అందుకల్ల ప్రజలు అనారోగ్యంగా వుండటం దేశానికి ఎంత అశుభమవుతో చూడారా? ఇంతే కాదు. ఇంకో చిన్న కీటుకు కూడ వున్నది. ఆరోగ్యం ఇంతింత మాత్రంగా వుంటేనే యీ 6 అవుసుల బియ్యం చాలటం లేదని గొడవగా వున్నది. ఇంక అందరు ఏనుగులల్లే తిని, సజ్జాలల్లే పూరించుకోగలిగితే యేమిటి చేయటం? బియ్యం వారానికి రెండు పూటలకే సరిపోతాయ్. అప్పుడు ప్రభుత్వం, ప్రజానాయకులు, ప్రజాసేవకులు ఎటువంటి సంగి ధంలో వుండేవాళ్లో ఆలోచించుకోండి. నిజానికి వాళ్లు యిప్పుడు పడుతున్న ఆరాటం చూస్తేనే కష్టంగా వున్నది. మొన్ననీమధ్య దేశంలో వుండే నాయకులు, ప్రజాసేవకులు, అంతా కలిసి ఒక తీవ్ర శపథం చేశారు. వారానికి ఒకపూట పస్తు వుంటామని, ఆ వార బియ్యం తగ్గించి తీసుకుంటామని శపథం చేస్తూ సంతకాలు చేశారు. దేశం యావత్తు యీ విధంగా చేస్తే నూటికి 7 వంతులు ఆహారం కొరత తీరి పోతుందనికూడ వివరించారు. వీళ్లు సంతకాలు చేసిన కాయితం చూస్తే కణ్వాశ్రమ వర్ణన జ్ఞాపకం వస్తున్నది. ఆ ఆశ్రమంలో పులులు-మేకలు, సింహాలు-శేష్లు అన్నీ సహ వాసంగా వుండేవిట. అట్లాగే అన్ని పాట్లవారు అన్ని కక్షల నాయకులు తమ తమ అభిప్రాయ భేదాలను దాచుకుని

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

యీ విషయంలో మాత్రం ఏకమైనారు. సైహూ టాండన్ లకు లేని శక్తి ప్రస్తుత వుద్యమానికి వున్నదంటే నిజంగానే దాన్ని ఆభినందించాలి.

ప్రస్తుతం మన ప్రజాసేవకులు, నాయకులు సరి కొత్త రాజకీయాల్లో ప్రవేశిస్తూ, పార్టీల నిర్మాణంలో, కొత్త పథకాల సృష్టిలో, వచ్చే ఎలెక్షన్ల ఆరాటంలో వున్నారు. తిన్నచోట తినక, వున్నచోట వుండక తిరిగి పనిచేస్తు వుండటాన యింటిదగ్గర వాళ్లకిచ్చే రేషను వాళ్లకు ఎన్ని పూటలకు సరిపోతున్నదీ అంత పట్టలేదు. బహుశ వారానికి సరిపోతున్నదనుకుని, ఒకపూట పస్తుంటామని శపథం చేశారు.

ప్రజలిదివరకే వారానికి రెండు పూటల పస్తుంటున్నారని తెలిస్తే ఒకపూట పస్తుండమని యెందుకు బోధిస్తారు? చేసిన శపథం ఎటూ చేశారు కాబట్టి కాసిని నీళ్లు చల్లుకుని తూచే కొట్టుకుని వారానికి మూడు పూటలు వుపవాస మంటామని మళ్ళీశపథం చేస్తే సరి. ఒక స్టేజీకి వచ్చిన తర్వాత తిండిమీద, వేషంమీద వ్యామోహం వదలాలి. మనసులో వుత్సాహం, పట్టుదల వుంటే మనిషికి తిండి దేనికి? ప్రజలకు యిప్పుడు ముందు కావలసింది వోటింగు హక్కు, ప్రాథమిక హక్కులు వగైరా అంటే.

(12వ పేజీ తరువాయి)

కున్నారు. ఈ విషయమై కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడికీ, పండిత సైహూకీ సిద్ధాంతరాధ్ధాంతాలు జరిగినవి. తుదకు కిద్వాయి రాజీనామా ఖాయమైంది.

* * *

అయితే బెంగళూరు సభవల్ల ఒక్క నికరమయిన ఫలితం రావచ్చు. ఈ తడవ కాంగ్రెసు తరపున ఎన్నికల్లో నిలిచే వారిలో ఎక్కువమంది ఉత్తమ శీలం కలవారు ఉండవచ్చు. అదే జరిగితే అవినీతి చాలవరకు తగ్గి, కాంగ్రెసు సంస్థపట్ల దేశంలో ఏర్పడ్డ తీవ్ర అసంతృప్తి, విముఖత కొంతవరకయినా తొలగవచ్చు. బెంగళూరు సభలో నాయకులు ఈ విషయమై హెచ్చరించటమేకాక, రాష్ట్ర కాంగ్రెసు అధ్యక్షులకు ప్రత్యేక నూదనలు చేశారు.

* * *

బెంగళూరు సభ ఆంధ్రులకు చాలా ఆశాభంగం కలిగించినదని చెప్పాలి. విశాలాంధ్ర స్థాపకకు ముఖ్యమయిన హైదరాబాద్ విభజన విషయమై కాశీకృష్ణరావుగారు ప్రస్తావించగా, సైహూ తీవ్రంగా ప్రతిఘటించారు. ఆ విషయం ఎత్తితే అసలు ఆంధ్ర రాష్ట్రమే ఉండదని

ప్రధాని మందలించారట. హైదరాబాద్ భవిష్యత్తును అక్కడివాళ్లే తీర్మానించుకోవాలినని, ఇతరులు అడగటానికి వీలులేదని కాంగ్రెస్ కార్యదర్శి వెంకట్రావుగారు సమర్థించారు కాని అది ఎవరిని సంతృప్తి పరిచిందో తెలియటం లేదు. హైదరాబాద్ లో వివిధ వర్గాలకూ ఏ విషయం మీద నయినా ఏకాభిప్రాయం ఉన్నదంటే, అది సంస్థాన విభజన మీదే నన్ను సంగతి జగద్విదితం.

అయితే తత్పూరితయులకు అంగీకారం కుదిరనవెంటనే సరిహద్దుసంఘం ఏర్పాటు చేయాలని కాంగ్రెస్ ఎన్నికల ప్రణాళిక చెపుతున్నది కనుక, మద్రాసుమీద హక్కులు వదులుకుంటేనే ఆంధ్రరాష్ట్రమన్నటువంటి అవమానకరమయిన వగతులను పై అధికారులు ఇకముందు విధించరని ఆశిద్దాం.

ఎన్నికలప్రణాళిక స్త్రీల ప్రాధాన్యతను ఉద్ఘాటిస్తున్నది కనుక ముందుగా హిందూ న్యాయశాస్త్ర సవరణ బిల్లు ఆమోదించబడి, స్త్రీలకు ఆర్థిక స్తోమత లభించాలని ఆశిద్దాము.

కథ, నాటిక

* వాద్రేవు శ్రీ బోగిపంతులు *

శ్రీ కారంలో అంతర్భూతమైనవి—కథ, నాటిక. కథానిక, కథానకము, చిన్న కథ—కథకు వ్యవహరించే వివిధపదాలు—‘స్కెచ్’ లేదా ‘గల్పిక.’ కథకంటె చిన్నది మాత్రమే కాకుండా చిత్రణ విషయంలో కూడా భేదం వున్నప్పటికీ స్థూల దృష్టితో కథల శీర్షికలోనికే తీసుకుని పోవచ్చు. ఈ ‘గల్పిక’ ల్లో క్లయి మాక్సు, ఆంటీ క్లయిమాక్సులు చెప్పకుండా వ్రాసుకు పోతున్నారు. ఇటీవల మన సాహిత్యంలో ప్రవేశ పెట్టబడ్డ కొత్త విభానాల్లో ఇది ఒకటి. ‘హిత శ్రీ,’ కొడవటిగంటి కుటుంబరావు, ఈ గల్పికలు వ్రాస్తున్నారు. వివిధ పాత్రల చిత్రణ సమగ్రంగా, విశిష్టంగా జరిగిన నాడు అట్టిదాన్ని ‘నవల’ అంటున్నాము.

‘నాటిక’ — ‘ఏకాంకిక’ — ‘ప్రహసనము’—ఈ మూడున్నూ కాల పరిమితిలో ఒకే ఒక సూత్రానికి బద్ధమై వుంటవి. నాటిక, ఏకాంకిక కేవలం ఒకేదాని పర్యాయ పదాలు—అది ఖచ్చితం! రెండిటిలోనూ దృశ్య విభజన సాదృశ్యమే. అయితే ఈ దృశ్య విభజన లేకుండా నాటిక వ్రాస్తారు కొందరు—వ్రాయనూ వచ్చు! కాగా, దృశ్య విభజనలో కొంత పరిమితి చూపబడాలి—ఇక ప్రహసనం—ఇది కూడా దృశ్య విభజన, కాల పరిమితులలో సాదృశ్యత కలదేకాని చిత్రణ విషయంలో వైచిత్రీ వుంటుంది. ఒక విశిష్టత

కనబడుతుంది. వక్రోక్తికంటె పరిహాసాక్తి ప్రాధాన్యత వహిస్తుంది—ప్రాధాన్యత మాత్రమే కాదు ‘పరిహాసాక్తి యుక్తం ప్రహసనం’ అని నిర్వచించుకున్నా అభ్యంతరం వుండదు సరికదా అది సత్యం, అవశ్యం కూడా! అయితే ఈ పరిహాసం విశ్వ జనీతనందివుండాలి. శుద్ధ మోటుగానూ, పచ్చి బూతుగానూ వుంటే అది విజ్ఞులకు అసహ్యం కలిగిస్తుంది కాని హాస్యమూ, పరిహాసమూ మాత్రం కాదు. సున్నితంగా వుండాలి రచన—మనసును నొప్పించేలా వుండరాదు—ఈ ప్రస్తావన కథా, నాటికల బాహ్య స్వరూప ప్రదర్శన మాత్రం.

పోతే తదితర సాహితీ విభాగాలన్నిటిలోనూ కథ, నాటిక బహుళ ప్రచారంలో వున్నాయి—బహుముఖ ప్రయోజనం సాధిస్తున్నాయి. ముఖ్యంగా కథలు విరివిగా ప్రచురింపబడడంతో అక్షరాస్యులయినప్పటికీ పెద్దపెద్ద గ్రంథాలను చదివి అర్థం చేసికోలేక నేర్చిన విజ్ఞానం కాస్తా కోల్పోతున్నవారికి పతన పిపాస ప్రవృద్ధమైంది పాడిందే పాటగా పోతూన్న ప్రాచీన సాహిత్యం మీద మోజు తగ్గిన వారికి కొత్త కనబడింది. నిజానికి—కథలు పరోక్షంలోవయోజన విద్యా ప్రచారానికి దోహద ప్రక్రియగా పరిణమించినయే. అప్రయత్నంగా సిద్ధించిన ప్రయోజనం ఇది. అయితే నేడు కానవస్తున్న కథకులందరి వల్లా ఈ ప్రయోజనం సిద్ధించిందా అని నిలదీసి

అడిగితే నోరు వెళ్లకెట్టడం వినా మరేమీ చేయలేదు. ఏమంటే నేటి కథకులు కొందరు అసభ్యకథల్ని సృష్టిస్తున్నారు. వీటివల్ల స్వత్రా తలంచుకున్న మేల్లు కలుగకపోగా కీర్తి మూడు తున్నాయి. ప్రపంచాన్ని అవినీతి వైపుకు, పశుత్వం దిశగా పరుగులు తీయించడానికి ఈ నాటి కొన్ని పత్రికలు అసభ్యపు కథల్ని సృష్టిస్తున్నాయి. జనత కల్లుతెరుస్తోంది—చూసి చూసి ఒక్కసారిగా బుద్ధి చెపుతుందీ పత్రికలకు—అంతే తప్పు మీరూ నేనూ ఎంతగా నెత్తి నోరూ మొత్తకున్నా కలిగే ప్రయోజనం 'కుండేటి కొమ్ము' లాంటిదే!

నాటిక—సంఘంలోని మరాచారాలను, దుర్మార్గాలనూ—అవి జరుగుతూన్న రహస్య మార్గాలనూ, వాటికి పూర్వరంగంలో వ్యవహరిస్తూన్న పెద్ద మనుష్యులనూ బహిర్గతం చేసింది. ప్రహసనం—ఆచారాదికాలను సహేతుకంగా తృణీకరిస్తూ హేళనచేస్తూ వానిలోని అసభ్యములను జనతకు ప్రదర్శించడంతో జనతా మనోనేత్రం మీది ఆచార సంప్రదాయ వినీల యవనికలు చిరిగిపోయి, జారిపోయి జీర్ణ

విశేష్టాలయినవి. సంస్కారావశ్యకతను శ్రామిక జనతమాడా గుర్తించగలిగింది. అందుకుగాను వారిని సమాయాత్తం చేసే భారం నాటిక తన పైన వేసుకొని నిర్వహిస్తూన్నది—కొంతవరకు కృతకృత్య కాగలిగింది. ఈ శీర్షికకు కారకుడు వీరేశలింగం పంతులే కావచ్చు. ఆ నాటి అవి నీతిని, దురాచారాలనూ తన ప్రహసనాలలో కడిగివేశాడు.

ఆ యీ పునాదులపై పుట్టి సమాజ హిత ప్రయోజనాలను సాధిస్తూన్న నాటిక, కథ సాహిత్యంలో సుస్థిరస్థానాన్ని ఏర్పరచుకొన్నది. ఇక వీని విషయమై జనత చాలినంత ప్రోత్సాహాన్ని ఇవ్వలేక పోతోన్నది. కొంతవరకు ఇందుకు కారణం నిరక్షరాస్యత—తరువాత అసభ్యకథల దిగుమతీ!

అయినా నాటి అపార ప్రయోజనాల దృష్ట్యా, అద్యతన భావిలో జనత—కథాకాదులకు, నాటికా కర్తలకు సముచిత స్థానాన్నిచ్చి, సత్కరించి తమ మహోజ్జ్వల భవిష్యత్ పథ నిర్మాణం చేయించుకోవాల్సివుంది—

వీకాంక నాటిక

“సా పా సా”

జి. యస్. సూరి

(సా)

[మధుసూదనరావు ఇంటిలో బిఠనాటి మధ్యాహ్నం రెండు గంటలకు. కాఫీ తాగటం అప్పుడే వూర్తి అవుతుంది. ఆయన భార్య రాజ్యం ఖాళీ కప్పలను మంట ఇంటిలోకి తీసికొని వెళ్తుంది. మధుసూదనరావు మర్తూ పంటాములను తొడగటం ప్రారంభిస్తాడు. ఇంతలో రాజ్యం హాలులోకి తిరిగి వస్తుంది.]

రాజ్యం : అప్పుడే జీను తగిలిస్తున్నారు. ఎక్కడికి ప్రయాణం?

మధు : అడిగావా? ఊం. ఇక పని అయినట్లే.

రాజ్యం : [నవ్వుతూ] అడిగినంతమాత్రాన అగిపోయే పని అదెంతదిలే. సత్కార్యం అయితే వెనుకా ముందూచూడ నవసరం లేదు. పోనీ తమరు నాకు కాస్తా కూస్తా శకున కాస్త్రం బోధించి ఉంటే ఇలాంటి పొరబాటు జరిగి ఉండేది కాదుగా.

మధు : ఇప్పుడు మించిపోయిందేమున్నదీ? టూకీగా వల్లె వేస్తా విను. పురుష సింహం బయటికి వెళ్తున్నప్పుడు సివంగి, ఎక్కడికీ అని అడగకూడదు. ఆలస్యంగా ఇంటికి తిరిగి వచ్చినప్పుడు మీ కోసం పడగావులు పడి కూర్చున్నాను అని అనకూడదు. చికాకుతో పాత తువరపు బ్లాడునో కొత్త కాలి బోల్లనో విసుక్కున్నప్పుడు అత్త మీది కోపం దుత్తమీద ఎందుకూ అని గొణగకూడదు. తెలిసిందా? మిగతా సూత్రాలు తరువాయి సంచికలో.

రాజ్యం : మనుమనల్లులు ముమ్మారులు. తమ దివ్య సూత్రాలు యథా తథంగా పఠించి, జపించి, కుంపట్లో హోమం చేస్తాను. నమస్తే సురూజీ.

మధు : మగవాళ్లకు బయటికి పోవటానికి అనేక కారణాలు ఉంటవి. అట్లా అడవయ్యా చెప్పు రాజ్యం?

రాజ్యం : అబ్బో ఏమి మగతనం! ఉమ్మాయ జగ్గాయలతో ఏదో సినిమా ప్రోగ్రామ్ ఉన్నట్లున్నది. అంతే కాదు మధు?

మధు : స్కూలువాళ్లకు అడపాలీసులు కావాలిట, అప్లయి చేయరామా? శ్రీ పత్తేవారుగామా! పప్పులో కాలు వేశారు.

[అంటూ కుర్చీ క్రింద పడుకున్న కుక్కపిల్ల తోక మీద కాలు వేస్తాడు. కుక్కపిల్ల కుయ్యోం మని అరుస్తుంది.]

రాజ్యం : [పకవక నవ్వుతూ] ఇతరుల కాలు ఎక్కడ వేసిందీ నిమార్కు చేసేముందు తమ కాలి విషయం కొంచెం చూచుకుంటే మంచిది మధు. ఇంతమా కల విచ్చారు కాదే తమ మహత్తర కార్యక్రమం?

మధు : ఏదో జర్నలిస్టుగా అఫోరించే మా బోంట్లకు మహత్తర కార్యాలు ఏముంటయ్యో చెప్పు. అలాంటివి చేసినా చేయించినా మామయ్యకు చెల్లి పోతుంది. మావన్నీ ఛోటాఛోటా పనులు రాజ్యం. తెలిసిందా?

రాజ్యం : ఆ తెలిసింది మీ ఇన్ఫీరియారిటీ కాంప్లెక్స్. ప్రతిదానికీ మా నాన్న ఒకడు వొరుగుతాడు ఒంటికాలు మీద తేవటానికి.

మధు : అంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది. మొన్న మీ అమ్మ వచ్చినప్పుడు ఏమిటి ఒకళ్ల చెవులు ఒకరు ఊరికే కొరుక్కున్నారు? ఇద్దరు ఆడవాళ్లు చేరితే సరి, ఒకటే గుసగుసలు. మగకాద్యాలాలు కలుసుకున్నప్పుడు చూడు ఎలా ఉంటాలో.

రాజ్యం : ఎలా ఉంటారా? కాఫీకప్పుల గలగలలు, సిగరెట్ల ఊడర, అమ్మలక్కిల కబుర్లు, ఎవరెవరు? ఏదో గొప్పగా చెప్పకస్తారు. అమ్మా మాతుళ్లు మంచి చెడ్డ అనుకుంటే ఆక్షేపణ!

మధు : ఆ రహస్యం నా పాపపు చెవులు వినకూడదు కామాలు పోసితే... చూడు రాజ్యం. నా బనియతుల సైజు నీకేమైనా జ్ఞాపకం ఉన్నదీ? ముప్పయిరెండా, ముప్పయి నాలుగూ, చెప్ప. తెచ్చుకోవాలి.

రాజ్యం : రెండు సైజులు ఎక్కువగానే ఉండ నివ్వండి. కాస్త చిరుబొజ్జ వచ్చినా చేసినా ఇబ్బంది ఉండదు.

మధు : ఏమోయ్ చిరుబొజ్జ అంటూ ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుతున్నావు. సంగతేమిటో కొంచెం బయటికి రానియ్యి. స్వయం పాకం చేసుకుంటే సుఖం లేదు.

రాజ్యం : కొంచెం తగ్గవోయ్ మధూ. నాకు కోపం వస్తుంది. ఇంతకు నీవు బహుశా వెళ్లితే ఒక పాను కాఫీ పొడి మాత్రం మరచిపోవద్దు. ఇంకా శీఘ్రంగా దయచెయ్యి.

మధు : మరేమీ అక్కరలేమా? మునుకులో గుద్దులాట ఎందుకు త్వరగా చెప్పు.

రాజ్యం : తెచ్చిపెట్ట దలచుకుంటే ఒక జాకెట్టుకు గుడ్డ తీసుకొనిపోండి.

మధు : ఆఁ అదీ! అసలు జాబితా ఇప్పుడు బయలుదేరింది. ఇంకా ఏమిటి? మరి దాని కిందికి చీర?

రాజ్యం : అన్నట్లు సంవత్సరాది మూడు రోజులేగా ఉన్నది. ఇవ్వుమైతే ఒక నూలుచీర కూడ తెస్తే మంచిది.

మధు : అయితే చీర నూలుది అన్నావు; మరి జాకెట్టు సిల్కుదా?

రాజ్యం : సిల్కు ఎందుకులే. ఇంగ్లీష్ వాయిలో లేకపోతే ఆగ్గండో తెస్తే చాలు.

మధు : పాపం. అవి చాలా చౌక అని కామా! ఏ రంగులో కావాలి?

రాజ్యం : ఏ రంగు అయినా ఫ్లేయిన్ గా ఉండేట్లు చూడు మధూ.

మధు : అవశ్యం. మరి కొలితలో.

రాజ్యం : చీర అరు గజాలు. జాకెట్టు గుడ్డ ముప్పాతిక పన్నా అయితే గజం పాతిక కావాలి. గజం పన్నా అయితే గజం సరిపోతుంది.

మధు : గజం పాతిక పన్నా అయితే ముప్పాతిక. అంతే కామా?

రాజ్యం : చురుకుదనం అంటే ఇలా ఉండాలి. పాదరసం వంటి మసను... మధూ, చీరకు దీటుగా ఉండే కలరులో జాకెట్టు గుడ్డ తీసికో తెలిసిందా? కొట్ట వచ్చేట్లు ఉండే రంగులు వద్దు సుమా!

మధు : గుండే చెరువా? ఇక శలవు పుచ్చుకుంటాను రాణీ సాఫేబా.

రాజ్యం : [దొంగ తుమ్ము తుమ్మి, నవ్వుతూ] తక్షణ దయచెయ్యి.

మధు : ఊఁ. దుశ్శకునం దుశ్శకునేన సుశ్శకునం అన్నారే? తలుపు వేసుకో.

(పా)

[ఆ రోజు సాయంత్రం 5 గంటలకు. రాజ్యం పోఫా మీద పడుకుని పత్రిక చదువుతూ ఉంటుంది.]

మధు : [తలుపు తట్టి] రాజ్యం! రాజ్యం.

రాజ్యం : వస్తున్నా మధూ, వస్తున్నాను. [లేచి వెళ్లుతుంది]

[తలుపు తీయగా మధు ప్రవేశించి పొట్లాలు బల్లమీద పెడతాడు]

మధు : [కుర్చీ లాగి] అమ్మయ్య, టీ వేడిగా ఉంటే కాస్త ఇవ్వు రాజ్యం.

రాజ్యం : ఇదుగో తెస్తున్నా. (Pause) పుచ్చుగో చూ. అలసినట్లున్నావు పాపం.

మధు : [టీ [త్రాగుతూ] చూడు రాజ్యం. కాఫీ పోడి పొట్లం పగిలినట్లుంది.

రాజ్యం : అంత మారంనుంచి భద్రంగా మోసుకొనివచ్చి గభాలున బల్లమీద పడవేయకపోతే నెమ్మదిగా పెట్టు కూడదూ ?

మధు : చవిటి నుంచి వచ్చిన గాడిద మాదిరి ఇన్ని సరుకులు నేను మోసుకు వచ్చినప్పుడు, కాఫీపోడి కాస్త పోగు చేస్తే తప్పు లేదులే. అద్దాంగ అక్మీవి ఆ మార్గం పంచుకోకపోతే ఎలాగు ?

రాజ్యం : ఇది చీర పొట్లం అనుకుంటాను. [కాగితాల చప్పుడు] ఆహా ! తమ పెట్టును మెచ్చుకుని తీరాలి. ఏమి నెలెక్షన్. ఈ పాలనాగమ్య చీర తప్ప కంటికి ఏదీ దికాయించ లేదు కామాలు !

మధు : పాలనాగమ్య చీరగా ! భలేదానివి. ఇది మధు బాల చీర అయితేను.

రాజ్యం : కాదు మధూ. మధుబాల చీరకు మధ్యగా బార్డరు ఉంటుంది.

మధు : ఏమో. పాపువాడు చెప్పింది అది. సర్దీస్ చీర అని, మరయ చీర అని, అంజలి చీర అని ఒక లక్ష చూపించాడు. ఒక్కటే నీ వంటి ఇల్లాలుకు తగినట్లుగా కనబడలేదు.

రాజ్యం : ఈ మూసివాయనం చీర నచ్చింది కాదూ ? ఈలాంటి చీరను మొన్న మొన్నటిదాకా కట్టుకుని పని చేసేదానికి ఇవ్వటం ఎరగవు మధూ ?

మధు : నీ చీరల దొంతరలలో ప్రతిదాని స్వీయ చరిత్ర నాకు గుర్తు ఎలా ఉంటుంది రాజ్యం ? నీకు తెలుసో తెలియవో గాని ఈ రంగు నీ వంటికి బాగా ఒప్పి ఉంటుంది.

రాజ్యం : చాలా సంతోషం. మీదైనా నచ్చితే అంతే చాలు.

మధు : పోనీ నచ్చకపోతే ఇది నాపను ఇచ్చి మరొకటి తెస్తానులే దిగులు పడకు.

రాజ్యం : దీనికి తాత చరొకటి తయారవుతుంది ; ఎందుకతే అనకురవు కష్టం.

మధు : నీకు ఇష్టమైనదేదో స్పష్టంగా మొదట చెప్పి ఉంటే కష్టవిస్తూంటారు లేకపోయేవి.

రాజ్యం : ఇష్టం, స్పష్టం, కష్టం—మాటలు దొర్లించటంలో అగ్ర తాంబూలం పుచ్చుకుంటావు. ఇంతమా జాకెట్టు చురచిపోలేదు గదా ?

మధు : మరచిపోవటమే ! ఆదిగో ఆ చిన్న నుంచి. దాని వ్యవహారం కూడ లేచి వెయ్యి.

రాజ్యం : [పొట్లం పిప్పి] ఊ, శవన కాస్త్రంలో యదార్థత ఉన్నదే తోస్తుంది మధూ. క్రెపిషన్ గుడ్డ కొన్నా వెండుకని ?

మధు : ఆరే భగవాన్ ! ఇది కూడా అంతే !

రాజ్యం : నాజూకైన ఇంగ్లీష్ వాయిలుతో ఆర్గండ్సో తెచ్చుంటే బొంతలాంటిది దీనిని తేవటమేమిటి ?

మధు : చూడు రాజ్యం. నాకు ఇవాళ ప్రత్యక్షతర, అన్నీ అస్తావిస్తం అవుతున్నవి. ఆ పాపువాడు మోసం చేసి అంటకట్టాడు. పోనీలే.

రాజ్యం : ఏమి కలరో చూస్తేగా. ఆ చీరకు దీనికి తూర్పు పడమరలంత వ్యత్యాసం ఉన్నది.

మధు : ఆ చీరమీద కాంట్రాబ్టుగా ఉంటుందని చెప్పాడు పాపువాడు. నన్నేమి చెయ్యి మంటాన్ ?

రాజ్యం : వాడు చెప్పాడు వీడు చెప్పాడు అనకపోతే కాస్త బుర్రను ఉపయోగించ కూడదూ ?

మధు : తెలివి ఒకడి సామ్య చెప్పు రాజ్యం ?

రాజ్యం : ఊ, సరే గాని గజం పన్నాది గజం పాతిక తెచ్చారేం. గజం చాలయ్య అని నెత్తిన నోరు పెట్టు కుని అరిస్తే.

మధు : నేను అంతే ఇవ్వ మన్నాను. ప్లెస్టోన్స్ కావాలా, చాఫీ కావాలా అని పాపువాడు అడిగాడు. అదైతే లేడీ ఫాషన్ అనుకుని ప్లెస్టోన్స్ అన్నాను.

రాజ్యం : నేను ప్లెస్టోన్స్ మానేసి ఎంత కాలం అయిందో తెలియదు మధూ?

మధు : నేను చెప్పేది విను. అయినా గజం చాలు అని నిక్కచ్చిగా చెప్పాను. కాని వాడు ఇది సన్నటి వాళ్లకా కొంచెం బొద్దువాళ్లకా అని అడిగాడు.

రాజ్యం : లావాటి తనాబీకి అని చెప్పారు. అంతేనా?

మధు : ఎచ్చే! అలా చెప్పలేదు. ప్రస్తుతం సన్న వారు క్రిందనే లెక్క అని చెప్పాను. ఎటు బోయి ఎటు వచ్చిన కాస్తా ఎక్కువ ఉంటేనే మంచిదంటూ ఫర్రుస చించాడు. ఇక ఏం చేసేది?

రాజ్యం : వాడి ముఖాన కొట్టి రావలసింది. ఇంత చదువూ చదివి గుడ్డల పాపువాడిచేత మసి వూయించుకున్నావు సిగ్గుచేటు మధూ.

మధు : నీ భర్త ఇందులో సిగ్గుపడటానికి ఈవణ్మాత్రమూలేదు. కాకపోతే ఒక పాతిక గజం మిగిలిపోతుంది. అంతేగా!

రాజ్యం : ఆ పేలికను చెరొక రోజూ మనం నెత్తికి చుట్టు కుందాములే. సరేనా?

మధు : మనమెందుకోయ్? ఒక చిట్టితల్లి పుడితే...

రాజ్యం : మధూ నాకు కోపం తెప్పించకు.

మధు : పోనీలే. నేను చెడ్డీ కుట్టించుకుంటాను. ఏం? అయినా రాజ్యం చిట్టితల్లి అంటే అంత ఉడికిపోతావేం? భగవంతుడు కిళ్లు మూస్తే...

రాజ్యం : మధూ! నాతో మాట్లాడకు ఇక. [నిట్టూర్పు]

మధు : రాజ్యం! రాజ్యం!

రాజ్యం : [మాట్లాడడు.]

(సా)

[అదే రాత్రి రి గంటలకు. రాజ్యం మధునూదనరావులూ చెరిఒక పడక కుర్చీలో ఆసీనులై ఉంటారు. చెరిఒక పుస్తకం చదువుతున్నట్లు నటిస్తూ ఉంటారు.]

మధు : రాజ్యం. ఎనిమిది దాటింది. భోజనంచేస్తాం రావూ?

రాజ్యం : నాకు ఆకలి కావటంలేదు. మీరు పోయి తినండి.

మధు : అయితే నాకు ఆకలి కావటంలేదు.

రాజ్యం : నాతో వంతా ఏమిటి? ఎవరికి కావాలిస్తే వాళ్లు తినాలిగాని.

మధు : పోనీ కాసిని పాలైనా తాగరాదూ?...మాట్లాడ వేం రాజ్యం.

రాజ్యం : నన్ను పలుకరించకుండా వుంటే నమస్కారం.

మధు : ఊఁ.

[బయటినుంచి కారు హోన్ ధ్వని. తరువాత తలుపు తట్టిన చప్పుడు]

చిట్టిపంతులు : [దూరంనుంచి] రాజ్యం! రాజ్యం!

రాజ్యం : వస్తున్నా నాన్నా.

[తక్షణపుతీసి చిట్టి పంతులుతో తిరిగి ప్రవేశం]

చిట్టి : ఏమర్రా! భోజనాలు అయినయ్యా?

మధు : లేదు మామయ్యా నీవు రొట్టెతిన వచ్చావా?

చిట్టి : ఆ. తినేబయలు దేరాను. ఏ మమ్మ రాజ్యం! ఒక ఊరిలో వున్నా వారానికి ఒక్కసారి కూడా కనిపించవు?

రాజ్యం : వస్తూనే ఉంటినిగా. మొన్న అమ్మ ఇక్కడికి వచ్చి వెళ్లటాన ఈ తడవ మాత్రం రాలేదు.

చిట్టి : ఇక వాడు సరేసరి. తుణం తీరికా...

మధు : దమ్మిడీ ఆదా ఉండదు. రెక్కల మీద బత్రికే వాళ్లం కాదుమరీ! కారు ఉన్నవాడివి కూతురూ అల్లుడూ ఎలా ఉన్నారో అని కాస్త చూచి పోగూడదూ?

చిట్టి : పిల్లనిచ్చిన సేనమామ అంటే ప్రతివాడికీ అబునురా. ఏమిటోయ్ నీవు చేస్తున్న అమలు! పోయిన వారం పత్రక కూడా బయటి కొచ్చినట్లులేదు.

మధు : కాగితానికి కాటకం తగిలింది. బ్లాక్ మార్కెట్లు వాళ్లు చాలామంది నీ క్లయంట్లు కామాల కొంచెం రాయితీగా ఏర్పాటుచేసి పెట్టరాదూ?

చిట్టి : లేవు ఇంటికి రారా మాస్తాను. దానికేమి గాని ఇంకా ఉండి తినకుండా కూర్చున్నారే ?

మధు : మీ పుత్రకారత్నం ఏకాదశి ఉన్నది. తోక వెంబడి నారాయణా అని నేను డిటో.

రాజ్యం : నేను అక్కలా చేక తినలేదు నాన్నా. తక్కిన వాళ్ళను అక్కలా అన్నానా ?

మధు : తక్కిన వాళ్ళకు కూడా మందంగా ఉన్నది మామయ్యా.

చిట్టి : ఏమర్రా ! చీలి జగడం వేసుకున్నట్లు స్పారే ! ఇంకా మర్రతనం వడలకిపోతే ఎలా అంట ?

మధు : జగడం ఏమిలేదు మామయ్యా. నేను ఇంతకూ ఈ రోజు బజారు వెళ్ళకుండా వుంటే సరిపోయేది.

రాజ్యం : ఇంతకూ నేను బజారు వెళ్ళేవాళ్ళని అడ్డు తగిలి గుడ్డు తెమ్మకుండా ఉంటే సరిపోయేది.

మధు : చీరల నాణ్యం నాకు కొంచెం తెలిసి ఉంటే బాగుండి పోయేది.

రాజ్యం : ఇంకొకళ్ళను బ్రతిమాలకుండా నాకు కావలసినవి నేను వెళ్లి కొనుక్కున్నా బాగుండి పోయేది.

మధు : నాపు వాడి మాయలో పడి పనికిరానివన్నీ పట్టుకుని రాకుండా ఉంటే ఏ గొడవా ఉండేది కాదు.

రాజ్యం : తెచ్చిన సరుకును చూసి మెచ్చి మేకతోళ్లు కప్పితే ఏ గొడవా ఉండేది కాదు.

చిట్టి : ఇదా మీ వ్యవహారం. మంచి సరాగమే. రాజ్యం ! ఏ గుడ్డ అయితే నేనుమ్మా ? నీవు ధరిస్తేనే దానికి అందం వస్తుంది.

రాజ్యం : అవి తెచ్చినందుకు నేనేమీ అనుకోలేదు నాన్నా. ఇదివరకు నేను కట్టికట్టి విసుకెత్తి పారవేసిన చీర లాంటిదే మళ్ళీ ఎందుకు తేవటం అని అడిగితే ఆ పెద్ద మనిషి ఏమి సమాధానం చెప్పాడో తెలుసా ? నాకున్న చీరల దొంతరలలో ప్రతిదాని స్వీయ చరిత్ర తనకేమి గుర్తు ఉంటుందీ అని వెలకారం. దొంతర్లుట దొంతర్లు. తానేమో మహా కట్ట పెడుతున్నట్లు.

మధు : నీవు చెప్పు మామయ్యా నాకు ఎలా గుర్తు ఉంటుందో. తడవ కొక కొత్త చీర కొంటుంది. బుల బాటంపడి అమ్మలక్కలందరిమందూ మెరిపిస్తుంది. ఇంతలో ఏ పుల్లమ్మో అలాంటి చీర కొనగానే ఇక దాని ముఖం చూడదు. పని చేసేదానికి రవాణా.

రాజ్యం : తన కష్టస్థాన తీసుకెళ్లి నేనేమీ దుబారా చేయ లేదుగా. మా అమ్మా నాన్నా ఇచ్చిన కొద్దో గొప్పో కూడదెట్టి నాకు సచ్చివి కొనుక్కుంటాను. మోజు తీరిన తరువాత నా యిష్టం వచ్చినట్లు చేసుకుంటాను. తన కెందుకూ అంటు.

మధు : విన్నావు గదూ ! ఆత్మయ్యా నీవూ చేసే గారాబం నా గొంతుకు చుట్టుకుంటున్నది. నేనేమి దొంతర్లు పోగు చేయలేదని వెక్కిరిస్తుంటే నేను ఏం చేస్తాను చెప్పు మామయ్యా.

చిట్టి : నీవు తెచ్చి తలకెత్తలేదని ఎవరన్నార రా ? తెచ్చేది కలిగి ఉండి కొత్తరకం తెస్తే బాగుండేది అనుకున్నది గాని. అంతే కాదు రాజ్యం ?

రాజ్యం : అంతే నాన్నా. నేను ముందుగానే చెప్పాను. గజం పన్నా అయితే గజం సరిపోతుందని.

మధు : కాస్తముందు దృష్టి ఉంచుకుని ఒక పాతిక ఎక్కువ తెచ్చినమాట నిజమే మామయ్యా. అదే నా దోషం.

చిట్టి : ఈ ఆడవాళ్ళ కొలతలతికమకలు మగ వాళ్ళకు ఎలా తెలుస్తుంది చెప్పు రాజ్యం. నా పెళ్లి అయి యాభైయేళ్లు అవుతున్నా మీ అమ్మ రవికకు ఎంత గుడ్డ కావాలో నాకు ఇప్పటికీ తెలియదు.

రాజ్యం : ఎక్కువ తెచ్చినందుకు కాదు. మిగిలిన పీలికనుటా—

మధు : నేను చెడ్డీ కుట్టించు కుంటాలే అన్నాను. అదీ నా తప్పు. ఊరికే పోనియ్యటం కన్న ఇది మంచిగాదూ మామయ్యా ?

రాజ్యం : ఆమాట అని ఊరు కంటేనా !

మధు : దేవుడి చలవన చిట్టితల్లి పుట్టితే బుడ్డిగాను కుట్టుకో వచ్చు అనబోయినా మామయ్యా.

రాజ్యం : అదే అనర్థమే. చిట్టితల్లిట! చిట్టితల్లి!

చిట్టి : పుట్టబోయేది చిట్టితల్లి అని ఎందుకు అనుకోవాలిరా?
చిట్టికంటే కానూడదా? అంతేనా రాజ్యం?

రాజ్యం : ఓ సాన్నా.

మధు : పుట్ట బోయేదీ! అయితే నా అనుమానం నిజమే!

అది తప్పే? ఆ అంటే తప్పు; ఊరి అంటే తప్పు.

చిట్టి : ఏ మమ్మా రాజ్యం! వాడితో చెప్పలేదా?

రాజ్యం : చెప్ప కుండా అంటేనే గంతులూ శివాలూ, ఇక చెప్పలే?

మధు : అన్యాయం, అసమంజసం, అకాశ్రియం. సూత్ర ధారుడికి తెలియకుండానే సువార్త దేశమంతటా తెలియటం! లే, భగవాన్!

చిట్టి : దేశమంతటా తెలియటం ఏమిటిరా? అది ఎవరితో అన్నదనీ? మొన్న మీ ఆత్మయ్య వచ్చిమాటల సందర్భంలో గ్రహించి నా చెవిన వేసింది. దానికి మాత్రం ఏం తెలుసు పసికూన?

మధు : అంతా పసికూనలే. నేనుమాత్రం ముసలి తాతయ్యను. అంతేన?

చిట్టి : నీవు ఎందుకవుతావురా? ముసలి తాతయ్యను కాబోయేది నేను. పిచ్చ కష్టాలు మాని భోజనానికి లేవండి. లే, రాజ్యం, లే.

రాజ్యం : ఆయనగారిని ముందు లెమ్మనండి.

మధు : ఆ యమ్మగారినే ముందు లెమ్మనండి.

చిట్టి : ఇద్దరూ లేవండిరా ఒక్కసారి. త్వరగా భోజనం చేస్తే సినిమాకు తీసికెళ్లుతాను.

మధు : సాగర్ లో మధుబాల ఫిలిం ఉన్నది చూదామా?

రాజ్యం : స్టార్ లో నర్తీస్ ఫిలిం ఉన్నది చూదామా?

చిట్టి : మల్లీ మొదలు. అంతా కుర్రతనం. కొంపలో పసివాళ్లు లేకపోతే వచ్చే గొడవే ఇది.

మధు : ఆ లోటు తీర్చివేస్తున్నాముగా. [నెమ్మదిగా]

అమ్మ దొంగా! చెప్పకుండా దాచిపెట్టావు కదూ?

రాజ్యం : ఎందుకు చెప్పాలేం? కొత్త చీర కట్టుకురానా సినిమాకు.

మధు : తప్పుకుండా.

చిట్టి : కట్టుకో తల్లీ. పండగకు మీ ఇద్దరికీ కొత్త బట్టలు పెడుతానులే.

మధు : అంత తేలికగా తప్పుకోలేవేమో మామయ్యా.

రాజ్యం : చాల్లే మధూ. ఎప్పుడూ గుంజుదామనే ఆలోచన.

చిట్టి : అంతకంటే కావలసినది నాకేమున్నదమ్మా? త్వరగా తినండి. తొమ్మిది కావస్తున్నది...వట్టి పిచ్చిబాగుల దంపతులు.

రాజ్యం, మధూ : పక పక నవ్వుతారు.

[తెర]

క రుణ

* బులుసు జీ. ప్రకాష్ *

కన్నాడొక ఉన్నవాడు
నన్నతి దుఃఖాంబుధిలో
ఇచ్చాడొక రూపాయిని
మాటలేక మంతిలేక —

చచ్చేశాయా భాధలు
యిచ్చేశానా రూపాయ్
మొక్కానతనికి మదిలో
ఒక్కసారి ఒంటరిగా —

కన్నాడొక లేనివాడు

మల్లీ నను బాధల్లో

పరిచర్యలు చేశాడే!

తిండిపెట్టి రేబవల్లు! —

ఇతనికేమి చేయగలను

చేసిందానికి ప్రతిగా —?

విత్తము కన్నా గొప్పది

కలదు సుమా! కరుణ సుమా! —

—: ఆ గ్రహ ను గ్రహ లు :—

తా దీ కొం డ రా ధా వ సంత

[వెనుకటి సంచికలో ఉమాదేవి సేనానాథుని కస్తూర్బా చికిత్సలయానికి వైద్యురాలు. సేనానాథుని కస్తూర్బా విద్యా విధాన మహిమోపాధ్యాయ శిక్షణ కేంద్రానికి ప్రధానోపాధ్యాయురాలైన ఆమెయే కాదు కేంద్రకర్తగారు కూడ వైద్యశాల వసతి గృహంలోనే ఉంటూ ఉమాదేవితో పాటు భావం కలిగి వుంటుంది. ప్రేమించి, ప్రేమింపబడి, వినాహమాడ నున్న తరుణంలో, ప్రియురగా తనకూ బాపూజీ ఆవర్య విషయాల్లో వచ్చిన వాగ్వివాదం విషయించగా, తిరిగి ఎవరి దోషమో వారు పోయిన తన తీవ్ర విషాదాన్ని గూర్చి ఒకనాడు ఉమాదేవి అనూభూతకు వివరించింది—ఇట్లా ఆగ్రహతప్తమైన మనస్సు, ప్రేమాద్రితమైన హృదయమూ—ఈ రెంటికీ తన బ్రతుకు రణరంగముకాగా, ఉమాదేవి కస్తూర్బా వైద్యాలయంలో సేవా దీక్షను పూని యున్నది—అంతట.....!]

౨

వరదా విద్యావిధానానికి ఆంధ్రనాయకుడు సేవా రామమూర్తి ప్రముఖాచార్యునిగా ప్రసిద్ధి పొందినాడు. ఆర్యనాయకంగానికి కుడిచేయేట అతడు. బాపూజీ ఏలాంటి అనుమానం వచ్చినా అతన్ని అడగవలసిందేనట. ఎం.టి.బి. శరీక్షలో కృతార్థుడై ప్రభుత్వ కళాశాలలో ఆచార్యుడుగా ఉంటూ, ఏకాగ్రణం చేతనో ఉద్యోగానికి రాజీనామానిచ్చి మతిపోయినట్లు రెండేళ్లు దేశంఅంతా తిరిగి నాడు. ఆ వెనక సేవాగ్రామంవచ్చి మహాత్మాజీకి ప్రియ శిష్యుడయినాడు. బాపూజీ ఆదేశం ప్రకారం పంపొమ్మిది వందల నలభై, నలభైరెండు సంవత్సరాల సత్సాగ్రహోద్యమాలలో జైలుకు పోయినాడు. హరిజనసేవలో పేరుపొంది నాడు. ఆ వెనక వరదా విద్యావిధానంలో శిక్షపొంది, అదే తన తీవ్ర స్వస్థంగా మలచుకొని, వరద సరస్వతినే భక్తితో ఆరాధిస్తూ, ఆ దేవికి అమూల్యమైన నూతనాధరణాలు అనేకం సమర్పించుకున్నాడు.

వరద సరస్వతికి 'ఖాదీ' ఆధ్యాత్మిక రూపమైన చిన్నమట. ఖాదీయే భారతీయ స్వరాజ్య సంపాదనానికి మూలకారణమైనదట. ఖాదీయే అహింసావ్రత రూపమట.

[ప్రపంచమంతా బట్టల మిల్లలతో నిండిఉన్న ఈరోజులలో, ఆ మిల్లలలోనుండి సర్వనాగరికతలూ పుణికి పుచ్చుకొన్న వస్త్రాలు ఉద్భవించే ఈ కాలంలో, ఆ వస్త్రాలపైన ఇచ్చ చంపుకొని, నూలు స్వయంగా వడికి నేసుకొని, కట్టుకొనే భావం మహాపురుషులు చేసే తపస్సు వంటిదట.

భారతదేశం వ్యవసాయదేశమట. ఎవరికయినా తిండి వ్యవసాయంలోనుండే ఉద్భవించాలికదా! వ్యవసాయం ఒక విశ్వమే! విద్య అంతా వ్యవసాయంలోనే ఇమిడి ఉందంటాడు సేవా రామమూర్తి. సర్వకళలూ అందులోనుండే ఉద్భవించాయట. వ్యవసాయంలోని ప్రతిభావమూ కళాపూర్ణమేనట. నేల సరిచేయడం, దున్నడం, విత్తుపెట్టడం, నీరు ప్రవహింపజేయడం, కలుపు తీయడం, పంట పచ్చగా పెరగటం, బంగారంలా పండడం, పంట పోగుచేయడం అన్నీ విద్యాపూర్ణాలట.

వరదా విద్యావిధానవేత్త అవడంచేత అనేక రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలవారు సేవా రామమూర్తిగారిని పిలుస్తూ ఉంటారు. ఆయన ఆయా రాష్ట్రాలకుపోయి, అక్కడ వరదా విద్యావిధానం అచిచ్ఛన్నంగా జరిగేటట్లు చూస్తూ, ఆయా రాష్ట్ర నైజాన్నిపట్టి, ప్రజాచారాలనుబట్టి,

ఆ గ్రహం ను గ్రహం లు

కావలసిన మార్పులను చేస్తాడానికి సలహా ఇస్తూ సంచారం చేస్తూ ఉంటారు.

ఒక్క నిమేషం ఊరికే ఉండలేదు. ఎప్పుడూ రాత్రిం వడుకుతూనే ఉంటాడు. నిద్ర తక్కువ. శలాకులా ఉంటాడు. అంత చిన్నతనంలోనే జుట్టు నెరిసిపోయింది. కొలనాము. అంటక త్రిరివేసుకొని, పీలక ఉంచుకొన్న జుట్టు. తాను వడికి తానే నేనుకున్న ఖద్దరు అంగవస్త్రం కట్టుకుంటాడు. ఒక దుప్పటి పైన కప్పకుంటాడు. నవ్వుడం ఎరగడు. అతి శాంతంగా మాట్లాడుతాడు. అతనికి కోపం తెప్పించడం బ్రహ్మకై నా తరం కాదంటారు.

సేవా రామమూర్తిగారిని శివగాం వెళ్లి అనసూయాబాయి కరేండకర్ గారి బాలికా విద్యాకేంద్రం పరీక్షించి రావలసిన దని ఆర్యనాయకంగారి ఆదేశమయినది.

ఆయన వస్తున్నాను, అని వ్రాసి అన్న రోజు శివగాం నకువచ్చారు. అనసూయాబాయి ఆయనను ప్రత్యుత్తానం చేసి ఆయనకు బస ఏర్పాటుచేసింది. స్నానాదికాలు నిర్వర్తించు కొని, శివగాం అంతా చూడటానికి బయలుదేరారు.

దేశంలో ఎన్నో రాష్ట్రాలలో దారిద్ర్యదేవత తాండ విస్తున్నది. గ్రామాలలో పరిశుభ్రము హుళిక్కి. ఒక గ్రామానికి మరొక గ్రామానికి సరియైన బాటలులేవు. పంటలు తక్కువ. వ్యవసాయవిధానము హీనంగా పాత పోకిడలుగా వెడలుతున్నది. గ్రామ పరిశ్రమలు కన్నీళ్లుతుడుపు. ప్రజల ఆర్థికస్థితులు సరిగా గ్రహింపలేక అనేక బాధలు పడిపోతున్నారు. నూతనంగా సంపూర్ణ స్వరాజ్యం సంపాదించుకొన్న భరతదేశం సర్వతోముఖంగా వృద్ధిపొందాలంటే ఎన్ని కష్టాలకో లోనుకావలసి ఉంటుంది అనుకుంటూ, ఆ గ్రామంలోని కాంగ్రెసు నాయకునితో కలిసి అనసూయా బాయి విద్యాకేంద్రానికి వెళ్లి నాడు సేవా రామమూర్తి.

సేవా రామమూర్తి వస్తున్నారని ఉత్తరంవచ్చిన విషయం ఉమాదేవి దగ్గరకు వెళ్లి అనసూయాబాయి చెప్పింది.

“ఎవరాయన? పేరు విన్నాను. కాని ఎప్పుడూ చూడ లేదు అక్కా!”

“మీ ఆంధ్రదేశస్తుడే!”

“అదేమి పేరు ఆయనకు?”

“అసలు పేరు ఏదో ఉండటమ్మా! కాని తనకేదయినా పేరు ప్రసాదించమని మహాత్మాగాంధీజీని అడిగినారట! ఆయన నవ్వుతూ ఈపేరు పెట్టినారట! అప్పటినుండీ అదే నిలిచిపోయింది.”

“అల్లాగా! వారు తప్పక మా కస్తూరిబా వైద్యాలయము, సరోజినీ రోగి నిలయము, కమలా శిశుపోషణ కాల అన్నీ చూడాలి. తప్పక తీసుకురా అక్కా!”

“తప్పక!”

2

సేవా రామమూర్తిగారూ, అనసూయాబాయి ఆయన శివగాం వచ్చిన మరునాడుదయం కస్తూరీబా వైద్యాలయానికి వచ్చినారు. వైద్యాలయం అతిథి మందిరంలో ఇద్దరూ కూర్చుండి ఈ సంగతీ ఆ సంగతీ మాట్లాడుకుంటున్నారట.

ఆ సమయంలో డాక్టరు ఉమాదేవిగారు ఒక ఫురిటి కేసులో నిమగ్నురాలై ఉన్నది. పది పేను నిముషాలు గడుచునప్పటికి కేరు కేరు మంటూ నూత్న శిశువు తన జన్మకు తానే నాంది పాడుకున్నది. అప్పటికి మూడు గంటలనుండీ ఉమాదేవి ఆ కేసులో నిమగ్నురాలై ఉన్నది. పురుడు చాలా గడ్డుకేసుయినా అతి మెలకువతో, కాశల్యంతో, ప్రతిభతో, వైద్యం నడుపుకు రావడంవల్ల, మాతాశిశువులకు ఏమీ మొప్పం రాకుండా పురుడు వచ్చింది.

ఉమాదేవి వైద్య చాతుర్యం అంతా వర్ణిస్తూ సేవా రామమూర్తిగారితో చెప్పున్నది.

“ఎవరీ ఉమాదేవి?”

“ఈమె మీ ఆంధ్రబాలికే! అసలు పేరు ఏదో ఉండటం. “ఉమాదేవి” అని శ్రీ కొండా వెంకటప్పయ్య పంతులుగారు పెట్టారట!”

“ఎవరూ? మా దేశభక్తుడే! ఎవరు చెప్పా ఈ అమ్మాయి? గుంటూరు జిల్లా!”

“కాదు గురువుగారూ! గోదావరి జిల్లా!”

ఇంతలో ఉమాదేవి చేతులూ అవీ కడుక్కుని, వైద్యపు దుస్తులు మార్చుకొని, వీరిరువురూ కూర్చున్న చోటులోనికి (తరువాయి 41వ పేజీలో)

గతదినాల వివాదగాఢలు వినాలనుకుంటే, నా మెట్లపై కూర్చుని జలతరంగాలు వినిపించే కలస్వనాన్ని ఆలకించండి :

అప్పుడే అశ్వయుజ మానం రాబోతున్నది. నది వరదలతో నిండివున్నది. నా నాలుగుపాళ్లు మాత్రమే యికా వైకే వున్నాయి. నీర్లంకా తీరం మీదుగా చెచ్చగా విగలాడి, ప్రక్కనున్న పల్లపురూముల్లోని మామిడి లోపులు తడిసిపోయాయి. మామిడి కొమ్మల క్రింద, కొమ్మలను అంటుతూ, గడ్డి దట్టంగా యేవుగా పెరిగింది. నదిమలుపులో మాడు యెడైన యిటుకరాళ్లగుట్టలు సగంవరకు నీళ్లలో మునిగిపోయాయి. నదీతీరపు ఘనవృక్ష మూలాలకి బంధింపబడి వున్న చేపలు, పట్టునావలు సూర్యోదయపు నది పొంగులకి అలలమీద ఉయ్యాలల్లాగు అటూయిటూ పూగుతున్నాయి. నైకతీరపు రెల్లు గడ్డిమీద నూర్చుని లేత కాంతులు అప్పుడే అందంగా పడుతున్నాయి. ఇంకా రెల్లు మొక్కల తలలమీద తెల్లటి పూలకుంచెలు నిండుగా పెరగలేదు. అప్పుడప్పుడే కొంచెంగా విచ్చిన పూలు గాలికి మెల్లగా కదులాడు తున్నాయి.

నూర్చుని తొలికాంతి ప్రతిఫలించే నదీ హృదయం మీదికి, చిన్న చిన్న పడవలు తెరచాపలెత్తుకొని బయలు దేరినాయి. స్త్రీలు లిందెలు తీసుకుని, నీళ్లకోసం నా రేవుకి వచ్చారు. ఇదే 'కుసుమ' కూడా నా మెట్లమీదికి స్నానానికి వచ్చే సమయం.

కాని యెందుకనో 'కుసుమ' ఆ రోజు స్నానానికి రాలేదు. ఆమె స్నేహితురాళ్లు భవన, స్వర్ణ—యిద్దరూ రేవులో కుసుమను గురించి మాట్లాడుకుంటూ— విచారిస్తున్నారు. వాళ్ల ప్రియస్నేహితురాలు 'కుసుమ' యెక్కడో యీ నదికి చాల దూరంలోవున్న అత్తగారింటికి వెళ్లిందట! నిత్యమూ తమతో కలిసి, ఉల్లాసంగా కబుర్లు చెప్పకుంటూ, నవ్వుకుంటూ, ఆడుకుంటూ స్నానం చేసే నది మెట్లనీ, స్నేహితురాళ్లనీ విడిచి క్రొత్త మనుషుల్లోకి, క్రొత్త ప్రదేశాల్లోకి, క్రొత్త యింటికి వెళ్లింది!

కాలం గడిచే కొద్దీ, ఆమె విగ్రహం నామనసు నుంచి తొలిగి పోయింది. నా రేవులోకి నిత్యమూ స్నానానికి వచ్చే కుసుమ స్నేహితురాండ్రుకూడా కుసుమని గురించి పూర్తిగా మరిచి పోయారు. వాళ్లు యెన్నడూ యిక కుసుమను గూర్చి నా రేవులో మాట్లాడినట్లు నాకు విని పించలేదు!

ఇంతలో ఒకరోజు సాయంకాలం మళ్లీ నా పాత స్నేహితురాలి మృగుపాదాలను గుర్తుకి నామెట్ల మీదులు పులికింది! యిప్పుడు 'కుసుమ' పాదాలకి పూర్వం వున్న మధుర సంగీతం లేదు! వట్టి బోడి పాదాలు; యే అలంకారమూ లేదు!

కుసుమ వికంతునైందని విన్నాను. ఆమె భర్త యేవో మూరజేళ్లాల్లో పనిచేసేవాడట. కుసుమ అతన్ని ఏ వొకటి రెండుసార్లు కంటే యెక్కువ మాడలేదట. యింతలో తన భర్త మరణించాడని కుసుమకి ఒక వుత్తరం వచ్చింది. పట్టు మని యెనిమిదేళ్లు నిండా యోలేనో కుసుమ పాపం వికంతు నైంది! బొట్టూ, కాటుకా, గాజులూ వికంతు అయ్యాయి. కన్నీళ్లతో మళ్లీ తిరిగి కన్నవారింటికి వచ్చింది! కుసుమ విచార వదనాన్ని చూచి, నాకుండే దుఃఖంతో పొంగులెత్తింది!

అప్పుటికి ఆమె పూర్వ స్నేహితురాళ్లు 'భవన', 'స్వర్ణ', 'విమల' వినాహాలై అత్తవారిండ్లకి వెళ్లారు. ఒక్క 'సురళ' మాత్రం వుంది; ఆమె కూడా రేపామాసో పెళ్లై, అత్తవారింటికి పోబోతోంది.

గంగానది అనంత వర్షవాహినులతో అతిస్థిగుకాలంలో గట్టులంత నిండినట్లు—కుసుమ కూడా కాలగమనంలో అనతికాలంలోనే, సంపూర్ణ సౌందర్య యావ్వన వతి అయింది! ఉత్సాహం యేనాడో నశించి, విచారం ఘనీ భవించిన ఆమె దీన వదనము, కాంతి విహీనమైన, మాసిన ఆమె దుస్తులు—ఆమె యావ్వనం పురుషులకి కన్పించకుండా వాళ్లకిళ్లకి ఒక పొగముసుగును కప్పింది. యేళ్లకియేళ్లు దొర్లిపోతున్నాయి, కాని 'కుసుమ' సంపూర్ణ యావ్వనానికి అని యెప్పుడూ గుర్తించలేదు!

ఒకనాటి సుందర ప్రాభాతాన యెక్కడినుంచో సన్నటి దీర్ఘకాయుడైన సన్యాసి వొకడు వచ్చి నా కెదురుగావున్న శివాలయంలో నివసించటం ప్రారంభించాడు. అతని రాక గ్రామమంతా తెలిసింది. అడవాళ్లంతా తమ బిందెల్ని బైటపెట్టి, ఆలయంలోని సన్యాసి చుట్టూ గుమికూడే వారు.

జనం గుంపులు రోజురోజుకీ పెరగటం ప్రారంభించారు. సన్యాసి కీర్తి స్త్రీ లోకంలో అతిశీఘంగా వ్యాపించింది. రోజూ అతను యేదో వొక పవిత్ర గ్రంథపఠనం చేసేవాడు. ఒకరోజు వేదపారాయణమూ, మరోరోజు గీతా వ్యాఖ్యానమూ చేసేవాడు. అతని ఆమూల్య సలహాల కోసం, మంత్రాల కోసం, మందుల కోసం రకరకాలుగా జనం అతన్ని ఆశ్రయించేవాళ్లు.

యిలా కొన్ని మాసాలు గడిచినయ్. ఏప్రిల్లో ఒకనాడు మూర్ఖగ్రహణ సమయంలో గ్రామ గ్రామాలనుంచీ జనం గంగా స్నానానికి రాసాగారు. వాళ్లు స్నానాలు చేసి, సన్యాసి దర్శనం కోసం గుంపుగుంపులుగా పోతున్నారు. వాళ్లల్లో 'కుసుమ' అత్తవారి గ్రామం నుంచి వచ్చినవారు కూడా వున్నారు.

అప్పుడే మారోగ్దయమైంది. సన్యాసి నా మెట్లమీద కూర్చుని, చేతిలో జపమాలను త్రిప్పతూ—రుద్రాక్షులు లెక్కిస్తూ జపం చేస్తున్నాడు. తీర్థస్నానానికి వచ్చిన ఒకామె ప్రక్క నున్నామెని మోచేత్తో పొడుస్తూ, గడ్డం క్రింద చేయిపెట్టుకుని సన్యాసిని ఆశ్చర్యంగా జూస్తూ—

“అతను కుసుమ భర్తకాదా!” అన్నది.

మరోకామె తన మునుగును తొలిగించి పరీక్షగా చూచి—

“వాడే! యింకా అనుమానమేమిటి? మనవూరి చతర్ల చిన్న కొడుకూ!”—అన్నది.

“అదే ముక్కో, అవే కళ్లు, అవే కనుబొమలూ!” అని మూడో అనిడ అనంగానే, చెంబుతో నీళ్లు మంచు కంటూ, అతని వంకచూడవైనా చూడకుండానే ఒక్క నిట్టూర్పు విడుస్తూ—“యింకా వాడెక్కడున్నాడు?”

పూరిక మన విచ్చిగాని! వాడేనాడో పోయాడు. మళ్లా రావటం కల్ల!” అంది అతిజాలిగా.

‘వాడికి యింత పెద్ద గడ్డమెక్కడిదీ?’

‘వాడసలు యిలా సన్నగా పుల్లలాగుండేవాడా?’

‘వాడింత పొడుగక్కడిదీ?’—ఇలా నలుగురూ నాలుగు విధాలు చెప్పకుని, చివరికి అతను కుసుమ మొగుడు కాదనే నిర్ణయానికి వచ్చారు. అంతటితో వాళ్ల సంభాషణ సద్దు అణిగింది.

ఒకనాటి సాయం సమయాన, పూర్ణచంద్రుని పసిడి కాంతులు నా హృదయంపై ప్రతి ఫలిస్తున్నయ్. అప్పుడే కుసుమ వచ్చి, నారేవులో యింకా నీళ్లపైకి మిగిలివున్న ఒక్క మెట్టుమీద ఏకాంతంగా కూర్చుని, నాలోకి తొంగి చూస్తోంది.

గిలకోళ్ల ‘రుయ్యి, రుయ్యి’ మనే కూతలతో వాతావరణం గంభీరంగా వున్నది. దేవాలయపు తుది ఘంటా నాదం ఆవలి తీరపు చెట్లగుంపుల చీకటి నీడల్లో కలిసి పోయింది. గంగానది వినిర్మల జలంలో వెన్నెల రేఖలు మెరుస్తున్నయ్. నాతీరము ప్రక్కనే, పొదల నీడలూ, దేవాలయ గోపురపు నీడలూ, తాటితోపుల నీడలూ దెయ్యాల్లాగు వ్యాపించినయ్. నక్కల భయంకరమైన కూతలు ఒక్కసారి లేచి, మళ్లీ క్రమంగా నిశ్శబ్దంలో కలిసి పోతున్నయ్.

అప్పుడే సన్యాసి పవిత్ర దేవాలయాన్నుండి ప్రకాంత వాతావరణంలో యేకాంతంగా నావైపు నడిచివచ్చి, నామెట్లు కొన్నిదిగి, హఠాత్తుగా ప్రక్కనున్న ‘కుసుమ’ను చూచి గిర్రన వెనక్కి తిరిగాడు. కుసుమ లేచి తలెత్తి అతని వెనకాలే చూచింది. ఒక్కసారి ఆమె మాన సాకాశంలో పూగ్వుపు జ్ఞాపకాలేవో తట్టితలా తళుక్కున మెరిసినయ్! ఆమె యింకా అలాగే సన్యాసివైపు మరో లోకపు మధుర స్మృతులతో చూస్తోంది! ఆమె తలపై మునుగుజారి, వెన్నెల కాంతులు ఆమె లేత చెక్కిళ్లపై మెత్తగా మెరిసినయ్!

న ది మె ట్లు

ఓ గుడ్లగూబ వాళ్ళిద్దరి నెత్తిమీదుగా కూస్తూ యెగిరింది. కుసుమ ఆహత వికటంతోనే ఉలికిపడి, తన జాచిన ముసుగును తిరిగి ముఖంపైకి సవరించుకుని, సన్యాసి పొదాలకి నమస్కరించింది.

సన్యాసి ఆమెని అగిర్విచించి, “నీ పేరేమిటమ్మా?” అని ప్రశ్నించాడు.

‘కుసుమ’ అని ఆమె అతినెమ్మడిగా సమాధాన మిచ్చింది.

వాళ్ళ సంభాషణ ఆ రాత్రి అంతటితోనే ఆగిపోయింది. కుసుమ నెమ్మదిగా సమీపంలోనే వున్న తన యింటికి వెళ్లింది. సన్యాసి మాత్రం అలాగే నా మెట్టుమీద కూర్చుని, చంద్రుడు ప్రాగ్విశ్రాంతి పశ్చిమానికి వచ్చేవరకూ నిశ్చలంగా ఆలోచించి ఆలోచించి, చివరికి తననీడ తన ముందుకు సాగటం చూచి, చాల ప్రాద్దుబోయిందని తెలిసి నెమ్మదిగా దేవాలయం వైపు నడిచివెళ్లాడు.

అరోజునుంచీ అనుదినం కుసుమ వచ్చి సన్యాసికి నమస్కరించేది. అతడు భగవద్గీతని పఠించేటప్పుడు దేవాలయపు స్తంభం చాటునే నిలబడి వినేది. ప్రాభాత పూజ అయిన తరువాత, అతను కుసుమకు మతమాహాత్మ్యాన్ని గురించి బోధించేవాడు. అది ఆమెకి అర్థం కాకపోయి నప్పటికీ, శ్రద్ధగా అర్థం చేసుకోవటానికి ప్రయత్నించేది. అతని ఉపదేశానుసారంగా ఆమె నడిచేది. భగవత్పూజా విషయాల్లో ఆమె అత్యంత శ్రద్ధాభక్తులతో ఉండేది. ప్రతి ఉదయం పవిత్ర గంగా జలంతో ఆలయాన్ని శుభ్రం చేసి, దైవ పూజకి తోటలోని పుష్పాలను కోసి తెచ్చేది.

శీతకాలం తుదిరోజుల్లో పడ్డది. యింకా చల్లగాలులు వీస్తూనే వున్నయ్. సాయంకాలాల్లో మాత్రం అప్పుడప్పుడు వసంతపు ఆనంద వాయువులు దక్షిణ దిశనుండి వీస్తున్నాయి. గ్రామంలో నుంచి కోలాహలీ సంగీతాలూ, ఫ్యాక్టరీల కూతలూ నెమ్మదిగా నా వైపు వచ్చి, మళ్ళీ నిశ్చలంలో లీనమౌతున్నయ్. నావికులు తమ నావలకు తెడ్లువేసి పని లేకుండా, ప్రవాహవేగంలో తెరచాపలెత్తి, ఆనందంతో పాటలు పాడుకుంటూ కూర్చున్నారు.

అదేసమయంలో కుసుమ నా రేవుకిగాని, దేవాలయానికిగాని, సన్యాసి దగ్గరికిగాని రావటం మానేసింది. తరువాత కొన్నాళ్ళవరకూ ‘కుసుమ’ వార్తలు నాకేమీ తెలియలేదు.

మళ్ళీ ఒకనాడు కుసుమ—సన్యాసి యిద్దరూ అనుకోకుండా నా మెట్టుమీద వచ్చి కూర్చోవటం చూచి నా కాళ్ళనొంకేసింది!

కుసుమ జ్ఞాభారంతో తలవంచుకుని నేలకేసి చూస్తూ—

“నన్ను పిలిపించారటగా, స్వామీ!” అంది నెమ్మదిగా.

“ఓహో, పిలిపించాను—యిన్నాళ్ల నుండి దైవ ప్రార్థనకి రావటం మానేసిన కారణం తెలుసుకుందామని...”

ఆమె మానంగా నిలబడ్డది.

“నీ మనస్సులోని విషయ మేమిటో దాపరికం లేకుండా చెప్పమ్మా”

తనతలను ఒక ప్రక్కకితిప్పి—

“నేను మహాపాపిని, స్వామీ! అందుకనే దైవ పూజను మానివేశాను!”

“కుసుమా! నీ హృదయంలో యేదో పెద్ద బాధ వున్నట్టున్నది.”

ఆమె మనస్సు కొంచెం మౌనమైంది. పైట చెరగును ముఖం మీదికిలాగి, సన్యాసి పాద సమీక్షంలో నా మెట్టుమీద కూర్చుని యేడ్చింది—సన్యాసి కొంచెం జరిగి—

“అమ్మా నీ హృదయంలోని బాధయేమిటో చెప్పు, ఉపశమన విధానం చెబుతాను!”

గాఢ విశ్వాస పూరితమైన కంఠస్వరంతో అక్కడక్కడా మాటలకోసం కొంచెం తడబడుతూ చెప్పింది:

మీరు ఆజ్ఞాపిస్తున్నారు కనుక చెబుతున్నాను. కాని స్పష్టంగా వివరించలేను! అది మీ దివ్యశక్తితో మీరు పూహించవలసిన విషయం. నా హృదయంలో ఒకరిని

భక్తితో దైవసమానంగా పూజించాను. అతని మీది ప్రేమానందంతోనే నా హృదయమంతా నిండిపోయింది. ఒకనాడు స్వప్నంలో నాహృదయ ప్రియుడు నా దక్షిణ హస్తాన్ని తన వామహస్తంతో పట్టుకుని, నాచేవిలో యేవో ప్రేమ విషయాలు చెబుతున్నాడు. అదంతా నాకు ఎంతో సహజంగా తోచింది. కలకరిగి పోయింది గాని, ఆ స్వప్నసుభవం మాత్రం నా మనస్సుపై మాయని ముద్రల్ని వేసింది! మరునాడు అతన్ని చూచేసరికి, మరొక రూపంలో అగుపించాడు. ఆ స్వప్నదృశ్యం నన్నెప్పుడూ వెంటాడుతోంది! అతని విడి యెంతదూరం పారిపోదా మన్నాగాని, అతని దివ్యస్వరూపం నా మనోదర్శణంలో మనోహరకాంతులలో తేజరిల్లుతోంది! ఆ నా ప్రియుని సంప్రాప్తి కోసం నాహృదయం తహతహ లాడుతోంది!

ఆమె తన కథ చెబుతూ జలజలకారే కన్నీళ్లని తనపైట చెరగుతో తుడుచుకుంటోంది. ఆమె విచార పదనాన్ని చూచి, సన్యాసి తన కాలితో నా మెట్లని యే భావంతోనో గాని, గట్టిగా నొక్కుతున్నాడు. ఆమె తన కథ పూర్తి చేయగానే—

“నీవు స్వప్నంలో చూచిన వ్యక్తియెవరో, చెప్పు?” అని సన్యాసి ఆమెని ప్రశ్నించాడు.

“చెప్పలేను, స్వామి!”

“నీవు తప్పక చెప్పాలి?” గట్టిగా అడిగాడు.

“తప్పదా? ప్రభూ!”—

“తప్పదు...ఈ కానీ...”

ఆమె ఒక్కసారి భోరున మేడుస్తూ,

“ఆ వ్యక్తి మీరే ప్రభూ!” అని నా మెట్లమీదపడి వెక్కిరించి యేడ్చింది.

ఆమె స్మృతికివచ్చి, లేచి కూర్చున్న తరువాత—

“నేను యీరాత్రే యీ దేవాలయాన్ని విడిచి— నీకు మళ్ళీ కనపడకుండా వెళ్లిపోతున్నాను. నేను సన్యాసి నని నీకు తెలీదా?—యీ లోకంలో నా కెలాటి సంబంధమూ లేదు! ఇక నన్ను మరిచిపో” —అని శాంతంగా సన్యాసి ఆమెకి చెప్పాడు.

“అలాగే కానీండి, ప్రభూ!”—అన్నది కుసుమ షీట స్వరంతో.

సన్యాసి అక్కడనుండి బయలుదేరుతూ—

“కుసుమా, యికశైలవు!” అన్నాడు.

కుసుమ అతని పాదరజాన్ని తీసి తన శిరస్సున ధరించింది. తరువాత సన్యాసి—అక్కడ నుండి వెళ్లి పోయాడు.

చంద్రుడు అస్తమించాడు; రాత్రి కాటుకలాగా నల్ల వైంది. నాకు నీటిలో యెవరో అగపడ్డట్టు పెద్దదవ్వని వినిపించింది. ఆకాశంలోని నక్షత్రాలని దులిపి వేయటానికా అన్నట్లు వాయువు ప్రచండ వేగంతో చీకటిని వణికిస్తూ వీచింది!

మా అమ్మాయి చదువు కుంటుంది

* శ్రీమతి గొల్లకోట కమలామణి *

అడుదానికి, అక్షర భావముండడం, అమంగళ కరమనుకునే కాలంలో,—‘మా అమ్మమ్మ భారతభాగవతాలు చదువుకుండి, మాకిప్పుడక్కం చెప్పనుంది’ అని చెప్పబోగలగడం ఘనతగాని, అబ్బాయిలతోబాటు అమ్మాయిలంతా B. A., లా M. A., లా ప్యాసవాలనే యీ రోజుల్లో,—“మా అమ్మాయి చదువుకుంటుంది” అని గొప్ప చెప్పుకోవడం నగుబాటు మాటే. ఇంకా, ఆ చదువుతోపాటు, యేవైనా, అదనంగా నేర్చుకుంటుంది అని చెప్పబోగలిగితే కొంత విశేషముంది. కాని అలా చెప్పబోయే సరికి, “అబ్బో యిలాటివి చాలా విన్నాం లే. ఎన్నో చెప్పేవారే కాని, చేసేవారు లేరు” అని యెంతోమంది నిస్సాకారంగా అనేస్తారని తెలుసు.

నిజమే. చెప్పేవారే కాని చేసేవారు లేరన్నదీ, కేవలం అబద్ధం కాదు. అలాగవడానికి, ప్రధాన బాధ్యత మన ప్రస్తుత సంఘందే. ఆయన తల్లి కడుపు చల్లగా ఈ మధ్య నొక మహానుభావుడన్నట్టు, “లోకం, ఏదైనా సరే. చెప్పినా సహిస్తుంది; చేసినా త్నమిస్తుంది. కాని, చెప్పి, చెప్పినంతా చేస్తేమాత్రం భరించనట్టుంది.” అని (మొదట్లోనే లెండి.) అందుచేత సంఘ దృక్పథంలో మార్పు ముందు కలిగితేనేగాని, చెప్పింది చెయ్యడానికి చాలా మంది సాహసించరు. మంచివని నమ్మినా,—ఎంత భృథాభి ప్రాయాలున్నా, బలవత్తరమైన సంఘానికి భయపడకుండా, ధీరత్వంతో నిలవడం మాటలా? కనుక, ఆలోచనాశక్తి గల ప్రతివాళ్ళూ, తమకు తోచినది నిర్భయముగా చెప్పడమూ, విమర్శనా జ్ఞానంగల వాళ్లంతా విని, తలలు తాకట్టులోనించి విడిపించుకుని, తమకు తాము తర్కించుకుని, మంచిదని తోచితే, సాధ్యమైనంతవరకూ, ఆచరణలో పెట్టడం ప్రారంభమైతే, సంఘంలో మార్పు దానంతటాదే తెలియకుండా వస్తుంది. చెప్పి, “చేసేవారి సంఖ్య కద్దన్నా పెరుగుతుంది.

మా అమ్మమ్మ తరంగించి కూడా, మా కుటుంబంలో అమ్మాయిల సంఖ్య, యెక్కువవడంచేత కాబోలు,—వాళ్ల బ్రతుకు తెరువులు గురించి, బాగుపడను గురించి, కొంత ఆలోచించుకోవడం మా కలవాటయింది. వాళ్ల విద్యాభివృద్ధులను గురించి, నా కేర్పడిన కొన్ని అభిప్రాయా లిప్పుడు చెప్ప దలచుకున్నాను.

లోకమంతటా, యిప్పుడొక తీవ్ర సంచలన మారంభమయింది. ప్రతి వారికీ, ఏదో ఒక విద్య నేర్చి, స్వసంపాదన కలిగి జీవించాలనే, ఉత్తమాశయం, ప్రబల మాత్రాంది. శ్రీలలో గూడా, మగవారితో సమానం కావాలనే ఆశ, పెద్ద పెద్ద పరీక్షలు ప్యాసయితేనే వారితో సమానమై, ఉద్యోగాలు చేసి, ఊళ్లలోగలమనే ఆశయమూ, గుబురుగా అలముకున్నాయి. B. A., లా, M. A., లా ప్యాసవడం తప్ప లేదు. సమాన వ్యక్తిత్వం కలిగి, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యముతో, ఒకరికి బరువు గాకుండా బ్రతకాలనే కోరిక, అత్త గౌరవముగల ప్రాణు లెవ్వరికీ, అసహజమూ గాదు. కాని, దానికిని, ఏ విధానం లాభకరమో, అగి ఆలోచించుకోకుండా, అందరూ ఒక్క దారినే పోవడం, పురుషులతో పోటీకి పోయి, వారు చేసినవే శ్రీలు గూడా చేస్తేనే, సమానత్వం వస్తుందనుకోవడమూ, అవివేకం గాదా? కాలానుగుణ్యంగా కలిగిన కోరికలను, పాత్రానుగుణ్యంగా ప్రోత్సహించి, పోషిస్తేనే సత్ఫలితాలు కలుగుతాయి. సౌఖ్యకరంగా పరిణమిస్తాయి.

అక్కడక్కడ, అసామాన్య వ్యక్తులున్నా గానీ,—సామాన్యంగా శ్రీలకి, పురుషులకి సుళువైన M. Sc., D. Sc., లా, ఇంజనీరింగు యిత్యాదులు తలకు మించిన బరువు; తనువోగ్విలేని భారం. నవనవలాడే ప్రాయములో, గుండెలెండిపోయి, తల తెల్లపడిపోయి, ప్రాణాలు కళ్లల్లోకి వచ్చేలాగా, అంత కష్టపడినేర్చి, యికముందు బాలికలు

మా అమ్మాయి చదువుకుంటుంది

మాట గట్టుకునే మహాద్భాగ్యమూ, ఏమంతగా కనపడడం లేదు... “ముందు పుట్టినవాళ్ళకే లేక, మూకుళ్ళతో భిక్షానికి బయలుదేరుతూ వుంటే, సంతానం కోసం సాగరాల యాత్రకు వెళ్లే” రన్నట్టు, ఎంతెంతో చదివి, సిద్ధంగా వున్న మగవాళ్ళకే, తగిన ఉద్యోగాలు లేక, నానా అవస్థ పడిపోతూవుంటే, ఆ చదువులే, యింకా స్త్రీలు కూడా చదివి, పురుషులతో పోటీకి పోతే, నిరుద్యోగ సమస్య మరింత క్లిష్టమై పోవడమే గాని, నారీమణులంతా నొల్లుకో బోయే నవనిధు లేమిటి? ముందు వెనుకలు చూడకుండా, అందరూ M. A., లూ, యింకా స్థితిమంతులైతే M. L., లూగా, చిగురుంటూ పోవడంలో వచ్చే విశేషం లేదని, పెద్దలంతా యిప్పుడు గుర్తించి, మగపిల్లలను మెట్రిక్యులేషన్ దగ్గరంచి వివిధ కాఖల లోకి పంపితేనే యెక్కువ వృద్ధిలోనికి వస్తారనుకుంటూ వుంటే, అమ్మాయిల కేది అనువైనదో గూడా, కాస్తా ఆలోచించుకోవడమా?

ఇంజనీరింగూ, పోలీసు యిత్యాది కాఖలు నిర్వహించ గలిగిన దారుధ్యమూ, ధీరత్వమూ గల స్త్రీ, నూటి కొక్కతే గూడా వుండదు. కొంతవరకూ ప్రతి వారికీ సాధ్యమైనది, లేడీ డాక్టరూ, పంతులమ్మ పనులు, కాని, Competition యెక్కువైనకొద్దీ, అవైనా యెంత మందికి లభిస్తాయి? ఏమాత్రం లాభిస్తాయి? విధి విరామం లేకుండా అతి కష్టపడితే, అదృష్టం కలిసి వస్తే, ఏ కొద్ది మందికో, కొంతవరకూ బాగా లాభించ వచ్చును. కాని, అదైనా, ఒంటిగా నున్నన్నాళ్లే గానీ, సంసారంలో దిగినతరవాత, సాగించడ మెంత కష్టమో, వేరే చెప్పేదేమిటి?

ఎన్ని చదివినా, ఎన్ని చెప్పినా,—ఏనాడో ఒక నాడు,—ఏదో ఒక విధమైన పెళ్లి, యిల్లేర్పడడమూ తప్పవు. పురుషుడు గృహమేధిగావడమూ, పూబోడి గృహిణి గావడమూ ప్రకృతి సిద్ధము. అయినా, యిల్లాలై నేర్పరితనంతో, జయకరంగా యిల్లు దిద్దడం మాత్రం, ఒక ముఖ్యమైన పెద్ద ఉద్యోగం కాదా? గృహ రాజ్యంలో Home Minister తో సమానమైన పదవి అన్నమాట. అటువంటి బాధ్యతాయుత పదవి నలంకరించక, పసిపాపల

నెత్తి పెంచుతూ, ఇల్లు దిద్దుకుంటూ వుండవలసిన స్త్రీకి, బయటకు పోయి, రోజంతా కష్టించి పనిచెయ్యడం, సుఖమా? సుఖమా?

బలకాలియైన పురుషుడికి, సాము గరిడీలు, ఉన్నత కాస్త్ర పరిశోధనలూ, కఠిన యంత్రాగార నిర్మాణ పరిశ్రమలూ మొదలైనవీ, సుఖమారియైన స్త్రీకి, గృహ నిర్వాహకత్వమూ, మధుర కళాభ్యాసమూ, సహజంగా ఒప్పే, అనుకూల విద్యలు.

ఏ కాలపు ఆశయాల నెంచి చూసినా, ఎన్ని విధాల ఆలోచించి జూసినా, అతివలకు సౌఖ్య గౌరవా లియ్యడానికి, కళాభ్యాసంతో సాటి అయినదింకేదీ కనపడదు.—ప్రాచీన కాలంలో, రాజ పుత్రికలకు గూడా, కళా శిక్షణ అత్యవసరంగా భావించబడేది. కులీనవంశ బాలికలు కళా వైదుష్యంతో విలసిల్లుతూ వుండేవారన్నది, ఏ కథ జదివినా, ప్రస్ఫుట మవుతూనే వుంటుంది. ఎటువంటి వ్యతిరేక పరిస్థితులలోనైనా, అభీష్ట సిద్ధి గావించి, ఆనందాన్ని పెంపొందించగల శక్తి, కళలకు గలదని,—మాళవికాగ్ని మిత్రమూ, రత్నావళి మొదలైన నాటికలలో కాళిదాసాది మహాకవు లతిమధురంగా చాటి చూపించారు. గ్రహచార వశాన్న, యెన్నో కట్టడులకు లోనై యున్న కథా నాయకలకు, వారి సహజ లావణ్యానికి, నేర్చిన కళానైపుణ్యం తోడై, కోరిన వరులను సమకూర్చింది. మగని ప్రేమ మన్ననలకు పాత్ర మయ్యారు. నాయక సౌందర్యముతోపాటు, కళావైదుష్యము గూడా వర్ణించబడని ప్రబంధ రాజము లరుదు.

ఆ తరువాత, రాను రాను మధ్యకాలంలో దేశంలోని సమస్త సౌభాగ్యాలతో పాటు, సంసార స్త్రీలలోని కళాభిలాష గూడా, సన్నగిల్లి పోయింది. తిరిగి—యిప్పుడెప్పుడో మినుకు మినుకు మంటూ పొడ చూపుతూ వుంది. స్వల్ప కాలంలోనే, జగజ్జేగీయమానంగా ప్రజ్వలించి తీరుతుంది.

పెళ్లి జేసుకున్నా లేకున్నా, అనందంతో, ఆత్మ గౌరవంతో బ్రతకడాని కవకాశమిచ్చేది, కళాభ్యాసము. పూర్వపు రోజులలోలాగు పసితనంలో పెళ్లిళ్లు యిప్పుడు

మా అమ్మాయి చదువుకుంటుంది

లేవు. కాలంలో పాటు కోరికలూ పెరుగుతూనే వుంటాయి. ప్రస్తుతపు యువకులు, వారి తాతల లాగు, తమ కథాంగి జేసుకునే శ్రీ, కేవలం వండి పెట్టడం, వంశం నిలబెట్టడం, చేస్తుండన్నంత మాత్రంలో సంతృప్తి పొందలేకుండా వున్నారు. కొంతవరకూ విద్యార్థియై, కళావతియై, మానసిక సాహచర్యమూ, ఆనందమూ గూడాయిచ్చే కాంత కావాలని కాంక్షిస్తున్నారు. అటువంటి బాలికలకే యికముందు అనాయాసంగా వినాహుడ్యేది. (కట్నాలు పోయేది గూడా అప్పడే!) స్వార్థితశక్తి గలిగి, ప్రాజ్ఞత వచ్చాక పెండ్లి జేసుకునే నాగరిక యువకులను, కేవలము కట్నాలతోనే కూతుళ్లకు భర్తలుగా తేగలగడం, యింకా కొన్నాళ్లలో కష్టసాధ్యముగాక మానదు. ఒక వేళ, వేలకు వేలు గుమ్మరించి, అమ్మాయికి పెళ్లికొడుకుని తేగలిగినా, మగనిమక్కువ కొనియ్యగలరా? ఆమక్కువ సంపాదించగలిగిన శక్తి బాలిక కియ్యాలి. కళాశిలియైన కామిని కాశక్తి మనాయాసంగా కలుగుతుంది. సంచు నిబంధనలవల్లా, చట్ట నిర్బంధాలవల్లా, భర్తని కట్టేసుకునే కన్నా, మహారాజ పథాన్ని గూడా ప్రోసి రాజనగల మానసికానందాన్నిచ్చి, (పుచ్చుకుని) స్వాధీన భర్తృకగా మురియడం, ఆత్మ గౌరవకరం గానూ, ఆడదానికి?

ప్రతిభాశాలియైన పురుషుడు, కళాశిలి అయిన శ్రీని ఆదరించక మానదు. కళామూర్తియైన శ్రీని, ఆరాధించక మానదు!

సంసార సాగరములో దిగిన తరువాత గూడా, సౌఖ్యమే గాకుండా, అర్థ సంపాదనకు గూడా, అతివలకు కళారంగంలోనే యెక్కువ అవకాశాలున్నాయి. —కాలేజీలో చదువుకుంటున్న కన్య గానీయండి, పసి పాపాయిలున్న కుటుంబిని గానీయండి, —ప్రజ్ఞను బట్టి, వారికి వీలైన కాల పరిమితిని బట్టి, —కళావతియైన మానినికి ప్రోత్సాహ మిచ్చి, ఆదాయము గలిగించి, అభివృద్ధిలోనికి తేవడానికి, —రేడియో లున్నాయి; రంగ స్థలాలున్నాయి. పాటకచేరీలు, నాట్య సభలూ వున్నాయి. చివరికే రెండు మూడు సంగీతపు పాఠాలు చెప్పినా, కుటుంబాదాయము వృద్ధి జేసుకుని, తమ బరువే లేకుండా, నుఖంగా జీవితం

సాగించవచ్చును. అన్నిటికన్న ముఖ్యమైనది, —కళాభిరతి గలవారికి, జీవితంలోని అందాన్ని, ఆనందాన్ని, అర్థం జేసుకుని, అనుభవించడం చేతనవుతుంది. అయితే, అందరికీ కళా వైమవ్య మబ్బుతుందా అంటే, —అత్యధిక ప్రజ్ఞ, పూర్వజన్మ గుక్పతంవల్లగాని కలగనిమాట నిజమేగాని, M. Sc., అకూ, B.Sc. Hons., అకూ పడ్డ వ్యయ ప్రయాసాలు, అటు పాటలకూ, బొమ్మల గీతలకూ, చక్కటి రాతలకూ పడితే, —జీవితంలో ఆపాటి కిట్టింపు లేకుండాపోదు.

మరొక్కమాట : —పెద్దపరీక్ష వచ్చి ఉద్యోగాలు చెయ్యడంవల్లనే గాని, కళా వైమవ్యంవల్ల జీవనోపాధి యేర్పరచుకోవడం, గౌరవకరం గాదనే అపోహ, మనలో చాలా మందికి లేకపోలేదు. మోటుగా, మగవాడొలిచి తియ్యగలిగిన కొబ్బరినే, దవడలు నొప్పి పుట్టే లాగు నమిలి తిని బ్రతుకవలసిందేగాని, నాజూకుగా నొక్కితే తియ్యటి రసం చిప్పిల్లే కొబ్బరి మామిడితో, బత్తాయితోనలతో, జీవితం సాగించుకోవడం, రుచి కలిగించుకోవడం మర్యాదగాదనే మాటకు, జవాబేమని చెప్పను?

ఊహ లోకంలో, మాటలకందని ఉన్నత స్థానానికి, హృదయాన్ని తీసుకుపోయి, ఆత్మ సంతృప్తి కలిగించే కళారాధన, సత్సంప్రదాయంగల సంసారిణికి తగదనీ, —నిత్యమూ చక్కగా అలంకరించుకోవడమూ, నుఖపడ గోరడమూ, సంతోషముగా నున్నట్టుండడమూ, —పతి ప్రతా లక్షణం గాదనే దురభిప్రాయం తొలిగిపోతేనే గాని, నారీలోకం పైకెలా వస్తుంది?

తేనెలాలికే పాటలూ, ముద్దులు గొలిపే మాటలూ, అందాలు చిందే నడకలూ శృంగారవతులకు స్వంత సామ్యము. మనలో మన మాట, —ఏ యువతి శృంగార వతిని కాననుకొంటుంది? —కావాలని కోరుకోకుండా వుంటుంది. కళాభ్యాసము, వాటికి వన్నె వాసీ గలిగిస్తుంది. కళావతియైన తరుణి, సౌరభమూ, సౌమమార్గమూ గల ఆహరణి పద్మము. దాని నాశించిన వారెవరు? మానవతికి, అంతకన్నా కోర తగిన జీవితమేమున్నది? —

మా ఆమ్మాయి చదువుకుంటుంది

కనుక, F. A., B. A., లే గాకుండా, వాటితోపాటు, ఏ విధంగా జూసినా, కోమలలకు అనుచైన, కళాభ్యాసము గూడా, కులీన బాలికలందరూ తిరిగి ప్రారంభించితే, తమకు వచ్చిందని మానకుండా సాగించితే, స్త్రీ జీవితంలో సౌఖ్య సౌభాగ్యాలు వృద్ధి జెందుతాయని నా దృఢాభిప్రాయం. ఆనాడే ఆమ్మాయి చదువు సాగకమాతుంది.

అన్నీ సరేగాని, మీ ఆమ్మాయి విషయంలో నువ్వేమి చేస్తావంటారేమో! చెయ్యాలనే అనుకుని చెపుతున్నాను. ఎంతవరకు జయప్రదంగా సాగుతుందన్నది, — భగవంతుడి దయమీద, ఆమ్మాయిల పూర్వ పుణ్యం మీద ఆధారపడి వుంటుంది. చివరికి నేను, — 'చెప్పేవారేగాని, చేసేవారు లేరనే' వారిలోనే చేరుతానో, — చెప్పినంతా చేసినవారికే చెందుతానో యిప్పుడెలాగ చెప్పగలను చెప్పండి? —

(అలిండియా రేడియోవారి సౌజన్యముతో)

భ్రమరమా!

తొలితూరి నీతోను మాటలాడాలంటి
మలితూరి నీతోను తూగి తేలాలంటి
మాట బోటాసరించబోకే భ్రమరమా!
తేటి గీతము పాడవే.....!

ఘుమ ఘుమ రాడే వసంతవనిలో
ఝుమ ఝుమ రాగా లాల పించుచూ
కువకువలాడే కోయిల గీతికి

కమ్మకమ్మగా వంత పాడవే భ్రమరమా!

మారుడు వీర విహారుడాయె నే

మదనుడు మనసున మాటలాడినాడే

సఖియలు సిగ్గున తలలు వంచివారే

ప్రకృతి యంతా పులకరింపగా.....

మదిముద మందగ మధుర గీతకలు పాడవే!

వాడేపు శ్రీ జోగిపంతులు

స్థాపితం : 1928.

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్

(పెద్దూర్ బ్యాంకు)

చెల్లింపబడిన మూలధనము, రిజర్వులు రు. 35,00,000 పైబడినది.

అమలునందున్న వ్యాపారము రు. 6,00,00,000 మించినది.

మద్రాసులో బ్రాంచీలు :

మెలాపూర్ ఆఫీసు :

49, కచ్చేరి వీధి.

మద్రాసు బ్రాంచి :

322-23 లింగిచెట్టి స్ట్రీట్.

త్యాగరాయనగర్ ఆఫీసు :

81/82, పాండి బజారు.

ఇతర బ్రాంచీలు :

అనకాపల్లి, చీరాల, ఏలూరు, గుడివాడ, గుంటూరు, కాకినాడ, మచిలీపట్టణము, నరసారావుపేట, నెల్లూరు, ఒంగోలు, రాజమండ్రి, శ్రీకాకుళం, తెనాలి, తుని, విజయవాడ, విశాఖపట్నం, విజయనగరం (సిటీ), అమలాపురం, అరండల్పేట (గుంటూరు), బాపట్ల (గుంటూరు జిల్లా), భీమవరము, గవర్నరుపేట (విజయవాడ), గూడూరు (నెల్లూరు జిల్లా), పాలకొల్లు.

సబ్ ఆఫీసులు :

అమడాలవలస (శ్రీకాకుళం జిల్లా), చల్లపల్లి (కృష్ణా జిల్లా), దుగ్గిరాల, గొల్లప్రోలు, జగ్గయ్యపేట, మహారాజీపేట (విశాఖపట్టణము), పార్వతీపురం, చెడన (కృష్ణా జిల్లా), పెద్దాపురం, విశాఖపురం, రామారావుపేట (కాకినాడ), సాలూరు, సామర్లకోట, తిలారు (శ్రీకాకుళం జిల్లా), తిరువతి, విమకొండ, కర్నూలు, నరసన్నపేట, ఇచ్చాపురం (శ్రీకాకుళం జిల్లా).

అన్ని విధములైన బ్యాంకింగు వ్యాపారములు, ఫారిన్ ఎక్స్‌చేంజి వహా కొనసాగింపబడును.

తాడేపల్లి శ్రీరాములు,

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు.

ఏలేశ్వరపు రామచంద్రమూర్తి, యం.ఏ., సి.ఏ.ఐ.ఐ.ఐ.,

జనరల్ మేనేజరు.

“మ మ త”

కవిత్వ

* శ్రీమతి కొత్తపల్లి లలిత *

...వాడు చుట్టక చూపుమే ఆమె భర్త నని పోయాడు...ఆ ముఖ నివాసం తానుకూడా ఆత్మహత్య చేసికొని భర్తను అనుసరించుకు కొన్నది గాని, తాను గర్భవతిని చూచు కొన్నది...నంతాం కర్తవ్య తర్వాత తాను చివ్వింతగా చనిపోవచ్చు కనుకొన్నది...

...వాడు పుట్టినాడు...ఆమెకు ఎక్కిడ లేని మమత కలిగింది...‘అయ్యో! ఇంత చిన్నవాణ్ణి కదలి నేను చచ్చి పోతే ఏమీ గతి ఏమికాను’ అని కొన్ని నెలలు అనుకొని ఊరుకొన్నది...పిల్లవాడు పెద్ద వాడవడం మొదలు పెట్టి నాడు...వాడి విద్వలు చూస్తూ ఆనందించడం మొదలు పెట్టింది...అంతకు పూర్వం వాడు పాలు త్రాగుతూంటే, పిడికిళ్లు బిగించి కన్నులు నులుపుకొంటూంటే, బోసిపోటిలో నములుతూ నవ్వుతూంటే ఎక్కడలేని ఆనందం కలిగింది... వానిని అక్కున జేర్చుకొని చెక్కిలి నొక్కి ముద్దు పెట్టు కొంటూంటే శరీరం పులకరించేది...పాలు త్రాగుతూ కలన కాడలవంటి చేతులతో మెడలోని వస్త్రపులను సువిరిస్తూంటే ఏమిటో చెప్పలేని వెట్టి ఆనందం ముంచుకొచ్చేది...ఇవన్నీ అనుభవిస్తూంటే జీవితాళ బలమయింది...‘నేను పిల్లవాని కోసం జీవించాలి...వీనిని ఎలాగైనా పెంచి పెద్దవాణ్ణి చెయ్యాలి...అదే నా జీవిత పరమావధి’ అని తాననుకొని ఇతరులతో అనేది...చనిపోయిన భర్త ఆస్పదస్పాడు జ్ఞాపికి వచ్చేవాడు గాని, కొడుకు ముఖం చూస్తూంటే భర్త ముఖం మనకమనకగా కనబడేది...క్రమేపి, ఆ ముఖం జ్ఞాపకం చేసుకోడం కూడా కష్టమయింది...ఆ స్థానంలో వాడి ముఖమే కనబడేది.....

...కుట్టువాడికి కూడా తల్లివద్ద చనువు చాలా అధిక మైంది. తన్ను ప్రేమించేవారు సమీపంలో తల్లిని మించిన వారెవరూ లేకపోవడం మూలాన్ని, ఏది కావలసి వచ్చినా తల్లికోసం ఏడుపే. తనకి కాంతిని, భద్రతనూ ఇచ్చేది తల్లే గానీ ఇంకెవరూ కారని సహజంగానే గ్రహించాడు... ఆమె సామీప్యమే వాడికి పరమ సుఖస్థానం అయింది...

ఆమెకి ప్రపంచం అంతా వాడే...వాడికి జీవితం అంతా ఆమే.....

...చుట్టాల ఇంటికి ఎప్పుడైనా వెళితే, వాడికి సంబంధించిన పనులన్నీచేసి ముఖం కూర్చిన తర్వాతనే ఇతర కార్యాలు చూసేది. చుట్టాలలో ఎవరు వాడికి సహాయం చేసినా మండి పడేది; తనకి వాళ్లేదో అపకారం చేసినట్టు, తనకున్న బిక్కు హక్కునీ వాళ్లు లాగేను కొన్నట్టు.

...“వాడు నా వాడు. వాడికేది కావలసినా, నన్నే అడగాలి. నేనే చెయ్యాలి. వాడికి నేను, నాకు వాడు విధాయకం. పిళ్లంతా ఎవరు?” అనేది...వాడి విషయంలో ఆమె అంత పట్టుదల చూపడం చుట్టాలకి వింతగా వుండేది.

...“మీ వాడి బంగారం మేమేమీ ఎత్తుకొని పోవటం లేదులే...ఎవడిక్కావాలి మీ నల్లబంగారం” అని నన్నే వారు...మఱి కొంతమంది “కుట్టాడికి నీదగ్గర అంత చనువు కూడదు...ఇంక వాడు నిన్ను విడిచి బతుక గలదా?” అని మందలించేవారు...ఇవన్నీ ఆమె పెడ చెబిని పెట్టేది. “నన్ను విడవడం ఎందుకు వస్తుంది వాడికి. ఏదో ఇంత తినడానికి వుంది గదా! కలో గంజో మేమిద్దరం కలిసి తాగ గలం” అని గర్వంగా సమాధానం చెప్పేది...బంధువుల్లో ఈ అనుబంధం కథగా పరిణమించింది...చుట్టాలు అంటూన్నకొలదీ, ఆమె వాడిని దగ్గరకు తీసుకోడం మొదలు పెట్టింది...వయస్సు వస్తూన్నా కూడా, వాడు తనని వ్యక్తీకరించుకోలేదు...తనని ఆమెతో అభేదం చేసుకొన్నాడు...తల్లి వినగా వాడికి జీవితమేలేదు...చివటకు ‘వాడు’ వాడుగానే ఉండి పోయాడుగాని, ‘అతడు’ కాలేదు...ఆమె, ‘అతడు’ అవడానికి వాడికి అవకాశాలు ఇవ్వలేదు.....

* * *

...చదువు సంధ్యల్లో వాడు మంచి తెలివి తేటల్ని చూపడం మొదలు పెట్టినాడు. స్కూల్లో అందరూ మెచ్చు

కొనేవారు. “అ తండ్రి బతికివుంటే ఎంత ఆనందించే వాడో! పెట్టి పుట్టలేదు. ఏమంత పెద్దవాడు! నిన్న మొన్నటి వాడు “అనేవారు చుట్టాలు స్నేహితులుచూ...ఆమె మాత్రం ఎప్పుడూ అలా అనుకోలేదు...మొదట్లో ఊహిస్తే మనకమనకగా కనబడే భర్త ముఖం ఇప్పుడు కనపడ్డమే మానేసింది...ఇప్పుడంతా వాడే...వాడికి, అసలు తండ్రినే ఎటుగుండక పోవడం మూలాన్ని ఆ గొడవే లేదు...తల్లి, తండ్రి తనూ అంతా...తల్లీ...పరీక్షలు ప్యాసవుతున్నాడు—కొలతలు మార్చిస్తూ చొక్కాలూ, లాగులూ వుట్టిస్తున్నాడు—కానీ తల్లి దగ్గర మాత్రం ఇంకా ‘అడ్డాల్లోని ఓడ్డే’...తాను తల్లిమీద ఇంతగా ఆధార పడ్డం లోకంచూసి ఏచనుకుంటుందో వాడెగడు. లోకాన్ని చూడ్డం ఆమె వాడికి నేపలేదు...ఎప్పుడోనా, ఎవరేనా తనని చూసి నవ్వితే, వాడువచ్చి తల్లికి ఫిర్యాదు చేసేవాడు... “నవ్వనీరా వాళ్లమూతే వంకర పోతుంది. నీకేం రా, బాబూ; నే నుండగా” అనేది.

* * *

వాడు కాలేజీకి వెళ్లడం మొదలు పెట్టినాడు...అంత వయస్సు వచ్చినా, వాళ్లిద్దరి మధ్యా మమత అలాగే ఉండి పోయింది...ఓ రోజున ఆమె ఏదో పనిమీద గదిలోకి వచ్చింది...వాడు తండ్రి యొక్క టీవీకు కోటు వేసుకొని గదిలో నిలువుటద్దం ముందు నుంచుని ఉన్నాడు...ఆమె ఉలిక్కిపడి ఆగింది...తన కళ్లని నమ్మలేక పోయింది... చనిపోయిన భర్త లేచి వచ్చాడా అనుకొన్నది...వాడి ధోరణిలో వాడుండి ఆమె రావడం చూడలేదు...ఆమె మెల్లిగా వాడి వెనక్కి వచ్చింది...ఆమె ముఖాన్ని ఆమె, తల్లి ముఖాన్ని వాడు ఒకసారే అద్దంలో చూడ్డం జరిగింది...అక్కడక్కడ వెదకిన వెంట్రుకలు, కాంతి తగ్గిన ముఖం...భర్త చనిపోయిన తర్వాత, ఆమె అద్దంలో తన ముఖాన్ని చూసుకోవడం ఇదే మొదటిసారి... “అమ్మా” అంటూ వాడు వెనక్కి తిరిగినాడు “నాయనా” అని ఆమె వాణ్ణి కాకలించు కొన్నది... ఆ అద్దం ముందు వాడు నుంచున్నప్పుడు ఆమె కేవలం కొఱత కనబడింది...ఆ కొఱత ఏమిటో తటాలున స్ఫురిం

చింది...వాడికి పెళ్లి చెయ్యాలి...తన పెళ్లి నాటికి భర్తకు అదే వయస్సు...ఎన్ని సార్లు తనూ, అతనూ ఆ అద్దం ముందు ఇదివరలో నుంచో లేదు! తన భర్త! తానూ!...అద్దం ముందు నుంచున్న కొడుకు, తండ్రి స్థానాన్ని తీసు కొన్నాడు...తనస్థానాన్ని?...తన కొడలు...ఆమె చిఱుగువ్వు కవులొంటూ వంట ఇంటిలోకి వెళ్లిపోయింది...వాడికిదేమీ అర్థం కాలేదు “ఏమిటే అమ్మా” అంటూ ఇంట్లోకి వెళ్లినాడు...“ఏం లేదు నాయనా. మీ నాన్నగారి కోటు లోనుక్కొని అద్దం ముందు నువ్వునుంచుంటే ఎంతచక్క పెళ్లికొడుకులా వున్నావురా” అని నవ్వింది...అమ్మ నన్ను చూసి నవ్వుతోందేమిటీ అనుకొన్నాడు...వాడు మామూలుగా భోజనం చేసి కాలేజీకి బయలు దేరినాడు...ఆవేళ తల్లి తన్ను చూసి నవ్వితే వాడికి అర్థంకాలేదు. తల్లి తన్నుచూసి నవ్వడం వాడికి ఉడుకుబోతు తనంగా ఉంది...ఏమిటో భయ మేసింది...క్లాసులో పాఠాలు వినబడలేదు సరిగ్గా... వినబడ్డవి అర్థం కాలేదు...ఈ మరధ్యానాన్ని చూసికొందరు స్నేహితులు “ఏం రా, అమ్మ తిట్టించా ఏమిటి?” అని ఎగతాళి చేశారు...ఆ మాటలు వింటూంటే, ఎప్పుడూ లేంది ఆవేళ కన్నీళ్ల పర్యంతం అయింది...ఆవేళ ఇంటికి వస్తూ ఆలోచించడం మొదలు పెట్టినాడు...అవును, తాను తల్లిమీద ఆధారపడి ఉంటాడు. ఆమె ఒక్క నిమిషం ఇంట్లో లేకపోతే తనపని తాను చేసుకోలేదు...అఖిరి! ఆమె, “ఆ తెల్లలాగు మీదికి ఆ గళ్ల వస్త్రు బాగుంటుందిరా” అని చెప్పాలి...ఈవేళ తన తెలివితప్పున తనాన్నిచూసి నవ్వలేదు గద తన తల్లి!...వాడికి, చిన్న కుఱ్ఱవాళ్లకు వచ్చేకోపం వచ్చింది. అయ్యమీద కోపం వచ్చింది...ఇంక అయ్యమీద ఆధారపడ కూడదు అని తీర్మానించు కొన్నాడు. లేకపోతే, తన్నుచూసి నవ్వు తుందా?...ఈ వేళనుంచీ అమ్మమాట వినకూడదు అని అనుకొంటూ ఇంటివైపు గబగబా నడిచాడు...

...తనకి చిన్నప్పటినుంచీ అమ్మమాట వినడం అలవాటయిందే మరి ఇంక ఎవరిమాట వినడం! ఎవరిని ప్రేమించడం!...ఇందులోంచి తప్పించుకోడానికి ఏదో మార్గం

2

మనము జేసిన కర్మము లాంశములు పోషామని కొందఱునూ,
 మనకు చేసినానని జుజువొందకగా, కొందఱు లోమకగా
 అప్పు విక్షేప మునుకొంటే జగంబునది, పునఃబంధాన్ని
 జగంబును విక్షేపము మునుకొంటి...

[illegible]

...భార్య సహాయంతో అమ్మనుండి స్వతంత్రాన్ని
పొంద వచ్చునని కొడుకు ఆలోచన...

* * *

35

చా...అతడు మామూలుగానే ఉన్నాడు...అల్లి
కడులూ రెవరూ, రెవ భార్యకూ తెల్ల చేస్తాండడం ఆతని
కంటగా దుదించటం లేకుండా పోవడం మొదలు
పెట్టింది...

...కొత్త కొడలికి అత్తగారి ప్రేమ అర్థం గాలేదు...
వాళ్లది పదిమంది గల వుటుంబం. ఈ గారాబాలు ప్రేమలు
ఆమెకు తెలియవు...ఎవరి పని వారు చేసుకోవాలి అంటే
అని నమ్మకం...మొదట నాలుగు దినాలు చూచింది...
తాను ముఖం కడుగుకోడానికి నైతం అత్తగారే నీళ్లు
తీసికొని రావడం ఆమెకు నవ్వంగా లేదు...చిన్నచిన్న
పనుల దగ్గరనుండీ ఆమె చేస్తూంటే దానిలో వున్న
ఆనందం కాస్తా పోయినట్లు తోచేది కొడలికి...తన భర్త
స్థితి చూచింది...అతడు తనకంటే పీనస్థితిలో వున్నాడు.
ఆమె మాటను కాదనలేక బాధ పడుతున్నాడని తెలిసి
కొంది...అత్తగారికి ఇంత ప్రేమ ఎందుకు అని సందేహం
కలిగింది...ఇంత ప్రేమా నిజంగా చూపిస్తున్నట్లామెకు
తెలుసాలేదా అనుకొన్నది...ఆమె భర్తవైపు దృష్టి
త్రిప్పింది...

...అతడు తన ప్రేమ నంతటిని భార్య వైపు త్రిప్పి
నాడు...ఆమె చిన్నచిన్న పనులు, వస్తువు బొత్తాలు
పెట్టడం, భోజనానంతరం వక్క ఒకటి ఇవ్వడం మొదలై
నవి ఆతనికి ఎక్కువ ఆనందం కలిగించడం మొదలు
పెట్టినవి...ఆ పనులే ఇదివఱలో తన తల్లి చేసేటప్పటికంటే
ఇప్పుడు తనకు ఈమె చేస్తూంటే ఎక్కువ ఆనందం
కనబడింది...మెల్లి మెల్లిగా ఒకటొకటే భార్య చూస్తూంటే
సుఖంగానే ఉన్నాడు...తన పనులు, భర్త పనులు తాను
సుఖంగా చేసుకొంటున్నానే అనే ఆనందంలో కొడలు
ఉన్నది...తల్లి అవసరం కనబడ లేదతనికి...ఆమెకు
మొదట్లో, కొడలు కొడుకునకు కొన్ని ఉపచారాలు
చేయడం, అతడు అందుకు సంతోషించడం ఆనందమే
కలిగించింది...కానీ రానురాను కొడలు, తాను పూర్వం
తన చేతులారా కొడుకునకు చేసే ఉపచారాలన్నీ చేయడం
బాధ కల్గించడం మొదలు పెట్టింది...కొడుకు తన్ను
బొత్తిగా మరచి పోయాడనీ, కొడలు, తను వానికి

ఉపచారాలు చేయడంవల్ల వచ్చే అసంవాన్ని దోచుకొన్న
దనీ ఉహించడం మొదలిడింది...క్రమేపి అదికోపంగా
జయలు దేరింది...తన హక్కు ఏదో ఈ కొత్తగా వచ్చిన
పిల్ల లాగుకొన్నదే అని ఈర్ష్యపడడం మొదలు
పెట్టింది...ఇంక వాళ్ల నిద్దరినీ ఒకచోట చూడ లేక
పోయింది...వాళ్లపై పూర్వం ఉన్న మమకారం పోయి
నట్లనిపించింది...ఇలా ఉండగా వాళ్లనిద్దరినీ ఓ రోజున
గదిలో అద్దం దగ్గర నుంచుని వుండగా చూచింది...అతడు
భర్త కోటు తొడుక్కొన్నాడు...కొడలు అత్తగారు తన
కిచ్చిన చీర గట్టుకొని వున్నది...ఆమెకు తన వివాహ
జీవితపు తొలిదినముల మిఠుమిట్లు కళ్లకుగపించినవి. ఆమె
మనస్సు అదొకలా అయింది...నాటినుండి వాళ్లతో ఒక
మోస్తరుగా మాట్లాడడం మొదలు పెట్టింది...వాళ్లు తమ
ప్రేమ వికాసం వేపు తొంగిచూస్తున్న చీకటి తేరల అంత
రార్థం గ్రహించలేక పోయారు...కొడలు ఎప్పటివలె తన
ప్రయత్నంలో తాను ఉన్నది...అతడు తల్లిపై ఆధారపడని
జీవితం గడుపు తున్నాడు గదా అనే ఉత్సాహంతో
ఉన్నాడు...ఆమెలోని ఈ మార్పునకు కారణం కనపడ
లేదు...అత్తగారి విషయమై కొడలు పూర్వ విధంగానే
వుంది...తల్లి విషయమై అతడట్లే వున్నాడు...కొడలు
అత్తగారి పనికి పూర్వం కంటే ఎక్కువగా సహాయం చేస్తూ
అత్తకు కావలసినంత విక్రాంతి నిస్తోంది...ఇది ఆమెకు
ఏవగింపుగా ఉండేది...లోపల బాధపడేది...

...ఇలా ఉండగా ఓ రోజున అతడు తలంటు కొంటా
నన్నాడు...అంతవరకూ కొడలు తన భర్తకు ఎన్ని
ఉపచర్యలు చేసినా తలంటి నీళ్లు పోయడానికి మాత్రం
సిగ్గుపడి పూరుకొనేది...ఆ పని ఆమె చేసేది...ఆ వేళ
ఆతనికి భార్యచేత తలంటించుకోవాలనే వెట్టి కోరిక
కలిగింది...ఆమె ఉత్సాహంతో మనస్సుపడి ‘సరే’
అన్నది...ఈ సంగతి అత్తకేమి తెలుసు...మామూలు
భోరణిలోనే స్నానం గదిలో అన్నీ సమకూర్చింది...
“రారా” అన్నది సహజవైఖరి నభినయిస్తూ...కొడుకు
కొడలూ ఇద్దరూ వచ్చినారు...ముసీముసి నవ్వులు నవ్వు
కొంటూ ఒకరికొకరు ఎదురుగా నుంచున్నారు...అఖిరి

కొడుకు కైగ్గం వహించాడు... “అమ్మా! నాకు పెందరా కైగ్గం కావాలి. నువ్వు వెళ్లి మడిగట్టుకో. ఇది నాకు నీళ్లు పోస్తుంది కే” అన్నాడు...

...ఆమె చేతిలోని నూక నెక్స్ట్ రిండపడి పోయింది... ఆమె వెళ్లినప్పుడు కొడుకు చిరుమకొని పడిపోయింది... కొడుకు కొడుకూ కింగారుగా ఆమెని పట్టుకొని కూర్చుండ వెళ్తేనాడు... ఆమెకు మాటా మంతలేదు... మిడి గడ్డం వేసుకొని మాడటంతో వాళ్లు మెల్లిగా బుజాల మీద జేర్చుకొని గదిలోనికి తీసుకు వెళ్లారు... ఆ శేళ రాత్రి తీగంగా జ్వరం వచ్చింది... మూసిన కన్ను తెరువలేదు... మరునాడూ, మూడవ నాడూ అంతే... నాల్గవనాటి మధ్యాహ్నానికి ప్లూహ వచ్చింది... కొడుకు గ్లాకోజు కలిపిన నీళ్లు గొంతుకలోపోసిన తర్వాత, “నా...హ... మ్మలు—పోయినవి” అన్నది ఏమీ అర్థం కాక పోకరి ముఖ మొకరు చూసుకొన్నారు... ఏమీ అర్థం కాలేదు... డాక్టర్లు వచ్చి మందులేవో ఇచ్చినారు... జ్వరం తీవ్రంగానే వుంది అన్నారు... ‘నా హమ్మలు’ అంటూ ఎన్ని సార్లో పలకరించింది... కానీ ఈ హమ్మ లేమిటో ఎవ్వరికీ అర్థం గాక తెల్లపోతూ వూరుకొన్నారు...

ఆమెకు పూర్తిగా ఆరోగ్యం కలగడానికి రెండు నెలలు పట్టింది... ఈ రెండు నెలలూ కొడుకూ కోడలూ ఆమెకు సమస్త విభముల ఉపచర్యలు చేసినారు... కోడలి ఓర్పునకు అందరూ మెచ్చుకొన్నారు... ఆమె మెల్లి మెల్లిగా లేచి నడయాడడం మొదలు పెట్టింది... పూర్తిగా సత్తువ రావడానికి ఇంకో నెల పట్టింది... తారీకికంగా సంపూర్ణారోగ్యం కల్గిందన్నారు వైద్యులు... ఏం కలిగినా ఏం లాభం పూర్వపు మనిషి కాలేదు... తనకు తోచిన పని తాను చేసేది... ఎవరితోటీ అనవసరంగా మాట్లాడేది కాదు... పిలుస్తే పలికేది... అంత చురుకైన మనిషి మన్ను తిన్న పామువలె పడి ఉండేది... కోడలిని మాత్రం బెదురుతూ బెదురుతూ చూచేది... కొడుకూ కోడలూ ఆమెకు మతిస్థిరం తప్పిందని చాలా విచారించారు... అంత వెజ్టి దానివలె ఉన్నా గృహ కృత్యాలన్నీ చక్కగా నిర్వహించేది...

.. కోడలికి ఏడవ మాసం అని ఆమె పుట్టింటివారు పురిటికి తీసుకొని వెళ్లి నాడు...

* * *

...మళ్ళీ కొడుకు తల్లి మిగిలినారు. ఆతని వివాహానికి పూర్వం మల్లేనే... తన చదులతో బాటు ఆమెకు కూడా సహాయం చేసేవాడు కృహకృత్యాల్లో... ఆమె మామూలు దోంగి మాది పూర్వపు పరిస్థితులు వస్తాయా అన్నట్లు మెలగ పోయింది... ఆతనికి కావలసిన చదువున్న బెదురుతూ బెదురుతూ చేసేది... ఎవరో తన్ను వరీక్షిస్తున్నారా అన్నట్లుగా మెలికేది. ‘అమ్మా నాకిది కావాలి, అది కావాలి’ అని ఆతనెప్పుడైనా పాత అలవాటు చొప్పున అడిగితే ఎంతో ధయపడుతూ ఆతన్ని సమీపించి ఆ అడిగి వదిలగ్గర వెళ్లిపోయేది. అతని కీమే పరిస్థితి చాలా విషయాన్ని కలిగించింది. ఎందు మూలంగా ఆమె అలా అయిందో ఆతనికేమీ తెలియలేదు. ఎందరో డాక్టర్లకు చూపించినా మతి స్థిరం తప్పిపోయింది అని చెప్పి వూరుకొన్నారు...

* * *

...ఇలా వుండగా మద్రాసులోని మనోరంగ చికిత్సాలయానికి ఓ పెద్ద డాక్టరు వచ్చినాడని తెలిసి, ఆమెను తనతో తీసుకొని వెళ్లి నాడు... ఆమె ఏమీ అర్థం చెప్పలేదు. ఆమెను ముందు రామేశ్వరం తీసుకెళ్లి అక్కడనుండి తిరిగి వస్తూంటే మద్రాసులో దిగి డాక్టరు దగ్గరికి తీసుకొని వెళ్లి నాడు... డాక్టరామెను మామూలుగా చూచాడు. ఆమె ఏమీ అభ్యంతరం చెప్పలేదు. తరువాత డాక్టర్ని ఆతడు ఏకాంతంగా కలుసుకొన్నప్పుడు డాక్టరు అసలు విషయమంతా అడిగి తెలుసుకొన్నాడు. అంతా విని చివటికి ఆమె మళ్ళీ బాగుపడాలంటే మళ్ళీ జీవితంలో పెద్ద ఆపదవంటిది వస్తే ఆ ఆకస్మిక ప్రమాదం వల్ల మనస్సు కుదుట పడవచ్చు నన్నాడు. ఆమెకు ఆతని మీద వున్న విశేష మమకారానికి, ఆతని భార్య రావడంతోనే అడ్డం వచ్చిందనీ, ఈ అడ్డం ఆమెలోని మాతృత్వాన్ని విశేషంగా రెచ్చగొట్టి మనస్సునకున్న స్థిమి తాన్ని చెడగొట్టిందనీ అన్నాడు. ఆమెకు కొడుకు

మీద వున్న హక్కుకూ, ఆమె మీద కొడుకు కున్న ప్రేమకూ మధ్య అడ్డంగా కొడలు వచ్చిందనీ, దాంతో ఆమె లోని తల్లి ప్రేమను ప్రాప్తిగా వినియోగించబడే అవకాశం అకస్మాత్తుగా పోవడం చేత కల్గిన తొట్రుపాటువల్ల చిత్త చాంచల్యము కల్గిందని చెప్పి ఆమెకు మళ్ళీ పూర్వస్థితి కలిగితే కలగవచ్చునని చెప్పి వెళ్ళి పోవ్వన్నాడు...

* * *

...ఇంటికి తిరిగి వచ్చిన తర్వాత అతడు మనస్సులో ఎంతో దిగులు పడ్డాడు. తన వివాహం చేతులారా ఆమె చేసింది గదా, కొడల్ని అంతగా ప్రేమించేది గదా—ఈ బైకల్లం ఎలా కలిగిందీ అని ప్రశ్నించు కొన్నాడు... అతనికేమీ అర్థం కాలేదు...చికాకు కలిగింది...భార్య మీద కోపం పొర్లుకొచ్చింది...నుఖంగా వున్న తన ఇంటిలో ఈ కష్టం ఆమె కళ్లనే వచ్చి పడిందని చికాకు పడ్డాడు...ఏమీ పాలుపోక వీధిలోకి వెళ్లాడు...

* * *

...ఆవేళ అతను తలంటు కుందామని అన్ని వస్తువులు తీసుకొని నీళ్ల గదిలోకి వెళ్ళినాడు. తలంటుకొన్నాడు... అంటుకొంటూన్నంత సేపూ తన చిన్ననాటి సంగతులూ, తాను సున్నిపిండితో నలుగు పెట్టుకోనని ఏడుస్తూంటే “క్రిష్టి కృష్ణమ్మ రేపల్లెలోనూ—” అనేపాట పాడుతూ తల్లి నలుగు పెడితే తాను పూయకొడం మొదలైన విషయాలన్నీ జ్ఞాపకం వచ్చి కళ్లు చెమర్చాయి...ఆ పాట తాను పెద్ద వాడైనాక కూడా తల్లిచేత పాడించుకొని గానీ నీళ్లు పోసుకొనేవాడు కాదు...ఇలా తన జీవితం సాఫీగా జరుగుతుంటే తన భార్య తన జీవితంలోకి పిడుగువలె వచ్చి పడడం—పాత జీవనానికి కాలక్రమంగా స్వప్తి జరగడం జ్ఞాపకం వచ్చాయి...ఇవన్నీ ఆలోచిస్తూ ఒళ్లు తుడుపుకొంటామని చూస్తే తువ్వాయి మర్చిపోయినట్లు కేలింది. సరే... ఎలాగు తడిబట్ట కట్టుకొని వెళ్లాలి గదా, అని బట్టకట్టు కొంటూంటే స్నానాలగది తలుపుమీద తువ్వాయి కనబడింది...అతనికి ఆశ్చర్యం వేసింది. తన తల్లే అది తెచ్చివుండాలని నిర్ధారణ చేసుకొన్నాడు...ఆమెకు జబ్బు వచ్చి నప్పటినుండి ఆతని పనే బొత్తిగా చూడడం మానే

సింది...ఇప్పుడనుకోకుండా ఈపని చేయడం ఆతనికి ఆశ్చర్యాన్ని కల్పించింది...ఆమె మొట్టమొదట పడిపోయిన దినం జ్ఞాపకం వచ్చింది...ఆవేళ ఆమె ‘నీళ్లు పోసుకుందు గాని రా నాయనా’ అనడం, తన భార్య కోరిక ప్రకారం తాను ‘నువ్వు పొయ్యిక్కర లేదులే...ఇది పోస్తుంది’ అనడం—జ్ఞప్తికొచ్చినవి...ఆతని గుండె గతుక్కుమంది...ఏమిటో అంతా అర్థమయినట్లయింది—డాక్టరు చెప్పిన వాక్యాలకు సమన్వయం కుదిరినట్లుగుపించింది... మొదట్లో ఆ డాక్టరు వాక్యాలకు మనస్సులో నవ్వుకొని మనో రోగానికి మందేమిటీ—అని డాక్టర్లని లోపల గేలిచేశాడు...ఇంక ఆమెకు పూర్వ ప్రేమ మళ్ళీ వచ్చేటట్లు మెలగాలనీ, తన భార్యను దూరం చేసుకోవాలనీ తీర్మానించుకొన్నాడు “అమ్మా” అంటూ ఒక్క అంగలో సావిట్లోకి వచ్చాడు...

...ఇంతట్లోకి ‘పోస్తుమాను’ అనేకేక వచ్చింది... ఆ జాబు తీసుకొని పోస్టు ముద్రనుచూచి మామగారి పూరు వద్దనుండీ అని తెలుసుకొని గబగబ ఓంపాడు—మామ శుద్ధ త్రయోదశీ బుధవారం రాత్రి 10-27 గం|| పుత్రోదయ మని వున్నది. “అమ్మా” అంటూ సంతోషంతో వంట ఇంట్లోకి వెళ్ళినాడు...ఆమె అతని మొదటి కేక విని ఇవతలకు వస్తూనే—ఇద్దరూ వసరాలో కలుసుకొన్నారు... మళ్ళీ భార్య—ఇప్పుడు కొడుకు—వాళ్లతో నిండిన ప్రపంచంలో పడ్డాడు. ఆమెకా శుభవార్త చెప్పాడు. ఆమె తలవూపి పూయకొంది...

...నెల వెళ్ల కుండానే వుబలాటంతో వెళ్లి భార్యనీ, కొడుకునీ తీసుక వచ్చాడు...బాలెంతరాలూ, చేసుకో లేదని అత్తగారు కూడా తోడు వచ్చింది...తన తల్లి ఎల్లాగా సహాయం చెయ్యలేదు గదా. అత్తగారు వుండటం మంచి దని అతనూ సరే అన్నాడు.

...వియ్యపు రాండ్రెద్దరూ ఏమీ మాట్లాడు కోలేదు... అతని అత్తగారికి తన మాతున్న అత్తగారి పిచ్చితనం ఏమి చేసి పోతుందో అనే భయం మొదట వుండేది. ఇప్పుడు పసి పాపను ఏమి చేస్తుందో అని మరి భయపడి ఆమెకు పిల్లవాణ్ణి కనబడ నిచ్చేది కాదు...తల్లి మాతుల్లు ఏ!

“ మ మ త ”

చున్నారు... అరనికీ సంగతేమీ తెలియదు... తన గొడవ ఏదో తనేగాని...

* * *

...ఓ కోణున తల్లి మానుకొన్నాను ఈ కడలో ఏదో మాట్లాడుకొంటుంటే చివ్వు లోపలికి వెళ్ళాను “ వెళ్ళక ముంద కిటికీలోంచి చూస్తావా? ” అన్న అత్తగారి మాటలు చెవికి పడ్డాయి... అల్లుణ్ణి చూసి అత్తగారు నోరు మానుకొంది. అతని భార్య ముసముసిచివులు నవ్వునూ పిల్లవాడి తనపునిక గడ్డ కడ్డతూంది... ఆ సేదీ నినిపించుకోకుండా ఇకతలకు వచ్చేవాడు... తరువాత వెళ్ళాం చెప్పింది... ఆతని తల్లి కిటికీలోంచి చంటివాణ్ణి చూస్తోందనీ, పిచ్చివాళ్ళకి పిల్లలంటే లోపం అని తల్లి చెప్పిందనీ ఆమె అంది... అతనేమీ మాట్లాడలేదు... గంభీరంగా చూసి పూసుకొన్నాడు... ఆతని న్నాదయంలో తరువాత చాలా బాధ పడ్డాడు... తన తల్లి ఎంత దయార్ద్ర న్నాదయో వాళ్ళకేమీ తెలుసు అని విచారించాడు... ఆమెకు తానే వెల్లి తన పిల్లవాణ్ణి చూపిస్తామను కొన్నాడు... కానీ కొంత సిగ్గుచేత, కొంత అత్తగారు భార్య ఏమనుకొంటారో అనే భయంచేత ఎప్పుడూ సాహసించ లేకపోయాడు...

* * *

... ‘ పిల్లవాడు బాగ్రత్తనుమా ’ అని మరీమరీ చెబుతూ ఆమె తల్లి పిల్లవాడికి ఏదో నెలవచ్చి దొర్లుతున్నాడు గదా అని వెల్లిపోయింది...

...ఆతని తల్లి ఏదో మామూలుగా తన పనేదో తాను చేసుకోడమేగాని పిల్లాడిని ఎత్తుకొంటాననిగాని, ఎలా వున్నాడనిగానీ ఎప్పుడూ అడగలేదు... ఇది కోడలికి కొంచెం కష్టంగా వున్నా అడుగుతే చేతికిన్వక తప్పును; ఇస్తే పిచ్చిది ఏం చేస్తుందో అని భయపడడం వల్ల అడక్క పోవడమే బాగుంది అనుకొంది... ఓ పనిమనిషిచేత పిల్ల వానికి నీళ్లు పోయించేది...

* * *

...ఆ వేళ మామూలుగానే పిల్లాడికి నీళ్లు పోసి, పొడరు అద్ది వసారాలో పడుకోపెట్టి గదిలోకి వెల్లింది

కోడలు. అక్కడ ఇద్దరలో ఏదో ముచ్చటికూ కాలమే వచ్చిపోయింది...

...పిల్లాడు మామూలుగానే ఆడుకుంటున్నాడు... ఆ వసారా క్రింద ఎండలో కూర్చుని ఆమె కళ్ళులు చేసు కొంటుంది... అప్పుడప్పుడు పిల్లాడి కేళి చూసినా ఆ కళ్ళలో కూర్చుని తప్పు ఏమీ లేదు... పిల్లవాడు ఇటూ అటూ వొడ్డం మొదలు పెట్టాడు... వసారా అరుగు మీద, తాను కొత్తగా వళం చేసుకొన్న కండరాలకు పని తప్పినూ వొడ్డుతున్నాడు... ఆమె చూచింది... ఆమె చూపులోని కూర్చుని కొంత పాదలు విప్పకొని చూసి పోవడమింది... ఆ నిర్భయముచేత పిల్లవాణ్ణి చూస్తే ఆమెలో ఏదో నిద్ర పుట్టొచ్చిట్లుంది... అది అనూయో— ప్రేమో— ఆమె చెప్పలేకపోయింది...

...పిల్లవాడిటు అటూ వొడ్డుతుంటే ఆమె కళ్ళుమాడా ఇటూ అటూ తిరగడం మొదలు పెట్టాయి... వత్తులు చెయ్యడం మానేసింది... కళ్ళల్లోకి ఒక్కసారి ఈర్ష్య... ఇంకొక్కసారి కణ్ణించలేని ప్రేమ వెల్లి వెడికాయి... శరీర మంతా ఆమెకు గగుర్పొచ్చిపట్టుంది... పిల్లవాడు ఒక్క సారి వొడ్లి వసారా అంచు దగ్గరకు వచ్చాడు... ఇంకొక సారి వొడ్లదానికి సన్నాహ పడున్నాడు... పిజ్జిలు పైకెత్తాడు... ఆమె చూస్తూ కదలకుండా రాయిలా కూర్చుంది... తనకి లేని కొడుకు తన కోడలికి ఎందుకు అనే ప్రశ్న వేసుకొంటుంది కాబోలును... పడకగదినుండి కిక్కిరి నవ్వులు విన వచ్చాయి... కాపురానికొచ్చిన కొత్త దబాలు వాళ్ళకేగా మరి... పిల్లవాడు వొడ్లడం కెవ్వున కేక వేయడం ఒక్క క్షణంలో జరిగినాయి... ఆమె వైఖరి ఇంకా ఈర్ష్యా ప్రేమల మధ్య కొట్టుమిట్టాడు తున్నట్లు గానే అనుపించింది... “ అయ్యో, అయ్యో— నా చిట్టి తండ్రిని చంపేసింది ” అంటూనే లోపలినుంచి కేకలు వేసుకొంటూ కోడలు “ ఆ ” అంటూ అతను ఒక్క పరుగులో వసారాలో వచ్చి పడ్డాడు... గానీ— ఆశ్చర్యం! ఆమె, పిల్లవాణ్ణి అక్కన చేర్చుకొని ముద్దాడుతోంది... చంటివాడామె శుష్కస్తనాన్ని నోట్లో పెట్టుకొని ఉత్సాహంతో ఆమెను హానం చేస్తున్నాడు... ఆమె మంద

“ మ మ త ”

హాసుతో, విఃసించినమోముతో—ఏవో ముద్దు మాటల్తో
బుజ్జగిస్తోంది...ఆతనికి ఆ మాటలన్నీ వింటూంటే
చిన్నప్పుడు తన్ని ఆ మాటల్తోనే తల్లి లాలించడం
జ్ఞాపకం వచ్చి కన్నీరు వచ్చింది...కోడలు ఆ మాటలు
వింటూ సిగ్గుపడింది.....

...పిల్లాణ్ణి తీసుకు వెళ్లి తొట్టెల్లో పడుకోబెడదామని
కోడలు అత్త చేతుల్లోంచి వాణ్ణి తీసుకోడానికి చేతులు
జాచింది...వాడు ఏకాకి వీడువు...“ఉండవే పిల్లా!
నే వాణ్ణి సముదాయస్తాను...ఇప్పటి కాలం వాళ్లకి పిల్లల్ని
పెంచడమే చాతగాదు” అంటూ ఆమె వాణ్ణి లోపలికి
తీసుక వెళ్లింది...కోడలు భర్త కేసి వింతగా చూస్తూ—
“పిచ్చిపోయిందల్లే వుండండోయి” అన్నది సాగదీస్తూ...
ఆతను డాక్టరు వాక్యాలు జ్ఞాపకం చేసుకొంటూ ‘ఊ’
అని నిట్టూర్పు విడ్పాడు పెద్ద భారం దింపినట్లుగా...

సిద్ధామృత
లేహ్యము

శేరు డబ్బి 3—0—0

(పోష్టి (ప్రత్యేకము)

రూ 4/- ముందుగా పంపిన పోస్టు,
పాకింగు ఖర్చులు భరించి పార్శులు పంపెదము.

రక్తవృద్ధి, ధాతుపుష్టి, అజీర్ణహరి, బలకర తేజోకర
పదార్థముల సారమును శరీరమునకు చేర్చునట్టి అమృతా
హారమైన యీ లేహ్యము సమస్త జనులకును వరప్రసాద
ముగా భావింపదగియున్నది.

బలము, తేజస్సు, జీర్ణశక్తి, రక్తశుద్ధి, నరములు,
మెదడు, జ్ఞాపక శక్తి, ఉత్సాహము—ఈ వర్గరాలకు
ఔషధమును ఆహారమునుగూడ అయివున్నది. పిత్తము,
అశోచకము, నిక్కాక, మందము, మేహము—వీటికి
కూడా ప్రశస్తము. అన్ని తత్వములకును మేలు
కలిగించును.

విక్టోరియా డిపో, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

రీ టా హెయిర్ టానిక్
తల వెంట్రుకలను పెంచును

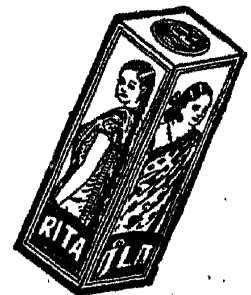

రీటా కుదుళ్లకు బలమునిచ్చి, నిగనిగలాడు నిడుపాటి వెంట్రుకలను
పెంచుటకు అద్భుతమైన హెయిర్ టానిక్.

తల వెంట్రుకలు రాలుట, నెరయుట, చుండ్రు, బట్టతల, పేస
కొరుకు, ఇంకను తల వెంట్రుకలకు సంబంధించిన సమస్త వ్యాధులకు రీటా
అమోఘముగ పనిచేయును. వేలకువేలువాడి గుణమును పొందియున్నార
మీరుకూడ నేటినుండియే రీటా వాడుడు. రీటా హిందూ దేశమంతట
దొరకును.

వెల సీసా 15 అణాలు.

RITA
HAIR TONIC

ఆ గ్రహానుగ్రహాలు

(24 వ పేజీ తరువాయి)

వస్తూ, “క్షమించాలి. వైద్యం—” ఇంతలో ఆమె సేవారామమూర్తిని చూచింది. “అ! మీ—మీ—మీరా?” అని మోము వైకల్పం పొందగా తూలి పడబోయింది. “ఏమిటిది తల్లీ!” అని అనసూయాబాయి లేచి, ఒక గంతున ఉరికి ఉమాదేవిని పట్టుకుని సోఫాలో కూర్చుండ బెట్టింది.

“నర్సా! త్వరగా! అమ్మగారికి అమ్మోనియా ఆరోమేటికా మందు ఒక డోసియ్యి!” అని కేక వేసింది.

ఇంతలో ఉమాదేవి ఆ సోఫామీద ఒళ్లు తెలియకుండా మూర్చపోయింది.

ఉమను చూడగానే చటుక్కునలేచి నిలుచున్న సేవారామమూర్తిగారు “పార్వతీ! నువ్వా! నువ్వా!” అని ఆయన మోము వైకల్పమైపోగా తూలబోయి, ఉమాదేవి స్థితినిచూచి తాను తెప్పరిల్లి ఒక్క గంతున ఉమాదేవి పడి ఉన్న సోఫాదగ్గర వాలాడు.

“అనసూయా బహిన్! విసనకర్త! నీళ్లు!!” అని అరచుచూ ఉమ నుదురు తడుపుతూ, తన టోపీతీసి ఆమె మోముకు విసరడం ప్రారంభించినాడు.

ఒక నర్సు మందు పట్టుకువచ్చి, సేవారామమూర్తిగారి చేతికామందునిచ్చి, వారిని తప్పుకోమని, ఉమమోము సోఫానుండి తప్పించి, తాను సోఫాదగ్గర చదికిలబడి, కాళ్లు ఎత్తుగా సోఫాపైనా, తలక్రిందుగా తన ఒళ్లోనూ వుండేటట్లా పట్టింది. ఇంతలో ఒక మంత్రసాని వాసనమందు సీసా పట్టుకు పరుగెత్తుకొని వచ్చింది. అనసూయాబాయి కుండలో వున్న చల్లటి నీరుతో ఉమమోము తడుపుతోంది.

ఉమకు మెలకువ వచ్చి లేవబోయింది. వద్దని వారిస్తూ అనసూయాబాయి ఆమెకు మందు తాగమని తాగింపించింది.

సేవారామమూర్తిగారు గజగజ వణుకుతూ ఉమ సోఫాప్రక్కన వున్న కుర్చీలో చతికిలబడినారు. ఉమకు కొంచెం బలం కలిగింది. అనసూయాబాయి “గురువు గారూ! ఇదా మీ కథ! మీ ఇద్దరూ వట్టి పెంకి బిడ్డలు! అంతకన్న నేనేమీ అనుకోను. ఇదిగో లోపల ఆ పురుడు కేసు ఎల్లావుందో చూసినస్తాను. అంటూ నర్సును, మంత్రసానిని తీసుకొని లోనికి వెళ్లి పోయింది.

“పార్వతీ నువ్వా! అంత ప్రసిద్ధిపొందిన డాక్టరు గారివి. నేను...మహాపాతకుడను...నిన్ను ఎంత బాధ... పెట్టాను.....రాక్షసులు—అయినా...అంత బాధ....” ఆతని—కన్నులు...నీరు తిరిగింది.

ఉమ మాటలేక కన్నులు గంగోత్తరీ యమునోత్తురులై పైకెగురుతూన్న వక్షంపైబడి పయ్యెదను తడిపి వేస్తూ వుండగా మాటలేక, వంగి, ఆయన పాదాలను స్పృశించి తన కళ్ల కద్దుకొంది.

“మీ తప్పేమి...నా...నా...మూర్ఖత...మిమ్ము... అంత....అంత....ప్రేమిస్తూ....నిజ....నిజమైన....పతి వ్రతను కాలేక మాటలన్నాను...మీ... మీ...మీలోని... కర్మకర్త్యాన్ని...పైకి...ఉచికింపచేశాను...ఈనాటికీ—”

“పార్వతీ...నా మూర్ఖత—వర్ణింపరానిది — నువ్వు ఆలా—వెళ్లిపోగానే, ఆ కోపంతో వెళ్లిపోయాను— మదరాసు—నువ్వు...వివాహం మానివేశావని—మీ—మీ నాన్న గారు—టెలిగ్రాం...ఇచ్చారు...నా ప్రపంచం కూలిపోయింది...మొదట వదిలింది ఈ కాంగ్రెసువాళ్ల సంబంధం అనుకున్నాను.” కాంతారావు కళ్ల వెంట నీరు కారిపోతూనే వుంది.

“నాన్న గారు నన్నెంతో బ్రతిమాలారు...నేనే వినక టెలిగ్రాం ఇప్పించాను—” పార్వతీదేవి భాషపరుగులు ఆమె కరీరాన్నంతా ప్రయాగచేస్తున్నది.

“నేనేవర్ని సంపూర్ణావతారుని...పరమపవిత్రుణ్ణి... జగద్గురువును...బాపూజీని...అనడానికి...ఛీ! ఆ రోజునే ఎంత నీచుణ్ణి అయిపోయాను. ఆ బాధ వ్రణమూ అయింది! నిన్ను దేవీ మూర్తిని, కల్యాణస్వరూపను, సౌందర్యకాంతి మయిని—దురం చేసుకొన్నానన్న బాధ హృదయంలో నిశితమైనబాణం గుచ్చుకొన్నట్లా అయింది—తిండి సహించలేదు—నిద్రలేదు—ఖద్దరు కట్టాను—మీ ఇంటికి రాజమండ్రీ వచ్చి మీ నాన్న గారి కాళ్లమీద పడ్డాను—”

“అంతా విన్నాను—అయినా—రాయిలా అయిపోయింది హృదయం—నాకూ నిద్రాహారాలూ పోయాయి—!”

ఆ గ్రహానుగ్రహాలు

“ఇంకకూ—”
 “మిమ్ము మరువలేదు—నాకు—నాకు ఎప్పుడూ—
 మీరే—”
 “నేను—ఒక్క ఊరికం నిద్దురలోనన్నా—నిన్ను—
 నువ్వు—”
 “.....”
 “నన్ను — పూర్తిగా — సంపూర్ణంగా — తీమించ
 గలవా?”
 “నన్ను—మీ — మీరే — తీమించ — తీమించ
 లేరు—”
 “అయ్యో! నేనా—నేనా తీమించడం—హీనుణ్ణి—”
 “మనం ఇద్దరం—ఒకరినొకరు తీమించుకో—అవ
 సరంలేదు—”
 “నన్ను...నన్ను...కృతార్థుణ్ణి చేయగలవా జేవీ!”
 “నేను ఏనాటికైనా మీదాన్నే—మీమాట నాకు
 భగవంతుని వరం—”

“ఎంత కష్టపడితే ఏమి—అరాధ్య దేవతలు—నిన్ను
 ఇప్పటికైనా—జేవీ!”
 “మీరు నా...నా—అత్తకు ప్రభువులు—”
 వారిరువురూ ఎంతలోన ఆశిస్తున్నారో—వారి బ్రతు
 కులు ఏ పరిణితికోసం జేదనా భరితాన్వేషణ యోగంలో
 ఉండిపోయామో! నేనా రామమూర్తి లేచి అమె
 ప్రక్కన కూర్చుండినాడు. అమె అతనికి దగ్గరగా జరిగి—
 “మీరు—మీరు—నిజమా—?” అన్నది అస్పష్టకాకలి
 స్వరంతో.

వారి కంటిధారలు అలాగే ప్రవహిస్తున్నాయి.
 అవి పవిత్ర గంగాబుజ తరంగిణులు.
 అవి దివ్యామృతధారలు.
 ఆయన ఉనును దగ్గరగా తీసుకున్నాడు.
 “అనసూయాబహిష్ మహూర్తం పెట్టిస్తుంది!”
 “బాపుజీ! జగత్పిత! పెల్లి పెద్ద!”
 ఓం తత్ సత్

[ఇది కేవలము కల్పిత కథ. ఇందలి పాత్రలుగాని, పేర్లుగాని ఏ ప్రత్యేక వ్యక్తికి చెందినవిగావు. —రాధా వసుంత.]

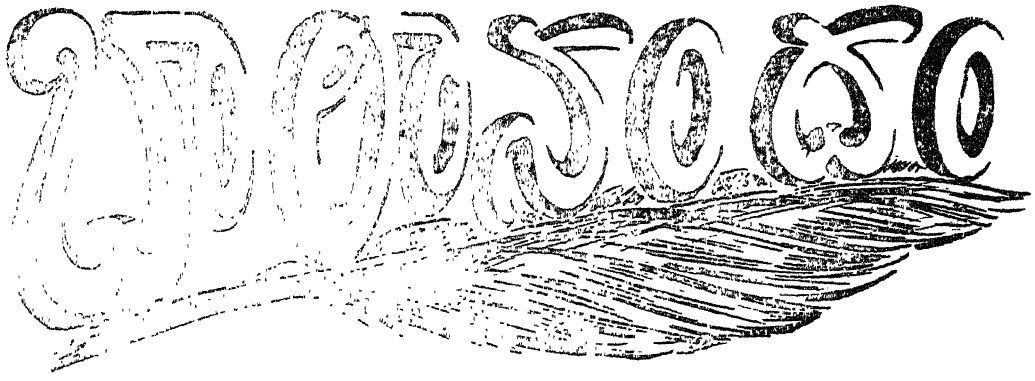

చర్చిలో ప్రత్యేక అర్చనలతో, తోచిన బహుమానములతో తండ్రులను గౌరవించే పద్ధతి

అమెరికాదేశస్థులు, వద్దావర్స, జూన్ 3-వ ఆదివారం, తండ్రుల దినముగా ప్రత్యేకించారు. ఆ రోజున
 గుళ్లల్లో ప్రత్యేక అర్చనలు చేయించి, ఏవో చిన్న చిన్న బహుమానములతో తండ్రులను గౌరవించడం ఒక పద్ధతి
 అయింది. 1910 సం॥లో, స్పోకేన్లో, మినెస్. డాడ్ అనే ఆమె, తల్లి మరణానంతరం, అల్లుడు బిడ్డలను పెంచిన
 తన తండ్రియందు ప్రత్యేక గౌరవమును తెలుపుటకై, ఆ ఊరి వర్చి సంఘంవారికి తన అభిమతాన్ని ఎరింగిస్తే, ఆ
 ఊరి ప్రజలందరూ దానికి సమ్మతించారు. అమెరికా అధ్యక్షులు కార్మిన్ కూర్చిడిగారు 1924 సం॥ నుండి, దేశమంతటా
 జూన్ మూడవ ఆదివారం తండ్రుల రోజుగా ప్రత్యేకిస్తే దాగా ఉంటుందని తమ అభిమతాన్ని సూచించారు. అప్పటి
 నుండి, ఆ పద్ధతి జాతీయమైనది.

ఈ సంవత్సరము, దేశీయుల ప్రత్యేక అభిమానాన్నిపొంది, బహుకరించబడ్డ పెక్కుమందిలో, మిషిగన్
 వ్యవసాయదారుడు గెరిట్ కోయంగా. 21 మంది బిడ్డల తండ్రి యగుటయే యితని ప్రత్యేకత—ఇందులో 5 జతలు.
 కవలలు. 21 మంది సజీవులై యున్నారు. అగ్రజాదికి వయస్సు 25 సం॥లు. కనిష్ఠునికి 2 సం॥లు.

పాత్రలకు బిడ్డలు

* శ్రీమతి వల్లూరి సుశీలాదేవి *

పూర్వము ఒక పూళ్ళో ఒక కోమటి ఉండే వాడు. వాడు చాల పిసిని గొట్టు, దురాశా పరుడు. ఎప్పుడు స్వార్థము కోరుతూ ఉండేవాడు. ఇలా ఉండగా ఆ కోమటి ఇంటికి ఒకడు వచ్చి “అయ్యా! నా ఇంట్లో ఒక శుభకార్యము జరుగ బోవుచున్నది. దయయుంచి తమరు నాకు కొన్ని పాత్రలు ఇప్పించండి. పాత్రకు రోజుకు రెండు అణాలు చొప్పున తెచ్చి ఇస్తాను” అని వేడుకున్నాడు. కోమటి కొంతసేపు ఆలోచించి తర్వాత లోపలికి వెళ్ళి కొన్ని పాత్రలు లెక్క పెట్టి అతనికిచ్చి పంపివేసెను.

ఆ వచ్చిన మనిషి ఒక వారము దినముల తర్వాత వచ్చి అతను తెచ్చిన పాత్రలు కోమటి ఎదురుగ పెట్టెను. పెద్ద పాత్రలతో పాటు కొన్ని చిన్న పాత్రలు కూడ అధికముగ తెచ్చి నాడు. వాటిని చూచి కోమటి ఆమనిషితో “అయ్యా! ఈ చిన్న పాత్రలు ఎక్కడనుండి వచ్చాయి? నేను నీకు పాత్రలు ఇచ్చినప్పుడు

అవి లేవు కదా!” అని అడిగాడు. వెంటనే ఆమనిషి “అయ్యా! అవి తమ పాత్రలు పెట్టిన పిల్లలు. అవి కూడ తమరికే ఇచ్చి వేయాలి గదా! అని అన్నీ ఇచ్చి వేశాను.” అని చెప్పగానే ఆ కోమటి చాలా సంతోషించి వాటినన్నిటిని తీసుకొని జాగ్రత్తగా లోపలికి చేర్చి ఎల్లప్పుడు తన ఇంటికి వచ్చుచుండు మని చెప్పి అతనిని పంపివేసెను.

కొన్ని నెలల తర్వాత ఆ మనుష్యుడు తిరిగి కోమటి ఇంటికి వచ్చి “అయ్యా రేపు నా కొడుకు వివాహము. దయయుంచి ఒకమారు మీ పాత్రలు ఇప్పించండి” అని అడిగాడు. వెంటనే దురాశాపరుడైన ఆ కోమటి లోపలికి వెళ్లి ఇంటిలో ఉన్న పాత్రలు అన్నీ అతనికి ఇచ్చి “అయ్యా ఆ పాత్రలు పెట్టిన బిడ్డలు అన్నిటిని తీసుకురండి” అని చెప్పాడు. ఆ మనుజుడు సరే నని ఇంటికి వెళ్లాడు. అతని ఇంట్లో పెళ్లి అయి పోయిన మూడు రోజుల తర్వాత అతడు ఏడుస్తూ

కోమటి ఇంటికి వచ్చాడు. అతని ఏడ్పు చూచి ఎక్కడైనా పాత్రలు చచ్చి పోతాయా? నిజము కోమటి సంగణేమిటో చెప్పమని కోరాడు. చెప్పము” అని గద్దించాడు. ఆ మనుష్యుడు అప్పుడు అతడు “అయ్యా! రాత్రి తమ పాత్ర తిరిగి “అయ్యా! తమ పాత్రలు చాల విచిత్ర లకు జబ్బు చేసింది. ఎంతమంది డాక్టర్లకు చూ మైనవి. మీ పాత్రలు బిడ్డలని పెద్దాయి, చచ్చి పించినా నయము కాలేదు. తెల్లవారు జామున పోతాయి. కూడాను” అని చెప్పినాడు. అప్పుడు అన్నీ చచ్చి పోయాయి!” అని ఇంకా ఏడ్చుట కోమటి అతని మాటలకు సిగ్గుపడి మారు మొదలుపెట్టాడు. దానికి ఆ కోమటి “ఏమిటీ, మాటాడక లోనికి పోయాడు. ఆ మనుష్యుడు నువ్వు చచ్చిపోతావు, నేను చచ్చిపోతాను. కోమటికి మంచి పాఠము నేర్పాడు. కథ కంచికి మనుష్యులు, జంతువులు చచ్చి పోతాయి కాని మనము ఇంటికి.

—హిందీనుండి

గోరింక

* గులపల గోపాలు *

గూటిలో ఒకనీలి
గోరింక నను జూచి
కిలకిలా నవ్వింది
తలవూపి పోయింది.
సంధ్యవేళానాడు
చరచరా గోరింక
గూటికి వెడుతుంటే
వేటకాడొక్కండు
వెంబడించాడు
గత్యంతరములేక
కదలి వచ్చాను.
ఆ నాడు నడిరేయి
గగనమ్ములో మేము
కిచకిచ్చల్లాడాము
పయిపైన పొర్లాడి
ఉన్న మన్నాము.

మరునాడు గోరింక
నను కలియవచ్చింది
ప్రక్కనే వున్న ఓ
పక్కనీ జూచింది
ఉక్రోశ మొచ్చింది
కండ్లు వుటుముచు పండ్లు
పెటపెటా గీటింది.
గొల్లుమని నా యెదుట
గోడు మన్నాది.
నమ్మినా నన్నాది.
నట్టడవిలో నీట
ముంచినా వన్నాది.
దిక్కు లేదన్నాది.
నీవు విడిచిన-భ్రష్టు
రాలగుడు నన్నాది.
హృదయమంటూ నీకు

ఉన్నదా అన్నాది.
కటికరాయే నీకు
హృదయమా అన్నాది.
సత్యమే పలికింది
నా మనసు కరిగింది.
కన్నీటి బిందువులు
బొటబొటా రాలింది
గోరింక, దరిజేరి
కొంగుతో తుడిచింది
కొంగులోనే తలను
దాచుకొన్నాను.
ప్రక్కనున్న పక్క
పరువు తెత్తింది.
ఇరువురము యిచ్చగా
ఇలను యున్నాము.

వ ది న పా ట

* సుంకర రామమోహన రావు *

వాకిట నిలచిన వదినమ్మా
నేటికి పుణ్యం నెగ్గిందా
అన్నను దలచి మది కులుకు
మమ్ముల జూచి మరి నవ్వు! || వా ||
ముదమొందిన ముతైదులలో
పదములు బాడే పాపలలో
జీవము నిచ్చెడి దీవెనల
భావముచిందిన దోయమ్మా || వా ||
ఆస్తులు పెంచిన హంకారం
కట్నాల్ కీకల కలవరము
అణగిన జీవిత ఆనందం
గణన జేసెనా మీబాబు! || వా ||

లేతలేత సూరకాయలను
కోరిక దీరా కోసేస్తూ
పరిపరి విధముల మీయన్న
పలికిన సత్యం పండిందా! || వా ||
లోకం తీరులు పఱికించు
లోతుగుండెలను కదిలించు
విజ్ఞానాంబుధి చిలికించు
విజయ గీతమే పూరించు! || వా ||
అమాయకమ్మగు ఆనందం
అవలేపమ్మగు ఆశయము
పవిత్రమగు మీ ప్రణయమ్ము
పావనమై పోయినవమ్మా || వా ||

భారత మహిళల బాధ్యతలు
నెరవేర్చెడి నీ నేడుపులో
హారతి బట్టిన ఆశయము
అమరియున్నదని నమ్మితిమి! || వా ||

ఆ లో చిం చం డి !

మండ మల్లికార్జునరావు

(1) ప్రపంచమంతటిలో పెద్దపట్టణ మేది ?	(4) ప్రపంచ జనసంఖ్య ఎంత ?
(2) ప్రపంచమంతటిలో జనసంఖ్య ఎక్కువ గల దేశమేది ?	(5) బంగారు దేవాలయం మన దేశములో ఎచ్చట గలదు ?
(3) మన దేశములో పెద్దపట్టణ మేది ?	(6) మన దేశాధ్యక్షుడెవరు ?

శ్రావణ మంగళ వారం

* మండ మల్లికార్జున రావ్ *

ఒక గ్రాంటు బడికి ప్రొప్రైటరు
“జాక” ను క్రిస్టియన్ దొర
ఆ దొరగారికి మాత్రం
ఏదో తెలుగు కొద్ది వచ్చు.
ఆతను ప్రతి యేడాదీ
అతనిబడికి వచ్చువాడు
పిల్లల చదువులు సంధ్యలు
ఎల్ల తణిఖీ చేయువాడు.

ఇల్లాగున ఒకయేడూ
ఆ స్కూలుకునె వచ్చాడు.
ఎన్ని ప్రశ్నలు వేయాలో
అన్నీ అట్లు వేశాడు
ఇంతలో ఒకకుర్రాడు—
వీంతగ నిలబడ్డాడు.
జాక్కుగారు! దొరగారూ!
“ఒక్క మనవి”—అన్నాడు.

వెంటనే ఆ దొరగారు ఏ—
మిటని అడిగారు....
జంకకుండ కొంకకుండ—
బొంకులేక చెప్పాడు.!

శ్రావణ మంగళారానికి
ప్రతిసారి శైలవిచ్చేనారు!
కాని మరి యెంచేతో—
ఈ యేడు ఇవ్వలేదు-!

తక్షణమే దొరగారు-ప
రీక్ష ఆపుచేశారు
హెడ్డాప్టర్నుడిగారు-అ
తడిట్లు చెప్పాడు.

శ్రావణ మంగళవారం
ఈ యేడు పడ్డదాదివారం
సెలవురోజున పడుటచేత
శాలలకు శైలవివ్వలేదు.

(ఆలోచనలకు జవాబులు)

- (1) లండన్.
- (2) చైనా.
- (3) బొంబాయి.
- (4) 237 కోట్ల 80 లక్షలు.
- (5) అమృతసర్.
- (6) బాబు రాజేంద్ర ప్రసాద్.

సాల సంవత్సరము
 సహి సరి
 సో అది
 పढ़ాई విద్య, చదువు
 సువిధా సౌకర్యము
 శుల్క బడి జీతము
 మౌక్తా అవకాశము
 కరీవ దాదాపు
 ప్రబంధ ఏర్పాటు
 బదనసీబ దురదృష్టవంతుడు
 జిందగీ జీవితము
 ఆసరా ఆధారము
 జీవికా జీవనోపాధి

సహెలీ స్నేహితురాలు
 కతాई నూలు వడకుట
 కునాई బట్టలు నేయుట
 సिलाई కుట్టుపని
 मुफ्त జీతములేక Free
 छात्रालय వసతి గృహము
 सदस्या (woman) member
 सराहनीय పొగడదగినది
 सैकड़ों వందలకొలది
 प्रायः సాధారణముగా
 भर्ती होना చేరుట
 बदलना మారుట, మార్పుట
 कमाना సంపాదించుట

జానకీ—లక్ష్మీ, మేనే సునా, तुम्हारी बहन आजकल 'कान्वेन्ट' नहीं जाती ।

లక్ష్మీ—हाँ, वह तो इस साल 'आन्ध्र महिला सभा' में भर्ती हुई है ।

జానకీ—क्यों ? एक ही स्कूल में पढ़ना अच्छा है न ? इस तरह साल साल स्कूल बदलने से क्या फायदा ?

లక్ష్మీ—हाँ बहन, तुम्हारा कहना सही है । लेकिन इस स्कूल में पढ़ने में फायदा जरूर है ।

జానకీ—सो कैसे ?

లక్ష్మీ—पहली बात यह है—वहाँ पढ़ाई जल्द पूरी हो जाती है । वहाँ, जिसे अंग्रेजी का थोड़ा-बहुत ज्ञान है । उसके लिये तीन या दो ही साल में मैट्रिक परीक्षा में बैठने की सुविधा है । तो इससे समय और शुल्क भी कम लगता है न ?

జానకీ—लेकिन कोई कह रही थी—परीक्षा देने के लिये लड़कियों को बनारस जाना पड़ता है ।

लक्ष्मी—हाँ, वह भी एक बात है। इसमें भी तो उन्हें फायदा है। हर साल स्कूल की दो तीन अध्यापिकाएँ लड़कियों को बनारस ले जाती हैं। वहाँ इन्हें करीब एक महीने तक ठहरना पड़ता है। प्रायः ये वहाँ से सारनाथ, प्रयाग, देहली और आगरा भी देखने जाती हैं। इससे उन्हें उत्तर भारत की दो चार जगहें देखने का मौका मिल जाता है।

जानकी—तो वहाँ पढ़ाई पूरी करने के बाद ये लड़कियाँ कालेज में भर्ती हो सकती हैं ?

लक्ष्मी—क्यों नहीं ? वहाँ की कई पुरानी विद्यार्थिनियाँ अब तक डिग्री भी ले चुकी हैं।

जानकी—इस स्कूल की स्थापना हुए कितने साल हुए ?

लक्ष्मी—दस साल हुए हैं। इसे खोलने का उद्देश्य था उन बदनसीब बहनों की पढ़ाई का प्रबंध करना—जिन्हें कि जिन्दगी में कुछ आसरा नहीं रह गया है और जो अपनी जीविका खुद कमाना चाहती हैं।

जानकी—यह जानकर मुझे बड़ी खुशी होती है। मेरी एक सहेली है जो ऐसी किसी संस्था में भर्ती होना चाहती है। तुम उसे किसी दिन वहाँ ले जा सकती हो ?

लक्ष्मी—जरूर। सभा की एक और शाखा भी है जिसमें स्त्रियों को कताई, बुनाई, सिलाई वगैरह की शिक्षा दी जाती है। जो शुल्क नहीं दे सकतीं, उन्हें मुफ्त ही शिक्षा मिलती है। बाहर की लड़कियों के रहने के लिए छात्रालय भी है।

जानकी—वहाँ और क्या क्या है ?

लक्ष्मी—और भी बहुत है। क्लब शाखा एक है। क्लब की सदस्याएँ शाम को वहाँ आया करती हैं। उन्हें अन्य बहनों से मिलने का मौका मिलता है। यहाँ के पुस्तकालय में तेलुगु, अंग्रेजी और हिन्दी की किताबें पढ़ने को मिलती हैं। शाम को नृत्य, गायन और हिन्दी वर्ग चलते हैं। इतना ही नहीं, 'टाइप' और पार्ट हैन्ड के वर्ग भी हैं। सभा की तरफ से एक मासिक पत्रिका भी निकलती है।

जानकी—तो यह संस्था बहुत ही सराहनीय काम करती है।

लक्ष्मी—हाँ, इसकी प्रशंसा देश के बड़े बड़े नेता भी करते हैं।

जानकी—हमारे देश में अभी ऐसी सैकड़ों संस्थाओं की जरूरत है।

పిల్లల శిక్షణ, శాస్త్రీయ దృక్పథం

శ్రీమతి దరిసి సుభద్రమ్మ

సామాజిక ప్రవర్తన

(రెండవ భాగము)

రెండున్నరనుండి మూడేళ్లు ఈశుచరకు, బిడ్డలు కొందరు తమ ఇంటివద్దనే ఆడుకొంటునికొప్పపడుతారు. ఇరుగు పొరుగు బిడ్డలతో కొంత ఆడుకొంటారు కాని, ఇంటి వద్ద మాత్రమే ఆడుకొంటారు. ఇతరుల ఇంట్లకు, క్రొత్త చోట్లకు వెళ్లి ఆడుకొంటునికెంత మాత్రము ఇష్టపడరు. మరికొందరు ఇరుగు పొరిగిళ్ల వద్దకాని మరెచటనైనా సరే క్రొత్త పాత లేకుండ చక్కగా ఆడుకొంటారు. మొదటి రకం బిడ్డలకు క్రొత్తవాళ్లు, క్రొత్తచోట్లు అంటే తగని బిడియము భీతి. ఇట్టి సిగ్గు భయములను వెలిబుచ్చు బిడ్డలు క్రొత్త పరిసరములకు, క్రొత్త పరిస్థితులకు తగినట్లుగా వర్తించు శక్తి త్వరగా అలవరచుకొన జాలరు. రెండవ రకం పిల్లల ప్రవర్తన భిన్నంగా వుంటుంది. అపరిచితులు, అపరిచిత స్థలాలంటే వీరికి, సిగ్గు, భయముండదు. అందుచేతనే ఈ రకం బిడ్డలు ఇరుగు పొరిగిళ్లకు వెళ్లి ఆడుకొంటునికెంతో ఉల్లాసము ఉత్సాహమును వెలిబుచ్చుతారు. ఇట్టి బిడ్డలు, క్రొత్త పరిసర పరిస్థితుల కనుగుణంగా ప్రవర్తించు శక్తిని త్వరగా అలవరచుకొంటారు. ఇట్టి భిన్న ప్రవర్తనలకు ముఖ్య కారణము బిడ్డ పెరుగుతున్న కుటుంబ పరిసర పరిస్థితులే అని చెప్పక తప్పదు. కాబట్టి తల్లిదండ్రులు, తమబంధు మిత్రులతో, ఇరుగు పొరుగు వారితో కలిసి మెలసి వుండుట, విందు వినోదములలో తరచుగా పాల్గొనుట, సంస్కృతి, సహవాసము, సానుభూతి సహకారములతో గూడిన వాతావరణమును కల్పించుట, మున్నగు విషయములకు గమన మిచ్చుట ఎంతయినా అవసరమన్న మాట. ఇంత మాత్రమేకాదు, తల్లి తన ఈ ఈడు బిడ్డ యొక్క చిత్తవృత్తిని పరిశీలించుతూ దాని సామాజిక ప్రవర్తన పెంపొందుట కవశ్యకమైన సుశిక్షణ ఇవ్వాలి. ఏలాగంటే :—

తమ, ఇంటివద్ద తప్ప మరెక్కడ కాని ఆడనొల్లని

బిడ్డల విషయం మొదట ఆలోచిద్దాము. తల్లి ఇరుగు పొరుగు బిడ్డలను ఇంటికి రప్పించి తన బిడ్డకు ఉల్లాసంగా వారితో కలిసి ఆడుకొనునట్టి అవకాశమును కల్పించాలి. దీనిలోపాటు, పై పిల్లలతో కలిసి క్రొత్తచోట్లకు, ఇతరుల ఇళ్లకు, అనగా...పురఉద్యానములు, బాలక్రీడాస్థలములు, బంధుమిత్రులు, ఇరుగు పొరుగువారి ఇంట్లు మొదలగు చోట్లకు వెళ్లి ఆడుకొనునట్టి అవకాశములను కల్పించాలి; బిడ్డ తన ఈడువారితో మాత్రమేగాక తనకన్న పెద్ద పిల్లలతో—అనగా—నాలుగైదేళ్ల ఈడువారితో కలిసి ఆడుకొనునట్టి సదుపాయములను కల్పించాలి.

ఇంతేకాదు. ఈ బిడ్డకున్న మరొక లక్షణము నెఱుగుట అత్యవశ్యకము. ఈ బిడ్డ (తన ఇంటివద్ద తప్ప మరెచటకాని ఆడనొల్లని బిడ్డ) సామాన్యంగా, తన ఆట సామగ్రితో ఇతర బిడ్డలను ఆడుకొనివ్వదు; తనకత్యంత ఇష్టమైన క్రొత్త పిడతలు, బొమ్మలను అసలే తాక నివ్వదు. ఇట్టి లక్షణమును గుర్తించి తల్లి ఇరుగుపొరుగు బిడ్డలు రాకముందే తన బిడ్డ కిష్టమైన ఆట వస్తువులను కొంత కాలం మాత్రం దాచి వుంచాలి. ఆ విధంగా చేసినచో తన బిడ్డ తనకంత ఇష్టం లేని ఆటసామగ్రితో ఇతర బిడ్డలతో ఆడుటకు అంగీకరించుతుంది; తను మాడ వారితో కలిసి కొంత సేపు ఆడుకొంటుంది; అటుపిదప తనకత్యంత ముక్కువగల క్రొత్త పిడతలను, బొమ్మలను తన చెలి కాండ్రుకు చూపెట్టాలన్న అతిశయ భావంచేత తీసుకవచ్చి చూపెట్టుతుంది; క్రమేణ వారితో కలిసి క్రొత్తవాటితో ఆడుకొనుటకు అలవడుతుంది. ఏ కారణం చేతనైనా తన బిడ్డకు తన కత్యంత ప్రియమైన ఆటవస్తువులను అసలే చూపించక పోయినచో వాటిని చూపెట్టు లాగున తల్లి అత్యంత చాక చక్కతో చూచించాలి. ముఖ్యంగా ఇట్టి బిడ్డలను నన్నరీ మూగ్లకు పంపుట అత్యుత్తమము! అచట పరిసర పరిస్థితులు సుశిక్షణ ఫలితంగా ఈ బిడ్డకున్న బిడియము, భీతి సన్నగిల్లుతవి; అప్పుడప్పుడే తలనూపుతున్న అనాం

పిల్లల శిక్షణ, శాస్త్రీయ దృక్పథం

భావం, ఆతిశయం మొక్కలోనే నశించిపోతవి; కష్ట నిష్ఠూరముల నెదుర్కొంటూ సహజమార్గమున తన వ్యక్తిత్వమును స్థిరపరచుకొంటుంది; వీటితోపాటు నలుగురితో కలిసి మెలసి ఆడుకోటం, ఆనోన్య అనురాగం, సహవాసం మున్నగునవిపట్టు బడుటేగాక, క్రొత్త పరిస్థితుల కనుగుణంగా ప్రవర్తించుటను అలవరచుకొనుటకు అవకాశ మేర్పడుతుంది. అనగా—సంఘ జీవనమునకు పునాది ఏర్పడు తుందన్నమాట.

ఇంక రెండవ రకం బిడ్డలను గురించి ఆలోచిద్దాము :— వీరు ఇంటివద్ద ఆడుకోటాని కిష్టపడరు; ఇరుగు పొరుగుగిళ్లకు, క్రొత్తచోట్లకు వెళ్లి ఆడుకొంటారు; ప్రాద్దస్తమానం బయటకెళ్లి, ఎక్కడో ఒకచోట ఆడుకోటాని కిష్టపడుతారు. ఇట్టి బిడ్డలు క్రొత్త పరిసరములకు, పరిస్థితులకు అనుగుణంగా వర్తించుటను త్వరగా అలవరచు కొంటారు, కాని, కుటుంబ జీవనము, బంధుజన ప్రేమ పెంపొందించునట్టి అవకాశములను వీరికి కల్పించుట అవశ్యకము. తల్లి ఈ లక్షణముగల తన బిడ్డకు ఇంటివద్ద సయితము, ఇతర పిల్లలతో పాటు, తన అన్నదమ్ములు, అప్పచెల్లెండ్రతో కలిసి ఆడుకొనునట్టి పరిస్థితులను—అనగా—అత్యంత కర్షణీయమైన పరిస్థితులను కల్పించాలి :— ఉదా :— బిడ్డలు పాల్గొనునట్టి, విందు వినోదములు, తన బిడ్డ యొక్క జన్మదినోత్సవము, బొమ్మలకొలుపు, ఆటపాటలు మున్నగునవి అన్నమాట; ఇంటిలో తన తల్లికి, తండ్రికి తక్కిన బంధు జనులకు చిన్నచిన్న పనులను చేస్తూ తోడ్పడటం మొదలైనవాటికి అవకాశములు కల్పించాలి. ఈ విధంగా తల్లి తెలివి తేటలతో ఈ రకం బిడ్డకు తోడ్పడినచో, తన బిడ్డ ఇంటా బయటా ఆయా పరిస్థితుల కనుగుణ ప్రవర్తనల వరచుకొంటూ కుటుంబ జీవనమునకూ, సంఘ జీవనమునకు సిద్ధపడుతుంది.

సాధారణంగా ఈ ఈడు బిడ్డలు (2 నుండి 3 ఏళ్లు దాక) తమ తల్లి దండ్రులలో ఎవరినో ఒకరిని మాత్రమే అధికంగా ప్రేమించునట్లు గోచరించుతుంది; తల్లినా, తండ్రినా అను విషయంలో ఒక్కొక్కరోక్కొక్క విధంగా వుంటారు; ఒకప్పుడొకరినీ మరొకప్పుడు ఇంకొకరినీ ఎక్కువగా

ప్రేమించుట కలదు; కాని పై రెండు లక్షణములు తాత్కాలికమేను; పగలు ఒకరినీ, రాత్రి మరొకరినీ, లేదా, కొన్ని ఘంటల కాలం తల్లియందు, కొన్ని ఘంటలసేపు తండ్రియందు అధికానురాగం వెల్లిబుచ్చుట కలదు. మరుసటి రోజు, లేదా, కొంత సేపుకుతరువాత వారిలో మరొక విధంగా మార్పుకలుగుట పరిపాటి. అనగా—ఈ వయస్సు బిడ్డకు ఈ విషయంలోకూడ స్థిరత్వము ఏర్పడక డోలాయమానము గోచరించుతుంది. అయితే, ఆ పూట ఎవరిని ఎక్కువగా ప్రేమిస్తుందో వారియందు బిడ్డకు గురుత్వం ఏర్పడి, వారి సలహా సహాయములను పొందుటకు ఇష్టపడుతుంది. రాత్రులందు మాత్రవిసర్జన విషయంలోకాని, తనకు నిద్రవచ్చినప్పుడుకాని తఱచుగా తల్లి తన చెంత వుండి సహాయ పడాలని కోరుతుంది. కాని, ఒక్కొక్క సమయంలో తండ్రి కావాలని పట్టు బట్టుతుంది. ఈ విషయమును గురించి మన శ్యాస్త్రజ్ఞులలో వివిధాభిప్రాయములు బయలుదేరినవి. ముఖ్యమైన కొన్నిటిని మాత్రము సంక్షిప్తంగా తెలిసికొనుట మంచిదనుకొంటాను.

తల్లిదండ్రుల పిల్లలమధ్య, పరస్పర ప్రేమ లింగ భేదమునుబట్టి పెంపొందునని కొందరు శిశుమనస్తత్వవేత్తల అభిప్రాయము. మరి కొందరు శిశుమనశ్యాస్త్రజ్ఞులు పై అభిప్రాయము ఖండించుతూ, బిడ్డ పుట్టి పెరుగునట్టి పరిసర పరిస్థితుల ప్రభావ ఫలితముగ, అనురాగ విషయంలో లింగభేదం కొందరు బిడ్డల విషయంలో కొంత కనిపించిననూ అది అస్వాభివికమనీ, అందరికీ ఈ సిద్ధాంతం అన్వయించదనీ ఉద్ఘాటించినారు. కొంత స్థూలంగా పరిశీలిద్దాము :—శిశువు జన్మించి నప్పటినుండి ఆరు ఏళ్లు ఈడు వరకు సామాన్యంగా, అడ బిడ్డ తన తండ్రినీ, మొగ బిడ్డ తల్లిని అధికంగా ప్రేమిస్తారనీ, ఇది సహజ గుణమనీ, వీటికి సంబంధించిన మరెన్నో విషయములను, కొందరు శిశుమనస్తత్వ వేత్తలు సిద్ధాంతీకరించి యున్నారు.

ఇట్టి సిద్ధాంతం పొరపాటు. బిడ్డ చుట్టునున్న సన్నివేశ సందర్భములు సరియైనవి కానప్పుడే ఇట్టి విచిత్ర గుణం (అస్వాభావికమైన పెడదారి బట్టిన చిత్ర వృత్తి) తాత్కాలికంగా కొందరు బిడ్డలయందే మాత్రం గోచరించవచ్చుననీ,

పిల్లల శిక్షణ, శాస్త్రీయ దృక్పథం

అందరు బిడ్డలయందు ఇట్టి చిత్త వృత్తి ఉండదు అని ఉద్ఘాటించారు—తండ్రి ఉదయం నుండి సాయంకాలంవరకు ఇంటివద్ద వుండడు; తన వ్యవహారములను ముగించుకొని సాయంకాలం తండ్రి ఇంటికి రాగానే బిడ్డను (అడ మొగ వివక్షత లేకుండా) చేరదీసి, వాహ్యలికో, వింత వినోదములను తిలకించుటకో తీసుకపోతాడు; లేదా బిడ్డతో ఆడుకుంటాడు; సాధారణంగా తల్లి తన గృహ కృత్యాలలో మునిగిపోయి వుంటుంది. ఇంతే కాదు. వుదయం నుండి తండ్రిని చూడకపోవుటచే అతనియందు కొంత క్రొత్తదనం బిడ్డకు కనిపించుతుంది; ఇట్లులే మరెన్నో కారణములచేత బిడ్డ తండ్రిచెంత నున్న కాలంలో అధికంగా ప్రేమ వెలిబుచ్చుతుంది. కాని, ఇట్టివాటికి వ్యతిరేక పరిస్థితులలో— అనగా—వ్యవహార ప్రపంచమున పనిచేసి, ఆలసి వచ్చుట చేతనో, లేక కష్ట నిష్ఠూరముల కలన ఏర్పడిన వృద్ధయ బాధ చేతనో తండ్రి ఇంటికి వచ్చినపుడు విసుకు, చీకాకు చూపించవచ్చును. అట్టి సందర్భములలో బిడ్డడు తండ్రితో అప్రోదంగా, స్వేచ్ఛగా ఆడుకోక, భయపడవచ్చును. తల్లి తన్ను అనుక్షణం ఆదరించుతూ అనురాగం చూపెట్టుటచేత ఆమెను ఎక్కువగా ప్రేమించవచ్చును. లేదా, కుటుంబంలో దారిద్ర్యం మున్నగు బాధలకల్ల తల్లి తన సహజ సహన శక్తిని తాత్కాలికంగా గోలుపోయి చీదరించు కొన్నచో తాత్కాలికంగా బిడ్డ తల్లిని చూచి భయపడవచ్చును. లేదా, కొన్ని కుటుంబములలో నున్న అజ్ఞానం, విశ్వరూప దాంధము, స్త్రీలయందు నైచ్యభావము, పురుషులయందు ఉత్కృష్ట భావము, మున్నగు వాటితో గూడిన వాతావరణములో పెరుగు నట్టి బిడ్డలు మొగ, అడ వివక్షతలేక తల్లిని ఏవగించుకోటం, తండ్రిని పూజ్యభావంతో ప్రేమించటం తటస్థించ వచ్చును. కుటుంబ పోషణకు సరిపోవునంత ద్రవ్య ఆధారముండి (ఉద్యోగంలేక ఏదో ఒక వృత్తి వలన సంపాదించుకొను అవకాశము) చక్కని సంస్కృతి— అనగా, విద్య విజ్ఞానాలు, సంగీత సాహిత్యాలు, పరస్పర ప్రేమ, సత్సహవాసము, సానుభూతి మొదలగు పరిస్థితి వాతావరణములవద్ద పెరుగునట్టి బిడ్డలలో సహజమైన అనురాగము, సత్ప్రవర్తన మొదలగునవి నిరాటంకంగా అభి

వృద్ధి చెందుతవి. అపైశ్వర్యమున్నప్పటికీ, సంస్కృతికీ, అన్యోన్య రాగములకు, తావులేని కుటుంబములలో పెరుగు బిడ్డలలో అస్వాభావికమైన వాంఛలు, అవకతవకలగా నుండు అనురాగము మానసిక వ్యాధులు మున్నగునవి గోచరించును. అసలే అన్నానికే మలమల లాడి పోతూ, అప్త దరిద్రము ననుభవించుచున్న కుటుంబములో పుట్టి పెరుగు బిడ్డలకు మరెన్నో విధములయిన అస్వాభావిక వాంఛలు, దైహిక మానసిక వ్యాధులు సంక్రమించ వచ్చును. కాబట్టి ఇట్టి విచిత్రమైన—అనగా—అస్వాభావికమైన ప్రవర్తనలు జన్మతో పుట్టిన సహజ గుణములనుటకన్న, బిడ్డ పెరుగు పరిసర పరిస్థితుల ఫలితముగ పెడదారి బట్టిన ప్రవర్తనలుట సమంజసము. అనేక సుగుణ దుర్గుణములకు, సత్ప్రవర్తన దుష్ప్రవర్తనలకు, సక్రమ చిత్తవృత్తులకూ, పెడదారిని బట్టిన చిత్తవృత్తులకూ, వివిధ మానసిక రోగములకూ బిడ్డ పుట్టి పెరుగు తుండే సహజ, కుటుంబములయొక్క పరిసర పరిస్థితులే మూలకారణములనీ, సామాజిక ప్రవర్తన అనేది బిడ్డకు అరు ఏళ్లు నిండునప్పటికే చాలవరకు పట్టుబడిపోతుందనీ మరికొందరు మన స్వత్వవేర్తల అనేక విండ్ల పర్యంతము బహువిధములగ పరిశోధించి సిద్ధాంతీకరించి యున్నారు.

ఇందువలన తేలినదేమంటే, బిడ్డ సంఘటివి. అడ, మొగ అను వివక్షతలేక సక్రమ మార్గమున సర్వతోముఖాభివృద్ధి చెందుటకు అనువగు సంఘ కుటుంబ పరిసర పరిస్థితులు— అనగా, ఒక వైపు, అపైశ్వర్యము, మరొకచెంప అప్త దరిద్రమునకూ, ఉత్కృష్టత నైచ్య భావములకూ, అవిద్య, అజ్ఞానములకూ తావు లేనట్టిదియు, సమస్త ప్రజలకు జీవిత పోషణకు విద్యా విజ్ఞానములకు సదవకాశములూ, బంధు మిత్ర ప్రేమ, సత్సహవాసము, సానుభూతి, సహకారములు, విరాజిల్లునట్టి సహజ, కుటుంబ పరిసర పరిస్థితులు అవశ్యకము అని వీరి సిద్ధాంతము. అట్టి పరిస్థితులు ప్రస్తుతం ఆందరికీ అందుబాటులో లేవు; నిజమే. కాని, తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయులు, ఇట్టి సరోవృత్కృష్టమైన, శాస్త్రీయమైన సిద్ధాంతములను, అనుభవ జ్ఞానమునూ, కొంత యైనను తెలిసికొని తమకు సాధ్యమైనంత వరకు తమ బిడ్డల సక్రమ వికాసమునకు కృషి సల్పుట అత్యవశ్యకము కదా!

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కస్తూరిబా సేవా కేంద్రము

రాజు పాలెము

సాయంత్రము 4-30 గంటలకు కేంద్ర పాఠశాలలో శ్రీమతి ఆదుర్తి భాస్కరమ్మగారి అధ్యక్షతను శ్రీ సమాజము తెరువబడినది. ఆమె అధ్యక్షోపన్యాసములో ఇట్లు చెప్పిరి :-

సమాజము అనగా పదిమంది ఒకచోటు పోగవుట. సామాన్యముగా చాలామంది శ్రీలు చెరువులవద్దను, బావుల వద్దను పోగవుదురు. అచ్చట వ్యర్థముగా కాలయాపనము చేయుదురు. శ్రీ సమాజపు ఉద్దేశ మేమనగా శ్రీలందరునూ ఒకచోటు కూడి తమ తమ అభిప్రాయాలను ఒకరిలో ఒకరు తెలియజేసుకొని సంఘములోనున్న లోటుపాట్లను, అవసరాలను తీర్చుకొనుటకును, సంఘమును విజ్ఞాన వంతముగా చేయుటకును ప్రయత్నము చేయవలెను."

శ్రీలయొక్క కత్తిని గురించి చెప్పుచు పురుషులకంటెను శ్రీలలో అధిక కత్తి గలందుకు మన దేశములో గల గొప్ప గొప్ప శ్రీలను గురించియు, మళయాళదేశపు శ్రీలను గురించియు ఉదాహరణముగా చెప్పిరి.

"శ్రీలే పురుషులకు తల్లులు. పురుషులకు చక్కని శిక్షణ ఇవ్వగలవారు శ్రీలే కనుక శ్రీలు విద్యావంతులై యుండవలెను. అట్లయిన వారు ఓటింగు హక్కును కూడా తెలుసుకోగలరు. గనుక అన్ని విషయములు తెలిసికొనుటకు ముఖ్యముగా ప్రతి శ్రీయు అక్షర జ్ఞానము కలిగి యుండవలెను." అని చెప్పిరి.

తరువాత గ్రామీణప్రజలకు పరిశుభ్రమును గురించియు (అనగా) పాకీదొడ్లు కట్టుకొనవలయు ననియు శ్రీ సమాజమువారు పట్టుదలతో పని చేసిన, ప్రతి కార్యమును

అవలీలగా సాధింప గలరనియు చెప్పిరి. ఇదేకాక తల్లులు చదువుకొన్నచో పిల్లలలో కూడా ప్రేమ, త్యాగం, శుభ్రం మొదలైనవి నేర్పగలరనియు, అంటువ్యాధులు మొదలగు వాటికి గల కొన్ని కారణములు చెప్పుచు అన్నిటిని శ్రీ సమాజమువారు నిర్మూలించాలనియు చెప్పిరి.

"కులమత భేదాలను గురించి చెప్పుచు బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర అనే నాలుగే జాతులు. బ్రాహ్మణేశ్వరులందరును వారిలో వారు కలియరుగాని, బ్రాహ్మణులపై దాడి సల్పుచున్నారు. వారిలో వారు ఎంతమరకు సంబంధ బాంధవ్యాలు కల్పించుకొంటున్నారో అనే విషయం ఆలోచించిననాడు ఈ సమస్యే రాదు. ఇటువంటి విషయాచరణే సమాజ ఏర్పాటుయొక్క పుద్దేశము." అని తెలిపిరి.

శ్రీ సమాజమునకు అధ్యక్షులుగా శ్రీమతి కోనూరి రామచంద్రంగారు, కార్యదర్శి శ్రీమతి కోనూరి అరవాలమ్మగారు, సహాయ కార్యదర్శి శ్రీమతి పెన్మత్త సూరమ్మగారు, ఇంకను 15 మంది శ్రీలు సభ్యురాలుండ్రుగా చేరిరి. కేంద్ర కార్యకర్తలలో ఒకరైన శ్రీమతి మసల్ల సావిత్రిగారు, గ్రామ స్థుల తరపున శ్రీమతి ఆదుర్తి భాస్కరమ్మగార్కి ధన్యవాదములర్పించిరి. సీతానగరం కస్తూరిబా గ్రామసేవీకా శిక్షణ కేంద్రపు విద్యార్థినులచే బాపూజీ ఋరక్షణ చెప్పించబడినది. సాయంకాల ప్రార్థన, జనగణ గీతముతో సభ ముగిసినది.

ఈ సమావేశమునకు క. గ్రా. సే. శి. కేం. సీతానగరము సంచాలికగారు శ్రీమతి దిగుమర్తి బుచ్చి కృష్ణమ్మగారును, ఆంధ్ర రాష్ట్ర కస్తూరిబాగాంధీ జాతీయ స్మారక నిధి ఆర్థ వైజయగారు శ్రీమతి ఆర్. సామ్రాజ్యంగారును విచ్చేసిరి.

అ క్క ఋణం

* శ్రీపాద గాయత్రి *

ఆ రోజు రాత్రి శకిశకు నిద్రపట్టలేదు. “తల్లి దండ్రులు లేని నిన్ను పెంచి, పెద్దచేసి, విద్యాబుద్ధులు చెప్పించిన నీ అక్కకి జరిగిన అన్యాయానికి ప్రతీకారం చేసి, ఆమె ఋణం తీర్చుకో.” అనే ఉమ మాటలు శకి చెవుల్లో రింగు మంటున్నాయి. శకికి కర్తవ్యం తోచటం లేదు. “చూడు శకి! లోకంలో ఎందరో స్త్రీలు మగవారి దౌర్జన్యాలకి ఆహుతియై పోతున్నారు. ఆది నుంచీ ఉగ్రపాలతో మన భారత దేశ స్త్రీలకు పతే దైవమని, సహనమే భూమణమని, నేర్పబడింది. ఆడదంటే ఆట వస్తువుగానూ, మగవారు తమ ఆనందం కొరకు ఉపయోగించుకొనే కీలుబొమ్మగానూ తలచబడింది. ఇతర దేశాల్లో స్త్రీలు మనలాగే ఉంటారా? ఏమైనా సరే శకి! నువ్వు ఒప్పుకోకు.....మీ బావ నెదిరించి నీవు చెయ్యగలదేమీ లేదంటావా? నిజమే. ద్రోహి, నీకు వివాహం కాకూడదనే ఉద్దేశంతో నీ కీలం చెడిందనీ, నీవు పతితవనీ లోకంలో చాటేడు. గ్రుడ్డిలోకం నమ్మింది. కానీ, శకి! నీ డబ్బు కోసమే ముమా, నీ అక్కని చంపి నీ బావ నిన్ను పెండ్లాడ గోరుతుంటు. రేపు నీ కన్న డబ్బున్నది కనిపిస్తే, నీకూ నీ అక్కగతే. డబ్బు కోసం తన లోని మానవత్వాన్ని పూర్తిగా చంపేసు కొన్నాడు నీ బావ. ఇటువంటి బావను కట్టుకొని నువ్వేం ముఖ పడు తావు? నీ కర్తవ్యం నెరవేర్చి నీ అక్క ఋణం తీర్చుకో” అనే ఉమ మాటలు ఇంకొకసారి రింగు మన్నాయి. తన ప్రాణం పోయినా సరే బావని పెండ్లాడ కూడదనుకుంది, తన బావ దౌర్జన్యాన్ని ప్రతిఘటించి తన అక్క ఋణం తీర్చుకోవాలని నిశ్చయించుకుంది శకి.

శకి కళ, సుశీలా అక్క చెల్లెళ్ళు. శకి పది నెలల పిల్ల అయి వుండగానే ఆమె తండ్రి పరలోకానికి వేంచేసేడు. చనిపోయేటప్పుడు తన 200 ల ఎకరాల ఆస్తిని, 100 ఎకరాలు తన భార్యపేరా, మిగిలిన 100 ఎకరాలలో చెరి 50 ఎకరాలూ 5 ఏళ్ళ కూతురు సుశీలకీ, పది నెలల పశుగ్రుడ్డు శకికీ వ్రాసేడు.

తల్లి సుశీలను 14వ ఏట ప్రభాకర్ కిచ్చి పెండ్లి

చేసింది. శకికి 11వ ఏడురాగానే ఒకరోజు తల్లి మాటా త్తుగా మరణించింది. తల్లి 100 ఎకరాలూ కూడా పెళ్ళి కాని శకికే వచ్చింది. ఆమెకూ, ఆమె ఆస్తికీ ప్రభాకర్ గార్డియన్లైయాడు.

శకి చాలా చక్కనిది. చక్కగా చదువు కొంటుంది. ఆమెకి లోకంలో తన అక్క తప్ప ఎవ్వరూ లేరు. అక్కే ఆమె ప్రపంచం.

శకిని, సుశీల కంటికి రెప్పలే కాచేది. రెండు సంతకృతాల తన బిడ్డ మంజూతో సమంగా ప్రేమించేది. తన తల్లి, చెల్లెలిని తన చేతులలోపెట్టి కళ్ళుమూసుకుంది. ఆమెను పెంచి, పెద్ద చేసి పెండ్లి చేసే బాధ్యత తన మీద వుంది. ఆమె రూపానికీ, గుణాలకీ తగిన వరుణ్ణి ఆమెకు కూర్చవలెనని సుశీల తలపోసేది.

ప్రభాకర్ విద్యావంతుడైనా చిన్నప్పటినుంచీ దారి ద్రవ్యంలో పెరగడంవల్ల సంకుచిత భావాల నలవర్చు కున్నాడు. అతనికి డబ్బంటే అమితప్రేమ. డబ్బు కోసం ఎటువంటి పనికైనా ఒడంబడే రకం. తన మరదలకి 150 ఎకరాల ఆస్తి సంక్రమించడం ప్రభాకర్ కి కన్నుకుట్టింది. కానీ ఏమి చెయ్యగలడు. ఒకసారి ఈ విషయం తన భార్యతో అంటే ఆమె అతన్ని అసహ్యంగానూ, శ్రోధం గానూ చూచింది.

ఒకనాడు సుశీల ప్రభాకర్ తో శకి పెళ్ళి విషయం ఎత్తింది. ప్రభాకర్ కలవరపడ్డాడు. శకి ఆస్తి అంతా ఇంకొకరికి పోవలసిన దేనా? కొంతనేపూరకున్నాడు. సుశీల అతని ఖంగారు చూచి చిన్నప్పటినుంచీ పెంచిన మమకారమనుకుంది. వెంటనే “అలా ఖంగారు పడితే ఎలాగండీ? ఎంతైనా అడపిల్ల పై వారింటికి పోవలసినదే. ఎదిగిన పిల్లను ఎన్నాళ్ళు పెళ్ళి చెయ్యకుండా వుంచు కొనేదీ? మా అమ్మ దాన్ని మన చేతులలో వుంచి పోయింది. దానికి పెళ్ళి చేసే బాధ్యత మన మీద వుంది.” అంది. ప్రభాకర్ వెంటనే లేచుకుని “సుశీలా! శకి అంటే సామాన్యరాలా? 150 ఎకరాల భూస్వామిని. ఆమెను

“పెండ్లాడిన వాడెంత అదృష్టవంతుడో? అంత డబ్బు పై వానికి పోవలసినదేనా? వీల్లేదు. శశిని నేనే పెండ్లాడుతాను.” అన్నాడు. సుశీల నివ్వెర పడింది. లోకంలో డబ్బే ప్రధానమా? నీతి నియమం లేదా? అనిపించింది. “అదేమిటి? దానిజీవితం డబ్బుకోసం నాశనం చేస్తారా? ఏమైనా సరే మీరు దాన్ని పెండ్లాడ దానికి వీల్లేదు.” అంది. ప్రభాకర్ కోపంగా, “ఏ. ఎందుకువీల్లేదూ? శశిని నేనే పెండ్లాడుతాను. పెండ్లాడి తీరుతాను. అప్పుడు 200ల ఎకరాలూ మనకే దక్కుతుంది.” అంటూ బయటకి వెళ్ళి పోయాడు. అది మొదలు శశిని వివాహమాడడానికి ఒప్పుకోమని సుశీలని రహస్యంగా బాధించేవాడు.

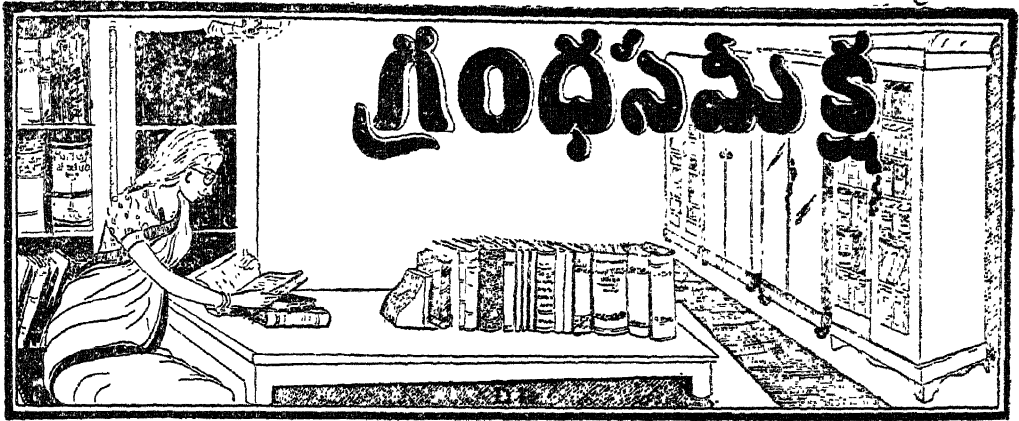
ఒకనాడీ విషయమై భార్యా భర్తలకి పెద్ద ఘర్షణ జరిగింది. “వీల్లేదు. మీరు శశిని వివాహమాడ లేరు.” అని అంటున్న సుశీల గొంతు ప్రక్క గదిలోని శశికి వివరించింది. ఆమె ఆశ్చర్య పోయింది. “ఏమైనా సరే. 150 ఎకరాలు పైకి పోనివ్వను. శశిని నేనే వివాహ మాడుతాను.” అనే బావ కేకలు కూడా వివరించాయి. శశి ఖంగారు పడింది. తన బావ డబ్బు కోసం తన్ను వివాహమాడ గోరుతున్నాడా? ఆమెకి బావంటే ఎక్కడలేని అసహ్యం పుట్టుకొచ్చింది. మళ్ళీ సుశీల ఆరపులు వినిపించేయి “ఒప్పుకోను. ఇప్పుడే శశితో మీ కుతంత్రం చెప్పేస్తాను. మా మేనమామ దగ్గరకు పంపుతాను. డబ్బు కోసం ఆమె జీవితాన్ని నాశనం చెయ్యకండి. నా చెల్లెల్నే నాకు సవతిగా తెచ్చి నా కడుపులో చిచ్చు పెట్టకండి. ఏమైనా సరే. నా కంఠంలో ప్రాణముండగా ఈ పని జరగనివ్వను.” ఆమె గొంతు వొణుకుతోంది. “ఒప్పుకోవా? నీ కంఠంలో ప్రాణముండగా ఒప్పుకోవు కదూ? పోనీ అది తీసేస్తే ఒప్పు కంటూవా?” అంటూ ప్రభాకర్ ఆమె లెంపమీద బలం కొద్దీ కొట్టేడు. దాంతో సుశీల వెనక్కి పడిపోయింది. ఆమె కళ్ళు పచ్చ బడ్డాయి. సుశీల “ఒప్పుకోను, ఒప్పుకోను.” అని ఏడుస్తూ లేవబోయింది. ప్రభాకర్ ఆమెని క్రింద పడేసి, ఏ చేతులతో ఆమె మెడలో పవిత్రమైన మంగళ నూత్రం కట్టేడో ఆ చేతులతోనే ఆమె మెడను “ఇప్పుడొప్పుకో. నీ బలమింతే, నువ్వు చెయ్యగలదింతే, చావు, చావు,” అంటూ గట్టిగా నులిపే

సేడు. సుశీల “కెవ్వు” మని అఖరిసారి గట్టిగా అరిచింది. ఆ అజపుకి బంగళా అంతా ప్రతిఘటించింది. శశి మాడలి పోయి ఆ గదివైపు పరిగెత్తింది. తన బావ రాక్షసుడిలాగ చనిపోయిన అక్క ప్రక్కనే నిలబడివున్న దృశ్యం చూచి గట్టిగా అరచి వీధులోకి పరిగెత్త బోయింది. వెంటనే ప్రభాకర్ ఆమెను జబ్బు పట్టుకొని వెనక్కి ఈడ్చి గదులోకి త్రోసి గడియ పెట్టేడు. అది మొదలు ప్రభాకర్ శశిని తన్ను పెండ్లాడమని నిర్బంధించేవాడు. నయాన్న, భయాన్న చెప్పిచూచేడు. లాభం లేకపోయింది. అఖరికి నెమ్మదిగానే మంచి మాటలతో వశపరచుకొనాలని తలచేడు.

ఉమ ఈ సంఘటన జరిగినప్పటికీ అలాగే ఉమా, శశి ప్రాణ స్నేహితులు. శశి బంగళా ప్రక్కనే ఉమ ఇల్లు. చిన్న తనంనుంచీ ఒకే కంచంలో తిని, ఒకే మంచం మీద నిద్రించేవారు. ఉమ సుశీలను “పెద్ద వదినా” అనీ, ప్రభాకర్ని “అన్నయ్యా” అనీ పిలిచేది. ఆమె ప్రభాకర్ లోని దుర్గుణాలు గ్రహించి కూడా పైకేమీ అనేది కాదు. ఉమ వచ్చేసరికి గ్రామం అట్టుడికినట్టుడికిపోతోంది. ఆమె ఊర్లో అడుగు పెట్టగానే “శశి మంచిది కాదనీ, శశి ప్రభాకర్ ల ప్రవర్తన సహించలేక సుశీల ఆత్మహత్య చేసుకొందనీ, శశి తన బావని పెండ్లాడుతుందనీ తెలిసింది. ఆమె కలవరపడింది. శశి అలాంటిది కాదే. అమె నమ్మలేదు. తల్లివలన నిజం తెలుసుకుని ఆమె ఆశ్చర్యపోయింది. దుష్టడైన ప్రభాకర్ బారినండి శశిని తప్పించాలనుకుంది. ఒక రోజంతా అలోచనతో గడిపింది. మర్నాడు ప్రభాకర్ దగ్గరకు వెళ్ళి “అన్నయ్యా! శశికి నేను చెప్తాను. ఆమె నిన్ను వివాహ మాడడానికి ఒప్పు కునేటట్లు చేస్తాను.” అంది. ప్రభాకర్ సంతోషంతో ఒప్పు కున్నాడు.

శశి ఉమని కొగలించుకొని భోదన ఏడ్చింది. ఉమకి కూడా చిక్కి తల్యమైవున్న శశిని చూడగానే పట్టరాని దుఃఖం వచ్చింది. శశి సంగతంతా చెప్పింది. ఉమ శశి కర్తవ్యాన్ని ఉపదేశించి ధైర్యంగా నిలబడమని ప్రోత్సహించింది. ఆమె ఉపదేశమే శశి చెవుల్లో గింగురు మంటూంది. శశికి ఎటూ పాలుపోక కొంతసేపు గదిలోనే అటూ ఇటూ

(తరువాతి పేజీలో)

పాల తరగలు

1-వ భాగము

రచయిత : శ్రీ కోట శ్రీరాములు.

ప్రచుర్య : ప్రకృతి కార్యాలయ (ట్రస్టు, బెజవాడ.
వెల రు. 2 లు.

ఒక కథ వ్రాస్తే అది మన నిత్య జీవితాన్ని ప్రతిబింబించే టట్లుండాది. అది మన సంఘంలోని సంఘటనలను చిత్రించి లోతుపాతులను సరిదిద్దుకోవడానికి మార్గాన్ని చూపించాలి. సంఘ వ్యవస్థను బాగా అర్థంచేసుకుని, సామాన్యుని కథ మయ్యేటట్లు కథారూపంగా వ్రాసి, సంఘంలోని దురలవాట్లను బయట బెట్టాలి, నివారణోపాయాన్ని నూచించాలి కూడా. అట్టి కథలకు ఒక ప్రత్యేకత ఉంటుంది. అలా వ్రాయడం అంత సులువైన పని కాదు.

“పాలతరగలు” కథలు చదువుతుంటే అచ్చంగా ఈ పద్ధతిలోనే శ్రీ కోట శ్రీరాములుగారు వ్రాశారని తోస్తుంది.

ఈ “పాలతరగలు” మొత్తం 12 కథలున్న సంపుటి. ప్రతీ కథ వేర్వేరు అంశంపై వ్రాయబడింది.

ఈ పుస్తకంలోని కథల్లో, సామాన్య కుటుంబాల్లో ఉండే దురలవాట్లను, దినదినమూ జరిగే సంఘటల్ని ఆచార వ్యవహారాలను, కథలు బాగుగా తెలియజేశారు. కొన్ని కొన్ని కథలు చదువుతుంటే పల్లెటూరి జీవితాలు కళ్లకు గట్టినట్లుంటుంది. కథల్లో మధ్య తరగతి కుటుంబాల్లోని పిల్లల పెళ్లిళ్లకు చేసే ప్రయత్నాలు, సంభాషణలు చాలా సహజంగా చిత్రింప బడ్డాయి.

కథలన్నీ చదువుతుంటే నిజంగా జరిగిన సంఘటన లేమో అనిపిస్తుంది.

“ఈ కథల్లో నూటికి తొంభై మన సంఘంలో ఉన్న అనేక దురలవాట్లను గూర్చి వ్రాసిన కథలు. అట్టే మాట్లాడితే ఏ కుటుంబంలోనో ఒకకుటుంబంలో... ఎక్కవగా బ్రాహ్మణ కుటుంబాలలో ఉన్న పిచ్చి వేషాలను గురించి వ్రాయటం,” అని శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ గారు తమ తొలిపలుకుల్లో చాలా సవ్యంగా తెలియజేశారు. “నెత్తురు కూడు” అనే కథలో, తుచ్చ జీవ్యా కోసం నోరులేని జంతువుని చంపడంవల్ల ఎంత దోషమో గ్రంథకర్త నిరూపించారు.

పతివ్రతా తల్లియైన ఒక సామాన్య కుటుంబంలోని స్త్రీ అవనీతిపరుడు, క్రూరుడు అయిన భర్తయొక్కయు, తన కష్టాలు అర్థంచేసుకోలేని తల్లిదండ్రులయొక్కయు మధ్య— ఏ విధంగా అంతులేని బాధ పడి అనువులు బాసిందో “పెనిమిటా-పికాచమా?” అనే కథలో బాగా వ్రాశారు.

విద్యావంతుడు, రూపవంతుడైన భర్త వృద్ధయం తెలుసుకో లేక ఆతడెప్పుడూ తనతోనే—ఆతని తల్లిదండ్రు లేమైనాసరే—సుఖంగా ఉండాలని కోరే ఒక గొప్ప ఇంటి యువతియొక్క స్వభావాన్ని అతి సమర్థతతో “ఇల్లటికం” అనే కథలో తెలియజేశారు. ఈ కథ అన్ని కథలకంటే స్వభావసిద్ధంగాను, రమ్యంగానూ ఉంది. నాయక చంద్రిక పాత్ర బాగా చిత్రించగల్గారు.

తక్కిన కథలుకూడ ఒక్కసారి చదువుకోవడానికి పనికి వస్తాయి.

గ్రంథకర్త రచనాశైలి అతి సులభంగా ఉంది. కాని మాధుర్యం లోపించింది. అయినప్పటికీ, కథలను అనవసరంగా

పాడిగించలేదు. కొన్నిచోట్ల పాడిగించవలసి వచ్చినా, అతుకుల బొంతగా లేక “కంటిన్యూటీ” ఉంచగలారు.

కొన్నికొన్ని కథల్లో రసవత్తర ఘట్టాలున్నాయి. అవి మళ్ళీమళ్ళీ చదవాలనిపిస్తుంది. కథల్లో పాత్ర పోషణ చాలా బాగుంది. పల్లెటూరి జీవితాన్ని బాగా పరికింది, కథల్లో క్రీమలుగారు ఇరికించగలారు.

“పాల తరగలు” తేలిగ్గా కాలక్షేపానికి చదువుకోవడానికి బాగా పనికొస్తుంది. వెల కూడ పుస్తకంలోని సరుకుకు తగినట్లుంది.

* * *

సూర్య నమస్కారములు

రచయిత : శ్రీ కందాళ వెంకటాచార్యులు :
ప్రకాశకులు : గుప్త విద్యామండలి, విజయవాడ.
మూల్యము. అణాలు 8.

ఒక జాతి వృద్ధి పొందాలంటే, ఆ జాతి ప్రజల్లో శారీరక, మానసిక శక్తులు పెంపొందాలి. ఆ శక్తుల కోసం ప్రతి పురుషునకూ, స్త్రీకీ దేహ పరిశ్రమ అవసరం.

పది అధ్యాయములుగల ఈ చిన్ని పాత్రములో,

(54వ పేజీ తరువాయి)

తిరిగింది. బావ కర్తవ్యాన్ని సహించి అతన్ని పెండ్లాడడమా? చాలసేపు దీర్ఘంగా అలోచించింది. శశిచెవుల్లో “డబ్బుకోసం దాని జీవితాన్ని నాశనం చెయ్యకండి. నా కంఠంలో ప్రాణముండగా ఈ అన్యాయం జరగ నివ్వను” అనే అక్కమాటలు ఒక్కసారి మ్రోగేయి. అక్క చేతుల్లో తనని అప్ప చెప్పతూ, కన్నీరు నింపుతున్న తన తల్లి దీన వదనం కళ్ళకి కట్టినట్టైంది. “శశి! ఈ అన్యాయాన్ని ఎదిరించు. అప్పుడే నా ఆత్మకీ కాంతి లభిస్తుంది,” అని అక్క అంటున్నట్లు వినిపించింది. శశిలో ఉద్రేకం ఉరక లెత్తింది. తన కర్తవ్యం నెరవేర్చుకోడానికి సిద్ధపడింది.

నవ్వు ముఖంతో గదిలోకి వస్తున్న శశిని ప్రభాకర్ చూచి, ఉమ సామర్థ్యాన్ని మెచ్చుకున్నాడు. 200 అ ఎకరాల భూస్వామి నయ్యా నమకొని పొంగిపోయాడు. పాపం, శశి తనని వరించడానికి వస్తూందనుకొన్నాడే కానీ, శశి రూపంలో మృత్యుదేవత తన్నాహ్వనిస్తోందని అనుకోలేదు, చిరు నవ్వుతో శశికెదురేగేడు. శశి తన కర్తవ్యాన్ని

శ్రీ కందాళ వెంకటాచార్యులుగారు సూర్య నమస్కారముల ఆవశ్యకతను, వాటి నెట్లు చేయవలసిననో చక్కగా విపులీకరించి వ్రాశారు. ప్రతి అభ్యాసానికి తగిన రీతిగా బొమ్మలు కూడా గీయబడ్డాయి.

దేహ పరిశ్రమయందు శ్రద్ధగల వాగందరికీ ఈ పుస్తకం ఉపయోగిస్తుంది. వెల కూడా అందరికీ అందు బాట్లో ఉంది.

* * *

హిత కారిణి సమాజము

వార్షిక నివేదిక

రాజ మహేంద్రవరంలో, శ్రీ శ్రీ శ్రీ కందుకూరి వీరేశలింగంగారిచే స్థాపించబడిన హిత కారిణి సమాజము యొక్క వార్షిక నివేదికల (1948—49 & 49—50) పుస్తకం మా కార్యాలయానికి జేరింది. సమాజ నిబంధనలు, కార్య నిర్వాహకుల యొక్కయు, సభ్యుల యొక్కయు పేర్లు, ఆదాయ వ్యయముల పట్టియున్న, ఈ నివేదికల పాత్రములో జత పర్చబడింది.

—గిడుగు లక్ష్మీకాంతమ్మ

చిక్కబట్టుకొని రవికలో దాచిన పిస్తోలు బయటికి తీసి, ధన కాంత్యతో కళ్లు మూసుకొనిపోయిన బావ గుండెకు గురి చూసి “మా అక్కకి చేసిన అన్యాయానికి ప్రతిఫల మిదిగో” అంటూ మీట నొక్కింది. ప్రభాకర్ బాధతో గూడిన ఆక్రందనతో వెనక్కి జరిగేడు. వెంటనే శశి “అక్కా నీ ఋణం తీర్చుకున్నాను. నా కర్తవ్యాన్ని నెరవేర్చుకొన్నాను.” అని పిచ్చిగా అగస్తూ పిస్తోలు తన గుండె వైపు త్రిప్పకొని మీట నొక్కింది.

ఈ శబ్దాలకూ, అరుపులకూ ప్రక్కంటి ఉమ పరిగెత్తు కొచ్చింది. శశి, ఉమకి మంజునీ, తన తండ్రి ఆస్తిని అప్ప చెప్పి, తమ అప్పచెల్లెండ్ర గతి మంజుకి పట్టుకుండా కాపాడమనీ, అనాధస్త్రీ సనాభ్యుదయంకోసం తన తండ్రి ఆస్తిని వినియోగించమనీ కోరింది. ఉమ కన్నీటితో తను ఆజన్మ బ్రహ్మచారిణిగా ఆమె ఆదేశాన్ని పాటిస్తానని శపథం చేసింది. శశి ఆనందంలో, అక్క ఋణం తీర్చుకొన్నాననే సంతృప్తితో కళ్లు మూసుకుంది,

ఆంధ్ర మహిళా సభలో

స్వ తంత్ర దినోత్సవము

ఆగష్టు 15-న ఆంధ్ర మహిళా సభలో, భారత స్వాతంత్ర్య దినోత్సవము జరుగును

శ్రీ. వి. వి. గిరిగారు

(సింహళములో భారత ప్రభుత్వపు మాజీ హై కమిషనర్)

జాతీయ పతాకావిష్కరణము గావించుదురు

ఉదయము 9-30 గంటలకు కార్యక్రమము ప్రారంభమై, పతాక వందనానంతరం, జాతీయ గీత, సంగీత, కాలక్షేపములతో ముగియును.

ఆంధ్ర మహిళా సభ.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

స్త్రీల విద్యా, విజ్ఞాన, సాంస్కృతిక, ఆర్థికోన్నతికై 10 సం॥ పైగా కృషి చేయుచున్న జాతీయ సంస్థ.

ఇందు

విద్యాశాఖ

—

ఆంధ్ర మహిళా పత్రిక

పారిశ్రామిక శాఖ

—

నర్సింగ్ హోమ్

కళాశాఖ

—

ముద్రణ శాఖ

సారస్వత, క్రీడా, గ్రంథాలయ, క్లబ్బు శాఖలు

సభ్యురాండ్రుగా జేరి యీ సేవాసంస్థను పోషించండి.

ఆంధ్ర మహిళా సభ.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

ఫోన్ :
86901

(రిజిస్టర్డ్)

స్థాపితము
1939

స్త్రీలకు క్రొత్త విద్యా శాఖల ప్రారంభము

అద్దకము, రంగువేయు తరగతి

భారత ప్రభుత్వ కార్మిక శాఖ (పునరావాసం—వృత్తి) వారిచే, ఆంధ్ర మహిళా సభలో నిర్వహించబడుచును.

అచ్చు కూర్పు, ముద్రణ, బైండింగ్ తరగతి

ఎనిమిదవ తరగతి వట్లక్ పరీక్షకు శిక్షణ

* * *

ఇవి గాక

ఇంతవరకు జరుగుచున్న వివిధ తరగతులు

విద్యా శాఖ

మెట్రీక్యులేషన్—ఇంటర్ మీడియేట్

(కాశీ విశ్వ విద్యాలయపు పరీక్షలు)

హిందీ—ప్రాథమిక్ నుండి విశారద్ తరగతులు

పారిశ్రామిక శాఖ

ఎంబ్రాయిడరీ, కుట్టుపని,

నూలు వడకుట, చేనేత.

లేను, ఉల్లు అల్లిరలు,

షార్ట్ హాండ్, ట్రైపు

ర శా శా ఖ

సంగీతం : గాత్రం—వాయిద్యం, భరతనాట్యం

* * *
వివిధ తరగతులకు అడ్మిషన్లు జరుగుచున్నవి.

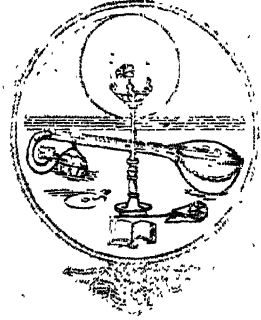
పూర్తి వివరములకు :

సంయుక్త కార్యదర్శినులు ఆంధ్ర మహిళా సభ.

ఒక చర్చ రోడ్డు, మైలాపూరు, మదరాసు. 4.

కి గల నుండి రి గల వరకు మహిళా సభ కార్యాలయములో తెలిసికొనవచ్చును.

ఆంధ్ర మహిళ

SEPTEMBER 1951

ANDHRA MAHILA

ANNAS 8

మా రచయితలకు

అభిమానముతో తమ రచనలను ప్రచురణార్థం పంపించుచున్న ప్రతి రచయితకూ మా కృతజ్ఞత.

అయితే వారు యీ దిగువ సూచించిన విషయములను గ్రహింపవలెనని మనవి :
సాధ్యమైనంతవరకు రచనలు స్వతంత్రమైనవిగా, చిన్నవిగా, చక్కటి దస్తూరీలో వ్రాసినవిగా ఉండాలి.

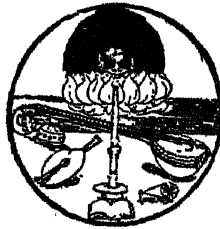
ఇంకొక పత్రికకు పంపిన ఏ రచనగాని మా పత్రికకు పంపరాదు.

అనేక కారణాలవల్ల రచయితలు పంపిన రచనలు వెంటనే ప్రచురింపబడవు. సందర్భానుసారంగా మాకు వీలైన సంచికలో ఏ రచననైనా ప్రచురించవచ్చుననే మా హక్కును గుర్తుంచుకొని, తమ రచనల ప్రచురణకు కాలం నిర్ణయించకుండా పంపినవారి రచనలే స్వీకరించబడ్డాయి.

ఒకసారి మాకు పంపిన రచన, మేము ప్రచురించకముందు, మరియొక పత్రికలో ప్రచురించిన పక్షములో, రచయితలు వెంటనే మాకు తెలుపవలసిన బాధ్యత వారిపై ఉంటుంది.

సంపాదకురాలు

ఆంధ్ర మహిళ.

ఆంధ్ర మహిళాసభ

దసరా ఉత్సవములు

దసరాలకు, ఎప్పటివలెనే, ఆటలలో, వక్తృత్వములో, నాటక, సంగీతములలో పోటీలు జరుగును. దుర్గాష్టమినుండి దేవీపూజ, బొమ్మల కొలువు, పేరంటు, యథా ప్రకారంగా జరుగును. పూర్తి వివరములను సెప్టెంబరు 15 తరువాత, మహిళా సభకు వచ్చి తెలిసికొనవచ్చును.

ఉత్సవ ఖర్చులకై సభ్యురాండ్రు తమకు తోచిన విరాళములను పంపినచో, కృతజ్ఞతతో స్వీకరింతుము.

కార్యదర్శినులు

ఆంధ్ర మహిళాసభ.

కింత్రి, సీడెడ్, నైజాంలలో
విజయవంతముగ
ప్రదర్శింపబడుచున్నది

వినోదా వారి...

ప్రేమ సాహసము

...దర్శకత్వం...
వేదాంతం రాఘవయ్య

రచన... పద్మవేక్షణ... సముద్రాల... సంగీతం... గుబ్బరామన్
ఛాయ... బి.ఎస్.రంగా కళ... బావి... రాధాకృష్ణన్

పూర్ణా రిలీజ్

MATA

ఆంధ్ర, సీడెడ్, నైజాం
పూర్ణా రిలీజ్

G.H. EPRASAD

మైసూర్

అ మ్మల్ పి క్చర్స్

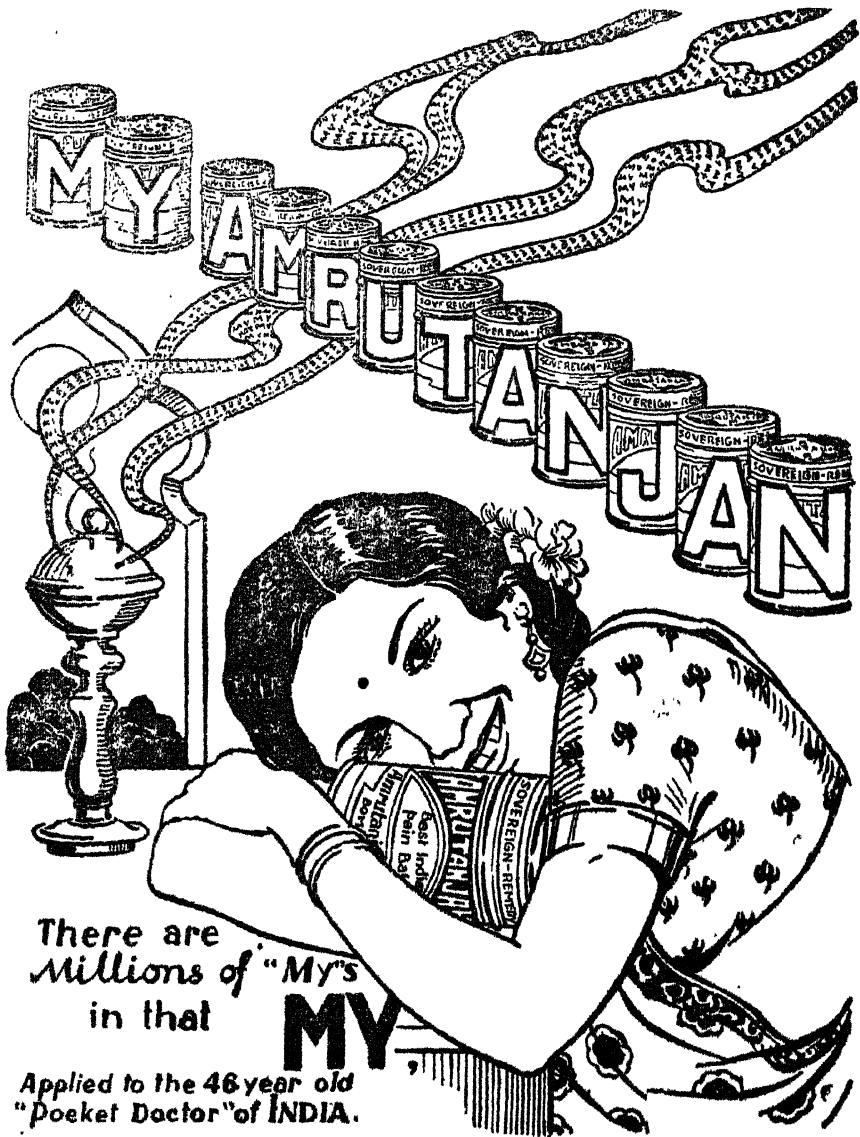
*

హి
బి

హి
బి

హి
బి

*

*

హి
బి

హి
బి

హి
బి

*

There are
Millions of "My's"
in that

MY

Applied to the 46 year old
"Pocket Doctor" of INDIA.

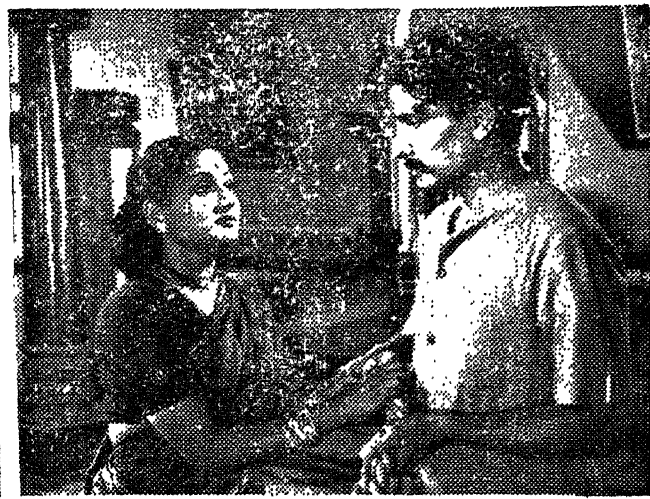
అమృతాంజనము

గా ని,

“యథాయథా.....కాళీధవళత్వ శంకయా.”

అమృతాంజనమా ! నీ కీర్తి ముల్లోకములను దెల్పుజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్నప్పడెల్లను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడు నేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది సుమా !!!

అ తి త్త ర లో వి డు ద ల కా బో తూ ం ది

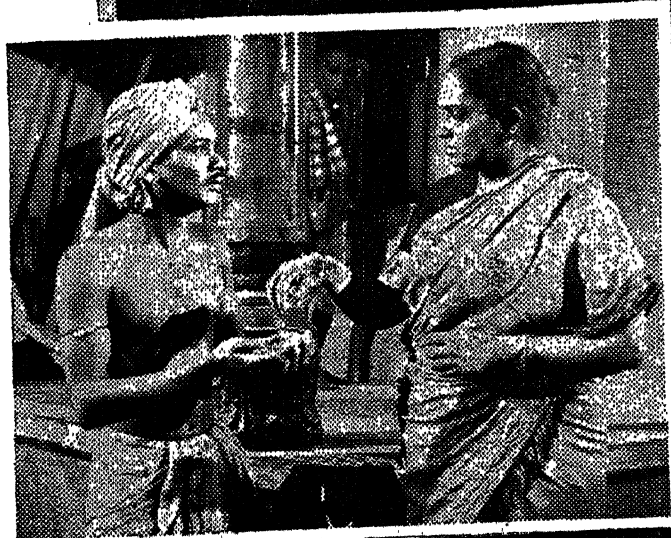

పరలక్ష్మి
రామగోపాల్

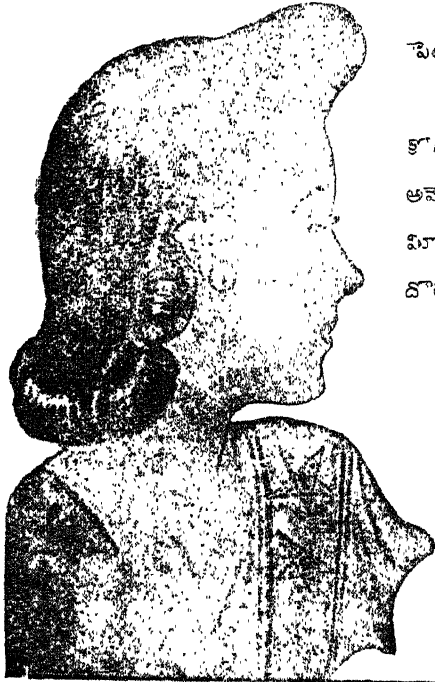
సటింజన,
ప్రకాశ్ వారి,

తాళ

డైరెక్ట్...ప్రకాశ్ రావు...

రీ టా హేయిర్ టానిక్ తల వెంట్రుకలను పెంచును

రీటా కుసుళ్లకు బలమునిచ్చి, నిగనిగలాడు నిడుపాటి వెంట్రుకలను పెంచుటకు అగ్రగణ్యమైన హేయిర్ టానిక్.

తల వెంట్రుకలు చాలుట, నెయ్యుట, చుండ్రు, బట్టతల, శేను కొరుకు, ఇంకను తల వెంట్రుకలకు సంబంధించిన సమస్త వ్యాధులకు రీటా అమోఘముగ పనిచేయును. వేలకు వేలువాడి గుణమును పొందియున్నారు. మీరుకూడ శేటినుండియే రీటా వాడుడు. రీటా హిందూ దేశమంతటా దొరకును.

పెల సీసా 15 అణాలు.

RITA

HAIR TONIC

సిద్ధామృత లేహ్యము

శేరు దబ్బి 3—0—0

(పోస్టేజి ప్రత్యేకము)

రూ 4/- ముందుగా పంపిన పోస్టు,

పాకింగు ఖర్చులు భరించి పార్శులు పంపెదము.

రక్తవృద్ధి, ధాతువుష్టి, అజీర్ణహార, బలకర తేజోకర పదార్థముల సారమును శరీరమునకు చేర్చునట్టి అమృతా వారమైన యీ లేహ్యము సమస్త జనులకును వరప్రసాద ముగా భావింపదగియున్నది.

బలము, తేజస్సు, జీర్ణశక్తి, రక్తశుద్ధి, నరములు, మెదడు, జ్ఞాపక శక్తి, ఉత్సాహము—ఈ వర్గములకు ఔషధమును ఆహారమునుగూడ అయివున్నది. పిత్తము, అశోచము, నిక్కాశ, మందము, శేహము—పీడితి కూడా ప్రశస్తము. అన్ని తత్వములకును మేలు కలిగించును.

విక్టోరియా డిపో, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

DON'T MISS

You Can Get a Swiss Watch, England
Camera, Silk Saree **Free of cost**

Apply:—

SWISS INDIA WATCH CORPORATION

(General Department)

SURENDRANAGAR (SAURASHTRA)

GOLDEN OPPORTUNITY

IF NEED of Money we help in
Thousands

Apply immediately:—

THE GLOBE FINANCE CORPORATION

SURENDRANAGAR (SAURASHTRA)

నేడు మీరు మెక్లీన్స్ తో పళ్లు

తోముకున్నారా?

"నా పళ్లు తెల్లగా
 తగనిగలాడుతుం
 రోడానికి సుత్తున్న
 రోత చుప్పినదని
 అన్న చెప్పి
 తుందిగ నుక్క
 ఇను బల్బున్నదా
 నా వాడొకాను."

దాని ఆమె అన్నీ చేసింది! ఆమె నవ్వు
 తన్నప్పటి ముఖవిశాసాన్ని, ఆరోగ్యవంతప్ర
 విగనిగ మెరిసిపోతున్న పళ్లను చూడండి. ఆమె
 రోజుకు రెండుసార్లు మెక్లీన్స్ పెర్ఆక్సైడ్
 టూత్ పేస్టుతో పళ్లతో ముకుంటుంది.

మెక్లీన్స్ పెర్ఆక్సైడ్ టూత్ పేస్టు మీ
 జగుళ్లను ఆరోగ్యవంతంగాను, పళ్లను
 ముత్యాలవలె తెల్లగాను, శ్వసను పరిమళ
 తరితంగాను ఉంచుతుంది—అది చీటినిన్ని
 తినే ఏకకాలంలోనే సమకూర్చుతుంది.
 అందుకే ప్రపంచంలో శ్వాసవతులగు తల్లిది
 అనేక లక్షలమంది తమ బిడ్డలకు ప్రతి
 రోజూ - రెండుసార్లు - మెక్లీన్స్ తో పళ్ల
 తోముకోడం నేర్పుతారు.

నేడే మెక్లీన్స్ ను కావండి!

MTY-1 TEL

వ్యాపార వివాదాదుల నిరికి వ్రాయండి : - జె. యల్. మోరిసన్, సన్ అండ్ కోస్ (ఇండియా)
 లిమిటెడ్., మైసూరిక్వి ఆలయమునకు ఎదురుగా, వార్డెన్ రోడ్, బొంబాయి 26.

ఆంధ్రమహిళ

సంపుటి 8

::

సెప్టెంబరు '51

::

సంచిక 5

సంపాదకీయం

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

రాజకీయాలు

శ్రీ. శే. శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణి లక్ష్మీపతి

' పీఠం ' లో ' బేరత్ '—నాటిక

భారత విద్యుత్తు—ముద్దుపళ్ళని

పరివర్తన—కానిక

అశోకుడు

ముగ్గురు పిల్లలు—అనువాద కథ

శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ

శ్రీ గోళ్లమూడి రామచంద్రరావు

శ్రీమతి జి. ప్రభ

శ్రీ కవికొండల వెంకట్రావు

శ్రీ క్రొవ్విడి లక్ష్మన్న

శ్రీ కాశీభట్ల సూర్యనారాయణ శాస్త్రి

శ్రీమతి డాక్టర్ వారణాసి యశోదాదేవి

శ్రీ సాభాగ్యరావు

బాలానందం, చిత్ర సమీక్ష, గ్రంథ సమీక్ష.

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., బి. యర్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నమంజమ్మ, యం. యే., యర్. టి.

ఆంధ్రమహిళా సభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా

ఆరు రూపాయలు

అతని ఆనందానికై ఒక సీసాను

అందుబాటుగా ఉంచండి!

కడుపులో బాధలేవీ లేనందు

వల్లనే బిడ్డ ఆనందిస్తు

న్నాడు. బిడ్డ ఆనందమే

తల్లికి కూడా ఆనందం.

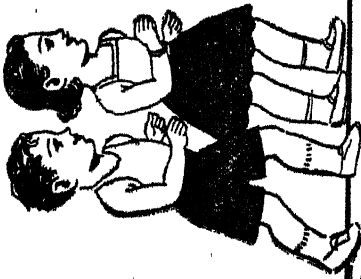
గ్రెవ్ సిరప్

ఉత్పత్తిదారులు :

ది మైసూర్ ఇండస్ట్రియల్ య్ పెప్టింగ్ లాబరేటరీ లిమిటెడ్, మల్లేశ్వరం, బెంగళూరు.

సెల్లింగ్ ఏజెంట్లు :

బెస్ట్ అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్, పోస్ట్ బాక్స్ నం. 63, మద్రాసు.

మీ కృషిని వారు ఎల్లప్పుడూ సంపురిస్తారు

మీరు ఖాళీకలక, దూరకృషిగల దంపతులు గనుక, మీరు మీ బిడ్డల భవిష్యత్ సంక్షేమం విషయమై జాగ్రత్తగా ఆలోచించుకుని, ప్రపంచంలో వారు స్వయం పోషకంగా జీవించగల సమయానికి నిరీక్షిస్తుంటారు.

ఇప్పుడినుంచీ వారి బిడ్డల భవిష్యత్తును కృషి ప్రారంభించండి. నియమ ప్రకారం నేషనల్ సేవింగ్స్

సర్టిఫికేట్లపై పెట్టుబడి పెట్టండి. ఈ 100 నిలువగల 12 సంవత్సరాల సర్టిఫికేటును నెల కొకటి చొప్పున పాత జన్మించినది మొదలు 12 సంవత్సరాల వరకు కొనినచో, వాడు 12 మొదలు 24 సంవత్సరాల వయసుకు వచ్చేవరకు వానికి, ఈ 150 నెలవరి అనాయం చేయగలదు. మీ బిడ్డ అభ్యున్నతికి మీరు చేయగల ఉత్తమకృషి దీనికి మించినది ఏదీ లేదు.

నేషనల్ సేవింగ్స్ సర్టిఫికేట్లు

A.C. 234/18-76

భారత నేషనల్ సేవింగ్స్ కమిషన్, అధ్యక్షమంత్రి కార్యాలయం, కార్యక్రమ కార్యశాల, సి.ఎం. బాండ్, ప్రభుత్వ

అ నే క
హే రాయ ల్లు
రా వ చ్చు ను
పో వ చ్చు ను
గాని

శాశ్వతముగా వుండునది

అ శోకా అష్టా హెయిర్ ఆయిల్

తలనూనె కుండవలసిన అన్ని సుగుణములును యిందు గలవు. ఓషధిసత్వముల గుణమున్నది. దేశీయ అత్తరువుల సహజ పరిమళ మున్నది. వనస్పతి నూనెలనే ఉపయోగించుటకల్ల శ్రేష్టమైనది. భరత దేశమందేగాక యితర దేశములందును మహిళలు దీని సుగుణమును గ్రహించి సదా ఉపయోగించుచున్నారు.

ఘాతైన శింధటికు కెమికల్స్ కల్ల తయారైన బూటకపు తలనూనెలు వాడుటలో వెంట్రుకలకు కన్నులకు మెదడునకు హాని కలుగును గాన అశోకా ఆష్టా ఆయిల్ ను ఉపయోగించి గుణమును పొందుడు.

విజయ కెమికల్ అండ్ టాయిలెట్ వర్క్స్.

వి జ యా మాన్ షన్స్

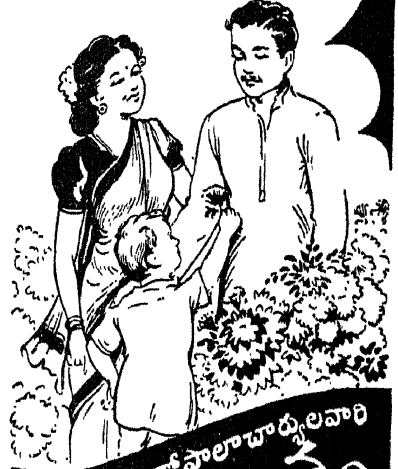
15, క్లెమెన్స్ రోడ్, పురసావలకం, మదరాసు.

Asoka Amla
HAIR OIL
Lovely hair growth and enchanting fragrance

VIJAYA CHEMICALS, "VIJAYA MANSIONS"
15, CLEMENS ROAD, PURASAWALKAM, MADRAS. 7

వారి ఆనందానికి
అసలు కారణం

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి
జీవామృతం

నిత్య వ్యవహారాలలో

నీరసించిన తండ్రికి

జబ్బునుంచి

కోలుకొంటూఉన్న తల్లికి

దినదిన ప్రవర్ధమానమౌతూవున్న

బాలునకు జీవామృతము

బలోత్సాహాలను యిస్తూవున్నది

ఆయుర్వేదాశ్రమం ఏమిటేడ్
మదరాసు 17.

సంపుటి 8

సెప్టెంబరు 1951

సంచిక 5

అఖిలాంధ్ర పక్ష మహా సభ— నాయకుల కర్తవ్యం—

“వ్యక్తి దృష్టిని, స్వకీయసంఘ దృష్టిని, రాజకీయ శాఖా దృష్టిని త్యజించి, ఆంధ్ర రాష్ట్ర సమస్యను సహజమైన ఆంధ్రత్వ దృష్టితో పరిశీలించ గోరుచున్నాను. ఉదార హృదయాన్ని, త్యాగబుద్ధిని, ధర్మనిరూఢిని, ప్రతిజ్ఞా నిర్వహణ సామర్థ్యాన్ని ప్రస్తుతంగా ప్రకటించి, ప్రదర్శించటానికి, ఉత్తమోత్తమమైన కాలం ఇప్పుడు మీకు లభించి ఉన్నది. ప్రాణ ప్రతిష్టలేని సంభాషణలు, తీర్మానాలు వ్యర్థం,” అనేటటువంటి కర్తవ్య సూచకమగు సందేశాన్ని, అఖిలపక్ష నాయకులకు అందించినారు, శ్రీ తిరుపతి వెంకటేశ్వరస్వామి సాన్నిధ్యాన్ని, సత్వరాంధ్ర నిర్మాణార్థం, శ్రావణ పూర్ణిమనుండి ప్రాయోపవేశ యజ్ఞాన్ని సాగిస్తున్న శ్రీ స్వామి సీతారామ్ గారు, ఆగష్టు 31వ తేదీని విజయవాడలో జరిగిన అఖిల ఆంధ్రపక్ష మహాసభ సందర్భములో.

33 కోట్ల భారతీయుల సంఖ్యలో 3 కోట్ల ఆంధ్రుల సంఖ్య అతిస్వల్పం. మాతృభాషా సంప్రదాయములనుబట్టి ఒకే సంస్కృతికి జెందిన యీ కొలది జనాభాలో లెక్కలేనన్ని పార్టీలు, క్రొత్తక్రొత్తగా, రోజుకొకటిగా, ఉద్భవించటంలో, నాయకుల యొక్క సంకుచితమైన వ్యక్తిగత అధికార, ప్రాభవదృష్టులే విశేషమై, సమగ్రమైన ఆంధ్రత్వదృష్టి పరిపూర్ణముగా లోపించినట్లు స్పష్టమౌతుండది.

అసలే మనగతి మొదటినుండి అధోగతి. బ్రిటీషు పరిపాలన కాలంనుండి యీనాటి వరకూ మనం పరాయమ్మ కన్న బిడ్డలవలె సవితి తల్లి ప్రేమకే నోచుకున్నాం. పాపన కృష్ణా గోదావరీ జీవన జలాలలో నూటికి నూరు పాళ్లు ఉపయోగించుకునే యోగ్యత, తన్నూలంగా

అఖిలాంధ్రపక్ష మహాసభ — నాయకుల కర్తవ్యం —

వ్యవసాయ తదితర పరిశ్రమల యభివృద్ధి అవకాశములు లేక, చివరకు ఏటేటా పొంగిపొరిలి సస్యాలను మంటకలపి, ప్రజలను ఇండ్లు వాకిళ్లులేని నిరాధారులు, అన్నాతురులుగా చేసే పెద్దప మురుగు కాలవలకు అడ్డు కట్టుకోలేకుండా ఉన్నామంటే, మన దీనాతి దీనావస్థను వివిధరీతుల వర్ణించుకో నవసరంలేదు. గోరుచుట్టుమీద రోకంటి పోటన్నట్లు, గోదావరి తీరాన్న 25 లక్షల ఎకరాలను సాగుచేయగల రామపాదసాగరు ప్రాజెక్టును ఉఫమని ఉడివేసి, కృష్ణానదీ జలాలతో, తమిళ జిల్లాలలో సాగుబడికై కృష్ణాపెన్నారు ప్రాజెక్టును తలపెట్టటంలో, సంగమేశ్వరం, పులిచింతల ప్రాజెక్టును గంగకలపడంలో ఆంధ్రులకు జరిగే అన్యాయం, అనమానం వర్ణనాతీతం. ఇక యిలాంటి అన్యాయాలను పేర్కొవాలంటే లెక్కకు మీరి ఉన్నాయి. ఆంధ్ర మాతకు జరిగే యీ అన్యాయాలన్నీ, ఆంధ్ర నాయకులుగా, ఆంధ్ర ప్రజా ప్రతినిధులుగా వ్యవహరిస్తూ ఉన్నవారికి అవగాహన కాకకాదు. అయితే వ్యక్తిగత ప్రాభవకాంక్ష దేశ అభ్యుదయ సమగ్ర దృష్టిని కప్పి వేయటంవల్ల, ఆంధ్ర నాయకులలో చేగిన అంతః కలహాలు అవతలవారికి లోకువగా నుండుటవల్ల, ఆంధ్ర గడ్డ యిట్టి అవమానాన్ని భరించవలసివస్తూ ఉంది.

అందువల్ల, అఖిలాంధ్రపక్ష మహాసభ యొక్క పర్యవసానం, ఏకైక ఆంధ్ర పక్ష నిర్మాణ ముగా ఉండాలనీ, నాయకులందఱూ స్వార్థరహితులై, అఖిలాంధ్ర ధృక్పథంతో, ఆంధ్రానని పున ర్నిర్మాణమునకు ప్రతిజ్ఞ పూనాలనీ మా హెచ్చరిక. యీ సందర్భంలో శ్రీ స్వామి సీతారామ్ గారి సందేశము అమూల్యమైనది, శిరసావహించ వలసినది అని మా సూచన.

కృ త జ్ఞ త

సర్వోదాత్తీతాతా ఛారిటీస్, బొంబాయి వారు ఆంధ్ర మహిళా సభ పారిశ్రామిక విద్యాలయ అభివృద్ధి నిమిత్తము రూ. 20,000 విరాళముగా నిచ్చిరి.

శ్రీ నారోజీ మెకంజీ వాదియా ఛారిటీస్, బొంబాయి వారు ఆంధ్ర మహిళా సభ నిర్మించుచున్న నర్సింగ్ హోమ్ నిమిత్తము రూ. 2000/- విరాళముగా నిచ్చిరి.

ప్రాంతీయులు కాక పోయినప్పటికీ, సంస్థ నియమించుకున్న సేవా కార్యక్రమం పట్ల తమ అభిమానమును సూచిస్తూ, విరాళముల నొసంగిన యీ ధర్మనిధుల కర్తృత్వ సంఘము లకు మా హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞత.

—ఆంధ్ర మహిళా సభ

మళయాళ, అరవ భాషలలో
అఖండ విజయమును అజ్ఞించుకొన్న సాంఘిక చిత్రము

కె.కె. త్రాడప్పస్ వారి
జీవిత నౌక

తెలుగు భాషలో
అంద్ర దేశమునటా
సినిమాటా నెలలో విడుదల

Released through **THE VAUHINI PICTURES LTD.**
MADRAS...VIJAYAWADA...TADPATRI

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

* అచ్యుతుని గిరిజ *

ఎన్నికలు—స్త్రీలు :

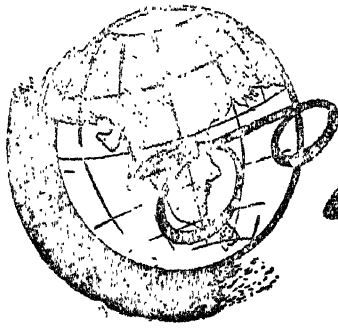
“దేశసేవకు స్త్రీలు కావాలి, సంఘ ఉద్ధారణకు స్త్రీలు కావాలి, ఎన్నికల పోటీలలో వోటు యివ్వటానికి స్త్రీలు కావాలి—అయితే వుద్యోగాలలో స్త్రీలు లేక పోతేనే మంచిది, ఎన్నికలకు స్త్రీలు ఎక్కువగా నిల్వ రాదు, కష్టపడి పని చేసినా స్త్రీలకు తగిన వేతన మియ్య రాదు. ఇదేనా న్యాయం!” అంటూ ఆగష్టునెల సంపాద కీయంలో ‘ఆంధ్ర మహిళ’ అడిగింది. ఆ సమయానికే అధికారరీత్యా వార్త వచ్చింది—మన దేశంలో వివిధ ప్రాంతాలకు చెందిన స్త్రీలు 28 లక్షలకు పైగా వోటు యివ్వటానికి నిరాకరించటమే కాదు, చివరకు పేరు కూడ సరిగా చెప్ప నిరాకరించారని. శహాభాష్. అఖండమైన స్ట్రైక్ అనే చెప్పాలి.

మరి సమ్మె జరిగిపోతే కథే లేదు. భారత మహిళా భ్యుదయానికి ఎక్కువగా పాటుపడే కజిన్న దంపతులు వత్రికల్లో అలజడి చేయటం ఆరంభించారు. ఫలానా ఆయన కూతుర్ని, ఫలానా ఆయన భార్యని అని చెప్పుకోవటం చెలామణి కావటం తప్పుకాదని, అది సనాతనాచారమని కజిన్న దంపతుల వాదన. ఆ మాట నిజమనే అనిపిస్తుంది. జనకుడి కూతురు జానకిగా, ద్రుపదుడి కూతురు ద్రౌపదిగా మనకు పరిచయమైనారు. శంకరుడి భార్య శంకరిగా, శంభుడి రాణి శాంభవిగా పూజింపబడుతున్నారు. వాళ్లకు అసలు పుట్టు పేర్లు వున్నవా లేనా అనే విషయం పేరు. అసలు తండ్రి పేరుతోను భర్త పేరుతోను చెలామణి అవుతున్న మాట మాత్రం వాస్తవం. అందుచేత కజిన్న దంపతులు అన్నట్లు పరిస్థితులకు, ఆచార వ్యవహారాలకు అనుగుణ్యంగా ప్రభుత్వంవారు పద్ధతులను ఏర్పాటు చేయటం, అమలు జరుపటం న్యాయం. ఈ విషయాన్ని తిరిగి ఆలోచించవలసినదిగా పార్లమెంటు స్త్రీ సభ్యులు కొంతమంది అందోళన చేస్తున్నారు. మళ్లీ ఆలోచించి,

తిరిగి సరిగా జాబితాలను తయారు చేయటానికి వ్యవధి లేదు కాబట్టి దాదాపు 28 లక్షల మంది స్త్రీల పేర్లను మొండి బండ అమ్మాయిలుగా కొట్టి వేమాల్నించే నంటున్నారు అంటే ద్వేషంగా.

స్త్రీలందరు దేశ పరిస్థితులను అర్థం చేసుకుని పురుషులతో సరిసమానంగా వోటు చేస్తే సరిఅయిన ప్రాతినిధ్యం వుంటుందని, మహిళాభ్యుదయానికి అవకాశం వుంటుందని, యీ పార్లమెంటు స్త్రీ సభ్యులు అనుకుంటున్నారు. కాని చిన్నప్పడు స్కూల్లో టీచరు “నీవు ఎంత తక్కువ వ్రాస్తే అన్ని తక్కువ తప్పులు వుంటాయి” అని అనటం జ్ఞాపకం వుండే వుంటుంది. అదే విధంగా పార్లమెంటు స్త్రీ సభ్యులలో మరి కొంత మంది ఆధునికులు ఒక దళంగా ఏర్పడి “పేరు చెప్పటానికే నిరాకరించే సనాతన స్త్రీలు వోటు యిచ్చినా ప్రమాదమే, రేపు మనం యే అభ్యుదయ విషయం తలపెట్టినా నెగ్గ నీయరు, హిందూ కోడ్ బిల్లు సంగతి అసలే అణగారి పోతుంది. కాబట్టి అన్ని తెలిసి, అర్థం చేసుకొన్న స్త్రీలు కొద్దిమందే వోటు యిచ్చినా మంచిదేగాని అందరిని పగ్గాలు వేసి లాక్కు రావద్ద”ని గోల పెడుతున్నారు. కాని వీళ్ల వాదన సహేతుకంగాలేదు. ఆ మాటకు వస్తే ఇప్పుడు జాబితాలో వున్న స్త్రీలలో యెంత మంది, రేపు వచ్చి తమ వివేచనా శక్తిని వుపయోగించి వోటు యివ్వగలరు? ఫలానా ఎల్లయ్య భార్యగా, ఫలానా పుల్లయ్య కూతురిగా పేరు యివ్వక ఫలానా మల్లమ్మగా తన పేరే యిచ్చుకున్నప్పటికీ, చివరకు ఆ ఎల్లయ్య సలహా ప్రకారమో, యీ పుల్లయ్య గడమాయింపు ప్రకారమో వోటు యివ్వక తప్పదు. తనకై తాను తెలిసి ఆలోచించి ప్రతి స్త్రీ వోటు యివ్వాలంటే మన దేశంలో యిప్పట్లో అనుకోవలసిన విషయం కాదు. ఆ విధమైన చైతన్యం యింకా రాలేదు. అటువంటి పురుషులసంఖ్యే స్వల్పమనాలి.

(తరువాయి 52వ పేజీలో)

శ్రీ గోల్లమూడి కియాలు

* శ్రీ గోల్లమూడి రామచంద్రరావు *

ఆగస్టు నెలలో జరిగిన సంఘటనలవల్ల ప్రపంచ దేశాలన్నిటిలోనూ ఒక విధమయిన సంచలనం కలిగినట్లు కనిపిస్తున్నది. అన్ని వర్గాలవాళ్లూ కూడా—తాము అనుసరించదలచిన అసలు ఆశయాలు ఏమిటి? వాటిని తాము ఏవిధంగా అమలు జరుపుతున్నార? కాలపరిస్థితులనుపట్టి వాటిలో మార్పులు చేయవలసి ఉన్నదా?—అని ప్రశ్నించుకుంటున్నట్లు కనబడుతున్నది. భారత దేశంలో ఈ సంచలనానికి ఫలితం ప్రధాని నెహ్రూ కాంగ్రెస్ కార్యవర్గ సభ్యత్వానికి రాజీనామా ఇవ్వటంలో విశేషమవుతున్నది. బ్రిటిష్ విదేశాంగ మంత్రి మారిజన్ సోవియట్ యూనియన్ కమ్యూనిస్టు పార్టీ పత్రిక అయిన 'ప్రావ్ దా' తోనూ, సోవియట్ యూనియన్ అధ్యక్షుడు స్టెర్నిక్ ఆమెరికా అధ్యక్షుడు ట్రూమన్ తోనూ జరిపిన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు కూడా ఈ సంచలనానికి ఫలితాలే.

* * *

కాంగ్రెస్ కార్యవర్గ సభ్యత్వానికి, ఎన్నికలబోర్డు సభ్యత్వానికి పండిత నెహ్రూ రాజీనామా ఇచ్చినట్లు 11వ తేదీన ప్రకటించ బడ్డది. విద్యామంత్రి మాలానా అజాద్ కూడా ఈ ఆభిప్రాయాన్నే వెల్లడించారని కూడా తెలుస్తున్నది. అంతకు రెండురోజుల క్రిందటే, పండిత నెహ్రూ ఢిల్లీలో ఒక సభలో ఉపన్యసిస్తూ, కాంగ్రెసును బలపరచటానికి తాను చేసిన ప్రయత్నాలు వ్యర్థమయినవనీ, ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో తాను పదవిలో ఉండటం కొంత వరకూ సిగ్గు విడిచిన పనేననీ అన్నారు.

నెహ్రూ రాజీనామాకు అసలు కారణం, ఉత్తర ప్రదేశ్ రాజకీయాలవల్ల కిద్వాయ్—టాండన్ వర్గాలకు ఏర్పడ్డ తగాదాలేననీ, కిద్వాయ్ మిత్రుడయిన నెహ్రూ—కిద్వా

యినీ వెనకేసుకునివచ్చి కార్యవర్గాన్ని మార్పు చేయమని కోరినట్లు, దానికి టాండన్ నిరాకరించటంవల్లనే నెహ్రూ రాజీనామా ఇచ్చినట్లు, కొంత ప్రచారం జరిగింది. కాని 21వ తేదీన కాంగ్రెసు పార్లమెంటరీపార్టీ సమావేశంలో పండిత నెహ్రూ చెప్పిన దానినిపట్టి ఇది నిరాధారమయినదని తెలుస్తున్నది. తన రాజీనామాకు కారణాలను వివరిస్తూ, ఆయన ఈ కింది అంశాలను వెల్లడించారు.

“కాంగ్రెస్ సంస్థ గాడిలో పడ్డ బండి మోస్తున్నా నడుస్తూ, ఏదో వైపుకు సాగిపోతున్నది. కాని ఆ సాగి పోతున్నది మాత్రం సక్రమ మార్గంలో మటుకు కాదనే చెప్పాలి. అటువంటి సంస్థ చేసేదొకటి, చెప్పేదొకటిగా వ్యవహరించటం మంచిదికాదు. కాంగ్రెస్ లో ఏర్పడ్డ ఈ దృక్పథాన్ని మార్చటానికి నిజంగా ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నవని ప్రజలకు విశ్వాసం కలగటానికే కార్యవర్గాన్ని మార్చవలెనని నూంచుచాను కాని, ఒకరిద్దరు వ్యక్తులు ఉన్నారేకపోయినా నాకు ఒకటే.”

ప్రజలను నడవకలగాఅంటే కాంగ్రెసు ముందు తన వ్యవహారాలను చక్క జేసుకోవాలనీ, తన రాజీనామావల్ల కాంగ్రెసు వాడుల్లో ఒక కదలిక బయలుదేరి ఆ విషయమై ఆలోచిస్తారని తాను ఆశిస్తున్నాననీ నెహ్రూ అన్నారు.

నెహ్రూ ప్రతికూల వర్గంవారు ఆయనకు నియంతృత్వాభిలాషను అంటగట్టటానికి కూడా వెనకాడటంలేదు. నెహ్రూ—టాండన్ ల మధ్య రాజీతుదికే అవకాశమేమీ కనిపించటం లేదు. సెప్టెంబరు 8, 9 తేదీలో అఖిల భారత కాంగ్రెసు సంఘం ఢిల్లీలో సమావేశమై ఈ విషయాన్ని చర్చిస్తుంది. కొత్త కార్యవర్గాన్ని ఏర్పాటు చేసేదిలేదని టాండన్ పట్టుదలమీద ఉన్నారు. పార్లమెంటు కాంగ్రెస్

పార్టీ, ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కార్యవర్గం మొదలైన అనుబంధ సంస్థలు సైహూ నాయకత్వాన్నే బలపరుస్తున్నవి. వెనకటిరోజుల్లో ఇట్లాగే కాంగ్రెసులో ప్రతిష్ఠం భవలునచ్చి సర్దుకుని పోయినవి కాని ఈ తడవ అట్లా కనిపించటం లేదు. అధిష్ఠానవర్గం తన నూచనలను నామమాత్రంగా ఆమోదించి బుట్టదాఖలు చేస్తున్నదని సైహూ పార్లమెంటు పార్టీ సమావేశంలో ఆరోపించారు. కనుక అటువంటి సర్దుబాటు ఏతస్మాత్రంగా సాధ్యపడదు.

కాంగ్రెసు అవసరం తీరిపోయినదనీ, అది అవసరాలలోనయి జాతికి ప్రాతినిధ్యం వహించలేక పోతున్నది కనుక సైహూ దానిని విడిచిపెట్టి అభ్యుదయ వర్గాలకు నాయకత్వం వహించాలనీ లోగడ అనేకమంది నూచించి ఉన్నారు. అయితే జాతినంతటినీ కలిపి నడిపించే సంస్థ కాంగ్రెసు ఒకటే నన్ను నమ్మకం మాత్రం ఇంకా సైహూకు పోలేదు.

దేశకాలపరిస్థితులవల్ల కాంగ్రెసు వ్యవహారాల్లో పండిత సైహూకు సంచలనం బయలుదేరినట్లుగా, బ్రిటిష్ సోషలిస్టు ప్రభుత్వ విదేశాంగ మంత్రి మారిజన్ కు కూడా సాంఘిక వ్యవస్థల మూలసూత్రాల విషయమై కదలిక బయలుదేరింది. అయితే పండిత సైహూ బయటి పరిస్థితులను పట్టి తాను ఉంటున్న సంస్థలో లోపాలను తెలుసుకోగలగా, మారిజన్ మటుకు గురిగింజ తన నలుపెరగ దన్నట్లు, కమ్యూనిస్టు దేశాల్లో ఉన్న పరిస్థితులను విమర్శించటం మొదలు పెట్టారు. కమ్యూనిస్టు దేశాల్లో వ్యక్తిగత స్వేచ్ఛ ఉండదని ఆరోపిస్తూ ఈయన వ్రాసిన ఒక వ్యాసాన్ని 'ప్రావ్ దా' మొదలయిన సోవియట్ పత్రికలు ప్రకటించినవి. దీనికి 'ప్రావ్ దా' సమాధానం కూడా ఇచ్చింది. సోవియట్ అధ్యక్షుడు క్షెర్నిక్ అగ్రరాజ్యాలు రాజీపడి శాంతిని కాపాడాలని నూచిస్తూ ఆమెరికా అధ్యక్షుడు ట్రూమన్ కు సందేశాన్ని పంపగా, రష్యాకు శాంతి వాంఛలేదని ట్రూమన్ జవాబిచ్చారు.

ఈ ఉత్తర ప్రభుత్వాల్లో పరస్పర నిందలను వదిలితే, ఒక్క విషయం కనిపిస్తుంది. పశ్చిమ ప్రజాస్వామ్యాలు వాక్, పత్రికా, సమావేశ స్వాతంత్ర్యాలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వగా, తూర్పు ప్రజా స్వామ్యాలు (కమ్యూనిస్టు దేశాలు)

ఆర్థిక దోపిడి ప్రమాదం నుంచి ప్రజలకు స్వేచ్ఛ వుండాలని, వ్యక్తులు ఆర్థిక విపత్తు లేకుండా స్వచ్ఛందంగా జీవించగల అవకాశం లేకపోతే పైమాడు స్వాతంత్ర్యాలూ నిరర్థకమనీ వాదించినవి. అంటే 'వ్యక్తిగత ఆస్తి : దానివల్ల సమాజంలో కలిగే మార్పులు' అన్న అంశమే శుభయ వ్యవస్థలకూ గల ముఖ్య భేదమని చెప్పవలసి ఉంటుంది. సమాజస్థితిలో మార్పులు కలిగించని ఆస్తులు వ్యక్తులకు చెందటానికి కమ్యూనిస్టులు అంగీకరిస్తారు. ఈ అంశాన్ని పట్టి ప్రపంచ ప్రజలు ఆ వ్యవస్థలపట్ల తమ వైఖరిని నిర్ణయించుకోవలసి ఉంటుంది.

మన దేశంలో కమ్యూనిస్టులకు, మిగిలిన వారికీ ఈ తేడాతోపాటుగా ఆతయ సాధనకు అనుసరించే మార్గాల విషయంలో కూడా తేడా ఏర్పడ్డది. కాని ప్రస్తుతం కమ్యూనిస్టులు తమ పంధా మార్పుకుని పార్లమెంటరీ రాజ్యాంగ పద్ధతిలోనే ఆతయ సాధనకు ప్రయత్నించ నిశ్చయించుకున్నారు.

కొరియా యుద్ధవిరుణ సంప్రదింపులు ఇంకోవరకూ ఏ నిర్ణయానికీ రాలేక పోయినవి. అయితే జపాన్ ను తమ యుద్ధ స్థావరంగా చేసుకొనటానికి ఆమెరికా చేస్తున్న ప్రయత్నాలు మాత్రం సాగిపోతున్నవి. యుద్ధంలో ఓడిపోయిన జపానుకు సకల స్వాతంత్ర్యాలనూ ఇస్తూ శాంతి ఒప్పందం చేసుకోవాలని ఆమెరికా వాదిస్తున్నది. అయితే జపానులో ఆమెరికన్ సేనలు ఉండాలనీ, జపానుకు చెందిన ర్యూక్కు దీవులు మొదలైనవి తన 'ధర్మ కర్తృత్వం' కింద ఉండాలనీ ఆమెరికా షరతులు పెట్టింది. ఇండియా దీనికి అంగీకరించక, ఇది జపాన్ స్వాతంత్ర్యానికి భంగపరుమని చెబుతూ, ఆ ఒప్పంద కాగ్యక్రమంలో పాల్గొనటానికి నిరాకరించింది. వెనకటి ఒప్పందాల ప్రకారం చైనాకు చెందవలసిన ఫార్మోజా విషయాన్ని ఈ ఒప్పందంలో ప్రస్తావించక పోవటమూ, చైనాకు న్యాయమయిన ప్రభుత్వంగా తాము గుర్తించిన 'పెకింగ్' ప్రభుత్వం సంతకం చేయాలని కోరకపోవటమూ కూడా భారత ప్రభుత్వ వైఖరికి కారణాలే.

రష్యా ఒప్పందపు సమావేశంలో పాల్గొనటానికి అంగీకరించగా, అది అంగీకరించదులే అన్న ధీమాతో ఆహ్వానం పంపిన అమెరికన్ అధికారులకు పచ్చి వెలక్కాయ గొంతులో పడినట్లయింది. ఏది ఎట్లా ఉన్నా జపాన్ పొరుగు దేశాలయిన చైనా, రష్యాల ఆమోదంలేని జపాన్ శాంతి ఒప్పందం అశాంతి ఒప్పందం కాక తప్పదు.

* * *

కాశ్మీర్ విషయమై తర్జన భర్జనలు తీవ్రంగా సాగుతునే ఉన్నవి. బ్రిటన్, ఇటలీ, ఫ్రాన్స్, కెనడా మొదలైన దేశాలు పాకిస్తానుకు విరివిగా యుద్ధసామగ్రి సప్లయిచేస్తున్నవి.

ఒక్క బ్రిటన్ 100 విమానాలను సప్లయిచేసినదనీ అందులో 6 బాంబర్లు కూడా ఉన్నవనీ వార్తలు వచ్చినవి. బ్రిటిష్ సైన్యోద్యోగులు అఫ్ఘనిస్థాన్, గ్రేనేల ప్రవర్తనపై సెహ్రూ నిరసించినందుకు బ్రిటిష్ ప్రధాని ఆక్షేపించారు. దానిమీద ఉభయాలకూ ఉత్తర ప్రత్యుత్తరాలు జరిగినవి. వాటిని వెల్లడించటం మంచిదికాదని సెహ్రూ అన్నారు.

ఫార్యూజా, ఇండోచైనా మొదలైన చోట్ల జోక్యం కలిగించుకున్నట్లుగా, అమెరికా కాశ్మీర్ లో ప్రత్యక్షంగా గానీ పరోక్షంగా, గానీ జోక్యం కలిగించుకోవాలని అభిప్రాయ పడుతున్నట్లు యునైటెడ్ ప్రెస్ లండన్ విలేఖరి తెలియజేశాడు. ఈ వార్తను బి. బి. సి. ప్రకటించినప్పటికీ, బ్రిటిష్ పత్రికలు దాచిపెట్టినవి.

అమెరికా జోక్యానికి పాకిస్తాన్ ఇష్టపడుతున్నట్లు తెలుస్తున్నది. కాశ్మీర్ నుంచి పాకిస్తాన్ సేనలతోపాటు ఇండియా సేనలు కూడా నిష్క్రమించాలని అమెరికన్ రాయబారి ఇటీవల చేసిన నూచనచూస్తే, అమెరికా మీద పాకిస్తాన్ ఆశలు పెట్టుకొనటంలో వింత ఏమీ కనిపించదు.

తన పథకాలకు ఇతర దేశాల పరిస్థితులు అడ్డుపడితే వాటి వ్యవహారాల్లో అమెరికా జోక్యం కలిగించుకొనటం మామూలే. మధ్య ప్రాచ్యంలో యుద్ధంవస్తే నూనె సప్లయ దెబ్బతింటుందన్న ఉద్దేశంతో ఇజ్రేల్, ఆరబ్ దేశాలు యుద్ధానికి దిగితే స్వయంగా దెబ్బతీస్తామని అట్లీ, ట్రూమన్ లు స్పష్టం చేశారు. ఇట్లాగే ఆగ్నేయాసియాలో అమెరికన్ యుద్ధ వ్యూహాల్లో బర్మా ముఖ్యస్థానం వహిస్తున్నట్లు యూరప్ లోని అమెరికన్ సైన్య పత్రిక జనవరిలో

నూచించి ఉన్నది. అమెరికన్ సహాయంతో నిలిచి ఉన్న చాంగ్ కై షెక్ సేనలు కొన్ని బర్మాలో జేరినవి. వాటిని నిరాయుధం చేయాల్సిందని బర్మా ప్రతినిధులు కోరినా ఫలితం కలగలేదు. ఆకోమింటాంగ్ సేనలు ఆగస్టు 2న బర్మానుంచి చైనాపై దండెత్తినవి. అయితే అవి చావు దెబ్బలు తిని పారిపోయి వచ్చినందువల్ల సరిపోయింది కాని లేకపోతే, బర్మా ఈసాటికి పెద్ద యుద్ధం గం ఆయేదే. ఈ సందర్భంలో అమెరికా స్వభావం బయట పడుతుంది.

* * *

పర్షియా నూనె తగాదా మళ్లీ మొదటికి వచ్చింది. సిబ్బంది యావత్తు తమయాజమాన్యాన ఉండాలని బ్రిటన్ నూచించటంవల్ల సంప్రదింపులు భగ్నమైనవి. పరిశ్రమకు ఆయువుపట్టుయిన సిబ్బందిని విదేశీయుల యాజమాన్యం కింద పర్షియా ఉంచుతుందనుకొనటం పొరబాటు.

బ్రిటన్ తో ఈజిప్టుకిగల తగాదా మరీ విషమిస్తున్నది. బ్రిటన్ తన వైఖరి మార్చుకోకపోతే 1936 సం॥పు ఒప్పందాన్ని రద్దుచేయగలమని ఈజిప్టు ప్రధాని సహాసపాషు 23వ తేదీన స్పష్ట పరిచారు. నూయజ్ ప్రాంతం నుంచి బ్రిటిష్ సేనలు ఉండటానికి ఆ ఒప్పందం అవకాశం ఇస్తున్నది. నుడాన్ ను ఈజిప్టులో కలిపి, తన సేనలను ఉపసంహరించుకోవాలని ఈజిప్టు కోరుతున్నది.

* * *

ఆగస్టు 15 న ఆంధ్ర రాష్ట్ర స్థాపనకు చర్యలు ప్రారంభించి అక్టోబర్ 10న తేదీ నాటికి రాష్ట్రాన్ని ఏర్పరచాలని స్వామి సీతారాం (గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి) గారు భారత ప్రభుత్వాన్ని కోరగా, అనుకూల సమాధానం లభించలేదు. అందువల్ల వారు 16వ తేదీన నిరశన దీక్షను ప్రారంభించారు. ఆంధ్ర రాష్ట్రానించోస 1913 నుంచీ జరుగుతున్నదనీ, 1949 లో రాష్ట్రస్థాపన 'మద్రాసు వదులుకోవాలి' అనే అసమానకరమయిన, అనవసర పరతు విధించటంవల్లనే నిలిచి పోయినదనీ గమనిస్తే, స్వామిజీ చర్యలో తొందరపాటు లేదని స్పష్టపడుతుంది. సైపరతు లేకుండా, అప్పుడు ప్రారంభించిన కార్యక్రమాలను మళ్లీ నడిపించటంలో భారత ప్రభుత్వానికిగల చిక్కులు అర్థం కావటం లేదు.

ప్రఖ్యాత భారతనారి

కీ. శ్రీ. శ్రీమతి రుక్మిణి లక్ష్మీవతి గార్గి

జోహార్లు

* శ్రీమతి. జి. ప్రభ *

శ్రీ ఉద్యమంలో, సంఘ సంస్కరణలో, రాచ
కీయాలలో, 25 సంలకు పైగా కృషి చేసి, దేశసేవా
పరాయణిగా వెలుగొంది, అమిత ప్రఖ్యాతి మర్యాదలను
గాంచిన భారతనారి, ఆంధ్ర వనితా రత్నము, శ్రీమతి
రుక్మిణమ్మగారి మృతివల్ల, వనితా లోకములో ఒకతీరని
కొరత ఏర్పడ్డదని చెప్పి తీరాలి.

ఈమె జననం చెన్నపురిలో, 1891వ సం||లో. న్యాయ
వాదులు సంస్కర్తలునగు శ్రీ. రాజా. టి. రామారావుగారి
మనుమరాలు. ప్రఖ్యాత ఆయుర్వేద వైద్యులగు డాక్టరు
లక్ష్మీపతిగారి ధర్మ పత్ని.

శ్రీలకు విద్య గరువుటయే ఒకసేర మనేటట్టి అంధకార
యుగములో పట్టభద్రురాలై యీమె ఆదర్శనారి యైనది.
శ్రీల గౌరవాన్ని పెంపొందించి, ముఖ్యంగా భారతనారికి
సంఘంలో ఉన్నత స్థానాన్ని కలిగించాలని, 30 సం||లు
యీమె తీవ్రకృషి సల్పి, శ్రీ ఉద్యమాలను లేవనెత్తి,
నాయకత్వము వహించి, మార్గ దర్శకురాలైన ధన్యజీవి.
సాంఘికోద్యమములనుండి క్రమంగా, రాజకీయ రంగములో
ప్రవేశించి, సత్యాగ్రహోద్యమంలో వెన్నిచ్చి నిలచి, కారా
గారవాసాది శిక్షలను పలుమార్లు అనుభవించి, దేశ స్వతంత్ర
సముపాల్గనలో, మేటి నాయకులకు సాటియై, దేశ ప్రజల
మన్ననల నందుకున్నారు.

మద్రాసు వాసియై, మద్రాసులో ఆంధ్రులకు తమిళులకు
సామరస్యము కలిగించుటకు యత్నించి తమిళులలో కూడ
చాల, పలుకుబడి సంపాదించి, తమిళరాష్ట్ర కాంగ్రెసు
సంఘమునకు ఉపాధ్యక్షురాలుగా, తమిళ జిల్లాలు అనేక
మార్లు పర్యటించి, శ్రీ విద్య, కాంగ్రెసు నిర్మాణ కార్య
క్రమము మున్నగు విషయాలలో తీవ్ర ప్రయత్నము సాగిం
చారు—చాల సంవత్సరాలు మద్రాసు పురపాలక సంఘ
సభ్యురాలుగా, ఒక సంవత్సరం డిప్యూటీమేయరుగా కూడా
పని చేసినారు.

ఈమె కొంత కాలం అన్నామలై విశ్వ విద్యాలయంలో
నెకేట్ సభ్యురాలిగా ఉన్నాడు. మద్రాసులో భారత
శ్రీ మహామండలిలో కార్యదర్శిని. 1926వ సంవత్సరం
పారిస్ లో జరిగిన అఖిల ప్రపంచ మహిళా సభలకు భారత

మహిళల తరపున ప్రతినిధిగా వెళ్లారు. 1928వ సం||
కాంగ్రెస్ లో ప్రవేశించారు. 1929వ సం||లో లాహోరులో
జరిగిన అఖిల భారత మహిళా సభలకు అధ్యక్షురాలుగా
ఉండి శ్రీ జనోద్ధారణకై ఎంతో పాటుపడ్డారు. 1930వ
సం|| ప్రప్రథంగా ఉప్పు సత్యాగ్రహంలో పాల్గొని
వేదారణ్యంవద్ద అరెస్టు చేయబడిన ప్రథమ శ్రీ ఈమె.
దీనికి గాను 1 సం|| ఖైదీ శిక్షను స్వీకరించారు. రాజకీయ
రంగంలో ప్రవేశించిన ఈమె పిదప అనేక సార్లు కారా
(తరువాతి పేజీలో)

ఏ కాంకిత

“హేరమ్” లో “బైరత్”

శ్రీ కవికొండల వెంకటరావు

మొదటి రంగము

[కళాశాలలో ఉత్సవసభ - వేదిక - సదస్సులు]

[వేదిక మీదకు “దిల్ జహాన్” అను మహమ్మదీయ బాలిక వచ్చును—శ్రుతి—పాట—ఈ విధముగా—సదస్సు లాలకింతురు.]

దిల్ జహాన్ : “ఎకనా నెబదోరో జగరవచద్ హాసిలే మర్ద
బరకూ జషిక్తిస్తామె అలె సర్ద
మామూరక సేది గర్ చరాబాయెద్ బూద్
తాఖిద్దతె చూఖుదీ చరాబాయెద్ కర్ద”

[వరుస మార్చి మరొక గేయము ఇట్లు]

“సారే జహాన్ సే అచ్చా హింసూస్థాన్ హమారా!
హంబుల్ బుల్ యా న్ హం ఉస్కీవో బుల్ సితాన్
హమారా!”

.....

.....

(నిమ్న)మించును)

[సభలో గుసగుసలు] [సదస్సులు చప్పట్లు చరతురు]

[ముఖ్యముగా ఒక ప్రొఫెసర్ పరమేశ్వరరావు వాని భార్య యశోలత ఇట్లు మాట్లాడు కొందురు]

యశోలత : ఆ ఆమ్మాయి ఎవరండీ? అంత చక్కగా, అంత స్వతంత్రంగా మన శరీరంలోని తంత్రులన్నీ స్పందించేలా పాడింది!

పరమేశ్వరరావు : ఆమె దిల్ జహాన్! మహమ్మదీయుల పిల్ల.

యశో : అందుకే “ఒమార్ ఖయ్యామ్” నుండి, “ఇక్బల్” నుండి ఉటంకించింది.

పర : వారెవరు అని నీ అభిప్రాయము?

యశో : కవులు.

పర : ఏమో లే! ఒకవేళ మత ప్రవక్తలని అనుకుంటున్నావేమో అని అడిగాను. ఆ పిల్లకు మతమన్నా, మతగురువులన్నా, మతాంధ సాంప్రదాయాలన్నా నమ్మకం లేదు.

యశో : అట్లా అయితే పదహారు అజాలు కాలేజీగర్ల అన్నమాట.

పర : ఆమెకున్న ఉత్సాహము, సర్వమానవ సౌహార్దత్వము, అందరికీ ఆ మతస్థులకుండి వున్నట్లయితే—

యశో : ఈలా మన భరతఖండం చీలబడక అఖండ జ్యోతిగా వెలిగివుండేది.

పర : చక్కగా పూర్తిచేశావు సమస్య. అదిగో! తెర ఎత్తుతున్నారు! చూడు! అఖండ భారత లక్ష్మీ వైభవము.

యశో : ఎట్లా చూపింపగలుగుతున్నారండీ. ఇంకా పూర్వపు భరతమాతను? అంత ఖచ్చితంగా పాఖిస్థాన్ ను విడగొట్టుకు పోయావే!

పర : ఈ దిల్ జహాన్ ఈ కళాశాలలో విద్యార్థినిగా నున్నంత కాలం అఖండ భారత లక్ష్మీనే ప్రదర్శింప నెంచియున్నాము. ఆమె కంతం అంత విన సాంపైంది. ఆమె

రూపం అంత అపురూపమైంది. ఆమె మనస్సు ఒక దానికి కట్టుబడింది కాదు తెలుసా?—మీ ఆడ వాళ్లంతా ఆమెనుండి ఒకచక్కని పాతం నేర్చుకోవలసివుంది—

యశో: చూస్తాగా! ఆమెయొక్క ఉదారస్వభావము! ఇంకా కన్య కాబోను?

పర: కన్యకాని, ఎప్పుటికైనా పెళ్లి చేసుకోకపోదు— అదిగో పాడుతున్నారు పిల్లలంతా కలిసి.

[తెర ఎత్తగా అఖండ భారతఖండము యొక్క “ఛేబ్లో” దాని ఎడర విద్యార్థిని విద్యార్థుల బృంద గానము]

“వందేమాతరం!

సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం
సస్యశ్యామలాం—మాతరం! వందేమాతరం
శ్యామలాం, సరలాం, సస్మితాం, భూషితాం,
భరణీం, భరణీం, మాతరం || వందే మాతరం!”

యశో: మన పాటే పాడింది ఆ మహమ్మదీయ బాలికాను!

పర: అదిగో! తిరిగి మహమ్మదీయ బాలిక అంటున్నావు! అదే నీ దగ్గజపున్న దుర్గుణం. మతాన్ని మరువలేవు నవ్వు! అసలు అభిప్రాయాలందరికీ ఒకటేనని, మతమంటే అభిప్రాయమని అన్నసంగతి ఎన్నిసార్లు బోధించేది నీకు నేను? ఇందాకా ఆ పిల్ల చదివిన “రుబాయత్” కు పోతన్న పద్యానికి ఏమిటి తేడా?

యశో: “కాటుక కంటిసీరు” అన్న పద్యమేనా?

పర: అదే “చనుకట్టు పయింబడనేల యేడ్చెదో” అని సాగుతుంది.

యశో: కాస్తేపు పూరుకోండి మీ పుణ్యమాయరి, దొంక కదిపితే తీగ కదుల్తుంది. ఇది ఇల్లుకాదు కాలేజీ! గుంసారం కాదు. సభ!

పర: వెల్, ఎనైడ్! ఇదంతా మన మధ్య నేపథ్యం— రేపు ఆమెను మన యింటికి “టీకి” పిలుస్తున్నాను.

యశో: ఆమె నొక్కర్తనేనా? ఆమె తండ్రినీ తల్లినీ కూడా పిలుస్తున్నారా?

పర: నీ వెప్పుడూ కళాశాల విద్య నభ్యసించలేదు కాబట్టి ఇంకా తల్లి తండ్రి అంటున్నావు. ఈ పిల్లలు పూరా స్వతంత్ర వాతావరణంలో తయారైన సరుకు అనుకో!

యశో: అయితే ఆమెనొక్కర్తనేనా? తక్కిన ఆడ పిల్లలను కూడానా?

పర: ఆమె నొక్కర్తనే!

యశో: ఇలా ఇక్కడే పిలుస్తారా?

పర: ఇక్కణ్ణుంచి ఇలా పిలవడమనేది “ఎటికెట్” కాదు. ఇంటికి వెళ్లాలి “కవరింగ్ లెటరు” గా ఆహ్వానం. “ఛైప్” కొట్టించి నీ చేత కూడా సంతకం చేయించి మఱి పంపుతాను.

యశో: నా సంతకం మాత్రం వద్దునుమండీ! నాకు ఇంగ్లీషు రాదు గింగ్లీషురాదు. చేసియిమ్మంటే “టీ” కాచి యిస్తాను. పిండివంటలేమైనా వండగలను.

పర: అడపిల్ల కాబట్టి అడవాళ్లు పిలవడం మొలుగని.

యశో: ఎంతలో బోల్తా కొడుతున్నారు! మఱచిపోతున్నారు, ఆ పిల్ల కళాశాలా విద్యార్థిని అని, సర్వ స్వతంత్రురాలని అన్నారు. కాని ఆహ్వానించినా వెళ్లడానికి వెనుదీయ నవసరంలేని వాళ్లు వాళ్లు!

పర: అన్నానా? అంటేసరే! నొక్కణ్ణే సంతకంచేసి పంపిస్తున్నాను—విన—నేదికమీద నుంచి ఆ అమ్మాయి “ట్రాస్టు” “ప్రాప్రాజు” చేస్తావుంది.

(కరతాళధ్వనులు)

యశో: బల్ల గుద్ది చెబుతూ వుందండీ!

పర: ఏమనుకున్నావు!

(కరతాళధ్వనులు)

ఇంక “థేంక్స్” లే!

(నిష్క్రమణ)

రెండవ రంగము

[ప్రాఫెసర్ పరమేశ్వరావు ఇల్లు—అదే రాత్రి ఒక జవాను వేచియుండును. పరమేశ్వరావు యశోలత సభ నుండి ఇంటికి వస్తారు]

జవాను : ఈ వేళ తమ యిల్లు తాళంవేసి వుండేమండీ ?

సాయంకాలం నుంచి కనిపెట్టు కూర్చుని వున్నాను.

పర : అవును ! నేనూ ఈమే కూడా వెళ్లాం కాలేజీలో “ సోషల్ ” వుంటే.

జ : చిత్తం ! తమకీకవరు ముసద్దీన్ జనాబ్ గారు ఇమ్మన మన్నారు. సెలవు.

పర : “ థాంక్స్ ” అందిందని చెప్పు. [జవాను నిష్క్రమించును]

[ఉత్తరం విప్పి చూచి] ఏమే! ఆ ఆమ్మాయికి రేపు వుదయం రి గంటలకు వినానామట ! ఇదిగో ! ముసద్దీన్ సాహేబుగారు నాకు ఆహ్వానం పంపారు. ఇదిగో చూడూ !

యశో : అందులో మిమ్మల్ని పొక్కర్నేనా పెక్కొన్నది !

పర : నన్నొక్కణ్ణే ! మఱిన్ని పిల్చేది. తానొక్కడే!— సతీసమేతంగా పిలవడం, పిలిపించుకోవడం, ఒక్క ఇంగ్లీషు వాండ్రకే చెల్లింది. వెయ్యి పుటాలు పెట్టి నా మన వాళ్లకు మహమ్మదీయులకు కలగదు, కలగబోదు.

యశో : పోనీ ! కుభలేఖ అని కాసంత పనుపైనా అంటించు కున్నారు కారే ? మఱిన్నీ రేపే పెండ్లి అయితే పెళ్లికూతురుగా ఎప్పుడు చేయబడుతుంది ? ఈ దాకా కాలేజీ ఉత్సవాల్లోనే పాల్గొంటూవుండే !

పర : పనుపు పేడ ఈలాంటివన్నీ మనకు—అకటావికటం మనిషివి బయలుదేరేవు ! ఈ ఇరవైయో శతాబ్దంలో “ మోస్టు బిసి నేస్, లైక్ ” గా జరుగుతాయి పెళ్లిళ్లు !

యశో : అసలు వాళ్లు ఏమీ గుమ్మాలకు రానుకోరం టారా ? అడవాళ్లు ముఖాలకు పాము కోరంటారా ?

పర : ఈలాంటివి అన్నీ అడిగి తెల్లవాడ్లూ నన్ను చంపే కన్నకాసేపు నీవు పూరుకుంటే మంచిది. తెల్లాటి ఆపిల్ల

పెళ్లికెళ్లి, సమస్తం చూచి, పూసగుచ్చినట్టు నీకు నివేదిస్తాను. ఆదాకా బతకనియ్యి. [అలోచన అభినయించును]

యశో : ఏదో తీవ్రాలోచనలో పడ్డారు ! మతిపోతూ వుంది !

పర : రేపు “ టీ ” కి నేను ఆపిల్ల కొక్కురైకూ లకోటా వుత్తరంగా ఆహ్వానం పంపుతా నన్నా నే యీ సాయం కాలం మఱి. ఆ సన్నాహం మానుకోవలసి వస్తూవుండే ఈ మ్యారేజీ మూలంగానని యోచిస్తూవున్నాను.

యశో : మానుకోవడమేం ? సూతనదంపతుల్ని స్వయంగా దీవించి యిద్దర్నీ కూడా తీసుకురండి మనింటికి. నేనూ చూస్తాను ఆ దంపతులు ఎల్లా వుంటారో !

పర : గొప్ప “ ఐడియా ” పారేశావు. ఉండి ఉండి నీ తెలివి మహాద్భుతంగా అగ్ని పర్వతపు “ లావా ” లా ఎగజిమ్మేవు!—“ టై ” మెంతైంది ?

యశో : మన మామూలు రాత్రి భోజనం వేళదాటి ఒక గంటే అయింది.

పర : “ వైస్ ఫవ్ ? ”

యశో : ఏమి ? ఎంత కావాలని ?

పర : తెల్లారిందేమీనని !

యశో : నా పెళ్లి ముహూర్తానికైనా మీరింత తహతహ పడలేదు !

పర : అది మనపెళ్లి—నా తహతహలో నీవు సగంలాగేసి వుంటావు—ఇది కేవలం మఱొకరి పెళ్లి—వడ్డించు. ఎవోతీని నిదరపోయేలోగా అదే తెల్లాయుతుంది—తప్పకుండా వెళ్లితీరాలి ఈ పెళ్లికి !

యశో : కాలేజీగర్ల్ కాబట్టి “ ఫార్వర్డు ” గా వచ్చి ఆమె మీకు స్వాగత మిస్తుందనుకుంటారు.

పర : అదే చూడాలి ! మఱిన్ని మహమ్మదీయుల్లో, మనకు మల్లే, పిల్లను ఒకళ్లకు దానం చేయడం వుండదు. పిల్ల సర్వస్వతంత్ర ! ఆ సందర్భం ఎట్లా నడిపిస్తాలో !

యశో : అదిచూడదగ్గదే ! [అంటూ వడ్డించును]

పర : పిల్లే, నడచి, అలా భర్తవద్దకు వెళ్లి—“నిన్ను నేను పెళ్లి చేసుకుంటూ వున్నాను” అని ముఖాముఖి చెప్పివస్తుందనుకుంటాను—[భోజనంచేస్తూ] ఏదీ! కూర మహాబాగావుంది! మతి రవంత వెయ్యి! ఒకవరకంగా వేగింది—గడియారం పదికొట్టిందే! నీ భోజనం అయిందా?

యశో : ఇప్పుడేగా వచ్చాం ఇద్దరమూను.

పర : అయితే త్వరగా భోంచెయి. చూశావు! ఈ కార్డు లోని “వర్డింగు”! “లిస్ మిల్లా” లో ప్రారంభమైంది. వాళ్లకూ దేవుడున్నాడు!

యశో : అందఱకూ దేవుడు ముందు, తరువాత పెళ్లి? అది మీకు తెలియదు కాబోలు, వాడే వ్రాసి పడేస్తాడు ఎవరెవరికి జతలో!

పర : మతి పిల్లా జెల్లా?

యశో : ఆ పెంట మనకొద్దు!

పర : అందుకే ఇలాంటి అవ్వనము నీకు రావడంలేదు.

యశో : నాకు లేని పిల్లలు మీకున్నారు కాబోలు!

పర : మఱిది జేరూ? కారేజీలో పిల్లలందఱూ నా పిల్లలే!

యశో : ఆ మాట వీధిలో అనండి!

పర : ఇక పెడర్థాలు తియ్యడం అన్నా, పెడ మొగంగా పడుకోవడమన్నా!—స్విచ్ ఆఫ్ చెయ్యి!

మూడవ రంగము

[మర్నాడు తెల్లాటి 9 గంటలకు—జానాబ్ ముసద్దీను సాహేబుగారి యింటి ప్రాంగణము—పందిరి వుండదు—బాజాలు వుండవు—తోరణాలు ఏమీ వుండవు—కుర్చీలుంటాయి. ముసద్దీన్ సాహేబుగారిక్క కుర్చీలో కూర్చుని వుంటాడు. ప్రొఫెసర్ పరమేశ్వరరావు రిక్టువాచీ చూచుకొంటూ వస్తాడు—][ముసద్దీన్ లేస్తాడు కుర్చీలోనుంచి]

పర : “ఆదాబ్ జానాబ్!”

ముస : “ఆదాబ్! వెల్కమ్.”

పర : “థాంక్సు”—తోమ్మిది అయిందే. ఇంత “నైలెంట్”గా వుండే ఇదంతా? పెండ్లి వుందా?

ముస : పెండ్లి వుంది. మాలో ముహూర్తమంటూ లేదు; ఊరికే “కన్వీనియన్సు” కోసం వేస్తామేకాని గంట, ఆ గడియకు పెళ్లి అవ్వాలన్న పట్టుదల లేదు.

పర : బాజాల్లేవు! పందిరి లేదు! తోరణాలు లేవు!

ముస : అవన్నీ మీకు. మాది “మ్యారేజి” అంటే “సింపిల్” వ్యవహారము. ఖాజీ రావాలి, అంతే. ఆ రిజిస్టరులో దంపతులు సంతకాలు చేస్తారు. అదే పెళ్లి.

పర : ఖుషీ నహీ?

ముస : ఖుషీ బహుత్ హై! చూస్తూ వుండండి

[ప్రొఫెసర్ సాబ్! [నిష్క్రమించును]

పర : ఏమిటి చూస్తూ వుండను? అప్పుడే 9-15 అయింది. పేరంటాళ్లు లేరు. ఆఖరుకు పియానో వాయిచే ఏంగ్లో ఇండియన్ లేడీనైనా పెట్టారుకారు. ఉత్త సహారా యెడారిలా వుంది.—అదిగో ఎవరో దాడీవాలా వస్తూ వున్నాడు. ఆయనతో కాస్తేపు బాతాఖానీ వేస్తే కొంత సంగతి బోధపడుతుంది. బలే ముస్తాబై వస్తున్నాడే ఈ అద్యీ! నల్ల షెర్వాణి వేసికుని! ఆదాబ్ జేనాబ్!

అవతల వ్యక్తి : ఆదాబ్! [అని ఆలింగన పూర్వకంగా అన్యోన్యం ఇటు అటు జబ్బు లదుముకొందురు] మీకు తెలుసు పద్ధతి? మాకంటే బాగా ఆలింగనంగా అన్యోన్యం ఇటు అటు జబ్బులు మోపుకోవడం? అందుకే మాకంటే ముందు వచ్చారు!

పర : 9 గంటలకే ముహూర్తమనుకొని 8-59 కి వచ్చాను.

అవ : మాదీ నవాబ్ దర్జా! టైమ్ గియమ్ నై! ఈ వేళ ఖాజీ వచ్చేసరికి పడకొండవుతుంది. ఆయనకేదో కేసు వుండి ప్లీడరుగారింటికి వెళ్లి ఆ పని ఆయ్యాక ఇలా వస్తానని నన్ను చెప్పమన్నారు... ముసద్దీన్ జీ ఎక్కడ?

పర : అదుగో! వస్తున్నారు! ఈ రెండు గంటలు ఇలా పడి కాపులుపడి కూర్చోవడమేలాగుంది, కాఫీ ఉపమాల గాని పులాపుగాని లేకుండా!

అవ : పులాపుకి మాకీ వుంది పెళ్లి ఆయ్యాక! కాఫర్లకు నై. [ముసద్దీన్ రాక.] ముసద్దీన్! ఖాజీ ఈ పొద్దు వచ్చే సరికి పడకొండు అవుతుందట!

ముస : అయితే రిజిస్టరు ముందు పంపించివేయలేకపోయి నాదూ? నేడు ప్రొఫెసర్ సాబ్ కూడా దయచేశారు. దశ్ బజేకే వారు కాలేజీకి వెళ్లిపోవడం జరూర్ అని అనుకుంటాను. “ క్యా బోల్తా? ”

పర : అది మంచి పని.

అవ : అయితే అట్లా కబురు పెట్టించు. పదకొండింటి దాకా కూర్చోవడమంటే కష్టం అందటికి!

[ముసద్దీన్ నిష్క్రమించును.]

పర : మఱి సాక్షులు రావద్దూ?

అవ : వారూ వస్తారు. అదిగో ఇదిగో అని పదింటికి. మగ పెళ్లివారు తయారయి రావాలా? అడెల్లా చూచినా “ బారా ” కావచ్చు.

పర : ఎక్కడున్నారు వారు?

అవ : ఆ వీధిని మేడలో.

పర : ఆ వీధికి ఈ వీధికి బారెడు మేర—“ బారా ” గంటెందుకు?—ఊరేగుతూ వస్తారా?

అవ : ఊరేగింపు గీరేగింపు జాంతా నై. మాదీ నిఖా అన్న దీమాట ఖరూర్ వ్యాపారం ప్రొఫెసర్ సాబ్! జల్దీ జరిగిపోతుంది. అగ్గి బుగ్గి వుండవు.

పర : “ జల్దీ ” అంటూనే “ జరూర్ ” అంటూనే అప్పడే నా కాలం ఒక అరగంటు వేస్తే చేశారు.

అవ : అట్లాంటి అర గంటలు మేము లోగడ జరిగిన పెళ్లిళ్లకు ఎన్ని పోంగొట్టుకొన్నామో లెక్కలేదు. ప్రొఫెసర్ సాబ్!—వస్తూవుంటారు ఈపాటికి మగ పెళ్లివారు. ముసద్దీన్ మాడావిడి పడుతున్నాడు.

ముస : [వేటే ఒక కన్న పిల్లవాడితో] బచ్చా! కేకు కూజామీద బంగారు జరి ఫువ్వల రుమాలు వాసెగట్టి సిద్ధంగా వుంచుకున్నావా గేటువద్ద?—లేకుంటే పెళ్లి కొడుకు చుట్టాగా లోపలికి ప్రవేశిస్తాడు.

పర : అదేం ఆచారము?

ముస : మాలో పెళ్లికొడుకు అత్తింటి గుమ్మం ఎక్కే ముందు “ రుజాం ” చెల్లించాలి! మీలో లేదూ ఈలాంటి ఆచారము.

పర : మాలో పెళ్లికొడుకు అత్తవారినుండి ఎంతైనా లాగే వాడేగాని పెళ్లికూతురు వెంపువారి కేగి నూపడు.—ఆ వచ్చే అతడేనా పెళ్లికొడుకు?

అవ : కాదండీ! ప్రతీముస్తాబై వచ్చే “ ముసల్ మాను ” పెళ్లికొడుకు కాడు—“ బైడ్ ” గ్రూమ్ ” మీలో న్లేనే పెద్ద పార్టీతో వస్తాడు మాలో కూడా!

పర : అతి సైలెంటుగా!

అవ : అవును! అతి సైలెంటుగానే వస్తాడు. మాకీ నర మానవ సాక్ష్యం కావాలిగాని సన్నాయిలూ, సాని మేళాలు ఆక్కటలేదు. “ డవర్ ” ఏర్పాటు కావాలి.

పర : అదిగో! ఏదో పెద్ద బలగం వస్తూ వుంది. అందులో వుండివుండాలి పెండ్లికుమారుడు! అతడే కావాలి!—ఆ నిడుపాటి ఎఱ్ఱటోపీ! ఎఱ్ఱటోపీ చుట్టూ నాగ పట్టంలా గులాబి దండలు చుట్టారు! బుగ్గలకు తళుకు వేశారు. మెళ్లీ గులాబి దండలు పొడుగ్గా వ్రేలాడుతున్నాయి లాడలకంటా! మొఖమల్ లాంగు కోటూ! ఇరుకు మరాయి! ఎటుపు రుమాలు! అతనే పెళ్లికొడుకు అయి వుండాలి. కాని కూడా అందఱూ మగవాళ్లే. ఆడ వాళ్లేవళ్లూ లేరు. ఈ మహమ్మదీయులకు ఆడవాళ్లు వుండరా ఏమిటి చెప్పా! తుదకు పెళ్లిప్పుడు పెళ్లి కూతురై నా ప్రేతుకులకు చూపిస్తారో లేదో!

[అలోచనలో పడును]

అవ : ఏమిటి ఆలోచిస్తున్నారు? ప్రొఫెసర్ సాబ్! ఆ గులాబి దండలు మస్తుగా వేసికొన్నవాడే పెళ్లి కొడుకు.

పర : అత్తవారి గుమ్మం దగ్గట సుంకం చెల్లించక పోతే “ ఖడేరావ్ ” అన్నమాట అల్లుడుపని.

అవ : “ దర్వాజాబంద్ ! ”—చూడండి ఈ పైనుండి ఖుషి ఖాజీ ఆతా హై! సాక్షులు లిఫ్టే హై.

పర : మఱి ఆలస్యమెందుకు?

అవ : మీ హిందూ “ డోలీ ” వచ్చి కొడిని దిగతుడుపు తీసెయ్యాలి పెళ్లికొడుక్కి.

పర : ఈలాంటి ఆచారం అరేబియాలో వుండదనుకుంటాను.

అవ : అరేబియా ఇరాకతురాన్ విడిచిపెట్టి మేం వచ్చేసి ఏన్నాళ్లయిందో! అక్కడ కోళ్లే లేవనుకుంటాను నిప్పు కోళ్లే కాని. ఇది మాతోచేసే మీవాళ్ల వేడుక అయి వుంటుంది.

పర : ఇలాంటిదే హిందూముస్లిమ్ సభ్యతను పెంపొందించే సర్వసామాన్య సాంప్రదాయాలు.

అవ : సామాన్య సాంప్రదాయాలే కాదు—మా పెద్దల్లా—మీ పెద్దల్లా బడాబడా మీలా కత్తులుండేవట—బాడ్బాయిని అక్కర్ పాదుషా పెళ్లాడాడన్నా, రోష నారా శివాజీని ప్రేమించినదన్నా—అవి మఱచిపోయే లదాయి పడేము మనకీ మనకీ!—చాకలి దృష్టితీసేకాదు. పట్టుకుపోతున్నాడు చూశారా ప్రొఫెసర్ సాబ్! వాడికది నేడు కైమా కాబోతుంది—ఇదిగో ఇటు దేఖోజీ! మఱి పెళ్లికొడుకు రొఖ్ఖం అదిగో! ఉంచు తున్నాడు రుమాలుమీద!

పర : “వెల్! వెల్!”—నించోడానికి తానే కనిపించడం లేదే? ఎంతలో ఎంత పెద్ద సభ అయింది!

ముస : అంతా లోపలి సావట్లోకి దయచేసి వచ్చి కూర్చోండి!—ప్రొఫెసర్ సాబ్! దయచేయండి!

పర : “అయ్యో” రాజుల్లో పెళ్లికొడుకు ఎదర కత్తైనా కనిపిస్తుంది. ఈ పెళ్లికొడుకు ముందుగాని పక్కల్ని గాని ఎవరూలేరు. ఎవరితోను ఇతగాని పెళ్లి?

ఖాజీ : [ప్రార్థన గావిస్తాడు] “బిస్మిల్లా! ఇర్ రహిమాన్ ఇర్ రహీం”

పర : తంతు ప్రారంభించేరు లాగుంది. “క్రాపుల వాలాల” బుర్రలమీద చే రుమాళ్లను వేసుకొను చున్నారు!

ఖాజీ : “లల్ హంద్ ఉవిల్లా ఇరబ్బిత్ అలమిన్ అర్ రహిమాన్ ఇర్ రహీం!
మాలిక్ ఇయాం ఇద్దిన్
ఇయ్యాకనబుదువ ఇయ్యాకవస్త
ఇన్ ఇద్దీనవ్ షిరాత్

అవ్ ముస్తాఖిం షిరాత్ అల్లజన అన్
అనమత అలైహింగైర్ ఇన్ మఘ్ఘూట్ ఇ
అలై హం, నలద్దా అల్లిన.”

అందరు : “అల్లాఉ అక్బర్”

ఖాజీ : రిజస్టర్ ఇదిగో!

అవ : అదివరకే పెళ్లికూతురు సాక్షుల యెదుట సంతకం లోపల జనానాలో చేసి వేస్తుంది. సాక్షులున్ను అక్కడ చేసి వేస్తారు. మాలో ప్రొఫెసర్ సాబ్! మఱి ఇక్కడ పెళ్లి కొడుకుచేస్తాడు వినండి!

పర : వినడమేమిటి కనడం గాని.

గాలిలో అన్నట్టు { “జవ్వజ్ తూకా”
“ఖబిల్ తూ” } వినవస్తుంది.

పర : ఒకర్నొకరు చూచుకోకుండానే?

అవ : ఒకర్నొకరు చూచుకునే టైమువేరు.

పర : “కాలేజిగర్ల్”కి ఈ కట్టుబాటే?

అవ : ఇఖ కాలేజిగర్ల్ గీలేజిగర్ల్ సై! దిల్ జహాన్
“హీరమ్” లో “బౌరత్” నేటినుండీ!

పర : గుమ్మంలో ఎదో కిర్రుకిర్రు ధ్వని అవుతువుంది.

పక్షిరులు పాట—“హవ్వా” “యాదం” మోస్తర్
దోస్తీ కలియాల!

“వేలేదానో” “హుసేన్” మోస్తర్
వదిలివాల!

“జులీఖా” “యూనూపు” మోస్తర్
బాగుండాల!

“యాయేషా” “రసూవ్” మోస్తర్
ప్రేమించాల!

పర : తెనుగునే పాడుతున్నారు!

అవ : ఇప్పుడరబ్బి పక్షిరు లెక్కణ్ణుంచిదిగేరు లేకుంటే!
ఈ సమయంలో పాన్సీ భాషలో మూలమీల మునీలు
చదివిన ఆకీర్వచన రత్నాలు విన్నారు గాదు మీరు!

“ హేరమ్ ” లో “ జైరత్ ”

పర : వినకేం అవీ విన్నాను! “ పోషేషే ” “ బుల్ బుల్ ”
“ పూల్ ఫల్ ” “ కిస్మత్ ” “ ఆనీ ” ఇవన్నీ చెవిలో
ఇంకా మారుమోగుతున్నాయి.

(అంతలో కోలాహలం)

పర : ఏమిటి కోలాహలము ?

అవ : మాలో—పెద్ద పల్లెంలోపోసే—ఖర్జూరపు కాయలు
సీమ బాదం కాయలు, పటిక బెల్లంముక్కలు, రుమాలు
కప్పి తెస్తారు సభ మధ్యకు—

పర : అవును అదేకాబోలు అది.

అవ : ఆ రుమాలు ఒత్తిగించేరు చూడండి!

పర : ఆవిష్కరణం గావించేలో అందలూ కూడి ఎగ
రేస్తూనే పైకి! నా నెత్తిమీద కూడ పడుతు
న్నాయే! ఉండండి ఉండండి! బుర్రపగిలి పోగలదు.
అరే! పెళ్లికొడుకు తలమీద బుక్కాలా పోసేస్తు
న్నారే! అంతా త్రోక్కుల్లాట క్రింద తేలిపోయింది!
ఛెప్! అయినా ఝల్నా చెప్పలేనంత వీరిలో పెచ్చు
పెరిగిపోతూవుందే?—నే అవలలకు తప్పుకుంటే మెజగు
లాగుంది.

అవ : చూశారా ప్రొఫెసర్ సాబ్ మహమ్మదీయుల పెళ్లి
మజా!

పర : బలే తమాషాగావుంది—చొప్పుకట్టు దెబ్బలకు?

అవ : “ జోయ్—జోకే!” మీలో వసంతం చల్లుకోరూ.

పర : మేం ఆడవాళ్ల మీద కూడా పోసేస్తాం—కళ్లలోకి,
కొప్పుల్లోకి.

ముస : ప్రొఫెసర్ సాబ్! థాంక్స్! ఇదిగో! పాంకుపారీ!
మీకు ఖర్జూరపు కాయలు, బాదం కాయలు, పటిక
బెల్లం—ఇవిగో—నెలవు!

అవ : నెలవు! ప్రొఫెసర్ సాబ్! కేబు రుమాల్లో కట్టి
ఇచ్చేరు—అత్తార్ రాగి.

పర : ఇంకా మీరు ఫులాన్ గిలాన్ లగాయించి మఱీ
వస్తారనుకుంటాను—

అవ : ఆ అట్లనే!

పర : సాయంత్రం మీకు ఏమిటి పని?

అవ : ఏమీ పనిలేదు.

పర : మా యింటికి ‘టీ’కి దయచేయండి.

అవ : అవశ్యం.

(నిష్క్రమించును)

నాలుగవ రంగము

[తమ యింటి వద్ద యశోలత—పరమేశ్వర్రావు]

యశో : ఏం చేసికొచ్చారు. పెళ్లికెళ్లి అత్తల్లో మునిగి
తేలినట్లున్నారు. గుమ్ముగా పిసాళిస్తున్నారు!

పర : “టీ”కి పిల్చినచ్చాను.

యశో : ఎవర్ని ?

పర : ఎవర్నిని చెప్పను. ఒక ముసలివృద్ధ మహమ్మదీ
యుణ్ణి. దాడీవాలాను.

యశో : అతడేనా పెళ్లికొడుకు?

పర : పెళ్లికొడుకుతడెల్లా అవుతాడు? పెళ్లికొడుకు నిక్షే
పంలా వున్నాడు. తళుకు బెళుకు వేసికొని. కాని
మనకు పెళ్లికూతురు, కనిపించలే! అవిజ్ఞేబట్టి అతగాణ్ణి
‘టీ’కి పిలుద్దామంటే!

యశో : ఆమె కనిపించనే లేదు మీకు? నిన్న సాయంత్రం
కారేజీలో అంత గట్టిగా సభలో బల్లగుద్ది మాట్లాడిన
వ్యక్తి?

పర : అదే చిత్రం! ఆమె నేటితో “ హేరమ్ ”లో
“ జైరత్ ”గా మారిపోయిందట! ఈ దాడీవాలా
నిర్వచించాడు.

యశో : మీకు టీకి పిల్చిన ముసీలివృద్ధ ?

పర : ఊ!

యశో : అయితే ఆ టీపార్టీ ఏదో మిరిద్దతే చేసికొండి!
పరస్పరం! నన్ను చంపకండి! నేనేనా ఏమిటి అంత
“ హేరమ్ ”లో “ జైరత్తు ”ను గానివాన్ని?
అయిన మగానికి కాని మగానికి అల్లాకరస్పర్శ గావించే
దాన్నా నేను?—ఏమో ఆ ఇస్లామ్ తాజా ఇస్తాగుకు

“ హేరమ్ ” లో “ ఔరత్ ”

పర : వినకేం అవీ విన్నాను! “ హేషిషే ” “ బుల్ బుల్ ”
 “ పూల్ ఫల్ ” “ కిస్మత్ ” “ అనీ ” ఇవన్నీ చెవిలో
 ఇంకా మారుమోగుతున్నాయి.

(అంతలో కోలాహలం)

పర : ఏమిటి కోలాహలము ?

అవ : మాలో—పెద్ద పల్లెంలో హేషి—ఖర్చూరుపు కాయలు
 సీమ బాదం కాయలు, పటిక బెల్లంముక్కలు, రుమాలు
 కప్పి తెస్తారు సభ మధ్యకు—

పర : అవును అదేకాబోలు అది.

అవ : ఆ రుమాలు ఒత్తిగించేరు చూడండి!

పర : ఆవిష్కరణం గావించేలో అందఱూ కూడి ఎగ
 రేస్తూనే పైకి! నా నెత్తిమీద కూడ పడుతు
 న్నాయే! ఉండండి ఉండండి! బుర్రపగిలి పోగలదు.
 అరే! పెల్లికొడుకు తలమీద బుక్కాలా పోనేస్తు
 న్నారే! అంతా త్రోవ్కుట్లాట క్రింద తేలిపోయింది!
 ఛేప్! అయినా రుల్సా చెప్పలేనంత వీరిలో పెచ్చు
 పెరిగిపోతూవుందే?—నే అవతలకు తప్పకుండు మెఱగు
 లాగుంది.

అవ : చూశారా ప్రొఫెసర్ సాబ్ మహమ్మదీయుల పెల్లి
 మజా!

పర : బలే తమాషాగావుంది—చూప్పకట్టు దెబ్బలకు?

అవ : “ జోయ్—జోకే!” మీలో వసంతం చల్లకొరూ.

పర : మేం ఆడవాళ్లమీద కూడా పోనేస్తాం—కళ్లలోకి,
 కొప్పుల్లోకి.

ముస : ప్రొఫెసర్ సాబ్! థాంక్స్! ఇదిగో! పాంకుపారీ!
 మీకు ఖర్చూరుపు కాయలు, బాదం కాయలు, పటిక
 బెల్లం—ఇవిగో—సెలవు!

అవ : సెలవు! ప్రొఫెసర్ సాబ్! జేబు రుమాల్లో కట్టి,
 ఇచ్చేరు—అత్తార్ రాగి.

పర : ఇంకా మీరు ఫులావ్ గిలావ్ లగాయించి మఱీ
 వస్తారనుకుంటాను—

అవ : ఆ అట్లానే!

అంధ్ర మహిళ

పర : సాయంత్రం మీకు ఏమిటి పని ?

అవ : ఏమీ పనిలేదు.

పర : మా యింటికి ‘ టీ ’కి దయచేయండి.

అవ : అవశ్యం.

(నిష్క్రమించును)

నాలుగవ రంగము

[తమ యింటి వద్ద యశోలత—పరమేశ్వరరావు]

యశో : ఏం చేసికొచ్చారు. పెల్లికెల్ల ఆత్మలో మునిగి
 తేలిపట్టున్నారు. గుమ్ముగా పిసాళిస్తున్నారు!

పర : “ టీ ”కి పిల్చివచ్చాను.

యశో : ఎవర్ని ?

పర : ఎవర్నిని చెప్పను. ఒక ముసలివృద్ధ మహమ్మదీ
 యుణ్ణి. దాడివాలాను.

యశో : అతడేనా పెల్లికొడుకు ?

పర : పెల్లికొడుకతడేలా అవుతాడు? పెల్లికొడుకు నిన్నే
 పంలా వున్నాడు. తళుకు బెళుకు వేసికొని. కాని
 మనకు పెల్లికూతురు, కనిపించలే! ఆవిణ్ణిబట్టి అతగాణ్ణి
 ‘ టీ ’కి పిలుద్దామంటే!

యశో : ఆమె కనిపించనే లేదు మీకు? నిన్న సాయంత్రం
 కాలేజీలో అంత గట్టిగా సభలో బల్లగుద్ది చూట్లాడిన
 వ్యక్తి?

పర : అదే చిత్రం! ఆమె నేటిలో “ హేరమ్ ”లో
 “ ఔరత్ ”గా మారిపోయిందట! ఈ దాడివాలా
 నిర్వచించాడు.

యశో : మీకు టీకి పిల్చిన ముసీలివృద్ధ ?

పర : ఊ!

యశో : అయితే ఆ టీపార్టీ ఏదో మీరిద్దరే చేసికోండి!
 పరస్పరం! నన్ను చంపకండి! నేనేనా ఏమిటి అంత
 “ హేరమ్ ”లో “ ఔరత్తు ”ను గానిచాన్ని?
 అయిన మగానికి కాని మగానికి అల్లాకరస్పర్శ గావించే
 దాన్నా నేను?—ఏమో ఆ ఇస్లామ్ తాజా ఇస్తాగకు

వెంటెట్టుకు వస్తాను కన్నాను. పెంకాయ పిచ్చి కుండచేసి పూసుకున్నాను!

ప : అలానాను, ఆ వాడీవాలా ఇట్టెప్పుడైతే జడ్జియే! మా తాతయ్యకు నాళ్ళ తాతయ్య యునానీ వైద్యం కూడా చేసేవాడట! మా నాయనమ్మ చెబుతూవుండేది. కీవు కూడా ఎక్కోయండాని, గుడ్డి సాంప్రదాయాలు ఇలా అడ్డంకులై విడిపిస్తున్నాయి గాని నిజానికి మనమూ మహమ్మదీయులమూ అన్యోన్యం వివాహం చేసికొని వుండేవారే ప్రతీరోజూను.

యశో : నూరు చెప్పండి! వెయ్యి చెప్పండి! నేనీ రోజున ఆ వాడీవాలాకు టీ పోయ్యను.

పర : మనం లోకం అంతటా చాలా “ బ్యాక్ వర్డు ” అయిపోతాం!

యశో : అయిపోం! వాళ్ళకు అట్టూ మనకు పిట్టూ పనికిరాదని చెప్పేయ్యండి.

పర : బాగా ఆలోచించుకో! ఇది “ సోషల్ స్టాండర్డు ” నుమా! “ వాల్ ఎ ఫ్లోర్ ! ” అంటారు అంతా!

[తెర పడును]

[అయిదవ రంగము]

[మాయం సాయంకాలం—పరమేశ్వర్రావు చాచడిలో]
అనతలవ్వుక్కి పరమేశ్వర్రావు.

అన : యశోలత ఏదీ? మిక్కిలి విలాసవతి! ఆమె టీ పోస్తూంటే అద్భుతంగా తాగేవాణ్ణి! ఇంట్లో లేదా?
ప : ఆమె “ ఇన్ డిస్పజిబు ”—కాదు—“ హేరమ్ ” లో “ బౌరత్ ” అయింది.

అన : నా మాట నాకు పప్పుజెప్పుడానికా ఈ పొద్దు నమ్మలేక పిల్చింది? ప్రాప్తానర! మీకు సందేహం—పెళ్లికూతుర్ని మేం ఎందుకు పదిమందిలోకి తీసుకురాలేదని కాదా! తీసికొనినదస్తే మీ ఆడ పిల్లలు ఏమి

చేస్తున్నారు? తలలొంచుకు కూర్చుంటున్నారు. ఇప్పుటి వజరు ఎన్నో మీ హిందువుల్లో పెళ్లిళ్లు చూచాను గాని—ఒక్క పెళ్లిలోను పెళ్లికూతుర్ని “ ఐడెంటిఫై ” చేసింది లేదు.

పర : ట్రూ! ట్రూ! అవీ చెడ్డ అలవాటే!—వింటున్నావా? యశోలతా! ఏమంటున్నారో జానాబ్! అదిగో వస్తూవుంది.

యశో : [ప్రవేశిస్తూ] వింటూనే వున్నాను. అయితే స్త్రీకి సిగ్గు అన్నది సహజం కాబట్టి ఆకారణంగా మాలో పెళ్లికూతుళ్లు తలలొంచుకుంటారు!

అన : సలాము! యూరోపియను స్త్రీలు నిటాగ్గా నీవా నేనా అన్నట్టు నిలబడి వుంటారు. వాళ్లమాట?

యశో : సలామ్! వాళ్లసిగ్గు అందర్నీ మించిన సిగ్గు! హృదయంలోనే పొందుతారు! అదే అలవరచుకోవాలి మన మంతాను—టీ తీసికున్నారా! జానాబ్.

అన : లేదు “ టు ది హెల్త్ ఆఫ్ యు బోత్ ”. ‘థాంక్సు’

యశో : సంధ్యా రాగం ఎంత చక్కగా వుందో చూడండి. మా చాచడిలోకే ప్రసరిస్తుంది. మీరు నమాజు చేసి కంటే ఇక్కణ్ణే చేసుకుని మఱీ వెళ్లవచ్చు.

అన : మీ ఆయన సంధ్యాకందనం.

పర : రెండూ కలిపే చేయవచ్చు. నీళ్లుతీసుకురా!

యశో : నీళ్లెందుకు స్పిరిట్ కావాలి!

అన : నిజమే. అది తెలియకే ఈ తిక్మికలన్నీ!—

[ప్రార్థన]

“ సుబ్బావక అల్లా హుమ్మతలి
అమ్ మైతాన్ ఇత్—రజీమ్.”

పరమేశ్వర్రావు—యశోలత : “ ఋతం బృహత్ ”

ముగ్గురూ కలిసి : అల్లా హూ అక్బర్ ; ఓం తత్ సత్ !

[తెర పడును]

ముద్దు పళని

శ్రీ క్రొవ్విడి లక్ష్మన్న. ఎమ్.ఏ., బి.ఎల్.

మధుర మంజుల గీతికాలాప మోహన పారవశ్యం, సర సత్వం చెలులకే చెల్లించన్నారు, మిత్రులు శ్రీ వెంపటి నాగభూషణంగారు, వెనకటికి ఓ సారి. అలాటి వైదిక వాఙ్మయం మొదలు, నేటి లౌకిక కావ్య వాహినీధునుల వరకూ, స్త్రీలు వాణిమ తల్లిని మనోహరంగా నేవించుకుంటూనే ఉన్నారు; మనోజ్ఞ మైనభూషలు తోడుగుతునే వచ్చేరు. ఆ కోవకి చెందినదే ముద్దుపళని. “రాధికా సాంత్యనం” వ్రాసిన కవయిత్రి. కళామయజీవి-రసపి పానువు. “ప్రతాపహేళి భోసలతాశరాజరాణ్యణి సుత ప్రతాప సింహేంద్రమాళికి వలపు నేస్తం.”

ముద్దుపళని అనే యీ పేరు వింతగా తోచి, యీమె తెలుగుది కాదేమోనని బ్రానుపండితుడు అభిప్రాయ పడ్డాడు. కాని గ్రంథంలోని వివరాలని గమనిస్తే—కారణాంతరాల చేత దక్షిణానికి తరలివెళ్లిన కుటుంబంలోనిదై నా—పళని అచ్చంగా తెలుగుగడ్డ ముద్దుబిడ్డ అయినట్టు స్పష్టపడక మానదు. ఈమె వంశావళి : ముత్యాలూ, తంజనాయకి అని అన్నా చెల్లెలూను. కూద్రకుటుంబానికి చెందినా వైష్ణవ భక్తి తత్పరుడు ముత్యాలు. అవ్వయ్య, చెంగాతి పీళ్ల తల్లి దండ్రులు. ఈ ముత్యాలకి నలుగురు కొడుకులూ, ముగ్గురు కూతుళ్ళూను. పెద్ద పిల్ల పళని. ఏ కారణంచేతనో ముత్యాలు దక్షిణా పథానికి వలస పోయేడు. ముద్దు (ముత్తు) అని తమిళులు ముచ్చటగా పిల్లలకి ఉంచే నామ పూర్వ పదం. (యా : ముత్తుస్వామి. ముత్తులక్ష్మి) పళని దక్షిణ దేశంలో వేలాయుధస్వామి శ్రేత్రం విశాఖజిల్లాలో సింహాచలం (శ్రేత్రనామం) లాగే యీ పళని (శ్రేత్రనామం) కూడా ముద్దు అనే పూర్వపదంతోకలిసి—ముద్దుపళని అనే పేరయి నిలిచింది. (తతిమ్మా పిల్లలకి ముత్యాలు లక్ష్మి, పద్మావతి అని ఏ సంకరంలేని పేర్లే పెట్టేడు.)

“పున్నమ చందమామ కెనబోలు ముఖంబును,
ముఖాను రూపమా

తిన్ననిపల్కా; పల్కాలను దేరిన సర్వయ;
సర్వయానసా

త్వన్నపు జూపు; మాపున భృవంబుగు సీవియు
సామ్యులౌచు, మే

నన్నులు వొంద నరనాథులు” మెచ్చేటటువంటి ఉత్తమ గుణాలు...కొన్ని పెట్టని సామ్యులుగా యీమెకి అలకడినట్టు తెలుస్తుంది. కాగా,

“తెలిచుక్కలలోన జెలగునెల రేకయినన్
అలిత కళా విభవంబులు వలనొప్పుగ”

నేర్చిన జాణ.

“ఘటియింప నేర్తువుక వనజాతు తెరింగి
పలుకుల కల్పివెల్పెలలు బార.

* * *

నటియింప నేర్తువు నవరసంబులనంటి
తగురంభ యనిమిషత్వము హాంప”

అని మెప్పులుకొన్న పటిమా సమన్విత, భారత నాట్యప్రసిద్ధి. ఆ యాగుణగణ ప్రతిభాప్రభావంగా, అపూర్వ మయిన ప్రతాపసింహ మహారాజు ప్రాపు సంపాదించి, అనన్య సామాన్యమయిన వైభోగాలతో జీవితం సాంతమూ నిత్యకల్యాణం పచ్చతోరణంగా వెళ్లబుచ్చింది.

ప్రీణ కావ్యపరంపర సంస్కృతంలో నిస్తులంగా కని పిస్తుంది. సాంత్యనోపాయాలకి అనునయాలకి తెలుగు వాఙ్మయంలోనూ కొదువలేదు. పదాఘాత బహూ కృతు లతోపాటు యీ ప్రక్రియ జరిగింది, లోకోత్తమంగా నడిపిం చేడు తిమ్మనా మాత్యుడు. “సత్యభామా సాంత్యనం” అంటూ యింకా ప్రబంధమే వెలిసింది. ఈ త్రోవని పళని తొక్కిన మార్గం :—ఈమె కథావస్తువ కడుమన్ని తంగా ఏరుకుంది. తన జీవితంలోని మధుర ఘట్టాలజాయ అని ఇంకా నాలుగు మెట్లు పైకి ప్రస్తరించి, రాధా—

యీ కృష్ణుల రుక్మిణీ విప్రసంగం అప్రతిభ ప్రతిభ నిరూపించింది. స్వీయ జీవితం దిక్ కృంగార రసామృత భాంధవై, ఎంత సులభంగా ప్రాధేయం వలయింప జేసుకున్నానో అది మేరేట్టినిలో కథాకేరీ కృత్యం చేసింది. మధ్యమ భగం అంటూ, అలంకారాల తైలవామ్మలతో అగ్రశ్రేణిని అలంకరించి కృంగారం, ఉద్రేకం చెప్పుకొట్టి మంగళ ప్రసంగా పలికించే కృంగారం, కావ్యంలో అనుగతు నునా తోడికొనిపోయింది. కృంగార కథా కథన సంవిధా నంతో, రసామృతంలో ఈ కథ సాటిగా వ్రాసింది ముద్దుపకని.

ఇంక రాధికా సాంత్వనం కథ : కందుకు, యోద, రాధ, కృష్ణుడు—యీ నలుగురి సంబంధబాంధవ్యం అందరూ చెప్పి వున్నాడే. యోదకి మంభతుడు అని ఒక పోదరుడు. అదే బుధుడై ఇ. ఇ. కృష్ణుడికి వివాహం. చువపు యెక్కువగా ఉండడంచేత రాధవద్ద పెరిగింది, ఇ. ఆమె చెప్పుచేట్లో మెలిగి, ఆ విరుపాక్షుని అను సరించుకుంటూ, గడితేరింది...

“మగనికి పెళ్లి అవుతుందనే కాని, తనకి సవిధ వస్తుండన్నమాట ఎరగక పోయింద” న్న సామెత రాధపట్ల పూర్తిగా అన్వయించింది. తాను నిత్యమూ చూసి ముగిసి పోతూఉండే కృష్ణుని చిన్న భార్య అంటూ, మేన కొడలికి మెలకువలు స్పేడంలో తనని తనే మరచి పోయింది రాధ. ఇలా నిశేక మహూర్తం వరకూ ఆమెకి యీ విషయమే స్వపించలేదు. అంతలో ఆ రాత్రి, తన ఏకైక లక్ష్యం, తన జీవిత పరమావధి, తాను వెయ్యి కళ్లతో కాపాడుకుని ముగిసి పోతూన్న పెన్నిధి—హతాత్తుగా ముక్కైతే ఏకాంత నుఖం అనుభవిస్తున్నాడనే సరికి—రాధ గుండెల్లో చెయ్యిపెట్టి కెలికెట్టు అయింది!

తరువాత కృష్ణుడు యితోహూడా కృష్ణగృహానికి వేంచేస్తాడు. నిత్యమూ రన దృష్టం లో నృత్యంచేసే హృద యాధిపతి కంటికి కరువై పోవడంతోటే, రాధకి మత్సరం పొడనూపింది. విరహతాపం యెక్కువై పోయింది. ఆ పైన నుకరాయబారం. ఆ చిలక అక్కడి ఇలా—కృష్ణుల

కృంగారములు వివరంగా వర్ణించడం—దాంతో రాధ చూపు పోవడంన్నా!

ఆ లోగా రాధని విడిచి ఉండడం కృష్ణుడికి కష్టం అని పించి తిరిగి వస్తాడు. రాధ తోకతోక్కిన సాములాగ మండి పడుతుంది. పిమ్మట కృష్ణుడు తుమాభిక్ష వేడు కోవడం—పదాఫలాత దండనం. చివరకి, ఎంత అణచు కొని సాధిద్దాం అని ప్రయత్నించినా అగమండా పెల్లుబికి వచ్చే దుఃఖం పట్టలేక, పాపం, రాధ వలవల యేడుస్తుంది. ఆ ఘట్టం అలాగ నడుస్తూ ఉండగానే కృష్ణుడి ఊరడింపు మాటలతో కొంత పూర్వ స్థితికి వచ్చి—నవమాసానా కారుడి సాన్నిధ్యంవల్లనూ, స్వర్గునుఖం చేతనూ—గతం అంతా విస్మరించి గాఢాన్లేషంలో అణిగి పరవశ అయిపోతుంది, రాధ. ఇదీ కథ.

ఈ కృంగార ప్రబంధం 585 గద్య పద్యాలతో కూడిన నాలుగవ్యాసాల గ్రంథం. మొదటి ఆవ్యాసంతో ఇభావకావనం, యితో కృష్ణుడి కూటమి, రాధ యార్ష్య, ప్రాతఃకాల చర్చనా జరిగేయి. ద్వితీయావ్యాసంతో రతి, జ్యోతస్స, నృత్యాది వర్ణనలు, తృతీయ చతుర్థాలలో రాధాకృష్ణుల ప్రణయంలో కలహం తటస్థించడం, తచ్చాంతిస్తీ.

శ్రీ హృదయం, మనోభావాలూ అర్థం అయినంతగా పురుష హృదయాం తర్కత వివరాలూ, మనస్తత్త్వ విచారణా పళనికి లేట పడలేదు. రాధా కృష్ణుల పాత్రలలో యీ తారతమ్యం కనిపిస్తుంది. రాధని తుమా భిక్ష వేడుకోవచ్చిన కృష్ణునిలో ఉండే వలసినంత తత్తరం కనిపించదు. కాగా,

“ సకియ నీ కీట్టడ సరివచ్చెనని కదా మించి

కాళీయుని మర్దించుటెల్ల

నింతి నీ బొమ్మల కెనవచ్చెనని కదా విడక

కంసుని విల్లు విరుచుటెల్ల.

* * *

“ అట్టినను న్యాయము యిట్టిరట్టునేయ, అరయు మది లోన ” అని ఆయుగంలో శరపరంపరంగా వస్తూన్న ప్రబంధ రీతినే మొర్ర పెట్టుకుంటాడు. ఆ ముఖతః చెప్పించిన

ము ద్దు ప శ ని

భావాల్లో ప్రత్యేకించి ఉపజ్ఞ కనపడదు. ఇంక రాధ పాత్ర త్రైపారుగా చూడండి. ఇక కృష్ణులు అలా శయనా గారానికి జెళ్లగానే, చెంపచేళ్లున చరిచినట్టుయి, రాధ యెంతలాగ చింతిస్తుందీ!—

“సొమ్ము నియ్యకచ్చు సొమ్మంద మియకచ్చు
నియ్యమని ప్రాణ మియ్యకచ్చు
తనదు విధుని వేరు తరుణి చేతికి నిచ్చి
తాళ వశమె యెట్టి దానికైన”

చివరకి యింకా పట్టలేక—

“అకట మగలకు తమ యక్కరైనవారు
నబలలాగెంచి లాలించరనుచు నిశకు
వగచుగతి” అన్యోపదేశంగా లోనివంత తెలియ
జేసుకొంటుంది కృష్ణుడికి.

ఈ ప్రబంధం అంతలోకి పోషణ నిర్దుష్టంగానూ, సకలాంగంగానూ జరిగింది ఒక్క రాధ పాత్రే. అత్త వారింటికి కృష్ణుడినీ యిళనీ తీసుకు వెళ్లడానికి వంభకుడు వచ్చిన ఘట్టం చూడండి మచ్చుకి. రాధకి పాపం, యిదో వ్యాస ఘట్టం. కృష్ణుని విడిచి ఉండడం దుర్భరం. అలాగని అత్తవారింటికి తీసుకు వెళ్తాం అంటే తనుమాత్రం యెలాగ కాదంటుందీ? అంచేత మనోగత స్నిగ్ధభావాలని మరుగు పరుచుకుంటూనే, పైకి బెసగకుండా, సంతోషం నటిస్తూ సరేనంది. ఇంక అక్కణ్ణుంచి ఆమె ఆవేదన—

“ఎడలేక మురవైరి నెనయు ముచ్చట లెంచి
పగిలి గుండియ వకావకలు గాక
హరిభోగ్య వస్తువులందంద సోకిన నెమ్మేను
యుమ్మని సొమ్మసిల్ల

* * *

విరిగితల మిన్ను పడినట్లు విన్నవోవు
భావజునిధాటి కలికి రాధా వధూటి”

శ్రీ స్వాభావిక మయిన భావాలు కుప్పతిప్పలుగా రాధ పాత్ర పోషణలో కనిపిస్తాయి. కొంతకాలం ఎడబాటు అయిన మనోహరుడు కంటపడగానే రాధ యెన్ని నిష్ఠర

వాక్యాలు పలికిందో, ఒకకట్టిక సాములాగ ఎంత ఛత్ర మంటూ లేచిందో చూడండి—

“నిలకదనున్న తాల్చి కహిశక్త
ము దబ్బర మాట పడ్డు, లే
వలపు హుళక్తు యానలసి
తావులు పై పయి మేల్చి నీదు నీ
కులు మెరసెయ్య లాదరణ దూరు
దయల్పట కచ్చువచ్చునే
యిలచుగవారి దన్నహిమ లెన్నగ
కేక్యమెయిదులన్ హరీ?”

“అల్లందు కందుకొని నీ
చెల్లింపుల బడిన మొదలు పెనుబాములకే
యిల్ల యితి నరసి చూడగ
గొల్లనితో పొందు చెలికి గొడవే కొదువో?”

“మున్నునిను జతగూడి వెంటనే నిన్నువీడి
ప్రాణములు చేర నిన్నాళ్లు పట్టె, వార!
మరల నినుబొంది, పోయిన మరులు చెంది
జాలి బడహల నందగోపాల బాల.”

యింత యిలాగ అల్లరిచేసి యేడిపించుకు తిన్నా, వెల్లి విరిసిన ఆపేక్ష, అనురాగం, ప్రేమా అంతర్గతంగా వ్యోతకం అవుతూనే ఉంటాయి.

ఇంక ఈ సందర్భంలోనే పళని వ్రాసిన “సప్తపథ”లని గురించీ రెండు మాటలు చెప్పాలి. గోపాల కృష్ణుడు గోప కన్నెల మాన ధనం స్వాయత్తం చేసుకుంటున్నాడన్న కారణంచేత వాడ వాడంతా కెద్ద కట్టడి చేసింది, యింకెవ్వరూ యెన్నడూ కృష్ణుడివద్దకు పోకూడదు, మాట్లాడ కూడదు అని. ఈ కోడంటికం గోపాంగనలకి చాలా కష్టంగా ఉండేది. అసలు ఈలాంటి కట్టడి చిన్న కృష్ణుడికే మహా అపచారం. అంచేత దేశంలో వర్షాలులేక షామం ప్రబలిపోయింది. దానికి ప్రతిక్రియ: గోపకన్నెలంతా వర్షాలు పడడం కోసం వ్రతంచేసి, మరుణదేవుణ్ణి ప్రసన్నుణ్ణి చేసుకోవాలి. ఇదంతాసాగడం యెలాగ? ప్రక్రియ ఏ తీరుగా నడిపించాలి?...ఏమీ దారితెన్ను తెలియక,

ఘటనా ఘటన సమస్యను కృష్ణుడినే అడిగారు, యీ గోపిక లంతా ఏ సాయంకాలం వెళ్లి. మర్నాడు వేవవనే రండి చెబుతారు అన్నాడు కృష్ణుడు. ఎవరి యింటికి వారు పోయారన్నమాటేగాని, వల్లకకాంతలు ఒక రైతయినా నిద్ర పడితేనా? కృష్ణుడిమీద మమత కంటిమీద చెప్ప వాల నియ్యలేదు. ఇంకా వృద్ధయ వృత్తి పట్టలేక బాగా చీకటి ఉండగానే లేచి ఒకరినొకరు పిలుచుకుంటూ, కోడిగాలాడు కొంటూ వెళ్లి—అప్పటికి యింకా నీలాదేవీ పరివ్వంగ నుఖంలోనే వున్నా—రసిక మనోజ్ఞమూర్తికి మోచురికలు పాడుతారు. ఈ రీతిగా చడివిన కథా కృత్తమే పళని “సప్తపదు”లకి ఆధారం. అయితే, యీమె స్వయంగా ఊహించి వ్రాసింది మాత్రం కాదు.

ఈ కథా సంవిధానం, చూడి కొడుత్రాల్ (అండాల్ దేవి) “తిరుప్పావై” అనే మారుపేరుతో, 30 పాకు రాలుగా వ్రాసింది. పాశురం అంటే గేయ రూపంలో చెప్పిన కథ. ఇకన్నీ తమిళంలో చెప్పింది అండాల్ దేవి. దక్షిణాదిని వైష్ణవ శ్రీలు భక్తులసంఘంలో యీ “పాశురాలు” రోజు కొక్కటి చొప్పున యిప్పటికీ పాడుకుంటారు. (ఈ కథని ఆధారంగానే గోదాదేవీ పాశురాలూ, విష్ణుచిత్రయం వెలిసింది. ఈ సందర్భంలో శ్రీ మద్భువనకవ్యలు మేడేపల్లి వెంకట రమణాచార్యులవారి వ్యాఖ్య చూడవలసిందని నా మనవి.)

ప్రస్తుతంలోకి వద్దాం. ముద్దుపళని యీ పాశురాలని అతి మనోజ్ఞంగా “సప్తపదు”లంటూ తెలుగు చేసింది. ఉత్తినమత్కృతీ, పదములకూర్పు తీర్పులూ, లేట తెలుగు తియ్యందనాలూ వెల్లివిరిసేయి యీవిడ తెలుగు సేతలో. మచ్చుకి ఒక్కటి ఉదాహరిస్తాను.

“క్రినివాసగురుని తలచి చిత్రమునను ముద్దుపళని
పూనిచేయు ద్రవిడ పాటలోని భావమా—
చెలగి తెలియ వాణి తనదు జీవ్య కొనను నిలిచి

యటుల

పలికె దిరుప్పావు సప్తపది పదంబుగా—

మాసములకునెల్ల మంచి మార్గశిరము పుర్వ మహాచా
ఆస గలిగినట్టి చెలులు డాసి రాకే

మంచి వగల మించి కులమునెంచి యవతరించినట్టి
చంచలాక్షులెల్ల గూడ జనగ రాకే...వగైరా.

ఈ ప్రబంధం “ఇళాదేవీయం” అంటూ వెంకట కృష్ణప్పరాసి, పళని పేరు ఉంచేదని కొందరు అంటారు గాని, అతని శైలికి పళని శైలికి చాలా భేదం ఉండడం వల్లనూ, శ్రీ సహజమయిన భావాలూ, కోమలాంగి మృదుల హస్తం, స్పష్టంగా కనిపిస్తూ ఉండడం చేతనూ, యిది వెంకటకృష్ణప్ప విరచితం అనడానికి అవకాశం చాలదు. రాధికా సాంత్యనం రచించే సందర్భంలో వీర రాఘవ జేజుడు తోడు పడ్డాడని యింకో ప్రతీతి. కాని, అతని పాండిత్యప్రకర్ష వేరు. త్రిపురాంతకుడి సంస్కృత ప్రేమాభి రామం, వల్లభరాయని గ్రంథానికెలాగే దీనికి ఏవో మాతృకలు ఉండి ఉండవచ్చును.

ఈ గ్రంథంలో క్రినాథుడు, పెద్దన మొదలయిన ఆది ప్రబంధ కర్తల పోకడలు నిస్తులంగా కనిపిస్తాయి—ఉదా :

1. “కల్పింప నేర్తురు గంగ మట్టియ మీద కస్తూరికా
పుండ్రకములు నొసల ” (క్రినాథ)

“ఘటియింప నేర్తువు కవన జాతు లెరింగి పలుకుల
కల్కి వెల్పెలలు బార ” (పళని)

2. వానిది భాగ్య వైభవము వానిది... (పెద్దన్న)

“ఎంత విలాసమెంత సొగసెంత వదాన్యత... (పళని)

ఇంకా యీ గ్రంథంలో అతి మిక్కుటంగా కనిపించేవి వ్యవహారంలోనున్న స్వభావోక్తులూ, లోకోక్తులున్నూ.

1. తనదు మట్టెంత తానెంత తానెయంత చేయ

జూచిన నేనెంత చేయరాదు

వేల వాచిన రోలంత విరివియైన రోలు వాచిన

అది యెంత మేలు గనునొ ”

2. కుట్టడేలు కుట్టుకున్న కుమ్మర పుర్వ.

3. త్రోసి రాజటంచు.

4. అరకాల బెట్టి రాచకున్న ను నా పేరు రాధ గాదు.

5. అల్పనకు కల్మి వచ్చిన అర్ధరాత్రి గొడుగు తెచ్చున
కథగాను.

6. ప్రజ్ఞికన్న దా మాయక విచ్చిన మరచి మూసిన
నేమి తలచి చూడగన్. ఇత్యాది.

ఇంత రసవంతంగా ఉన్న గ్రంథంలో నెరసులు కూడా ఉన్నాయి; అక్కడక్కడ వర్ణన అతిశయవంతమయినట్లు తోస్తుంది. అంగాంగ వర్ణనావ్యామోహం... ఎట్టేటుగా తోస్తుంది కొన్ని చోట్ల. ఇంక వ్యాకరణ రీత్యా, “తుడి చేటిలతాంగోవర్తు, బహునాళ్లు, పడకిల్లు” వంటి స్థానిత్యాలు అనేకం!

పశని ప్రతాపసింహుని ఉంపుడుకత్తై అని అదిని మనవి చేసేను. రాజు కాలాన్ని బట్టి యీమె 1740-1765 ప్రాంతాలని ఉండి ఉండాలి. నాటికి తెలుగు సాహిత్యంలో క్షీణదశ. ప్రబంధాలు ఒకదాని వెంబడి ఒకటి అదే మూసలో కరిగి, అదే వర్ణనలూ, అదే ఉపజ్ఞా (భావ) రాహిత్యం, అదే శబ్దాలంకార అడంబరంతో వెలువడిన రోజులు. కాబట్టే, పశని రచనలోకూడా శబ్దాలంకారాలు

మెండు; భావోన్నతి రహితమైనవి. అయితే, సాంక్షిప్త్యం చక్కగా అలవరుచుకుని గాఢ భావంలో నుంప ముప్పులి చేయ్యగలిగింది పాతక భోకాన్ని. భావపుటంబేస్తులలో కూడా నెరుకులు కనిపిస్తే—పాఠికాతాపహరణంబాగ— యిదీ యింకా వినుతికెక్కి ఉండేది.

రత్నప్రధాన శృంగార కావ్యం అనడం చేతనూ, అంగాంగ వ్యామోహం మిక్కిలిగా కనిపించడం చేతనూ, యిది అవసరి బోధిస్తుందనీ, సంసారులు చదువ తగినది కాదనీ వీరేశలింగం పంతులుగారు అభిప్రాయ వడ్డారు. నాటి నేటికీ దృక్పథంలో ఎంతైనా మార్పు వచ్చింది. శృంగారమే గర్వస్యం అనే భావములతో నొరు చేసుకోవలసిన అగ్యుతమూ లేదు. ఉన్న వొరునళ్లనేపోతూ, భాషా పటిమచేత, శృంగార ప్రాధాన్యమువల్లనూ నిలిచివుంది “రాధికాసాంత్వనం.”

బిడ్డల లివరు అందు స్త్రీలను వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ అమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లీవరు అందు స్త్రీలను వ్యాధులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండ గుణమిచ్చును. నా వైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరిక్షించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు ఔషధములుగూడ యిది వరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట వైవాటికెల్ల విసర్జించి దీనినే హెచ్చుగ వాడు చున్నాను. అమోఘముగ నిట్టి మహదౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లావారి వంశము కృతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కావేరిపాతం.

వివరములకు :

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు ఓ బ్రదర్లు,

నెం. 11, దక్షిణమాదాపేడి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి :

నెం 7, సారంగపాణి కోవిల్,

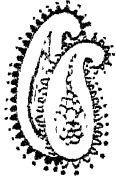
తూర్పుపేడి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి :

నెం 15, పుగకై పిల్ల వీధి,

తెప్పకోలం.

అన్ని మందుల పావులలోను దొరకును.

ఉజ్జ్వల రాజపుత్ర

సంప్రదాయం

తరతరాలనుండి రాజపుత్రస్త్రీలు
తమ విలక్షణ సద్గుణాలకు
ప్రసిద్ధి గాంచారు. చరిత్రాత్మక
మైన ఆకాలంలోవారు ధరించి
నది వస్త్రాలు వారిసద్గుణాలకు
వన్నెబెట్టేవి. నేడు ఆ వన్నె
దనం మళ్ళీ చూడగలం.

చూడగలం

సౌందర్యసమగమైన
**ఫిటావ్
వాయిల్**

ది ఫిటావ్ మిల్స్, బైకల్లా, బొంబాయి, ఆఫీసు : లక్ష్మీ బిల్డింగ్, బిల్వార్డ్ ఏయర్, బొంబాయి బట్టల షాపు :
మూర్తి శేఖరమార్కెట్, గోవింద్ చౌక్, బొంబాయి-2.

KMS: S 135-A

పరివర్తన

* శ్రీ కాశీభొట్ల సూర్యనారాయణశాస్త్రి *

వివాహం పూర్తయింది.

అప్పగింతులు ఆఖరయ్యాయి.

వధువుకి ఒడిగంటి మూటగట్టి పాలకిలో వరుని ప్రక్కన కూర్చోబెట్టారు పొరుగు ముత్తైదువలు. పెళ్లి కుమార్తె జనని జానికమ్మ జలజలరాతే కన్నీటి బొట్లను చెంగుతో తుడుచుకుంటూ 'బాగ్రత్తగా వెల్లిరా తల్లీ' అంటూ వీడ్కో లిచ్చింది. చెదిరే హృదయంతో, శిరస్సు వంచు కుని, కారే కన్నీళ్లను తుడుచుకుంటోంది శంతన. పాలకి బయలు దేరింది. ఇరవై గజాలు ముందుకు నడచిన తర్వాత, శంతనకేదో స్ఫురణకొచ్చినట్లయింది. 'ఆగండి—ఆగండి!!' అంటూ యెలుగెత్తి అరచింది శంతన.

బోయీలు బోట్లు పెట్టుకుని తెల్లబోయి చూస్తున్నారు సమాధానం కోసం.

'దింపండి ఒక్క నిమిషం?' అంది శంతన.

వరుడు వరహాలు మాట్లాడటం లేదు సిగ్గుతో.

'ఏం! తల్లీ!' అని అడిగారు బోయీలు.

'ముందు పాలకి దింపండి. ఒక విలువైన వస్తువ విడిగా బయట వుంచేసి వచ్చేశాను. మావాళ్లకు వప్పచెప్పాలి. ఒకే నిమిషం.'

'పల్లకిని వెనక్కు తిప్పుతామమ్మా!' అన్నారు బోయీలు.

'బయలుదేరిన పాలకి వెనుదిరగటం వుచితమైన పని కాదు. నేనొక్కరైనే వెడతాను.'

బోయీలు పాలకి దించారు. వరహాలు తెల్లబోయి చూస్తున్నాడు శంతన వదనంలోకి. హడావిడిగా శంతన పాలకిడిగ్గి అడుగులు వడివడిగా వేసుకుంటూ యింటికి వెళ్లి పోయింది. వీధిలో కూచుని విస్తు పోతున్నారు ఆడంగులు.

'పువ్వుం! పువ్వుం! మాట!' తన చెల్లెల్ని పిలిచింది శంతన.

పది కత్తుల పిల్ల పువ్వుం. శంతన చెంరకు పరుగుత్తు కొచ్చింది.

'ఏం! అమ్మా. మళ్లీ యెట్లా వచ్చావు? ఎందు కొచ్చావు?' అడిగింది తల్లి.

'ఎందుకా! నా ఆత్మాభ్యుదయం అనురాగమూర్తి కోసం, నా ఆరాధ్యదైవాన్ని తీసుకుని పోయి నా ఆపరాధాలు అర్పించటానికి, నా క్యాసు నుండవని, నా ప్రణయ పిపాసిని, నా ప్రేమాపాసకుని ప్రతిబింబించు కుంటా నికి—అమ్మా పల్లకి నిలిపి...యిట్లా వచ్చాను.' అంది ఆవేశంతో.

'ఇంకా నీకా పిచ్చిపోలేదే తల్లీ' అంటోంది శంతన తల్లి.

'నాకీ పిచ్చి యీ వెచ్చటి సంసారం వరకే కాదు— చివరికి నన్ను—చిచ్చులో పెట్టినా సరేపోదు. అమ్మా! పువ్వుం నా తల్లి కాదు. నీ పెట్టెలోవున్న నా క్యామా ఫోటో నాకిద్దూ. బాగా పోతుంది. బోయీలు యెదురు చూస్తూవుంటారు.' అంటూ బ్రతిమాలింది శంతన.

పువ్వుం తొందరగా పెట్టెతీసి క్యామా చిత్రాన్ని శంతన కిచ్చింది.

'మాట, పువ్వుం. క్యామా యిక్కడకొస్తే ఆరేనెక్కడుంటున్నాడో కనుక్కుని కాస్త తెలియ పరుద్దా...కడ సారి అతన్ని చూడలేక పోయాననీ...యీ కన్నీళ్లతో అతని పాదాలకు కనకాభిషేకం చేశాననీ...కర్తవ్యం లేక కంటతడి పెట్టుకున్నాననీ చెప్పు' అంటూ దుఃఖా వేశంతో ఆ పటాన్ని పరులకు తెలియకుండా పమిటలో పెట్టుకుని 'వస్తాచెల్లీ—శెలవు' అంటూ చకచకా నడిచి పోయి పల్లకి యెక్కింది శంతన. దుఃఖించిన ఆమె దైన్య వదనాన్ని చూచి అర్థంచేసుకోలేక పోయాడు వరహాలు. వారి పరుస్పర దృక్పథాలు పరికిస్తూ పల్లకి పరుగుత్తుతోంది వీధుమ్మ. చివరకు తెగతెంపు చేసుకుని నూతనవరలజ్ఞా

చేస్తున్నాను విరజిమ్ముకూ 'ఏం అట్లావున్నావో కంటా?' అన్నాడు నువ్వో.

సమాధాన మియలేకు కంటన.

'ఏ కస్తున మరచిపోయి వచ్చావు?' అన్నాడు తిరిగి ఆమె ముఖంలోకి చూస్తూ.

'నేను చదువుకు నేటప్పడు యేదోరీ చేయించుకున్న కమంతక హోదాన్ని' అని సమయస్ఫూర్తిగా అంటూ కనిపింప గర్వకుని ప్రక్కప్రక్కలకు చూస్తోంది కంటన.

'ఇంతే దొరికిందా?'

"అ"

యింతట్లోకి పాలకి రైల్వేస్టేషను చేరింది.

కంటన చమత్కార సంభాషణ. అంగ్ల విద్య కొంత వరకూ చదువుకొన్న సాగనుకత్తె. ఆమె కిప్పుడు పదహారో వత్సరం. ఆమె చిన్నప్పటినుండి అన్ని విధాలా అనురాగ పుష్పాలతో అర్పించిన క్యామూనే యిచ్చి వివాహం చేద్దామని ఆమె తండ్రి వుద్దేశ్యం. కాని ప్రయోజనం? ఆమె కిత్తుడేవర వరలోక గతుడై యిది రెండోయేడు. వారిది పేద సంసారం అనటంవల్ల తల్లి బానకి అనేక విధాలుగా ఆలోచించి, తమవలెనే నిరు పేదయైన క్యామూకి యివ్వ బాలక ఒక మాదిరి స్థితిమంతుడైన వరహాలకి కట్ట బెట్టింది పూర్వ బంధుత్వాలను పాలమార్చుకుంటూ. వివాహం అయినప్పటికీ తను గాఢానురాగంతో ప్రేమించిన క్యామూ మీద వలపుకలలు కంటూనేవుంది. కంటన తన తండ్రి కోసం పలుమాల్ల పలకరిస్తుంది. సాగని కోరికలు సమయించుకోకుండా అట్టే సాగదీస్తే యేం ఫలితం సంభవిస్తుంది—కూన్యాకాశంలోకి తొంగిచూస్తే యేం సోధిస్తుంది?!!

వాళ్లది లేని సంసారం అనటంవల్ల ఆ మనుగుడుపులలోనే కంటన శోధనం గూడా శోభాయ మనంగా క్లుప్తంలో చేసేసింది బానికమ్మ. కాని, అసలు విషయం వరహాలతో చెప్ప లేక మొగుడుతో మొగమాటంగానే కాలం గడుపుతోంది కంటన. కాని యీ కపటలోకానికి తీరనిలోకున అనుకుంది తన నడవడిక—యిదే యీ మాయా ప్రపంచంలో

తన జీవితానికి మాయనిమచ్చ నిపించింది. కాని యేం చేయగలదు?—

బాల్య దశలోనుండి పరస్పరానురాగంతో వరించిన క్యామూనే యీ వికాల ప్రపంచంలో భర్తగా చేసుకో కలుగుతుందా? లేక—మాత్రాజ్ఞా బధ్ధురాలై మనసుకు నచ్చని కరునితో (వరహాలతో) హెచ్చయిన ప్రేమతో కాపురం చేయ గలుగుతుందా? ఇటువంటి అంతులేని ఆలోచనా పరంపరలతో అన్నాహోరాలుగూడా మానేసింది కంటన. ఆమె మనోవ్యాధిని తెల్పుకుంటానికి అనేక విధాలుగా ప్రయత్నించేవాడు పాపం! వరహాలు. వరహాలు గూడా దయార్ద్ర హృదయుడు. పరల నుఖదుఃఖాలు చూచి తనవిగా యెంచే పరోపకారతాపసి. అతనికి గూడా చివరికి యేం తోచిందికాదు. ఇటువంటి పరిస్థితులతో గడ్డకట్టిన కాలం క్రమేపీ కిరిగినట్లు తెంచుకుని పరు గత్తుకుపోతోంది.

ఒక రోజున వుదయం కంటన స్నానం ముగించి పడక ఇంటిలోనికి వచ్చి ఫేస్ పాడరు కోసం పెట్టె తెరిచింది. ఆమె హృదయ నేత్రాలు పట్టుచీరలోవున్న క్యామూ పటాన్ని ఆకర్షించాయి. ఆమె భిర్త వరహాలు బహురుకు పోయి అప్పటికి పావుగంట పయిచిలకయింది. కంటన పాడరు సంగతి మరచిపోయి ఆ ఫోటోను తీసుకొచ్చి మంచం మీద కూర్చుని చూస్తూ ఆలోచిస్తోంది. అప్రయత్నంగా ఆమె కళ్లంట కన్నీటి భాష్పాలు ఆ ఛాయా చిత్రపాదాల నాశయిస్తూ పరుపుమీద పడ్డాయి. దుస్సహ మైన ఆ దుఃఖావేదనని ఆపుకోలేక అట్లాగే ఆ పటాన్ని రెండు చేతులతో అదిమిపట్టి యెదుటగావున్న కిటికీలోకి చూస్తోంది. ఎందుకో!! ఆమె దుఃఖం మరింత అధికమైంది. 'క్యామూ!' అంటూ హఠాత్తుగా లేచినుండుంది మంచం మీదనుంచి. ఎవరూ ఆ వచ్చింది?!

ఎన్నాళ్లనుంచో ఆమె సందర్భన భాగ్యం కోసం యెదురు చూస్తూ ఆమె ముఖచిత్రాన్ని ఆతని మనస్సీమలో హత్తుకుని ఆరాధించుకుంటూ, చిన్నప్పటినుంచి చిరకాలం ఆమె శాశ్వత పరిచయం కోసం, ఆమె నవ్వు వెన్నెల్ల కోసం, ఆమె మనోహరశీతల వదనం కోసం

ప రి వ ర్త న

శాటిల్యం లేని ఆమె కోమల హృదయ సౌందర్యం కోసం యెదురు తిన్నెలు చూస్తూ, వలపు కలలుకంటూ, ప్రణయ బాధలు పొందుతూ, ఆమె సతీత్వం అభిలషించేటటువంటి ఆ శ్యామూ నేను నోటమాట లేక నిరీవ ప్రతిమలా నిలుచుండి ఆమె వైపు కిటికీలోనుండి చూస్తూ వున్నాడు.

అది స్వప్నమా—మాయా—భ్రమా—!!!

“కంఠక్ష” అని పిలిచాడు దొర్లించే దుఃఖంతో పెదమలు పెకలిస్తూ.

‘శ్యామూ’ అని అరచింది కంఠన పొల్లిపోయే హృదయానందంతో ముందుకు పరుగెత్తుతూ, ‘రా! శ్యామూ లోపలికిరా’ అంటూ గుస్వాగతం చూపింది. శ్యామూ భయ విభ్రాంతులతో లోపలికి వచ్చి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

‘మా యింటికి వెళ్లే వచ్చావా? మా పువ్వుం కనపడిందా?’

‘అ. కనపడింది. అంతా కుకలంగానే వున్నారు. అట్లాకుష్మించానేం కంఠక్ష?’

‘విధివ్రాతకొద్దీ శ్యామూ.....’

‘కంఠక్ష చూడు. నేను రెండే రెండు మాటలు చెబుతాను ఊమించి వినాలి. గడచిన జీవితావస్థను తలచుకుని కలత చెందటం మంచిదికాదు. మన బాల్యావస్థలో వున్న సుందర గుఱుస్వప్నాలను మరచిపోవాలి. నీకూ యావనోదయమైంది. ఇకనుంచి నీ యేకైకపతితో సతీత్వం అనుభవించాలి. ఇదే నా హితాభిలాష. యిన్నాళ్ల నుంచి నీ సుందర్యం కోసం తహతహలాడే నా హృదయబాధకు ఓర్పుకోలేక నిన్నొక్కసారి చూచి యీ సందేశం నీ కర్పించి పచ్చటి మీ యిద్దరిపొత్తునూ ముచ్చటగా చూచి పోదామని యిట్లా వచ్చాను. కంఠక్ష...యింకా.’

‘శ్యామూ నా భవిష్యజీవిత పరమావధి యింతేనా— నా నిశ్చల నిరంకుశ ప్రేమ యీ నికృష్టపు దుఃఖ భారానికేనా....!! నా పచ్చటి శాశ్వరం చూచి ముచ్చటిద్దామనా లేక అంకులేకుండా పొంగి పొర్లిపోయే యీ వియోగ దుఃఖాన్ని, ఆ సాంతం, యీ జీవితాంతం

మరకూ అంటగట్టి పోదామనా వచ్చింది? నా అంతరాత్మ లోని ఆకా జ్యోతిని అర్పివేయటానికేనా శ్యామూ?...’

‘కాదు కంఠక్ష ప్రకాశవంతమైన నూతన జ్యోతిని గూడా వెలిగించటానికి.’

‘శ్యామూ!’

ఇంతట్లోకే చాలు గడియారం తొమ్మిది గంటలు కొట్టింది.

ఇంతట్లోకే శ్యామూ పట్టి మంచంమీద వున్న తన ఫోటోను చూచి ‘కంఠక్ష చూడూ! నా ఫోటో నాకిద్దూ. నేను మామూలు జెల్లాలి. ఇకనుండి నన్ను నీ సోదరునిగా భావించుకో. నీవు పతివ్రతవై నీ భావి జీవితాన్ని ధన్యం చేసుకో. నా ఫోటో.....’

‘శ్యామూ! నీకీ ఫోటోను యివ్వలేను. కానీ నీ మనో భావాలను యిట్లా మార్చుకున్నావే?’

‘నా హృదయం వుద్బోధించటం వలన’

‘ఇది మరకూ...?’

‘అది బాల్యదశ కంఠనా’

‘దానికి పరిహారం?’

‘హిందూ స్త్రీ ధర్మాన్ని అనువర్తించటమే’

‘నిజంగా శ్యామూ?’

‘నిరాఘాటంగా అంతే కంఠనా!’

‘దీనికి తార్కాణం శ్యామూ?’

‘స్త్రీ వదనం శీతలవదనం—హృదయం అమృత భాండం అనురాగాన్ని బట్టి.’

‘అయితే?’

‘అయితేనా ఆ అమృత భాండంలో నుంచి ప్రణయోద్దేశ్యాలు ఆనంద వాయువులుగా, పై కెగసిపోయి మంచుగా గడ్డకట్టి అంతరితం మరకూ గుట్టులు కాగఅవు. కానీ పరిణయం అయిన తర్వాత ఆ కైత్య ప్రణయరాశికి అగ్ని సాక్షిగా వివాహమాడిన భర్త అనే నూర్యకిరణాలు సోకి పల్చబడిన ఆ ప్రణయరసాన్ని పరిగ్రహిస్తాడు.’

‘అందుకే నీ మనస్సు కూడా మార్పుకు తీరాలి. ఆహ్వానితాంధ్రత్వాదుల పాత్రత్యాన్ని అనుసరించి నీ నీ మానవ లోకానికి ఆదర్శ పత్నివి కావాలి’

‘అ! అ! అయితే నీవు నాపాలిట పరమాత్మవు క్యామా!’ అంటూ అట్టే అయిదు నిమిషాలపాటు వెళ్ళిగా చూస్తూ, దీర్ఘంగా ఆలోచించి కృతనిశ్చయం వచ్చింది. గతకాలం తలుపు వద్దించి కన్నీళ్లు తుడుచుకుంటూ తన పవిత్ర భవిష్యత్కర్తవ్యాన్ని సృజించుకుంటూ లేచి నిలబడి ‘కంతక నమస్తే. యికనుంచి నిన్ను నా సాక్షాత్తు సోదరుడిలా యెంచుకుంటూ యీ మాంగల్యం సాక్షిగా ప్రమాణం చేస్తున్నాను. నా అంధకార తీవ్రతానికి అనంత ప్రకాశాన్ని అలయింప జేశావు. నా అజ్ఞాన దుర్యహలను అగ్నిపాలు చేసి అఖండ జ్ఞానోదయం కలిగింప చేశావు. నా భవిష్యత్పవర్తనకి బాట చూపించావు. తుమించి యీ ఘోటాను యిక్కడేవుంచు. నా తీవ్రత పరమావధికి దాడి చూపించిన నీకు నీ పవిత్రమూర్తిత్వానికి ప్రతినిత్యం తలుచుకుంటూ ఆ ఘోటాకు ప్రణమిల్లుతూ వుంటాను.

‘అన్నా! క్యామా!’

‘కంతన చెల్లీ!’

ఇంతలోకే గది తలుపు తెరుచుకుని వరహాలు లోపలికి వచ్చాడు.

‘కంతా! నుంతువార్తమా?’

‘లేదండీ, మా అన్నయ్యోచ్చాడు మాట్లాడుతూ కూర్చున్నాను.’

‘అంటే?’

‘మిత్రులగు లెండి. ఇప్పుడిక్కడ వుండటం లేదు. మదరాసులో పని. మా పెత్తైత మనుమడన్నమాట.’

‘ఓ! నమస్తే’

‘నమస్తే’

‘అయితే పిండివంటలోనహా పాకం తయారుచేయాలి’..

‘మీరు చెప్పాలా? నాకు తెలియజేమిటి?’

‘అమ్మాయి. కంతనా. తప్పకుండా భోజనంచేసి వెడతాను. త్వరగా వందాలి’

‘వస్తా! అన్నయ్యా’

‘బావగారూ! యెట్లాగైనా మీ చెల్లెలు యివ్వాలి హుషారుగావుంది’

‘అసలు ఆమె తరహా అంటేనండి’—

‘అబ్బే. అట్లా అంటే నేను నమ్మను. అస్తమానం అశోక వృక్షంక్రింద సీతామృతాదులా వుంటుంది.’—

‘ఎప్పుడూ వుంటుండేమిటి ఆ విచారం. నిన్నటివరకూ మా వాళ్లని యెవరినీ చూడలేదు, అందుచేత బెంగగావుంది. ఇవ్వాలి మా అన్నయ్యోచ్చాడు. నా విచారమంతా మటు మాయమైంది. ఇంక నా తీవ్రతానికే విచార ముండదు.’

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన

మెహతా వారి

విశేష ఔషధములు

1. నుందరి ఎలిగిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను పోగొట్టును, గర్భాశయరోగ అనుపమ నివారిణి.
2. ఫాస్ఫరస్ ఆయిల్ :—బాధ నివారణకు సాటిలేని తైలము.
3. మస్తానాపిల్లు :—సాధారణబలహీనత, కీళ్లనొప్పులు జ్వరములన్నిటికి అమోఘముగా పనిచేయును.
4. ద్రాక్షసవము :—(బంగారము, మకరధ్వజము కలిపి నది) రక్తమును శుద్ధిపరచునటువంటి, అజీర్ణము రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము.

కె మి స్ట్రు లం ద రి వ ద్ద దొ ర కు ను .

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.

250, China Bazar, Madras.

అ శో కు డు

* డాక్టరు వారణాసి యశోదా దేవి, ఎమ్. లిట్. *

(క్రీ. పూ. 273—232)

మౌర్యుల యాగమనముతో భారతేతిహాసం చీకటినుంచి వెలుగులోనికి వచ్చింది. మౌర్యసామ్రాజ్యము బహు ప్రాచీనము. చంద్రగుప్తుని రాజ్యరమ డేశ సరిహద్దుల దాటి వ్యాపించెను. మరలనట్టి డేశ యొక్కత సాధ్యమైనది బ్రిటిషు పాలనమండే. అశోకవర్ధన చక్రవర్తి చంద్రగుప్తుని పౌత్రుడు. రామచంద్రుడు రామరాజ్యమువలె నితడు ధర్మసామ్రాజ్యము నిర్మించెను. సార్థక నామధేయుడై అశోకుడు డేశమును, ప్రపంచమును సోకముగ-దుఃఖ రహితముగ జేయ కంకణ బద్ధుడై యశఃకామి యయ్యెను. సామ్రాజ్యము ధర్మముపై నితబడవలెనుగాని బలముపైగాదనెను. అశోకుని క్రింది దిగంతములండి, విశ్వమానవ చారిత్రంలో శాశ్వతమై మానవ హృత్పీఠముల నేటికి స్థావర మేర్పర్చు కొన్నది.

అశోకుని తండ్రి బిందుసారుడు. తల్లి ముఖద్రాంగి. సుసేమ, తివ్య, పితాశోకు లితని యన్నదమ్ములు. పెథిత మహాదేవి, శాక్యకుమారి, కారువాకి, అసంధిమిత్ర, పద్మావతి, తివ్యరక్షితలు అశోకుని భార్యలు. మహేంద్రుడు, తావరుడు, కుశాలుడు, జలేవడను పుత్రులును, సంఘమిత్ర, చారుమతి యను పుత్రికలు, దశరథుడు, సంప్రతి, కుమను డను మనుమలు అశోకుని కుండిరి.

క్రీ. పూ. 273లో అశోకుడు రాజ్యమునకు వచ్చెను. పట్టాభిషేకము నాలుగేండ్ల తర్వాత జరిగెను. అశోకుని బిరుదులు—దేవానాంప్రియ, ప్రియదర్శి అనునవి. మాస్కి శాసనములో—దేవానాంప్రియ అశోకస—యనియున్నది. మౌర్య సామ్రాజ్యపు తెల్లలు వాయవ్యమున పర్షియా, సిరి యాలును, దక్షిణమున చోళ, పాండ్య, సత్యపుత్ర, కేరళ పుత్ర రాజ్యములపై యుండెను. 261సం॥ ప్రాంతమున కళింగమును జయించి, యుద్ధములో గతించినవారిని, వారికై విలపించువారిని దెలిసి బహు శోకించాడు అశోకుడు. ఇది కళింగ శాసనములోని “ఉపమాటావా వధోవా అభిరతా

నాం వినిష్క్రమనం” అను దానివల్ల విదితము. కళింగ విజయంతో మౌర్య దిగ్విజయ శక మంతమై, శాంతి, సంఘోద్ధతి, మత ప్రచారము ప్రజాలికగ గల ధర్మ విజయ శక మారంభమయ్యెను. చండాశోకుడు ధర్మాశోకుడై, ధర్మాను సరణ, ధర్మతత్పరత, ధర్మబోధలందు శ్రద్ధ గైకొనుచు, ధర్మ విజయము, యుద్ధ జయముకన్న మిన్నయని నమ్మి అహింసను జీవిత ధర్మముగ స్వీకరించాడు. అంతవరకు పౌద్ధ పుపాసకుడై యిపుడు పౌద్ధమతావలంబి యయ్యెను. క్రీ. పూ. 258-257 ప్రాంతమున ధర్మ సిద్ధాంతముల శాసన యాపమున వెల్లడించెను. “మానవత్వేమ, సౌఖ్యముకొరకై వారు ధర్మమవలంబించి వృద్ధిబొందుదురని నేను ధర్మ సిద్ధాంతమును రచింపజేసి, శాశ్వతముగ నుండునట్లు, గుట్టలు, రాతిస్తంభములమీద లిఖింప జేసితి” నని అశోకుని యొక స్తంభశాసనములో గలదు. అందువల్లనే యా ధర్మమూర్తి ధర్మహూషను నేడును మనము వినగల్గుచున్నాము. కొన్ని సుమధుర విషయములను, ప్రజలు విన్న కొలది యనుసరింతురని, శాసనములలో పలుమార్లు చెప్పించి యున్నాడు అశోకుడు.

రాజధానిలో జంతుబలి, వృధా నేడుకలు జరుపరాదని యశోకుని యాజ్ఞ. ఇంతకు నుందు రాజా మహానసములో వందలకొలది జంతువుల జంపుచుండిరట. అశోకుడు దానిని నిషేధించి శాకాహారమును ఆదేశించెను; రాజానకు హాని జేసినవాడు గూడ కొంతవరకు త్తమార్పడని యభిప్రాయ పడెను. యుద్ధముల విరమించి యశోకుడు “తన పుత్ర పౌత్రులును క్రొత్త జయముల గొనుట తమ ధర్మమని భావించుకుందురుగాక” యని వచించెను. సర్వరాజ్య సమత సిద్ధాంతమును సృష్టించి యాచరణలో జెట్టెను. చిన్న రాజ్యముల స్వాతంత్ర్యమును ఒప్పుకొనెను. కాని యవి నీతిని దండింప సంసిద్ధుడై యుండెను. క్రీ. పూ. 242లో ననేక విధములైన జంతువుల, పక్షుల జంపుటయు, పౌద్ధ పుపాస దినములలో నేవధయు నిషిద్ధమనియు అశోకుడు

కాసించెను. మనుష్యులకు, జంతువులకు వైద్యకాలలు గట్టిం
చెను. ఓషధుల మొక్కలు, వ్రేళ్లు, దుంపలు విదేశముల
నుండి దెప్పించి, కృత్రిమ వాతావరణములో వాని బెంచి,
యావచ్చి వనముల, యావధముల కొరకై బెట్టించెను.
మనుష్యులకు, జంతువులకు బాటలపై నీడ నిచ్చుటకై మట్టి
వృక్షముల నాటించి, మామిడి లోపుల జేయించి, యర
కోసు దూరమున నొక్కొక్క భావి క్రవ్వించి, విక్రాంతి
గృహముల గట్టించి నీటి వసతులు గల్పించెను.

అశోకుడు పౌద్ధుడయ్యును రాజ్య త్యాగి గాడు. జనుల
నీతిబోధ కొరకు దేవుళ్ల వూరేగింపులను, ప్రదర్శనములను
ఏర్పాటు జేసెను. ధర్మ ప్రచారార్థమై ధర్మ యాత్రల
సగురు, ససైన్య సమేతముగ సాగించి, లుంచినివనము,
కపిలవస్తు, బుద్ధగయ, సారనాథ్, కుశిన్గరము, క్రావస్తి
యిత్యాది పాద తీర్థస్థలముల దిలకించెను. ఇట్టి ధర్మ
యాత్రల సామ్రాజ్య మంతటను పున్నతోద్యోగులు వంతుల
ప్రకారము బడేడ్ల కొకతూరి చేయవలెనని చక్రవర్తి యాజ్ఞ.
మారు మూలరాష్ట్రములలో మూడేడ్ల కొకమారు ధర్మ
యాత్రలు జరుపబడెను. తోపము, మొరటు తనము లేని
య్యద్యోగులు ధర్మబోధకై నియమించ బడుచుండిరి. జనుల
నైతిక, ధార్మిక విషయముల బరికింప ధర్మమహామాత్రుల
నియమించి, అశోకుడు ధర్మపాలనాకాఖను సృజించెను.
ఈ కాఖచే కొందరు దూతలు పుత్తరమున యీజిప్తు, మాసి
డోనియా, సైరీస్, ఎజిప్ట్ దేశములకు దక్షిణమున చోళ,
పాండ్య, సింహళములకు ధర్మబోధకై బంపబడిరి. దేశములో
స్త్రీల నీతి రక్షణకై అశోకుడు స్త్రీయధ్యక్ష మహా
మాత్రుల నియమించెను.

అశోకుడు ప్రజలను కన్నతండ్రివలె రక్షించెను. “మానవు
లందరు నా కొడుకులు. నా సంతతి యిహ పర లోకములందు
భోగ సౌఖ్యములనంద వాంఛించినటులే, యితరులు ననుభ
వించ గోరెద”నని చక్రవర్తి నానుడి. ప్రజలును రాజు
నీర్మతుల్యుడనియు, తమను బ్రేమించుననియు తెలిసికోవలె
నన్నాడు. ప్రజల బాధ్యత రాజ ప్రతినిధులకు గలదనియు,
బాధ, పసిపాపలకు దాయలవలె ప్రజా, దేశక్షేమ రక్షకులని
అశోకుని తలంపు. నిజమైన బాధ్యతాయత ప్రజా

ప్రభుత్వ మశోకునిదే గదా! ప్రజా రంజకుడు, ప్రజా
సేవకుడునగు నీ చక్రవర్తి యన్ని స్థలములందును, యెల్ల
సమయములందును వార్తా హరులు తనకు వార్తల నీయవలె
ననియు, ప్రజాక్షేమమునకు మించిన ధర్మము లేదనియు
కాసించెను. తాను చేయు పనులన్నియు మానవుల ఋణము
దీర్చుకొనుటకేనట. ప్రపంచంలో మరేరాజు యీ విధంగా
తన బాధ్యత నెరంగి యుండలేదు. ధర్మ పరిపాలనలో
క్షేమరిన రాష్ట్రాధిపతులను అశోకుడిటుల మందలించెను.
“ఈర్ష్య, కఠినత, సోమరితనము నుండరాదు. శ్రద్ధ, ఓర్పు,
రాజ్య పరిపాలన కత్యవసరము. నా యాజ్ఞ పాలించినవారికి
స్వర్గము రాదు; రాజాభిమానముండదు. ఆజ్ఞ పాలనవలన
స్వర్గాహ్వా లగుదురు. నా ఋణము దీర్చుకొందురు.” దీనిని
గుట్టలపై లిఖింపజేసి తివ్య దినములందు బహిరంగముగ
చదివి వినిపించవలెనని కాసించెను. అశోకుని విశ్వ సోదరత్వ
మునకు జాతి, మత భేదము లడ్డురాలేదు. తన రాజ్య
సంపదతో నితర దేశములలోని జన క్షేమమునకై కృషిసల్పు
టాశ్చర్య జనకము.

అశోకుని కానన స్తంభముల శిఖరములుగనున్న గజము,
వృషభము, అశ్వము, సింహము బుద్ధ జీవితములోని ముఖ్య
ఘట్టముల నూచించును. అశోకుడు తన సామ్రాజ్యమును
మూడు సార్లు పాద సంచరమునకు అర్పించి మరల గ్రహించి
నటుల పాహియాన్ చెప్పియున్నాడు. పరమత సమానము
నందు అశోకుడు అద్వితీయుడు. తాను సర్వమతముల
సన్యాసులను, గృహస్థులను సమానగౌరవ పురస్కరంగా బహూ
కరించెద నన్నాడు. మత చర్చలలో నితర మతముల దెగడి
తమ మతముల బొగడువారు తమ మతమునకే హాని జేయు
చున్నారని అశోకుని హెచ్చరిక. సంఘోద్ధతికి స్వచ్ఛంద
నైతిక జీవిత మవశ్యమని అశోకుని మతము. ధర్మ
సిద్ధాంతములో దయ, దానము, సత్యము, కౌచము, మార్ద
వము, సాధుత్వము, అపవ్యయత, అపభ్రాండత, సంయమము,
భావకుద్ధి, కృతజ్ఞత, దృఢభక్తి, ధర్మనిరతి గలవు.
మనుష్యులకు అశోకుడు చేసిన మహా దానము ధర్మ దానము
లేక చతు దానమే. ధర్మానుకూలము, సర్వలోక హితము,
రాజ ధర్మములనియు, రాజకీర్తి ప్రజల నైతికాభివృద్ధి

మైసూరు పట్టు బట్టలు

హెచ్చుకాలము మన్నిక కలవి

మునుపటికంటె ఇప్పుడు మైసూరు సిల్కు-
వస్త్రము లే హెచ్చుగా స్త్రీలు ధరించు
చున్నారు. మైసూరు సిల్కులో శ్రేష్టమైన
చీరలు, గౌనుగుడ్డలు, రవికె గుడ్డలు మొదలైనవి
స్త్రీలకు, పురుషులకుకూడా అవసరమగు సర్వ
విధములగు దుస్తులును అధికముగా వాడబడు
చున్నవి.

★

మైసూరు సిల్కు
100 కీ నూరు నంతులు
స్వచ్ఛమైనవి, కత్తిలేసి
వట్టువి.

★

మైసూర్ సిల్క్స్

గవర్నమెంట్ సిల్క్ వీవింగు ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

పసిబిల్లలకు వరప్రసాదాని

పిల్లల వివరు, స్త్రీను వ్యాధులకు

జమ్మి వారి

లివర్ క్యూర్

కెమిస్ట్రీ అంబోవర్తను డొరకును.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య & సన్సు సౌత్ ఆఫీసు మైలాపూరు మద్రాసు.

2 రకముల
బెషరములు-

(1) వ్యారి ముదరవి
సాధారణుగృతలకు
(2) ప్రమాదకరమైన
లక్షణములు కలిగిన
కఠినమైన వ్యాధులకు

J. G. - 100000

యందు ప్రతిబింబించు ననియు, యితడు ఘోషించెను. ధర్మ సిద్ధాంతములకు ధర్మ విపులనియు, యవి వ్రాయబడ్డ స్తంభములకు ధర్మ స్తంభములనియు జేర్చు.

“ధమ్మేన పాలనా ధమ్మేన విధానె,
ధమ్మేన సుఖియనా, ధమ్మేన గోతీతి
ధమ్మాపె భాధమ్మ తామతా”

యని ప్రజాజీవన మంతయు ధర్మముపై నాధారపడి యుండ వలెనని అశోకుని యాధర్మము. అశోకుని ధర్మ సిద్ధాంత ములు సర్వమత సారమని చెప్పవచ్చును.

అశోకుడు కాశ్మీరమున క్రీనగరమును, నేపాళమున లలిత పట్టణమును గట్టించెను. అశోకుడు కాశ్మీరమున 500 స్తూప ములను, యితరత్ర 84,000 స్తూపములను గట్టించెనట. 84,000 ధర్మ విభాగములనుగాని, మానవ కరీరములో నెము కలలోని పరమాణువులనుగాని నూచించునని ఖితిహ్యములు గలవు. అశోకుడు అనేక యేక రాతి స్తంభముల గట్టించెను. సారనాథ్ లోని స్తంభము బహు నున్నితమై, నిగనిగ లాడుచుండును. దాని శిఖరమున నాల్గు సింహములును, వాని మధ్య ధర్మచక్ర చిహ్నముగ రాతి చక్రము గలదు. ప్రక్కలందు సింహము, యేనుగు, వృషభము, గుఱ్ఱము,

అశోకుని ధర్మము నలుదిక్కుల వ్యాప్త మయ్యెనని చాటు టకోయన చిత్రితమై యున్నవి. అశోక స్తంభములందలి శిల్పకళా నైపుణి ప్రపంచంలో మరెచ్చట గానరాదు. అశో కుని లాంఛనము నయూరము. రాజధానిని, రాజ భవన మును బహు సుందరముగ అశోకుడు గట్టించెను.

బౌద్ధ విహారములు విద్యా స్థానములు ప్రజల కొరకై అశోకుడు శాసనముల దేశ భాషల లిఖింపజేసి యాత్రా స్థలములందుంచెను. బహుపత్నీత్వము, బాల్య వివాహ ములు, సముద్రయానము, విదేశముల కేగుట యా కాల మందుండెను.

అశోకుడు తర్వాతి శాసనములలో ధర్మాశోకుడనియు, ధర్మ రాజునియు, చెప్పబడ్డాడు. సాంచిస్తూపములోయితని జీవితగాథ చిత్రితము. బౌద్ధ శిల్పములో బ్రధానమైన యశోకుని చక్రమే మన స్వాతంత్ర్య పతాకమై చిహ్నితము. వాల్టానుండి జపానువరకు అశోకుని పేరు గౌరవింపబడు చున్నది. చైనా, టిబెట్, భరత ఖండములలో యితని యశోగానము ఆలాపితమగుచున్నది. సామాన్య ప్రజలు అశోకుని స్మరించుచుందురు. ఈ సామ్రాట్టు సారనాథ్ స్తంభ శిఖరమే సంయుక్త భారత రాజ్య లాంఛనమై మన తపాల బిళ్లలపై నైతము గాననగును గదా!

మౌలికవిద్య

క్షుద్రజంతువులు

* మధునాథంతుల వేంకటాచలపతి *

పూర్వము శూద్రకుడను మహారాజు రాజ్యమును పరిపాలించేవాడు. ఆ రాజ్యములోని ప్రజలందరు ఆతనియందు విశ్వాసమును చూపించుచుండెడివారు. ఆ రాజు మాత్రము గొప్పగొప్ప జంతువులయందు, గొప్పగొప్ప ధనవంతులయందు ఆదరము చూపించేవాడు. బీదవారియందు, క్షుద్రజంతువులందు ఆదరమును చూపింపక చికాకు పడుచు, అసహ్యించుకొనేవాడు. ఇలాగుండగా ఒకనాడు కొందరు శత్రురాజులు శూద్రక మహారాజుపై యుద్ధము చేయుటకు దండెత్తి వచ్చిరి. శూద్రకుడు వారితో యుద్ధము చేయలేక అడవి మార్గమున పోవుచుండగా శత్రురాజులుకూడ వెంటాడి తరుముచుండిరి.

శూద్రక మహారాజు కొంతదూరము వెళ్లి వెనుకకు తిరిగిచూచేసరికి శత్రురాజులు ఎక్కడను కనబడలేదు. అప్పుడాతను శ్రమను తీర్చుకొనుటకు ఒక చెట్టుక్రింద పరుండెను. బాగుగా పరుగెత్తిన మూలమున గుట్టుపెట్టి గాఢముగా నిద్రపోయెను. కొంతసేపటికి శత్రురాజులు సమీపమునకు వచ్చి వెదకుచుండిరి. ఆ సమయమున ఒక దోమ వేగముగావచ్చి, తొండముతో రాజుగారిని పొడిచెను. త్రుళ్లిపడి లేచి కూర్చొని నాలుగు దిక్కులను ఒకసారి చూచెను. ఇంతలో ఒక దిక్కునుండి వెదకుచు వచ్చుచున్న శత్రు రాజులను చూచెను. వారిని చూడగానే తొట్టుపడుచు లేచి మఱల పరుగెత్తసాగెను. ఇట్లు కొంతదూరముపోగా ఒక కారడవి చేరుకొనెను.

అడవియందు ఒక పెద్ద గుహ కనబడెను. మెల్లగా ఆ గుహయందు ప్రవేశించి అలసట తీర్చుకొనుచుండెను. కొంతసేపటికి శత్రురాజులు ఆ గుహవద్దకే వచ్చి వెదకుచుండిరి. శూద్రక మహారాజు గుహలో ప్రవేశించగానే ఒక సాలె పురుగు గుహద్వారమునకు గూడుకట్టుకొనెను. దానిని చూచి శత్రువులు ఇట్లు ఊహించిరి.

“రాజు దీనిలో ప్రవేశించినట్లయిన ఈ గూడు తెగి పోవును. అందుచే దీనిలో ప్రవేశించిఉండడు” అని అనుకొని వారు తిరిగి శూద్రక మహాపట్టణమునకు పోయి హాయిగా పరిపాలించుచున్నారు.

ఇట్లుండగా శూద్రక మహారాజు కొన్ని రోజులకు శత్రువులు రారని నిశ్చయించుకొని గుహ వెలుపలికి వచ్చెను. గుహద్వారమున అల్లు

కొన్న సాలె గూడును చూచి తన మనస్సునందు ఇట్లు విచారించెను. “నేను గొప్పవారిని, గొప్ప జుతువులను ఆదరముతో చూచేవాడను. తుద్ర జుతువులను, బీదవారలను నీచముగాచూచి అసహ్యించుకొనేవాడను. ఈనాడు దోమ, సాలీడు సహాయము చేయనిచో నేను బ్రతుకుట ఎట్లు? వారల సహాయముచే ఇప్పుడు రాజ్యమును పొందగలను” అని తెలివి తెచ్చుకొనెను.

ఆ తక్షణమే బయలుదేరి, తుద్రజుతువుల కడకు, బీదవారల కడకు పోయి వారల సహాయముకోరి తన రాజ్యమును తాను పొంద గలిగెను. అప్పుడు తన రాజ్యములోని ప్రజల కందరకును తన చరిత్రను చెప్పి వారలకు ఇట్లు బోధించెను. “సమస్త ప్రజలయందు, సమస్త జుతువులయందు సమాన ఆదరమును చూపవలెను. అందరుకూడ మనకు సహాయభూతులే.”

నల్లపిల్ల నవ్వింది

* బా బూ *

తెలుపు నలుపు రంగులతో వెలుగు నీడల చిత్రం చిత్రిస్తున్నాను. పకపకమంటూ నవ్వు విసబడింది. అటు చూశాను. తెల్లకళ్ల నల్లపిల్ల నవ్వుతుంది.

ఆమె, నా చెల్లాయి స్నేహితురాలు రమ. నా బొమ్మలు చూడడానికి వచ్చింది. వచ్చి నామె బొమ్మలు చూడాలి కాని, పెద్దగా నవ్వడమెందుకు? పోనీ నా గదిలో నవ్వువచ్చే వ్యంగ్య చిత్రాలు ఏమైనా ఉన్నాయా అంటే అవేమీలేవు.

నల్లపిల్ల నవ్వుతూనే వుంది. నన్నుచూసే నవ్వుతుందని నా ఉద్దేశం. అందుకే నాకు చాలా కోపం వచ్చింది. చిత్రించే బొమ్మ ఆపివేసి, అటూఇటూ చూశాను. గదిలో బొమ్మలన్నీ నవ్వుతున్నాయనిపించింది.

ఆ గదిలో ఉండలేక అలంకరణ గదిలోకి వెళ్లాను. అక్కడ కిటికీ ఒకటి తెరిచి ఉంది. దానిలోనుంచి వచ్చే వెలుతురు ఒక శిల్పంమీద

పడుతుంది. అది నవ్వుతున్న నల్లరాతి శిల్పం. కోపంగా దానివైపు వెళ్లబోయాను.

కంగారులో నా చేయి అద్దానికి తగిలింది. అడిటక టక మంటూ గోడను కొట్టుకొంది. అద్దం పగులుతుందేమో అని గట్టిగా పట్టుకొన్నాను. దాని ఎక్కువ దట్టంగా దుమ్ము కప్పి ఉంది. చేతి రుమాలతో దానిని తుడిచాను. అందులో నా రూపం కనబడ్డది.

ఆశ్చర్యం! ఆ అద్దంలో నా ముఖం చూస్తే నాకే నవ్వు వచ్చింది. ఎక్కడి కోపం అక్కడే ఎగిరిపోయింది. వైగా సిగ్గుపడ్డాను. మసిబొగ్గు లాంటి నల్లరంగు నా ముఖంలో అక్కడక్కడా అంటుకొన్నది.

వెంటనే ముఖం కడుక్కొన్నాను. తిరిగి బొమ్మ చిత్రిద్దామని లేవబోయాను. మరల అద్దం కదిలింది. దానిని చూస్తూ నిలబడ్డాను. “నన్ను నేనూ నిన్ను నీవూ తెలుసుకొనక పోతే నల్లపిల్లయే కాదు, నరకలోకమంతా నవ్వుతుంది.” అంటూ ఆ అద్దం ఆగిపోయింది.

మా మ తో ము చ్చ ట్టు

“ రా డే క్కు లా ”

మామా బజారు కెళ్తే
నాకు బొమ్మలు తెస్తావా
బొమ్మల పుస్తకం కొంటావా.
బజారు కెళ్తే బొమ్మలు తెచ్చి
రంగుల బొమ్మల “మీకు” ను తెచ్చి
మంచివి మంచివి కొని నీకిస్తా
మరి నా కొక ముద్దు యిస్తావా ?
రంగుల బొమ్మల మాకును తెస్తే
చకచక నడిచే బొమ్మలు తెస్తే
మితాయి ఉండను నోట్లో పెట్టే
తప్పక నీ కొక ముద్దును యిస్తాలే.
మామా మద్రాసెళ్తే
వెంటలు యెన్నో చూపిస్తావా
వెనోదాలకే తిప్పిస్తావా

కడుచు పాడుచు నాట్యం చేస్తే
అందముగను పాటలు పాడే
వెంటలు యెన్నో చూపిస్తా
వెనోదాలకే తిప్పిస్తా.

కాఫీ ఓవల్ టికెన్ కలిపిస్తావా
కమ్మసి పూరి దేవిస్తావా
కడుపు సిండుగ తినిపిస్తావా

అల్లరి చేయక తిన్నగయుంటే
ముద్దుగ మరి కబుర్లు చెప్తే
చెప్పిన మాటను విన్నావంటే
కోరినవన్నీ యిస్తాను
కడుపు సిండుగ పెట్టాను.

.... మం ద బుద్ధి

* మండ మల్లికార్జునరావ్ *

పూర్వం ఒక కోమటి ఉండేవాడు. చాలా ధనికుడు. కాని పిల్లికి బిచ్చం వేయని పిసినారి. అతని దగ్గర్కొక నాడు ఒక సాయబు వచ్చి తనకు కావలసిన చిల్లర సామానులు అడిగాడు. మన శ్రేష్ఠిగారికి ఆ మాటలు వినపడతాయా! ఏదో లెక్కలు చూసుకుంటున్నాడు.

సాయబు మళ్ళీ అడిగాడు. అబ్బే! లాభం లేకపోయింది. సాయబుకి ఎక్కడలేని కోపము వచ్చి ఆ సామానులని దాటుకొని శైట్టిగారికి చెంప ఛెళ్లుమన్నట్లు ఒక్క లెంపకాయ చెంప మీద వేశాడు. దాంతో శైట్టిగారు మూడంక వెయ్యబోయి ఎనిమిదంక వేశాడు.

శైట్టికి కోపంవచ్చి అన్నాడు—“ఎందు కయ్యా కొట్టావ్ సాయబూ?” “నేనడిగిందానికి జబాబియ్యక తందనాలు తొక్కుతే ఏటవుతాది” అన్నాడు సాయబు. “పద నీ పని కరణంగారితో చెబుతా!” అని సాయబు గురించి కరణంగారితో రిపోర్టు చేశాడు శ్రేష్ఠి.

కరణంగారు కేసు విచారణ చేసి శైట్టిగారి వల్ల పొరపాటు లేదని సాయబుకి, ఒక్క లెంప కాయ కొట్టినందుకు అర్థ రూపాయ జరిమానా విధించారు.

సాయబు రూపాయి జేబులోంచి తీసి కరణం గారి చేతిలో పెట్టి శైట్టికి ఛెళ్లుమని రెండో చెంపమీద లెంపకాయ కొట్టాడు. ఇదంతా కరణంగారు చూచి ఆశ్చర్య పోయారు.

“ఏమిటోయ్ సాయబూ? ఇదంతా!” అని గదమాయించాడు కరణం.

“మీరు ఒక్క లెంపకాయకి అర్థరూపాయి జరిమానా ఇమ్మన్నారు. నాదగ్గర రూపాయి నోటుంది. చిల్లర లేకపోయింది. అంచేత మరోటి వేస్తే రూపాయి పూర్తయింది కదండీ!” అన్నాడు సాయబు.

కరణంగారికి నవ్వాగింది కాదు. శ్రేష్ఠిగారికి సిగ్గేసింది. రుసరుసలాడుతూ లేచి వెళ్లిపోయాడు. కాదు మరి?....పోనీ ఒంటరిగా ఉన్నప్పుడైనా కాదు—కరణంగారి సమక్షాన!—సాయబు పన్నెట్లానై పట్టించాలని పట్టు పట్టాడు శ్రేష్ఠి.

ఒక రోజు శైట్టి ఇద్దరు రాడీల చేతికి కొంత డబ్బు ఇచ్చి సాయబుని కొట్టమని పంపాడు. దీన్నే అంటారు మన పెద్దలు “చేతకాని పౌరుషము” అని. పాపం—సాయబు ఒంటరిగా ఉండటం చూచి ఆ రాడీలిద్దరూ సాయబు బుర్ర పగలగొట్టారు.

సాయబు వెంటనే వెళ్లి కరణంగారితో మనం చెసుకున్నాడు. కరణంగారు శైట్టిని పిలిపించి విచారణ జరిపించి శ్రేష్ఠిగారి వల్ల పెద్ద నేరం వుందన్నారు. శైట్టిగారు నవ్వుతూ కరణంగారితో రహస్యంగా ఏదో మాటాడేరు కాని కరణం బుర్రూప లేదు.

“ఓయ్ శైట్టి! నేరం నీమీదుంది. నీక శిక్ష చెబుతున్నా విన. నువ్వు నూరు రూప

.... మం ద బుద్ధి

యలు జరినామా చెల్లిస్తావా? లేక శేరు నెయ్యి త్రాగుతావా? లేక యాభై గుద్దులు తింటావా? ” అని ప్రశ్నించారు కరణంగారు.

“బాబూ! నూరు రూపాయ లివ్వడం నా తరం కాదు. యాభై గుద్దులే! నే తినలేను. ఆ శేరు నెయ్యి కావలిస్తే త్రాగేస్తాను!” అన్నాడు పిసినారి శ్రేష్టి.

కరణంగారు నెయ్యి తెప్పించారు. శెట్టి మూడొంతు లెల్లాగో బ్రహ్మాండం మీద త్రాగే శాడు. మరి త్రాగలేక పోయాడు.

“బాబూ!” “మరి త్రాగలేను! ప్రాణాలు పోతున్నాయి. కావలిస్తే యాభై గుద్దులు తింటాను” అని ఏడ్చాడు.

కరణంగారు సాయబుని యాభై దెబ్బలు కొట్ట మన్నారు. సాయబు కసిదీర నలభై దెబ్బలు వేశాడు. శెట్టింతల్లో ఆగ మన్నాడు.

“బాబూ! మరి తినలేను. ప్రాణాలు పోతున్నాయి. కావలిస్తే నూరు రూపాయలివిగో తీసుకోండి!” అని ఆ రూపాయలు ఇచ్చేశాడు తెలివితక్కువ శ్రేష్టి.

కరణంగారు, సాయబు, శెట్టి తెలివి తక్కువకి నన్నుకున్నారు.

“ఈ నూరు రూపాయలు మొదటే యివ్వ లేక పోయావా?!” అని అడిగారు కరణంగారు.

“నా బుద్ధి గడ్డి తింటుంది ” అన్నాడు శ్రేష్టి.

స్వ తంత్ర దినోత్సవము

ఆంధ్ర మహిళా సభ

ఆగష్టు 15-వ తేదీన, ఆంధ్ర మహిళా సభలో స్వతంత్ర దినోత్సవము జరిగినది. ఉదయం—9 గం|| నుండి—అమింజికరై, సివిల్ అర్బనేజ్ విద్యార్థులు, బ్యాండు వాయించారు—9-30 గం||లకు అఖిల భారత మహిళా సంఘ కార్యదర్శిని శ్రీమతి బి. కామేశ్వరమ్మగారు పతాకము నెగురవేసినారు—జండా వందనానంతరం, శ్రీమతి కామేశ్వరమ్మగారు, స్వతంత్ర సముపార్జనలో కృషి చేసిన యోధవరులను సంస్మరిస్తూ, ప్రస్తుతంలోగల యిక్కట్లను అతిక్రమించి, స్వాతంత్ర్యాన్ని నిలువదొమ్మికోగల విద్యా విజ్ఞాన పటిమలను అలవరచుకొనుట, ప్రతి స్త్రీ విద్యావతియగునట్లు కృషి చేయుట, వచ్చే ఎన్నికలలో స్త్రీలు తమ స్థానమును గుర్తించి, తమ ఓటును సరిగా ఉపయోగించుట నేటటువంటి విజ్ఞానాన్ని సంపాదించుకొనుట అత్యవసరమని నొక్కి చెప్పినారు.

కుమారి రాధా రమణ జాతీయగీత గానముతో సభ ముగిసినది.

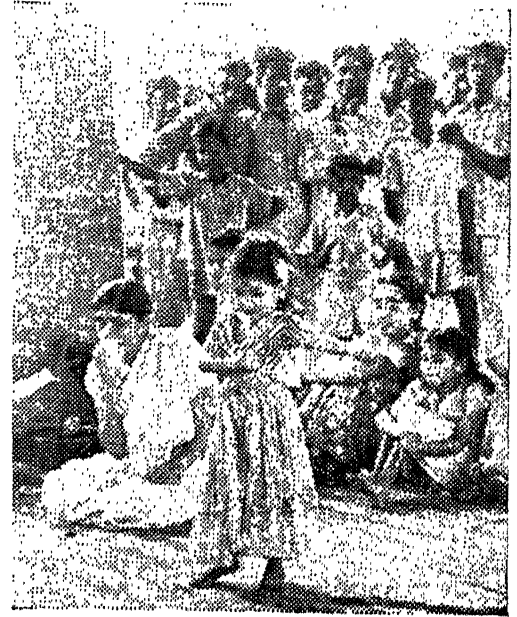
ఆంధ్ర మహిళా సభ

విశాఖ పట్టణ మహిళా సంఘము

శ్రీ రామకృష్ణ రాజుగారు, శ్రీ నాగయ్యగారు,
శ్రీమతి సూర్యకుమారిగారు, తదితరులు పాఠశాలను
చూడనేగినవారు

మహారాణిపేటలో యీ సంఘం భవనము
శ్రీమతి దుర్గాబాయి ఎం.పి., బి.ఎల్. గారి కృషిచే
నిర్మింపబడినది. ఆ సంఘ ఆవరణలో శ్రీమతి
దిగుమర్తి సరస్వతిగారు, బేసిక్ విధానముపై
ఒక శిశు శిక్షణ కేంద్రాన్ని నిర్వహిస్తున్నారు.
గత మే నెలలో, ఆంధ్ర దేశములో సాంస్కృతిక
పర్యటన చేసిన శ్రీ రామకృష్ణ రాజుగారు,
శ్రీ నాగయ్యగారు, శ్రీమతి సూర్యకుమారిగారు,
యీ పాఠశాలనుచూచి, చాల ప్రశంసించిరి.
బాల బాలికల నాట్య, గాన, వినోద కార్య
క్రమములను జూచి సంతసించిరి.

చిన్నపిల్ల నర్సరీరైమ్ పాఠశాల ఉంది

బాలర వినోద కార్యక్రమం

ముగ్గురు పిల్లలు

అనువాదం : సౌభాగ్యరావు

నా పిల్లలు ముగ్గురూ మూడు చిన్న చిన్న పూలతోటలు నేనుకున్నారు. అవి పూలతోటలు కావు. వాటిని పూల మళ్లు అనాలి. ఒక రోజు ఉదయం మేమంతా ఆ పూల మళ్లు పువ్వులతో పూచి యుండటం చూచాం. పువ్వులతో మళ్లు అందంగా కనిపిస్తున్నవి.

వాళ్లు పిల్లలు, పిల్లతనమాను. ముగ్గురూ నామడిలో పూచిన పువ్వులు బాగున్నవని గంతులు గెంతటం మొదలు పెట్టారు. ఇట్లా ముగ్గురూ జగడం పెట్టుకున్నారు. నావి బాగున్నవంటే నావి బాగున్నవి అని.

మాటకు మాట పెరిగిపోయింది. మళ్లల్లోని పువ్వుల సంగతి మర్చి పోయారు. అది ఉండి ఉండి పోట్లాటగా మరి పోయింది. ఒకడు ముస్సోలినిననీ, రెండవవాడు హిట్లరుననీ, మూడవవాడు స్టాలిన్ ననీ, కేకలు పెట్టుకుంటూ రంగంలో నుంచున్నారు. బూతుల పంచాంగం కూడా విప్పారు. వీళ్ల కేకలు విని గబగబా పరుగెత్తుకు వచ్చా పెరట్లోకి. ముగ్గురికీర్లు విన్నేసరికి నేను ఈ ముగ్గురుకీ తల్లి నయ్యాను గదా అనే ఆనందం నాకు కల్గింది.

నేను వచ్చి నుంచున్నాను. నన్ను చూడగానే ముగ్గురూ తమతమ పక్షాలను సమర్థిస్తూ న్యాయం విచారించమని కోరారు. న్యాయంగా తీర్పుద్దాలి. కోర్టులో జడ్జి న్యాయం విచారించి తీర్పు చెప్పినట్లుగా తీర్పు చెప్పటకు వీలులేకుండా ఉంది. జడ్జికి ముందుగానే న్యాయ శాసనాలు ప్రాసి ఉన్నవి. వాటిని ఆధారంగా ఉండుకోని కోర్టులో జడ్జి తీర్పు చెబుతాడు. నేను వీళ్ల ముగ్గురికి న్యాయం చెప్పదలచుకుంటే జడ్జికి ఉన్నటువంటి ఆధారాలు, శాసనాలు ఏవి? ముక్కుకు నూటిగా న్యాయం చెప్పాలంటే ఎవరో ఒకరికి అన్యాయం కలుగక మానదు. ఎలాగయినా నేను వీరిపోట్లాటకు తీర్పుచెప్పాలి. న్యాయ బద్ధంగా నివారించాలి.

మొదట జూరీని ఏర్పాటుచేసి తర్వాత న్యాయం విచారించి తీర్పుచెబితే బాగుంటుందని తోచింది. జూరీలుగా ఎవరిని ఏర్పాటు చేస్తే మంచిదా అని ఆలోచిస్తున్నా. ఇంతలో ముగ్గురూ వాళ్ల నాన్నను బజారులో ఉండగానే రావటం చూచారు. కొట్లాట మానివేశారు. గప్తీవ్ సంబారు బుడ్డి అయ్యారు. ఆయనకు పిల్లు పోట్లాడుకోవడంగాని, ఆనందంగా కేకలు పెట్టడంగాని సరిపడదు. వీళ్ల కేకలు బజారులో ఉండగానే విన్నా కేమా వీళ్ల నాన్న. వచ్చి రావడంతోటే “ఎందుకూ, మీరు పోట్లాడుకునేది?” అని వాళ్ల వంక కళ్లరిమి చూస్తూ “ఒరేయ్, మీరు పోట్లాడుకున్నారా అంటే మీ ఆమ్మను సత్యాగ్రహం చేయనివ్వను. ఆ మేను జయిలుకు పోనివ్వను” అని హెచ్చరించాడు.

నా హిట్లరు, ముస్సోలినిలు సత్యాగ్రహం మాట అనే సరికి శాంతించారు. నేను లేచే వాళ్ల పనులేవీ పూర్తికావు. స్నానం చేయించి, ఉడుపులు తొడిగి, అన్నంపెట్టి బడికి వెళ్లండిరా అబ్బాయిలూ, అంటేగాని పోరే, అటువంటి వాళ్లకు నేను సత్యాగ్రహం చేసి జయిలుకు పోవడం అంటే ఆనందంగాను, సంతోషంగాను ఉంది!

ఇక మీ పోట్లాట సమాప్తమైందా అని అడిగి చూచా. అంతా ఒకసారి—“లేదమ్మా, మా అందరి మళ్లల్లోని పూలూ మంచివే. ఇక మాకేమీ పోట్లాటలు లేవు. మేము పోట్లాడుకోనే పోట్లాడుకోం. నీవు సత్యాగ్రహం చేసి జయిలుకు పోవచ్చు” అని అన్నారు.

మేమందరూ ఇంట్లోకి వెళ్ల భోతున్నాము. ఇంతలో బయట ఎవరో పాట పాడుతున్నారు. ఒకళ్లు కాదు, చాల. మంది కలసి పాడుతున్నారు. పాటను కొంచెం నేపు వినే సరికి అది పిల్లలు కలిసి పాడుతున్నట్లుగా ఉన్నది. చాల మధురంగా ఉన్నది.

పాట వింటూ మేమంతా బయట వాకిట్లోకి వచ్చాము. అప్పుడే రెండవ చరణం పాడుతున్నారు.

ఆ పాట పాడేవాళ్లు ముగ్గురు పిల్లలు. ఇద్దరు ఆడపిల్లలు, ఒక మగపిల్లవాడు. అందరికంటే పెద్దపిల్ల పడేండ్లది. రెండో పిల్లకు ఏడో, ఎనిమిదో ఏళ్లు ఉంటవి. మగపిల్ల వాడిని పెద్ద పిల్ల చంకన ఎత్తుకున్నది. బహుశా అయిదేళ్లు ఉంటాయేమో. మమ్మల్ని చూచి పిల్లలు పాట ఆపివేశారు. చంకలో నన్ను తమ్ముణ్ణి పెద్దపిల్ల క్రిందకు దించింది. ఆక్కా చెల్లెల్లిద్దరు మాకు నమస్కారం చేశారు. అది చూచి చిన్న పిల్లవాడు కూడ అదే విధంగా చేశాడు. ముగ్గురూ చింపిరి చొక్కాలు తొడుక్కున్నారు. చింపిరి చొక్కాలతో జానెడు లోతుకు పోయిన డొక్కలను చూపుతూ “అమ్మా, ఆకలివేస్తూ ఉంది. నిన్నటినుంచి అన్నం దొరక లేదు. ఒక ముద్ద అన్నం పెట్టు తల్లీ” అని పెద్ద పిల్ల అడిగింది. ఆ అమ్మాయి చేతికి జోలి ఉన్నది. రెండవ అమ్మాయి చేతిలో ఒక సీనారేకు డబ్బా ఉన్నది. రెండూ ఖాళీవే. ఖాళీ జోలిని, ఖాళీ డబ్బాను మాకు చూపుతూ యిద్దరూ మా వంక అత్యంత దీనంగా చూచారు.

“మీరు పాడిన పాటలు చాల బాగా ఉన్నవి. ఇంకా పాటలు పాడుతారా?” అని నేను అడిగాను.

“ఇవే గాదు తల్లీ. ఇంకా కీర్తనలు కూడా పాడుతాము” అని పెద్దపిల్ల కంటే ముందు చిన్నపిల్ల జవాబు చెప్పింది. మేము పాడమని చెప్పకముందే ఇంకొక కీర్తన పాడటం ప్రారంభించారు.

ఆ కీర్తన విని నవ్వు ఆపుకోలేక పోయాము మేము. అందరము ఒక్కసారి పగలబడి నవ్వాము. మా నవ్వును చూచి వాళ్లు ఏదో పొరపాటు చేసిన వారివలె మా వంక దీన దృక్పథంతో చూశారు. వాళ్ల ఖిన్న వదనాలను చూచి నేను నవ్వును ఆపుకొన్నాను. “మీరు చాల బాగా పాడారు” అని వాళ్లకు ధైర్యం కలగాలని అన్నాను. నా ఓదార్పు మాట విని వాళ్లు మాకు నమస్కారం చేశారు. “అమ్మాయిలూ, మీకు అన్నం పెట్ట మంటారా? బియ్యం పెట్ట మంటారా? చెప్పండి” అని వారిని అడిగాను.

అందరిలో పెద్ద అమ్మాయి రెండు చేతులూ జోడించి అత్యంత దీనంగా—“ఏం పెట్టినా సరే, నిన్నటినుంచి అన్నంలేదు తల్లీ” అని అంది. వీళ్లకు పట్టెడు, పట్టెడు అన్నం పెట్టండని పిల్లలకు ఆజ్ఞాపించి నేను యింట్లోకి వెళ్లి పోయాను.

నా నోటివెంట మాట రాగానే పిల్లలు నీళ్లకు అన్నం తీసుకుపోయి పెట్టారు. ఎంత అన్నం వాళ్లకు పెట్టారో, నేను చూడ లేదు. మిగతా పనులు చేసుకుని వంటింటిలోకి వెళ్లిచూస్తే గిన్నెలలో కూరలూ, అన్నం లేవు.

౨

మర్నాడు ఉదయమే ఫలహారాలు, కాఫీలు పుచ్చుకుని లేవ సిద్ధంగా ఉన్నాము. ఇంతలో నిన్న పాటలు పాడిన బాలగాయకులు వచ్చారు. వారు పాడుతూఉన్న పాట వీనులకు విందుగొల్పుతూ ఉన్నది.

నేను పిల్లలను—“మీరు నిన్న గిన్నెలలోని అన్న మంతా పెట్టారుగా! అందుకనే వాళ్లు మళ్లీ యిక్కడికి వచ్చారు. ఇక్కడ వాళ్లకు రోజూ సంతర్పణ జరుగుతుందనుకుంటున్నారు” అని కోప పడ్డాను.

పిల్లలు నా మాట చెవిని పట్టించుకోకుండానే గల్లంతుగా కేకలు పెడుతూ వంటింటిలోకి అన్నం గిన్నెలు తెద్దామని పరుగెత్తారు.

“వద్దు, వద్దు, ఆగండి! ఆగండి! ఈ మోస్తరుగా వీళ్లకు అన్నం ప్రతిరోజూ పెడుతూ ఉంటే మన యిల్లు వదలిపెట్టి పోరు. ఒక్కొక్క గుప్పెడు బియ్యం పెట్టి వాళ్లను పంపివేయం”డని చెప్పాను.

నా పిల్లలు మటుకు సామాన్యలూ!

ఒకడు—“పాపం, వాళ్లు చిన్న పిల్లలు. వాళ్ల అమ్మ ఉన్నదోలేదో. మరి బియ్యం పెడితే వాళ్లక్కడ వండుకుంటారు పాపం” అని జాలిగా అన్నాడు.

రెండవవాడు—“బియ్యం పెట్టేకంటే, ఊరకే పంపిస్తే బాగుంటుందని” వ్యంగ్యంగా అన్నాడు.

మూడవవాడు అందరికంటే చిన్నవాడు—“అమ్మా, నీవు అమ్మవు. అయినా ఇట్లా అంటావేమ్మా? పాపం

వాళ్లకు ఆకలివేస్తూ ఉండాలి! మావంతు అన్నంపెట్టు— అమ్మా” అని కనికరంగా అన్నాడు.

వీళ్లందరికంటే చిన్నది తెలివైంది. అది ఏమీ మాట్లాడకుండా మానంగా ఉన్నది. అమ్మ ఎప్పుడు ఆ పిల్లలకు అన్నం పెట్టమని అంటుందా, అన్నం గిన్నెలు తీసుకువెళ్లి పెడదామా, అని ఎదురుచూస్తూ ఉంది.

నేను నీరసంగానే చెప్పాను—“అన్నమే పెట్టండి. మీ కందరకూ సాయంత్రం మళ్ళీ అన్నం వండాలి,” అని.

“అమ్మా, మేము సాయంత్రం అన్నం తినములే” అని అందరూ ఏక కంఠంగా పల్కి, అన్నం గిన్నెలు చేత బుచ్చుకొని వాక్కిట్లోకి పరుగెత్తారు.

వంటింటి పనులన్నీ పూర్తి చేసుకొని నేను వాక్కిట్లోకి వచ్చాను. ఆ ముగ్గురు బాలగాయకులు ఆత్రంగా అన్నం తింటున్నారు. నా పిల్లలందరూ వాళ్లకు వద్దన్నకొద్దీ, “కడుపునిండా తినండి” అంటూ అన్నము, కూరలు వడ్డిస్తున్నారు. ముగ్గురూ అన్నం తిని చేతులు కడుక్కున్నారు. ఆ తర్వాత నేను వాళ్లను ఇప్పుడే వెళ్లడానికి వీలేదు. ఒక పాటపాడి వెళ్లాలి” అన్నాను. కృతజ్ఞతా సూచకంగా మాకు నమస్కారం పెట్టి మధురంగా ఒక పాట పాడారు.

మళ్ళీ మాకు నమస్కారం చేశారు. మమ్మల్ని ఆశీర్వదించి వెళ్లబోవటానికి సిద్ధంగా ఉన్నారా అన్నట్లు నుంచున్నారు. “మీరు ముగ్గురూ అన్నా చెల్లెళ్లా” అని అడిగాను.

“అవునండి అమ్మగారు” అని వాళ్లలో పెద్ద అమ్మాయి అన్నది.

“నీపేరు ఏమిటి?” అని అడిగాను. “నా పేరు ‘నీత’ చెల్లెలిపేరు ‘సక్క’, తమ్ముడిపేరు ‘మధు’” అని చెప్పింది.

“నీత, సక్క, మధు” అని ఆపేర్లను మారుబల్కుతూ నేను—“మీ అమ్మనాన్న ఎవరూ లేరా? నిన్నా మీరు ఒంటరిగానే వచ్చారు! ఇవ్వాళా వంటరిగానే వచ్చారు” అని ప్రశ్నించాను.

“అమ్మా ఉన్నది, నాన్నా ఉన్నాడు. ఇద్దరూ ఉన్నారు, తల్లీ” అని సక్క ఉత్సాహంగాను, తొందరగాను జవాబు చెప్పింది.

“వాల్లిద్రూ ఎక్కడ ఉన్నారు? వంటరిగా మిమ్మల్ని చిచ్చమెత్తుకు రమ్మని పంపుతున్నారు” అని అడిగాను.

“మా నాన్న బళ్లారిలో ఉన్నాడు అమ్మ.....”

“బళ్లారిలో మీ నాన్న ఏం పని చేస్తున్నాడు” అని నా రెండో అబ్బాయి మాట మధ్యలోనే అడిగాడు.

“జయిలులో ఉన్నాడు చిన్న బాబూ” అని పెద్ద పిల్ల జవాబు చెప్పింది.

“జయిలులో ఉన్నాడా? ఎందుకు శిక్షపడింది?” అని నేను కొంచెం ఆశ్రద్ధగా అడిగాను.

“మా నాయన సారాయి త్రాగేవాడు. త్రాగినవాడు మెదలకుండా పడుకునేవాడా? కాదు. గోలచేస్తూ ఉండేవాడు. మా అమ్మను బాదేవాడు. నోటికి వచ్చీరాని మాటలు, తిట్లు తిడుతూ ఉండేవాడు. అందుకని పోలీసులు మా నాన్నను పట్టుకుపోయారు తల్లీ “అంటూ” పూల్లో వాళ్లందరూ, పోలీసులు మంచిపనే చేశారని అంటున్నారని” అంది.

“సరే, మీ అమ్మ ఏదీ, ఎక్కడున్నది?”

“మా అమ్మా?—ఆమె కూడా జయిలులోనే ఉన్నది. ఆమెతోటే మా చిన్న తమ్ముడు కూడా ఉన్నాడు. వాడు వీడికంటే చిన్నవాడు. ఏడ్వనన్నా ఏడ్వడు” అని అన్నది.

అనాథలు పాపం! అమ్మా, నాయనా జయిలులో ఉన్నారు. వీళ్లు రోడ్డు పట్టుకుని అడుక్కుంటూ తిరుగుతున్నారు, అని ఆసుకున్నాను.

“మీ అమ్మ ఏమి చేసింది?”

“మా అమ్మ మా నాన్నను పట్టుకొన్న పోలీసును కొట్టింది. అందుకు ఆమెను కూడ పట్టుకువెళ్లి జయిలుకు పంపారు. పోలీసులు మంచి వాళ్లుకారు తల్లీ. మా అమ్మ లేక పోవడంచేత మాకు ఏమీ తోచడంలేదు. ఏమో భయంగా ఉంటుంది. వీడు రాత్రిళ్లు అమ్మకొసం ఏడుస్తూ

ఉంటాడు” అని తమ్ముణ్ణి చూపుతూ కళ్లనీళ్లు పెట్టుకున్నది పెద్ద పిల్ల.

నేను వాళ్ల తమ్ముడివంక చూచాను. పాపం చాల చిన్నవాడు. అయిదేళ్లు ఉంటువో ఉండవో. చింపిరిచొక్కాలు తొడుక్కున్నాడు. తలకు నూనె వ్రాసిన పాపాన పోలేదు. చింపిరి బుట్టలాగుంది జుత్తు. ఎప్పుడు నీళ్లు పోసుకున్నారో పాపం, వంటినిండా మట్టి పేరుకు పోయింది. వీడ్చినప్పుడు కన్నులవెంట కారిన కన్నీరు పారికలు కట్టినవి. వాడిమీద జాలివేసింది. నేను—“జయిలులో ఉన్న మీ ఆమ్మను ఎప్పుడై నా చూచి వచ్చారా?” అని అడిగాను.

“వెళ్తున్నానే ఉంటాము తల్లీ” అని చిన్నపిల్ల తడుముకోకుండా జవాబు చెప్పింది.

“మూడు నెలల కొకసారి చూడనిస్తారు తల్లీ. మొదటిసారి చూచి వచ్చాం. మూడు నెలల తర్వాత రెండోసారి వెళ్లినప్పుడు మా ఆమ్మను యిక్కడ జయిలుకు మార్చారట తల్లీ. అక్కడనుంచి తిరుగుతూ తిరుగుతూ లక్ష్మితో యిక్కడికి వచ్చాము. లక్ష్మీకూడా మాకు మల్లేనే బిచ్చమెత్తుకుంటూ ఉంటుంది” అని పెద్దపిల్ల చెప్పింది.

“మీరందరూ రాత్రిళ్లు ఎక్కడ ఉంటున్నారు? ఎక్కడ నిద్రపోతున్నారు? మీకు భయం వెయ్యదా?” అని అడిగాను.

“జయిలుకు ప్రక్కనే ఒక కాలువ ఉన్నది. మేమంతా రాత్రిళ్లు ఆ కాలువ వం తెనక్రింద మాటలు చెప్పుకుంటూ వడుకుంటాము. అప్పుడప్పుడూ లక్ష్మీ కూడా వస్తూ ఉంటుంది” అని చెప్పింది పెద్దపిల్ల.

“మీ ఆమ్మకు ఎన్నాళ్లు శిక్షవేశారు?”

“రెండేళ్లు. మేము ప్రతిరోజూ జయిలును చూస్తూనే ఉంటాము. మా ఆమ్మ అక్కడే ఉన్నది. మా ఆమ్మను వదిలిపెట్టగానే మా పూరుతీసుకు పోతాం” అని పెద్దపిల్ల ఉత్సాహంతో అన్నది.

ఆ పిల్ల ఆనందం చూస్తేవాళ్ల ఆమ్మను నిజంగా వెంటబెట్టుకుని వాళ్లవూరికి పోతున్న నానివలే ఉంది.

“మీరు స్నానం చేస్తూ ఉంటారా?”

పెద్దపిల్ల సంకోచం, సిగ్గుతో ఊరుకున్నది. చిన్నపిల్ల—“మాకు మారు బట్టలు లేవుగా” అన్నది.

నేను నైగ చేయగానే పిల్లలందరూ తమ పాతబట్టలలో నుంచి గబగబా బట్టలు పట్టుకువచ్చి వాళ్లకు దానం చేశారు.

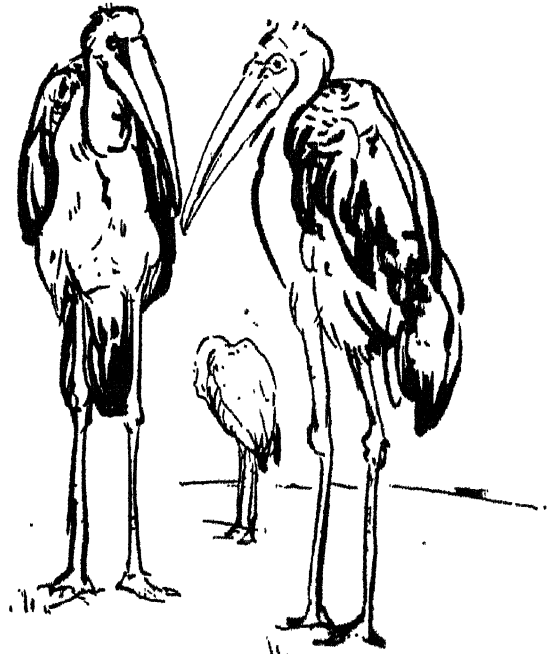
నా మనస్సు ఎందుకో విచారంగా ఉంది. గదిలో ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నా. ఆ ముగ్గురు పిల్లలు బట్టలు తీసుకుని సంతోషంగా వెళ్లిపోయారు.

కొంత సేపయిన తర్వాత పాట వినిపించింది.

అది చాల మంచిపాట. చెవులు నిక్కిబెట్టి విందామని పించింది. కాని నేనూ చాలా మంచి మంచి పాటలు, పద్యాలు చదివాను. వ్రాశాను. విన్నాను. అయినా ఇంత ముగ్ధులనుజేసి, ఆత్మలనుయ్యాలలాపేపాట ఎన్నడూ వినలేదు. ఆ విషయం, శబ్దసంయోగం అన్నీ మంత్ర ముగ్ధులను చేసివేస్తున్నవి.

ఆ ముగ్గురు పిల్లలను మళ్లీ పిలిచి సాటసాడించదామనే తలంపుతో త్వరత్వరగా పరుగెత్తుకొని నాకిల్లోకి వచ్చాను. అప్పటికే వాళ్లు కేకకందని దూగం వెళ్లిపోగూరు.

(స శేషము)

క వి తా చ రి త

* శ్రీమతి తనికెళ్ల సన్నాసమ్మ *

నేరాస్తానొక చరిత
నేచేస్తానొక కవిత—
నాచరిత్ర కాధారం
పురాకోట ప్రాకారం!—
నాకవితకు ఆయుధం
ఏటితటి సౌందర్య సాధం!—
నేరాస్తానొక చరిత
నేచేస్తానొక కవిత—
నాచరితకు సహాయకులు
రాడ్ఫీట్ కోటి అమాయకులు!—

నాకవితకు దివ్య కావ్యవాణి
విజయవాడ కృష్ణవేణి!—
నేరాస్తానొక చరిత
నేరాస్తానొక కవిత
నాచరితకు గొప్పత్రాణ
నెల్లూరులో నెరజాణ!—
నాకవితకు గొప్పరక్తి
తెనాలిరామ కాళికరక్తి
నేచేస్తానొక కవిత
నేరాస్తానొక చరిత!—

రా ధా సి ల్కు ఎం పో రి య మ్

14, సన్నది వీధి, మైలాపూరు, మదరాసు-4

పండుగలకు
వివాహములకు
శుభకార్యములకు
నిత్యవాడుకకు

నవీన నమూనాలతో
పక్కారంగులతో
నాణ్యత కలిగిన
పట్టు, జరీ, నేత చీరలు
మా వద్ద దొరక గలవు

ఒక్క సారి మీరు సుకుటుంబముగా మా ఎంపోరియమునకు దయచేయుడు.

RADHA SILK EMPORIUM

14, SANNADHI STREET, MYLAPORE, MADRAS.

క్రీ. శ్రీ. శ్రీమతి రుక్మిణి లక్ష్మీపతిగార్కి జోహార్లు

(16వ పేజీ తరువాయి)

గృహానికి వెళ్లవలసి వచ్చింది. తమిళనాడు కాంగ్రెస్ కమిటీలో ఉపాధ్యక్షురాలు. 1937వ సం॥ నుండి 1939 వరకు మద్రాసులోని స్త్రీల తరపున కాసునసభా సభ్యురాలుగా విజయం పొంది, డిప్యూటీ స్పీకరుగా ఎన్నుకోబడ్డారు. 1937వ సం॥ పండిత జవహర్ లాల్ అద్యక్షత క్రింద సమావేశమైన భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ కార్య నిర్వాహక సంఘంలో సభ్యురాలుగా ఉన్నారు. 1939వ సం॥ జపాన్, చైనా, సిల్కన్ దేశాలలో విద్యా విధానాన్ని గమనించటానికి వెళ్లారు. పిదప 1946వ సం॥ శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారు మద్రాసు రాష్ట్ర ప్రధానిగా వచ్చినప్పుడు ఈమె ఆరోగ్య కాళా మంత్రినిగా పదవిని స్వీకరించారు. మంత్రినిగా వీరు ఆయుర్వేద వైద్యానికి ఎంతో ప్రోత్సాహమిచ్చారు. 1946వ సం॥లో ఢిల్లీలో జరిగిన ఆరోగ్యకాళా మంత్రిల సభలో పాల్గొన్నారు. ఇట్లు అనేక రంగాలలో, అనేక మహాసభలలో పాల్గొని స్త్రీజాతిలో ఒక మహా

ఉన్నత పదవిని స్వీకరించి, స్త్రీ జనోద్ధానకై అనేకవిధాల పాటుపడినారు.

ఆమె మంత్రిని అయినప్పుడు మా ఆంధ్ర మహిళ ప్రత్యేక విలేఖరితో ఈ వాక్యాలు అన్నారు.

“నన్ను మంత్రినిగా చెయ్యటం నాకు కాదు గౌరవం, మహిళా లోకానికి; నేను వారి సేవకురాలిని మాత్రమే. అదే నా వాంఛ, అదే నా ఆశయం,” అని. తన జీవిత ప్రాంతం నుంచి చివరి వరకు ఏదో ఒక విధంగా ఉన్నత స్థానంలోనే ఉండి, ఆ ఆ రంగాలలో తన కర్తవ్యాన్ని నిర్వహించారు.

అట్టి వీరు ఆగష్టు 6వ తేదీన పరమదించారు. కాని వీరి సేవలు మాత్రం మనకు ఆదర్శాలు. ప్రతి స్త్రీ ఆమెను అదర్శంగా పెట్టుకొని తమ కార్యక్రమాలలో ప్రవేశిస్తే దేశానికి స్త్రీ జాతి ఎంతో మహాపకారం చేసిన వారైతారు.

క్రీ. శ్రీ. శ్రీమతి వింజమూరి వెంకటరత్నమ్మగారు

ఒక నెల లోపలగానే ఆంధ్రవనితా లోకము మరియొక నారీ రత్నాన్ని కోల్పోయింది. యీమె శ్రీమతి వింజమూరి వెంకటరత్నమ్మగారు. శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారి సమకాలికులు. కళాకాల విద్యనభ్యసించి, డిగ్రీలు బడయకపోయినా, ఆ కాలమునందు అభ్యుదయ సమితులు నిర్ణయించిన విజ్ఞాన చంద్రికా పరీక్షలలో కృతార్థురాలై, విద్యా సంస్కృతుల నలవరచు కొన్నారు.

ప్రఖ్యాత విద్యార్థులుంటుంటే తమిళపల్లి తమ్మన్న కామ్రొగారి కుమార్తె. ఆధునిక కవులు శ్రీ దేవులపల్లి కృష్ణ కామ్రొగారి సోదరి. శ్రీ వింజమూరి లక్ష్మీ నరసింహారావుగారి సతీమణి.

కాకినాడలోని స్త్రీ సమాజము, స్త్రీ ప్రార్థనా సమాజము, భూమి స్కూలు మున్నగు సంస్థలలో సభ్యురాలుగా నుండేవారు. స్త్రీ విద్య వెనుకబడియున్న ఆకాలములో స్త్రీ జనాభ్యుదయానికై పాటుపడినారు. ఆమె పుత్రికలైన శ్రీమతులు అనసూయ సీతలక్ష్మి బి. ఏ., వరకు చదువు చెప్పించి యున్నారు.

రమారమి 35 సం॥ క్రితం—అనగా, 1914—15 ప్రాంతాలలో, స్త్రీలకు పత్రికంటూ లేని సందర్భాలలో “అనసూయ” అనే స్త్రీల పత్రికకు సంపాదకులుగా నుండి, చక్కగా నడిపించినారు. శ్రీ వెంకట పార్వతీశ్వర కవులు, ఇంకా అనాటి ప్రసిద్ధకవులు, విద్యుషీమణులు తమ రచనలనందు ప్రమరించేవారు కారణాంతరాలవల్ల, స్థాపించిన పత్రిక చిరంజీవి కాలేకపోయినా, ప్రథమ స్త్రీ పత్రికా స్థాపకులుగాను, స్త్రీ సంపాదకురాలుగాను, శ్రీమతి వెంకట రత్నమ్మగారు ప్రశంసా పాత్రులు.

తడువరి తమ్మనితోపాటు ఈమె సాహితీసమితి సభ్యురాలుగా జేరిరి.

ఈ విషయాలలో ఒక మార్గదర్శిగా స్త్రీ లోక మీమె నెప్పటికీ మరువజాలదు. వీరి కుటుంబమునకు మా సానుభూతిని తెలియజేస్తూ, వీరి ఆత్మశాంతికై భగవంతుని స్మరిస్తున్నాము.

—ఆంధ్ర మహిళ

“మహా సౌధం మూర్ఛింది”

* శ్రీమతి శశిరేఖ *

ఒకానొక మహా శిల్పి. శిల్పచార్యుల గురుదేవుడు. ‘మయనికి శిల్పం వచ్చా’ అన్న చాతుర్యంతో ఒక మహా సౌధం నిర్మించాడు. ఆ సౌధం చూచిన విజ్ఞులు శిల్పి మానవ మాత్రుడే కాడని—అతడు జనన మొందిననాడు విశిష్టమైన గ్రహలక్షణాలు పెడగట్టకున్న ఒక కారణ జన్ముడని రూఢిగా అంటారు.

అతడు సౌధ నిర్మాణానికి కఠిన పాసాణాలు, కర్రలు, వులి, సమ్మెటలుకాని, మరకత మాణిక్యాలుగాని కోరనే లేదు. ఏవత్ప్రజానీకం యొక్క ఆత్మ శక్తితో మాత్రు దేశార్చన చేసే మహాత్ముల నులివెచ్చటి రక్తపు నీటితో నిర్మాణం చేసేడు. ఆ యీ భవన నిర్మాణానికి పూనుకొనే ముందు దేశమేలే రాజు అనుజ్ఞ కోరనే లేదు. అతడి దృష్టిలో రాజు అనుజ్ఞ అనవసర మైంది. ఈ మహాశిల్పి నిర్మించిన భవనం రాజ నివాసానికి కాదు. మహారాజుల కామసుగ్రామ రంగస్థలం చేయడానికి కాదు. సాధారణ ప్రజ లందులోనుండి ఆనంద తరంగాలలో ఉట్టుత లుగడానికి.

ఆ, యీ, నిశ్చయం రాజనీతి తిరస్కారం క్రింద పరిగణించబడ్డది. రాజదండన ఆవెన్ననే కల్గింది. ఓర్పులో శిల్పి మేరువుకన్న మిన్న. దండనకోర్చి భవన నిర్మాణం పూర్తి చేసేడు.

భవనంలో వున్న మహాస్మృత భవనాల్లోకల్ల ఉన్నత మాభవనం. జగజ్జీయమానంగా ధగ ధగా మెరిసే రతనాల దీపాలు పెట్టాడందులో. నవరస భరితమైన ఫల రసాదులు ప్రద్రవోపేతమైన భోజనాలు వుంచి—అక్షయ విభూతి చల్లి ‘అనుభవించండి’ అని ఆర్తులపాలిటి పెన్నిధియై, బీదలపాలిటి పాలవెలియై, ఆ మహా సౌధాన్ని వారికే విడిచి తాను తారా మండలాన్నుంచి తొంగిమాస్తూ నిలబడ్డాడు.

ఆనందంతో మత్తెక్కిన ప్రజ ఒక్కమిడిని జొర బడ్డా రాసౌధంలో. అందులో జ్ఞాన హీనులు, విజ్ఞాన హీనులు, మూఢులు కూడా జొరబడ్డారు.

పొట్టు నిండిన పిదప ఫలరసాదులు కల్పించిన కైపులో యీ మూఢులికి సౌధాంతరపు సౌకర్యాలు కోరికి దొరికిన కొబ్బరికాయలాగు, మోటు మనిషికి దొరికిన మల్లె పూవు లాగు అయ్యాయి.

అక్షయ విభూతి త్వయమై పోయింది. చీనీ చీనాంబ రాలు ఊణమై పోయాయి. దేశేంద్రభోగ మద్యశ్యమై దరిద్రదేవత కాలవాల మైంది. దుష్టులు, దౌర్భాగ్యులు, దేశాభిమాన మణి ఖచిత కుడాల్ని త్రవ్వేరు.

చిక్కటి...ఎట్టటి...నులివెచ్చటిరక్తం యేరువై పాటింది. అప్పుడే...అప్పుట్నుంచి....ఇప్పుడు ఆ “మహా సౌధం మూర్ఛింది.”

స్మారక సభ

ఆగస్టు రిప తేదీ బుధవారం సాయంత్రం 6 గంటలకు ఆంధ్ర మహిళా సభలో స్వర్ణీయ శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణి లక్ష్మీపతిగారి స్మారక సభ జరిగినది. అధ్యక్షులు శ్రీయుతులు టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారు, శ్రీమతి రుక్మిణమ్మగారి సేవను, కార్యసాను కూలత పట్టగల నిర్భీతిని, పట్టుదలను, చక్కగా వివరించిరి. బీగం అమీరుద్దీనుగారు “శ్రీమతి రుక్మిణమ్మగారు మొదటినుంచి అఖిల భారత మహిళా సంఘంలో ఎంతో ఆసక్తి తీసుకుని మహిళాభ్యుదయానికి పనిచేశారు. మొదటి మంత్రిగారి వుండి సామర్థ్యంతో పని నిర్వహించి స్త్రీలకు గౌరవం పెంపొందించారు. వారు యింకా యెంతోకాలం బ్రతికివుండవచ్చు. కాని దైవేచ్ఛవేరుగా వున్నది. ఆమె సేవ స్మరణీయము” అని అన్నారు.

“ప్రఖ్యాత నారీరత్నము, దేశసేవా పరాయణి, స్వార్థత్యాగి, మాజీమంత్రిగారి ఆయిన శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణి లక్ష్మీపతిగారి మరణమునకు యీ సభవారు సంతాపమును తెలియ పరచుచున్నారు. మహిళల తరపున వారుచేసిన అపార దేశసేవను గౌరవపూర్వకముగ సంస్మరిస్తు వారి ఆత్మశాంతికి ప్రార్థించుచున్నారు. వారి కుటుంబమునకు తమ సానుభూతిని తెలియ పరచుచున్నారు!” అను తీర్మానమును చదివి సభికులు ఒక నిమిషము నిశ్శబ్దముగ నిల్చునిరి.

శ్రీమతి డాక్టరు ముత్తులక్ష్మి రెడ్డిగారు తమ బహుకాల పరిచయాన్ని పురస్కరించుకుని శ్రీమతి రుక్మిణమ్మగారి బహు ముఖ కృషిని వివరిస్తూ వ్రాసి పంపిన సందేశము చదువబడ్డది.

శ్రీమతి అమ్మన్నరాజుగారు “దేశ సేవకులు, సంఘ సేవకులు కూడ మామూలు వ్యక్తులల్లే ఆకాలంగా చని పోవటం ఎంతో విచార కరమైన విషయం. శ్రీమతి రుక్మిణి లక్ష్మీపతిగారు బాహాటంగా బహిరంగ సభల్లో నిల్చి గంటల కొద్దీ పుష్పస్థానంపక పోయినా వారు నిశ్శబ్దంగా దేశానికి మహిళలకు చాలా సేవచేశారు. ఆరోగ్యం బాగా లేకపోయినా పట్టుదలతో ఆఖరు వరకు శాసన సభల్లో పాల్గొంటూ ఆసక్తి చూపించేవారు. మరికొంతకాలం బ్రతికివుంటే యింకా కొంత సేవచేసి వుండేవారని నిస్సందేహంగా చెప్పవచ్చు”నని అన్నారు.

శ్రీమతి బి. కామేశ్వరమ్మగారు తమ చిరపరిచతులు గురుతుల్యులు అయిన శ్రీమతి రుక్మిణి లక్ష్మీపతిగారి, లక్ష్మీపతిగారి ఆదర్శాలను, అనుసరయోగ్యమైన అలవాట్లను విపులంగా చెప్తూ, వారి నిరాదంబరత, కార్యదీక్షలను పేర్కొన్నారు. శ్రీమతి రుక్మిణమ్మగారు ఒకేహాటమీద నిలబడి యెటువంటి పరిస్థితులైన ఎదుర్కొన్నగల స్థైర్యము గలవారిని సేవా తత్పరుల కది చాల ముఖ్యమని అన్నారు. శ్రీమతి రుక్మిణమ్మగారి సేవా సంస్మరణతో సభ ముగిసింది.

(12వ పేజీ తరువాయి)

ఆసలు మన పేరే చెప్పుదామావద్దా అని వోటు నిచ్చే వుంటున్నదని, తగినంత మంది ఎలక్షన్లలో అభ్యర్థిములుగా మహిళలూ, వీళ్లను వోటర్ల జాబితాలో చేరుద్దామా వద్దా నిల్చి శాసన సభల్లో స్త్రీలకు వుండవలసిన ప్రాతినిధ్యం అని దేశ నాయకులు తీవ్రంగా ఆలోచిస్తువున్న సమయంలో నిల్చుకోవాలని మందలిస్తున్నారు. ఇవన్నీ చేరి మహిళల్లో శ్రీమతి కామేశ్వరమ్మగారు మరొక చిక్కు తెచ్చి పెట్టారు. ఎటువంటి చర్యకును పరివర్తనను కలిగించేది గమనించలేక శాసన సభల్లో స్త్రీ సభ్యుల సంఖ్య చాలా తక్కువగా విషయమే.

వి నో దా వారి 'స్త్రీ సాహసం'

రచన :

స ము ద్రా ల

డైరెక్టర్, నృత్యం :

వేదాంతం రాఘవయ్య

ఫోటోగ్రఫీ :

బి. ఎస్. రంగం

నటీనటులు :

అంజలీదేవి, సూర్యప్రభ, గిరిజ, రేలంగి, నాగేశ్వరరావు,
సి. యస్. ఆర్., శివరావు మొదలయినవారు.

వి నోదావారి 'స్త్రీ సాహసం' మద్రాసులో ప్రేక్షా జరిగి కొత్తగా విడుదలయిన జానపద చిత్రం. మనోహరి అనే ఒక రాజకన్య రాజా అనే ఒక యువరాజును ప్రేమించు తుంది. ఎట్లాగయినా పెళ్లి తప్పించుకోవాలని యువరాజు తన కాబోయే భార్య అత్తవారి సొమ్ము పుట్టింటి సొమ్ము పడకుండా, శిలం చెడకుండా, మాణిక్య భవనం కట్టించాలని, పాతివ్రత్యం చెడకుండా తనకు తెలియకుండా సంతానవతి కావాలని, తాను ప్రేమించే స్త్రీని యిచ్చి పెళ్లి చేయాలని మూడు మరతులు పెడతాడు. అతనినే పెళ్లి చేసుకో నిశ్చయించుకున్న మనోహరి యీ మరతులకు ఒప్పుకుని పెళ్లి చేసుకుంటుంది. యువరాజు యిల్లువదలి పరారి అవుతాడు. తన మరతులను పూర్తి చేసుకుని అతని అను రాగం సంపాదించటానికి మనోహరి కూడ అతనికి తెలియ కుండా యిల్లువదలి వెళ్తుంది. ఆమె ధైర్యసాహసాలతో తన మరతులను పూర్తి చేసుకోవటమే మిగతా కథ. చివరకు భర్త ఆదరం, అందరి మన్నన పొందుతుంది. అందువల్ల యీ చిత్రానికి యీ పేరు బాగా తగి వున్నది.

మామూలుగా చిత్రాలలో మొదట చాలా సుఖంగా వుండటం, మధ్యలో అనుకోని కష్టాలు బాధలు రావటం, చివరకు మళ్లీ సుఖంగా వుండటం జరుగుతయ్, కాని

యీ కథలో అట్లావుండక కొత్తదనం కనిపిస్తుంది. మనోహరి తెలిసి స్వయంగా కష్టాలలోకి దిగుతుంది. అప్పుడయినా వాటిని కష్టాలుగా బాధలుగా యెంచి బాధ పడదు. కేవలం భర్త అనురాగం సంపాదించాలన్న పట్టు దలతో మరతులు పెరవేర్చటానికి సాహసంతో గంపెడు ఆశతో పూనుకుంటుంది. భూకంపాలు, వరదలు, ప్రళయాలూ, పతివ్రత బాధలతో విసుగెత్తిన ప్రజలకు, మనోనిబ్బరంతో సామర్థ్యంతో ఆత్మ విశ్వాసంతో కృషికి పూనుకున్న మనోహరి చాలా తృప్తి కలిగిస్తుంది. కథలో కొత్తదనం, పటుత్వం, వుండటమే కాక యీ చిత్రంలో పాత్ర పోషణకు ప్రాధాన్యత యిచ్చారు. ముఖ్యంగా జనపద చిత్రాలలో కథకు కాళ్లు, ముంతకు చెవులు అన్న భోరణిలో పాత్రలకు వారి వ్యక్తిత్వానికి స్థానమివ్వకుండా వింతలు విడ్డూరాలతో కథలల్లుతారు. అందుచేత యీ చిత్రంలో చేసిన పాత్రపోషణ ఒక శుభ సూచనగానే పరిగణించాలి.

మనోహరి పాడుపడ్డ గుడికి వెళ్లి సంతివిమండు కోసం వుట్టి తాళ్లను నరికేసుట్టం చిత్రమంతటిలోకి ఆయువుపట్టుగా నిలుస్తుంది. బీదలపాట్లు చిత్రంలో మురుగునీటి దృశ్యాన్ని జ్ఞాపకానికి తెస్తుంది. నూదిపడితే వినిపించేటంత నిశ్శబ్దంగా వుంటుంది ఆ ప్రదేశం. తాచుపాములు, శిధిలాలు, కంచెలు తప్ప ఏమీ కనిపించవు. వాటి మధ్య మనోహరి కేవలం పట్టుదలతో వుడిగిపోతున్న శరీరబలాన్నికూడ తీసుకుంటూ వుట్టిని సమీపిస్తుంది. ఈ ఘట్టంలో అంజలీదేవి ముఖంలో భావ ప్రకటన చాలా అద్భుతంగా వున్నది. ప్రేమకులకు పూపిరిబిగబట్టి చూడక తప్పదు. ఇటువంటి బిగువైన సన్ని వేళాలు భావ ప్రధానమైన గంభీరఘట్టాలు తప్పని సరిగా చిత్రంలో సమకూర్చ కలిగితే ఆ చిత్రం తప్పక రాణిస్తుంది. నిర్మాతలు యిది గుర్తుంచుకోతగ్గ విషయం.

శబ్దం, కళ, అలంకరణ, నెట్టింగులు బాగానే వున్నయ్. మామూలుగా జానపద చిత్రాలలో కనిపించే మానవాతీత

చిత్ర సమీక్ష

శక్తులు, దేవులు, మచ్చుమందులు, మాయలు, యిహలో యందులో వుండవు. మితిమించిన పాటలు, వెకిలిగావుండే నృత్యాలు, ఊహలోకాలు, కలలు ఏమి వుండవు. అందువల్ల కథ, సన్నివేశాలు వీలయినంత సూటిగా సమయాను కూలంగా వున్నయ్. పాటల్లో జోలపాట చాలా శ్రావ్యంగా వున్నది. భాషలో యింకా కొంత వ్యంగ్యం, వెకిలితనం, చవకతనం కనిపిస్తయ్. వాటిని సరిదిద్ది నందువల్ల చిత్రం ఎంత మాత్రం దెబ్బతినదు. అమ్మన్న పాత్ర ద్వారా మితిమీరిన వెకిలిహాస్యం, అసభ్యపు మాటలు లొల్లిపాటలు ప్రవేశపెట్టారు. అంతనిమించి ఆ పాత్రలో కథకు వేరే సంబంధమేమి కనిపించదు.

నటన విషయంలో పక్షిరాజ్యపు రాజుగా నటించిన రేలంగికి అగ్రతాంబూలం వస్తుంది. ఆ పాత్రను అంత సామర్థ్యంతో అంత సజీవంగా యింకెవరు నటించలేరు. తర్వాత సూర్యప్రభ నటన చెప్ప తగివున్నది. నైపుణ్యం చూపించటానికి ఆమెకు తగిన అవకాశం యీ చిత్రంలో కలిగింది. అంజలీదేవి మామూలు పద్ధతిలో నృత్యాలు చేయక పోయినాగాని యీ చిత్రంలోనే బాగున్నది. గిరిజ నటన చెప్పతగిలేదు. నాగేశ్వరరావుకు నాయక పాత్రకు కావలసిన ఉదాత్తత, గాంభీర్యము కనిపించవు. అతని నటన అతని పూర్వపు పద్ధతిలోనేవున్నది. సి. యస్. ఆర్. నటన బాగున్నది. అటువంటి పాత్రలు బాగా వొప్పించ గలడు. సరిఅయిన విధాన పోషించని అనవసరపు పాత్రను ధరించి శివరావు తన కత్తిని వృధా చేసుకున్నాడు.

ఇట్లా సవరించగలిగిన చిన్నచిన్న దోషాలు వున్నా (స్త్రీ) సాహసం మంచి జానపద చిత్రమనే అనాలి. చెత్తను కత్తిరించితే యింకా రాణించేది.

—ఆ. గిరిజ.

ఈమె సిపారసు

లూద్ర

నారీ మణులకు
దివ్యావధిము

మునుబాధల తొలిగించును
వడున తప్పట సరచేయను
గర్భప్రాసముల వరికలుము
వంశస్థ్యము దూపుమాపును

కొడుకు చాట్లు : ఏ సుమారునైనా, లేవా,
కేసరికుటీరం లిమిటెడ్.
మద్రాసు 14

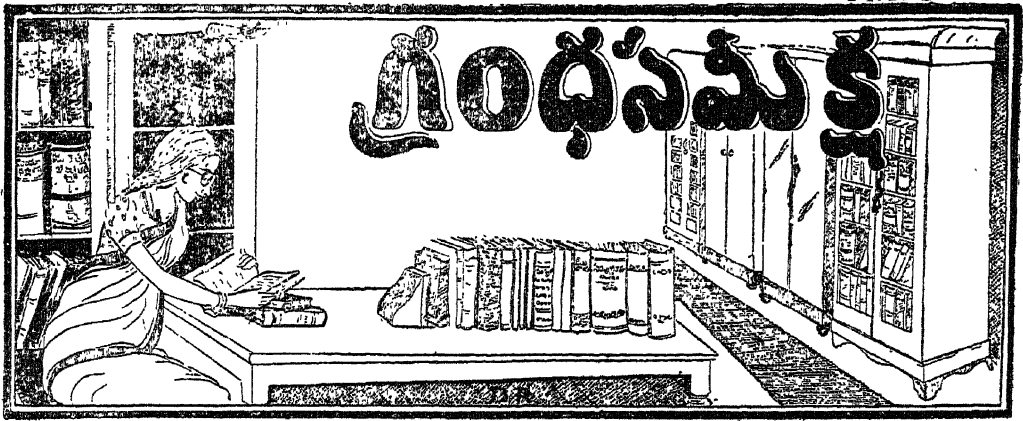
నైజాము, ఆంధ్ర, తమిళ, బెల్లాల

ఏజంట్లకు :

శ్రీ సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు

బరంపురం, సికింద్రాబాద్, బెజవాడ,

మధుర.

శ్రీ వివేకానంద జీవిత చరిత్ర :

రచయిత : శ్రీ చిరంతనానందస్వామి.

మలయుచోటు : శ్రీరామ కృష్ణమఠము,

మైలాపూరు, మద్రాసు.

వెల : మూడు రూపాయలు.

హిందూ దేశ ప్రభావమును పాశ్చాత్య దేశములందు ప్రచారము చేసిన మహాత్ముడు శ్రీ వివేకానందస్వామి. చికాగోలో జరిగిన అఖిల ప్రపంచ మత మహా సభలో హిందూ మతాంశములను గంభీరముగా ఉపన్యసించి, దూరప్రాచ్యములో హిందువుల దొక ఉన్నత మతమని పాశ్చాత్యదేశీయుల కెరింగించిన మహా మేధావి.

శ్రీ వివేకానందులు మహావక్త. గొప్ప వేదాంతి. కార్య శూరుడు. ఎన్ని ఇక్కట్లు కలిగినను అష్టలిత శాంతియుత మనస్కుడై, చిద్విలాసముతో తన ప్రచారాన్ని సాగించి కృతకృత్యుడైన మహనీయుడు. ఈ మానవాతీత వ్యక్తిత్వమునే ప్రపంచ మెల్ల చోట్లను ఆయనకు మిత్రులను, శిష్యులను కలుగ జేసింది.

హిందూ మత ప్రచారకుడై, వేదాంత ధోరణిలో శ్రీ స్వామి తన దేశ ప్రజల ఆకలి మంటలు మరచి పోయెనను కొనుట గొప్ప పౌరసాటు. “నాదేశమున నొక కుక్క యైనను పుట్టుపడి యున్నంతవరకు దాని కాహారమిడి రక్షించుటయే నా పరమ ధర్మము. ఇదియే నామతము. తద్బిన్న మంతయు నధర్మము. కృతిమ ధర్మము” అని చాటించి శ్రీ వివేకానందులు వీడిత ప్రజల కొకమార్గదర్శకు డాయెను.

అట్టి మహాత్ముని జీవిత చరిత్ర తెలిసికొనుటావశ్యకము.

తెలుగులో ఇంతవరకు శ్రీ వివేకానందుని జీవితమును గూర్చి సంగ్రహముగా తెలియజేయు గ్రంథములేదు. శ్రీ చిరంతనానంద స్వామిలవారు, “శ్రీ వివేకానంద జీవిత చరిత్ర” వ్రాసి మనకా కొరతను తీర్చారు.

ఈ పుస్తకము అతివశూన్య. ఇది మద్రాసు, ఆంధ్ర, అన్నామలై విశ్వద్యాలయముల “ఇంటర్మిడియేట్” నకు ఉపపాత్య గ్రంథముగా ఇది వరలో నియమింపబడినది.

వీరేశ్వరాంశ సంభూతుడగుటవలన తల్లి భవనేశ్వరీదేవి ఇష్ట ప్రకారము జననకాలమున శ్రీ వివేకానందులకు “వీరేశ్వరుడని” పేరు పెట్టిరి. తరువాత “నరేంద్రనాథ్” అని నామాంతరము బడసెను. తదుపరి శ్రీ రామకృష్ణ శిష్యత్వముచే జ్ఞానోదయము నొంది, “నరేంద్రుడు” శ్రీ వివేకానంద స్వామి యాయెను.

ఇవిధముగా, శ్రీ వివేకానందుల బాల్యదశ, విద్యాలయ జీవితము, శ్రీ రామకృష్ణులవద్ద శిష్యత్వము, తదుపరి చేసిన వివిధ దేశ పర్యటనలు, శిష్యులకు చేసిన ఉపదేశములు— అన్నియు సవిస్తరముగా శ్రీ చిరంతనానందస్వామిలవారి గ్రంథములో వ్రాయబడినవి.

“శ్రీ వివేకానంద జీవితచరిత్ర” రచనాశైలి చాలా మనోరంజకముగా ఉంది. విషయ రచన ఉత్కృష్టము. చదువుట ఆరంభించిన నడక చక్కగా పోతుంది. ముందుముందు ప్రకరణాలలో ఏమివ్రాశారో అని కుతూహలంకలుగుతుంది. పుస్తకం చదువుతూంటే, ఈ పుస్తకంలోని 425 పుటలు ఒక్కసారిగా చదివేసేవరకూ నిలిపివేయాలనిపించదు.

శ్రీ చిరంతనానందస్వామి ఈ పుస్తకంలో తగినంత పాదదీపికలు జేర్చి రమ్యంగా రచించారు. వారెంతయో అభివందనీయులు. ఈ గ్రంథము అందరి గృహములయందు నుండవలసినది.

పుస్తకములో అచ్చుకూడా చాలా ఒప్పుగానుంది. వెల గ్రంథ విషయాలకు తగినట్లుంది.

* * *

శ్రీ హి త్రై పిణీ మండలి, బాపట్ల

పై మండలి యిరువదియవ వార్షికనివేదిక మా కార్యాలయమున జేరినది. ఇందు 30-7-51 న జరిగిన వార్షిక సభ, నూతన కార్యవర్గ సభ్యురాండ్రు పేర్లు, చందా వివరములు, సంవత్సరాదాయ వ్యయపట్టిక, గ్రంథాలయము, చికిత్సాలయము, నాట్య సంగీత తరగతులు, వ్యాయామక్రీడలు, సభలు, సమావేశాలు, మున్నగు వానిని గూర్చి వివరింపబడ్డది. అన్ని విధాలా మండలి అభివృద్ధి పథాలో పోవుచుండుట సంతోష విషయము. ఇందలి వివాద విషయములో సభ్యురాలగు కర్లపూడి కమలాదేవిగారికి, నిర్వాహక వర్గానికి జరిగిన తగాదాకు అంత ప్రాముఖ్యతనిచ్చి మాడుపేజీలకు పైగా వివరించుట ఆనవసరమేమో!

—గి. లక్ష్మీ కాంతమ్మ.

వచ్చే యెన్నికలలో రమారమి రి కోట్లమంది స్త్రీ ఓటర్లు. అయితే, దీనికి సంబంధించిన తగు విద్య లేక యెన్నికలలో వారి బాధ్యత, యింకా పెక్కు మంది స్త్రీలకు బోధపడలేదు. కొన్ని ప్రాంతాలలో స్త్రీ ఓటర్లు పేర్లు లక్షలుగా రిజిస్టర్లనుండి తొలగించవలసి వచ్చింది, వారు తమ పేర్లను సరిగా చెప్పని కారణంవల్ల—ప్రాంతీయ సంఘ మర్యాదల ననుసరించి, ఫలానావారి భార్యననో, లేక ఫలానావారి కుమార్తెననో మాత్రం చెప్పి, వారి నామ ధేయాన్ని వెలిబుచ్చని కారణంవల్ల బీహారు మొదలగు ప్రదేశాలలో, అధిక సంఖ్యాకంగా స్త్రీలు ఓటర్ల జాబితాల నుండి తొలిగింప బడ్డారు. ఈ కారణంవల్ల, దీనిని గూర్చిన ఉద్బోధ మారుమూలల, కుగ్రామాలలో జరిగేటందుకు స్త్రీ సమాజాలు పూనుకోవాలి.

టటింగ్ జరిగే సందర్భంలో

1. పరదా ఉన్న స్థలాలలో, స్త్రీలకు ప్రత్యేకంగా పోలింగ్ బూత్సు ఏర్పాటు చేయాలని,
 2. పరదా అంత కట్టుదిట్టంగాలేని స్థలాలలో, స్త్రీలు, పురుషులు, వేరు వేరుగా ఒకే పోలింగ్ బూత్ లో ఓటింగ్ జరిపేటట్లు చూడాలని,
 3. అసలే పరదాలేని ప్రాంతంలో, ఎటువంటి ప్రత్యేక ఏర్పాట్లు చేయ నవసరము లేదని,
- స్థానిక ప్రభుత్వాలకు తెలియ పరచినట్లుగాను, ఫిఫ్ యెలెక్షన్ కమిషనరుగారు ప్రకటించి యున్నారు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ

స్త్రీల విద్యా, విజ్ఞాన, సాంస్కృతిక, ఆర్థికోన్నతికై 16 సం॥ పైగా కృషిచేయుచున్న జాతీయ సంస్థ.

ఇందు

విద్యాశాఖ	—	ఆంధ్ర మహిళా పత్రిక
పారిశ్రామిక శాఖ	—	నర్సింగ్ హోమ్
కళాశాఖ	—	ముద్రణశాఖ

సారస్వత, క్రీడా, గ్రంథాలయ, క్లబ్బు శాఖలు, సభ్యురాండ్రుగాజేరి యీ సేవా సంస్థను పోషించండి.

—ఆంధ్రమహిళాసభ

ఆంధ్ర మహిళాసభ

పారిశ్రామిక విద్యాలయము

చేనేత వస్త్రములు :—80, 60 సంబరు చీరలు, ధోవతులు, సన్నటి, ముతక నేత తువాళ్లు, దుప్పట్లు, నవారు, సాదా, సార్లగుడ్డలు, ఇక్కడ తయారగుచున్నవి.

ఇకమీద :— వివిధ రంగులలో, నేత, అద్దకపు పనులు ఇక్కడ జరుగును.

ఇంకా :— స్త్రీలకు, పిల్లలకు, వివిధ రకముల దుస్తులు, రకరకముల ఎంబ్రాయి డరీ లేను అల్లికపనులు ఇక్కడ చేయుచున్నారు.

ఇక్కడ తయారైన సామాన్లు కొనిగాని, మీకు ఇచ్చవచ్చిన సమూహాలలో దుస్తులు పురమాయించిగాని, యీ సంస్థను పోషించండి.

మీ సహకారము అమూల్యమైనది.

మీ రిక్కడ వెచ్చించిన ధనము, బీదయువతుల విద్యనిమిత్తము వినియోగింపబడు చున్నదని మరువకండి.

కరిస్పాం డెంటు

ఆంధ్ర మహిళాసభ పారిశ్రామిక శాఖ.

ఆంధ్ర మహిళ

సచిత్ర మాస పత్రిక

సంవత్సర చందా—రూ. 1—0—0 లు.

స్త్రీ రచయితలు ఈ అవకాశమును పురస్కరించుకొని, విజ్ఞానయుతమైన తమ అమూల్య రచనలను పంపించండి.

స్త్రీ విద్యాభిమానులు—స్త్రీల విద్యా సంస్కృతుల అభివృద్ధికై కృషిచేయుచున్న యీ పత్రికను పోషించండి.

సంపాదకురాలు

ఆంధ్ర మహిళ.

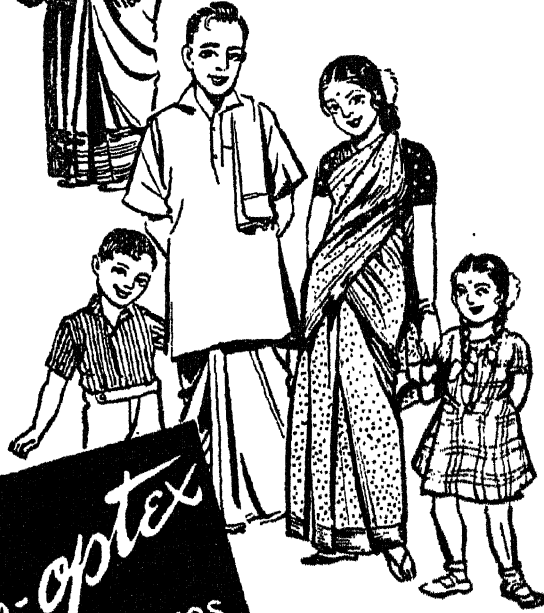

కో - ఆ ప్టె క్స్

వస్త్రములతో

క త క త లా డు చు న్న

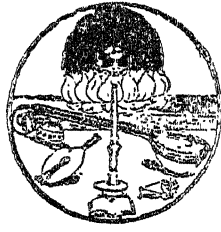
కు టు ర బ ము

H.1.

మద్రాస్ హింద్ లాం వీవర్స్ ప్రొవిన్షియల్
కో - ఆ ప రే టి వ్ సొ సై టీ లి మి టె డ్
ఎ గ్యూ రు :: మ ద్రా సు

ఆంధ్రమహిళ

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఆంధ్ర మహిళా సభ వారిచే స్వంతంగా స్థాపించబడినది

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఇక్కడ

గ్రంథములు, కరపత్రములు, రసీదులు, ఆహ్వాన పత్రములు మొదలయినవన్నీ

తెలుగు, ఇంగ్లీషు భాషలలో ముద్రించబడును

విద్యార్థినులకు ప్రెస్ పనులు నేర్పటానికి క్లాసులుకూడ ఏర్పాటు చేయబడినవి

మీ అచ్చుపనులు ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్‌లో చేయించి

సంస్థకు సహకరించిన వారవుతారు.

ఇతర వివరములకు :

ప్రెస్ మేనేజరు,

ఫోన్ నెం. 86322

14 ద్వారక, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

స్త్రీల విద్యా, విజ్ఞాన, సాంస్కృతిక, ఆర్థికోన్నతికై 16 సం॥ పైగా కృషి చేయుచున్న జాతీయ సంస్థ.

ఇందు

విద్యాశాఖ

—

ఆంధ్రమహిళ పత్రిక

పారిశ్రామిక శాఖ

—

నర్సింగ్ శాఖ

కళాశాఖ

—

ముద్రణశాఖ

సారస్వత, క్రీడా, గ్రంథాలయ, క్లబ్బు శాఖలు.

సభ్యుర్రాండ్రుగా జేరి యీ సేవాసంస్థను పోషించండి.

—ఆంధ్ర మహిళా సభ

ఆంధ్ర, సీడెడ్, నైజాంలలో
విజయవంతముగ
ప్రదర్శింపబడుచున్నది

హిందూ పారి-1

ప్రతిమ

....దర్శకత్వం....
వేదాంతం రాఘవయ్య

ఈ చిత్రం... పద్మవేక్షణ... సముద్రాల... సంగీతం... సుబ్బరామన్
భార్య... బి. యస్. రంగారావు... కళ... వాణి... గాడగారి

పార్థసారథి

TA

ఆంధ్ర, సీడెడ్, నైజాం
పార్థసారథి

మేనూర్
అమృత్ పిక్చర్స్

తీవి, మర్కాదలతో కూడిన విజయనగరం

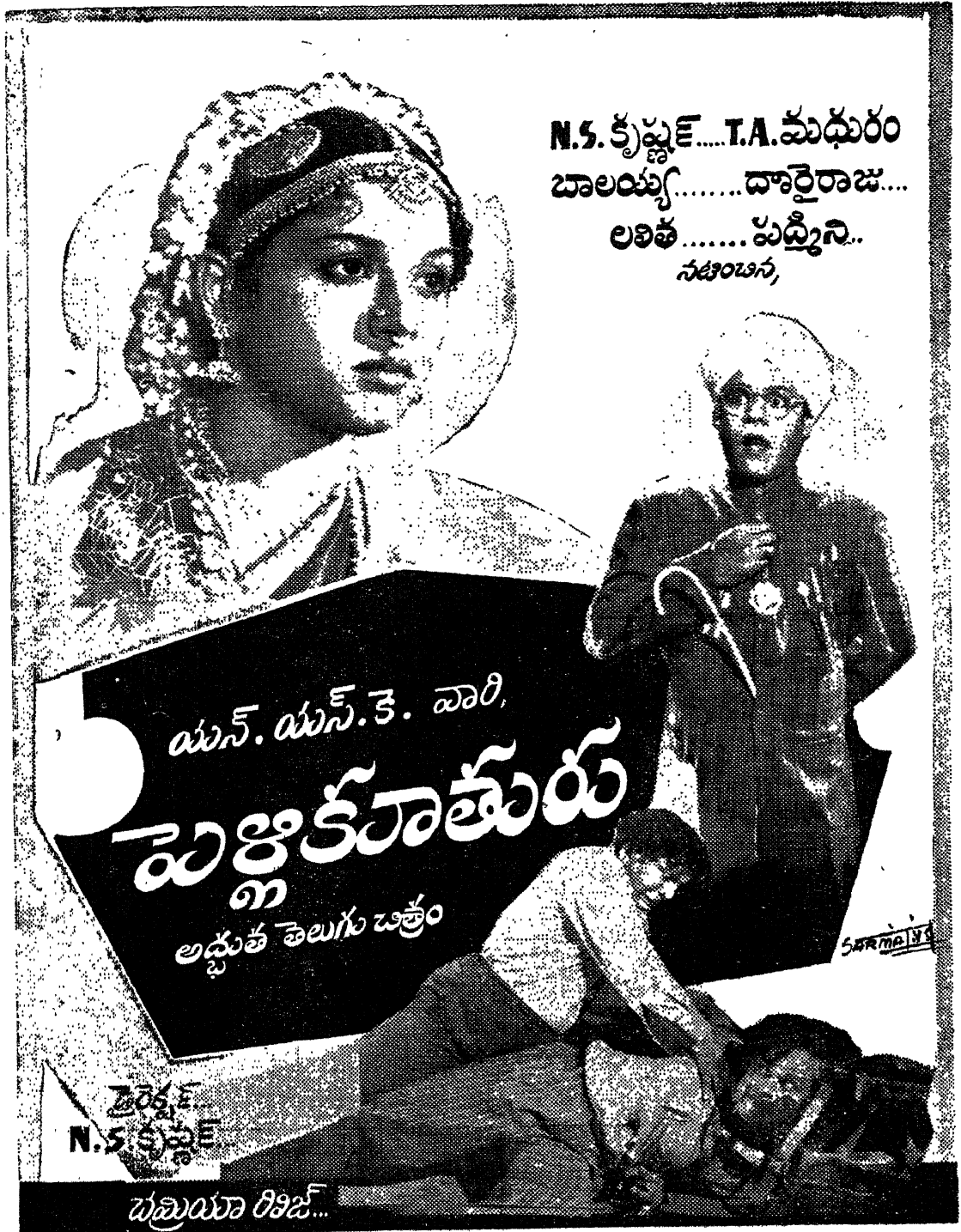

చూడగలం

సౌందర్యమేగమైన
ఖిటాప్
వాయిల్

ది ఖిటాప్ మిర్స్, బైకల్లా, బొంబాయి, అపేను : లక్ష్మి బిల్డింగ్, బిల్డర్స్ ఏయర్, బొంబాయి.
 బిల్డింగ్ పాపు : మూర్తి శేఖ మాస్కెట్, గోవింద్ చౌక్, బొంబాయి - 2.

అ క్షో బ రు వి డు ద ల !

Distributors for Andhra, Ceded, Nizam and N. India.

CHAMRIA TALKIES DISTRIBUTORS

VIJAYAWADA—GUNTAKAL—SECUNDRABAD

స్థాపితం : 1928.

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్

(షెడ్యూల్డ్ బ్యాంకు)

హెడ్డాఫీసు :
మచిలీపట్టణము.

చెల్లింపబడిన మూలధనము, రిజర్వులు రు. 37,45,000 పైబడినది.
అమలునందున్న వ్యాపారము రు. 6,00,00,000 మించినది.

మద్రాసులో బ్రాంచీలు :

మైలాపూర్ ఆఫీసు :
77, కచ్చేరి వీధి.

మద్రాసు (బాంచి :
322-23 లింగిచెట్టి స్ట్రీట్.

త్యాగరాయనగర్ ఆఫీసు :
81/82, పాండి బజారు.

ఇతర బ్రాంచీలు :

అనకాపల్లి, చీరాల, ఏలూరు, గుడివాడ, గుంటూరు, కాకినాడ, మచిలీపట్టణము, నరసారావుపేట, నెల్లూరు, ఒంగోలు, రాజమండ్రి, శ్రీకాకుళం, తెనాలి, తుని, విజయవాడ, విశాఖపట్నం, విజయనగరం (సిటీ), అమలాపురం, అరంధల్పేట (గుంటూరు), బాపట్ల (గుంటూరు జిల్లా), భీమవరము, గవర్నరుపేట (విజయవాడ), గూడూరు (నెల్లూరు జిల్లా), పాలకొల్లు.

నవ్ ఆఫీసులు :

ఆముదాలవలస (శ్రీకాకుళం జిల్లా), చల్లవల్లి (కృష్ణా జిల్లా), దుగ్గిరాల, గొల్లప్రోలు, జగ్గయ్యపేట, మహారాణిపేట (విశాఖపట్టణము), పార్వతీపురం, పెదవ (కృష్ణా జిల్లా), పెద్దాపురం, విఠాపురం, రామారావుపేట (కాకినాడ), సాలూరు, సామర్లకోట, తిలారు (శ్రీకాకుళం జిల్లా), తిరువతి, వినుకొండ, కర్నూలు, నరసన్నపేట, ఇచ్ఛాపురం (శ్రీకాకుళం జిల్లా), అన్ని విధములైన బ్యాంకింగు వ్యాపారములు, ఫారిన్ ఎక్స్చేంజి సహా కొనసాగింపబడును.

తాడేపల్లి శ్రీరాములు,
మేనేజింగ్ డైరెక్టరు.

ఏలేళ్ళరపు రామచంద్రమూర్తి, యం.ఏ., సి.ఏ.ఐ.వి.వి.,
జనరల్ మేనేజరు.

బిడ్డల లివరు అండు స్లీపును వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ అమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లీవరు అండు స్లీపును వ్యాధులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండా గుణమిచ్చును. నా వైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరిశీలించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు ఔషధములుగూడ యిది వరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట పైవాటివెల్ల విసర్జించి దీనినే హెచ్చుగ వాడు చున్నాను. అమోఘముగ నిట్టి మహదౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లవారి వంశము స్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కావేరిపాకం.

వివరములకు :

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు & బ్రదర్లు,
నెం. 19, దక్షిణమాడావీధి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి :

నెం 7, సారంగపాణి కోవిల్,
తుర్కపేట.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి :

నెం 15, పుగళై పిల్ల వీధి,
తెప్పకోలం.

అన్ని మందుల షాపులలోను దొరకును.

నేడే చూడండి!

ఆంధ్రదేశమున కొక సరికొత్త చిత్రము!

నూతన వాతావరణము

నూతన సంప్రదాయము

నూతన నటీనటులు

కె.కె.ప్రాడక్షన్స్ & థియేట్రల్ షిప్స్ వారి

జీవితనౌక

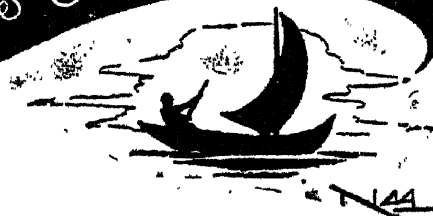
త్రులుగు

కీరళ ప్రాంతములకు చెందిన
ఒక రసవత్తుర సాంఘిక చిత్రము...

విజయవాడ	- లక్ష్మి	రాజమండ్రి	- జయ
గుంటూరు	- సరస్వతి	నెల్లూరు	- శేషమహర్
తెనాలి	- రత్న	కర్నూలు	- చంద్
మచిలీపట్టణము	- మినర్వా	జిల్లూరి	- రాయ్
వాంగోలు	- జయరాం	అనంతపూర్	- రమణీ
	కాడపల్లిగూడెం	- శ్రీకృష్ణబాలాజీ	

ఆంధ్రదేశమున ముఖ్యకేంద్రములలో ప్రదర్శింపబడుచున్నది!

Released through THE VAUHINI PICTURES LTD.,
MADRAS...VIJAYAWADA...GUNTAKAL

ఈమె సిఫారసు

అంధ్ర

వారి మనులకు
దివ్యావధలు

మునుబాధల నొలిగించు
వదన శక్తులు పరిచేయును
గర్భప్రాసముల నరికట్టును
పండ్యశ్చయ దూఢిచూపును

వొయ్ కొట్టు : ఏ బాకులపై నెనా, తనా,
కేసరిమట్టిరం లిమిటెడ్.,
మద్రాసు 14

నైజాము, ఆంధ్ర, తమిళ, జిల్లాల

ఏజంట్లు :

శ్రీ సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు
బంపురం, సికింద్రాబాద్, బెజవాడ,
మధుర.

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన

మెహతా వారి

విశేష ఔషధములు

1. శుందరి ఎలిగ్జిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను పోగొట్టును, గర్భాశయరోగ అనుపమ నివారిణి.
 2. ఫాస్ఫరస్ ఆయిల్ :—బాధ నివారణకు సాటిలేని తైలము.
 3. మస్తానాపిల్పు :—సాధారణబలహీనత, క్లిష్టనొప్పలు జ్వరములన్నిటికి అమోఘముగా పనిచేయును.
 4. ద్రాక్షసవము :—(బంగారము, మకరధ్వజము కలిపి నది) రక్తమును శుద్ధిపరచునటువంటి, అజీర్ణము రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము.
- కెమిస్ట్రులందరివద్ద దొరకును.

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.

250, China Bazar, Madras.

సిద్ధామృత

లేహ్యము

శేరు డబ్బి 4—0—0

(పోస్టేజి ప్రత్యేకము)

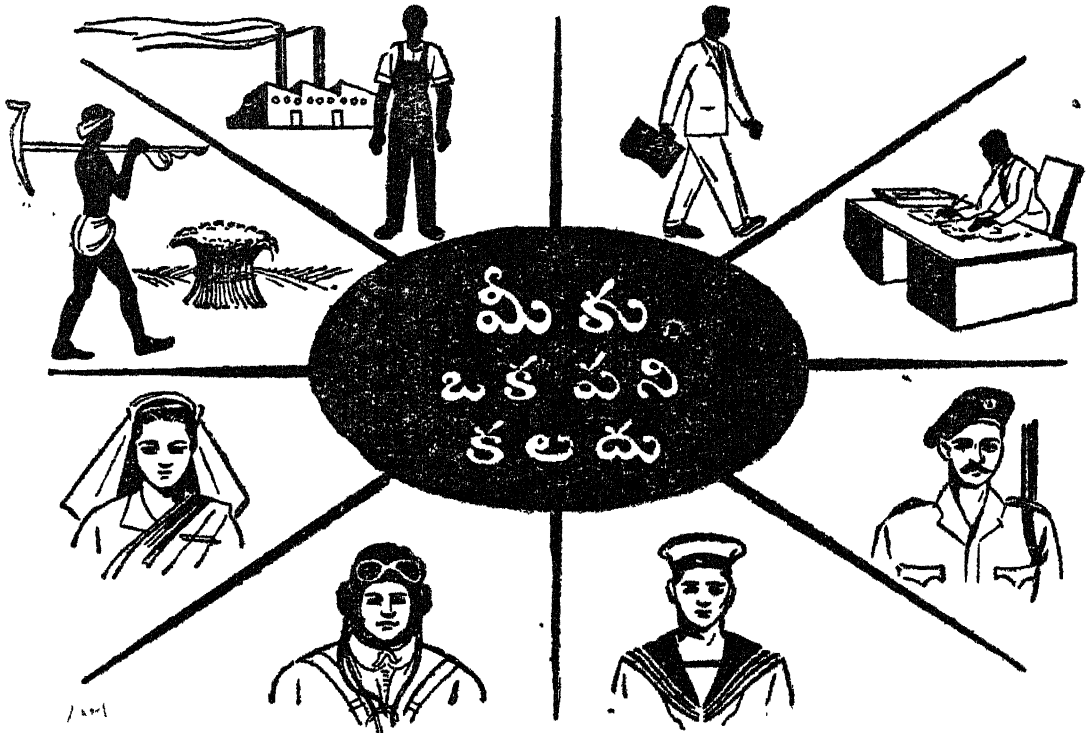
రూ 4/- ముందుగా పంపిన పోస్టు,
పాకింగు ఖర్చులు లేకుండా రిజి

స్టరు పార్సులుగా పంపెదము.

రక్తవృద్ధి, ధాతుపుష్టి, అజీర్ణహర, బలకర, తేజోకర పదార్థముల సారమును శరీరమునకు చేర్చునట్టి అమృతా హారమైన యీ లేహ్యము సమస్త జనులకును వర్తప్రసాద ముగా భావింపదగియున్నది.

బలము, తేజస్సు, శీర్షశక్తి, రక్తశుద్ధి, సరములు, మెదడు, జ్ఞాపక శక్తి, ఉత్సాహము—ఈ వగైరాలకు దోషధమును ఆహారమునుగూడ అయివున్నది. పిత్తము, అరోచకము, నిక్కాక, మందము, మేహము—వీటికి కూడా ప్రశస్తము. అన్ని తత్వములకును మేలు కలిగించును.

విక్టోరియా డిపో, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

మీరు పొదుపుచేసిన సొమ్ము మీ ఐక్వర్యానికి, దేశాభ్యున్నతికి తోడ్పడునట్లు వినియోగించండి.

ప్రోప్టు ఆఫీసు సేవింగ్స్ బ్యాంకు డిపోజిట్లు చ్వారా, మీరు బాదుపు చేసుకున్న చిన్న మొత్తాలను సులభంగా సురక్షిత మొనర్చుకోవచ్చును. దీనిలో రు. 200 కుపై చాటింగ్ మొత్తాలపై పాటుకు 2% వడ్డీ చేర్చబడుతుంది. ఈ వడ్డీపై ఆదాయపు పన్ను ఉండదు. (రు. 200 వరకు 1½%). మీ ప్రత్యేకావసరాలకు కావలసిన సొమ్మును డిపోజిట్లనుండి తీసుకోవచ్చును.

ఇరవై సంవత్సరాల నేషనల్ సేవింగ్స్

సర్టిఫికేట్లు మీ సొమ్మును 50% వృద్ధి చేస్తాయి. నేడు పెట్టుబడిపెట్టిన ప్రతి రు. 100 యాపాలూ 12 ఏళ్లలో రు. 150 కైతుంది. ఇలాగ మీకు 50% వంతున లభించు అవసర సొమ్ముపై ఆదాయపు పన్ను ఉండదు; మీ మొత్తం రాబడిపై ఆదాయపు పన్ను లేటును నిర్ణయించుటలో ఇది లెక్కించబడదు. అవసరమైనప్పుడు గడువు తూర్తికాక పూర్వమే కొన్ని సులభ మరతుల ప్రకారం సర్టిఫికేట్లను సొమ్ముగా మార్చుకోవచ్చును. ఈ సర్టిఫికేట్లు హెడ్ డిపోజిట్ ఆఫీసులలోను, సబ్ డిపోజిట్ ఆఫీసులలోను లభిస్తాయి.

పది సంవత్సరాల ట్రెజరీ సేవింగ్స్ డిపో.

తోట్లు: తమ సొమ్ముపై పారీనా ఆదాయం

పొంద వలచినవారికి ఇది సర్వోత్తమమైన పెట్టుబడి పద్ధతి. దీనిపై పారీనా 8½% వార్షిక వడ్డీని డిపోజిటరుకు చెల్లిస్తారు; ఈ ప్రతి సంవత్సరం తారి విలాపానికి పంపుతారు ఈ వడ్డీపై ఆదాయపు పన్ను లేదు. మీ మొత్తం రాబడిపై ఆదాయపు పన్ను లేటును నిర్ణయించుటలో ఇది కూడా లెక్కించబడదు. ఇప్పుడు రు. 10,000 డిపోజిట్ చేస్తే, మీకు పారీనా రు. 850 వార్షిక పన్ను బాధలేని ఆదాయం 10 సంవత్సరాలవరకు నిశ్చయంగా లభిస్తుంది. పదేళ్ల గడువుతీరినానే మీ రు. 10,000 మీకు వాపసు చేయబడుతాయి. అవసరమైనచో, ఒక ఏడాది గడిచిన మీదట స్వల్పమైన కొంత డిస్కంట్ ప్రకారం మీ సొమ్మును మీరు తీసుకోవచ్చును. మీ డిపోజిట్లను బాంబాయి, కలకత్తా, ఢిల్లీ, మద్రాసులలోని విజయ్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా ఆఫీసులలోను, ఇతర ప్రదేశాలలో ప్రభుత్వ ట్రెజరీ వ్యవహారాలను నిర్వహిస్తున్న ఇంపీరియల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా బ్రాంచిలలోను చెల్లించవచ్చును.

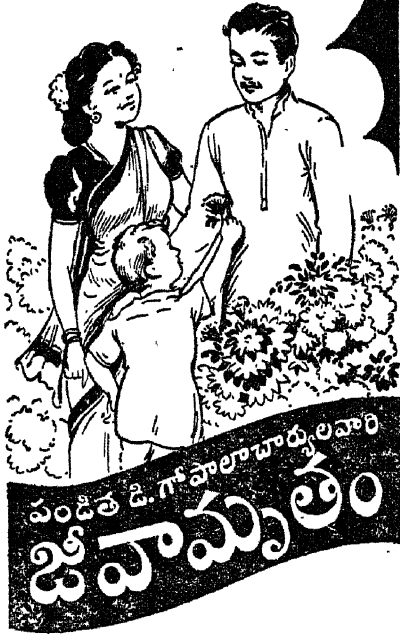
ప్రభుత్వ ఋణాలు: అప్పుడప్పుడు ఈ ఋణాలను

ప్రజలనుండి చందాలవ్వారా వసూలు చేస్తారు. కాగా పెద్ద మొత్తాలు పెట్టుబడి పెట్టగలవారికి ఇది సురక్షితమైన మంచి అవకాశం కలిగి ఉంటుంది.

ఫలితముగల పని

భారత పేపర్ సేవింగ్స్ కమిషనర్, అధికారులకి కాన్ఫిడెన్స్, వార్షిక కాలర్, డిప్యూటీ కమిషనర్

వారి ఆనందానికి
అసలు కారణం

నిత్య వ్యవహారాలలో

నీరసించిన తండ్రికి

జబ్బునుంచి

కోలుకొంటూఉన్న తల్లికి
దినదిన ప్రవర్థమానమౌతూవున్న

బాలునకు జీవామృతము

బలోత్సాహాలను యిస్తూవున్నది

ఆయుర్వేదాశ్రమం ఏమిటేడ్
మదరాసు 17.

అశోకా టాయిలెట్ పౌడరు

తమ తమకు బెళుకులతో వెండితెరకు వెలుగు
వెన్నెలలనిచ్చే ఫిలింతారలకేమి—గృహిణీ ధర్మ నిర్వ
హణమే ఏకైక అత్యుంగగల మహిళామణులకేమి,
ఆటపాటలతో అల్లారు ముద్దుగా పెరిగే చిన్ని పాపల
కేమి, వారు వీరననేల ఎల్లరకు కావలసినది ఒక్కటే!

అది

అశోకా టాయిలెట్ పౌడరు

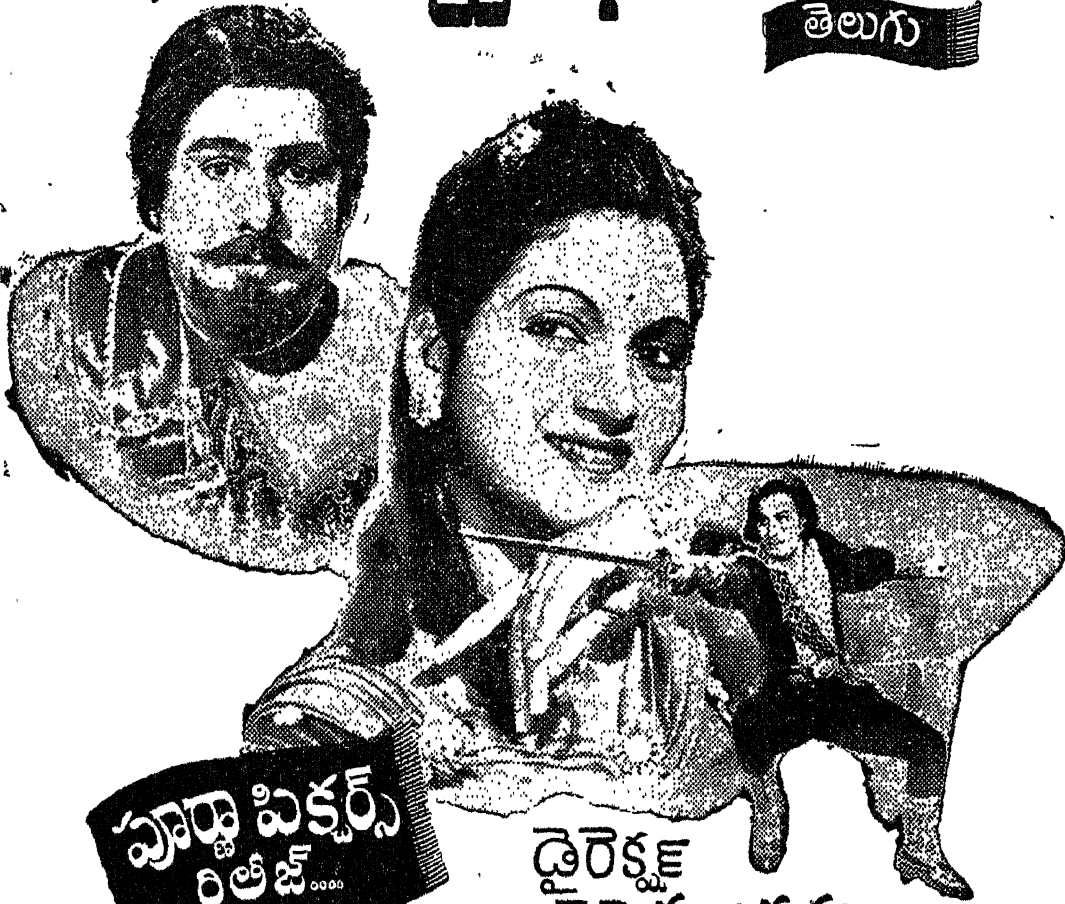
మీరు అనేకమైన పొడర్లు వుపయోగించవచ్చు, కాని
దీనికిపాటి మరొకటి లేదు. దీనిని వాడినచో ముఖమున
కందము నిచ్చును. చర్మమును సుమధుగా నిగనిగలాడు
నట్లు చేయుటే గాక వేసవికాలపు ఉష్ణతాపమునగాని
మీకు హాయినిొసగును. పిల్లలకు దీనిని వాడినచో,
పేలుట, చిడుములు మొదలైనవి లేకుండ చర్మమును
పరిశుభ్రముగా నుంచును.

అశోకా మార్కును గమనించి కొనవలయును.

హాడర్క్ థియేటర్స్ వారి

సర్వాధికారి

తెలుగు

పూర్ణా పిక్చర్స్
రిలీజ్

డైరెక్ట్

T.R. సుందరం

త్వరలో వచ్చుచున్నది

అంధమహిళ

సంపుటి 8

::

అక్టోబరు '51

::

సంచిక 6

ముఖచిత్రం : శారద

చిత్రకారిణి : శ్రీమతి రత్నాల కమలాబాయిగారు

తపఃఫలము	...	సంపాదకీయము
ప్రస్తుత పరిస్థితులు	...	"ధరా"
రాజకీయాలు	...	శ్రీ గోళ్లమూడి రామచంద్రరావుగారు
సేవావ్రతము—(నాటిక)	...	శ్రీమతి కనుపల్లి వరలక్ష్మమ్మగారు
రుద్రమదేవి	...	శ్రీమతి డాక్టరు వారణాసి యశోదాదేవిగారు
బ్రాంఛే సోదరీమణులు	...	శ్రీమతి కొత్తపల్లి లలితగారు
ముగ్గురు పిల్లలు—వెనుకటి సంచిక తరువాయి	...	శ్రీ సౌభాగ్యరావుగారు
అలితకళలు—లతాంగులు	...	శ్రీమతి వి. కె. మణిగారు
విజయ దశమినాడు—(కథ)	...	శ్రీమతి రాజేశ్వరీ పట్నాయక్ గారు
సంభాషణలో పాఠపాటు—	...	శ్రీమతి కె. సుగుణమణిగారు

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., వి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నఘంటమ్మ, యం. యే., యల్. టి.

అంధమహిళా సభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా

ఆరు రూపాయలు

PHONE : 2722

GRAMS : 'NELSONCO'

NELSON & CO.

(THE FINE-ART TYPE FOUNDRY)

ESTD. 1916

TYPE FOUNDERS & PRINTERS' ENGINEERS

62, SWAMI PILLAI STREET, CHOLAI, MADRAS.

POST BOX NO. 452

MANUFACTURERS OF :

Printing Types in English, Telugu, Tamil, Canarese, Hindi, Sanskrit, Devangaree. Urudu, Malayalam, Etc.

SUPPLIERS OF :

New and Rebuilt Treadles, Wharfedales, Paper Cutting Machines, Perforators Miters, Wire Stitching Machines, Lead and Rule Cutters, Brass Rules, Printing Inks Roller Compositions, Printing Wooden Materials, Etc.

త ప ః ప ల ం

అక్టోబరు 2-వ తేదీ నాటికి ఆంధ్ర రాష్ట్రము అవతరించలేదు సరిగదా, కనీసం దానిని గూర్చిన కేంద్రముయొక్క తుదినిర్ణయమైనా ప్రజాసీకానికి సమీపకాలంలో అందగలదన్న ఆశ కూడా సన్నగిలింది. లక్ష్యశుద్ధితో, పవిత్ర అంతఃకరణంతో, స్వామి సీతారాంగారు కొనసాగించిన ప్రాయోపవేశ దీక్ష, పెంకిపట్టని, మొండితనమని, అక్రమమైన ఒత్తిడి విధానమని, కఠిన విమర్శకు గురియై, చెవిటివానిముందు శంఖారావమైనది. దీనికి కారణం వివిధ ఆంధ్ర ప్రాంతాల ప్రజలకు నాయకత్వము వహించుచున్నవారిలో, ఒక ఖచ్చితమైన మాట, ఒక సమగ్రమైన విధానము ఒక స్వచ్ఛమైన లక్ష్యం లోపించటమేనని చెప్పటలో అపరాధముండదు. ఎప్పుడో ప్రజలచే ఎన్నుకోబడ్డమన్న కారణముచే, ప్రజాసామాన్యానికి వారిపై ఉన్న విశ్వాసము పూర్ణానుస్వారమైన యీ రోజుల్లో కూడా, ప్రజల నాయకులం మేమంటూ యింతటి ముఖ్య విషయంలో వారు యిచ్చ వచ్చిన రీతిని కల్పించుకుంటూ, కేవలం స్వప్రయోజన దృష్టితో గిల్లకజ్జాలు పెంచుకుంటూ, రాష్ట్ర నిర్మాణమును గూర్చి యిచ్చవచ్చిన రీతి తీర్మానములు, అభ్యంతరములూ దినమునకొకటిగా, ప్రధాని కందించటంవల్ల స్వామి సీతారాం, వినోబాభావేలవంటి సత్పురుషుల న్యాయబద్ధ స్వార్థ రహిత అభిప్రాయాలను పరిగణించి, ముక్కోటి ఆంధ్రులకు సంతృప్తిని కలిగించగల స్వంత రాష్ట్రాన్ని నిర్మించలేక పోతున్నాడు పండిట్ నెహ్రూ.

భాషా రాష్ట్ర విభజన మన పూర్వలంతా అంగీకరించినదే. వర్తమానములో తల ఎత్తిన వివాదాంశము కాదిది. దీని సిద్ధికై తపస్సు ప్రారంభించిన విరాగి సీతారాంగారు ఇందువల్ల ప్రోత్సహించే సంకుచితబుద్ధి, వెల్లడించే స్వార్థంగాని లేదు. అందూ వివాదగ్రస్త ప్రాంతాలను ఉత్తమ మధ్యవర్తి నిర్ణయమునకు వదలి, మిగతా ప్రాంతాలతో సత్వరమే ఆంధ్ర రాష్ట్రము నిర్మించమన్న వారి కోర్కె ధర్మబద్ధం కాదని ఎవరూ సాహసించి అనలేరు. మదరాసువంటి ద్విభాషాప్రాంతాలు ఏ ఒక్క భాషవారి సొత్తూ కావు గనుక, యితర ద్విభాషా ప్రాంతములవలెనే అండటి సామాన్య

అనుభవానికై ప్రత్యేక రాష్ట్రాలుగా ఏర్పరచి, ప్రజలందఱకూ న్యాయమూ, తృప్తి కలిగించాలనే వారి సూచనలో అధర్మమూ లేదు.

యితటి సుఖమైన సూత్రాలను స్వామి సీతారాంగారు ప్రసాదించినప్పటికీ, ఆంధ్ర నాయకులలో ఏకాభిప్రాయం లోపించినదనే కారణంవల్ల, ప్రధాని నెహ్రూ సాహసించి ఆంధ్ర ప్రజపట్ల న్యాయము జరుపలేకున్నాడు. అందువల్ల స్వామి సీతారాంగారు ప్రస్తుతం తమ దృష్టిని కేంద్రీకరించవలసినది ప్రజలపైనగాని ప్రజానాయకులపైన గాదని, తమ ప్రాయోపవేశమువల్ల ప్రజాహృదయాల్లో తిరిగి తలయెత్తిన స్వాతంత్ర్య జ్యోతిని పోషించవలసినది శాంతియుతమైన ప్రచారమువల్లగాని, తిరిగి నిరశన వ్రతమువల్లగాదని, ముఖ్యంగా వివాదగ్రస్త ద్విభాషా ప్రాంతాలలో, పల్లెపల్లెలో, వాడవాడలో, జరిగే శాంతియుతమైన సత్ప్రచారమే, వారి తపస్సుకు సరియైన ఫల మొనగూర్చగలదనీ, మా అభిప్రాయాన్ని మనవి చేస్తున్నాము. తపస్సువల్ల సాధించలేని పని లేదంటారు పెద్దలు—ఆత్మశుద్ధిగల స్వామి సీతారాంగారి తపస్సు, నిరశనవ్రత రూపంగాకాక, ప్రచార రూపంగా జరిగిననాడు ఫలము తథ్యమని మా విశ్వాసము.

కృతజ్ఞత

ఆంధ్ర మహిళా సభవారు అడయూరు ప్రాంతంలో నిర్మించనున్న శ్రీ శిశువుల సంరక్షణశాల, ఉచిత వైద్యశాల నిర్మాణమునకు, యిదివరలోనే మదరాసు ప్రభుత్వం, సుమారు రూ. 40000/- ఖరీదుచేసే, 21 గ్రాండ్ల స్థలాన్ని విరాళముగా నిచ్చారు. సహృదయుల ధన విరాళములతో యీ స్థలములో భవన నిర్మాణము జరుగుతూ ఉంది.

కేంద్ర ప్రభుత్వపు ఆరోగ్య కాఖవారు ప్రారంభింపనున్న, సంక్షిప్త నర్సులయిడ్, మంత్రసాని విద్యాలను నేర్పించే ప్రథమ సంస్థను మదరాసులో నిర్మించుటకై ఆంధ్ర మహిళా సభవారికి ప్రోత్సాహకరముగా, రూ. 80000/- బ్లాక్ గ్రాంట్ గాను, 5 సం॥ పాటు, సంవత్సరమునకు రూ. 15000/- చొప్పున, యీ సంస్థ నిర్వహణ కను వ్యయము నిమిత్తముగాను, ఇచ్చుటకు కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించినారు.

అంటే, నర్సింగ్ హోమ్ తో పాటు, నర్సులను తయారుచేయు విద్యాశాలకూడ యిందు నిర్మింపబడును.

సంస్థయొక్క నిర్మాణాత్మక కార్యక్రమమునకు యిన్ని విధాల చేయుత నిచ్చి ప్రోత్సహించి పోషించుచున్న కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వములకు మా హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞత.

జి. దుర్గాబాయి

ఆంధ్ర మహిళా సభ ప్రస్తుటోద్ధ కార్యదర్శిని.

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

* “ ద ర ” *

‘ముసుగు వేత, పసుపు పూత’

వెనుకటికొక అమాయకపు పెద్ద ముత్తైమవ. ఉండే దట—ఆమె వృద్ధ భర్త రోగగ్రస్తుడై ఉండటంవల్ల చుట్టు పక్కల అమ్మలక్కలు, ఆమెకు సహాయం చేయాలనే సదుద్దేశంతో, రోగి దగ్గరకు వెళ్లి చూస్తూ వస్తూ ఉండే వారట. ఒకరి కంటే ముందు మరి యొకరు తాజావార్తలు ప్రకటించే ఉత్సాహంతో, ప్రాణంపోయింది పోయిందని, ఒకమారు, ఉన్నది ఉన్నదని మరి యొక మారు చెప్పటం తో ఊహకొకుండా, “ఇదెంత ఖర్చుమే నీకీరాత” అంటూ ఒకమారు ముసుగు వేసి, “నీ కొచ్చిన ఫరవా ఏమీలేదని” వెంటనే పసుపు పూసి, ఇప్ట మొచ్చిన రీతిని ఆ పిచ్చిముత్తైదును వేపించుకు తిన్నారట—సదుద్దేశంతోనే అనుకోండి.

అలాగే ఉంది ప్రస్తుతం మనరాష్ట్ర ఆహార సమస్య— 12 ఔస్సులకు రేషను తగ్గనేతగ్గదు అని అధికార రీత్యా ఒక వార్త వస్తుంది. 16 ఔస్సుల వరకూ రేషను పొచ్చించే నూచనలు ప్రబలంగా ఉన్నాయని ఒక ఉన్నతాధికారి ప్రసంగిస్తారు—కేంద్రం బాకీపడటం వలనో ఇంకెక్కడో అతివృష్టో అనావృష్టికలనో, “అనుకున్నంత ధాన్యపు గింజ రాష్ట్రాని కందకపోవటంవల్ల, రేషనీనుండి రేషన్ షాపులలో 9 ఔస్సులు మాత్రమే ఉయబడునని” ఒక నీసలైన తాజా వార్త ఆ మరునాడే ప్రజలకు ఆశనిపాతంవలె తాకుతుంది. ఈ సంచలనరానికి ఇక యీ గండం గడచినట్టే అన్నవార్త చెవిని సోకి సోకకపూర్వం, “రాష్ట్ర ఆహారస్థితి అందోళన కలిగిస్తూ ఉంది, రేషనీనుండి బియ్యపు రేషను 6 ఔస్సులకు తగ్గింపబడును” అనే దారుణవార్త మొదటి వార్తను దూసి పెట్టాఉంది. ఈ ఆరు ఔస్సుల బియ్యపు గింజల లోనూ, 3 ఔస్సులు వడ్లు, ఇనుక, రాళ్లు, నూకలు వగైరా లతో సమ్మిళితమైన పచ్చి బియ్యం, మరి 3 ఔస్సులు మగ్గి పోయి నలుపెక్కిన ఉప్పుడు బియ్యముతో ప్రజలు నానా అవస్థలూ పడ్డూ ఉంటే, యీ కారణాలవల్ల ఆహారస్థితి విషమిస్తూ ఉన్నదని రాష్ట్ర మంత్రిగారంటూ ఉంటే,

మదరాసు రాష్ట్రానికి ఇంతటితో కొరత తీరిపోయిందని కేంద్ర మంత్రిగారు ఉద్ఘాటిస్తారు—చెప్పేవాడికి సిగ్గు లేక పోతే వినేవాడికైనా ఉండాలంటారు అందుకే మన పెద్దలు!!

అదేమంటే, అందలూ చేపలు తినటం అలవాటు చేసుకోవాలని మున్నీగారు సలహా చెప్తారు—అసలాయనకు బియ్యమే ఆక్కజలేదు. ఏ కొంచెమో కావలసి వచ్చినా ఆ వారడ ఇంకో రుచియైన కేకులు, ఖరీదైన పండ్లు వగైరాలు—ఇలాడబ్బు పొరవేస్తే వచ్చేసరుకు—బోలెడంత ఉన్నంతవరకూ, ఆయనకు మాత్రం చేపలుతినే అగత్యం ఉండ దనుకోండి—అయినా, వ్రతంచెడి అందలూ చేపలు తింటేమాత్రం దానికి రేషను, దానికి బ్లాక్ మార్కెటు, అందలూ తమ దొడ్లలో మురుకు గుంటలు కట్టి తలొక గాలమూవేసి చేపలు పట్టితేనేగాని నిజమైన దేశసేవకులు, అభ్యుదయ గామినులు, నిర్మాణ కార్యకర్తలు కాలేరనే ఉపన్యాసాలు, మల్లీ యిదేగా సౌరభ్యం!!

‘గోరుచుట్టుమీద రోకంటి పోటు’న్నట్లు విశాఖ పట్టణంలో సప్తే జరుగుచున్న బియ్యం అంతా నూకలేనన్న విమర్శకు జవాబుగా, బియ్యం తినేవారందలూ అనాగ రీకులే ననే విచిత్ర అభిప్రాయాన్ని ప్రజలమీదికి సవాలుగా విసిరారు మున్నీగారు—ఇంతటి సవాలును ఇంత నిర్భయంగా వదిలారంటే పేరు అతి విచిత్ర వ్యక్తి అనే అనుకో వాలి—ఎవరో మరి నాగరిక వ్యక్తులు! చేతకాక చేపలు తినే నిర్భాగ్యులో, గతిలేక గడ్డితినే నరపకువులో!!

అయినా, మున్నీగారి పంచవన్న ప్రణాళికలో ఇది కూడా ఎందుకు చేర్చకూడదు! బియ్యం తినేవాళ్లు అనాగరీకులని, అసలు ఆహారం అడిగే వాళ్లు అటవి మనుష్యులకన్నా అభిమాధములనీ—ఒక ప్రచారం ప్రారంభిస్తే, అధికాహా రోత్పత్తికయ్యే ఖర్చులో అత్యల్ప భాగంతోనే సరిపో తుంది. ఒక వంక వ్యయం, మరియొక వంక శ్రమకూడ తగ్గుతుంది—మున్నీగారు యీ సలహాను సమదృష్టితో పరిశీ లింప గలరు.

రాజ కియాలు

* శ్రీ గోళ్లమూడి రామచంద్రరావు *

సెప్టెంబర్ నెలలో మన దేశంలోనూ, విదేశాల్లోనూ జరిగిన రాజకీయ సంఘటనల్లో ఈ కిందివాటిని ముఖ్యమైనవి చెప్పవచ్చును—కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడుగా నెహ్రూ ఎన్నిక—కొత్త కార్యవర్గ నిర్మాణం; జపాన్ శాంతి ఒప్పందంపై సంతకాలు జరగటం; పర్షియా నూనెగనుల్లో ఉన్న బ్రిటిష్ సిబ్బందికి పర్షియా ప్రభుత్వం ఉద్వాసన చెప్పటం; బ్రిటన్ లో ఎన్నికలు నిశ్చయం కావటం; ఆస్ట్రేలియాలో ఒకే పార్టీ నియంతృత్వ స్థాపనకై జరిగిన ప్రతిపాదనలను ప్రజలు భగ్నంచేయటం; హిందూ న్యాయశాస్త్ర సవరణబిల్లును ప్రభుత్వం విరమించ ప్రయత్నించటం; స్వామి సీతారాం ప్రభృతులు ఉపవాసదీక్ష విరమించటం.

* * *

కాంగ్రెసు సంస్థ తప్పదారిలో పడుతున్నదనీ, ప్రజలకు దానిలో విశ్వాసం కలగాలంటే అందులో గట్టి మార్పులు జరగాలనీ, దానికి విఘ్నేశ్వరభూజ కార్యవర్గంలోనే జరగాలనీ పట్టుపట్టిన పండిత నెహ్రూ సెప్టెంబర్ రెవ తేదీన కాంగ్రెస్ అధ్యక్షపదవికి ఎన్నుకొబడ్డారు. దానికి అంగీకరించని టాండన్ అధ్యక్షపదవి నుంచి తప్పుకున్నారు. 16వ తేదీ మధ్యాహ్నం 15 మంది సభ్యులతో పండిత నెహ్రూ కొత్త కార్యవర్గాన్ని ఏర్పాటు చేశారు. పాత అధ్యక్షుడు టాండన్, ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు సంజీవరెడ్డి, తమిళ రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు కామరాజు నాదార్, ఉత్తర ప్రదేశ్ ముఖ్య మంత్రి గోవిందవల్లభ్ పంత్ మొదలైనవారు అందులో సభ్యులు. వెనకటి కార్యదర్శులు వెంకట్రామ్, మోహన్లాల్ గౌతమ్ గార్లకు స్థానం ఇవ్వలేదు.

ఈ మార్పువల్ల కాంగ్రెసులో నిజమయిన మార్పు వచ్చే అవకాశం ఉన్నట్లు తోచదు. ప్రస్తుతం అన్ని రాష్ట్రాల్లోనూ అధికారంలో ఉన్న వర్గాలకు చెందినవారే ఎమ్మెల్యేలు. ఈ కార్యవర్గంలో ఉన్నారు. అందువల్ల ఇప్పుడు రాష్ట్రాల్లో ఉన్న కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలే ఎన్నికలయిన తరువాత కూడా ప్రత్యక్షం కాగలవనీ, వాటి విధానాలను పండిత నెహ్రూ ఆమోదిస్తున్నారనీ చెప్పవలసి ఉంటుంది. ఒక పార్టీ అధికారంలో ఉన్నదంటే, ప్రజా విశ్వాసం ఆ పార్టీ ప్రభుత్వ ప్రతినిధుల మీదనే ఆధారపడి ఉంటుంది. ఈ రోజుల్లో ప్రజలకు కాంగ్రెసు పట్ల విశ్వాసం తగ్గిపోయినదని అంగీకరిస్తే, దానికి ముఖ్య భాద్యత కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాలదేనని కూడా అంగీకరించక తప్పదు. మొదటి అంశాన్ని గుర్తించిన నెహ్రూ రెండవ అంశాన్ని గమనించక పోవటం ఆశ్చర్యమే.

అందుకల్లానే ప్రజా పార్టీవారు ఈ మార్పును ఖాతర్ చేయలేదు. కిద్దాయిగారు మాత్రం వ్యక్తిగతంగా తనకు అయిష్టలయిన వెంకట్రామ్, గౌతమ్ గార్లు కార్యదర్శులుగా విరమించినందుకు 26వ తేదీన సంతోషం వ్యక్తించి, తాను తిరిగి కాంగ్రెసులో జీరవచ్చునని మూచించారు. నెహ్రూ గారి కార్యవర్గాన్ని చూస్తే కేవలం కిద్దాయిగారిని సంతృప్తి పరచటం మినహా ఆయన వేరే సాధించినదేమీ కనిపించదు.

* * *

ఇరుగుపొరుగు దేశాలయిన చైనా, రష్యా, బర్మా, ఇండియాలతో సంబంధం లేకుండా, ఇండో చైనా, మలయా ప్రజలకు విదేశాక్రమణవల్ల తమ అభిప్రాయం ప్రకటించే అవకాశం లేని పరిస్థితుల్లో, జపాను పశ్చిమ

రాజ్యాలతో 'కాంతి' ఒప్పందాన్ని నెట్టెంబర్ రిక తేదీన చేసుకున్నది. దానివల్ల జపాన్ లో అమెరికన్ సాయుధ బలాలు తివ్రపడినవి. చైనాతో వ్యాపార సంబంధాలు మాకు అత్యవసరం కాదని జపాన్ ప్రధాని ఒప్పందం సంతకాలప్పుడు ప్రకటించటంవల్ల, చైనా, జపాన్ లను కలవకుండా విడదీసి 'ఉంచటానికే' అమెరికా నిశ్చయించుకున్నట్లు స్పష్టపడినది. (జపాను వ్యాపారావసరాలన్నిటినీ ప్రస్తుతం అమెరికా సప్లయలే తీరుస్తున్నవి.)

ఈ ఒప్పందంతో ఇండియా ఏకీభవించక వేరే ఒప్పందాన్ని చేసుకో దలచినట్లు ప్రకటించింది.

నెలల తరబడిగా నడుస్తున్న బ్రిటన్, పర్షియాల నూనె తగాదా ఈ నెల 25 తో అసలు పాకానా పడ్డది. నూనె పరిశ్రమను నడిపే సిబ్బందిని—అంటే పరిశ్రమ ఆయావు పట్టును—తమ చేతిలో ఉంచమని బ్రిటన్ పట్టు పట్టగా పర్షియా అంగీకరించలేదు. అంతవరదాకా 'ఎంతో' శ్రేయోభిలాషివలే మధ్యవర్తిత్వం నడిపిన అమెరికన్ మధ్యవర్తి హారిమన్ పర్షియా ఇచ్చిన కడపటి సందేశాన్ని బ్రిటనుకు అందజేయ నిరాకరించారు. సంప్రదింపులు ప్రారంభించకపోతే బ్రిటిష్ సిబ్బందిని వెళ్లగొడతామని పర్షియా బెదిరించ దలచటమే తన నిరాకరణకు కారణమని అన్నారు. అందువల్ల ఈ నెల 22న పర్షియా ప్రధాని ఆ వరకు పెట్టుకుండానే, సంప్రదింపులు ప్రారంభించవలసిందని బ్రిటన్ ను కోరారు. తక్షణమే బ్రిటన్ దానిని తోసివేసింది. అందువల్ల 25న బ్రిటిష్ సిబ్బందిని బహిష్కరిస్తూ ఉత్తరువు చేశారు.

బ్రిటన్ పర్షియాకు వ్యాపార సప్లయలనుకూడా నిలుపు చేసింది. అందువల్ల పర్షియా రష్యాతో వాణిజ్య సంప్రదింపులు జరుపుతున్నది. ఫారోజ్ బా, ఇండో చైనాలతో జోక్యం కలిగించుకుంటున్నట్లూ, కాశ్మీర్ లో జోక్యం కలిగించు కొనటానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లూ, అమెరికా పర్షియాలు కూడా జోక్యం కలిగించుకోవచ్చును. అమెరికా ఈ విధంగా చేయటానికి గల అవకాశాలను గురించి బ్రిటిష్

విదేశాంగ శాఖలోని న్యాయశాస్త్ర నిపుణులు పరిశీలిస్తున్నట్లు ఒక అధికారి వెల్లడించారు.

బలహీనుడిని బెదిరించి చేసుకున్న ఒప్పందపు రాయభారాలను ఇన్నాళ్లు అనుభవించినదానితో తృప్తి పడక, దురాశకు పోయి బ్రిటన్ మొదటికే మోసం తెచ్చుకున్నది.

* * *

1950 ఫిబ్రవరిలోనే ఏర్పాటుయిన బ్రిటిష్ పార్లమెంటు అక్టోబర్ 5న తేదీన రద్దయి, 25న ఎన్నికలు జరుగబోతున్నవి. 18 నెలలపాటు 5 కోట్ల మెజారిటీతో, ఏ తక్షణన కూలి పోతుందో అన్నట్లు లేబర్ ప్రభుత్వం పరిపాలన జరిపింది. కాని ఇంక ఆ ఆశ కూడా లేక ఎన్నికలకు సిద్ధపడ్డది. లేబర్ పార్టీలోనే అభిప్రాయ భేదాలు ప్రబలటం, వెనకటి తటస్థులంతా తమనే బలపరచటం, అనే కారణాలవల్ల ఎన్నికల్లో గెలవగలమని కన్నర్యేటివులు గట్టిగా నమ్ముతున్నారు. వారు గెలిచినా ఆశ్చర్యంలేదు.

1945 లో ఎంతో మెజారిటీతో నెగిన లేబర్ పార్టీకి ఈ దుస్థితి ఎందువల్ల పట్టిందో పరిశీలించటం అవసరం. దేశం అతి తీవ్రమయిన ఆర్థిక, నైతిక సంకటాల్లో చిక్కుకున్నప్పుడు, ప్రజలందరికీ కూడా, అచిక్కలకు మూలకారణం పెట్టుబడిదారీ విధానమేననీ, వాటిని ధనికవర్గ ప్రభుత్వాలు ఎప్పటికీ పరిష్కరించలేవనీ సుస్పష్టంగా తెలిసి వస్తుంది. అప్పుడు సామ్యవాదం ఒక్కటే మార్గమని గమనించిన ప్రజలంతా సోషలిస్టు ప్రభుత్వాలను ఎన్నుకుంటారు. 1931 లో బ్రిటన్ లో మక్షానల్డ్ ప్రభుత్వం రావటానికి అప్పుడు ప్రపంచానంతా ఆవరించిన ఆర్థిక మాంద్యమే కారణం. అట్లాగే 1945 లో బ్రిటన్, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజీలాండ్ లలో సోషలిస్టు ప్రభుత్వాలు రావటానికి రెండో ప్రపంచ యుద్ధం కారణం. కాని ప్రజా విశ్వాసాన్ని సంపాదించలేక పోయినందువల్ల 1950 లో ఆస్ట్రేలియా, న్యూజీలాండ్ లేబర్ ప్రభుత్వాలు ఓడిపోయినవి. బ్రిటన్ లో నెగినా లాభం లేకుండా పోయింది.

బ్రిటిష్ లేబర్ పార్టీ ఈ దశకు రావటానికి కారణాలివి :
(1) ఆర్థిక సంస్కరణలను అమూల్యగ్రంగా జరిపి, తన

వ్యాపారానికి లాభించే చైనా, తూర్పు యూరప్ దేశాలలో వ్యాపారం జరపటానికి బదులుగా, సగం సగం సంస్కరణలను ప్రవేశపెట్టి, చైనా తూర్పు యూరప్ లను చెడనాడు కొనటం (2) అసంపూర్తి సంస్కరణలవల్ల సంస్కరణల ప్రయోజనం రాకపోగా, వాటివల్ల డబ్బు అవసరమై అమెరికాను యాచించే స్థితికి రావటం (3) అమెరికా ఇచ్చే డబ్బుకు లొంగిపోయి, అంతకంతకూ స్వతంత్ర ప్రతిపత్తిని కూడా పోగొట్టుకుని, అమెరికాను మెప్పించటానికి తన శక్తికి మించిన ఆయుధోత్పత్తికి పూనుకొనటం. (దీనివల్ల ప్రజల్లో అసంతృప్తి ఏర్పడ్డది.)

శక్తికి మించి ఆయుధాలను తయారు చేస్తూ, స్త్రీలకు పురుషులతో పాటు సమాన జీతాలిస్తుటానికి డబ్బు లేదని లేబర్ ప్రభుత్వం సాకు చెపుతున్నది.

*

*

*

1950 లో ఆస్ట్రేలియాలో ఏర్పడ్డ కన్ఫ్లెక్టివ్ ప్రభుత్వం కమ్యూనిస్టు పార్టీని నిషేధించగా అది రాజ్యాంగ విరుద్ధమని హైకోర్టు తీర్పు చెప్పింది. అయితే వెంటనే రాజ్యాంగానే సవరించటానికి ఆ ప్రభుత్వం పూనుకోలేదు. ఉన్న రాజ్యాంగాన్ని పట్టి, జనవ్యాకంలలో ప్రజలు అంగీకరిస్తే హైకోర్టు తీర్పును తోసిరాజనేందుకు వీలు ఉన్నది. సెప్టెంబర్ 22న ప్రభుత్వం అట్లా జనవాక్యం జరపగా, అధిక సంఖ్యలో ప్రజలు కమ్యూనిస్టు పార్టీని నిషేధించటానికి వీలు లేదన్నారు. ఎవరికయినా రాజ్యాంగంలో ఉన్న హక్కులకు ఉపయోగించుకునే వీలు లేకుండా చేస్తే, వారిని రాజ్యాంగ వ్యతిరేకులుగా తయారు చేయటమే అవుతుందనీ, అధికారంలో ఉన్న పార్టీని రాజ్యాంగాన్నే మార్చివేయనిస్తే నియంతృత్వానికి దారితీస్తుందనీ ఆస్ట్రేలియా ప్రజలు గుర్తించారు. ఈ గుణపాఠం ఇండియాకూ అవసరమే.

*

*

*

దేశంలో అభ్యుదయ వాదులూ, వారికన్నా ఎక్కువగా స్త్రీలూ, ఎంతో ఆశలు పెట్టుకున్న హిందూ న్యాయ శాస్త్ర సవరణబిల్లు ఎన్నికలలోపల ఆమోదం పొందేట్లు

కనిపించదు. 'ఈ బిల్లు నెగ్గకపోతే, నా ప్రభుత్వమే ఉండద'ని బల్లగుద్ది చెప్పిన నెహ్రూగారే, బిల్లులో అప్రధానమయిన నాలుగు క్లాజులను ఆమోదించిన మీదట చర్చను వాయిదా వేయటానికి అనుమతించారు. మొదట్లో మొత్తం బిల్లుకు వ్యవధిచాలదని చెప్పి, 'వివాహం—విడాకులు' భాగాన్ని మాత్రం విడిగా ఆమోదించదలచారు. కాని తరవాత అదికూడా సంక్షేపించుకున్నారు. దీనికి మహిళా సంఘాలు నిరసన ప్రదర్శనలు జరిపినవి.

*

*

*

ఆగస్టు 16వ తేదీనుంచి ఆంధ్ర రాష్ట్ర స్థాపనోసం ఉపవాస దీక్షసాగిస్తున్న స్వామీ సీతారాం సెప్టెంబర్ 20న, వినోబాభావే కోరికమీద దీక్షను విరమించారు. ఆయన దీక్ష ప్రజల్లో రాష్ట్ర వాంఛను పురికొల్పి, ఒక రిద్దరు నాయకులతో కొంచెం చలనం కలిగించినట్లు కనిపిస్తున్నది. కాని ఎక్కువ మంది ఆంధ్ర నాయకులు ఆయన ఆశయాలకు కూడా తమకు ఇష్టం వచ్చిన ఆర్గాలు కల్పించి వ్యవహరిస్తున్నారు. విభజన సంఘం (1950) నివేదికను పట్టి రాష్ట్రం ఏర్పరచాలని చాలా మంది చెపుతున్నారు, కాని ఆ నివేదికను భారత ప్రభుత్వం ఆమోదించనే లేదు.

రాష్ట్రాల విభజన పట్లనూ, అల్పసంఖ్యాకుల రక్షణ పట్లనూ భారత ప్రభుత్వం దేశమంతటికీ అన్వయించే కొన్ని అభ్యుదయ నూత్రాలను ఏర్పాటు చేసేవరకూ ఈ విభేదాలు పరిష్కారం కావు. విద్యోగాలు, భయాలు నశించవు. కొత్తగా ఏర్పాటు చేసే రాష్ట్రాల విషయంలోనే కాక, అమల్లో ఉన్న బీహార్-బెంగాల్ రాష్ట్రాలకూ, రాజస్థాన్-బొంబాయి రాష్ట్రాలకూ, తూర్పు పంజాబ్-ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రాలకూ ఈ వివాదగ్రస్త ప్రాంతాలు ఉన్నవి. కాబట్టి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఆ సమస్యను న్యాయంగా, ధైర్యంగా ఎదుర్కున్నప్పుడే, దేశంలో నిజమైన సామరస్యం, ఐక్యత ఏర్పడతవి.

నాటిక

సేవావ్రతం

* శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మ *

[ప్రదేశం : వాల్తేరు విశ్వ విద్యాలయం బాలికా వసతి గృహం.

ఒక గుండ్రని బల్లకు మాడు వైపులా ఉన్న కుర్చీలలో ముగ్గురు యువతులు కూర్చుండి వుంటారు. ఖిన్న వదనయై కూర్చున్న శ్యామలకు ఎదురుగా శాంతా, సరళలు కూర్చున్న కుర్చీలు ఉంటాయి. ఆ మువ్వరు యువతులు ఆనాడు జరిగిన విశ్వ విద్యాలయ స్నాతక సభలో డిగ్రీలు పొందారు. వారి వేషభాషలు చాలా సౌమ్యంగా ఉంటాయి.]

శ్యా : శాంతా! సరళా! ఆ భీభత్స భయానక దృశ్యం చూస్తే నా గుండె లవిసిపోయినాయి. ఈనాడు యింత ఉత్సాహానంద మనుభవించినా ఆ దృశ్యం కన్నుల కట్టి నట్టే ఉండి మనస్సుకు వేదన కలిగిస్తున్నది.

శాంత, సరళ : (ఒక్కమాటుగా) అంత మరపురాని దృశ్య మేమిటి శ్యామా!

శ్యా : ఈ కాన్వోకేషన్ నిమిత్తం యిచటికి వస్తున్నాను. బెజవాడవద్ద రైలుఆగింది. ప్రయాణీకుల ఎక్కే దిగే గడబిడ అంతా ఆణిగింది. యింకా నాలుగైదు నిమిషాల్లో రైలుకదలబోతున్నది. ఇంతలో

శాంత : (అత్రంతో) ఆ అంతలో ఏమయింది?

శా : ఒకరాడీవచ్చి మా పెట్టెలో జొరబడ్డాడు. 'ఇది ఆడవాళ్ల పెట్టె దిగు, దిగు,' అని అందరూ అంటూనే

ఉన్నారు. ఆ మాటవాడు వినిపించుకోకుండా ఒక్క ఉదుటునపోయి పెట్టెలో చివరగా ఒక మూల ఒక స్త్రీచాటున నక్కికూర్చున్న ఒక పదహారేండ్లపిల్లను జాప్తుపట్టుకొని, బూతులు తిడుతూ పోదాం రమ్మని యీడ్వటం మొదలుపెట్టాడు. ఆ పిల్ల తన్ను అంటిపెట్టుకొని కూర్చున్న స్త్రీని గట్టిగా పట్టుకొని "అమ్మా పోనేవ్, పోనేవ్" అని ఒక్కటే ఏడ్చు. ఆ స్త్రీ "అయ్యో! కూతురా నేనేమి చేతునే ఆ మాయదారోడు యీడ్వగూడా వచ్చాడ"ని కూతురును కాగలించుకొని ఏడ్చు. ఈ యిద్దరి యేడ్పులు లక్ష్యపెట్టకుండా వాడు యీడ్వటంతో పెట్టెంతా గగ్గోలై పోయింది. అందరం హాడిలిపోయినాము. చాలా మంది వాడిని నానాతిట్లు తిట్టారు. ఏమయితేనేమి అడ్డువచ్చిన తల్లిని గుండె పగిలేటట్టు ఒకతన్నుతన్నీ ఆ పిల్లను రైలుపెట్టెలోనుంచి క్రిందికి యీడ్చుకు పోయినాడు. అతల్లి యేడుస్తూ వెంటదేపోయింది.

సర : అయ్యో! యింతభూరం జరుగుతూ ఉంటే అక్కడ యెవ్వరూ లేరూ?

శ్యా : సరళా! ఎంత పిచ్చిదానవూ! రైలుస్టేషన్ వద్ద అందులో బెజవాడస్టేషన్ వద్ద మనుష్యులకు తక్కువా? అసంఖ్యాకజనం ఉన్నారు. చీమ చిటుక్కుమంటే ప్రత్యక్షమయ్యే పోలీసులుగూడా ఉన్నారు.

సేవలోనే విద్యయొక్క సార్థకత

సేవా వ్రతం

శాం : ఇందరుండి ఎవరూ కాదనలేదా ?

శ్యా : ఎట్లా అంటారు ?

శాం : ఏమి ?

శ్యా : వాడు ఆపిల్ల మొగుడుట.

శాం : అయితే ?

శ్యా : దానిమగడు దాన్ని కొట్టుకుంటాడు, తిట్టుకుంటాడు. ఏమైనా చేస్తాడు.

స : ఎవరు కాదనగూడదా ?

శ్యా : అన్నమాటేగా !

శాం : పాపం ఆమనిషి ఆపిల్ల తల్లి కాబోలు. ఆదూర్భాగ్యుడి బారినుండి తప్పిద్దామని రహస్యంగా తీసుకువచ్చింది కాబోలు !

శా : అవును. వాడు ఆపిల్లను నానాహింసలూ పెడతూ ఉంటే చూడలేక యిరుగుపొరుగువారెవరో యీ విషయం తెలియబరిస్తేవచ్చి పిల్లను పంపమని అడిగిందట. వాడు పంపనన్నాడట. ఆపిల్ల తల్లివచ్చింది మొదలు ఈదెబ్బలు, తిట్లు పడుతూఉండలేను నన్ను తీసుకొనిపోమని ఒక్కటే గోలట. ఆ గోడుచూడలేక ఎట్లాగో గుట్టుగా తీసుకపోదామని ప్రయత్నిస్తే వాడెట్లాగో కనుక్కుని వచ్చి ఆపిల్లను బలాత్కారంగా యీడ్చుకొని పోయినాడు.

స : తనబిడ్డను తానుకాపాడుకొనే హక్కు కన్నతల్లికి గూడాలేదు కాబోలు !

శా : లేదు. లేదు. మన హిందూసంఘంలో వివాహాంతరం స్త్రీకి పెనిమిటే సర్వాధికారి. పూర్తిగా హత్యచేస్తే తప్ప తదితరవిధాలుగా ఎంత హింసించినా రాజకాస నాలుగూడా అతన్నేమీచేయవు. ప్రజలుగూడా ఏమీ అనరు. అతడు జారుడుగానీ, చోరుడుగానీ, త్రాగుబోతుగానీ, యింకా ఎటువంటి దుర్మార్గుడైనాగానీ,

అతను పెట్టినకష్టాలు స్త్రీ పడవలసిందే. వడ్లతో తట్ట ఎండవలసినదనే గదా మనవాళ్ల సిద్ధాంతం.

శాం : ఈ ఆమానుష సిద్ధాంతానికి తలమొగ్గి ఎంతమంది మానవతులు మ్రగ్గిపోతున్నారో !

స : మన భారత స్త్రీలస్థితి చాలా శోచనీయం.

శా : నెమ్మదిగా అంటావా సరళా ! తనకు స్వాతంత్ర్యం వచ్చిందని 1947 ఆగస్టు 15 తేదీని భరతమాత భారత వర్షమంతటా స్వాతంత్ర్యోత్సవం జరుపుకొని జయపతాకాలెగుర వేసుకున్నదికాని, ఆమె అనుంగుబిడ్డలైన పదిహేడుకోట్ల భారత మహిళామణుల దాస్యశృంఖలాలు బిగువు సడలకుండా అట్లాగే ఉన్నాయి. 'నస్త్రీ స్వాతంత్ర్యమర్హతి', అన్నస్మృతి వచనం ఉక్కుచట్టంలాగా అట్లాగే ఉన్నది. స్త్రీ వ్యక్తి గాదట. పురుషుని సొత్తట. పాలముపుట్రు, గొడ్డుగోడ, కొంప గోడి, నగనట్రు, చెంబుతెప్పాల వంటిదేనట.

స : (క్రద్వేగంతో) ఏమిటిశ్యామా, ఇది నిజమే ! స్త్రీ వ్యక్తిగాదా ! హృదయంలేమా !

శ్యా : (దృఢంగా) కాదు. లేదు.

శాం : శ్యామా యిది సహింపరాని దుర్భర దుస్సహ పరిస్థితి సుమా.

శ్యా : అవును. నిజంగా సహింపరాని విషయమే. చూడు ఈ రోజున మనమూ మానవ వ్యక్తులమేనని డిగ్రీలు పుచ్చుకున్నాము. మగపిల్లలకంటే ఉత్తమశ్రేణిలో జయమంది ప్రత్యేక బహుమానాలు గూడా అందుకున్నాము. కాని సంఘంలో మన స్త్రీకి ఉన్న స్థానం తలుచుకుంటే గుండె కుమిలిపోతున్నది. మనవిద్య స్త్రీ జనోద్ధరణకు వినియోగిస్తేనేగాని మనజన్మకు సఫలత లేదనిపిస్తున్నది.

శాం : అవును శ్యామా ! విద్యావతులైన స్త్రీల కర్తవ్యం ఆదే.

సేవ యవ సుఖమైన త్రోవగాదు, భీకరోదగ్ర కంట కావృతము

సేవా ప్రతం

స : ఎటుచూచినా స్త్రీలస్థితి ఎంతో శోచనీయంగా ఉన్నది. బాల్యవివాహాలు మూలముట్టుగా పోలేదు గదా. వితంతువులు బ్రదికే సదుపాయాలు కూన్యం గదా. అశోగ్యరక్షణకు త్రోవలేదుగదా. అకాల ప్రసవాలు, బాలింతచావులు, శిశుమరణాలు, అవిద్య, అజ్ఞానం, అస్వాతంత్ర్యం, కన్యాశుల్కం, వరశుల్కం, ఒకటా స్త్రీ బ్రదుకు ఎన్ని విధాల నలిగి చుళ్ళమై పోతున్నది! ఎన్నోవిద్యార్థి కాంగ్రెసులు యువజన కాంగ్రెసులు జరుగుతూ ఉంటాయి. లెక్కలేనన్ని తీర్మానాలు చేయబడుతూ ఉంటాయి. వరశుల్కనిషేధ మనే ఒక్క తీర్మానంచేసి ఆచరించవలెననే ఉద్దేశం ఏ యువక హృదయంలోను పొటమరించలేదు. ఇందు వల్ల స్త్రీ సంఘానికి జరుగుచున్న అన్యాయం యింతా అంతా కాదు.

శ్యా : అవును కాంతా! యీ అన్యాయాలు చూస్తే మనస్సు తుకతుక ఉడుకుతుంది. ఈ మధ్య మా పినతల్లి కొమార్తె ఒకామెకు పెనిమిటి పోయినాడు. పాపం దానికి పదహారేండ్లు నిండలేదు. అత్తవారు మంచి స్థితిమంతులు. భర్త జీవించి ఉంటే అపైశ్వర్యాలు అనుభవించ వలసినది పిల్ల. అటువంటిది కొమారుడు పోగానే దాని మామగారు ఏడాదికో పుట్టి గింజలు, దొడ్లలో స్నానాల కొట్టుకద్ద ఒక గది యిస్తానన్నాడుట. అదీ మా బాబాయి అడగలేదుట. అడవాళ్ళకేవో హక్కులు రాబోతున్నాయని విని యిది పరిష్కారమైన కేసుక్రింద జమకట్టించ వలెనని ఆ మామగారే ముందుగా కబురు చేశాడుట. ఈ అన్యాయం చూచి మా బాబాయికి చాలా కష్టంవేసి “ఎందుకులేండి మీకంత కష్టం. ఏదోచదువు చెప్పిస్తాను. ఎక్కడన్నా బడి చదువు చెప్పకొని బ్రతుకుతుంది” అన్నాడట. “వద్దువద్దు బావగారు ఆ పని మాత్రం చేయవద్దు. అది మా వంశమర్యాదకు లోపం. అడవాళ్ళు ఉద్యోగం చేయడం మా యింటావంటా లేద”న్నాడట, మామగారు.

స : భేష్. ఈమెకు కూటికి గుడ్డకు లేకపోయినా, పస్తులుండి వారి వంశమర్యాద నిలపాలెగాని, ఉద్యోగం చేసి జీవించరాదన్నమాట. అన్నంపెట్టే పూచీవారికి లేకపోయినా వంశగౌరవం నిలబెట్టువలసిన పూచీ మాత్రం యీమెకు ఒప్పుకెప్పుడు కాబోలు.

శాం : అబ్బో! యిటువంటి వెన్నో! స్త్రీల బ్రతుకంతా దుఃఖభాజనమే!

స : రాజకీయాల్లో మాత్రం స్త్రీలకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మంటూ అనడమేగాని ఒకటో రెండో సీట్లయిచ్చే టప్పటికి బ్రహ్మాండమవుతున్నది. మెజారిటీలేని ప్రాతినిధ్యంవల్ల వీరికి జరిగేదేమున్నది చెప్ప? సమయం వస్తే పార్టీరాజకీయాల్లోకి ఈ స్త్రీలనుగూడా లాగి సుత్రకాయల్లాగా ఉపయోగించడానికి ప్రయత్నిస్తారు ప్రతిపార్టీవాళ్ళూ.

శ్యా : అసలు వోటుహక్కుమాత్రం స్త్రీలు ఏమి ఉపయోగించుకుంటున్నారు? ఇంట్లో మగవాళ్ళు ఎవరికి యివ్వమంటే వారికి వోటు యివ్వడమేగా మనవాళ్ళు చేస్తున్న పని? దీనినిబట్టి ఒక్కొక్క మగవాడికి రెండుమూడు వోట్లు లభించినట్లైందిగాని స్త్రీవిచక్షణ జ్ఞానంతో ఉపయోగిస్తున్నదే?

శాం : పిళ్లకు విచక్షణజ్ఞానం ఉండదని వారి వూహ.

స : అందుకనే స్త్రీలకుముందు విద్యరావాలె. దాంతో విచక్షణజ్ఞానమూ వస్తుంది. అత్యగౌరవమూ తెలుసుకుంటారు. ఆర్థికదాస్యంనుంచి విముక్తి పొందుతారు. అప్పుడు ఈసంజరబద్ధ జీవితం స్త్రీలకు వదిలి పోతుంది.

శ్యా : నగలు చీరలు చూచుకొని మన స్త్రీలు మురుసుకుంటూ ఉంటారు, తమంత భాగ్యవంతులు లేరని. కాని బంగారుతో చేసినా అవి సంకెళ్లే అనీ, పట్టుతో నేసినా అవి ఉచ్చులే అని వాళ్లకు తెలియదు. నిజానికి కూలినాలిచేసి జీవించే స్త్రీలు అనుభవిస్తున్నంత స్వాతంత్ర్యం లక్షాదికార్ణభార్యలూ, ఉన్నతోద్యోగులభార్యలు

సేవా ప్రతానికి త్యాగమే పూజా పుష్పం, శీలమే నివేదన ఫలం

సేవా వ్రతం

అనుభవించడంలేదు. కాని యీలోపం ఈ సంపన్న కుటుంబినులకు తెలియదు. ఆ కాయకష్టపడేవారు చాలాహీనులనీ తాము చాలా గొప్పవాళ్లమనీ భావిస్తూ ఉంటారు. కాని వారు కాయకష్టమే అమృతమంటే తాము జీవితమే అమృతమంటున్నామని వారు తెలుసుకోవడంలేదు. ఇదంతా తెలుసుకోవలసినట్లే శ్రీలక్ష్మి ఎంత సంస్కారం జరగాలె! ఇది సామాన్య పరివర్తనం గాదు.

శాం : అవునుగాని శ్యామా! నాకోక్క విషయం ఆశ్చర్యం కలిగిస్తున్నది ఏమంటే శ్రీలక్ష్మి అభ్యుదయమంటే నూటికి తొంభై తొమ్మిది మంది పురుషులు వ్యతిరేకులుగా ఉంటున్నారు. స్వార్థాపేక్షతోవారు అట్లా ఉండటం సహజమే అనుకుందాము. కాని నూటికి తొంభై తొమ్మిది మంది శ్రీలక్ష్మి గూడా వ్యతిరేకులే చూచావో లేదో!

శ్యా : అవును యుగయుగాలనుండి మన హైందవసారీ లోకానికి పారతంత్ర్య బానిసభర్తం వంట జీర్ణించి పోయింది. కనుపడని పుణ్యంకోసం ప్రత్యక్ష దుఃఖాలు అనుభవించడం పరిపాటైపోయింది. పైగా మూఢ నమ్మకాలు, పిచ్చి ఆచారాలు వృద్ధులలో బాగా పాదుకు పోయినాయి. బిడ్డకు కాస్త జబ్బుచేస్తే మందు యిచ్చే ఆలోచన చేయరు. సోది అడగటమో, ప్రశ్నలు చూడటమో, విభూతి పెట్టించడమో, మంత్ర తీర్థం యిప్పించడమో, దృష్టి తీయడమో, యిదీ తీరు.

శాం : పిల్లలకేమిటి పెద్దవాళ్ల విషయంలోనూ యింతే. బదిరిగడ్డాలవారు, ఊర్బ్వపుండ్రాలవారు, విభూతి కేకల వారు, కావి గుడ్డలవారు, తులసి పూసలవారు, రుద్రాక్ష తాపాలవారు, మంత్ర తీర్థాలవారు, మాయ జడలవారు యింకా మన శ్రీ సంఘంమీద ఆధిపత్యం వహించే ఉన్నారు. నిజానికి పురాణకాస్తులైనా, వేదాంత గురువులనూ, హరికథా దాసులనూ పోషిస్తున్న దెవరు మన శ్రీలక్ష్మి కాదూ? అయితే వాస్తవికంగా వాళ్లు ఎవళ్ల ఏజంట్ల పీళ్లకు అర్థంకాదు. ఈ మాధ్యమంతా నశిస్తేకదూ మన శ్రీ లోకం అభివృద్ధి చెందేది?

శా : అందుకనే మనం మహిళాభ్యుదయ సేవకు పూనుకోవాలి.

స : సేవంటే సులభ కార్యం కాదోయ్. చాలా కష్టాలున్నాయి. ఒక కవయిత్రి ఏమి చెప్పిందో విన్నావూ.

శాం : ఏమి చెప్పింది. అది గూడా నీవే చెప్పు.

స : “పూల మాలల నిచ్చి పూజింప రెవ్వరు

కాని మాటలు పడి కలగవలయు

తోడుతోడుగవచ్చి తోడ్పడ రెవ్వరు

నొంటిపాటుకు నోర్చి యుండవలయు

బహుళధనమున సంభావింప రెవ్వరు

కడుపేద తనమున నడలవలయు

ఒకచోట నుండంగ నొప్పుకో రెవ్వరు

మూరూరు తిరుగుచు నుండవలయు

సేవయన నిట్లు సుఖమైన త్రోవగాక

భీకరోదగ్గర కంటకా వృతముగాన

విహిక సుఖసంపదలపై నాశ వదలి

చేయవలయును నిజ సంఘ సేవ మనము.”

శా : అవును సేవావ్రతానికి విహిక సుఖ భోగాలకు చాలా దూరం.

స : మన శ్రీలక్ష్మి స్థితి ఎట్లా ఉన్నదంటే?

“చదువుకొనినవారి సంఖ్యను జూతుమా

నూటికిద్దరు లేరు బోటులందు

ఆ స్త్రీహక్కుల మాటనరసి చూచెదమన్న

నిరుదేసలరారు నించుకంత

సొంతగా నాణ్ణించి సుఖియింతురన్ననో

చిన్న కాని గడింప చేతగాదు

సంఘబలముచేత సాధింతుమన్ననో

కలిసి వచ్చెడి నేర్పు కానరాదు

అక్కటా యీ భరతభూమి నాడువారు

అభ్యుదయమంచు మార్గంబు నరయకొలిది

దుర్గమారణ్య తుల్యమై తోచుగాని

గమన సౌలభ్య సుపథమై కానరాదు.”

(కరువాయి 33-వ పేజీలో)

రుద్రమదేవి

* శ్రీమతి డాక్టర్ వారణాశి యశోదాదేవి, డి. లిట్. *

కాకతీయ ఆంధ్రసామ్రాజ్యము చాచాపు రెండు శతాబ్దములు ప్రచర్థమానముగ వర్ధిల్లింది. కాకతీయులు చతుర్ధకులజులైనను క్షత్రియ రక్తము మెండుగ బ్రసహించిన వీరావతంసులు. వీరు మొదట పశ్చిమ చాళుక్యుల సామంతులుగ నుండి తదనంతరము స్వతంత్రులైరి. వీరి రాజ్యములో ముఖ్యభాగము ప్రస్తుతము వైజాము రాజ్యము లోని తెలంగాణము. వీరి రాజధాని యిప్పుడు వరంగల్ అనబడు యేకశిలానగరము. గణపతి దేవుడు (క్రీ. శ 1198—1261) రుద్రమ (1261—1295) ల కాలమందు కాకతీయ సామ్రాజ్యము అత్యుచ్ఛదశను అనుభవించెను. కాకతీయ వైద్యములు దక్షిణమున కాంచీపురమును కూడ ఆక్రమించెను. తండ్రి యనంతరము తనకు సంక్రమించిన సామ్రాజ్యరమను, వీవిధమునను తరుగకుండ రక్షించుకొనుట రుద్రమ రాజనీతిజ్ఞతను వేసోళ్ల చాటుచున్నది.

గణపతి దేవునికి సోమాంబకు యిద్వరు పుత్రికలు గల్గిరి. వీరు రుద్రమ, గణపమ దేవులు; వరుసగ కాకతీయ, కొట రాజ్యముల నేలిరి. పుత్రాభావమువలన మహారాజు వీరిద్వరకు రాజ్యభారము వహించుటకు కావలసిన విద్యలన్నిటి యందును తర్ఫీదు చేసెను. రాజ్యము అన్యాయక్రాంతము చేయ నిచ్చగింపక రుద్రమ జన్మించగనే, గురువు విశ్వేశ్వర శివదేశికల యాజ్ఞానుసారము, గణపతి శిశువునకు రుద్రదేవుడని నామకరణముచేసి, పుత్రోదయ మయ్యెనని రాజ్యమున చాటించెను. రుద్రమదేవి యెప్పుడును పురుషవేషమందే యుండెను. గణపతి ఆమెకు యవరాజ పట్టము గట్టెను. ముమ్మడమ్మ అను కన్యను దెచ్చి. ఈమెకు వివాహ తింతు గూడ నడిపిరట. ఆ కన్యను తర్వాత రుద్రమ నిడుదప్రాలి చాళుక్య మహాదేవరాజునకిచ్చి బెండ్లిచేసి, తన కుమార్తెగ జూచుకొనెను. రాజగురు ఆనతిని గణపతి, రుద్రమను తన సామంతుడును చాళుక్యవంశజుడును, కొల్లిపాక పురవరే

శ్వరుడునగు యిందు కేఖరుని పుత్రుడు వీరభద్రున కిచ్చి పెండ్లిచేసెను.

యౌవరాజ్య పట్టాభిషిక్తురై రాజ్యాంగ వ్యవహారముల జక్కబెట్టుచు రుద్రమ, రుద్రదేవ మహారాజునియే సామ్రాజ్య మంతటను వ్యవహరింపబడుచుండెను. ప్రతాప రుద్రీయ ములో విద్యానాథుడు “యోరుద్రోరజతాచరేస్థితిమగా దధాంగ నారిపురా! సోయం సంప్రతి కాక తిశ్వ్యకుశే సర్వాంగ నారిస్థితః” అనెను. అనగా అధాంగ నారియై కైలాసమందున్న శివుడు కాకతివంశమందు పూర్ణముగ స్త్రీకేరీరము ధరించియున్నాడని యర్థము. దీనిని ప్రతాప రుద్రీయ వ్యాఖ్యలో కుమారస్వామి సోమయాజి, సోమ దేవరాజీయమునందు రుద్రమ గణపతి యర్థాంగియని భ్రమ పడిరి. అనేక శిలాతామ్ర కాసనములందును, కొలను అది గణపతి దేవుని శివయోగ సారమందుగల “గణపతి ధరణీ మండలపతి పుత్రి రుద్రమహాదేవి” అను వాక్యమును బట్టి రుద్రమ గణపతుల సంబంధము స్పష్టమగుచున్నది.

ప్రతాపరుద్రీయములో నాటక ప్రకరణములో అంకారంభమున రాజునకు మంత్రికి జరిగిన సంభాషణము ఆ కాలమున స్త్రీపాలన విపరీతమైనందున, ప్రజలను స్త్రీని రాజుగ గ్రహించుటకు తృప్తిపరచుటకే యైనట్లు గన్నడును. రుద్రమహారాజు రంగస్థలమున కేతెంచి కాకతీయుల కుల దైవమైన స్వయం భూదేవుడు భవిష్యత్కాలమున నెట్లు రాజ్యపాలనము చేయవలెనో వుపదేశించుటకై స్వప్నమున సాక్షాత్కరించెనని చెప్పెను. అంతట పురోహితుడు “నీవు స్వయం భూదేవుని సంతానమనిపించుకొను సత్వముగల్గి యుంటివనియు అందువలన తండ్రి కుమారునకు చేయవలసిన విద్యుక్త ధర్మమగు వుపదేశమును స్వయం భూదేవుడు నీకు చేసె”ననియు చెప్పెను. అంతట మంత్రి “అట్లుకాకున్న నిరంకుశాధికారముగల ఒక మహారాజువలె నొక స్త్రీ దేశ

యువమహారాజ్ఞి కాకతీయ రుద్రమదేవి

“యోరుద్రోరజతాచలేస్థితిమగా దద్ధాంగ నారిః పురా ।
సోయం సంప్రతి కాకతీశ్వరకులే సర్వాంగ నారిః స్థితః ॥”

రు ద్ర మ దే వి

మును పాలించుట యెట్లు సాధ్యమగును? కనుకనే యీశ్వర రాంక సంభూతుడైన గణపతి మహారాజు తన దివ్యజ్ఞానము చేత తనకు జనించియుండిన బిడ్డ దేశపాలనము జేయుటకు తగిన గుణవిశేషములు గల్గియున్నదని తెలిసికొని లోక వ్యవహారము కొరకు కుమారుడనియే బ్రకటించి రుద్ర దేవుడని నామకరణము చేసె” ననెను.

రుద్రమ రాజ్యపరిపాలనా విశిష్టత ఆమె శాసనములవల్ల దెలియుచున్నది. క్రీ. శ 1261 లో గణపతి మందర గ్రామమును, రుద్రమ వెలగపూడిని విశ్వేశ్వర శివదేశికునికి దానమిచ్చిరి. ఈ రెంటినిగల్పి దానగ్రహీత ఒక అగ్రహారమును నిర్మించి విశ్వేశ్వరాలయమును, సుత్రమును గట్టించెను. అరువదిమంది ద్రావిడ బ్రాహ్మణుల రప్పించి వారి కొక్రిక్కరికి రెండేసి పుట్లు భూమి, మిగిలిన భూమిని మూడు భాగములుచేసి ఒకభాగము విశ్వేశ్వరునకు, క్రొత్తగా స్థాపింపబడిన కైవవతమునకు, విద్యార్థులకు కల్పియొకభాగము, చివరిభాగము ప్రనూతికాల, ఆరోగ్యకాల, సుత్రములకు యిచ్చెను. మొత్తము భూమి 270 పుట్లు గలదు. వృత్తులబొందిన వారందరు తమ నియత కార్యముల యధావిధిగ నొనర్చుచు వృత్తుల శాశ్వతముగ ననుభవించవలయును. పురుషులలేని వత్తమున స్త్రీలు తమ కార్యముల నితరులచే చేయించుచు వృత్తుల ననుభవించునది. ఏర్పాటులను సరిగ పరీక్షించుటకై యేడాదికి నూరు నిష్కముల చీతముపై నొక స్థానాచార్యుడు నియమింపబడెను. ఇతడు తన పని సరిగ చేయనిపక్షమున స్థానపతులు ఆ పనికి వేరొకని నియమింపవలెనని యున్నది. ఈ విషయములు రుద్రమ మాల్యపుర శాసనమువల్ల దెలియుచున్నవి. పైన చెప్పిన వృత్తి భూములు అనుభవించుటకు హక్కులున్నను, అమ్మ కొనుటకు, కుడువబెట్టుటకు స్త్రీలకు హక్కులు లేకుండెను.

“ఈశ్వర ప్రసాదాద్భుతే నిరంకుశం స్త్రీవ్యక్తి విశేషస్య లోకాధిపత్యం.” అనగా యీశ్వర ప్రసాదమువల్ల స్త్రీకి నిరంకుశ లోకాధిపత్యము వచ్చినదని విద్యానాథుడు చెప్పియున్నాడు. రుద్రమ పురుషనామము వహించుట మొదలుగా యిప్పటికిని రాజవంశములలో స్త్రీలకు అయ్య, అమ్మయ్య అను పురుషనామముల బెట్టుట గన్పడుచున్నది.

ఆంధ్ర మహిళ

రుద్రమకు రాజ్యపరిపాలనలో అతి విశ్వాసముతో తోడ్పడిన మంత్రులు, సామంతులు, ముఖ్యులు కొందరుగలరు. ఇందు లూరి అన్నయమంత్రి రుద్రమకు అల్లుడు; కూతురు రుయ్యమాంబ భర్త. ఇతడు మహామాత్యుడు. బాహుబల సంపన్నుడు; రాజనీతి వికారదుడు. కాకతీయ రాజ్యమునకు యే యుపద్రవము రాకుండ రక్షించెను. రాజనీతిజ్ఞతయందు విశ్వేశ్వర శివుని యపరావతారముగ యితడు ప్రజలచే నెన్నబడుచుండెను. మల్యాలగుండయ క్రీ. శ. 1259 నాటి బూదపూరు శాసనములో శ్రీమన్మహామండలేశ్వర రుద్ర దేవ మహారాజు ఒరంగల్లు మొదలి పట్నముగా ముఖసంకథావినోదంబుల పృథ్వీ రాజ్యము సేయుచుండగా ఆమెకు దక్షిణభుజముగ నుంటినిని చెప్పకొని యున్నాడు. ఇతని వంకిట్లైన మల్యాల వారందరు ఆ కాలమున మహావీరులే; మహాసేనానులే; కాకతీయుల సామంతులుగ విశేష ప్రఖ్యాతి గడించినవారే. జన్మిగదేవుడు రాజద్రోహము జేయబూనిన వారల శిక్షించుచు రుద్రమకు ముఖ్యసేనానిగ నుండెను. త్రిపురాంతకుడు రుద్రమకు ప్రధానిగ, నైన్యాద్యక్షుడుగ నుండెను. ఇతని ప్రకృతిలో కాకతి కులతిలక రుద్రదేవ మహారాజ చరణ నళిన యుగళ సమారాధన అను బిరుదుగలదు. ఇదిగాక బాహుత్తరిని యోగాధిపతి, సమధిగల సకల రాజ్యాధిపత్య మహా విభవ బిరుదులు త్రిపురాంతకుడు వహించెను. గోన గన్నయ సాహిణి వర్ధమాన పురము రాజధానిగ రుద్రమ సామంతుడై పాలించెను.

రుద్రమదేవి తండ్రిచే రాజ్యతంత్ర జ్ఞానము చక్కగ గ్రహించిన దగుటచే యాదవ దండయాత్రలనుండి రాజ్య రక్షణకై రాజధాని శిథిల దుర్గభాగముల బాగుచేయించి, కోటల సురక్షితము గావించెను. రాజధాని చుట్టు గంప కోటను కట్టించి, లోపలివైపు మట్టికోటను గట్టించెను. దీనిచుట్టు పెద్ద అగడ్తను త్రవ్వించెను. భూమి కోటకు 8 గవనులు, 18 దిడ్లు, పుట్టకోటకు 4 గవనులు 8 దిడ్లు, రాతికోటకు 4 గవనులు 8 దిడ్లు, లోపలరాతి సోపానముల పెట్టించి తన బంధువర్తములోని వీరభటుల నుండ నియమించి, తక్కిన బంధువుల రాతికోటకు లోపలివైపున నున్న యిటుక కోటలో నుండ యాజ్ఞాపించెను. కొమ్మకు

రు ద్ర మ దే వి

యిర్వరు, బురుజుకు ఏబడుగురు, దిడ్డికి నూర్వరు, గవనుకు ఏ నూర్వరు చొప్పున వీరభటుల కావలి యుంచెను. గోన గన్నయ ప్రజారక్షణార్థమై రామారు దుర్గమును బలపర్చెను.

రుద్రమ పాలనమున ఆంధ్రదేశమున దేవాలయములు మంచిస్థితియందుండెను. విద్యాసాధుడు, కాకతీయుల వలననే శ్రీకైల, దాక్షారామ, కాళేశ్వరములకు ఘనత వచ్చెనన్నాడు ప్రతాపరుద్ర యశోభూషణములూ. ఒరంగల్లుకు నాల్గుమైళ్ల దూరాననున్న మొగిలి చర్లయను గ్రామమున యేక వీరాదేవి ఆలయము గలదు. కాకతీయులు యీ దేవత భక్తులు. రుద్రమదేవి పలుమార్లు యీ ఆలయ మునకు పోయివచ్చుచుండెను. ఈమె వడ్డపల్లెలో బుద్ధగణ పతిని యారాధించుచుండెను. పద్మాక్షి దేవికి యాత్సవములు జరిపించెను. జన్మిగదేవుని ప్రాతినిధ్యమున పల్నాటి నీమలూ కాలమపూడిలోని సుకేశ్వరాలయమునకు ప్రాకార గోపురములు, దుర్గపట్టణమున గోవిందాధుని ఆలయము కట్టబడెను.

గణపతి, రుద్రమల కాలమున దేశము సుఖిత్వముగ నుండి విదేశములతో ఎక్కువగ వ్యాపారము సాగుచుండెను. బాపట్ల సమీపమందలి మోటుపల్లి చీనా, బర్మా, పారసీక దేశములతో వ్యాపారము నెఱపుచు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. దీన్ని వేలానగరము అను నామాంతరము గలదు. ఈ రేవుపట్న మున క్షీణించిన వ్యాపారమును పునరుద్ధరించుటకై గణపతి

వర్తకులకు అభయ కాసనమిచ్చి, అందు తన జీవితము కన్నను, తనకు తన ప్రజల రక్షణమే యెక్కువ స్త్రీతికరమని వ్రాయించెను. మరియు సుత్రభుత్వముయొక్క ధర్మ రక్షణార్థము యశః కాములై సముద్రయానము విదేశము లతో వ్యాపారముచేయు వ్యాపారులనుండి ఒక్క కూప శుల్కము తక్కువ మరే సుంకము తీసికొనననెను. ఉత్తరము నుండి దక్షిణమునకుగాని, దక్షిణమునుండి పుత్తరమునకుగాని పోవుయోడలూ వాయువశమున యీ రేవున మెగకపట్టిన పక్షమున, సరకులను యోడదొంగలు మ్రుచ్చిలకుండ కట్టడ బెట్టి, వర్తకులు నిర్భయముగ రాకపోకలు సల్పుటకు మార్గముల నేర్పర్చెను. ఎగుమతి, దిగుమతి సరకులపై సుంకము నిర్ణయించెను. ఇట్లు పునరుద్భృతమైన ఈ రేవు పట్నము రుద్రమ కాలమున సుప్రసిద్ధి పెనెను యాత్రికుడగు మార్కోపోలోచే క్లాఫింప బడెను ఈ కాసనము రెడ్ల రాజ్య కాలమున అనపోతారెడ్డిచే తిరుగ వ్రాయించ బడెను.

రుద్రమ దౌహిత్రుడగు ప్రతాపరుద్రుని పుత్రునివలె పెంచి యువరాజును జేసెను. ఇతడు కుమార రుద్రదేవుడన బడుచుండెను. రాజ్యమునందును, సరిహద్దులందును, అపు డెప్పుడు లేచు విప్లవములను అణచుచు శత్రురాజుల నోడించుచు బహుసమర్థతతో చాచాపు ముప్పనియైన సుంక త్వరములు కాకతీయ సామ్రాజ్యమును పాలించి ప్రతాప రుద్రునకు బట్టము కట్టింది మహారాజ్ఞి రుద్రమదేవి.

(అలిండియా రేడియోవారి సౌజన్యముతో)

‘బ్రాంఠే’ సోదరీమణులు

(BRONTE SISTERS)

* శ్రీమతి కొత్తపల్లి లలిత *

ఆంగ్ల సాహిత్యంలో పరిచయం ఉన్న ప్రతివారికీ ఈ పేరు గల సోదరీమణులు పరిచితులే. వారి కల్పనా చాతుర్యంచేత, రచనా నైపుణ్యంచేత వారు విశ్వ సాహిత్యంలో శాశ్వత స్థానాన్ని సంపాదించుకొన్నారు. వైస్రగికమైన ప్రతిభచేత ఈ పేరు సంపాదించు కొన్నారేగాని, వారి సాంఘిక స్థితిగాని, పలుకుబడిగాని, ధనంగాని, వారికి సాయం కాగా సంపాదించు కొన్న పేరు కాదది.

ఛార్లొట్, ఎమిలీ, అనే—అను పేరు ముగ్గురు సోదరీమణులు “పేట్రిక్ బ్రాంఠే” అనే ఒక చర్చి ఉద్యోగి కుమార్తెలు. “హార్ట్” అనే ‘యార్క్‌షైర్’ (ఇంగ్లండు) లోని ఒక గ్రామంలో అతడుద్యోగి. దరిద్రం నాలుగో సోదరిగా పుట్టిన కష్టజీవులు. వీరిలో ఛార్లొట్ (1916—1855) పెద్దది. ‘అనే’ పుట్టిన కొద్ది కాలానికే వాళ్లతల్లి చనిపోవడంచేత సంసారభారం అంతా, పెద్దదైన ఛార్లొట్ మీద పడింది. కుటుంబం పెద్దది. డబ్బులేదు. పైగా శరీరాలలో దీర్ఘనారోగ్యం. తండ్రి వికలాంగుడు. ‘పులిమిదపుట్ర’ అన్నట్లు ఈ కుటుంబానికి తోడు ఎందుకూ కొఱగాకుండా పోయిన ఒక సోదరుడు. అతనిపేరు “పేట్రిక్ బ్రాన్‌వెల్ బ్రాంఠే.” అక్కచెల్లిళ్లకు ఇతనంటే ప్రాణం. అతన్ని అతిగా ప్రేమించి చెడగొట్టినారు కూడా! ఏదో వంశోద్ధారకుడవుతాడని అశించి కష్టనష్టాల్ని లెక్కపెట్టకుండా అతనికి చదువు చెప్పించి పైకి తీసుకొని రావాలని అక్కచెల్లిళ్ల ప్రతం. చదవక పూర్వం ‘కాకరకాయ’ అన్న ఇతడు చదివించిన తర్వాత ‘కీకరకాయ’ అండం మొదలుపెట్టినాడు. చిన్నప్పుడేదో కొంత కళావిషయిక ప్రజ్ఞచూపగా, సోదరీలు అతన్ని రాయల్ ఎకాడెమీ (లండను) నకు పంపినారు. అతడక్కడ విశ్వంఖలంగా తిరిగి అక్కచెల్లిళ్లు తాము

పస్తుండి పంపించేడబ్బు దండుగచేసి ఇంటికి తిరిగి వచ్చినాడు. వచ్చేటప్పుడు తనతో ‘మధుపాత్ర’ను ప్రియురాలిగా తెచ్చుకొన్నాడు. మిగిలిన కాలమంతా తమ ఊళ్లో ఉన్న ‘కల్లుదుకాణాల్ని’ నేవించడంతో గడిపి నిష్ఫలుడైనాడు.

ఇదంతా దరిద్రంతో కుమిలి పోతున్న వారిమీద ‘మూలిగే నక్కపై తాటిపండు’ పడ్డట్లు వచ్చిపడింది. ఇంతే కాకుండా, వారికి ఇరుగుపొరుగు లేకుండా, బాధకలిగించే అంత ఏకాంతంగా జీవించ వలసిన దుర్గతికూడా. ‘హార్ట్’ అనే వాళ్లపల్లె ‘యార్క్‌షైర్’ లో అతినిర్జన ప్రదేశం మధ్య వుంది. భూమి సారవంతమైనదికాదు. వివేరంగా భరించలేనంతగా గాలులు, కాని, ఈ సోదరీమణులు వాళ్ల బాల్యజీవితం అంతా అక్కడే గడపడం మూలాన్ని వాళ్లకి అది స్వర్గంకంటే గరియసి అయింది. వీళ్లముగ్గురిలోను ‘ఎమిలీ’ ఆ ప్రాంతాన్ని మరీ ప్రేమించింది కూడాను. ఆమె ‘విదరింగ్ హైట్స్’ అనే పుస్తకంలో అక్కడ సీనరీని వర్ణించి దాన్ని శాశ్వతం చేసింది. ఆమెకు ఆ వాతావరణం, ఆ పరిసరాలు ఎంత ఆనక శ్యకాలయ్యాయంటే, వాటినివదలి పైకి పోయినప్పుడు ఆమెకు అనారోగ్యం అధికమైందికూడా.

ఇంక పై ప్రపంచంలోకి పోయి జీవనాధారాన్ని సంపాదించు కొనవలసిన అవసరం పెద్దదైన ఛార్లొట్‌కి పట్టింది. ఆమె చదువుచెప్పే దాదిగా ఎర్వడాలనుకొన్నది. ఇది తలచుకొంటేనే నవ్వు వచ్చే విషయం. చిలిపి పిల్లలతో వేగే బలంగాని, ఓపికకాని ఈమెకు లేనే లేవు. పైగా దృష్టిదోషం కూడాను. వంగి, పుస్తకానికి ముక్కు తగిలేటట్టు పెట్టి చదువుతేనే గాని ఈమెకు అక్షరాలు అనేవే కావు. కనుక ఎవరేనా తలపైకి ఎత్తు అంటే, దానితోటే పుస్తకంకూడా ముక్కుకి తగులుతూ పైకి పోయేది.

మైగా ఈమెకు చదువేమీ అంటలేదు. 19 వ కేటాబ్రిలోని చర్చికి సంబంధించిన బాలికల పాఠశాలలు దోషదుష్టములు. ఇలాంటి ఒక పాఠశాలకే ఛార్లొట్, ఎమిలీలు పంపబడ్డారు. చిన్న తనంలో అక్కడ దండానికి ఇచ్చిన ప్రాముఖ్యం బోధనకు ఇవ్వలేదు. నరకంలాగ ఉండేవి అవి. తరువాత ఛార్లొట్ వాని నిజస్థితి తన ‘జేన్ ఐర్’ అనే నవలలో వర్ణించి, ఆ పాఠశాలలను ప్రపంచం అంతా గర్హించు కొనేటట్టు చేసింది.

ఇన్ని ప్రతి కూల విషయాలలో కూడా ఆత్మ విశ్వాసాన్ని, ధైర్యాన్ని కోలుపోక, ఆమె కుటుంబాభివృద్ధి తన ఏకైక లక్ష్యంగా పెట్టుకొని ప్రపంచంలోకి అడుగు పెట్టింది. మిగిలిన చెల్లెళ్లకంటే ఆమె కొంచెం ఆరోగ్యవంతురాలు గనుక ఈ బాధ్యత నిర్వహించడం తన కర్తవ్యం అని నిర్ణయించుకొన్నది. ప్రతిచోట, మొదట్లో అపజయాన్నే పొందింది. కాని ఆమె ధైర్యవంతురాలిని సడలలేదు. ఆమెలో ఉన్న గొప్పకీర్తి ఈ పట్టుదల, కష్టాలను లెక్కచేయక పోవడమే. ప్రతికష్టం ఆమె పట్టుదలని లెట్టింపు చేసింది. కర్తవ్యతాపాలనం ఆమె ఏకైక లక్ష్యం గదా! ప్రారంభించిన కార్యాన్ని మధ్యలో వదలే చవలచిత్తురాలు కాదామె. అనేక నిష్ఫల కృషుల తర్వాత ఆమె ‘బ్రెస్నో’ లో ఒక బాలికా పాఠశాలలో చేరింది. తన యోగ్యతలను అధికం చేసుకోడం కోసం ఫ్రెంచి భాష అభ్యసించాలని ఆమె కుతూహలం. ఆ పాఠశాలలో అనేక ధనవంతుల బాలికలు, రంగు రంగుల దుస్తులతో, ఫాషనులతో ఉన్నవారు, చదువుతుండే వారు. వారిమధ్య సహజ సౌందర్యంలేని, కృత్రిమ సౌందర్యాన్ని కల్పించే దుస్తులేనాలేని, పేద రాలగు ఛార్లొట్ మెలగవలసి వచ్చింది. ఆమె తన కర్తవ్య పాలనం కోసం దృఢసంకల్పం కలదై ఉన్నందువల్ల ఈ చిన్నచిన్న అడ్డంకులు ఆమెను భయపెట్టలేక పోయినవి. అంతిమ జయం తనదే అనే గాఢవిశ్వాసంతో ఆమె, తక్కిన బాలికలపై తన వ్యక్తిత్వ ప్రభావం పడేటట్లు ప్రవర్తించింది. ఆమె అచల దీక్షముందు, మిగిలిన బాలికలు నిలువలేక కడకు ఆమెకు దాసోహవ్యునక తప్పలేదు.

ఈ సంగతులన్నీ ఆమె గ్రంథమైన ‘విల్లెట్’ లో మన హరంగా, కళ్లకు కట్టినట్లు వర్ణింప బడ్డాయి.

ఈ విధమైన పట్టుదల వలననే, ఈ ముగ్గురు సోదరీమణులు, అనేక కష్టముల నడుమ నిశ్చలంగా ఉండి ప్రపంచ విఖ్యాతి పొందిన రచనలు సాగించ గలిగినారు. సంసార పరిస్థితులుగాని, సాంఘిక స్థితిగాని, దేశోద్యోగగాని వారికి అనుకూలంగా, లేనేలేవు. కాని నవనవోన్మేష కాలిని ఆయిన ప్రజ్వవారికి ఎంతేని కలదు. ఆ ప్రతిభచేతనే సాహిత్య లోకంలో ఎన్నడూ చ్యుతంకాని ధ్రువస్థానాన్ని పొందగలిగినారు. ఈ ప్రతిభ చాలా విచిత్రమైనది. సామాన్యంగా ఎవరూ ఊహించ లేనిచోట అకస్మాత్తుగా ఉదయిస్తుంది. దాని ప్రాదుర్భావానికి జాతి, మత వివక్షత లేదు. కుల గోత్రములు అక్కరలేదు. స్త్రీ పురుష వివక్ష అసలేలేదు. కాని ప్రపంచంలో ప్రతి దేశంలోను అత్యుత్తమమైన కళాసృష్టిగాని శిల్పనిర్మాణంగాని, గణిత నైపుణ్యంగాని చూపిన స్త్రీలు తక్కువమందే ఉన్నారు. దీనికి కారణం స్త్రీకి ఆధికంగా పురుషుని కన్నంత స్వేచ్ఛ లేకపోవడం కావచ్చు. మత విషయంగా చూస్తే, మొదటి క్రైస్తవ ప్రచారకులు స్త్రీకి ఆత్మలేదని సందేహించినట్లు కూడా తెలుస్తుంది!

కాని, మిగిలిన విషయాలమాట అటుంచి, భావనా ప్రపంచానికి సంబంధించిన విషయాలను గ్రహిస్తే స్త్రీలు పురుషుల కేమాత్రం తీసిపోరని వ్యక్తమవుతుంది. ఆంగ్ల సాహిత్యాన్ని ఉద్దేశించి వ్రాస్తూ సి. ఇ. ఎమ్. జోడ్ “జేన్ ఆస్టిన్, బ్రాంటీ సోదరీలు, బార్ణి ఎలియట్, కేథరిన్ మాన్స్ఫీల్డ్ మున్నగువారు, ఆంగ్ల సాహిత్యములోని గొప్ప ఊహ రచయితలకు తీసిపోనివారు,” అని అన్నారు.

స్త్రీలు ఇట్టి భావనా ప్రపంచానికి సంబంధించిన రచనలలో పురుషులను మించడానికి గాని, సమం కావడానికి గాని, కారణం ఏమిటని విమర్శకులు వితర్కిస్తూనే ఉన్నారు. చివరికి, స్త్రీలకు పురుషులకంటే, వ్యక్తులుగా ప్రజలను పరిశీలించే ప్రతిభ అధికంగా ఉండడమే అని తేల్చినారు. అందుచేతనే కళ్లకు కట్టినట్లుగా పాత్రలను— అందులో ముఖ్యంగా స్త్రీ పాత్రలను— సృష్టించడంలో

శ్రీరచయితలదే పై చేయి అని తేలింది. ఈ రచనా నైపుణ్యమే “బ్రాంట్” సోదరీమణుల దగ్గర ఉన్నది. చిన్ననాటి నుండి, నిశితంగా పరిసరాలను చూడడం, భావాంబర వీధిలో విహరించడం వీరికి ‘వెన్నతో బెట్టిన విద్య.’ ‘ఛార్లొట్’ నకు పదిహేను సంవత్సరాలన్నప్పడే, ఆ సోదరీమణులు వాళ్ల సోదరుని సహాయంతో ఒక మాసప్రతిక నడిపి చర్చి ఉద్యోగుల్ని ఆశ్చర్య చకితులను చేశారు. అందులోని వ్యాసాలన్నీ వారే వ్రాసేవారు కూడా. గృహకృత్య నిర్వహణం చేసుకొంటూ, తీరిక ఉన్నప్పుడు రచనలు సాగిస్తూ ఉండేవారు. సామాన్య వ్యక్తులవద్ద కనరాని పట్టుదల, కృషి, మనస్సుని తమ పనియందే అగ్నంచేసే శక్తి, వీరియందు ముఖ్యంగా గోచరిస్తాయి.

వీళ్ల ముగ్గురిలోను ‘ఎమిలీ’ మరీ “భావాంబర వీధి విశ్రుత విహారిణి.” వంటుపని అంతా ఆమె వంతు. వంట చేసుకొంటూ ఆమె విద్యా వ్యాసంగం ఎలా చేసేదో ఈ క్రింది వాక్యం చూపుతుంది.

“Anyone passing by the kitchen door might have seen her studying German out of an open book, propped up before her, as she kneaded the dough; but no study, however interesting, interfered with the goodness of the bread, which was always light and excellent.” (Mrs. Gaskell's Life of Charlotte Bronte.)

ఈ విధంగా, విశేషాను భూతులకు అవకాశమే లేని జీవితాలు ఒక కుగ్రామంలో గడుపుతూ కూడా, వాళ్ల ప్రతిభచేత, మానవ జీవితంలోని సుఖదుఃఖాలు, మంచి చెడ్డలు, క్రూర్యం మొదలగు వాటినిగూర్చి అతి మనోహరంగా వ్రాయగలిగినారు. నైసర్గికమైన ప్రతిభా సూర్యుడు తన కిరణాలను ప్రసరింపలేని మానవ హృదయ కుహరం ఉందా! వాళ్ల రచనా పుష్పాలలో ఒక విభమైన, వెగటు కొల్పని, సుగంధం ఉన్నది. రచనకు పుష్పించేది అదే.

వీళ్ల రచన లన్నింటిలోను ఛార్లొట్ యొక్క జేన్ ఐర్ ను, ఎమిలీ యొక్క విదరింగ్ హైట్స్ ను అత్యంతోత్తమ రచనలు. ఆ రచనలు ఎంత విచిత్రాలైనవంటే,

అవి వ్రాసినవారు పిచ్చివారేమో అని కొందరు సందేహించారు కూడా. జేన్ ఐర్ లోని కథ సంగ్రహంగా ఇది. నాయిక అయిన జేన్, పిల్లలకు చదువు చెప్పేవాడిగా ‘రాచెస్టర్’ అనే ధనవంతుని ఇంటిలో కుదురుతుంది. ఆతనికి ఒక పిచ్చిభార్య ఉన్నది. ఆమె ఆ మహా సౌధంలో ఒక నూల నివసించేది. రాచెస్టర్ తన ఇంటిలో ఉన్న జేన్ ను ప్రేమిస్తాడు. ఆమె ఆ ప్రేమను అంగీకరిస్తుంది. కాని అతడు వివాహితుడని తెలియగానే ఆ ఇల్లువదలి వెళ్లిపోతుంది. చివరికి రాచెస్టర్ యొక్క పిచ్చిభార్య తప్పించుకొని ఆ యింటికి నిష్క్రమిస్తుంది. అతడు ఆమెను రక్షించబోయి నిష్పవల్ల కాశ్చితంగా అంధుడవుతాడు. జేన్ అప్పుడు తిరిగి వచ్చి అతన్ని వివాహం చేసుకొని అంధుడైన అతనికి అండగా నిలుస్తుంది. ఇదీకథ. ఈ చిన్న సామాన్యమైన కథను తన ప్రతిభా విశేషంచేత సామాన్యంగా దిద్ది తీర్చింది ఛార్లొట్. జేన్ ఐర్ లో ఛార్లొట్ జీవిత ఛాయలు కనబడును.

ఎమిలీ వ్రాసిన ‘విదరింగ్ హైట్స్’ ఇంకా అద్భుత జనకమైనది. మొదటి పేజీ మొదలు చివరి పేజీదాకా మన చేత ఊపిరి తీయనీదు కూడా! దానిలోని ముఖ్యపాత్ర హాత్ క్లిఫ్ మనిషికాడు. ఒక రాక్షసి. కొందరు విమర్శకులు ఈ పాత్ర, పురుషునిలో స్త్రీలు చూచే రాక్షసత్వాన్ని ప్రతిబింబించేది అన్నారు. అలా అనడంకంటే మానవునిలో—స్త్రీకాని, పురుషుడుకాని—ఉన్న పశుత్వాని కిది ప్రతిబింబం అనడం మంచిదేమో! కాని మనం గుర్తించవలసినది ఒకటి. ఈ సోదరీమణుల నవలలోని పురుషులు సహజ వ్యక్తులుకారు. వారు అతి బలవంతులుకాని, అతి క్రూరులుకాని, అతి మృదుల హృదయులుకాని అయి ఉన్నారు. ఇది అసహజమైన పాత్రచిత్రణం. కాన, స్త్రీ పాత్రలను అతి సహజంగా దిద్ది తీర్చిన పురుషులుగాని, పురుషపాత్రలను నిజస్థితిలో చూపగలిగిన స్త్రీలుగాని తేరని కొందరి ఊహ.

వీరి ప్రతిభనుబట్టి మెల్లిగా కీర్తి రాజొచ్చినది. రత్నం ప్రపంచానికి తెలియజేయబడకుండా ఎంతకాలం ఉంటుంది! వాళ్ల పుస్తకాల్ని ప్రచురించుకొనే విషయంలో

కూడా వాళ్లు చాలా బాధలు పడ్డారు. లండనులో షీధులలో నడవడానికి—అలవాటులేక—వీళ్లు భయపడే వారట! ఈ పుస్తకాన్ని సమీక్షించేవారు, ఈ సోదరీ మణులనుగూర్చి తెలియక, పురుషుల పుస్తకాన్ని వ్రాశారనుకొని, రచయితలతిక్రూరులని వ్రాశారట కూడా! పొర పాటున ఆ సోదరీ మణులపేర్లు, క్యూరెర్ ఎల్లిస్, ఏప్టన్, బెల్ అని ప్రచురింప బడ్డాయట! ఇన్ని కష్టాలు పడ్డా, వివరికి దిగ్విజయం సాధించారు. గింజలో ప్రాణం ఉంటే, మొక్క మొలవడం ఆలస్యం కావచ్చు కాని, అనుకూల పరిస్థితులేర్పడ్డప్పుడు అసలు మొలవడం మానేస్తుందా! వారి కీర్తి బీజం—మొలక ఎత్తి, ఆకులేసి మొగ్గదాడిగి—క్రమక్రమంగా మహా వృక్షమై సాహిత్య క్షేత్రంలో కాశ్యతంగా నిలిచిఉంది.

ఇట్టి ఉత్తమ రచనలు చేసిన స్త్రీలను గూర్చి మనకి చాల తక్కువగా తెలుసును. పాశ్చాత్య రచయితలను గూర్చి అసలే తెలియదు. వారి రచనలు మన భాషలోనికి పరివర్తించ బడక పోడమే దీనికి కారణం. స్వతంత్ర రచన చేయడం ఎంతకష్టమో, ఉత్తమ అనువాదం చేయడం కూడా అంతకష్టమే. పాశ్చాత్యులలో ఫిడ్జెరాల్డ్ మొదలగు వారికీర్తి వారి అనువాదాలవల్ల వచ్చినదే, కనుక అనువాదం,

అపకర్ష హేతువనుకోకుండా మన రచయితలు, పాశ్చాత్య సాహిత్యంలోని ఉత్తమ రచనలను అనువాదంచేస్తే, మన సాహిత్యానికి, మన ప్రజానీకానికి ఎంతో సేవ చేసిన వారవుతారు. పూర్వం సంస్కృతంలో నుండి తెలుగులోకి అనువాదం చేసిన కవులను మనం నేడు గౌరవించడం లేదా?

నేడు అనువాద సాహిత్యానికి, మన సాహిత్యంలో విశిష్టస్థానం ఉంది. పాశ్చాత్య దేశాలలో—ఒక సాహిత్యంలోని ఉత్తమ గ్రంథాలు ఇంకొక దానిలోకి వెళ్లకుండా లేనేలేవు. షేక్స్పియరును ఇంగ్లండులో ఎంత ఎరుగుదురో ఫ్రాంసులోను, ఇటలీలోనే అంత ఎరుగుదురు. మోలియర్, డాంచేలను ఫ్రాంసు ఇటలీలో ఎంత ఎరుగుదురో ఇంగ్లండులోను అంత ఎరుగుదురు. ఈ ఇచ్చి పుచ్చు కోడాలు ఉన్నప్పడే సాహిత్యం అభివృద్ధి పొందడం జరుగుతుంది. సాహిత్యంద్వారా మానవులు సన్నిహితుల వడం కూడా ఆ నాడే జరుగుతుంది. అప్పుడే ఈ రకమైన వ్యాసాలకు పూర్ణోపయోగం కలుగుతుంది. లేకపోతే ఇట్టివి అరణ్యరోదనాలు అవుతాయి. కనుక, మన రచయితలు అన్య సాహిత్యాలలోని ఉత్తమ రచనలు మన సాహిత్యంలోకి తీసుకొని రావడం కూడా ఒక అభ్యుదయ కారకంగా ఎంచుకోవాలి.

ముగ్గురు పిల్లలు

అనువాదం : సౌభాగ్యరావు

[ఇంతవరకు : ముగ్గురు భిక్షుక పిల్లలు—తండ్రి తాగుబోతై జెయిలులో వుంటే, తండ్రిని పట్టిన పోలీసులను కొట్టి తల్లి జెయిలుకెళ్తుంది—జెయిలుకు ప్రక్కనే ఉన్న కాలువ వంతెన క్రింద రాత్రిళ్లు, భిక్షాటనలో రోడ్లమీద పగళ్లు గడుపుతూ ఉంటారు. చక్కటి పాటలు పాడేకారణాన, నా ముగ్గురు పిల్లలకు వీరి యందు అభిమానము కలిగి, వారి దీనావస్తకు నా పిల్లలకూ నాకూ హృదయం కరగిపోయి, ప్రతిదినమూ వారికి అన్నం పెట్టూ, ఒకనాడు పాతబట్టలను యిచ్చాము. తరువాత....]

3

ఈ ఘటన జరిగిన మరుసటి రోజున నేను సత్యాగ్రహం చేశాను. ప్రభుత్వంవారు నన్ను జయిలుకు అతిథిగా తీసుకు పోయారు. నా పిల్లలు అందరూ సంతోషంతో నన్ను సాగనంపారు. ఉమ అందరికంటే చాల చిన్నది. నన్ను విడిచి ఒంటరిగా యింటిలో ఉండలేదు. నాతోపాటే జయిలు ఆతిథ్యం స్వీకరించింది.

నేను సత్యాగ్రహం చేసినప్పుడు రాజమండ్రిలో రాచకీయ కయిదీలలేరు. రాచకీయ శ్రీ ఖయిదీలలో వంటరిదాన నవటంచేత నన్ను హాస్పటలులో ఉంచారు. నాకు సహాయంగా సాధారణ ఆడ ఖయిదీలను ఇద్దరిని యిచ్చారు. వారు రాత్రిళ్లు నా దగ్గరనే ఉంటారు. పగలు ఖయిదీలందరము కలిసి మెలిసి ఉండవచ్చు.

ఖయిదీల జీవితం చాల విచిత్రంగా ఉంటుంది.

“ఈమె దొంగతనం చేసిందా?”

“ఈమె గంజాయి అమ్ముతూ ఉంటుంది. తన కన్న బిడ్డను కూడా చంపటానికి యత్నించింది. పట్టుబడి నయిలుకు వచ్చింది”

“శ్రీ అబల అని, మమకారమూర్తి అని ప్రతీతిగదా! ఈమె తల్లియై కన్నబిడ్డను హత్యచేయ సాహసిస్తుందా” అని

ఆంధ్రమహిళ

నాకు సందేహం కల్గింది. శ్రీ ఇంత సాహసం, అన్యాయం, అఘాయిత్యం చేస్తుందా అని ఆశ్చర్యం కల్గింది. నాకు మటుకు నమ్మకం కల్గలేదు.

“ఈ బాలికెందుకు వచ్చింది? వయస్సుచాల తక్కువేనే! ఏం చేసింది?”

“ఈమె తన భర్తకు, అత్తకు మందు పెట్టింది!!”

ఈ మాట చెవినిపడగానే నాకు వణుకు పుట్టింది!

“ఓ విధాతా! వీరందరూ అబలలేనా? నీ సృష్టి వైపరీత్యమేనా యిది? వీరిని నీవేనా సృష్టించింది?” ఇట్లా అనుకుంటూ ఉండగానే నన్ను ఎవరో తట్టి పిలిచినట్లుని పించింది. “నీవు ఒక పక్షమే ఆలోచించావు, రెండో పక్షంకూడ ఆలోచించి చూడు! వీరు నిర్దోషులు కావచ్చు, దేవతలూ కావచ్చు” అని.

నాకు సహాయార్థం యిద్దరు శ్రీలను యిచ్చారు. ఒకతె పనిపాట చాతకాని పెంకిది. రెండవది తెలివైనది. చురుకైనది. పనిపాటలు చక్కగా చెప్పమండానే అన్నీ చేస్తుంది. అనుభవంకలది.

ఆమెచంకన ఒక పిల్లివాడున్నాడు. పనులు చాల ఉబలాటంగా చేస్తుంది. అయినా మానంగా ఉంటుంది. ఆమె ఎప్పుడూ ఆలోచిస్తున్నట్టుగా కనిపిస్తుంది. ఉమను మచ్చిక

ముగ్గురు పిల్లలు

చెనుకుంది. అది ఆమె దగ్గర తనతల్లివద్ద వున్నట్లే ఉంటూ ఉంది. ఆమె గిన్నెలు, చెంబులు తోముతుంటే ఉమ గ్లాసులు తోముతుంది. ఇట్లా కొన్నాళ్లు గడిచినవి. ఉమను ఆమె ఏపనిచేసినా, వీపుకు కట్టుకుని చేస్తూ ఉంది. ఆమె పేరు కస్తూరి.

ఉమకు, కస్తూరికి తల్లి బిడ్డలంటి ప్రేమ, మమకారం ఏర్పడ్డది. కస్తూరి బిడ్డకు తల్లిప్రేమ లభించటంలేదు. నేను ఉమకు తెప్పించినపండ్లు, మిఠాయిలు పెట్టి వాడికి కల్లుతూ ఉన్న లోటును పూర్తి చేస్తున్నాను. వాడు నాదగ్గరే ఆడుకుంటున్నాడు. తల్లిని మరుస్తూ ఉన్నాడు. వాడికి పండ్లు పెడుతూఉంటే వాడు ఆరోగ్యంగా ఉన్నాడు. కస్తూరితో పాటు ఉమచెంబులు తోముటం, నీళ్లు తేవటం మొక్కలకు నీళ్లు పోయటం, పనులన్నీ చేస్తూ ఉంటే దాని ఆరోగ్యమూ బాగా ఉన్నది.

ఈ కస్తూరి ఎవరూ అని నేనెప్పుడూ ఆమెను గురించే ఆలోచిస్తూ ఉండేదానిని. జయిలుకు ఎందుకు వచ్చింది? ఆనే ఆలోచనే నన్ను పట్టుకు పీడిస్తూ ఉంది. అనుకోకుండానే ఒకరోజున మేట్రన్ ను అడిగాను. “ఓహో! ఈమేనా! చాల ప్రమాదమైంది. ఈమె పోలీసును కొట్టింది. మేము ఈమె కొరలు ఊడబెరికాం లేండి. మీకే మయినా యిబ్బంది కలుగజేస్తూ ఉందా?” అని మేట్రన్ అడిగింది.

నాకు వెంటనే పాటలు పాడుతూ, బిచ్చమెత్తుకునే ఆ ముగ్గురు పిల్లలు గుర్తుకు వచ్చారు. వాళ్ల అమ్మకూడ పోలీసును కొట్టిందట. అందుకే జెయిలుకు వెళ్లిందన్నారు. ఆమెతోకూడ ఒక చిన్న పిల్లవాడున్నాడని చెప్పారు. ఆమె ఈమె కాదు గదా!

కస్తూరిని ఎన్నో సార్లు అడిగి తెలిసికుందామనుకున్నా. కాని, సాహసం కల్గలేదు. ఆమె గంభీరాకృతిని, దుఃఖావృతమైన ఆమె ముఖాన్ని చూస్తే ఆమెను ఏమీ అడుగుటకు బుద్ధి పుట్టేది కాదు.

ఒకరోజున విచారితంగా వాన తురిసింది. ఉరుములు ఉరిమినవి. మెరుపులు మెరిసినవి. ప్రకృతి ప్రళయ

తాండవాన్ని చూసే సరికి నాకూ భయం వేసింది. ఇంటి దగ్గర విడిచిపెట్టి వచ్చిన పిల్లలు జ్ఞప్తికి వచ్చారు. కడసారి వాడు మరీ భయస్తుడు. ఉరుము ఉరిమిందంటే నన్ను కావలించుకుని పడుకునే వాడు. వాళ్లతోపాటు వంతెన క్రింద పడుకునే ముగ్గురు పిల్లలూ స్మృతిలోకి వచ్చారు. బహుశ.....అంతకెక్కువ ఆలోచించలేక పోయాను. ఆలోచించాలని ప్రయత్నించినా భైర్యం కల్గలేదు. వెంటనే ఆ పరాత్పరుణ్ణి—“ఓ పరాత్పరా! ప్రపంచంలోని తల్లుల బిడ్డల నందరినీ కనికరించు. ఆ తరువాత నా బిడ్డలను కూడా ఒక్కసారి చూడు” అని ప్రార్థించాను.

౪

జెయిలులో చదువుకొనటానికి నాకు వార్తా పత్రికలు వస్తూ ఉండేవి. ఆడ ఖయిదీలందరూ యాదృచ్ఛ వార్తలు వినాలని ఉబలాట పడుతూ ఉండేవారు. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు జెయిలు ద్వారాలు తెరుచుకుంటే. శిక్షపూర్తి కాకపూర్వమే జెయిలులో నుంచి వెళ్లిపోతాము అని అందరూ కలలు కంటూ ఉండేవారు. నేను పత్రికలు చదివి విదేశవార్తలు, భారత దేశంలోని సత్యాగ్రహం దోళనను గురించి చెప్పుతూ ఉండే దానిని.

సాయంత్రం పత్రిక వచ్చింది. పత్రిక చదువుతూ ఉంటే నుండే దడదడా కొట్టుకుంది.

రాజమండ్రి లో తుంభ వృష్టి

ముగ్గురు అనాథ పిల్లల మృతి

“నిన్నరాత్రి అంతా ఎడతెగని వర్షం తురిసింది. జెయిలు ప్రక్కన ఉన్న కాల్వలోనుంచి ముగ్గురు పిల్లల శవాలు కొట్టుకు వచ్చినవి. ఎంత విచారించినా ఆ పిల్లలు ఎవరో తెలియలేదు. ఆ మూడు శవాలలో ఇద్దరు ఆడపిల్లలు, ఒకడు మగ పిల్లవాడు. కొంతమంది పీళ్లు పాటలుపాడుతూ బిచ్చమెత్తుకుంటూ ఉండేవారని అంటున్నారు”

ఆ ముగ్గురు పిల్లల చిత్రాలు తక్షణమే నా కన్నులకు సినిమా బొమ్మలవలె కన్పించినవి. దూరంగా వాళ్లు పాట పాడుతున్నట్లు కనిపించింది.

ముగ్గురు పిల్లలు

పత్రిక ప్రక్కన పెట్టి కన్నీటిని తుడుచుకున్నాను. “పాపం దిక్కులేని అనాథలు!” అని నానోటి వెంట అకస్మాత్తుగా వచ్చింది.

కస్తూరి కాఫీ కాస్తూఉన్నది. నామాట విన్నది— “పత్రికలోని సంగతులేమిటి అమ్మగారూ? విచారంగా ఉన్నారెందుకు? ఇంటిదగ్గర పిల్లలు స్థాపకానికి వచ్చారా?” అని అడిగింది.

నేను ఆమెకు జవాబు చెప్పలేక పోయాను. ఆమె మళ్ళీ— “గడువు పూర్తి కావచ్చిందిగా అమ్మగారు. ఈ నాలుగు రోజులూ ఎలాగో ఒకలాగున గడిచిపోతే. ఇంటి దగ్గర పిల్లల్ని వాళ్ల నాన్నగారు మాస్తారయ్యే. దిగాలబోతా వేం అమ్మా?” అని ఓదార్పుగా అన్నది.

కస్తూరి వంక చూచుకుకు భయంతోస్తూ ఉంది. ధైర్యం కలగటం లేదు. కాని ఆమె నన్ను ఓదార్చుతూనే ఒక

నిట్టూర్పువిడిచి, తనకన్నులను తుడుచుకోవడం చూచాను. అభయం ధైర్యం తెచ్చుకుని ఆమెను— “కస్తూరీ, నీకు ఇంకా పిల్లలు ఉన్నారా? వీడు ఒక్కడేనా?” అని ప్రశ్నించాను.

కండ్లలోకి కన్నీరు, పెదవులపైకి చిరునవ్వును తెచ్చు కొని— “ఒకడంటారేమిటి అమ్మగారూ? ఈ అమ్మాయి కూడా ఉందిగా” అంటూ ఉమను చూపింది.

కస్తూరి గాఢంగా శ్వాససీలుస్తూ— “జెయిలుబయటి వాణ్లేనా? వాళ్లు ఆ దేవుడి బిడలు అమ్మగారూ—నా పిల్ల లని ఎట్లా చెప్పను?” అని కన్నీరు కారుస్తూ అన్నది.

ఆమె మాటలు వింటూ ఉంటే నా హృదయం దుఃఖంతో ఉప్పొంగి పోయింది. ఆమె ఇంకా పత్రికలోని వార్తలు చెప్పమని కోరింది. కాని నే నామెకు ఏమీ చెప్ప లేక పోయాను.

రా ది క

* శ్రీ చల్లా లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రి *

గీ॥ అమృతవాహినీ వీచికలందు దూగి
ముగ్గుచు దేలుచు మురియు ముగ్ధజీవి!
తనువు ప్రాణము ప్రేమయు తగవు నొసగి
దాసిగా కృష్ణు గొల్చెడు ధన్యజీవి!

గీ॥ భక్తియో ప్రేమయో లేక ప్రణయమేమొ!
ఎరుగజాలము రూఢిగా నిర్ణయింప!
త్యాగశీలయెగా నోపు తపసియేమొ
అంతరంగంబు పరికింప నర్హు లెవరు?

గీ॥ మురళి మ్రోయించి మనమును జూరగొన్న
గొల్ల గోపాలు గాంచక గొల్లపడుచు
నిముసమైనను నిలువగా నేరదకట!
వేణుగానంబులో నేమి వేచియుండె!

గీ॥ “ఎచ్చటన్నాడవో ప్రియా యేలరావు!
కోపమా నా పయిని నీకు గోపబాల!
విరహ వేదనతో నన్ను నారడించి
దుఃఖమందగ జేసిన దోసమేమి?”

గీ॥ “నీదు పాద ద్వయంబునే నిల్పి మదిని
ప్రేమతోడుత దీననై వేడుచుండ
కఠిన మూనుచు నుంటివా కంసవైరి!
లేక భక్తి పరీక్షయా లక్ష్మీనాథ!”

గీ॥ “నీదు నెమ్మొము గాంచగ నిఖిల జగము
కన్నులకా గట్టినట్లుండు కమలనాభ
నీలిరూపంబులోననే నిత్యమైన
కృష్ణ పరమాత్మ వసియించి కృపనుగాచు!

జోల పాట

* శ్రీ పద్మ సోమేశ్వర రావు *

ఏడువకు ఏడువకు వెర్రి అబ్బాయి
ఏడుపై నీ కళ్లు నీలాలుగారు
నీలాలుగారితే నే చూడలేను
పాలైనకారవే బంగారు కండ్లు
జోలల్లు పాడితే బాలురకు నిద్ర
నాగస్వరమూడితే నాగులకు ఆట
జోల మావిళ్లమ్మ దూరాన గలవు
జోడించి తెస్తాడు అబ్బాయి మామ.

సందర్భము :—

“దక్షిణ గోగ్రహణ సమయమున గోవులను మరలించు టకై విరాట్రాజు ధర్మ, భీమ, నకుల, సహదేవులతోడను, సైన్యముతోడను వెడలిపోయెను. ఇంటివద్ద ఉత్తరుడు, బృహన్నలయును, శ్రీలును మాత్రము మిగిలిరి. ఆ సమయ ముననే ఉత్తర గోగ్రహణము సేయబడెను. ఆ సంగతిని గోపాలకులు వచ్చి ఉత్తరుని వద్ద మొరబెట్టుకొనిరి. ఉత్తరుడు శ్రీలవద్ద తన శక్తి సామర్థ్యముల నేకరువు బెట్టుచు “తగిన సారథిలేనందున ఏమి చేయుట తోచ కున్నది” అని విచారించుచుండును. ఆ సమయమున వైరంధ్ర గానున్న ద్రౌపది, సామర్థ్యములో బృహన్నల యద్వితీ యుడనియును సారథిగానుండ ప్రార్థింపు మనియును, ఉత్తరునితో జెప్పి బృహన్నలయును మారువేసముతో యున్న యర్జునునకు గూడ సుత్సహము పుట్టించుటకై అర్జునుడు వినునట్లు పిల్లలను నిద్రబుచ్చు నెపమున పై పాటను పాడినది.

అర్థము :—

ఏడువకు ఏడువకు వెర్రి అబ్బాయి : ఓ వెర్రి యుత్తరుడా విచారింపకుము. ఏడుపై నీ కళ్లు నీలాలు గారు : నీలాలుగారితే నే చూడలేను : లోకైక వీరుడగు నా భర్త యర్జునుడు మీకు సహాయభూతుడై మీ యింట నుండగా, సహాయము కొరకు దీనునివలె నీ వేస్తుచుండుట నేను చూడ జాలను. పాలైన కారవే బంగారు కండ్ల : ఓ యర్జునా నీకు కరుణలేదా ? నీ కనులనుండి యమృతధార నింకను గురియవేమి ? జోలల్లు పాడితే బాలురకు నిద్ర : ఓదార్పు మాటలను చెప్పి ఉత్తరుమారడింపుము. నాగస్వ రమూడితే నాగులకు ఆట : (నాగులు : ఉరగకేతనులు, దుర్యోధ నాదులనిభావము) శంఖమును పూరించి కౌరవుల నందరిని తోలుబొమ్మల నాడించి నట్లాడింపుము. జోల మావిళ్లమ్మ దూరాన గలవు : (జోల, మా, విళ్లు, దూరాన, గలవు.) జోల : ఏమియు పనిలేక నిదురబోవు చున్న, మావిళ్లు : మా యొక్క ధనస్సులు, అమ్మ : (ఇది ఊతపదము), దూరాన గలవు : ఎచ్చటనో శ్రమ నాటికలో జమ్మిచెట్టుపైన గలవు. అబ్బాయి :— ఓ యుత్తరుడా ! మామ : అర్జునుడు. (ఉత్తరార్జునులకు, మేనమామ, మేనల్లుళ్ల వరుస యున్నట్లు భారతములో చెప్పబడియున్నది.) జోడించి : ఆ ధనస్సులకు బాణము లను జోడించి బాణవర్షము గురిపించి, తెస్తాడు : నీవు వేనికొరకై విచారించుచుంటివో ఆ యావులను మరలించి తీసుకొని వచ్చును లే. విచారింపకుము.

(ఈ పాట వైవారలందరకును జోలపాటగా కన్నడి ఒక్క యర్జునకు మాత్రమే భావార్థము స్ఫురింప జేయును.)

లలిత కళలు—లతాంగులు

* శ్రీమతి వి. కె. మణి *

మొన్న సాయంత్రం పనులన్నీ చప్పునతెమలి పోయాయి. అప్పుడే కొన్న కమలాపురం మల్లెమొగ్గలు పట్టుకుని, కృష్ణ లీలా తరంగిణిలోని దొక చరణం కూనిరాగం తీస్తూ ముందు డాబామీదకి వచ్చి కూర్చున్నాను.

అప్పటికప్పుడే, ఎవ్వరూ చూడకుండా ఎంత సేపటి నుంచి విను వీధిలో విహరిస్తోందో జాబిల్లి శేక, నేనూ రాగానే చిలిపి నవ్వుతో పలకరించింది. ఆ చిన్న వెన్నెల నవ్వుకి వింతశోభంతో దిక్కులన్నీ కలకలలాడి పోయాయి. ఏమావి గున్ననుండో కోకిల “కూకూ” అంటూ పట్టరాని ఆనందంతో పాట ప్రారంభించింది. ప్రకృతినంతసేపీ ఒక అనిర్వచనీయానందం అలముకుంది. ఆ సంజ వెన్నెట్లో, కోకిల కూజితము వింటూ, అరచిచ్చిన మల్లెపూలు అలవాటుకొద్దీ అప్రయత్నంగా దండ కడుతూకూర్చుంటే ఎన్నో రకాల అలోచనలు నాకు తెలియకుండానే వెల్లివిరియ సాగాయి...

తేనె సోసలు చిలుకుతూ కోకిల పాడితే వీసులకు విందు. వయ్యార మొలికీస్తూ నెమిలి అడితే కన్నుల పండుగ. అటు పాటలలోని అపురూప ఆనందాన్ని గ్రహించే, సృత్యగీతాలని లలిత కళలలోనికి జేర్చి, అభివృద్ధిలోకి తెచ్చి అదరించారు ఆర్యులు.

లలిత కళ : (ఆపదం ఉచ్చరిస్తేనే మనసు పులక రిస్తుంది.) నాజూకైన శోభ—నున్నితమైన నేర్పరితనం—సామాన్య చతువుల కగపడని స్వర్గ సౌందర్యాన్ని ముచ్చటగా కూర్చి తెచ్చి, మనస్సుకందియ్యగల, మోలనిల్పుగల, అసామాన్య చాతుర్యం, లలిత కళాప్రాదుర్భావం నిజంగా పూర్వపుణ్య విశేషమే.

ఆపలేని ఆకర్షణాశక్తితో, మననూపివేస్తూ పరవశ మొందింపజేసే లలిత కళలన్నిటిలోనూ సృత్యగీతాలు,—పక్షిజాతిలో పురుష వర్గపరమే అయినా, మానవజాతిలో మాత్రం తారుమారై లాలిత్వాని కాటపట్టయిన పూబోడుల దగ్గరనే ఎక్కువ రాణింపుట వస్తాయి. మృదుమధురత్వమూ,

వంపుసొంపులూగల స్త్రీలకవి జన్మహమ్మ. ఉద్గుపాల నుండీకోరి, అభివృద్ధిలోనికి తేవలసిన అసమాన్య విద్యలూ. లలిత కళలతో విలసిల్లడం లతాంగులకు శోభస్కరం. సౌందర్యవతి అయిన స్త్రీకి కళావిశేషం కలిగితే, సువర్ణానికి సుగంధ మబ్బినట్టే గదా! అంతకన్నా కోరదగినదేముందీ?

అటువంటి సుందరమైన కళాభ్యాసాన్ని గురించి, కొందరెంత అనాదరంగా, అలుసుగా మాట్లాడుతారు! అబ్బా చెవులో చీమ కుట్టినట్టు బాధిస్తాయి వారి మాటలు.

ఆ మధ్య మా అత్తయ్య పెద్ద కూతురు, రామేశ్వర యాత్రకి వెడుతూ మా ఇంటికి వచ్చింది...చప్పున పెల్లి చెయ్యకపోతే మర్యాదకాదనీ, పెల్లి ఘనంగా చెయ్యకపోతే నలుగురిలో తలయెత్తుకు తిరగడ మెలాగనీ వట్టుబట్టి, పధ్నాలుగేళ్లు నిండుతాయనగానే అయిదువేలు అప్పు చేయించి గొప్పగా కూతురు పెల్లి చేయించింది, మూడు సెలల క్రిందటే. (పాపం ఇంతలోనే మళ్ళీ ఆ తీర్థయాత్రకి ధన మెలా సర్దుబాటు చేశారో.) “డబ్బులేదు. ఈ యేటికి మానివేయమనే అన్నారు. కాని, ఎప్పుడూ ఏదో ఒకటి వుంటూనే ఉంటుంది. ఇరుగు పొరుగువారు వెడుతున్నప్పుడు కాకపోతే ఇంకెప్పుడు వెళ్లడం పడుతుంది? గుడుగుడుకుంచం సంసారంలో ములగానాం, తేలనాం, నా జన్మంతా వెళ్లబుచ్చేనుకోవలసిందేనా? ఓ వ్రతమనీ, ఓ యాత్రనీ ఏదో కాస్త ముందుకి కూడా దారి చూచుకోవద్దా? మగవాళ్లు మీరు. ఎలాగో ఆలాగు తంటాలపడి డబ్బు సర్దుపాటుచేసి పంపక తప్పదని, పేచీపెట్టి, మూడు వందలు పుచ్చుకుని బయలుదేరాను అమ్మాయీ” అని తనే చెప్పింది.

ఆ సాయంకాలం మా అక్కయ్య వంటచేసి పెట్టుకుని, చిన్న పాపాయిని తీసుకుని, మహిళా సభలో మీటింగుకు వెళ్లడం ఆవిడ చూసి, “సభలూ, సమాజాలూ, మీటింగులూ అంటూ ఇల్లు పట్టకుండా పికాల్లేగదా ఈ కాలపు ఇల్లాళ్లకి” అని ఆశ్చర్యపోయింది—ఏమనడం. అప్పులు

చేసేనా వ్రతాలూ, యాత్రలకేగాని అన్ని బాధ్యతలు నిర్వహించుకునేనా అప్పుడప్పుడు సాయంకాలం ఇల్లు కదలడం ఇల్లానికి తగనిపని కాబోలు!

సరి దానికేం కాని, అసలు—మా చెల్లెళ్లు అటపాటలు నేర్చుకుంటున్నారని ఆవిడచేసిన విమర్శకి మేరలేదు. చివరకి, “ఏమట్రా, చదువునేర్చిన ఆడదీ, వంట నేర్చిన మగవాడూ అయితేనే సుసారం సాగదంటారు. పోనీ, ఏదో నలుగురితోపాటు కొంత చదివితే చదివేరుకాని, బోగం వాళ్లెల్లాగ ఈ సంగితాలూ, గజ్జెకట్టి గెంతడాలూ కూడా ఏమిటి? అయినా చిన్నప్పుడేదో చేస్తే చేశారు. వయసు వచ్చేక కూడానా? అయినంటి పిల్లలకిది మర్యాద కాదు. మీలాటి అటకత్తెల్నీ, పాటకత్తెల్నీ చూసి చాడిలిపోతాడు కాని ఎవడు పెళ్లాడుతాడు?” అన్నప్రశ్నతో విరమించింది. “అటకత్తినీ, పాటకత్తినీ చూసి చాడిలిపోయే బెదురు గొడ్డును, అసలు మేమే పెళ్లిచేసుకోము, వదినా!” అని, నవ్వుతూ, వాళ్లు మేడమీదికి వెళ్లిపోయారు.

మా వదిన మోటుగా పైకి అన్నదేకాని, అటువంటి అభిప్రాయాలున్న వాళ్లెందరో ఇంకా వున్నారు. సాధారణంగా ఆడదాని కనువుగాని చదువులు, మగవానితో సమంగా చదివి, నిరుద్యోగ సమస్య మరింతగా పెంచినా సహిస్తారు కాని, మధురమైన కళలు నేర్చి బ్రతుకుతామంటే మాత్రం భరించలేరుట. వయసు వచ్చి ప్రాజ్ఞతకలిగి భావ ప్రకటనతో చెయ్యవలసిన విద్యలు, ‘కీ’ ఇచ్చిన బొమ్మలలాగ పసితనంలోనే చేసి, ఏమి ఫలమో!

నాయిక సౌందర్యంలో పాటు కళావైరుష్యాలు వర్ణించబడని ప్రబంధరాజం లేదు. పూర్వం కులీన బాలిక లందరూ కోరి నేర్చిన కళలు, నేడు అయినంటి పిల్లలకు ఆచరించరానివై పోయినాయా? దేశమెంత దౌర్భాగ్య స్థితిలోనికి వచ్చింది! దేశంలోని సమస్త సాభాగ్యాతో పాటూ స్త్రీలలోని కళాప్రాధమిక కూడా తరిగి పోయింది. నానాటికి మగువలలో మూఢత్వమూ, మగవారిలో అప్రయోజకతా పెరిగిపోయి, కళాభ్యాసం వారవసితకే గాని, కులకాంతకు తగదనే భావం ప్రచారంలోనికి వచ్చింది. చివరకి ఎంతో ఉదాత్తమైన కళావతి నామం కూడా కళం

కితమై పోయింది. ఏమంటే—అలసత్వంతో ఇల్లాళ్లు వదిలివేసిన కళలని, వెలయాళ్లు కష్టపడి నేర్చి కళావతులయ్యారు గనుక! అయినా, దానితో నీచవృత్తి కూడా కొంత విలువ కలిగించుకున్నారు గదా వాళ్లు!

కళాశీలి అయిన కామినిని ప్రజ్ఞాశాలి అయిన పురుషుడే ప్రాణపీయగా ప్రేమించి, గౌరవంతో పాణిగ్రహణము చేసుకోగలడన్నదీ నిజమే. సామాన్యులు బెదరి పోతే పోనూ వచ్చును. కాని, మా చెల్లెళ్లు చెప్పినట్టు అటువంటి బెదరు గొడ్డును కట్టుకోకపోతే నేం? పెండ్లితోకాని జీవితం సంపూర్ణంకాని మాట వాస్తవమే అయినా, సమాన దాంపత్యం కానప్పుడు మాత్రం, జీవితం సంపూర్ణమెలాగవుతుంది? నుఖ సంతోషాలు లేకున్నా, తగినవాడైనా కాకున్నా తాడు కట్టించుకోకపోతే స్త్రీ సంఘంలో స్త్రీకి గౌరవం ఉండదనా?

పశుప్రాయులకి అమరలోక పారిజాతం దొరికితే, ఒక మాటు వాసనచూచి కాలబెట్టి నేలనైనా రాస్తారు; నమిలి మ్రొంగనైనా మ్రొంగుతారు. అంతేకాని, దాని మార్గం అపురూప పరిమళం గ్రహించి, తలపై పెట్టుకుని, తనివి చెందడం కాని, జీవన మాలికలో నాయికమణిగా కూర్చుకుని వత్సస్థిమ చేర్చుకుని పరవశ మొందడంకాని, తెలియదు. స్వర్గలోక సౌఖ్యాలు సామాన్యుల కవనసరం లేదు. రాజ హంసలకు మానస సరోవరంలో సౌరభం విరియించే సువర్ణ పద్మం అవసరం కాని, కొల్లేటి రొంగలకి సీతలూ, ఎండ్ర కాయలే కావాలి! అవును ప్రస్తుత పరిస్థతులలో కళాభిజ్ఞత గల కన్యలకి కల్యాణమవడం కష్టమే కావచ్చును. కాని ప్రతిభావంతులైన పురుషులు అంతగా కరువై పోయారా? లేదు. లేదు. లోకంలో ప్రతిభ పూర్తిగా లోపించి పోలేదు.

తీక్షణముగల నూర్యుని పురుషుడనీ, సౌకుమార్యము రూపొందిన చంద్రుని స్త్రీ అనీ అంటారు పాశ్చాత్యులు. మన జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞులు కూడా ప్రభాకరుని పురుష గ్రహం గానూ, కళాధిపతిని స్త్రీ గ్రహంగానూ నిర్ణయించారు. లేవస్థి అయిన నూర్యుని వెలంగే, ఆనందకరమైన చంద్ర కళలకు ఆధారం!..... ఈ మృదువైన మల్లెలు చూస్తే

మనసుకి ఎంత ఆనందం కలుగుతుంది. ఒక్కరోజే, వాటి జీవిత ప్రమాణంగా బ్రహ్మ సృష్టించినా, కవులకలంలో అమరత్వం పొంద గలిగాయి మల్లెలు; సరస శిఖామణుల గౌరవ ప్రేమలు చూరకొంటూ, తల నెక్కుతాయి; అక్కన జేర్చుకోబడతాయి. వాటి సౌందర్య సౌరభాలే కదా దానికి కారణం. అటువంటిప్పుడు, ఏ జన్మపుణ్య ఫలమోపండి, నృత్యగానాది కళావిశేషాలే అబ్బితే, కామలలాటి లోకుల మాటలు లెక్కచేసి, అవి వదులుకోవడం అవివేకంకాదా?

“ఊ. ఊ అవునవును”

అని, నా ఆలోచనలకి ప్రక్కతాళం వేసినట్టు కోకిల “కూ. కూ. కు. కు. కు. కు. కూ.” అంటూ, మరిఒక మామిడి కొమ్మ మీదకి ఎగిరిపోయింది. నేను కూడ పూర్తి చేసిన పూలదండ పట్టుకుని, నూతనోత్సాహంతో లేచి నిలిచాను. ఇంతసేపూ నామంతనము వింటూన్న కళిక శల్లగా పడకటింటిలో అడుగుపెట్టింది.

సౌందర్యము

* శ్రీమతి టి. బంగారమ్మ *

సౌందర్య మననేమి? అది చెప్పట కలవికానిది. ఊహించుటకు కూడ సాధ్యముకానిది. అన్ని హృదయములు అదిఅన్న ఆశించునుగాని, ఏ వ్యక్తినిగాని అది యేదియో చెప్పుము, నీకు అభింప చేతున్న, నోటమాటరాక, నోట నీళ్ళూర్పుచు, మందహాస వదనముతో ఆంధకారములో తనలో యేదో ప్రకాశమైన ఒక వస్తువు పోగొట్టుకొని వెతుకుచున్న వ్యక్తికైవడి ప్రవర్తించును.

సృష్టికర్త భగవంతుడు, సర్వాంతర్యామి, నిర్వికారుడు, నుందరమయ్యుడు, అని మనమందుము. నిర్వికారుడు, నుందరమయ్యుడు, అనుటలో సౌందర్యమన్న నిర్వికార త్వమా? అని నన్ను నేను ప్రశ్నించుకునేదాన్ని. అవును, ఆకారమున కన్వయించినదికాదు సౌందర్యమన్న. అది సర్వాంతర్యామి! ప్రతి జీవిలోను అవగాహన చేసికొనుటకు వీలులేని ఏదోఒక సౌందర్య చిహ్నము కలదు. ప్రకృతిలో జీవిగాని, నిర్జీవికాని ఎందు చూచినను సౌందర్యమే ప్రతి దిగ్బలించుచున్నది. ఉదాహరణకు, ఒకపుష్పము కన్న మరొక పువ్వు సౌందర్యమును చాటుచుండును. అందులకు కారణము ఇది అని చెప్పగల సామర్థ్య మెవ్వరికైన కలదా? అమావాస్య రేయి గగన సౌందర్యమును, పూర్ణిమ

రాత్రి సౌందర్యముతో పోల్చి ఏటుకు కనకాశము కలదా! రెండింటిలోను సౌందర్యము కలదు. ప్రతి ప్రకృతి చర్య యందు మన హృదయ వికాసమునుబట్టి ఒక దానిని మెచ్చు కొనవచ్చును, కాని పరికిలించిన దేనిని తృణీకరింపలేము. ఒకరు ఒకదాని సౌందర్యమునకు మెచ్చి తలయూచిన మరొక వ్యక్తి దానిని జూచిన యీసడింపవచ్చును. దీనిని బట్టి చూచిన సౌందర్యమనునది ఒక వ్యక్తియొక్క హృదయము నకు సంబంధించినదిగా తోచుచున్నది.

ఇక సౌందర్యమన్న అంగముల కూర్పుని కొందఱి తలంపు. ఒకప్పుడు మనము “చూచితివా! అతడు నుంద రుడు, అతని అందమునకు సరిపోని ఆస్త్రీని సహకారిగా పొందుట తటస్థించినది కదా” అని అబ్బురపడెదము. అతనిని ప్రశ్నించిన అసహజముగా అతని నోటనుండి “ఆ వ్యక్తిలోని కళ నన్నాకర్షించినది” అను జవాబు విందుము. ఊననే సౌందర్యమనునది ఒక వ్యక్తియొక్క హృదయమున కన్వయించినది. హృదయ వికాసముకల ప్రతి వ్యక్తికి పృథ్విలో అన్ని వస్తువులు సౌందర్య చిహ్నములే! భూతదయా త్యాగసమ్మిళిత హృదయాలకు ప్రకృతిలోగల ప్రతి అణువునందును సౌందర్యము కన్పట్టుచునే యుండును.

విజయదశమినాడు.....

* శ్రీమతి. డి. రాజేశ్వరీ పట్నాయక్ *

చిన్ననాటనే నునందతో నా వివాహమయింది. శ్రీమంతుల పుత్రిక ఆమె, అందువల్ల విలువ నెరుగని నా నూన్యపు జీవితంలో ఆమె విలువ లాలకబోసింది. గాని ఆమె ఒకకబోసిన విలువలో నూపుగింజంత 'అహం' దోబూచులాడుతుండేది. అందువల్ల నేను మరణవేదనైనా నయం అనగలను, గాని సహింస వలసి వస్తోంది. కారణం? నేను ఆమె భర్తను గనుక!

నునంద కావ్యవీధిలోని ప్రేయసి వంటిది. నేను ఖచ్చితమైన వాస్తవ వాదిని. నా కళ్లయెదుట దేశపరిస్థితులు ప్రళయతాండవం చేస్తున్నాయి. యెటుచూచినా తిండికీ—గుడ్డకూ—హాహాకారాలు—దేశదౌర్భాగ్యం నశింపజేసే దెలాగ? అనే నా హృదయావేదన.

పది సంవత్సరాల నాటిమాట, నునంద ముగ్ధమోహన రూపాన్ని అర్పించేవాణ్ణి. నేటివరకు ఆ సౌందర్యరాశి ముఖచీటిలో పరితృప్తి, ఎంత సౌందర్యరాశి!..... ఆ అందంలో యెంతటి మహత్తు!.....ఎంత స్వాప్నిక జగత్తు!...ఎంత జగీవ!! నునందకోసం నేను చేయనిదీ—చేయలేనిదీ ఏదీలేదు. ఆమె కావ్యప్రియ, ఉమర్ ఖయ్యం వంటి శృంగారరస ప్రధాన కవితలంటే ఆమెకు ప్రాణ సమానం. ఆమె తీయని గొంతువిప్పి గీతక లాలాపిస్తుంటే జగత్తే నిద్రావస్థ చెందుతుందంటే అతిశయోక్తికాదు. గ్రీక్ దేశపు సౌందర్యసిరి, లాలిత్యం, ఆమెలో నిబిడీకృతమై యుండేవి. యివన్నీ యెందుకు చెపుతున్నానంటే, నునంద వంటి స్త్రీలకు సేవలందుకోవడమేగాని, సేవించే అవసరంలేక పోవడం! ఈ పరిస్థితుల్లో మార్పుకలిగే అవకాశం ఎప్పుడైనా కలుగుతుందా! అనుకునేవాణ్ణి. నునంద జీవనాశయం సౌఖ్యాలను! మరి నా ఆశయం? నిస్సహాయ పీడిత ప్రజాజీవనానికై వగలెండే వేదనా భరము మాత్రమే.

* * *

ఆ వేళ విజయదశమి. నుందరమూ—నుఖకరమూ అయిన ప్రభాత సమయం. నునంద ఉల్లాస హృదయంతో

గృహాలంకరణలో నిమగ్నురాలైంది. అలంకరణ పూర్తయింది. అన్యమనస్కుడనై కూర్చునియున్న నాకు “అహా, మర్చిపోయాను. మీ రూమ్లో ఏ ఆల్మారా సర్దబోయినా చీదరగొల్పే ఆ భయానక వర్షనల పుస్తకాలు కొట్టొచ్చేంత భీతినిగొల్పి దరికి రాసేయకున్నాయి. ఏమిటీ హా, హా, కారగ్రంథకాండ! యెక్కడ సంపాదిస్తున్నారు?” అని నునంద పలుకులు నన్నీ బాహ్యలోకాన్ని పడవేసినాయి.

“నునందా, నేనెప్పటికైనా నీ అభిరుచులకు తగిన వాణ్ణి కానేమో! నా గదిలో పుస్తకాలు నిన్నెందుకు భయ పెడుతున్నాయి?”

“అబ్బే పుస్తకాలన్నిటి గురించికాదు. వారం, పది రోజులై వారాపత్రికల్లోని కొన్ని దుర్భరదారిద్ర్య విషయాల నేరి కత్తిరించి పెద్ద పుస్తకంలా తయారు చేస్తున్నారే. అవన్నీ నిజంగా జరిగినవేనా?”

“నునందా, ఈ ఆవేదన దృశ్యభావాలన్నీ అసత్యాలంటావా? ఆ.....అన్నట్టు మర్చిపోయాను. ఈ వేళ విజయదశమి కదూ. నా కర్తవ్యం...అనందం...ఈ వేళ నీ కేదైనా మంచి ప్రజంటు చేయాలి. ఏం కావాలి నీకు?”

నునంద అభిమానిని. ఈ ప్రసంగాన్ని మార్చేందుకు ప్రయత్నిస్తూ “మీ రూమ్లో చెయ్యి చేసుకోలేక పోయాను” అంది.

“నీ కేమి కావాలంటే, రూము సంగతెందుకు?” నునంద ప్రవృత్తి మొహంతో “ఈసారి పూరుకోను లెండి. ఒక రేడియో నెట్, రెండు బెనారస్ సారీస్, కొనాలి. అన్నట్టు మరిచాను! సాయంకాలం మన స్నేహితులకు విందు చేయాలి. అందుకోసం లిమన్ క్రమ్, బాదామ్, పీస్తా, అంగూర్, అన్నీ రెండేసి సేర్లు తీసుకురండి” మరి...

“సరే ఎవరెవరికాహ్వానాలు?”

“సబ్ జడ్జి, రామారావుపంతులు (మా నాన్న స్నేహితుడు) మహేశ్ బాబు, (అతనిభార్య, నేనూ చిన్ననాటి

స్నేహితులం) యింకా మీ స్నేహితులందరికీ—చూడండి. ఈ విందుతో మననెంత ప్రశంసిస్తారో!”

ఇంతలో “అనాధను తల్లి, రెండు రోజులై బిడ్డకు పాలు లేక శోషిల్లిపోతుంది. సిరిగలయిల్లు తల్లి. కాసిని పాలుంటే ధర్మం చెయ్యండమ్మా” అంటూ దీనస్వరం వినిపించి మా సంభాషణ కంతరాయం కలిగింది.

మాట్లాడే సమయానికి మధ్యలో ఆటంకం కలిగితే సునంద చిరాకు పడే మనిషి! అందులో విందు మాటలాయె “యిప్పుడేమిలేదు పొమ్మను రామూ—వేళాపాళాలేదు ముప్పివాళ్లకు” అంది. (అకస్మాత్ గా నాలో ఏదో వుండేకం కలిగి బిత్తుకురాలి వేదన నా హృదయాన్ని కుంగదీసింది.) “రామూ, ఇంట్లో వున్న పాలు వంటుమనిషి నడిగి దానికి కావలసినంత తీసుకెళ్లమను” అన్నాను. “ఏమిటీ, దయా ధర్మాలు! ఈ రోజు విందు చేస్తామని తెలిసీ యింట్లో వున్న పాలు యెవరో ముప్పివాళ్ల మొహాన పారవేస్తారా!” అంది సునంద, కోపంతో.

“పోనిదూ, ఈ వేళ దసరాపండుగ గదూ—ఒరే రామూ—కారు గారేజీలో పెట్టి డ్రైవర్ని యింటికి పొమ్మను. వాడి పిల్లా పాపా యెదురు చూస్తుంటారు” అని రాముకి చెప్పేను. సునంద చిన్న బోయిన మొహంతో “బజారు వెళ్లాలన్నారే.” అని మొగం ప్రక్కకు తిప్పు కొంది.

“సరే, రేడిగా—పదార్థ పరీక్ష గృహిణులకే తెలియాలి. వచ్చే అతిథుల ప్రసంకలందుకోవాలంటే నీ స్వయంకృషి ముఖ్యం. లే—తయారవ్—వెళ్లాం” అన్నాను.

నగరంలో యెటుచూచినా జనుల రాకపోకలు తొడ త్రొక్కిడిగా వున్నాయి. గారడీ విద్యుల వింతమాచే వాళ్లు, పూజా ద్రవ్యాలు సమకూర్చుకునే వారు, యెవరిని చూచినా తీరని తొందరలే. సునంద ఛత్తార శబ్దం అకస్మాత్ నా దృష్టి నాకర్పింపచేసిన సన్నివేశం—కరీం గగుర్పాటు కలుగజేసింది. ఒక దీన బిడ్డకి కుక్కలతో పోరాడుతూ పారవేసిన ఎంగిలి విస్తరి నాకుచున్న దృశ్యం—ప్రక్కనే అయిదు సంవత్సరాల బిత్తుక సంతానం

గాబోలు—శ్రీమంతులచే పెంచబడిన ఒక కుక్క మితి మారి తినిన ఆహారాన్ని బోళబోళ కమ్మతూంటే—ఆశతో—సంతోషంతో ఆ బిత్తుక శిశువు అసహ్యించుకోకుండా తినివేస్తున్నాడు. అబ్బా! చూడలేని దృశ్యం! ఈ దుర్భర దారిద్ర్యాన్ని చూచి నా మనసు ఆక్రోశించింది.

“నడవండి, నా తల తిరిగి పోతోంది. నేను చూడలేను” అన్నది సునంద. కంపరమెత్తే ఈ దృశ్యాన్ని వీక్షించిన నేను స్థానికులై పోయాను.

రత్నగర్భయని పిలవబడుచున్న మన భారతదేశపు దుర్భరస్థితి—తిండి—గుడ్డా—లేని వేదప్రజల నిస్సహాయ దుస్థితి అయిదు సంవత్సరాల ఆ బిత్తుక బాలకుని చూచిన ద్యోతకమవుతోంది. కుండలాంటి తల, పొంగియున్న పొట్ట, గోగుకాడలవలె కాళ్లు చేతులు మానవ శిశువని తలచలేము. నా హృదయం బలహీనమయి చలనం ఆగి నట్లయింది. హృదయాన్ని కూడబరచుకొని సునంద వైపు దృష్టిసాగించాను. ఆమె పైటచెంగుతో ముక్కు చూసుకొని ఛత్తార భావముతో నిలువలేక వాడలి పోతోంది. “నడూ రేడియో దుకాణంవైపు,” అన్నాను. సునంద తొట్రు పడుతూ నడుస్తోంది. జనసమృద్ధమైన ప్రదేశాల్లో ఆమె నడవడానికి జంకి పోతోంది. మళ్లీ—ప్రజలగుంపు—ఎవరో అంటున్నారు “ముప్పివాడు తిండిలేని నీరసంతో నడుస్తూండగా—విహారార్థమై బయలుదేరిన ఒక శ్రీమంతుని కారుక్రింద పడి మరణించాడు.”—అహా యర మేల్వారా! ఏమిటీ చిద్విలాసం! అనాధ రక్షకుడని బిరుదు వహించిన ఆతని కరుణా దృష్టిలోని నిగూఢ రహస్యమేమిటి?

దరిద్రజీవనుల రక్షింపడేమి? ధనమదాంధుల కిక్షింపడేమి? కాళ్లు నడుస్తునే వున్నాయి. అగమ్య గమనం—హృదయం వెయ్యి ప్రక్కలై బాధిస్తోంది. హటాత్ నా చెయ్యి పట్టుకొని “ఎటు వెళ్తున్నా?” అన్నది సునంద. “ఏం! రేడియోసెట్—చీరలు—విందు పదార్థాలు కొనేందుకేగా.....”

“వద్దు, వద్దు, నేను భరించలేను”—సునంద వికాల నేత్రాలు అశృపూరితాలైనాయి. మొహం చెమటలు గ్రమ్ముతున్నాయి. సునంద అయిప్పం చూపినా ఒక టాక్సీని

పీలచి అందు అమెను చేర్చాను—టాక్సీ కదిలింది. “రఘు పతిరాఘవ రాజారామ్” నినాదాలతో దరిద్ర నారాయణ సంఘపు సేవకుడు మా టాక్సీ కెదురుపడి ‘మహాశయా, మీరు శ్రీమంతులు, బీదప్రజల సహాయార్థం ఏమైనా యిప్పించండి” అన్నాడు. సునందచేతులు పర్చుతెరిచింది. ఆర్థహృదయంతో—గజల నేత్రాలతో 50 రూపాయలు అతనికిచ్చింది.

“అమ్మా, ఈ దరిద్రులకు కాపం గాబోలు! లేనిచో ఆకలితో మానవులు చనిపోవడం యెప్పుడైనా విన్నామా, తల్లీ. దయామయుని నిందించిన లాభమేమి? కోటికి పగడలెత్తిన శ్రీమంతులు విందు వినోదాలకనీ—పెంపుడు ఇంతువులకనీ వెచ్చించే ధనాన్ని పేదమానవ సేవకు వినియోగిస్తే దేశమింత దుర్భర స్థితి నందుతుందా. తల్లీ. తుమించండి, ఈ విజయదశమి రోజున తినండిలేని ప్రజలు యెందరు మృత్యువాతను బడుచున్నారో! దేవిపేరిట తమ వుల్లాసానికై ధనవంతుల భవనాల్లో నృత్యవినోదాలకై యెన్ని వేలు వ్యయపరుస్తున్నారో! మానవ సేవయే మాధవ సేవగదా?” అనుచు వెళ్లిపోయాడు.

నా హృదయం ఏదో అలోచనలతో నిండియున్నది. హటాత్ బాహ్య ప్రపంచంలోపడి టాక్సీవాడికి చెప్పేను “చూడూ బంగళాకి కాదు—బజారువైపు పోనీ” అన్నాను. సునంద గాద్దదిగ కంఠంతో “తుమించండి విందుల పేరెత్తవద్దు, చూడండి—మీ రూమ్ లో దుఃఖపీడిత ఆక్రోశగ్రంథాలకు నా హృదయపూర్వక సానుభూతి—మీ అడుగుజాడల్లో మీ ఈ ఆర్థానికి దారిద్ర్య నివారణకు దారి జూపండి. ప్రస్తుతం మనం తెచ్చియున్న ఏడువందల రూపాయలు ఈ దరిద్ర నారాయణులకు పంచివేయండి.”

నేడు సునందాదేవి దరిద్ర నారాయణ సంఘాన్ని స్థాపించి నిర్వహిస్తోంది. ఒకప్పుడు పేదప్రజల రోదన నసహించుకున్న సునంద—వినుగు విరామం లేకుండా స్వహస్త పాకంతో వేలకొలది దరిద్రుల కభయహస్త మొసగుతోంది. నేడు సునంద అన్నార్తుల పాలిట అన్నపూర్ణ! నా జీవితం ధన్యమయింది. మా యిరువురి హృదయాల్లో త్యాగశక్తి ప్రకాశమానమై దీనసేవాను రక్తికి దారిజూపి ప్రకాంతత సెలకొల్పింది.

సర్వేజనాస్సుఖినోభవంతు.

పసిపిల్లలకు వరప్రసాదిని

పిల్లల చివరు, స్త్రీను వ్యాధులకు

జమ్మి వారి

లివర్ క్యూర్

కెమిస్టులందరివద్దను దొరకును.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య & సన్స్ హెల్త్ కేర్స్ మైలాపూరు మద్రాసు.

2 రకముల టైపెథములు-

(1) వ్యాధి ముదరని సాధారణగుర్మతలకు

(2) ప్రమాదకరమైన లక్షణములు కలిగిన కఠినమైన వ్యాధులకు

సేవా వ్రతం

(20వ పేజీ తరువాయి)

శాం : సరళా పాతకాలపు పద్యాలుపాడుతున్నావు. నవభారత వర్షంలో స్త్రీలకన్న ముక్కులూ ఉన్నవి కదా.

స : హిందూతోడ్ బిల్లు ప్యాస్ కాకుండా ప్రతిఘటన జరుగుతున్నది యీ స్వతంత్ర భారత వర్షంలోనేగదా? స్త్రీల విషయంలో అన్ని రాజ్యాంగాలు ఒకటే— స్త్రీలలో అభ్యుదయకాంక్ష లేకపోతే ఎవరూ ఉద్ధరించరు.

శాం : సరళా నీవు చెప్పినది నిజం. స్త్రీలలో అభ్యుదయ వాంఛలేదు. మనం ఎన్ని కష్టాలకైనా వోర్పి వారిలో సంచలనం కలిగించేందుకు పూనుకోవాలె.

శాం : మంచిమాట చెప్పావు శ్యామా! నాకూ మహిళాభ్యుదయ సేవ చేయవలెననే అభిప్రాయమే కలుగుతున్నది. మన కార్యక్షేత్రమేదో నిర్ణయించు. పనికి పూనుకుందాం.

శ్యా : కాంతా అతి వికాలమైన మహిళాభ్యుదయ కార్యక్షేత్రంలో సేవకేమి తక్కువ?

స : నిజము. నిజము.

“మూలనున్నవారి ముంగిళ్ళకీడ్చెడి
యోటింగు హక్కుల యోరులొకట
పరిణయ పథతుల్ పరివర్తనము సేయు
కొంగ్రొత్త చట్టాల గోలయొకట
ప్రాతి నిధ్యములకై పనిబూని పోరాడు
రాజకీయంబుల రగడలొకట
స్త్రీ పురుషసమాన సిద్ధాంతసిద్ధికై
తీవ్రబోధులు సేయు తీర్పులొకట
దినదినంబును చెలరేగి తెజనలందు
నాపరానట్టి యూహల రేపుచుండ
సేవ చేయంగ నెంచెడి సేవికలకు
కార్య భారంబు తక్కువే గంపెడంత||

శ్యా : అవునుగాని అభిరుచిని పట్టి పనిచేయడం ఉంటుంది గదా. కొందరికి విద్యా విషయంలో, కొందరికి సంఘ

సంస్కరణాల్లో, కొందరికి ఆర్థసేవలో, కొందరికి రచనలో, రాజకీయాల్లో కుతూహలం గదా.

స : (నవ్వుతూ) సరేగాని శ్యామా! మాకు యిన్ని చక్కట్లు చెప్పి ఆనర్హ ఫస్తునపాస్త్రైనావని ఏ కాలేజీ వాస్త్రైనా ఏ లెక్చరర్ పనోయిస్తామంటే పోయి దూరపు గదా.

శాం : ఆ దౌర్బల్యమూ, ఆ అకపాటూ నీకు మాత్రం ఉండకూడదా?

శ్యా : ఎట్టే! ఉద్యోగం చేయదలుచుకుంటే యిన్ని అలోచన లెంమాకూ. నా జీవితం మహిళా సేవకు అంకితం చేశాను. దానికి తిరుగులేదు. ఇక మీవంటి మిత్రురాండ్రను సహాయులను జేసుకొని ఒక సంఘంగా ఏర్పడి సేవారంగంలో ప్రవేశించడమే తరువాయి.

స : సరిసరి ఉన్న సంఘాలుగాక మరల నీదో సంఘమా? ఇప్పటికే వర్గ, వర్గ, పక్ష, మహిళా సభలెన్నో బయలుదేరి సంఘ బలిమిని క్రుంగదీస్తున్నాయ్. అనవసరంగా వ్యవస్థలు స్వప్రయోజనం కొఱకు తలోసభ పెట్టడం తప్పితే చేస్తున్న పని కన్నదదు.

శ్యా : అయితే మనం ఎట్లా చేదామంటావు?

స : మహిళాభ్యుదయానికి కృషిచేసే ఏ మాతృసంస్థ అయితే ఉన్నదో, దాని పక్షాన్నే మనం పనిచేయాలి. దానికే బలము ఊతనూ యివ్వాలి.

ఉన్నసభకే ఊతమివ్వండి ఓ తల్లులారా
భిన్న సభలను పెట్ట బోకండి
చీలిపోతే మేలు లేదండీ ఓ తల్లులారా
కలిసి ఉంటే ఫలము ఘనమండీ.

అని స్త్రీలల్లో ప్రబోధం చేయాలి.

శాం : అబ్బా మాటకోపాట. అనవరతం నీ మృదుమధురగా నలిచారితో ఓలలాడే మాకు నిన్ను వదిలిపెట్టి పోవడమంటే ఎంతో బాధగా ఉన్నది సరళా.

శా : హాట్టల్ జీవితమొక రవ్యమైన ఘట్టం. మరల యిటువంటి ఆనందకరమైన రోజులు రావు.

సేవా వ్రతం

శాం : అదే విచారం కలిగిస్తున్నది శ్యామా ! గడవిన సంతోషకాలం తలుచుకుంటే మన చదువులు అప్పుడే ముగిసిపోయినా యేమా అనిపిస్తున్నది.

స : ముగియకుండా ఎల్లకాలం విద్యార్థినులుగానే ఉండా మనుకుంటున్నారు కాబోలు. ఎల్లప్పుడు నేర్చుకొనే వాళ్లంగానే ఉంటే నేర్చేవాళ్లమయ్యేదెప్పుడు ? మనమనుకున్న సంఘసేవలో నిమగ్నులమైతిమా ఇంత కంటే ఆనందమే అనుభవించవచ్చు (తననేతి రిప్టువాచి చూచుకొని) మాటల్లో ప్రయాణంమాట మఱచి పోయినాము. రైలుపైనుండి అయింది లేవండి.

శాం : (తన రిప్టువాచి చూచుకొని) అబ్బా యింకా బోలెడంత పైమున్నది. ఏవన్నా రెండు గేయాలు పాడు. మళ్లీ ఎన్నాళ్లకో నీ పాట వినేది.

స : ప్రయాణం ముందు పెట్టుకొని ఇప్పుడు పాటలు పద్యాలూనా ?

శాం : ప్రయాణమైతే మాత్రం మనమేమి సర్దుకోవాలి ? భోజనాలు చేసి మన బెడ్డింగులూ మనమూ రైలులో పడటానికి సిద్ధంగానే ఉంటిమి. ఏమైనా సరే మొన్న క్రొత్త గేయమేదో పాడావే, అది పాడితేగాని కదలను.

శ్యా : (నవ్వుతూ) సరళా ! శాంత అడిగేదేమిటో కాస్త పాడి వినిపించమ్మా. ఇది సమ్మెల యుగం. తానుకోరి నట్టు పాడకపోతే నిజంగా సమ్మె కట్టుతుందో, నిరళన వ్రతమే వూసుతుందో ?

శాం : మాటలతో కాలం వ్యర్థం చేస్తున్నావు.

స : ఈ బలవంతపు బ్రాహ్మణార్థం తప్పనట్టున్నది.

(గేయము)

భారత నారీ కీర్తి ఆపారం

బానిస బ్రతుకే మహాభారం

పురుషులదే మాపై అధికారం

నారీప్రాణమే బలిహారం

॥భార॥

వెట్టివారికే అవిచారం

విద్యావతులకే బహువిచారం

ఆస్తీపాస్తీ మాక్కులులేని

అనాథల కేమాధారం

భారత నారీ కీర్తి ఆపారం

బానిస బ్రతుకే మహాభారం.

శాం : పాటలో గూడ మన గొడవేనా ఏదైనా విజయ గీతిక పాడక !

స : జై జై శుభగుణచరితా

భరతమాత భివ్యోపేత

॥జై జై॥

త్యాగశీలలా తరుణులగనిన

మహిమోపేతా

॥జై జై॥

బానిస బంధపు గొలుసులు విడగా

నేటికి స్వేచ్ఛను పొందిన మాడు

నమస్సిదే స్వతంత్ర భారతావని

॥జై జై॥

శ్యా : జయగీతం కూడా విన్నాము. రైలు పైమైంది, పడండి. (అందరు లేస్తారు)

“అనవసరంగా వ్యక్తులు స్వప్రయోజనం కొరకు తలోసభ పెట్టడం తప్పితే చేస్తున్న పని కనపడదు—” ఇంకా ఇటువంటి అమూల్య సత్యాలెన్నో రచయిత యీ నాటకము ద్వారా వెలిబుచ్చారు. విద్యావతులై, సేవచేద్దామని తహతహ లాడుచూ, ఎక్కడ, ఎట్లా ప్రారంభిద్దామా అనే నిరంతర సందేహములో, తమ అమూల్యమైన కాలాన్ని, అసాధారణమైన ప్రతిభా విజ్ఞాన విశేషాలనీ, అడివిగాచిన వెన్నెల చందాన్న వృధాచేసే సోదరీమణుల కిది యొక హెచ్చరిక.

॥సం॥

మౌలికవిద్య

హరివిల్లు

“శ్రీకృష్ణ”

ఆకాశ సీమలో
ఆనంద చిహ్నం
చినచిన్న చినుకులు
చిటపటల్ తళుకులు
అల్లడిగొ, అటుచూడు
హరివిల్లు పొడిచింది.

.....

ఊదా, మేఘవర్ష
నీలి, ఆకు పచ్చ
పసుపు, నారింజ
గాఢ ఎరుపులతోను
ఏడు రంగులలోను
ఏకమై పోయింది.

.....

మబ్బులన్నీ చెదిరి
మాయమై పోయాయి
వర్ష బిందువులలో
సంధ్యకిరణాలవే
తొంగిచూస్తున్నాయి
మెరసిపోతున్నాయి.

.....

అందాల పాపాయి
హరివిల్లుచూచింది
అందుకుందామని
ఎగిరిపోబోయింది
....మింటిలో హరివిల్లు....
....యింటిలో పాపాయి....

.....

ఒకరి మొగముల నొకరు
చూసి నవ్వుకొన్నారు.

గా జు ల రా జు

* శ్రీ చాపర్తి వెంకటసూర్యనారాయణ *

గాజులవలసలొ
రాజు వున్నాడూ
గాజు లమ్మతూ
రోజూఁ దిరిగేవాడు.

బుద్ధిలేక తాఁదెచ్చిన
యెద్దూ యెల్ల పుడూ
మొద్దునిద్దరతోఁజే
ప్రొద్దుపుచ్చు చుండేది.

దానిని మార్చి వేసి
తానే స్వయముగ
కొనుకున్నాడండీ
గానుగయెద్దూను.

రైలుప్రమాదంలో
కాలువిరిగిపోతే
గోలుగోలుమంటూ
యిల్లుచేరినాడు.

కొన్నాళ్ల యాక
దాన్ని అమ్మేసి
కొన్నాడండీ
మున్సిఫల్ యెద్దొకటి.

ఒక్కడూ బండీ
యెక్కాడండీ
ఒక్కయెద్దునూ
ఒక్కటి కొట్టేసి.

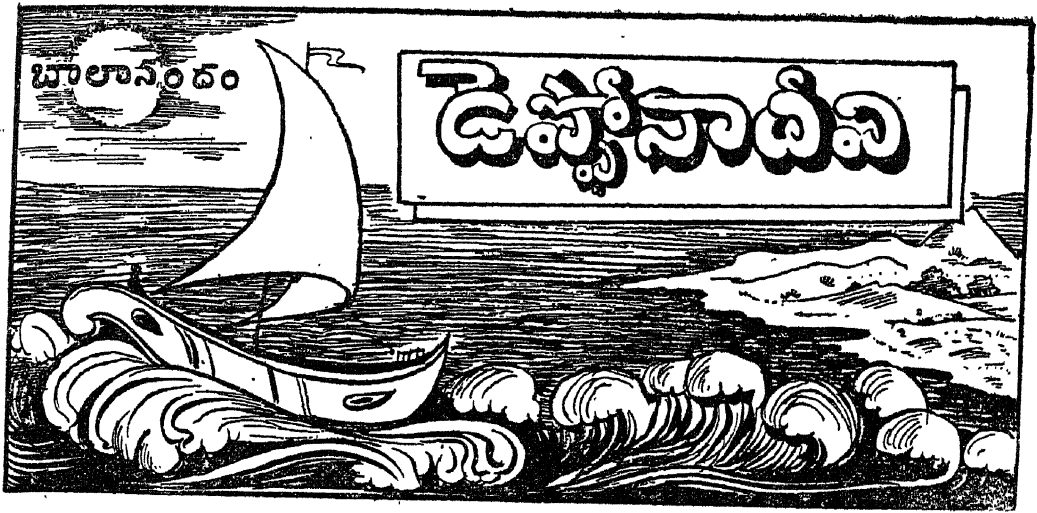
ఎండలకు జడిసి
బండీ యెద్దూ కొన్నా
డండీ ధనమెంతో
దండగ పెట్టేసి.

పెంటకుప్పునుచూసిం
దంటే తోకముడుచుకు
వెంటనే ఆగేదండా
తుంటరియెద్దండీ.

గిరగిరమనుచూ
తిరుగుచునూ
బరబరమంటూ
దొరలిపోయింది.

వాటినుండి
నేటివరకూ
కోటి యిచ్చినా బండీ
మాటే యెత్తోద్దంటాడు.

కిరణ్ సాహస కృత్యాలు

* వి. కృష్ణమూర్తి *

కిరణ్ పరదేశ వ్యాపారి. అతనిది రత్నాల వ్యాపారం. నివాసం బొంబాయి. ప్రతి సంవత్సరమూ ఒకసారి దేశాలు చుట్టివచ్చి, తన వ్యాపారంలో వచ్చిన లాభాన్ని యేదో జల్సాగా ఖర్చు చేసేవాడు. భార్య, పిల్లల్ని తల్లి యింట్లోనే వుంచేవాడు వ్యాపారానికి పోయేప్పుడు. ఒక సంవత్సరం అతనికి చాల లాభం వచ్చింది. దాన్ని యెలాగ ఖర్చు చేయటమో అని అతనికి తోచలేదు. ఆ ధనం ఖర్చుచేసి ఈ పర్యాయం ప్రపంచమంతా ఒకసారి—అంటే వ్యాపారం మీద కాక—చుట్టిరావాలని అనుకొన్నాడు. ఈ సంగతి తన స్నేహితుడు షాజ్ కి చెప్పాడు. అతడన్నాడు: “కిరణ్! ఇప్పుడే నీవు ప్రయాణించేసి వచ్చావు. ఇంకా ఆ అలసట తీరివుండదు, మళ్లా అప్పుడే ప్రయాణం—అదీకాక ప్రపంచమంతా ప్రయాణం—చేయాల్సివున్నావు. మొదలే అలసి

పోయావు. మళ్లా అలసట ఎందుకు చేసుకుంటావు? వెళ్ళొద్దు.”

“మరి యీ ధనాన్ని వెచ్చించటం ఎలాగ?” కిరణ్ అన్నాడు.

“ఓన్. అదేం ఘనకార్యమా? నీకు భార్య పిల్లలున్నారేగా. వాళ్లకి ఆస్తిగా రాకేయి, నీకు కొంత వుంచుకొని.”

“ఇప్పటికే వాళ్లకి ఆస్తి కావలసినంత వుంది. ఇంకా ఎందుకు? దీన్ని నేనే—నా కోసం—ఖర్చు చెయ్యాలి.”

“ఐతే చెప్తా విను. రోజూ పంచ భక్ష్య పరమాన్నాలు తిను. విలువవన బట్టలు వేసుకో. ఇంకా ఒక పెద్దమేడ కట్టించి అందు రాజాలాగ వుండు.”

“ఇప్పుడు మాత్రం రాజాలాగ లేనా? ఇవిగో నా వస్త్రాలు చూడు. ఎంత విలువైనవో, ఇక నా చెప్పులు చూడు. దీన్నిమించి విలు

వైంది వుంటుందా చెప్పల్లో? ఇక యిప్పుడు నాకున్న మేడకాక వేటాకటెందుకు వృధాగా?”

“మఱి నీ ఆలోచన యేమి ఆఖరుకి?”

“నేను వచ్చేవారం ఇక్కడినుండి బయలు దేటి ప్రపంచమంతా చుట్టివస్తాను. ఇంకా డబ్బు మిగిల్తే ఇక్కడొచ్చి అందరికీ విందు ఇస్తాను.”

“సరే. నీ యిష్టము. నీ డబ్బు నీవేలాగేనా ఖర్చు చేసుకో. నాకు తోచిన ముక్క చెప్పాను.”

“అంతే. నేను నిశ్చయించాను. వచ్చేవారం బయల్దేరుతున్నాను.”

“ఒక్కమాట, కిరణ్! ఓడలో జాగ్రత్త, నీ డబ్బు దొంగల పాలుచేయకు.”

ఇంతటితో వారి సంభాషణ ముగిసింది.

కిరణ్ ఇంటికి వచ్చాడు. ప్రయాణసన్నాహాలు ప్రారంభించాడు. వస్త్రాలన్నీ ఒక పెద్ద పెట్టెలోపెట్టి తాళం వేసాడు. రెండు రత్న కంబళ్లు, 4 మెత్తలు, 6 తలగడలు తీసుకొన్నాడు. ఇంకా కావలసినవన్నీ సిద్ధం చేసుకొన్నాడు. ఓడ వాళ్లకి వుత్తరం రాశి తన

ప్రయాణాన్ని ఏర్పాటు చేసుకొన్నాడు. తాను బయల్దేరేముందు ఎప్పటిలాగే భార్యా పిల్లల్ని తల్లి యింట్లో వదిలాడు.

భార్యదగ్గర సెలవు పుచ్చుకొని కిరణ్ హార్బర్ ని చేరాడు. సామాన్లంతా ముందుగా పంపేశాడు అక్కడికి. ఓడ సిద్ధంగా వుంది. తనకి ఏర్పాటుచేసిన గదిలోకివెళ్లి కూర్చున్నాడు. గంట చూచాడు. ఇంక 3 గంటలుండి ఓడ కదలటానికి.

అప్పుడే చీకటి పడుతోంది. కిరణ్ కి ఏమీ తోచలేదు. ఏమో ఆలోచిస్తున్నాడు. తాను ప్రపంచమంతా తిరిగివస్తే ఎంత గర్వపడ్తాడు! అందరూ ఎంత పొగడుతారో! తాను తిరిగి బాంబాయి చేరేసరికి పూలహారాలు యెందరు వేస్తారో! తనమెడలో—అని ఆ ఆలోచన. ఇంతలో ఓడ కదిలింది. బాంబాయిని వీడింది. సముద్రంలో పోతూంది.

రాత్రి 10 గంటలవుతోంది. ఓడలో అందరి మాటలూ క్రమంగా తగ్గుతూన్నయ్. కొందరి నప్పుడే నిద్రాడేవత ఆవరించింది. కిరణ్ కి మాత్రం నిద్రరాలేదు. “Count of Monte Cristo.” అనే నవల చదువుతున్నాడు.

కిరణ్ కి ఇంగ్లీషు బాగావచ్చు. వ్యాపారి—అందులో పాశ్చాత్య వ్యాపారి—అంటే ఇతర భాషలు రాకుండా వుంటాయా?

ఓడలో అందరూ నిద్రించారు. అంతా నిశ్శబ్దంగా వుంది. నిశ్చలమైన అరేబియా సీలో ఓడ ప్రయాణం సాగిస్తూంది.

కిరణ్ తెలియకుండనే నిద్రించాడు. గాఢ నిద్రలో వున్నాడు. ఏమో కలలు కంటున్నాడు. ఇంతలో ఎవరో తన వీపుని నిమిరినట్లని పించింది. ఉలిక్కిపడి లేచాడు. ఎవ్వరాలేదు. కలవరించుకొన్నానని మళ్లా పడుకొన్నాడు. కాస్త సేపటికి మళ్లా ఎవరో తనని తాకినట్లైంది. మళ్లా లేచాడు. ఎవ్వరూ కనిపించలేదు. ఈ అర్థరాత్రివేళ తనని తాకింది ఎవరు చెప్పా? కిరణ్ కి భయం వేసింది. లేచి కూచున్నాడు.

అప్పుడు—తాను బయల్దేరే ముందు—
షాజ్ చెప్పినమాట జ్ఞాపకం వచ్చింది.

“కిరణ్! ఓడలో జాగ్రత్త!! దొంగలుంటారు!!!” అని షాజ్ హెచ్చరించాడుగా.

గదిచుట్టూ చూచాడు. ఏమీలేదు. రాత్రి ఆలస్యంగా పడుకున్నాడు కాబట్టి ఇప్పుడు నిద్ర

వస్తూంది. కాని—దొంగల భయంచేత నిద్రించలేక పోయాడు.

మళ్లీ ఎవరో వీపుని నిమిరారు. ఇహ కిరణ్ ప్రాణాలు పైనే పోయాయ్! చేతితో వీపుని తడుముకొన్నాడు. ఓస్, ఇంతేనా!! ఏదో పురుగు వీపుమీద ప్రాకుతోంది. నిద్రమత్తులో మనిషి నిమిరినట్లయింది. ఇంతేనా! అనుకొని కిరణ్ ఆ పురుగుని తీసి పారేశాడు. కాస్త ధైర్యం కల్గింది. నిద్రపోగల్గాడు.

ఓడ కొన్నిరోజులకి ఏడకా రేవుని చేరింది. అందరూ దిగుతున్నారు: కొందరు ఊరు చూడ్డానికోసం దిగుతున్నారు: కొందరు వ్యాపారం మీద దిగారు; ఇంకా కొందరు ఓడలోనే వున్నారు.

(ఇంకా వుంది)

(నవ్వు కబుర్లు)

మనుమడు: మామ్మా నీవు జామకాయ కొరక గలవటే?

మామ్మ: కొరకలేనురా నాయనా, నాకు పండ్లంటూ ఉంటేగా!

మనుమడు: అయితే యీ జామపండ్లు కొంచెం దాచిపెట్టుదూ!

బార్య: ఇదిగో మీకే చెప్తూ ఉంది. నేనింక యీ యింటిలో ఒక్క నిమిషం ఉండలేను. మావాళ్ల యింటికి యీ క్షణం వెళ్ళి పోతున్నా.

భర్త: అయితే అమ్మీ, ఇది నిజమేనంటావా, లేకపోతే ఉత్త బెదరించేనా?

(ఇంకా ఇలాంటివి పంపితే ప్రచురిస్తాము.)

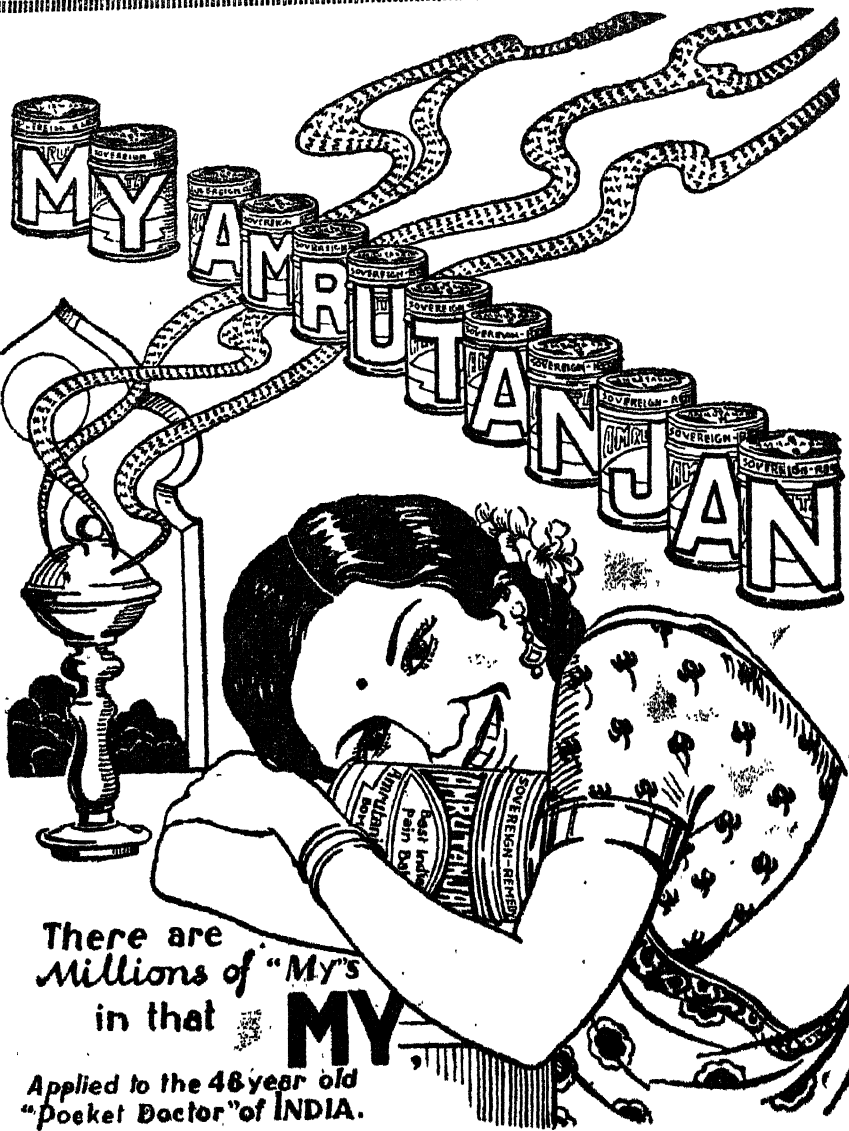
*

హి
బి

హి
బి

హి
బి

*

*

హి
బి

హి
బి

హి
బి

*

There are
Millions of "My's"
in that

MY

Applied to the 48 year old
"Pocket Doctor" of INDIA.

అమృతాంజనము

గా ని,

"యథాయథా.....కాశీధవశత్వ శంకయా."

అమృతాంజనమా ! నీ కీర్తి ముల్లోకములను దెల్పుజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్నవృద్ధులను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడు నేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది సుమా !!!

సంభాషణలో పొరపాట్లు

* శ్రీమతి కె. సుగుణమణి *

సాధారణంగా నిత్యజీవితంలో మాట్లాడుతుంటే పొరపాట్లు వస్తుంటాయి ; చేసే పనుల్లో ఏమరిపాట్లు కొన్ని జరుగుతుంటాయి. వీటినిగురించి మనమంతా మామూలుగా ఏదో పొరపాటు అని మాత్రమే అనుకుంటూ ఉంటాం. కాని, యదార్థానికి—ప్రతి ఏమరిపాటుకు, పొరపాటుకు కూడ, మానసిక శాస్త్ర రీత్యా బలవత్తరమైన కారణాలుంటాయని ఋజువైంది. మాట్లాడటంలో పొరపాటు మాట వస్తుంది. ప్రత్యేకంగా ఆ మాటే రావడం ఏమి? మరొకటి ఎందుకు రాకూడదని విశ్చించి చూస్తే— ఆ మాటే పొరపాటు రావడానికి తప్పకుండా దాని వెనుక, ఒక కారణం ఉంటుందట. లోన అణిగివున్న ఊహలు, సంకల్పాలు, ఆ వ్యక్తికి తెలియకుండానే ఈ పొరపాట్లు రూపంగా అప్పడప్పుడు బయలు పడుతూ ఉంటాయట. ఉదాహరణలు కొన్ని చూద్దాం: అత్త కొడళ్ళ పాత్తు అందరికీ తెలిసిందే! ఊరికెల్లి వచ్చిన అత్తగారి రాక ప్రకటిస్తూ—“మా అత్తగారు మళ్ళీ వచ్చింది” అని, మాట పొరపాటు సర్దుకుంటూ “వచ్చింది” అని బాహ్యునికి ఉబలాటం వెళ్ళడించిందట—కొడలు! దాంట్లో మానసిక తత్వం గ్రహిస్తే—కొడలికున్న గుప్తకోరిక ‘పొరపాటు’ మాటగా బయటకు ఏమరుపాటున వచ్చిందని ఋజువౌతుంది. ఒక గర్భిణి ఇల్లాలు భర్తను సాగనంపుతూ “మీ ఆగమనానికి ఎదురు చూస్తుంటా” ననబోయి, “మీ నిర్గమనానికి” అని, పాడు పొరపాటుకు ఎంతో నొచ్చుకుందట! ఒక వీధి బడిపంతులుగార్కి శిష్యులందం కోణా ఏ కూరగాయలో, పాలో, పెరుగో తెచ్చి సమర్పించుకునే అలవాటుందట. “ఏమర్రా! హోం వర్కులు తీసుకొచ్చారా?” అనబోయి, “హోం నర్కులు తీసుకొచ్చారా?” అని పొరపాటున తన బుర్రలో పని చేస్తున్న ఊహలు బయట పడేసారట.

ఇలాగ నిత్యజీవితంలో ఎన్నెన్నో సంఘటనలు, ‘పొరపాట్లు’ వస్తుంటాయి. వీటికి హేతువులు ఆంతర్యంలో

అణిగియున్న ఊహ లేనని—ఏమరిపాటున ఇలా బయట పడుతుంటాయని గ్రహించే యుంటారు. జాగ్రత్తగా పరిశీలించి కనిపెట్టి—ఆ పొరపాటు మాట రావడానికి హేతు వేమటని ఆరాతీయడం మొదలెట్టితే—(తీగలాగితే, జొంక అంతా కదిలినట్లు) ఆంతర్యంలో అణిచిపెట్టుబడి, నాగరికత వల్లనో, నాజూకు వల్లనో, మరి అనేక ఇతర కారణాల వల్లనో బాహ్యునికి ప్రకటనలోనికి రావడానికి వీలేక పడియున్న సంకల్పాలు, మాట్లాడుతుండగా ఏ శేషస్వప్నో ‘పొరపాటు’ మాటల్లాగ బయట పడుతుంటాయని నిర్ధారణయౌతుంది. వీటినిబట్టి ఆ వ్యక్తి యొక్క నైజం తెలుసుకోవడానికి, ఇవి మానసిక శాస్త్రవేత్తల కెంతో సహకారిస్తాయి. కొన్ని సంకల్పాలు ఇలా ‘లో మనస్సు’ లో అణిగిపోయి—మతిభ్రమ, వీచి, క్రొత్త ప్రవర్తన, పాడుచేష్టలు, వగైరా ఎన్ని అనర్థాలకో మూలహతాయని మానసిక శాస్త్ర వేత్తలు తేల్చేరు. నాగరికతవల్ల, సంఘ నిబంధనలవల్ల, స్వేచ్ఛగా వివరించడానికి వీలులేని (జీవరాసులకు సహజమైన) తలంపులు కొన్ని మరుగు పర్చబడి, ‘లోమనస్సు’ అణగద్రొక్కబడి ఉంటాయి. ఇవి వేర్వేరు రూపాలుగా చేష్టల్లోను, మాటల్లోను పొరపాట్లుగా పరిణమిస్తుంటాయి. లోన బాధించే ఈ ఒత్తిడిని తీసివేయడానికి మార్గాంతరం ఉందని కూడ కనుక్కున్నారు. మెల్లగా ఆ వ్యక్తిని, తన ఆంతర్యంలో అణిగియున్న అసలు రహస్యం ఫలానా, యన్న ఎరుకకు రాగలిగేటట్లు చేసియున్నాడు (దయ్యం వదలిన మనిషిలాగ) ఆ మనిషి సహజస్థితికివచ్చి, నిత్య జీవితంలో మళ్ళీ సహజ నైజంతో ప్రవర్తించడానికి వీలవుతుంది. ఇది ఇంకా విశేషీకరించాలంటే మానసిక శాస్త్రాన్ని గురించి కూడా చెప్పవలసియుంది. మనకున్న శాస్త్రాన్నిట్లాకీ నూతనమైనదీ, నిగూఢమైనదీ ఈ మానసిక శాస్త్రమే. ఈ సైకాలజీ విషయాలు అతి శ్రద్ధగా వింటే తప్ప గ్రాహ్యం చేసుకోవడం కష్టమని ముందుగా మనవి చేస్తున్నాను.

‘మానసిక శాస్త్రం’ అంటే మనఃప్రకృతిని గురించి చర్చించే శాస్త్రమని అంతా గ్రహించే యుంటారు; గాని నిత్య జీవితంలో ఈ శాస్త్ర పరిశోధనలు ఏ విధంగా సమన్వయ మాతున్నాయో గమనించేవారు తక్కువమంది యుంటారు. అందులోను సంభాషణలో పౌరపాట్లకూ, యీ మానసిక శాస్త్రానికీ, సంబంధం ఏమిటోయని ఆలోచించేవారు ఇంకా తక్కువ మంది ఉంటారు.

మనలో అందరికీ తెలిసినా తెలియక పోయినా, మన నిత్య జీవితానికి మానసిక శాస్త్రానికీ ఎంతో సన్నిహిత సంబంధం ఉంది. నిజంగా గ్రహిస్తే నిత్య జీవితంలో, మనం గావించే బాహ్యచర్యలుగాని, వ్యక్తపరచే భాషా భావాలుగాని, మన మనస్సులో (మనకు తెలిసి తెలియకుండా) జరిగే సంకల్ప—వికల్పాలయొక్క పరిణామాలేనని తెల్ల మాతుంది. అది ఎలాగో కొంత తెలుసుకుందాం:— మనిషిలో భౌతిక సంబంధమైన ‘శరీరం’ భౌతికేతరమైన ‘మనస్సు’ ఉన్నాయని అంతా అంగీకరించిన విషయమే. వీటి రెంటికీ ఒక అపూర్వమైన అవినాభావ సంబంధం వుంది. ఇది అర్థం చేసుకుంటే ముందు విషయాలు గ్రహించడం సులభం గనుక కొంచెం విశదీకరిస్తున్నాను; అంతవరకు అనందకరమైన ఊహలతోనున్న ‘మనస్సు’ ‘శరీరా’ని కేదైనా దెబ్బ తగిలించినగానే బాధపడుతుంది. అదేమాదిరిగా అంతవరకు ఆరోగ్యవంతగా నున్న ‘శరీరం,’ మనస్సు కేదైనా కొంచెం చింత కలిగిందీ అంటే నీరసిస్తుంది. ఇలాగ ‘శరీరం,’ ‘మనస్సు’ వీటి ప్రభావం ఒక దాని మీద ఒకటి సాగిస్తూనే ఉంటాయి. అందుకే సుఖ జీవనానికి కారీక ఆరోగ్యం, మానసిక ఆరోగ్యం రెండూ ఉండాలని పెద్దలంటారు. వీటిల్లో దేనికెక్కువ ప్రాధాన్యం వుందా అన్న సంగతి కూడ మనకే తెల్ల మాతుంది.

శరీరాన్ని గురించి, దాని ఆరోగ్య నియమాల్ని గురించి అంతా వివేచిస్తుంటారు. అంటే పరిశుభ్రమైనగాలి, నీరు, ఆహారం, వసతి వగైరాల్ని గురించి మామూలుగా అంతా చెబుతూనే యుంటారు. నిత్య జీవితంలో వీటిని గురించి కొద్దో గొప్పో తెలుసుకుంటూ శరీరారోగ్య మాత్రాలు కొద్దో గొప్పో అంతా ఆచరణలో పెడుతూనే ఉంటారు. కాని,

వీనికంటే మానసిక ఆరోగ్యం అనేకరెట్లు ఆవశ్యకమనీ, ప్రాముఖ్యమనీ ప్రాజ్ఞులు అంటుంటే—ఎందుచేత చెప్పాలి, అని ఎప్పుడైనా వితర్కించి చూచేరా? చూడలేదు. ఇప్పుడు చూద్దాం. మానసిక శాస్త్రం మనస్సును గురించి తెలుసుకోడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. మనస్సు అన్నది అపూర్వమైన వింతవస్తువు. వస్తువు అన్నామని అది ద్రవ్య (Matter) గుణాలు కలిగి భౌతిక సంబంధమైన దనుకోగూడదు. ద్రవ్యమైతే, మన పంచేంద్రియాల్లో దేనిచేతనో ఒక దానిచేత నైనా, గ్రహింపబడగలిగి ఉండాలి. ఇది అలా గ్రహింపబడదు. మళ్ళీ పంచేంద్రియాలకు చిక్కనంత మాత్రంచేత ఇది లేదనడానికి వీలులేకుండా—‘ఉన్నది’ అన్న ఊహే మనకు నచ్చజెపుతూ యుంటుంది. అందుకే—ఇది ఊహా జన్యమనీ, ఆ ఊహల్ని బట్టి దాన్ని తెలుసుకో నాతుండనీ, ఆ ఊహలే మన వాక్కులకూ, చేష్టలకూ మూల కారణమనీ మన పూర్వులు అనేక శతాబ్దాలకు పూర్వమే గ్రహించేరు. ఆధునికులు ఇప్పుడిప్పుడే ఈ రహస్యం తెలుసుకుని ‘మానసిక శాస్త్రం’ (నైకాలజీ) అని ప్రకటిస్తున్నారు. “సర్వార్థములు మనస్సంభవములు” అన్న ప్రహ్లాదుడి వాక్యాల్లో ఎంత అనంతార్థం ఇమిడివుందో ఎప్పుడైనా ఆలోచించేరా! ఆలోచించండి. ఇది భక్తియోగం వలె బుచ్చిన రహస్యం అని చెప్పొచ్చు. అలాగే జ్ఞాన, కర్మ, వాతయోగాలు మనస్సు—మానసిక శాస్త్రాన్ని గురించి అపూర్వంగా విమర్శించేయి. అవి గ్రహించ ప్రయత్నించండి.

ఇక ఆధునికులు తేల్చిన మానసిక శాస్త్ర రహస్యాలూ, ఇవి మన నిత్య జీవితంలో సుఖ జీవనానికి ఎంతవరకూ తోడ్పడతాయో నన్న హంశాలూ చెప్పాలంటే కూడా కొన్ని విషయాలు చర్చించాలి. మనం ప్రపంచాన్ని పంచేంద్రియాల ద్వారా తెలుసు కుంటున్నాం. కన్నువల్ల రూపాలు, ముక్కువల్ల వాసనలూ, చెవివల్ల శబ్దాలూ, వాక్కువల్ల రసాలూ, చర్మంవల్ల శీతోష్ణాలూ గ్రహిస్తున్నాం. ఐనా కేవలం ఈ పంచేంద్రియాల వల్లనే ఈ గ్రహణ జరగడంలేదని కూడా ఎరుగుదుం. ఎందుకంటే నిద్రలో నున్న శరీరానికిగాని, చచ్చిన శరీరానికిగాని ఈ పంచేంద్రి

సంభాషణలో పొరపాట్లు

యాల ఉన్నప్పటికీ అవి విషయాల్ని గ్రహిస్తున్నాయా? లేదు. దీనివల్ల ఏమిటి బుజువాతుందో అంటే ఈ పంచేంద్రియాల కన్నా అతీతమైన దొకటివుంది, వాటి ద్వారా వచ్చే నాడీ సంజ్ఞల్ని సమన్వయ పరుస్తూ “ఎరుక” కలుగజేసేది—ఒకటుందనీ, దీన్నే ‘మనస్సు’ అన్నారనీ మన మిప్పుడు సులభంగా అర్థం చేసుకోవచ్చు. అలాగే మనస్సులో పుట్టినంత మాత్రంచేత, ఆ ఊహ, వాక్కురూపంగానో, క్రియా రూపంగానో పరిణమించి, పంచేంద్రియాలను పని చేయిస్తూవుంది; అంటే ఏమిటి? మనస్సే శరీరాన్ని నడిపిస్తూ యుండన్నమాట, “మన ఏవ జగత్సర్వం” అన్న వాక్యార్థం అవగాహన చేసుకోవడం, అందరికీ సుసాధ్యం కాకపోవచ్చు. ఐనా మనస్సు అన్నది ఫలానా యని, శరీరంమీద దాని ప్రభావం పూర్తిగా యుండనీ గ్రహిస్తే ఇక మనం అధునిక మానసిక శాస్త్రాన్ని గురించి చెప్పకోవచ్చు.

పాశ్చాత్యులు శరీరయంత్రాన్ని గురించి అమూల్య రహస్యాలే కనుక్కున్నారు; కాని ఈ యంత్రాన్ని నడిపే మనస్సును గురించి ఎక్కువగా గ్రహించింది ఇటీవలే. జర్మనీ దేశస్థుడైన సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్ అన్న మహనీయుడు ఈ మానసిక శాస్త్ర పితామహుడని చెప్పాడు. ఇతడూ ఇతని సమకాలికులు కొందరూ, తదుపరి మరికొందరూ, చాల కృషిచేసి, మనస్సు—దాని ప్రవర్తన—నిత్య జీవితంలో దాని ప్రభావం—వగైరా విషయాలన్నీ కనుకున్నారు. వీరు తేల్చిన సారాంశాలు ఏమిటంటే:—మనస్సు అన్నది అతి నిగూఢమైనదనీ, దాంట్లో జనించే ఊహల్లో కొన్ని మాత్రమే మన ‘స్మృతిపథం’లో ఉంటాయని, కొన్ని తలంపులు వీటి వెనుకనే ఉండి త్వరలో జ్ఞప్తిపథంలో పడతాయని, కొన్ని మాత్రం, అతి నిగూఢమైన ‘లో అంతఃకరణ’లో అణిగిపోయి ఉంటాయనీ కనుక్కున్న హంశాలు. మనస్సులో జన్మజన్మాంతరాలుగా (ప్రాణం అనేది ఉత్పత్తియై, ఏక కణజీవి, వృక్షం, అల్పజంతువు, చతుష్పాదజంతువు, ద్విపాదజంతువులు, వానరం, అఖరకు మానవుడు వగైరా) సృష్టి పరిణామంలో జరుగుతూ వచ్చిన రహస్యాలన్నీ, లక్షణాలన్నీ ఇమిడివుంటాయనీ, క్రమంగా

‘నాగరీకులు’ అనుకునే మానవసంఘం తయారైనకొద్దీ—సంఘ మర్యాద కోసరం, నాగరీకులుగా సంచరించాలని ప్రవర్తించడంలో—కొన్నిపకు లక్షణాలు, జంతు లక్షణాలు, మానసిక లక్షణాలు, మామూలు స్మృతి పంథంలోకి రాకుండా వెనక్కునెట్టుబడి, అణచివేయబడి ఉంటాయని కనుక్కున్నారు. ఇలా అణచివేయబడిన ఊహలు, కోరికలు, క్రమంగా ‘మానసికముడులు’గా ఏర్పడుతాయట. ఇవి అవకాశం చిక్కినప్పుడల్లా, నాగరికత అనే పొరనూ, సంఘ మర్యాద అనే అడ్డునూ పడవోచుకుని, వెలికి రావడానికి ప్రయత్నిస్తుంటాయట. జాగ్రదావస్థలో బాహ్యస్మృతి పథం (పోలీసుకాపలావలె) వీటిని అణచి పెట్టి ఉంచుతుంటుంది. ఇవి అంతర మనస్సులో, ఎంత లోతుగా నెట్టివేయబడితే, అంత అధిక ఒత్తిడితోటి బయట పడ్డానికి ప్రయత్నిస్తూ, అవకాశం కోసరం, రోజులు—నెలలు—సంవత్సరాలు కాచుకొని ఉండి, మామూలు స్మృతి పథంలో ఏ మాత్రపు అజాగ్రత్త, అప్రమత్తత ఏర్పడ్డా, బయటకు విభిన్న రూపాలతో ప్రత్యక్షమౌతూవుంటాయట. సరిగ్గాబయట పడడానికి వీలు లేనప్పుడు, రూపాంతరం పొంది, నిద్రావస్థలో వింత ‘కల’ల రూపంగాను, జాగ్రదావస్థలో కూడా వాక్కుల్లోను, చేష్టల్లోను, ‘పొరపాట్లు’ రూపంగాను బయటకు జారిపడుతూనే ఉంటాయి. సంభాషణలో పొరపాట్లు, నిత్య కృత్యాల్లో, ఏమరి చర్యలూ పరిశోధించి, కుకలుడైన మానసిక శాస్త్రవేత్త, వీటి పుట్టు పూర్వోత్తరాలు బయట బెట్ట గలడు.

ఈ మానసిక శాస్త్రం తేల్చిన అమూల్య రహస్యాలన్నీ ఎన్నిటినిో వినియోగించి, సంఘం యొక్క గోడూ, నాగరికతా నిలబెట్టుకుంటూ, వ్యక్తియొక్క సుఖ జీవనానికి ఎంత వరకూ సులభ పంథాలు నిర్మించగలమా అని పాశ్చాత్య దేశాలు అఖండమైన కృషి చేస్తున్నాయి. మనం కూడా ఈ రహస్యాలు అవగాహన చేసుకుంటే—నిత్య జీవితంలో, సంఘంలో, కుటుంబంలో, సక్రమంగా వ్యక్తులు అమరడానికి చాల తోడ్పడుతుంది. ఇది తెలియకుంటే, అలా అణచిపెట్టబడ్డ ఊహలు, కోరికలు—అగ్ని పర్వతంలో

సంభాషణలో పొరపాట్లు

'లాభాద్రవ్యం' లాగ, లోలోపల విజృంభించి, వెలితలలు వేసి — హిస్టేరియాలు, న్యూరీయాటి — ఇన్సీరియాటి కాంప్లెక్సులు, భూమిహత్యలూ, జార—చోర—ఖాసీ కార్యాలు వగైరా ఘోరకృత్యాల కెన్నిటికో దోహద చూతాయి. యువతీయువకులెందరో ఇట్టి మానసిక రోగాలకు గురియౌతున్నారు. మరొక రహస్యం కూడా వుంది. ఒక వ్యక్తిని బాధించే ఈ వెలి తలలకూ, ఊహలకూ, చేష్టలకూ, హేతుభూతమైన (ఎప్పుడో బాల్యంలో సహితం అంతః కరణంలోనికి పెట్టివేయబడి) అలాది పెట్టుబడియున్న ఊహల్ని క్రమంగాతరచి, 'మానసిక పుధఃక్మరణ' (Psycho-analysis) వల్ల, ఆ వ్యక్తియొక్క స్మృతి పథంలోకి తెచ్చి—నిన్ను బాధించేది ఫలానా విషయం నుమా అన్న సంగతి ఆ వ్యక్తి అవగాహనలోకి తెచ్చిన తక్షణం—పికాచం

విడిచి పారిపోయినట్లు, పూర్వపు పిచ్చిచేష్టలూ, పరామరుకు మాటలూ, వాక్ ధోరణులూ మారిపోయి, ఆశ్చర్యకరంగా మామూలు మనిషి అవడానికి తోడ్పడుతుంది.

అందుచేత ఇలాంటి అతిగహనమైన మానసిక శాస్త్ర వైజ్ఞానిక రహస్యాలు, నిత్య జీవితంలో కేరీర—మానసికా రోగ్యాలు సంరక్షించుకోడానికి—తద్వారా శాంతిమయ సుఖ జీవనాలుగడపడానికి మన మంతా ప్రయత్నించడం ఎంతైనా అవశ్యకం.

దుర్గాహ్యమైన ఈ మానసిక శాస్త్ర రహస్యాల్ని సామాన్యజనానికి సుబోధక మయ్యేటట్లు, వివిధ శీర్షికల క్రింద పత్రికలు, రేడియోలు ప్రకటించడం ఎంతైనా ముదావహం—సంఘానికిది ఎంతైనా శుభావహం.

(ఆలిండియా రేడియోవారి సౌజన్యంతో.)

మైసూరు పట్టు బట్టలు

హెచ్చుకొలము మన్నిక కలవి

మునుపటికంటే ఇప్పుడు మైసూరు సిల్కు వస్త్రము లే హెచ్చుగా స్త్రీలు ధరించు చున్నారు. మైసూరు సిల్కులో శ్రేష్టమైన చీరెలు, గౌనుగుడ్డలు, రవికె గుడ్డలు మొదలైనవి స్త్రీలకు, పురుషులకుకూడా అవసరమగు సర్వ విధములగు దుస్తులును అధికముగా వాడబడు చున్నవి.

మైసూరు సిల్క్స్
100 కి నూరు వంతులు
స్వచ్ఛమైనవి, కల్తీలేని
వట్టువి.

మైసూర్ సిల్క్స్

గవర్నమెంట్ సిల్క్ వీవింగు ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

దీక్ష

[శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ]

డైరెక్టర్ : ప్రకాశరావు

రచన : తాపీ, ఆత్రేయ

సంగీతం : పెండ్యాల నాగేశ్వరరావు

నటీనటులు :

జి. వరలక్ష్మి, రామగోపాల్, శివరావు, శేషమాంబ,
రంగసామికుండు, చిట్టిబాబు, మొదలయినవారు.

ప్రకాశ్ ప్రొడక్షన్సువారి క్రొత్తచిత్రం దీక్ష. పిల్లల స్వచ్ఛమైన సుతిమెత్తని హృదయాలను సరిఅయిన పద్ధతిలో వికసింపజేసి వుత్తమ పౌరులుగా తయారు చేయగల నైపుణ్యం, వాత్సల్యంగల తల్లికే వుంటుందన్న విషయమే దీక్ష సారాంశం. శరత్ చంద్రుడి “రామేష్—సుమతి” అనే నవలను ఆధారంగా తీసుకుని యీ చిత్రం తీశారు.

యశోదమ్మ తల్లిలేని తన మరది గోపిని కన్నబిడ్డ కన్న ఎక్కువ మమకారంతో పెంచింది. గోపికి తల్లి, గురువు, అండ, అన్నీ వదినె యశోదమ్మే. అన్యాయం అక్రమంచూసి సహించే స్వభావంకాదు గోపిది. ఎంతటివారివైనా సరే నిర్భయంగా న్యాయం కోసం ఎదిరించాలంటాడు. లోకాన్ని మరమ్మతు చేయాలని సంకల్పం. గోపికి వూళ్లో వాళ్లకి రోజురోజుకు హెచ్చిపోతున్న గిల్లి కజ్జాలను చూసి విసిగెత్తి అతని అన్న తమ్ముడికి భాగం పంచి యిచ్చేస్తాడు. యశోదమ్మను గోపితో మాట్లాడవద్దని కాసిస్తాడు. వదినె పెట్టనిదే తినటం, జోలపాడనిదే నిద్రపోవటం అలవాటులేని గోపి యీ శిక్ష సహించలేక పట్నం పోతాడు. అక్కడ ఎటుచూచినా దగా మోసమే కనిపించుతయ్. మనుషులంటే వీళ్లేనా అని విస్తుబోతాడు. వదినె వాత్సల్యం తలంపుకు వచ్చి యిల్లు చేరుకుంటాడు. ఆమెదగ్గర బుద్ధిగా పీరుల చరిత్రలు, దేశచరిత్ర అన్నీ చదివి తెలుసుకుని దేశసేవకు దీక్ష తీసుకుంటాడు. గోపి

జీవితాన్ని తీర్చిదిద్దిన ఆదర్శమాతృస్వరూపిణి యశోదమ్మను అంతా మెచ్చుకుంటారు.

యశోదమ్మగా జి. వరలక్ష్మి నటన మెచ్చతగి వున్నది. ఆమె భావాలు, ద్వందభావాలు అతి విశదంగా ముఖాన కనపరచింది. ఎన్నో సన్నివేశాలలో మాటలు అవసరం లేకుండానే భావప్రకటనతో నిర్దుష్టంగా విప్పి చెప్పినట్లు చేసింది. మాతృదేవతగా వాత్సల్యం తోణికిసలాడుతున్న ఆమె యశోదమ్మ పాత్ర చూస్తుంటే ఎటువంటి పాత్ర నైనా సామర్థ్యంతో నిర్వహించగల నేర్పరి అని ఋజువువుతుంది. గోపిగా రామగోపాల్ నటన అద్భుతంగా వున్నది. ఇదే అతని మొదటి నేపథ్యం నమ్మటానికి బిలులేకుండా వున్నది. వృద్ధనాయకులు, యువనాయకులు తమదని విజ్ఞప్తిగుతున్న కథానాయకత్వం యీ బాల నాయకుడు యిట్టే బుకాయించి తీసుకుని, అతి నైపుణ్యంతో తనదనిపించుకున్నాడు. అతని ఆకారమే తిరుగుబాటు నూచిస్తావుంటుంది.

నిజం చెప్పాలంటే యీ చిత్రంలో రామదండు పిల్లలు, డాక్టరు, దుర్గమ్మ, అచ్చి, టీచరు కూడ తమ పాత్రలకు ఒక విధమైన ప్రత్యేకత కలిగివుండేట్లు చక్కగా నటించారు. పాత్రలన్నీ సజీవంగా వున్నయ్.

కథ నూటిగా క్లుప్తంగా వున్నది. చిత్రంలో పటుత్వం మాతాభావ ప్రకటనలోను, సన్నివేశాలలోను యిమిడ్చారు. అందువల్ల ప్రతిఒక దృశ్యం మనస్సులో నాటుకుపోతూ యేకాగ్రతతో చూడవలసి వస్తుంది. మాటలు చాలా తక్కువగా వుండి, భావ పూరితంగా నిండుగా వున్నయ్. అనుకరణలే అయినా పాటలు అర్థంకలిగి క్రావ్యంగా వున్నయ్. యశోదమ్మ గోపిని దండించే సందర్భంలో అంత చేటుగా కొట్టటం ఆమె స్వభావానికి విరుద్ధంగా వున్నది. అంత మొరటుగా గొడ్డును కొట్టినట్లు కొట్టిన

తర్వాత ఎవరైనా కొంత మానసిక బాధ అనుభవించక తప్పదు. ఒకటి రెండు దెబ్బలుకొట్టి, దానికే ఆమె కొంత ఆవేదన చూపించితే, ఆమె మమకారము, హృదయావేదన చక్కగా విశదమయ్యేవి. శిష్యాలు కథకు కేవలం నిరుపయోగం. అయితే జమిందారు పాత్రకు సహకరించుతయ్. తనకు యిష్టంవున్నా లేకపోయినా అనవసరమే అయినా కేవలం కలెక్టరుగారి మాటప్రకారం వాళ్ళకు జమిందారు వుద్యోగం యివ్వవలసి వస్తుంది. ఈ విషయం వివరించటానికి మాత్రం వాళ్ళు పనికివస్తారు. హాస్యానికి అనవసరం. ఊళ్ళో పెద్దలకు రామదండుకు జరిగే గిల్లికజ్జాలు, డాక్టరుపాత్ర, దుర్గమ్మ పాత్ర కథలో హాస్యానికి చాలు. చిత్రం చివరలో అనవసరంగా పెరిగింది. గోపీ సభలో ప్రశ్న అడిగేవరకు వున్న వాతావరణం, టేంపో ఒక్కసారిగా జారిపోతయ్. సర్దారు గోపాలం గోపీ పాత్రను నలిపివేసినట్లుగా తోస్తుంది. గోపీని దేశ నాయకుడుగా మార్చకపోతే బాగుండేది.

ఏది యెట్లా వున్నా ఆంధ్రులందరికీ కళ్ళకు, చెవులకు, మనస్సుకు కూడా యింపుగావుండే వుత్తమచిత్రం దీక్ష. లొల్లిపాటలు, వెకిలిమాటలు, వెగటుహాస్యం మచ్చుకైనా కనిపించవు.

జాబిమల్లి

ఆంధ్ర మహిళలో ప్రచురిస్తూ వస్తూన్న 'జాబిమల్లి' సీరియల్ నవల, కొన్ని అవార్డులమైన కారణాలవల్ల, ఏకాదశ గుళుచ్చము ప్రచురించకుండా ఆగిపోయింది—దీనికి మా పాఠకులు మన్నింప గలరని భావిస్తున్నాము.

ఏకాదశ గుళుచ్చము నవంబరు సంచికలో ప్రచురింపబడుతుందని మనవి చేస్తున్నాము.

సంపాదకురాలు.

శ్రీ కస్తూరిదేవి విద్యాలయం

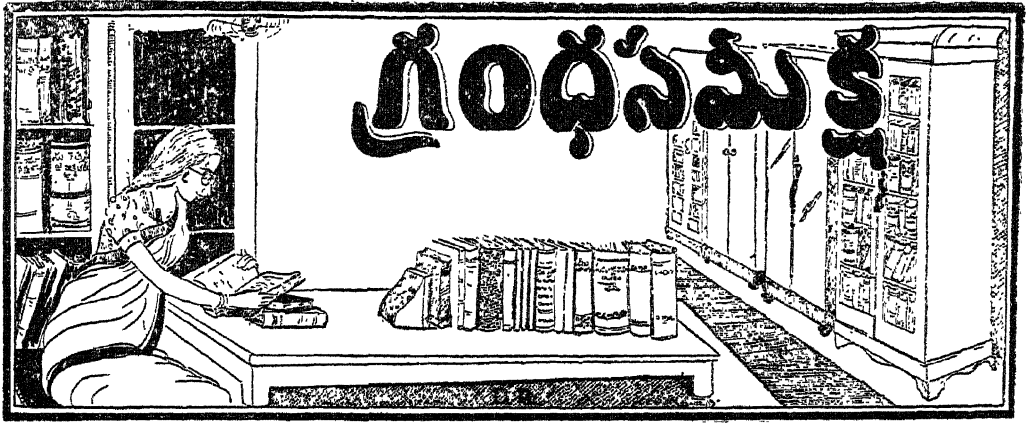
నెల్లూరు

నూతన భవన ప్రవేశోత్సవము—రజతోత్సవము

21-9-51 న, నూతన భవన ప్రవేశోత్సవమును, మంత్రి గోపాలరెడ్డిగారి అధ్యక్షత క్రింద, మంత్రి మాధవ మీనన్ గారు ప్రారంభించినారు. శ్రీమతి కుట్టి అమ్మళ్ గారు పతాకమును ఎగురవేసినారు. 22-9-51 న, రజతోత్సవమును, న్యాయపతి చంద్రా రెడ్డిగారి అధ్యక్షతక్రింద, ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్తు ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ వి. యస్. కృష్ణగారు ప్రారంభించినారు. ప్రముఖులు ఉపన్యసించినారు. కుమారి రాధ సృత్యం, గాన కోకిల శ్రీమతి ఎమ్. ఎస్. సుబ్బలక్ష్మిగారి గానం, విద్యాలయ బాలికల సృత్యనాటక ప్రదర్శనములతో ఉత్సవోత్సవ పూర్తిగా రాణించినది.

1923 నాటి మాట—జాతియోద్యమం, మహాత్ముని నాయకత్వాన అతి ముమ్మరంగా ఆసేతుహిమాచలం వ్యాపించి, మహా పురుషుల త్యాగము, తేజస్సు, సమ్మిళితమై స్వాతంత్ర్య సిపాస ప్రజా హృదయాల్లో పొడ నూపిన సమయం—ఆ పుణ్యసమయంలో, మహాత్ముని ఆదేశముతో—ఆయన ఆశీస్సులతో, యీ విద్యాలయం స్థాపింపబడినది—1944 నుండి ఇది యొక యున్నత పాఠశాలగా వెలుగొంది 400 మంది విద్యార్థినులతోడను, వసతి గృహములో 60 మంది బాలికలతోనూ, అభివృద్ధి నూచి స్తున్నదంటే, వ్యవస్థాపకుల ఆశయశుద్ధి, నిర్వాహకుల దక్షత, పోషకుల సహృదయత వెల్లడౌతున్నవి.

రజతోత్సవమనేది ఏ సంస్థయొక్క చరిత్రలోనైనా ఒక అపురూపమైన సంఘటన—అందులో ఎన్నియో పవిత్ర పీఠగాధలతో, “త్రింశతోక్తి భారతీయుల స్వాతంత్ర్య తేజస్సు, ముక్కోటి ఆంధ్రుల జాతీయ యశస్సు” సాక్షాత్కరింప జేస్తూ, పురోగమన పంథాలో, యీ విద్యాలయ యొక స్త్రీల పారిశ్రామిక కేంద్రంగా, ఒక ఉన్నత కళాశాలగా విజృంభించ గలదనే ఆశయమును నూచిస్తున్న యీ రజతోత్సవ పర్వసమయంలో, మహిళాభ్యుదయానికై ఇంత కృషిచేస్తూ ఉన్న యీ విద్యాలయాన్ని స్థాపించిన శ్రీమతులు కనకమ్మ, లక్ష్మీబాయమ్మగార్లకు, తదితరులకు ఆంధ్ర మహిళా లోకమంతయు కృతజ్ఞులయ్యున్నా రనుటలో అతిశయోక్తిలేదు.

—: మొ క్కు బ డి :—

రచయిత : శ్రీ మొక్కపాటి నరసింహశాస్త్రిగారు.

జెల రూ 2. ప్రతులకు : మొక్కపాటివారు,

అద్మిరాలిటి హాసు, మైలాపూర్, మద్రాసు-4.

తెలుగు సాహిత్యంలో నాటికారచన అనాది నుండి ఎంతో పురోగమించి ఉంది. నాటికారచనలు సాగించిన రచయితలు అనేక మంది ఉన్నారు. ప్రాచీన కాలంనుండి, ఈ నవయుగం వరకు తెలుగు సాహిత్యాన్ని పరిశీలించి చూస్తే అమూల్యమైన నాటికా గ్రంథాలను మనం చూడ కలుగుతాం. ఒక్కొక్క రచయిత ఒక్కొక్క మహత్తర మైన నాటికలను సృష్టించి ఉండవచ్చు. అనాటికలను సమర్థులైన నటికులు రంగస్థలములపై ప్రదర్శించిన నాడే దానికి రక్తికట్టి ఉంటుంది.

ముఖ్యంగా చిలకమర్తి, వీరేశలింగంగారి ప్రహసనాలు భువిడిపాటివారి నాటికలు తెలుగు నాడులో వ్యాపించాయి. శ్రీ మొక్కపాటివారి మొక్కుబడి (ఇతర నాటికలు) చక్కని భాషలో వ్రాశారు. వీటిలోని విశిష్టత ఏమిటంటే ఒక్కొక్క నాటికతో హాస్యంతో కూడ, భావగర్భితమైన చక్కని సమస్యలున్నాయ్. నటించటానికి చక్కని వాతా వరణాలు సృష్టించారు.

మొక్కుబడి, అభ్యుదయం, పెద్ద మామయ్య, అసాధారణ సమావేశము, వారసత్వం, పాతివ్రత్యం. ఈ ఆరు నాటికలలో “మొక్కుబడి” లో మనకు విచిత్ర మైన మనస్తత్వాలను చక్కగా చూపించారు. “అభ్యు దయం” అనే నాటికలో నారాయణరావు (విజ్ఞాన వేత్త)

పాత్రను మనం పరిశీలించి చూస్తే కేవలం ఆ వ్యక్తి ఒక్క నియమానికే కట్టుబడి, తన స్వార్థం తాను చూచుకుంటాడు. అతని అక్క పద్మావతి విమర్శించి చెప్పినా తన్ను తాను బలపరచుకుంటాడే కాని, తాను చేసే కార్యంపట్ల వచ్చే ముప్పును స్మరించడు. అతడు మాట్లాడే ప్రతివాక్యం చూస్తే మతి పోయిందేమో అనుకుంటాము. అభ్యుదయ భావా లతో, తమాషగా మాట్లాడుతాడు. ఈ నాటికను చక్కని స్థాయిలోకి తెచ్చారు.

“పాతివ్రత్యం” అనే నాటికలో సావిత్రమ్మ, పూర్వా చారపరాయణురాలు, ఆదర్శ గృహిణి. కాని ఆమె భర్త రమణరావు విద్యాధికుడు, ఆధునికుడు. సావిత్రమ్మ ఐతే దైవమంటుంది. పతి సేవ కంటే స్త్రీకి వేరే మోక్షం లేదం టుంది. రమణరావు ఆధునిక ఆభిప్రాయాలు కలవాడు కనుక, తన భావాలకు అనుగుణంగా తన భార్య నడవాలి అంటాడు. తన భార్యవద్ద అతను పరస్త్రితో సత్కాల షేషనచేస్తున్నందుకు ఏవైనా ప్రశ్నలు వేస్తే దానికి కోపగించు కొని, చివరికి భార్యను సహితం గొంతుక నొక్కుతాడు. చివరికి సావిత్రమ్మే తన పద్ధతిని మార్చుకొని తన భర్త ఆభిప్రాయాలకు అనుగుణంగా ఉంటానంటుంది.

ఈ విధంగా ప్రాచీన ఆధునిక భావాల మధ్య జరిగే సంఘర్షణను “దంపతుల సమస్య” లో మనకు మొక్క పాటివారు చక్కగా చూపించారు. ఇదే విధంగా మిగతా నాటికలలో ఏదో ఒక సమస్యను సృష్టించారు. ప్రతి నాటిక చదువుతుంటే పదేపదే చదవాలనే మతూహలం మనలో కలుగుతుంది.

—జి. ప్రభ

గ్రంథ సమీక్ష

శ్రీ శారదా ప్రసంగములు

అనువాదకులు : శ్రీ వెదురుమూడి వేంకట కృష్ణారావు.

వలయుచోటు : శ్రీ రామకృష్ణ మఠము,

మైలాపూరు : మద్రాసు.

వెల : రెండున్నర రూపాయలు.

శ్రీ రామకృష్ణుని సతి, శ్రీ శారదాదేవి మనదేశంలో మాతృదేవిగ పరిగణింపబడిన పూజ్యురాలు. మహామ తల్లి. మహాసాధ్వీ. ఈ మాతృదేవి బోధించిన భక్తి జ్ఞాన నీతి బోధలే ఈ పుస్తకమున పొందు పరపబడినవి.

మూడు భాగములుగల ఈ గ్రంథములో హిందూ మతాచారములు, సాంఘిక ధర్మములు మానవ విద్యుత్ ధర్మములు, ఈశ్వరోపాసనము మొదలగునవి వ్యక్తపరుప బడినవి.

శ్రీ శారదాదేవి స్వాంతనవచములతో తన శిష్యు రాండ్ర కుపదేశించిన వ్యాకృముల మూల్యములు. ఆడువారికి ఓరిమి ఉండవలయును. ఎంత స్వల్పవస్తువునైనను వ్యర్థము చేయ కూడదు. చెడుగులో మంచి, సత్యం భాషణ, పవిత్రత,

జీవిత లక్ష్యము అను ఉపశీర్షికలక్రింద సొండు పరచిన శ్రీ శారదా వాక్యములు ఎంతో ఆచరణీయములు.

శ్రీ శారదాదేవి ప్రసంగములను వంగ భాషలో “మాయేర్ కథా” అనుగ్రంథముగా శ్రీమద్ అరూపానంద స్వామి వ్రాశారు. దీనిని ఆంగ్లీకరించినది శ్రీ నిఖిలానంద స్వామి. ఈ ఆంగ్ల పుస్తకమునుండి శ్రీ వెదురుమూడి వేంకట కృష్ణారావుగారు తెనిగించినారని ప్రకాశకులు “తొలినుడి” లో తెలియ జేశారు.

శ్రీ కృష్ణారావుగారి అనువాదం సమంజసంగా ఉంది. ఈ గ్రంథము చదువుతూంటే అనువాద గ్రంథమని పించదు. అసలు ఇదే మూల గ్రంథమేమో అనిపిస్తుంది.

మంచి కాగితంపై పెద్ద అచ్చులో ఈ పుస్తకం ఒప్పుగా ఉంది. ఇది మనకందజేసే సందేశాలకు ధర కొంచెం తక్కువే అని చెప్పొచ్చు.

“శ్రీ శారదా ప్రసంగాలు” ప్రతీవారు చదువ వలసిన గ్రంథము.

—గి. లక్ష్మీకాంతమ్మ.

ఆంధ్ర మహిళా సభలో

దసరా ఉత్సవములు

అక్టోబరు 8, 9, 10 వ తేదీలలో దుర్గాష్టమి, మహానవమి, విజయదశమి పండుగలకు ఉదయం తొమ్మిది గంటలకు దేవీపూజ, బొమ్మల కొలువు, శేరంటం, సాయంకాలము 5 గంట నుండి వినోద కార్యక్రమము జరుగును.

అంతకు పూర్వము, ఆటలలో, పాటలలో, వక్తృత్వములో, నాటకములలో పోటీలు జరుగును.

ఎప్పటికలె, తెలుగు, హిందీ, ఇంగ్లీషులలోనేగాక, యీసారి తమిళ భాషలో కూడ వక్తృత్వ పోటీలు, నూలువడకుట, చేనేత, కుట్టు, ఎంబ్రాయిడరీ, రంగువేయుట, అద్దకపుపనులలోనూ కూడ పోటీలు ఏర్పాటు చేయబడినవి.

పోటీలలో గెల్పొందినవారికి విజయదశమినాటి సాయంకాలము బహుమతులీయబడును.

నవంబరు సంచికలో పోటీల వివరములు, గెల్పొందిన వారి ఫోటోలతో సహా ప్రచురింపబడును.

జి. జమునాబాయి.

అ. చన్నఘంటమ్మ.

శ్రీ రాజ్యలక్ష్మీ శతవార్షిక వర్ధంతి

విజ్ఞాపన

సాహిత్య - సాంఘిక రంగములయందు చైతన్యవంతమైన వసంతయుగమును స్థాపించిన మహాపురుషుడు శ్రీ వీరేశలింగము పంతులుగారికి ధర్మపత్నియై, సాంఘికోద్యమములనన్నిటను ఆయనకర్ధాంగియై పాల్గొని, విశేషించి - పతిత శ్రీ సమాజోద్ధరణమునకు తన దివ్యజీవితము ధారవోసిన మహాసాధ్వీ శ్రీ కందుకూరి రాజ్యలక్ష్మమ్మగారు జన్మించి, రాబోవు 10—11—51 తేదీకి ఒక శతాబ్దము కావచ్చుచున్నది. ఈ సందర్భమున పంతులుగారికి జరిపించినట్లే - ఆమెకును శతవార్షిక వర్ధంతి మతహాసము గావించుట తెనుగు దేశముయొక్కయు, ప్రధానముగా రాజమహేంద్రవర పౌరుల యొక్కయు కర్తవ్యమై యున్నదని వేఱుగా మనవి చేయవలసిన యవసరములేదు. చిరస్మరణీయురాలైన ఆమెయెడల మన కృతజ్ఞతకు గుర్తులుగా కొన్ని విధులు నిర్వహింపవలసి యున్నది. వానిలో—శ్రీ రాజ్యలక్ష్మీగారు వివిధ విషయములపై చేసిన యుపన్యాసములు, వ్రాసిన వ్యాసములు, గీతములు చెదరిపోకుండ చేర్చి యొక సంపుటముగాను, అనేకులు ఆమెపై వ్రాసిన ప్రశంసారచనలు కూర్చి ఒక సంపుటముగాను వెలువరించుట ప్రథమ కర్తవ్యము. ప్రథమ శ్రేణిలో ఉత్తీర్ణురాలైన ఒక్కొక్క విన్యార్థినికి ఏటేట “రాజ్యలక్ష్మీ స్వర్ణపతకము” నిచ్చుచుండుటకు తగిన నిధి “ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము” న నెలకొల్పవలసి యున్నది. ఈ నిధి సమర్పణము డిశంబరు నెలలో జరుగ నున్న విశ్వ విద్యాలయ రజతోత్సవ సమయమున జరుగుట ఉచితముగా నుండునని భావించుచున్నాము. ఉదాహరణకు ఆంధ్రమహా శయలు, మహిళామణులు ఈ యుద్యమమునకు చేదోడు వాదోడై విజయవంతముగా జరుగునట్లు ఆశీర్వాదింప గోరుచున్నాము. సంపుట ప్రకటనము—“నిధి” స్థాపనము అయిన తరువాత పతిత శ్రీ జనోద్ధరణకు సంబంధించిన ఒక సంస్థ కూడ ఆ మహాసాధ్వీ పేర నెలకొల్పవలయునని సంకల్పించి యున్నాము. ఈ యుద్యమముల సక్రమ నిర్వహణముతో “శతవార్షిక వర్ధంతి” జరుపుట ఆ తల్లి ఆత్మకాంతికి కారణమగుటయేగాక, నేటి మహిళా సంఘములో ఒక జీవనాభ్యుదయము వికసింప జేయుటయు కాగలదు.

కావున ఈ సమయమున శ్రీ పురుషుల హృదయపూర్వకమైన ఆర్థిక సహకారమునకు వినయ పూర్వకముగా మేము పట్టు భిక్షాంజలి యిది.

తా ర కం

శ్రీ రాజ్యలక్ష్మీ శతవార్షిక వర్ధంతి సంఘము తరపున

విరాళములు సహాయ కార్యదర్శి, శ్రీ రాజ్యలక్ష్మీ శతవార్షిక వర్ధంతి వార్షికోత్సవ సంఘము, రాజమహేంద్రవరము, అని పంపండి.

తెలుగు భాషా సమితివారిచే ఉత్తమ గ్రంథరచనలకు బహుమతి

1943 సం॥ తరువాత, యీక్రింది పేర్కొన్న విషయములలో ఆంధ్రమున గ్రంథములు రచయించినవారు, తమ గ్రంథములు, నవంబరు 1-వ తేదీలోగా, తెలుగు భాషాసమితి కార్యాలయము, 27, యూనివర్సిటీ బిల్డింగు, మద్రాసు-5కు పంపించవలెను.

విషయము

1. కర్ణాటక సంగీతము యొక్క క్రమ పరిణామము. 2. భారతీయ శిల్పము, భారతీయ చిత్రలేఖనములయొక్క చరిత్ర. 3. చిత్రముల నిర్మాణము, ప్రదర్శనములను గూర్చిన శాస్త్రరీతి. 4. ఆహార పదార్థములు—స్వాభావికములు, సంయోగీకరణముచే కల్పితములు. 5. తెలుగు కవయిత్రుల కవిత్వమును గూర్చిన సవిమర్శక సమీక్ష. 6. రసాయనక శాస్త్రము.

ఇందు ప్రతి పుస్తకము C/8 వైజు కాగితములో 200 పేజీలకు తగ్గనదిగా ఉండవలెను.

రాధా సిల్క్ ఎంపోరియం

14, సన్నది వీధి, మైలాపూరు, మదరాసు-4

దసరా, దీపావళి

పండుగలకు

వివాహములకు

శుభకార్యములకు

నిత్యవాడుకకు

నవీన నమూనాలతో

పక్కా రంగులతో

నాణ్యత కలిగిన

పట్టు, జరి, నేత చీరలు

మా పద్ధ దొరక గలవు

ఒక్క సారి మీరు సకుటుంబముగా మా ఎంపోరియమునకు దయచేయును.

RADHA SILK EMPORIUM

14, SANNADHI STREET, MYLAPORE, MADRAS.

15 సంవత్సరములకు వైబడి

ఐ. టి. ఎల్. తయారీలు

వైద్యులచే వరుసతప్పక సలహా యివ్వబడుచున్నవి. సమ్మతానికి,
గరిష్ట గుణాలకు ఖ్యాతిగడించినవి.

1. మాల్ట్ ఎక్స్ట్రాక్ట్-కాడ్లివర్ ఆయిల్ చేరినది.		
2. డ్రైడ్ సీరస్.	5. రెటికులిన్	8. గ్లూనేట్ డి
3. ఇటియాల్	6. సెడటిన్	9. విటామిన్
4. జెకోరాల్	7. విటాస్ఫెరిన్	10. హైపర్ - డి కాడ్

తయారుచేయువారు:

లివర్ ఆయిల్

డి మైనార్ ఇండస్ట్రీయల్ & టెస్టింగ్ లాబొరేటరీ లిమిటెడ్,
మల్లేశ్వరం, బెంగళూరు.

విక్రయ ప్రతినిధులు: బెస్ట్ & కంపెనీ, లిమిటెడ్,
ఫోర్ట్ బాక్స్ నెం. 68, మదరాసు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ

పారిశ్రామిక విద్యాలయము

చేనేత వస్త్రములు :—80, 60 నంబరు చీరలు, ధోవతులు, సన్నటి, ముతక నేత తునాళ్లు, దుప్పట్లు, నవారు, సాదా, సార్లగుడ్డలు, ఇక్కడ తయారగుచున్నవి. వివిధ రంగులలో, నేత, అద్దకపు పనులు ఇక్కడ జరుగుచున్నవి.

ఇంకా :— స్త్రీలకు, పిల్లలకు, వివిధ రకముల దుస్తులు, రకరకముల ఎంబ్రాయి డరీ లేసు అల్లిక పనులు ఇక్కడ చేయుచున్నారు.

ఇక్కడ తయారైన సామాన్లు కొనిగాని, మీకు ఇచ్చవచ్చిన సమూహాలలో దుస్తులు పురమాయించిగాని, యీ సంస్థను పోషించండి. మీ సహకారము అమూల్యమైనది. దసరాలలో ప్రదర్శనము చూడండి.

మీ రిక్కడ వెచ్చించిన ధనము, బీదయువతుల విద్య నిమిత్తము వినియోగింపబడునని మరువకండి.

కలెక్టర్ డి.ఎం.టి.

ఆంధ్ర మహిళాసభ పారిశ్రామిక శాఖ.

ఆంధ్ర మహిళ

సచిత్ర మాస పత్రిక

సంవత్సర చందా—రూ. 6.—0—0 లు.

స్త్రీ రచయితలు ఈ అవకాశమును పురస్కరించుకొని, విజ్ఞానయుతమైన తమ అమూల్య రచనలను పంపించండి.

స్త్రీ విద్యాభిమానులు—స్త్రీల విద్యా సంస్కృతుల అభివృద్ధికై కృషిచేయుచున్న యీ పత్రికను పోషించండి.

సంపాదకురాలు

ఆంధ్ర మహిళ.

ANDHRA MAHILA

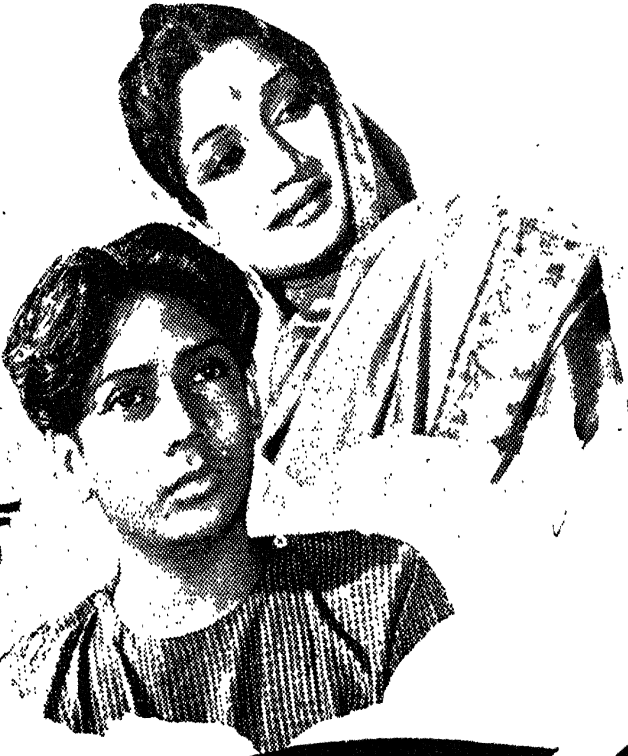
అన్ని కేంద్రములలో విజయవంతముగా ప్రచురింపబడుచున్న

Regd. No. 4753.

వరలక్ష్మి
రామగోపాల్

నటించిన,

ట్రకాశ్ హారి.

విశ్వా

డైరెక్ట్....
ట్రకాశ్ రావు...

కార్యకర్త

Edited and published by G. Durgabai, M.A., B.L., at the Andhra Mahila Sabha, Mylapore, Madras
Printed by M. Satyanaravana at the H. Prachar Press, 12, Thanikachalam Chetty Road, T'Nagar, Madras

5845/J

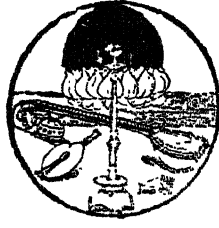
ఆంధ్రమహిళ

NOVEMBER 1951

ANDHRA MAHILA

ANNAS 8

ఆంధ్ర మహిళా వైస్

ఆంధ్ర మహిళా సభ వారిచే స్వంతంగా స్థాపించబడినది

ఆంధ్ర మహిళా వైస్

ఇక్కడ

గ్రంథములు, కరపత్రములు, రసీదులు, ఆహ్వాన పత్రికలు మొదలయినవన్నీ

తెలుగు, ఇంగ్లీషు భాషలలో ముద్రించబడును

విద్యార్థినులకు వైస్ కనులు నేర్పటానికి క్లాసులుకూడ ఏర్పాటు చేయబడినవి

మీ అచ్చుపనులు ఆంధ్ర మహిళా వైస్‌లో చేయించితే

సంస్థకు సహకరించిన వారవుతారు.

ఇతర వివరములకు :

వైస్ మేనేజరు,

ఫోన్ నెం. 86322

14 ద్వారక, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

ప్రీతి విద్యా, విజ్ఞాన, సాంస్కృతిక, ఆర్థికోన్నతికై 16 సం॥ పైగా కృషి చేయుచున్న జాతీయ సంస్థ.

ఇందు

విద్యాశాఖ

—

ఆంధ్రమహిళ పత్రిక

పారిశ్రామిక శాఖ

—

నర్సింగ్ కళాశాల

కళాశాఖ

—

ముద్రణశాఖ

సారస్వత, క్రీడా, గ్రంథాలయ, క్లబ్బు శాఖలు.

సభ్యురాలైనందుగా జేరి యీ సేవాసంస్థను బోషించండి.

—ఆంధ్ర మహిళా సభ

చిత్ర జగత్తులో 'కావ్య గౌరవమును'
సంపాదించగల కళానృప్తి
వాహినీవారి

మల్లీశ్వరి

సూర్యయో
వాహినీ

నిర్మాత-దర్శకుడు
బి.ఎం.ఆర్.రెడ్డి

త్య ర లో వ స్తు న్న ది

6

THE VAUHINI PICTURES LIMITED
MADRAS—VIJAYAWADA—GUNTAKAL

బిడ్డల లివరు అండు స్త్రీను వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ అమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లీవరు అండు స్త్రీను వ్యాధులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండా గుణమిచ్చును. నా వైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరీక్షించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు ఔషధములుగూడ యిది వరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట వైవాటి నెల్ల విసర్జించి దీనినే హెచ్చుగ వాడు చున్నాను. అమోఘముగ నిట్టి మహదౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లావారి వంశము స్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కావేరిపాకం.

వివరములకు :

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు ఓ బ్రదర్సు,

నెం. 19, దక్షిణమాదావీధి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి :

నెం 7, సారంగపాణి కోవిల్,

తూర్పువీధి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి :

నెం 15, పుగళై పిళ్ళై వీధి,

తెప్పకోలం.

అన్ని మందుల షాపులలోను దొరకును.

రాధా సిల్క్ ఎంపొరియమ్

14, సన్నది వీధి, మైలాపూరు, మదరాసు-4

పండుగలకు
వివాహములకు
శుభకార్యములకు
నిత్యవాడుకకు

నవీన నమూనాలతో
పక్కా రంగులతో
నాణ్యత కలిగిన
పట్టు, జరి, నేత చీరలు
మా. వద్ద దొరక గలవు

ఒక్క సారి మీరు సకుటుంబముగా మా ఎంపొరియమునకు దయచేయుడు.

RADHA SILK EMPORIUM

14, SANNADHI STREET, MYLAPORE, MADRAS.

నవంబరు 3 మొదలు

కృష్ణన్, మధురం
లిలితా పద్మిని...
నటించిన

ఎన్.ఎస్.కే వారి

పిల్లి

కూతురు

అద్భుత తెలుగు చిత్రం

డైరెక్టర్ N.స.కృష్ణన్... చమ్రయారితో

రీ టా హెయిర్ టానిక్ తల వెంట్రుకలను పెంచును

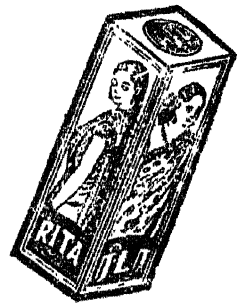

రీటా కుదుళ్లకు బలమునిచ్చి, నిగనిగలాడు నిడుపాటి వెంట్రుకలను పెంచుటకు అద్భుతమైన హెయిర్ టానిక్.

తల వెంట్రుకలు రాలుట, నెరయుట, చుండ్రు, బట్టతల, పేను కొరుకు, ఇంకను తల వెంట్రుకలకు సంబంధించిన సమస్త వ్యాధులకు రీటా ఆమోఘముగ పనిచేయును. వేలకు వేలువాడి గుణమును పొందియున్నారు. మీరుకూడ నేటినుండియే రీటా వాడుడు. రీటా హిందూ దేశమంతటా దొరకును.

వెల సీసా 15 అణాలు.

RITA
HAIR TONIC

మైసూరు పట్టు బట్టలు

హెచ్చుకొలము మన్నిక కలవి

మునుపటికంటె ఇప్పుడు మైసూరు సిల్కు వస్త్రము లే హెచ్చుగా స్త్రీలు ధరించుచున్నారు. మైసూరు సిల్కులో శ్రేష్టమైన చీరలు, గౌనుగుడ్డలు, రవికె గుడ్డలు మొదలైనవి స్త్రీలకు, పురుషులకుకూడా అవసరమగు సర్వ విధములగు దుస్తులును అధికముగా వాడబడుచున్నవి.

★
మైసూరు సిల్క్స్
100 కి నూరు వంతులు
స్వచ్ఛమైనవి, కల్తీలేని
వట్టువి.

మైసూర్ సిల్క్స్

గవర్నమెంట్ సిల్క్స్ వీవింగు ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

తెలుగువారికి శుభం నందేసం

ప. వై. యా
రెజిస్టర్

శ్రీమతి. కృష్ణపేటి

ప్రభాకర్ రావు.....కాళిదాసు రావు.....మాణిక్య రావు.....కాండయ్య.....
ఇతర..... సహాయన,

కళాభివృద్ధి వారి,

సావరానం

డైరెక్ట్.....మార్బాపురం రాజువారు.....

3ARMA/VS

DISTRIBUTERS FOR: ANDHRA, CEDED, NIZAMS & N. INDIA
CHAMRIA TALKIE DISTRIBUTORS.
VIJAYAWADA, GUNTAKAL, SECUNDERABAD

వారి ఆనందానికి
అసలు కారణం

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి
జీవామృతం

నిత్య వ్యవహారాలలో

నీరసించిన తండ్రికి

జబ్బునుంచి

కోలుకొంటూఉన్న తల్లికి

దినదిన ప్రవర్థమానమౌతూవున్న

బాలునకు జీవామృతము

బిల్వోత్సాహాలను యిస్తువున్నది

ఆయుర్వేదాశ్రమం ఏమిటేడ్
మదరాసు 17.

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన

మెహతా వారి

విశేష ఔషధములు

1. శుందరి ఎల్జిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను పోగొట్టును, గర్భాశయలోగ అనుపమ నివారిణి.
 2. ఫాస్ఫరస్-అయిల్ :—బాధ నివారణకు సాటిలేని తైలము.
 3. మస్తానాపిల్పు :—సాధారణబలహీనత, కీళ్లనొప్పులు జ్వరములన్నిటికి అమోఘముగా పనిచేయును.
 4. ద్రాక్షసవము :—(బంగారము, మకరధ్వజము కలిపినది) రక్తమును శుద్ధిపరచునటువంటి, అజీర్ణము రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము.
- కె మి స్తు లం ద రి వ ద్ద దొ ర కు ను .

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.

250, China Bazar, Madras.

జా జి మ ల్లి

ఆంధ్ర మహిళలో నీరియల్ గా ప్రచురింపబడిన నవలానిక.

గ్రంథకర్త :

కులపతి అడివి బాపిరాజుగారు

క్రాస్ సైజులో, 150 పేజీలలో

ఆంధ్ర మహిళ ప్రెస్ లో

ముద్రింపబడుచున్నది.

వెల. రూ 1—8—0

మైలాపూరు,

మదరాసు-4

మేనేజర్

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

నేడు మీరు మెక్లీన్స్‌తో పళ్లు

తోముకున్నారా?

"కొన్ని సంవత్సరాలగా నేను మీ మెక్లీన్స్ టూత్ పేస్టును వాడుతున్నాను. అప్పుడేనుండి నా దంత శోభను ఎల్లరు మిక్కిలి పునెంపిస్తున్నారు."

మీ ముఖమందలం ఆరోగ్యవంశ పూరితమైన చిరునవ్వుతో వికసించ దానికై మెక్లీన్స్ పెరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టును వాడండి. మెక్లీన్స్ మీ ఇగుళ్లను కాపాడి, రక్తానన సరిమళ తరితమొనర్చి, పళ్లను ముత్యాలవలె మెరి పేటల్లుచేస్తుంది — ఇది వీటినిన్నిటిని ఏక కాలంలో సమకూర్చుతుంది. మెక్లీన్స్ పెరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టు ఒక ప్రత్యేకమైన మాత్రాన్ని అనుసరించి తయారు చేయబడినది. ఇది మిక్కిలి పరిశుభ్రమైనది హామీ కందు. అందుకే ప్రపంచమంతటా ప్రజలు రోజుకు రెండుసార్లు — నిత్యం మెక్లీన్స్‌ను ఉపయోగిస్తారు.

నేడే మెక్లీన్స్‌ను కావండి!

MTY-4 TEL

వ్యాపార వివరణకు వీరికి వ్రాయండి : - జె. యల్. మోరిసన్, నన్ అండ్ జోన్స్ (ఇండియా) లిమిటెడ్, మహాలక్ష్మి ఆలయమునకు ఎదురుగా, వార్డెన్ రోడ్, బొంబాయి 26.

అంధ్రమహిళ

సంపుటి 8

::

నవంబరు '51

::

సంచిక 7

ముఖచిత్రము : దీపావళి వెలుగులు

సంపాదకీయము

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

రాజకీయాలు

పృథ్వీరాజు (నాటిక)

కథ అడ్డం తిరిగింది (పెద్దకథ)

బాబుమల్లి—ఏకాదశగుచ్చం

తీరిక సమయాల్లో లలితకళలు

కావం (జరిగిన కథ)

శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ

శ్రీ గోళ్లమూడి రామచంద్రరావు

శ్రీ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

శ్రీమతి 'శ్రీ'

కులపతి అడివి బాపిరాజు

శ్రీమతి పి. సుభద్రాదేవి

శ్రీమతి ఎ. మంగతాయారు

అంధ్ర మహిళా సభలో దసరా ఉత్సవాలు, బాలానందం, గ్రంథసమీక్ష, ఇతర కబుర్లు, కథలూ, గేయాలు.

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., బి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నమంజమ్మ, యం. యే., యల్. టి.

అంధ్ర మహిళా సభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా

అరు రూపాయలు

నిరంతర సహవాసిని

మీరు మకాం చేస్తున్నా, లేక ఇంటిలోనే ఉన్నా, ఇటియాల్ మీకు నిరంతర సహవాసిగా ఉంటుంది. దానిని నమ్మకంగా మీరు వాడవచ్చును.

సెప్టిక్ కానివర్షుడు, క్రిమివిధ్వంసిని, అప్లూడకరమైనది.

ఉత్పత్తిదారులు :

ది మైసూర్ ఇండస్ట్రియల్ & టెస్టింగ్ లాబరేటరీ లిమిటెడ్
మల్లేశ్వరం, బెంగళూరు.

సెల్లింగ్ ఏజెంట్లు :

బెస్ట్ అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్,

పోస్టుబాక్స్ నం. 893, మదరాసు.

సంపుటి 8

నవంబరు 1951

సంచిక 7

5447

ఎన్ని కల మహాయజ్ఞం

అక్టోబరు ఆఖరు వారంలో హిమాచల ప్రదేశంలో ఆరంభమైన ఎన్నికలు సేతు పర్యంతం క్రమంగా వ్యాపించ బోతున్నవి. 17 కోట్లమంది ఓటర్లచే 3772 అభ్యర్థుల ఎన్నిక, ఏక కాలంలో జరుగ బోతుంది, ప్రజాస్వామ్య పథంలో సాగుతున్న మన భారత భువిలో. ఇందులో, 3283 గురు రాష్ట్ర శాసన సభలకూ, 489 మంది ప్రజా ప్రతినిధుల సభకూ అభ్యర్థులు.

ఏ దేశంలోనూ, ఏ కాలంలోనూ ఇతఃపూర్వము కని విని ఎఱుగని, మహా ప్రశంయముం బోలు మహా ప్రయోగమైన దీనిని మహా యజ్ఞమని నిర్వచించుటలో ఆక్షేపణ యుండబోదు. వివిధ పార్టీల నాయకులు, వారి అనుయాయులు, యీ యజ్ఞ వాటికలలో పౌరోహిత్యానికి సిద్ధమాతున్నారు. “మీ ఓటును మా పౌరోహిత్యంతో యజ్ఞగుండంలో ధారపోయండి. ధర్మార్థ కామమోక్షములను సత్వరమే సిద్ధిపజేసెడి, ఇష్టదేవతా ప్రత్యక్షం చేయిస్తాను” నే పురోహితుల నినాదాలు, హెచ్చరింపులతో దేశం నలుమూలలా మారు మ్రోగి పోతుండొంది.

అసలు ఓటంటే ఏమిటో, ఓటుద్వారా తమకు గలిగిన హక్కుమిటో, ఓటును సద్వినియోగం చేయడంలో తమకుగల బాధ్యత ఎంతో, ఓటును దుర్వినియోగం చేయడంలో తాము చే చేతులా కొని తెచ్చుకునే తద్దినమేమిటో, అర్థము చేసికోగల వివేకము నిచ్చే విద్యగల ప్రజలు యీ 17 కోట్లలో అతిస్వల్ప సంఖ్యాకులనుటలో అతిశయోక్తిలేదు. అందువల్ల యీ పురోహితులు పూరించే శంఖారావాలలో ఏవి కల్లలో, ఏవి కావో అనే విచక్షణ ప్రజా సామాన్యంలో కలిగించే బాధ్యత, విద్యావంతులపైననూ, వివేకవంతులపైననూ ఎంతైనా కలదు.

ఏ పక్షపు అభ్యర్థులైనా చేసే నినాదం ఒకటే — “ప్రజాక్షేమమే మా పరమాశయము — ప్రజారక్షణయే మా లక్ష్యం” అని నాల్గేళ్లు పరిపాలించి ప్రజల అసమ్మతికి పాల్పడ్డ కాంగ్రెసు పక్ష అభ్యర్థులు, అధికార రాజకీయాలలో ఇంతవరకు ఇరుకుకొన లేకపోయిన సోషలిస్టు అభ్యర్థులు, కాంగ్రెసు పక్షీయులుగా ఉండి, ఇతఃపూర్వము తమ అధికార వ్యామోహము తీరే అవకాశమును బడయలేక, కొన్ని కారణాలచే పదవీ భ్రష్టులు కూడా అయి, ఇంకముందు

ఎన్నికల మహాయజ్ఞం

కాంగ్రెసులో వుండి నెగ్గలేకపోయే భయంచేత, కాంగ్రెసును తూర్పారవడ్డా, అనేక పార్టీలేవ. నెత్తుతున్న వివిధ ప్రజా పార్టీలవారూ, అతివాదులూ, మితవాదులూ, దురాక్రమ పరులైన కమ్యూనిస్టులూ—అందఱూ, తమ ప్రణాళికలలో తమ పార్టీ నెగ్గితే, ప్రభుదయము సినలంటూ అరచేతిలో స్వర్గాన్ని అగవరచాలని అతి శ్రమ పడుతున్నారు.

ఈ గండరగోళములో పార్టీ రాచకీయాలనుండి దూరంగా ఉండి, ఏ అభ్యర్థియైన విజ్ఞాని, వివేకవంతుడు, దీక్ష, దక్షతగలవాడు, దేశాభ్యుదయం స్వార్థంకన్న మిన్నయని విశ్వసించాడు అని విశ్వాసము తోస్తేనే ఓటు చేయుట ప్రజా శ్రేయస్సునకు కారణము కాగలదు—నినాదాల ఒత్తిడికిలోనై, పక్ష రాచకీయాల్లో ఇరుకుకొని, ఏ అప్రయోజకుడు, మోసగాఢ స్వార్థపరుడు అయిన వానికో ఓటు చేయుట తమ గొయ్యి తామే తవ్వకొనునట్లుగును. గాన, వివిధ ప్రదేశాలలోని వివేకవంతులు, విద్యావంతులు అయిన స్త్రీ పురుషులు, ఆ ఆ ప్రాంతాల్లో అభ్యర్థులుగా నిలిచేవారిని గూర్చిన మంచిచెడ్డలను గ్రహించి, ప్రాంతీయ జన సామాన్యాల తెలియజేసే బాధ్యత పూనుకోవాలి. ఈ నాడు ఓటునందుకొని అందనము నెక్కి, రేపటినుం మననుండి వంగినలాములు పెట్టించుకుంటూ, మన మీదే సవాలు చేస్తూ, మన శ్రేయస్సున అడుగుకునెట్టి, స్వార్థాన్ని పెంచుకోగల అభ్యర్థులని తోచిననాడు, ఏ పార్టీకి చెందినవాడైనా స ఓటుచేయక పోవటం మన ధర్మం. తమ భవిష్యత్తును నిర్మించుకోవలసిన పెద్ద బాధ్యత యీ 17 కోట్ల ఓటర్లపై నా ఉన్నది. అప్రమత్తతో సంచరించనిచో, యితమంది ఓటుచేసిన ప్రజా స్వామ్యం, గాడిద గంపెడుడొక తిన్నదన్న సామెతగా ఉంటుంది.

కృతజ్ఞత

శ్రీ పబ్లికెట్టి రాఘవులు చెట్టి చారిటీస్ ధర్మకర్తృత్వ సంఘంవారు పారిశ్రామిక శాఖ బీద విద్యార్థినుల భోజన నిధికని రూ. 50/— విరాళముగా యీ సంవత్సరము కూడ ఇచ్చిరి. మూడు సంవత్సరములనుండి యీ విరాళమును కృతజ్ఞతతో అందుకొనుచున్నాము.

శ్రీమతి వై. శేషగిరమ్మగారు, ఆంధ్ర మహిళా సభకు రూ. 100/- సభ్యత్వ రుసుము కట్టి, యావజ్జీవ సభ్యురాలైరి.

కరస్పాండెంటు
పారిశ్రామిక విద్యాలయము.

హిందీ పరీక్షా ఫలితముల

ఆగష్టులో జరిగిన హిందీ పరీక్షలలో వియము నొందిన ఆంధ్ర మహిళా సభ విద్యార్థినుల పేర్లు దిగువను ప్రకటించుచున్నాము.

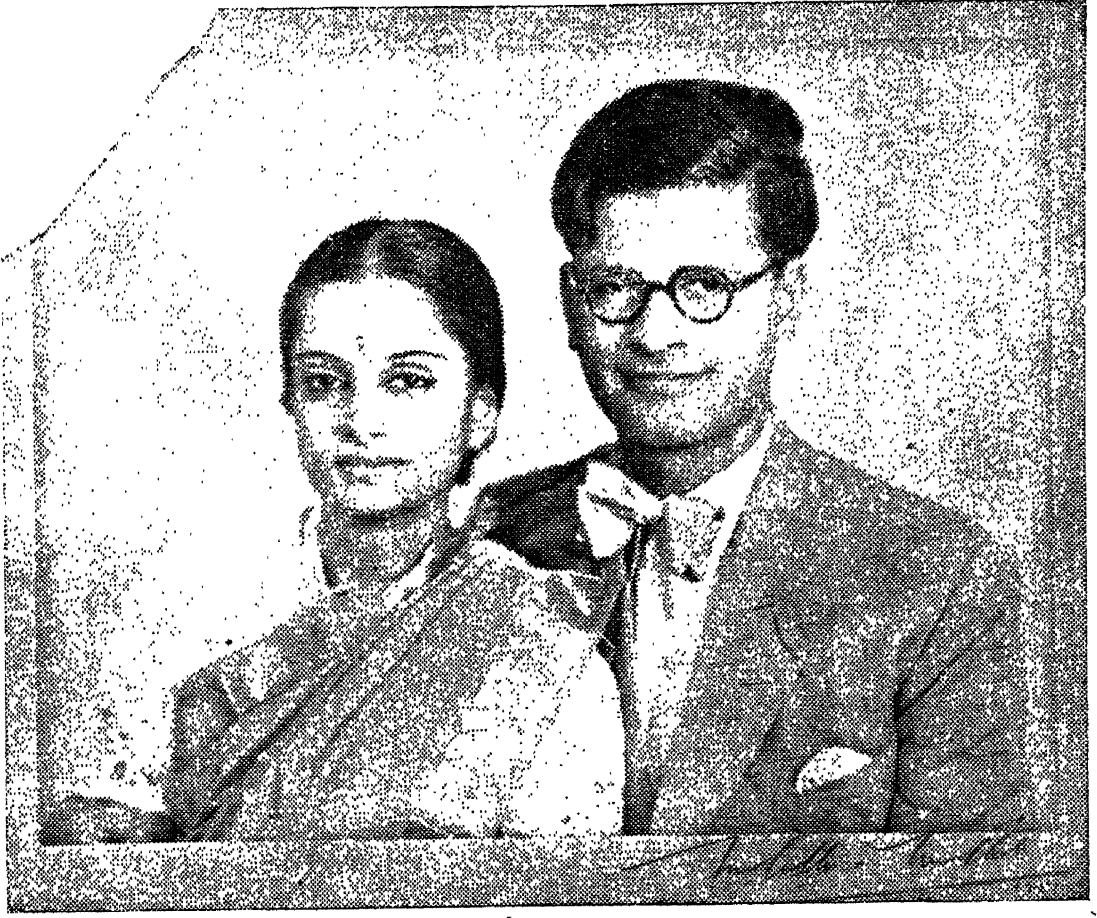
ప్రాథమిక్

ప్రథమ శ్రేణి	—	టి. కె. కమల
ద్వితీయ శ్రేణి	—	కె. నళినీకుమారి
,,	—	కె. కమల

మధ్యమ

ద్వితీయ శ్రేణి	—	ఎస్. సరస్వతి
,,	—	ఎస్. జయలక్ష్మి

నూ త్న వ ధూ వ రు లు

చిరంజీవి సౌభాగ్యవతి లీల—చిరంజీవి మాధవరావుబాజీ

లీల శ్రీ బెన్నూరి నారాయణరావుగారి కుమార్తె : శ్రీమతి గుమ్మడిదల దుర్గాబాయి,
ఎమ్. పి. గారి మేనగోడలు.

ఆంధ్ర మహిళా సభకు అంకురమైన 'Little Ladies of Brindavan' లో ప్రథమ సభ్యురాలుగా, వ్యవస్థాపకత్వాన్ని సంపాదించుకుంది లీల. తనతోపాటు పెరుగుతూ వచ్చిన మహిళా సభ అభివృద్ధికై, ప్రతి రంగంలోనూ, ముఖ్యంగా మహిళాసభ ఖ్యాతి గడించిన నృత్య ప్రదర్శనాలలో, పాల్గొని, ఇతోధిక సేవ జేసింది. సభ విద్యాలయంలోనే మెట్రిక్యులేషన్ ఇంటర్ మీడియట్ పరీక్షలకు చదివి కృతార్థురాలైంది. త్వరలోనే పట్టభద్రురాలు కాబోతుంది.

విజయదశమి పర్వదినంనాడు లీలకు మాధవరావు బాజీతో వివాహమైంది. వీరి దాంపత్య లత, భగవంతుని అనుగ్రహముతో, సర్వాంగ సౌప్యవముగా, శోభాయమానంగా వర్ధిల్లి ఆదర్శ ప్రాయమై వెలుగొందాలని, ఆంధ్ర మహిళాసభ ఆశీర్వాద పూర్వక అభినందనాలను అర్పిస్తూ ఉం

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

* శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ *

ఎలక్షను—విద్యార్థుల ఆదర్శం :

మొన్న సీమధ్య పెన్సిలిన్ కనిపెట్టిన శాస్త్రవేత్త సర్ అలెజాండరు ఫ్లెమింగ్, లండనులోవున్న భారతీయ విద్యార్థులతో ప్రసంగించాడు. ఆ సందర్భంలో కృతార్థులు కావటానికి ఒక చిన్న చిట్కా చెప్తానన్నాడుట. ఏమాత్రో ఇంజక్షన్ చెప్తాడనుకుని విద్యార్థులు చిత్తం చిత్తమంటు మరింత దగ్గరగా చేరారుట. అప్పుడాయన చిరునవ్వుతో ఇదుగో అబ్బాయిలూ చూశారూ, జాగ్రత్తగా వినండి. మీరు కష్టపడి కృషి చేయాలి. ఆ పైన అదృష్టం కూడ కలిసి రావాలి. అంతే—అన్నాడుట.

ఆయన అదృష్టంకూడ కలిసిరావాలి అని అన్నాడు. కాని కృషిచేస్తే కలిసిరాదా అని అఖిలభారత విద్యార్థి సమితివారి వుద్దేశం. అక్టోబరులో మద్రాసులో ఆ. భా. వి. సమ్మేళనం జరిగింది. 11 రాష్ట్రాలనుంచి విద్యార్థి ప్రతి నిధులు వచ్చారు, అయిదు రోజుల కార్యక్రమం. ఎన్నో చర్చోప చర్చలు జరిపి కొన్ని తీర్మానాలు పథకాలు తయారు చేశారు. బడి జీతాల తగ్గింపు, వుచితవిద్య, అందరిని పరీక్షలకు పంపించటం మొదలయిన కోరికలు వెలిబుచ్చారు. జరగబోయే ఎలక్షన్లు వారిచర్చలో ఒక ముఖ్యాంశం. “ప్రస్తుతం మనదేశం ఆర్థికంగా, సాంఘికంగా, వెనకబడి వున్నది. విద్యార్థుల పరిస్థితులు బాగా లేవు. ఈ పరిస్థితులను మార్చి దేశాభ్యుదయానికి తోడ్పడ గల అభ్యర్థులను లేవటి ఎన్నికలలో ఎన్నుకోవలసి వున్నది. ఏ రాజకీయ పార్టీగాని వర్గంగాని వుత్తమమైన దనే వుద్దేశం లేదు. అభ్యర్థి ఏ పార్టీకి చెందినా మేలు ఆనే మాట ఒకటే. మాకు దేశానికి యీ యీ విషయాలు కావాలి. అవి సెరవేర్చగల సమర్థులకే మా సహకారం, వోటు లభించుతయ్. ప్రతి విద్యార్థి తన ప్రదేశపు పరిస్థితులకు విషయాలకు అనుగుణ్యంగా ఆలోచించి వోటు చేయాలి గాని ముఖ్య నూత్రమంటు వుండదు. వీటన్నింటికి అను గుణ్యంగా ఎలక్షన్లు ప్రశాంతంగా, న్యాయంగా, నిష్పక్షి కంగా జరిపించాలి.” ఎలక్షన్లను గురించి ఆ. భా. వి. స. వారి అభిమతంయింది.

ఇదే అభిమతాన్ని భారత మహిళలు వరకడిగా పెట్టు కుని ఉపక్రమించితే చాలా లాభం వుంటుంది. ముందు తమకు ఏమి కావాలో చక్కగా ఆలోచించుకుని, అవన్నీ ఒక ప్రణాళికగా కూర్చాలి. నిర్మోగ మాటంగా అభ్యర్థులతో మాకు యివి కావాలని తెలియ చెప్పాలి. ఆ విషయాలు అర్థం చేసుకోగల సామర్థ్యం గలవాళ్లని, అవసరం వచ్చినప్పుడు విషయాలను పైవాళ్లకు విప్పి చెప్ప టానికి నోట్లో నాలిక వున్నవాళ్లను, అభ్యుదయ మార్గాలను ఆలోచించటానికి తగిన సరుకువున్న విద్యావంతులను, వ్యక్తిగతంగా చూసి, విమర్శించి వోటు యివ్వాలని ప్రయత్నిస్తేనే మనకు మోక్షం. కేవలం పార్టీ టిక్కెట్టుతో నిలబడిన అప్రయోజకులకో, స్వార్థపరులని తెలిసిన వారికో, రాజకీయ కారణాల వల్లగాని యితర వొత్తిడి వల్లగాని వోటు నివ్వరాదు. అప్పుడే వయోజన వోటింగు ప్రయోజనకారి అవుతుంది. అందుచేత మహిళలంతా మనదే ముందిలేమ్యని అనుకోక, తగిన జాగ్రత్త తీసుకుని వివేచనా శక్తిని వినియోగించి తీరాలని ఒక తీర్మానం ముందు చేసుకుంటే మంచిది. అప్పుడు ఫ్లెమింగ్ మహా శయ్యుడు చెప్పినట్లు మన కృషికి అదృష్టం తోడై కృత కృత్యులం కాగలం.

గుజరాతు—మేఘనాధుడు

గాంధీ మహాత్ముడి జన్మవల్ల గుజరాతుకువచ్చిన గొప్పను సర్దారు పటేలు పదవికి వచ్చి స్థిరంచేశాడు. ప్రభుత్వంవారు గుజరాతుమీద మిడతనైనా వాలనీయరు. చివరకు అర్జునుడు ఒక్క బాణంవేసి తృణగారికి దాహం తెప్పించి యిచ్చినట్లుగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వంవారు, విమానాల్లో వెళ్లి మేఘాలను వెంటాడి పట్టి వాన కురిపించి, అర్జునుడేకాక మేఘనాధుడు కూడ అవుతున్నారు. వీళ్లనుచూసి దేవేంద్రు డలుకతోడను వావిరిగా రాళ్లవాన వడిగురియింప వచ్చా డనుకోండి. వాళ్లకేం భయం. విమానాల్లో పయికి వెళ్లి రబ్బరు గడ్డతాన్ను విప్పి పట్టుకుంటారు. ఇంక జరిగే తంతు అంతా ఆఘ మేఘాలమీద అంతరిక్ష మార్గానే. ప్రస్తుతం మేఘాలమీద మందులు మాకులు చల్లి మేఘాలు కరిగి

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

వాన కురిసేటట్లు చేస్తూన్నా రనుకోండి. ఇంక నాలుగు రోజులు పోతే యింకా వుపాయాలు సాధనాలు తప్పక హెచ్చుతయ్. అప్పుడు రాత్రింతల వాన కురిసిస్తారు. తెల్లవారి కాఫీలకు పాలవాళ్లు బయలుదేరే వేళకు వాన ఆపు చేస్తారు. ఇంకా నాలుగు రోజులు గడచిన వనుకోండి. అప్పుడు రేడియోతో వింటున్నట్లే ఒక్కొక్కరైతూ ఒక వానయంత్రం పెట్టుకుంటాడు. తనకు ఎప్పుడు కావాలో అప్పుడు, ఎంత కావాలో అంత వాన తన పొలంమీద మాత్రం కురిపించు కుంటాడు. ఇవన్నీ వుత్తమాహలని భ్రమ పడకండి. ప్రజాహితం కోసం సత్సంకల్పంతో ఆరంభించిన సత్కార్యం వృద్ధికి ఎందుకురాదు?

అయితే మనకు మాత్రం యీ అవకాశాలు వుండక పోతయ్యా అని ఆశపడతారేమో. అటువంటి వెర్రిమొర్రె ఆశలు మాత్రం పెట్టుకోకండి. ఆ మాటకొస్తే బొంబాయి రాష్ట్రంలో వచ్చిన యే సంస్కరణలు మనకు వచ్చినవి గనక? మద్రాసు ప్రాంతీయులు మేధా సంపన్నులని పేరు గడించారు. పనికి అలోచనకు పాత్రు కుదురదు. ఒకపని చేశామంటే ఆ ఆలోచన అంతటితో అయిపోతుంది. ఊరు కున్నా మనుకోండి. ఆలోచనలు కాళ్ళోపకాళ్ళుగా వామ నావతారమల్లే వ్యాపించుతయ్. ఆ చిస కనిపెట్టే మనవాళ్లు రామపాద సాగరాలంటి వాట్ల నెన్నింటినో పదిలంగా బుర్రల్లోనే దాచారు. రాయల సీమలాంటి ప్రదేశాల్లో యే బుద్ధి వుండో మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వంవారు వాన కురిపించాలని అనుకో బోతున్నాం అని అంటా రనుకోండి. వెంటనే కొంతమంది నాయకులు—తెలుగు జిల్లాలమీద ఎగిరివచ్చిన మేఘాలను మాగడ్డమీద వాన కురిపించి వాళ్లదే మైచెయ్యి అని చూపించ పూనుకున్నారా—అని నిలవ తీస్తారు. ఇంక మద్రాసుమీద కురిసే మేఘాలు ఎవరివిగా వుండాలో ఎట్లా తేల్చటం? కృష్ణాపెన్నార్లు తీర్థాలలో, మద్రాసు వీధుల్లో వ్యాపించివున్న రాష్ట్రీయద్ధం మేఘాల దాకా నడుస్తుంది. ఇంకవచ్చే మేఘసందేశాలకు, మెయిలు రాయబారలకు అంతు వుండదు. ఏ గాలికి ఏ మేఘం యెటువచ్చి తగులు తుందో మన కెందుకొచ్చిన రథస అని ప్రభుత్వంవారు అసలే పూనుకోరు. అయినా మనకున్న రాజ కీయ రద్దీలో యిటువంటి పనులకు తీరిక ఎక్కడ వుంటుంది.

ఈమె సిఫారసు

అద్ర

నారీ మణులకు
చివ్యవధయి

బుకుకాథల లోలింతన
మన తప్పుల సురేయస
గర్భపావముల నశింబును
వంద్యత్వము దూపుమాపును

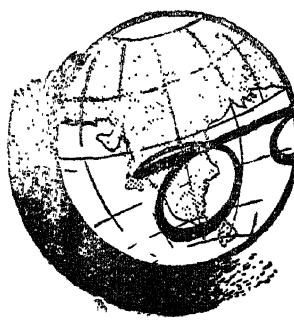
దొడకు చొట్ట : ఏ సుమలపైవైవా, లేవా,
కేసరికుటీరం లిమిటెడ్.,
మద్రాసు 14

నై జాము, ఆంధ్ర, తమిళ, జిల్లాల

ఏజంట్లు :

శ్రీ సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు

బరంపురం, సికింద్రాబాద్, బెజవాడ,
మధుర.

రాజకీయాలు

* శ్రీ గోళ్లమూడి రామచంద్రరావు *

అక్టోబర్ నెలలో బ్రిటిష్ గొప్పదనానికి ఆఖరుదశ ప్రారంభమయినట్లు చెప్పవచ్చు. ఈ నెలలోనే పర్షియా నూనె గని ప్రాంతాలనుంచి బ్రిటిష్ సిబ్బందికి ఉద్వాసన జరగటం, తన ఒప్పందపు మరతులను మార్చాలని ఇరాక్ కోరటం, నూయజ్ ప్రాంతంలో ఉన్న బ్రిటిష్ సేనలను ఉపసంహరించుకుని సుడాన్ తనకు అప్పజెప్పి పామ్మని ఈజిప్టు స్వప్తపరచటం, మొదలైన చిక్కులన్నీ బ్రిటన్ కు సంక్రమించినవి. అయితే వీటన్నిటికన్నా పెద్దదెబ్బ, సాంఘిక వ్యవహారాల్లో బ్రిటన్ సాధించిన అభివృద్ధిని తుడిచిపెట్టే ప్రమాదం, ఈ నెల 22వ తేదీన జరిగిన ఎన్నికల్లో కన్సర్వేటివ్ పార్టీ గెలుపువల్ల ఏర్పడ్డది.

క్రిందటి నెలలో నూచించినట్లుగా ఎన్నికల్లో కన్సర్వేటివ్ పార్టీ గెలిచింది. కామన్స్ సభలోని 628 స్థానాల్లో ఫలితాలు 624 స్థానాలకు తెలిసినవి. కన్సర్వేటివులకు 321, లేబర్ పార్టీకి 294, లిబరల్ పార్టీకి 6, ఇతర పార్టీలకు 3 స్థానాలు వచ్చినవి. కన్సర్వేటివ్ నాయకుడు చర్చిల్ ప్రధాన మంత్రిగానూ, ఈడెన్ విదేశాంగ మంత్రిగానూ మంత్రివర్గం ఏర్పడ్డది.

కన్సర్వేటివ్ లకు ఇప్పుడు ఉన్న మెజారిటీ ఆశ్చర్య పెద్దది కాకపోయినప్పటికీ, లేబర్ ప్రభుత్వం రద్దుచేసిన విశ్వ విద్యాలయ నియోజక వర్గాలను మళ్ళీ ఏర్పాటుచేసి, మొదటినుంచీ కన్సర్వేటివ్ ల స్థావరాలుగా ఉన్న ఆ స్థానాలలో మెజారిటీని పెంచుకోవచ్చు. అంతేకాక లేబర్ ప్రభుత్వం కన్సర్వేటివులు ఎక్కువగా ఉన్న లార్డ్స్ సభ అధికారాలను కొన్నింటిని తగ్గించి వేసింది. కన్సర్వేటివులు ఇప్పుడు మళ్ళీ ఆ అధికారాలను ఇచ్చి తమ స్థానాన్ని బలపరచుకొంటూనికి కూడా ప్రయత్నించవచ్చు. లిబరల్

పార్టీ మంత్రివర్గంలో జేరటానికి నిరాకరించినా, కన్సర్వేటివ్ లతో సహకరించటానికే సిద్ధంగా ఉన్నారు. ఈ అంశాలు అట్లావుండగా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజీలాండ్ లలోని కన్సర్వేటివ్ ప్రభుత్వాల్నూ, దక్షిణాఫ్రికాలోని మలాన్ ప్రభుత్వమూ, అమెరికా ప్రభుత్వమూ బ్రిటిష్ కన్సర్వేటివులను పూర్తిగా బలపరుస్తువని నిస్సందేహంగా చెప్పవచ్చును. అదీకాక, మధ్య ప్రాచ్యదేశాల్లో కలిగి: జాతీయ చైతన్యానికి ఫలితంగా అక్కడ బ్రిటనుకు కలిగి: చిక్కులను కన్సర్వేటివ్ ప్రభుత్వం పరిష్కరిస్తుందన్న ఆ బ్రిటిష్ ప్రజలకు ఉన్నది.

ఈ కారణాలనుపట్టి, కన్సర్వేటివ్ ప్రభుత్వం లేబర్ ప్రభుత్వ విధానాలకు నున్నా చుట్టటంలో తటపటా యిస్తుందని కొంతమంది ఆశపడటం నిష్ప్రయోజ: మేమోనని తోస్తున్నది.

లేబర్ ప్రభుత్వం తన విధానాలను ధైర్యంగా అను: రించలేకపోవటంవల్లనే ఓడినట్లు అన్ని దేశాల అభ్యుదయ వర్గాలూ భావిస్తున్నారు. కన్సర్వేటివ్ ప్రభుత్వం ప్రప: చంలో యుద్ధాలకు కూడా దారితీయవచ్చునని ఇండో: నీషియా, ఈజిప్టు మొదలైన దేశాలు భయపడుతున్నవి. ఆ ప్రభుత్వం ఇండియా పట్ల ప్రతికూలంగా ఉంటుందనీ, కాశ్మీర్ వ్యవహారంలో పాకీస్తానుకు ఇంకా ఊతం ఇస్తుందనీ, ఇంకనుంచీ కామన్వెల్త్ లో ఇండియా సభ్యు: రాలుగా ఉండలేదనీ, ఇండియా వర్గాలు చెప్పుతున్నాయి. ఏది ఎట్లా ఉన్నా, కన్సర్వేటివులు అమెరికా మాటలువిని తమ వ్యాపారాన్ని పోగొట్టుకోరు. చైనా, తూర్పు యూరప్ దేశాలతో వ్యాపారాన్ని వృద్ధి చేసుకునే ఉద్దే:

శంతో రష్యాను కొంచెం మంచిచేసుకొనటానికి కూడా ప్రయత్నిస్తారు.

* * *

1936 సం॥ వరకూ ఈజిప్టు, సుడాన్ లు దాదాపు బ్రిటిష్ చలనలుగానే ఉండేవి. అప్పుడు సూయజ్ ప్రాంతంలో బ్రిటిష్ సేనలు ఉండే వరుగుమీద ఈజిప్టు స్వాతంత్ర్యాన్ని పొందింది. 1899 నుంచీ సుడాన్ ఈజిప్టు, బ్రిటన్ లు రెండింటికీ సమిష్టి డొమినియన్ గా చేయబడ్డది. కాని నిజానికి అధికారమంతా బ్రిటన్ చేతుల్లోనే ఉన్నది. బ్రిటిష్ సేనలు నిలవటానికి అవకాశం ఇస్తున్న 1936 ఒప్పందాన్నీ, సుడాన్ పై బ్రిటిష్ అధికారాన్ని అంగీకరిస్తున్న 1899 ఒప్పందాన్నీ ఈజిప్టు పార్లమెంటు అక్టోబర్ 15 న రద్దు చేసింది. ఈజిప్టురాజు ఫరూక్ ను సుడాన్ రాజుగా ప్రకటించింది.

అయితే ఈ ప్రకటనలను బ్రిటన్ అంగీకరించలేదు. ఉభయపక్షాల సమ్మతి లేనిదే ఒప్పందాలను రద్దు చేయరాదని బ్రిటన్ వాదిస్తున్నది. అయితే ఒప్పందాలను సవరించాలని ఈజిప్టు గడచిన నాలుగేళ్లనుంచీ కోరుతున్నా బ్రిటన్ దానిని సానుకూలం చేయలేదు. ఈజిప్టు ప్రజలు బ్రిటన్ పట్ల అతి తీవ్రనిరసనను ప్రకటిస్తున్నారు. బ్రిటిష్ సేనలు, నౌకలు సూయజ్ ప్రాంతానికి చేర్చబడుతున్నవి. ఉభయ సేనలకూ కొన్ని సంఘర్షణలు కూడా జరిగినవి. ఈజిప్టు ప్రభుత్వం బ్రిటన్ లో సహాయ నిరాకరణం చేస్తున్నది. ఏ తక్షణాన్నయినా భగ్గుమనేట్లుగా ఉన్న ఈ పరిస్థితుల్లో, బ్రిటన్ కరుగూ వ్యవహరించ వలసిందేనని పట్టుపట్టే కస్పర్వేటివ్ లు అధికారంలోకి రావటం మరింత ప్రమాదం తెచ్చిపెట్టింది.

సుడాన్ ప్రజల 'అభిప్రాయం' కనుక్కొనడం దానిని విడిచిపెట్టేది లేదని బ్రిటన్ చెబుతున్నది. ఇండియా, పాకిస్థాన్ విభజన సందర్భంలో, తమ ప్రాంతం స్వతంత్రం కావాలని కోరిన పతానుల అభిప్రాయాన్ని బ్రిటన్ ఏ విధంగా 'నిర్ణయించిందో' అందరికీ తెలుసు.

పర్షియానుంచి ఈ నెల మొదట్లో బ్రిటిష్ సిబ్బంది అంతా ఇంటికి వెళ్లిపోయింది. అంతర్జాతీయ న్యాయస్థానం పర్షియానూనే జాతీయ కరణం వ్యవహారంలో ఇచ్చిన 'ఇంజన్ క్షన్' ఉత్తరువును పర్షియా నిరాకరించినందుకు దానిని మందలించాలనీ, తిరిగి తనతో సంప్రదింపులు జరపవలసిందిగా పర్షియాను అజ్ఞాపించాలనీ బ్రిటన్ భద్రతా మండలిని కోరింది. కాని ఆ కోరికను ఇండియా మొదలైన దేశాలు సమర్థించనందువల్ల నెగ్గే అవకాశం కనిపించలేదు. సూనె వ్యవహారం తన సొంత విషయం కనక అందులో భద్రతామండలి జోక్యాన్ని సహించేదిలేదని పర్షియా నాయకులు స్పష్టపరిచారు.

పర్షియా అడుగు జాడల్లో ఇరాక్ (ఇక్కడి సూనె గనులు కూడా బ్రిటన్ చేతిలోనే ఉన్నవి) కూడా నడుస్తూ, బ్రిటన్ ను సూనె హక్కులు, సేనలు నిలిపే హక్కులు ఇచ్చిన పాత ఒప్పందాలను సవరించ వలసిందని కోరింది

* * *

మధ్య ప్రాచ్య దేశాలన్నిటిలోనూ జాతీయ చైతన్యం విజృంభిస్తున్నది. తమ దేశాలను దోచుకుంటూ, తమ గొంతులమీద కూర్చుని పీడిస్తున్న బ్రిటన్, ఫ్రాన్స్, అమెరికా మొదలైన పశ్చిమ రాజ్యాలమీద ప్రజలకు ద్వేషం పెరిగిపోతున్నది. అందువల్ల వెనుక పశ్చిమ రాజ్యా లతో ఒప్పందాలు చేసుకున్న నాయకులే ఇప్పుడు ప్రజాభి ప్రాయానికి భయపడి, పశ్చిమ రాజ్యాలను ప్రతిఘటిస్తున్నారు. తమ గొంతులమీద కూర్చున్న పశ్చిమ రాజ్యాలు పరదేశాల స్వేచ్ఛను రక్షిస్తవని ఆరబ్ ప్రజలు నమ్మలేక పోతున్నారు. అందువల్లనే పశ్చిమ రాజ్యాలు మధ్య ప్రాచ్య 'రక్షణ' కని సూచించిన ప్రతి పాదనలను ఆరబ్ దేశాలన్నీ తోసివేసినవి. ఆరబ్ దేశాల పరిపాలకులకు ఇష్టం లేకపోయినా, పశ్చిమ రాజ్యాలపట్ల ప్రజల్లో కలిగిన తీవ్రకోపంవల్ల ఆ దేశాలు సోవియట్ రష్యాకు మరింత దగ్గరగా వెళుతున్నవి.

ఈజిప్టు మొదలైన వ్యవహారాల్లో పశ్చిమ రాజ్యాలు సక్రమ పరిష్కారానికి అంగీకరించక పోతే, ఆరబ్

రాజ్యాలన్నీ కలిసి బ్రిటన్, (ఈజిప్టు, ముడాన్, ఇరాక్ అ శత్రువు), ఫ్రాన్స్ (మొరాకో, ఆల్జీరియా, ఉత్తరాఫ్రికా ఆరబ్బుల శత్రువు), అమెరికా (ఆరబ్ రాజ్యాలన్నీటికి శత్రువయిన ఇజ్రేలుకు మద్దతుదారు) లమీద, నవంబర్ లో జరిగే సమితి సమావేశంలో తీవ్రచర్యలు తీసుకో బోతున్నట్లు తెలుస్తున్నది.

* * *

పాకిస్థాన్ ప్రధానమంత్రి లియాకత్ అలీఖాన్ 16 వ తేదీ సాయంత్రం రావల్పిండిలో ఉపన్యసిస్తుండగా, ఒక సరిహద్దు ప్రాంతవ్యక్తి తుపాకితో కాల్చి హత్యచేశాడు. హంతకుడు స్వతంత్ర పతానిస్థాన్ వాది అని కొందరూ, కాశ్మీరులో తీవ్రవైఖరి అవలంబించినందుకు లియాకత్ పట్ల అసంతృప్తిపడ్డ ఖాక్సార్ వర్గంవాడని కొందరూ అంటున్నారు. ఇదివరకు ఖాక్సార్ వర్గపు వ్యక్తే ఒకడు జిన్నాను బొంబాయిలో హత్యచేయ ప్రయత్నించాడు. పాక్ ప్రభుత్వాన్ని కూలదోయటానికి కుట్రచేశారని కొందరు ముఖ్యమైన నైనికాధికారులను కొన్ని నెలల కిందటే అరెస్టుచేసి ఉన్నది.

లియాకత్ తరువాత, గవర్నర్ జనరలుగా ఉన్న నజీముద్దీన్ ప్రధాని అయినారు. కాని ఆయనవైఖరి చూస్తే ఇండియా పట్ల మిత్రవైఖరి ఎక్కువగా కనిపించటంలేదు. కాశ్మీర్ వ్యవహారంలో లియాకత్ ఆలీ నూదించిన 'పిడికిలి', పోటు విధానాన్నే ఈయన ఇంకా ఘాటుగా అనుసరించ వచ్చునని తెలుస్తున్నది. కాశ్మీర్ సమస్యమీద మధ్యవర్తి గ్రాహం భద్రతా మండలికి ఈ నెల 15 న 2 వ నివేదికను సమర్పిస్తూ, ఉభయ దేశాలమధ్య యుద్ధప్రచారం మొదలైనవి నిలిచిపోవాలనీ, మళ్ళీ అంగీకారం కుదుర్చుకునే ప్రయత్నాలు చేయాలనీ నూదించారు. కాశ్మీర్ ప్రధాని అబ్దుల్లా మాంచెస్టర్ గార్డియన్ విలేఖరితో మాట్లాడుతూ అజాద్ కాశ్మీర్ నాయకునితో సమాధాన పడగలనని నూదించారు.

ఇటీవల—ఈ నెలలో రెండోసారి—రష్యాలో ఆటం బాంబు పేలినట్లు అమెరికా ప్రకటించింది. తాము ఆటం బాంబులను పరీక్షిస్తున్నమాట నిజమేననీ, అయితే అది కేవలం ఆత్మరక్షణకేననీ స్టాలిన్ ప్రకటించారు. ఆటం బాంబు రహస్యం అమెరికా, రష్యాలకే కాదు మాకుకూడా తెలుసునని పెకింగ్ రేడియో కూడా ప్రకటించింది.

వీటిఫలితమో, మరేకారణమోకాని, కొరియాలో మళ్ళీ యుద్ధవిరమణ సంప్రదింపులను ప్రారంభించటానికి అమెరికా ఒప్పుకున్నది.

* * *

కాంగ్రెస్ ఎన్నికల సన్నాహాలు ఒక పక్కన భోరుగా జరుగుతున్నవికాని మరొక పక్కన అన్ని రాష్ట్రాల్లోనూ కాంగ్రెసులో తీవ్ర అభిప్రాయ భేదాలు ఏర్పడ్డవి. పంజాబ్, ఉత్తరప్రదేశ్, బీహార్, మద్రాస్ నగరం, మధ్యభారత్ మొదలైనచోట్ల అవి చాలాతీవ్రంగా ఉన్నవి. కాంగ్రెస్ మాజీ అధ్యక్షుడు టాండన్ గారు ఉత్తరప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ పార్లమెంటరీ బోర్డునుంచి తప్పుకోవలసి వచ్చింది. హిందూ మహాసభకు సన్నిహిత మయిన సంస్థలన్నీ కలిసి అఖిలభారత జనసంఘమనే పార్టీగా ఏర్పాటుయినవి. ఇన్నాళ్లనుంచీ కాంగ్రెసులో ఉన్న జాతీయ సిక్కులు, కాంగ్రెసుపట్ల అసంతృప్తిపడి అకాలీతో కలిసిపోవటానికి నిశ్చయించు కున్నారు. తమిళనాడు జాతీయ ప్రేడ్ యూనియన్ కాంగ్రెస్ కాంగ్రెసును ప్రతిఘటించటానికి నిశ్చయించుకున్నది.

* * *

ఆంధ్ర రాష్ట్రంమీద, నవంబర్ లో సత్యాగ్రహం చేస్తామని స్వామి సీతారాం పరివారం చెబుతున్నారు. ఆయన వ్యక్తిగతంగా చేసే కృషిని కోస్తాప్రాంతాల్లో కాకుండా, అది నిజంగా అవసరమయిన రాయలసీమ, చెంగల్పట్, మద్రాసు ప్రాంతాల్లో జరిపితే చాలా మేలుగా ఉంటుందని అనిపిస్తున్నది.

పృథ్వీరాజు

నాటిక

* శ్రీ బులుసు సీతారామశాస్త్రి *

[చారిత్రికాంశములలో కొలది మార్పులతో రచింపబడినది. వృథా విద్వేషములతో అంతఃకలహములకు లోనయిన వారి గతి నిరూపించెడి దలపే యీ రచనలకు కారణము— రచయిత]

మొదటి రంగము

(స్థానము: ఢిల్లీ. రాజభవనములో, పృథ్వీరాజు మందిరములో, సముచిత స్థానాలలో పృథ్వీరాజు, రాణీ సంయుక్త కూర్చుండి యుందురు.)

పృథ్వీరాజు : ప్రియతమా ! నీ నిష్కళంకమైన అనురాగ మునకు, మీదుమిక్కిలి మహారాజు మండలిని తండ్రిని ఢిక్కరించి నిర్భీకముగా పయనించిన నీ సాహసమునకు నే నానంద పరవశుడ నగుచున్నాను. మఱియు నిన్నెటు లభినందింప వలయునో తెలియకున్నాను.

సంయుక్త : ప్రియా ! మానవ జన్మమెత్తి యుక్తాయుక్త పరిజ్ఞానముకల ఏ సామాన్యవ్యక్తియైన చేయగల, చేయ దగు కృత్యము మాత్రమే నే చేసినది. దీని కభినందన మవసరమని నే భావింపజాలను.

పృథ్వీ : కాని ఒక్క విషయము మాత్రము నాకు బాధా కరముగా తోచుచున్నది. జన్మించినదాది నానా కష్టములుపడి పెంచి పెద్దచేసిన తండ్రి కవమానము కలిగించుచుంతు యుక్తము కాదేమో అని.

సం : జనకుని కరుణవలననే వివేకము గాంచితిని. వివేక మునకు దగినట్లుగా మహావీరుని దేశరక్షణ దీక్షాబద్ధకం

కలుని వరించి, యుక్తమే ఆచరించితిని. ఇది తండ్రి కవమాన కరమెట్లు కాదగును ?

పృథ్వీ : తాను పరమ శత్రువుగాను నీచాతి నీచుడుగాను భావించి స్వయంవరమునకు మర్యాదకైనను అహ్వీనము పంపకపోవుటేకాక ప్రతిమా రూపమున ద్వారదేశమున నిల్విన వానిని వరించుట అవమాన కరముగాక మఱేమి ?

సం : అది నా నేరము కాజాలదు. దేవతా విగ్రహమును రత్న సింహాసనమునుండి తొలగించి పెంటుకుప్పపై నుంచిన అజ్ఞానమునకు నా కృత్య మవమానకరముగా తోచిన నేనేమి చేయగలను ?

పృథ్వీ : కేవలము అవమానకరమే కాదు. నీ చర్య జనకుని మహాయుద్ధమున దగులుకొనజేసి భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సంరక్షణ కంఠరాయముగా పరిణమింప జేయగలదని నీ వూహింపలేదని నే తలపోయజాల.

సం : మీ వాక్కుల యర్థము గ్రహించితిని. నా తండ్రి తన కృత్యమునకు సిగ్గిలక మీపై యుద్ధ సన్నాహ మొనర్చుచున్నట్లు తెలియని దానను కాను. మీరు నా తండ్రిపై యుద్ధముచేసి నన్ను విపాదమునకు గుఱి చేయవలసి వచ్చునని సంకల్పించిన నన్నవమానించినట్లే యగును.

పృథ్వీరాజు

పృథ్వీ : నీ జనకుడు నాపై యుద్ధమొనర్చి జయించినను మన అనురాగానందముల విచ్చిన్నము చేయలేడు. నాపైగల ద్వేషముచే పరదేశీయులైన తురుష్కుల సాయము కోరి సంధి రాయబారములు వారితో జరుపుట భారత జాతికి ఉపద్రవకరమని నా మనమెంతయో బాధ నొందుచున్నది.

సం : కానున్నది కాక మానదు. వీరులై జన్మించిన వారు తుది క్వాస విడుచువఱకు స్వాతంత్ర్య రక్షణకై సర్వమొడ్డి పోరాడుటే కర్తవ్యము. జయాపజయములు దైవాధీనములు.

పృథ్వీ : జయచంద్రున కిట్టి విద్వేషమునకు మన యనురాగమే, నీ స్వయంవర విధానమే కారణమైనచో దానికి ప్రతి క్రియ సలిపి దేశరక్షణకు హానిలేకుండ చేయుట కుపాయాంతరమేమియు లేదా?

సం : మహావీరా! నా మనస్సును మీకు నచ్చునట్లు పరీక్షించు కొనవచ్చును. నేను సమస్త పరీక్షలకు సంసిద్ధురాలనని నేను జరిపిన ప్రతిచర్య ప్రత్యక్ష సాక్ష్యమిచ్చుచుండ వేటే శంకయే?

పృథ్వీ : నీ నిర్మల ప్రణయమును శంకించి నన్ను నేనే అవమాన పటచు కొనజాల; కానీ, దేశము విపదస్థము కాకుండు నుపాయమేదైన కలదేమోయని మాత్రమే ఆశ్రమ నొందుచున్నాను.

సం : మహారాజా. నేను మిమ్ము వరింపక ఇంట పడి యున్నంత దేశరక్షణ సుగమమగునని సర్వస్వము త్యజించియైన అందుకు అంగీకరింప గలను కాని ఈ స్వయంవరముతో నిమిత్త మేమియులేదు. నా జనకుడైతైన తురుష్కు సాహాయ్యముతో ఢిల్లీపై దండెత్త మంతనములు సలుపుట మున్నే యెఱుగుదును. నేను దేశ స్వాతంత్ర్యమునే యెక్కువ ప్రేమించితి నో నా మనోనాయకునే అధికముగా ప్రేమించుచుంటి నో? బహుశ : చెండు విషయములకు భేదము లేదనుకొందును. నీ సాహచర్యముతో దేశరక్షణకు కలుగబోవు సర్వోపద్రవముల నెదుర్కొన దలచియే యిటుకేతెంచినది.

పృథ్వీ : సెహబాన్! కన్నతండ్రుకంటే, మనసార వలచిన ప్రియునికంటే, దేశ స్వాతంత్ర్యము నధికముగా కాక్షించిన నీ హృదయాన్నత్యమునకు జోహారులు. జయచంద్రుడు ఢిల్లీపై దండయాత్ర గావించుటకు తురుష్కు సాహాయ్యము వాంఛించు చున్నట్లు, కొలది దినములలో ఆతడు దండెత్తి రాగలడని చారులవలన తెలియుచున్నది. ఆతడు ఢిల్లీ పాలిమేరలలో చేరకముందే యెదుర్కొని అవసరమైనచో తురుష్కులతో సహా తరిమి కొట్టవలసిన దిన మాసన్నమైనది. వీరఖడ్గ మందిచ్చి సమర రంగమునకు నీ ప్రియుని పంపు నుదినమునకై వేచియుండుము.

సం : మీ వాక్యములు నాకు చాల నిరుత్సాహ కరముగా నున్నవి. సమరాంగణమున పార్శ్వవర్తినై శత్రుసంహార కార్యమున పాల్గొన నాకు నా ప్రియుడనుమతి నిరాకరింప జాలడని నమ్ముచుంటిని.

పృథ్వీ : నీ యుత్సాహమునకు ప్రియుడు భంగము కల్గింపజాలడు. కాని తుదిపర్యాయము జయచంద్రుని సన్నిధి కేగి, భారతవీరుల అంతఃకలహమువలన దేశమునకు కలుగబోవు మహోపద్రవము గూర్చి వివరించి, ముష్కరులగు తురకల నీ దేశమున ఆడుగుపెట్ట నీయరాదని బోధించిరాగల దూతను పంపి యాతడు వినకున్న కాగల కార్యమునకు సిద్ధపడుట మంచిది. జాతి వినాశమునకు బాధ్యత మనది అను నిందకు భవిష్యత్తులో తావుండరాదు.

సం : యుక్తముగా నున్నది. అదౌత్యము నిర్వహించుటలో నీ ప్రియయే యర్హురాలు. కాన అనుమతి వేడెదను. సంధి జరుగుట అసంభవమని నా యూహ. ఐనను ఏ షరతులపై మాటలాడ దగునో దేవరవారానతీయ వలయును.

పృథ్వీ : పవిత్ర భారతావని ఘోర తురుష్కు పాదఘట్టన నొందకుండుట కేవలతులకైన నంగీకరింప గలను. చివరకు తానే ఢిల్లీ సింహాసన మారోహించి తురుష్కుల నెదిరించినను సహకార భావముతో ఆయన ననుసరింప గలను. కాని నీ దౌత్యమువలన ప్రయోజన

పు ధీ రా జు

ముందకుండుటే కాక దురహంకార పూరితుడగు జయ చంద్రునివలన నీ కవమానము ప్రాప్తమగు నేమో!

సం : అయినను మంచిదే. దేశసేవా పరాయణత్వమున నుండు వారి కవమానము లొక లెక్కకాదు. కార్యము నెరవేరుచో అట్టి వేయి యవమానములైన పొందవచ్చును.

పుధీ : సరే, జయచంద్రుని తోడి యుద్ధము నీ మనమునకు విషాదకరమని ఇంత కాలమునుండియు నీ సమ్ముఖమున ప్రస్తావించి యుండలేదు. నేడు నా శంకలన్నియు నిరాధారములని తేలినవి. రాయబారు లెవరాయను విషయము ఒకటి రెండు దినములలో నిర్ధారణ చేయవలయు. విశేషాలొకనా పరిక్రాంతమైనట్లు తోచెడివి. ఈ సేవకుని పరిచర్య యేమైన తచ్చాంతి నొనర్ప గలదేమో!

సం : ఈ ప్రణయనిధిని చేరుటతోనే నా పరిక్రాంతియంతయు పోయినది. త్వదధీనురాలైన నేను మీ యాజ్ఞల పరిపాలించుటకై నిరీక్షించుచుందును.

పుధీ : అయిన నిటు...అని కరము గ్రహించును.

(తెరపడును)

ద్వితీయరంగము

(ప్రదేశము : స్థానేశ్వరము. తురుష్కు సేనా శిబిరములకు వెలుపల సెలయేటి ఇసుక తిన్నెపై ఆలోచనతో జయచంద్రుడు. అలలి దూరములో సేవక వేషములో అబ్దుల్ కరీము.)

జయ : సెలయేటి నీటితుంపరలతో కలిసివచ్చు ఈ మంద మారుతము ఆలోచనా పరిక్రాంత మనస్కుల కెంతయో ఉల్లాసము నొసంగజాలు.

సేవ. ప్రభూ తమ దర్శనమునకై ఏకాంతమున నెవ్వరో రాజపుత్రు డేకెంచు చున్నట్లున్నది.

జయ : (పరికించి చూచి) ఎవరు వారు?

వీరుడు : (జయచంద్రుని పాదములపై బడి) ప్రభూ కాపాడుము. అనుమతి లేకుండ రావలసి వచ్చినది.

జయ : ఓ వీరాగ్రణీ, నీముఖవైఖరి జూచిన మహా పురుషులక్షణములు తోచుచున్నవి. నీ విట్లొంటరిగా అకాలమున రానవసరమేమి కలిగెను? ఏదో తాత్కాలిక విషాదమలముకొన్నట్లు తోచుచున్నది. సత్వరమే కారణమెఱిగింపుము.

వీర : సాహసమునకు త్సమింపవేడెదను. తామును, పూర్వపు ఢిల్లీ చక్రవర్తియు, అన్యదేశీయుల పవిత్ర భారత భూమిపై ఆడుగిడకుండ నెదిరించిన విధము లొక మింకను మఱువలేదు.

జయ : ఆ దినములు గతించినవి. కిరాతకుడగు పుధీరాజు చక్రవర్తి నన్యాయ మొనరించి ఢిల్లీ సింహాసన మారోహించినాడు కదా!

వీర : ఆతడు ఢిల్లీ సింహాసన మధిస్థించినది రాజలోకమంత నేకముఖ మొనరించి శత్రుదుర్గమ్య మొనర్చుటకే కదా!

జయ : నీ వాగ్వైఖరిగాంచిన నా శత్రు పక్షము వాడవని తోచుచున్నది. ఆ మూర్ఖుని ప్రశంసించుటకే యిటుకే తెంచిన వృథాశ్రమగొనక మరలిపోవుట మంచిది.

వీర : పుధీరాజు సంగతి పరిపూర్ణముగ డెలిసికొన్న మీరట్లు భావింపరు. ఆతడు తురకల నెదిరించుటకై మీ సహాయము నపేక్షించుచున్నాడు. దేశ వినాశమును దప్పించుట కెంతటి త్యాగమునకైనా సంసిద్ధముగా నున్నాడు.

జయ : కల్ల. నామిత్రుడగు చక్రవర్తిని పదభ్రష్టు నొనరించి, సింహాసన మెక్కి, గర్వాతిరేకమున, నా కుమార్తె నపహరించి, నాపై యుద్ధమునకు కత్తిగట్టిన యాతడటు లెన్నటికి గోరడు.

వీర : నీ కుమార్తె నాత డపహరించె ననువార్త నూతనము. ఆతని లోకాతిశయ సద్గుణ సౌందర్యములచే నామె యాతని వరించినదని లోకమంతయు చెప్పుకొనుచుండెను.

జయ : అనవసర ప్రశంసలకు దిగక నీ వృత్తాంత మెఱిగించి, రాకకు కారణము తెలుపుము. నీ ముఖముం గాంచిన

పు థీ రా జు

వీర రాజపురమ అక్షణముల నన్ను చకిమని చేసినది.
లేనిచో ఇంతవఱకు శత్రుగుణ ప్రశంస అనుమతించబడి
యండదు.

వీర : కృతార్థుడను. పుథీరాజు...

జయ : ఆతని విషయ మొక్కమాట మాడ పలుకరాదు.

వీర : తుమార్హుడను. దేవైకృతకై, స్వాతంత్ర్య దీప్తికై
ధిల్లి అధిపత్యము తమ పాదముల కడనుంచి అను
చరుడుగా తురకల నెదిరించుట కాతడు సంసిద్ధుడు.

జయ : సమృజాల. ఒక వేళ అది నిజమే యైనను ఒక
స్త్రీ జనాపహారి, వంచకుడు రాజ్యాధిపత్య ప్రదాన
మొనరించిన, చేయి చాపుట కీ జయ చంద్రుడు యాచ
కుడుగాడు.

వీర : ఉదాత్తాశయముతో, స్వాతంత్ర్య యుద్ధమునకు
నాయకత్వ మంగీకరించుట కొఱకు అట్టి యాచనమైన
మేలుకాదా.

జయ : మాకు హితోక్షలు బోధింప నెంచినట్లున్నది.
వచ్చిన కారణము దెలిసి వెంటనే పొమ్ము.

వీర : ఏమని తెల్పగలను? నీ కుమార్తె సంయుక్తయే స్వయం
ముగావచ్చి నా వచనములు సత్యమని పలికిన నేమందువు?

జయ : ఆ పితృద్రోహి నామాక్షరము లుచ్చరించిన
నీ నాల్గు చిల్పవలయును.

వీర : హా తండ్రీ. అకారణ విద్వేషమున నెంతటి అని
వేకమునకు తల యొగ్గుచుంటివి.

జయ : ఛీ! నీచురాలా! నీవేనాడో గతించితివని తలచితిని.
కన్నకులమునకు కళంకము తెచ్చిన, నీచ పురుషాభిసారిక
వైన నీ ముఖము చూడ నిచ్చగింప.

వీర : తండ్రీ. నీవెన్ని అవమానము లొనర్చినను, దేశ
రక్షణమే పరమావధిగా నెంచి ఈ రూపమున నిన్ను
గలిసికొనవలసి వచ్చినది. ధిల్లి సామ్రాజ్యము నీ యధీనము
గావించుము. నీకు చేయూతయై శత్రుముష్కరుల నెదు

ర్కొందుము. అనవసరావేళమునకు దావీయక చక్కగా
పర్యాలోచింపుము.

జయ : ఛీ నీచురాలా!

వీర : నే నొరిన్నన నైచ్యమేమి? అనురాగము లేని రాజ
పుత్రమృత్యుల వరింపక పోవుట నీచ కృత్యమా? సర్వ
సద్గుణసముపేతుని స్వాతంత్ర్య ధర్మదీక్షాబద్ధ కంఠుని
వరించుట దూష్యమా! భక్తిచే సర్వస్వము జనకుని
కర్పణ చేయునట్లు ప్రియుని ప్రోత్సహించుట
క్షుద్రత్వమా ఆలోచింపుము తండ్రీ.

జయ : నీ ముఖమిక జూడ నొల్ల. నాకవమాన మొనర్చిన
రాక్షసివి. స్త్రీ హత్యకు విముఖుడనై యూరకుంటిని
లేకున్న ఈ పాటికి...

వీర : ఎన్ని రాక్షసలక్షణములున్నను తండ్రీవే యని తలచి
తిని. నీ పౌరుషము స్త్రీ పై నే చూపగలవు. మహా వీరుల
స్నేహము నీకంగీకారముగాదు. తురుష్కుల నాశ్రయింప
గలవు. నా ముఖము చూడవలయునని అంగలార్చు
సమయమున, నీకా యదృష్టము భగవానుడీయ జాలడు.
స్త్రీయని నన్ను జంపకవిడుచు చున్నావు. నీ వట్లు
విడువనిచో ద్వంద్వ యుద్ధమున నా పవిత్ర ఖడ్గమునకు
నాశిరమిప్పడే బలియగును. మహావీరుడు, సాటివాడు
పుథీరాజు కన్న మహా పవిత్రులుగా నెంచుకొన్న
తురుష్కుల చేతిలో మరణింప వలయు నీస్వర్గవలన
నాఖడ్గము నపవిత్ర మొనరింపజాల. జాతికి వేరుపురు
గవై, నీచాతి నీచుడనై దేశము నన్యులకు, ముష్కరులకు,
గోమాంసభక్షకుల ధార పోయదలచిన నీకు
మృత్యు ముఖముననైన నిజవృత్తాంతము తెలిసి, వివేక
ముదయించుగాక. అప్పుడైన దేశ స్వాతంత్ర్య రక్షణకై
ఒక యభలపడిన పరితాపమును అర్థము చేసికొందుగాక.
ఈ తుణముననే నాతండ్రీ హతుడైనాడు. తిలాంజలు
లొసగి మఱి ముందు కార్యక్రమమున ప్రవేశించెదగాక.
(వేగముగా నడిచి వృక్షచ్ఛాయనున్న అశ్వము నధిరో
హించి నిష్క్రమించుచుండగా తెరపడును.)

పుట్టి రాజు

తృతీయ రంగము

(స్థానము: స్థానేశ్వరమున కొంతదూరము మహమ్మదీయుల సేనా శిబిరములు. గోరీ ఉచితాసనముపై నుండును. సేనాని కరీము మంత్రియు ప్రక్కల గూరుచుండి యుందురు.)

మహమ్మదు గోరీ : పుట్టిరాజు మూఢత్వము వలన అనాయాసముగ రాజ్యము చేజిక్కినది. ఢిల్లీ ఆక్రమించి సత్వరముగా కనోజీపైకి ఎత్తి వెళ్ల వలయును.

కరీము : జయచంద్రుడు యుద్ధములో జయించి భారత సామ్రాజ్యమున నేకచ్ఛత్రాధి పత్యము వహింప నువ్విల్లారు చున్నాడు. మీతో సంభాషింప సమయమునకై నిరీక్షించుచున్నాడు.

గోరీ : ప్రవేశ పెట్టుము. వినోదమునకై యాతని యభిలాష మేమో తెలిసికొని ముందటి సంగతి చూతము.

(జయచంద్రుడు విషాదముతో ప్రవేశించును. కరీము సామాన్యాసనము చూపును. జయచంద్రుడు కూర్చుండక నిలిచియే సంభాషించును.)

గోరీ : సార్వభౌముల వాకేలతో విజయం చేసినారు.

జయ : ఏలినవారి సేనలు ఢిల్లీ నాక్రమింప బోవునట్లే కాక కనోజీపైకి వెళ్లనున్నట్లును వదంతులు వినబడుచున్నవి. అట్టి యవకాశము లేకుండ కర్తవ్య నిశ్చయార్థమిచ్చటికి వచ్చియున్నాను.

గోరీ : మేమీ మహాప్రయాసము లన్నియు తమకు చక్రవర్తిత్వ మొప్పించి అడవుల వెంట పోవుటకేయని తమ యభిప్రాయమా?

జయ : చేసిన వాగ్దానముల మఱచి యిట్లు పలుకుట న్యాయమా?

గోరీ : ఒడ తెలిగి ఎచట ఏ పరిస్థితిలో నున్నది గుర్తించి మాట్లాడుము. పుట్టిరాజు దిక్కులేని మరణము పొందిన తర్వాత నీ వంటి త్సంద్రుడొక లెక్క యనుకొనకుము.

జయ : ఇంతటి వంచనము వీరునకు దగదు.

గోరీ : సాటి మహావీరుడు క్రతువు నెదుర్కొను చుండ పరరాజు సాహాయ్యమునకై ప్రాధేయపడుట త్సంద్రత్వ

మని నీకు తోచలేదా? అది వీర కృత్యమే యనుకొంటివా?

జయ : ఢిల్లీ నీవు జయించి ఆక్రమించినను నాకు సమ్మతమే. నా రాజ్యము జోలికి నీవు రాదగదు.

గోరీ : నీవు విశ్వాస ద్రోహివి. కన్న కూతురును వంచించితివి, ద్వేషించితివి. వృధా పౌరుషము ప్రదర్శించి చేజిక్కినపుడు అంత మొందింపక పందతనము జూపితివి. ఆమె మాత్రము పౌరుషము జూపలేక పోయితివి. నిన్ను నీ కనోజిని విడిచినచో మాకు విశ్వాస ద్రోహము చేయకను నమ్మక మేమి?

జయ : అవకాశము చిక్కినపుడు కూతురని విడిచినట్లు నీకెవరు చెప్పిరి?

కరీము : నీచుడా, నీకు నేవకుడై పరిచర్య చేసిన కరీమును గుర్తింప నేరవైతివి. నీకు రాజ్యతంత్ర మొప్పగించిన ఆరాజ్యపు గతి వేరే చెప్ప నక్కఱలేదు.

జయ : హా దైవమా! ఎంతమోసము. అందఱు వంచకులేనా? (ఒజలొని కత్తిపై చేయి వైచును.)

కరీము : చేయి అణుమాత్రము కదల్చితివేని నీచేయి, శిరము ఒక్క మాటుగా నేలకూలును.

జయ : హా ప్రియ తనయా, సంయుక్తా! మూఢ పశువునై నీ వాక్యముల సారము గ్రహింపజాల నైతిని. నిర్మల ప్రణయతేజో విరాజమానమై దేశ స్వాతంత్ర్య సురక్షణ దృఢ దీక్షాబద్ధమై యొప్పు నీ ముఖ మొక్కసారి చూపవా?

గోరీ : అసమాన పౌరుషము జూపి కదనరంగమున కాళికా దేవియై చెలగిన ఆమె ముఖము పాపండులకు చూడ యోగ్యము కాదు. ఈ మూర్ఖునితో కాలయాపన మొనర్పరాదు, కరీమ్. ఈతని వెంటనే ఖండ ఖండములుగా నఱకి కాకులకు, గ్రద్దలకు వైచి ఢిల్లీ కనోజిలతో ఆర్యావర్త మంతయు పాదాక్రాంతమగు నేర్పాటులన్నియు చేయుము.

జయ : (ఖడ్గము తీసి త్తణములో పొడిచికొని పడిపోవుచుండ తెరవాలను.)

సమాప్తము

కథ అద్దం తిరిగింది

* “శ్రీ” *

1

“తొంగలి రెప్పలన్ దొంగ దోయుచు
జైపయి విస్తరిల్లు క
స్నుంగవ యాక్రమించు కొనునో
ముఖచంద్రు నటుంచు బోవనీ
కంగజు డానవెట్టి కనియన్
గుటివాసె ననంగ జాతి సా
రంగ మనంబు లేజెమట గ్రమ్మె
లలాటము డిగ్గి చెక్కులన్”

(మనుచరిత్ర)

అని సన్నని గొంతుతో చదువుతూ ‘అమృత్యు’ అన్నాడు రామదాసు అప్పడే ముగించిన వరూధినీ చిత్రాన్ని దూరంగా పెట్టి చూస్తూ. ఇంతలో పోస్టుమేన్ ‘లెటర్. సార్’ అని కిటికీ లోంచి ఒక కవరు పడేసి వెళ్లాడు. దాను చేతిలోని కుంచెను బల్లమీద పెట్టి కవరుతీసి వెంటనే విప్ప కుండా ‘ఎవరు వ్రాసారు?’ అనుకుంటూ పైనున్న విలాసం పరిశీలిస్తున్నాడు. కవరుమీద ఒకరక టింకరగా నున్న పెద్దపెద్ద తెలుగుక్షరాలతో—రామదాసు-మహారాజీపేట, వికాఖ పట్టణం అని వ్రాసివుంది. విలాసం చూచినంత మాత్రాన ఉత్తరం వ్రాసిన వారెవరో అర్థంకాక ముఖం చిట్టించుతూ కవరు విప్పాడు దాను.

“శ్రీ రామదాసు బావకు అనేక నమస్కారములు చేసి వ్రాయునది—

అమృత నెల దినములనుండి చాలా జబ్బుగా నున్నది. ఇంట్లో చాలా ఇబ్బందిగా నున్నది. నిన్నొకసారి రమ్మన మని వ్రాయమన్నది. నీవచ్చట క్షేమముగా నున్నావను కొనియెదను.

విశేషములు లేవు

ఇట్లు మీ మరదలు
మణి”

‘ఊ’...‘మణి’ అని సాలోచనగా చూస్తూ ఉత్తరం మడిచిపెట్టి డ్రాయరులో పెట్టాడు. ఇంతలో టకటకా జోడుచప్పుడు చేసికొంటూ ‘ఏం వోయి’ ఇంకా యిలాగే ఉన్నా వేమిటి అంటూ వచ్చాడు విశ్వం.

దాను ‘యింకా ఆరు గంటలేగా అయింది. అరగంటలో వెళ్లేమా?’ అన్నాడు.

“ఇవ్వాళే బిగినింగ్. ముందుగా వెళ్లకపోతే టిక్కెట్లు దొరకవు”

‘ఇదుగో వచ్చేస్తున్నా! కూర్చో’ అంటూ టవలు సోఫా తీసికొని పెరట్లోకి వెళ్లాడు దాను. విశ్వం వరూధినీ చిత్రాన్ని జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తున్నాడు.

దాను పావు గంటలో బట్టలు మార్చుకొని క్రాపు దువ్వుకొని నీటుగా తయారయి వచ్చి ‘ఊ నాపనయింది’ అన్నాడు.

‘పద’ అంటూ లేచాడు విశ్వం.

ఇద్దరూ చెప్పలు తొడుగుకొని ‘మినర్వా’ టాకీసుకు దారి తీశారు.

2

రాత్రి తొమ్మిది గంటలు దాటింది. మినర్వా టాకీసు నుండి జనం గొల్లంమంటూ బయటికి వచ్చారు. బీచి రోడ్డుంటు జనం గుంపులు గుంపులుగా వస్తున్నారు. సినిమా హాలు ఆవరణ దాటి జన సమూహం నుంచి కాస్త యివతలకి తప్పు కొన్న ప్రతి యిద్దరు ముగ్గురు వ్యక్తులూ ‘కల్వన’ చిత్రం లోని మంచి చెడ్డలను గూర్చి వితర్కిస్తున్నారు. అందులో కొందరు విద్యార్థులు ఆ చిత్రం తీయడంలో ఉదయ శంకరుని అభిప్రాయమేమిటా అని వాదించు కొంటున్నారు. మరికొందరు సినిమా అర్థమే కాలేదని విమగుకొంటున్నారు. కొందరు పెద్దలు అర్థం కాలేదంటే నాట్య కార్యక్రమంలో తమకభిరుచి లేదంటారేమోనని చాలా బాగుందనుకుని

కథ అద్దం తిరిగింది

వారికి వారే తృప్తి పడుతున్నారు. కొందరు సత్యవాదులు 'అర్థం చేసికొంటే అడ్డుతమైన చిత్రమిది' అంటున్నారు.

చాలావరకూ జనం రద్దీ తగ్గింది. సిగరెట్లు కాల్పు వంటూ దాసు, విశ్వం తీరికగా వస్తున్నారు. కొంత దూరం నడిచాక దాసు 'ఇప్పటినుంచీ యింటికివెళ్లి ఏం చేయాలి, కొంతసేపు సముద్రపు ఒడ్డున కూర్చుందాం రావోయి' అన్నాడు.

విశ్వం కొంచెం విసుగుదలగా "అబ్బా సినిమా చూసి తలనొప్పి వచ్చింది. ఇంటికిపోయి పడుకుంటా. కావలస్తే నువ్వుపోయి ఆ ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని అనుభవించు" అన్నాడు.

దాసు తల పంకిస్తూ- 'ఆ తప్పకుండా అనుభవిస్తాను. అనుభవించడం చాతకాని నీలాంటి వాళ్లను చూస్తే నాకు తలనొప్పి, అన్నాడు విశ్వంవైపు చురుకుగా చూస్తూ. 'సరే తలనొప్పికి రేపు మందు తిస్తానులే. నేను పోతున్నాను,' అంటూ ప్రక్కనుండుకు మళ్లిపోయేడు విశ్వం.

దాసు నెమ్మదిగా అడుగులువేసికొంటూ రోడ్డుదిగి సముద్రపు ఒడ్డుకువచ్చి కూర్చున్నాడు.

వెన్నెల చక్కగా ఉంది. ఉబుకుతూ వస్తున్న నీటి తరంగాలు వెన్నెల కాంతిలో మెరసి పోతున్నాయి. దూరంగా స్త్రీమరు కాబోలు మినుకు మినుకు మంటున్న ఎర్రలెట్లతో చక్కని దృశ్యాన్నిస్తోంది.

దాసు సముద్రంలోకి దూరంగా చూస్తూ క్రొత్త సిగరెట్లు వెలిగించాడు. ప్రకృతి ప్రకాంతంగా ఉంది. దాసు ఏమిటో ఆలోచిస్తూ సిగరెట్టును గట్టిగా పీల్చి పొగ ఒదిలిపెట్టాడు. సిగరెట్టు పొగ నుడులు తిరుగుతూ తన కళ్లముందరే నాట్యం చేస్తోంది. దాసుకు తన పూర్వ జీవిత మంతా ఒక్కసారి స్మృతిపథానికి వచ్చినట్లయింది. పాత సంగతు లొక్కొక్కటి జ్ఞప్తికి రాపాగివై.....

"ఎంత అద్భుత జాతకమో గాని తాను పుట్టిన రెండు సంవత్సరాలకి తన తల్లి చనిపోయిందట. భార్యపోయిన దుఃఖమే కాక ఈ పసిగుడ్డును పెంచడం మెలాగ అని తన తండ్రి బాధపడుతున్న సమయంలో తన మేనత్త

రాధమ్మ తన తండ్రిని "అన్నయ్యా అన్నిటికీ బెంగపడితే ఎలాగ-పిల్లాడిని నేనుపెంచి నీ కప్పచెపుతాను. నువ్వైతే పడకు" అని హామీ యిచ్చి తనను తీసుకు వెళ్లింది.

దాసుతండ్రి కేశవరావు అమలాపురంలో స్టేడరు గుమాస్తా. లేని సంసారమైనా భార్య చనిపోయేసరికి తనకు 30 సంవత్సరాలైనా నిండక పోవడంచేత జీవిత రథం ఒంటి చక్రంతో నడవడం కష్టమని తోచి, భార్య చనిపోయిన రెండు సంవత్సరాలకే మళ్లి వివాహం చేసుకున్నాడు కేశవరావు.

మహేశ్వరి (తన సవతి తల్లి) బీద సంసారంలో పుట్టినా మంచి గడసరి, తెలివి తేటలు కలది. కాపురానికి వచ్చిన కొద్ది నెలలకే "అబ్బాయిని" తీసుకురండి" అని భర్తను ప్రోత్సహించింది. ఎందుకోగాని కేశవరావు మొదట జంకాడు. "పెంచుతానని కోరి తీసుకువెళ్లిన మేనత్త కంటే సవతి తల్లి ఎక్కువ ఆదరణ చూపుతుందా" అని అతని సందేహం.

ఎలాగైతేనేం భర్తను పడే పడే వేధించి మేనత్త గారింట్లో పెరుగుతున్న దాసును రప్పించింది.

దాసుకు తాను మేనత్తగారింట్లో ఉండటం తండ్రివచ్చి తనను తీసుకు వెళ్లటం చిన్నలీలగా జ్ఞాపక మున్నాయి. మహేశ్వరిని తాను 'పిన్నీ' అని పిలచేవాడు. ఆమెకూడా ఆప్యాయంగా 'ఏం నాయనా' అని సంబోధించేది.

నిజానికి మహేశ్వరి లోకంలో అందరూ చెప్పుకునే వంటి సవతి తల్లి మాత్రం కాదు. తనను అభిమానంగానే చూచేది. కాని ఆమెది కొంచెం గర్వ స్వభావం. తన వాయంలో ఉన్న వాళ్లంతా తనకు అణిగి మణిగి ఉండా లంటుందామె స్వభావం. అందుకనే ఆమె కాపరానికి వచ్చిన కొద్ది దినాల్లోనే భర్తను తన అదుపాజ్ఞలలో ఉండేలా చేసుకుంది. దాసుకు కూడా తనంటే భయభక్తు లుండేలా పెంచింది.

'కాని ఆ తరువాత నాలుగైదు సంవత్సరాలలోనే పిన్నీవైఖరి మారింది. దానికి కారణం ఆమెకి ఒక కొడుకు పుట్టడం-లోకానికి వెరచి తనను ఆమె కుమారునితో సమా

నంగా చూచినా మునుపటి ప్రేమాభిమానాలు దూరమైనాయి. చాటుమాటుగా తనను చూసి వినుగుకునేది. అప్పుడప్పుడు కొట్టేది కూడా. కాని ఆమెకు తనయెడల గల అభిమానం సన్నగిల్లడానికి ముఖ్యకారణం తనే. ఎప్పుడైతే పిన్ని కొడితే తనకు చాలా కోపం వచ్చేది. చాలా పెళుసుగా జవాబు లిచ్చేవాడే తాను పిన్నికి. ఆమె తనయెడల ఆశించే వినయ విధేయత అతనిలో లేవు. అందుకనే ఆమెకు కోపం వచ్చేది.....

.....ఆ దినం అతనికి బాగా గుర్తుంది. తన జీవితంలో ఎన్నటికీ మర్చిపోలేని దినమది. అప్పుడు తాను ఫస్టుఫారము చదువుతున్నాడు. వీధికొట్లో పెన్సిలితో గోడ మీద బొమ్మగీస్తున్నాడు తాను. అప్పుడే కొద్దునుండి వచ్చి కాళ్ళూ చేతులూ కడుగుకొని ఈజీ చెయిల్లో కూలబడ్డాడు నాన్న. పిన్ని గ్లాసుతో కాఫీతెచ్చి నాన్నకిస్తూ 'అబ్బాయి చెప్పినమాట బొత్తిగా వినటంలేదు. రోజు రోజుకీ వ్యవహారం ముదిరిపోతుంది. ఊరంట తిరగడం ఎక్కువయింది. నెలదినములనుండి వాడు బడికే పోవటం లేదట' అన్నది.

'అయితే ఇన్నాళ్లు ఎందుకు చెప్పలేదు' అన్నాడు నాన్న.

'ఏమో! నాకు మాత్రమేం తెలుసు. పుస్తకాలు పట్టుకుని వెళుతుంటే బడికి కాబోలు ననుకున్నాను. ఇవేళే నాకీసంగతి తెలిసింది. మీ అబ్బాయిని మీరెలా సరిదిద్దుకుంటారో. నేనేమైనా అంటే సవతి తల్లి కిట్టక చేసింది అని నన్నాడిపోసుకుంటుంది లోకమంతా' అంటూ వంటింట్లోకి వెళ్లిపోయింది. తాను వీధికొట్లోఉండే ఈ మాటలన్నీ వింటున్నాడు-ఇంతలో నాన్న 'అబ్బాయి!' అని పిలవడం వినిపించింది. చేతిలోని పెన్సిలు అక్కడే పడేసి నాన్న ఎదుటికి వచ్చి నిల్చున్నాడు తాను.

'రోజూ బడికి వెళ్తున్నావురా!' అన్నాడు—నాన్న కోపంగా చూస్తూ.

'లేదు!' అన్నాడు తాను.

'ఎందుకు వెళ్లడం లేదా!' అని గర్జించాడు. నాన్న.

'డ్రాయింగు మాస్టరి గారింటికి వెళ్లి బొమ్మలు వేయటం నేర్చుకుంటున్నా.' వేయటం నేర్చుకుంటున్నా.

'బొమ్మలు గీసుకుంటూ కూర్చుంటే అవి నిన్నుద్ధరిస్తాయా యే? తిన్నగా బడికి వెళ్లి చదువుకుంటేనే సరి. లేకపోతే అనవసరపు జీతం దండగ.' అన్నాడు నాన్న తనను వెరిపిస్తున్నట్లు చూపిస్తూ.

కాని నిజానికి తనేమీ భయపడలేదు—'నా కసలు చదవాలని లేదు—ఇకమీద బడికి వెళ్లను' అన్నాడు నిక్కచ్చిగా.

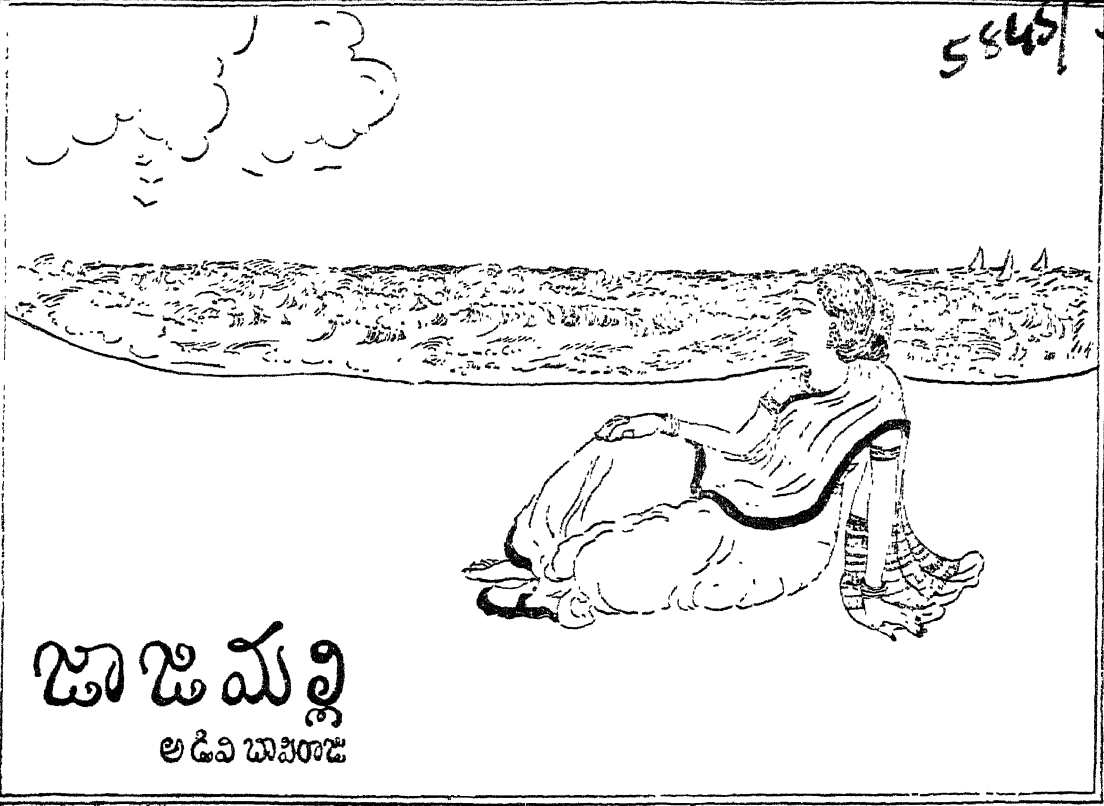
తన మొండి జవాబుకు విస్తుపోతూ "అలాగ పిలులేదు నువ్వు తిన్నగా బడికి వెళ్లి చదవాల్సిందే నా దగ్గర ఇలాంటి వెధవ వేషాలు పనికిరావు" అన్నాడు నాన్న.

అంతే! ఆ సాయంత్రమే తాను కట్టు బట్టలతో యిల్లువదిలి వచ్చేశాడు. ఎందుకు వచ్చేశాడో తనకే తెలియదు"...

.....చేతిలోని సిగరెట్టు కాలిపోయి చెయ్యి చూసింది. దాసు మళ్ళీ ఈ ప్రపంచంలోనికి వచ్చాడు. చంద్రుడు తెల్ల మబ్బుల్లోంచి పరుగులు పెడుతూ ఉన్నాడు. ఎత్తుగా కొట్టుకునే కెరటాలనుండి నీటి తుప్పగలు తనమీదకు తూలుతున్నాయి. మళ్ళీ అతడు తన గత జీవిత సింహావలోకనంలో పడ్డాడు.

అవును అది నిజంగా యిప్పటికీ అర్థంకాని సమస్య. ఆ దినం తాను యింటినుండి పారిపోడానికి కారణం? తాను యింట్లో ఉండలేనంత ఎక్కువగా ఎవ్వరూ కష్టపెట్టలేదు. పిన్ని కూడా తన పెంకి జవాబులకు చాలాకాలం ఓర్చింది. నాన్న ఎప్పుడూ తనని ఒక డెబ్బయినా కొట్టలేదు. అఖిరికి వచ్చేసేవాడు కూడా తనను బుద్ధిగా చదువుకోమన్నాడేగాని మరేమీ అనలేదు. కాకపోతే కాస్త క్లెయిర్ చేశాడు. అంతమాత్రానికే. తాను అలిగి వచ్చేశాడా? ఊహ! అదికాదు. ఎందుకో తాను ఇంట్లో ఉండలేక పోయాడు. స్వేచ్ఛగా ప్రపంచములో విహరిద్దామనుకున్నాడు. ఇంటినుండి వచ్చేశాడే కాని తనకు తిండి, బట్ట, బస వీటినిగురించి ఆలోచించనయినా లేదు. అప్పుడప్పుడు

(తరువాతి 48వ పేజీలో)

బాబమర్రి

అడివి బువ్వగజ

[పద్దాలు, బుచ్చి వెంకులు, పల్లీలు. యుద్ధంలో సంపాదించిన డబ్బుతోపాటు కొంత నాగరికత కూడా సంపాదించి, యిల్లాలు పద్దాలుకు సంగీతం చెప్పించి, వర్తక నిమిత్తం చెన్నపట్టణం చేరతాడు బుచ్చి వెంకట్రావు. ఆ కొత్తవాతావరణంలో, కొందరి వ్యక్తుల సహవాసంలో, వారిరువురి జీవితాల్లో చెలరేగినతుపాను, తమ్మాలంగా వారికి ఏర్పడ్డ ఎడబాటును గూర్చి ఇంతవరకూ చదివినాము. 11-వ గుచ్ఛంలో తిరిగి వారిరువురకు పూర్వ జీవిత స్మృతి రావడం కూడా చదివినాము. ఇకపైన ఏమవుతుందో ఈ 12-వ గుచ్ఛంలో చదవండి. దీనితో కథ సమాప్తం]

ద్వాదశ గుచ్ఛము

౧

రైలు వేగంగా సాగిపోతోంది. పద్మావతి వృద్ధ యంలో ప్రత్యూషం ఉదయించేటట్లే లేదు. తన బావ ఢిల్లీ రాకపోతే? తన బావకు తానేమీ పనికి రాకపోతే? పురుషునకు స్త్రీగాని, స్త్రీకి పురుషుడుగాని ఒక్క స్త్రీ పురుష సంబంధార్థానికేనా ఉద్భవించింది? అయితే పండులవలె, ఋషిదంపతులవలె జీవించే వృద్ధులైన భార్య భర్తలగతి?

బ్రహ్మచారిణులై, విధవాత్వాన యోగినులై జీవిస్తూ, జాతిసేవ చేసే ఉత్తమ స్త్రీల జీవితాలు అర్థము లేనివేనా? మానవ జీవితం తీగలల్లుకు పోయిన నికుంజము వంటిది. బహుళ లతాపూర్ణ నికుంజములో ఏ తీగను విడిగా పరిశీలించ గలమా అని పద్మావతి భావించుకొన్నది.

రైలులో తనతోటి ప్రయాణికులైన ఈ నూత్న స్నేహితు రాండ్రు తన్ను సంగీతం పాడమని ప్రార్థించినప్పుడు, తాను పాడుటకు సందేహించలేదు. వారాపాటవిని ఆనందంలో ఏవో లోకాలలో తేలిపోయామని ఉప్పొంగిపోతూ తన్ను

మెచ్చుకొన్నారు. భగవంతుడు తనకా గాంధర్వ మహిమను ప్రసాదించింది ఏదో ఉత్కృష్ట సేవ జగానికి అర్పించమనే కదా! ఎంతకాలం తాను నీడలను చూచి భయపడి పారి పోవడం? తన బావ ఢిల్లీలో తన్ను కలుసుకుంటాడా సరేసరి. ఆతనికి నిజమైన నైదోడై, ఆతని నీడలనుండే సంఘసేవలో మానవ జాతికి సాష్టాంగమవుతుంది. తన్ను కలుసుకోలేదా—తాను ఒంటిగానే బ్రతుకు దారుల ప్రయాణిస్తూ జాతికి పరిచర్యచేస్తుంది. చదువు పూర్తీ చేస్తుంది. సేవచెయ్యాలనే అనుకుంటే, చేసే దీక్షకలవారికి మార్గాలూ ఉన్నాయి. ఆ మార్గాలలో మహోత్తమమైనవీ ఉన్నాయి.

ఇంక తన బావను దూరంనుండే ఆరాధించుకుంటూ తన సేవామార్గాన్ని అనుసరించి పోతుంది.

మనుష్యులెంత దగ్గరవారైనా వారి హృదయాలు ఇనప గోడల వెనక ఉన్నట్లు ఉంటాయి. ఆ హృదయాలు తామన్న ప్రేమార్ద్రతా పూర్ణములై కరిగిపోతాయి అని నమ్మినంతసేపూ ఆ హృదయాలు ఆ రీతిగానే ప్రత్యక్షమవుతూ ఉంటాయి. ఎదుటి జీవితాలలో అర్థములేని ఏదో ఒక సంఘటన సంభవించే సరికి, ఆ సంఘటన ఇవతలి హృదయాలకు కోటి క్షిణిడలు కమ్ముకొని దర్శనమిస్తుంది. ఇంక వీరికి వారికి ఇంతవరకూ ఉన్న సామరస్యం మాయమై, కాకోలంనంటి విషం ఉడ్చువిస్తుంది. తాము గరళ కంఠులై ఎవరావిషం ఆస్వాదించుకోగలరు?

తన బావ తన్ను ప్రేమించడం లేదని తానెందుకు నిర్ధారణ చేసుకోగలిగింది? పద్దాలు నిట్టూర్చింది. రైలు స్టేషనులలో ఆగుతూనే ఉంది. యోజనాలను అంగుళాలు చేస్తూ సాగిపోతోనే ఉంది.

తాను మాత్రం తన బావను అంతు ఎరగని గంభీర ప్రేమతో ప్రేమించి ఉంటే, తనకెందుకు బావంటే వినుగు జన్మించింది? బావంటే ఏదో భయంవేసి ఏదేని సామతో, బావనువిడిచి పారిపోయింది! ఎట్లు విడిచి ఉండగలిగింది తాను? ప్రేమకోసం సర్వమూ ఆహుతిస్తారన్నమాట వట్టిది. గాటంగా కోరిన ఏ సంఘటన కోసమైనా మనుష్యుడు తన జీవితం కొంత ఆహుతిస్తాడు. ధనం, పదవి కోరినవాడు

తన గౌరవం, తనలోని ఉత్తమ మానవత్వం నాశనం చేసుకొంటూనే ఉన్నాడు.

ఇప్పుడు పద్మావతిలో బాలికాత్వము జారిపోయింది. ఆమె మనస్సులోని మంచులు దెసలకు ప్రవహించి మాయమైనాయి. చిన్ననాటి నుండి తన నాయకుడు బుచ్చి వెంకట బావే! ఆతడు తనకై, అతనికై తాను, మెట్లెక్కుతూ పైకి నడచివచ్చారు. తాము చిన్ననాడు ఆడుకొన్న సముద్రానికి మేరలు చిన్నవి. ఈనాడవి విస్తరించి కడపలను దాటిపోయాయి.

ప్రతి జీవితమూ ఇంకో జీవితంతో చేయి అంది పుచ్చుకొని మెట్లెక్కి పోవలసిందే. అదే మానవుని నిత్యలీల! అదే భగవంతుని నిత్యఖేల! అనుకుంది ఆమె చిన్న బిడ్డలా. ఆమె హృదయం కాంతి పొందింది.

రైలు వేగంగా సాగిపోతూ ఉంది.

—

బుచ్చి వెంకట్రావు ఆకాశపథంలో మహావేగంతో ఉత్తరానికి ఎగిరిపోతున్నాడు. నరసింహమూర్తి మేష్టారి తెలిగ్రాం అందిన వెంటనే కారుమీద విమాన కార్యాలయానికిపోయి, వెంకట్రావు ఢిల్లీకి టిక్కెట్టు కొనుక్కున్నాడు. ఆ మర్నాడు ఉదయమే విమానం అందుకొని ప్రయాణం సాగించాడు.

క్రింద ఎన్ని పట్టణాలు, నదులు, కొండలు వెనక్కు పరుగిడుతున్నాయో పొలాలు, అడవులు, జిల్లాలు, రాష్ట్రాలు వెనకనే ఉండి పోయాయి. ఆటాగే తన బ్రతుకులో ఎన్నో కాంక్షలు, బాధలు, ఆనందాలు, సంఘటనలు వెనక్కు వెళ్లిపోయాయి. ఈ నదులూ, కొండలూ వెనక్కు వెళ్లి నా, అవన్నీ ప్రయాణ మార్గంలో ఉండనే ఉన్నాయి. అదేరీతి తన జీవితంలోని సంఘటనలూ ఆటాగే ఆ వెనక సంవత్సరాలలో ఉండిపోయాయో? మనుష్యుడు వెనక్కు వెళ్లడం నేర్చుకుంటే, ఆ జీవితయానంలో మళ్లీ ఆ సంఘటనలన్నీ సంభవిస్తాయా? తన తల్లితండ్రులు వెనకటి ప్రపంచాన్ని ప్రత్యక్షం చేస్తూనే ఉన్నారు.

తాను తన గ్రామంలో తల్లితండ్రులకు అన్నదమ్ములకు చక్కని పెంతుటిల్లు కట్టించి ఇచ్చాడు. మామగారికి,

చాలామంది చుట్టాలకూ తన రోయ్యపప్పు ఎండుచేపలూ ఎగుమతి కంపెనీలో వాటాలు ఇచ్చాడు. తనతో వాటాల వారందరి దగ్గర కొద్దో గొప్పో సొమ్ము నిల్వ ఉంది. ఆ వాటాదార్లందరూ చిన్నచిన్న పెంతుటిళ్లు కట్టుకున్నారు. కాని వారందరూ ఇంకా పల్లీయులే. ఇంకా పుట్టగోచీలు పెట్టుకొని తన చుట్టాలు, పెద్దలూ చిన్నలూ అందరూ సముద్రం వేటకు వెడుతూనే ఉన్నారు. ఆలా పల్లీయులు సముద్రం వేటకు వెళ్లకపోతే తన కంపెనీ దివాలా తీసిందన్నమాటే!

తన పల్లెవారిలోనుండి ఇంగ్లండులోవలె ఉత్తములైన నావికులు తయారు కావాలి. చదువులు లేకపోవడం చేతనే కదా తనవాళ్లని ప్రభుత్వం యుద్ధ నౌకానావికులుగా జేర్చుకొనకపోవడం. కులమత వైషమ్యాల వంటి ఈ నికృష్ట జీవితాని కంతకూ చదువు లేక పోవుటమే గారణం. తన పద్మ చదువు కొన్నది. చదువు కొంటుంది. తానూ చదువు కొంటున్నాడు. ఈ పరీక్షలు చదువులో ముందుకు ప్రయాణం చేయించగల మజిలీలవంటివి. తన పద్మ బి. యే., ప్యాస్వతుంది. తానూ తన పద్మా దేశాలు తిరుగుతారు. తన కంపెనీ బాగా ఏర్పాటుచేసి, తానూ తన పద్మా ఆమెరికాకో, ఇంగ్లండుకోపోయి అక్కడ చేపల విషయమూ అందుకు సంబంధించిన సముద్ర జ్ఞానమూ, సముద్రయాన ప్రావీణ్యతా నేర్పుకుని రావాలి. అప్పుడే తన దేశానికి తానేదైనా సేవ చేయకలడు. తనకు ఉద్యోగాలు అవసరంలేదు. తన కంపెనీ మంచిలాభాలు తెస్తున్నది. తాను ఇదివరకు కంపెనీలవారివలె పల్లెవారిదగ్గర అతి చవకగా కొని, అతిలాభంగా అమ్మటంలేదు. తానన్ని కంపెనీలకన్న ఎక్కువ ఖరీదులకు కొంటున్నాడు. లాభ సాటికిగా పురదేశాలకు ఎగుమతి చేస్తున్నాడు. చీనాకు, జపానుకు, బర్మాకు, మలయాకు, సింహళానికి, జావాకు తన సరకు రవాణా అవుతోంది. తాను ప్రభుత్వానికి లెక్కలన్నీ సరిగా చూపించి, ఇవ్వవలసిన పన్ను సకాలంలో ఇస్తున్నాడు. తనకు రాజకీయాలతో అనవసరం. ఆంధ్ర రాష్ట్రం విషయంలో మాత్రం తనకు తీరనికోర్కె ఉంది. మదరాసులో సగపాలు తెలుగు వారున్నారు. అయినా

మదరాసు తెలుగువారిది కాకపోవడమేమి? పోనీ కొంద రన్నట్లు సగంసగం పంచితే ఉభయరాష్ట్రాలవారికీ మేలు. ఏ రాష్ట్రం వారిదైనా మదరాసు దెబ్బతింటుంది. చివరకు ప్రత్యేక రాష్ట్రమైనా మదరాసు హీనస్థితి పొందుతుంది. రెండు రాష్ట్రాలకు ముఖ్య పట్టణమైతే మదరాసు ఇప్పటికన్న మహోన్నతస్థితి పొందుతుంది. లేనిపోని అహంభావాలు పెట్టుకొని మనుష్యులు తామూ నాశనమాతారు, ఇతరులనూ నాశనం చేస్తారు.

ఏమిటీ తనకీ ఆలోచనలు. ఈలాంటి ఆలోచనలే తనకీమధ్య. వీని అన్నింటికీ కారణం పద్దాలు. పద్దాలు తనకు, చిన్నతనాన నుండి ఓ దేవకన్యలా దర్శనం ఇచ్చేది. ఆమెకు తగిన భర్తకావాలని తాను యుద్ధానికి పోయినాడు. యుద్ధంవారికి అన్నీ సప్లయ చేసే కంపెనీవారి విషయం అంతాచూసి, తాను యుద్ధంనుంచి రాగానే రోయ్యపప్పు ఎండుచేపల ఎగుమతి కంపెనీపెట్టినది పద్దాలును లక్ష్మీదేవిని చేయడానికే. తన పద్దాలు సౌందర్యదేవత. తన పద్దాలు సరస్వతి. తన పద్దాలు తన జీవితానికి ఆరాధ్యదేవి.

ఏ తిక్కపుట్టిందో తనకు. మదరాసు నగరంలో తన పద్దాలు వట్టిపల్లెపిల్ల అనిపించింది. తనతోపాటు తన పద్దాలు ముందుకు సాగి రావటము లేదనిపించింది. ఈ నీనీమా తారలు, ఈ బీచినుందరులు తన్నేదో మైకంలో ముంచారు. కాస్తయితే తన పద్దాలు తనకు దూరమైపోయి ఉండును. ఆమె గీతాదేవి. తానువట్టి మొరకుడు. ఆమె సంగీతం పాడుతూ ఆ సభలలో వేదికపైన కూర్చుని ఉంటే, తనకు ఆకాశంనుంచి దిగివచ్చిన దేవతామూర్తిలా కనబడింది. తాను బజారులవెంట వెడుతూ ఉంటే, ఆమె రికార్డులు విన్నప్పుడు, రేడియోలో ఆమె పాడినప్పుడు, దివ్యమైన ఆ గాంధర్వం విన్నప్పుడు తనకప్పుడామె వెలిగిపోయే శరీరంతో ఎదుట నిలుచున్నట్లే అయ్యేది.

పద్దాలా! సౌందర్యాలరాణీ, దివ్య గాంధర్వాలు లోకాలను ఉప్పెనలుగా ముంచే గీతాదేవీ! ఇంత మూర్ఖుడై తాను తన్నేమరిచి పోయేస్థితికి వచ్చాడా?

తానటు నీనీమా కంపెనీ పెడతాడట. నుకీలవంటి నీతా కోక చిలకల్ని, భరతపక్షులను కొన సాచానించాడట! ఎంత

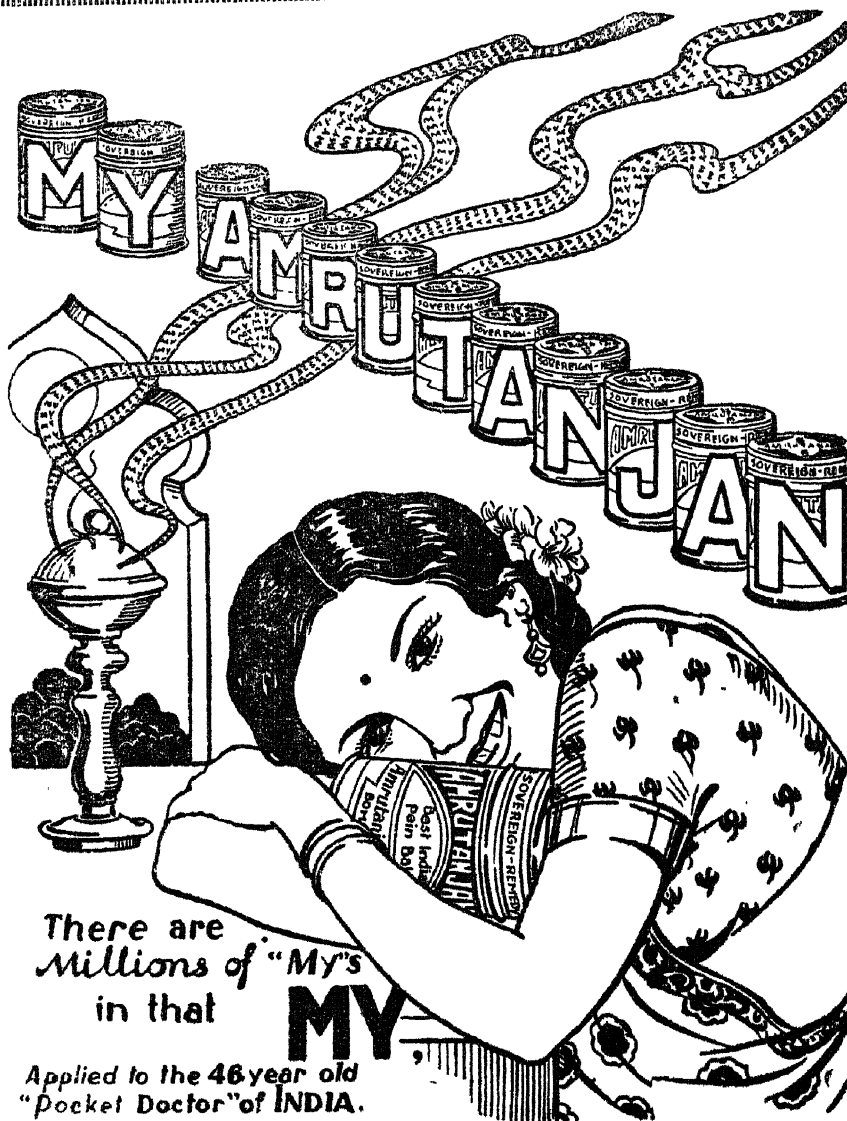
*

బా

బా

బా

*

*

బా

బా

బా

*

There are
Millions of "My's"
in that **MY**

Applied to the 46 year old
"Pocket Doctor" of INDIA.

అమృతాంజనము

గాని

“యథాయథా.....కాశీధవళత్వ శంకయా.”

అమృతాంజనమా ! నీ కీర్తి ముల్లోకములను దెల్పుజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్నప్పుడెల్లను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడునేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది సుమా !!!

దొర్భాగ్యము. ఏనాటికైనా పతితుడు కాబోయే పురుషునికి శ్రీయే చేయి అందిస్తుంది. శ్రీ వట్టి బిడ్డలకనే పశువు అనుకొన్న ప్రతి పురుషుడూ కూవం నదివంటి పరమ దొర్భాగ్య కూపంలో కూలిపోతాడు.

విమానం హైదరాబాదులో ఆగి మళ్ళీ బయలుదేరింది. నాగపురంలో ఆగింది. అతనికి ప్రయాణంలో పలకరించే వారేలేరు. ఆలోచనలే అతని తోటియాత్రీకులయ్యాయి.

విమానం మహావేగంతో రెక్కలు చాచి వింధ్యపర్వతాలు దాటింది.

3

పద్మావతి న్యూ ఢిల్లీలో దిగగానే ఎదుటకువచ్చి బుచ్చి వెంకట్రావు నిలుచుని ఉన్నాడు. పద్మావతికి తక్కిన సర్వమూ మాయమైనది. తీవిగా, రూపమెత్తిన దివ్యత్వంలా ఆమెకు బుచ్చి వెంకట్రావు కనిపించినాడు. రైలులో ప్రయాణం చేసిన తోటి మహిళలు, ఒక దేవికి నమస్కారం చేసినట్లు పద్మావతికి నమస్కరించి, ఆమెను కొగలించుకొని, కరస్పర్శచేసి తమ తమ ఇండ్లకు ఢిల్లీనుండి వెళ్లిపోయే ముందు ఆమెను రమ్మని ఆహ్వానించారు.

పద్మావతి సర్వమూ మరచి వారేమంటున్నాలో ఆమెకు వినబడలేదు. ఏదో చిరునవ్వు! ఏదో నిర్వచించరాని ఆనందం.

ఇంతట్లో ఆమెకు చటుక్కున జ్ఞప్తికివచ్చి, వారికి బుచ్చి వెంకట్రావును కళ్లతో చూసి, సిగ్గుతో “వారే! వారే!” నన్ను కలుసుకోడానికి విమానంమీద ఢిల్లీవచ్చారు!” అని చెప్పింది. వారాతనికి నమస్కరించారు. అతడూ సిగ్గుపడుతూ వారికి ప్రతి నమస్కరించాడు. ఎవరిమగవారు వారికడకు వచ్చారు. మగవారిని ఒకరికొకరు అడవాళే పరిచయం చేశారు. ఒకరికొకరు నమస్కరించుకొన్నారు.

అందరూ ఒకరిదగ్గర ఒకరు నెలవు పుచ్చుకొని మళ్ళీ కలుసుకుందామనుకొని ఎవరిదారిని వారు వెళ్లిపోయినారు.

ఆమె ఏర్పాటు చేసుకొన్న వారింటికిగాక బుచ్చి వెంకట్రావు తా నేర్పాటుచేసిన హోటలుకు పోదామన్నాడు.

అంధ్ర మహిళ

నరసింహమూర్తి మేష్టారునకు తన బిడ్డలిద్దరు ఈ విధంగా కలుసుకోడం వైకుంఠం అబ్బినట్టైనది. సర్వ పవిత్రక్షేత్రాలు ఒక్కసారిగా దర్శించినట్లు అతని ఆత్మపొంగిపోయినది.

నరసింహమూర్తి మేష్టారు జీవితం సంగీత మయం. విశ్వమే గాంధర్వంలో నుంచి ఉద్భవించిందని అతని నమ్మకం. అతడు కలుకున్న పరమ సంగీతమూర్తి తన శిష్యురాలైన ఈ వైవర్తక బాలికయై ఉద్భవించింది. అతడు ధనకోసం అదినుంచి ఈ టుంటుబాన్ని నమ్ముకొని మదరాసు రాలేదు. పద్మావతి సంసార మోహంలోపడి ఎక్కడ సంగీతం మరిచిపోతుందో అన్న భయంతో వారు అడగగానే వారివెంటబడి వచ్చాడు. తానింత వండుకొన్నాడు వారికింత పెట్టాడు. వారు తనకోసం మాంసాహారమే మానివేశారు. బుచ్చి వెంకట్రావునకు మాంస భక్ష్యాలపై మనస్సుపోతే మిలిటరీ హోటలులో మంచిదానికి పోయి తినివచ్చాడు. శ్రీలక్ష్మణుని పట్టుదల పురుషుల కుండదు. పద్మావతి మాంసంమాని వేసిందంటే తన జన్మలో మాంసాహారమే ఎరగనిదిగా అయిపోయింది. అందుకనే నరసింహమూర్తి మేష్టారు పద్మావతిని కన్న కూతురుకన్న ఎక్కువగా ప్రేమించుకొన్నాడు.

వారు ముగ్గురూ టాక్సీమీద బుచ్చి వెంకట్రావు ఏర్పాటు చేసిన ఉత్తమమైన ఒక హోటలునకు వెళ్లారు.

రైలుస్టేషను ప్లాటుఫారం మీదగాని, కారులోగాని హోటలులో దిగి తమ భాగంలోనికి పోయినప్పుడుగాని పద్మావతి భర్తతో ఏమీ మాట్లాడ లేకపోయింది. బుచ్చి వెంకట్రావు భార్యతో ఏమీ మాట్లాడలేకపోయినాడు.

నరసింహమూర్తి మేష్టారు మాత్రం ఏదో గ్రహించినట్లు దారిపొడుగునా మాట్లాడుతూనే ఉన్నాడు ప్లాటుఫారంలో.

“ఏమయ్యా బుచ్చి వెంకట్రావు! మాకన్న ముందు వచ్చేకావే?” అన్నాడు. అందుకు వెంకట్రావు

“అవును!” అన్నాడు.

“అక్కడ మాయమై ఇక్కడ తేలినావా?”

“అవును!”

కారులో ద్రోవరు పక్క ముందు నీటులో కూర్చుని ఉన్నప్పుడు నరసింహమూర్తి మేష్టారు వెనక్కుతిరిగి చూడకుండానే “నిన్ననే వచ్చేసేయగలిగావన్నమాట బుచ్చి వెంకట్రావు?” అని ప్రశ్నించాడు.

“అవును?” అని అన్నాడు బుచ్చి వెంకట్రావు!

“విమానంలో భయం వేయదూ?”

“వేయలేదు!”

“రెండుమూడు గంటలలో విమానం రాగలిగిందన్నమాట.”

“ఊ!”

హోటలులో “సామానెక్కడ పెట్టించ మన్నావర్యుడు బుచ్చి వెంకట్రావు?” అని నరసింహమూర్తి మేష్టారు ప్రశ్నించాడు.

“అది నీగది. ఆ గది—”

“సరే సరే!” అన్నాడు మేష్టారు.

ఇద్దరి గదులమధ్యా తనగది ఏర్పాటు చేశాడేమిటి? అని నరసింహమూర్తి మేష్టారు దిగులువడి పోయినాడు. తన కొద్ది సామానూ తనగదిలో పెట్టించుకొని, పద్మావతి సామానూ పద్మావతిగది అని వెంకట్రావు నైగచేసి చూపించిన గదిలో పెట్టించాడు. గది, గదివెనక పడకగది, పడక గది ప్రక్కన స్నానాలగది. అందులో వేడినీళ్ల కుళ్లాయీ, చున్నీళ్ల కుళ్లాయీ ఉన్నాయి. పడకగదులలో పందిరిమంచం వరుసగా రంగుల శుభ్రమైన దుప్పటీ, బీరువా ఆద్దం ఉన్న బల్ల, సోపా, ఓ మంచీ కుర్చీ.

ఆందమైన వస్తువులు అలంకరించి ఉన్నాయి. ఇవన్నీ చూచి నరసింహమూర్తి మేష్టారు ఓ నిట్టూర్పు పుచ్చి “నా కెందుకయ్యా ఇవన్నీని?” అని అనుకున్నాడు. పది నిమిషాలు ఏమిటి? అని తలపై చేయి పెట్టుకొని ఆలోచిస్తూ సోఫాలో కూలబడి కూర్చుని ఉన్నాడు. ఏదో జ్ఞాపకం వచ్చిన వానిలా తువాలూ, నలుగుడుపిండి, నూనే తీసుకొని స్నానాల గదిలోనికి పోయాడు.

రమ్మని తెలిగ్రాం ఇవ్వగానే వచ్చాడు; బుచ్చి వెంకట్రావు మనస్సు మారింది అని నరసింహమూర్తి మేష్టారు పొంగిపోయాడు. హా! వారిరువురకు ఈ విడి గదులు ఏర్పాటేమిటి? వచ్చినప్పటినుండి ఇంతవరకూ వారిరువురకూ మాటలే లేవే? పూర్ణమైన ఆనందంతో మాట్లాడుకోలేక పోయారా? మొదట ఒకరిని ఒకరు చూడగానే వారిరువురు ముఖాలు వికసించాయి. తాను చూడనట్లు నటిస్తూ జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తూనే ఉన్నాడు. బుచ్చి వెంకట్రావుకూ నుశీలకూ ఎంతవరకూ సాగింది? సంబంధం మాడ్చడానికి ఎందుకు వచ్చినట్లు ఈతడు? భార్యగనక అధికారం చెలాయించడానికా? అయితే భార్యను పరీక్ష పూర్తిచేసుకో నీయకుండా తీసుకు పోతాడా? అయితే ఇంత కర్చయ్యే ఈ హంగామా ఎందుకు? అడవారి మనస్సు బ్రహ్మకే అర్థం కాదన్నారుగాని మగవారి మనస్సులు వారికే అర్థం కావు. తాను భగవంతుని ప్రార్థన చేయడం తప్ప గత్యంతరం ఏముంది?

౪

తన గదిలోకి వెళ్లింది పద్మావతి. ప్రేమను ప్లాటు ఫారంలో తన బావను చూడగానే ఆమెకు పట్టరాని ఆనందం కలిగింది. చిన్నతనంలో ఒకసారి తన బావ సముద్రానికి బలి అయిపోయాడు అన్నప్పుడు తన ప్రాణమే పోయినట్లయి, తనకీ ప్రపంచమే లేదనుకుని, తానుకూడా సముద్రానికి బలి అయిపోదామని నిశ్చయించు కొన్నప్పుడు, బావ దొరికాడు, బ్రతికి ఉన్నాడు రెండు రోజులలో వస్తాడు అని వార్త విన్న నాటి అద్భుతానందం కన్న ఈ నాడు తన కెక్కువ ఆనందం కలిగిందే! ఆ వెంటనే బావ ఏదో విధంగా ఉంటే తాను మాట్లాడలేక పోయింది. ఏదో ఆఫోలోకాలకు క్రుంగిపోతున్నట్లు తనకు ఆపరాని నిస్పృహ కలిగింది. తనకీ విడిగా గది! బావకు తనపై ప్రేమే పోయిందా? బావ తన్నిక ప్రేమించడా? తనకీ సంగీతం ఎందుకు? ఈ చదువులు పరీక్షలు ఎందుకు? రమ్మన గానే వచ్చాడే? ఎందుకు? కళ్లనీళ్లు తుడవడానికా? ఆమెకు వెక్కి వెక్కి ఏడ్పువచ్చింది. ఆ పందిరి మంచంపై వాలిపోయింది.

అటు బుచ్చి వెంకట్రావుకు ఆశ్చర్యం కలిగింది. పద్మా వతికి తనపై కోపం తీరలేదని అతడనుకున్నాడు. ఆమె మాట్లాడదు, అంత మానం. తాను సిగరెట్లు అవీ కాలుస్తూ ఉంటాడుగదా అని ఆమెకు ప్రత్యేకగవీ అవీ ఏర్పాటు చేశాడు. ఒక్కమాట మాట్లాడదు. తన కెందుకు రమ్మని పెలిగ్రాం ఇచ్చినట్లు, తన దేవి పద్మావతి ఇక దూరమై పోతుందా? ఇక్కడనుండి తన బ్రతుకు తెల్లవారి పోతుందా? అతడు సిగరెట్టుపైన సిగరెట్టు కాలుస్తున్నాడు. ముందుగదిలో ఒక సోఫాకుర్చీపై చదికిలంబడి కన్ను మూశాడు.

ఒకసారి మహామారిలా ఎక్కడనుండో తప్పు అభి ప్రాయం కలిగినప్పుడు, ఆ తరువాత అందుకు సంబంధించిన వారి వర్తనమంతా ఆ భావానికి శ్రుతి అయిపోతుంది. ఆ తప్పు అభిప్రాయం ఇంకా గాటుమై పోతుంది.

ఆ ముగ్ధురూ ఆ రోజూ ఆ మర్నాడూ ఏలా గడిపారో? ఆ మహానగరంలోని, ఆ చుట్టుప్రక్కల విచిత్రాలు ఏలా సందర్శించినారో? కుతుబ్ మీనార్, లాల్ బిల్లా, జమా మసీదు, ఫతేపూర్ సిక్రీ పైత్యరాగి నోట భిక్ష్యులయ్యాయి. మహాత్మాజీ చైత్య ప్రదేశమైన రాజగూట్ దివ్యక్షేత్రంకడ పద్మావతి గుండెలవియగా రోదించింది. బుచ్చి వెంకట్రావునకు కన్నుల నీరు తిరిగింది. సరసింహ మూర్తి మేష్టారు ఆడదానిలా వాపోయినాడు.

మహాత్ముడు అవతారపురుషుడు. దుఃఖార్తులైన సర్వ మానవుల బాధలూ హరించి తన బ్రతుకులో ఆస్వాదించు కొన్నారు. బీదతనం వల్ల, కడుపునకు ఒక కణమైనా లేని దౌర్భాగ్యంవల్ల ఒక కన్ను నుండైనా ఒక్క బాష్పమిందు వైనా రాలినవాడు తక్కినవారి బ్రతుకులు వృధా అనీ, ఆ బ్రతుకులు హింసా పూరితాలనీ ఆయన బోధించాడు. ఆయన శిష్యులే నేడు రాజ్యభారం వహించి, దీనమానవుల నుండి కళ్లనుండి రక్తాశ్రువుల మహర్షులుగా ప్రవహింప చేస్తున్నారని సరసింహమూర్తి మేష్టారు గజగజలాడిపోయినాడు.

ఈ అవతారము, ఈ దైవస్వరూపుడు కోరి అవతారం చాలించింది మనుష్యుల కర్మశ చృదయాలు చూచే

కదా! ప్రేమలు ఉద్భవించని, ప్రేమలు ఎండిపోయిన మనుష్యులే మహాత్ముని గుండెలో రివాల్వరు పేల్చినారు. “ఓ ప్రభూ! నువ్వు ప్రేమ సముద్రానివి! ఓ పరమకరుణా మూర్తి నీబ్రతుకే ఒక ధర్మ విశ్వం!” అని వెంకట్రావు వివశుడై ఆ పవిత్రక్షేత్రం ఎదుట సాష్టాంగము పడినాడు.

వారందరూ లేచి ఈవలికి వచ్చినప్పుడు వెంకట్రావు భార్య దగ్గరకుపోయి “పద్మా! నాపైన ఇంకా కోపం తీరలేదా?” అని ప్రశ్నించినాడు. పద్మావతి కన్నుల నీరు తోనే ఆతనిమోము ఒకసారి ఆశ్చర్యంతో చూచి “కోపం ఏమిటి బావా?” అన్నది.

“వచ్చినప్పటి నుండి ఏదో ఆలా ఉన్నావేమి?”

ఆ బాలిక కన్నులు గంగా యమున లయ్యాయి. “బావా! బావా! నిన్ను—నిన్ను—ఓ నిమిష మైనా—వదిలి...ఉండలేను. నాకీ పరీక్షలూ వద్దు... ఈ...ఈ...సంగీతమూ...వద్దు!...నీ కింత చాకిరీ చేసు కుంటూ...ఉంటాను.”

“అదేమిటి పద్మా!”

“బావా! నువ్వే ... నువ్వే ... నాకు ... మహాత్ము డవు...నాపైన నీకు ... నీకు ... ప్రేమ ... పూర్తిగా పోయింది...అని—అని—”

“ఓసి వెట్టిపిల్లా! నీకోసం నేను బ్రతికి ఉన్నాను. సముద్రంలో నా పడవ ఆలా దరి అంచులేకుండా కొట్టుకు పోతూ నీమూర్తి...అందాలనీ నువ్వు...నా ఎదుట ప్రత్యక్షం అవుతూ...నాకు సరియైన దారి చూపించింది. నీ కోసం యుద్ధానికి వెళ్లాను. ఆ యుద్ధంలో నీ ఆలోచన, నువ్వు నాకోసం పెట్టుకొని ఉన్నావన్న ఆలోచన నాకు ఏనుగుబలం, సింహం శక్తి ఇచ్చినాయి. నువ్వే నన్నెప్పుడు కాపాడు కొంటున్నావు అన్న గాఢమైన నమ్మకంతో ముందుకు చొచ్చుకు వెళ్లేవాడిని.”

“నా...నా...మీద...నీప్రేమ ఏమీ పోలేదు?”

“ఏలా పోతుంది. పోలేదుకదా మరి కోటిరెట్లు పెరిగి పోయింది. నువ్వుకోరితే అన్నీమాని మన ఊరు ప్రయాణం కట్టాను.”

ఆమె కన్నులు వెలిగిపోయాయి. అప్పుడే పాల సముద్రంలో దివ్యకమలంతో ఉద్భవించిన అక్షిల ఆమె తేజరిల్లిపోయింది. ఆమె పదిమంది చూస్తున్నారని సిగ్గు యినా లేకుండా భర్త పాదాలకడ మోకరిల్లి నమస్కరించింది. వెంకట్రావు ఆమెను లేవనెత్తి హృదయాని కడుము కొన్నాడు. సంధ్య చీకట్లు ఆవరిస్తున్నాయి. రాజఘాట్ పవిత్ర వైత్యంపై సాయం సంధ్యాదేవి అరుణకాంతులు వెలిగించింది.

నరసింహమూర్తి మేష్టారు తనలో ఒక నూతనానందం పాలవెల్లువలా పొంగిపోగా ఆ దంపతులను యమునానది తీరాన్నేవదిలి తాను రాజఘాట్ కడ ప్రార్థిస్తూ కూర్చున్నాడు.

చీకట్లు ఆవరించాయి. జగమంతా దీపావళిలా దీపా లతో నిండింది.

“పద్మా!”

“బావా!”

“నువ్వు బి. యే., కూడా పూర్తిచేయాలి!”

“మీరు తలపెట్టిన సినీమా పూర్తి చేయండి!”

“మనకథే కొంచెం మార్చి, పేరులు మార్చి తీయ ద్దాము.”

“ఛా! సిగ్గు కాదండీ!”

“నా గీతాదేవి! నా ఆత్మలో అధి వసించి ఉన్న పద్మా!”

ఆమె ఆతని ఒడిలో తలనుంచి ఆతని పాదాలు వ్యాధ యానికి అడుముకొంది.

జాజిపూల పరీమళాలు జగమంతా నిండిపోయాయి.

“ఓం అసతోమా సద్గమయ!”

తమసోమా జ్యోతిర్గమయ

మృత్యోర్మా అమృతం గమయ.”

నిష్ఫల వైరాగ్యం—

శ్రీ ఆర్. ప్రోమసుందర్

అర్ధ రాత్రి...సంసార విరక్తుడైన ఒక సాధకుడిటు అన్నాడు—“ఈశ్వరాస్వేషణకై సంసారమును పరిత్యజించుటకది యెంతటి యుత్తమ సమయం! అబ్బా! నన్నెవ్వరు యింతవరకూ మాయాజాలంలో పడద్రోసి వారు?”

ఈశ్వరుడు నర్మోక్తిలో ‘నే’ నన్నాడు. కాని భావి విరాగి ఆ పలుకును అకర్ణింపలేదు...

పాన్డుకోకమూల బిడ్డను యెదకడుముకొని ఆతని భార్య తీర్థసుభుష్టిని మునిగియుంది. వారిని భావి విరాగి పరికించి—“నన్ను యింతవరకూ మూఢుని గావించిన మీరంతా యెవర?” ని మరీ పలికినాడు.

“అంతానేనే”—అని వాణి జవాబిచ్చింది. కాని ఆతడు ఈ పలుకులను కూడ వినలేక పోయినాడు.

కలలో కెవ్వుమని కలవరించి బిడ్డ తల్లిని చాత్తుకొని ఆమె ఒడిలో దూరింది.

“ఓయి మమతాహీనుడా! నిలు, నిలు. నీ సంసార మును పరిత్యజంపకు”—మని ఈశ్వరుడాదేశించాడు. కాని విరాగి ఆ ఆజ్ఞనుకూడ వినలేదు.

జగదీశ్వరుడు నిట్టూర్చినాడు. “నన్ను త్యజించి నన్నే అన్వేషించుటకై నా దాసుడెందుకో సంచరింప వాంఛించు చున్నాడు”—అని వాపోయినాడు.

—గురుదేవు రవీంద్రుడు

“తీరిక సమయాల్లో లలిత కళలు”

* శ్రీమతి పి. సుభద్ర *

ప్రపంచంలో భారతదేశం లలితకళల విషయంలో పేరు ప్రతిష్టలు సంపాదించింది. మన పూర్వీకుల అపార కృషిని కొంతకాలం మనం విస్మరించినా, తిరిగి కళాభ్యాసనకు పూనుకోవడం భావి అభ్యున్నతికి శుభ సూచకం.

ఒకనాడు భారతదేశం కళాకాశలానికి పుట్టినిల్లు అనిపించు కొంది; మన లలితకళలు మహాన్నత శిఖరాలను అందు కొన్నవి; మన కళానైపుణ్యాన్ని కల్లార చూచి వెళ్లుతుకు విదేశీయులు మన కళాకేంద్రాలకు యాత్రలు సాగించేవారు.

తీరిక సమయాల్లో స్త్రీలు పూరక ప్రాద్దుపుచ్చడంకంటే కొన్ని లలితకళలను అభ్యసించి మనోవికాసాన్ని పొందడం సముచితంగా వుంటుంది. చూడండి—ప్రతి గృహిణి సులభంగా అభ్యసించగలిగిన విద్యలు ఎన్నో ఉన్నాయి. వీటికి చెప్పుకో దగినంత పెట్టుబడిగాని, పరికరాలుగాని అవసరం లేదు. ఒక కుట్టుపని విషయం పరిశీలిద్దాం. దీనికి ఏమేమి కావాలి? నూదులు, నూలుదారం, ఉల్లు యింతేగదా? వీటితో ఎంతో అందమైన వస్తువులు తయారు చేయవచ్చును గదా? పిల్లలకు ఈ అల్లిక పని సులభంగానే నేర్పవచ్చు. కళాదృష్టితో ఈ విద్యను అభ్యసిస్తే ఎంతో ఉత్తేజకరమైన వస్తువులను తయారుచేయడానికి వీలుంటుంది. గృహ లంకరణానికి శోభనుకూర్చే కర్తనలు, మేజాగుడ్డలు, పడకల మీద దుప్పట్లు, పిల్లల ఉడుపులు మరి ఎన్నో విధాలైన బట్టల మీద కళాకాశలాన్ని ప్రదర్శింపవచ్చు. వీటి తయారీ వల్ల కొంతవరుమానాన్ని సంపాదించి, తద్వారా కుటుంబ ఆదాయాన్ని పెంపుచేసుకోవచ్చు. సరైన దృష్టితో యీ విద్యను అభ్యసిస్తే అభ్యాసకుల దృక్పథంలో కళాకాంతులు, వినూత్నమైన వెన్నో పొడసూపక మానవు.

విక్రాంతి సమయాల్లో స్త్రీలు తమ కుటుంబాలకు కావలసిన బట్టలలో కొంతైనా సంపాదించడానికి శ్రమించాలి. యీ విషయమై మహాత్మాగాంధీ ఒకప్పుడు యిలా అన్నారు: “నన్నడిగితే స్త్రీ విధులలో నూలు వడకడం

ముఖ్యమైంది అంటాను. పురుషుడు పొలాలుదున్న పండిస్తే, స్త్రీ నూలు వడికి బట్టలు నేయిస్తుంది. ఈ విధంగా స్త్రీ పురుషులు జీవిత రంగంలో అన్యోన్య సహాయం చేసుకుంటూంటే దేశం సుభిక్షంగా ఉంటుంది. నూలు వడకడం దేశాభ్యుదయానికి ముఖ్యం. తద్వారా స్త్రీలు దేశసేవ చేస్తున్నారన్నమాట.” అంటే భిక్షు పరిశ్రమకు స్త్రీ వెన్నెముక యని వారి అభిప్రాయం.

సంగీతం అతి చక్కని విద్య. స్త్రీలు సహజంగా మంచి కారీరాన్ని కలిగి వుంటారు. సంగీతాభ్యసనంలో ఒక ఆధ్యాత్మిక ఆనందం మేళవిస్తుంది—కళారాధనకు కలిగే ఆనందం శ్రోతకుమాడ అభిస్తుంది. జీవితానికి వికాసాన్ని, ఆనందాన్ని యివ్వగలిగే శక్తి సంగీతానికి అద్వితీయంగా వుంటుంది. మన కర్నాటక సంగీతశాస్త్రం పునరుజ్జీవింప చేయడే మంచిరోజులు వస్తూ వున్నాయి. మన త్యాగరాజు పెంచిన సంగీత తరువు మహా వృక్షమై తన తియ్యని ఫలాలను ఆంధ్ర దేశానికేగాక, అరవదేశానికంతా అందజేసింది. ఆ మహనీయుని రచనలు, మన సంగీతానికి స్వాభావికమైన భావసంపదను, కళారూపాలను ప్రతిబింబిస్తున్నాయి. కళస్వేచ్ఛగా అభివృద్ధి పొందిననాడే యిటువంటి వైవిధ్యమూ, సృజనాత్మక భావకబలత యాపొందుతాయి. భారత పౌరుని కదలిం చే విషయాలు—శాంతి, నిర్మాణాత్మక కృషి—మన సంగీతకళలో ప్రతిబింబించాలి. మన సంగీత రచనలు నూతన భావాలకు, నవ నవోన్మేషమైన సృజనాత్మక చిత్రణకూ, గాఢమైన సజీవ వక్తీకరణకూ పేరుపడ్డవిగా వుండాలి.

సంగీతంలో వుండే మహావిశేష మేమంటే మానసికంగా ఏ వ్యక్తి అయినా ఏ విధమైన సంగీతం నచ్చితే దాన్నే అభ్యసనం చేయవచ్చు. మగవారికంటే మగువలు వేళ్లతో నున్నితంగా వాయిద్యాలను పలికించడంలో ప్రతిభను చూపగలరు. ప్రపంచములో ఏన్నో మందలర కాలై

వాయిద్యాలున్నాయి కదా? కాని మన వీణకు సరిపోల్చు గలిగిన వాయిద్యం ఒక్కటైనా వుందా? వీణకు వీణేసాటి. బ్రహ్మనాదాన్ని ప్రతిబింబించే మహా ప్రభావం దీనిలో వుంది. ఇట్టి పవిత్ర వాయిద్యాన్ని చేపట్టగలిగిన గృహిణి జీవితమే సార్థకం. మన నవనాగరిక హాస్కోనియాన్ని ఎంత సిద్ధపాస్తులు వాయిచినా సరే వీణ పలుకును పలికించ గలరా? నాదస్వరం, పిల్లనగ్రోవి, ఫిడీలు, మృదంగం, కంజీర, వాయిద్యాలు మనసును ఎంతో రంజింప జేస్తాయి. ఏదో ఒక వాయిద్యాన్నయినా అభ్యసించి కళోపాసకులం కావడం మన పవిత్ర ధర్మం.

నాట్యం లలితకళలకు రాణివంటిది. ఆదేశం, ఊహ, విజ్ఞానం వున్నవారు యీ విద్యను ఆరాధిస్తే దానిశోభ సర్వజనామోదాన్ని పొందగలడం తప్పనిసరి. ఇది కారీ రకంగానే గాకుండా మానసికంగా గూడ వికాశాన్ని కలిగిస్తూంది. నేడు మన సీమలో భరతనాట్యంలో అభిరుచి జాస్తి అవుతున్నది. మన బస్తీలో వుండే స్త్రీలకేగాకుండా, గ్రామాల్లో వుండే మగువలకు కూడ తీరిక సమయాల్లో అభ్యసించడానికి అనువుగా సంగీత, నాట్యమందిరాలు నెలకొల్పాలి. కళాదృష్టితో చూస్తే మన భరతనాట్యానికి సరిపోయినది ప్రపంచంలో మరేదేశంలోగాని లేదనే చెప్పాలి. అంచేతనే దాని కాళలాన్ని చూచిన విదేశీయులు ముగ్ధులై పోతున్నారు. ఈ దశాబ్దంలో మనదేశంలో నాట్యకళకు మంచి ప్రాముఖ్యత ఏర్పడింది. ప్రతి సీమలోను నాట్యకళారాధకులు వుంటున్నారు. పరదేశాల కెల్లి మన కళాప్రాధిమ్యం ప్రకటించే శక్తి సామర్థ్యాలుగల యువకుల నేకమంది నేడు రంగస్థలంలో వున్నారు.

స్త్రీలు తీరిక సమయాల్లో శిల్పం, చిత్రలేఖనం ద్వారా పల్లె ప్రజలకు కావలసిన కళాన్విత వస్తుసామగ్రిని కూడ తయారు చేయవచ్చు. ఈ లలిత కళా పరిశ్రమలో స్త్రీకే ప్రత్యేకత వుంది. స్త్రీ సహజంగా కళాస్వరూపిణి—

ఆనందదాయిని—ఆమె హస్తస్వర్పలోనే కళ పుడుతుంది. కృష్ణజిల్లాలోని కొండపల్లి బొమ్మలు, ఏలూరు తీవాణ్ణి చెన్నపట్టణం బొమ్మలు, మైసూరు సిల్క్మచీరలు, బందరు కలంకారీ అద్దకం, తిరుపతి చందనపు బొమ్మలు, తిరువా న్నూరు, వికాఖపట్టణపు దంతపు చెక్కడాలు—స్త్రీలు పనిచేస్తూన్న లలితకళా పరిశ్రమలకు యంతకన్నా ప్రత్యక్ష నిదర్శనాలు ఏమికావాలి? ఈ విధంగా మన దేశంలో స్త్రీలు సంగీతంలో, చిత్రలేఖనంలో, నాటక కళలో, క్రీడలలో తమకుగల సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించు కోవాలి.

నిజమైన కళ ప్రజల ఆత్మనూ, వారి అంతర్గత మనోభా వాలను, ఆశయాలను, ప్రతిబింబిస్తుందని ఒక పురాతనమైన నూక్తివుంది. స్వభావంలోను, స్వరూపంలోను, వైవిధ్యం గలిగిన లలిత కళలలోని ఉత్తమ రచనలు నేటి జీవితంలో గల ముఖ్యఘటనలను ప్రతిబింబించాలి. ఇవన్నీ మన దేశ ప్రజల జీవితానికీ, ఆదర్శాలకు సంబంధించిన స్పష్టమైన రూపచిత్రాన్ని చూపాలి. శాంతి! ప్రతి భారత స్త్రీ హృదయభవరంలో ప్రతిధ్వనించేది యిదే. కళారచనలు ఆనందాన్ని, శాంతియుతమైన కృషిని ప్రతిబింబించాలి. శాంతి! మన కళలో సాధారణంగా కానవచ్చే ముఖ్యాం శంగా వుండాలి. శాంతికి అంకితం చేయబడిన చిత్రాలు తక్కిన వాటన్నిటికంటే, మన కళాకారులకు ప్రజలతోగల సన్నిహిత సంబంధాన్ని వ్యక్తపరచుతున్నాయి. దివ్య శాంతిగానం—మన కళకు చుక్కాని.

భారత నారీమణులు పరిశ్రమిస్తే లలితకళలో సాధించ రానిది అంటావుండదు. అంచేతనే ఓ మహాకవి “ముది తల్ నేర్వగరాని విద్యగలదే ముద్దార నేర్పించినన్” అని సత్యాన్ని చాటి చెప్పారు.

జై భారత్

(ఆలిండియా రేడియో సౌజన్యంతో.)

శా ప ం

* శ్రీమతి ఎ. మంగతాయారు *

[కుళ్లు, కపటాలకు, మాయ మోసాలకు నిలయా లయ్యాయి గ్రామాల్లోని నేటి రేషను షాపులు. సక్రమ పద్ధతిలో ప్రభుత్వము రేషను అమలు జరుప లేకున్నారు. అన్యాయాక్రమాలు తొలగించాలంటే ప్రభుత్వము వెంటనే రేషను రద్దు చేయుటయే ఉత్తమమైన మార్గం.....రచయిత.]

సుబ్బారావు, రేషను షాపు గుమస్తా.

చంద్రమ్మ, తూర్పునుంచి కొత్తగా వచ్చిన హరిజన స్త్రీ.

సుబ్బారావు : ఛీ, ఛీ, అవతిలికి మతుందా లేదా? ఎందుకంత అబద్ధాలు.

చంద్రమ్మ : నూవ్వా, నేనా అబద్ధమాడేది. రీ రు||లు పుచ్చుకు నేదంటావు. మాలోళ్లంగదా అని యిట్టం వచ్చినట్టు బొంకేత్తున్నావు. మాకు కులం ఫధానం గాదు. గునమే పధానం.

సు : అయితే నేనే అబద్ధ మాడుతున్నానంటావా. యింత ట్లోకే ఎక్కడెట్టాను. నువ్వేచూడు. నిజంగా యిస్తే ఆ పెట్లోనే పడేద్దను. నువ్వివ్వాలేదు. నేనెక్కడా పెట్టాలేదు. అల్లరి చేయక మర్యాదగా అవతిలికి నడు లేకపోతే గంబేస్తాను.

(సుబ్బారావు బియ్యం మూట లాక్కున్నాడు)

చం : బాబోయ్. సుబ్బారావుగోరు. నాను సత్తెంగా నెపుతున్నా. నా యిద్దరి బిడ్డ పమాణంగా నా నిచ్చి నాను. రెండు రెండు రూపాయల కాంయితాలు ఓ రూపాయి యిచ్చినాను. నేదంటారేంటి బాబు?

(చంద్రమ్మ గొల్లమని ఏడవటం మొదలెట్టింది)

రేషను షాపు చుట్టూ జనం పోగడ్డారు. (చంద్రమ్మ చెప్పకోవడం మొదలెట్టింది.)

చం : బాబయ్యా. నాయం సొప్పండి. డబ్బీందే బియ్యం ఎలా కొల్పినారు. బియ్యం మూట కట్టుకుంటున్నాను

బాబు. మూట నాక్కుని, నువ్వు డబ్బీనేదు ఎలా పట్టు కెడతవాంటున్నాడు నూడండి బాబు. నాకు సత్తెమే పధానం.

సు : నీ యేడుపుల కెవరూ దడవరు. ముందవతిలికి నడు. నాపని చెడుతుంది. ఇదేం గోలండీ. ఎంత మందికి బియ్యం యివ్వటంలేదు. డబ్బు పుచ్చుకోవటం లేదు. యిలాంటి గొడవెప్పుడేనా వచ్చిందా? పోనీ నేనొక్కడనే వున్నానుటండీ, పంతులు లేడూ యిక్కడ. యిలాంటి దాన్నెక్కడా చూడలేదు.

చం : ఆలకించండి బాబయ్యా. మా మనిషికి వంటో ముఖం నేదు. సంటిబిడ్డ తల్లినైనా నానే పుస్తో కెల్తున్నాను. 10 రోజుల కూలి పెద్దయ్యగోరు తిప్పి, తిప్పి, ఈయేలే యిచ్చినారు బాబు. మా మనిషికి తెగు లొచ్చినప్పటి నుంచీ పూటతంతే పూటనేదు. నాయంగా యిత్తేనే యిచ్చాడు — లేకపోతే.....(చంద్రమ్మ మాటన బోయింది. ముఖం ఎఱ్ఱబారింది. మనస్సొక్కమాటు మారింది. యింకేమీ మాటల్లేకపోయింది) బాబా యిదంతా నాబిడ్డ ఖరమం అంటూ కళ్లనీళ్లు తుడుచు కుంది.

వచ్చిన వాళ్లు చంద్రమ్మని నిజంగా యిచ్చావా అనే వాళ్లొకరు, ఎక్కడేనా పారేసుకున్నావా అనేవాళ్లొకరు. సుబ్బారావుని మాత్రం ఎవరూ ఏమన లేకపోయారు. ఆ డోరి పెద్దలందరకు, ధనవంతులకు, ఎక్కువగ పంచదార కావా లన్నా బియ్యం కావాలన్నా అతనిదే సప్లయి. ఇదేటయి ములో ఆ గ్రామంలో ధనవంతులు, అయ్యంగార్లు, కర్లం గారు బస్సుకోసరం వెడుతూ ఈ గొడవచూసి కొట్లోకెళ్ల

బోయారు. చంద్రమ్మ కర్ణంగారి కాళ్ల మీదపడి ఏడుస్తూ.

చం : నూడండి బాబూ మీరు పెద్ద బాబులు. నాయం సెపుతారు. 5 రూపాయ లిచ్చినాను. ఈ నేదంటాడు.

కర్ణంగారు : ఏయ్ నడు నడివతలికి. అదెక్కడ మఱచి పోయావో. బుద్ధుండా లేదా? పైగా యిదంతా అల్లరి చేస్తున్నావు.

చం : ఆ! మీరుకూడా యిదేమాటా. నాయం సెపుతారను కున్నా.

(అంతవరకూ ఏడుస్తున్న చంద్రమ్మ ఒక్కమాటు రాద్రూపం దాల్చింది. అన్యాయ పిశాచాలు ఆమెకళ్ల యెదుట నాట్యం చెయ్యడం సహించలేక పోయింది.)

చం : అవును బుద్ధి నేడు. అంతా వట్లు. సత్యం నేడు. నాయం నేడు. మీలాంటి పెద్దలే ఈనెల కీనెల పణద్దార, బత్తాలను బత్తాలు బియ్యం మాలాంటాళ్ల నెత్తికొట్టి యింటికి జేరేసుకుంటారు. ఏం జయం బాబు మీకిది.

అందుకనే మీరునాయం నెప్పనేరు. మీలాంటి కామం దుల బలం చూచుకుంటే ఈన మమ్మల్ని మాయనీసి మోసం జేతుండరు.

బాబూ, సుబ్బారావుగోరు. నానెప్పుడూ ఒవర్సీమాట న్నీదు. నామాటకే సత్యంవుంటే, నానే నిజం సెపిత్ నారెక్కల కట్టం తీసుకున్నందుకు, తెల్లారేచరికి భామంతుని మాత్రం కనిపి త్తందినూడు. నామాటకు తిరుగునేదు.

అయ్యంగారు : ఒరేయ్ వెంకన్నా, దీన్ని రెక్కట్టుకు గెంటరా. మహా పోగరు మోతుదానిలావుంది.

చం : బిడ్డనోటి కాడ కూడు పడగొట్టినరు. (అంటూ చంద్రమ్మ వెనక్కు తిరిగి చూడకుండా వెల్లిపోయింది.)

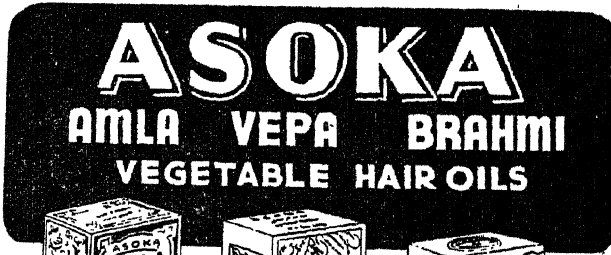
మర్నాడు సుబ్బారావు మూడవ కూతురుకు అకస్మాత్తుగా పిల్లలొచ్చే జబ్బు వచ్చింది. డాక్టరు పెనిమ విరచాడు. సుబ్బారావు భార్య భోరున ఏడ్చింది. సుబ్బారావుకు చంద్రమ్మ జ్ఞాపకం వచ్చింది. న్యాయదేవత నవ్వింది.

విజయా రత్న త్రయము

అశోకా అమ్లా, వేప, బ్రహ్మి హేరాయిల్లు

VIJAYA'S THREE GEMS

MEDICATED
&
DELIGHTFULLY
PERFUMED
HAIR TONICS

VIJAYA CHEMICALS MADRAS-7.

అనాదిగా భారతీయులచే పై మూడు (అమ్లా, వేప, బ్రహ్మి) వృక్షములు పూజింపబడుచున్నవి. యేలననగా వీటియందుగల అమూల్య మైన ఓషధీ గుణమే కారణము. ఈ అమూల్య గుణములను కోరువారు ఈ ఓషధులతో తయారుచేయబడిన పై హేరాయిల్లును, ఉపయోగించిన పై గుణమే కాక యింపగు పరిమళ మును పొందగలరు. శిరోజు పోషణకు - మెదడు - కన్నులకు - చల్లని దనము నిచ్చుటలో సాటిలేనిది.

విజయా కెమికల్స్, 15, క్లెమన్సు రోడ్డు, పురసవాక్కం, మదరాసు-7

ఏది అభ్యుదయ మార్గము?

* శ్రీమతి పి. సుశీల *

ప్రస్తుత మధ్యతరగతి కుటుంబాలలో సంస్కరణ అంటే సరిపోజేమో అనుకుంటా! ఆడపిల్లల వివాహాలలో జరిగే అవకతవకల మూలంగా కలిగే అసంతృప్తి ఒక వంక; నాగరికతా చిహ్నమైన చదువు చదివించాలనే ఆశయాలు మనసులో భాగస్వామ్యం చేసి, విద్యాభివృద్ధికి దారితీయడాన్ని కుటుంబాలలో వెనుకబడిన అభివృద్ధి నిరోధక వ్యవస్థలను వచ్చే అడ్డంకులను తట్టుకునే శక్తికొరకు పెనాలోపు మరీ యొక వంక, బాధిస్తూ వుంటాయి. ఇంక మూడోవిషయం సమాజంలో పెద్దలు నిర్వహించే భాధత్య ఒకటివుంది కనుక, ఆర్థిక పరిస్థితులు చక్కగా లేకపోవడంవలన నిర్ణీత వయస్సురాగానే ఒక అయ్యచేతిలో స్త్రీని పెట్టి భాధత్య ఒదిలించుకునే ప్రయత్నం. ఇన్ని ప్రతిబంధకాలవలన మరొక గత్యంతరం లేక మధ్యతరగతి కుటుంబ మర్యాదలు, సాంప్రదాయాలు, దృష్టిలో పెట్టుకొని భవిష్యత్తు నిర్ణయించవలసి యుంటుంది.

ఏమనండి, సమాజములో ఆడవాళ్ల ఆర్థికపరిస్థితులు, అభివృద్ధికాలేదు! చదువుకొన్న స్త్రీలైనా కొద్దిమంది. వైగా చదువుకున్న స్త్రీలలో, ఉద్యోగము నిర్వహించే స్త్రీలెంతమంది అంటే వేళ్లమీద లెక్కించ వచ్చును గదా! ఆ కొద్దిమందైనా, స్వతంత్ర ఆర్థిక జీవనంకొరకు సమాజాభివృద్ధికి ఏదో ఒక పాత్రను నిర్వహించుతూ వుండడం అభ్యుదయమే!

అంత మాత్రము అభ్యుదయమని తలచి ఊహించే వాళ్లు, ప్రోత్సహించే వాళ్లు కొద్దిమంది ఉన్నా సముద్రములో కాకిరెట్టలా వాళ్ల కంటం ఎవరికి వినిపిస్తుంది.

అనైకృత, అసౌఖ్యతచేత, ఆ నాలుగు గోడలే ప్రపంచ ప్రాకారాలుగా భావిస్తూ స్త్రీలకు ఆ స్థానమేవుచితమని అనుకుంటూ, అందుకుగాను సమాజ ప్రతిబంధకాలు విగిన్నా, జరిగే అవకతవకలకు కర్మసిద్ధాంతాన్ని స్త్రీ జాతి నెత్తిని రుద్ది తమయొక్క విశ్రాంతి స్వేచ్ఛలకోసం క్లబ్బాలు, పార్కులు, సినిమాలుచుట్టూ లేదా, జార గృహాల చుట్టూ తిరుగుతూ, అదే పెద్ద సంస్కరణగా భావిస్తూన్న ఈనాటి నవనాగరిక

వ్యక్తులు స్త్రీ జాతి అభివృద్ధి కొరకు వీసమైన కృషి చేయడంపోయి, వీలైతే ఒకరాయి స్త్రీ మీద (అపనిందలు) వేద్దామనుకునే ఈనాటి సంస్కరణే చాలామందికి పురుషుల్లో కనిపిస్తోంది. వీరితోపాటు సమాజంలో సనాతనంగా కరడు గట్టుకుపోయిన స్త్రీలు, ఈ పరిస్థితుల్లో కొట్టుకుపోయి స్త్రీ స్థానం నాల్గోడలనే సిద్ధాంతాన్ని బలపరుస్తున్నారంటే ఆశ్చర్యమేమీ లేదంటాను!

అభివృద్ధి నిరోధకులు తమ స్వాధీనానికి అడ్డు తగిలే ప్రతి సమస్యా సమాజంలో పెద్ద తప్పుగా భావిస్తారు. గోరంతలు కొండంతలుగా చిత్రిస్తారు. ఇటువంటి సమాజ వాతావరణంలో కూడా అనేక కుటుంబాల్లో చొరవగలిగిన కొంతమంది పురుషులు తమ కుటుంబంలోని స్త్రీల పాత్రగుర్తించి వారి అభివృద్ధికొరకు విజ్ఞానంకొరకు పాటు పడుతున్నందుకు చాలా సంతోషించ వలసినదే! కాని ఇంకా కొన్ని చిక్కులలో సతమత మవుతున్న కుటుంబాల పరిస్థితి చూద్దాం!

అమ్మాయిని ఉద్యోగములో తన భవిష్యత్తును తాను నిర్ణయించు కొనడాన్ని తన వ్యక్తిత్వముతో పాటు ఆర్థిక స్వతంత్రము కల్పించాలా? లేదా? నిర్వచనమైన సనాతన సమాజాచారాలలో కొట్టుకుపోవడమా? ఏది వాంఛనీయం? అనే సమస్యలతో సమాజంలోని చాలా కుటుంబాలు సతమతమవుతున్నాయి.

ఈ రోజుల్లో ఆడపిల్లలను కొద్దో గొప్పో అందరూ చదివిస్తూనే వున్నారు. అయితే చదివిన వాళ్లంతా, ఉద్యోగాలు నిర్వహిస్తున్నారా? లేదు. అంతా చదివించడంలో గల ఆంతర్యము ఏమీ లేకపోవచ్చును. అమ్మాయికి ఏ పెద్ద చదువుచదివిన మొగుడో వస్తాడనో లేక కుటుంబ గౌరవం కొంత వైకివస్తుందనో అంతే. అయినా ఇవీదీ ఒక మెట్టు ముందుకు రావడమే! ఇది సమాజములో అంతర్గతముగా పొందే పరిణామాలలో, ఒక దశకువచ్చి అంతకంటే ముందుకు పోవడాన్ని దారులులేక అక్కడితో ఆగిపోవలసి వస్తుంది.

ఏది అభ్యుదయ మార్గము ?

ఆ అడ్డును విచ్ఛిన్నంచేసి సరిహద్దులను దాటి ఇంకొక అడుగు ముందుకు వేసే వుదాహరణలు వున్నాయి. సంస్కరణ, సమాజ మర్యాదలు, ఈ రెంటిలో ఏది ప్రాధాన్యత వహిస్తుంది, అనడంలో, కుటుంబ మర్యాదలు సమాజ అడ్డుతుంటే ప్రాధాన్యత వహిస్తున్నాయి. అమ్మాయిలే తీరా వుద్యోగము చేస్తుంటే సమాజం ఇచ్చే దీవెనలతో (నిందలు) సరైన సంబంధం కుదురుచేమో ననే బెంగ కూడా వుంది. ఆడపిల్లలుగల మధ్యతరగతి కుటుంబాలు స్త్రీ ఆర్థిక ప్రతిపత్తికి కృషిచేయాలంటే, ఇన్ని తీరని సమస్యలు! వీనిలో ఆలోచిస్తే ముందడుగా, వెనుకడుగా అనే సమస్య చదువుకొన్న స్త్రీల విషయంలో ప్రత్యక్షమౌతుంది.

అందుకనే స్త్రీల దృష్టిలోకూడ, స్త్రీ చదువులో వెనుకబడ్డా వుద్యోగం చెయ్యాలా ఊళ్లేలా? అనే కనీసపు ఆభిప్రాయంవుంది. ఇంకో చిన్న విషయం, స్త్రీని డబ్బుపెట్టి చదివించినా, మళ్లా వరకట్నాలు తప్పవాయే, మగవాడిని చదివిన కలిసివస్తుంది అనే భోరణిలో ఆడపిల్లకు ఏదో నామమాత్రపు విద్యతోస్వస్తి చెప్పిస్తున్నారు.

ఈ రెండూ నిర్వహించినాడే దేశాభ్యుదయాన్ని దోహదం ఇస్తుంది స్త్రీల ఆర్థికస్థితి అనాడే చక్కబడుతుంది. చరిత్రలో స్త్రీలు నిర్వహించిన పాత్రలను గురించి ఈనాడు మనం పురాణాల్లో కట్టుకథలవలె చదువుకు ఆనందించడమేగాని, అనుకరించుట జరుగుట లేదు. ఆ నాటి స్త్రీల కార్యదక్షత మనలను ముగ్ధులను చేస్తోంది.

వైగా అది సత్యకాలం కనుక చెల్లించనవచ్చు. లేదా ఆ వుద్యోగాలకు పొట్టు చేత్తో పట్టుకున్న వాళ్లకే చెల్లించనవచ్చు. ఈ నిర్వచనాలు చేస్తూ, స్త్రీ ఆర్థికహక్కులు అనుభవించలేదని మర్యాద భంగం అనే సాకులతో స్త్రీకి పరిధులు ఏర్పడ్డాయి. క్రిష్టియన్ మతములో చూడండి. ముందు స్త్రీకి పురుషునితో సమానంగా ఆర్థిక అభివృద్ధికి దోహద మిస్తారు. వివాహాలు కూడా అటువంటి స్త్రీలకే కట్టుకానుకల బాధ లేకుండా అవుతాయి. ఈ పద్ధతి మనం మెచ్చుకుంటాం. అయితే ఆచరణలో జరిగేది ఇందుకు వ్యతిరేకము.

మన మధ్యతరగతి కుటుంబాలలో తాండవిస్తున్న దరిద్రాన్ని పోతువు, ఒకరిమీద పదిమంది ఆధారపడి వుండడమే! ఈ ఆర్థిక సమస్యతోపాటు వివాహ సమస్య

ముడిపడి వుండడం, నేలకునేలు కొంపా గోడీ అమ్ముకుని ఆ అల్లుడిగార్ని కొనుక్కు తెచ్చుకుంటే వారి అభిరుచులకు నెగ్గితే సరి, లేకపోతే కాపలాచెడి, ఆ పిల్లను మళ్లా తమ బాధ్యతల్లోకి తీసుకుని అనేక విపరీత పరిస్థితులకులోబడి కావలసి వస్తోంది.

ఇటువంటి పరిస్థితుల్లో క్లెమ్మంలోపడిన ఈగవలె కొట్టుకుంటే ఈ రోజున ప్రధాన సమస్యగా పరిణమించిన వాటిని పరిష్కరించడానికై ముందుకు రావడం అభ్యుదయము కాంతీంచడంతో పాటు, స్త్రీ జాత్యభివృద్ధికి దోహదము కాదా!

ప్రస్తుత అధునాతన సమాజ పరిస్థితుల్లో వరకట్నాలు, అల్లుడిగారికే కాక, లాంఛనాల రూపంలో వియ్యపు రాలు గారు, ఆడబడుచులకు కూడా రేట్లువిపరీతంగా పెరిగిపోయాయి. ఇటువంటి పరిస్థితులు సమాజాభివృద్ధికి తీరని చిక్కుగా పరిణమించాయే! ప్రభుత్వం వరకట్నాలు నిషేధించినా, ఈనాడు, కంప్రోమైస్ వస్తువులమీద వున్న బ్లాక్ మార్కెట్ ఎల్లా బాహటంగా సాగిపోతుందో, అల్లాగా చట్టము వున్నా కట్నాల బ్లాక్ మార్కెట్ ధరలు రోజురోజుకు పెరిగిపోయి, చితికిపోయే కుటుంబాలను, నేలమట్టం త్వరగా చేస్తున్నాయే!

ఈ సమస్య పరిష్కరించడం ఆడపిల్లలను ముందుకు వచ్చుచదివించడం వరకే కాక అవకాశాలున్నంతవరకు, వివిధవృత్తులలో వారుజేరి, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం పొందే విధానాన్ని ప్రోత్సహించటం, అప్పుడుగాని సమాజము ఉన్నతిని పొంది, వివాహము మొదలుగాగల అన్ని సమస్యలూ పరిష్కరింపబడవు. (ముఖ్యంగా ఆర్థిక చిక్కులను తొలగించుకోడాన్ని కూడా)

“దేశ సౌష్ఠవాన్ని ఆర్థిక విధానం ఎంత గీటురాయే, కుటుంబ గౌరవ మర్యాదకు ముఖ్యంగా నైతిక జీవితాన్ని ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము అంత ముఖ్యమనడంలో సందేహములేదు.”

మన దేశాన్ని ఆర్థిక స్వతంత్రం లేక పోవడంవల్ల పెట్టుబడి దేశాలకు ఏ విధంగా దాసోహమనవలసిన వస్తోందో ఆవిధంగానే, స్త్రీలకు విజ్ఞానమున్నా ఆర్థిక ప్రతిపత్తిలేని మూలంగా, సమాజ వాతావరణాన్ని బలి కావలసి వస్తోందంటే ఆశ్చర్యం లేదు!

క్రీ. శ్రీ. శ్రీమతి రుక్మిణీ లక్ష్మీపతి

* శ్రీమతి కనకమ్మ, శ్రీమతి లక్ష్మీబాయిమ్మ *

భారత జనని నేడు మరియొక ఉత్తమ పుత్రికా రత్నాన్ని కోల్పోయింది. స్వాతంత్ర్య యోధులైన వీరయోధులలో ఒక సాధ్విమతల్లి అస్తమించింది. సరోజినీ దేవివంటి నాయకమణుల స్తమించిన కంటితడి ఆరకముందే సోదరి శ్రీమతి ఆచంట రుక్మిణమ్మగారి నిర్వాణవార్త మమ్ములను గాఢ విషాదంలో ముంచింది. దక్షిణావనికే కాదు, భారత భూమికేయిది తీరనికొరత. ఆమె ధన్యజీవి.

శ్రీ రుక్మిణమ్మగారు గొప్ప విదుషీమణి. భారత స్వాతంత్ర్య సమరములో ఆమె నిర్వహించిన పాత్ర అమోఘమైనది. ఆమె సేనా త్యాగములు అదర్శనీయములు. మహిళాభ్యుదయమునకు ఆమె చేసిన కృషి అపారము. దేశ సేవలో అడుగు పెట్టినది మొదలు తుది తీణము వరకు ఆమె ప్రజాహితము కొరకే తనకాలము వెచ్చించినది. జాతీయోద్యమములు వేనియందును ఆమె వెనుకాడలేదు. కర్తవ్యమును ఎన్నడును ఏమరలేదు. సర్వవిధాల దేశానికి సంఘానికేగాక కుటుంబానికి కూడ ఉత్కృష్ట సేవ చేసి కీర్తి కేళురాలైన ఉత్తమయిల్లాలు. దేశ కల్యాణానికి జీవితాలు అంకితం చేసికొన్న చరితార్థులలో ఆమె యొకరు. స్వాతంత్ర్య వీరనారీమణులైన భారత స్త్రీలలో ఆమె శాశ్వతముగా వెలుగొందగలరు.

మా కామకేవలము సోదరివంటిది. ఆ ఆత్మీయమైత్రీ చిరస్మరణీయమైనది. జైలులో వారు ఆతి సన్నిహిత మిత్రులలో ఒకరుగా ఉండేవారు. ఈ విషాదవార్త వినగానే అవి అన్నీ కళ్ళకు గట్టునట్లయినవి.

శ్రీ రుక్మిణీ లక్ష్మీపతిగారిది మంచి సంస్కార కుటుంబము. వారియిల్లు వచ్చే పోయేవారితో ఎప్పుడూ కలకల లాడుతూ వుండేది. బంధుమిత్రులకు, అతిథి అభ్యాగతులకు వారు స్వయంగా చేసే సత్కార మర్యాదలు ఎంతో ఆదరణీయమైనవి. బీదలపై ఎంతో ప్రేమ వాత్సల్యాలు చూపేవారు. వారి అండచేరి బ్రతుకు తెరువు పొందిన

వారూ, వారి నాశ్రయించి ఉన్నతి చెందినవారూ ఎందరో యున్నారు. ఆమె నిరాడంబరము శ్లాఘనీయము.

ఆమె ఎన్నో పదవులు నిర్వహించినారు. శాసన సభలు ఎన్నికలలో తొలిసారిగా పాల్గొని గెలుపొందిన మొదటి స్త్రీ ఆమె. మద్రాసు రాజ్యాంగములో మంత్రిపదవి నిర్వహించిన ఏకైక మహిళామణి కూడ ఆమెయే. ఇంకను మద్రాసు అన్నామలై యూనివర్సిటీల సెనేటు సభల యందును, అనేక ప్రజా సంస్థలలోను, ప్రభుత్వ కమిటీలలోను సభ్యురాలై విశేష కృషి చేసినది. తన మంత్రిత్వ హయాములో పట్టుదలవహించి మద్రాసు ఎల్. వి. ఎమ్. స్కూలును కాలేజీచేసి మెప్పు పొందినారు.

ఏ సభలకైనా అధ్యక్షులుగా రాక తప్పదని ఆహ్వానిస్తే శాంతంగా అంగీకరించి విచ్చేసేవారు. వేదికపైని లిస్తే ఇక సింహగర్జనమే. చక్కనిచక్క. ఆధారావాహినికి ప్రేక్షకులు ముగ్ధులు కావలసిందే. అంత చక్కని ఇంగ్లీషుమాట్లాడగలవారు పురుషులలో నైతము అరుదు.

జాతీయ అంతర్జాతీయ రంగాల్లో ఆమె అత్యంతమూ పేరు ప్రతిష్ఠలు పొందినది. అంతర్జాతీయ మహిళా సభల్లో ఆమె ప్రాతి నిధ్యం భారతభూమికి కీర్తి తెచ్చింది. ఆమె ఎంత విద్యావతియో అంత స్నేహమయి. ఎంత త్యాగ శీలయో అంత సేవావ్రత. మహిళా లోకానికి మానసియ మైన చక్కని సంస్కృతీ జీవనాన్ని ప్రదర్శించి ఇవాలోక యాత్ర చాలించారు. నిండు జీవితమున వృష్టి పూర్తిగడపి ఆ పండు ముత్తైదువు బిడ్డలముందు భర్తముందు ఉల్లాసముగా వెల్లిపోయినారు. ప్రశాంతముగా కన్నుమూసి భారత స్త్రీ కోరుకునే పరమ పదవి ప్రాపించింది ఆ పుణ్యవతి.

అసత్తునుండి సత్తుకు, తమస్సునుండి జ్యోతిస్సుకు మృత్యువునుండి అమృతమునకు నిర్గమించిన ఆ పవిత్రాత్మకు సర్వదా జోహార్లు :

వనలక్ష్మి

* శ్రీమతి అయ్యగారి రాఘవమ్మ *

వనలక్ష్మీ! నినుగన్న నేమొ కొ మదిన్ వేవేడుకల్ పుట్టు నీ
కనుసన్నన్ వశించి నాకలుగు గాథల్ చెప్పకొందమ్మరో;
యని నిన్నే మనసారగాఁబిలువఁగా నాత్మకృతంజెందు; శ్రీ
వనితా నీదు కరాబ్బమెంత మృదువమ్మా; తెల్వకళ్యంబొకో;
ఈ వేలేక నె యున్న నీ జగమెడా లేగాదె; ఓతల్లి! నీ
పూవుల్లుతుల రంగు సౌరభములున్ పోషించి వర్ణింప, నా
భావాడంబర వీధి, చాలదిక నిన్భావించి కన్మోడ్చెదన్
దేవీ; సందియమేల రమ్మికను హృద్యహాస పూజించెదన్ :

చిన్నారి పొన్నారి చిటుతగూండ్లకు కట్టు
కొని వశించెడు పక్షికులములెన్నె
పాంధులాహార పానీయముల్ నేవించి
చల్లగా నిద్రింతు చల్లగాలి
ముదముతో నిన్మోల్చి మొక్కుచునుందురు
అతివలు గొందఱారాధ్యవనుచు
ధన్యోస్మి యనుచుండ్రు తల్లి నీ నీడల
సుఖముగాంచెడి యోగికుభగులెల్ల

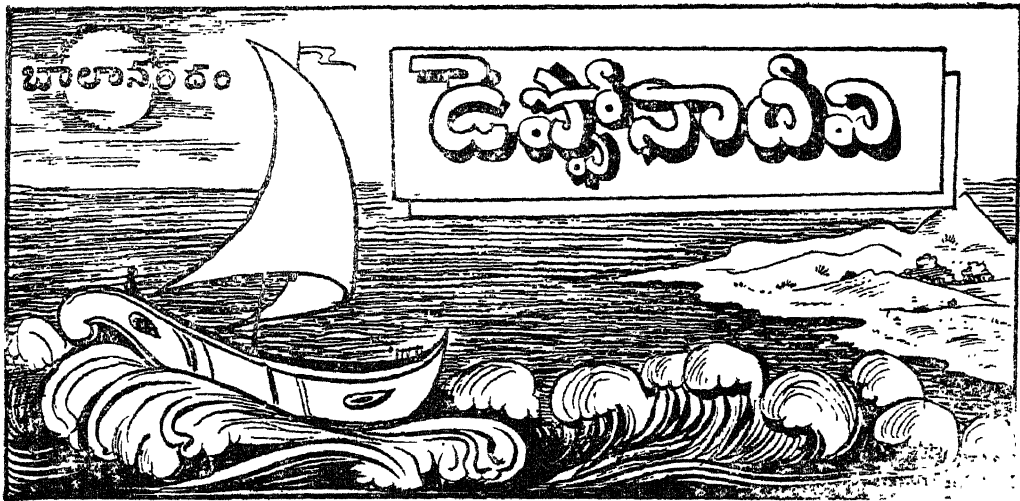
తేగవేయన్దమ కించువానింగనియన్ తీవ్రంబుఁ జూపిం
ప పీపుగదా! సరిదానికేమి; మఱివానిస్తూడ నే మాత్రమున్
వగలన్ జెందఁగనీక నీడలకు నాహ్వనించి పూపండ్లతో
తగవిందుల్ పవరింతువీవినతి కాత్మన్నేమొక్కెదన్ సమ్రసై:

అందఱకు నన్ని విధముల నన్ని చోట్ల
నలరి సృష్టిలో నే ముద్ధికిలనఁ గాంచి
యున్న నీ జీవితంబున నోట్టినెంచి
మొక్కుగురటన్న నెందు నక్కజము గలదె:

కొమ్మ సందులలోన రమ్మలన్ నాచుచు
కాయలంగని వాని గానమున
బంగారుగంగున పచ్చగా పండించి
చతురుత్సవములఁ జాతుఁజేసి
బిడ్డలారా! రండు; ప్రీతితోఁ కొనడంచు
అందిచ్చుచుండెడు నమిత్రమేను
కోసుకోలేరొగో! కూర్చి నాబిడ్డల
టంచు నెంచెనొ; అహా మించుగూర్చి

వంగియేయుందు పండ్లతో పొంగుమీర
మధురమధుర హారసముల మరచి నిన్ను
హాయిగా త్రాగుచుందును అమృతమూర్తి
తెలియగలరమ్మ వీరు నీదివ్య మహిమ :

కిరణ్ సాహస కృత్యాలు

* వి. కృష్ణమూర్తి *

[వెనుకటి సంచికలో—రత్నాల వ్యాపారియైన కిరణ్ అధిక ధనాన్ని ఆర్జించి ప్రపంచయాత్ర ప్రారంభిస్తాడు. స్నేహితుడు షాజ్ ఓడలో దొంగలుంటారు జాగ్రత్త యని హెచ్చరిస్తాడు. అరేబియన్ సీలో ఓడ ప్రయాణం సాగిస్తూంటే, స్నేహితుని మాటలు స్మరిస్తూ, భయపడ్డానే ప్రయాణం చేశాడు. కొన్ని రోజులకు ఓడ ఏడన్ చేరును జేరింది. తరువాత—]

కిరణ్ కూడా దిగాడు. తను ఏడన్ లో ఏమేనా కొందామేనుకొన్నాడు. కొంతడబ్బు తీసుకొని దిగాడు. తనకి కావలసినవన్నీ కొనుక్కొని ఓడలోకి వచ్చాడు. తాను కొన్న సామాన్లను పెట్టెలో పెట్టాలనుకొన్నాడు. పెట్టె తాళాన్ని తీయబోయాడు. ఆశ్చర్యం!

తాళం తీసివుంది! ఎవరు తీశారు? సందేహంగా పెట్టె తీశాడు. విపరీతం! తాను తెచ్చిన బట్టలు

మాయమైనయ్! వెంటనే ఓడ అధికారికి యీ సంగతి తెలిపాడు.

“మీరు ఓడ దిగే ముందు జాగ్రత్తచేసి వెళ్లకూడదూ? ఇప్పుడిలా అనకపోతే?” అన్నాడు ఓడ అధికారి.

“నేను చాలసార్లు ఓడలో ప్రయాణం చేశాను. ఎన్నో చోట్లలో దిగాను; ఒక్కసారి యిల్లాగ జరగలేదే!” అన్నాడు కిరణ్.

ఓడ అధికారి తనచేతనైనంత ప్రయత్నాలు చేశాడు. కాని కిరణ్ బట్టలు దొరకలేదు.

“పోనీ! నాకున్న ధనంలో యీ వస్త్రాలు పోతే ఒక లెఖ్ఖా? ఇకమీదనైనా జాగ్రత్తగా వుంటా” ననుకొన్నాడు కిరణ్

మళ్ళీ ఓడ బయల్దేరింది. ఎట్ట సముద్రంమీద పోతుంది. చాల రోజులకి స్పెయిక్ చేరింది.

కిరణ్ ఎక్కడికి పోతున్నాడో చెప్పటానికి ముఱచా. దక్షిణ అమెరికాకి పోతున్నాడు. అక్కణ్ణించి వరుసగా ప్రపంచ ప్రయాణం చేసు కొంటూ తన దేశాన్ని చేరాలనుకొన్నాడు.

తన బట్టలు దొంగతనం పోయాక కిరణ్ చాల జాగ్రత్తగా వున్నాడు. తన సామాన్లలో ముఖ్యమైన దాన్ని—డబ్బును—చాల మెలకు వతో చూస్తున్నాడు. ఎంతవరకు తన జేబుల్లో వుంచుకో వచ్చునో అంతవరకు తన జేబుల్లో వేసుకున్నాడు. తక్కిన ధనాన్ని ఎవ్వరి కండ్లా పడకుండా పెట్టాలి. ఎక్కడ పెట్టేది? ఆలో చించాడు: మంచి ఆలోచన తట్టింది. ఆ డబ్బు లుంచిన పెట్టెను గదిలో ఒక మూలలో వున్న లైఫ్ బోట్ (Life Boat) లో పెట్టేడు. తర్వాత దానిపైన తన పరుపుని పఱచాడు. రాత్రి దాని మీదే పడుకొనేవాడు.

తాను తన దేశం విడిచి చాలరోజులు గడి చాయ్. ఓడ దక్షిణ అమెరికా—ఆఫ్రికాల మధ్య అట్లాంటిక్ సముద్రంలో పోతూంది.

ఒక రోజు రాత్రి కిరణ్ గాఢ నిద్రలో వున్నాడు. స్వప్న సామ్రాజ్యములో పచారు చేస్తున్నాడు. ఏవేవో కూతలు వినబడుతున్నయ్. గాఢ నిద్రలోవున్న కిరణ్ కి నిద్రాభంగం కలగ లేదు.

కిరణ్ కి చలిగాలి తగిలింది. ఎప్పుడూ లేని చలికి కారణం ఏమో! పెట్టెలోంచి కంబళి తీయాలనుకున్నాడు. కన్ను తెరిచాడు—విప రీతం!! కిరణ్ “ఇదంతా కలకాదు కదా! మనం యెక్కడ వున్నాం!” అనుకొన్నాడు.

ఏమంటే తాను నడి సముద్రంలో వున్నాడు. ఓడ యేదీ! చుట్టూ సముద్రం!! తాను Life Boat లో వున్నాడు. కిరణ్ కి బోధపడింది. ఓడ సముద్రంలో మునిగి పోయింది. తాను విన్న కూతలు ఓడలోనివాళ్లవి. తాను Life Boat లో పడుకున్నాడు. కాబట్టి తప్పించుకొన్నాడు. లేకుంటే ఈపాటికి సముద్రంలో మునిగేవాడే కదా! ఆ రోజు ఏడకలో దొంగతనం జరక్క పోతే తన గతి అంతేగా! ఆ దొంగతనం తన మంచికే అయింది. “అంతయు మన మేలునకే” అన్న పెద్దల మాటలు వృధాగా పోతాయా?

“ఆహా! దేముడా! సముద్రంలో మునిగి చచ్చేవాణ్ణి విచిత్రంగా బ్రతికించావు. ఇంకా ఎన్ని విచిత్రాలు చేస్తావో కదా!” అను కొన్నాడు అతను.

తెలతెల వారుతోంది. తానెక్కడ వున్నాడో కిరణ్ కి అంతా అయోమయంగా వుంది. ఎన్ని రోజులకైనా ఒక దీవి చేరుకుంటామను కొన్నాడు. కాని అన్ని రోజులవఱకు ఆహారం ఎల్లాగ? తిండిలేక 10 దినాలు వుండొచ్చు. ఆ 10 దినాల్లోనే ఒక దీవిని చేరితే బాగుండునని దేవుణ్ణి ప్రార్థించాడు. చచ్చేవాణ్ణి బ్రతికించిన దేవుడు తనకి ఆహారం యివ్వకపోతాడా అని ధైర్యం తెచ్చుకొన్నాడు.

నాలుగు రోజులు గడిచాయ్. దీవి చేరుకోనే ఆశ పీడిస్తోంది కిరణ్ ని. ఆలా ఆకాశం వేపు చూస్తో ఏమో ఆలోచిస్తూన్నాడు. పాపం ఓడలోని వాళ్లెందరు చచ్చారో కదా! అను కొన్నాడు. ఐదవ రోజు ఉదయం దూరంగా

ఒక చిన్న దీవి కనబడింది. కిరణ్ సంతోషించాడు. Life Boat తిన్నగా అక్కడికే పోతుందని నమ్మటానికే! ఐనా చేరగలమని కిరణ్ నమ్మాడు.

కిరణ్ కి ఐదు రోజులనుండి తిండి లేదు. కృశించి పోయాడు. దీవి చూడగనే సంతోషించాడు. “సంతోషం సగం బలం” అన్నారు మన పూర్వులు. అట్లే అతనికి సగంబలం వచ్చింది. లైఫ్ బోట్ మెల్లగా ఆ దీవిని చేరింది. కిరణ్ “అమ్మయ్య! బతికా” మనుకొని తన పడవను ఆ దీవిలోకి లాగేడు తాను దిగి. కాస్త సేపటికి భూకంపంలాగ ఆ దీవి అదిరింది. కిరణ్ బెదిరాడు. అది దీవికాదు. ఒక పెద్ద చేప! తన దేహం మీద స్పర్శకలిగే సరికి కదిలింది. కాని కిరణ్ కి ఏ అపాయం కల్గలేదు. ఆ చేప యీద సాగింది. పడవకన్న చాల రెట్లు వేగంగా పోతుంది. దాని వీపుమీద కిరణ్, తన పడవ (Life Boat) పోతున్నారు. అతను ఎంత సంతోషించాడో అంత దుఃఖించాడు.

కిరణ్ కి ఒక మేలు కలిగింది. ఏమంటే ఇప్పుడు ముందటికన్నా వేగంగా పోతున్నాడు. తన బోట్ లో చూచాడు. డబ్బు వుంది. ఆకలి వేస్తోంది. ఎంత డబ్బుండి యేం లాభం? తన ఆకలి తీరిందా? పాజ్ చెప్పినట్లు పంచభక్ష్య పరమాన్నాలు తింటూ హాయిగా బాంబేలోనే వుండిపోయివుంటే ఎంత బాగుణ్ణును కొన్నాడు. కాని యిల్లాగ ఔతుందని యెవరికి తెలుసు? ఇంకా ముందు ఏం జరుగుతుందో కూడా ఎవరికి తెలుసు?

అల్లాగ ఆ చేపమీద ప్రయాణం చేస్తున్నాడు. సాయంత్రం ఐంది. తిండిలేదు. నిద్ర పోదామని తన బోట్ లో పడుకున్నాడు. నీర సంగా వున్నమూలాన నిద్రపోయాడు.

చీకటి పడుతోంది. కిరణ్ కి ఏమో మాటలు వినవచ్చై. కళ్లు తెరిచాడు. తానేదో దీవిలో వున్నాడు. చుట్టూ ఎవరో మనుష్యులున్నారు. ఒక మూలలో తాను వచ్చిన చేపవుంది. కిరణ్ కి ఏమీ అర్థం కాలేదు. లేచి కూర్చున్నాడు. ఆ దీవిలో వున్నవాళ్లు తనకు ఆహారం ఇచ్చారు; తిన్నాడు. తనకళ్లను నాల్గు వైపులా ప్రసరింపజేసాడు. అందులో తనకి పరిచితమైన ముఖాలు రెండు కన్నడినయ్! వ్యాపారం చేసేప్పుడు వాళ్లతో పరిచయం ఐంది.

“మారిక్కడి కెల్లాగ వచ్చారు?” అన్నాడు కిరణ్ ఆ పరిచితుల్ని చూచి.

“ఇప్పుడు నీవెల్లా వచ్చావో మేం కూడా అల్లాగే—అదుగో (ఆ చేపనిచూచి) ఆ చేప మీదనే వచ్చాం.” అన్నారు వాళ్లు.

“ఆ చేప విచిత్రంగా వుండే!”

(ఇంకా వుంది)

చిట్టి తల్లి

* పీలా మల్లేశ్వర్ *

అందుకొన రావేమి అందాల తల్లి
అందొస్తే నీ యంద మెవరు తీయాలి ?
పరుగు పరుగున రావె మా పాలవెల్లి
పాలు పండ్లును దెత్తునే పట్న మెళ్ళి
చెంగు చెంగున గెంతు చిట్టి నా తల్లి
చిరునవ్వు చూపవె చిన్న నా రాణి
బాలచంద్రుని మోము బాల మా పాప
బంగారు బంతులు బాబు తెచ్చాడు.
నయగారములు వెలుగ, నయనాల తల్లి
జడలోకి దెచ్చెదను నే జాజిమల్లి.

పరువెత్తబోకు ; నే పాముజడలల్లి
విరులెల్ల తురిమెదను రా పుష్పవల్లి,
ముద్దు చేతులు ఊపు ముత్యాలచుక్క
పట్టుబట్టలు దెచ్చె పెద్ద మీ యక్క.
చిలుక పలుకులు నుడివె చిలుకమ్మ లెల్ల
నీ బోసి మోము కడవాడ వలసిందే!
చెంగు చెంగున రాగ సిగ్గేమి తల్లి ?
పెళ్ళికొడుకుని దెచ్చి నేజేతు పెళ్ళి.
ముంజేతు లందీయమురిపె మా తల్లి !
చిరు చేతులెత్తవే చిట్టి నా తల్లి.

★

న వ్వు లు—పు వ్వు లు

మేష్టరు : ఏమిరా అబ్బాయ్ ! శేరు శనగలు
నానేస్తే రెండు శేర్లవుతాయి. కుంచెడు
నానేస్తే రెండు కుంచాలవుతాయి. అయితే
50 గింజలు నానేస్తే ఎన్నవుతాయ్ !

కుర్రాడు : వందవుతాయండి.

* * *

మేష్టరు : ఈ లెక్క ఎలాచేస్తావురా ? నువ్వే !

కుర్రాడు : తెలీదండి.

మే : అయితే తెల్సుకోవాలి !

కు : తెలిస్తేకదా !

మే : మొన్న పరిక్షలో 60 మార్కులొచ్చాయ్.

ఏ వెధవదగ్గర కాపీకొట్టేవురా వెధవా ?

కు : మీ కుర్రాడిదగ్గరేనండి !

★

ఉ ద్బోధ

* శ్రీ యన్. టి. సుదర్శనాచార్య *

రారమ్మ ! రారమ్మ ! లేచిరారో
సకలైక ముస్లిం హిందూ మ తల్లులారా ! ||రా||
రారమ్మ లేచిరారో
రారమ్మ మంగళమ్మాయరారో
మన భారతికి నిత్య శుభమంగళ మీయరారో ||రా||
మన భారతీవధువు స్వాతంత్ర్యవరుని కోరే !
మన భారతీవధువు స్వాతంత్ర్యవరుని చేరే ||రా||

స్వాతంత్ర్య సమరాన సమసిపోయిన సుమాల
మనవధువు జడగుప్పరే
మనశౌర్యమేయొప్పుగా ! ||రా||
ఆశలో జనియించి, ఆశలో ప్రభవించి
ఆశలోనే నాశమూ మన వీరనారుల
ఆశీస్సులే హారతి ! మనభారతికి నిత్య
శుభహారతి ||రా||

★

ఆంధ్ర మహిళా సభలో దసరా వుత్సవములు

అక్టోబరు 8, 9, 10 తేదీలలో ఆంధ్ర మహిళా సభలో, దుర్గాష్టమి, మహానవమి, విజయ దశమి పండుగలు యథాప్రకారంగా, జేపీపూజ, బొమ్మల కొలువు, పేరంటములు, వినోద కాలక్షేపములతో జరిగిపోయినవి. ఆటలు, పాటలు, వివిధ భాషలలో వక్తృత్వము, నాటకములలో పోటీలు జరిగినవి. గెల్పొందిన వారికి విజయ దశమినాడు పెదపవని జమీన్ దారిణిగారు ఆంధ్ర మహిళా సభ తరపున బహుమానములను పంచిరి.

వక్తృత్వ పోటీలు

1-10-51 సోమవారం మధ్యాహ్నం 2 గం॥ నుండి ఇంగ్లీషులో ఈ క్రింది విషయములపై
వక్తృత్వ పోటీలు జరిగినవి.

<p style="text-align: center;">విషయములు :</p> <p style="text-align: center;">సీనియర్ శాఖకు</p>		
<p>1. హిందూ దేశములో ఆహార సమస్య.</p> <p>2. నీవు కానన సభలో రానున్న ఎన్నికలలో సభ్యురాలుగా నిలబడిన నీ వోటు దారునికి ఏ విధముగా చెప్పెదవు.</p>	<p>సీనియర్ శాఖ</p> <p>ప్రథమ బహుమతి</p> <p>సుమంగళీ చెట్టూర్</p>	<p>వరీజెధి పతులు :</p> <p>శ్రీమతి ఎస్. కమలగారు.</p> <p>శ్రీమతి కమలా జీవనాధంగారు.</p>
<p>3. చలన చిత్రములు మన జీవితములను ఏ విధముగా మార్చెను.</p> <p>4. హిందూ దేశమునకు సామాన్య భాష.</p>	<p>ద్వితీయ బహుమతి</p> <p>యస్. పద్మావతి</p>	<p>శ్రీ శంకర్ నారాయణగారు.</p>
<p>5. గాంధీజీ బోధనలు.</p>		

ద స రా వు త్స వ ము లు

విషయము :

జూనియర్ శాఖ

ఏవో ఒక పద్య భాగమును భావ
యుక్తంగా తప్పలు లేకుండా కంఠత
చెప్పట.

జూనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమతి

ఎన్. భానుమతి

ద్వితీయ బహుమతి

జి. శకుంతల

ప్రత్యేక బహుమతి

జయశ్రీ

పరీక్షాధి పతులు :

శ్రీమతి ఎస్. కమలగారు.

శ్రీమతి కమలా జీవనాధంగారు.

శ్రీ శంకర్ నారాయణగారు.

3-10-51 తేది బుధవారం మధ్యాహ్నం 2 గంటలకు హిందీలోను, తమిళంలోను,

ఈ క్రింది విషయములపై వక్తృత్వ పోటీలు జరిగినవి.

విషయములు :

సీనియర్ శాఖ

1. స్త్రీలపై పాశ్చాత్య నాగరికత
యొక్క ప్రభావం.
2. ఆభరణములవలన కలిగే లాభ
నష్టములు.
3. మనో విసోదాలు — ఉత్తమ
సాధనలు.
4. హిందూదేశంలో ఆహారసమస్య.
5. సంఘసేవ—స్త్రీల యొక్క
కర్తవ్యము.

జూనియర్ శాఖ

ఒక వచనము ఇచ్చి దానిని భావ
యుక్తముగా కంఠత చెప్పట.

హిందీ

సీనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమానం

కే. నిర్మల

ద్వితీయ బహుమానం

యస్. నిర్మల

జూనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమతి

ఎ. రాజేశ్వరి

ద్వితీయ బహుమతి

కుసుమ పటేల్

పరీక్షాధిపతులు :

శ్రీమతి సూతలపాటి శారదాదేవిగారు.

శ్రీమతి ఆర్. శకుంతలగారు.

శ్రీ జనార్ధ శర్మగారు.

ద స రా వు త్స వ ము లు

త మి శ ం

విషయములు :

సీనియర్ శాఖ

1. స్త్రీలయొక్క ఘనత
2. స్త్రీలు రానున్న ఎన్నికలలో పోటీ చేయుదురా ?
3. గాంధీజీ బోధనలు.
4. చలన చిత్రములు ఏ విధంగా మంచికై ఉపయోగింపబడును.
5. ఆహార సమస్యను ఏ విధంగా తీర్చెదరు.

జూనియర్ శాఖ

విషయము :

ఒక వచనభాగమును భావయుక్తముగ, కంఠత చెప్పుట.

సీనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమానం

బి. సరస్వతి

ద్వితీయ బహుమానం

యస్. పద్మావతి

జూనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమానం

సుందరవల్లి

ద్వితీయ బహుమానం

వి. ఆర్. కాంతి

పరీక్షేధిపతులు :

శ్రీమతి కమలా జీవనాధంగారు.

శ్రీ శంకర్ నారాయణగారు.

శ్రీ కె.వి. రాజగోపాల ఆయ్యర్.

శ్రీ మురుగ విశాఖనంబిగారు.

5-10-51 తేది తెలుగులో వక్రత్వ పోటీలు జరిగినవి.

విషయములు :

సీనియర్ శాఖ

1. భాషా (ప్రయుక్త రాష్ట్ర) విభజనము సంకుచిత దృష్టికి చారిత్రమునా ?

2. హిందూ ధర్మశాస్త్ర క్రోడీకరణ బిల్లువలన హైందవ కుటుంబ వ్యవస్థ తారుమారగునా ?

3. అలిత కళలలో కవిత్వమునకు గల స్థానము.

సీనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమానం

టి. శారద

ద్వితీయ బహుమానం

బి. సత్యవతి

పరీక్షేధి పతులు :

శ్రీమతి వారణాసి యశోదగారు.

శ్రీమతి కామరాజు మైత్రేయిగారు.

శ్రీ కె. సుందరరామశాస్త్రిగారు.

ద స రా వు త్స వ ము లు

విషయము :

జూనియర్ శాఖ

1. అహింసా సిద్ధాంతములు దైనం
దిన జీవితములో నెంతవరకు
నాచరణీయములు.
2. కుటీర పరిశ్రమలూ? యంత్ర
ములూ? దేశోన్నతిని పెంపొం
దించునవి?
3. సమ్మెలు సమర్థింప వచ్చునా?
4. విద్యార్థులు రాజకీయములలో
బాల్గొనవచ్చునా?
5. కవియూ? దేశభక్తుడూ? ఎవ
రెక్కువ దేశమునకు మేలు
చేయుదురు?

జూనియర్ శాఖ

వచనం కంతత వప్పచెప్పటం.

జూనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమానం

కె. రాజ్యలక్ష్మి

ద్వితీయ బహుమానం

ఎ. లక్ష్మీకామేశ్వరి

జూనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమానం

కె. ప్రమీల

ద్వితీయ బహుమానం

వి. రామమ్మ

పరీక్షాధి పతులు :

శ్రీమతి వారకాసి యశోద గారు.

శ్రీమతి కామరాజు మైత్రేయి గారు.

శ్రీ కె. సుందర రామశాస్త్రి గారు

సం గీ త ము లో పో టీ లు

4—10—1951

సీనియర్ శాఖ

ప్రథమ బహుమానం

మీనాక్షి సుందరం

ద్వితీయ బహుమానం

జి. శకుంతల

ప్రత్యేక బహుమానం

యం. శ్రీనివాసమ్మ

(తరువాతి పేజీ-వ పేజీలో)

పరీక్షాధి పతులు :

శ్రీమతి కె. భానుమతి అమ్మ గారు.

శ్రీమతి వి. లీలావతి గారు.

శ్రీమతి ఎ. సరస్వతి గారు.

సీనియర్ శాఖ

వీణ వాయిద్యము

కథ అడ్డం తిరిగింది

(24-వ పేజీ తరువాయి)

పిన్ని యిచ్చిన డబ్బులు కూడబెడితే వచ్చిన పది రూపాయలు—తనవద్ద నున్న ఆస్తి.

చేతిలో నున్న పది రూపాయల ఆస్తితోటి ముక్తేశ్వరంలో నున్న మేనత్త గారింటికి బస్సెక్కాడు తాను. ఇదివరకు మేనత్త గారింటినుండి నాన్న తనను తీసుకు వచ్చే సరికి తనకు 5 సంవత్సరాలుంటాయి. ఆ తరువాత తన మేనత్త రెండు మూడుసార్లు వచ్చి ‘అబ్బాయిని చూడాలని వచ్చాను’ అని పెంచిన ప్రేమ కనబరచేది. ఆమె వచ్చి నప్పుడల్లా తన చేతిలో ఒకటి రెండు రూపాయలు పెట్టి వెళుతూండేది. కాని 4 సం॥ క్రితం ఆమె భర్త చని పోయాడు. అప్పటినుండి ఆమె గ్రామం విడిచి ఎక్కడికీ వెళ్లేదు. ఆమె భర్త చని పోయినప్పుడు మాత్రం తన తండ్రి అక్కగారిని పరామర్శించడానికి వెళ్లి రెండు దినాలుండి వచ్చేశాడు.

ముక్తేశ్వరం చేరాక కనిపించిన వారందరినీ తన మేనత్త గారిల్లెక్కడని అడిగాడు. చివరికి మట్టి గోడలతో నున్న ఒక చిన్న తాటాకుల యిల్లు చూపిస్తూ ‘అదేనండి రాధమ్మ గారిల్లు’ అని చూపాడొక రైతు. తిన్నగా లోపలికి వెళ్లెసరికి పదేళ్లమ్మాయి ఎదురుగా వచ్చింది. తనను చూడ గానే లోపలికి పరుగెత్తి అమ్మ ‘ఎవరో వచ్చారే’ అంటూపోయి రాధమ్మతో చెప్పింది. వంటింట్లోంచి ఇవ తలికి వస్తూనే రాధమ్మ తనను చూచి ఒక్కసారి ఆశ్చర్యంగా ‘ఎన్నాళ్లకు కనిపించావు నాయనా! అందరూ క్షేమ మేనా? అమ్మాయి! బావకు చెంబుతో మంచినీళ్లు తెచ్చియ్యమ్మా’ అని మణికి పురమాయించింది.

కాళ్లు కడుగుకొనే లోపల రాధమ్మ తన కూపిరి సలుప నీయకుండా లక్ష కుశల ప్రశ్నలు కురిపించి ‘పెట్టు యినా పట్టుకు రాలేదు—ప్రయాణ మరచేత పెట్టుకునా వచ్చేవు? పది రోజులుండ కుండానే వెళ్లిపోతావా?’ అన్నది. ఆప్రశ్నకు తాను సరియైన జవాబు చెప్పనే లేదు.

క్రమంగా ఎలాగైతే నేం? తనను ప్రశ్నమీద ప్రశ్న వేసి తాను యింట్లో నుండి పారిపోయివచ్చిన సంగతి తెలుసు కుంది.

‘చెప్పకుండా వచ్చేశావా బాబూ—ఇంట్లో అమ్మ నాన్నా వెతుక్కోయా!’ అని కాస్త నెమ్మదిగా మంద లించింది.

ఆ మరుదినమే తనతో చెప్పకుండానే “అబ్బాయి! యిక్కడకు వచ్చాడు. దిగులుపడవద్దు” అని పోస్టుకార్డు వ్రాసి పడేయించింది తన అన్నగారికి. అయితే ఆమె తన అన్నగారు వచ్చి కొడుకును తీసుకు వెళ్తాడనుకుంది. కాని అలా జరగలేదు. తాను మేనత్త గారింటికి వచ్చిన ఆరు మాసములకు మాత్రం నాన్నవచ్చి ఒక్కసారి చూచి వెళ్లాడు. అప్పుడు తనను ‘ఏంరా బాగున్నావా!’ అని మాత్రమే అన్నాడు.

ఒక పెద్ద కెరటం కాళ్లవరకు వచ్చి పంచెను తడిపింది. దాను గలుక్కున లేచి తడిసిన పంచె అంచులను పిండుతూ కొంచెం వెనక్కి జరిగి కూర్చుని మళ్లీ సిగరెట్టు వెలి గించాడు.....

‘తన జీవితంలోని రెండవ అంకం త్వరగానే ముగిసి పోయింది. తాను మేనత్త గారింట్లో రెండు సంవత్సరాలు మాత్రమే ఉన్నాడు. ఆ ఉన్న రెండు సంవత్సరాలు మాత్రం బాగానే వినియోగించుకున్నా ననుకున్నాడు. గోదావరి ఒడ్డుకీ పొలాల్లోకీపోయి ప్రకృతిని చిత్రిస్తూండటం ఆతని నిత్యకృత్యం తాను వేసిన బొమ్మలలో కొద్ది తవ్వలున్నా అప్పటికీ ఎందరో మెచ్చు కొనేటట్లు వేశేవాడు తాను. అతడు వెళ్లిన కొన్నాళ్లకు మాత్రం “చదువు సంధ్యలు లేకపోతే ఈ కాలంలో కడుపు గడవటం ఎలాగ నాయనా? అందులో మగపిల్లవాడి వాయెను” అని రాధమ్మ ఒకటి రెండు సార్లతనిని మందలించింది. కాని దాని కతడేమీ జవాబు చెప్పలేదు. ఆ తరువాత ఇక ఆమె ఆ ఊరే ఎత్తలేదు.

నిజానికి తన మేనత్తది కూడా చితికిపోయిన సంసారం. ఆమె భర్త చనిపోయే టప్పటికి ఆమెకు మిగిలినదా పూరి కొంప, నాలుగు ఎకరముల మాగాణి మాత్రమే. ఆ స్వల్ప ఆస్తితో ఆమె తన కూతురిని పెంచుకోవడమే కష్టంగా జరుగుతూంది. అందుచేత తాను అచ్చటికి వెళ్లడం కూడా ఆమెకు బరువే. ఈ సంగతిని గ్రహించేకే అతడు అచ్చటి

నండి వచ్చేయడం జరిగింది. తోజులెంత గడ్డుగా గడుస్తున్నా చాళమ్మ తనకయేభర్తు కన్నడు విసుగుకొన్నానా లేదు. తాను బయలు దేలేముందు 'నేను వెళ్లి పోతాను' అని చెప్పినప్పుడు 'మియింటికా నాయనా?' అన్నదామె— "కాదు ఎక్కడి కయినా పోయి నాబ్రతుకు నేను బ్రతుకు తాను" అన్నాడు.

"అలా బ్రతక గల్గితే సంతోషమే. కాని నాకున్న దాంట్లో ఇంత పెట్టటానికేమీ అభ్యంతరం లేదు. మధ్యలో మీ నాన్న వచ్చి తీసుకు వెళ్లబట్టి కాని లేకపోతే పుట్టిన నాటినుండి యిక్కడ పెరగవలసిన వాడవేగా" అన్న దామె. కాని నేను వెళ్లిపోతానంటే ఎక్కువ అభ్యంతర మేమీ పెట్టలేదు.

నీటి మీద నుండి గాలి విసురుగా కొద్దుంది. గాలికి చేసిన ఇసుక మీద పడింది. కళ్లలో కూడా పడింది. దాను మళ్లీ ఈ ప్రపంచంలో కొచ్చేడు. రెండవ ఆట సినిమా యింకా ఆడుతూనే ఉంది. ఒక రిద్దరు రిక్సా బండివాళ్లు కాళీ బండ్ల నీచుకుంటూ వీధిలోడ్డుంటు పోతున్నారు. దాను చేతిలో ఉన్న సిగరెట్టు అతనికి తెలియకుండానే ఆరిపోయింది. మళ్లీ అతడు మామూలు ఆలోచనలో పడ్డాడు. తన జీవితంలోని 'తన అంకం ఎలా ప్రారంభ మయిందీ నెమరువేయ సాగాడు.

మేనత్త గారింటినుండి తాను తిన్నగా విశాఖపట్టణమే వచ్చాడు. వస్తూనే సుత్రంలో బసచేశాడు. వచ్చిన రెండు మూడు దినాలకే ఆ ఊల్లో 'ప్రణయిని' అనే క్రొత్త పక్ష పత్రిక ప్రచురిస్తున్నారనీ. దానికి ముఖచిత్రం తదితర చిత్రాలు వ్రాసియివ్వగల చిత్రకారుని కొరకు చూస్తున్నారనీ విన్నాడు. 'ఇంకేం' తనకు కావలసినదే అది. తన చిత్రకళకు కాస్త ఆదరణ చూపించి తన పొట్టగడచిపోయే మార్గం చూపిస్తే అంతకన్న తనకు గావలసినదేమీ లేదు. హాయిగా చిత్రాలు గీసుకుంటూ కాలంగడిపేయ గలడు. వెంటనే ప్రణయిని సంపాదకునకు తాను ఆదివరకు వేసిన చిత్రాలన్నీ చూపించి తాము కాస్త చేయూత నిస్తే ఇంకా అభివృద్ధి చేసికొన గలనని చెప్పాడు. పత్రికలో కావలసిన అన్ని బొమ్మలూ తాను చిత్రించి యివ్వడానికి వారు తనకి

నెలకేబది రూపాయిలు యిచ్చుటకు నిర్ణయమైనది. మొదటి రెండు సంవత్సరాలు సుత్రంలోనే కాలక్షేపం చేశాడు. ఆ రెండు సంవత్సరాలలో తాను సేకరించిన ధనంతో కలకత్తా వెళ్లి సంవత్సరం పాటు శాస్త్రోక్తంగా చిత్రకళ నభ్యసించాడు. తరువాత తిరిగి విశాఖపట్టణమే వచ్చేశాడు. ఆ తరువాతే మహారాణి పేటలో ఇల్లు అద్దెకు తీసుకొనడం జరిగింది. మరికొంత కాలానికి ఎదురింటిలో రూము తీసికొని ఉంటున్న కాలేజీ స్టూడెంటు విశ్వంతో పరిచయం కల్గడం జరిగింది. అప్పటికి దాను తన పూర్వ జీవితంలోనుండి ప్రస్తుతం లోనికి రాగలిగేడు. సినిమా రెండవ ఆట విడిచిపెట్టేరు. జనం గొల్లుమంటూ బయటికి వస్తున్నారు. దానుకూడా 'ఊ 12 అయింది కాబోలు' అనుకుంటూ లేచి యింటి ముఖం పట్టాడు.

త్రోవలో అతడు మళ్లీ ఒక్కసారి తన వెనకటి జీవితం లోకి వెళ్లాడు. తాను మేనత్తగారింట్లో ఉన్నప్పటికి మణి చాలా చిన్నపిల్ల. చక్కని ఉంగరాల జుట్టు—వచ్చని దేహచ్ఛాయతో తీర్చి దిద్దినట్లున్న ముఖ లక్షణాలతో ఆ చిన్న మణి తనను 'బావా' అని ముద్దుగా పిలవడం అతనికి గుర్తుంది. చదువు సంధ్యలు లేక పోయినా మణి చాలా చురుకైన పిల్ల. తనంటే ఎంతో ఆభిమానంగా ఉండేది. తాను డ్రాయింగు పుస్తకం గంగులపెట్టి పట్టుకొని ఎక్కడో పొలాలంటు పోయి ప్రొద్దు పోయిన దాకా తిరిగి రాకపోతే వీధరుగు మీద కూర్చుని తన రాక కొరకు ఎదురు చూస్తుండేది. తాను యింట్లోకి వెళ్లగానే 'యింత నేపు బొమ్మలే వేస్తున్నావా? బావా! చీకటిలో నీకెలా కనిపిస్తుంది,' అనేది అమాయకంగా.

ఇంతకీ మణి తనకిప్పుడెందు కలా వ్రాసింది? నిజంగా తన మేనత్తకు తనను చూడాలని ఉండా, 'ఇబ్బందిగా ఉన్నది' అని వ్రాసింది—బహుశ డబ్బుకై ఉంటుంది. ఆమె తన కొరకు ఎంతో ఖర్చు చేసింది. ఇప్పుడు తన నుండి ఏమైనా సహాయం ఆశించి ఉంటుంది. ఏదో కొంత డబ్బు పంపిస్తే సరి. తాను వెళ్లడం అవసరం, అనుకుంటూ యిల్లు చేరాడు దాను.

(ఇంకా వుంది.)

గేయ కవిత్వానికి సమాదరణ

* శ్రీ వసంతరావు రామకృష్ణరావు *

శాస్త్ర పరిజ్ఞానం, సాహిత్య విజ్ఞానం—ఈ రెండూ సాంఘిక జీవనంలో అధికతరమైన ప్రభావాన్ని ప్రదర్శించే రెండు బలవత్తరమైన విభిన్న శక్తులు. ప్రకృతి తత్వపరిశోధనాసక్తి ఫలితంగా పరిణామాలు వచ్చాయి. సంఘంలో శాస్త్రజ్ఞానం, విమర్శనాసక్తి, వృద్ధి చెందుతున్నాయి. విటిఫలితంగా భావనా ప్రాధాన్యమైన కవిత్వానికి శక్తి సన్నగిలి పోతుంది. ఈ విషయం నిరూపించడానికి పాశ్చాత్య దేశాలలో సారస్వతముపై అధికారమును స్థిరపర్చుకొనిన శాస్త్రవిజ్ఞాన ప్రభావమే ప్రబల నిదర్శనము.

మనోమోహనమైన దివ్యానుభూతికి స్థానమైన కావ్య ప్రపంచంలో, భావనావ్యాపారముకన్న మేధోవ్యాపారముతో గూడిన శాస్త్రపరీక్ష అభివృద్ధి కావడంవల్ల, కవిత్వోద్వేగమానికి బ్రతీకారచర్య కలిగింది.

ఈ ప్రతీకారచర్య ఫలితంగా పాశ్చాత్య దేశాలైన, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, అయిర్లాండులలో ఒక నూతనమైన కవిత్వ తత్వము అవతరించింది. ఈ నూతన కవిత్వము అంతకు పూర్వమునుండి సాంప్రదాయముగా వచ్చుచున్న కవి సమయములను పాటించక, యేదోయొక అగాధమైన, అనంతమైన నూత్నప్రకృతినిగూర్చి, అందు నిబిడీకృతమై యున్న అనిర్వచనీయమైన సత్యమును, సౌందర్యమును, సాంకేతికముగా వెల్లడించుటచే ఈ తరగతికవులను సాంకేతిక కవులని ప్రజలు వ్యవహరింపసాగిరి.

పాశ్చాత్య కవిత్వోద్వేగములలో సాంకేతిక కవులు నిర్వహించిన పాత్ర చాల ప్రధానమైనది. ఈ కవులు తమ కవితా తత్వములో, అగాధమైన ఊహాతీతమైన ఆధ్యాత్మిక విషయాలను ప్రదర్శించుచు సాంకేతికమైన జీవితమందలి సౌందర్య రసభరిత విషయాలను, సత్యాలను, సంకీర్తనము చేయుటచే, ప్రజలు వీరిని మర్మకవులని పిలువసాగిరి.

ఆంగ్ల కవితా సాంప్రదాయానికి చెందిన జేమ్స్. హెచ్. కజిన్సు, ఈట్సు, సిమన్సు మున్నగువారు మర్మకవులు—యూరపు ఖండమందలి దేశాలలోని సాంఘిక చైతన్యము

నకు, మర్మకవులు కొనసాగించిన మర్మ కవితా సాంప్రదాయములే కారణమనుటలో అతిశయోక్తిలేదు.

మర్మ కవిత్వము గేయరూపంలో (Lyric), గాన ప్రాధాన్యంతో కూడికొని ఉంటుంది. మర్మకవులు భావనూ, భావాలనూ సమానమైన ప్రాముఖ్యమిచ్చి, గానాన్నితముగా ఈ గేయాలను రచించారు. పాశ్చాత్య సారస్వత ష్ట్రంలో మొదటిలో గేయ కవిత్వానికి తగిన సమాదరణ లభించలేదు. కాని, కాలక్రమములో గేయాల ప్రతిభ ప్రజలను ఆకర్షించింది.

సమకాలీనమైన పరిస్థితులను దాటి భావనాశక్తి మూలంగా, అనంత సౌందర్యాన్ని సందర్శించి, తన ఆత్మానుభూతిని, సంకీర్తనము చేసికొని, మర్మకవులు అవ్యక్తమైన ఆనందాన్ని రచనలలో ప్రసరింపచేసారు.

ఆంగ్ల సారస్వతానికి, ఆంగ్ల సారస్వతంతో సంబంధం, సన్నిహితత్వం ఉన్నాయి. భారతీయ నాగరికతలో, ఆంగ్లనాగరికత కలిసినట్లే, ఆంగ్ల సారస్వతంలో ఆంగ్ల సారస్వతప్రభావం గోచరిస్తుంది. ఈ విషయం నిరూపించడానికి అనేక కావ్యాలను నిదర్శనముగా చూపించవచ్చును. అయితే ఒక విషయం ఏమిటంటే, ఆంగ్లభాషప్రభావం ప్రత్యక్షంగా ఆంగ్ల సారస్వతంలో ప్రతిఫలించలేదు. కాని, గేయకవిత్వమునకు సంబంధించినంతవరకు, ఆంగ్లభాష ప్రభావం అని వార్యమైనదన్న విషయం అందరూ అంగీకరిస్తారు.

ఆంగ్లలకు గేయరచనా విధానం ప్రాచీనమైనదే—వేదములు ఉదాత్తానుదాత్తాది స్వరాలతో చదువునపుడు శ్రుతి హితంగా ఉండి, గేయరూపాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నాయి. అంటే, గేయరూపం కవిత్వావతరణమైన నాటినుండి, నేటి వఱకు ప్రచారంలో ఉన్న విషయం ప్రత్యక్షంగా గోచరిస్తోంది.

కాని గేయ ప్రతిభ అనేక రూపాలలో పరిణామం చెందినది. గేయాల ప్రతిభ అనారగక జాతులలో విలక్షణమైనస్థానం అందుకొనినట్లు మనకు కనిపిస్తుంది. గ్రామ్య

గేయ కవిత్వానికి సమాదరణ

సాంస్కృతికంలో, గేయాలకుల ప్రచారం, గ్రామ్యజీవన కంఠంలో ప్రత్యక్షంగా మనకు కనిపిస్తుంది. నేడు వెలువడు తూర్పు గేయాలలో, రచనాపద్ధతులలోను, ఆదర్శాలలోను, భావాలలోను, కవితా సాంప్రదాయాలలోను అనేకమైన మార్పులు కనిపిస్తున్నాయి.

నేటి మన గేయ కవిత్వానికి మూలపురుషుడు రవీంద్రుడు—ఆంధ్ర సారస్వతం, బెంగాలీ సారస్వత పుష్పంలోని పరిమళాన్ని ఆస్వాదించి, తానుకూడ పరిమళాన్ని ఆపాదించుకొంది.

రవీంద్రుడు బాల్యంలో ఇంగ్లీషు కావ్యాలు విశేషంగా చదివేడు—ఆంగ్లకవులు కీట్సు, షెల్లీ, బ్రానింగులు వ్రాసిన కవిత్వాన్ని అవగాహన చేసికొన్నాడు. సౌందర్యాన్ని, మూర్తీభవింపచేసి, ఆ రూపాన్ని పోషించిన కీట్సు కవిత్వంలోని అయోరూపకమైన రామణీయకత, రవీంద్రునికి మనోహరమైన దివ్యానుభూతిని ప్రసాదించింది. షెల్లీ గీతాలలో ఆధ్యాత్మిక ప్రభావంకూడా అతని నాకర్పించింది. వీరి రచనలతోపాటు, కాళిదాసు కవిత్వాన్ని కూడా రవీంద్రుడు ఆస్వాదించాడు. రవీంద్రుడు ఒక గొప్ప కళా తపస్వి—బ్రహ్మ సమాజమునకు చెందినవాడు. తన ప్రతిభా వ్యక్తిత్వ ఫలితంగా, బెంగాలీ గీతాలు వ్రాసి, బెంగాలు సారస్వతంలో సంచలనం కలిగించాడు.

ప్రాచ్యపాశ్చాత్యమనస్తత్వాలకు సంధిస్థానమైన బెంగాలు గీతాలు తొలుత ప్రజలలో ఆందోళన కలిగించాయి. కాని ఆంధ్రదేశమందలి యువకవులు కొందరు పురాతన సంప్రదాయాలను విడిచిపెట్టి రవీంద్రుని కవితా తత్వాన్ని ఆదర్శంగా తీసికొని, నూతనంగా గేయరచనా కార్యక్రమాన్ని అవలంబించి, తమ రచనావిధానాలలో కొత్త త్రోవలు చూపేరు.

అప్పుడు వెలువడ్డ గేయాలలో జీవగానం ప్రతిధ్వనించింది. నవ్యత తాండవించింది. కవితా తత్వం ప్రగమన దృక్పథాన్ని సూచించింది. యువకవుల రచనా వ్యాపారం ప్రచారమై సాంఘిక జీవనంలో నూతన సంచలనం కలిగించింది.

గేయకవిత్వానికి తగిన సమాదరణ నేడు విశేషంగా లభిస్తుంది. మాత్రాఘదస్సులో వింతగమనం కొందరు చూపించారు. గేయ కవిత్వంలో భావనేంద్రజాలం కళా కౌశలంతో కూడుకొని ఉంది. కళ, కళలో సమేకాదు. కళ మానవులకోసం అనే విషయాన్ని బహిరంగంగా ప్రచారం చేస్తూ పలువురు గేయాలు రచించి గేయ రచనా పద్ధతిలో కృతహస్తులయ్యారు. నంధూరివారి యెంకిసాటలు జన సామాన్యంలో ఏ విధంగా ప్రచారమైనదో అందరూ ఎఱిగినదే. నిర్దుష్టమైన కళాదృక్పథంతో కూడిన గేయరచనా విర్భూతికి తగిన సమాదరణ లభించజేయటానికి అందరూ కృషిచేయాలి.

యువకులు నేటి గేయకవిత్వంలో మెఱుగులు, మెఱుపులు చూపుతున్నారు. కాని, కొన్ని సందర్భాలలో అనవసర పదాడంబరత్వం, అసందర్భమైన ఆక్రోశం, అసహజమైన అవేశం గోచరిస్తున్నాయి. ఈ విధమైన కవితా సాంప్రదాయం, కొంతవరకు అనివార్యమైన వృద్ధయో ద్వేగంగా భావించినప్పటికీ, శ్రుతిమిరిపోయిన కారణం వల్ల ఆకర్షణాశక్తి కోలుపోతున్నదనే విషయాన్ని గ్రహించాలి.

నేటి పత్రికా ప్రపంచంలో నవ్య పద్ధతులను చూపించి, గేయ రచనా కార్యక్రమాన్ని కొనసాగిస్తూన్న యువకవులకు, ప్రోత్సాహమూ, సమాదరణా, లభించేట్లు, ఆంధ్రులు తగిన పరిస్థితులను కల్పించవలసివుంది.

అక్టోబరు 2వ తేదీని, గాంధీ జయంత్యుత్సవ సందర్భములో, మైలాపూరు ఎకడమీ వారిచే, మణి ట్యూటోరియల్ కాలేజీలో జరిపింపబడిన నూలు వనకు సోటీలో, ఆంధ్ర మహిళా సభ పారిశ్రామిక విద్యాలయపు విద్యార్థిని నాగలక్ష్మి ద్వితీయ బహు మానమును బడసినది.

ద స రా వు త్స వ ము లు

(48-వ పేజీ తరువాయి)

కర్ణాటక గాత్రము

జూనియర్ శాఖ
ప్రథమ బహుమానం
పి. రాజేశ్వరి
ద్వితీయ బహుమానం
జి. శకుంతల
ప్రత్యేక బహుమానం
శ్రీలత

పరీక్షింపఁబడుట :

క్రీమతి కె. భానుమతి అమ్మగారు
క్రీమతి వి. లీలావతిగారు
క్రీమతి ఎ. సురస్వతిగారు

చే త్రి ప రి శ్ర మ ల లో పో టీ లు

2-10-51 తేది మంగళవారం నూలు వడకుట

నూలు వడకుట

సీనియర్ శాఖ
ప్రథమ బహుమానం
బి. మీనాక్షి
ద్వితీయ బహుమానం
కౌసల్య

పరీక్షింపఁబడుట :

శ్రీ ఎన్. వి. గోవిందయ్యగారు

నే త ప ని

పని
సీనియర్ శాఖ
15 ని॥ కాలపరిమితిలో
చిన్న తువాలను నేయవలెను.

సీనియర్ శాఖ
ప్రథమ బహుమానం
అస్తతాలాంబిక

పరీక్షింపఁబడుట :

శ్రీ ఎన్. వి. గోవిందయ్యగారు

జూనియర్
నవరూపు 10 ని॥ కాలపరిమితిలో
నేయవలెను.

జూనియర్ శాఖ
ప్రథమ బహుమానం
బి. సత్యనారాయణమ్మ

పరీక్షింపఁబడుట :

శ్రీ ఎన్. వి. గోవిందయ్యగారు

ద స రా వు త్స వ ము లు

4-10-51 తేది దుస్తులు క త్తిరింపులు, కుట్టువని

సీనియర్ శాఖ
ఒక జాకెట్టును 3 గంటలలో
కొలతల ప్రకారం క త్తిరించి, డ్రాప్టు
చేసి, మిషను కుట్టుట.

సీనియర్ శాఖ
ప్రథమ బహుమానం
బి. సత్యనారాయణమ్మ
ద్వితీయ బహుమానం
టి. వేదవల్లి

పరీక్షాధిపతి :
శ్రీమతి యమునాబాయి

జూనియర్ శాఖ
ఒక ఫ్రాకును 3 గంటల కాల
పరిమితిలో కొలతల ప్రకారం క త్తి
రించి డ్రాప్టుతీసి టాకింగు చేయుట.

సీనియర్ శాఖ
ప్రథమ బహుమానం
కె. రోహిణి
ద్వితీయ బహుమానం
కె. భగీరతి

పరీక్షాధిపతి :
శ్రీమతి యమునాబాయి

రంగులు వేయుట, అద్దకపు పని

వడ్డతి ప్రకారము ఒక గుడ్డను
రంగువేసి, పువ్వులు అద్దుట.

ప్రథమ బహుమానం
సి. ప్రసూనాంబ
ద్వితీయ బహుమానం
వి. యమ్. మల్లికాభూషణం

పరీక్షాధిపతులు :
శ్రీ కామేశ్వరరావు

ఎం బ్రాయిడరీ లో పోటీలు

పని
సీనియర్ శాఖ
కలర్ ఎంబ్రాయిడరీ 3 గంటల
కాల పరిమితిలో డిజైన్స్ పూర్తి
చేయుట.

సీనియర్ శాఖ
ప్రథమ బహుమానం
కె. భగీరతి
ద్వితీయ బహుమానం
బి. సత్యనారాయణమ్మ

పరీక్షాధిపతులు :
శ్రీమతి జగదాబాయి
శ్రీమతి సుగుణా రగడే

జూనియర్ శాఖ
కలర్ ఎంబ్రాయిడరీ 3 గంటల కాల
పరిమితిలో డిజైన్స్ పూర్తి
చేయుట.

జూనియర్
ప్రథమ బహుమానం
టి. వేదవల్లి
ద్వితీయ బహుమానం
కె. రోహిణి

పరీక్షాధిపతులు :
శ్రీమతి జగదాబాయి
శ్రీమతి సుగుణా రగడే

ద స రా వు త్స వ ము లు

త ర గ తు ల వా రీ గా నాటకములలో ప్రోటీలు

8, 9 తేదీలలో జరిగిన నాటకములలో గెలుపొందినవారు

తమిళం

ప్రథమ బహుమానం

ఎన్. పద్మావతి, కె. వాణి

ద్వితీయ బహుమానం

ఎ. రాధ, ఎమ్. ఆర్. నిర్మల.

హిందీ

ప్రథమ బహుమానం

శకుంతల, కె. నిర్మల

ద్వితీయ బహుమానం

జయశ్రీ, కుసుమ్పటేల్

ఇంగ్లీషు

ప్రథమ బహుమానం

సుమంగళి చెట్టూర్

ద్వితీయ బహుమానం

నళినీకశ్రీ

పరీక్షేధిపతులు :

శ్రీమతి ఎ. శారదాదేవిగారు

శ్రీ శంకర నారాయణగారు

శ్రీ బాలచంద్రయాజ్ఞే

తమిళ డ్రామా :

ఒబీడియన్ట్

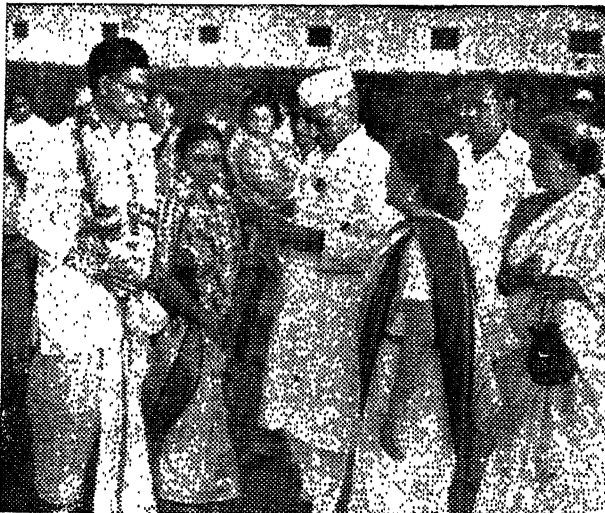
సోము, బాల భాగవతార్

హిందీ డ్రామా :

పాయిజన్ పేకెట్టు, వీచ్

ఇంగ్లీషు డ్రామా :

ది ఎండ్ ఆఫ్ ది బిగినింగు

ప్రధాని నెహ్రూ వధూవరుల నభినందించుచున్న చిత్రము.

షిల్లీ నగరంలో లీల పెండ్లి అతి వైభవంగా జరిగింది. ది 11-10-51న శ్రీమతి దుర్గాబాయిగా రొసగిన అల్పాహార విందుకు, కేంద్ర మంత్రులు, పార్లమెంటు సభ్యులు, ప్రభుత్వ ఉన్నతోద్యోగులు, పురప్రముఖులు, పలువురు వచ్చి, వగూ వరుల నాశీర్వదించినారు.

ద స రా వు త్స వ ము లు

9-10-51 తేది మంగళవారం సబ్ జూనియర్, జూనియర్, సీనియర్, పారిశ్రామిక శాఖ,
ప్రింటింగు, డ్రైయింగు, తరగతులకు జరిగిన నాటకపు పోటీలు.

అందు విజయమును పొందినవారు.

<p>సబ్ జూనియర్ : రత్నమాణిక్యాలు</p>	<p>ప్రథమ బహుమానం కృష్ణ వేణి ద్వితీయ బహుమానం జి. శకుంతల</p>	
<p>జూనియర్ : పెళ్లి చూపులు</p>	<p>ప్రథమ బహుమానం ఎస్. రాజ్యలక్ష్మి ద్వితీయ బహుమానం జి. హైమవతి</p>	
<p>సీనియర్ : సంఘ పిశాచి</p>	<p>ప్రథమ బహుమానం ఎ. సి. యశోధ ద్వితీయ బహుమానం పి. రాజేశ్వరి</p>	<p>చరీత్రాధిపతులు :</p>
<p>పారిశ్రామిక శాఖ : తెలుగు బిడ్డ</p>	<p>ప్రథమ బహుమానం కె. రోహిణి ద్వితీయ బహుమానం వి. రామమ్మ</p>	<p>శ్రీమతి జి. లక్ష్మికాంతమ్మగారు శ్రీ జి. సూర్యనారాయణగారు శ్రీ ప్రకాశరావుగారు</p>
<p>డ్రైయింగు, ప్రింటింగు శాఖ : చౌంగ పెద్ద మనిషి</p>	<p>ప్రథమ బహుమానం సి. ప్రసూనాంబ ద్వితీయ బహుమానం రూసీ</p>	

రత్నమాణిక్యాలు నాటకాన్ని ప్రదర్శించిన సబ్ జూనియర్ తరగతి వారికి నాటకపు
షీట్లు యియ్యబడినది.

ద స రా వు త్స వ ము లు

ఆ ట ల లో పో టీ లు

28-9-1951, 29-9-1951 లలో విద్యార్థినులకు, సంఘ్యరాండ్రకు, వారి పిల్లలకు
వివిధ ఆటలలో పోటీలు జరిగినవి.

విద్యార్థినుల పీఠ్లు

బంతి ఆట, పొటెటో పందెము, జండా పందెము, యీ మూడింటిలో
హీరాదళము గెలిచి పీఠ్లు పొందినది.

విద్యార్థినుల సీనియర్ శాఖ

ఆట
మూడుకాళ్ల పరుగు

ప్రథమ బహుమానం
పుష్పాగాంధీ, కె. రాజ్యలక్ష్మి

ద్వితీయ బహుమానం
ఎన్. పద్మ, కె. నిర్మల

విద్యార్థినుల జూనియర్స్

ఆట
మూడుకాళ్ల పరుగు

ప్రథమ బహుమానం
శశికళ, మోహిని

ద్వితీయ బహుమానం
జయశ్రీ, బి. ఎన్. ప్రభ

సంఘ్యరాండ్రు వారి పిల్లలకు

సీనియర్ శాఖ

ఆట
రొట్టి తినే పందెము
పరుగెత్తు పందెము
మ్యూజికల్ చెయిర్స్
మూడుకాళ్ల పరుగు

ప్రథమ బహుమానము
జి. లీల
శ్రీ లత
శ్యామలా రగడే
సుచరిత, శ్రీ లత

ద్వితీయ బహుమానము
శ్యామలా రగడే
ప్రమీళ
ఊర్మిళ
లీల, ప్రమీళ

సీనియర్ శాఖ

నిమ్మపండ్లూ, చంచా
ఎల్లిబత్ ఆట
బుక్కు బేలస్సింగ్
మ్యూజికల్ చెయిర్స్
సూడీ దారం

కె. సి. అన్నపూర్ణ
కె. సి. అన్నపూర్ణ
ఇందిరా గోపాల్
ఆర్. రంగనాయకమ్మ
ఎ. సరస్వతి
జి. పాపాయి, రమాదేవి

ఇందిరా గోపాల్
జయలక్ష్మి, రమాదేవి
రాధాబాయి
జి. పాపాయి
కె. సి. అన్నపూర్ణ
ఇందిరా గోపాల్

ద స రా వు త్స వ ము లు

దసరా కార్యక్రమాలు నిర్విఘ్నంగా జరిగి పోయాయి. కార్య నిర్వాహక వర్గ సభ్యురాండ్రు, సభ్యురాండ్రు, ఉపాధ్యాయుని ఉపాధ్యాయులు, విద్యార్థినుల తోడ్పాటుతో యీ కార్యక్రమాన్ని జయప్రదంగా జరిపించారు. దేవీపూజ, కొలువు, పేరంటం కల్పశాఖా సభ్యురాలు శ్రీమతి కస్తూరి దుక్కిణమ్మగారు, వక్తృత్వపు పోటీలు సారస్వతశాఖ వారైన శ్రీమతి అచ్యుతిని గిరిజ, శ్రీమతి గిడుగు లక్ష్మీకాంతమ్మ గారలు వివిధ తరగతులు ఉపాధ్యాయుని ఉపాధ్యాయుల సహకారంతో నిర్వహించారు. తమిళ విద్యార్థినుల సంఖ్య అధికముగా నుండుటచే, యీ సంవత్సరము తమిళములో వక్తృత్వపు పోటీలు క్రొత్తగా ప్రారంభింప బడ్డాయి. క్రీడాశాఖ సభ్యురాలు శ్రీమతి రత్నావలిగారు, సభ్యురాండ్రు, విద్యార్థినులకు గూడ ఆటలలో పోటీలు జరిపించి నారు—కగ్రాశాఖవారు శ్రీమతి కమలాబాయి, కమలామణి గార్లు, నాటకముల పోటీలు, శ్రీమతి శుబ్బలక్ష్మమ్మగారు సంగీతపు పోటీలు ఏర్పాటు చేశారు. ఇటీగాక, యీసారి, చేతి పరిశ్రమలలో పోటీలు ఒక క్రొత్త విషయము. నూలు వడకుటలోనే గాక, నవారునేత, తువాలనేత, కుట్టు, ఎంబ్రాయిడరీ, రంగు అద్దకపు పనులలో కూడ పోటీలు

జరిగినవి. శ్రీమతి కస్తూరి రంగనాయకమ్మగారు, పాఠశ్రామికశాఖ ఉపాధ్యాయ వర్గ సహకారంతో యీ పోటీలు జరిపించారు.

పండుగలు మూడు రోజులలో, చేతిపనుల ప్రదర్శన మొకటి జరిగినది. విద్యార్థినులు చేసిన బట్టలు, కుట్టిన వివిధ రకముల దుస్తులు, అల్లిన అల్లికలేగాక, కొందఱు సభ్యురాండ్రుకూడ తయారు చేసిన వస్తువులను ప్రదర్శించిరి. విజయ దశమినాడు పిల్లలనృత్యం, నృత్యోపాధ్యాయని శ్రీమతి సాంబాజ్యంగారి కృషి ఫలితం.

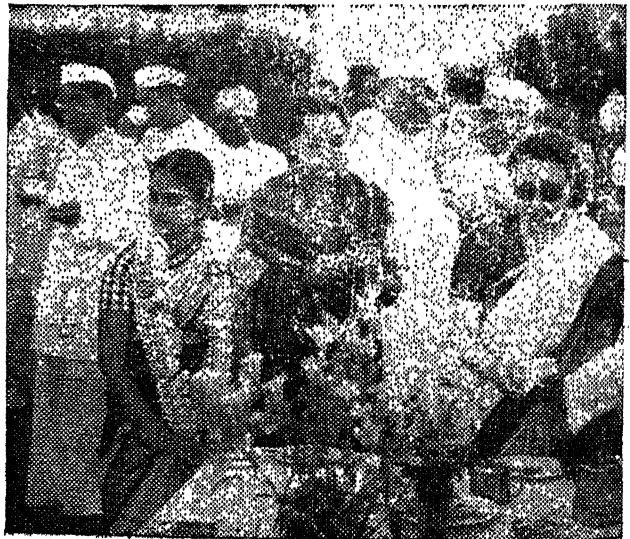
వివిధ పోటీలకూ, పరీక్షాధి పతులుగూ, మేము కొరినంత మాత్రంలో అంగీకరించి, సహకరించిన విజ్ఞులందఱుకు మా కృతజ్ఞత. విజయ దశమినాడు బహుమతులు పంచుట కంగీకరించిన శ్రీపవని జమిందారిణీగారికి, వివిధ శాఖలలో కృషి చేసిన కార్య నిర్వాహక సభ్యురాండ్రుకు, ఉపాధ్యాయుని ఉపాధ్యాయులకు, తదితరులకు మా కృతజ్ఞత.

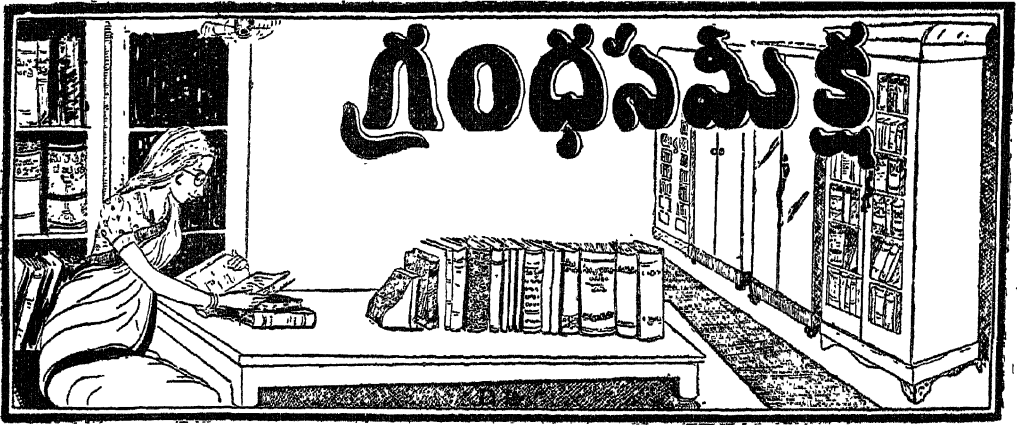
కార్యదర్శినులు.

ఆంధ్ర మహిళా సభ.

అల్పాహార విందు సమయంలో
పెండ్లి కూతురు లీల, శ్రీమతి కుట్టి శివరామ్,
శ్రీ ప్రకాష్, శ్రీ గార్గీత్ మున్నగువారితో.

“ఇదా స్వరాజ్యం”

రచన: యస్. టి. నుదర్శనాచార్య.

విరునామా—127 రాయపేట హైరోడ్,

మైలాపూరు, మద్రాసు.

ఇది హిందూ ముస్లిమ్ సమైక్యతావత్సకతను తెలిపే సాంఘిక విషాదాంత నాటకం. హైదరాబాదు పరిస్థితుల సాధారణముగా జేసికొని, ఈ పుస్తకం రంగస్థలముపై ప్రదర్శించుటకు వీలుగా వ్రాయబడినది.

కాలంలో హైదరాబాదు అల్లరులకు గురియైన మహమ్మదీయ బాలిక, రెహనా, కాంది తాచేరి బెజవాడవచ్చి ఆకలి మంటచే తిరుగుతూ ఛాందస్ బ్రాహ్మణుని ఇంటి ఆరుగురై విశ్రమించగా, యజమాని వెళ్లగొడతాడు. నెమ్మదిగా వస్తూంటే, ఆ ఇంటి యజమాని ఏకైక పుత్రుడు, విద్యార్థి “రవితో” ఈనాడు పరిచయం కలుగుతుంది. పరిచయం ప్రణయంగా మారి, రవి సంఘాన్ని, తండ్రిని ధిక్కరించి, రెహనాను పెండ్లి చేసుకుంటాడు. హైదరాబాదు భారత యూనియన్ లో చేరిన అనంతరం, అచటికి పోయి రవి ఉద్యోగంలో ప్రవేశించి రెహనాతో కులాసాగా ఉంటాడు. హిందూ సంపర్కం చేసిందని, అక్కడ ఒక మహమ్మదీయ పెద్ద, రవిని హత్యచేస్తామని రెహనాని బెదిరిస్తాడు. రవిని అలక్ష్యంగా చూస్తే అతనే వదిలి పెడతాడని రెహనాకు సలహా నిస్తాడు. రెహనా నడతచూచి రవి వ్యాధిగ్రస్తుడయి, తండ్రివద్దకు పోగా, తండ్రి తరిమేస్తాడు. రెహనామీద

ప్రేమతో, రవి తిరిగి హైదరాబాదు వస్తూంటే, రవిని హత్యచేస్తారు. ఇది తెలిసి రెహనా వస్తూంటే, ఒక రజాకర్ ఆమెను చంపేస్తాడు.

కథ సంగ్రహంగా ఇది. తెరతీయగానే జ్యోతిష్కాంతు డొస్తాడు. దీనికి, కథకి ఏమీ సంబంధంలేదు. ప్రియురాలి కోసం భావకవి విలాపం బాగుగా చిత్రించినను, జ్యోతిష్కాంతుని పాత్ర మొదటిలోనే ప్రత్యక్ష మగుట అసమంజసం. రవి తండ్రి పాత్రపోషణలో ‘డామటికో కాంట్రాప్ట్’ కనపడదు. మరణావస్థలో దీనుడైనప్పటికైనా పట్టు—అందులోనూ ఏకైక పుత్రుడు—ఏ తండ్రియూ అంత కఠినంగా నుండడు. మాతృ ప్రేమను చూపు తల్లి పాత్ర సమాజంగానే ఉంది.

రెహనాను నిష్కల్మష హృదయంగా చిత్రించి, ఆమెకు నీచతనం ఒడిగట్టడం పొరపాటు. రెహనా రవిని మనసారా ప్రేమించింది. తర్వాత, ఒక ఫీలింగ్ ప్రొడ్యూసర్, సినిమాలో చేరిపిస్తానని వేయిరూపాయలు నెలకిస్తారని చెప్పగానే, రవి తన కిష్టంలేదని చెప్పినా, రెహనా అతని మాటలని తిరస్కరిస్తుంది. మహమ్మదీయ పెద్ద వచ్చి రవిని అలక్ష్యంచేస్తే అతడే పోతాడని చెప్తే, తన కిష్టంలేకనే ఆ పని చేస్తుంది.

రవి పాత్రను రచయిత బాగానే చిత్రించారు. నాటకం రచనాకైలి రంగస్థలానికి వీలగునట్లే వుంది. అందలి పాటలు గూడా ఆయారంగాలకు తగినట్లుగానే వున్నాయి.

* * *

“ఎదురుగాలి”

శ్రీ నూరి, సాహితీ పబ్లికేషన్స్;

బకింగ్ హామ్ టేట, విజయవాడ. వెల రు. 1-8-0

రవీంద్రనాథ మైత్ర వ్రాసిన బెంగాలీ గ్రంథానికి పుస్తకం అనువాదం. సామాజిక జీవితంలో మానవులకు కలిగే కష్ట నిష్టారములను, అపవాదులను ఈ నవల తెలియబరుస్తుంది.

యాదవ భట్టాచారి ఒక జమీందారు. గంగూలీ అతని మిత్రుడు, ఎఫ్టేటు మేనేజరున్ను. లక్ష్మీగంగూలీ పుత్రిక. మొదటినుండీ తన ఎఫ్టేటు వ్యవహారాలను చక్కచెట్టి

వృద్ధిచేసిన గంగూలీ చనిపోగా అతని కుటుంబాన్ని పోషిస్తున్న ఆ జమీందారుని సంఘం ఈర్ష్యాభావంతో ఎట్టి అపవాదులకు లోనుచేయునో ఈ నవల వ్యక్తపరుస్తుంది. జమీందారు తదనంతరం అతని ఏకైక పుత్రుడు, రమేశ్, కూడా సంఘాన్ని లెక్కచేయక తమ లక్ష్యాన్ని కాపాడి లక్ష్మీని వివాహం చేసుకుంటాడు.

ఈ నవలలో లక్ష్మీ, రమేశుల పాత్ర బాగుగా చిత్రింపబడినది.

—గి. లక్ష్మీకాంతమ్మ.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

గాంధీజీ జయంతి

అక్టోబరు 2-వ తేదీని 3 గం|| నుండి, 5 గం|| వరకు, సభ విద్యార్థినులు, సభ్యురాండ్రు, ప్రార్థనలతో, నూలు వడికిరి. శ్రీ కె. బాలకృష్ణారావుగారు, శ్రీమతి కె. రమాదేవి గారు జాతీయ గీతములను పాడిరి.

తదనంతరము జరిగిన సభలో, అధ్యక్షులైన శ్రీ శొంఠి వెంకట రామమూర్తిగారు ఉపన్యసిస్తూ, ఆధ్యాత్మిక శక్తి యొక్క బోన్మత్వాన్ని ఋజువుచేస్తూ, భారత జాతి యొక్క కీర్తిని దేశదేశాల వెదజల్లినది గాంధీజీయేయనీ, మత ప్రవక్తలకువలె, తమ సిద్ధాంతాలకు విపుల ప్రచారం చేయగల్గిన శిష్యువరులు ఏ వినోబాభావే, స్వామి సీతారామలపండితారు లెక్క, పెక్కుమంది లేకున్నా, సామాన్యుని అభ్యుదయానికి గాంధీజీ స్వయంగా చేసిన కృషివల్ల, దేశదేశాల సామాన్య ప్రజకు ఆయన ఆత్మీయుడయ్యాడనీ చెప్పారు.

శ్రీ పందిరి వల్లిభార్గవరావు, శ్రీమతి కారద, శ్రీమతి సత్యవతిగార్లు గాంధీజీ సిద్ధాంతాలు, ఉద్బోధలు, ప్రజాకర్తవ్యాలను గూర్చి ఉపన్యసించారు. చిరంజీవి గిడుగు భారతి జాతీయ గీతాలు, జనగణమన గానంతో సభ ముగిసింది.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

“చిట్టి తల్లుల భరత నాట్య ప్రదర్శనము”

దక్షిణ హిందీ ప్రచార సభవారు, ఇటీవల జరిపించిన ‘సాంస్కృతిక సప్తాహము’ 21—10—’51 న, గోకరే హాలులో, తెలుగు భాషా ఉత్సవముతో ప్రారంభమైనది. ఈ సందర్భములో, ఆంధ్ర మహిళా సభ నృత్యకాళి విద్యార్థిను లొసంగిన భరత నాట్యము, రసలీల, గడ్డకోత యిత్యాది జానపద నృత్య ప్రదర్శనము, సభికుల అభినందనాలను అందుకున్నది. సర్. ఎమ్. సిటి. ఎమ్. హైస్కూలు సీనియర్ తెలుగుపండిట్ విద్వాన్ మంకాల శ్రీవతిగారు “సుశబ్దోచ్ఛారణతో గూడిన గానము, చిట్టి తల్లుల ముద్దు లాలికెడి హావభావ ప్రకటనలతో గూడిన భరత నాట్య ప్రదర్శనము నిరుపమానమై, నన్ను ముగ్ధుని చేసినవి—లలిత కళలను తెలుగు బిడ్డలకు నేర్పుకూ, తెలుగు మహిళల కళా కాళలమును పెంపొందించుచున్న ఆంధ్ర మహిళా సభ ఆచంద్ర తారార్కమై వెలయుచుండును గాక” యని, సృత్యోపాధ్యాయుని శ్రీమతి సామ్రాజ్యంగార్కి లిఖిత పూర్వకముగా తమ అభినందనములను తెలియపరచిరి.

ఇంపు అయినటువంటి వాయిలు సరిపడు.

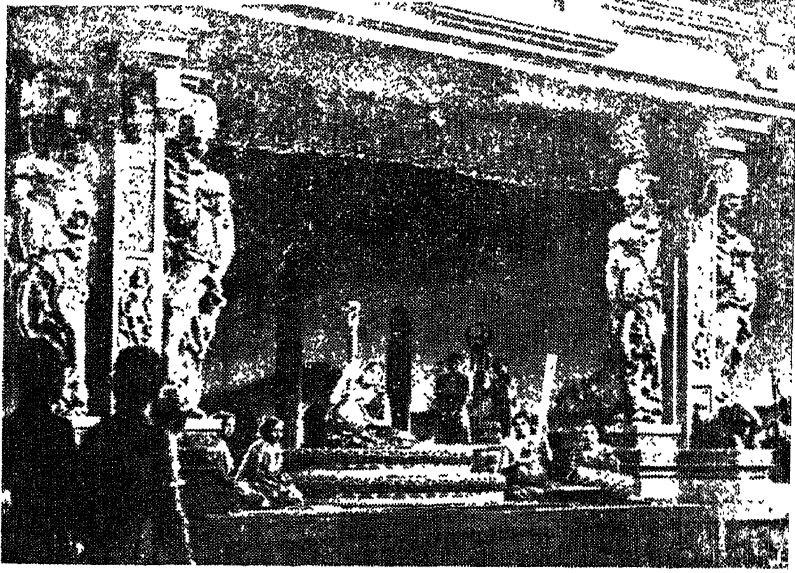

సౌందర్యోపయోగమైన ఖిటావ్ హాయిల్

ది ఖిటావ్ మకట్టి స్పిన్నింగ్ అండ్ వీవింగ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

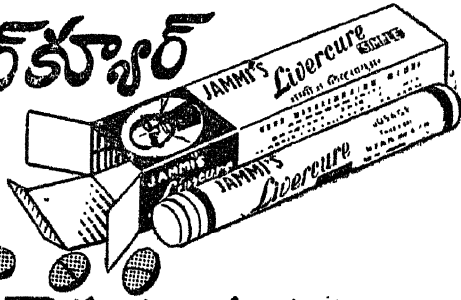
మిల్లులు : థయిలాండ్, బొంబాయి. ఆఫీసు : లక్నో, బెన్గళూరు, బొంబాయి, హైదరాబాద్, కోల్కత్తా, మద్రాసు, నాగపూర్, నూర్పూర్, పాట్నా, రేవాల్, సూరట్, ఢిల్లీ, ఢాకా, బాన్సువా, బాన్సువా, బాన్సువా.

ఉత్తర

వాహినీవారి 'మల్లీశ్వరి'లో భానుమతి

జమ్మివారి **లివర్ క్యూర్**
బిడ్డల లివర్. &
స్త్రీలకు
వ్యాధులకు
ఇప్పుడు టాబ్లెట్లుగా ఈయబడుచున్నది

మోతాదు ఒకేసరిగా ఉండుటకు, ఉపయోగించుట అతిసులభముగా నుండుట కొరకు,
వ్యర్థముగా మందు పోకుండుటకు, అతిశుభ్రముగా మందునుంచుటకు, జమ్మివారి
'లివర్ క్యూర్' 'సింపుల్,' 'కాంప్లెక్స్'లను టాబ్లెట్లుగా గాఢ ట్యూబులలో
స్వాకుచేయబడి ఇప్పుడు ఈయబడుచున్నది.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య అండ్ సన్స్
2, బ్రాడీస్ రోడ్డు, : : మైలాపూర్, మద్రాసు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ

పారిశ్రామిక విద్యాలయము

చేనేత వస్త్రములు :—80, 60 నవంబరు చీరలు, ధోవతులు, సన్నటి, ముతక నేత తువాళ్లు దుప్పట్లు, నవారు, సాదా, సార్లగుడ్డలు, ఇక్కడ తయారగుచున్నవి. వివిధ రంగులలో, నేత, అద్దకపు పనులు ఇక్కడ జరుగుచున్నవి.

ఇంకా :— స్త్రీలకు, పిల్లలకు, వివిధ రకముల దుస్తులు, రకరకముల ఎంబ్రాయి డరీ లేసు అల్లిక పనులు ఇక్కడ చేయుచున్నారు.

ఇక్కడ తయారైన సామాన్లు కొనిగాని, మీకు ఇచ్చవచ్చిన నమూనాలలో దుస్తులు పురమాయించిగాని, యీ సంస్థను పోషించండి. మీ సహకారము అమూల్యమైనది.

మీ రిక్కడ వెచ్చించిన ధనము, బీదయువతుల విద్య నిమిత్తము వినియోగించబడునని మరువకండి.

కలెక్టర్, డెంటు

ఆంధ్ర మహిళాసభ పారిశ్రామిక శాఖ.

ఆంధ్రమహిళ

సచిత్ర మాస పత్రిక

సంవత్సర చందా—రూ. 6—0—0 అ.

స్త్రీ రచయితలు ఈ అవకాశమును పురస్కరించుకొని, విజ్ఞానయుతమైన తమ అమూల్య రచనలను పంపించండి.

స్త్రీ విద్యాభిమానులు—స్త్రీల విద్యా సంస్కృతుల అభివృద్ధికై కృషిచేయుచున్న యీ పత్రికను పోషించండి.

సంపాదకురాలు

ఆంధ్ర మహిళ.

ANDHRA MAHILA

ఆంధ్ర

అం ద

పం దా లు

కో - ఆ ప్టె క్స్

వ స్త్రా లు

H. 2.

మద్రాస్ హ్యాండ్ లూం వీవర్స్ ప్రొవిన్షియల్
కో - ఆపరేటివ్ సొసైటీ లిమిటెడ్
ఎగ్జిక్యూటర్స్ :: మద్రాసు

ఆంధ్రమహిళ

DECEMBER 1951

ANDHRA MAHILA

ANNAS 8

ఆంధ్ర మహిళాసభ

పారిశ్రామిక విద్యాలయము

చేనేడ వస్త్రములు :—80, 60 సంబరు చీరలు, ధోవతులు, సన్నటి, ముతక నేత తువాళ్లు, దుప్పట్లు, నవారు, సాదా, సార్లగుడ్డలు, ఇక్కడ తయారగుచున్నవి. వివిధ రంగులలో, నేత, అద్దకపు పనులు ఇక్కడ జరుగుచున్నవి.

ఇంకా :— స్త్రీలకు, పిల్లలకు, వివిధ రకముల దుస్తులు, రకరకముల ఎంబ్రాయిడరీ లేసు అల్లిక పనులు ఇక్కడ చేయుచున్నారు.

ఇక్కడ తయారైన సామాన్లు కొనిగాని, మీకు ఇచ్చవచ్చిన నమూనాలలో దుస్తులు పురమాయించిగాని, యీ సంస్థను పోషించండి. మీ సహకారము అమూల్యమైనది.

మీ రిక్కడ వెచ్చించిన ధనము, బీదయువతుల విద్య నిమిత్తము నినియోగించబడునని మరువకండి.

కళిస్సాం డెంటు

ఆంధ్ర మహిళాసభ పారిశ్రామిక శాఖ.

ఆంధ్రమహిళ

స్త్రీల సచిత్ర మాస పత్రిక

సంవత్సర చందా— రూ. 6—0—0 లు.

స్త్రీ రచయితలు ఈ అవకాశమును పురస్కరించుకొని, విజ్ఞానయుతమైన తమ అమూల్య రచనలను పంపించండి.

స్త్రీ విద్యాభిమానులు—స్త్రీల విద్యా సంస్కృతుల అభివృద్ధికై కృషిచేయుచున్న యీ పత్రికను పోషించండి.

సంపాదకురాలు

ఆంధ్ర మహిళ.

RUNNING TO CROWDED HOUSES ALL OVER ANDHRA

సపంబరు

పత్తేడి

నిడుదల

అదజన్మ

మాధురణ దియెటర్స్
త్రయారు

డైరెక్టర్
జి.ఆర్.రావు

పూర్ణా రిలీస్...

POORNA RELEASE

ఆంధ్రమహిళా

సంపుటి 8

::

డిసెంబరు '51

::

సంచిక 8

ముద్రితము : తపస్విని

చిత్రకారిణి : శ్రీమతి తాడికొండ రాధావసంత

సంపాదకీయము	—	ఎన్నికలు-స్త్రీలు
ప్రస్తుత పరిస్థితులు	—	శ్రీమతి అమృతనుని గిరిజ
రాజకీయాలు	—	శ్రీ గోళ్లమాడి రామచంద్రరావు
సంస్కర్త (నాటిక)	—	శ్రీ ఆయిపిళ్ల రామారావు
అల్లశ్శ ఆకలి	—	శ్రీమతి 'మృణాలిని'
కథ అడ్డం తిరిగింది (పెద్దకథ)	—	శ్రీమతి 'స్త్రీ'

ఇంకా బాలానందం, కథలూ, కబుర్లూ, గ్రంథసమీక్ష, చిత్రసమీక్ష.

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., బి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నమంటమ్మ, యం. యే., యల్. టి.

ఆంధ్ర మహిళా సభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా

ఆరు రూపాయలు

జాబ్బిమల్లి

ఆంధ్ర మహిళలో సీరియల్ గా ప్రచురింపబడిన నవలానిక.

గ్రంథకర్త :

కులపతి అడివి బాపిరాజుగారు

క్రాన్ సైజులో, 150 పేజీలలో

ఆంధ్ర మహిళ ప్రెస్ లో

ముద్రింపబడుచున్నది.

వెల. రూ 1-8-0

మైలాపూరు,
మదరాసు-4

మేనేజర్
ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన మెహతా వారి విశేష ఔషధములు

1. కుందరి ఎలిగిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను పోగొట్టును, గర్భాశయరోగ అనుపమ నివారిణి.
2. ఫాస్ఫరస్ ఆయిల్ :—బాధ నివారణకు సాటిలేని తైలము.
3. మస్తానాపిల్సు :—సాధారణబలహీనత, క్లిష్టనొప్పులు జ్వరములన్నిటికి అమోఘముగా పనిచేయును.
4. ద్రాక్షసవము :—(బంగారము, మకగధ్యజము కలిపి నది) రక్తమును శుద్ధిపరచునటువంటి, అజీర్ణము రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము.

కేమిస్టులందరివద్ద దొరకును.

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.
250, China Bazar, Madras.

అంధ దేశమంతటా
విజయవంతముగా నడుచుచున్న
అద్భుత కైటుగు చిత్రం

ఎనెస్కె వారి

పరిపూర్ణ

చమ్రయా
రిలీజ్

డైరెక్టర్
N.S.కృష్ణన్

విజయా రత్న త్రయము
అశోకా అమ్మా, వేప, బ్రహ్మి హేరాయిల్స్

VIJAYA'S THREE GEMS

ASOKA
AMLA VEP BRAHMI
VEGETABLE HAIR OILS

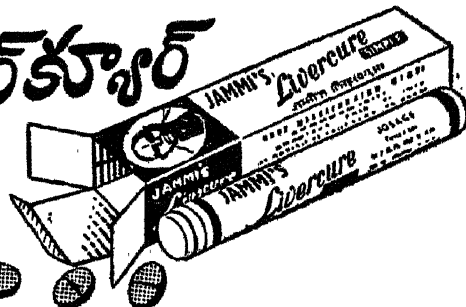
MEDICATED
&
DELIGHTFULLY
PERFUMED
HAIR TONICS

VIJAYA CHEMICALS MADRAS-7.

అనాదిగా భారతీయులచే వై
మాడు (అమ్మా, వేప, బ్రహ్మి)
కృతములు పూజింపబడుచున్నవి.
యేలననగా వీటియందుగల అమూల్య
మైన ఓషధీ గుణమే కారణము. ఈ
అమూల్య గుణములను కొరవారు
ఈ ఓషధులతో తయారుచేయబడిన
వై హేరాయిల్స్ను, ఉపయోగించిన
వై గుణమే కాక యింపగు పరిమళ
మును పొందగలరు. శిరోజ పోష
ణకు - మెదడు - కన్నులకు - చల్లని
దనము నిచ్చుటలో సాటిలేనిది.

విజయా కెమికల్స్, 15, క్లైవ్స్ రోడ్డు, పురసవాక్కం, మదరాసు-7

జమ్మివారి **లివర్ క్యూర్**
బిడ్డల లివర్. &
స్త్రీలకు
వ్యాధులకు
ఇప్పుడు టాబ్లెట్లుగా ఈయబడుచున్నది

మోతాదు ఒకేసరిగా ఉండుటకు, ఉపయోగించుట అతిసులభముగా నుండుట కొరకు,
వ్యర్థముగా మందు పోకుండుటకు, అతిశుభ్రముగా మందునుంచుటకు, జమ్మివారి
'లివర్ క్యూర్' 'సింపుల్,' 'కాంప్లెక్స్'లను టాబ్లెట్లుగా గాఢ ట్యూబులలో
ప్యాకుచేయబడి ఇప్పుడు ఈయబడుచున్నది.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య అండ్ సన్స్

2. బ్రాడీస్ రోడ్డు,

:

మైలాపూర్, మద్రాసు.

ఎన్ని కలు - స్త్రీలు

మన రాజ్యాంగ రీత్యా ఎన్నికలలో పోటీ చేయుటకు స్త్రీలకు పురుషులతో సమానమైన హక్కు గలదు. అయినప్పటికీ, పోటీ చేయుచున్న మహిళల పట్టిని (ఇదే పత్రికలో మరియొక చోట పోటీ చేయుచున్న మహిళల పట్టి ప్రచురింపబడ్డది.) పరీక్షిస్తే వీరి సంఖ్య అతి స్వల్పమని తెలియుచున్నది. రాష్ట్ర ప్రజాసభకై తేనేమి, యూనియన్ ప్రజాసభకై తేనేమి, రమారమి 4000 మంది అభ్యర్థులు. ఎక్కడచూచినా ఒక్కొక్క స్థానానికి కనీసం ఆరురెనా పురుషులు పోటీచేస్తున్నారు. ఏవో చెదురుగా కొన్ని స్థానాలకు దక్క ప్రతి ఒక్క స్త్రీకూ, దేశంలో ముఖ్య పార్టీయైన కాంగ్రెసుపార్టీ తన అభ్యర్థులను నిలబెట్టా ఉంది. అయితే, యిందులో కాంగ్రెస్ అభ్యర్థులైన స్త్రీలు 30 మందికూడా లేరు. ఇతర పార్టీల అభ్యర్థులంతా కలిసి కొంచెం మించు మించు మరొక 30 మంది ఉంటారు. ఇందు మూలంగా, స్త్రీల ప్రాతినిధ్యం చాలా తక్కువ అని తీర్మానించుకోవాలి.

ఇదివరలో ప్రజాసభలలో నున్న స్త్రీలందఱూ కాంగ్రెసుపార్టీ అభ్యర్థులుగానే నిలబడుతున్నారు, అక్కడక్కడ చెదురుగా ఎవరో తక్కు పార్టీ మార్పుకోలేదు. వీరంతా గతంలో వారి పాత్రలు శాయశక్తులా నిర్వహించుకున్నారు. అందులో కొందఱు ముఖ్యంగా ఎక్కువ కష్టపడి, పురుషులకన్న ఎక్కువ సమర్థతతో శ్రద్ధాసక్తులతో, రాజ్యాంగ నిర్మాణములో, శాసన నిర్మాణంలో పనిచేశారని కీర్తి ప్రతిష్టలను సంపాదించి, మహిళలకు ఆదర్శాలుగా నిలచారు. కొందరు అలంకరణార్థం ఆసనాల నధిసించారన్న పేరుపొందినా, పురుష ప్రతినిధులలో మాత్రం నూటికి ఐదుమంది సమర్థులు గనుక!! కుర్చీలలో కునికిపాట్లు పడ్డారన్న హాస్యానికి పాలుపడ్డారు గాని కొందఱు సోదరీమణులు, కుర్చీలక్రింద గోతులు త్రవ్వారన్న అపకీర్తి మాత్రము పొందలేదు.

ఎన్ని కలు - స్త్రీలు

కలహాలకు కాలు దువ్వారనిగాని, స్వార్థానికని ప్రజాహిత్యము దిగమింగారనిగాని, కీలక స్థానాలలో ఇరుక్కొని, లంచాల రూపంగా ప్రజల రక్తాన్ని పిండారనిగాని, ఒక్క-యనతియు అప్రతిష్ఠకు గురి కాలేదు. ఇవాళ్ల తమకు ఓటివ్వమని అడిగితే, అడయారులో బంగళా ఎవరి సొమ్ముతో కట్టావనిగాని, ఫలానా సినీమా కంపెనీలో షేర్లు ఎట్లా సంపాదించావనిగాని, నీభార్య మెళ్లో జవాహరి అంతా, ఈ నాల్గేళ్లలో ఏ గనినుండి తప్పి తీశావనిగాని అనిపించుకునే అధమ స్థితిని ఏ స్త్రీ అభ్యర్థియు పొందలేదు. సమర్థత ఉన్నంతవరకు, పరువు ప్రతిష్ఠలను ఆశిస్తూ, నీతి నియమాలకు బద్ధులై కార్యభారాన్ని నిర్వహించి, మహిళా సామాన్యాని కొక నైతికంగా ఉన్నతమైన స్థానాన్ని నిర్మించారు. వీరు తిరిగి అభ్యర్థులుగా నిలవటం చాలా అనసరమైన విషయం. వీరందఱూ గెలుపొంది, రాజ్యాంగ రథగమనంలో తమ వెనుకటి అమూల్య అనుభవాలను ఉపయోగించి, ప్రజలకు తోడ్పడతారని ఆశిస్తున్నాము.

ప్రస్తుతము ఉన్న రాచకీయ రథసలో, క్రొత్త స్త్రీలు పాత్ర వహించటానికి వెనుకాడు తున్నారు—అవకాశవాదులు రోజు కొక పార్టీకి పునాదులు వేయటంతో ఊసరివల్లులవలె సమయానుకూలంగా తమ ఆశయాలను మార్చుకోవటంతో—వ్యక్తులలో నమ్మకం ఊడించి, తన్నూలంగా, వారి పార్టీమీద అభిమానం తగ్గి, పార్టీ భవిష్యత్తును గూర్చిన సందేహాలు ప్రబలి, రాచకీయ రంగమునేది వ్యక్తిగత స్వలాభాలను వలవేసి పట్టుకొనే అపార సారావారమనే అభిప్రాయం కలిగిస్తూ ఉంది. పోనీ, అందులో ప్రవేశ మేర్పరచుకుని, అభ్యర్థులుగాని సాధిదామని ఏ స్వతంత్రురాలైనా ఆశిస్తే, పార్టీ విధానాల ఒత్తిడిలో తన ఒంటె కేక ఎడారిలోని అరుపువలె ఎవరి చెవుల సోకగలదు?—అక్కడకూ, ఏదో వీలైనంతవరకూ పోరాడదామన్నా, అభ్యర్థిత్వాన్ని నిలుపుకోటానికి కావలసిన పాతికవేల కనీసపు రొక్కాన్ని ఏ విధంగా వ్యయపరుస్తుంది? అందులోనూ, తండ్రి కాంగ్రెసు, తనయుడు కమ్యూనిష్టు అయితే, మధ్య తల్లి ఏ పార్టీకి తన ఓటిస్తుంది? ఏ పార్టీకని తను నిలుస్తుంది? బావ, మరది వ్యతిరేక పక్షాలలో హోరాహోరీగా విత్తాన్ని వెచ్చిస్తే, మరదలు మాణిక్యం మూడో పక్షంలో మూటలు విప్పుగలదా? ఈ చిక్కులన్నీ లెక్కించుకొని, విస్తుబోతూ, వివేకాన్ని చిక్కబట్టుకుని, విరమించుకున్నాడు స్త్రీలు చాలాభాగం ఎలక్షన్ పోటీలనుండి.

ఏదో—అదీ మన మంచికేనంటాం మేము. ఇంత రథసకు కారణం వ్యక్తులలో వివేకము, సంస్కారము ఊడించడంవల్ల—దీనిని గూర్చిన ఉద్బోధ శాసనసభలలో బిల్లు గ్రుద్దులద్వారా కాకుండా, గృహంలో, చైనందిన కార్యక్రమలలో, చిన్న సభలలో, సాధారణ సమావేశాలలో,

ఎన్నికలు - స్త్రీలు

పాఠశాలలలో జరుగాలి. ఇటువంటి నిర్మాణం చేయటానికని, స్త్రీలు తమ తమ స్థానాల్లో, గృహిణులుగా, ఉపాధ్యాయులుగా, సంస్థల నిర్వాహకులుగా ఉండిపోయి, రాజకీయాల్లో యింకా కొంతకాలం వరకు దిగకుండా ఉండటంకూడ ఒక రకంగా దేశభ్యుదయాన్ని కారణం కాగలదు—అందువల్ల, ఎక్కువమంది స్త్రీలు ఎన్నికలలో పోటీలు చేయకపోవటం తాము అసమర్థులమనిగాదు, శాసన సభలద్వారా జరుగలేని మానవ మనస్తత్వ నిర్మాణం, మానవ సంస్కారం, నిశ్శబ్దముగా వెనుక నిలచి సాధిద్దామనే మహత్తరాశయముతో నని మేము తలంచు చున్నాము.

మ ద రా సు డి ప్యూ టీ మే య రు

శ్రీమతి అహల్యా సంతానం

డిప్యూటీ మేయరు పదవి నలంకరించటానికి యీమె ప్రథమ స్త్రీ. ఈమెది సంఘ సేవలో ఆరితేరిన చెయ్యి. స్త్రీల ఆరోగ్యము, శిశువుల రక్షణ, స్లమ్ క్లియరెన్సు, వీరి అభిమాన కార్యక్రమము. వయస్సులో చిన్నలయ్యూ, సేవలో అనుభవము సంపాదించిన వీరు, తమ భాధ్యతను చక్కగా నిర్వర్తించగలరని ఆశించుచున్నాము. ఉన్నత పదవిని పొందిన వీరిని మహిళాలోకము అభినందిస్తుంది.

డవ్ డవ్ విమాన ప్రమాదం

“దినదిన గండం, నూరేళాయుస్సు” ని మన పెద్దలు సామెత చెప్పేవారు. ఎప్పుటికన్నా ప్రస్తుత కాలంలో ఇందలి వాస్తవికత ఎక్కువగా ఋజువౌతుంది. ఒక్కొక్క పరిశోధన ద్వారా ఒక్కొక్క విజయం సంపాదించు తుంటూంటే, దాని వెనువెంటనే ఒక్కొక్క ప్రమాదం తయారవుతుంది. నవంబరులో జరిగిన విమాన ప్రమాదం వంటివి కొంచెమించు ప్రతి దినమూ ఎక్కడో జరుగుతూనే ఉండటం వింటున్నాము.

డవ్ డవ్ ప్రమాదంలో అశువులను బాసిన వారందఱూ ప్రముఖ వ్యక్తులు. బొంబాయి ఆంగ్లదళంలో ప్రసిద్ధి జేందిన శ్రీ శిష్ట వెంకటరావుగారు, వార్తా పత్రికలవారి ఆదర్శం శ్రీ దేశబంధు గుప్తాగారు, కంట్రోల్లు కమిషిటీస్ డైరెక్టరు శ్రీ విశ్వనాథ అయ్యరుగారు, ఇంకా తదితరులూ, ముఖ్యమైన కార్యక్రమాలపై కలకత్తా జేరబోతూ ప్రమాదములో చిక్కు తున్నారు. వారి వృత్తువు వలన వారి వారి శాఖలలో తీరని లోటు లేర్పడినవనుట వాస్తవము. వారి అకాలవృత్తికి మా ఆంధ్ర మహిళ సంతాపాన్ని తెలుపుతూ ఉంది.

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

* శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ *

అయ్యా వోటు, అమ్మా వోటు :

చెవిలోని జోరిగ, కంటిలోని నలుగు, కాలి ముల్లు—
అశ్రద్ధ చేయటానికి పీలులేని విషయాలు. వెంటనే వాటి
సంగతి కనుక్కుంటేనే సుఖం. ప్రస్తుతం ఆ జాబితాలోకి
చేరుతారు ఎలక్షన్లకు హాజరవుతున్న అభ్యర్థులు కూడ.
ఎక్కడ చూసినా పీళ్ల గొడవే. అయ్యా వోటు—అమ్మా
వోటు. తెల్లవారి లేస్తే యింటికి హాజరు. పోనీ యిల్లు
తప్పించుకుని యే బీచికో, పార్కుకో పికారు వెళ్తే మన
కన్నా ముందు పీళ్లే హాజరు. స్వర్గానికి పోతే అక్కడకూడ
దేవేంద్ర పదవికి ఎన్నికలు జరుగుతూ వుంటున్నాయిని
భయంగా వున్నది. పోనీ ఆ యివ్వతలచుకున్న వోటు
యేదో యిచ్చి వంపిస్తే నిశ్చింతగా మన పనిపాటలు
మనం చూసుకో వచ్చును గదా అని అనుకుంటే అట్లా
యివ్వటానికి సాధ్య పడదు గదా. ఏమిటి చేయటం?

మనలో మాట నుమండి. మొన్న నొక పెద్ద మనిషి
మా యింటికి వచ్చాడు. యోగ క్షేమాలయిన తర్వాత
ఆయన, “అన్నట్టు ఒక శుభ వార్త చెప్పాలి. మీరంతా
కాంగ్రెసు అభిమానులే కదూ” అన్నాడు. ఇంకవ కట్టిన
గుడ్డ న్యాయంగా, అందరి వృద్ధులలోను కాంగ్రెస్
అభిమానం జీర్ణించుకుపోయిన మాట కాదని యెట్లా అన
గలం? అవునన్నాం. వెంటనే ముసిముసి నవ్వులు నవ్వు
కుంటూ “మా వాడు అంటే మా అన్న కొడుకు మీకు
తెలుసుగా. వాడు కాంగ్రెసు తరపున నిలబడుతున్నాడు.
మీరందరు.....” యేదో చెప్పుతున్న వున్నాడు. కలయో
వైష్ణవ మాయయో మాకు అంతు పట్టలేదు. ఏమైనా
ధ్రువలో వున్నా మేమోనని తెల్ల ముఖాలతో ఒకరి వంక
ఒకరు చూసుకున్నాం. ఖద్దరు నూలుతో నేస్తాకో జనప
నారతో నేస్తాకో అనే విషయం ఆ అభ్యర్థికి అటు యేడు
యిటు యేడు తరాలవరకు తెలియదంటే నమ్మండి.
గాంధీగారి వుద్యమాల సంగతి అడక్కపోవటం మంచిది.
“ఇంకా వోట్ల విషయమై యేమీ తెల్పుకోలేదండి” అని

చెప్పి నెమ్మదిగా అయన్న వదలించుకున్నాం అప్పటికి.
ఇటువంటి మహానుభావులు ప్రత్యేకించి యీ పార్టీలోనే
వున్నారని మాత్రం అపోహ పడకండి. చిత్రశుద్ధి యెంత
మాత్రం లేనివాళ్లు పదవుల కోసం, సరనా కోసం యే
రంగు అయినా పూసుకుని, యే జేష మైనా వేసుకుంటారు.
త్రికరణ శుద్ధిగా నమ్మిన ఆశయాలు అంటూ లేనివాళ్లు
సమయానుకూలంగా యే పలుకులైనా వల్లిస్తారు. వాళ్ల
కల్లా యేదో వొక బురఖా కావాలి. అంతేకాని వుచితా
నుచితాలతో సంబంధం వుండదు. ఇటువంటి రంగుబొమ్మలు
ప్రతి పార్టీలోను వుంటాయి. పక్కన వున్న కి సహాయంతో
అమ్మా వోటు, అయ్యా వోటు అని అంటాయి. కాని
మనం చిన్న నవ్వు నవ్వుకుని పక్కకు తప్పుకోవాలి.

అమ్మా వోటు—అయ్యా వోటు అనగానే కరగిపోకండి.
వాళ్ల మాట వైఖరి, మనిషి నడవడి కూడ గమనించాలి.
ఒక నిశ్చితమైన కార్యక్రమం, పథకం పెట్టుకొని “యిది
మీకు చేయగలం” అనేవాళ్లను కొంతమంది నమ్మకచ్చు.
“ఇది మాత్రమే మేము చేయటానికి సంకల్పించుకున్నాం.
పూటో రంగు, మనిషికో మాట మా పద్ధతి కాదు” అని
తేల్చి చెప్పగల వాళ్లు వుత్తములు. అంతేగాని అడిగిన దాని
కల్లా సరేననే వారికి మాత్రం వోటే యివ్వకండి. వాళ్లు
అసలు నక్కబావలు. అంతా హుళక్కి చేయగలవాళ్లు.
ఈ మధ్య నొక పెద్ద మనిషి ఆడవాళ్ల సభలో మాట్లాడుతూ
“అసలు హిందూ కోడ్ బిల్లు ప్యాసయితేనేగాని మన
దేశానికి ముక్తి లేదని నమ్మండి” అన్నాడు, హిందూ
కోడ్ బిల్లు ప్యాసయితే లాభం తట్టలతో చేరవేసుకునేది
స్త్రీలే నన్నట్లుగా. ఇంకొక సహతనపరుల గుంపులో
కూర్చుని బీచిలో మాట్లాడుతూ “హిందూ కోడ్ బిల్లు
ప్యాసు చేయ తలచుకుంటే యీ పాటికే జరిగి పోయేదండీ.
అంత నులువుగా ధర్మ శాస్త్రాలు మనంటి పులులు అక్కడ
వుండగా వీసం పక్కకు జరగవని నమ్మండి” అనటం విన్న
వాళ్లు చాలా మంది వున్నారు. ఇటువంటి చురుకైన
నాలిక కలవాళ్లు యీడిగవాళ్ల దగ్గర కల్లగీతకు అనువతి

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

యిప్పిస్తానుని చెప్పినా, వేళ్ళమాతల దగ్గర బోగం మేకాలు అమలులో పెట్టిస్తామన్నా ఆశ్చర్యం యేమున్నది? అందు కని అడిగిన దానికల్లా తలవూపేవాళ్ళను అసలే నమ్మకండి.

ఏ క్షేత్రంలోనైనా మునుపు, దేశానికి, సంఘానికి— సేవ, త్యాగం చేసిన వాళ్ళను ఎప్పుడోండి. ఒకసారి సేవకు, త్యాగానికి అలవాటు పడినవాళ్ళు యిప్పుడు తోక ముడవరు. కాదా చక్కని విద్యా సంస్కారాలు వుండి, చిత్త శుద్ధితో దేశసేవ చేయాలన్న వుత్సాహంతో ముందుకు వచ్చినవాళ్ళకు చేయూత నివ్వండి. మన వ్యక్తిగత ఆశయా లకు, నిలబడిన పార్టీ బుర్రాకు పొత్తు కుదరక కేవలం అదొక పన్నాగమని తోస్తే మాత్రం వూరుకోండి. ఈ నాడు పార్టీకన్నా వ్యక్తిగతమైన సామర్థ్యం అవసరం. సమర్థులైనవాళ్ళు, వాళ్ళ కాళ్ళ మీద వాళ్ళు నిలబడి ప్రభుత్వ రథాన్ని ముందుకు లాక్కని వెళ్తారు. మనిషిలో బలం లేకపోతే బుర్రా బరువుకు అణగారి, రథ గమనానికే అడ్డు పడుతారు. అందుకని అయ్యా వోటు—అమ్మా వోటు అని వినపడితే పరీక్షగా చూడండి. శ్రద్ధగా వినండి. చివరకు అన్నీ మనసులో నెమరువేసుకొని సామర్థ్యం గలవాళ్ళకు వోటు వేయండి. వయసును పట్టి, విద్యను పట్టి వచ్చిన వోటింగు హక్కును సార్థకం చేసుకుంటేనే ఎన్నికల ప్రయోజనం.

మనం ఆంధ్రులం :

మనం అచ్చమైన ఆంధ్రులం. కాదని యెవరనగలరు? దేశమంటే మట్టి కాదోయి, దేశమంటే మనుష్యులాయీ అని ఆంధ్ర కవి గురజాడ ప్రబోధించిన మాట నిజమే. కాని ఆంధ్రుల దృష్టిలో దేశమంటే దేశమే. దేశ సేవలోను, త్యాగంలోను, ఆంధ్రోద్యమంలోను తల పండిపోయింది ఆంధ్ర కేసరికి. ఈ నాడు కూడ తరగని కార్యంతో కార్య క్షేత్రంలో ప్రచారం చేస్తున్నది వృద్ధ కేసరి. ఆయన్ను ఒక ముఖ్య నాయకుడుగా మనసులో భావించుకుంటూనే వున్నారు. కాని క్రియల్లో ఆయన పేరు పార్టీలతోను, పదవులతోను కలపుతున్నారు. త్యాగమంటే తెలియని వాళ్ళు విమర్శకు పూనుకుంటున్నారు. ఇది అచ్చమైన ఆంధ్రుల లక్షణ మంటాను.

ఆంధ్రులకు ఇలవేల్పు కోడండరాముడు. ఆయన లక్షణంగా పట్టాభిషేకం చేసుకుని యువరాజుగా భాగ్య భోగ్యాలు అనుభవించవలసిన తరుణంలో సమస్తం పోయి చివరకు అడవుల పాలయినాడు. ఆయన అడుగు జాడల్లోనే నడుస్తున్నారు ఆంధ్రులుకూడ. వాళ్ళకు రాష్ట్రం లేదు, రాచరికంలేదు, తగిన ప్రాతినిధ్యం ఆంతకు ముందే లేదు. ప్రతివాడు వీళ్ళను బుట్టులో పెట్టేవాడే. ప్రతివాడు దబాయించేవాడే. కాకపోతే ప్రజా స్వామ్యానికి, సమా నత్వానికి, వ్యక్తిగత హక్కులకు హామీనిచ్చే రాజ్యాంగాన్ని తయారు చేసి, యికముందు కూడా రాచరికానికి సాగిద్దామని కుతూహలపడుతూవున్న కాంగ్రెసు పక్షంవారు, మద్రాసునుండి ఎలెక్షన్లకు అభ్యర్థులుగా నిలబెట్టిన ఎనిమిది మందిలోను ఆంధ్రుడు ఒక్కడేనంటే అర్థమేమిటి? ఆ ఒక్కరి అభ్యర్థిత్వం కొన్ని కారణాల చేత ఎలక్షన్ కమిషన్ త్రోసివైచినారు. బజారు బజారుకు, వీధి వీధికి, ఎక్కడ పట్టినా, పట్టణంలో ఆంధ్రుల జనాభా ఎక్కువై పోతున్నది. ఇంచుమించు పట్టణ జనాభాలో ఆంధ్రుల సంఖ్య నూటికి 40కి తగ్గదు. ఇంత మంది ఆంధ్రులకూ ప్రతి నిధులుగా కనీసం ముగ్గురాంధ్రులైనా ఉండవద్దా! కృష్ణా నది నీరు మదరాసులోని ఆంధ్రుల ఉపయోగార్థము కూడా నని పెన్నారు ప్రాజెక్టును సమర్థించే పురుషోత్తము లంతా ఆంధ్రుల ప్రాతినిధ్యం మాట మాత్రం విస్మరించా రేమి? అదేమంటే విచారించవలసిన సెహవా వంటి పెద్దలకు తీరిక లేదట. రాముడు భద్రాచలంలో ఉండి పోవటాన భరతన్న పెద్దరికం—

అయినా, రేపు పోలింగునగా తక్కు తెలుగునాట పర్యటనకు కాంగ్రెసు అధ్యక్షునికి ముహూర్తము కుదుర దట—ఏమిటో యీ నిర్లక్ష్యం!! యీ ధీమా!! అమాయక ఆంధ్ర ప్రజను అడగక పోయినా ఓటు తమకేనా? ఓన్ వీరి సమర్థన ఉంటే ఎంత, లేకపోతే యెంత అని ధిక్కారమా? ఆంధ్రుల సమస్య నోకదానినైనా తీర్చలేక పోయినందుకు ముఖము చెల్లకనా! కానోపు!! అంతా అయ్యాక వెళ్తే సరి—పూల మాలలు వేయించుకొని, ఒకే మారు జేజీలు చెప్పించుకోవచ్చు.

ప్రస్తుత పరిస్థితులు

అయినా, ఆంధ్రుల కందఱూ సలహా లిచ్చేవారే—ఇతర దక్షణాది వారితో భాగ్య భోగ్యాలు పంచుకోకపోయినా, ఆహారకాటకం పంచుకోమని అధికారుల సలహా— పంచుకోపోతే బలవంతంగా పంచుతారు. జాగ్రత్త! బంగారు పంటలు పండిది మన తెలుగు గడ్డ—బియ్యం కరువని భోజన పద్ధతులు మార్చుకోవాలట మనమంతా— మన రాష్ట్ర మేవో మనకు విభజిస్తే, మనం బియ్యమే తింటామో, గడ్డే తింటామో, అసలే తినమో! మన బియ్యాన్ని రవాణా చేస్తూ, మనం చేప, జల్ల ఆకు, ఆలం తినాలట— ఏమి న్యాయం!! అదేమంటే అనాగరికులం మనం— అంత అదృష్టం మనకు పట్టి మన కోదండరాముడు రాజధానికి వెళ్లి పట్టాభిరాముడయిన నాడు మనం కూడా పెత్తనం చేతాం—రోజుకు అరపాసు ఆవకాయ, అరపాసు గోంగూర పచ్చడి మాత్రమే రేషను ఏర్పాటు చేసి, ప్రజలు తిండి వద్దతి మార్చాలంటే సరి—బర్మా బియ్యం అప్పుడు బళ్లతో వచ్చి పడతాయ—గడుగువాళ్లదే కాలం నుమండి.

ఆంధ్రులకు చుట్టరికం కన్నా స్నేహం ఎక్కువ ముఖ్యమైనది. ఇదివరలో ఆంధ్రులకు ఆంధ్రేశరుడయిన టాండనుకు పోటీ వచ్చినప్పుడు మన మహర్షి “టాండన్ నా స్నేహి

తుడు, కాబట్టి నా వోటు ఆయనకే” అన్నారు. ఇందులో మహర్షి పొరపాటు యేమీ లేదు. ఆంధ్రుల పుటక తీరు, ఒక ఆంధ్రుడు పెద్ద హోదాలోనో పదవిలోనో వున్నాడనుకోండి. వెంటనే మూడో ఫారం చదివే మర్రాడు కూడా “అరే నాడా! వాడి మేనమామ వూరు మా వూరి పక్కనే” అంటాడు. అదొక పెద్ద తప్పని ఆ మర్రాడి భావం కాదు. కాని అంత లోతువ తనవారంటే. అంత నిర్లక్ష్యం. ప్రతి పరాయివారిని గౌరవించి నెత్తిన పెట్టుకుంటారు. వెర్రి బాగులవాళ్లు ఆంధ్రులు.

మొన్నను మద్రాసులో ఆంధ్ర రచయితలంతా ఒక చోట సమావేశమైనారు. ఒక సంఘంగా నిలబడదామని నిశ్చయించుకున్నారు. ఆ సంఘానికి పేరు, సంఘ ఆదర్శ ఆశయాలు, చందా వివరాలు మొదలయినవి యింకా తలపెట్టనే లేదు. అప్పుడే రచయితల ఆర్థిక సమస్యలను తీర్చటం సమస్య వచ్చింది. ఆ సమస్య తీర్చే విధానంలో అభిప్రాయ భేదాలు వచ్చినవి. వాదం విలంబవాదం కాబోతుండగా సర్దుకున్నారు సోదరులు. ఇదంతా ఆంధ్ర ప్రతాపమే నంటాను. ఏమైనా అనండి. మనం ఆంధ్రులం. మంచి గానివ్వండి. చెడ్డ కానివ్వండి. మన నణ గణాలు, మన అలవాట్లు, మన కోరికలు, మన వుద్దేశాలు వేరు.

హైమంతి

* భాస్కర్ *

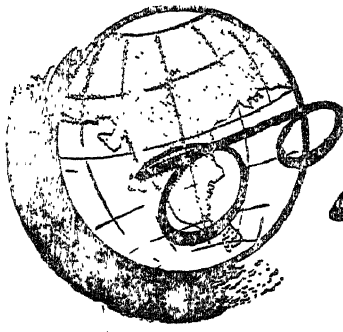
ఓ గులాబి! నావలె నీవు నోరెదవారా?
మాపు మావెల్ల కన్నీళ్ళు మాటులేక:
తెల్లవాటు సరికి నీవు దివ్యవర్ణ
భాసి వొడువు-నామోము వాడి యుండు.

సుందరీ మంజులాధర శోభనొందు
అరుణ రేఖలపైని నేత్రాంబు కణము
లచ్చమాక్కిక కాంతుల సతకరించి
సప్తవర్ణ ప్రభా సమాశ్రయణమాను.

కాని, నా మోము కన్నీళ్ళ కాకలోన
భస్మమై నేవడమ్మును బాసియుండు;
నిన్ను వలె నన్ను నల్వరు నెన్న కున్న
పోయెలే! వింతగా చూతు రోయి మిగుల.

నీకు హేమంత మొక్కలే; నాకు బ్రదుకు
సర్వమొక దీర్ఘ హేమంత ముర్వి పైని;
నవ్వకుము నన్నుచూచి మానవుల రీతి,
నవ్వు పాలయితిమి నేను-నా మనస్సు.

కలియాలి

శ్రీ గోక్షమూడి రామచంద్రరావు

నవంబర్ నెలలో చెప్పకోతగ్గ ప్రముఖ సంఘటనలు ఇవి—కాశ్మీర్ సమస్యపై మళ్ళీ 6 వారాలపాటు మధ్య వర్తిత్వం జరపవలసిందని ఐక్య రాజ్య సమితి తన ప్రతినిధి గ్రాహంకు ఆదేశించటం, నేపాల్ లో 100 సం॥ ల నుంచీ అధికారంలో ఉన్న రాణాల అధికారం తొలిగిపోయి మితవాద కాంగ్రెసు వర్గం అధికారంలోకి రావటం, కొరియాలో యుద్ధ విరమణ సమస్యమీద తాత్కాలికంగా ఒక విధమైన ఒప్పందం కుదరటం, పశ్చిమ రాజ్యాలు, సోవియట్ యూనియన్ ఆయుధాల తగ్గింపుకి విడి విడి షరతులను నూచించటం, నైప్రస్, మాల్టా, ఏడెస్, హోండురాస్ మొదలైన ప్రాంతాలమీద బ్రిటిష్ ఆధిపత్యాన్ని ఆయా ప్రాంతాలవారు సవాలు చేయటం.

నవంబర్ 10వ తేదీన భద్రతా మండలి కాశ్మీర్ వివాదంపై చర్చ జరిపి మరి ఆరు వారాలపాటు మధ్య వర్తిత్వం జరిపి చూడవలసిందని తమ ప్రతినిధి గ్రాహంకు ఆదేశించింది. ఆయన ఉభయ ప్రతినిధులతోనూ సంప్రదింపులు జరుపుతున్నారు. లియాకత్ ఆలీఖాన్ హత్య సందర్భంలో పాకిస్తాన్ ప్రజల్లో కలిగిన మౌనమోహా ద్వేషమూ, భారత ప్రజలు వెలిబుచ్చిన సానుభూతి కాశ్మీర్ సమస్య పరిష్కారాన్ని ములభం చేయవచ్చునేమో నన్న ఆశ కొందరికి కలిగింది కాని తరవాత సంఘటనలు ఆ ఆశను తొలగించినవి.

ఇండియా పాకిస్తాన్ లు ఒకరిపై ఒకరు దండెత్తబోవని హామీ ఇస్తూ ఒప్పందం చేసుకోవాలనీ, ఇండియాలో చేరిన కాశ్మీరుకు కూడా ఈ హామీ వర్తించాలనీ భారత ప్రధాని నెహ్రూ ఈ నెల మొదటి వారంలో నూచించారు. దానికి పాక్ ప్రధాని నజీముద్దీన్ 7వ తేదీన జవాబిస్తూ

కాశ్మీర్ సమస్య తేలనంతవరకూ అటువంటి ప్రతిపాదనల వల్ల ప్రయోజనం ఉండదని నూచించారు. తూర్పు బెంగాల్ నుంచి హిందువులు భారతదేశానికి ఇంకా ఎక్కువగా వస్తూనే ఉన్నారు. సింధు (పాకిస్తాన్) రాష్ట్రంలో హిందువులకు జరిగే అన్యాయాల విషయమై పాకిస్తాన్ రాజ్యాంగ పరిషత్తులో హిందువులు తెచ్చిన ప్రతిపాదన తోసివేయబడ్డది. కాశ్మీర్ ప్రధాని అబ్దుల్లాను ఆయన విమానం నడిపే వైలటుకు లంచమిచ్చి పాకిస్తానుకు ఎత్తుకపోవాలని కుట్రకూడా జరిగింది.

పాకిస్తాన్, అమెరికా, బ్రిటన్ లు అంత హంగామా చేసినా, చివరకు కాశ్మీర్ రాజ్యాంగ పరిషత్తు ఈ నెలలో సమావేశమై తాత్కాలిక రాజ్యాంగాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. కాశ్మీర్ భవిష్యత్తు ఇండియాలోనే ఉన్నదనీ, తమ వాక్యాన్ని ప్రపంచం యావత్తు పాటించే రోజు రాక తప్పదనీ పరిషత్తు నాయకులు స్పష్ట పరిచారు.

* * *

ఈ ఏడాది మొదట్లో నేపాల్ కాంగ్రెసు వాదులు రాణాల పరిపాలనను నిర్మూలించటానికి సాయం విప్లవం బయలుదేర దీశారు. చివరకు భారత ప్రభుత్వ మధ్య వర్తిత్వంవల్ల, మంత్రి వర్గంలో రాణా వర్గానికి, కాంగ్రెసుకూ మంత్రి వర్గంలో సమాన స్థానాలు ఉండేట్లూ, పాత ప్రధాని మోహనదాస్ కేరీ జంగ్ ఇకముందు కూడా ప్రధానిగా ఉండేట్లూ, ఇక నుంచీ ప్రజా స్వామిక సంస్కరణలను ప్రవేశ పెట్టటానికి నిశ్చయించ బడ్డది. మహారాజు ఒక సలహా మండలిని ఏర్పాటు చేయగా దానికి ప్రధాని విముఖతను చూపించారు. అంతేకాక రాణా వర్గంలో అతి వాదులూ, నేపాలీ కాంగ్రెసులో తీవ్ర వాదులూ

కూడా దీనిని ప్రతిఘటిస్తున్నారు. దేశంలో కాంతి అనేది లేకుండా పోయింది. రాజా వర్గం, కాంగ్రెసు వర్గం ఉభయాలూ ఎక్కువ ప్రాబల్యాన్ని సంపాదించ ప్రయత్నించారు. ఈ తగాదాలు అంతకంతకూ పెరిగి కాంగ్రెసు మంత్రులు 11వ తేదీన రాజీనామా ఇచ్చారు. 13వ తేదీన ప్రధాని రాజీనామా ఇచ్చారు. 14వ తేదీన కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు మాతృకా ప్రసాద్ కోయిరాలా నాయకత్వం వంత్రి వర్గం ఏర్పడ్డది.

ఈ మంత్రి వర్గం రాజా వర్గానికి చెందిన గూర్ఖాదళ్ నాయకులనుకూడా ఖైదునుంచి విడుదల చేసింది కాని వామ పక్ష నాయకుడూ, సాయుధ విప్లవంలో ప్రముఖ పాత్ర ధరించినవాడూ అయిన కె. ఎన్. సింగ్ ను మాత్రం విడుదల చెయ్యలేదు. కమ్యూనిస్టు దేశాలకు పొరుగునే ఉండి, పాకిస్తాన్ పోటీ ఏర్పడిఉన్న కాశ్మీర్ లో నిజమయిన అధిక ప్రజా స్వామిక సంస్కరణలు ఏ విధంగా త్వరత్వంగా జరిగిపోతున్నవో అదే విధంగా నేపాలులో కూడా జరక్కపోతే, నేపాల్ లో మరొక విప్లవంవచ్చినా ఆశ్చర్య పడనక్కర్లేదు.

* * *

అచార్య వినోబా భావే ఇటీవల తెలంగాణా అంతటా పర్యటన చేసి తెలంగాణా సమస్య, భూమి సమస్యే ననీ, ఆ సమస్యను ఇప్పుడు తెలంగాణా ఎదుర్కొంటే, రేపు యావద్భారతదేశమూ ఎదుర్కొవాలనీ హెచ్చరించారు. భూస్వాములు బుద్ధి పూర్వకంగా తాము స్వయంగా సాగు చేయని భూములను భూమి లేని రైతులకు ఇవ్వకపోతే, భయంకర విప్లవంతో రక్తపాతం తప్పదని హెచ్చరించారు.

కాంగ్రెసువారు కూడా భూమిని దున్నేవారికే ఇస్తామని చెబుతున్నారు కనుకనూ, కాశ్మీర్ లో పరిహారం ఇవ్వకుండానే భూస్వామ్యాల రద్దుకు అంగీకరించారు కనుకనూ, ఏదో విధంగా రైతులకు పంటిణీ జరిగిన భూమిని వారికే ఉంచితే ఆ సమస్య పరిష్కారం కావటమేకాక, వినోబా భావే కోరినట్లు కాంతియుత విప్లవానికి అది అంకురార్పణ చేయకలుగుతుంది. కాశ్మీర్ లో గుర్తించని భూస్వాముల

పరిహారపు హక్కును మిగిలిన రాష్ట్రాల్లో—ముఖ్యంగా షెకబజ్డ ప్రాంతమయిన తెలంగాణాలో—ఎందుకు పాటించాలో అర్థంలేదు. కాశ్మీర్ ప్రత్యేక పరిస్థితిని ఎవరయినా కారణంగా చెప్పినా అది తృప్తికరంగా ఉండదు. ఎందువల్లనంటే కాశ్మీర్ 'ప్రత్యేక పరిస్థితి'—అంటే పాకిస్తాన్ పేచీ—తొలగి పోయినప్పుడు, కాంగ్రెసు వారు తిరిగి కాశ్మీర్ లో కూడా 'పరిహార సమస్య' ను లేవదీస్తారా అని సవాలు చేయవలసి వస్తుంది. కాశ్మీర్ ఎంత ప్రత్యేక పరిస్థితిలో ఉన్నదో తెలంగాణాకూడా ఇందుమించు అట్లాగే ఉన్నదని భాగత ప్రభుత్వం గుర్తిస్తే, తెలంగాణాలో సమస్య అనేదే ఉండదు.

* * *

నాలుగు నెలల నుంచీ కొరియా యుద్ధ విరమణకై జరుగుతున్న సంప్రదింపులు ఈ నెల 27వ తేదీన ఒక రూపానికి వచ్చినవి. ప్రస్తుత యుద్ధ రంగరేఖను యుద్ధ విరమణ రేఖగా గుర్తించటానికి ఉభయ పక్షాలూ అంగీకరించారు. అయితే డిసెంబర్ 27 నాటికి పూర్తి యుద్ధ విరమణ ఒప్పందం తుదిరితేనే దీనిని సరిహద్దుగా గుర్తించటం జరుగుతుందని చెప్పబడ్డది. అంతే కాదు. అప్పటివరకూ యుద్ధం యధావిధిగా జరుగుతూ ఉండాలని మిత్ర ప్రతినిధులు పట్టు పట్లగా కమ్యూనిస్టులు అంగీకరించారు. ఈ వరకులను చూస్తే అసలు ఈ ఒప్పందంవల్ల ఫలితం ఆట్టే ఉండేట్లు కనిపించదు. 30 రోజుల్లో ఒప్పందం తుదురు తుందన్న నమ్మకం ఏ మాత్రం ఉన్నా, ఈలోపల అనవసర రక్త పాతం జరపటానికి మిత్ర ప్రతినిధులు పట్టు పడతారని తోచదు. ఒక్కొక్క వారానికి కొన్ని వేల మంది అనవసరంగా చావటానికి ఎవ్వరూ ఒప్పుకొనకూడదు.

అమెరికా చిత్త శుద్ధిని శంకించటానికి మరి కొన్ని కారణాలు ఉన్నవి. (1) కమ్యూనిస్టులు కొన్ని వేలమంది అమెరికన్ ఖైదీలను చిత్రవధ చేసినట్లు పుకార్లు పుట్టించటం (2) యుద్ధ విరమణ సాగకపోతే మంచూరియా మీదనే దెబ్బ తీయాలని అమెరికన్ విమానబల స్వస్థనాని వాంఛన బెర్న్ ప్రకటించటం (3) అమెరికన్ ఉద్యోగుల్లో తీవ్ర కమ్యూనిస్టు వ్యతిరేకీ, జపాన్ ఒప్పందానికి, ఆస్ట్రేలియా-

న్యూసీలాండ్-అమెరికా ఒప్పందానికి, కమ్యూనిస్టు ఆరోపణను పట్టి కొరియా యుద్ధానికి కూడా కారకుడయిన జాన్ డలెస్ టోక్యో వేంచేయటం. ఇదే సమయంలో అమెరికా ఉప విదేశాంగ మంత్రి, ఉపాధ్యక్షుడు కూడా టోక్యోకి వెళ్లారు.

అమెరికా కొరియా యుద్ధం ద్వారా చైనాని కదల వుండా ఉంచి, మలయా, ఇండోచైనా, సయాంలలోనూ, ఆఫ్రికా బర్మాలోనూ కూడా ప్రత్యక్ష జోక్యం కలిగించుకుని, కమ్యూనిస్టు ప్రమాదం పేరుతో వాటి సంపదలను అనుభవించటానికి ప్రయత్నించ వచ్చునేమో ననిపిస్తున్నది. పర్షియా నూనె జాతీయకరణ కార్యక్రమాన్ని వ్యాపార పోటీతో కూలదీయటానికి, ప్రపంచ నూనె వ్యాపారాన్నంతా కబళించటానికి గాను 22 అమెరికన్ నూనె కంపెనీలు ప్రపంచ కంపెనీలన్నిటినీ ఏకం చేయటానికి ఒక పథకం వేసి 'పెసిడెంట్' ట్రూమనుకు సూచించినవి. వేసంగి నాటికి 40 డివిజన్ల సేన సిద్ధం చేయటానికి అట్లాంటిక్ దేశాలు నిశ్చయించినవి.

* * *

ఈ నెలలోనే ప్రపంచ సామరస్యానికి అనేక సూచనలు వచ్చినవి. అగ్రరాజ్యాలు అయిదూ కలిసి కాంతి ఒప్పందం చేసుకోవాలని కమ్యూనిస్టు చైనా, సోవియట్ యూనియన్, ఫ్రాన్స్ అధ్యక్షుడు ఓరియోల్ మొదలైనవారు సూచించారు. కాంతిశాసం తాను ప్టాలిన్, ట్రూమన్లను కలుసుకో గోరుతున్నట్లు బ్రిటిష్ ప్రధాని చర్చిల్ ప్రకటించారు. సోవియట్ యూనియన్, పశ్చిమ రాజ్యాలు విడివిడిగా ఆయుధాల తగ్గింపు ప్రతిపాదనలను చేసినవి. అగ్ర రాజ్యాల ఆయుధ తగ్గింపు సూచనలు క్రియలోకి రావటం అసాధ్యంగా కనిపిస్తున్నందువల్లనూ, ప్రపంచ అశాంతికి మూల కారణమయిన దార్శిద్యాన్ని కొంతమరు తొలగించ వచ్చును కనుకనూ, అగ్ర రాజ్యాలు తాము ఆయుధ నిర్మాణానికి వెచ్చించే ధనంలో కొంత భాగాన్ని తీసి, వెనక పడ్డ దేశాల సహాయానికై వినియోగించాలని భారత ప్రతినిధి బి. ఎన్. రావుగారు 26వ తేదీన సమితికి సూచించారు. ఆయుధ నిర్మాణంవల్ల తమ దేశాలు ఆర్థికంగా డెబ్బ తినగలవని భయపడుతున్న అమెరికా మిత్ర దేశాలు

కొన్ని దీనికి మద్దతు ఇస్తున్నట్లు యు.పి.ఐ-ఫ్రాన్స్ ఫ్రెన్ విలేఖరి సూచిస్తున్నాడు.

* * *

ఈజిప్టులో నానాటికి బ్రిటిష్ విద్యేషం ప్రబలి పోతున్నది. పర్షియా ఈ నెల 6వ తేదీన రష్యాతో సరిహద్దు ఒప్పందాన్ని చేసుకున్నది. ఇదివరకు కమ్యూనిస్టు చైనాకు సమితి సభ్యత్వం ఇవ్వరాదని వాదించిన ఈజిప్టు, 6వ తేదీన సమితిలో ఆ అంశానికి అనుకూలంగా వోటు చేసింది. పర్షియా వాణిజ్య ఒప్పందాలు చేసుకున్నట్లే ఈజిప్టుకూడా రష్యాతో వాణిజ్య ఒప్పందాలు కుదుర్చు కున్నా ఆశ్చర్యంలేదు.

పశ్చిమ రాజ్యాల రక్షణ ప్రతిపాదనలు తనమీద డెబ్బ తీయటానికి ననీ, మొదటినుంచి ఆ దేశాల జాతీయ శత్రువులను బలపరుస్తున్న తనవల్ల ఆ దేశాలకు ప్రమాదం లేదనీ, కనుక ఆ ఒప్పందంలో జేరితే వైర చర్యగా పరిగణిస్తా ననీ రష్యా మధ్య ప్రాచ్య దేశాలకు హెచ్చరిక చేసింది. ఆ సందర్భంలో రష్యా పశ్చిమ రాజ్యాలు మధ్య ప్రాచ్య దేశాలను అక్రమించుకుని దోచుకుంటున్నట్లు ఆరోపించింది. ఆ అంశాన్ని పశ్చిమ రాజ్యాలు కావాలన్నా నిరాకరించలేవు.

* * *

బ్రిటన్ దోపిడిని పర్షియా, ఈజిప్టులు సవాలు చేసినట్లే, ఇరాక్ సౌమ్యంగా కోరినట్లే, ఇతర దేశాలు కూడా కోరుతున్నవి. ఏడెన్ ను వదలిపొమ్మని యెమెన్ రాజ్యమూ, హోండురాస్ ని వదలిపొమ్మని గ్వాటిమాలా (మధ్య అమెరికా ప్రాంతం), నైజెర్ ని వదలిపొమ్మని నైజెర్ ప్రజలూ, తమని మరొక యుద్ధంలోకి దించకద్దని మాలీ ప్రజలూ కోరుతున్నారు. మలయాలో బ్రిటిష్ వ్యతిరేక విప్లవకారులు అంతకంతకూ విజృంభించటం వల్ల తమ అత్యుత్తమ సేనాని మాంటగోమరీని అక్కడికి పంపాలని బ్రిటన్ ఆలోచిస్తున్నది.

నూయాజ్ ని బ్రిటన్ వదలాలంటే సుడాన్ నూ, ఆఫ్రికా వలసలనూ, మలయానూ వదులుకోవాలి. ముడి పదార్థాలను సప్లయిచేసే ఆ దేశాలను బ్రిటన్ వదులుకోదు కనుక నూయాజ్ నూ వదలుకోదని చెప్పాలి. దీని పర్యవసానం ఏమిటో ముందు తెలుస్తుంది.

వివిధ నియోజక వర్గాలనుండి వివిధ రాజకీయ పక్షాల తరపున వివిధ రాష్ట్రాలనుండి

యూనియన్ ప్రజా సభకు

రానున్న ఎన్నికలలో పోటీ చేస్తున్న మహిళలు

నియోజక వర్గం

అభ్యర్థి

రాజకీయపక్షం

ఆంధ్ర రాష్ట్రం

రాజమండ్రి

శ్రీమతి గుమ్మడిదల దుర్గాబాయిగారు

కాంగ్రెస్

యం.పి., బి.యల్., ఎం. పి.

ఏలూరు

,, సి. అమ్మన్నరాజా

,,

బి.పి., బి.ఎల్. యం. ఎల్. పి.

విజయవాడ

,, రాజ్యం సిన్హా

,,

,,

,, జి. భారతీదేవి

కె. ఎమ్. పి.

తమిళనాడ్

చెంగల్ పట్

,, సామి జగదాంబాల్

సోషలిస్టు

డిండిగల్

,, అమ్మస్వామినాథన్

కాంగ్రెస్

తిరువళ్ళూర్

,, మరగతం చంద్రశేఖరన్

,,

చెంగల్ పట్

,, మినాంబాల్ శివరాజ్

మెడ్యూల్స్

తిరిచురపల్లి

,, కమలమ్ రాజం

,,

యు. పి.

లక్ష్మీ

,, సావిత్రిభార్గవ

కె. ఎమ్. పి.

,,

,, విజయలక్ష్మీపండిట్

కాంగ్రెస్

,,

,, శాంతాదేవి

రామరాజ్య పరిషత్

,,

,, గంగాబాయిదేవి

కాంగ్రెస్

,,

,, సుశీలా నాయర్

హిందూ మహా సభ

గోరకుపూర్

,, సుచేతా కృష్ణానీ

కె. ఎమ్. పి.

సితాపూర్

,, ఉమా నెహ్రూ

కాంగ్రెస్

మిరట్

,, కమలాచందరి

,,

(మిగతా 39-వ పేజీలో)

సంస్కర్త

* * *

నాటిక

* * *

* శ్రీ ఆయ పిళ్ళ రామారావు *

[కాస్త చదువుకున్న స్త్రీ కంటపడితే ఆమె అందాన్ని, చందాన్ని, శీలాన్ని కూడ విమర్శించటం, చివరికి ఆమెలో సత్రప్తవర్తన ఉండదనుకోవటం అలవాటయి పోయింది. ఇంక, అందమైన స్త్రీ కనుపించిందా అంటే కనుచూపుమేర వరకూ అల్లా చూస్తూండటమే పరిపాటి. అల్లాంటి వాళ్లను గూర్చి ఉద్దేశింప బడిందీ నాటిక—

రచయిత]

పాత్రలు

బాబ్జీ
నటేశం

నిర్మల
మంగాలు

గోపాలం

ఒకటి

(‘నేషనల్ సేల్స్ కార్పొరేషన్’ లో—
‘టేబిలు, రెండు కుర్చీలు చక్కగా అమర్చబడి
వుంటాయి. టైప్ మెషీన్ల చప్పుడు. కాలింగ్
బెల్ చప్పుడు—వెనుక చిన్నచిన్న మాటల
శబ్దం. బాబ్జీ కూర్చొని File తిరగేస్తూంటాడు.)

(ప్రవేశం నటేశం)

బాబ్జీ: హల్లో నటేశం! ఏం ఇవాళ వేం వచ్చేశావు!
ఆఫీసు కలవా?!

నటేశం: అ, ఏం లేదు. కాస్త వంటలోనో ఇంట్లోనో
చిక్కా వుంటే C. L. పెట్టేనే.

బా: అదృష్టవంతుడివి. తల్చుకుంటే కలవు దొరుకు
తుంది. నా సంగతి చూడు! వారానికి ఒక్కరోజు
తప్పించి మున్నూట అరవై రోజులూ ఉదయం నుంచి
రాత్రివరకూ ఇల్లా కొట్టుకోవలసిందేగా! అదేనా,
గవర్న మెంటు ధర్మంవల్ల బలవంతంగా మూయించ
బట్టిగాని లేకుంటే అది కూడా తప్పదు.

న: ఎవరిమట్టుకు వాళ్లకట్లాగే తోస్తుందబ్బాయి. సరేకాని
నీ పెళ్లి మాటేంచేసేవు! తుదిరిందా ఏమైనానా?

బా: ఏం పెళ్లి పోనిస్తూ—నేననుకున్న ప్రకారం
జరిగిస్తేగా మావాళ్లు!

న: ఏదో పెద్ద సంస్కర్త నవుతానంటావు. ఇంతకూ నీకు
నచ్చిన ‘యంగ్ విడోవో’, విడాకులిచ్చిన అనాఘాత
పుష్పమో దొరకాలిగా! పోనీ ప్రయత్నమైనా చేయ
వాయెను, ప్రయత్నిస్తే దొరక్క పోతారా?

బా: మానవ జన్మ ఎత్తేక ఒక్క సంస్కరణకేనా తెగించక
పోతే ఎట్లా! చూస్తున్నాన్నే. ఈసారి ప్రాణం
పోయినాసరే నేననుకున్నది చేసి తీరుతాను. అసలు

మా నాన్నగార్ని కూడ సంస్కరణంటే ఇష్టమే. కాని ఆయన కట్నం తీసుకోకుండా మావాళ్ల పిల్లనే చేసుకుంటే చాలు ఓ పెద్ద సంస్కరణ చేసినట్లే అంటారు. చేసిచేసి అంత చిన్నపనితో ఎల్లా తృప్తిపడేది!

న : పోనీ ఆ పనే చేయకూడదా? ఆ తరువాత చేయాలనుంటే ఎన్నిశేపు! పెల్లి విషయంలో యీ చిన్న సంస్కరణతో ప్రారంభించి, ఇతరమైనవి ఆ తరువాత చేయవచ్చును. కాదా అంటే తక్కిన సంస్కర్తలకి ఆయా విషయాల్లో సహాయ పడరాదా! ఈ రోజుల్లో కట్నం పుచ్చుకోవటం మానేయటం తక్కువ సంస్కరణటయ్యా! కావాలంటే నీ పిల్లలచేత పెద్దపెద్ద సంస్కరణలను చేయించవచ్చును లే.

బా : అబ్బాయి. నాకు తగిన ఆవకాశం లభించే నూచన కనిపిస్తూందోయి. చూడు! ఈ మధ్యనే మా షాపులో ఎప్పాయంతుైన 'సేల్బుగర్ల' నిర్మల ఎంత చక్కని పిల్ల!

న : ఆవునవును! ఆ వడిచేతిమూల! చీరల డిపార్టుమెంట్ లులోనేగా! తెల్లగా, వుంగరాల జుట్టుతో వుంటుంది. చల్లని మాటల్తో మంచి అమృతాన్ని చూపిస్తుంది— ఆమె గదూ!

బా : ఆమె! 'ట్రెయిన్లు సేల్బుగర్ల' తనవద్దకు వచ్చిన ప్రతీకృతమరుచేత ఒక్క చీరై నా కొనిపించి తీరుతుంది. ఆమె మాటలంత బాగుంటాయి.

న : ఇంతకూ ఆమెను పెల్లాడితే ఏ విధమైన సంస్కరణ చేసిన వాడివవుతావూ?

బా : ఏవిధమో ఇంకా తెలీలేదు. ఏదో ఒక విధమైనది విధిగా జరిగే తీరుతుందనుకో.

న : (అనుమానంగా) ఆమెను కదిపేవా ఎప్పుడైనా!

బా : కదపడనేమిటి! రోజుకథమం నాలుగైదు సార్లైనా ఆమెతో మాట్లాడుతుంటాను. ఎప్పుడూ చిరునవ్వుతోనే మాట్లాడుతుందినాతో. ప్రతిరోజూ డబ్బు జమచేసే సమయంలో నాతో చలాకీమాటలు కూడా ఆడుతుంది.

న : ఒకవేళ రకం వారీ సదుకేమో!

బా : అదే నాక్కావలసింది. దేశంలో వ్యభిచారం మితి మీరుతోంది. అందుక్కారణం వ్యభిచరించేవాళ్లని పెల్లి చేసుకోవాలని నిర్బంధించక పోవటమే. దుర్బుత్తిలో వున్నవాళ్లని సన్మార్గంలోకి దింపటం ఒక పెద్ద సంస్కరణ గాదూ! ఆమెకు బోధపరుస్తాను. ఒప్పిస్తాను. పతివ్రతని చేస్తాను. దీక్షపడతాను.

న : అయితే కోవిలవీధి వెళ్లరాదూ! అక్కడో సంఘం లేవదీసి సేవచేయవచ్చునే!

బా : ముందు నేను ఆచరణలో పెట్టనీ. తరువాతకి తక్కిన పని చేద్దాం.

న : ఏమోరా! అందరూని పళ్లెమో అని నా వూహ.

బా : నీ కన్నీ అల్లాంటి సందేహాలే. ప్రయత్నిస్తే ఎందుకు నెగ్గలేం. నీకు జ్ఞాపకం వుందీ! చిన్నతనంలో నేను విడని మల్లెమ్మగల్గి నలిపి రెక్కలు విడదీసి పువ్వుల్ని చేసేవాణ్ణి. నువ్వు నన్ను చూసి నవ్వుతుండే వాడివి. ప్రయత్నిస్తే సాధ్యం కాని పని వుందా?

న : ఆసహజమైన పనులని తలపెట్టి నిరాశచెందేకన్న అందు బాటులో వున్నవాటిని ఆచరణలో పెట్టాలని నా వుద్దేశం.

బా : ఇందులో అసహజం ఏమీ లేదు. చూపిస్తాను కదూ!

న : నీ యిష్టం. నేను వెళ్తున్నా. మళ్లీ రేపు కలుస్తాను.

రెండు

(అదే షాపులో)

(నిర్మల బాబీనద్దకు వస్తుంది.)

నిర్మల : నమస్కారం మేనేజరుగారూ!

బాబీ : నమస్తే! ఏమిటివిశేషం. (ముఖంలో కంగారు కనపరుస్తూ.)

ని : రొక్కం జమ తీసుకుంటారా!

బా : మీ అమృతం చాల ప్రోగ్రెస్ లో వుంది. అంతటి విశేషమైన ప్రజ్ఞ వున్నవాళ్లు అరుదు.

సంస్కర్త

ని : నాలో ఏముందీ! అదంతా నేను అమ్మే సరకు లోనూ వుంది.

బా : సరే! అది ఇట్లా యివ్వండి. (లెక్కించి) నాలుగు వందల యాభై. గుడ్, రిసీటు తీసుకొండి... (జంకుతో) చూ...డు...నిర్మలా!...నాకు...ఒక్క సందేహం వుంది. అది తీర్చగలరా!

ని : (నవ్వుతూ) మీలాంటి వాళ్లకు సందేహాలుండటం ఆశ్చర్యమే. అడగండి చూదాం.

బా : ఆహ... (మెల్లగా) మరేమీ లేదు... (జంకి) ప్రయత్నిస్తే సాధ్యంకాని పనులేమైనా వుంటాయా?

ని : (నిశ్చలంగా) అదేనా! ఆ పనులనుబట్టి సాధ్యాలూ అసాధ్యాలూ కూడ వుండవచ్చు.

బా : అయితే...నాకు చిన్నతనంనుంచి సంఘ సంస్కరణంటే చాల ఇష్టం. నేనే ముందు ఆచరణలో పెట్టాలని నా కోరిక.

ని : మంచి ఉద్దేశమే! కాని...

బా : నాకు తెలుసు మీరుకూడ నాతో ఏకీభవిస్తారని... చూడండి...మాటకి వ్యభిచారం ఈ రోజుల్లో సానుల నుంచి సంసారాలకి కూడా ప్రాకుతుంది. తిండికో గడ్డకో, వేషానికో ఏదో ఓదానికి ఎంతో అందమైన వాళ్లూ పతివ్రతలు కావలసిన వాళ్లూ లొంగిపోయి వ్యభిచరిస్తున్నారు.

ని : (జాలిగా) అవును పాపం.

బా : అలాటి వాళ్లను ఉద్ధరించాలని నా కోరిక. ఆ పరిస్థితుల్లోవున్న ఆమెను నేను పెళ్లిచేసుకుని ఒక ఉదాహరణ చూపించాలని నేను ఆత్మత పడుతున్నాను.

ని : అందుకు తెగించ గలిగితే మంచి ఉద్దేశమే.

బా : తెగించటం మేమిటి! యీ తుణులలో కూడ సిద్ధంగా వున్నాను. నన్నెవరూ అడ్డుపెట్టలేరు.

ని : బాగానేవుంది. తుమించండి. అవతల కష్టమర్హు కనిపెట్టుకొని ఉంటారు. వెళ్తాను.

(తెర)

మూడు

(అదే షాపులో బాబ్జీ, నటేశం కూర్చోని వుంటారు)

న : ఏమోయి! ఎంతవరకు వచ్చింది నీ సంస్కరణ?

బా : దారిలోకొస్తూంది రా. ఆమెకూడ నాతో ఏకీభవిస్తోంది. నా నూచనల్ని ఆమోదిస్తూంది కూడ. అయినా నోరువిడిచి అడగటానికి జంకుతున్నాను.

న : జంకెందుకు. ఆమె సిగ్గుపడుతుందనా! ఆమెకు నిత్య కల్యాణమేగా! ఈ మాత్రం దానికి భయపడేవాడివి నువ్వేం ఆచరణలోకి పెడతావోయి. అన్నట్లామె ఇవాళ సీట్లో కనుపించలేదే!

బా : లేదు. ఈసారి అడిగేస్తాను. ఆమె నాలుగు దినాలు కలవు పెట్టింది. రానీ, నావుద్దేశాన్ని బయల్పెట్టేస్తాను.

న : నాలుగు దినాలు కలవెందుకు పెట్టిందీ! ఎంగేజ్ మెంట్ను హెచ్చయ్యాయేమో పాపం!

బా : లేదు రా! వంట్లో బాగులేదని కారణం వ్రాసింది.

న : అయితే ఇంకేం. దాక్షర్ల వెనకాల తిరుగుతూండేమా! అలాటి వాళ్లకు మామూలేగా! బాబ్బాబు. అది మాత్రం జాగ్రత్త. సంస్కరణమాట దేముడెరుగును గాని నువ్వుకూడ హాస్పిటలుకు వెళ్లటం తటస్థిస్తే మంచి సంస్కరణే అవుతుంది.

బా : అంత తెలివితక్కువ వాణ్ణిట్రా. అవన్నీ కనుక్కుంటాగా.

న : సరే నీ యిష్టం. నేను వెళతా.

బా : ఏం ఇవాళింత వేగంగా వెళ్లిపోతున్నావు?

న : కొంచెం పనుందోయి. వస్తానుగా.

(నటేశం వెళుతుండగా తెర)

నాలుగు

(నాలుగు రోజులు గడిచేక అదే షాపులో బాబ్జీ కూర్చుని వుంటాడు.)

ని : (ప్రవేశించి) నమస్కారం బాబ్జీగారూ.

బా : నమస్తే. ఎల్లావుంది వంట్లో. అబ్బ...చాల నీరసంగా కనుపిస్తున్నారే...

సంస్కర్త

ని : (కొంచెం సిగ్గుతో) అవునండీ.

బా : డాక్టర్ని కన్నబ్రు చేసేరా, లేదా నేను ఎర్నాటు చేస్తాను. డాక్టరు నీలాచలం నాకు మంచి ఫ్రండ్. ఇంకా నాలుగు రోజులు రెస్టు తీసుకుంటే బాగుంటుంది. కాగితం ఇవ్వండి ప్రాప్రయిటరు గారితో చెప్పి శలవు ఇప్పిస్తాను.

ని : (చాల సిగ్గుతో) డాక్టరు అవసరం లేదండీ. మీ దయకు చాల సంతోషం.

బా : అయితే మీ ఆస్పత్రికి కారణం!...మరేమీ అనుకోరుగకద! (ఘండేహంగా) అదిగాని పెగ్ నెస్సీయా!

ని : (సిగ్గుతో ఊరుకుంటుంది).

బా : (కొంచెం ఆవేశంతో) ఇకనేం! నేననుకున్నట్టే అయింది. అయినా భయపడనక్కర్లే. ఆ భారమంతా నాది. మీ రెంతమాత్రం సంకయించ నక్కర్లేదు. ఇదుగో...వినండి నా మనస్సులోని భావాల్ని ఇదివరకే మీకు తెలియజేసేను. మీ కభ్యంతరం లేకుంటే యీ క్షణంలో మిమ్మల్ని వివాహం చేసుకోవటానికి సిద్ధంగా వున్నాను.

ని : (గాభరాతో) బాబ్జీగారూ!

బా : (నిర్మలమాటకు అడ్డుకచ్చి మరికొంచెం ఆవేశంతో) మరేమీ అనకండి. నాకన్నీ తెలుసు. సంఘానికి నేను జంకే వాణ్ణికాను. మీరు ఊరి అంటే అన్ని ఏర్పాట్లు చేయిస్తాను...చూడండి నిర్మలగారూ మీరు తొందరపడి అమాయకంగా మరే ఇతరపనికి ప్రయత్నం చేయకండి. వ్యభిచారంయొక్క పరిణామాల్లో ఇదోటి. ఎంతోమంది కలకల్లాడే బిడ్డల్ని అల్లాసశీలపడేస్తారు. మీ భావి మీరాలోంచివుకోండి. నన్ను పెళ్లిచేసుకుంటే ఆ భారం అంతా నేను భరిస్తాను. మీలాంటి వాళ్లు వివాహం చేసుకుంటేనే మనసంఘం బాగుపడుతుంది.

ని : (కాంతంగా) ఓహో! మీరు. నన్ను పెళ్లిచేసుకుంటానంటారా! (వెంటుగా నవ్వుతుంది)

బా : (ఇంకా తొందరగా) నిజంగా అంతే నిర్మలా, నా మాట విను. మనకిద్దరికీ అఖండ సన్మానం జరుగుతుంది. లోకం హర్షిస్తుంది. సంఘంలో మనపేర్లు చిరస్థాయిగా వుంటాయి. ముఖ్యంగా బిడ్డ సంగతి ఆలోచించు.

ని : (బిగ్గరగా నవ్వుతుంది)

బా : ఆఁ. నవ్వుతున్నావా! నిర్మలా! అల్లాంటి వాటికి నువ్వెంత అలవాటు పడినా చూడు (మెల్లగా) నిర్మలా ఇది నువ్వు చాల సీరియస్ గా ఆలోచించవలసిన సంగతి. నువ్వు చెయ్యబోయే పనిలో ఏదైనా ప్రమాదం వస్తుందనుకో. నీవంటి సౌందర్యవతి రూపుమాసి పోవలసిందేనా. అమూల్యమైన బిడ్డని కాపాడాలన్న జాలి వహించవూ! (ఇంకా మెల్లగా) ఈ సంగతి ఇంకెవరికీ తెలియనియ్యకు. పెళ్లయ్యాక నావల్లే అయిందని చెప్పవచ్చును. అందువల్ల నీకూ నాకూ కూడ చెడుపేరు రాదు. ఊరి అను నిర్మలా.

ని : (మరింత బిగ్గరగా నవ్వుతుంది)

బా : (తొందరగా) నిర్మలా నువ్వు నేనన్నమాటల్ని పెడచెవిని పెడకుతున్నావు. మంచిదికాదు నుమా!

ని : (ఆపుకో లేనంతగా నవ్వుతూనే వుంటుంది)

బా : నీకు నామాటలు హాస్యంగా వున్నాయా (నిస్సహతో) నీలాంటి వాళ్లకు నే నేవిధంగా నచ్చచెప్పాలో తెలియటంలేదు. నామాటవిను నిర్మలా.

ని : (నవ్వు ఆపుకుంటూ) భేష్! బాగుంది (ప్రకాంతంగా) బాబ్జీ! నన్ను పెళ్లాడా అనుకుంటున్నారు కదూ మీరు.

బా : ముమ్మాటికి నిజం నిర్మలా! దానికి ఎన్ని అడ్డంకు లాబ్బినా లెక్కచెయ్యను.

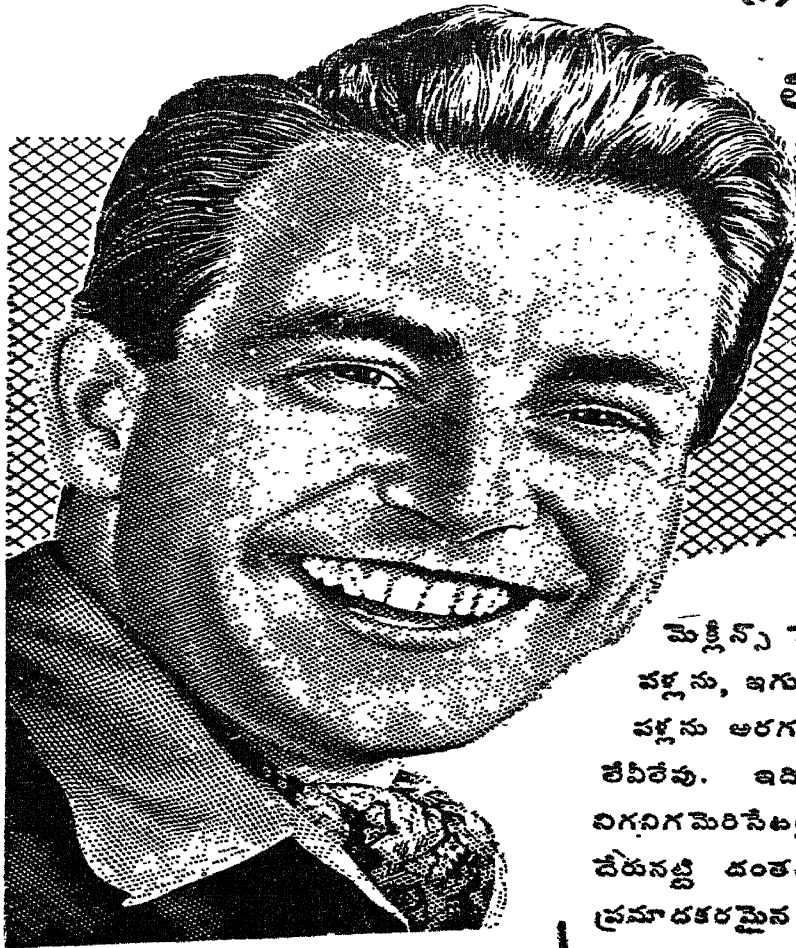
ని : సరే : బాబ్జీ అయితే నాతో రండి మట్లాడుదాం.

బా : ఇదిగో! నడు. (పక్కకుచూసి) ఓయి నీలాడ్రీ! ప్రాప్రయిటరుగారు వస్తే బయటకు పనిమీద వెళ్లనని చెప్పు.

(ఇద్దరూ వెళుతుండగా తెర.)

నేడు మీరు మెక్లీన్స్ తో పళ్లు

తోముకున్నారా?

“నా పళ్లు ముత్యాల
వలె మెరిసి పోతున్నవి
కనుక నేను ఎటూత్
వెస్టు సు వాడుతున్నాను
తెలియ పరచవలసియని
ఈవారం లో వేర్వేరు
ప్రకటనలు ముగియడం నీ
అడగియున్నారు ”

మెక్లీన్స్ పెరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టుతో మీ
వళ్లను, ఇగుళ్లను కాపాడుకొండి. దీనిలో
వళ్లను అరగదీసే ప్రమాదకరమైన వస్తువు
లేవీరేవు. ఇది అతిమృదువుగా మీ వళ్లను
విగనిగమెరిపేటట్లు కుట్రపరిచి, నోటిలోనియె
దేరునట్టి దంతక్షయానికి మూలకారణమైనట్టి
ప్రమాదకరమైన అక్షులను విరిచివేసి దంత
క్షయాన్ని నివారిస్తుంది. మెక్లీన్స్ పెరాక్సైడ్
టూత్ పేస్టు మిక్కిలి పరిశుభ్రమైనది, వాడు
నపుడు అక్షుడ మొనగుతుంది — అందుకే
ప్రపంచమంతా లక్షలకొలది ప్రజలు నిత్యం
రోజుకు రెండుసార్లు మెక్లీన్స్ తో వళ్లు
తోముకుంటారు.

నేడే మెక్లీన్స్ ను కావండి !

MTY-5 TEL

వ్యాపార విభాగము విరికి వ్రాయండి : - జె. యల్. మోరిసన్, నన్ అండ్ కోవ్స్ (ఇండియా)
లిమిటెడ్, మహారాష్ట్ర ఆంధ్రమునకు ఎదురుగా, వాల్తేన్ రోడ్, కొంభాయ 28.

బిదు

(నిర్మల ఇంటిముందు బాబ్బీ నిర్మలా ప్రవేశిస్తారు)

నిర్మల : (తలుపు తడుతూ) మంగాలూ! తలుపు తియ్యి.
మంగాలు : (లోనుండి) అమ్మ యిదిగో వస్తున్నా (తలుపు తీసి) ఏవఁమ్మ ఈ వేలింత వేగంగా వచ్చేసేరు.

ని : ఏం లేదు వెళ్లితప్పగా కాఫీ ఫలహారంచేసి తీసుకురా.
(బాబ్బీతో) రండి లోనికి (మంగాలుతో) ఆయన యింట్లోవున్నారా మంగాలూ!

మ : (నెల్లిపోతూ) ఇప్పుడే బయటనుంచి వచ్చేరమ్మ.

గోపాలం : (లోనించి వస్తూ) ఏం నిర్మలా త్వరగా వచ్చే కావ? వంట్లో ఏమీ బాధ లేదుగద! ఆదివారం పార్టీకి అన్ని ఏర్పాట్లూ చేసేను. నీ తరపున ఎవరవర్ని పిలవాలో ఎడ్రనులిచ్చేయి. హా... మరచాను. నిన్న తెచ్చిన 'నెక్లెస్' నీకు వచ్చిందా! లేకుంటే అది వాపసుచేసి ఇంకోటి తెస్తాను... మాటల సందట్లో మరచాను. ఈయనెవరో నేను తెలుసుకో వచ్చునా?

ని : ఈయన మాకంపెనీ మేనేజరుగారు. Mr. బాబ్బీ.

గో : చాల సంతోషం. నమస్కారం బాబ్బీగారు.
క్షేమమా!

బా : (అయోమయంగా) నిర్మలా... ఈయన...

ని : ఈయనే నండీ నాపతిదేవుడు Mr. గోపాలం, B.Sc. ఇన్స్పెక్టర్ బిజినెస్ చేస్తున్నారు. చాల మంచివారు. ఆదర్శ పురుషులు. (ధర్మతో నవ్వుతూ) విన్నారా! నన్ను బాబ్బీ మారెజ్ చేసుకుంటారట!

బా : (స్పష్టమై) న...నమస్తే Mr. గోపాలం (నిరాశతో) నిర్మలా...

ని : అఁ! Mr. బాబ్బీ తమింది ముందు వెనుకలు చూసు కోకుండా ముందంజ వేయబోకండి. మీరు సంస్కర్తలు కావటానికి ముందు చాలా నేర్పుకోవాలినుంది. ఎదటి వారిసంగతి పూర్తిగా తెలిసికోకుండా తెలివి తక్కు

వగా ఎన్నడూ మీ సంస్కరణాభావం ప్రయోగం చెయ్యకండి. (మరికొంచెం ఆవేశంతో) సంస్కర్తలట, సంస్కర్తలు. నాకు బదులు ఒక కురూపి వుంటే మీ సంస్కరణాభిలాష ఆమెపైన వుంటుందా! శ్రీ కాస్త చదువుకుని ముందుకువస్తే ఆమెను వ్యభిచారిణిగా తలచటమేనా! శ్రీ విద్యని ప్రోత్సహించే వాళ్లూ మీకే. చదువుకున్న శ్రీని తప్పుగా భావించే వాళ్లూ మీకే, కళ్లుతెరచి ఇకముందు జాగ్రత్తగా ప్రవర్తించాలని తెలుసుకోండి. నేను శలవులోవున్న నాలుగు రోజులూ మీ స్నేహితుడు నటేశం వచ్చేడా మీ షాపుకు. అవసరం వున్నా లేకపోయినా రోజుకోసారేనా నావద్దకు రావటం క్రొత్త చీరలేమైనా వచ్చాయా అని పలకరించటం అతని కలవాటు. మూర్ఖుడు.

గో : చాలు నిర్మలా సంగతి నాకు అర్థమయింది. ఆయన కూడ ఇప్పటికి తెలుసుకునే వుంటారు. ఇకనుండి ఆయన నిన్ను సోదరిగా భావిస్తారు లే. ఏం Mr. బాబ్బీ!

బా : చెల్లీ!

ని :

బా : నన్ను తమించమ్మ. తెలివితక్కువగా నే నవ్వు మాటలకు సిగ్గుపడుతున్నాను.

ని : అవన్నీ మరచిపో బాబ్బీ.

గో : నిర్మలా, ఇంటికి వచ్చిన పెద్ద మనిషిని గౌరవం చెయ్యక్కర్లా. లోనికి దయచేయండి బాబ్బీ. (నిర్మలతో) మంగాలును పిల్చి మంచి రిఫ్రెష్మెంట్ ఇప్పిస్తూ.

ని : ఆ ఏర్పాట్లు ముండే చేశాను.

మ : (లోనుండి) హాయిలో 'టే' సిద్ధం చేసేనండి.

గో : ఇంకేం నడవండి లోనికి.

(తెర)

(సమాప్తం)

అల్లుళ్ళ ఆ కలి

* “మృతాళిని” *

“ఈ దసరాకి మైసూరు వెడదామనుకొంటూ ఉండగా మీ ప్రేమపూర్వకమయిన జాబు చేరింది. మీ కార్డుచూచిన మరుక్షణంలో ప్రయాణాన్ని విరమించుకున్నానంటే మీరు నమ్మాలి. అయితే నా ప్రయాణాన్ని విరమించుకొనేందుకు ముఖ్యంగా రెండు కారణాలున్నాయి.

అందులో మొదటిది : నా సంసారపు ఖర్చుల విమిత్తమైన నేను చేసిన అప్పు నుమారు వెయ్యి రూపాయలవరకూ అయింది. అది తీర్చుటానికి మీరు చేసే సహాయం ఎంత ? ఎలా అయినా మీరు ఏడెనిమిదివందలు స్వర్ణబాటు చేస్తే తరువాయి మనం చూసుకోవచ్చు.

రెండోవిషయం : ఇకనుండి నేను ఉద్యోగం చేయదలచుకోలేదు. ప్రపంచయాత్ర చేయాలని సంకల్పించుకొన్నాను. అథమం ఆసేతుసీతాచలం అయినా తిరిగి రావాలని ఉన్నది. ఈ సందర్భంలో మీ అమ్మాయిని, మనవరాల్నీ మా యింటు ఉంచటంకంటే మీ యింటునే ఉంచటం శ్రేయస్కరం. ఈ ప్రయాణం ఖర్చులక్రింద నాలుగయిదు వందలు స్వర్ణవలసి ఉంటుంది. మొత్తంమీద పదిహేనువందలకు తక్కువ కాకుండా రొట్టెం మీవద్ద జాగర్రపెట్టి, నేనువచ్చిన మరుక్షణంలో, నేను అడగకుండా, అతిరహస్యంగా మీ అమ్మాయిద్వారా నాకు అందజేయాలి. మరువకండి. డబ్బుమాత్రం మరువకండి. నెలవు”

2

“మీరలానూ ఉత్తరం వ్రాస్తారనీ, పండక్కి మేమెలానూ రావాలనీ అనుకొంటూనే ఉన్నాం. మీ మనవడు ‘తాత’ ‘తాత’ అంటూనే ఉన్నాడు. తప్పకుండా వస్తాం. మీరు మాకు ఏం లోటు చేసారని రాకుండా ఉంటాం.

అయినా ఒక్క పొరపాటు చేసారు నుమండీ! మానాన్న శుద్ధలోభి అని మీకు తెలుసు. అత్తారింటికి వెడ్డానంటే మహారాజులా వెళ్ళమంటాడు. డబ్బడిగితే మొండిచెయ్యి తిప్పతాడు. ఈ సంగతి మీకు తెలియకుంటాను. తెలిసిఉంటే మీరు రాకపోకల ఖర్చులు M. O. ద్వారా పంపి ఉంచురు. ఇక్కణ్ణించి మాకు రానున్న యాత్రై రూపాయలూ, పోను యాత్రై రూపాయలూ కలిపి వందరూపాయలు ఫక్తు రైలుఖర్చులు. అక్కడికి అభిమానం పడలుకొని నెకండు క్లాసులో వస్తే, వందరూపాయలు దారి ఖర్చులయితే యింకో వంద పై ఖర్చవుతుందని మీకు తెలుసు. కనుక యింకా వండుగకి అయిదు రోజుల వ్యవధి ఉన్నది కనుక యిప్పుడే M. O. ద్వారా రెండు, మూడు వందలు పంపగోర్తాను. ఒకవేళ సాదా మనీఆర్డర్ ఆలస్యం అవుతుందంటే తెలిగ్రాం ద్వారా పంపండి. మరోలా భావించకండి. మీ అమ్మాయి, మనమదూ షేమం—ఉంటా”

3

“తమరు వ్రాసిన పిలుపు కార్డు చేరింది. తప్పకుండా రమ్మన్నార. ఏమీ అభ్యంతరంలేదు. కాని తమరు ఒక్క విషయం మరచిపోతున్నారు. గడచిన ఆగస్టులో నా పెల్లి అయింది. అప్పుడు ఆలకపానుపుమీద వాగ్దానం చేసిన ‘హంబర్ సైకిల్’ అండే ‘గ్రామోఫోన్’ ఇంతవరకూ తమరు కొని నాకు అంద జేయలేదు.

మీరు గౌరవస్థులనీ, మర్యాద కలవారనీ యింతవరకూ చూసాను. ఆగస్టు దాటింది. సెప్టెంబరు దాటింది. అక్టోబరు దాటునున్నది. గ్రామోఫోన్ ఆలస్యమయినా సైకిల్ త్వరగా యిస్తారనుకొన్నాను. మొన్న సెప్టెంబరు పరీక్షలకు ఎంత బాధపడ్డాను. దానవాయిపేటనుంచి చచ్చినట్టు కాలేజీవరకూ నడిచివచ్చాను. అలాఅయినా ఓ పేపరుకి

పైమకి అందుకోలేక పోయాను. మిగిలిన పేపర్లు ఎంత గొప్పగావ్రాసి ఏం లాభం? సెప్టెంబరుకి పడిన శ్రమంతా వృథా. మళ్ళీ మార్చికి వెళ్ళాలి. ఇంతకీ కారణం? మీరు సకాలానికి 'సైకిల్' అందచేయక పోవటం.

అందుచేత యీసారి పండుక్కి నేను వచ్చేటప్పటికి సైకిలు, గ్రామోఫోను సిద్ధం చేయించండి. పయిగా సెప్టెంబరులో పరీక్షపోయే కారణంగా నేను యింక యింటికి వెళ్ళదలచుకోలేదు. మార్చి పరీక్షలయ్యాక ఏకంగా నాభార్యతో మాయింటికి వెడతాను. కనుక అక్టోబరు, నవంబరు నెలలలో ముహూర్తంచూసి కార్యం చేయటం అవసరం.

పోగా, జనవరినుండి నేను కాకినాడలో ఉండి చదవదలుచుకొన్నాను. మా ఇద్దరికీ అయ్యేఖర్చుకూడా మీరే భరించాలి. ఈ విషయాలన్నీ నేను వచ్చేటప్పటికి సర్దుబాటు చేయనిపక్షంలో ఈ జన్మకు మీ అమ్మాయికి నాకూ ఏవిధమయిన సంబంధమూ ఉండదు. తాపీగా ఆలోచించుకొని, నా అభివృద్ధిని కోరుతూ నాకు తగిన ఏర్పాటులు చేయించండి. చిత్తగించవలెను—”

[అడపిల్లను కన్న తండ్రికి జరిగే యీ సన్మానాలు చేసే వాళ్ళందరూ కాలేజీ చదువులు చదివే వాళ్ళేననీ; భావి భారతదేశాన్ని ఆభ్యుదయ పథాన పురోగమింప జేసేవారనీ మనం మరచిపోకూడదు.]

బిడ్డల లివరు అండు స్ప్రీను వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ అమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లీవరు అండు స్ప్రీను వ్యాధులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండా గుణమిచ్చును. నా వైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరీక్షించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు ఔషధములుగూడ యిది వరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట వైవాటి నెల్ల విసర్జించి దీనినే మోచుగ వాడు చున్నాను. అమోఘముగ నిట్టి మహాఔషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లవారి వంశము స్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కావేరిపాకం.

వివరములకు :

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు & బ్రదర్లు,

నెం. 19, దక్షిణమాడావీధి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి :

నెం 7, సారంగపాణి కోవిల్,

తూర్పువీధి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి :

నెం 15, పుగకై పిల్ల వీధి,

తెప్పకోలం.

అన్ని మందుల పాపులలోను దొరకును.

కథ అడ్డం తిరిగింది

* “శ్రీ” *

రామదాసు ఒక చిత్రకారుడు. ఒక రోజున తన మేనత్త రాధమ్మగారి కూతురు మణి దగ్గరనుంచి, తన మేనత్తకు చాల జబ్బు చేసిందని, వాళ్లింట్లో చాల ఇబ్బందిగా ఉందని, ఒక ఉత్తరం వస్తుంది. దాసు ఆరోజు, విశ్వం అనే స్నేహితుడితో సినిమాకు వెళ్లి, అక్కడ నుండి తాను ఒంటరిగా సముద్రతీరానికి వెళ్తాడు. అప్పుడు తనకు తన పూర్వపు జీవితమంతా స్మృతి పథానికి వస్తుంది.

దాసుకి చిత్రకళమీద ఆసక్తి ఎక్కువ అవుతున్న కొలదీ, చదువుమీద శ్రద్ధ తగ్గిపోతూ ఉంటుంది. కనుక తన తండ్రి దాసుకి చదువు అబ్బటం లేదని చీవాట్లు పెడ్తాడు. దాసు, తన తండ్రి చీవాట్ల నుండి, తన సవతిత్లి అధికారము నుండి తప్పించుకొని, స్వేచ్ఛగా జీవించటం కోసం ముక్తేశ్వరంలో ఉన్న తన మేనత్తగారింటికి పారిపోతాడు. తను మేనత్తగారింట్లో, తన చిత్రకళను అభివృద్ధి చేసుకొంటాడు. కొంత కాలానికి దాసు, తను, చితికిపోయిన మేనత్తగారి సంసారానికి ఒక బరువని గ్రహించి, అచ్చటనుండి విశాఖపట్టణం వచ్చేస్తాడు. దాసు, దైవ వశాత్తూ “ప్రణయిని” అనే ఒక పత్రికకు, చిత్రకారునిగా ఎన్నుకొనబడ్డాడు. విశాఖపట్టణం లోనే, మహారాణి పేటలో, దాసు ఒక గది అద్దెకి తీసుకొని ఉంటాడు. కొంతకాలానికి ఎదురింటి రూములోనున్న కాలేజీ స్టూడెంటు విశ్వంతో పరిచయం కలుగుతుంది.

దాసు, మణి తనకు ఎందుకలా ఉత్తరం వ్రాసిందా అని ఆలోచిస్తూ ఉంటాడు.]

3

దాసు మర్నాడు ప్రాద్దుటే లేచి కాలకృత్యాలు తీర్చు కొని కాఫీ త్రాగేసరికి 8 గంటలయింది. ‘పోస్టాఫీసుకు వెళ్లి మనియార్డరు చేయాలి. ఎంత చేస్తే బాగుంటుందో’ అని ఆలోచనలో పడ్డాడు దాసు. ఇక్కడ దాసును గురించి మరికొంత తెల్పుకోవాలి.

మేనత్తగారిల్లు విడిచి వచ్చిన తరువాత ఈ 7, 8 సంవత్సరాలలోను దాసు చిత్రకారునిగా చాలా పేరు సంపాదించాడు. చాలా పత్రికలకు తన చిత్రాలు పంపుతూంటాడు. ఇంకా ఎంత మందో తన చిత్రాలు పంపమని కోరుతూంటారు. పెద్ద సంసార బాధ్యతేమీ లేనందున అతడు సంపా

దించుకొన్నదరినికి పుష్కలంగా సరిపోతూంటుంది. అప్పుడప్పుడు సినిమానికి, సిగరెట్ల ఖర్చు తప్ప ఆతని కెక్కువ యితర ఖర్చులు కూడా లేవు. అతడెప్పుడూ సామాన్యమైన పంచ, బెంగాలీ వస్త్ర ధరిస్తూంటాడు. భోజనం హోటలు నుండి తెప్పించు కుంటాడు. కాఫీ మాత్రం స్వపు వెలిగించుకొని తనకు తానే చేసి కొంటాడు.

దాసు ప్రస్తుతముంటున్న యింట్లో రెండు గదులు, వసారా, మధ్య చిన్న గచ్చవాకిలి, మల్లీ పెరటి వసారా, ఒకచిన్న కొట్టుగది ఉన్నాయి. అతడి మట్టుకది ఎక్కువే. కాని అంతకన్న చిన్న యిల్లు దొరక్క వేరేగది తీసికొని

కథ అడ్డం తిరిగింది

ఉండడం యిట్టం లేక, ఆ యిల్లంతా తన క్రిందే ఉంచేసు కున్నాడు.

దాసు యిల్లెప్పుడూ పరిశుభ్రంగా ఉంటుంది. సామాను లన్నీ చక్కగా అమర్చబడి ఉంటాయి. ఆతని గదిలో, ఆతడు వేసినవి, మరొకొందరు యితర చిత్రకారుల చిత్రాలతో అలంకరింపబడి ఉంటుంది. ఒక ప్రక్క నొక ఈజీ ఛెయిరు, రెండు కర్ర మర్చీలు, ఒక పేబిలు ఉంటాయి. పేబిలు మీద రంగులపెట్టె, మంచె వగైరా సామాను లుంటాయి. మరొక ప్రక్క బీరువాలో ఖరీదయిన అనేక పెద్ద పెద్ద గ్రంథాలుంటాయి.

చిన్నతనంలో తండ్రి తనను చదువుకోమని ఎంత ప్రోత్సహించినా దాసు వినిపించుకోలేదు. కాని పెద్ద వాడయినాక ప్రతి వ్యక్తికీ సాహిత్యంలో కూడా కొంత ప్రవేశముండాలి అనే విషయం గ్రహించేడు. అప్పటినుండి ఆతడు ఎన్నో తెలుగు, ఇంగ్లీషు గ్రంథాలు చదవడం మొదలు పెట్టాడు. తాను మొదట్లో సంపాదించిన డబ్బులో చాలా భాగం మెల్లీ, బైరన్ మొదలగు రచయితల గ్రంథాలకి ఖర్చు పెట్టాడు. త్వరలోనే సాహిత్యంలో తన కున్న కొద్ది జ్ఞానాన్ని వృద్ధి చేసికొన్నాడు.

దాసు కిప్పుడు సాహిత్య లోకంలో తెలియని విషయం లేదు. తెలుగు, ఇంగ్లీషులలోని గొప్పగొప్ప రచనలన్నీ ఆతడు చదివినవే. సాహిత్యం కళకు ఎంత సన్నిహితమైనదో, కళలేని సాహిత్యం ఎంత చప్పగా ఉంటుందో ఆతడు చర్చిస్తూంటాడు. కళాజగత్తులో ఆధునిక రచనలకూ పూర్వ రచనలకూ ఉండే స్థాన భేదాన్ని గూర్చి తర్కిస్తూంటాడు.

అయితే ఆతనికి రష్యాలో విప్లవ దినాల్లో కళ ఎంత సన్నగిల్లి పోయిందో తెలుసు. కాని ప్రస్తుత రాజకీయ పరిస్థితు లేమిటో తెలియవు. రాజకీయ వేత్తలు, మత ప్రవక్తలు కళను ఎంత కర్కశంగా నరికివేశారో అని విచారిస్తాడు. కాని దేశంలో కరువు ఎందుకు వచ్చింది అని అలోచించడు. హద్దుని కాలంలో కావ్య జగత్తులో కళకెంత ఉత్కృష్ట స్థానం లభించినదీ, ఆధునిక యుగంలో కళా

ప్రాముఖ్యత ఎంత పడిపోయినదీ చెప్పగలడు. కాని కన్పూరితా గాంధీ ఎప్పుడు చనిపోయిందో, గాడ్సే మరణ ఫలితమేమైనదీ అక్కర లేదతనకి. ఇచ్చెక్ నాటకాలు కేవలం ప్రబోధ సాధనములనీ, అందులో కళ పూర్తిగా క్రింది మెట్టుకు దిగిపోయిందనీ, బెర్నార్డ్ షా నాటకాలు పూర్తిగా నీతి బోధకాలనీ, కళను ఉత్తమాదర్శంగా పెట్టుకొని సాహిత్యం వాసనలేని పూవు వంటిదనీ అంటూంటాడు.

ఆతడెప్పుడూ వార్తా పత్రికలకు డబ్బు వృధా చెయ్యడు. కాని కొన్ని పక్షపత్రికలకు మాత్రం సాహిత్యం, కళ చేతులు కలిపి సాగినాడు దేశ సంస్కృతికి, దేశాభ్యున్నతికి ఎంత తోడ్పడగలవో వివరిస్తూ ఉపన్యాస ధోరణిలో వ్యాసాలు వ్రాస్తూంటాడు.

దాసుకి ఊరిలో పత్రికాధిపతులు తప్ప పరిచయస్థులని చెప్పకోదగ్గవారు బహు తక్కువ. స్నేహితుడని చెప్పకో దగ్గవాడొక్క విశ్వం మాత్రమే. తాత్కాలికంగా పరిచయ మైనది—సరే పరిచయంగా ఉండొచ్చు—అంతేకాని ఒకరి పరిచయం కొరకు ప్రాకులాడే మనిషి మాత్రం కాదు దాసు. ప్రపంచంలో ఎవ్వరినీ లక్ష్యపెట్టనివారిలో ఆతడొకడు. 'పోయిన వస్తువుకొరకు విచారించడం బుద్ధి తక్కువ. దొరకైన వస్తువును పోగొట్టుకునేంత నిర్భాగ్యు డింకొకడుండడు—అందని వస్తువు కొరకు అర్రలు సాచడం అవివేకం' అంటుందతని మతం. దాని కనుగుణంగానే ఉంటుందతని ప్రవర్తనకూడా.

“ప్రస్తుతమొక రూ 30 లు మనియార్డరు చేస్తాను. అకసర మయితే మళ్లీ వ్రాయమని వ్రాస్తాను” అని కుంటూ పోస్టాఫీసుకు బయలుదేరాడు దాసు.

4

ఆ దినం ఆదివారం. ఆకాశమంతా దట్టంగా మబ్బువేసి ఉంది. దాసు వీధి కిటికీలో కూర్చుని మేఘవృతమైన ఆకాశాన్ని తిలకిస్తున్నాడు. క్రమంగా ఆకాశం నల్ల బడింది. పెద్ద వర్షం ప్రారంభమయింది. దాసు సిగరెట్టు ముట్టించాడు. చెదరిన నీటి తరంగాల్లాగ ఆతని మెదడులో ఎన్నో ఆలోచనలు పరుగులెడుతున్నాయి.

కథ అడ్డం తిరిగింది

ఇంతలో వీధిలో బండి చప్పుడయింది. దాను యింటి నుండు ఒక జట్కాబండి అగింది. బండివాడు వచ్చి 'బాబూ రామదాను గారంట, వారి యిల్లు ఇదేనా?' అన్నాడు. 'అవును—ఎందుకు?' అన్నాడు దాను ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ—'ఎవరో అమ్మగారు వచ్చారు' అంటూ బండివాడు—'అమ్మా! దిగండి ఈ యిల్లే' అన్నాడు. బండిలోనుండి చాలావరకు తడిసిన వస్త్రాలతో 18 సంల యువతి దిగింది. బండివాడు ఒక పెట్టి, పరుపు గోసెసంచితో కొన్ని సామానులు తీసి లోపల పెట్టి, అద్దె పుచ్చుకొని వెళ్లిపోయాడు.

దాను ఆమెను చూసి ఒక్కసారి నిర్ఘాంత పోయాడు. చక్కని విగ్రహం, సంస్కారం లేని జుట్టు—మూసిన తెల్ల నీర—వంటి నేవిధమైన అలంకారాలు లేని ఆ అపరిచిత వ్యక్తి ఎవరా! అని దాను విస్తుపోయి చూస్తున్నాడు.

ఆమెలోపలికి వస్తూనే 'జ్ఞాపక మున్నానా బావా?' అన్నది.

'ఎవరు మణీ!' అన్నాడు మరింత ఆశ్చర్యంగా—

ఆమె ప్రస్తుత వేషం, అనుకోకుండా హఠాత్తుగా ఇలా రావడం అన్నీ ఒక్కసారి గాభరా పెట్టాయి. కొంత సేపటివరకు అతడు తనను తాను సంబాలించుకోలేక పోయాడు.

'అమ్మ తేమమా!' అన్నాడు కొంతసేపటికి.

'అమ్మ చనిపోయి 14వ దినం. నీ డబ్బు అందేసరికే ఆమె చనిపోయింది. కాని నువ్వు పంపిన డబ్బు చాలా అవసరమయిన సమయంలో అందింది.'

ఆమె కళ్లంట నీళ్లు బొటబొటా రాలున్నాయి. దానుకి అంతా అయోమయంగా ఉంది. ఆమె నెలా ఓదార్చాలో తెలియలేదు.

కాని కొంతసేపటికి ఆమె కళ్లు తుడుచుకొని 'అమ్మ నిను గురించి చాలా అనుకుంది.—నువ్వు మా యింటినుండి వెళ్లిపోయిన కొన్ని దినాలనుండే నిన్ను చూడాలనుంది అనుకునేది. ఆ తరువాత నన్ను నీకిచ్చి వెళ్లిచేయాలనే ఉద్దేశ్యంకూడా ఉండేది. కాని నీ వెళ్ళుకున్నావో కూడా

తెలియలేదు మాకు. ఎవరో నువ్వు కలకత్తా వెళ్ళవని చెప్పేరు. చాలాకాలం నీ ఉనికిని తెలుసుకుందామని ప్రయత్నించి చివరికి నీ పత్తా తెలియక 2 సంల క్రితం నాకు వెళ్లిచేసింది. నా వెళ్లినాటికే మా ఆయనకి వయస్సు మీరింది. వెళ్ళవగానే మా ఆయన నన్ను తీసుకు వెళ్ళాలనుకున్నారు. కాని అమ్మకు అప్పటికే కొంచెం సుస్తీగా ఉంది. 'నాకు వంట్లో బాగుండలేదు. కొంచెం నెమ్మదించాక పిల్లను దిగ బెడ్డాను, అన్నదమ్మ. కాని మరి రెండు నెలలకే మా ఆయన చనిపోయారు. ఆ తరువాత అమ్మకు జబ్బు క్రమంగా హెచ్చయింది. కొలది దినాలక్రితమే నీవు ఇక్కడున్నావని తెలిసి నీ కుత్తరం వ్రాసేను. కాని నీకు ఒకసారివచ్చి అమ్మను చూచేందుకు దయలేక పోయింది. ఆమె చనిపోయేముందు కూడా నిన్ను తల్చుకుంటూ చనిపోయింది... నేను యిష్టముంటే మా అత్తవారింటికి వెళ్ళవచ్చును. అక్కడ మా మరుదులున్నారు. నన్ను బాగానే చూస్తారనుకుంటాను. ఒకటి రెండుసార్లు రమ్మనమని ఉత్తరాలు వ్రాశారుకూడా. కాని నాకు వెళ్ళాలని లేదు. అందుకని యిక్కడకు వచ్చేశాను.'

ఆమెను ప్రశ్నించకుండానే చెప్పిన ఈ చరిత్రంతా విని దానుకు ఏమనాలో తెలియలేదు. అతడలాగే ఆమె ముఖం లోకి చూస్తున్నాడు.

ఆమె మళ్ళీ అందుకుని—'బావా! ఒకవేళ లోకం ఏమైనా అనుకుంటుందేమో అనేభయం ఉంటే చెప్పు. నువ్వు చాలాకాలంక్రితమే లోకానికి వెరవనని యింటి నుండి వచ్చేశావు. నీవు పొమ్మన్నా కూడా యిక్కడ భీష్మించుకుని కూర్చోను. కాని పొమ్మంటావనే భయం లేదు.' అన్నది.

దాను దానికికూడా ఏమీ జవాబు చెప్పలేదు.

'నాకు పొట్టగడవక నీ దగ్గరకు రాలేదు. మా అమ్మ తన పేరనున్న నాలుగు ఎకరాలలో ఒక ఎకరం మాత్రమే అమ్మి పెండిచేసింది నాకు. మిగిలిన రెండు ఎకరాలమీద వచ్చే కొద్ది ఆదాయంతో నా పొట్టగడవకపోదు. కాని నీ దగ్గరకి వచ్చేయాలని బుద్ధిపుట్టి వచ్చేశాను. నీవైనా యిక్కడ ఏం సుఖపడుతున్నావని—సత్రంభోజనం మతంనిద్ర. ఇకమీద

కథ అర్థం తిరిగింది

నీకాబాధలేదు. ఇంట్లోనున్న నాలుగు పాత్రలు తెచ్చేశాను. కావలసిన సామగ్రి కొని పడేస్తే ఇంత వండిపెడతాను. ఇంతకన్న నేనేం చెప్పలేను.' అంటూ మరి జవాబు కొరకైనా చూడకుండా ఆమె తన పెట్టెలోని పొడిచీర ఒకటి తీసికొని బట్టలు మార్చుకుందుకు కాబోలు పెరటింటి లోనికి వెళ్లింది.

దాను ఆమె వెళ్లగానే గట్టిగా సిగరెట్టుపీల్చి 'ఊ' అని పొగవదుల్తా నిట్టూర్చాడు.

వర్షం కొంచెం వెలిసింది. కాని చిన్నజల్లు మాత్రం పడు తూంది. గాలి బాగా పీస్తూండేమో కిటికీలోంచి వాన తుంచరులు దాను ముఖమిదిర పడున్నాయి. అతడలాగే ఒక్కడుగైనా కదలకుండా నిల్చున్నాడు—పగిలిపోయిన గాజుపెంకుల్లాగ అతని మెడడులో ఎన్నోభావాలు మెరసి అదృశ్యమౌతున్నాయి.

ఇంతలో మణి బట్టలు మార్చుకొని తడిసిన జుట్టును ఒక చింకి గుడ్డతో తుడుచుకుంటూవచ్చి 'జల్లు కొడుతున్నట్లుంది అక్కడే నిల్చున్నావేం?' అన్నది.

'అబ్బే వర్షం వెలిసి పోయింది. సరే ఇవ్వాళకి హోటలు నుండి భోజనం తెప్పిస్తాను. రేపు కావలసిన సామగ్రిగ్రామిటో చెప్పితే తెప్పిస్తాను. నేనలా బయటికి వెళ్లివస్తాను పనుంది. లోపల గడియేవేసుకో' అని గొడుగు తీసికొని బయటికి వెళ్లాడు.

5

మణివచ్చి రెండు నెలలయింది. ఇప్పుడు దాను కింటి గాడవేమీ అక్కరలేదు. వేళకి భోజనం కాఫీ వగైరాలను మణి సిద్ధంచేసి పెడుతుంది. అతడికి లోచినంత నేపు బొమ్మలు గీసుకుంటూనో, పుస్తకాలు చదువు కుంటూనో కూర్చుంటాడు. లేదా బయటి కెక్కడికైనా వెళతాడు. రాత్రి మాత్రం 10 గంటలలోపునే యింటికి వస్తాడు. అతడు తన గదిలో నిద్రపోతాడు. ఆమె పెరటి వసారాలోనో, గదిలోనో నిద్రపోతుంది. అతడు ఉదయాన్నే బజారు వైపుకు వెళ్లేటప్పుడు ఇంట్లోకి కావలసిన సామగ్రి ఏమున్నా ఆమె చెప్తూంటుంది.

దానుకు యిప్పుడేప్పుడే ఒక విధమైన సంసారిక జీవితపు రుచి తెలుస్తున్నట్లుయింది. కాని ఒక్కొక్కప్పుడు మాత్రం తనకు అనవసరమైన బాధ్యత నోకదానిని నెత్తిమీద రద్దుకున్నట్లు బాధపడతాడు. నిజానికి మణి తనకు కావలసిన విధంగా ప్రవర్తించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. అతడి రుచుల కనుగుణంగానే వర్తిస్తుంది. అయినా ఒక్కొక్క నాడతడు చాలా చిరాకు పడతాడు.

మణి వచ్చినప్పటికీ విశ్వం నెలవుల కింటికి వెళ్లాడు. అతడు 15 దినముల క్రిందటే వచ్చేడు. వచ్చిననాడే దాను యింటికి వచ్చాడు. అప్పుడే మణిని గూర్చి దాను పరిచయం చేశాడు. ఈ కొద్ది దినములలోనే అతడు మణితో చాలా చనువుగా మాట్లాడటం మొదలు పెట్టాడు. మణి మొదట్లో భయపడినా క్రమంగా ఆమెకూడా బాగా మాట్లాడటం నేర్చుకుంది. అప్పుడప్పుడు దాను యింట్లో లేకపోయినా విశ్వం వచ్చి మణితో 'హక్కు' వేసి వెళు తూండటం మామూలయింది.

ఆ దినం సాయంత్రం 4 గంటలకే దాను కాఫీ త్రాగి బయటికి వెళ్లాడు. మణి అప్పుడే కత్తిపీట ముందువేసుకొని వంకాయలు తరుగుతూంది.

'దాను లేడా!' అంటూ వచ్చాడు విశ్వం.

'లేడు. ఇప్పుడే బయటికి వెళ్లాడు.' అన్నది మణి.

'అప్పుడే వంట ప్రయత్నమే. ఏం ఈమధ్య దానుకు ఆకలి ఎక్కువయిందా?'

'అబ్బే! ఏ పదిగంటలతో వచ్చి ఆ చల్లారిన మెతుకులు కాని తినడు. కాని త్వరగా వంటముగిస్తే తీరుబడిగా కూర్చో వచ్చుగా.'

'అవును కాని! ఎన్నోసార్లు అడుగు దామనుకున్నాను. నువ్వలా తీరుబడిగా కూర్చోక పోతే ఏమైనా పుస్తకాలు చదువరాదా?'

'నాకు మీలా చదువు వస్తేగా పెద్దపెద్ద పుస్తకాలు చదువడానికి. ఏవో మా పుస్తకాలు చదువుతూంటాను.'

'మీ పుస్తకాలంటే లంకాయాగం, కుకలవ కథానా? నీ కింత చిన్న వయస్సులో అర్థంలేని ఈ వైరాగ్యమేమిటి.

కథ అర్థం తిరిగింది

ఇప్పుడు ముసలమ్మలు కూడా ఆ రకపు పుస్తకాలు చదవటం మానివేశారు తెలుసా? పత్రికల కథలు చదివినంత మాత్రాన సంస్కారమేలా వస్తుంది. సంస్కారం కావాలంటే సంఘ పరిస్థితి తెలుసుకోవాలి. దానికి నవలలు, సినిమాలు ఉత్తమ సాధనాలు' అన్నాడు అతడిమన్న విజ్ఞానమంతా ఒక్కసారి వెళ్లగక్కేస్తేనే తీవితో.

“ ఏమో సంస్కారమంటే నాకు సరిగా అర్థం తెలియదుకాని, బావ అప్పుడప్పుడు చెప్తూంటాడు. సంస్కారమంటే వికాల దృష్టికల్గి ఉండడమని, దానిని నేర్చుకుందుకు ప్రపంచాన్ని సరిగ్గా గమనించడం అర్థంచేసి కొనడం సాధనాలని.” అన్నాడు.

‘అబ్బో! మీ బావ ఇంత మాత్రం పాఠంకూడా నేర్పాడా ఏం. అతడనినది నిజమే కావచ్చు కాని ప్రపంచమనేది ఒక గదిలో కూర్చోని గమనించ దగ్గత చిన్నది కాదు. అందుకని ప్రపంచాన్ని నూత్నంగా చిత్రింపగల సాధనాలు చూసుకోవాలి. అట్టివాటిలో పుస్తకాలు, సినిమాలు అందుబాటులో ఉన్నాయి. ఇంకా మీ బావ నిన్నెప్పుడు సినిమాకైనా తీసికెళ్లడేం. పాపం ఇంట్లో ఒక్కరైవు ఉంటే ఏం తోస్తుంది?’

“సినిమాలు చూస్తే పాడయి పోతారని అమ్మ చెప్పేది. వారం దినముల క్రిందట ప్రక్కంటి వాళ్ల రుక్మిణి సినిమాకు వెళుతూ నన్ను కూడా రమ్మన్నది. బావకూడా వెళ్లమన్నాడు. కాని నేనే వెళ్లలేదు.”

విశ్వం ఒక్కసారి గట్టిగా నవ్వాడు ‘నీ అమాయకత్వాని కేమనాలో తెలియదు. ఎన్నో పుస్తకాలు చదివాను. విజ్ఞాన వంతుడనని విద్రవీగుతాడే మీ బావ. నిన్నా పరిస్థితిలో ఉంచినందుకు సిగ్గుపడడూ. తన చెప్పు చేతలలో ఉన్న ఒక వ్యక్తిని సంస్కరించలేకపోతే ఇంకెందుకతని విజ్ఞానం!’ అన్నాడు.

“అవును అలాగ చేయలేక పోవడం శోచనీయమే— కాని సంస్కరించగల వ్యక్తి ఉన్నాడు నేను గర్వపడతాను,” అన్నాడు ఆప్పుడే వచ్చిన దాను ముఖాన్ని పట్టిన చెమట తుడుచుకుంటూ.

విశ్వం త్రుళ్లిపడి వెనకకు తిరిగి ‘వచ్చేనేవుటోయి! ఇదేమిటి ఇవ్వాలి యింత త్వరగా బయటికి వెళ్లావు?’ అన్నాడు.

“ఆ! వెళ్లవలసి వచ్చింది—నే నీ మధ్య ఒక పత్రిక పెడదామనుకుంటున్నాను. కేవలం చిత్రరచన మీద— సంఘంలో చిత్రకళకు ఎలాంటి స్థానముండవలసిందీ, చిత్రకళకు సంస్కృతితో ఎంత సన్నిహితత్వం ఉన్నదీ చర్చించే వ్యాసాలతో ఒక మాస పత్రిక నడిపించాలనుకుంటున్నాను. దాని విషయమై కొందరు పెద్ద మనుష్యులతో మాట్లాడా లని వెళ్లేను.”

‘ఏమిటోయి! చిత్రకళకీ సంస్కరణలే ముడి పెట్టు న్నావు! అయితే సౌందర్యోపాసకులంతా సంస్కారులే అంటావా?’

“దేవుని కొల్పోవారంతా నిజమైన భక్తులేనా? అలాగే సౌందర్యోపాసకులంతా సంస్కారులనలేను. నిజమైన సౌందర్యోపాసన తప్పకుండా సంస్కారాన్నిస్తుంది. సౌందర్యోపాసనంటే కేవలం రూప సౌందర్యోపాసన అనీ, ఆ సౌందర్యోపాసన కామత్పన్నకు ఒక అనుభూతి అనీ, అనుకునే వారికి సంస్కారమంటే ఏమిటో చెప్పడం చాలా కష్టం. ప్రకృతిలో సౌందర్యమనేది ఆకార, సూర్య, క్రియా రూపములలో ఏ ఒక రూపములోనైనా గోచరిస్తుంది. దానిని రకరకాల పోలించవచ్చు. ప్రతి వస్తువు లోను అంతర్భూతమైఉన్న సౌందర్యాన్ని పట్టి వెదికి దానికి విలువ నివ్వటమే నిజమైన సంస్కారం—”

‘ఒక పత్రిక ద్వారా ప్రజా సమాహానికే సంస్కారమంటే ఏమిటో తెలియచేయాలనే పెద్ద ఆశయాలు కలవాడివి, నీ యింట్లోనే ఉన్న ఒక సంస్కార విహీనను ఎందుకు దారిలో పెట్టారా?’

“నేను పత్రిక పెట్టానంటే అదికేవలం నా అభిప్రాయాలను అందుకొని యితర రచయితల అభిప్రాయాలను వ్యక్తం చేయడానికేకాని, ప్రజా సమాహాన్ని ఒక్కసారి రెచ్చగొట్టిగాని, నా అదుపాజ్ఞలలో పెట్టిగాని సంస్కరిద్దామనే అభిప్రాయం కాదు. పత్రిక చదివి దానిలోని సత్యానికి

విలువ నివ్వగల మనిషి క్రమంగా దాన్ని ఆదరిస్తాడు. అప్పుడు తననుతానే సంస్కరించుకొగలడు. ఇంతకీ మణిలో సంస్కారం లేదని నీ అభిప్రాయం. కాని ఆమెలో నీ వసువున్న కంటే ఎక్కువ సంస్కారమే ఉంది. అయితే ఆమె సినిమాలకి వెళ్లదు—కొవ్వలివారి నవలలు చదవదు. అదే ఆమెకు సంస్కారం లేని లోపం. సరేలే ఇంతకీ నా అభిప్రాయాలకు ప్రాముఖ్యతనిచ్చి వాదించే స్వభావం కాదు నాది. నీవన్నట్లు ఒక వ్యక్తిని సంస్కరించడం నాకు చాతకాక పోవచ్చు. కాని నీ వెందుకు చేయ రాదాపని?” అన్నాడు దాసు.

విశ్వం కళ్లలో ఒక్క మెరపు మెరసి నట్లయింది. ‘తప్పుకుండా ఆమెను ఇంతకన్న మంచి త్రోవలో పెట్టాలనే ఉద్దేశం ఉన్నది నాకు—కాని.....ఆమెపై ఆ మాత్రం స్వాతంత్ర్యం చూపడంలో నీ అభ్యంతరమేమీ ఉండదా?’ అన్నాడు.

దాసు ఒక చిన్న నవ్వు నవ్వి—“ప్రపంచంలోని ప్రతి వ్యక్తికీ వ్యక్తిగత స్వాతంత్ర్యం ఉండాలంటాను నేను—ఒక వ్యక్తికి ఇంకొక వ్యక్తి పాతంచెప్పి సంస్కరించగలడను నమ్మకం లేదు నాకు—ఒక వేళ అలాగ జరిగినా దానిలో స్వలాభం యిమిడి ఉంటుంది. కాని ఆమెపై ఎవ్వరికైనా ఏమాత్రమైనా స్వాతంత్ర్యం ఉన్నదని నే నను కొన్నాడు, నా కామెపై ఎంత అధికారముందో నీకూ అంతే ఉందని చెప్పగలను. ఇంతకీ మణిని నేనెన్నడు అదు పాళ్లలో పెట్టి దలచుకోలేదు—” అంటూ తువ్వలు తీసికొని పెరట్లోకి వెళ్లాడు దాసు.

అంతకు ముందే వారి సంభాషణతో నాకేమీ అవసరం లేదను మన్నట్లు తరిగిన కూరతో వంటింటిలోనికి వెళ్ళి పోయింది మణి.

విశ్వం ‘నేను వెళ్తున్నానోయి!’ అంటూ లేచి వెళ్లాడు.

* * *

ఆరోజు దాసు భోజనం చేస్తున్నప్పుడు వడ్డిస్తూ— ‘బావా! విశ్వం ఏమిటేమిటో చెబుతూంటాడు. నాకు చదువు లేదట. తెలివి తేటలు ఉన్నాయట, కాని అవి విని యోగించుకునే సంస్కారం లేదట—అందుకని నేను పుస్తకాలు చదవాలట—ఇంకా ఏమిటేమిటో చెబుతాడు. అవన్నీ నిజమేనంటావా?’ అన్నది ఆమాయకంగా చూస్తూ మణి.

దాసు ఆమె ముఖం వైపు చూడకుండానే—“ఇలాంటి విషయాలు ఒకరి అభిప్రాయాల ననుసరించి ప్రవర్తించేవి కావు మణీ! ప్రపంచాన్ని చూస్తూ అందు కనుగుణంగా నీ బుద్ధికి తోచిన రీతిని విషయ సమన్వయం చేసికోవాలి— విశ్వానికి నచ్చినవి కొన్ని విషయాలుంటాయి. అవి నాకు నచ్చక పోవచ్చు—నాకు యిష్టమైనవి అతని కిష్టమం దవు—అందుచేత నీకిష్టమైన వానినే నువ్వుచరించాలి” అన్నాడు.

‘కాని నాకేమీ ఆలోచనలే రావు కదా! అలాంటప్పుడు ఎలాగ ఆచరిస్తాను?’ అన్నదామె మజ్జిగ పోస్తూ!

“నీ కాలోచనలు రాకపోతే యింకొకరు చెప్పిన విషయాలు ఎంతవరకు ఆచరణీయములు అని ఆలోచించడం నేర్చుకో—క్రమంగా నీ అంతట నీవే ఆలోచించడం కూడా అలవాటవుతుంది.”

‘ఏమో! ఒక్కొక్కప్పుడు నాకు విశ్వం ఎంతో మంచి వాడనిపిస్తుంది. మరొకప్పుడు అతనితో మాట్లాడటమే ఏదో పాపం చేసినట్లునుపిస్తుంది. అతడు మనింటికి రాకుండా ఉంటేనే బాగుండును!’ అన్నది కొంచెం విసుగుగా—

“అట్టే! అతడి దగ్గర నీవు భయపడవలసిన అవసరమేమీ లేదు. అతడు చాలవరకూ మంచివాడే—” అన్నాడు భోజనం ముగించి లేస్తూ—

[ఇంకావుంది]

క డు పు త్రి వి

* శ్రీ ఇసుకపల్లి లక్ష్మీనరసింహశాస్త్రి *

“బస్తీలో వుద్యోగం. ఎన్నాళ్లు హోటల్లోపడి అఘోరిస్తాడు. పూటకూళ్ల తిండి పడుతుందా చేస్తుందా! పెళ్లంటూ చేస్తే ఆ యిబ్బంది తీరిపోతుంది అని, యెవరూ పిల్లనిచ్చే వాళ్లు లేకపోలే, మా అన్నయ్యను బ్రతిమాలి మేనరికంచేశా. ఇప్పటిరోజుల్లో యకరం వుండగానే రెండువేలు యిస్తావా అని అడగటానికి. పదెకరాలున్నా, మావాడి పెళ్లినిగురించి దిగులేపడ్డాము. ఆ రోజులు అవి. క్రొత్తగా కావరం. ఏం నెలగపెటతారో బస్తీలో అని, మా ముసలమ్మని బ్రతిమాలి అక్కడకు పంపించా. ఇట్టే వారం గడిచిందోలేదో ముసలమ్మకు జబ్బుగావుందని కబురు. అప్పటికప్పుడు నురుగులు కక్కుతుంటూ వెళ్లాను. నేను వెళ్లేటప్పటికి, కొడలమ్మ మంచంమీద పడుకుంది. ఆ రాత్రినుంచే జ్వరమట. ముసలమ్మ మూలుగుతూ ఓ మూలపడుకుంది. అబ్బాయి అక్కినుకు వెళ్లాడు. పిలుస్తే పలికే దిక్కులేదు. తల్లి అన్నతర్వాత తప్పుతుందా! వాడు యివ్వాలి నువ్వేమిచేశావు అని అడిగాడు. గాని! వుపచారంచేస్తూ వారంరోజులు గడిపా. ముసలమ్మకు కొంచెం వోషిక వచ్చిందికదా అని యిట్టేయింటికి వస్తే, వెంటనే టెలిగ్రాం ముసలమ్మ చచ్చిందని. మళ్లీ ఆ బండిలోనే వెళ్లా. ఎవరికోసం! అంత చెయ్యబట్టే యివ్వాలి యిట్లా అంటున్నాడు. ఇన్నివిధాల కష్టపడ్డా నమ్మ, నాకు యింకెవరున్నారు ఈ కొడుకు కోడలే గదా! ఇంత చేశానే తల్లి అనే విశ్వాసం వాడికి కించిత్తయినా వుందీ! ఇంతకీ యింత మమకారం నెత్తి అణిచింది. ఇప్పుడు నేను చిల్లిగవ్వకు పనికిరాకుండా వున్నాను. వాడెంతంటే అంత. వాడేది చెప్పితే అది. తనకు మంచిచెప్పాననే ధ్యాస లేకపోలే! వారు పోయేనాటికి రాజశేఖరం నాలుగు నెలల వాడు. అప్పటినుంచి మొగుడు పోయాడనే దుఃఖంలో యెన్ని కష్టాలుపడ్డానో, యెంత చాకిరిచేశానో భగవంతుడి కెరిక. కొంతకాకపోతే కొంతైనా ఆ దుర్గమ్మకు తెలుసు. ఈ నాటికి మనుమలు మనమరాళ్లు అంటూ యేర్పడ్డ తర్వాత, నేను దమ్మిడికి పనికిరాకుండా పోయాను. వచ్చినకష్టము

రానేవచ్చింది. ఇప్పుడు వీళ్లని చూసన్నా సంతోషిద్దామనుకుంటే యిట్లా తయారయ్యాడు” అంటూ తన గోడంతా చెప్పుకుంది కామమ్మ ప్రక్కయింటావిడతో.

ఇంతలో పారిజాత గబగబ పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చింది బల్లీనుంచి. ఆ రావటంలో యెదురుదెబ్బ తగిలి ముందుకు పడింది. కొంచెం నెత్తురుకూడ వచ్చింది. “అమ్మా! ఎంత దెబ్బతగిలిందే” అంటూ కామమ్మ గబగబ మనమరాలిని లేపదీసి వల్లోకి తీసుకుంది. అప్పుడే అక్కినునుంచి వచ్చిన రాజశేఖరం ముఖం చిటచిట లాడించుకుంటూ యింట్లోకి వచ్చాడు. తల్లిదగ్గరవున్న పారిజాతను వక్కలాగులాగి, “నీ మూలానే యిది యింతపాటుపడింది. శుభద్రను బల్లీకి వెళ్లసేకండా చేశావు. కొంపకి అనిష్టంగావుంది. నా యింట్లో వుండక యెక్కడికేనా లేచిపో. తిండికి డబ్బు పంపిస్తూ వుంటా” అంటూ గదమాయింపుగా కసిరాడు తల్లిని.

“ఎంతసేపు సహనంగావున్నా రెచ్చిపోతోంది. నీ యిల్లే మిటి? ఎంతచేస్తే యింత అయ్యావు! నీకు నోరెట్లా...” అంటూ వుండగానే, రాజశేఖరం ప్రక్కనవున్న చెంబును తీసుకొని తల్లిమీదకు విసిరాడు. అయ్యో! అంటూ భరణి అడ్డునెల్లింది. ఆ దెబ్బ కాస్త భరణిముఖాన తగిలింది.

“అమ్మా! ఎంత నెత్తురు వస్తోందే! నువ్వెందుకు అడ్డం వచ్చావమ్మ. ఆ దెబ్బనాకు తగిలితే వాడి కసన్నా తీరేది. ఆనవసరంగా యెంత దెబ్బతిన్నావమ్మ” అంటూ వోదార్చింది కామమ్మ, కోడలి జాట్లు నిమరుతూ.

‘అత్తయ్యా, నేనేకనక అడ్డంరాకపోతే అంత దెబ్బ నీకు తగిలేదేనా’ అంటూ వాపోయింది భరణి.

“ఈ కొంపలోంచి నే నన్నా లేచిపోలే బాగుంటుంది. సీడ” అంటూ బుజాన వుత్తరీయం వేసుకుని గడపదాటాడు రాజశేఖరం.

క డు పు తీ పి

సుభద్ర 'నాన్నా! యెక్కడికి' అని అరచింది బిగ్గరగా.

'నాన్నా!' అనే సుభద్ర పిలుపు రాజశేఖరం చెవుల్లో మారుమోగింది. ఆ శబ్దం పెద్దబరువుగల ఓ రాయిని తన గుండెమీదనుంచి తీసినట్లునిపించింది. ఆ నాన్నా అనే అమాయకపు పిలుపు తన పితృత్వాన్ని పులకరింపచేసింది. ఆ నాన్నా అనే శబ్ద తరంగాలు తన ప్రతివక్క నాడిలో వోలలాడి, గుండెదగ్గర యేదో రహస్యము చెప్పినట్లునిపించి నాయి. ఆ నాన్నా అనే శబ్దం తనముందు ఓ పెద్ద అభి తాన్ని త్రవ్వించి. ముందుకు వెళ్లటానికి వీలేదు. ఆ నాన్నా అనే శబ్దంలో ఓ అనంతమైన వెలుగు ప్రస్ఫుటంగా గోచరిస్తోంది. తన నాలిక యెక్కువసేపు మానం వహించలేక పోయింది. "అమ్మా!" అని ఓ వెక్రికేకవేసింది. తన హృదయాన్ని యిన్నాళ్లనుంచి ఆవరించిన తమస్సు యివ్వాలే తొలగినట్లునిపించింది. చీకటిపోంగానే వెలుగు, ఆ వెలుగులో "సుభద్ర నీకెంతో, నువ్వు నీ తల్లికి అంతకానా" అని ప్రతిధ్వనించింది.

"అమ్మా" అంటూ కామమ్మ కాళ్ళమీదపడ్డాడు రాజ శేఖరం. త్నమించు అనే మాట అనటానికి కూడ నాయి.

సిగ్గుపడుతోంది హృదయం. కామమ్మ వణికిపోయింది. "లే నాయనా" అంది.

"నాయీ పాపపుకల్లు నీ ముఖం చూడలేవు. నేను చేసిన ప్రతి అపచారము త్నమించా నంటేనే నేను తలెత్తేది." అన్నాడు పట్టుబిగువున.

"నువ్వు చేసిందేముంది నేను త్నమించటానికి. చిన్నతనం నాయనా తెలియదు. పెద్దదాన్ని నేను చెపుతున్నాగా. లే నాయనా" అంటూ రెండు చేతులుపట్టుకుని లేవతీసింది కామమ్మ కొడుకుని. ముప్పయి యేండ్లకు మళ్లీ ఆమృతవల్లో రాజశేఖరం కూర్చున్నాడు.

'దానికెంత దెబ్బతగిలిందో చూడు. నీ సుఖమే నా సుఖం నాయనా! నీకంటే నాకెవరున్నారు? నువ్వది గ్రహించుకో లేదు' అంది కామమ్మ జుట్టునిమురుతూ.

'అమ్మా' అని వక్కమాటే వస్తోంది రాజశేఖరం నోట్లోనుంచి.

"నాన్నా, మీ ఆమృతవల్లో నువ్వు కూర్చున్నావుగా. నీ వల్లో నేను కూర్చుంటా" అంటూ పారిజాత వచ్చింది. 'రా' అంటూ రెండుచేతులు జాపాడు.

భరణి కన్నీటిధారలు ఆ స్మితవదనానికి వన్నెతెచ్చి

సిగ్గు! సిగ్గు!

* శ్రీమతి దేశిరాట్ విజయలక్ష్మి విరాట్ *

తనతో కూడా దుకాణాలన్నీ తెగ త్రిప్పాడు పినాకి—

ఒకచోట రిప్టువాచీకి గొలుసు కొన్నాడు. అరు గజాల సిల్కుపాష్టీన్ ఖరీదుచేసి పుచ్చుకున్నాడు. వాసన నూనె సీసా, కాలికి జత స్లిప్పర్స్!

‘ఫిల్ముకి రావోయ్, పోదాం!’ అన్నాడు నాతో—

‘క్షమించు పినాకి! నెల రోజులవరకూ ఫిల్ముకి పోనని ఒట్టు పెట్టుకున్నాను. ఏమంటే ఫిల్ముకి పోతే నిద్ర చెడుతుంది. నిక్కాక చేస్తుంది. తర్వాత లేవను. ఉదయ పర్యటన జరగదు. ఇక ఆరోగ్యం సరితయ్యే దెట్లా? ఈ సారికి నన్ను విడిచిపెట్టు బాబూ!’ అని బ్రతిమాలు కున్నాను.

అదేకాక, అసలు సంగతి: డబ్బు ఖాతీరేని ఏ పినాకి వంటివాడో ఫిల్ములు చూడాలిగాని, నాకెందుకు చెప్పండి? ‘మింగడానికి మెతుకులేవు; మీసాలికి సం పెంగ నూనె కూడానా?’ అన్నారట.

పినాకి ధర్మమా! అని అట్టే బలవంత పెట్టలేదు. వెంటనే వదిలేశాడు. గప్పున యింటికి వచ్చి, భోజనం చేసి, దుప్పటి ముసుగులో దూరిపోయాను.

సాధారణంగా రాత్రుళ్లు చదివే అలవాటున్న నేను, గత పది రోజులనుండీ పుస్తకం పట్టడం మానుకున్నాను. పట్టరాదని ‘భిషగ్రత్న’ సలహా.

సునీధ ‘మూడు’ ని ‘అయిదు’ గా విన్నది. త్వర త్వరగా దుప్పటి లాగి పాకేసి, ‘లేవలేమండీ?...అయిదు కూడా కొట్టారే! పర్యట నెప్పుడు చేస్తారు?’ అని హెచ్చరించింది.

చూడావిడిగా లేచి, పైమీద ఫోవతితో చేతిబెత్తంతో పర్యటన ప్రారంభించాను.

రోజూ ఒకే దిక్కుకి వెళ్లడం అంత ఉత్సాహకరంగా వుండదు. నిన్న ఈశాన్య దిక్కుకి వెళ్లాను. ఈసారి వాయవ్యానికి పోదామని బుద్ధి పుట్టింది.

మెరుపుకి మల్లే పీఠులు తిరిగి నడుస్తూండగా ఎవరింటి లోనిదో గోడవాచీ మూడున్నర వినిపించింది. శితకాల మేమోచలి మిక్కుటంగా వుంది. గుండెలు గజగజా వణుకు తున్నవి.

చవట పెద్దమ్మ సునీధ ‘చంపింది కదా!’ అను మన్నాను. ఆమెకి పదివేల పూజా పునస్కారాల లోలోపలే అయి పోయినవి.

సునీధ మాత్రం చేద్దామని చేసిందా? భర్త ఆరోగ్య సంపాదనే పరమోద్దేశంగా నన్ను త్వరగా మేల్కొల్పింది. పర్యటనకి వెళ్లమన్నది.

చీకటి గాఢంగా వున్నది.

సందు మబుపు తిరిగేసరికి నూటిగా కొళాయి ప్రాంతంలో నల్లని నీడలా ఏదో కనిపించింది.

నీడకాదు—నీడ! యావనంలోవున్న స్త్రీ! పద్దెనిమి దేళ్ల పడుచు. ఇంత గాఢమైన చలిలో, రాత్రి జనసంచార కూన్యంగా వున్న సమయంలో, నీటికెందుకు చెప్పా? వచ్చిందమ్మాయి!

—ఏ దొంగైనా, దుర్మార్గుడైనా, భయపెట్టి నిలబీసి, ఆభరణాలు దోచుకుని బలాత్కరిస్తే? ఏం చేద్దామను కున్నదో—షిచ్చిపిల్ల!

—తెల్లారేక రాకూడదా? ఇప్పుడేం నీటికెద్దది లేదే! చక్కగా కావల్సినన్ని బిందెల నీళ్లు తీసుకుపోవచ్చునే!

వింతవడ్డాను.

స్త్రీలేవరూ అంత చీకట్లో వ్యవహరించవల్సిన పనిలేదు. నాలుగున్నరప్పడం చే కొంచెం అర్థంవున్నది. కాని, మూడున్నరకే ఈమె గృహం బయల్దేరిందే!

ఎవరిపిల్ల అయివుంటుందికదా సుకుమారి! వారికేం బుద్ధిలేదో! వయస్సులోవున్న అమ్మాయిని నిశీధ సమ యంలో బయటికి పంపడానికి! ఎంత అలోచనలేదో!

—ఆమెని గుర్తిద్దామనే కోరికతో రెండడుగులు ముందుకేళాను.

—ఆమెకూడా బిందె చక్కపెట్టుకుని రెండడుగులు ముందుకేసింది.

—నేను గమన వేగాన్ని హెచ్చించి ఆమెని కలుసుకోబోయాను.

—ఆమెకూడా గమనవేగాన్ని హెచ్చించి, ముందుకే నడుస్తున్నది. ఆ నడక నడక కాదు. ఒక విభ్రమైన పరుగు!

నన్నుచూసి భయపడి పారిపోతున్నదేమో అని అనుకున్నాను.

‘పిలుద్దామా!’ అన్న ఊహ తట్టింది. కాని, మానుకున్నాను. భయభయాలకి మరింత భయంకరంగా వుటుంది నా పిలుపు!

ఆమె శ్రీ! శ్రీలు నడవలేనంత వేగంతోపోయి ఆమెని కలుసుకున్నాను. ఎగా దిగా చూశాను.

కళ్లు సిగ్గు పడ్డాయ్! నీళ్లు కార్చినాయ్. చూసిన పాపం కళ్లు పొడుచుకున్నా జన్మజన్మలకీ పోదు. ఎందుకు చూశాను? ఎందుకు నిరర్థకంగా నామట్టుకు నేను పోయాను కాను?

ఆమె దొంగల్ని చూసి భయపడి పారిపోవడంలేదని అప్పటికి గ్రహించాను. ఆమె భయం, పరుగు—అంతా! పమిటలేని తనను ఎవరు చూసి పోతాలోననే!

కటిభాగాన్ని చుట్టుకుని మాత్రం ఒక తువ్వలుంది.

ఎవరో పేదవారి పిల్ల. కరువుకాలంలో బట్టలు కొనుక్కు

నేయ్యి చేత కానీ లేని పిల్ల! వివశ్రంభంగా వుంటున్నది. ఏకట్లో అందుకే నిగూఢంగా నీళ్లకి వచ్చింది. (ఆ సమ

యంలోనైతే తన్నెవరూ చూడగలకదా అనే భయంతో— అక్కడికీ మనసులో కొంత దిగుల్తో.)

దోవతి యిద్దామా? అనుకున్నాను. ఇవ్వలేక పోయాను. ఆమెని సమీపించడం నావల్ల కాకపోయింది. నడక తగ్గించాను.

ఆమె తిన్నగాపోయి ఒకింట్లో దూరింది.

—ఎవరిల్లు? ఎవరిల్లు? పినాకి తాలూకు యిల్లుకాదు! పినాకి కీమే ఏమవుతుందో!

తనకో చెల్లిమాత్రం వుందని ఎప్పుడో పినాకి చెప్పినట్లు స్మృతి. ఆమె ఈమె అవునా కొంపదీసి!

అయితే పినాకిని చెప్పాచుకుని పళ్లు రాలగొట్టాలి! పిల్ల నిట్లు చూస్తున్నాడా లుచ్చాకోరో! తాను సిల్కు దుస్తులతో ముస్తాబవుతున్నాడే పూల రంగడిలా!

పర్యటన ముగించుకుని వచ్చి పినాకి యింట్లో దూరాను. పినాకి కాఫీ యివ్వబోయాడు. ‘నీయింట్లో త్రాగ’ నని చెప్పి విషయం గూర్చి అడిగాను నిమ్మర్లగా—

పినాకి ముఖం పాలిపోయింది. సిగ్గుతో క్రిందికి నాలి పోయింది.

పినాకి బొంగురు గొంతుకతో అన్నాడు. “నా అదాయం ఎంతో నీకు తెలుసుకదలా! నేను బయట తిరుగ తీరదు! దుస్తులండి తీరాలి. లేకపోతే నన్ను నీచంగా చూస్తారు తోడివాళ్లు. ప్రపంచంలో ‘మర్యాద’ వేషాన్ని బట్టి వుంటుంది. వేషం ఎంత మంచిదైతే అంతగొప్ప ‘మర్యాద’ ఇస్తుంది ప్రపంచం. ఆ సిల్కు దుస్తులన్నీ అందుకోసమే!”

“చెల్లి మర్యాదావ్యయం చేసి, మర్యాదా అర్జించు కుంటున్నావా? పినాకి!” అన్నాను—కోపంగా!

కార్మికులు పుచ్చుకునే కరువు భత్యంలో సగం కాలిజోళ్లకు, మరిసగం కళ్లజోళ్లకు—కాస్తా కూస్తా మిగిలితే గోల్డుప్లేక్ సిగరెట్టుకూ, సినీమాలకూ—అలుబిడ్డల ఆకలి, తమ ఆరోగ్యం—ఇవి తరువాత విషయాలు వీరికి—పాశ్చాత్య నాగరికత ప్రసాదించిన అస్వాభావిక జీవిత పరిమూలం యీ పై పై మెరుగులు—

మన సంఘములోని కొన్ని దురాచారములు

(Prospective Grooms Inspecting Brides)

* శ్రీమతి ఎమ్. పద్మావతమ్మ *

కాలము మారుచున్నది. దురాచారములు మారవు. అవి నాలుకొని పోవుచున్నవి. పెండ్లిండ్ల విషయములలో చూడండి మఱి. ఎన్ని అవమానములలో అమానుషములలో, వీటిని నిర్మూలించటానికి సంఘము పూనుకొనవలయును. ఇప్పటి కృపహారాలను చూస్తే పాతకాలపు స్వయంవర పద్ధతి చాల శ్రేష్టమని తేలును. సమానపు హక్కులను చాటించు యీ కాలములో, స్త్రీలోకమునకు మాత్రమే కట్టుదిట్టములు.

పెండ్లి కుమార్తెకు మాత్రమే పరీక్షలు. ఆవును సంతలో కొనుగట్టడు, దాని ముడ్డు, ముడులు, ఈత, పోత, రంగు, కొమ్మ వంపులు, అన్ని విషయములు గమనించునటుల, మన పిల్లల్ని పెండ్లిచేసుకొన గోరువారు, అన్ని పరీక్షలను జేయుదురు. పెండ్లికుమారునికి పరీక్షలే లేవు. కడకు వాడు క్లాసు పరీక్ష గూడ తప్పియుండవచ్చు. అయినను యెందరు యువకులనో పరీక్షించు Examining Board నకు వాడు అధ్యక్షుడు. ఏమి విపరీతము! సమాన హక్కులు, సమాన బాధ్యతలని ఘోషించు యీ కాలములో సంఘము పెండ్లిండ్ల విషయములలో స్త్రీలకు జేయు అవమానమును గమనించి, అక్రమములను యరిగట్టి సరిదిద్దవలయును.

దేశమునకు దాస్య విముక్తి వచ్చినది. స్త్రీ సంఘమునకు మాత్రము దాస్యము శాస్తవము. మన సోదరీమణులు గవర్నర్లుగా పనిచేసి యున్నారు. రాయబాధ్యుగా, యున్నారు. కేంద్ర ప్రభుత్వ మంత్రి వర్గములో యున్నారు. సామాన్య స్త్రీకి మాత్రము స్వాతంత్ర్య బిక్ష యబ్బలేదు. వరకట్న పితాచమును, బహుభార్యా విధానమును ఎదు రొక్కొన్న సంఘము కొన్ని దురాచారములను యెదుర్కొను టకు సంసిద్ధపడవలయును. మన సోదరీమణులు వివాహ యుక్తవయస్సునకు రాగానే, వారికొన్ని పరీక్షలు! వాటిని

కొన్నింటిని వర్ణించిననేగాని వాటి యవమానము మనస్సు నకు సోకదు.

ఒకరింట్లో పెండ్లికి యువతి యున్నదని తెలిసినతోడనే, మొదటి యవసరము, ఆపె అన్ని సమయములలో చూచు టకు వచ్చినవారికి యందుబాటులో యుండడము. ఏ తరుణ ములో ఏ పొరోహితుడో, పెండ్లి వ్యాపారపు డలాలియో దిగబడును. తల్లిదండ్రుల సందర్శించి పెండ్లి కుమార్తెను 'చూడ' నుద్దేశించును. మరి దానితో యింటిలో హడా విడి. పిల్లను కృంగారించు ప్రయత్నములు, కాఫీ వలహార ముల తయారు, చందన తాంబూలాదులు, పరస్పర సంప్ర తింపులు, వచ్చిన వ్యక్తులు తొందరపడడము, మఱి పెండ్లిండ్లలో అవసరవ్యవహారములున్నవడం జరుగుతుంది. పెండ్లి కుమార్తె కానున్న యువతిని రంగములోని కీడ్వడము, ఆవిడ చేత, త్రోవనుబోవు ప్రతి మానవునికి సాష్టాంగ నమస్కారము చేయించడము, Public Service Commission Interview లోవరే ప్రశ్నోత్తరములు గావించడము, పాటు పాడించడము, ఆట ఆడించడము, జరుగుతుంది. నఖశిఖ పర్యంతం కల్య పరీక్ష, అందుపై వచ్చినవారు వారి అనుగ్రహ మును లేఖ పూర్వకముగా తెలిపెదమని అనుగ్రహించుటయు జరుగుతుంది. స్త్రీకి పెండ్లికంటె గత్యంతరము లేదని సిద్ధాంతము. ఆపె ఆర్థిక స్వతంత్రము లేదాయె. ఆజన్మాం తము పరాధీనమే. అన్యతమాడియైన వివాహము చేకూర్చుట పుణ్యకార్యమని సంఘము తలంస్తుంది.

నవనాగరికులు కొందరు, యీ యవమానమును మఱిత జేయుటకు కాబోలు, యువకులను తమతో సినిమాలకు, పార్టీలకు పంపమని కోరటం మనము ఒప్పుకోడంకూడ జరుగుతుంది. W. M. Thackeray యను ఇంగ్లీషు నవలా రచయిత 19వ శతాబ్దములో English సంఘములోని

మన సంఘములోని కొన్ని దురాచారములు

దురాచారములను, Vanity Fair, Newcomes లలో కడు విశదముగా వర్ణించి యున్నాడు. కడకు యొక యువతి యీ బాధల కోర్కెకే తన దుస్తులకు యీ విధముగా చీటి నొకదానిని యతికించు కొన్నది. "For sale to the highest bidder in the matrimonial market." వివాహపు సంతలో యెక్కువ పాటదారునికే అమృత మని—విద్యాగంధముగల యువకులు సహితము తీవ్ర పరీక్షలకు లోనుగావలసినదే.

సమాన హక్కులకై కృషిసల్పి, తీవ్ర పోరాటము జరుపు యీ దినములలో, వివాహ విషయములో ద్వంద్వనీతి (Dual Morality) ప్రయోగించటము కేవలము అన్యాయము. మహిళాలోకం దీని నిర్మూలమునకు సిద్ధ పడ వలయును. కొందఱు అవనీతిపరులైన యువకులు పెండ్లి కుమార్తెలను పరిశీలించి, పరీక్షించు వినోదమును మనసార అనుభవించుకొని, అందఱిండ్లకు విందులకు పోవడము Fashion, రివాజు అయింది.

మన దేశాచారముల ననుసరించి, ప్రాచీన స్వయంవర పద్ధతియే శ్రేష్ఠము, న్యాయము. వరుడు, వాని బంధువులు, స్నేహితులు కన్యను పరీక్షించు రీతి, కన్య యేల వరుని అర్హతా అనర్హతలను తీర్మానించుటకు అవకాశము కల్పించరాదు? వాని యోగ్యతా పత్రముల పరిశీలించి, వాని నుగూణ, దుర్గుణముల నిర్ణయించి, తగునో తగఱదో యని తీర్మానించు అవకాశములు యేర్పరచవలయును. వివాహ పద్ధతుల సవరించవలయునేగాని, వివాహ యాచారముల సరిదిద్దవలయునేగాని, ఆ సంస్థను నిర్మూలించరాదు. Registered వివాహములు జేసికొనువారు సహితము కట్టుములు కుల్కములు బ్యాంకులో సర్దుబాటు జేసిన తరువాతనే చేవ్రాలు చేయుట సహజమయినది. వివాహ పుటాచారములలో అందఱకు సమానహక్కులు గల్పించుట, సంఘ శ్రేయమునకు, సౌఖ్యమునకు, శాంతి గౌరవములకు, సౌభాగ్యమునకు యతి యవసరము. మొగ పెండ్లివారిదే

పై చెయ్యి, వారు గీచినదే గీటు, పెట్టినదే భిక్ష యనటము స్త్రీజాతికి యవమానము, యగౌరవము. దురాచారముల నిర్మూలించనిచో, దేశాభివృద్ధికి విరుద్ధముగా నడచినవారగుదుము.

స్త్రీ సమాజము యీ విషయమై తీవ్రాలోచన జరుపవలయును. వరకుల్కి నిర్మూలనమునకు, వధువు హక్కులను రక్షించుటకు దీక్ష బూనవలయును. పెండ్లియొక్క లాభనష్టములను, వధూవరులిద్దరు సమానముగా భరింప వలయును. భార్యాభర్తలు గాబోవు యిరువురికిని సమాన బాధ్యత యుండుట గమనించనగును.

నవీన పద్ధతుల ననుసరించి, పెండ్లి కుమారుడును కిలము గలవాడు, అంటువ్యాధులు లేనివాడు, మంచి యాశయములు గల యువకుడని, నిరూపించు పద్ధతు లుండవలయును. ముందు కాలములో దగ్గర బాంధవ్యము గలవారి తోనో, బాగుగా యెరిగిన కుటుంబములతోనో వివాహ సంబంధములు జేసికొనెడివారు. అవి యన్నియు మారి, నూత్న సంబంధములకు మనము సాహసించునపుడు మన యాచారములును మారవలయును. దున్నీతిపరుని వరునిగా ఒక యువతి మెడకంట గట్టుట మహాపాతకము. యువతి, యువకుల భావి క్షేమమునే మన దృష్టిలో యుంచుకొని సంఘ మేమనునా యని వెలువ నవసరములేదు. సంఘ బహిష్కరణ, ఆచార్య సీతముల ఆంక్షలు గమనింప యవసరములేదు.

దంపతులు క్షేమముగా, నుఖముగా యుండవలయునన్న, యిరు పక్షములవారికి స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యము, అత్యగౌరవము యుండవలయును. వాటికేలాటి ఆటంకములు కలుగజేయరాదు. పరస్పరానురాగము, అన్యోన్యప్రేమ, గౌరవము యుండవలయును. వాటికేలాటి ఆటంకములుండరాదు. అత్య గౌరవము పవిత్ర దాంపత్యమునకు పునాది. దానిని గమనించని సంఘము యిసుకదిబ్బలపై సౌధముల నిర్మించు వాని గతిని పొందును.

జనాభా లెక్కలలో స్త్రీల సంఖ్య పెరిగిపోయిన సూచనలున్నాయి. అంటే పెండ్లికొడుకుల మార్కెట్ రేటు మరీ పెరుగుతుందన్న మాట—మహిళలకు ముక్తి వారి మనస్థైర్యములోనే వుంది.

తెలుగు రచయితల సంఘం

చెన్నై నగరంలోని ప్రముఖ ఆంధ్ర రచయితలు నవంబరు 11వ తేది సాయంకాలం “కిన్నెర” కార్యాలయంలో సమావేశమై ఆంధ్ర సాహిత్య అభివృద్ధికి కృషి సాగించడం నిమిత్తం “తెలుగు రచయితల సంఘం” అనే పేర ఒక సంస్థను నెలకొల్పారు. ఈ సమావేశానికి శ్రీ నార్ల వెంకటేశ్వరరావుగారు అధ్యక్షత వహించారు. ప్రముఖ రచయిత లందరు సభకు హాజరయ్యారు. శ్రీ పండిరి మల్లికార్జునరావు గారు సభ్యులకు స్వాగత మిచ్చారు.

అధ్యక్షులు శ్రీ నార్ల వెంకటేశ్వరరావుగారు.

“రచయితలు నేడు భుక్తి కోసం వేరు వృత్తి చేసుకోవలసినట్లున్నది. వారు తమ కాలాన్ని పూర్తిగా సాహిత్యోత్పత్తి వికాసాలకై వినియోగించలేక పోతున్నారు. కేవలం రచనల ద్వారానే జీవితం గడుపుకోవడం కష్టతరమవుతున్నది. ఈ పరిస్థితి ఉత్తమ సాహిత్య సృష్టికి విఘాతం కలిగిస్తున్నది. ఇలాంటి సమావేశాల ద్వారా పరస్పర భావ వినిమయం చేసుకొని, సాహిత్య విమర్శనా రీతులను పెంపొందించుకొనడానికి వీలున్నది. సక్రమంగా ఇతర దేశాల రచయితల వలె మనం సాహిత్య కృషికి దోహద మివ్వవలసి వుంటుంది. రచయితలు 150 మందికి పైగా ఈ ఊళ్లో నున్నారు. వీరందరు వాటాదార్లుగా చేరితే నులువుగా, ఒక సహకార సంస్థగా జేరి ఆ సంస్థ పక్షంగా ప్రచురణలు సాగించవచ్చు,” నని ప్రసంగించారు.

విద్వాన్ విశ్వంగారు సంఘ కార్యకలాపాలను వివరిస్తూ ఇలా అన్నారు :—“మన సంఘం రచయితల సాహిత్య కృషిని మరింత సునిశితం చేయుటకు, యువ రచయితలను ప్రోత్సహించి కొత్త ఉత్తమ రచనలు వెలువడుటకు తోడ్పడవచ్చు. అలాగే ప్రజలలో సాహిత్యాభిరుచిని పెంపొందించు కవి సమ్మేళనాలు, ప్రాచీన నవీన కాలపు రచనా నాటక పఠనాలు మొదలైనవని ద్వారా పని చేయవచ్చును. చిన్న చిన్న కమిటీలుగా— కవిత్వం, నవల, నాటకం— వీర్ని కూర్చుంటూ వివరంగా ఆయా కాఖలపై చర్చలు సాగించవచ్చును. ప్రత్యేక వ్యాసాలు చదివించవచ్చును.”

తరువాత రచయితల సమస్యలను గూర్చి చలువురు చర్చలు జరిపిరి.

చర్చానంతరం విశ్వంగారు సంఘముసాయిదా నియమావళిని సభలో ప్రతిపాదించారు.

సభ్యత్వ రుసుం ఏటా ఒక రూపాయి. సంఘం ఆశయాల్లో సంవత్సరాని కొక సార్లైనా “రచన” అనే పత్రికను వెలువరిస్తూ వర్తమాన సాహిత్యాన్ని వివరంగా, సమగ్రంగా సమీక్ష చేయాలని, సాంకేతిక పుస్తక కార్యాలయాన్ని ఏర్పరచాలని కూడా అన్నారు.

నియమావళి ఏకగ్రీవంగా ఆమోదితమైన తర్వాత క్రింది కార్యవర్గాన్ని ఎన్నుకున్నారు.

అధ్యక్షుడు :—శ్రీ నార్ల వెంకటేశ్వరరావు.

ఉపాధ్యక్షులు :—శ్రీ దేవులపల్లి కృష్ణ శాస్త్రి, శ్రీ శ్రీ, శ్రీ కె. కుటుంబరావు, శ్రీమతి నాయని కృష్ణకుమారి.

కార్యదర్శులు :—విద్వాన్ విశ్వం, పండిరి మల్లికార్జునరావు.

సభ్యులు :—శ్రీ మల్లంపల్లి సోమశేఖర శర్మ, పిలకా గణపతి శాస్త్రి, ఆరుద్ర, ఆనినెట్టి ముప్పారావు, అడివి బాపిరాజు, తుమ్మల వెంకటరామయ్య, చలపతిశ్వరరావు, చన్నుంతుమ్మ, అచ్యుతుని గిరిజ, గోఖలే, వట్టికొండ రంగయ్యగార్లు.

సహకార సంఘ నిర్మాణ విషయమై ఆలోచించి రిపోర్టు చేయుటకు ఒక ఉపసమితి నియమింప బడింది, చల పతిశ్వరరావు, చెంచయ్య, కుటుంబరావు, బైరాగిగార్లతో.

శ్రీ పండిరి మల్లికార్జునరావుగారు రచయిత లందరు ఉత్సాహంతో సంఘ నిర్మాణానికి పూనుకున్నందుకు అభినందిస్తూ ఈ విషయంలో కృషి చేస్తున్న విశ్వం, నార్ల, కుటుంబరావుగార్లకు అభినందనాలర్పించడంతో సభ సమాప్తమైనది.

* * *

తెలుగు రచయితల సంఘం కార్య నిర్వాహక వర్గము, సాధారణ సభా 25-11-51 సాయంకాలం కిన్నెర కార్యాలయంలో సమావేశమైనది.

కవిత్వం, కథలు, నాటకం, విమర్శ మున్నగు వానిలో పతన, ఉపన్యాసములు ఏర్పాటు చేయుటకు ఉపసమితులు నియామకమైనవి.

సంఘ పుస్తకాలయానికి ప్రతి రచయిత తన పుస్తకాల నివ్వవలెనని, మిగత ఉదారులను ప్రచురణ కర్తలను కూడ పుస్తకాల నభ్యర్థించవలెనని, నిశ్చయించారు.

శ్రీ శ్రీ, ఆరుద్ర, సత్యసాచిగారలు తమ రచనలను, ఉమా మహేశ్వరులుగారు సౌందర్య నందంలోనుండి కొన్ని ఘట్టాలను చదివి వినిపించారు. కొడవటిగంటి తుటుంబరావు గారు తమ కథా రచనను గూర్చి వివరించారు. విద్వాన్ విశ్వం తమ డైరీలోనుండి కొన్ని భాగాలను చదివారు, మా అంజనేయులుగారు ఏక పాత్రాభినయం చేశారు.

శ్రీ మల్లికార్జునరావుగారు సభ్యులకు వందన సమర్పణ చేసి ఇలాగే సమావేశాలన్నిటిని జయప్రదం చేయవలెనని కోరారు.

అంతరంగస్థాయి

కొన్ని గీతకలు

* శ్రీ కవికొండల వెంకటరావు *

ఇక్కడ కెరటార్
గ్రమ్మన కొట్టేన్
చక్కని రాలన్,
మక్కువ నేలన్
నాచది లేచెన్
తూచిన విభమై;
ఏదిరంతసృతి
ఎద కత్తెన్;
ఏచే గాలికి
వెట్టిగఁ గదులు,
నాచది గరున్మణి
మేచక కాంతిన్
వోచెను; తోడ్చి
నాచెన్ గెటూల్;
హన్నా? దాన్నా

ఇక్కడ కొండలు గలవు,
కొండల లోయలు గలవు;
లోయలగుండా నూర్మం
డస్తమయం దై కొలిపెన్
అద్భుతముగ నెఱకాంతి;
ఎత్తుగ మెట్టన్ నిలబడి
వీక్షించుచునే సాక్షిగ.

* *

ఏరాడ కొండంతో
పచ్చగా నున్నాది!
దాని ప్రక్కకడలి
స్వేచ్ఛగా నున్నాది!
ఉచ్చలంబై మనం
బాళ్ళర్య మొందగా!
పాతదైనా తాడి
పాతింది తననీడ!
పొరమావల చూడఁ
గాఁబోలు నీడకే,

* * *

రానున్న ఎన్నికలలో పోటీ చేస్తున్న మహిళలు

(18-వ పేజీ రచనలు)

నియోజక వర్గం

అభ్యర్థి

రాజకీయపక్షం

బొంబాయి

బొంబాయి

శ్రీమతి కాశీబాయి అవసావా

సోషలిస్టు

„

„ కమలాదేవి చటోపాధ్యాయ

„

„

„ విమలాబెన్ మెహతా

„

„

„ జయశ్రీ రాయ్‌జి

కాంగ్రెస్

కైరా

„ మణిబెన్ పటేల్

„

మహారాష్ట్ర

పూనాసాట్

„ ఇందిరాబాయి మయదేవ్

„

రాజస్థాన్

టంక్

„ రతన్ శాస్త్రి

„

పశ్చిమ బెంగాల్

గహటాల్

„ మైత్రేయి బోస్

„

హుగ్లీ

„ రేణుకారే

„

హైద్రాబాద్

కరీమ్నగర్

„ లీలావతినాథ్

సోషలిస్టు

రాష్ట్ర శాసన సభలకు

ఆంధ్ర రాష్ట్రం

కంకిపాడు

శ్రీమతి ఈడుపుగంటి రత్నమాంబ

కాంగ్రెస్

గుడివాడ

„ వి. సీతామహాలక్ష్మమ్మ

„

పత్తిపాడు

„ టి. కోటమ్మ

„

పొన్నూరు

„ గొగ్గి నేని భారతీదేవి

లోక్ పార్టీ

నెల్లూరు

„ టి. వి. కమలాబాయి

స్వతంత్ర

మదనపల్లి

„ ఆర్. రత్నాబాయి

కాంగ్రెస్

మదకపేర

„ వై. వెంకటేశ్వమ్మ

„

చంద్రగిరి

„ వి. కె. లలితకుమారి

స్వతంత్ర

బళ్లారి

„ ఎ. సుమంగళమ్మ

కాంగ్రెస్

ఆంధ్ర మహిళ

రానున్న ఎన్నికలలో పోటీ చేస్తున్న మహిళలు

నియోజక వర్గం

అభ్యర్థి

రాజకీయపక్షం

హైదరాబాద్

దేవర్కొండ	శ్రీమతి సీతాకుమారి	కాంగ్రెస్
కిన్ వాట్	,, లలితా పీర్	,,
బన్స్ వాడ్	,, సంగం లక్ష్మీబాయి	,,
వైజయ్ పూర్	,, ఆషాబాయి వాగ్మారి	,,
ఆట్ మకూర్	,, శాంతాబాయి తల్ పలికర్	,,
బిల్లోలి	,, శకుంతలా బాయి సేల్	,,
జగ్ తియాల్	,, ఇందిరా దేవి	,,
అల్లేరు	,, ఆరుట్ల కమలా దేవి	,,
రామయ్య పేట	,, పర్ సా శారదా దేవి	,,
పన్ గి	,, మా అన్ బేగం	కాంగ్రెస్ (పోటీలేకుండా)

మద్రాసు సిటీ

మద్రాసు	,, ఎ. శకుంతల	స్వతంత్ర
,,	,, వి. జయలక్ష్మిగారు	ప్రజా పార్టీ
,,	,, యమునాబాయిగారు	స్వతంత్ర
,,	,, ఇంద్రాణి బాలసుబ్రహ్మణ్యంగారు	జస్టిస్ పార్టీ
,,	,, డాక్టరు శకుంతలగారు	స్వతంత్ర
బొంబాయి	,, లీలావతి బాన్కర్	కాంగ్రెస్
,,	,, కాశీబాయి సతీ	,,
,,	,, కృష్ణాహతి సింగ్	సోషలిస్టు
మైసూర్	,, హమిదా హబిబుల్లా	స్వతంత్ర
దిండిగల్	,, మేరి అర్పుతం అమ్మళ్	కాంగ్రెస్
ఆర్కాటు	,, టి. కె. మనోన్మణి	స్వతంత్ర
తిరుచూర్	,, లీలా దామోదరన్	కాంగ్రెస్
తిరుచున్ గడి	,, రాధాబాయి సుబ్బరాయన్	,,
అంబసముద్రం	,, లక్ష్మీశంకర్ అయ్యర్	,,

వార్తా పత్రికలలో ప్రచురించినంతవరకు — మాకు లభ్యమైన వివరాలు.

కిరణ్ - సాహస కృత్యాలు

* వి. కృష్ణమూర్తి *

[కిరణ్ ఏడెన్ లో ఓడదిగి తనకి కావలసిన సామాన్లు కొనుక్కొని, తిరిగివచ్చి, తన పెట్టెలోని దుస్తులు మాయమవటం చూసి, చాల ఆశ్చర్యపోతాడు. కాని అప్పటినుండి తన సామానులను చాల జాగ్రత్తగా చూసుకుంటాడు.

కిరణ్ దక్షిణ ఆమెరికాకి పోతున్నాడు. అక్కడనుండి వరుసగా ప్రయాణం చేసుకుంటూ తన దేశం చేరాలనుకున్నాడు. తన డబ్బును పట్టినంత జేబులో పెట్టుకుని, మిగత ఒక పెట్టెలో పెట్టి, ఆ పెట్టెను ఒక లైఫ్ బోట్ (Life boat) లో ఉంచుతాడు.

ఒక రోజు కిరణ్ కు చలివల్ల నిద్రాభంగం కలుగుతుంది. ఆశ్చర్యంతో చుట్టూ చూస్తే, ఓడ మునిగి నట్లూ, తను ఎట్లాగో తప్పించుకొని లైఫ్ బోట్లో సముద్రము మీద తేల్తున్నట్లు తన కర్థమవుతుంది.

కిరణ్ అట్లాగా ఐదు రోజులు ప్రార్థన చేసుకుంటూ గడుపుతాడు. ఐదవరోజు ఉదయం ఏదో ద్వీపంలాగ కనిపిస్తుంది. లైఫ్ బోటు ఆ దీవిలాగ ఉన్న ఒక చేపమీదికి చేరుకుంటుంది. కిరణ్ కి చాల భయమేస్తుంది. కాని ఆ చేప అతనిని మునుపటి కంటే వేగంగా తీసుకుపోతుంది. చీకటి పడుతుంది. కిరణ్ నిద్రనుండిలేచి చూడగా తను ఒక దీవిచేరి ఉంటాడు. తనచుట్టూ మనుష్యులు ఉంటారు. అందులో రెండు తనకు పరిచితమైన ముఖములే. కిరణ్ వారివల్ల వారందరూ తనలాగే ఆ విచిత్రమైన చేప మూలంగా ఆ దీవి చేరేరని తెలుసుకుంటాడు. వాళ్లు ఆహారం ఇచ్చి, సంగతులు చెప్తారు.]

“అది నిజమైన చేపకాదు. చెక్కతో చేయ ఆహారం ఇస్తారు. వీళ్లకి డబ్బు యిచ్చామంటే బడ్డది. ఎవ్వరేనా ఓడ మునిగి చచ్చిపోతుంటే మనం ఎక్కడికి పోవాలో అక్కడ దిగబెట్టి వీళ్లు ఈ చేపను—ని మనుష్యుల్లో నింపి— వస్తారు.”

అక్కడికి పంపుతారు. ఆ మునిగే వాల్లెవరేనా “మరి మీరెందుకు మీ పూళ్లకి పోలేదే!”
యీ చేపమీద ఎక్కతోనే మళ్లా వెనక్కితిరిగి “మీ దగ్గర డబ్బులేదు. డబ్బుస్తేగాని
ఆ మనుష్యుల్ని యీ దీవికి తెస్తారు. బాగా మనల్ని ఎక్కడకు పోవాలో అక్కడ దిగబెట్టారు.”

సేవకుల మల్లే చూస్తారు. నీ గతికూడా అంతే నేమో!”

“కాదనుకుంటాను. నా దగ్గర డబ్బుంది. మిమ్మల్నికూడా తప్పిస్తాను.”

వాళ్లకి ఆశ్చర్యం వంది. సంతోషంకూడా కలిగిందని చెప్పనక్కరలేదు.

కిరణ్ కి ఆ దీవిలోనివాళ్ల భాష తెలియదు. ఐనా అతని స్నేహితులకి బాగా అలవాటయింది, అక్కడే వున్నారు కాబట్టి. ఆ స్నేహితుల్తో యిల్లా అన్నాడు!

“మీకు వీళ్ల భాష వచ్చును కదా! మనల్ని యిండియాకు తీసుకుపోమ్మనండి. అక్కణ్ణించి మీరు మీ దేశాలకి పోవచ్చును.”

వాళ్లు సరే అన్నారు. ఆ దీవివాళ్లొప్పు కున్నారు. కాని ఎక్కువ డబ్బుడిగారు. కిరణ్ కి ఆ డబ్బు ఎక్కువగా తోచలేదు. జేబుల్నుంచి తీసియిచ్చాడు. ఈయన చాలా ధనవంతుడూ వున్నాడు, కాస్త యెక్కువ అడగలేకపోయామే అని ఆ దీవివాళ్లు విచారించారు.

సరే, కిరణ్ అతని స్నేహితులు చేపలాంటి పడవలోపల యెక్కారు. చేపలో ఆ దీవివాళ్లు 4 గురు ఎక్కారు. ఆ నలుగురూ పెద్ద పెద్ద బాకులు రెండూ, పిస్తాళ్లు, కావలసిన ఆహారం తీసికొని యెక్కారు.

ఒక చిక్కు వచ్చింది. ఆ పడవవాళ్లు కిరణ్ తెచ్చిన బోటును ఎక్కించుకో లేమన్నారు. కిరణ్ ప్రాణమంతా ఆ బోటే కదా! తన డబ్బంతా అందులోనే కదా వుంచాడు!

“పోనీ చేపపైనఐనా వుంచనీయండి” అని కోరాడు. “ఆ బోటుపై అంత ప్రాధాన్యం ఎందుకు చూపుతున్నాడు? అందులో ఏమో వుండాలి,” అన్న సందేహం ఆ దీవివాళ్లకి కలగ లేదు, వాళ్ల బుర్రలు చదును కాబట్టి.

“సరే” అన్నారు. కిరణ్ ఆ బోటును చేప పైన పెట్టాడు. దానిపైనే తన స్నేహితులూ, తానూ కూచున్నారు. చేప లోపలి భాగంలో పడవవాళ్లు (అంటే ఆ దీవివాళ్లు) వున్నారు.

చేప చాల రోజులు ప్రయాణం చేసింది. పడవవాళ్లకి చెడ్డబుద్ధి కలిగింది. వాళ్ల భాషలో ఇల్లా మాట్లాడుకొన్నారు:

ఒకడు: ఒరేయ్, వీళ్లు చాల ధనవంతులుగా వున్నారు. వీళ్లని చంపి వీళ్ళ డబ్బు వుచ్చు కొని ఉడాయద్దాం.

మరొకడు: అవునురా, మరి యెల్లాగ చంపటం వీళ్లని?

3-వ వాడు: వద్దురా పాపం! వాళ్లని చంపొద్దు. మన కర్తవ్యం మనం చేద్దాం. వీళ్లని చంపటానికి నే నొప్పుకోను.

4-వ వాడు: నిజం మనం న్యాయంగా నడుచుకుంటే దేవుడు న్యాయం చేస్తాడు. మనకీ దుర్వ్యాపారం వద్దు. వీళ్లని దిగబెట్టేసి మనం మన దీవికి వెళ్దాం.

1-వ వాడు: నీ కిష్టం లేకపోతే నీవు చంపొద్దు. మేమే వాళ్లని చంపి, డబ్బును— మేమే—తీసుకొంటాం.

2-వ వాడు: అంతే. మీ కిష్టం లేదంటే మీరు హాయిగా పడవ నడపండి. మేం వాళ్లని చంపి, డబ్బును తెస్తాం.

3-వ వాడు: ఛీ వెధవా! అన్యాయంగా వాళ్లని చంపుతున్నావురా! ముందు నిన్నే చంపేయాలి—అని రెండవవాణ్ని బాకుతో పొడిచేశాడు. మొదటివాడు ఉద్రేక పూరి తుడయాడు.

“వాణ్ణి చంపుతావురా....” అని 3-వ వాణ్ణి చంపేశాడు. ఇక మిగిలింది ఇద్దరే! ఈ గోలంతా కిరణ్ కి గాని, స్నేహితులకిగాని తెలియలేదు. ఏవో గోలలు విన్నారుగాని వాళ్లేదో మాట్లాడు కుంటున్నారని అనుకొన్నారు.

“ఇప్పటికేనా పప్పుకొని నాకు సహాయం చేసావా—సరి—లేదా ఇదుగో చూడు” అని మొదటివాడు (వీని పేరు గాంట్) నాలుగవవానికి (వీని పేరు మార్న్) బాకు చూపాడు. వాని కేమీ తోచలేదు. ఈ క్రూర కార్యానికి అతని మనస్సావృతమైనది. కిరణ్ ని, అతని స్నేహితులను రక్షించాలనుకొన్నాడు. ఎల్లాగ రక్షించ గలడో!

“నేను వొప్పుకున్నాను. వాళ్లని చంపేసి వస్తాను.” అన్నాడు మార్న్ రెండు పిస్తోళ్లు తీస్తూ.

“నీవు మంచి వాడివి! సరే. నీవు ఒకడివి, వాళ్లు ముగ్గురు ఎల్లాగ చంపుతావు?” అన్నాడు గాంట్.

“అదెంత పని! వాళ్లవద్దకుపోయి ప్రీతిగా మాట్లాడి హఠాత్తుగా పిస్తోళ్లతో ఇద్దర్ని కాల్చేస్తాను. ఇంతలో నీవు వచ్చి మిగిలిన ఒక్కణ్ణి చంపేయ్.”

“మొదడంటే నీదే మార్న్! కాని నేను కూడా వస్తే పడవ నడిపే దెవ్వరు?”

“నేను ఇద్దర్ని చంపేసి వస్తాను. నేను వచ్చిన తర్వాత నీవు వెళ్లి ఇంకోణ్ణి చంపేయ్. నేను పడవ నడుపుతుంటాను. అంతతో పీడ వదుల్తుంది.”

“సరే, వెళ్లు.”

మార్న్ మనస్సులోని విషయం గాంట్ కి తెలిలేదు. గాంట్ కేమిటి; మనకికూడా తెలియదు!

మార్న్ పిస్తోళ్లు తీసుకొని పడవ పై భాగానికి వచ్చాడు. కిరణ్ స్నేహితుడు ఇల్లాగ అడిగాడు. “ఏం వోయ్! వచ్చావ్!”

మార్న్ రహస్యంగా ఇల్లా అన్నాడు.

“వింట్! (కిరణ్ స్నేహితుడి పేరు) మెల్లగా మాట్లాడు. నేను వచ్చినదానికి కారణం లేక పోలేదు. వా స్నేహితులు మిమ్మల్ని చంపాలని

స్తా వేశారు. నేను, ఇంకొకడు వద్దన్నాం. వాల్లిదరూ వినలా. పెద్ద పోట్లాట జరిగింది. మీకు తెలియలేదేమిటి?”

“అబ్బే! గోల వినింది గాని అది పోట్లాట అని అనుకోలేదు.”

“సరే విను. పడవలో పలబక్కడుమాత్రం— నేను కాక—బ్రతికి వున్నాడు. మిమ్మల్ని చంపి రమ్మని నన్ను పంపాడు. ఇదిగో చూడండి. ఈ పిస్తోళ్లు మీ దగ్గర వుంచుకోండి. నేను పోయి మిమ్మల్ని చంపానని చెప్తాను. అప్పుడు వా డిక్కడికి వస్తాడు. మీరు పిస్తోలును పేల్చి వాడిని చంపేయండి.”

అని ఆ పిస్తోళ్లు వాళ్లకి ఇచ్చేసి తాను పడవ లోపలి కెళ్లాడు మార్న్.

మార్న్ వొక తెలివితక్కువ పని చేశాడు. పిస్తోలు చప్పుడు కాలేదు కదా, ఏనా కూడా గాంట్ దగ్గరికెళ్లి యిల్లా చెప్పాడు. “గాంట్! ఇద్దర్ని చంపేశాను. ఇంకా వొక్కడు బాకీ వున్నాడు. వాణ్ణి నీవుపోయి చంపేయి. నేను పడవ నడుపుతుంటాను.”

గాంట్కి సందేహం కలిగింది. “పిస్తోలు చప్పుడేకాలేదే! ఎల్లాగ చంపావు?” అన్నాడు.

మార్న్కితన తెలివి తక్కువ పని తెలిసింది. ఏమీ బదులివ్వలేదు. గాంట్కి కోపం వచ్చింది. “నిజం చెప్పు. వాళ్లని చంపావా లేదా?”

“.....”

“నిన్నే, మాట్లాడవేం?”

“.....”

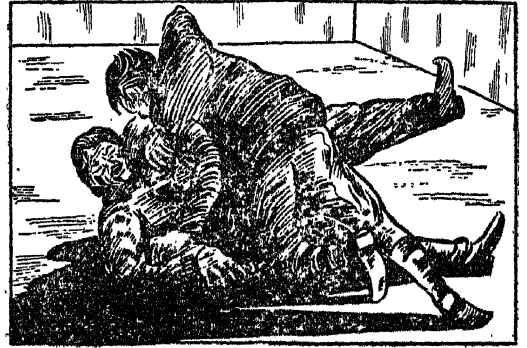
“ఇంత పొగురెక్కిందా? నీ మాట అబద్ధ మేనా?”

“.....”

“ఐతే వాళ్లని చంపలేదన్నమాట. చూడు నిన్నేం చేస్తానో” అని మార్న్ పైన దూకాడు.

“అయ్యో! చచ్చాను!!”

మార్న్ చచ్చాడు.

ఇక్కడ పడవపైన వున్నవాళ్లకి ఆ కేక వినపడింది. పిస్తోళ్లు తీసికొని వింట పడవలోకి వెళ్ళాడు. గాంట్, మార్న్ పీక పిసికేసి అప్పుడే చేయి యెత్తుతున్నాడు. ఇంతలో వెనకనుంచి పిస్తోలుగుండు అతని వీపుకు తగిలింది. రెండు గుండ్లు తగిలాయ్. గాంట్ పని ముగిసింది.

పడవ నడిపేవాళ్లెవరూ లేరు. కిరణ్ తన Life Boat ని చేపలోకి తీసుకెళ్ళాడు. అక్కడ నలుగురి శవాలు పడివున్నయ్. వాటిని తీసి సముద్రంలో పారేశారు కిరణ్ వాళ్లు. తమ ప్రాణాపాయము తప్పినందుకు సంతోషించారు. కిరణ్ తన కథనంతా చెప్పి వింటని చూస్తూ ఇలాగ అన్నాడు.

“వింట్! నీవు ఆ దీవికెలా వచ్చావో చెప్ప లేదే!”

“బాను చెప్పలేదు—ఎవ్వరికీ చెప్పలేదు. తీరిక వుంటే కదూ!”

“ఇంకా నెల్సాకి కూడా చెప్పలేదా?”
(నెల్సా ఇంకొక స్నేహితుని పేరు.)

“ఊ హూ... లేదు. ఆ దీవిలో కలుసు కున్నాంగాని సావకాశంగా మాట్లాడ నిచ్చారా ఆ దీవి వాళ్లు? ఏదో చాకిరి చెప్పి చేయించే

వారు. ఇప్పుడు నీవు రాకపోయివుంటే మేమింకా కష్టపడేవాళ్లం. నీ ప్రపకారం ఎన్నటికీ మరు వము. నేను నా కథ నెల్సాకి చెప్పలేదు, నెల్సా తన కథ నాకు చెప్పలేదు.”

“సరే వింట్! నీ వా దీవికెలా వచ్చావో చెప్పు.”

“చెప్తా. నెల్సా, నీవుకూడా వింటున్నావు కదూ!”

[వచ్చే సంచికలో వింట్ కథ]

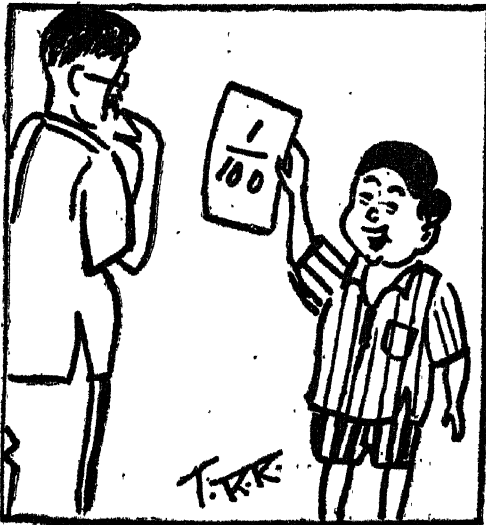

నవ్వు మాటలు

తండ్రి: ఏంరా రామం పరీక్షలో మార్కు లన్నీ బాగా వచ్చాయా?

రాము: ఓ అంతా నూటికి పైననే వచ్చింది నాన్న.

తండ్రి: అలాగా! ఏది చూపెట్టు.

ఒకాయన: ఎందుకండి మీ పిల్లవాడు అస్తమానం ఏడుస్తుంటాడు?

పిల్లవాని తండ్రి: ఏం చేయటం, ఏడవవద్దని ఎన్ని సార్లు చావదన్ని నా ఏడుస్తునే ఉంటాడండి.

* * *

పాలవాడు: (ఇంటి ఆవిడను చూచి) ఏమండి అమ్మగారు మన ఆవుపాలను నిన్న పోలీసులు పరీక్షించారండి.

ఇంటావిడ: ఆలాగా ఏదైనా కనిపెట్టారా.

పాలవాడు: (మతిమరుపుగా) ఏమండీ, ఏమంటున్నారు.

ఇంటావిడ: దాంట్లో పాలు కనిపెట్టారా అని.

* * *

పుస్తక వ్యాపారస్తుడు రామువాళ్లు నాన్నని చూచి: ఏమండీ యీ కీ నోట్సు మీ అబ్బాయికి కొని ఇవ్వండి. 100 & 50 మార్కులు నిశ్చయం.

రాము: అలాగయితే 2 కొనివ్వండి నాన్నా.

—టి. ఆర్. రామకృష్ణ.

....“బాలశక్తి”....

* మండ మల్లికార్జునరావు *

మనమంతా బాలురం !

పసి బాలురం !

కసి యువకులం !

భరతమాత పుత్రులం !

భావిదేశ పౌరులం !

నవభారత వీరులం !

శౌర్య వీర్య శూరులం !

మనమంతా బాలురం !

శాంతి కోసం—

పాటు పడదాం !

కట్టు కడదాం !

వట్టు పడదాం !

శాంతియే బోసి—

తాతాశయం !

చూపిద్దాం—బాలశక్తి !

కనబరుద్దాం—బాలయుక్తి !

మనమంతా బాలురం !

మనం బలశాలులం !

ఘన త్యాగ శీలులం !

భావి భరతదేశ—....

భాగ్యం మనదేనండి !

ఏ నాటికైనా— !

ఏ మాట విన్నా— !

జయం మనదే—వి

జయం మనదే !

మనమంతా బాలురం !

నిర్మిద్దాం !

నిర్మిద్దాం—అతి

పేర్చితో—అతి

కూర్చితో నిర్మిద్దాం !

ధర్మదాతలం—.... !

నవభారత—....

భావి నిర్మాతలం !

దేశ నిర్మాతలం !

విశ్వ నిర్మాతలం !

మనమంతా బాలురం !

బాపూజీ—అహింస—

కథలన్నీ అందరికీ— !

ఏర్చి—ఏర్చి— !

కూర్చి—కూర్చి— !

నేర్చి—నేర్చి— !

బోధన చేద్దామ

మనమంతా బాలురం !

త్రివర్ణ—ధర్మ

చక్రపు జెండా !

అనంతాకాశాన—

ఎగరేద్దాం.... !

ఎగరేద్దాం—

కాంగ్రెసు జెండా !!!

మనమంతా బాలురం !

లేడి

* ధవళ నాగేశ్వర్ *

ముద్దుల మురిపేల
చిన్నారి ఓ! లేడి
రంగు రంగుల వింత
రతనాల వగలాడి....
చూపరుల మనసులను
తృటిలో బంధిస్తావు
అడవంత నీ హక్కు-
స్వాతంత్ర జీవి....
పొదరిండ్ల నీడలో
చిదురుతూ, బెదురుతూ

చంగు చంగున దూకు
చిలిపి బంగరు లేడి....
అందాల నీ పరుగు
ప్రకృతికి కనుదిరుగు
ఎచ్చోట నేర్చావె
ఈ కళను ఓ! లేడి....
వెరపు చూపులతోడ
మిరుమిట్లు గొలుపుతూ
నా దశకు ఒకసారి
రావె! వగలాడి....

స్థాపితం : 1928.

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్
(వెద్యూటా బ్యాంకు)

హెడ్ క్వార్టర్స్ :
మచిలీపట్టణము.

చెల్లింపబడిన మూలధనము, రిజర్వులు రు. 37,45,000
అమలునందున్న వ్యాపారము రు. 6,00,00,000 మించినది.

మద్రాసులో ప్రాంతీయ :

మైలాపూర్ ఆఫీసు :
77, కచ్చేరి వీధి.

మద్రాసు ప్రాంతీయ :
322-23 లింగిచెట్టి స్ట్రీట్.

త్యాగరాయనగర్ ఆఫీసు :
87, పాండి బజారు.

ఇతర ప్రాంతీయ :

అనకాపల్లి, చీరాల, ఏలూరు, గుడివాడ, గుంటూరు, కాకినాడ, మచిలీపట్టణము, నరసరావుపేట, నెల్లూరు, ఒంగోలు, రాజమండ్రి, శ్రీకాకుళం, తెనాలి, తుని, విజయవాడ, విశాఖపట్నం, విజయనగరం (నీటి), అమలాపురం, ఆరంధల్ పేట (గుంటూరు), బాపట్ల (గుంటూరు జిల్లా), భీమవరము, గవర్నరుపేట (విజయవాడ), గూడూరు (నెల్లూరు జిల్లా), పాలకొల్లు.

నవ్ ఆఫీసులు :

అమడాలవలస (శ్రీకాకుళం జిల్లా), చల్లపల్లి (కృష్ణా జిల్లా), దుగ్గిరాల, గొల్లప్రోలు, జగ్గయ్యపేట, మహారాజ్ పేట (విశాఖపట్టణము), పార్వతీపురం, పెడన (కృష్ణా జిల్లా), పెద్దాపురం, పీఠాపురం, రామారావుపేట (కాకినాడ), సాలూరు, సామర్లకోట, తిలారు (శ్రీకాకుళం జిల్లా), తిరుపతి, వినుకొండ, కర్నూలు, నరసన్నపేట, ఇచ్ఛాపురం (శ్రీకాకుళం జిల్లా), అనంతపూర్, కడప, బళ్లారి.

అన్ని విధములైన బ్యాంకింగు వ్యాపారములు, ఫారిన్ ఎక్స్ ఛేంజి సహా కొనసాగించబడును.

తాడేపల్లి శ్రీరాములు,

వీలేళ్ళరపు రామచంద్రమూర్తి, యం.ఏ., సి.ఏ.ఐ.ఐ.ఐ.,

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు.

జనరల్ మేనేజరు.

*

కె
ఆ

కె
ఆ

కె
ఆ

*

*

కె
ఆ

కె
ఆ

కె
ఆ

*

There are
Millions of "My's"
in that **MY**

Applied to the 46 year old
"Pocket Doctor" of INDIA.

అమృతాంజనము

గా ని,

"యథాయథా.....కాళీధవళత్వ శంకయా."

అమృతాంజనమా! నీ కీర్తి ముల్లోకములను, దెల్పుజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్నప్పుడెల్లను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడునేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది సుమా !!!

సినిమా పరిశ్రమ

* శ్రీమతి అద్దేపల్లి శ్యామలాదేవి *

ప్రపంచమునందెన్నియో కళలు గలవు. చిత్రలేఖనము, సాగస్పతము, సినిమా నటన ఇత్యాదులన్నియు కళలే. కళ యనునది యథోగత్యందున్న ప్రపంచమంతయు విచారించ వలెను. కళలు ఏ దేశమున అభివృద్ధిజెందియుండునో యా దేశము గర్వించదగినది. సినిమా కళ మానవ శ్రేయోదాయ కము, మానవ మార్గదర్శకము.

సినిమాకళ యను దానిని గూర్చి వివరించునపుడు యా కళ పూర్వ ముండెడిదా? లేదా? యను విషయ మాలో చింతము. దానికి సమాధానము “లేదు” అను విషయము రూఢి యగుచున్నది. తోలుబొమ్మలాట లుండెడివి. బయస్కోపులనునవి యుండెడివి. ఆ కాలమున అవియే గొప్పవి యనుకొనియెడివారు. సినిమా వచ్చిన తరువరి దానిని చూచువారే లేకపోయిరి. శాస్త్ర పరిశోధనవలన శాస్త్రకారులు పెక్కు కార్యములు సాధించిరి. సినిమా కళను కూడ సాధించిరి. మాటలు లేని సినిమాలు (Silent Pictures) ముందు వచ్చెను. తరువరి మాటను ఆటను జతగూర్చి, మాటలాడుచు ఆటలాడు సినిమాలు రాదొడంగినవి.

సినిమాలు మానవునికి ఎన్ని విధముల సుపకరించు చున్నవి యన, మానవుడు యలసి శ్రమనొందుచున్న, వానికి విశ్రాంతి, వేడుకను యిచ్చి ఆనంద పరుచుచున్నవి. సాంఘికాచారములలో యున్న లోపములను ఖండించి తెరమీదను చూపి, సాంఘిక ధర్మమునకు దారిచూపుచు. సాంఘిక పునర్నిర్మాణమునకు తోడ్పడుచున్నవి. పురాణ గాథలచే సంఘములోగల అవినీతిని నిర్మూలించి నీతికి, దయకు, ధర్మమునకు, శాంతికి గల ప్రాధాన్యమును వివరించి మానవుని నడతయందు మార్పు తీసుకొని వచ్చుచున్నవి.

ముందు ముందు ప్రభుత్వము ఈ కళను బాలర చదువును వృద్ధిచేయుటకై వినియోగించి దానినుండి బాలరను అభివృద్ధి లోనికి తీసుకొనిరా ప్రయత్నించుచున్నారు. అందులకు మనము గర్వించి, ఆనందింప వలసియున్నది. కొన్ని పట్టణములలోని ఉన్నత పాఠశాలలలోను, కళాశాలలో గూడ ప్రస్తుతము కొన్ని సినిమాలతో, బాలబాలికలకు పాఠమును బోధించునట్లు ప్రభుత్వమువారు చేసిరి. దీనివలన విషయము బాగుగ మనసులో నాటుకొనుటయే గాక, విద్యార్థులకు చూచుటకు అభిలాషగను, ఉత్సాహముగను యుండును.

ఈ కళలోని నష్టములనుగూడ వివరింపవలసి యున్నది. ఈ కళ నిర్మాతలవలన నష్టములను ముందు పేర్కొనవలెను. నిర్మాతలు వ్యవహార దృష్టితోనేగాని, కళా దృష్టితో చిత్ర ములు తీయుటలేదు. యెట్టిదో ఒకయట్టి చిత్రమును తీసి ప్రేక్షకుల నెత్తనికొట్టి ధనము గుంజుకొనుచున్నారు. సాంఘిక, పౌరాణిక చిత్రములు తీయుచున్నను వారు మాన వునికి కావలసిన కట్టుబాట్లకు ప్రాముఖ్యత నిచ్చుట మాని, నాయికా నాయకులకు, తదితరులకు నసహ్యకరముగ వేష ములు వేసి ధనము లాగుచున్నారు. కథయందలి నీతికిగాక, యవినీతికి ప్రాధాన్యము నిచ్చుచున్నారు. కళను నాశనము చేసి వర్తక మభివృద్ధిచేయుచున్నారు. వారికి అర్థమే ప్రధానము, ఇట్టి యవినీతిపరులను సినిమా ప్రపంచమునుండి వెడల నడచిన, ప్రజలు ఇట్టి స్వార్థపరులకు ప్రపంచముననే యెక్కడను స్థానము లేకుండ జేసినయెడల ఇట్టి కళా వేరు పురుగులు నశింతురు. ఈ దుర్మార్గులు ప్రజల ప్రవర్తనము పాడుచేయుచున్నారు. యువకులను వధ చేయుచున్నారు. అనేక యువకులు సినిమాలను చూచి దుర్వ్యసములకు

నైతిక ప్రబోధం, విజ్ఞాన ప్రచారం, మానసిక విబోధం, ప్రజలకు కలిగించగలగ్నే చిత్రాలే. ఉత్తమ చిత్రాలనుపించు కుంటాయి. ఏ చిత్రంలోనైనా, పై మూడింటిలో కనీసము ఒక్క ఆదర్శమైనా లేనిదాదు. నిర్మాతల దోపిడీ వ్యాపారమే టెకుంది. నాగరిక ప్రజకు ఆనందముని తోచి, ప్రజా సామాన్యములో చెడుతలపులకు తావిచ్చి, నైతిక ప్రమాణాలను నడలించ జేసేటట్టి చిత్రాలను అరికట్టేవి ప్రభుత్వ శాసనాలా కావు. సెన్సరుబోర్డులూ కావు. ఆ అరికట్టగల శక్తి ప్రజలలోనే ఉన్నదని ముమ్మాటికి నొక్కిచెప్పవచ్చు. ఉత్తమ నైతిక దృక్పథం ప్రజలలో కలిగినదాగుగాని, నిర్మాతల మనస్సు ఉత్తమ చిత్రములపైకి పోదు.

సినిమా పరిశ్రమ

బలియగుచున్నారు. పైగా ఇంటియం దాలుబిడ్డలకు తినుట వున్నను, లేకున్నను, తనకు తాను తిన్నను లేక పోయినను సరే! సినిమా మాత్రము మాడకుండు నుండలేదు. అందు వల్ల కల్లు ఇత్యాది దుర్వ్యసనములు యెట్లో సినిమాకూడ అంత దుర్వ్యసనమై పోయినదని చెప్పాలి. దీనివలన లాభము నాస్తి.

“ఈ కళ బాగుపడవలెను. దేశము బాగుపడవలెను.” అను కోరిక ప్రజలకున్నచో ప్రజలు, ప్రభుత్వము, తగు చర్య వేంటనే తీసుకొనునట్లు చేయవలెను. ప్రజయే ప్రభుత్వము కాదా! సినిమా కళ ముఖ్యముగ నీతి నియమ బద్ధమై దేశాభ్యుదయమునకు వినియోగింపబడవలెను. అది ఎట్లు? ఒక నాయకుడు తన దేశమునకై ఎట్లు అగచాట్లు పడెనో, ప్రజల కెట్టి యుపదేశములు చేసెనో; ప్రజలలో ఎట్టి స్వతంత్రతేచ్చగలదో, స్వాతంత్ర్య దేశమెట్లుండవలెనో, యిట్టి అదర్శములు పెట్టుకుని చిత్రములు తీయవలెను. నిజమునకు అట్టి చిత్రములను వేనకువేలు తీయవచ్చును. ప్రజలలో ఉత్సాహమును స్వాతంత్ర్యేత్తను, జాతీయతను రేకెత్తించు చిత్రములే చిత్రములు. సుబాన్ చంద్రబోస్ జీవితమును చిత్రముగా తీసిన ప్రజానీకము సంరక్షింపవలసినదే!

ప్రజలు అట్టి చిత్రములనుచూచి యానందించుటకు వీలగు నట్లుగా రేట్లును నిర్ణయింపవలసియున్నది. ఉచిత ప్రదర్శన ములను గూడ జరిపించు బాధ్యత ప్రభుత్వముపై యున్నది. ప్రవరని చిత్రము వంటి చిత్రములును తీయు దర్శకులకు కఠిన శిక్షకు పాత్రులుగా జేసిన, అట్టి చెత్త చిత్రములు రావు. అమాయక ప్రజ వానికి బలికాదు.

పాత్రధారులగు నాయకా నాయకులు, తదితరులకూడ ఈ పరిశ్రమకు సహాయపడవలసి యున్నది. వారును మానాభిమానములను విడచి, సినిమా ప్రపంచమున దిగుటచే దర్శకులకూడ అవినీతిగ వేషములు వేయుటకు వేరువరైరి. ఆ విషయమున దర్శకులకు నటినటులు బాగుగ సహాయపడు చున్నారు.

కళను యాపుమాపు యుద్దేశ్యము కాక కళ నుద్ధరించ వలెనను యుద్దేశ్యముండవలెను. అదియే దేశ సౌభాగ్యము నొనగూర్చుగలదు.

నిత్య వ్యవహారాలలో

నీరసించిన తండ్రికి

జబ్బునుంచి

కోలుకొంటూఉన్న తల్లికి

దినదిన ప్రవర్ధమానమౌతూవున్న

బాలునకు జీవామృతము

బలోత్సాహాలను యిస్తూవున్నది

ఆయుర్వేదాత్రమం ఏమిటిడ్
మదరాసు 17.

వెళ్లి కూతురు

ఎస్.ఎన్. కే వారి ప్రథమ తెలుగు చిత్రం 'వెళ్లి కూతురు'. ఈ సాంఘిక చిత్రంలో బాలయ్య, కృష్ణన్, మధురం, లలిత, పద్మిని ముఖ్యపాత్రలు ధరించారు. దర్శకుడు ఎన్. ఎస్. కృష్ణన్.

ఒక భాగవతారు వుంటాడు. అతనికి కనిపించిన ప్రతి ఆమాయక స్త్రీని వంచింది చెల్లాట లాడటం పరిపాటి. అతని దగ్గర పాట నేర్చుకునే కుమారి ఒక జమిందారు కూతురు. ఆమెకు చంద్రుడనే తగిన యువకునితో పెళ్లి నిశ్చయమవుతుంది. ధనవతి అయిన కుమారిని దక్కించు కోవాలన్న తలంపుతో తనను పెళ్లి చేసుకోమని భాగవతారు అడుగుతాడు. ఇది తగదని కుమారి మందలించు తుండగా చంద్రుడు వస్తాడు. భాగవతారును కొట్టిబోగా ఆమె వద్దని అడ్డగించుతుంది. మాటకు మాటపెరిగి అహం భావంతో కుమారి భాగవతారునే పెళ్లి చేసుకుంటా నంటుంది. చంద్రుడు నిస్పృహతో వెళ్లిపోతాడు. భాగవ తారు మునుపు వంచింది రాధ అనే అనాథ స్త్రీ కథ కుమారికి తెలుస్తుంది. కాని మాట నిలబెట్టుకోవాలన్న పెంకితనంతో ప్రేమలేకపోయినా భాగవతారునే పెళ్లి చేసుకుంటుంది. విముఖత్వం చూపుతుంది. భాగవతారు నడత యింకా పాడవుతుంది. జమిందారు వ్రాల్లోలేని సందర్భంలో, ఆస్తి తన పేరవ్రాసి యివ్వమని కుమారిని వొత్తిడి చేస్తాడు. చివరకు హింసిస్తూ వుండగా రాధ పోలీసులతో వస్తుంది. పోరాటంలో భాగవతారు కిందపడి చనిపోతాడు. కుమారి చంద్రుల పెళ్లి జరుగుతుంది. ఇదీ సారాంశం.

భాగవతారుగా బాలయ్య నటన చాలా మెచ్చతగి వున్నది. మంచి నైపుణ్యంతో నటించటాన ఆ పాత్ర ఎంతో సహజంగాను, సజీవంగాను వున్నది. అతని స్నేహి తుడు రాడీ పాత్రకూడ బాగున్నది. సంభాషణలో కొంత యాస కనిపించినా భావ ప్రకటన బాగున్నది. పెళ్లికూతురు కుమారిపాత్ర పద్మిని ధరించింది. ఆమె హావభావాలు అడు పాళ్లలో పెరిగిన గొప్ప యింటి బిడ్డకు చక్కగా తగి

వున్నవి. జమిందారు స్థాపించిన అనాథ బాల బాలికా ఆశ్రమానికి పెద్దగా కృష్ణన్ నటించాడు. చవట దద్దమ్మ భర్తగా హాస్యం చిత్రానికి కూర్చుక యీ చిత్రంలో కృష్ణన్ దయామయుడైన ఆశ్రమ పెద్దగా చక్కని గుణ పాత్రాలు నేర్పే గురువుగా నటించాడు. కాని అతని మాటి అయిన మాటలు, కొంచెం అవకతవక పనులు కనపడి కనపడని విధాన నవ్వు తెప్పించుతవి. కాని 1950—60 ప్రహసనం మట్టుకు చాలా చక్కగావున్నది. దాంట్లో నిశిత మైన విమర్శ, ప్రబోధం, అభ్యుదయ భావన, అన్నీ యిమిడి ఎంతో రసవంతంగా ప్రయోజన కారిగా వున్నది. కృష్ణన్ కొంచెం ఆలోచించుకుని మాట్లాడుతున్నట్లు తోస్తుంది. మొత్తంమీద కృష్ణన్, మధురం ధరించిన పాత్రలు యిది వరకటికన్న కొత్త రకంగా వుంటు, చిత్రానికి చక్కని నాజూకు అయిన హాస్యం కల్పించినవి. నటులను గురించి చెప్పే సందర్భంలో వారు బాగా నటించారు మీరు బాగా నటించారని చెప్పేకన్న మొత్తంమీద చిత్రంలో నటనకు విలువను ప్రాధాన్యతను ఇచ్చారని, సటీసటులందరు శ్రద్ధతో పాత్రపోషణ చేశారని అంటే సరిపోతుంది. సంభాషణలు బాగున్నవి. చిత్రం ఆశ్రమ బాలబాలికల దినచర్యలతో ఆరంభ మవుతుంది. వాళ్ల స్నానపానాలు, చదువుసంధ్యలు, ఆటపాటలు ఎంతోసేపు చూపించుతారు. ఎందుకు చూపు తున్నారో కథతో దానికి యేమి సంబంధము వుంటుందో అని ఎదురు చూస్తు వుండవలసి వస్తుంది. ఆశ్రమవాసులు రాధను రక్షించారని చూపటానికి అంతగొడవ అనవసరం. మేనేజరు రెండవభార్య అయిన విజయకు కొంత చవలత వున్నప్పటికి అంత విచ్చలవిడిగా ఆటపాటలతో షిక్కార్లతో బజారు మనిషిగా చూపటం సరికాలేదు. రాధ పిల్లనాడు సాంతం చనిపోవటం అనవసరం. బయట పోలీసులు అంత మంది జనంవచ్చి చుట్టుముట్టిన తర్వాత భాగవతారు కుమా రిని అంత తీరికగా హింసించటం సమంజసంగా కనిపించదు. చిత్రం మొదటిభాగం కొంత విసుగు కలిగిస్తున్నది. మొదట కొంతసేపు ఛాయాగ్రహణంకూడ సరికాలేదు.

పెళ్లి కూతురు

మేనేజరును మహాబలిపురంలో జమీందారు కలుసుకున్న ఘట్టం బాగున్నది. ఆ కిల్పాలు శిథిలాలు చూపాలని చూపకుండా కథలో అవసరాన్నిపట్టి చూపుతున్నట్లు చూపటంలో చాలా నైపుణ్యం కనిపిస్తుంది. విజయ చివరిలో రాధపైన కని తీర్చుకునే ఘట్టం చాలా గరి కొత్తగా వుండటమేకాక మానవ స్వభావాన్ని వెలిబుచ్చుతు తమాషాగా వున్నది.

పెళ్లికూతురి పెంకితనం మినహాయితే, నవ్విస్తు, ఆలోచన కలిగిస్తు పెళ్లికూతురు చిత్రం బాగానే వున్నది. మన్మథు అనే అరవ చిత్రానికి యిది కేవలం డబ్బింగ్ అని ఎక్కడా అనిపించక చక్కగా వున్నది. ప్రయోజనంతో ప్రబోధం చేసే చిత్రం.

—అ. గిరిజ

తెలుగు భాషా సమితి, మద్రాసు

(సంస్కృతి సమితి)

సంస్కృతి మహా సభ

సంస్కృతి వికాసం—పత్రికలు

తెలుగు భాషా సమితి విజ్ఞానసర్వస్వ ప్రచురణతో పాటు ఆంధ్రుల సాహిత్య, కళాభివృద్ధికి బహుముఖాలతోడ్పడ నిశ్చయించుకొన్నది. సంస్కృతి రంగంలో చైతన్యాన్ని ప్రబోధింపజేయుటకు ఇటీవల ఒక “కల్పరథ కమిటీ” (సంస్కృతి సమితి) భాషా సమితి ఆధ్వర్యమున ఏర్పడినది. సాహిత్యానికి, కళలకు సంబంధించిన వివిధరంగాలలో నూతన జాగృతిని కల్పించుటకు ఈ కమిటీ నడుంకట్టి పని చేయగలదు.

ఆధునిక సంస్కృతి వికాసానికి పత్రికలు పట్టుగొమ్మలు. మనదేశంలో జాతీయ భావ ప్రాదుర్భావంతో పాటు పత్రికలు కూడా అవతరించినవి. పరప్రభుత్వ దాస్య విచ్ఛిత్తికై భారత ప్రజానీకం నడిపిన స్వతంత్ర సంగ్రామంలో చేదోడు వాదోడుగా మెలిగినవి పత్రికలు. నేటి మన పునర్నిర్మాణ దశలో పత్రికల ప్రాముఖ్యము అగణ్యమైనది.

మన జాతీయ జీవనంలోని వివిధ శాఖలలో పత్రికలు నిర్వహించిన ప్రముఖ పాత్రను అవగాహన చేసికొనుటకై ఈ కమిటీ ఒక మహాసభను మద్రాసులో డిశంబరు ౨౨, ౨౩ తేదీలలో జరుప నిశ్చయించుకొన్నది.

ఈ మహా సభతోపాటు ఒక ప్రదర్శనం కూడా ఏర్పరచ బడును. అందులో ప్రాచీన, ఆధునాతన పత్రికల ప్రతులు, ప్రాచీన గ్రంథాల మొదటి కూర్పు ముద్రిత ప్రతులు, “తెలుగు లిపి, ముద్రణ క్రమ వికాసము” ను వివరించే చార్టులు (Charts) మొదలగునవి ప్రదర్శింపబడును.

ఈ మహాసభను విజయవంతంగా జరుపుటలో ఆంధ్ర ప్రజలందరూ తోడ్పడగలరని విశ్వసిస్తున్నాము. ప్రదర్శనార్హములైన వానిని పంపి, సాయపడవలసినదని ప్రార్థిస్తున్నాము.

ఇట్లు,

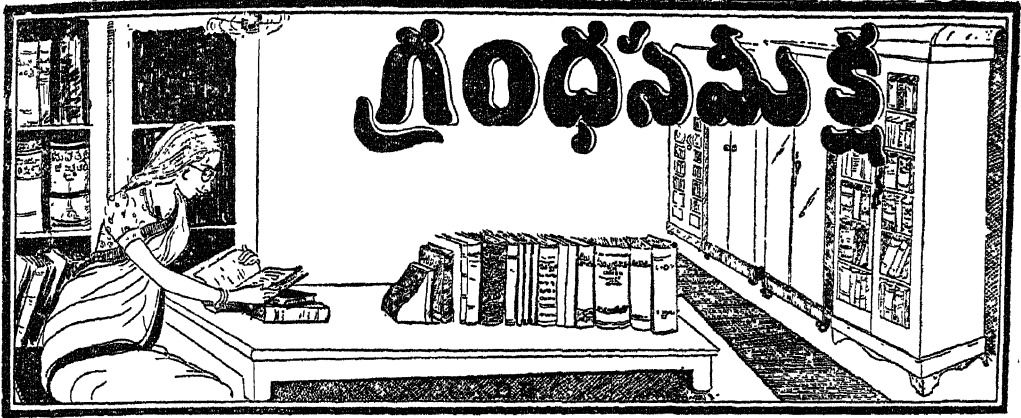
పందిరి మల్లికార్జున రావు,

కార్యకర్త.

సంస్కృతి సమితి, తెలుగు భాషా సమితి,

మద్రాసు.

౧౦—౧౧—౧౯౫౧

“ఆంధ్ర ప్రజ”

మాసపత్రిక, సంపాదకులు

శ్రీ కంభంపాటి సత్యనారాయణగారు ;
పోడార్ ఛాంబర్స్, పార్సీ బజారు స్ట్రీటు,
బొంబాయి—1.

సాలు చందా : రు 4 లు ; విడిప్రతి 0-6-0 అణాలు

ఆర్థిక పరిస్థుల ఒత్తిడిచే, తెలుగు వారెంతమందో పై రాష్ట్రాలకు వలసపోయారు. వారి సంస్కృతిలో అనేక మార్పులు కలుగుతున్నాయి. మన సంస్కృతికి వారు దూరమై పోతున్నారేమో కూడా! వారికి తగిన జైజ్ఞానిక సదుపాయాలు లేకపోవడమే దీనికి కారణం.

వారికొక ప్రత్యేక పత్రిక నిజంగా అవసరం. ఈ కొరతని తీర్చడానికి, రాష్ట్రోత్పరాంధ్రుల “సమస్య అన్నిటిని పేర్కొని, వీరి ప్రజాజీవితాన్ని ప్రతిబింబించడానికి,” “ఆంధ్రప్రజ” ను స్థాపించిన శ్రీ కంభంపాటి సత్యనారాయణ గారెంతయో అభివందనీయము. మహిళా సమస్యలను పేర్కొని, వారి ప్రధాన కోర్కెలన్నిటిని బలపరుస్తుందని సంపాదకీయంలో వాగ్దానం చేశారు. వీరికి మా “ఆంధ్ర మహిళ” చేయూత నిస్తుంది.

“ఆంధ్రప్రజ” లో అంతర్జాతీయ రాజకీయాలపై వ్రాసిన “నేటి ప్రపంచం,” “ఇరాన్ సమస్య” అనే వ్యాసం, అచ్చటి నిజపరిస్థితులని తెలియజేస్తాయి. ఇంకా, శ్రీ మామిడిపూడి వెంకట రంగయ్యగారు వ్రాసిన “ఎన్నికలు,” శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి “కాసన సభలు,” శ్రీ కొడవటిగంటి కుటుంబరావుగారి “తెలుగు కళలు” అను వ్యాసాలు చదువ తగ్గవి. వచ్చే సంచికనుండి, ఒక చిన్నకథ జేరిస్తే బాగుంటుంది,

“ఆంధ్రప్రజ” — సామాన్యంగా ఆంధ్రప్రజాసీకానికి, ముఖ్యంగా రాష్ట్రోత్పరాంధ్రులకు ప్రధాన ధ్వనిగా ఎట్టి కష్టమైన ఎదుర్కొని, వెలువడుతుంటుందని ఆశిస్తున్నాం.

* * *
అల్లాద్దీన్—మాజిక్ లాంతర్

బొమ్మల కథ :

కల్పన, రచన, నిర్వాహణ—బుజ్జాయి :

వెల 0-6-0 అణాలు.

వలయువోటు—బుజ్జాయి పబ్లికేషన్స్,

33 హబిబుల్లా రోడ్, మదరాస్—17

అల్లాద్దీన్ అనే చీనాదేశపు కుజ్జవానికి, వింద్ర జాలికు డొకడు ఎర జూపించి, తన స్వార్థంకోసం మోసం చేయ దలచి, చివరకేవిధంగా అంత మొందాడో ఈ చిన్ని పుస్తకం బొమ్మలద్వారా చెపుతుంది. ఇది చిన్నపిల్లలకు ఆకర్షనీకంగా ఉంటుంది. ఇటువంటి బొమ్మల కథలు పిల్లలకు చాలా ఆవుసరం.

* * *

అమెరికా జీవితములోని

‘ గృహము—కుటుంబము ’

యునైటెడ్ స్టేట్స్ ప్రచార కాళివారిచే ప్రచురింపబడిన సచిత్ర సంచిక—అమెరికను కుటుంబ వ్యవస్థకు సంబంధించిన అనేక విషయములు, ఆహార విహారాలు, కుటుంబ సంరక్షణ, పోషణ, ఇతర లాంఛనాలు, పద్ధతులు మున్నగు వానిని గూర్చి సవిస్తరముగా తెలిసికొనవచ్చు—ఆకర్షనీకమైన త్రివర్ణ చిత్రములు, ఛాయా చిత్రములతో కూడి, సంచిక అమెరికా జీవితమును గూర్చిన లోదృష్టిని కలిగించే టుట్టుగా ఉంది. దీని వెల. రు. 0-8-0.

—గి. లక్ష్మీకాంతమ్మ

స్వతంత్ర

1951 వార్షిక సంచిక :

ఎడిటర్ శ్రీ ఖాసా సుబ్బారావు,

రాయపేట, మద్రాస్-14

జెల. య. 1-8-0

సుప్రసిద్ధ పత్రికా రచయిత శ్రీ ఖాసా సుబ్బారావుగారి సంపాదకత్వాన వెలువడుచున్న ఆంగ్ల వారపత్రిక “స్వతంత్ర”కి అయిదేండ్లు నిండాయి. ఈ 1951-వ సంవత్సర సంచిక ‘ఆంధ్ర మహిళ’ కార్యాలయం చేరింది.

ఈ సంచికలో, ఇండియా భవిష్యత్ పై ఆండ్రూ రాట్ వ్రాసిన వ్యాసం, మహాత్మా గాంధీపై “నేషనల్ హెరాల్డ్” సంపాదకులు శ్రీ చలపతిరావుగారు వ్రాసిన వ్యాసం, శ్రీ కుందుర్తి ఈశ్వరదత్తుగారి “మెన్ ఆండ్ మేనర్స్” చదువుటకు పేర్కొన తగ్గవి. ప్రస్తుత హిందూ దేశ రాజకీయాలలో ఆచార్య కృపలానీ ఎట్టి స్థానం అలంకరించ గలడో ఒక ఆంగ్ల వనిత, వీరా బ్రిటన్, ఉద్దేశ్యాలను “ఎ బ్రిటిష్ ఇంప్రెషన్ ఆఫ్ ఆచార్య కృపలానీ” అనే వ్యాసంలో బాగుగా వ్రాయబడింది. శ్రీమతి జయా అప్ప సామి వ్రాసిన “ఎమాంగ్ ది వైసిస్” వ్యాసంలో చీనా దేశస్తుల వేష భాషలు, ఆచార వ్యవహారాలు, సంస్కృతి విపులంగా తెలుపబడ్డాయి.

ఇంకను తదితర వ్యాసములు, చిన్న కథలు గలవు.

“హిందూ” పత్రికాధిపతి కె. శ్రీనివాసన్ పై నైజ్ లైట్సు ఒప్పుగానున్ననూ, ‘సాకా’గారు ఆయన్ని ఎక్కువగా పొగడినారేమో ననిపిస్తుంది.

“హిందూ” చాలా పరిశుద్ధమైన పత్రిక అనడంలో ఏమాత్రం సందేహంలేదు. అలా అని, తక్కిన పత్రికలను “రయటన్ ఇన్ డెల్ జెస్ ఇన్ ఎక్స్ ట్రిమిజమ్” (Riotous indulgence in extremism) (అతి వాదంలో కలహ పూరిత వాతలు) అనడం భావ్యం కాదు.

దేశంలో పత్రికల యందాసక్తి వృద్ధి పొందుతున్న కొలదీ, వేర్వేరు విధములుగా వార్తలను, విశేషాలను

పాఠకుల నాకర్పించడానికి అనేక రకములుగా ప్రయత్నాలు ఉంటారు. ఆ విధంగానే పత్రికలు దినదినాభివృద్ధి పొందుతాయి. అట్టి అభివృద్ధి ద్వారానే ప్రజలలో నున్న మానసిక నిస్తబ్ధత నశిస్తుంది. సుప్రసిద్ధ పత్రికా సంపాదకులని పేరొందిన శ్రీ ‘సాకా’ గారికి విషయం తెలిసికూడా “హిందూ” తప్ప తక్కిన పత్రికలనట్లు ఏమ్య భావం నూచించడం తగునా?

హిందూ గొప్ప పత్రిక. హిందూ భవనం గొప్ప సుందర భవనం. దీనికి కారకులు శ్రీనివాసన్—దివ్య భవనం తాజ్ మహల్ కట్టించెవరూ అంటే, వెంటనే మజహిల్ అంటారు కాని, చెమటోర్చి, రెక్కలు విరుచుకొని, రాత్రింబవళ్లు పని చేసిన ఆ శిల్పులకు, తాపీ పనివారికి, చలువరాయిలు మోసిన పనివారికి ఆ పేరు ప్రఖ్యాతు లివ్వలేదు ఏ చరిత్ర పుస్తకంలో కూడా. అల్లాగే, “హిందూ” ఇంత గొప్ప స్థితికి వచ్చిందంటే శ్రీనివాసన్ దే ఆ కృషి అని వారిపై రెండున్నర పేజీలు వ్రాశారు కాని, రాత్రింబవళ్లు క్రిడ్ కాపీలు ఎడిట్ చేసి, ముఘనిల్ వార్తలు సరిదిద్ది, తిరిగి వ్రాసి, ఓ. కె. ప్రూపులు సరిచూసుకొని, పరిశుభ్రంగా ప్రొద్దుటయే టప్పుటికి పత్రికను తీసుకొచ్చే ఉపసంపాదకులకుగాని, నగరమంతా చుట్టి వార్తలు సేకరించిన రిపోర్టరులకుగాని, లైన్ ఆఫ్ రేటర్స్, ఇంపోజిటర్స్ మొదలగువారికి గాని, “సాకా” గారి నైజ్ లైట్సు స్థానం లేకపోవడం శోచనీయం. వీరి మానసిక శారీరక తోడ్పాటు లేనిదే, ఒక్క శ్రీనివాసన్ ఆర్థిక బలమే “హిందూ” ని ఇంత గొప్ప పరిస్థితికి తీసుకు వచ్చేదా?

“స్వతంత్ర” వార్షిక సంచిక అట్టపై ప్రచురించిన దేవీప్రసాద్ రాయ్ చౌదరిగారు చిత్రించిన “పూర్ణ వంధం” అనే బొమ్మ చాలా వాస్తవికంగా ఉంది. గోఖలే “బ్రహ్మనాయకుడు” చిత్రంగాడా పేర్కొన తగినది. ఇంకా తదితర బొమ్మలు, ఫోటోలుకూడా అట్టపేపరుపై రమ్యంగా ఉన్నాయి.

—రామారావు

* * *

ఆంధ్ర మహిళాసభ నృత్యశాఖ

పిల్లల నృత్యం

ఈ శాఖలో శాస్త్రయుక్తమైన తంజావూరు భరతనాట్యము నేర్పబడుచున్నది.

జూనియర్ — సీనియర్ తరగతులలో 3 సంవత్సరముల పరిమితితో

భరతనాట్యము సంపూర్ణముగా నేర్పబడును.

ప్రవేశ రుసుము — రూ. 2-0-0

సభ్యత్వ రుసుముతో కలిసి

జూనియర్ తరగతికి రూ. 6-0-0

సీనియర్ తరగతికి రూ. 8-0-0

సృతోపాధ్యాయిని

శ్రీమతి ఎన్. సామ్రాజ్యలక్ష్మిగారు.

ఆంధ్ర మహిళాసభ

సంగీతశాఖ

ఈ శాఖలో గాత్రము, వీణ వాయిద్యము నేర్పబడుచున్నది.

క్లెఫ్టులు సాయంకాలం 4 గం॥నుండి 7 గం॥వరకు

ప్రవేశ రుసుము — రూ. 2-0-0

సభ్యత్వ రుసుముతో కలిసి

వీణ జూనియర్ శాఖకి రూ. 8-0-0

వీణ సీనియర్ శాఖకి రూ. 13-0-0

గాత్రం జూనియర్ శాఖకి రూ. 7-0-0

గాత్రం సీనియర్ శాఖకి రూ. 11-0-0

సంగీతోపాధ్యాయిని

శ్రీమతి జె. సుబ్బలక్ష్మిగారు.

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఆంధ్ర మహిళా సభ వారిచే స్వంతంగా స్థాపించబడినది

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఇక్కడ

గ్రంథములు, కరపత్రములు, రసీదులు, అహ్వన పత్రికలు ముద్దలయినవన్నీ

తెలుగు, ఇంగ్లీషు భాషలలో ముద్రించబడును

విద్యార్థినులకు ప్రెస్ పనులు నేర్పటానికి క్లాసులుకూడ ఏర్పాటు చేయబడినవి

మీ అచ్చుపనులు ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్‌లో చేయించితే

సంస్థకు సహకరించిన వారవుతారు.

ఇతర వివరములకు :

ప్రెస్ మేనేజరు,

ఫోన్ నెం. 86322

14 ద్వారక, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

ప్రీతి విద్యా, విజ్ఞాన, సాంస్కృతిక, ఆర్థికోన్నతికై 10 సం॥ వైగా కృషి చేయుచున్న జాతీయ సంస్థ.

ఇందు

విద్యాశాఖ

—

ఆంధ్రమహిళ పత్రిక

పారిశ్రామిక శాఖ

—

నర్సింగ్ కళాశాల

కళాశాఖ

—

ముద్రణశాఖ

సారస్వత, క్రీడా, గ్రంథాలయ, క్లబ్బు శాఖలు.

సభ్యురాండ్రుగా జేరి యీ సేవాసంస్థను పోషించండి.

—ఆంధ్ర మహిళా సభ

ఆంధ్రమహిళ

స్త్రీల సచిత్ర మాస పత్రిక

(స్థాపితము : 1944)

పుటిరా లంక రణ

JANUARY 1952

ANDHRA MAHILA

ANNAS 8

ఆంధ్ర మహా సభ

ప్రీతి

వస్తువులకు లోపసేయుట అవ్యక్త సమయోత్తమ

భారత ప్రభుత్వపు పునరావాసము, స్వల్పకాల పరిభ్రమ పై రిపబ్లికను, ఆంధ్ర మహా సభలో సెప్టెంబర్ నెలనుండి జరుగుచున్నది. ఇందు 10 గంటల విద్యార్థినులను చేర్చుకొనుట, అందులో 11 వందలకి, నెల లక్షలవరకు రూ. 25/- లా చొప్పున విద్యార్థి చేరికనుగూడ విద్యార్థులకు కూడ ఏర్పాటు చేసియుండిరి.

15-12-1951, డైరెక్టర్ జనరల్ వార్తర్ ఎన్. డాన్, ఐ.సి.ఎస్. గారు, యీ కాళను సందర్శించ వచ్చిరి.

విద్యార్థినులు, డైరెక్టర్ జనరల్ వార్తర్ ఎన్. డాన్, ఐ.సి.ఎస్. గారు, రీజనల్ డైరెక్టర్ అబ్దుల్ రహ్మాన్ గారు. తదితరులు.

ఈ తరగతిలో చేరుటకు అర్హతలు :

1. స్కూల్ ఫైనలేనా, కనీసము నాల్గవ ఫోన్ లు అయినా చదివి ఉండాలి.
2. వచ్చేవిమిది సంవత్సరముల వయస్సుండాలి.

ఇది ఒక సంవత్సరపు పరిమితిగల శిక్షణ.

శిక్షణ యనంతరము, భారత ప్రభుత్వముచే ఏర్పాటుకాబడ్డ పరీక్షా సమితి విద్యార్థినులను పరీక్షించి, ఒక డిప్లోమా ఇచ్చెదరు.

ఈ డిప్లోమా గలవారు భారతదేశముంతటినో ఏ ప్రదేశములోనైనా ఉద్యోగమున కర్హులుగా నిర్ణయింపబడుదురు.

తిరిగి చూలై నుండి క్రొత్త విద్యార్థినుల ప్రవేశము జరుగును.

వస్త్రాంధ్ర!

ధనవంతుల విరగజాటులు
నిరుపేదల అగచాటులు
తొలగించి
సమాన హక్కును
నిరూపించు

వి.నో.దా.
హా.

కాంత్

దర్శకత్వం
వేదాంతం రాఘవయ్య

MATA

పూర్ణాశిష్

1144

వి.నో.దా. పి.కృ.స్. మె.ట్రాన్-17

సౌభాగ్య

మదరాసు ప్రభుత్వ స్త్రీ జనాభ్యుదయ శాఖచే ప్రచురింపబడే

సచిత్ర మాస పత్రిక

గాంధీజీ నిర్మాణ కార్యక్రమంలో ఒక అంశమైన మహిళాభ్యుదయాన్ని సాధించడానికి భారత దేశంలో ఓం ప్రథమంగా మదరాసు ప్రభుత్వంచేత స్త్రీ జనాభ్యుదయ శాఖ స్థాపించబడింది.

స్త్రీల విజ్ఞాన వికాసాలకు దోహదం చేసే ఆశయంతో 'సౌభాగ్య' అనే సచిత్ర మాస పత్రిక ప్రచురింపబడుతున్నది.

వ్యాపార దృష్టితోగాక అందరికీ అందుబాటులో ఉండేటట్లు సాలు చందా నామ మాత్రంగా రెండు రూపాయిలు ఏర్పాటు చేయబడింది.

మహిళల రచనలతో—ఆ యా రంగాలలో ప్రత్యేక వైదుష్యంగల వారిచే వ్రాయబడిన మహిళల కనువైన వ్యాసాదులతో—వార్షిక సంచిక సర్వాంగసుందరంగా జనవరి నెలలో వెలువడుతుంది.

పద్యాలు, కేయాలు, కథలు, నాటిక, ఆర్థ పేపరు మీద ముద్రింపబడిన ప్రసిద్ధ ఆంధ్ర చిత్రకారిణుల చిత్రాలు, ఛాయా చిత్రాలు, వ్యంగ్య చిత్రాలు, ఇంటి తోట, పడకట్టిలు, బాల నాటిక, వివిధ దేశాలలో స్త్రీలు మొదలయిన శీర్షికలు, గృహ జీవనం, కళ, విజ్ఞానం మొదలయిన విషయాలను గురించిన రచనలు ప్రత్యేకాక్షరణలు.

వార్షిక సంచిక వెల రి అణాలు మాత్రం.

వార్షిక సంచికతో సహా సాలు చందా రెండు రూపాయిలు.

ప్రతు ల కు :

ఎ డి టి ర్, 'సౌభాగ్య'

గవర్నమెంట్ హౌస్,

మౌంట్ రోడ్, మదరాసు-2

సంక్రాంతి కానుక

శరభనాథలవారి

సాహసం

డైరెక్ట్... మిస్టర్ పురం రాజా వారు...

9^వ జీవిత కృష్ణదేవరాయ
ప్రభావరాయ
కవిశిల్పరాయ
కాండయ్య
మూలకీకృష్ణరాయ
పాత్రం

ఈమె సిఫారసు

లూడ్ర

నా రీ ము లకు
దివ్యావధయి

బురుగుదల తొలగించు
వేరుగు తప్పకుండా
గర్భప్రాసముల వరికల్లును
వంద్యకృము రూపుచూపును

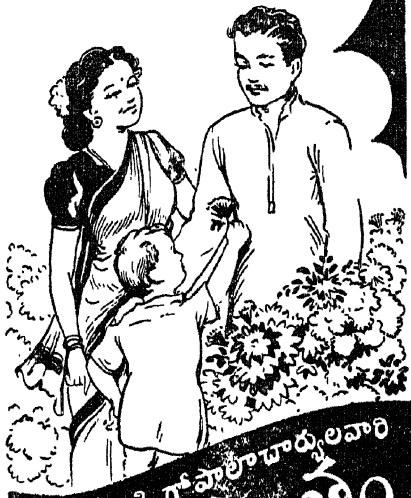
కొడుకు చొట్టు : ఏ సుమలహృదయైతే, తేవా.
కేసరికుటీరం లిమిటెడ్..
మద్రాసు 14

నై జాము, ఆంధ్ర, తమిళ, జిల్లాల

ఏజంట్లకు :

శ్రీ సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు
బరంపురం, సికింద్రాబాద్, బెజవాడ,
మధుర.

వారి ఆనందానికి
అసలు కారణం

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి
జీవామృతం

నిత్య వ్యవహారాలలో

సేరసించిన తండ్రికి

జబ్బునుంచి

కోలుకొంటూఉన్న తల్లికి

దినదిన ప్రవర్థమానమౌతూవున్న

బాలునకు జీవామృతము

బలోత్సాహాలను యిస్తూవున్నది

ఆయుర్వేదాశ్రమం లిమిటెడ్
మద్రాసు 17.

రాధా సిల్క్ ఎంపోరియమ్

14, సన్నది వీధి,
మైలాపూరు, మదరాసు-4

సంక్రాంతికి

మీకు మా హృదయపూర్వక ఆహ్వానము.

బెనారెస్ మరియు కొల్లెగాల్

వందల కొలది రకములలో

పక్కా రంగులు,

నవీన నమూనాలు,

సరిక్రొత్త సరుకు.

మీ అభిరుచులకు తగి

మంచి నాణ్యతగలిగిన

పట్టు, జరీ, నూలు చీరలు

ఇక్కడే లభించగలవు

ఈనాడే దయచేయండి.

RADHA SILK EMPORIUM

14, SANNADHI STREET, MYLAPORE, MADRAS.

PANNEERU MEEGADA

(CREAM OF ROSES)

పన్నీరు మీగడ

ఇది ముఖమునకు అందము తెచ్చుటయందు

చాల ప్రశస్తమైనది.
మంచి నువాసన, మొటి
మలు పొక్కులను పో
గొట్టి ముఖమునకు చల్ల
దనము వృద్ధుత్వము,
కాంతి, తేజస్సు అకర్ష
ణయు కలిగించును. ఎండ

తాకుడువల్ల కలిగిన నలుపు పోగొట్టి హాయిని కలి
గించును. సౌందర్యపోషణకు ముఖ్యమైనది.

వెల రూ. 1-6-0. (పోస్టేజీ ప్రత్యేకము)

(నీసాపైగా అర్ధరుకు, ముందుగా మొత్తము పంపిన,
పోస్టు ఖర్చులు రేపు)

విక్టోరియా డిపో, మైలాపూరు, మద్రాసు-4.

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన

మెహతా వారి

విశేష ఔషధములు

1. కుందరి ఎలిగ్జిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను పోగొట్టును, గర్భాశయరోగ అనుపమ నివారిణి.
2. ఫాస్ఫరస్ ఆయిల్ :—బాధ నివారణకు స్నాతిలేని తైలము.
3. మస్తానాపిల్పు :—సాధారణబలహీనత, కీళ్లనొప్పులు జ్వరములన్నిటికి అమోఘముగా పనిచేయును.
4. ద్రాక్షసవము :—(బంగారము, మకరధ్వజము కలిపినది) రక్తమును శుద్ధిపరచునుటవంటి, అజీర్ణము రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము. కెమిస్టులందరివద్ద దొరకును.

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.

250, China Bazar, Madras.

మైసూరు పట్టు బట్టలు

హెచ్చుకాలము మన్నిక కలవి

మునుపటికంటె ఇప్పుడు మైసూరు సిల్కు వస్త్రము లే హెచ్చుగా స్త్రీలు ధరించుచున్నారు. మైసూరు సిల్కులో శ్రేష్టమైన చీరలు, గౌనుగుడ్డలు, రవికె గుడ్డలు మొదలైనవి స్త్రీలకు, పురుషులకుకూడా అవసరమగు సర్వ విధములగు దుస్తులును అధికముగా వాడబడుచున్నవి.

★
మైసూరు సిల్క్స్
100 కి నూరు వంతులు
స్వచ్ఛమైనవి, శ్రీశ్రీలేని
పట్టుని.

★

మైసూర్ సిల్క్స్

గవర్నమెంట్ సిల్క్ వీవింగు ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

అతని ఆనందానికై ఒక సీసాను

అందుబాటుగా ఉంచండి!

కడుపులో బాధలేవీ లేనందు
వల్లనే బిడ్డ ఆనందిస్తు
న్నాడు. బిడ్డ ఆనందమే
తల్లికి కూడా ఆనందం.

గ్రెవ్ సిరవ్

ఉత్పత్తిదారులు:

ది మైసూర్ ఇండస్ట్రియల్ య్ టెస్టింగ్ లాబరేటరీ లిమిటెడ్; మల్లేశ్వరం, బెంగళూరు.

సెల్లింగ్ ఏజెంట్లు:

బెస్ట్ అండ్ కంపెనీ లిమిటెడ్; పోస్ట్ బాక్స్ నం. 63; మద్రాసు.

ఆంధ్రమహిళ

సంపుటి 8

::

జనవరి '52

::

సంచిక 9

ముఖచిత్రము : పుటికాలంకరణ

చిత్రకారుడు : శ్రీ ఎల్. ఎమ్. బాబు

న్నికలు—స్త్రీల బాధ్యతలు

అపహాసీ

రాజకీయాలు

పెళ్లి చూపులు

ఆరోహణ (కథ)

కథ అడ్డం తిరిగింది (పెద్దకథ)

మనుచరిత్ర

—

—

—

—

—

—

—

సంపాదకీయము

'అవివేకి'

శ్రీ గోళ్లమాడి రామచంద్రరావు

శ్రీమతి శమంతల

శ్రీ ప్రతాపరావు

శ్రీమతి 'శ్రీ'

డాక్టరు వారణాశి యశోదాదేవి

ఇంకా బాలానందం, పద్మాలూ, గద్వాలూ, సభలూ, సమావేశాలూ, చిత్రసమీక్ష, గ్రంథసమీక్ష.

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం. యే., బి. యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నఘంటమ్మ, యం. యే., యల్. టి.

ఆంధ్రమహిళాసభ, మైలాపూర్

సంవత్సర చందా

ఆరు రూపాయలు

విజయా రత్న త్రయము

అశోకా అమ్లా, వేప, బ్రహ్మి హేరాయిల్స్

VIJAYA'S THREE GEMS

ASOKA
AMLA VEP BRAHMI
VEGETABLE HAIR OILS

MEDICATED
&
DELIGHTFULLY
PERFUMED
HAIR TONICS

VIJAYA CHEMICALS MADRAS-7.

అనాదిగా భారతీయులచే పై మూడు (అమ్లా, వేప, బ్రహ్మి) వృక్షములు పూజింపబడుచున్నవి. యేలననగా వీటియందుగల ఆమూల్య మైన ఓషధీ గుణమే కారణము. ఈ ఆమూల్య గుణములను కోరువారు ఈ ఓషధులతో తయారుచేయబడిన పై హేరాయిల్స్ను, ఉపయోగించిన పై గుణమే కాక యింపగు పరిమళ మును పొందగలరు. శిరోజి పోషణకు - మెదడు - కన్నులకు - చర్మనిధనము నిచ్చుటలో సాటిలేనిది.

విజయా కెమికల్స్, 15, కైమన్ను రోడ్డు, పురసవాక్కం, మదరాసు-7

ఎన్నికలు - స్త్రీల బాధ్యతలు

ప్రస్తుతము జరుగుచున్న ఎన్నికలలో స్త్రీలు ఎక్కువగా పోటీచేయకపోవడానికి కొన్ని కారణాలను డిసెంబరు 'ఆంధ్ర మహిళ' సంపాదకీయంలో సూచించాము. ఎన్నికలలో స్త్రీలకుగల ప్రత్యేక బాధ్యతను గూర్చి ఒకమారిప్పుడు హెచ్చరించటం మా ఉద్దేశం.

రాజ్యాంగరీత్యా మనకు పురుషులతో అన్నింటా సమాన హక్కులు లభ్యమయ్యాయి. ఈ హక్కులను అమలు జరుపుకోటానికి పాత శాసనాలను సవరించమని కూడా కోరుతున్నాము. అయితే ఈ హక్కులతోపాటు మనకు కలిగే బాధ్యతలను మనం విస్మరించరాదు.

ప్రస్తుతం మనం జ్ఞాపకముంచుకోవలసినది మనకు వచ్చిన ఓటింగు హక్కు. ఇంత వరకూ స్త్రీలలో ఏ మూలనో అక్షరాస్యులైనవారు, ప్రభుత్వానికి కొంత ఆదాయపు పన్ను కట్టేవారే, ఓటుకు అర్హులై యుండేవారు. ఇప్పుడట్లాగాక, వయోజన ఓటింగు కనుక, 17 కోట్ల భారతీయ ఓటర్లలో దగ్గర దగ్గరగా 9 కోట్ల మంది మనమే ఉన్నాము—జరిగే ఎన్నికలలో ఈ సంఖ్యను బట్టి మన బాధ్యత ఎంత పెద్దదో, ఎంత బలమైనది కాగలదో ఊహించుకొనవచ్చు.

మహాత్ముని ప్రసాదం మనకసలీ రాచకీయ చైతన్యం. అభ్యుదయగాములగు స్త్రీ పురుషుల ధీ, సేవా ఫలితాలు మనకు లభించిన హక్కులు. మనకు కలిగిన చైతన్యం ఊహించ కుండా, మన హక్కులను విస్మరించకుండా, మన బాధ్యతను నిర్వహించవలసిన శుభ సమయం, ఒక రకంగా పరీక్షా సమయంకూడా ఇది.

స్త్రీ లెంతో ఉత్సాహంగా, ఒక్కొక్క చోట పురుషులకంటే ఎక్కువ సంఖ్యలలో పోలింగు స్థలాలకు వెళ్తున్నారని వార్తలద్వారా వినటం ఎంతో ఉత్సాహం జెందవలసిన విషయం—ఆంధ్ర దేశంలో ఎన్నికలు ప్రారంభమయ్యాయి. ఆంధ్ర నారీమణులు యితర ప్రాంతాలలోని తమ సోదరీమణులకు తీసిపోకుండా, తమ బాధ్యతను గుర్తుంచుకోవాలని ఒక మారు జ్ఞాపకం చేస్తున్నాం—మంత్రులుగా, శాసన కర్తలుగా, మన భవిష్యత్తును నిర్మించగల సామర్థ్యం, యోగ్యత గలవారికి తమ ఓటునిచ్చి ఎన్నుకున్నచో, తమకు లభించిన రాచకీయ హక్కు సార్థకం కాగలదని మరియొకమాటు హెచ్చరిస్తున్నాము.

ఇలాంటి హక్కులను మనం, మన పిల్లలు—అనుభవిస్తామో లేదో—దొరికిన యీ ఓటింగ్ హక్కునా ఒకసారి విని యోగించుకుందాం అనే ఉబలాటం అందఱకూ కలగటం సహజమే మరి. గ్రుడ్డి, గూసె, వృద్ధు, కుంటి—ఒకరేమిటి అందఱూ, సన్నాహ మాతున్నారు, తమ ఓటును సద్వినియోగించాలని—గ్రుడ్డిగా కాకుండా!

అబలలు అదర్థం చూపెట్టున్నారు. వృద్ధ స్త్రీలు, గర్భిణి స్త్రీలు, విద్యావతులు, చదువురానివారు, పోలింగు స్టేషన్లకు వెళ్లి ఓటులు వేస్తున్నారు. మరి భారత మహిళా సంఘం అబలల తరపున ఒక ప్రణాళికను పెట్టి అమలు జరుపుతారో లేదో అని అభ్యర్థులను ఖండించి అడుగాలనుకుంది.

చెన్నపురివారు దారి తీశారు. ఇటీవల మీటింగు జరిపారు. అభ్యర్థులను వేదికలపై నిలబెట్టారు. మీరేమి చేస్తారో చెప్పమని అడిగారు. కేంద్ర ప్రభుత్వమే అన్నిటికీ కీలకమనుకున్నారు. పార్లమెంటు అభ్యర్థులకే ఆహ్వాన మందారు.

మందు నెల్లి ముచ్చటిస్తే తరువాత సముజాయిషీ యిచ్చుకోలేమనుకున్నారు కాబోలు—కొందఱు సోదరులు, సమావేశానికి రాలేదు.

అత్యవసర కార్యక్రమముచే ఆహ్వానాన్ని అంగీకరించలేక పోయానని, అయితే తనూ, తన పక్షమూ ఎప్పుడూ మహిళతోటివారమేననీ, హిందూ కోడ్ వ్యగ్రాలన్నీ ఇక అవలీలగా సాధ్యపడగలవనీ, స్వయంగా వచ్చి మాట్లాడనందుకు మగువలంతా తనను మన్నించి ఓటు తనకే ఇయ్యాలనీ సోషలిస్టు అభ్యర్థి గారు సందేశం పంపించారు—అయితే వారు సాధించే ఘన కార్యాలు ఏవిధంగా చేస్తారో మాత్రం వివరించలేదు.

స్వతంత్ర అభ్యర్థి—వీరు స్వతంత్ర స్వతంత్రులు లెండి—మళ్ళీ అదే ముక్క—మూ అభిమానం అంతా మహిళలమీదే అని—పైగా కాంగ్రెసు గెలుపు నిశలని వారికి తెలుసుట—అయితే కాంగ్రెసుతో ప్రతీ విషయంలో డీ అంపే డీ అని పార్టీకి ఏక ఛత్రాధిపత్యం వదలకుండా, బలమైన విరోధిగా ఉండటమే వారి ఉబలాటమట. కాంగ్రెసు తెచ్చిపెట్టింది కరువు, కాటుకం, అనారోగ్యం అట—మధ్య నిషేధం చట్టంగా ఉండకుండా ఉద్బోధ

కావాలట—అయితే, వీరు సాధించే ఆశయాలు ఏ పద్ధతి మీదో మాత్రం ఎవరికీ తెలియదు—అసలు ఆయనకే తెలియదేమో!

ఇంక నిన్న మొన్నటి వరకూ కాంగ్రెసులో ఉండి, కాంగ్రెసుకు ఒక ఎక్స్‌ట్రా గ్రోత్‌లాగా యివతులకు ఊడి పడ్డ ప్రజాపార్టీవారు, కాంగ్రెసులో పెరిగిన అవినీతి, దుర్మార్గం, అన్నీ ఒకమారు పునరుద్ధారణచేసి, “మహిళల యందు నాకు గల అభిమానం, మహిళలకై నేను చేసిన సేవా యిక్కడ అందఱకూ, ముఖ్యంగా, అధ్యక్షులకూ, కార్యదర్శినికీ తెలియదా?” అని తిరిగి ప్రశ్నించారు.

సరే కాంగ్రెసువారు—బహు జాగ్రత్తగా నెమ్మదిగా, కాంగ్రెసులో లోపాలున్న యన్నమాట చక్కగా ఒప్పుకుంటూ, అయితే యానాలుగేళ్లు గడించుకున్న అనుభవంవల్ల కాంగ్రెస్ పరిపాలించటానికి తగిఉన్న పార్టీ, హిందూ కోడ్ విషయంలో కాంగ్రెసు ఎప్పుడూ సుముఖంగా ఉన్నప్పటికీ, వారందఱూ అలాచించేది, హిందూ కోడ్ కన్న స్త్రీలకు ఇంకా ఎక్కువ అభ్యుదయం తేగల సంస్కరణ అనీ (అదియేదో!) ఇంకా ఏవేవో ఇలాగే, పాము చావకుండా, బడితే విరగకుండా అన్నట్టు, చల్లచల్లగా, మెల్లి మెల్లిగా, చెప్పి చెప్పకుండా, చివరకు ఆయన అభిప్రాయం ఇది అని తేల్చుకోటానికి వీలులేకుండా ప్రసంగించారు.

ఇంకా పైగా—ఈ సారి స్త్రీ లెక్కవగా పోటీ చేయక పోవటం శోచనీయమన్నారు—అది తమ పార్టీ లోపం కాదన్నారు. పరిస్థితులను బట్టి, స్త్రీలు కొంచెం జంకారనీ, ముఖ్యంగా వయోజన ఓటింగ్ వల్ల—వారు పరిచయం చేసుకోవలసిన జనాభా, తిరుగవలసిన వైకాల్యం—వెచ్చించవలసిన విత్తం—ఇవన్నీ వారికంత ప్రోత్సాహకరంగా లేకపోవుటవల్ల వారు వెనుకకుతీశారనీ, ఇంక భవిష్యత్తులో వారు ముందంజవేసే పరిస్థితులు కలుగవచ్చుననీ, చెప్తూ, వేదిక దిగారు—

[అన్నట్టు చెన్నపురి వాస్తవ్యురాలాకామె, సంఘ సేవలో పరిచితురాలు, భారత మహిళా సంఘంలో చిరకాలం సేవచేసింది—విద్యావతి. ఆమె అభ్యర్థిగా నిలువనెంచి, రూ. 50,000లకు మించని వ్యయమైతే

భరిస్తానన్నారని, పొట్టివారూ హామీనీయక పోవటంతో విరమించు కున్నారనీ మహిళలు చెప్పగా విన్నమాట.]

ఇంక సమాజం వారు మీటింట్లే చెట్టారు—వారి ప్రజాశిక్షను అభ్యర్థనల కందించే ఆరాటమేగాని, చుట్టూ ఉన్న సభ్యులందరూ అది అందనేలేదు—ఇంతమా వీరడిగిన దేదో, వారు చెప్పినదేదో తెలియకుండానే, సమాజేశము పూర్తి అయింది.

ఇంక మహిళలు ఎవరికి తమ ఓటు నిస్తాలో? గ్రుడ్డి వారిని ఉద్యోగులు చేయిపట్టి వేయించవచ్చునట—నడవలేని వృద్ధులు, గర్భిణీ స్త్రీలు ఇత్యాదులు వాహనంమీద వెళ్తారు—వాహనం ఖర్చైనవూ భరించేదీ చిదంబర రహస్యం అనుకోండి—అయితే ఏ అభ్యర్థి ఏ విధంగా తను నూచించే ఆశ యాలను అమలులోకి తెస్తాడు అనేది యింకా అయోమయం గానే ఉంది—ఓటర్ల మనస్సులోని యీ అయోమయం తొలగకపోతే—వారిది గ్రుడ్డి ఓటింగే బౌతుండేమా!

జిల్లా వైద్యాధికారులుగా స్త్రీలు

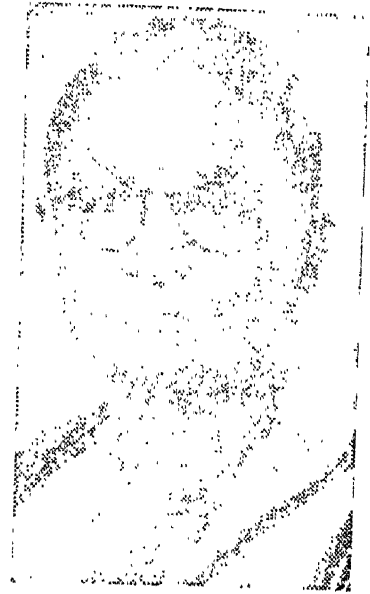
మదరాసు రాష్ట్రంలో, నలుగురు స్త్రీలు, జిల్లా వైద్యాధికారులుగా నియమించబడ్డారనట చాలా సంతోషించదగ్గ విషయము. ఈ రాష్ట్రంలో ఇట్టి ఏర్పాటున కిదియే విఘ్నేశ్వరపూజ.

రాజ్యాంగంలో, ఉద్యోగాల విషయంలో, స్త్రీలకు పురుషులతో ఎర్పరచిన సమానత్వమే దీనికాధారము.

మదరాసు కన్స్ట్రక్టర్ల వైద్యకాలలో, ఫిజిషియన్ గా ఉన్న శ్రీమతి చొక్కలింగం, అసిస్టెంటు సర్జెన్టుగా ఉన్న శ్రీమతి సుబ్బలక్ష్మి, శ్రీమతి మధురనాయగమ్, కుమారి వర్గీస్ లు, చిత్తూరు, రామనాద్, చంగల్ పట్టు, విశాఖ జిల్లా లకు వరుసగా నియమించబడ్డారు.

వీరు తమ కొత్త స్థానాల్లో, ప్రతిభతో వ్యవహరిస్తూ, స్త్రీ లోకానికి కీర్తి లేగలరని ఆశిస్తున్నాము. ఎక్కువ మంది తెలుగు యువతులు స్త్రీలకు కలిగిన యీ అవకాశాన్ని వినియోగించుకోటానికి కృషి చేయవలెనని హెచ్చరిస్తున్నాము.

—ఆంధ్ర మహిళ

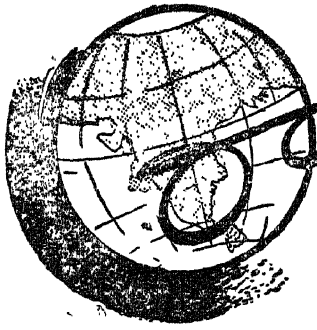

కాంగ్రెస్ మాజీ అధ్యక్షులు శ్రీ భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్యగారి ధగ్గుపత్ని, శ్రీమతి రాజేశ్వరమ్మగారు ది. 19-12-51న దివంగతులైరి. ఈమె కీ. శే. శ్రీ గంజాం వెంకటరత్నంగారి కుమార్తె. నాన్ కోఆపరేషన్ ఉద్యమంలో భర్తకు చేదోడుగా నిలచి, బిడ్డలను బడికి పంపుట కూడా మాన్పి, విదేశ వస్త్రములను బహిష్కరించి, ఆ నాటినుండి యీ నాటివరకును భద్రులక్క వేరు వస్త్రములను తాకని పట్టుదలతో జీవించింది. ఆదర్శ గృహిణిగా, అనుకూల పత్నిగా, సంపూర్ణమై, ఆడంబరహితమైన జీవితాన్ని, యదార్థ వాదం, విషయం, అతిథి సత్కారాది గుణసంపదలతో నిండుగా గడిపినారు.

అంతశ్శాఖా వివాహములను, స్త్రీ పునర్వివాహములను ఈమె ఆమోదించారు. హిందూ కోడ్ సవరణకు కొంత వరకు వీరు సుముఖులే.

సుమంగళిగా కాలధర్మము చేసిన వీరు అదృష్టవంతులనే భావించుచున్నాము. వృద్ధాప్యమున పత్ని వియోగము సంభవించిన శ్రీ పట్టాభి సీతారామయ్యగారికి, వారి ఇరువుర కుమారులకు, మనుమలకు, తదితర బంధుమిత్రులకు మా సంతాపమును దెలియజేయుచున్నాము.

—ఆంధ్ర మహిళ

రాజకీయాలు

* శ్రీ గోళ్లమూడి రామచంద్రరావు *

డిసెంబరు నెలలో రాజకీయ రంగంలో మనకు సంబంధించిన ముఖ్య సంఘటనలు ఇవి—కాశ్మీర్ మధ్యవర్తి గ్రాహం రి వారాలపాటు ఇండియా పాక్స్టాన్లతో సంప్రదించి భద్రతా మండలికి కొత్త నివేదిక సమర్పించటం, బిలియాకు నామమాత్ర స్వాతంత్ర్యం రావటం, కొరియాయుద్ధ విరమణ సంప్రదింపుల గడువు ముగిసినా భగ్నం కాకపోవటం, ఈజిప్టు బ్రిటన్ నుంచి రాయబారిని ఉపసంహరించటం, నైఋతి ఆఫ్రికా సమస్యపై హతంచేసి దక్షిణాఫ్రికా తాత్కాలికంగా సమితినుంచి నిష్క్రమించటం, దేశంలో ఎన్నికలు ముమ్మరంగా జరగటం, ఆంధ్రప్రాంతంలో నెహ్రూ పర్యటన.

*

*

*

నాలుగు సార్లు నుంచీ ఐక్యరాజ్య సమితి చేతుల్లో నలుగుతున్న కాశ్మీర్ సమస్యనుబాద మధ్యవర్తి గ్రాహం డిసెంబర్ 21న తేదీన భద్రతా మండలికి ఒక కొత్త నివేదికను సమర్పించారు. జనవాక్య నిర్వహణకు అనుకూల పరిస్థితులను కలిగించే నిమిత్తం కాశ్మీర్ లో ఉభయ ప్రాంతాలను సైనిక రహితంగా చేయటానికి ఆయన కొన్ని సూచనలు చేశారు. ఒప్పందంమీద సంతకాలు చేసిన 90 రోజుల్లో వైస్యల్లో అధిక భాగాన్ని ఉపసంహరించటం, ఒప్పందం అమలు జరపటంలో చివరి రోజుకు ముందుగా, జనవాక్య నిర్వాహకుడిని ఇండియా ఏర్పాటుచేయటం, కాంతి భద్రతల రక్షణకూ, జనవాక్య నిర్వహణకూ అవసరమయితే విదేశీ సేనలను నిలపటం అనేవి ఆ సూచనల్లో కొన్ని. ఈ పథకం కింద అజాద్ కాశ్మీర్ సేనలను రద్దుచేయటం చాలావరకు అంగీకరింపబడినప్పటికీ, మిగిలిన అంశాలన్నీ ఇదివరకు ఇండియా తోసివేసినవే.

ఇండియా అధికారవర్గాలు పాక్స్టాన్ తో సూపరి సంప్రదింపులు జరపటం మంచిదనే అభిలాషను కనపరచినవి కాని, పాక్ ప్రధాని నజీముద్దీన్ 25న తేదీన ఒక ప్రకటన చేస్తూ, ఇంక కాశ్మీర్ సమస్యను భద్రతా మండలే స్వయంగా పరిష్కరించివేయాలనీ, ఇండియా తన సేనలను కాశ్మీరు నుంచి తొలగించాలని మండలి ఉత్తరువు చేయాలనీ ఉద్ఘాటించారు. దీనితో పాక్స్టాన్ తో సంప్రదింపులు జరిపే ఆశలు వెనకపడినట్లే. పండిత నెహ్రూ 27న రాజమండ్రిలో మాట్లాడుతూ కాశ్మీర్ విషయమై ఇతరుల నిర్ణయం ఎప్పటికీ సాగదనీ, పాక్స్టాన్ ప్రధానీ, అతడిని మద్దతు చేస్తున్న ఇతర దేశాల ప్రధానులూ ఈ అంశాన్ని గమనించాలనీ హెచ్చరిక చేశారు.

కాశ్మీర్ రాజ్యాంగ పరిషత్ అధ్యక్షుడు సాదిక్ 25న తేదీన కాశ్మీర్ వడ్రంగుల మహాసభలో మాట్లాడుతూ గ్రాహం సూచనలను కాశ్మీరీలు సహించరని స్పష్టం చేశారు. బ్రిటన్ అమెరికాలు, చైనా రష్యాలమీద దెబ్బ తీసే నిమిత్తం కాశ్మీర్ ని స్థావరంగా ఉపయోగించుకోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నవనీ, అందుకే పాక్స్టాన్ మద్దతు చేసినవనీ, అది లాభంలేకపోవటంవల్ల 'సమితి ఆధ్వర్యాలైన కాశ్మీరుకు స్వాతంత్ర్యం' అనే పేరు పెట్టి కాశ్మీరును చేతికిందికి తెచ్చుకోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నవనీ ఆయన ఆరోపించారు. అసలు గ్రాహం ప్రయత్నాలన్నీ (గ్రాహం అమెరికా దేశస్తుడు) సంప్రదింపులలో పరిష్కారం కుదరదని చూపించే ఉద్దేశంలోనే జరపబడుతున్నవని ఆయన విమర్శించారు. ఈ అన్ని విషయాలనూ చూస్తే కాశ్మీర్ విభజన ప్రస్తుతం ఉన్నట్లుగా స్థిరపడిపోతుందేమో ననిపిస్తుంది. కీలక ప్రాంతమయిన గిల్గిట్ తమ స్నేహితులయిన పాక్స్టాన్ చేతిలో

నుంచి జారిపోవటానికి బ్రిటన్, అమెరికాలు అంగీకరించవు. ప్రత్యక్షంగా ఇండియామీదకు పాకిస్థాన్ తో కలిసి దండెత్తటానికి అవి సాహసించలేవు.

* * *

ఇది ఇట్లా ఉండగా అక్కడ అజాద్ కాశ్మీర్ లోనే అంతఃకలహాలు బయలుదేరినవి. మొదట ఆ 'ప్రభుత్వ' నాయకుడుగా ఉన్న సర్దార్ ఇబ్రహీం స్థానములో చాదరీ అబ్బాస్ వచ్చాడు. ఇప్పుడు అతడు కూడ తొలగించబడి యూసుఫ్ అనే వ్యక్తి వచ్చాడు. అజాద్ కాశ్మీర్ ప్రభుత్వం రాజీనామా పెట్టింది. పాక్ ప్రధాని స్వయంగా జోక్యం కలిగించుకుని ఈ మార్పులను జరిపించాడు. ఈ అంతఃకలహాలు ఎక్కువ కావటం, ప్రజలకు వారిమీద అసంతృప్తి పెరగటం, జరుగుతున్నదనీ, త్వరలో వారు ఎదురు తిరగలరనీ షేక్ అబ్దుల్లా అన్నారు. స్వతంత్ర పతానీస్థాన్ను కోరుతున్న పతాన్ ప్రతినిధులు స్వతంత్ర పతానీస్థాన్ ఏర్పడిన తక్షణం కాశ్మీర్ సమస్య పరిష్కారం అవుతుందని గ్రహంతు తెలియజేశారు.

* * *

ఉత్తర ఆఫ్రికాలో ఇదివరకు ఇటలీ వలస రాజ్యంగా లిబియా ఇప్పుడు స్థానిక అమిర్ ఆధిపత్యంకింద 'స్వతంత్ర రాజ్యం' అయింది. 24న అధికారం అప్పగించినట్లు అక్కడ అధికారం నెరుపుతున్న బ్రిటిష్, ఫ్రెంచి ప్రతినిధులు ప్రకటించారు. అయితే 'కొన్వెంట్' వరకూ ఈ 'స్వతంత్ర' లిబియాలో బ్రిటిష్ సేనలు ఉండటానికే ఏర్పాటు జరిగింది. ఈ 'స్వతంత్ర' దేశానికి బ్రిటన్ ఆర్థిక సహాయాన్ని చేస్తునే ఉంటుందట. అంటే ప్రస్తుతం ఈజిప్టు, పర్షియాలు ఎటువంటి మరతులను ప్రతిఘటిస్తున్నవో, అటువంటి మరతులతో బ్రిటన్ 'స్వతంత్ర లిబియా' తో కూడా ఒప్పందం చేసుకుని ఉంటుందన్నమాట.

లిబియా మోస్తరుగా, వలసరాజ్యంగా ఉన్న మొరాకో సమస్య అంతకంతకూ తీవ్రంగా పరిణమిస్తున్నది. అక్కడి ప్రజలు ఫ్రెంచి దాస్యం పోవాలని ఆందోళన చేస్తున్నారు. ఆరబ్ లీగ్ దేశాలన్నీ వారిని సమర్థిస్తున్నవి. అయితే పశ్చిమ రాజ్యాల చెప్పు చేతల్లో ఉన్న ఐక్యరాజ్య సమితి

మొరాకో సమస్యను చర్చించాలనే ఆరబ్ తీర్మానాన్ని తోసివేసి, చర్చను వాయిదా వేసింది.

* * *

సమితి ధర్మ కర్తృత్వం కింద ఉండే ప్రాంతాల గతి ఎట్లా ఉంటుందో నైఋతి ఆఫ్రికా చరిత్ర వివరిస్తుంది. 1914 యుద్ధానికి ముందు జర్మన్ వలసగా ఉన్న ఆ ప్రాంతం ఆ యుద్ధమయిన తరువాత నానాజాతి సమితి ధర్మ కర్తృత్వం కిందకు వచ్చింది. దక్షిణాఫ్రికా ధర్మకర్తగా నియమించబడ్డది. ఆ ధర్మకర్తగారు ఇప్పుడు ఆ ప్రాంతాన్ని పూర్తిగా దిగమింగి కూర్చున్నారు. ఆ ప్రాంత పరిపాలన వివరాలను తమకు తెలియజేయాలని సమితి కోరినప్పటికీ దక్షిణాఫ్రికా లక్ష్య పెట్టలేదు. ఆ ప్రాంతపు ఆదిమ వాసుల అభిప్రాయాన్ని విచారించి, వారి ప్రతినిధులను పంపాలనీ ధర్మకర్తృత్వ సంఘం కోరగా, సమితి సమావేశాలనే తాత్కాలికంగా బహిష్కరిస్తున్నామని 12వ తేదీన దక్షిణాఫ్రికా ప్రకటించింది. కోరియామిదికీ, చైనామిదికీ ఒంటికాలిమీద లేచిన సమితి దక్షిణాఫ్రికా చర్యకు గుడ్లు మిటుకరించటం మినహా ఏమీ చేయటంలేదు.

* * *

బ్రిటన్ నుంచి తమ రాయబారిని ఉపసంహరించటానికి 12వ తేదీన ఈజిప్టు నిశ్చయించుకున్నది. ప్రజలందరికీ ఆయుధాలను సప్లయి చేయటానికి కూడ ఈజిప్టు నిశ్చయించుకున్నది. కైరో యూనివర్సిటీ గరిల్లాలుకు శిక్షణ ఇస్తున్నది. ఈజిప్టు ప్రభుత్వం రష్యాతో ఏవో మంతనాలు జరుపుతున్నది. ఇట్లాగే పర్షియా కూడా తమ దేశంలో ఉన్న అమెరికన్ వైస్ర్య సలహాసంఘానికి స్వస్తి చెప్పాలని ఆలోచిస్తున్నది. నూనె పరిశ్రమను నెమ్మది నెమ్మదిగా నడుపుకుని వస్తున్నది. రష్యాతో మంతనాలు జరుపుతున్నది.

ఈ దేశాల ప్రవర్తనవల్ల ఒకటి తేలుతున్నది. ఇవి ఏవో విధంగా పశ్చిమ రాజ్యాలను హడలగొట్టి తమకు కావలసిన కోరికలను సాధించటానికే ప్రయత్నిస్తున్నవి. అధికారంలో ఉన్న వర్గాలకు పశ్చిమ రాజ్యాల పీడతొలగాలనే ఉన్నది. అందుకోసం రష్యా సహకారం

తీసికోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నవి. అయితే ప్రజలకు అభ్యుదయ వాంఛలు కలమ్మకా ముస్లిం మతోన్మాదాన్ని వ్యాపింపజేయటానికి కృషి చేస్తున్నవి. టుమరాన్ లో మొసాదిక్ అనుచరులు ఈ నెలలో వామపక్ష సంస్థలమీద భయంకర హింసాకాండ జరపటం దీనికి ఉదాహరణగా తీసుకోవచ్చు.

* * *

కిందటి నెల 27న కొరియాలో యుద్ధం స్తంభించినదని చెప్పవచ్చును. ఈ నెల 27లోగా పూర్తి ఒప్పందం కుదిరే పక్షంలో ఆ యుద్ధరంగ రేఖ యుద్ధ విరమణ హద్దుగా ఉంటుంది. ఒప్పందం కుదరటానికి ముఖ్య అటంకం ఉత్తర కొరియా విమానాశ్రయాల పునర్నిర్మాణ సమస్యే అయినది. మిత్రరాజ్యాలు అంతకంతకూ పెరుగుతున్న కమ్యూనిస్టు విమాన బలానికి కొంతవరకూ ఆందోళన పడుతున్నారు. యుద్ధ విరమణ సమయంలో తాము సేనలను మార్చి సేనలను తెచ్చుకుంటూ ఉండవచ్చునట. కాని దెబ్బతిన్న విమానాశ్రయాలను కమ్యూనిస్టులు బాగుచేసుకోగూడదట.

కమ్యూనిస్టుల యుద్ధ విరమణ షరతుల అమలును తటస్థ రాజ్యాలు ప్రతినిధులు తనిఖీ చేయటానికి అంగీకరించారు. మిత్రరాజ్యాలకు ఈ తనిఖీ చాలక, వైమానిక గస్తీకూడా ఉండాలని పట్టుపట్టారు. ఉత్తర కొరియా వ్యవహారాల్లో మిత్రరాజ్యాలు వేలుదూర్చకుండా ఉంటే ఒప్పందానికి కమ్యూనిస్టులు సంసిద్ధతను చూపిస్తున్నారు. సంప్రదింపులు సాగటానికి అవకాశం కనిపిస్తున్నది.

కొరియాలో మిత్రరాజ్యాల ఉద్దేశాలను సందేహించటానికి అనేక కారణాలు ఉన్నవి. (1) చైనాకు సమితిలో ప్రాతినిధ్యం ఇవ్వ నిరాకరించటం. (2) జపాన్ ఆయుధ ధారణ చేయక తప్పదని అమెరికా ప్రతినిధి డలెస్ 14వ తేదీన స్పష్ట పరచటం. (3) కొరియాలో యుద్ధ విరమణ ఉల్లంఘించబడితే, మంచూరియా మీదనే దెబ్బ తీస్తామని అమెరికా చైనాకు హెచ్చరికలు చేయటం. (4) 1952లో చైనామీద దండెత్తబోతున్నామని పార్మోజాలోని కొమింటాంగ్ గవర్నర్ 26న ప్రకటించటం.

బర్మా - సయాం సరిహద్దుల్లో అమెరికన్ మద్దతుతో జేరిన కొమింటాంగ్ సేనలు ఇదివరకొకసారి చైనాపై దాడి చేసి, దెబ్బతిని పారిపోయి వచ్చినవి. ఇప్పుడు ఈ సేనలకు

అదనపు సహాయాన్ని అమెరికన్ యుద్ధ నౌకలు చేయబోతున్నవనీ, దండయాత్రకు అమెరికన్ - కొమింటాంగ్ పథకం తయారయిందనీ పెకింగ్ రేడియో ఆరోపించినది. ఒక కొస్తా ద్వీపంమీద కొమింటాంగ్ సేనలు 26న దాడి జరిపినది కూడా.

ఈ కారణాలవల్ల కొరియాలో పామూ చావకుండా, కర్ర విరమ్మకా, వ్యవహారం నడిపి, చైనాను అక్కడ నిలపివేసి, ఇటుపక్కన చాంగ్ కై పేకును ఉసికోల్పటమే అమెరికా లక్ష్యంగా కనిపిస్తున్నది.

* * *

దేశంలో ఎన్నికలు చక్కచక్క సాగిపోతున్నవి. వచ్చిన ఫలితాలను చూస్తే కాంగ్రెసుకు మొత్తంమీద గలుపు నస్తుందేమోకాని, ప్రతికూలపక్షాల దెబ్బ తీవ్రంగా ఉండక తప్పదని చెప్పవలసి ఉంటుంది. కొన్ని రాష్ట్రాల్లో ఇతర పక్షాలతో డాటు లేకపోతే కాంగ్రెసు ప్రభుత్వం నిర్వహించ లేకపోవచ్చును. అప్పుడు కేంద్రానికి, రాష్ట్రాలకు తీవ్రమయిన స్పర్ధ ఏర్పడుతుంది. రాజ్యాంగంలో కేంద్ర, రాష్ట్ర సంబంధాలకు సంబంధించిన అంశాలను మార్పు చేయటానికికూడా ప్రయత్నాలు జరగవచ్చును. కేంద్రానికి ఇష్టమయిన ప్రభుత్వం రాష్ట్రంలో ఉంటే మైసూరును 319 నూత్రంనుంచి (10 సం||ల వరకూ కేంద్ర అధ్యవ్యం ఉండాలన్న నిబంధన) మినహాయించినట్లే, దాని ఇష్టం వచ్చినట్లు నడవనివ్వ వచ్చును. ఇష్టంకాని ప్రభుత్వం ఉంటే పంజాబులోవలె డా|| గోపీచంద్ భార్గవా ప్రభుత్వాన్ని తొలగించి గవర్నర్ పాలనను ఏర్పాటుచేయవచ్చును.

వండిత సెప్టెంబరు 26, 27 లలో కాంగ్రెసు ప్రచారం చేస్తూ ఆంధ్ర దేశంలో సంచారం చేశారు. అయితే ఆంధ్ర రాష్ట్రం కావాలనే ప్రజలు కాంక్షిస్తున్నంతగా నిరసన ప్రదర్శనలు జరపటానికికూడా అవకాశం లభించలేదు. ప్రత్యక్షంగా ప్రధాని కనిపించినప్పడు, నిరసన ప్రదర్శనలకు అవకాశం లేనప్పడు, ప్రజలు సభల్లోనయినా తమ అభిప్రాయాలను పెల్లెడించ ప్రయత్నించటం సహజం. దానికి ఆయన చిరాకు పడటం న్యాయంకాదు. ఎన్నికల ప్రచారానికిని పర్యటన చేస్తున్న వండిత సెప్టెంబరు ఆంధ్ర రాష్ట్రం విషయమై విస్పష్టంగా ప్రకటించకుండా, వెనకటి మాటలను వల్లించటం ఆంధ్రులకు ఆకాభంగం కలిగించింది.

“తెలుగు పత్రికలు”

తెలుగు భాషా సమితి విజ్ఞాన సర్వస్వ ప్రచురణముతో పాటు, సాహిత్యానికి, కళలకు సంబంధించిన వివిధ రంగాలలో, నూతన జాగృతిని కలుగజేయుటకు తలపెట్టినది. దాని యాధ్వర్యమున “సంస్కృతీ సమితి” యేర్పాటైనది. ఈ సమితి పతాన యీ నెల 22, 23 తేదీలలో చెన్ననగరమున శ్రీ రాజాజీ హాలులో పత్రికా ప్రదర్శనము, సభలు జరిగినాయి.

గౌ॥ శ్రీ ప్రత్తిపాటి సత్యనారాయణరావుగారు, శ్రీ నాల్ల వేంకటేశ్వరరావుగారు, శ్రీ తాపీ ధర్మారావుగారు, గౌ॥ శ్రీ బచ్చు జగన్నాథదాసుగారు, యీ సమావేశాల కధ్యక్షత వహించారు. పలువురు ప్రసంగించారు.

ప్రసంగములు

1. శ్రీ కాటూరి వేంకటేశ్వరరావు, “పత్రికలు—సంస్కృతి”
2. శ్రీమతి చన్నఘంటపట్రి, “శ్రీల పత్రికలు”
3. శ్రీ విద్వాన్ విశ్వం, “పత్రికలు—సాహిత్య ప్రగతి”
4. శ్రీ మల్లంపల్లి సోమశేఖర శర్మ, “తెలుగు ముద్రణ—పుట్టు పూర్వోత్తరాలు”
5. శ్రీ నందిరాజు చలపతిరావు, “ప్రాచీన పత్రికలు”
6. శ్రీ సి. వి. హనుమంతరావు, “పత్రికలు—నేటి పరిస్థితులు”
7. శ్రీమతి న్యాయపతి కామేశ్వరమ్మ, “పిల్లల పత్రికలు”
8. శ్రీ గుమ్మలూరి సత్యనారాయణ, “కాస్త్రు విషయిక పత్రికలు”

గూర్చి మాట్లాడారు.

ఈ నాడు పత్రికల బాధ్యత పెరిగింది. అవసరమయినప్పుడు ప్రభుత్వాన్ని విమర్శన చేయడానికి వెనుకాడ

రాదు. పత్రికలు పెరిగినా మన తెలుగు పత్రికలు భారత దేశములో మూడవ స్థానములోనే యున్నాయి. శ్రీల కాధిక స్వాతంత్ర్యము లేకపోవుటవలన శ్రీల పత్రికలు పొందలేకగిన ప్రోత్సాహము పొందలేక పోతున్నాయి. నేటి స్వాతంత్ర్యములో ఆశించిన వ్యక్తి స్వేచ్ఛా, ప్రకటన స్వేచ్ఛా లేకపోయింది. పత్రికా స్వాతంత్ర్యము నరికట్టే ప్రభుత్వ శాసనము ఎంత త్వరగా తొలిగితే అంత మంచిది. పిల్లల పత్రికలు నడపడానికి బాధ్యత ఎక్కువ కావాలి. వారి మనోవిజ్ఞానాన్ని ఎక్కువచేసే విధానము, పిల్లలకు నచ్చే వైలి కావాలి. కాస్త్రు విజ్ఞానముకూడ గేయాలలోనున్న బాలలు గ్రహించగలుగుతారు. పత్రికా రచయితలకు యీ నాటి పరిస్థితులు తొలగించడానికి ప్రభుత్వము కట్టుదిట్టం చేయాలి. లిసోప్రెస్ కనుకూలంగా తెలుగు లిపిని సంస్కరించాలి. వారి యువస్వాగములలోని ముఖ్యాంశములు ఇవి. గౌ॥ శ్రీ బచ్చు జగన్నాథదాసుగారు, ఆంధ్ర రాష్ట్రము ఎంత త్వరలో నేర్పడి, సరిహద్దు నిర్ణయము ఎంత శీఘ్రముగా జరిగిన రాష్ట్రేతరాంధ్రులకుకూడ అంత మంచిదన్నారు.

ప్రదర్శనము

ఇందు ప్రాచీన అర్వాచీన పత్రికలు, గ్రంథములు ప్రదర్శింపబడ్డవి. ఈ ప్రదర్శనమొక క్రమపద్ధతిలో నేర్పాటు చేయబడి విషయ గ్రహణాభిలాషుల కెంతో సాయపడు తూంది. లిపి పరిణామము, ఆంధ్రాక్షర వికాసము, లిపుల బేధము, తెలుగుభాషా పరిణామముల గూర్చి చక్కని వివరణ పట్టికల తయారుచేసి పెట్టారు. శ్రీ. శ. 750 మొదలు విషయసేకరణ చేయబడ్డది. ఆంధ్ర వాఙ్మయ కర్తల, భాషాపోషకుల, భాషాద్ధారకుల, ఆంధ్ర వాఙ్మయ నవయుగ నిర్మాతల గూర్చి క్రమ వివరాలు కళ్లకు గట్టినట్లు మచ్చారు. 1838, 1845, 1875 సం॥ ములలో అచ్చుపడ్డ పుస్తకముల నుంచారు. 1835 సం॥ లో వెలువడ్డ తెలుగు పత్రికా ప్రతి యుంది. రచయితలు, రచయిత్రులు, కవులు, కవయిత్రులు, గేయకారులు పూర్వకాలమునుండి నేటి (తరువాయి 54 వ పేజీలో)

పెండ్లి చూపులు

నాటి క

* శ్రీమతి శకుంతల *

పాత్రలు

నీరద — పెండ్లి కుమార్తె
శారద — పెండ్లి కూతురు చెల్లెలు
కామాక్షమ్మ — పెండ్లి కూతురు తల్లి

మీనాక్షమ్మ — కాబోయే అత్తగారు
విశాలాక్షమ్మ — పెండ్లి కొడుకు మేనత్త
మధుసూదన రావు — పెండ్లి కూతురు తండ్రి

మధుసూదనరావు : తలుపు,.....తలుపు ఏమే.....తలుపు తియ్యి.

కామాక్షమ్మ : (లోపలినుండి) వస్తున్నా. (తలుపు తీసిన తరువాత) ఏమిటి ఇంత హడావిడిగా వచ్చారేం ?

మ : ఏమీలేదు. పెండ్లివారు ఇవాళ అమ్మాయిని చూడటానికి వస్తారుట. బజారులో వాళ్ల గుమాస్తా కనబడి చెప్పాడు. ఏదో పనిమీద పిల్లవాడి తల్లి, మేనత్త వచ్చారుట అందుకని...

కా : నాకు తెలుసు. పనిలో పని పిల్లను చూడమని తల్లి, మేనత్త వస్తున్నారు. అంతేనా!

మ : అవునుగాని పిల్లల్నిద్దరినీ న్నూలునుంచి పిలిపించు. కాస్త వాళ్లకి ఏమేమి కావాలో చూడు. నేను బయటకు వెడతాను.

కా : రామీ!...రామీ. బడికి వెళ్లి అమ్మాయిల్ని పిలుచుకురా. అర్జంటుగా, ఏదో పని వున్నదని చెప్పి. (భర్తనుద్దేశించి) పెండ్లివారు బలే తెలివికలవారండి. ఏదో పనిమీద వచ్చినట్లుగా వచ్చి పిల్లను చూస్తారుట.

మ : ఆసలు వాళ్ల అభిప్రాయం ఎట్లా వుంటుందో.

కా : ఏం. చాలా తృప్తిగానే వుంటుంది. మన పిల్లకే మండి. బంగారు బొమ్మ. నిజంగా దాన్ని రెండు కళ్లా చూస్తే!

మ : నీ పిల్ల నీకు బంగారు బొమ్మే. వాళ్లకు కావద్దా. అయినా పిల్ల బంగార మెవరికీ కావాలే. మామగారు పెద్ద ఉద్యోగస్థుడై వుండాలి. పిల్లకు పెద్ద చదువుండాలి. అన్నింటికంటే ముఖ్యం కట్నం విషయం.

కా : వాళ్లు కట్నం తీసుకోరుటగా. వాళ్లకు పిల్లనచ్చితే చాలుట.

మ : అట్లాగే అంటారు. కట్నం ఇవ్వకుండా వాళ్ల ఇష్ట ప్రకారం పెండ్లి చేసినతరువాత మన అమ్మాయిని రోజూ “మీవాళ్లు దరిద్రులు. కట్నం ఇవ్వకుండా పెళ్లి చేసారు” అని అనరుటే. అయినా కట్నం తీసుకోకపోతే చాలా గొప్ప కదూ. అందుకని అట్లా అంటారు. రహస్యంగా, లోపాయకారిగా ఇస్తే తీసుకొని గప్ చిప్ గా వూరుకొంటారు. డబ్బు అక్కర్లేని వాళ్లుంటారా. ఏది ఎట్లా వున్నా ఫలహారాలు, కాఫీలు అన్నీ సిద్ధం చేయించు. దాని అదృష్ట మెట్లావుంటే అట్లా అవుతుంది. తరువాత సంగతి చూద్దాం.

2

కా : (సావిట్లోనుండి) ఏమే కారదా! చాపలు, తివాచీలు పరచి శుభ్రం చేసావుటే? పెండ్లివారు సరిగ్గా నాలుగు గంటలకు వస్తామని కబురుచేసారు.

పెండ్లి చూపులు

కా : అన్నీ చేశానమ్మా. ఇంకా గంట టైముంది. ఎందుకమ్మా అంత తొందర.

కా : తొందర ఏమిటే. కావద్దూ. కాఫీ, ఫలహారం అన్నీ అత్తయ్యను చేయమన్నాడు. అవన్నీ తయారయ్యాయో లేదో కాస్త చూడు.

కా : అన్నీ తయారవుతాయి. కాని వూరికే మమ్మల్ని తొందర పెట్టకు. పెండ్లివారికోసమని మమ్మల్ని చంపుకు తినేట్లున్నావే!

కా : అదికాదే. అన్నీ సిద్ధం పెట్టుకుని త్వరగా తల దువ్వకొని మంచి బట్ట లేసుకొని, అంతా శుభ్రంగా వుంటే బాగుంటుంది కాని యాబ్రానులలే వుంటే ఏం బాగుంటుందే కారదా.

కా : పోనీ మనకేం. యాబ్రానుల్ని చూచి పెండ్లివారు వెనక్కి వెడతారు. అంతేనా?

కా : బాగుండమ్మా వరస. చచ్చి చెడి వాళ్లని ఇక్కడికి రప్పించేటప్పటికి తాతలు దిగొచ్చేరు. నీకేం తెలుస్తుంది మా అవస్థ? అసలు పెత్తనమంతా పెండ్లికొడుకు మేనత్తదిట. అవిడ పిల్లను చూస్తేనేకాని వాళ్లు విను పించుకోరుట. అవిడ ఎక్కడకీ రాదుట. బ్రతిమాలి ఏవో మంచిమాటలు చెప్పి తీసుకొచ్చాం. నీరదను చూస్తే తరువాత సంగతి చూద్దాం.

కా : నీ పిచ్చికాని, నీరదకి పెండ్లి కాదనా నీ భయం? అసలు అటువంటి పిల్ల ఎక్కడ వున్నదా అని పెండ్లి కొడుకు రావాలికాని.

కా : ఓనీ పిచ్చిపిల్లా ఎప్పటిమాటే నీవు మాట్లాడేది. ఈ రోజుల్లో కాదే తల్లీ. ఎంత అవస్థ పడుతున్నామో నీకేం తెలుసు?

కా : అంత అవస్థపడి ఎందుకమ్మా పెళ్లి చెయ్యడం?

కా : ఎందుకేమిటి నీ మొఖం. అయితే పెండ్లి చేసుకోరా ఏమిటి.

కా : అదికాదమ్మా. పెండ్లి చేసుకొనే దెవులమ్మా—పెండ్లి కొడుకు కదా. అట్లాంటుప్పుడు పెండ్లి కూతుర్ని పెండ్లి కొడుకు చూచుకోవడం బాగుంటుంది కాని, మధ్య మేనత్త ఏమిటే. నాకు నవ్వొస్తోంది. (నవ్వును)

కా : ఎందుకే అలా నవ్వుతావు? మేనత్త మాత్రం పూయిదా.

కా : అయ్యో ఎందుకు పూయిది. పెండ్లి కొడుకు తండ్రి తమ్ముడి మరదలి అడవిడ్డ.....

కా : ఏమిటే ఆ వరసలు? చప్పన పని కానీయండే తల్లీ.

కా : అదికాదే అవిడ మాత్రం చూడక్కర్లేదా?

కా : ఏమోనమ్మా. నీ మాటలకు సమాధానం చెప్పలేను తల్లీ. ఈ కాసేపు సువ్వు నోరు మూసుకుంటే మా పని సెరవేరుతుంది. ఒరే రామం, వాకిట్లో చూడు నాయనా కారు వస్తోందేమో. ఈ మాటలు, ఈ ధోరణి వింటే వెనక్కు పోతారు.

కా : ఎందుకే వెనక్కి పోవటం. ఏం తప్పమాటలన్నా రమ్మా? పోనీ ఎవరినన్నా అడుగుదామా.

కా : అదొక్కటే తక్కువ. చాలు చాలు. అక్కయ్య చూడు ఏమన్నా మాట్లాడుతోందేమో.

కా : ఎందుకూ మాట్లాడడం. నన్నన్నట్లే దాన్ని అంటావు. ఏమంటుంది పాపం. ఏమన్నా అన్నా సువ్వు సాగ నిస్తావా. అది మొగుణ్ణి చేసుకోవడం దగ్గర్నుంచీ నీ యిష్టమేనయ్యె. ఏమన్నా చెబుదామన్నా మాట్లాడ వద్దంటావు, బెల్లంకొట్టిన రాయిలాగ. నేనైతేనా వాళ్లతో ముఖాముఖీని తేల్చుకొనేదాన్ని.

కా : సువ్వు నోరుమూసుకోవే తల్లీ. చదువులు నా ప్రాణం తీస్తున్నాయి. ప్రతీదానికి కారణాలు, కథలు, సందేహాలు, ఇష్టాలు. ఎట్లాగయినా నీరద బుద్ధి నీకు రాదు. ఆయినా నిన్నెవడు చేసుకొంటాడోకాని నీతో వేగలేక, నీకు సమాధానాలు చెప్పలేక చస్తాడు...కారు చప్పుడల్లే వుంది. నోరు కట్టిపెట్టి అవతలికి నడు.

3

కా : రండి వదినగారు. పిన్ని గారు రండి. కారదా, కాళ్లు కడుక్కోడానికి నీళ్లు ఇవ్వమ్మా. (తరువాత) రండి తివాచీమీద కూర్చోండి. వదినగారు రావడం మహా సంతోషం. మీ ఒంట్లో కులాసాగా వుంటోందా.

వికాతమ్మ : ఏదో కొంచెం ఆరోగ్యంగానే వున్నది. కాని ఒంటరిగ రాలేక మా వది నెనుకూడ తీసుకొని మే మిద్దరం వచ్చాం.

పెండ్లి చూపులు

మీనాక్షమ్మ : పిల్లలంతా ఏరండి వదినగారూ ?

కా : కారద ఇక్కడే వుందికదా. ఇహ కనబడనిది పెండ్లి కూతురేగా. కాస్త విక్రాంతిగా మీరు ఫలహారం అవీ తీసుకొన్న తరువాత వస్తుంది. అమ్మాయి కారదా కాఫీ ఫలహారం తీసుకొనిరామ్మా. ఫలహారం తీసుకోండి వదిన గారు. (ఫలహారాలు, కాఫీలు అన్నీ జరిగిన తరువాత) కారదా మీ అక్కయ్యను పిలుచుకురా.

(కారద తన అక్క నీరదను చేయిపట్టుకొని తీసుకొని వచ్చును)

కా : రా నీరదా ఇట్లా ఇక్కడ కూర్చో.

మీ : అమ్మాయి స్కూల్లోనే చదువుతోందా.

కా : స్కూల్లోనే స్కూల్ షైనల్ చదువుతోంది. తరువాత ఇంటరు మద్రాసులో చదువుతానంటోంది. ఏహా తుందో మరి చెప్పలేము.

వి : పిల్లలు పరాయి డోళ్లలో చదువులు కష్టపడి చదవడమే కాని దానివల్ల ప్రయోజనమేమీ లేదండి. అయినా ఆడ వాళ్లకు అంత పెద్ద చదువులు చేసేకండి? ఏదమ్మా నీరదా ఈ ఇంగ్లీషు పుస్తకం చదువు.

కా : మా అక్కయ్యకు పరీక్షలైపోయా యనుకొన్నాను బాబోయ్. ఇక్కడొక ఇంగ్లీషు పరీక్ష జరుగుతుందన్నమాట. ఏమేవ్ అక్కయ్యా భయపడక బాగా చదవ్వే.

మీ : మరదలు పిల్ల మహా చెడ్డది. నీకూ జరుగుతుందిలే పరీక్ష. తొందరపడకు.

(నీరద ఇంగ్లీషు పుస్తకములోని 5 లేక 6 వాక్యములు చదివిన తరువాత)

మీ : వీణ వాయిస్తున్నావా.

(అవునని నీరద తల వూపును)

మీ : ఏదీ ఒక్క పాట పాడమ్మా.

నీ : (వీణమీద ఒక పాట పాడును)

వి : (వీపు, జడ సవరిస్తూ). చాలా పెద్ద జడే. సవరం లేదు కదా. అంటే ఈ రోజుల్లో అంతా సవరాలు పెడుతున్నారు లెండి.

కా : లేదండి. మా నీరదకి సవరం అంటే తలనొప్పి. ఇంకా

అప్పుడప్పుడు కారద పెట్టుకుంటుంది. ఇది అసలు పెట్టుకోదు. దాని జడ తీరే అంత.

మీ : మా అబ్బాయికి హిందీ పాటలంటే మహా యిష్టం. ఏదన్నా పాట వచ్చునా?

నీ : నాకేమీ రావండి.

కా : నీకు వచ్చుకదే అదేదో పాట పాడు.

వి : అదేమిటమ్మా. ఈ రోజుల్లో అంతా హిందీ పాటలు, లేకపోతే అదే వరసమీద రాసిన తెలుగుపాటలు. ఇవేకా పాడేది?

నీ : నాకు రావమ్మా.

కా : వచ్చినంత వరకు పాడు పరవాలేదు.

నీ : నాకు రావంటూవుంటే నువ్వేమిటమ్మా. వస్తే పాడనూ?

మీ : ఏదో చిన్నది పాడు. మా వాడికి హిందీ పాటలు, భావ గీతాలు అంటే మహా యిష్టం.

నీ : (ఏమీ మాట్లాడదు)

మీ : ఇక వెళ్లిస్తా మండీ.

కా : దయంచండి. ఏ సంగతి...

మీ : అ. ఏ సంగతి రెండు మూడు రోజుల్లో వ్రాస్తాను. ఇంకా అబ్బాయి, తండ్రిగారు చూడాలికదా. వారు వచ్చి చూచిన తరువాత మిగత విషయాలు మాట్లాడుకో వచ్చు. అల్లుడ్ని మీరుకూడ చూద్దురుగాని.

వి : వెళ్లిస్తామమ్మా. నీరదా మాతో అందాక రా (నీరద లేచును) పిల్లకూడ అబ్బాయికి తగ్గ పాడవున్నది. గుమ్మందాక రామ్మా.

కా : వెళ్లవే అక్కయ్యా. నీకు నడవడం చేతనవునో కాదో చూడొద్దూ. కంటో, గుడ్డో తెలియొద్దూ. అందాక వెళ్లి వాళ్ల అనుమానాలు తీర్చు. అత్తగారూ నమస్కారం! బావగార్నికూడ పంపండి పరీక్షకి.

మీ : (నవ్వుతూ) అట్లాగేనమ్మా. తప్పకుండా పంపుతాను. నేను కూడా వస్తా. ఏం అల్లరిపిల్ల!

వికా : } వెడతాము వదినగారు. వుంటానమ్మా నీరదా.
మీనా : }

ఆరోహణ

* శ్రీ ప్రతాపరావు *

గ్రాండ్ ట్రంబెట్స్ పాస్టేరి స్టేషను దాటింది. ఇంకో గంటలో మద్రాసు చేరుతుంది. మద్రాసు దగ్గర కొస్తున్నదనగానే తారకు భయమేస్తున్నది. కంపార్టు మెంటులో అందరూ 'అమ్మయ్య, ఇంకో గంట ఓపిక పట్టాలి' అని అనుకుంటున్నారు. కొత్తగా మద్రాసు వెడుతున్నవాళ్లు మైలాపూరు వెళ్లాలంటే ఎలా వెళ్లాలని తెలిసినవాళ్లు అడుగుతున్నారు. మా బంధువులు స్టేషను కొస్తారని యింకోకరు సంతోషపడుచున్నారు. కొందరు సామాను సద్దకొని తలుపు దగ్గర పెట్టుకుంటున్నారు, రైలు ఆగగానే దిగి పోదామని. పట్టణం వస్తుందనగానే అందరికీ సంతోషంగానే ఉంది.

తారకు గుండెదడ ఎక్కువైంది. తన దగ్గర నాలుగు రూపాయల చిల్లర మాత్రమే ఉంది. అంత పెద్ద పట్టణంలో అంత కొద్ది డబ్బుతో ఎలా ఉండాలో, ఎక్కడ కెళ్లాలో, ఏం జేయాలో అర్థం కావడం లేదు. అసలు తను ఈ రైలుందు కెక్కినట్లు? పట్టణంలో ఎక్కడకి వెళ్లేట్లు? ఇంత త్వరగా మద్రాసు రాకపోయినా బాగుండును. ఈ రైలు ఇలా ఎల్ల కాలం నడుస్తూంటే ఎంత హాయిగా ఉండును! అని ఆలోచిస్తూ కూర్చుంది. మద్రాసంతా మోసం అంటారు. తనెంత బాధ పడాల్సివుందో అని మనస్సులో ఆ దృశ్యాల్ని చిత్రించుకొనేటప్పటికి వళ్లు గగుర్పొడిచింది తారకు.

వెంటనే తారకు తన గత చరిత్ర గుర్తు కొచ్చింది. క్రిందటి అయిదేళ్లలో తనేం కుభపడింది?

పదహారో యేట నాటకాలలో వేషాలు వెయ్యడం మొదలు పెట్టింది. తనను పోషించేవాళ్లు లేక, పడుపు వృత్తికి దిగడం యిష్టం లేక హాస్యానిష్ట రామస్వామిని బట్టుకొని, నాటకరంగంలో అవకాశం ఏర్పరచుకొంది. ప్రతీ నాటకంలోనూ తన పాత్రను దిగ్విజయంగా పోషించుకొంది. నాటకం బాగుండక పోయినా తనను మాత్రం "సెబాష్" అన్నారు ప్రేక్షకులు. దానితో తనకు ఏమైనా సరే

నటిగా జీవించాలనే కాంక్ష పాతుకు పోయింది. ఆ ఆశతో తెలుగు నాటకరంగానికి అయిదు సంవత్సరాలు తన జీవితాన్ని అర్పించింది. కాని ఎదుగు పొదుగు లేదు. నెలకొక నాటక మయినా పడుతుందనే అవకాశం కనుపించ లేదు. భుక్తి గడవడమే కష్టమయింది రాను రాను. తన తోటి నటి మద్రాసు వెళ్లి సినిమాలో చిన్న చిన్న వేషాలు వేయడం తను ఎరుగును. కనీసం తిండి కయినా లోటుండదు పట్నం వెడితేనని బయలుదేరింది.

అవస్థ ఎక్కడయినా పడాల్సిచ్చే టప్పుడు ఏ వూరయితే నేం! తన వూళ్లో ఉన్నా, ఈ నాలుగు రూపాయిలయిపోయి తరువాత ఏం చేయాలి? ఆ చేసేది మద్రాసులోనే చేయవచ్చు. అని గుండె దిటవు చేసుకుని నెంట్రిల్ స్టేషను రాకొసం తనుకూడా ఎదురు చూడడం మొదలు పెట్టింది.....

నెంట్రిల్ స్టేషనులోకి ఎక్కువైన్ జేరింది. అందరూ దిగిపోయారు. తార కూడా తన సంచి చేత బుచ్చుకుని బండి దిగింది.

ప్లాట్ ఫారమ్ మీద ఎదురుగా ఒక యువకుడు, తెల్లటి షర్టు, పేంటు, తెల్ల ఒక స్కిన్ జోడు, కళ్లకి జోడు తో కనిపించాడు. ఆకారం చూస్తే నిస్సందేహంగా ధనవంతుడనే చెప్పాలి. అతను ఎవరి కోసమో వచ్చి వెతుకు తున్నాడు. వాళ్లెంత అదృష్టవంతులో అనిపించింది తారకు! నిజంగా ఆ యువకుడే తన కోసం ఎదురు రావడానికి తానెంత భాగ్యశాలై యుండాలో! ఒక్కసారి పరికించి చూచి బయలుదేరింది.

బయటి గేటువైపుకు నడుస్తోంది. ఇంకో ఇరవై గజాలలో గేటుంది. ఇంతలో వెనక నుంచి "మహాలక్ష్మమ్మా! మహాలక్ష్మమ్మా!" అని ఎవరో కేక వేస్తున్నట్లు వినిపించింది. తనను ఎవరు పిలుస్తారని ముందుకు సాగి పోతోంది. మళ్ళీ కేక వినిపించింది. ఈసారి ఆగి వెనక్కి చూసింది.

ఇందాక తను చూసిన యువకుడే పిలుస్తున్నాడు. పెద్ద పెద్ద అంగవేసుకుంటూ తన దగ్గర కొచ్చాడు.

“నేను మోహన్ రావుని. మహాలక్ష్మమ్మగారు మీరేనా?” అన్నాడు.

తార కాళ్ళగ్య మేసింది. సందిగ్ధంలో పడింది. ఏం సమాధానం చెబుదామా అనుకునే లోగానే ఆ యువకుడు తన చేతిలో సంచి అంది పుచ్చుకున్నాడు.

“మా నాన్నగారు వ్రాసిన దాన్ని బట్టి మీరే అనుకున్నాను. ముఖాన మచ్చ, పొడుగు, ఆ పోలికలు చూస్తే మీరే తప్పక అవుతారని అనుకున్నాను.” అన్నాడు మోహన్ రావు.

తను మహాలక్ష్మమ్మ కాదని చెబుదామని తార అనుకున్నది, గాని నోట్లో మాట రాలేదు. ఈ యువకుడు తన కోసమే వస్తే అని ఊహించాను గదా, ఈ అవకాశాన్ని ఎందుకు వినియోగించుకో కూడదా అని, తను బయట పడే దాకా మహాలక్ష్మమ్మ అవుగామని నిశ్చయించుకుంది. కనీసం ఈ రాత్రి ఎక్కడ కెళ్లాలనే సమస్య తప్పి పోతుంది గదా అని సంతోషించింది. మోహన్ వెంట నడిచింది.

స్త్రీమను బయటికి రాగానే కాడిల్లాక్ కారొకటి వచ్చి వీళ్ల ముందు అగింది. డ్రైవరు దిగి సామాను అంది పుచ్చుకున్నాడు. మోహన్ రావు వెనుక నీటు తలుపు తెరిచి తారను కూర్చోమని తను కూర్చున్నాడు. కారు బయలుదేరింది. తార నీటు కుషన్లకు చేర్చగలిగింది, కారు సిమెంటు రోడ్ల మీద అలా శరవేగంగా దొర్లి పోతుంటే, ఆనంద పరవశమై పోయింది.

కారులో మోహనరావు తనవంక చూసినప్పుడల్లా ఒక చిరునవ్వు నవ్వేది.

“స్త్రీమనులో మీ ప్రవర్తన చూస్తే నన్ను చూడగానే మీరు భయపడ్డారనుకున్నాను. కాని యిప్పుడా అనుమానం తీరిపోయింది,” అన్నాడు మోహన్ రావు.

“అదేమీ కాదు. ప్రొద్దుట ఎనిమిది గంటల కెక్కిన రైలు. పగలు ప్రయాణం కావడం వల్ల ఎండబెట్టి తగిలింది. మధ్యాహ్నం భోజనం లేదు. అలిసిపోయి ఉన్నాను. అంత కంటే ఏమీ లేదు” అని సమాధాన పరిచింది తార.

“ఇంటి కెళ్లి స్నానంజేసి తృప్తిగా భోంచేద్దురు గాని... ఇల్లు కూడా ఎంతో దూరంలేదు. వచ్చేకాము.”

ఇంతలో కారు ఒక బంగళాలోకి వెళ్లింది. ఇల్లు పెద్దది గాకపోయినా చక్కగా ఉంది. ముందు వరండాలో సోఫాలు అమర్చి ఉన్నాయి. కారు ఆగగానే యింట్లో నాకరు వచ్చి తలుపు తీశాడు.

కారు దిగి యిద్దరూ యింట్లోకి వెళ్లారు. “మా యింట్లో ఆడదిక్కు లేదు. ఇదంతా బ్రహ్మచారి కూటమి. అయినా మీకేలోపం రాకుండా చూస్తాను.”

“ఏయ్ రామన్నా, అమ్మగారిని మేడమీదికి తీసికెళ్లు. బాత్ రూమ్ లో నీళ్లున్నాయో లేదో చూడు. స్నాన మవగానే ఆమెకు వడ్డన చెయ్యి” అని నాకరుతో చెప్పి పంపించాడు.

తన కిచ్చిన గదిలో ఒక స్ప్రింగ్ బెడ్, సోఫాలా, డ్రెస్సింగ్ టేబిల్, టేబిల్ ఫాన్ అన్నీ ఉన్నాయి.

తార స్నానంజేసి వచ్చింది. తన దగ్గర కట్టుకోడానికి మంచి చీరలుకూడా లేవు. విశ్వామిత్ర నాటకంలో తను మేనక వేపం వేయడానికి కోనుక్కున్న చీర తప్ప, తన దగ్గర ఖరీదుగల చీరలే లేవు. ఆ చీర కట్టుకుని చక్కగా అలంకరించుకొని క్రిందికి దిగి వచ్చింది.

“నాకు పని ఉంది. మళ్ళీ ఒక గంటలో తిరిగి వస్తాను. అప్పుడు అన్ని విషయాలూ మాట్లాడుకుందా” మని చెప్పి మోహన్ వెళ్లిపోయాడు.

కమ్మని భోజనంచేసి, మేడమీదికి తన గదిలోకి వెళ్లింది. ‘ఈ మహాలక్ష్మమ్మ ఎవరు? ఆవిడ వివరాలు తెలియవు. మోహన్ తో అంత కలిసిడిగా మాట్లాడడం ఎలా? సంభాషణలో తను బయటపడిపోతే తనను వెంటనే తరిమేస్తాడు. తన గతేం కావాలి’ అని పడుకుని ఆలోచిస్తోంది తార.

కారు హోరన్ మ్రోగింది. మోహన్ సరాసరి పైకి వచ్చాడు, ఒక్క చిరునవ్వు నవ్వి.

“ఇందాక రైలు దిగగానే ముప్పై ఏళ్లదానిలాగ కనిపించారు. ఇప్పుడు ఘరవాలా.”

“మీరు నన్ను యికనుంచి ‘మీరు’ అనకూడదు.”

“అలాగే, కాని మీరు కూడా నన్ను అన్నయ్యా, అని పిలవాలి. సరేనా?”

తార తలూపింది. నవ్వుకున్నారు.

“నీకు ఎన్నాళ్ల నుంచి ఉందా కోరిక సినిమాల్లో జేరాలని?”

తారకేం తెప్పాలో తెలియాలా. మహాలక్ష్మమ్మకు కూడా సినిమాలో జేరాలనుందని మాత్రం దాని వల్ల తెలిసింది.

“చాలా కాలం నుంచి.” అని సమాధానం చెప్పింది తార.

“నేను మీ నాన్నకు వ్రాసిన ఉత్తరంలో అన్నీ వివరాలు వ్రాశాను. నక్షత్ర ప్రాడక్షన్సులో నాకు పెద్ద వాటా ఉన్న మాట నిజమే. కాని సినిమా నిర్మాణంలో నేనేమీ జోక్యం కలుగజేసుకోను. డైరెక్టరు అర్బుక్నే అన్ని విషయాలు వదిలేస్తాను. నేను చెబితే నీకు వేషం యిస్తాడు. కాని అది నిలబెట్టుకోవడం, పైకి రావడం అన్నీ నీ చేతిలో ఉన్నాయి. ఆ సంగతి నీకు ముందుగా తెలియజేద్దామని చెబుతున్నాను.”

“ఆ విషయంలో మీరు నిర్భయంగా ఉండవచ్చు. నేను పనికిరాకపోతే మీరేం జేయగలరు.”

“మీ నాన్న మా నాన్న ముఖ్య స్నేహితు లవడం మూలంగా నేను ఈ ప్రయత్నం చేస్తున్నాను. మామూలుగా యిలాంటి విషయాలలో నేనేమీ జోక్యం కలుగచేసుకోను. మా నాన్నగారు నాకు మీ విషయంలో ఉత్తరం వ్రాశారు.

కాని ఒక్క సంగతి. డైరెక్టరు అర్బుక్—స్క్రీన్ టెస్టు తీసిం తరువాత నువ్వు సినిమాకు పనికిరావంటే తిన్నగా యింటికి వెళ్లి పోతానని హామీ యిస్తేనే నేను ప్రయత్నం జేస్తాను.”

“మీరు ఆ విషయంలో నిశ్చింతగా ఉండండి.”

“అయితే రేపు ప్రాద్దుట 9 గంటలకు వూడియోకు వెళదాము. నేను యిప్పుడు వెళ్లి, అర్బుక్ ని కలుసుకుని విషయమంతా చూట్లాడి వస్తాను.”

“అలాగే.”

“భోజనం అయిందా?”

“అ.”

“సరే, విక్రాంతి తీసుకో. సినిమా స్టార్ లకు ‘బ్యూటీ స్టీప్’ అవసరం. హాయిగా పడుకో. నేను వస్తాను.” అని మోహన్ వెళ్లిపోయాడు.

తను మహాలక్ష్మమ్మ కాదని తెలిస్తే, మోసం జేసాననే సాకుమీద పోలీసుల కప్పగిస్తాడేమో. అసలు మహాలక్ష్మమ్మ మరునాడొస్తే విషయం బయట బడిపోతుందనే ఆలోచనలతో బాధపడసాగింది తార.

క్రింద టెలిఫోను మ్రోగుతోంది. రెండు నిమిషాలయింది. ఎవరూ తీసుకోలేదు. నాకరింట్లో లేడేమోనని క్రిందకు దిగి టెలిఫో నందుకుంది.

‘ఇది టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసు. మోహనరావుగారికి టెలిగ్రా మొచ్చింది. తీసుకోండి,’ అన్న దొక ఆడగొంతుక టెలి ఫోనులో. కాగితం తీసి వ్రాసుకుంది తార. తిరిగి మళ్లీ చదువుకుంది టెలిగ్రాముని.

“మహాలక్ష్మమ్మ రావడంలేదు. ఎప్పుడొచ్చేది తెలియ జేస్తాను.

—వెంకట్రావు.”

వెంటనే ఒక నిట్టూర్పు విడిచింది, ప్రస్తుతానికపాయం తప్పింది గదా అని.

ఒక నెల అయినా కనీసం పడుతుంది మహాలక్ష్మమ్మ వచ్చే టప్పటికి. అంతలో తన సంగతి తెలిపాతుంది. తరువాత మోహన్ ని క్షమాపణ వేడుకోవచ్చు. టెలిగ్రా మొచ్చినప్పుడు తను అందుకోవడం ఎంత అదృష్టం, అనుకుంది తార.

ఒక గంట దాటింది.

మోహన్ వచ్చాడు. రావడం సరాసరి మేడమిది కొచ్చాడు.

“నువ్వింకా మెలకువగా ఉన్నావా?”

“అ.”

“అయితే శుభ వార్తొకటి చెబుతాను.”

“చెప్పండి.”

“నేను అర్భక్ని చూశాను. తాను తీస్తున్న పిక్చరులో ఒకమ్యూయికి కారు వీక్సిడెంటు జరిగిందట. ఆ అమ్మాయి ఆరు నెలలయినా హాస్పిటల్‌లో ఉండాలిస్తుందట. ఇంతవరకు ఆ అమ్మాయితో తీసిన సీనులన్నీ మళ్ళీ రీ షూట్ చేయ్యాలంటున్నాడు, ఎవరయినా కొత్తమ్మాయిని తీసుకుని, నేను నిన్ను ప్రస్తుతించాను.”

“నన్ను తీసుకుంటా నన్నారా?”

“ఔట్టు చేసి పనికొస్తే ఆలాగే నంటాడు. కాని అది హీరోయిన్ పాత్ర కాదు. హీరోయిన్ చెల్లెలు వేషం.”

“ఏదైనా ఫరవా లేదు.”

“ఇంకా విశేష మేమంటే, వచ్చే నెలాఖరుకు విడుదల చేయాలని ప్రయత్నం చేస్తున్నాడు. కనుక నువ్వు తారా పథాని కెగిరేదీ లేదీ కూడా త్వరగా తేలిపోతుంది.”

“నా సాయ కళ్ళలా ప్రయత్నిస్తాను.”

“ఇందులో థెయిలయితే వెంటనే యింటి కెళ్లి పోతానన్న వాగ్దానం మరచి పోబోకు. ఆ మరతు మీదే రేపు నిన్ను స్టూడియోకు తీసికెళ్లేది.”

“సరే.”

“పడుకో. నే వెళ్తున్నాను.” అని వెళ్లిపోయాడు మోహన్.

ఏమయినా సరే, తన నాటక రంగ అనుభవం ఉపయోగ పడాలి. ఈ ప్రయత్నంతో సినిమా రంగంలో తను ఒక స్థానం ఏర్పరచుకోవాలి. ఈ అవకాశాన్ని సద్వినియోగం చేసుకోవాలని ఆదుర్దా పడసాగింది తార.

* * *

ఒక వారం గడిచింది. తార అనుకున్నంత తేలికగా లేదు సినిమాలో నటించడం. ఎన్నో సార్లు మేకప్ చేసు కోవడం, రిహార్సలు; కేమేరాలు, లైట్లు వేడిమి. చేసిన సీనులు మళ్ళీ చేయడం, యివన్నీ తారకు బాధనిపించాయి. ఒకోసారి మోహన్‌కు నిజం చెప్పేసిన తన యింట్లో చిన్న ఉద్యోగ మిప్పించమని కోరడా మనుకుంది. కాని మనసులో కోర్కె ఎదురు తిరిగింది. “నీ జీవితమంతా రంగస్థల లాని కర్పించావు. ఇదికూడా సాధించు అంది.”

ఆంధ్ర మ హిళ

షూటింగు హడావుడిలో ఒకే యింట్లో ఉంటున్న మోహన్‌ని కలుసుకోడానికి వీలులేక పోయింది. సాయంత్రం అయిందయ్యే టప్పటికల్లా తార స్టూడియో కెళ్లాల్సివచ్చేది. తార తిరిగొచ్చే టప్పటికి తెల్లవారుఝామయ్యేది. తార ఉదయం లేచేసరికల్లా మోహన్ బయటి కెళ్లిపోయేవాడు.

ఒక నెల గడిచింది. ఆ రోజు షూటింగు లేదు. మోహన్ కోసం ఎదురు చూచింది.

మోహన్ రాగానే అడిగింది.

“డైరెక్టరుగా రేమంటున్నారు?”

“అర్భక్ ఏమన్నాడో తెలుసా! ఫీల్డులో ఉన్న వాళ్లందరిలోనూ నీ కళ్లు చాలా అందమయినవని. నీ యాక్టింగు కూడా బ్రహ్మాండంగా ఉందన్నాడు.”

“నాచేత నయినంతా నటించాను” అంది తార.

“చూస్తూ చూస్తూ నువ్వు పెద్ద తారవయి కూర్చు న్నేట్టుగా ఉన్నావే. ఆ తరవాత మాతో మాట్లాడు తావా?”

“అలా అనకండి. మిమ్మల్నేప్పడూ మరచి పోలేను.”

“సరేగాని, పబ్లిసిటీకి నీ పేరు బావుండ లేదు. పేరు మారిస్తే బావుండు నన్నాడు అర్భక్. నీ మనసులో ఏమయినా ఉందా” అని అడిగాడు మోహన్.

“మీరే ఆలోచించి ఏదోఒకటి చెప్పండి ఆయనకు.”

“తార అంటే ఎలా ఉంటుంది?”

“బాగానే ఉంది.”

“చిన్నదిగా ముచ్చటగా ఉంది. ఆ పేరులో పబ్లిసిటీ యివ్వ మంటాను. ప్రివ్యూ యింకో పది రోజులలో ఉంటుంది.”

ప్రివ్యూనాడు తార, చక్కగా అలంకరించుకొని థియేటరుకు బయలుదేరింది. మోహన్‌ని రమ్మంటే ఆ టైముకు అక్కడకు జేరుకుంటానని ముందే వెళ్లిపోయాడు.

థియేటరులో డైరెక్టరు, తార మిగతా నటీమణులు, నటులు బాల్కనీలో నిలబడి ఉన్నారు. సినిమా మొదలు బెట్టారు. కాని మోహన్ రాలేదు. అందరూ వెళ్లి లోపల కూర్చున్నారు.

సినిమాలో తార నటనను గూర్చి గుసగుసలు బయలు దేరాయి. చెప్పొగ్గి వింటే అన్నీ ప్రశంసలే. సినిమా పూర్తయింది.

“నీ నటన అమోఘంగా ఉందంటున్నారు తార! పిచ్చరంతా నువ్వేనట. నువ్వు ఆంధ్ర సినిమా రంగంలో ఒక ధృవ తార వయినావు” అన్నాడు డైరెక్టరు అగ్నీశ్.”

‘ఈ రోజు కోసం ఎన్నాళ్లు ఎదురు చూచాను’ అనుకుంది తార తనలో.

మోహన్ రాలేదు గదా అని విచారించింది తనలో.

ఇంతలో మోహన్ హాలులోంచే వచ్చాడు. అతని వెంట ఎవరో స్త్రీ ఉంది. బొద్దుగా అసహ్యంగా ఉంది. అలాంటి ఆడది మోహన్ వెంట ఉండడం తనకు సిగ్గునిపించింది తారకు.

మోహన్ ఆ స్త్రీతో కలిసి తన దగ్గరకొచ్చాడు.

“నీవు అద్భుతంగా నటించావు. నువ్వుత ఘటికురాల వనుకోలేదు” అన్నాడు మోహన్.

(ప్రక్కనున్న స్త్రీతో)

“ఈమె తార. మీరు సినిమాలో చూసినది ఈవిడనే. తారా! ఈమె మహాలక్ష్మమ్మ.” అని పరిచయం చేసి ఒక చిరునవ్వు నవ్వాడు.

తార గుండె గతుక్కు మంది. ముఖంలో సంతోష మంతా మాయమయిపోయింది. మహాలక్ష్మమ్మతో తడ బడుతూ మాట్లాడింది. ఇంతలో వాళ్లవేపు సినిమా పెద్ద లొచ్చారు. వాళ్లు రాగానే తారకు ఎంతో భారం తగ్గి నట్లనిపించింది. వాళ్లు మాట్లాడుకుంటున్నారు.

డైరెక్టరుదగ్గర తెలివు తీసుకుని శర వేగంగా యింటికి చేరింది తార. తన సామాను సుద్దకుంది.

మోహన్ గారూ,

నా సంగతి మీకు తెలిసింది. మిమ్ము చూడడానికి నాకు ముఖం చెల్లడం లేదు. మీరు నాకు సినిమాలో నటించే అవకాశ మిచ్చినందుకు మీ కెంతో కృతజ్ఞురాలిని. నే నెవరినో తెలుసుకుని చాలా బాధ పడతారు. మీ సుఖాన్ని సదా కోరుతూ

—తార

అని చీటీ వ్రాసి బల్లమీద పెట్టి నూటుకేసు తీసుకుని బయలుదేరింది.

క్రిందికి దిగి వచ్చేసరికి మోహన్ కారు ఆవరణలోకి వచ్చింది.

నిశ్శబ్దమై గుమ్మం దగ్గరే నిలబడిపోయింది.

“ఇదేమిటి తారా ఎక్కడికి?”

“ఎక్కడికో తెలియదు. ఇంక యిక్కడ ఉండే అర్హత నాకు లేదు.”

“ఏం, ఎందుకని?”

“మహాలక్ష్మమ్మగారు.....”

“ఆవిడ తన స్నేహితుల వాళ్లతో కలిసొచ్చిందట. వాళ్లంతా కలిసి ఎక్కడో బస చేస్తున్నారు.”

“అయినా నేను ఇక్కడ ఉండను. నేను మిమ్మల్ని మోసం చేశాను”, అని ఏడ్వడం మొదలుపెట్టింది తార.

“మీ ఆడవాళ్లతో యిదే వచ్చింది గొడవ. తల్చుకుని ఏడుస్తారు.”

“నా కిక్కడ స్థానం లేదు. ఇన్నాళ్లు మిమ్మల్ని మోసంచేసి...” చెప్పలేకపోయింది తార.

“నువ్వు నన్ను మోసం చేయలేదు తారా.”

“ఎలా?”

“పోసులో చెప్పిన టెలిగ్రాముకు ఒక కాపీ ఆఫీసుకి పంపారు టెలిగ్రాఫ్ ఆఫీసువాళ్లు. నువ్వు మహాలక్ష్మమ్మవి కాదని నాకు అప్పుడే తెలుసు.”

“తెలిసే ఊరుకున్నారా?”

“ఆ. నిన్ను తారను చేయాలని బుద్ధి పుట్టింది. అందుకని తెలియనట్లే నటించాను. సరేగాని నీ అసలు పేరేమిటో యిప్పుడయినా చెప్పు.”

“తార.”

“అరే బలేగా కుదిరిందే!”

యిద్దరు మేడమీది కెల్లారు.

“నేను యిలా మీతో ఉంటే లోక మేమను కుంటుంది” అని అడిగింది తార.

“పోనీ యింటిదానివిగా ఉండు నీకేమీ అభ్యంతరం లేకపోతే. చూడగా చూడగా, నే నిన్నాళ్లుగా బ్రహ్మ చారిగా ఉంది నీ కోసం లాగా ఉండే!”

సిగ్గుతో తల వంచుకుంది తార.

కథ అడ్డం తిరిగింది

* “శ్రీ” *

[దాసు ‘ప్రణయిని’ పత్రికకు సంపాదకుడుగా ఉండి, తన చిత్రకళను అభివృద్ధి చేసుకుంటాడు. తనను చిన్న తనములో పెంచిన మేనత్త చనిపోగా విధవయైన ఆమె కుమార్తె, మణి, తన దగ్గరకు వచ్చి, తన ఇంటి సంగతంతా చూసుకుంటూ ఉంటుంది. దాసు స్నేహితుడైన విశ్వంతో మణికి క్రమంగా స్నేహ మౌతుంది. అజ్ఞానురాలైన మణిని విశ్వం సంస్కరించాలనుకుంటాడు.

ఒక రోజు విశ్వం, సంస్కార మంటే సంఘ పరిస్థితులు తెలిసికోవటమనీ, దానికి నవలలూ, సినిమాలు ఉత్తమ సాధనాలనీ, దాసు మణిని సంస్కరించలేడనీ, మణికి బోధిస్తూ ఉండగా దాసు వింటాడు. అప్పుడు దాసు తను మణి స్వతంత్రానికి ఎన్నడూ అడ్డు పడడనీ, చేతనైనంత వరకూ విశ్వం మణిని సంస్కరించవచ్చనీ అంటాడు. మణితో కూడా, దాసు, విశ్వం చాలావరకూ మంచివాడనీ, అతని దగ్గర భయపడ నవసరం లేదంటాడు.]

6

ఆ తరువాత రెండునెలలయి పోయింది. దాసు కొత్తగా పెట్టిన పత్రిక బాగానే సాగుతుంది. ఆవేళ రాత్రి భోజనమయ్యాక తన పత్రికకు ఏదో వ్యాసం వ్రాయటం ప్రారంభించాడు దాసు. తాజాలో 2 గంటలు కొట్టారు. దాసు వ్యాసాన్ని ముగించి లైటు ఆర్పి ఆవుడే పండుకున్నాడు. కిటికీలోంచి వెళ్ళే అతని మీదుగా మూసుకు పోతుంది. దాసు ఏమిటో ఆలోచిస్తూ ఆవుడే కండ్లు మూశాడు. ఇంతలో ఎవరో పిల్చినట్లయి త్రుళ్ళిపడి లేచి ‘ఎవరూ?’ అన్నాడు. అతని పాదాలపై చేతులు ఆన్చి మణి కూర్చుని ఉంది. ‘ఎవరు! మణి!’ అన్నాడు, పాదాలు విదిలించుకుంటూ లేచి కూర్చుని.

“అవును నేనే బావా” అన్నదామె భయపడుతూన్న కంతంతో.

‘ఎందుకు వచ్చావు. నిద్రపట్టలేదా?’

“లేదెందుకో భయం వేసింది. నువ్వుకూడా మేల్కొని ఉండు బావా! నా కెందుకో భయం వేస్తోంది.” అన్నది, వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ...

దాసు కామె వైఖరి ఆశ్చర్యం కలిగించింది. ఎన్నడూ ఆమె భయం వేస్తూందని అని ఎరుగదు.

‘ఎందుకు భయపడ్డావు. ఏదైనా కల వచ్చిందా?’ అన్నాడు బాలిగా—

“నా బ్రతుకంతా కలే—కీవితంలో ఏమీ లేని నాళ్ళకి కలకాకపోతే మరేమిటి—కల నిజమౌతుందా బావా” అన్నది.

ఆమె భోరణి కతడు విస్తుపోయాడు. ఆమె ఈ విధంగా మాట్లాడటం అతడెప్పుడూ వినలేదు. ఈ మాత్రం భావ గర్భితంగా మాట్లాడగలదని కూడా అనుకోలేదు. ఆమె చెప్పిన దానిలో నిజం లేకపోలేదు. కాని అతడేమీ జవాబు చెప్పలేదు.

ఆమె యింకా వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తూ “నిజం చెప్పు! నేను విధినిబట్టి విధవను కావచ్చు. కాని నాలో ఏం లోపం ఉంది. ఎందుకు నన్నిత ఉపేక్ష చేస్తావు? నాకుమాత్రం కోరికలుండవా? నేను ఎవ్వరికీ అక్కరలేని దానిలాగ బ్రతకాలా?” అన్నదావేళంతో.

కథ అడ్డం తిరిగింది

దాసు యింకా చిక్కులో పడ్డాడు. నిజమే మణి అలాగ అనుకోటంలో ఆర్థం లేకపోలేదు. ఈ భావాలు ఆమెలో అజ్ఞాతంగా ఇదివరకే ఉండి ఉంటాయి. కాని యిప్పుడీమే ఈ ధోరణిలో మాట్లాడగల్గటానికి కారణం, విశ్వం ఆమెకు బోధించిన పాఠాలు అయి ఉండాలి, అనుకున్నాడు.

“మాట్లాడవేం బావా! అయితే నన్ను భరించలేవా?” అన్నదామె, అతని పాదాలమీద పడబోతూ!

దాసు గబుక్కున తప్పించుకొని ‘నేను భరించవలసిన విధంగా భరిస్తూనే ఉన్నాను మణీ. ఇంతకన్న ఎక్కువ భారాన్ని తీసుకోలేను. ఇక ఉపేక్ష చేస్తున్నాననుకోవడం చాలా పొరపాటు. నేను ఏవ్యక్తిని ఇంతకన్న ఎక్కువ ప్రేమించలేను. నేను నీకొక విధంగా కష్టం కల్గించి ఉండ వచ్చు. కాని నిన్ను తృప్తి పరచలేను.’ అన్నాడు కిటికీ లోంచి బయటికి చూస్తూ.

మణి కృద్ధ స్వరంతో “నాలో ఏం లోపం ఉందని?” అన్నది మళ్ళీ.

‘లోపమున్నదని కాదు నాకు ఒక స్త్రీ అవసరం కల్గిన నాడు నీకంటే విలువైన స్త్రీని పొందగలననే ఆశలేదు. కాని...ఇంక నన్ను బాధించకు మణీ’ అన్నాడు కొంచెం విసుగుగా!—ఆమె దిగ్గున లేచి వెళ్లిపోయింది. అతడాలో చివ్వా నిద్రపోయాడు.

7

మరునాడు ఉదయమే లేచేసరికి కొంచెం ప్రాద్దేశ్కింది. అప్పటికే కాఫీ తయారుచేసి అతడు ముఖం కడుక్కొన్నాడనే టేబిలమీద పెట్టి వెళ్లిపోయింది మణి. దాసు కాఫీ తాగేసి బట్టలు వేసికొని బయటికి వెళ్లిపోయాడు.

దాసు ఆ దినం మధ్యాహ్నం భోజనానికి కూడా యింటికి రాలేదు. సాయంత్రం 7 గంటలయ్యాక ఇంటికి తిరిగి వచ్చేసరికి వీధి తలపు తాళం వేసిఉంది. వీధరుగు మీద కిళ్ళి కొట్టువాడు ‘బాబూ ఆ యమ్మగారు ఎక్కడికో వెళ్లారండి. తాళం మీ కిమ్మన్నారు.’ అని తాళం తెచ్చి యిచ్చాడు.

దాసు మాట్లాడకుండా తాళం తీసి యింట్లోకి వెళ్లి లైటు వెలిగించి ‘How to study literature’ అనే గ్రంథాన్ని తీసి చదవటం ప్రారంభించాడు.

రాత్రి 10 గంటలయ్యాక మణి వచ్చింది. సరాసరి వంటి ట్లోకి వెళ్లి తిరిగివచ్చి “భోజనం చేయలేదే?” అన్నది.

‘ఆకలి వెయ్యటం లేదు. సాయంత్రం ఎవరో పార్టీకి పిలిచారు—వెళ్లాను. తినాలని లేదు’ అన్నాడు.

“నన్ను విశ్వం సినిమాకి రమ్మన్నాడు. నీకు భోజనానికి ఆలశ్యం అవుతుందేమో అని వంటచేసి అన్నీ అక్కడ సిద్ధంచేసి వెళ్లాను. ఎందుకు చేయలేదు? మధ్యాహ్నం కూడా భోజనం చెయ్యలేదెందుకని?”

‘ఏమీ లేదు ఏదో పని ఉండి ఉండిపోయాను’ అన్నాడు ముక్తసరిగా.

“అవును! నీకు తోచినట్లే చేయవచ్చు! ఇకమీద భోజనం ఎన్నిమారులు మానేసినా చేయలేదేమి అనికూడా అడగను” అంటూ వెళ్లిపోయిందామె.

.....ఆ తరువాత మణిలో అనేక మార్పులు వచ్చినై. ముఖ్యంగా నేషభావలలో చాలా మారింది. ఆమె ఈ మధ్య రంగు చీరలు కట్టడం, జడవేసికొనటం ప్రారంభించింది. ఆమె యిప్పుడు తరచుగా విశ్వంతో బీదికి, సినిమాకి వెళ్తుంటుంది. అప్పుడప్పుడు ఊళ్లో జరిగే మీటింగులకు కూడా వెళ్తుంటుంది. ఒకరిద్దరు స్నేహితురాలంతో కూడా పరిచయమైనది. విశ్వం రోజూ ఆమెకు ఆంధ్ర పత్రిక తెచ్చి యిస్తూంటాడు. ఆమె అందులోని సినిమా ప్రకటనలు సినిమా విమర్శనలు తరచు పరిశీలిస్తూంటుంది. విశ్వం ఆమెకు క్రొత్తగా వచ్చే ఆధునిక రచయితల నవలా గ్రంథాలు కూడా తెచ్చి యిస్తూంటాడు.

ఇప్పుడు మణి సంస్కారప్రియ. ప్రపంచంలో ఎక్కడ ఏమి జరుగుతుందో పూర్తిగా తెలియకపోయినా తెలుసు ననే గర్వమామెకు చాలా ఉన్నది. ఎవరైనా క్రొత్త మనిషి వస్తే రాజకీయాలలో, సాహిత్యంలో తనకున్న ప్రావీణత సంతా చూపాలనే ప్రయత్నం చేస్తూంటుంది.

కథ అడ్డం తిరిగింది

విశ్వం సహవాసంలో వచ్చిన కొద్ది యింగ్లీషు మాటలు కూడా ఆమె భాషలో తరచు దొరుకుతూంటాయి.

8

దాసు అప్పుడే అర్థనారీశ్వరుని చిత్రం పూర్తి చేశాడు. మణి ఈ మధ్య దాసుతో చాలా తక్కువ మాట్లాడుతుంది. కాఫీ తీసుకుని వచ్చి మణి దాసు వేసిన చిత్రాన్ని తిరస్కారభావంతో చూస్తూ “చిత్రకళ కూడా సంస్కారానికి దారిచూపుతుంది అంటావే! ఇలాంటి పిచ్చి బొమ్మలవల్ల వచ్చే సంస్కాగమేమిటో చెప్ప?” అన్నది హేళనగా.

‘ఇచ్చట సంస్కారం ప్రధానం కాదు—చిత్రంలోని శిల్పం, అందులోని భావం ప్రధానం’ అన్నాడు దాసు, తాను వేసిన బొమ్మనే ఇంకొంచెం దీక్షగా చూస్తూ!

“ఓహో! ప్రపంచంలో ఎక్కడా లేని ఆకారాలను చిత్రించడమే గొప్ప శిల్పం అంటావా? శిల్పం దర్శకులను వాస్తవిక జగత్తు కెంత దగ్గరగా తీసుకువెళితే అంత గొప్ప దనిపించుకుంటుంది. అంతేకాని శిల్పానికి లింగ భేదమే లేదని నిరూపించే ఈ చిత్రంలోని ఆదర్శమేమిటి?”

‘వాస్తవిక జగత్తున, ఉన్నదన్నట్లు ఎవ్వరూ చిత్రించలేరు. ప్రతి చిత్రంలోనూ కొంత ఊహ కొంత కల్పన ఉండనే ఉంటాయి. ప్రకృతిని ప్రకృతిగానే చిత్రించినా అందులో మనకు తెలియని కొత్త పోకడలు కనిపిస్తూనే ఉంటాయి. కాని వాస్తవిక జగత్తులో లేనట్లు కనిపించే ఒక దృశ్యంలో, ఎంతో వాస్తవికత భావసామీప్యం కనిపింప చేస్తే అప్పుడది గొప్ప శిల్పం కాదా? అర్థనారీశ్వర రూపం నిజంగా లేకపోవచ్చు. కాని ఈ చిత్రంలో ఆదర్శంగా ప్రతిఫలించే పార్వతీ పరమేశ్వరుల ప్రణయచరిత్ర; వారిద్దరి దాంపత్యంలో ఉండే ఒక ఉత్కృష్ట ప్రేమ బంధం, గోచరించడం లేదా?’

“దాంపత్య ధర్మంలో అన్ని పవిత్రాశయాలు ఉన్నాయనే వాడివి నువ్వు ధర్మాన్నిందుకు స్వీకరించ కూడదా?”

దాసు ఒక్కసారి ముఖం చిట్టించుకున్నాడు. ఆమె ధోరణి మళ్ళీ యిందులోకి దిగిందేమా! అనుకున్నాడు.

చివరికి అన్నాడు. ‘అలాంటి విషయాలు వ్యక్తిగత మనోభీష్టులను బట్టి ఉంటాయి’ అని.

ఆమె మాట్లాడకుండా వెళ్లిపోయింది.

.....

.....

సినిమాకి వెళ్లి 10 గంటలకు తిరిగి వచ్చాడు దాసు. మణి, దాసు వచ్చేసరికి నిద్రపోతూంది. దాసు నెమ్మదిగా వచ్చి కాళ్లు కడుగుకుని తనకు తనే వడ్డించుకుని భోజనం చేస్తున్నాడు. ఇంతలో మణి లేచివచ్చి “వచ్చి లేపితే నేను వచ్చి పెట్టకపోదునా?” అని అలమరలో నున్న పెరుగు తెచ్చి వేసింది.

“దానూ—విశ్వం విధవా వివాహం చేసికోడంలో తప్పేమీ లేదని చెప్పాడు—దాని గురించి వీరేశలింగంగారి పుస్తకాలు కూడా చదవమనిచ్చాడు. ఆ విషయమై నీ అభిప్రాయమేమిటి?” అన్నది.

దాసునామె ‘దానూ!’ అని పిలవడం ఇదే మొదటి సారి.

దాసు కొంచెం చిరాకుగానే ‘పెళ్లి చేసికోవాలని తలచుకున్నప్పుడు చేసికోనేటంత ఉత్తమం మరొకటి లేదు—అది ఎవరైనా సరే!’ అన్నాడు.

.....

.....

ఆ తరువాత కొద్ది దినములకే దాసు బయటికి వెళ్లి యింటికి తిరిగివచ్చేసరికి పేబిలుమీద ఒక ఉత్తరం పెట్టి ఉంది.

‘దానూ!’

నేను విశ్వాన్ని క్రేమించాను—మేము పెండ్లి చేసికోబోతున్నాము—కనుక మేం వెళ్తున్నాం! ఇన్నాళ్లు దయతో నీ యింట్లో చోటిచ్చినందుకు కృతజ్ఞురాలిని.

‘మణి’

కథ అడ్డం తిరిగింది

దాను ముఖంలో ఎక్కువ ఆశ్చర్యమేమీ కనబర్చలేదు. ఇదెలాగా అనుకున్నదో అన్నట్లు ఊహకొన్నాడు—అతని వృద్ధయంలో ఒక రకమైన బరువు తీరినట్లు కూడా అనిపించింది.....

.....

సంవత్సరం తిరగలేదు—మద్రాసు నుండి విశ్వం దాను కొక ఉత్తరం వ్రాశాడు—

“దానూ!

కథ అడ్డం తిరిగింది. మణి, మణి వంటి పిల్లనుకున్నాను. ఆ మణిని కాస్తా నువ్వు హరించేస్తావేమోనని వీలయినంత వేగంగా ఆమెను నావైపు ఆకర్షించుకున్నాను. మణి నన్ను

మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమించిందనుకున్నాను. కాని పట్టు ఎగిరి పోయింది. ఇక్కడికి వచ్చాక ఆమెకు నా మిత్రుడు రమేష్ తో పరిచయమయింది. నిన్ను వాల్లెద్దరూ చెప్పకుండా ఉడాయించారు. మణిని సంస్కరించాలనుకున్నాను. ఆ సంస్కారం నన్ను, తననే కాకుండా ఇంకా ఎంత మందిని చెడుపుతుందో!

సంస్కారం అంటే ఏమిటో నేను సరిగా అర్థం చేసుకోలేదో, ఆమెకు సరిగా వివరించి చెప్పలేక పోయానో, లేక ఆమె దానిని అర్థం చేసుకోలేక తప్పు త్రోవ తొక్కిందో?

మిత్రుడు,
విశ్వం.”

—: సమాప్తం :—

రీ టా హెయిర్ టానిక్ తల వెంట్రుకలను పెంచును

రీటా కుదుళ్లకు బలమునిచ్చి, నిగనిగలాడు నిడుపాటి వెంట్రుకలను పెంచుటకు అద్భుతమైన హెయిర్ టానిక్.

తల వెంట్రుకలు రాలుట, నెరయుట, చుండ్రు, బట్టతల, పేను కొరుకు, ఇంకను తల వెంట్రుకలకు సంబంధించిన సమస్త వ్యాధులకు రీటా అమోఘముగ పనిచేయును. వేలకు వేలువాడి గుణమును పొందియున్నారు. మీరుకూడ నేటినుండియే రీటా వాడుడు. రీటా హిందూ దేశమంతటా దొరకును.

వెల సీసా 15 అణాలు.

RITA

HAIR TONIC

మను చరిత్రము

* డాక్టరు వారణాసి యశోదాదేవి, డి.లిట్. *

కవి రసస్రవ్ణ. కావ్యము రసాత్మకము. కావున ధ్వని, భావము, వ్యంగములకు, రసముతో వైకృతమైనపుడే పరమా వధి గల్గును. సామ్యమును, పాశ్చాత్యులును కావ్యమును శిల్పమనిరి. శిల్ప ప్రయోజనము హృదయామోద మగుట కావ్యము ఆనందదాయకము.

“ప్రబంధపదము భారతాది సర్వ గ్రంథ వాచక మయ్యు నిటీవల మిశ్రోత్వాద్యావ్య తరమగు నితి వృత్తముతో చతుర్దశ వర్ణనల గూర్చి రచింపబడు కావ్యమునకు చేరుగా వాడబడుచున్నది.” శ్రీనాథుడు తన రచనల కూర్పునందు మార్పు గల్గించి ప్రబంధ రచనకు మార్గ దర్శకుడయ్యెను. పిల్లలమట్టి పినిపిరన శృంగార కాకుంతలములో ప్రబంధ రచన గూర్చి చెప్పియున్నాడు. తదనంతరము వెలువడిన అత్యుత్తమ మహా ప్రబంధమే మను చరిత్రము. ప్రబంధము నకు కల్పనా కథ యను అర్థమును కలదు.

మను చరిత్ర కృతి భర్త విద్యానగర చక్రవర్తి శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలు. ఇతని పరిపాలనమును రామ రాజ్యముగ వర్ణించి యున్నాడు పెద్దనామాత్యుడు. మను చరిత్రలో వర్ణింపబడిన కృష్ణరాయల విజయములు, కావ్యాంశములు చరిత్రాంశములకెంత చేరువగ నుండవలయునో, అంత దగ్గరగ నున్నవి. ఆంధ్రభోజుని యాస్థానములో కవిత యందును, వయసునందును పెద్దయై, కవితాపితామహ బిరుదాంకితుడు మను చరిత్ర కృతికర్త అల్లసాని పెద్దనామాత్యుడు.

పెద్దన కృష్ణ దేవరాయలచే పొందిన సన్మానమును, గౌరవమును

ఎదురైనచో తన మదకరిందము డిగ్గి,

తొలూత యొసగి యెక్కించు కొనియె ।

మను చరిత్రం బందుకొనువేళ పురమేగ,

పల్లకి తనకేల బట్టి యెత్తె ।

ఆంధ్ర కవితాపితామహ అల్లసాని,
పెద్దన కవీంద్ర యని నన్ను పిలుచునట్టి ।
కృష్ణరాయలతోడ దివికేగ లేక,
బ్రదికియున్నాడ తీవచ్ఛవంబ నగుచు ॥

అని కృష్ణరాయల నిర్యాణానంతరము వాపోయెను. ఇతడు హరికథా సారమును ప్రబంధమును గురువు శతకోపయతికి అంకిత మిచ్చాడు. ఆముక్తమాల్యదకు మను చరిత్రకు గల సామ్యములబట్టి అదియు పెద్దన కృతమనుట గలదు. పెద్దన 1540 ప్రాంతమున స్వస్థుడయ్యెను.

మను చరిత్రము గ్రంథమునందు స్వారోచిష మను సంభవము, స్వారోచిషు చారిత్రము అనియు చెప్పబడినది. కాని మను చరిత్రనామమే లోకమున రూఢియైనది. ఇందు ఆశ్వాసములు ఆరు ; చతుర్దశ వర్ణనలు గలవు. ఇతి వృత్తము మార్కండేయ పురాణమునుండి గైకొన బడినది. మారన కృత ఆంధ్ర మార్కండేయ పురాణమున 150 పద్య ములలోని కథను పెద్దన 800 పద్యములవరకు పెంచెను. “అల్లసాని వానియల్లిక జిగిబిగి” యను పలుకును మను చరిత్ర సార్థకము చేయుచున్నది. కవి తన సర్వతోముఖ పాండిత్యమును చతుర్విధ కవితా విలాసమును, కూర్పునేర్పు, భావ వైచిత్ర్యము, లోకజ్ఞానము, మను చరిత్రమున వెల యించెను. సంస్కృతాంధ్రముల చక్కగ కలయగూర్చి నందున “నితని కవనమున సంస్కృత ప్రాధియె, దెలుగు నుడికారమును మిసమిసలు దేరుచు జెరలాడు చున్నవి.”

ఈ ప్రబంధ మందలి సరస్వతీ స్రావణము మోవానముగ నున్నది. “తావులో క్రేవల జల్లు,” మృగ మద సౌరభ విభవ,” “వాలారుం కొనగోళ్ల” పద్యములందలి కైలి యుత్కృష్టము.

“అటు చని కాంచె భూమినురు డంబర చుంచి
శిరస్సరజ్జరీ ।

మ ను చ రి త్ర ము

పటల ముహుర్ము హుర్లు తద భంగ తరంగ మృదంగ
నిస్సృన్ |

స్ఫుట నట నానుకూల పరిపుల్ల కలాప కలాపి
జాలమున్ |

గటక చరత్కరేణుకర కంపిత సాలము శీత
తైలమున్ || ”

అను పద్యము పెద్దన కవిత్వ కళాకాళమును జాటు చున్నది. ఇది చదువునప్పుడు యిందు వర్ణితమైన సెలయేటి చప్పుళ్లు, తదనుకూలముగ నాడు మయూరముల నృత్యము, నా ప్రాంతమున నున్న వృక్షములను తమ తొండములతో నూపు పిల్లి యేనుగుల విలాసము స్ఫురించు చున్నవి. మూడవ యాశ్వాసమందలి “ ఏ విహంగము గన్న ” పద్యము పెద్దన భాషాంతరీకరణ చాతుర్యమును, “ పలుకులు నేర్పు వేళ ” పద్యము అతని స్వభావ పరిజ్ఞానమును జూపుచున్నవి.

పెద్దన లోకోత్తలను, పురాణ కథలను, ప్రకృతి చిత్రములను పన్నె వన్నెలతో చక్కగ రచించెను. మూడవ యాశ్వాసమున “ రంటికిం జెడిన కేవడు, ” పంచమాశ్వాసమున “ గుండ్రాడచిన బెండ్లి యేమిటికి జిక్కున్ ” అను లోకోత్తల బ్రసిద్ధములు. శ్రీనాథుని కాశీ ఖండ మందలి “ సనికల్ దాచిన పెండ్లి మానుకొకొ ” అను సామెతను పెద్దన యనుకరించెను. ఛాయాదేవి కథ, శివుని త్రిపుర సంహార కథ, పాము ముదిరిగామగు కథ, శివతాండవ కథ సందర్భానుసారముగ నూచించబడినవి. వీరిక యందలి “ కూర వనేభదంత ” అను పద్యము “ గిజిగాడులు మిడుగురు బుర్బులను దమ గూండ్లలో నెల్తురునకై కూర్చియుంచుకొను ” నను ప్రకృతి చిత్రమునుబట్టి యందముగా భొందు బరువ బడినది. కృతి భర్త వంశ వర్ణనము కవి కల్పనా వైపుణ్యమును బ్రతిబింబించుచున్నది.

పెద్దన వెనుకటి కవుల రచనల బోలు రచనలను యింకను చక్కగ రచించాడు. నాచన సోమన, శ్రీనాథుడు, పిన వీరన, మారన, జక్కనల పద్యముల బోలు రచనలు యను చరిత్రములో గలవు. కులము సాములు, కడుపార గన్నతల్లి మొదలగు పలుకులు కవి సార్వభౌమునివే. స్త్రీల చిత్తములు పంచలములని శృంగార వైషధములోని “ బాలికల

చిత్తములంబు తరంగ లోలముల్ ” అను రచనను పెద్దన “ త్తణ త్తణముల్ జవరాండ్ర చిత్తముల్ ” అని మాయా ప్రవరుడు వరూధునితో మాట్లాడు సందర్భమున వచించాడు. అచటనచట సంస్కృత వాక్యములను పద్యములలో నిమిడ్చాడు పెద్దన. “ అనాశ్వాశిత దుఃఖితే మనసి స్వప్న మసహ్యమ్. ” అనగా మనస్సు పూరటలేక చింతిలు చుండగా స్వప్నము నసహ్య మగును అని ప్రవరవేష ధారి యగు గంభర్వ రాజు తన భోగ విరక్తిని సూచించాడు వరూధునికి. “ నాచాద పుష్పత్రమాం విద్యాం స్త్రీ రత్నం దుష్కులాదపి ” యను ధర్మమును బట్టి “ సద్విద్య యెందున్న గొనగ వలయు ” నని మనోరమ స్వరోచికి చెప్పెను. “ ద్వేష్టి గతాయుశ్చ చికిత్సక ” అనగా ఆయువు మూడినవాడు చికిత్సకునితో ద్వేషించు నను లోకోక్తిని పంచమాశ్వాసములో పొందు పర్చాడు పెద్దన.

మను చరిత్ర కథా సంవిధానమున వనైవ్యక్యము లేదు. సంస్కృత భాషలో శ్రవ్యకావ్యములందు వనైవ్యక్యము అసాధారణము. తెల్ల ప్రబంధముల పట్ల నదియండి తీర వలయునను నిబంధన గానరాదు. ఈ విషయమున మను చరిత్రము రఘువంశాది కావ్యముల బోలియున్నది. ఇందు రస ప్రధానముగా రచింపబడిన వరూధిని ప్రవర వృత్తాంతము మూడవ ఆశ్వాసముతో ముగిసి, నాల్గవ యాశ్వాసములో ఆగంభింపబడిన స్వరోచి కథ ఆరవ యాశ్వాసములో కొంత వరకు ఆక్రమించి, తర్వాత స్వారోచిష మను వృత్తాంతముతో కథ ముగియు చున్నది. ఇట్టి నిచ్చేదము పాఠకులకు నిరుత్సాహము కల్గింపకుండ పెద్దన కథను ఔచితీ సహితముగ నడిపించెను.

ఈ ప్రబంధమున సరస సంవిధానము గలదు. ప్రవరుడా శుద్ధ శ్రోత్రియుడు. వరూధుని యా మహా ప్రాధ. పెద్దన వీరిద్దర నొక్కచో చేర్చెను. “ ఇది కేవల శృంగార రస ప్రకరణము గాదు. ” పోతనామాత్యుడు భక్తి శృంగారములను వలె, పెద్దన శాంత శృంగారములను బహు నిపుణతతో జోడించెను. హిమాలయము లందొక కాంతారములో నొక నుందర మందిర ప్రాంగణమున వీణ వాయించు చుండిన వరూధుని మకరాంక శకాంక మనోజ్ఞ మూర్తి ప్రవరుని

వాయిల్ చీరల పొగను (నంబరు 2)

సౌందర్యోపయోగమైన
**ఖిటావ్
వాయిల్**

ది ఖిటావ్ మకన్రీ స్పిన్నింగ్ అండ్ వీవింగ్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.
మిల్లులు : బయోరగా, కొంబాయి. ఆఫీసు : లక్ష్మీవీర్లింగ్, ఇల్లాడుపియర్, పోర్టు, కొంబాయి
ఇట్టల పాపు : మూర్తీ జేతా మార్కెట్, గోవింద్ చౌక్, కొంబాయి 2.

స్వాతంత్ర్యం

పూర్వం తెల్లవాడి హస్తంలో మన దేశం చిక్కింది. 'మల్లీ యీ యుద్ధంలో కొత్త శత్రువేదన్నా మనమీదికి వస్తే' అని అంతా భేజారతారు. ఉన్న శత్రువుని ఊడగొట్టడం ఉడుకువ్వం అయిపోయింది. ఉండిఉండి దేశంలో అంతా విప్లవోగ్ర కంతంలో ఘెల్లున లేచారు. ఊహావాదా పల్లె పట్నం అన్నీ నిప్పులు కక్కాయి. తెల్లవాళ్ల చేతుల్లో బెల్లం చల్ల చల్లగా కరిగింది. తెల్లవాడికే యెల్లాఅయినా ససిగా గడవక పోయింది. 42 కి బలిగా లేచిన కోటుల ప్రాణుల ధైర్యం చూస్తే, దేశంకోసం, స్వాతంత్ర్యం కోసం ఎంత తీవ్రమైన కోరిక కలిగిందో తెలిసింది. రాయబార

ములు మొదలెట్టారు. తెల్లవాడు మన పెద్దలతో మెల్లిగ మంతనాలు మొదలెట్టాడు. దేశంనుంచి దోస్తీతోనే తప్పుకు యింటికి పోయాడు. పోయాడంటే పోయాడంతే. స్వాతంత్ర్యం మనకేదీ? మనవాళ్లంతా పాలిస్తే యేం, మన ప్రాణాలే పోతుంటే? ఏన్నాల్తైనా స్వాతంత్ర్యం మనకింకా రానేరాలేదు. నువ్వు నేను దొంగతనంగా సంత కాలు సాగిస్తూంటే, నెవ్వూ పాపం పిరికితనంగా రాక్షసు లని వదిలేస్తుంటే ఎల్లా వస్తుందీ?

స్వాతంత్ర్యంకోసం ఇదివరలో బలి అయ్యాం. ఇప్పుడు స్వాతంత్ర్యం బలి మరిగింది.

గోపిక - కృష్ణుడు

* శ్రీ చె. శ్రీ వెంకటరామయ్య *

కొంగు పట్టేవేమి కృష్ణయ్యా?

క్రొత్తకోడలితోయి కృష్ణయ్యా.

క్రొత్తపాతలు నాకు గొల్లమ్మో!

కొంతైన లేదుగా గొల్లమ్మో.

గుండెధైర్యమెకాని కృష్ణయ్యా!

గుణముకాదిది నీకు కృష్ణయ్యా!

గుణము నాకెక్కడిదె గొల్లమ్మో!

నిర్గుణుడ నగుదునే గొల్లమ్మో.

కాలమిది కాదోయి కృష్ణయ్యా!

కాస్త మన్నింపవోయి కృష్ణయ్యా!

కాలముతో పనిలేదు గొల్లమ్మో!

కాలాతీతుడనె గొల్లమ్మో!

సాకు జెప్పినాను కృష్ణయ్యా!

సందుచిక్కగ నీవు కృష్ణయ్యా!

సందెటుల చిక్కునే గొల్లమ్మో?

సర్వమెరుగుదు నేను గొల్లమ్మో?

మాటలామారివి కృష్ణయ్యా!

మారు పల్కగలేను కృష్ణయ్యా!

మంచిదానివి నీవు గొల్లమ్మో!

మాట దక్కించుకో గొల్లమ్మో!

అంతరంగస్థాయి

* శ్రీ కవికొండల వెంకటరావు *

అరుణిమ అంధస్సుగు చా
కురు తర బంధములాగున్
బఱగెన్ ప్రపంచమందున్ ;
కరుణ యద్వేట్టిదో యనుకోఁ
గరగెను కెరటాల్ నురువుల ;
నురుచిర కాంతులు గులికెన్ !

* * *

“వానకోసిన కొండలోయ
గానమేమీ ?” అనుచు కూసెన్
గండు కోయిల చెట్టులేని
దెసా !

“ఆనవాలుగ బండిబాట
జ్ఞానమేమో ?” అనుచు వ్రాసెన్
రెండు గీతలు తెట్టతెన్ను
పసా !

ఎవ్రడు కురిసెనో వాన ?

తెలియదు !

ఎవ్రడు వెళ్ళెనో బండి ?

తెలియదు !

లోయబాటది

సాయపడె నొక

నాటి సాయంకాల

విహృతి వేడుకై

వెస !

* * *

కొండమీదకు వ్రాలె మేఘము
అండదేవాలయ మమోఘము !
పూలుపూచెను చెట్లు సగము,
రేలదోచునో ఘుమం ఘుమ ఘుమ ?
పగటిపూటొకటే నిదానము
మొగ్గ విడుపు, మొగులు తడుపు !

నిగమ నాదము వోలెనేదో
నిముసమందొక పక్షిగానము !
అది వసంతోదయము కానగు
మొదటి సంతోషమ్ము కానగు ;
కుదురు కదిపిన కొసల వరకు
విదురుచుకు పడె విరుల వెన్నో !
మేఘములలో దేవళము పయి
దివ్యగానము పాడుపక్షీ !
అవ్యయంబవు నీవు ! నీదే
సవ్యమగు జీవితము చూడ !

* * *

కోయిలా ! నీవువేయు కేకకు
ఉలిక్కి పడ్డాన్ నేడు !
చాలా గాలంబై విన్నా నేమో !
ఉలిక్కి పడ్డాన్ నేడు !
ఈ బొమ్మూరు కొండంకకు
వచ్చే కొన్నాళ్ళయ్యెన్ ;
వచ్చిన నిదివరలో
వసంత మప్పుడు రావే !
నేడో ?

రాతిరి వానకు చల్లన
ప్రీతికరంబై యొప్పున్,
బయలుదేరి వచ్చానిటు
ఉదయాన్నె ! తొలివేకువనే !
ఈ ప్రకాంత నిశ్శబ్దతలో
ప్రార్థనలా వినిపించెను
నీ గానము ;—

కాని వులిక్కిపడ్డాన్ !
చటుక్కున వినిపించినదో ?
లేదా ? దేవుడు తథుక్కు మసేనా ?
లోలో, నాలో, నీలో ?

* * *

అంతరంగస్థాయి

పొద్దున వచ్చిన వాన
పోదని సామెత!
అయిన తెలిసినదే!
వేకువనే మొదలు పెట్టి,
వేసవి వింతగ గురిసి,
చలువ నొలిపి, సంతసమిడి,
తెలిసినదే! సూర్యోదయ
మొలసినదే ఎట్టొట్ట!
మిగిలిన మొయిళ్ల చావే
సాగయించేనె నీ రెండ!
మాకులమీదకు! మళ్ళకు!
టపటప యింకా ఆకుల
చివళ్ళనుండే జారుచు
నీటి బొట్లు పడుచున్నాయి;
నీ రెండను మెరుస్తున్నాయి!
హారతిలా నీరెండ
హరములా నీటి బొంట్లు
ఆనందము చేకూర్చున్!
బ్రహ్మానందము చేకూర్చున్!

* * *

పోసిన క్రొంగట్టున, చెరు
వొసగొనెడు వానకునై;
దిగుబాయడు పంటలేదు,
ఎడబాయను మొలకలేదు,
అంతా కొత్తయిగట్టూ
పుట్టాయేకమ్యుయ్యోన్;
కొత్తమట్టి పోతబలిసి!
రయితన్నాడుత్సాహిగ
“ఈ పరి వానలు పడితే
గట్టులోనే నీరంతా!
గట్టుక్రిందే చేనంతా!”
అది వింటూ తలపోసితి
కొత్త గట్టు తడిగొనుట,

కొత్త చెట్టు అటమొలచుట!
ఆతని యూహ పాతయూహ!
నా ఊహా? కొత్త యూహ!

* *

కడుతూ కడుతూ వున్నా
కారేణీ కట్టడము
ప్రకృతి మధ్య పవ్వతమై
పరికింపునకున్ దట్టెను;
ఇటమున్నెన్నో సారలు
ఇచ్చుమెయిన్ దిరుగాడితి;
అడ్డులే? ఆకసమును
ఆరసితి, గొసరితి భావం!
ఇప్పుడో?
ఈ భవన నిర్మాణం
బపురూపము తోపించెన్
అచ్చోపే! ఆకడకే!
ప్రకృతికి మనిషికి
తేడా తోపించని
తెజగొప్పెన్!

* *

సన్నని గోదావరినది
చక్కని లంకల బలిసి,
క్రిక్కిరిసిన పడవలతో
టక్కిరి అల పవనములో
మిక్కిలి యింపెసగించెన్;
క్రొన్నవ్వు దాల్చిన చాన
మిన్నుంగల నెలవంక
మక్కువగను గొననయ్యెన్;
ఇద్దరి అద్దరిచూడన్,
చుక్కల గమిలేర్పాటుగ,
ఒక్కడ నేనటు నుంటెన్,
చుక్కల చూపెట్టొ కనుకొన్ని
టక్కిరి అల బింబించెన్
చుక్కల గమిస్తుంభింపన్.

శాసన సభలు—స్త్రీ అభ్యర్థినులు

శ్రీమతి గుమ్మడిదల దుర్గాబాయి,

ఎమ్. ఏ., బి. ఎల్., ఎం. ఏ.

రాజమండ్రి నియోజక వర్గమునుండి కేంద్ర శాసన సభకు పోటీ చేయుచున్న శ్రీమతి గుమ్మడిదల దుర్గాబాయి ఎం. ఏ., బి. ఎల్., ఎం. ఏ., గారి అభ్యర్థిత్వాన్ని సమర్థిస్తూ, స్త్రీ జనాభ్యుదయానికి వీరు చిన్ననాటినుండి సల్పిన సర్వతోముఖ కృషిని అభినందిస్తూ, వివిధ మహిళా సంఘాలవారు సన్నాహ పత్రాలు సమర్పించారు.

రాజమండ్రి పురస్త్రీల తరపున,

1. రాజమండ్రిపుర స్త్రీల గృహ పరిశ్రమల సహకార సంఘము,
2. వైశ్య సేవా సదనం,
3. అఖిల భారత మహిళాసభ,
4. గౌతమీ దివ్యజ్ఞాన మహిళా సంఘము,
5. సేవా సమాజము,
6. ఆంధ్ర మహిళా గాన సభ,
7. లలిత గాన పారిశ్రామిక కళాశాల,
8. వనితావిహార,
9. ఆదర్శ మహిళా హిందీ విద్యాలయం,
10. మహిళా ఖాదీ శిక్షణ శిబిరము,
11. రాజ్యలక్ష్మీ ప్రార్థన సమాజం,
12. దేశత శ్రీరామమూర్తి స్మారక యువతీ పఠశాలయముల వారు సమిష్టిగా సన్నాహ పత్రం సమర్పిస్తూ,

“వీరనారీశిరోమణి, పూజ్య బాపూజీ కంభారవము నాలించి, మాతృ శృంఖలా బంధ విమోచనమునకై తుపాకి గుండ్రులు గుండెనిచ్చి నిల్పిన నీ సత్యాగ్రహ సమరయాత్ర భారతనారీ జైత్రయాత్ర.

ఆంధ్ర మహిళ

దీక్షానిధి, ఆలస్యముగ నారంభించిన విద్యయయ్య ఆది నుండియు నేర్చిన విద్యలనుమించిన యవలీల గడంచి విద్యా వియత్తలమున ధృవతారవై మెరయ గల్గిన నీ దీక్షకు మా జోహార్లు.

శక్తి స్వరూపిణీ, అపరదుర్గతై, కేంద్ర ప్రభుత్వ మందిరాంగణములను, కేంద్ర న్యాయస్థానాంతరములను పటిమ మెరపు నీ వాక్కు—ఆంధ్ర నారీలోకమున కొరవడి.

ప్రతిభాశాలినీ, “ఆంధ్ర మహిళ”ను, ఆంధ్ర మహిళా సభను అందాలుచింద సరవలమధ్య నిర్మించి పెంపొందించి, పోషించు నీ ప్రతిభ అద్వితీయము, అనన్యము.

వాత్సల్యమయీ, స్నేహార్ద్రమయమై, వాత్సల్య పూరి తమై, ప్రేమభాసితమైన నీ హృదయ గుఱుమారతయే నీ అనుచరులకు, శిష్యులకు మార్గదర్శిని.

దీనబాంధవీ, ఆర్తరక్షణమే ఆశయముగ నీవు నిర్మించు చున్న ఆసుపత్రియే నీ యుపకారచింతనమున కుపమానము.

విజ్ఞానమయీ, వెలలేని విజ్ఞానమే నీ సొమ్ము. పటుతర గాంభీరమే నీ మూర్తి. దీక్షయే నీ రక్ష. ఆచరణమే నీ యాదర్శము.

తల్లీ, భారతాంబ చల్లని కరుణా కటాక్ష వీక్షణములు సతతము నీకు రక్షగాగ, ఆ పరాశక్తి సదా నీయండగా నుండ, చిరకాలమిట్లే స్వార్థత్యాగినివై, నిరంతర నారీలోక సముద్ధరణకై జీవితము నర్పించి, నీవు ధన్యవై, భారత నారీ లోకమును ధన్య మొనరింతువుగాత!” అని శ్రీమతి దుర్గాబాయిగారిని ప్రశంసించినారు.

రాజమండ్రిపుర స్త్రీల గృహ పారిశ్రామిక సహకార సంఘమువారీమెకు సమర్పించిన సన్నాహ పత్రములో,

“కేంద్ర శాసన సభ్యురాలా! సోదరీమణి!

స్వాగతము—నుస్వాగతము.

అఖిల భారత దేశములో ఆంధ్ర మహిళల మేధాశక్తి, నిరాడంబరమైన జీవితము, సవ్యమైన సమయస్ఫూర్తిగల

ఆవేశం, స్వచ్ఛమైన విశ్రాంతి నెరుంగని అమాయకులై, అసహాయులై పీడింపబడు శ్రీల సేవ మొదలగు సుగుణ సంపత్తులెన్నిటితో ప్రపంచమునకు వెల్లడిచేసిన ఆంధ్ర యువతీ రత్నమా! ప్రకృతిదేవి మీకు ప్రీతిపూర్వకంగా ప్రసాదించిన ఊహాశక్తితో మిక్కిలి సాహస, సామర్థ్యములతో కేంద్రశాసన సభ్యతా కార్యక్రమములో పాల్గొని దేశాభివృద్ధికి శ్రీల సహాయమెంత ఆవశ్యకమో ప్రపంచము గ్రహించగలుగునట్లు మీ విధులను నెరవేర్చుచున్నందులకు మా హృదయపూర్వకమైన అభినందనములు.

దేశసేవాతత్పరురాలా! విజ్ఞాన నిధి! 1923 వ సంవత్సరమునుండి అనగా మీరు పదునార్వేండ్ల బాలికగా నున్నప్పటి నుండి మీరు చేయుచున్న సేవా వివరములు తెలుపుట “జగమెరిగిన బ్రాహ్మణునకు జందెమేల” అన్నట్లు అనవసరము. అయినను ఆంధ్ర శ్రీల పురోభివృద్ధికి మదరాసు నగరమున సారస్వతిక, పారిశ్రామిక, లలితకళల నేర్పు విద్యాలయమును అందలి దినదినాభివృద్ధికి మీరు పడినట్టియు, పడుచున్నట్టియు శ్రమను రాష్ట్ర, కేంద్ర ప్రభుత్వములనుండి ఒకే పర్యాయము ఇచ్చునట్టియు, సాలీనా యిచ్చునట్టియు వేలకొలది ధనము సేకరించునట్టి మీ శక్తి సామర్థ్యముల కున్న, శ్రీ విజ్ఞానాభివృద్ధికి 7 సంవత్సరములనుండి ఆంధ్ర మహిళయను పత్రికా ప్రచురణలో మీరు చూపుచున్న శ్రద్ధకున్నూ మా కృతజ్ఞత తెలుపుచున్నాము.”

అని తెల్పుతూ, వారి స్వవిషయాన్ని గూర్చి—సంస్థ స్థాపించి ఒక సంవత్సరమైనదనీ, 245 సభ్యురాండ్రు, రూ. 1060/- చెల్లించిన పేరు ధనముతో వ్యవహరిస్తున్న యీ సంస్థలో, నవారునేత, వట్టుపని, నూలు వడకుట, అల్లిక చనులలో రూ. 10,042/- విలువైన సరుకు ఈ సంవత్సరములో ఉత్పత్తి అయినదనీ, వలయు తెల్లనూలు గుడ్డ లభించక పోవుటచే, సంస్థ పని కొంతవరకు ఆగుచున్న ననియు చెప్తూ, ఇట్టి గృహ పరిశ్రమలకు కావలసిన ముడి సాధనములు వారి కందునట్లు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల తోడ్పాటు వారి కందజేయవలసినదిగా ఆమెకు విన్నవించు పన్నాడు.

*

*

*

*

*

*

శ్రీ గౌతమి విద్యా పీఠపు పరిపాలక వర్గములో సభ్యురాలు, విద్యాపీఠ కాఖ్యలైన ‘సరస్వతీ భవన’ గ్రంథాలయము ‘ఆంధ్రగాన కళా పరిషత్తు’ విమర్శ కాఖ్య మున్నగు వాని కార్యక్రమమును కేంద్ర ప్రభుత్వమువారికి తెలిపి, రికగనైజ్ చేయించి, Indian council of cultural Relations లో యీ పీఠానికి సభ్యత్వాన్ని కల్పించిన శ్రీమతి దుర్గాబాయిగారి అభ్యర్థిత్యాన్ని సమర్థిస్తూ, శ్రీ గౌతమి విద్యా పీఠవారు ఇట్లు ప్రకటించారు.

“మన విద్యులయందున్న కళలయందున్న మిక్కిలి అభిమానము కలిగినట్టిన్ని, విజ్ఞాన ధనముయొక్క విలువను గుర్తెరిగినట్టిన్ని, జీవితమును విజ్ఞానాభివృద్ధికి ధార పోయుచున్నట్టిన్ని ప్రతిభావంతురాలైన యీ మెను కేంద్ర శాసన సభకు మన ప్రతినిధిగా ఎన్నుకొని పంపుటకు సావకాశము కలుగుటకు మన అదృష్టమని తప్పక నమృతగిన విషయము.

ధిల్లీలోనున్న యింకా యితర రాష్ట్రములయందున్న ఆంధ్రుల విద్యాభివృద్ధికి, ఆంధ్రులకు ఆయా రాష్ట్రములందు గౌరవాభ్యున్నతులు కలుగునట్లు పాటుపడుచున్నది.

ధిల్లీ పార్లమెంటు సభలోనున్న అంతకు ముందు రాజ్యాంగ పరిషత్తులోనున్న నాయకత్వము వహించి ఆమె ప్రజల సౌకర్యములు, హక్కులు, స్వాతంత్ర్యముల కొరకు ప్రతిభతో నడుముకట్టి పని చేసినది.

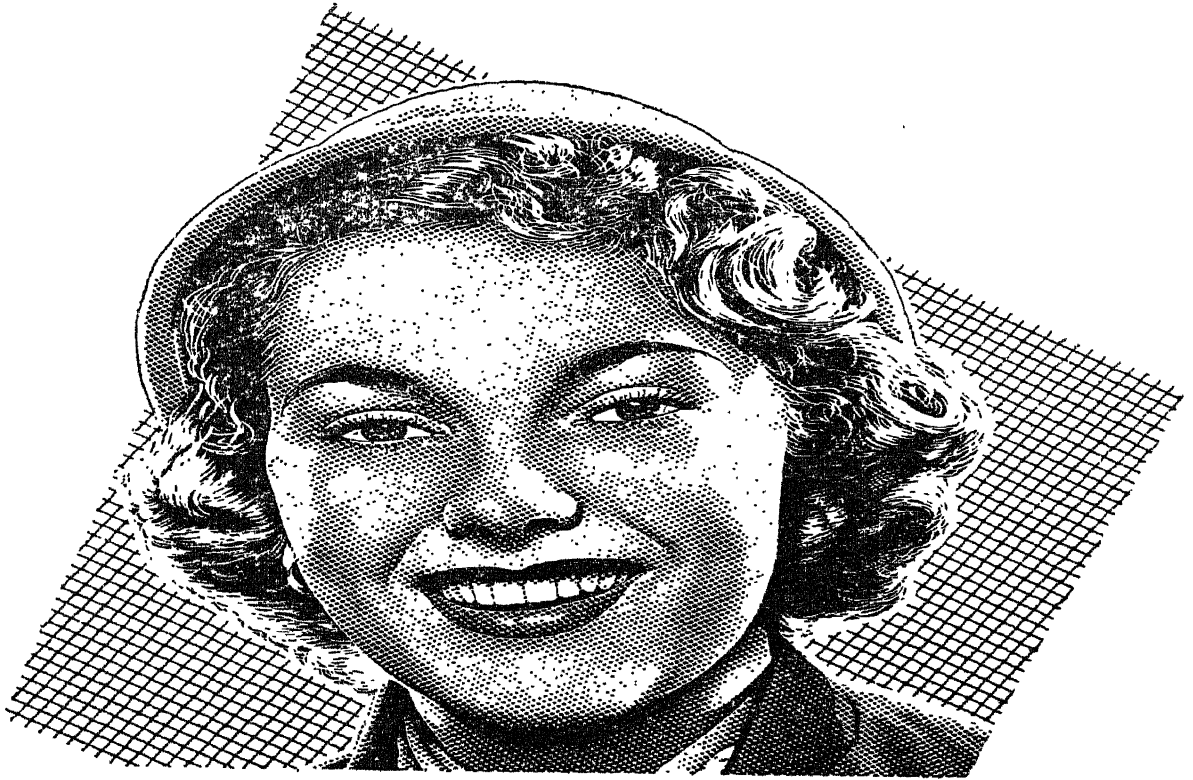
ఈమెయొక్క విద్య, కార్యనిర్వహణాది గుణ సంపత్తులను గుర్తించి Paris పట్టణములో జరుగుచున్న ప్రపంచ మహాసభకు మన భారతదేశ ప్రతినిధిగా పంపుటకు కేంద్ర ప్రభుత్వము సర్వసిద్ధము చేసినంతలో కేంద్ర నాయకులు రాష్ట్ర నాయకులను తిరిగి ఆలోచించి శాసన సభా ఎన్నికలు క్రమముగా జరిగించుటకు యీమె తోడ్పాటు అవసరమని యెంచి ఆపీయున్నారు.

విద్యా పీఠము ఒక కాలేజీగా మారటం, ప్రభుత్వము ఏర్పాటు చేయుచున్న కర్ణాటక సంగీత ఎకాడమీలో మన సంస్థకూ, ఆంధ్రులకూ స్థానము కల్పించటం, పీఠమునకు వలసిన ముద్రజాలయాది సౌకర్యాలను కలిగించడం, వీరి తోడ్పాటుతో మనకు కలంగవలసి యున్నవి.”

*

*

*

నేడు మీరు మెక్లీన్స్‌తో పళ్లు

నిశ్చయంగా! ఆమె నిత్యం—రెండుసార్లు మెక్లీన్స్ పేరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టుతో పళ్లు తోముకుంటుంది. ఆమె పళ్లు ఎంత తెల్లగా, రమ్యంగా ఉన్నాయో చూడండి! మెక్లీన్స్ పేరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టు మీకు కూడా అట్టి కళకళలాడే చిరునవ్వును ముత్యాలవలె మెరిసే దంత తోటను, పరిమళభరిత మైన శ్వాసను సమకూర్చగలదు. మెక్లీన్స్ పేరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టులో సరియైన పాళ్లలో తాగ్రత్తగా సమ్మిళిత మొసర్పబడిన అనేక పదార్థాలు నోటిలో బయలుదేరే హానికరమైన ఆమ్లాలను విరిచివేసి, దంతక్షయాన్ని నివారించి, పళ్లను నిగనిగలాడునట్లు ఉంచుతాయి. అవి విడిచినన్నిటికీ ఏకకాలంలో సమకూర్చుతాయి. మీ పళ్లకు సర్వోత్తమమైన టూత్ పేస్టునే ఇచ్చిరి కనుక నడిచుంచే మెక్లీన్స్‌తో పళ్లు తోముకోడం ప్రారంభించండి.

తోముకున్నారా?

“మీ మెక్లీన్స్ టూత్ పేస్టుతో నా పళ్లు ఎంతో తెల్లబడినవి.”

నేడే మెక్లీన్స్‌ను కావండి!

MTY-2 TEL.

వ్యాపార వివరణకు వీరికి వ్రాయండి : - శ్రీ. యల్. మోరిసన్, సన్ అండ్ జోన్స్ (ఇండియా) లిమిటెడ్., మహాలక్ష్మి ఆలయమునకు ఎదురుగా, వాల్తేన్ రోడ్, బొంబాయి 26.

శాసన సభలు—శ్రీ అభ్యర్థినులు

మద్రాసు ఆంధ్ర మహిళా సభా సభ్యురాలిని, శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మగారి అభ్యర్థిత్వాన్ని సమర్థిస్తూ, సేవా దక్షత, శక్తి సామర్థ్యమూ, సుత్వవర్తనా గల వ్యక్తిని ఎన్నుకొని వారి ఓటింగు హక్కును సార్థ పరచుకోవలసినదిగా మహిళలను హెచ్చరిస్తూ, యీ క్రింది ప్రకటనను గావించినారు.

“పార్లమెంటు స్థానమునకు పోటీ చేయుచున్న శ్రీమతి దుర్గాబాయిమ్మగారిని యెన్నుకొనవలసినదని వోటర్లను హెచ్చరించుట మా విధ్యుక్త ధర్మమని ఆంధ్ర మహిళా సభా సభ్యురాలిడ్ర మగు మేము భావించుచున్నాము.

దేశ స్వాతంత్ర్యమునకై యీమె యొనర్చిన త్యాగమూ, నిర్మాణ కార్య శ్రేత్రమనందీమె సల్పిన కృషి, రాజ్యాంగ, పార్లమెంటు సభలలో నీమె కార్య సాధనా—యీమె యీ స్థానమునకు సర్వ విధములూ తగినవారని ఋజువు చేయుచున్నది. మీ తోడ్పాటువలననే ఇది సాధ్యము.

బ్రిటిషు నిరంకుశత్వమును రూపుమాపు పోరాటములో కారాగృహముల బందియగుచు, చీకటి కొట్లలో నలయుచు, పోలీసుల తుపాకీ గుండ్లకు గుండె నొడ్డుచు, వీరు, కదన రంగమున వెనుదీయని యుద్ధ వీరుని వలె నిల్చిరి.

శ్రీ విద్యకు పాటుబడ్డ వారిలో ప్రస్తుత చరిత్రయందు వీరిని బోలువారు మరొకరు లేరు. తనతోటి యువతీ మణులతో గూడి మద్రాసు నగరమున వెలకొల్పిన ఆంధ్ర మహిళా సభయే యీమె కార్య నిర్మాణ దక్షత కొక సాక్షి. అభ్యుదయ కళా విజ్ఞానముల కిది యొక సీతమై యలరారుచున్నది.

ముఖ్యముగా బీద యువతులకై, వీరు స్థాపించిన పారిశ్రామిక విద్యాలయమును మద్రాసు ప్రభుత్వము రికగ్నైజు చేసినది. దీని సేవా నిరతిని గమనించి దీని నింకను విస్తృత మొనర్చుటకు భారతదేశ ప్రభుత్వము రూ. 50,000/ల గ్రాంటు నొసంగినది.

అల్ యిండియా నర్సింగు శాన్సిలువారి సంప్రదింపులతో నీమె మంత్రసానులకు, దాదులకు నీయ రచించిన శిక్షా

విధాన పథకమును ఆలిండియా స్టానింగ్ కమిటీవా రామోదించి రూ. 80,000/- మొత్తము గ్రాంటుగాను రూ. 15,000/-లు సాలీనా రికరింగ్ గ్రాంటుగాను, మంజూరు చేసెరి.

ఇంక సెన్నో విధముల, పదునాల్గేండ్ల పసితనము నుండియు శ్రీ జనాభివృద్ధికి యీమె యొనర్చిన యుత్కృష్ట సేవా, ఇంతవర కామె కేంద్ర శాసన సభా సభ్యురాలుగానూ, ఉపాధ్యక్షురాలుగానూ, సాధించిన యనన్య సామాన్య విషయములూ అందరెఱింగినవే!

రాబోవు ఎన్నికలలో రాజమండ్రి నియోజక వర్గము నుండి, కేంద్ర పార్లమెంటు సభా సభ్యత్వమునకు పోటీ చేయుచున్న వీరిని, మీ వోటు నిచ్చి సమర్థించినచో, సర్వతోముఖ శక్తి సామర్థ్యము గల్గి, ఆంధ్ర మహిళా భ్యుదయమునకు, యావద్భారత మహిళా సమస్య పరిష్కారమునకు వీరు తోడ్పడగలరని హెచ్చరించుచున్నాము.”

(49వ పేజీ చూడండి)

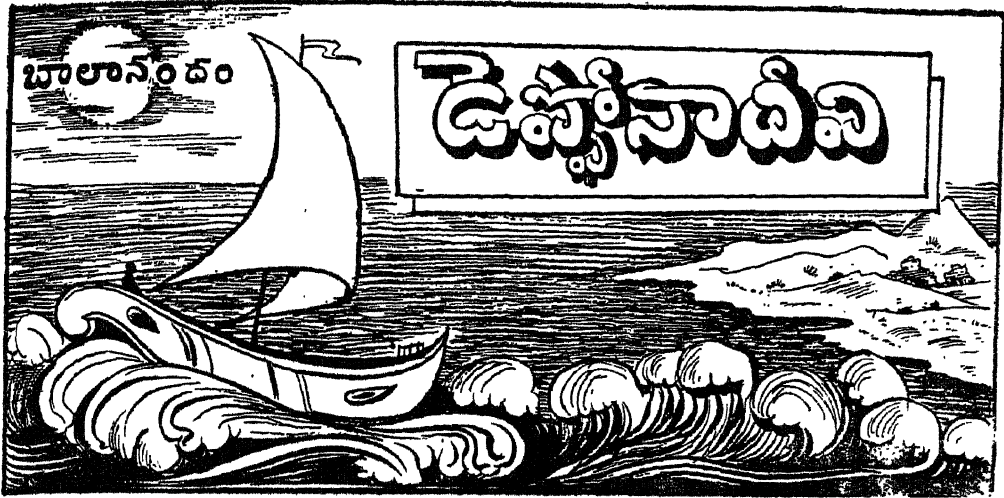
కృ త జ్ఞ త

మదరాసు ప్రొవిన్షియల్ కో ఆపరేటివ్ బ్యాంకు వారు, పారిశ్రామిక విద్యాలయపు విద్యార్థినుల భోజన నిమిత్తము రూ. 200/- లు విరాళముగా నిచ్చిరి. వీరు గత నాల్గు సంవత్సరములనుండి తమ విరాళముతో మమ్ము ప్రోత్సహించుచున్నారు.

శ్రీమతి.పి. కె. సుశీలా రాణిగారు, రూ. 100/- చెల్లించి, ఆంధ్ర మహిళా సభ యావజ్జీవ సభ్యురాలైరి.

వీరికి మా కృతజ్ఞత.

ఆంధ్ర మహిళా సభ.

కిరణ్ - సాహస కృత్యాలు

* వి. కృష్ణమూర్తి *

[జరిగిన కథ:—కిరణ్ అనే ఆతను నానా కష్టాలు పడి తన డబ్బుతో నిండి ఉన్న ఒక లైఫ్ బోట్ (Life Boat) తో సహా, ఒక దీవి చేరుకుంటాడు. అక్కడ ఉన్న వాళ్లల్లా ఇద్దరు ముగ్గురు తనకు తెలిసినవాళ్లే! ఆ దీవికి తను ఎక్కివచ్చిన చేప నిజం చేప కాదనీ, చెక్కతో చెయ్యబడ్డదనీ, ఎవ్వరైనా మునిగిపోతూ ఉంటే ఆ దీవివాళ్లు ఆ చెక్కచేపను పంపి వాళ్లను రక్షిస్తారనీ, వాళ్లు ఏమైనా డబ్బు ఇస్తే ఆ దీవివాళ్లు వాళ్లివ్వును వచ్చిన చోటికి ఆ చేపమీద తీసుకు వెళ్తారనీ, కిరణ్ తన స్నేహితులవల్ల తెలుసుకుంటాడు.

కిరణ్ వాళ్లకి బాగా డబ్బిచ్చి, తనను తన స్నేహితులను ఇండియాకి తీసుకువెళ్ల మంటాడు. తన డబ్బుతో నిండిన పడవను కూడా ఆ చేపమీద పెట్టుకుంటాడు. త్రోవలో ఆ పడవను నడిపే వాళ్లిద్దరు వాళ్లను చంపి డబ్బు తీసుకుందామనుకుంటారు. కాని కిరణ్ ఆతని స్నేహితులూ, వాళ్లని చంపడానికి ఇష్టంలేని ఒకడి సహాయమువల్ల రక్షింపబడ్డారు.

అప్పుడు వింట్, నెల్సన్ కీ, కిరణ్ కీ తమ అసలు ఆ దీవి ఎలా జేరుకున్నాడో చెప్పడం మొదలు పెట్టాడు.]

వింట్ కథ

నేను మా యిల్లు విడిచి ఒక సంవత్సరం పైగానే ఐంది. ఒకసారి మా యింటికి (France లో) ఒక జ్యోతిష్కుడు వచ్చాడు. తగిన మర్యాదలు చేశాను. నన్ను చూస్తూనే యిల్లా అన్నాడు.

అదృష్టం!! అరె! ఏమని చెప్పేది నీ అదృష్టం!!!”

ఇన్ని సార్లు ‘అదృష్టం—అదృష్టం’ అని అన్న ఆయనతో ఇల్లా అడిగాను! “అదృష్టం అంటున్నారకదా! ఏమా అదృష్టం? నెల విస్తారా?”

“దానికేమి? చెప్తాను విను. నీవు రేపే

“ఆహా వింట్! నీ అదృష్టం అంటే అదే బయలుదేలి దక్షిణ అమెరికాకు పోయ్యా

వంటే—ఆహా! ఏమని చెప్పేది! ఆ కుబేరుడు కాడు—”

“అబ్బబ్బ! అదేమిటో అల్లా వర్ణించకపోతే చెప్పకూడదూ!”

“విను. అక్కడికి వెళ్లావంటే ‘పారా’ అనే రేవుంది. అక్కడ దిగి—మఱచాను—నీవు వెళ్లేటప్పుడు 4 బస్తాల బియ్యం తీసుకు పోవాలి—”

“బియ్యం! ప్రాంసులోనుంచి—4 బస్తాల— బియ్యం!! ఎల్లా తీసుకువెళ్లేది?”

“పోనీ, అదికాకపోతే రత్నాలు తీసుకెళ్లి— రేపే బయలుదేరాలి— వ్యాపారం చేశావంటే—పెట్టుబడి × పెట్టుబడి అంటే ఎంత పెట్టుబడి పెడ్తావో దానికి వర్గం—అంత లాభం వస్తుంది.”

“అదెల్లాగండీ! పెట్టుబడికి అన్నిరెట్లు లాభమా?”

“మధ్యలో అల్లా అనకు. జ్యోతిష్కంలో అలాగ వుంది.”

ఎవరికేనా డబ్బంటే ఆశ వుంటుంది కదూ! కాబట్టి మరుసటి రోజే బయల్దేరాలని అనుకొన్నాను. చాల లాభం వస్తుందికదా! అని ఆ జ్యోతిష్కునికి అప్పుడు నా దగ్గర వున్న డబ్బులో సగం ఇచ్చేశాను.

మరుసటి రోజే ప్రయాణం! సామాన్లంతా సిద్ధం చేసుకొన్నాను. రేవుకి వెళ్లి వ్యాపారపు టోడలో కూర్చున్నాను. ఓడ కాస్తేపటికి కది

లింది. నిశ్చలమైన అట్లాంటిక్ ఓషన్లో ప్రయాణం సాగిస్తోంది.

అప్పుడే ఓడలో కల్లోలం బయలుదేరింది. ఎవరిదో డబ్బులుంచిన పెట్టె పోయిందట! ఆ డబ్బుల పెట్టెని తీశాడని ఒకడ్ని వట్టుకున్నారు. కాని వాడు తియ్యనే లేదని సాధిస్తున్నాడు. కాదంటే కాదని ఆ డబ్బును పోగొట్టుకున్న వారు అన్నారు.

“కావలిస్తే నా సామాన్లనంతా తనిఖీ చేసి చూడండి” అన్నాడు. వాని కేబిల్ (అంటే ఓడలో గది)లో దొరకలేదు. వాడు తీయలేదని ఋజువయింది.

“దొంగ నెల్లాగరా కనిపెట్టటం?” అని ఓడ అధికారి యోచిస్తున్నాడు. ప్రతి కేబిల్ కి వెళ్లి తనిఖీ చేయాలని నిశ్చయించారు.

పిట్స్ అనే ఆయన వున్న కేబిల్ లో మొట్టమొదట తనిఖీ చేశారు. అక్కడ ఏమీ దొరకలేదు. ఇంకా అల్లాగే ఒక్కొక్క కేబిల్ లో తనిఖీ చేస్తున్నారు. ఎక్కడా ఆ డబ్బుల పెట్టి దొరకలేదు. నా కేబిల్ కి వచ్చారు. మూలలో వొక పెట్టి చూచారు.

“అందులో ఏముంది?” అని అడిగారు.

“రత్నాలున్నాయ్” అన్నాను.

“తాళాలియ్యి?”

“ఎందుకూ? నే నివ్వను.”

“అల్లా అయితే ఆ పెట్టెలోనివి రత్నాలు కావన్నమాట”

“సందేహంగా వుంటే ఇదుగో తాళాలు.”
అని ఆ పెట్టె తాళాలు వాళ్లకిచ్చాను. తెరిచి చూచారు. అందులో రత్నాలున్నాయ్. ఇంకో మూలలో నా బట్టలుంచిన పెట్టి చూచారు.
“ఆ పెట్టి తాళాలియ్యి?” అన్నారు.

“మితో పెద్ద తొందరగా వుండే! నేను నా కేబిల్ విడిచి, ఎక్కడికీ పోలేదు. నా మీద సందేహ పడొద్దు.”

“అదంతా వీలుపడదు. తనిఖీ అంటే అన్నీ చూడాలి.”

“సరే తీసుకోండి” అని ఆ తాళాలు వాళ్ల కిచ్చేశాను. తెరిచారు. అందులో బట్టలున్నాయ్. నా తాళాలిచ్చారు.

“ఇంకేమైనా సామాన్లున్నాయా?” అన్నారు.

“నా బెడ్డింగ్ వుంది. ఈ కేబిల్ లో వుండే వన్నీ నావే!”

“నీవేనా?”

“అక్షరాలా నావే!”

“అదుగో ఆ టేబిల్ కింద వున్న పెట్టెలో ఏముంది?”

“టేబిల్ కింద! పెట్టె!! నాది కాదే!!!”
అన్నాను ఆశ్చర్యం భయంతో.

ఎవరేనా ఇటువంటప్పుడు కాస్త తప్పు చేసిన వాళ్ల మల్లే కనబడ్డారు.

“ఈ కేబిల్ లో వుండేవన్నీ నావే అని ఇప్పుడేకదా అన్నావు! ఇప్పుడా పెట్టె నీది కాదంటావే! మంచి దొంగవే! అన్ని రత్నాలుంచుకొని కూడా తృప్తి లేదే నీకు. ఎంత ధనం వున్నా తృప్తి వుండదని అన్నారు పెద్దలు! అందులో తప్పులేదు! ఊ! ఒరేయ్, ఈయనకు సంకెళ్లు వేయండి అన్నారు.

“నాకు ఈ సంగతి తెలియదే! నే నెక్కడికీ పోలేదే! నా కేబిల్ లోకి ఎల్లాగ వచ్చింది!”

“ఇది వేరే ఎత్తు! చాలా నేర్పరి దొంగవే!”

“మీరు చాల అన్యాయంగా నన్ను పట్టుకున్నారు. నేరం ఋజువుకానిదే సంకెళ్లెలా వేస్తారు?”

“హే-హే-హే-హే! నేరం ఋజువు కాలేదట! నీ టేబిల్ కిందే దొరికింది. వేరే ఋజువేం కావాలి?”

“నా టేబిల్ కింద దొరికితే నేనా దొంగను? ఇల్లాగే ఇంకెక్కడైనా న్యాయం తీర్పు చేయబోయేరు! జాగ్రత్త!! నగుబాట్లకి లోనవుతారు!”

“నీ టేబిల్ కింద మరి యెవ్వరుంచుతారు నువ్వు కాకపోతే! ఓహో! ఒకవేళ ఆ పెట్టెకి నీ కేబిల్ నచ్చివుంటుంది. అంచేత ఎగురుకుంటూ నీ టేబిల్ కింద నివాసం ఏర్పాటు

కొడి కాబోలు!” అని వాళ్లు హాస్యంగా మాట్లాడారు.

నా వట్లు మండింది. “నా తుబిల్ కింద వేరే ఎవరేనా తెచ్చి వుంచకూడదా!” అన్నాను.

“ఎవరేనా వుంచారా? ఆ వుంచింది ఎవరో చెప్పు. అప్పుడు నిన్ను వదులుతాం.”

“ఎవ్వరూ నా కేబిక్కి వచ్చినట్లు నాకు జ్ఞాపకం లేదు. నేను బాత్రూంకి పోయినప్పుడేవరేనా వుంచేరేమో!”

“నువ్వే వప్పుకున్నావుగా! నీ కేబిక్కి ఎవ్వరూ రాలేదని. పై పెచ్చు బాత్ రూంకి వెళ్లి నప్పుడేవరేనా వచ్చేరేమో అంటున్నావ్! పోనీ అప్పుడైనా ఎవరేనా వచ్చారని ఋజువ్ చేయ్ చూద్దాం.”

నాకేమీ తోచలేదు. ఆ రోజు జ్యోతిష్కుడన్నమాట డబ్బుకోసమే నని బోధపడింది. ఎన్నెన్ని తిట్టాచ్చో అన్నన్ని తిట్టేశాను. ఇంతలో ఎవరో వచ్చి సంకెళ్లు వేసేశారు. తల విధిని చాటటం మనకి తరమా?

కొన్ని రోజులయ్యాక నన్నొకరోజు జైలు నుండి డెక్ (అంటే ఓడలో వెలుపలి భాగం) వరకు పోడానికి అనుమతి ఇచ్చారు. హాయిగా ఆ డెక్కుమీదే వుండిపోవాలనుకున్నాను. అక్కడే వుండటానికి అనుమతి అడిగాను.

“డెక్కు దగ్గర చెరసాల లేదే” అన్నారు వాళ్లు.

“నాకోసం ఒకటి ఏర్పాటుచేయండి”

“చెరసాలకాదు! చెక్క పెట్టెలో నిన్ను పెడ్తాం.”

“ఓ రెడీ. డెక్కు దగ్గర వుండాలి అంటే.”

ఒక పెద్ద చెక్క పెట్టెని తీశారు. ఆ పెట్టెకు చుట్టూ గాలి కూడా రాకుండా చెక్కలు బిగించి వున్నయ్. పైన మాత్రం తెరిచి వుంది. అదే నా చెరసాల. పోనీ నా కోసం ఒక పని అయినా చేశారని తృప్తి అయింది.

ఓడ అమెరికాను సమీపిస్తోందన్నారందరూ. నాకు సంతోషమైంది. ఎంచేతంటే అమెరికాకు పొయ్యేవరకే నాకు శిక్ష! తర్వాత వదిలేస్తామన్నారు. కాస్త సేపటికి ఏదో కల్లోలం బయలు దేరింది. ఈసారి యెవరి పెట్టి పోయిందో! ఎవరు దొరుక్కుంటారో అనుకున్నాను.

ఇంతలో ఎవరో డెక్ వద్దకి వచ్చారు. “ఏమండీ కల్లోలం?” అని అడిగాను. ఆయన బిక్క మొగంతో యిల్లా అన్నాడు.

“ఓడలో ఎక్కడో ఒక అతుకు వీడిపోయిందట! ఇక నాల్గు గంటల్లో ఓడ మునగ గలద”ని వెల్లడించారు.

నా ప్రాణం పోయింది! నా రత్నాలంతా పోతాయే! నాకంటే రత్నాలెంత పుణ్యం చేశాయి! ఎంచేతంటే అవి యెక్కడ పుట్టాయో అక్కడికే వెళ్తాయి. రత్నాలు సముద్రంలో పుట్టాయ్. సముద్రంలోనే కలియ నున్నాయ్!

గంటగంటకీ కలవరం మొచ్చింది. ఎంతో మంది రక్షక పడవల (Life Boat) పైన తప్పించుకు పోవాలని అనుకున్నారు. ఓడ మునగ

బోతుంది. ఆ క్షణం ఎన్ని ప్రాణాలు సముద్రం ముంగిట! నా రత్నాలు పోయాయి కాని వివరీతం! నేను చెక్క పెట్టెలో వున్నాను కాబట్టి ఆ చెఱసాలే నాకు లైఫ్-బోట్ అయింది!

“సంసారమనే సముద్రానికి చెఱసాలే లైఫ్-బోట్ కాబోలు” అనుకున్నాను. నీటిలో వింతగా తేలిపోతున్నాను. అమెరికాను చేరి పోతా ననుకున్నాను. కాని పెట్టె ప్రక్క వేపుకి తిరిగి పోసాగింది. సంసారము—అనే సాగరం—ఇదేనేమో అనుకున్నాను. సముద్రాన్ని చూడాలంటే ఆ పెట్టెలో నిల్చుకోవాలి. ఆ పెట్టె ఎత్తు ఎక్కువ. కాబట్టి కూర్చుంటే సముద్రం కనబడదు.

4 రోజులైంది. ఏదేనా దీవి చేరితే బాగుణ్ణి తోచింది. అలా జరిగే సూచనలేవీ లేవు. తిండి లేదు—నీరసంగా వుంది ఒంట్లో!

ఒకరోజు దూరంగా ఏదో తెల్లగా కనబడింది. అది యేమా! అని ఆశ్రం బయలుదేరింది. కాస్త సేవయ్యాక బాగా కనబడింది. అది ఒక ఓడ! నా ప్రాణం కుదుటబడింది. ఎల్లాగేనా ఆ ఓడలోకి ఎక్కాలనిపించింది. నా

చొక్కా తీసి ఓడ కొంచెం దూరంలో వుండగా గాలిలో ఊపాను.

ఆ ఓడలోని వాళ్లు నన్ను చూడలేదు. నా గొంతెత్తి చచ్చేవాడిలాగ “హెల్ప్ మీ—హెల్ప్ మీ—” అని అరచాను. వాళ్లు చెవుల్లో ఏముందో! వాళ్లకి నా కేక వివబడలేదు. అల్లాగే కాస్త సేపు అరుస్తూ నిలుచున్నాను. ఈలోగా ఆ ఓడ కొంచెం దగ్గరి కొచ్చింది కాబట్టి నా గొంతు వివబడ్డది వాళ్లకి. నన్ను చూచారు. బదులుకి వాళ్లు కూడా తెల్లగుడ్డ పూవేరు. నా ప్రాణం నిలిచింది. అమృత్యు! అనుకొన్నాను.

“తా నొకటి తలిస్తే దైవం వేరొకటి తలిచిందే!” అరె! ఏమి! నా పెట్టె ప్రక్కకి తిరిగింది! దాన్ని నిలపటం ఎల్లాగ? అయ్యో! వేగంగా పోతుందే! ఛీ! దేవుడా!! ఇల్లా చెయ్యకపోతే నన్నప్పడే చంపేయకూడదూ!” అనుకొన్నాను. ఇక ఓడయెక్కే ఆశ లేదు.

ఇంతలో దూరంలో చిన్న దీవి కనబడింది. పోనీ ఆ దీవిలో ఐనా దిగుదామంటే దైవ మనుకూలిస్తుందో లేదో! నేనేమీ ఆశ పెట్టుకోలేదు. బ్రతుకు జీవుడా అని పెట్టెలో కూలబడ్డాను. సుమారు 3 గంట అల్లా కదలకుండా కూచున్నాను. ఇంతలో అదురుబాటు కలిగింది. నించున్నాను.

ఓ దీవిని చేరాను. సంతోషంతో పెట్టెలోంచి దూకాను. దీవిలోకి దూకగానే ఆ దీవి కదలసాగింది. అప్పుడు నా కెల్లుండెనో మీరే

వూహించుకోవచ్చు! అది మనముండిన దీవి వచ్చావో! అని నా కాశ్చర్యమైంది. అప్పుడే వద్దకు రాగానే ఆ దీవివాళ్లు వచ్చి ఆ చేపలాంటి కదా మనం కలుసుకున్నాం. నెల్సన్! ఇక పడవను లాగేరు. అప్పుడు బోధపడింది నాకు అది ఇక తన కథ చెప్పాలి! ఈ లోగా పడవ చేపకాదు చెక్కతో చేయబడినదని. ఆ దీవిలో యెక్కడికి చేర్చుందో!”
చేరగానే నెల్సన్ కనిపించాడు. అరె! నీ వెల్లా (నెల్సన్ కథ వచ్చే సంచికలో)

★

చీ కట్టో పా పాయి

* వి. అపర్న *

సిన్ను చూచేదాక

నేనిలువలేను

నీవువచ్చేదాక

నేనుండలేను

ఈపొద్దు నీజాడ

లెందుబొయ్యాయి.

కనబడదు నీ వెలుగు

కనబడదు నీ సొగసు

ఈరేయి నీ రాకకె

దురుచూస్తున్నాను

దబ్బున్న రావోయి జాబిల్లీ

ఎప్పుడొస్తావోయి జాబిల్లీ.

నీ వెలుగు నీడల్లా

నిదుర పుచ్చేస్తావు

వెన్నెలల జలులో

ఆటలాడిస్తావు

ఈరోజు మారాతలేరాలపాలో

ఈపొద్దు మాకెట్ట తెల్లారుతుందో.

ఒకపొద్దు సన్నగా

ఒకపొద్దు లావుగా

ఒకపొద్దు పెద్దగా

విరగబడిపోతావు

ఈపొద్దు అసలు నీజాడ లేదాయె

ఈపొద్దు నీజాడ లెందుబొయ్యాయి.

చుక్కలన్నీ నీ కొరకు

బిక్కు బిక్కుంటూను

నింగినా నీ కొరకు

ఎదురుచూస్తున్నాయి

దయయుంచు మాపైన జాబిల్లీ రేఖా

దబ్బునా రావోయి జాబిల్లీ రేఖా.

చిన్నారిపాపాయి

చీకట్లా కూచొని

ఒంటరిగ ఒక్కతే

చుక్కల్లా చూస్తుంది

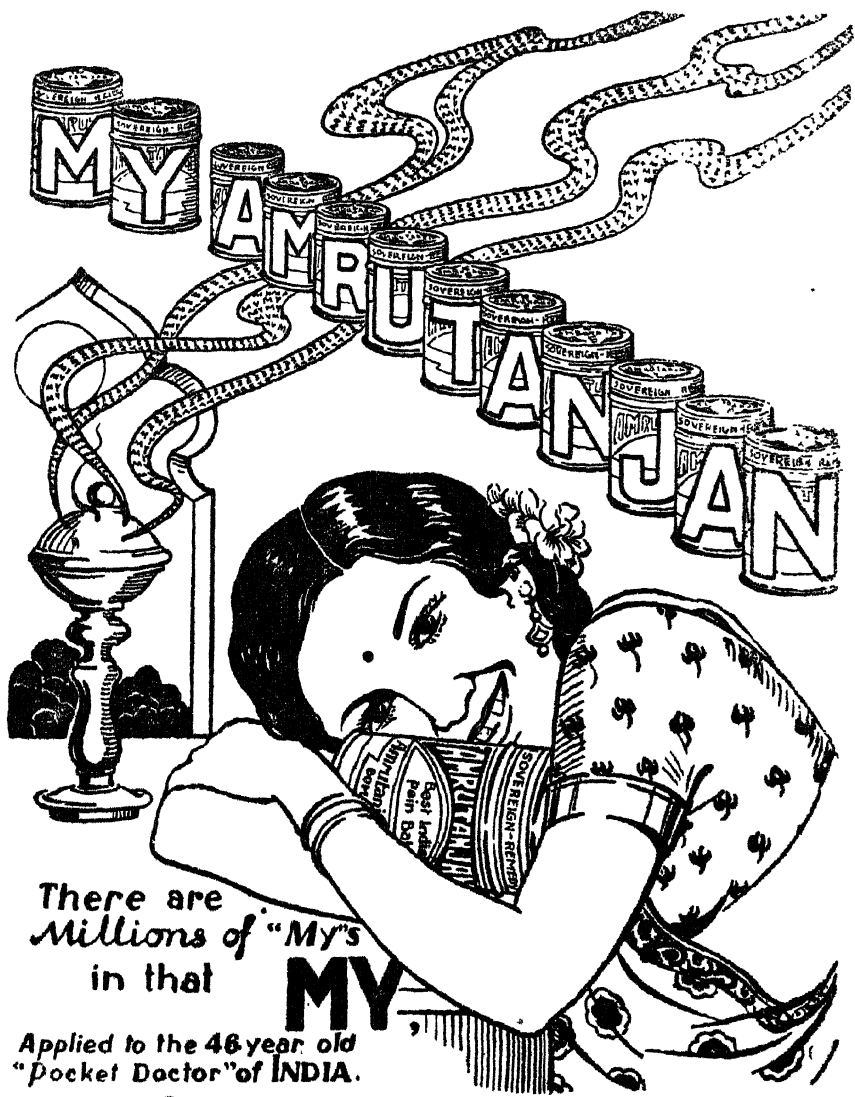
ఈచింత నీ కెందుకే ఓపాప

ఈ దిగులు నీ కెందుకే.

★

*
ని
ది
ని
ది
ని
ది
*

*
ని
ది
ని
ది
ని
ది
*

There are
Millions of "My's"
in that

MY

Applied to the 46 year old
"Pocket Doctor" of INDIA.

అమృతాంజనము

గా ని,

“యథాయథా.....కాళీధవళత్వ శంకయా.”

అమృతాంజనమా ! నీ కీర్తి ముల్లోకములను దెల్పుజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్నప్పుడెల్లను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడునేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది సుమా !!!

బాలగేయము

శ్రీ బి. వి. నరసింహారావు

తప్ప టడుగుల పాప

విప్పినా తెర చాప

ఊగుతూ, తూగుతూ

ఒయ్యార మొలుకుతూ,

సాగిపోయే తీరు

వేగమే కనరండు ||త||

కరములే చిరుతెడ్డు

కల కలలె తరగల్లు

చిరుతెడ్డు సాచుతూ

చిరుమాట లాడుతూ,

ఆగకే పయనించు

వేగమే కనరండు ||త||

అమ్మ, నాన్నా, ప్రేమ

నందులో నాపిరి

అమ్ముటకు ఆ సరుకు

ఆనంద తీరాన

జాగు సేయక రండు

వేగమే కొని పొండు ||త||

చిన్ని పువ్వు

* శ్రీ ఎన్. రాజేశ్వరరావు *

చిన్ని గాలికి తలను వంచి

పిన్న పెద్దలను గౌరవించి

ఎంతో సాగసును విరయబోసి

తల్లు మంటావో చిన్ని పువ్వు!

నీరు నారు లేక నీవు

నిత్య శోభల పచ్చగుండి

అంత అందం దొరిగలించ

విత సోయగమో చిన్ని పువ్వు!

తలను దాల్చురు, కన్నెత్తి చూడరు

కాళ్ల క్రింద నలుగుతావు

కంటి కెప్పుడు ఇంపుగాను

జాలి పొందిస్తావో చిన్ని పువ్వు!

నిన్ను చూచి తృప్తి పడియెడు

ఒక్క నరుడూ ఇందున లేడు

ఎందు కంత హాయిలుతోడ

ఒయ్యార మొలకిస్తావో చిన్ని పువ్వు!

శాసన సభలు—శ్రీ అభ్యర్థినులు

(40వ పేజీ తరువాయి)

శ్రీమతి అమ్మన్నరాజా,

బి.ఎ., ఎల్.టి., ఎమ్.ఎల్.ఎ.

ఈమె ఏలూరు నియోజక వర్గమునుండి
పార్లమెంటుకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థినిగా
పోటీ చేయుచున్నారు.

ఈమె ఉపాధ్యాయినిగా మద్రాసు రాష్ట్రంలోను, సికంద్రాబాదులోను పెక్కు బాలికా పాఠశాలలయందు ఉద్యోగము చేసిరి. మహిళా ఉద్యమములోనూ, విద్యా సంస్కరణలోనూ యీమెకు మిక్కిలి శ్రద్ధ—చిన్నప్పటి నుండి కాంగ్రెసువాది, అతిబాల్యమునుండి గాంధీజీ ఆదేశాల ననుసరించి, ఖద్దరే ధరిస్తూ ఉండేవారు. 1937లో ఉపాధ్యాయిని వృత్తినుండి విరమించి, రాజకీయాల్లో జొరబడ్డారు. ఏలూరు పట్టణ శ్రీ నియోజక వర్గమునుండి కాంగ్రెసు అభ్యర్థినిగా ఎన్నుకొనబడ్డారు. 1940 వ్యక్తి సత్్యాగ్రహంలోనూ, 1942 క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలోనూ పాల్గొని, కారాగార శిక్ష ననుభవించారు. 1946లో తిరిగి, ఏలూరు పట్టణ శ్రీ నియోజక వర్గమునుండి కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగా ఎన్నుకొనబడ్డారు. ఎస్సెంబ్లీకి డిప్యూటీ స్పీకరుగా నియమింప బడ్డారు—అనేక ప్రభుత్వ కమిటీలలో సభ్యురాలుగాను, ఆంధ్ర విశ్వ కళా పరిషత్తు సెకేట్ సభ్యురాలుగాను వ్యవహరిస్తున్నారు. ముక్కుకు నూటిగా పోయే కాంగ్రెసువాది.

యీమె ఏలూరు నియోజకవర్గమునుండి పార్లమెంటు సీటుకు కాంగ్రెసు అభ్యర్థిగా పోటీ చేస్తున్నారు.

శ్రీమతి ఆదిపూడి శకుంతల బి.ఎస్.సి., బి.టి;

మదరాసు మైలాపూరు నియోజక వర్గమునుండి.

రాష్ట్ర శాసన సభకు నిలచుచున్న స్వతంత్ర అభ్యర్థి.

ఈమె స్వర్ణీయ ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారి కుమార్తె. త్యాగరాయనగరు కారదా విద్యాలయంలో 11 సం॥లకు ఉపాధ్యాయినిగా నున్నారు. అచటి విద్యా

శాఖ తరఫున అనేక నిర్వాహక సంఘములలో నున్నారు. బాలభట సంఘ కార్యక్రమములో లీడర్ గా, ఆర్ట్ నైజర్ గా, మిక్కిలి ఉత్సాహముతో పాల్గొనుచూ, బాలబాలికలను ఉత్తమ పౌరులుగా చేసేది పాఠశిక్షణ కార్యక్రమంలో ఎక్కువగా కృషి చేసినారు. ప్రతి పాఠశాలలోనూ యీ కార్యక్రమము అమలు జరుపు నిమిత్తము, ఊర ఊర కాంపులు ఏర్పాటుచేసి, అచటి ఉపాధ్యాయిని ఉపాధ్యాయులకు పాఠశిక్షణా కార్యక్రమమును అమలులో పెట్టు పద్ధతులను నేర్పుచూ, శక్తి వంచనలేక పనిచేసిరి. తమ విద్యార్థినుల లోనేగాక, పై కార్యక్రమములవల్ల పట్టణ పౌరులలో ఎక్కువగా పలుకుబడిని సంపాదించుకున్నారు. ఇంతకు పూర్వము రాచకీయాలతో అంత సంబంధము లేకున్నా, కలిగించుకున్న లోకజ్ఞానంతో, సంపాదించుకున్న ప్రజాభిమానంతో, తమలోగల ఆత్మశుద్ధి, కార్యదీక్షలతో, ప్రజా సామాన్యాన్ని, రాచకీయ రంగంనుండి నేవించగలనని ఎక్కువ ఉబలాటపడుతున్నారు. మదరాసునుండి నిలచుచున్న ఆంధ్ర యువతి యీమె ఒక్కరే! ఈమె గుర్తు దీపము.

శ్రీమతి రాజ్యం సిన్హా

విజయవాడ పార్లమెంటు నియోజకవర్గ కాంగ్రెస్ అభ్యర్థిని. ఈమెను గూర్చి విజయవాడ పార్లమెంటరీ నియోజకవర్గ ఎన్నికల ప్రచార కమిటీవారు యీ క్రింది ప్రకటనను చేసినారు.

శ్రీమతి రాజ్యం సిన్హా ఇంగ్లీషు, హిందీ, బెంగాలీ, తెలుగు భాషలలో ప్రావీణ్యంగల విద్యావతి. ఆంధ్ర దేశంలో శ్రీ జర్నలిస్టు రాజకీయ వార పత్రికను నడిపే గౌరవం ప్రపథమంగా ఆమెకే లభించినదని చెప్పవచ్చును. విజ్ఞానాన్ని కలుగజేసే వ్యాసాలు, నిష్పక్షికమైన సంపాదకీయాలుగల పత్రికగా 1946—48 సంవత్సరాలలో యీ పత్రిక ప్రసిద్ధి కెక్కింది. ఈ కొద్ది కాలంలోనే ఆంధ్ర దేశంలో 42 ఉద్యమము, ఆ ఉద్యమంలో పాల్గొన్న వీరుల చరిత్ర వివరాలన్నింటిని సేకరించి ఎంతో శ్రమతో 1942 విప్లవ ప్రత్యేక సంచికను ఆమె ప్రచురించింది.

ఈ ఉన్నత విద్యకై రవీంద్రుని విశ్వభారతికి వెళ్లడంతో ఆమె రాజకీయ జీవితం ప్రారంభమైంది. అక్కడ వున్న నాలుగు సంవత్సరాలలో సంఘ సేవలో ఆమెకు గల ఆసక్తి ద్వారా అచ్చట పెద్దలందరి అభిమానానికి పాత్రురాలు కాగలిగింది. 1942 ఉద్యమంలో అచట పాల్గొన్నది.

కాంతినికేతనంలో పట్టభద్రురాలయిన తర్వాత ఆంధ్ర దేశానికి తిరిగివచ్చి జాతీయ ఉద్యమంలో చురుకుగా పని ప్రారంభించింది. విద్యార్థి ఉద్యమాన్ని నిర్మించడంలోను, 1946 ఎన్నికల సందర్భంలోను, ఆంధ్రదేశమంతటా, పెద్ద పెద్ద బహిరంగ సభలలో ఉపన్యసిస్తూ సంచారం చేసింది.

స్త్రీ ఉద్యమం విషయంలో ఆమెకు ప్రత్యేక ఆసక్తి కలదు. రాష్ట్రవిద్యార్థి కాంగ్రెసుకు ప్రచారక కార్యదర్శి గాను, ఆంధ్రరాష్ట్ర మహిళా కాంగ్రెసుకు ప్రధాన కార్యదర్శి గాను పని చేసింది. ఈ మహిళా సంఘం యాజమాన్యాన మద్రాసులో ఒక మాసం రోజులు రాజకీయ కళాశాలను ఎంతో సమర్థతతో నిర్వహించింది. 1949 వ సంవత్సరంలో ఆంధ్ర రాష్ట్ర మహిళాసభ శాఖయైన కృష్ణ జిల్లా సంఘ

సాంవత్సరిక సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించి ఆ సంఘానికి అధ్యక్షురాలయింది. సాంఘిక, రాజకీయ విషయాలలో ఆమెకు అభ్యుదయ భావాలు కలవు. హిందూ కోడ్ బిల్లు చట్టం కావాలనీ తీవ్రంగా వాంఛించే మహిళ.

నిరాడంబరమైన దేశసేవ, త్యాగం చేస్తూ వచ్చిన కుటుంబంలో ఆమె జన్మించింది. కృష్ణ జిల్లాలో ప్రముఖ కాంగ్రెసు నాయకులు శ్రీ ఆన్నే అంజయ్యగారి కుమార్తె. ఆమె భర్త శ్రీ విజయకుమార్ సిన్హా. వీరు బెంగాలు విప్లవకారులు. స్వర్గీయ భగవత్ సింగ్ సహచరులు. అఖిల భారత ప్రసిద్ధిగాంచిన లాహోరు కుట్ర కేసులో ఆయనకు 20 సంవత్సరాలు శిక్ష విధించబడింది. 15 సంవత్సరాలు జైలు జీవితం గడిచారు.

క్రీమతి రాజ్యం సిన్హా అభ్యుదయ ఆశయాలతో పార్లమెంటరీ రంగంలో పని చేయటంకు సమర్థురాలు. జాతీయ సమస్యలను చక్కగా అవగాహన చేసుకొనడమే గాక, ఈ విశాల దేశమయొక్క సామాన్య స్త్రీ, పురుషుల అభివృద్ధికొరకు కృషి చేయాలనేది ఆమె కోరిక.

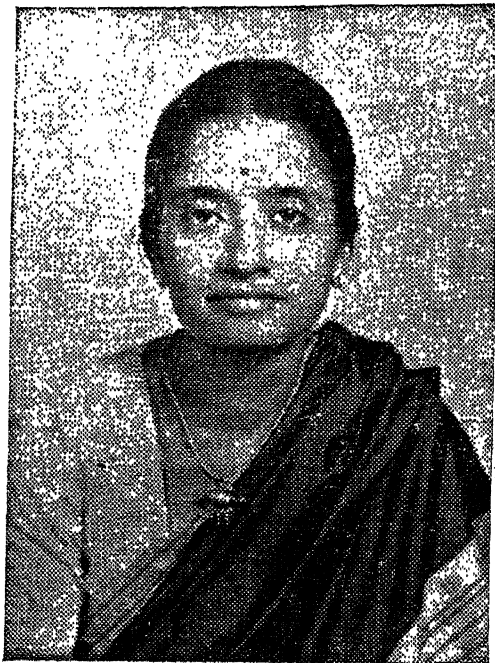
మదరాసు డిప్యూటీ మేయరు

శ్రీమతి అహల్యా సంతానంగారు

కీ. శే. శ్రీ. సి. ఎన్. రామయ్యగారి కుమార్తె, శ్రీ సంతానం, ఎడ్వోకేటుగారి భార్య. వయస్సు 35 సం|| తే అయినా, నగరంలో సంఘసేవ చేయవారిలో పెద్దలుగానే పరిగణింపబడుతున్నారు.

1947 సం|| న, మైలాపూరు స్త్రీల ప్రతినిధిగా, పుర పాలక సంఘానికి ఎన్నుకోబడ్డారు. తరువాత, ఆరోగ్య శాఖ స్థాయిసంఘ సభ్యురాలుగా, కృష్ణాపేట కుష్ఠ రోగుల ఆశ్రమానికి ప్రత్యేక పరిశీలకురాలుగా, నగర రేషనింగు సలహా సంఘ సభ్యురాలుగా, మద్య నిషేధ సభ్యురాలుగా, బహు ముఖంగా సేవచేశారు.

కార్పొరేషనులో, స్త్రీల ప్రాతినిధ్యానికి, నగరంలో, స్త్రీల సౌకర్యాలకీ, చక్కగా కృషి చేసి, తమ పదవీగౌరవాన్ని సార్థకపరచుకుంటారని నమ్ముచున్నాము.

సభలు, సమావేశాలు

శ్రీల కుద్యోగాలు పెండ్లియైన తర్వాతగాదు.

మద్రాసులో చర్చ

బ్రిటిష్ కాన్సిలు ఆవరణలో యీ నెల 11వ తేదీన శ్రీల వైవాహికానంతర జీవిత చర్చను గూర్చి చర్చ జరిగింది. సభకు బ్రిటిష్ కాన్సిలు ఛైర్మను సర్ రోనాల్డు ఆదముగారు హాజరయ్యారు. యీ చర్చలో కాలేజీ విద్యార్థులు—శ్రీలు, పురుషులు పాల్గొన్నారు. “తమ కాలము నంతయు బయట గడిపే పనులలో పెండ్లియైన శ్రీలు ప్రవేశించరాదను నిర్ణయము బహు జనాంగీ కృతమైంది.

మద్రాసులోనున్న క్వీన్ మేరీ కాలేజీ విద్యార్థిని శ్రీమతి నేన్సల ఆహ్వాదించి గారు చర్చ ప్రారంభిస్తూ,

శ్రీలు తమ కాలమునంతా కుటుంబానికి తమ సంతాన సక్రమ పోషణానికి వినియోగించవలసి యుంటుందనీ, అటువంటిప్పుడు తాము తమ జీవితాలని యితర వృత్తులలో గడిపితే, గృహ కాంతి కూర్చే వైవాహిక ప్రథమ బాధ్యతనుంచే తొలగి పోయినవారగుతున్నారనీ వాదించారు.

ఇంజనీయరింగు కాలేజీ విద్యార్థి ఇస్మాయిలు మలే మానుగా రామెను బలపఱచారు. పురుషుల ఉద్యోగ క్షేత్రాలలోకి శ్రీలు చొరబడ్డం విపత్కర మన్నారు.

ఆధునిక ప్రపంచమందు వివిధ కాలలలోనూ పురుషులతో బాటు శ్రీలూ సమర్థులగా నున్నారని స్పష్టపడుతోన్నప్పుడు శ్రీల స్థితిని గూర్చి యింకా ప్రాత పుంతలలో ప్రాకులాడటం యీ నాడు తగదని వైల్డా మేరీ కాలేజీ విద్యార్థిని మిస్ తమ్మ రాజాబీ తీర్మానాన్ని వ్యతిరేకించారు. శ్రీలలోని ఉత్కృష్ట గుణానికి వృథా చేయకుండా జాతీయ పురోభి వృద్ధికి తమ సేవల నన్ని మార్గాలూ వినియోగించవలె నన్నారు. గృహ సౌఖ్యానికి శ్రీలు కూడ నేటి ప్రపంచంలో అర్జించవలసి యుంటుందన్నారు. ఇల్లు విడచి యితరత్రా పనుల చేయడంవల్ల వారు వారి భర్తలను

తప్పుటలేదనీ, వారి వారి సంతానాలని యుపేక్షించుట లేదనీ తెల్పుచు వారి యర్జన కుటుంబ ఆర్థిక స్థితిని చక్క బఱచుచున్న దన్నారు.

లయోలా కాలేజీ విద్యార్థి ఆల్ఫ్రెడ్డుగారు వారిని బల పఱచారు.

వైవాహిక జీవితము పురుషులతో సమ భాగ జీవిత మవడంచే శ్రీలు కుటుంబాభి వృద్ధికి ఆర్థికంగా తోడ్పడాలనీ, అందుచే శ్రీలు తమ జీవితకు ఇట్లు విడచి యితర తావుల సంపాదించుకోవడము తప్పు గాదని, వుమన్ వెల్ఫేరు డిపార్టుమెంటు డైరెక్టరుగారైన శ్రీమతి పారిజాతము నాయుడు గారన్నారు.

తర్వాత తీర్మానమును వోటుకు పెట్టగా నెగ్గింది.

శ్రీలు ఉద్యోగముల చేయుటవల్ల వారి వారి కుటుంబాల మీద వారికి శ్రద్ధ తగ్గదు. పై పెచ్చు వారి దృక్పథము వికాలమై ప్రపంచములోని విభిన్న విషయాలతో సంబంధము గల్గి వారి గృహాల కానించి వారి బిడ్డల విద్యావంతులనగా చేయడానికి తోడ్పడుతుందనీ, నలు ముఖాలా విజ్ఞానాభి వృద్ధి నందే యీ రోజులలో శ్రీలు మునుపటి వలె యింటి నంటి పెట్టుకొని యుండకయున్న గడపబోదనీ సభాధ్యక్షు రాైన శ్రీమతి సబర్ పార్థసారథి గారన్నారు. శ్రీలకు ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వమున్నది. వారు కుటుంబ సౌఖ్యా భివృద్ధికేగాక రాచకీయ రంగములోగూడా యెంతో పని చేయవలసి యుంటుంది. కాని అనుకూల జీవిత మెట్టిది యవలంబించవలసి యుంటుందో వారు గమనించవలసి యుంటుందని వారన్నారు.

[విద్యావతులైన శ్రీలు, గృహిణులై ఉద్యోగములు నిర్వహించుచున్న శ్రీలు, పై చర్చనాంశమును గూర్చి స్వానుభవముతోగూడిన వారి అభిప్రాయములను పంపిస్తే ప్రచురిస్తాము. ||సం||]

అఖిల భారత మహిళా సంఘం

మద్రాసు శాఖవారు, మద్రాసు డిప్యూటీ మేయర్ శ్రీమతి అహల్యా సంతానంగారి గౌరవార్థం, 17-12-51 నాడు, సర్వెంటు ఆఫ్ ఇండియా సొసైటీ ప్రాంగణములో, ఒక అల్పహార విందు జరిపినారు. తదనంతరం జరిగిన సమావేశములో, అధ్యక్షులు శ్రీమతి ముత్తు లక్ష్మీరెడ్డిగారు శ్రీమతి అహల్యాగారిని అభినందిస్తూ, నర్సరీ స్కూలు, స్త్రీల సంఘం, గ్రంథాలయాలు మున్నగువానిని గూర్చి తగిన శ్రద్ధ వహించవలసినదిగా కోరినారు. తమ ధర్మాన్ని కాయ శక్తుల నిర్వహిస్తానని శ్రీమతి అహల్యాగారు బదులు చెప్పినారు.

* * *

మదరాసులో 100కి 40 మంది ఆంధ్రులు

అయితే ఆంధ్రులకై ప్రత్యేకంగా రెండు స్కూళ్లే ఉన్నాయే? రాయపేట స్లమ్స్ లో 10 వేల తెలుగు మంది హరిజనులున్నారు. హరిజన నిధికై వసూలు కాబడ్డ కోట్ల కొలది రూపాయలెమయ్యాయి? తేనాంపేట ప్రాంతం లో స్వచ్ఛమైన తెలుగు మాట్లాడే జనాభా 4000 మందైనా ఉన్నారు. వీరి పేర్లు ఓటర్ల జాబితాలో కెక్కించటానికి ఏ ఆంధ్రుడైనా పూనుకొన్నాడా?

ఇవి, వై. ఎమ్. సి. ఏ—ఆంధ్ర విజ్ఞాన పరిషత్తుల ముందుపర్యసినూ, నవంబరు 11వ తేదీన శ్రీ ప్రత్తిపాటి సత్య నారాయణరావుగారు ఆంధ్ర నాయకులకు వేసిన ప్రక్షులు. వై సమస్యల నన్నింటినీ సమదృష్టితో పరిశీలించి, రాష్ట్రం లోని జనాభా కంటేటికి అన్ని విషయాలలోనూ సమాన న్యాయాన్ని సమకూర్చు గలిగిన దక్షతకల నాయకుల్నీ,

స్వార్థానికని ఆంధ్రత్వాన్ని అమ్ముకొనని నాయకుల్నీ, శాసన సభలకు ఎన్నుకోవాలనీ, ఆ విధమైన విజ్ఞానమూ చైతన్యమూ, ఆంధ్రులలో కలిగించే బాధ్యతను యీ పరిషత్తు పూనుకోవాలనీ, శ్రీ సత్యనారాయణగారు హెచ్చరించినారు.

అదే సభలో శ్రీ కల్నల్ శాస్త్రిగారు ప్రసంగిస్తూ, మదరాసుమీద ఆంధ్రులకు గల హక్కు వదులుకోవనటానికి ఏ ఒక్క నాయకునికీ అధికారములేదనీ, 400 సంవత్సరాల నుండి మదరాసులో నివసిస్తూ, అనేక ధర్మ సంఘాల నిర్మించినది ఆంధ్రులేననీ, రాష్ట్ర విభజన సమస్య ఒకమూల వినాదములో పడియుండగానే, అనేక క్రొత్త క్రొత్త సంఘాలు, పెద్ద పెద్ద భవనాలు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వము ఒక ప్రక్క మదరాసులో నిర్మిస్తూ ఉండి, 100 కోట్ల రూపాయలు విలువగల ప్రభుత్వ సంపదగల యీ రాజధాని నగరానికి నష్టపరిహారంగా ఒక కోటి రూపాయలు ఆంధ్ర రాష్ట్ర రాజధాని నిర్మాణానికిచ్చే తీర్పు చరిత్రలో కని విని ఎరుగనిదనీ, కేవలం స్వార్థానికై పెనుగులాడే అల్పబుద్ధి గలవారు అధికారం చెలాయించే దురదృష్టం ఆంధ్రుల తలవ్రాతై కూర్చున్నదనీ, విమర్శిస్తూ, ఆంధ్ర జాతి నశించకుండా, స్వరాష్ట్ర నిర్మాణానికి, ఆంధ్ర ప్రాచీన కళా పునరుజ్జీవనానికి, తోడ్పడవలసిన బాధ్యత పరిషత్తు వారిదేనని చెప్పారు.

శ్రీ పండిరి మల్లిఖార్జునరావుగారు ప్రసంగిస్తూ, ప్రస్తుతంలో రాష్ట్ర నిర్మాణం జరిగే భాగ్యమే ఆంధ్రులకు కలిగితే, ఇక గతాన్ని గూర్చి నిరుత్సాహపడకుండా, మన నిర్మాణాన్ని ఆభ్యుదయకరంగా కొనసాగించుకో గలమని పరిషత్తుభ్యులను హెచ్చరించారు.

అధ్యక్షులైన శ్రీ శొంఠి రామమూర్తిగారు స్వేచ్ఛ సంపద, మానవ జీవితాని కత్యంతావశ్యకములనీ, ఆంధ్ర రాష్ట్ర నిర్మాణమూ తదనంతరం, ప్రాజెక్టుల నిర్మాణమూ, ఆంధ్రుల కట్టి స్వేచ్ఛ సంపదల నొనగూర్చగలవనీ చెప్పినారు.

బిడ్డల లివరు అండు స్త్రీను వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ ఆమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లీవరు అండు స్త్రీను వ్యాధులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పకుండ గుణమిచ్చును. నా వైద్యవృత్తియందును నా స్నేహితులలోను, బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరీక్షించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు ఔషధములగుండె యిది వరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట ప్రైవాటీనెల్ల విసర్జించి దీనినే హెచ్చుగ వాడుచున్నాను. ఆమోఘముగ నిట్టి మహదౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిల్లావారి వంశము స్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కాపేరిపాకం.

వివరములకు :

డాక్టరు పిల్లా పాపయ్య పాత్రుడు ఓ బ్రదర్లు.

నెం. 19, దక్షిణమాడాపీధి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి :

నెం 7, సారంగపాటి కోవిల్,

తూర్పుపీధి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి :

నెం 15, పుగళై పిళ్ళై వీధి,

తెప్పకోలం.

అన్ని మందుల షాపులలోను దొరకును.

జాబిమల్లి

ఆంధ్ర మహిళలో సీరియల్ గా ప్రచురించబడిన నవలానిక.

గ్రంథకర్త :

కులపతి అడివి బాపిరాజుగారు

క్రాన్ పైజాలో, 150 పేజీలలో

ఆంధ్ర మహిళ ప్రెస్ లో

ముద్రింపబడుచున్నది.

వెల. రూ 1—8—0

మైలాపూరు,
మద్రాసు-4

మేనేజర్
ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఆంధ్ర మహిళా సభ
మైలాపూరు (రిజిస్టర్డ్) మద్రాసు-4

సర్వసభ్య సమావేశము

ఆంధ్ర మహిళాసభ సర్వసభ్య సమావేశము ది 7-1-'52,
సోమవారము, సభా భవనములో సరిగా 3-30 గంటలకు
జరుగును.

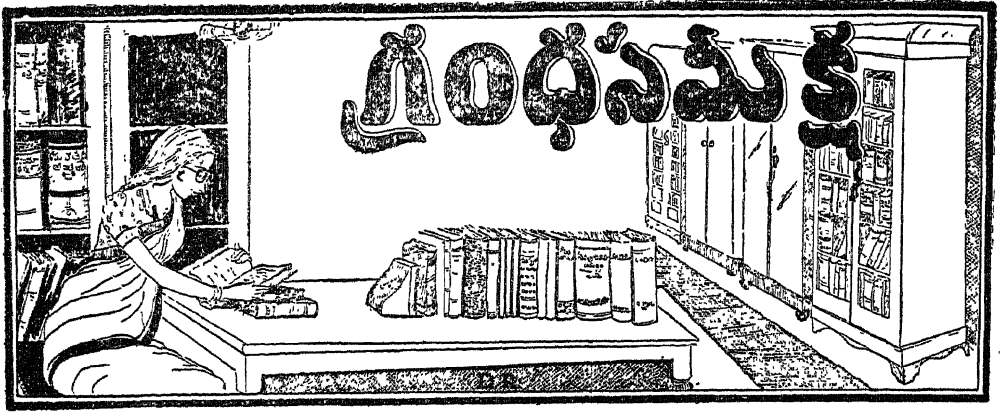
విషయములు

1. సభ్యురాండ్ర ఫోటో.
2. క్రిమితి దుర్గాబాయమ్మగారికి,
పర్సు సమర్పించుట.
3. కార్య నివేదిక.
4. వివిధ శాఖల జమా ఖర్చుల నామోదించుట.
5. నూతన కార్యనిర్వాహక వర్గపు ఎన్నికలు.

అ. చన్నుమంటమ్మ.

జ. జమునాబాయి,

కార్యదర్శిమణి.

‘నవ భారతేతిహాసము’ అను ‘టటు పురాణము’

శ్రీమతి కనుపత్తి వరలక్ష్మమ్మగారిచే రచింపబడినది.
రచయిత్రిశేర బాపట్ల వ్రాసిన దీనిని పొందగలరు.
వెల రు. 0-6-0 లు మాత్రమే.

ఈ నాటి యెన్నికల సంరంభములో ప్రజా ప్రబోధకము
కొఱకు వ్రాయబడ్డ యీ పురాణము నియోజక వర్గమునందలి
ప్రతి సీమలోనూ కాలక్షేపము చేయదగ్గది. సమర్థుడగు
పౌరాణికుడున్న బుర్ర కథలకన్నను విశేష జనాకర్షణీ
యములు పురాణ పఠనములు. శ్రీమతి వరలక్ష్మమ్మగారు
మన యధునాత సేతిహాసమును సంక్షిప్తముగా చక్కని
పురాణ శైలిలో రచించినారు.

భారత దేశము పారతంత్ర్య శృంఖలములలో దగుల్కొన్న
హేతువు :—

తే॥గీ॥ గండ్ర గొడ్డలి పదునెంత గల్గియున్న,
కొయ్యిపిడిలేక కొయ్యను గొట్ట గలదె ?
స్వీయ జనులలో కొందరు హేయ భంగి
వైరి పక్షంబు కుటిలులై చేరకున్న
నవని నే దేశమైనను నక్రమముగ
కాత్రవాధీన మగుట సంభవిలునె !

యను సత్యమును చక్కగ నెలవరించిరి. ఇక్కడ
సమర్థుడగు పౌరాణికుడు సంయుక్త వివాహ ఘట్టము,
మరిన్నియో చరిత్రాంశములగువాని నుపకథలగా జేర్చి రస
వంతముగా చేయవచ్చు—వర్తక వ్యాజమున అంగ్లేయు
లీదేశములో కాలిడుట, రాజ్యము సుస్థిరము గావించుకొనుట,
శ్రీ తిలకు మొదలగు మహానాయకులు ప్రజలలో స్వాతంత్ర్య
వాంఛ రేకెత్త ప్రబోధము చేయుట, మహాత్ముని దివ్య

బోధల జాగరితంబైన భారత జాతి స్వాతంత్ర్యము నందుట,
పదంపడి దేశములో పౌరుషులు పుట్టు నొక మతోన్మాది
మహాత్ముని తుద ముట్టించువరకును గల గాథ గలది పూర్వ
భాగము.

“క॥ మన దేవుడు మన యేలిక
మన జనకుడు గురుడు హితుడు మాన్యుడు జగతిన్
మనగాంధీ మహాత్ము డకట
మనలను విడనాడి చనియె మనపాపమునన్

క॥ మన భారతి ప్రియ తనయుడు
మన జాతికి జీవగట్టు మన సేత యహా
మన పాలి కల్ప వృక్షము
మనలను విడనాడి చనియె మను టెట్లొ యికన్॥”

అను పద్యములు భాగవతములో శ్రీకృష్ణ నిర్వాణమును
గూర్చి అర్జునుడు చెప్పినవానిని మరుపునకు దెచ్చుచున్నవి.

వోటన నేమొ, అది ప్రజా ప్రభుత్వము నెట్లు సమ
కూర్చునో, పూర్వ పరిపాలకులు ప్రజాభిప్రాయమునకు
భిన్నముగా ప్రవర్తించ లేదన్నది, వోటు సమగ్ర వృత్తాంతము,
వోటరుల లక్షణములు, స్త్రీలు గూడ రాజ్యాంగములో
పాల్గొనవచ్చునన్న సంగతి, వోటు నర్థించు అభ్యర్థి
మాయా వాగురులకు జిక్కుకొనక, వారు చూపు నాశలకు
వశులుగాక, ధైర్యముతో, త్యాగ బుద్ధితో, వోటును
దేశ హితార్థము, ప్రజాహితార్థము సమర్పించవలె” నను
హెచ్చరిక మొదలగు విషయములు గలది రెండవ భాగము.

యీ చిన్న పుస్తకము 20 పుటల మించియుండక
పోయినను, ధీశాలియైన పౌరాణికుడు గంటలకొలది దీనిని
పురాణముగా చెప్పగలట్లుగా నెన్నియో ఘట్టముల కల్పించు
కొనుట కిందవకాశము నిచ్చిరి.

“ దీని ”

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఆంధ్ర మహిళా సభ వారిచే స్వచ్ఛందంగా స్థాపించబడినది

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఇక్కడ

గ్రంథములు, కరచిత్రములు, రసీమలు, అక్షరాల పత్రికలు మొదలగునవి

తెలుగు, ఇంగ్లీషు భాషలలో ముద్రించబడును

విద్యార్థినులకు ప్రెస్ పనులు నేర్పటానికి కానుకగా పాఠ్యాంశాలు చేయబడినవి

*

మీ అప్పుపనులు ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్ లో చేయించితే

సంస్థకు సహకరించిన వారవుతారు

○

ఇతర వివరములకు :

ప్రెస్ మేనేజరు,

ఫోన్ నెం. 86322

14, ద్వారక, మైలాపూరు, చువ్రాను-1

ఆంధ్ర మహిళా సభ

శ్రీల విద్యా, విజ్ఞాన, సాంస్కృతిక, అర్థికసృష్టి 10 సం॥ ప్రెస్

కృషి చేయుచున్న చారిత్రక సంస్థ

ఇందు

విద్యాభ్యాస

పారిశ్రామికభాగ

కళాభాగ

ఆంధ్రమహిళా పత్రిక

సర్పింగ్ హోమ్

ముద్రణశాల

సాహస్యత, శ్రీదా, గ్రంథాలయ, క్లబ్బుశాలలు

సభ్యులందఱుగా జేరి యీ సేవా సంస్థను పోషించుచు

—ఆంధ్ర మహిళా సభ—

Co-optee

కో-ఆప్టెక్స్

చేనేత పస్త్రాలు

విశేషంగా కోరుకొనటానికి కారణాలు వాటి:

- * నాణ్యత
- * దిజైను
- * మన్నిక
- * రంగు నిలకడ
- * ధర

భోజనాలు — పీరాలు — పర్వాలను
తుండుగుడ్డలు — అలంకరణ పస్త్రాలు
మేజాగుడ్డలు — దుప్పట్లు — రుమాళ్లు
మొదలైనవి

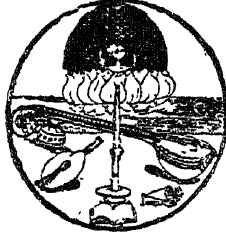
రాష్ట్రంలో ఉన్న మా ఎంపోరియంలో వేలైనా దెబ్బ మీకు రావలసినవి ఎన్నుకొనండి.

*

మద్రాస్ స్టేటు హ్యాండ్‌లూం ఏవర్స్ కో-ఆపరేటివ్ సొసైటీ లిమిటెడ్
“హాలోవేస్ గార్డెన్స్” 34, పాంథియన్ రోడ్డు, ఎగ్మూరు, మద్రాసు

ఆంధ్రమహిళ

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఆంధ్ర మహిళా సభ వారిచే స్వంతంగా స్థాపించబడినది

ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

ఇక్కడ

గ్రంథములు, కరపత్రములు, రసీదులు, అహ్వన పత్రములు మొదలయినవన్నీ

తెలుగు, ఇంగ్లీషు భాషలలో ముద్రించబడును

విద్యార్థినులకు ప్రెస్ పనులు నేర్పటానికి క్లాసులుకూడ ఏర్పాటు చేయబడినవి

*

మీ అచ్చుపనులు ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్‌లో చేయించితే

సంస్థకు సహకరించిన వారవుతారు

○

ఇతర వివరములకు :

ప్రెస్ మేనేజరు,

ఫోన్ నెం. 86322

14, ద్వారక, మైలాపూరు, మద్రాసు-4

ఆంధ్ర మహిళా సభ

స్త్రీల విద్యా, విజ్ఞాన, సాంస్కృతిక, ఆర్థికోన్నతికై 10 సం॥ పైగా

కృషి చేయుచున్న జాతీయ సంస్థ

ఇందు

విద్యాశాఖ

ఆంధ్రమహిళ పత్రిక

పారిశ్రామికశాఖ

నర్సింగ్ హోమ్

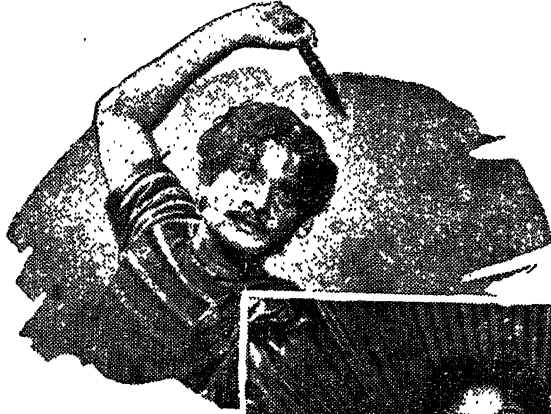
కళాశాఖ

ముద్రణశాఖ

సారస్వత, క్రీడా, గ్రంథాలయ, క్లబ్బుశాఖలు

సభ్యురాండ్రుగా జేరి యీ సేవా సంస్థను పోషించండి

—ఆంధ్ర మహిళా సభ.

భానుమతి
నాగేశ్వరరావు
శ్రీరంజని (జ్యో)
రేలంగి
శివరావు
సి.యస్.ఆర్.
ఁ
ముక్కామల
నటించిన

భరణీ
దారి

శేమ

డైరెక్టర్... రామకృష్ణ

మ్యూజిక్... సుబ్బరామన్.. థోటాశ్రి.. కమల్ ఘోష్
రచన... గోపాలరాయ శర్మ... అద్ద... కె.నాగేశ్వరరావు

స్టూడియో
వాహిని

244

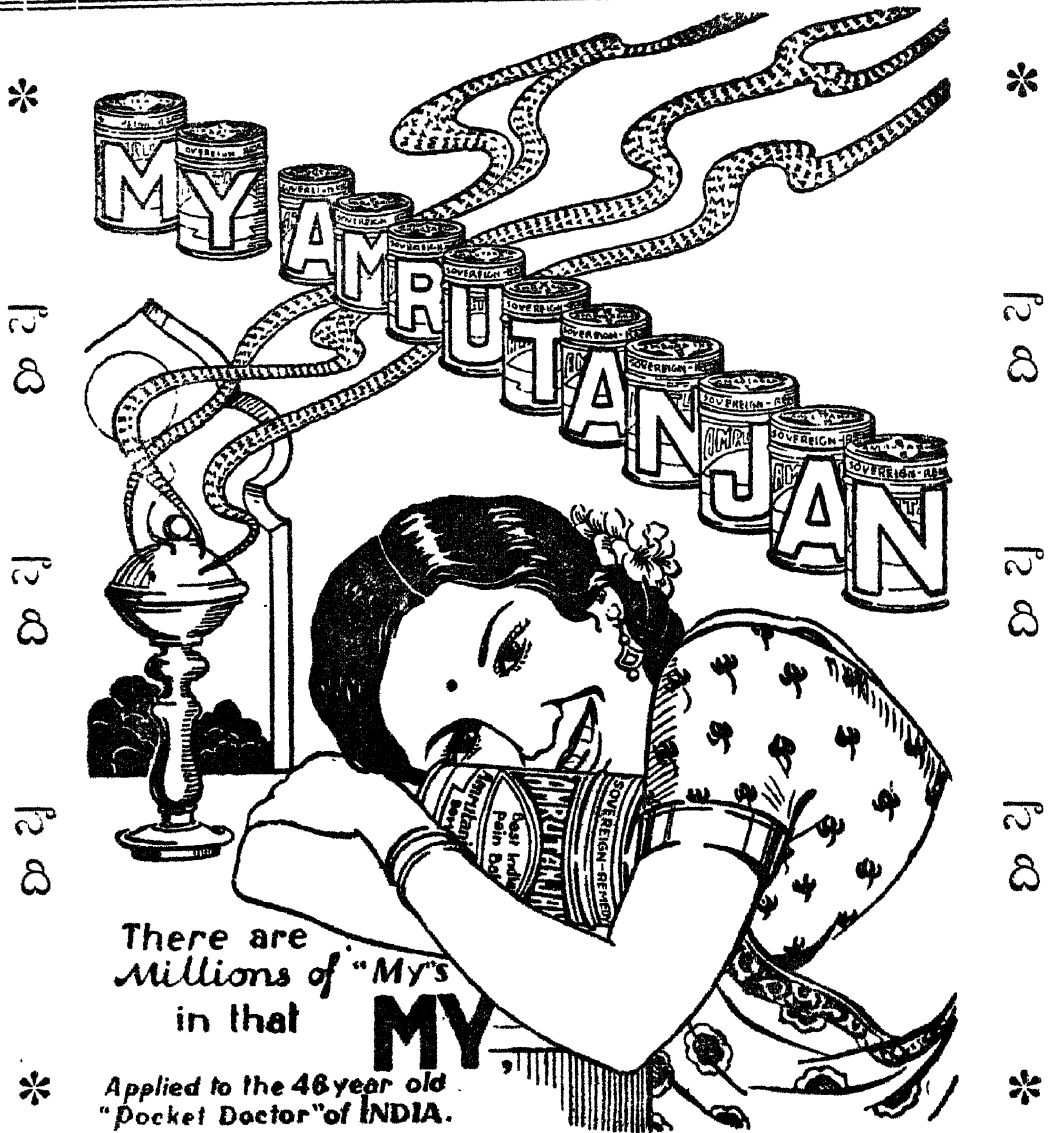
MATR

ఆంధ్ర, సీడెడ్ అండు నైజాం :
ది పూర్ణా పిక్చర్స్ లిమిటెడ్,
విజయవాడ.

మైసూర్ అండు కూర్గ :
డ్రీమ్ లాండ్ పిక్చర్స్ కార్పొరేషన్,
బెంగళూరు సీటీ.

ఇతర వివరములకు : భరణీ పిక్చర్స్, మద్రాసు - 17.

అమృతాంజనము

గాని,

“యథాయథా.....కాశీధవశత్వ శంకయా.”

అమృతాంజనమా : నీ కీర్తి ముల్లోకములను దెల్పుజేయు పూనికతో పెరుగు
చున్నప్పుడెల్లను, నా నల్లని ముంగురులు, దెల్లబడునేమోయను భయముచే
నా హృదయము మిక్కిలి పరితాపమొందుచున్నది సుమా !!!

ఆంధ్ర మహిళా సభ

పారిశ్రామిక విద్యాలయము

కుట్టు హయ్యర్ గ్రేడ్ 10 గురు ఎంబ్రాయిడరీ హయ్యర్ గ్రేడ్ 4 గురు
,, లోయర్ గ్రేడ్ 12 ,, ,, లోయర్ గ్రేడ్ 6 ,,

విద్యార్థినులు డిసెంబరు 1951 లో జరిగిన గవర్నమెంటు పరీక్షలు వ్రాసిరి.

జనవరినుండి క్రొత్త క్లాసులు ప్రారంభమైనవి. కుట్టు హయ్యర్, లోయర్ పరీక్షలకు, ఎంబ్రాయిడరీ హయ్యర్, లోయర్ పరీక్షలకు, శిక్షణ ప్రారంభమైనది.

పై తరగతులకు క్రొత్త విద్యార్థినుల ప్రవేశము జరుగుచున్నది.

ఎనిమిదవ తరగతి జూనియర్ శాఖకుకూడ ప్రవేశము జరుగుచున్నది.

ఇందు ఇంకనూ, నూలు తీయుట, చేనేత, లేను, ఊలు, అల్లికలు మున్నగువానిలో కూడ తర్ఫీదు జరుగుచున్నది.

శిక్షణ ఉచితము

జేరగోరువారు వెంటనే దరఖాస్తు పంపవలెను.

ఆంధ్ర మహిళా సభ,
మైలాపూరు.

అ. చన్నమంటమ్మ,
కారస్పాండెంటు.

“ఆంధ్ర మహిళ”

(సచిత్ర మాసపత్రిక)

సంవత్సర చందా రూ. 6-0-0 లు.

శ్రీ రచయితలు ఈ అవకాశమును పురస్కరించుకొని, విజ్ఞానయుతమైన తమ అమూల్య రచనలను పంపించండి.

శ్రీ విద్యాభిమానులు—శ్రీల విద్యా సంస్కృతుల అభివృద్ధికై కృషిచేయుచున్న యీ పత్రికను పోషించండి.

సంపాదకురాలు :

ఆంధ్ర మహిళ.

మైసూరు పట్టు బట్టలు

హెచ్చుకాలము మన్నిక కలవి

మునుపటికంటె ఇప్పుడు మైసూరు సిల్కు వస్త్రములే హెచ్చుగా ప్రీలు ధరించుచున్నారు. మైసూరు సిల్కులో శ్రేష్టమైన చీరెలు, గొను గుడ్డలు, రవితె గుడ్డలు మొదలైనవి ప్రీలకు, పురుషులకుకూడా అవసరమగు సర్వ విధములగు దుస్తులును అధికముగా వాడబడు చున్నవి.

*

మైసూరు సిల్క్స్
100 కి నూరు వంతులు
స్వచ్ఛమైనవి, కత్తిరేని
పట్టువి.

*

మైసూర్ సిల్క్స్

గవర్నమెంట్ సిల్క్స్ వీవింగు ఫ్యాక్టరీ, మైసూరు.

15 సంవత్సరములకు వైబడి

ఐ. టి. ఎల్. తయారీలు.

వైద్యులచే వరుసతప్పక సలహా యివ్వబడుచున్నవి. నమ్మకానికి, గరిష్ఠ గుణాలకు ఖ్యాతిగడించినవి.

1. మాల్ట్ ఎక్స్ ప్లాస్ట్-కాడ్ లివర్ ఆయిల్ చేరినది.	5. రెటికులిన్	8. స్లైస్ నేట్ డి
2. గ్రేవ్ సిరస్	6. సెడటిన్	9. విటామాల్
3. ఇటియాల్	7. విటాఫోరిన్	10. హైపర్ - డి కాడ్
4. కెజురల్		

తయారుచేయువాడు :

లివర్ ఆయిల్

• డి మైసూర్ ఇండస్ట్రియల్ & టెస్టింగ్ లాబొరేటరీ లిమిటెడ్,
మల్లేశ్వరం, బెంగళూరు.

విక్రయ ప్రతినిధులు: బెస్ట్ & కంపెనీ, లిమిటెడ్,
పోస్ట్ బాక్స్ నెం. 68, మదరాసు.

నేడు మీరు మెక్లీన్స్ తో వళ్లు తోముకున్నారా?

మెక్లీన్స్ పెరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టు మీ పళ్లను తెల్లగాను, ఇగుళ్లను ఆరోగ్యవంతంగాను, శ్వాసను పరిమళభరితంగాను ఉంచుతుంది ఇది వీటి వన్నిటినీ ఏకకాలంలోనే సమ కూర్చుతుంది.

మెక్లీన్స్ పెరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టులో అనేక పదార్థాలు సరియైన పాళ్లలో వక్కుగా సమ్మిళితమొనర్చబడినవి గనుక అవి నోటిలో బయలుదేరే హానికరమైన ఆమ్లాలును విరిచివేసి, దంతక్షయాన్ని నివారించి, మీ పళ్లమీద ఏర్పడే అసహ్యకరమైన మరకలను తొలగిస్తాయి. నేడే ఒక మెక్లీన్స్ పెరాక్సైడ్ టూత్ పేస్టు బ్యూటునుకొని మీ పళ్లను విత్యం - రెండుసార్లు తోముకొండి.

నేడే మెక్లీన్స్ ను తావండి!

“... ప్రశంసలెవరికీ
చెలలనోను చెప్పుకత్తుడు
అనకే సంవత్సరాలుగా మెక్లీన్స్
నీ నం వాడుతల్లట్రానం. అందు
వల్ల నో నా పళ్లు ముట్టాల
వలె రద్దంగా ఉన్నాయి”

MTY-3 TEL

వ్యాపార వివరణలు వీరికి వ్రాయండి : - జె. యల్. మోరిసన్, సన్ ఆండ్ కోన్స్ (ఇండియా) లిమిటెడ్., మహాలక్ష్మి ఆరియమునకు ఎదురుగా, వార్డెన్ రోడ్, బొంబాయి 26.

బిడ్డల లివరు అందు స్త్రీను వ్యాధులకు

పాత్రుడుగారి బాలసంజీవిని

డాక్టరు పిళ్ళా పాపయ్యపాత్రుడుగారి “బాలసంజీవిని” నిజముగ అమోఘమైనది. బిడ్డలకు సంభవించు లీవరు అందు స్త్రీను వ్యాధులలో ప్రథమ దశయందుగాని, కాంప్లికేటెడ్ స్థితియందుగాని తప్పుకుండే గుణమిచ్చును. నా చైతన్యపు త్రియందును నా స్నేహితులలోను బంధుకోటిలోను అనేకులు ఉపయోగించుటవల్లను “బాలసంజీవిని” యొక్క గుణాతిశయములు పరీక్షించుట కవకాశమేర్పడినది. బజారులోగల యితర లీవరు జౌషధములుగూడ యిదివరలో వాడి చూచితినిగాని “బాలసంజీవిని” వాడిన పిమ్మట పైవాటిన్నెల్ల విస్తరించి దీనినే హెచ్చుగ వాడుచున్నాను. అమోఘముగ నిట్టి మహాబౌషధమును ప్రజోపయోగమునకు వినియోగించుచున్నందుకు పిళ్ళావారి వంశము స్తుతిపాత్రమైనది.

డాక్టర్ ఎన్. రామనాథన్ గారు, L. M. P. కావేరిపాకం.

వివరములకు:

డాక్టరు పిళ్ళా పాపయ్య పాత్రుడు & బ్రదర్లు,

నెం. 19, దక్షిణమాడావీధి, మైలాపూరు, మద్రాసు 4.

కుంభకోణం బ్రాంచి:

నెం. 7, సారంగపాణి కోవిల్,
తూర్పు వీధి.

తిరుచినాపల్లి బ్రాంచి:

నెం. 15, పుగకై పిళ్ళై వీధి,
తెప్పకొలం.

అన్ని మందుల పాపులలోను దొరకును.

స్థాపితం: 1928

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్

(షెడ్యూల్డ్ బ్యాంకు)

చెల్లింపబడిన మూలధనము, రిజర్వులు రు. 37,45,000

అమలునందున్న వ్యాపారము రు. 6,00,00,000 మించినది.

మద్రాసులో బ్రాంచీలు:

మైలాపూర్ ఆఫీసు:

77, కచ్చేరి వీధి.

మద్రాసు బ్రాంచి:

322-23, లింగిచెట్టి స్ట్రీట్.

త్యాగరాయనగర్ ఆఫీసు:

87, పాండి బజారు.

ఇతర బ్రాంచీలు:

అనకాపల్లి, చీరాల, ఏలూరు, గుడివాడ, గుంటూరు, కాకినాడ, మచిలీపట్టణము, నరసారావుపేట, నెల్లూరు, ఒంగోలు, రాజమండ్రి, శ్రీకాకుళం, తెనాలి, తుని, విజయవాడ, విశాఖపట్నం. విజయనగరం (సిటీ), అమలాపురం, అరంధల్ పేట (గుంటూరు), బాపట్ల (గుంటూరు జిల్లా), భీమవరము, గవర్నరుపేట (విజయవాడ), గూడూరు (నెల్లూరు జిల్లా), పాలకొల్లు.

సబ్ ఆఫీసులు:

అముదాలవలస (శ్రీకాకుళం జిల్లా), చల్లపల్లి (కృష్ణా జిల్లా), దుగ్గిరాల, గొల్లప్రోలు, జగ్గయ్యపేట, మహారాణిపేట (విశాఖపట్టణము), పార్వతీపురం, పెడన (కృష్ణా జిల్లా), పెద్దాపురం, పితాపురం, రామారావుపేట (కాకినాడ), సాలూరు, సామర్లకోట, తిలారు (శ్రీకాకుళం జిల్లా), తిరువత్తి, వినుకొండ, కర్నూలు, నరసన్నపేట, ఇచ్ఛాపురం (శ్రీకాకుళం జిల్లా), అనంతపూర్, కడప, బళ్లారి.

అన్ని విధములైన బ్యాంకింగు వ్యాపారములు, ఫారిన్ ఎక్స్చేంజి సహా కొనసాగింపబడును.

కాడేవల్లి శ్రీరాములు,

మేనేజింగ్ డైరెక్టర్.

ఏలేశ్వరపు రామచంద్రమూర్తి, యం.ఎ., సి.ఏ.ఐ.ఐ.ఐ.,

జనరల్ మేనేజర్.

ఈమె సిఫారసు

అంధ్ర

నా రిమెంబరెన్స్
దివ్యాపదము

బుద్ధిబాధల తొలిగించును
వసుధ రత్నము మనదేమును
గర్భసానముల నరికట్టును
అందృశ్యము దూరమౌతును

జాతక చాట్లు : ఏ సుమంహునైవ, శక్తా.
కేసరిమణిరం ఏమిటెడ్.
మద్రాసు 14

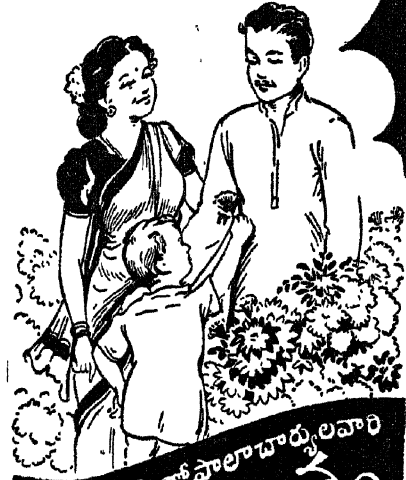
ఒరిస్సా, నైజాము, ఆంధ్ర, తమిళ, జిల్లాల

ఏజంట్లు :

శ్రీ సీతారామ జనరల్ స్టోర్సు

బరంపురం, సికింద్రాబాద్, బెజవాడ,
మధుర.

వారి ఆనందానికి
అసలు కారణం

పండిత డి. గోపాలాచార్యులవారి
జీవామృతం

నిత్య వ్యవహారాలలో

నీరసించిన తండ్రికి

జబ్బునుంచి

కోయికొంటూఉన్న తల్లికి

దినదిన ప్రవర్థమానమౌతూవున్న

బాలునకు జీవామృతము

బలోత్సాహాలను యిస్తూవున్నది

ఆయుర్వేదాశ్రమం ఏమిటెడ్
మద్రాసు 17.

ఆంధ్రమహిళ

సంపుటి 8

::

ఫిబ్రవరి 1952

::

సంచిక 9

ముఖచిత్రం : కవితా ప్రసన్నం
చిత్రకారుడు : శ్రీ ఎల్. ఎమ్. బాబూ.

సంపాదకీయము

...

ప్రస్తుత పరిణామములు

...

రాజకీయాలు

...

ఒహిలంగ సభ—నాటిక

...

పశ్చాత్తాపం—కథ

...

శ్రీ త్యాగరాజస్వామి

...

నిర్భాగ్యుని జీవితం—కథ

...

భక్తిస్తవ తాత—కథ

...

శ్రీమతి అచ్యుతుని గిరిజ

శ్రీ గోళ్ళమాడి రామచంద్రరావు

శ్రీ అప్పిచర్ల నుబ్బారావు

శ్రీమతి కిలాంబి రుక్మిణిదేవి

శ్రీ కల్లూరి వీరభద్ర శాస్త్రి

శ్రీ చామర్తి కనకయ్య

శ్రీ భమిడిపాటి అనంతశ్రీకృష్ణమూర్తి

ఇంకా, బాలానందం, గ్రంథ సమీక్ష, కబుర్లు, కథలు, గేయాలు.

సంపాదకురాలు : శ్రీమతి దుర్గాబాయి, యం.యే., బి.యల్.

సహసంపాదకురాలు : శ్రీమతి చన్నమంటమ్మ, యం.యే., యల్.టి.

ఆంధ్ర మహిళా సభ, మైలాపూర్.

సంవత్సర చందా

::

ఆరు రూపాయలు

విజయా రత్న త్రయము

అశోకా అమ్లా, వేప, బ్రహ్మి హేరాయిల్స్

VIJAYA'S THREE GEMS

ASOKA
AMLA VEPA BRAHMI
VEGETABLE HAIR OILS

MEDICATED
&
DELIGHTFULLY
PERFUMED
HAIR TONICS

VIJAYA CHEMICALS MADRAS-7.

అనాదిగా భారతీయులచే పై
మాడు (అమ్లా, వేప, బ్రహ్మి)
వృక్షములు పూజింపబడుచున్నవి.
యేలననగా వీటియందుగల అమూల్య
మైన ఓషధి గుణమే కారణము. ఈ
అమూల్య గుణములను కోరువారు
ఈ ఓషధులతో తయారుచేయబడిన
పై హేరాయిల్స్ను, ఉయోగించిన
పై గుణమే కాక యింపగు పరిమళ
మును పొందగలరు. శిరోజ పోష
ణకు - మెదడు - కన్నులకు - చల్ల
దనము నిచ్చుటలో సాటిలేనివి.

విజయా కెమికల్స్, 15, కైమన్న రోడ్డు, పురసవాక్కం, మదరాసు-7

ఇ క మీ ద

భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యము వచ్చింది. భారతదేశ రాజ్యాంగం రచించుకున్నాము. దాని ప్రకారంగా, మన దేశం ఒక సర్వతంత్ర ప్రజా స్వామ్యంగా అవతరించింది. ఇదంతా ఒక ఐదేళ్ల లోగా జరిగిపోయింది.

ప్రస్తుత ప్రపంచ పరిస్థితులలో, క్రొత్తగా బానిస శృంఖలాలు విడుల్చుకొన్న యే రాజ్యం గాని, ఐదేళ్ల స్వల్పకాలంలో నిర్వహించగలిగే కార్యక్రమం అతి స్వల్పం—వైజ్ఞానికంగా, పారిశ్రామికంగా, సర్వవిధములా ఉన్నత స్థితిలోనున్న పెక్కు స్వతంత్ర రాజ్యాలే, వర్తమాన కల్లోలిత ప్రపంచ వాతావరణంలో తల్లడిల్లి పోతున్నాయి. బ్రతుకు భారమనుకొంటున్నాయి. అటువంటప్పుడు, ఏవిధమైన హాంగులూ లేక, 100కి 12 మంది అక్షరాస్యులైన కోట్లకొలది జనాభాతో, ఏ ప్రభుత్వము మాత్రం, యే అభివృద్ధి ప్రణాళికలను యింత స్వల్పకాలంలో నిర్వహించి, ప్రజల అన్నాతృతను తీర్చగలదు, అవిద్యను పోగొట్టగలదు, ఆరోగ్యాన్ని పెంపొందించగలదు ?

స్వరాజ్యమంటే స్వర్గనివాసమేనని అభిప్రాయపడ్డ అమాయకపు ప్రజకు, యీ కరువు కాటకాలు, జీవిత అసౌకర్యాలు, ఒక విధంగా అంతలేని ఆశాభంగం కలిగించాయి. అధికార పక్షపుల నధిష్టించిన పలువుర నావహించిన స్వార్థపరత, అహంభావములు, ప్రజలలో ప్రభుత్వము పట్ల ఒక రకమైన అవిశ్వాసం కలిగించాయి. ఒక్కొక్కచోట నిజంగా అనుభవము చాలక పోవుటవల్ల ప్రభుత్వం అవలంబించిన పంథాలు, కుత్రిమ స్వరూపము కలవిగా ప్రజల విమర్శనకు గురియ్యాయి. కాలం కర్మం ఏకమైనట్లు, పౌరపాట్లను సరిదిద్దాలన్న అభిలాషగల వారిగా, అగ్రనాయకులుగూడా ప్రజలను నమ్మించలేక పోయినారు.

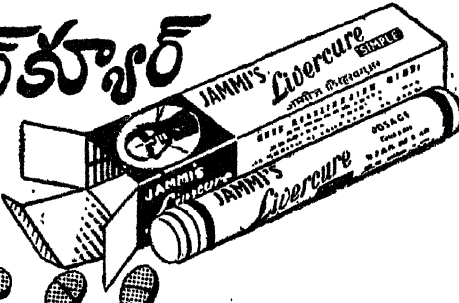
ఇ క మీ ద

అలా అలా, ఇంతింత అంతంతతై, కొండంతై విశ్వరూపం దాల్చింది, ముఖ్యంగా ఆంధ్ర ప్రజలలో ప్రభుత్వముపట్ల రేకెత్తిన అసంతృప్తి. ఈ కారణంగా వర్తమాన ప్రభుత్వ పక్షమైన కాంగ్రెసు తట్టుకోలేని దెబ్బతింది ఆంధ్ర ప్రాంతంలో.

అయితే ఉద్రేకము తప్ప విచక్షణ యెరుగని ఆంధ్రప్రజ తమ ప్రవర్తనలో పొరపడ్డారా, గోతినుండి తప్పుకుని నూతిలో ఉరకలేదుగదా, అనే సందేహం కలుగుతుంది ఆలోచించే నిదానస్తులకు. కనపడే దీపాన్ని పండ్లని ఆతతో కరవబోతున్నారా, చేతులు తీరళ్ళా కాలిన తరువాత ఆకులకై గంతులు వేస్తారా అనే ఊహలు వారి భవిష్యత్తుని గూర్చి శంకలు కలిగిస్తున్నాయి. తానెక్కిన కొమ్మను నరుకుకొన్న అవివేకి అతి మూర్ఖుడు కాళీ ప్రసన్నముచే కాళిదాసు మహాకవియై అమరఖ్యాతి గడించాడు. అట్టి దేవీ ప్రసన్నము తక్క భావిలో మునకలు వేయుచున్న బహుళాంధ్ర ప్రజను ఒక ఒడ్డునకు తేలేదేమో! ఇకమీద ఏమిగా నున్నదో!!

జమ్మివారి లివర్ క్యూర్
బిడ్డల లివర్ &
స్పీను
వ్యాధులకు
ఇప్పుడు టాబ్లెట్లుగా ఈయబడుచున్నది

మోతాదు ఒకేసరిగా ఉండుటకు, ఉపయోగించుట అతిసులభముగా నుండుట కొరకు, వ్యర్థముగా మందు పోకుండుటకు, అతిశుభ్రముగా మందునుంచుటకు, జమ్మివారి 'లివర్ క్యూర్' 'సింపుల్,' 'కాంప్లెక్సు'లను టాబ్లెట్లుగా గాఢ ట్యూబులలో ప్యాకుచేయబడి ఇప్పుడు ఈయబడుచున్నది.

జమ్మి వెంకటరమణయ్య అండ్ సన్స్

2, బ్రాడీస్ రోడ్డు,

: :

మైలాపూర్, మద్రాసు.

రాజకీయాలు

* శ్రీ గోళ్లమూడి రామచంద్రరావు *

1952 జనవరి అనేక విధాల ప్రపంచ రాజకీయ చరిత్రలో ముఖ్యస్థానం ఆక్రమిస్తుంది. ఈ నెలలో భారత దేశంలో వయోజన వోటింగు పద్ధతిమీద ఎన్నికలు జరిగి, దేశంలో రాబోతున్న గొప్ప మార్పులను సూచించినవి. కాశ్మీర్ సమస్య విశ్వరాజ్యసమితి విచారణకు వచ్చిన నాలుగు సంవత్సరములకు మొదటిసారిగా రష్యా ఈ నెల లోనే ఆ సమస్యమీద తన వైఖరిని ప్రకటించింది. ఇండి యాకు పొరుగు దేశమయిన నేపాల్ మరొక విప్లవానికి గురి అయింది. విదేశాలకు ఆమెరికా చేసే ఆర్థిక సహాయం ఎంత బూటకమయినదో పర్షియా, ఈజిప్టు, ఇరాక్, బర్మా, ఆఫ్ఘనిస్థాన్, ఐర్లెండులు నిరూపించినవి. దానితో ఈ ప్రాంతాల్లో అమెరికన్ యుద్ధ వ్యూహానికి ప్రాణాం తకమయిన డెబ్బ తగిలింది.

*

*

*

ఈ తడవ భారత దేశంలో జరిగిన ఎన్నికలకూ, ఇంతకు ముందు ఇక్కడ జరిగిన ఎన్నికలకూ ఎటువంటి సంబంధము లేదు. అంతేకాదు. వయోజన వోటింగు. అమల్లో ఉన్న ఇతర దేశాల ఎన్నికలకూడా ఇట్లా లేవని చెప్పవచ్చు.

1945 ఎన్నికలవరకూ జనాభాలో అతి కొద్దిమంది అభి ప్రాయమే ప్రభుత్వ నిర్మాణంలో పాటించ బడేది. అప్పటి వోటర్ల సంఖ్య అసలు జనాభాలో సముద్రంలో కాకిరెట్ట వలె ఉండేది. అప్పుడు టికెటా లేకుండా ఉన్న ప్రజల అభిప్రాయం ఇప్పుడు చెల్లుబాటు అయింది. వయోజన వోటింగు ఉన్న ఇతర దేశాలలో, పారిశ్రామిక, ధనికవర్గాల ప్రాబల్యం అక్కడ స్థిరపడ్డ తరువాతనే, ఆ వోటింగు పద్ధతి అమలు జరిగింది. కాని మన దేశంలో గాంధీజీ పుణ్యమా

అని, ఆ వర్గాలు అట్లా తిష్టవేసుకోకముందే వయోజన వోటింగు అమలు జరిగింది.

వయోజన వోటింగు ప్రవేశపెట్టటం పొరబాటుని చాలా మంది కాంగ్రెసు వాదులు ఇప్పుడు నాలిక కొరుక్కుం టున్నారంటే, వారికి అసలు ప్రజలు ఎవరో, వారి ఆవస రాలు ఏమిటో, వారి ఆశయాలు ఏమిటో, వారి యోగ క్షేమాలకు ఏమి చేయాలో తెలియకపోవటం వల్లనే చెపు తున్నారనుకోవలసి వస్తుంది. ఆ నాయకులకు ప్రజలతో సంబంధం లేకుండా పోయిందని చెప్పవలసి వస్తుంది.

నిజంగా ప్రజా ప్రభుత్వమంటే ప్రజలందరికీ అందులో పాలు ఉండాలి. ప్రజల ఆశయాలనూ, ఆవసరాలనూ పార్టీలు గుర్తించి వారి విశ్వాసాన్ని సంపాదించ కలగాలి. అంతేకాని ప్రజాభిప్రాయానికి భయపడకూడదు.

*

*

*

ఆంధ్ర ప్రాంతంలో కాంగ్రెసు ఘోరమయిన పరా జయాన్ని పొందింది. కమ్యూనిస్టులు అద్భుత విజయాలను సాధించారు. కాంగ్రెసు విధానాలతో అసంతృప్తి చెందిన కె. ఎం. పి. మొదలైన మితవాద పక్షాలుకూడా ఎన్నో విజయాలను సాధించినవి. 1920 పెదనంది పాడు పన్నుల నిరాకరణ, చీరాల—పేరాల ఉద్యమాలు మొదలుకొని 1945 వరకూ కాంగ్రెసుకు మహా బలిష్ట స్థావరంగా ఉన్న ఆంధ్ర దేశంలో ఈ మార్పు ఎందుకు వచ్చింది?

ఇదే ప్రశ్నను కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు పండిత నెహ్రూ ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షునికి వేశారని తెలుస్తున్నది. సుజీవి రెడ్డిగారి సమాధానం ఎట్లా ఉంటుందో మనం చెప్పలేము కాని, మామూలు ఆంధ్రుడు ఎవరయినా

ఈ కారణాలను చెబుతారు: (1) ఆంధ్ర రాష్ట్రం పట్ల కాంగ్రెసు చూపించిన అనాదరణ. (2) కాంగ్రెసులో వీర్వడ్డ వుల్లు. (3) కాంగ్రెసు అధిష్టానవర్గం పార్టీలో వీర్వడ్డ అంతఃకలహాలను న్యాయంగా పరిష్కరించటానికి బదులు పక్షపాతంతో వ్యవహరించి పార్టీని బలహీన పరచటం. (4) తమకు కలిగే కష్టాలకు కారణం ప్రస్తుత ఆర్థిక సాంఘిక వ్యవస్థలేనని ప్రజలు నమ్మి, అవి ఆ విధంగా ఉండటానికి కారణం కాంగ్రెసేనని నిరసించటం.

ఆంధ్ర ప్రజలు అన్ని పార్టీల నాయకుల్ని ఓడించి, పాత నాయకత్వంపట్ల, వారి విధానాలపట్ల అసంతృప్తి వ్యక్తపరిచారు.

* * *

నాలుగు సంవత్సరములు కాశ్మీర్ విషయమై మానంగా ఉన్న రష్యా జనవరి 17న మొదటిసారిగా తన వైఖరి వెల్లడించింది. బ్రిటన్ ఆమెరికాలు సమితి ధర్మకర్తృత్వం పేర కాశ్మీరును ఆక్రమించాలని చూస్తున్నవనీ, సమితి నియమించిన మధ్య వర్తలంతా సమాధానం కుదరకుండా చేసి, విదేశీ సేనలను అక్కడ జేర్చు ప్రయత్నిస్తున్నారనీ సోవియట్ ప్రతినిధి మాలిక్ భద్రతా మండలిలో ఆరోపించారు. సమితి ఆధ్వర్యం జన వాక్య నిర్వహణ అంటే పశ్చిమ రాజ్యాల సేనల ఆధ్వర్యం జరిపించటమే అవుతుందని హెచ్చరించారు. విదేశీ సేనల ఉనికికోసం పశ్చిమ రాజ్యాలు ప్రతిపాదించిన తీర్మానాన్ని ఇండియా తిరస్కరించి ఉండగా, ఆ ప్రతిపాదాన్ని మళ్లీ చేసే అధికారం గ్రాహానికి ఎక్కడిదని ఆయన సవాలు చేశారు. రాజ్యాంగ పరిపక్వ ద్వారానే కాశ్మీర్ భవిష్యత్తు నిర్ణయం కావాలని చెబుతూ దానిని అడ్డగించటానికి ఆమెరికా బ్రిటన్లు చేసిన కుట్రలను ఉడవారించారు.

మాలిక్ చేసిన వాదం యావత్తూ కాశ్మీర్ రాజ్యాంగ పరిపత్ అధ్యక్షుడు సాదిక్, పండిత నెహ్రూ, షేక్ అబ్దుల్లా మొదలైనవారు మొదటినుంచీ చేస్తున్న వాదనే.

ఈ విధంగా రష్యా ముగ్గులోకి దిగటంవల్ల ఇంక కాశ్మీర్ వ్యవహారం త్వరలో తేలిపోవచ్చు. అంటే జర్మనీ విభజన ఖాయపడినట్లు, పాలస్తీనా విభజన ఖాయపడి

నట్లు, కాశ్మీరు విభజనకు కూడా సమితి ఆమోదించ వచ్చు.

వామ పక్ష వైఖరిని అనుసరిస్తున్న అబ్దుల్లా ప్రభుత్వం అంటే గిట్టని భారతీయ మితవాదులు కాశ్మీర్ విభజనకు అంగీకరించవలసిందని నెహ్రూను ఒత్తిడి చేయగలరు. కాశ్మీర్ ను విభజించాలని చెప్పిన అంబేద్కర్ ను దీనికి ఉదాహరణగా తీసుకోవచ్చు. కాశ్మీరును ఇండియా వదులు కంటే తూర్పు బెంగాల్ సమస్యను పరిష్కారం చేయిస్తామని బ్రిటన్, ఆమెరికాలు బేరాలు ప్రారంభించే ఆవకాశం కూడా ఉన్నది.

* * *

మన పొరుగుదేశమయిన నేపాల్ జనవరి 24, 25 తేదీలలో మరొక విప్లవానికి గురిఅయింది. దాని ఫలితంగా కమ్యూనిస్టు పార్టీ నిషేధించబడ్డది. నేపాల్ హోంగార్డులు వెయ్యిమంది అకస్మాత్తుగా తిరుగుబాటుచేసి వామపక్ష నాయకుడు డా॥ కె. వి. సింగును జైలునుంచి విడిపించారు. పరిస్థితులు అదుపులోకి వచ్చినట్లు అధికారులు ప్రకటించారు. దేశంలో ప్రమాద పరిస్థితి వీర్పడినట్లు ప్రకటించబడ్డది. లోగడ రాజా ప్రభుత్వంమీద నేపాలీ ప్రజలు యావన్మండీ నేపాలీ కాంగ్రెస్ ఆధ్వర్యం తిరుగుబాటు జరపగా, ఇండియా ప్రభుత్వం మధ్యవర్తిత్వం జరిపి రాజీ కుదిర్చింది. ఈ రాజీకి ఫలితంగా కాంగ్రెసులో మితవాదులు అధికారం లోకి వచ్చారు. అతివాదులకూ, మితవాదులకూ వచ్చిన సంఘర్షణలలో భారతసేనలు మితవాదుల తరపున రెండు సార్లు చర్యలు జరిపినవి. మితవాద ప్రభుత్వానికి భారత ప్రభుత్వం సలహాదార్లనుకూడా పంపింది. దీనివల్ల నేపాలీ ప్రజల్లో ఇండియాపట్ల నిరసన బయలుదేరటంవల్ల, సలహా దార్లు ఉపసంహరించబడ్డారు.

ప్రపంచం అంతటా ముఖ్యంగా ఆసియాలో అంతటా, జరుగుతున్న అతివాద మితవాద సంఘర్షణ నేపాల్ లో జరుగుతున్నది. అక్కడ ఇండియా పొరుబడితే, అది ఆ దేశ ప్రజలతో కాళ్ళత వైరానికీ, ఇంకా తీవ్రమయిన పరిణామా లకూ దారితీస్తుంది. ఇండియా అనుసరిస్తున్న తటస్థ విధానం తనకు ప్రత్యక్ష సంబంధంలేని కొరియా, ఇండో చైనాల (తరువాయి 28 వ పేజీలో)

బహిరంగ సభ

నాటిక

* శ్రీ ఆప్పిచర్ల సుబ్బారావు *

వరదయ్య — ఇంటి యజమాని
పార్వతి — వరదయ్యగారి భార్య
కుమారి — సమితి సెక్రెటరీ
ప్రసాద్ — సమితి ప్రెసిడెంటు

(వరదయ్య ఇంట్లో)

పా: ఏమండోయ్! మిమ్మల్నే యిలా రండి.

వ: ఆ! వస్తున్నా, వస్తున్నా. ఏమిటి మాడావుడి.

పా: మాడావుడి లేదు, గండరగోళం లేదు. యిలా రండి.
డికాక్షన్ పార్లీపోతుంది. మూత తియ్యండి. నేను
బీరువాలో పాలు తెస్తాను.

వ: వెధవది అరకప్పు కాఫీ కాయటానికి యిద్దరు మనుష్యులు
చేతులు చేసుకోవాలి. ఒక్కదానివి కాఫీకూడా చేయ
లేకపోతే యీ దేశంలో నువ్వేం పనికొస్తావు చెప్పు.

పా: మీరు పనికొస్తారుగా. మీరే దేశాన్ని వుద్ధరించండి.
వంటింట్లో పడివుండేదాన్ని నేనేం వుద్ధరిస్తాను?

వ: నుద్దులరాణీ! అప్పుడే కోపం వచ్చిందా?

పా: కోపంలేదు, తాపంలేదు. ముందు డికాక్షన్ మీద
మూత తియ్యండి తెల్లపోతుంది.

వ: ఆ! తీస్తున్నాను. (డికాక్షన్ తెల్లతున్న చప్పుడు)
అబ్బ! కాలంతోండే! పార్వతీ! ఆ గుడ్డిలా అందివ్వు,
మూత తీస్తాను.

పా: (నవ్వుతూ) మూత తీయటానికి యిద్దరు మనుష్యులు
కావాలేమిటి?

వ: పార్వతీ! నా దుంప తెంచక ఆ గుడ్డిలా తే! చెయ్యి
కాలిపోతున్నది. (డికాక్షన్ గిన్నె కుంపటి మీదనుంచి
దింపి వేలు చూచుకుంటూ) ఉఫ్...ఉఫ్...

పా: (నవ్వుతూ) వేలు వూచుకుంటున్నారేం?

వ: తర్వాత నవ్వుదుగాని. వేలుచూడు ఎలా కాలి
పోయిందో?

పా: అందుకనే మగవాళ్లు మాటలపుట్టలని, క్రియాశూన్య
లని అంటారు.

వ: పార్వతీ! అలాటి మాటలు అన్నావంటే నాకు కోపం
వస్తుంది వూరుకో.

పా: అయితే తాపాన్ని పిలుస్తాలెండి. మగవాళ్లచేత ప్రతీ
పని యింకా చేయించకపోతే యిక మాట వింటారా?

వ: అందుకనేనా ప్రతీ పనికి నన్ను పిలుస్తావ్. అయితే
యిక నువ్వు పిలిచినా పలకను.

పా: తమరు మార్కెటులో ఆరువేలకు అమ్ముడు
పోయారు. అంటే మా నాన్న మిమ్మల్ని ఆరువేలకు
కొని పెట్టారు. మిమ్మల్ని వినియోగించుకోవటం నా
యిష్టం. కనుక నేను ఎక్కడ నిల్పమంటే అక్కడ,
ఎక్కడ కూచోమంటే అక్కడ, ఏ పని చేయమంటే
ఆ పని చేసి తీరాలి. అదిగో కుంపటిమీద పాలు తెల్లి
పోతున్నయ్. దింపి పాలు, డికాక్షన్ కలిపి కాఫీ
యిటివ్వండి. ఇది నా ఆజ్ఞ.

వ: పార్వతీ! ఏమిటి తెలి.

బ హి ర ం గ స భ

పా : పెరికాదు, వేదాంతంకాదు, బూటకంకాదు, నాటకంకాదు.

వ : ఏమిటి ! ఇవాళ కైకవేషం వేయ దల్చుకున్నావేమిటి ?

పా : ఆ ! దశరథుడిలాగ మీరు మారిస్తారనీ.

వ : సరేగాని. ముందు యీ కాఫీతాగు. నీకంటే నేను కాఫీ ఎంత బాగా కాచానో చూడు.

పా : మీ మాయమాటలు తెలుసులెండి. నేను కాఫీ తాగను.

వ : తాగు రాణి !

(తలుపు గట్టిగా కొట్టిన చప్పుడు)

ప్ర : వరదయ్యగారూ ! వరదయ్యగారూ !

వ : ఆ ! వస్తున్నా. తలుపు బద్దలు చెయ్యకండి.

పా : మీరు నా ఆజ్ఞలేనిదే తలుపు తియ్యటానికి వీలు లేదు.

వ : అబ్బ నీ కైకవేషం కాసేపు చాలించు. ఎవరో పెద్ద మనుషులొచ్చిట్టున్నారు.

కు : వరదయ్యగారూ ! వరదయ్యగారూ ! ఇంట్లో వున్నారా లేరా ? ఎవరూ జవాబు చెప్పరేం ?

వ : వస్తున్నా ! వస్తున్నా ! తొందరపడితే ఎలా చెప్పండి. (తలుపుతీస్తూ) ఎవరు మీరూ ? మీరా ! రండి ! రండి.

ప్ర : వరదయ్యగారూ నమస్కారం.

వ : నమస్కారం.

కు : ఏమండోయ్ ! నా నమస్కారాలు కూడా.

వ : ఐతే మీకూ నా నమస్కారాలు. ఇలా కూచోండి.

ప్ర : కూచోవటానికేమిగాని ఒక్క విషయమండి.

కు : మరేమిటోనని భయపడతారేమో ! ఈ మధ్య లోకాద్ధరణ సమితి అని ఒకటి స్థాపించాం. అంటే స్త్రీ పురుషు లిరువులు ఆ సమితిలో సభ్యులుగా చేరవచ్చు.

ప్ర : మీకు బహుశా ఆ సమితి ఆశయాలు తెలిసేవుంటయ్. లోకంలో వ్యభిచారం, జూదం, త్రాగుడు మొదలైనవి లేకుండా చేస్తూ—

కు : దేశంలో ప్రతీవారికీ కూడు, గుడ్డ వుండేలా చూస్తూ—

ప్ర : అన్యాయం అబద్ధం—

కు : లేకుండా చూడటమే మా సమితి ముఖ్యశయం.

ప్ర : పార్కులో ఇవాళ మా సమితి బహిరంగ సభ జరుగబోతోంది. ఆ సభలో మీరు తప్పకుండా రేడియో ప్రసంగమున్నా, మరే అర్జంటు పనివున్నా మానుకొని మూట్లాడి తీరాలి.

కు : మీరు తప్పక మా కోరిక నేరుజేరుస్తారని మీ వద్దకు వచ్చాము. మీ శ్రమతిగారిని కూడా తప్పక తీసుక రావాలి.

వ : నాకు రావాలనే వుంది కాని బొచ్చెడు పనులండీ. రేడియోవాళ్లు వ్యాసం పంపించమని వ్రాశారు. పత్రికల వాళ్లు కథలు పంపించమని జాబు వ్రాశారు. బొత్తిగా తీరుబాటు లేకుండావుంది.

ప్ర : మామూత్రం తెలీదండీ. మీరంత Busy గా వుంటారని. కళోపాసకులు, కళారాధకులు, సాహితీ విమర్శకులు, విఖ్యాత రచయితలు గాబట్టే మీ వుపన్యాసం కావాలని మరీమరీ మనవి చేసుకుంటున్నాం.

వ : ఆవుననుకోండి. ఐనా ప్రయత్నిస్తాను.

కు : ప్రయత్నిస్తానంటే కాదు మీరు వస్తానని మాటయిచ్చి తీరాలి. అందాకా యిక్కణ్ణుంచి కదలం. నెక్రెటరీని నేను, ప్రెసిడెంటు ప్రసాద్ వచ్చి మిమ్మల్ని కావాలని కోరితే మీరు నిరాకరిస్తే బాగుంటుందా చెప్పండి.

వ : మీరింత బలవంతం చేస్తే నేను రానన్నా బాగుండదు. తప్పక వస్తాను. మీటింగు ఎన్నిగంటల కన్నారూ ?

కు : ఖచ్చితంగా ఐదు గంటలకు.

వ : సరే ! తప్పక వస్తాను.

ప్ర : ఐతే మేము నెలపు తీసుకొంటాం.

వ : మంచిది.

కు: వరదయ్యగారూ! మరొక్క మాట. మీటింగుకు వచ్చేటప్పుడు, మీ శ్రీమతిని కూడా తప్పక తీసుకురండి. ఇప్పుడే పిలుద్దానుంటే మీ శ్రీమతి కనపడదేం?

వ: ఆ! అదెక్కడో వంటింట్లో పనిచేసుకుంటున్నది. దాన్ని పిలిచి పని చెడగొట్టడ మెందుకూ?

కు: ఆ మాట నిజమేగాని వారినికూడా గట్టిగా పిలిచామని చెప్పండి. వెల్లి వస్తాం. నెలవ్.

వ: అలాగే! వెల్లిరండి. వెల్లిరండి... పార్వతీ! పార్వతీ!

పా: వంట యింట్లో వంటదాన్ని, కళోపాసకుల సాన్నిధ్యంలో ఎందుకూ?

వ: పార్వతీ! నువ్వు చూడలేదుగాని ఆ లోకోద్ధరణ సమితి నెక్రెటరీ, కుమారి, ఎంత బాగా మాట్లాడిందనుకున్నావ్. నువ్వు బైటకు ముఖం చూపించితే నీతో గూడా మాట్లాడేదే! నిన్ను గట్టిగా మీటింగుకు రమ్మనమని మరీ మరీ చెప్పింది.

పా: మీ వుపన్యాసం వింటునికేనా?

వ: అబ్బే! కాదు. నీచేతగూడా ఒక వుపన్యాసం యిప్పించటానికి.

పా: ఆ! మహా మీ రిస్తున్నారగా వుపన్యాసం. నేను గూడా ఎందుకూ? సభల్లో మాట్లాడి మీరే పత్రికల్లో పడండి.

వ: పడితే దెబ్బ తగులతుంది. పత్రికలో ఫోటో అచ్చు కావటం అను...

పా: ఆ! మీరు నేర్పితే నేర్చుకుంటాను. మీలాటి ప్రసిద్ధ రచయిత భార్యనీ, సాహిత్య విమర్శకుని అర్థాంగినీ అయితే యింకేం కావాలి! కడుపు నిండిపోతున్నది.

వ: పార్వతీ! ఏమిటి వ్యాఖ్యానం?

పా: ఆ! ఏమీ లేదు. శ్రీ కష్టాల్ని, కూతురి పెల్లికోసం తల్లిదండ్రులు పడే దురవస్థని వర్ణించి బ్రహ్మాండంగా వ్రాసే కథలు చదివి నిజంగా ఆ రచయితలెంత వికాల వృద్ధులూ అని ఆశ్చర్యపోయేదాన్ని. కుళ్లు సమా

జంలో అబల, సాంఘిక వ్యవస్థలో బానిస శ్రీ అని తెక్కర్లు దంచే ఉపాన్యాసకులను చూచి ఎంత దేశోద్ధారకులా అని భ్రాంతి చెందేదాన్ని. కాని...?

వ: ఏమిటి సంగతి?

పా: పేరు పొందిన ఉపన్యాసకులూ, విఖ్యాత రచయితలూ అయిన మీ భార్యనయిన తరువాత రచయిత, వుపన్యాసకుడు అంటే ఏమిటో సరైన అర్థం తెలిసింది.

వ: ఆరువేలు కట్నం తీసుకున్నాననేగా నీ ఎత్తిపాడుపు మాటలు. కావాలంటే ఆరువేలు నువ్వు తీసుకో.

పా: అనంగనే సూ! ఇటు పారెయ్యండి.

వ: పత్రికలవాళ్ల దగ్గరనుంచీ, రేడియోవాళ్ల దగ్గరనుంచీ డబ్బు రానీ, అట్లాగే యిస్తా.

పా: అయితే యింకేం. ఎద్దు యానినట్టే, గాట్లో కట్టేసినట్టే!

వ: ఓ! మాటల సందర్భంలో మరచిపోయాను. మీటింగుకు ఒక గంట మాత్రమే టైము వుంది. త్వరగా రండికా. వెళ్దాం.

పా: నేనుగూడా ఎందుకలే!

వ: అడవాళ్లు ఎంత బాగా మాట్లాడుతారో విందువు గాని రా.

పా: అయితే వస్తాను పదండి. మగవాళ్ల అంతు తేల్చాలి.

పార్కులో సభ ప్రారంభం

కు: మహాజనులారా! చిన్నమాట. పత్రికా రచయితగానూ, రేడియో ప్రసంగములద్వారానూ, సాహిత్య విమర్శకుడిగానూ శ్రీయత వరదయ్యగారిని మీకు పరిచయంచేయ నవసరంలేదు. ఈ రోజున లోకోద్ధరణ సమితి తరపున మన ఆహ్వానానికి ఆనందించి దయతో వుపన్యసింపుటకు వారు అంగీకరించినందుకు ధన్యవాదాలు. నా సోదితో మిమ్మల్ని విసుగుచెందించక యింతటితో నా మనవిని విరమించుచూ శ్రీ వరదయ్యగారిని వుపన్యసింపమని కోరుతున్నాను.

సభలో శ్రోతల చప్పట్లు

వ : సోదర సోదరీమణులారా !

నన్ను గురించి నెక్రెటరీ కుమారిగారు వివరంగా పాగిడేశారు. కాని నిజం అలాగిస్తే ఒక్కొక్క మాటు నేనంత గొప్పవాణ్ణా? ఎందుకు కాగూడదూ? అనే అనుమానాలు నాకు కలుగుతూ వుంటున్నాయి. కాని ఇది ప్రస్తుత చర్చకు అవసరమనుకోండి.

ఈనాటి ప్రసంగ విషయం మీ కందరికీ తెలిసే వుంటుంది. సంఘంలో స్త్రీలు, పురుషులు, అనే శీర్షికను గురించి మాట్లాడాలి. నాకీ అవకాశం దొరికినందుకు సంతసించుచున్నాను.

సంఘంలో తెగలు రెండు. వారే స్త్రీలు పురుషులు. పురుషులకంటే చరిత్రలోనూ గ్రంథములలోనూ, స్త్రీకే ప్రాతినిధ్యం జాస్తి.

సభలో స్త్రీలు : హియర్ ! హియర్.

వ : స్త్రీ అంటే వంటింటి బానిస కాదని, లోకోత్తర పురుషుడి దివ్యజీవనానికి మాతృమూర్తియని భావించాలి. కాని యీనాడు స్త్రీలకు కడగండ్లు దాపురించినాయి. భర్తలు భార్యలను దానీలుగా భావించి వంటపనిలోనే బ్రతుకను దండిస్తూ వారి నుఖాలే గమనించటం లేదు. ఇది భర్తల అజ్ఞానాన్ని చాటుతుంది.

పా : (పెద్దగా) నిజం! నిజం!

వ : అదీగాక యీనాడు కూతుర్లు వున్న తల్లిదండ్రుల దురదృష్టం అంతా యింతా అని చెప్ప వీలులేదు. వరకట్నాలతో అల్లుళ్లు మార్కెటులో కొనలేక, ఎదిగిన కూతళ్లకు పెళ్లి చేయలేక తల్లిదండ్రులు కుమిలిపోతున్నారు. కొంతమంది ఆత్మహత్యకూడా చేసుకుంటున్నారు.

కు : హియర్ ! హియర్.

వ : విద్యావంతులు, నాగరిక యువకులు సంస్కార భావాలతో వివాహ ఆశ్రయాలతో ముందంజవేసి నాలావరకట్న విధానాన్ని రూపుమాపాలి.

పా : అబద్ధం. పచ్చి అబద్ధం. మావారు కట్నం తీసుకున్నారు. ఆరువేలు కట్నం తీసుకొని మార్కెటులో అమ్ముడుబోయారు.

వ : నా వుపన్యాసంమీద విమర్శ లేవైనా వుంటే మీటింగు పూర్తయిన తరువాత నాతో కలిసి మాట్లాడాలి. అంతే కాని మధ్యలో ఎవ్వరూ గోలచేసి అభ్యంతరం కలిగించకూడదు.

పా : మీ వుపన్యాసం చాలం. మీ గుట్టు మట్టు జీవితాన్ని బహిరంగ పరచి మీ పరువు తీయాలి.

ప్ర : ఏమండీ! పార్వతిగారూ! ఇది మీ యిల్లుగాదు పోట్లాడుకొనటానికి. ఇది బహిరంగ సభ. స్టేజీమీదకు మీరు రావటానికి వీలులేదు.

పా : నా కన్నీ విషయాలూ తెలుసు. మావారి అసత్య ప్రసంగాన్ని ఖండించటానికి వచ్చాను.

వ : పార్వతి ఏమిటీ మొరటు ప్రవర్తన. దిగి పో.

పా : నేను దిగను.

ప్ర : ఇది మీటింగు. మీ యిల్లు కాదు.

పా : మీటింగు కనుకనే నేను మాట్లాడుతాను.

ప్ర : అధ్యక్షుడి అనుమతిలేది మాట్లాడకూడదు.

కు : మాట్లాడొచ్చు. పార్వతిగారూ మాట్లాడండి.

పా : మావారు పత్రికల్లో వ్రాసేది అసత్యాలు. సభలో మాట్లాడేది పచ్చి అబద్ధాలు.

మగ సభ్యులు : పార్వతి మాట్లాడటానికి వీలులేదు.

ఆడ సభ్యులు : పార్వతి మాట్లాడి తీరాలి.

వ : అయితే నా వుపన్యాసం ఆపేస్తాను.

ఆడ సభ్యులు : (పెద్దగా) వరదయ్య డాన్! డాన్!

మగ సభ్యులు : (పెద్దగా) పార్వతి డాన్! డాన్!

ప్ర : మహాజనులారా! సభలో ఆడ, మగ భేదం వచ్చి అలజడి చెలరేగింది గనుక యీ లోకోద్ధరణ సమితి మొదటి మహాసభ యంతటితో ఆపివేయడమైనది.

కు : సోదర సోదరీమణులారా! సభలో చెప్పలేనంత గందరగోళం ప్రారంభమయింది గనుక యంతటితో యీ సభ సమాప్తి చేయుటకు చింతిస్తూ, యీ లోకోద్ధరణ మహా సమితి మీటింగు మరొకసారి జరుపగలమని మీకు మహి యిస్తూ యీ సభ యంతటితో విరమించుచున్నాము. జై హింద్!

పశ్చాత్తాపం

* శ్రీమతి కిశాంబి రుక్మిణీదేవి *

కుమార్ తెలుగు ఎం.ఏ., ప్యానై రి యేండ్లనుంచి ఎక్కడైనా వుద్యోగం దొరుకుతుందేమోనని ఊరూరూ తిరిగి విశ్వప్రయత్నం చేశాడు. పెద్ద పెద్ద డిగ్రీలు పొందినవారికే ఈ రోజుల్లో వుద్యోగాలు దొరక్కపోతే మన తెలుగు పండితుడుగారికి అందులో మద్రాసులాంటి మహాపట్నంలో వుద్యోగ మిచ్చే దెవరూ. అతను ఆశ్రయించనివారు లేరు. ఆఖరికి ఎల్లాగో తంటాలుపడి ఒక చిన్న మేష్టరు పని 60 రూపాయలమీద సంపాదించాడు. కాళ్లు అరిగేటట్లు తిరిగి తిరిగి ఒక తుక్కుడు ఇల్లు 8 రూపాయలకి తీసుకొన్నాడు. 'దరిద్రుడికి బిడ్డ లెక్కవ' అనే సామెత వారి పట్ల సార్థకమైంది. రమ కావరానికి వచ్చిన 7, 8 యేండ్ల కల్లా నల్లరు బిడ్డల తల్లి అయింది. పిల్లలు ఎప్పుడూ రోగిప్తిమారి వాళ్లుగానే వుండేవారు. రోజూ డాక్టరింటి చుట్టూ తిరగాల్సిందే. ఒక పిల్లకి చెవిలో పోటూ, ఒక పిల్లకి దగ్గు, మరోపిల్లాడికి కండ్లజబ్బూ, ఇంకొకడికి జ్వరమూ యిల్లా ఇంటిల్లిపాదికి వైద్యమే. నెల తిరిగిందంటే డాక్టరుకు సగం జీతం యిచ్చేయాల్సిందే.

కుమార్ సహజంగా చాలా వుత్సాహము గల మనిషే గాని అతని లేమి, పిల్లలూ అతన్ని 30 యేండ్ల లేత వయస్సు లోనే వృద్ధుడిగా చేసి నిరుత్సాహవంతుణ్ణి చేసాయి. ఎప్పుడూ నవ్వుతో కళకళలాడే అతని ముఖం యిప్పుడు విషాదంతో మారిపోయింది. రమ స్త్రీజన సహజమైన ఓర్పుతో సంసారాన్ని గడుపుకొస్తోంది. కుమార్ ని చూస్తే రమకి ఎంతో ప్రేమ. తన జీవితమంతా అతనితోడిదే అనుకొనేది. సర్వజన స్త్రీ సామాన్యంగా వుండే నగలు పిచ్చిగానీ, వివిధములైన చీరలమీద వ్యామోహముగానీ రమకి లేనేలేదు. తన భర్త ఏ జడ్డీయో, ముసనబో కాలేదే అనే ఆశ అంతకంటే లేదు. భగవంతుడు తనకిచ్చినదింటే అని తృప్తిపడేది. ఆమె ధనమంతా ఆమె బిడ్డలే. జీవితంలో ఆమె అభిలషించింది భర్త ప్రేమ ఒక్కటి మాత్రమే. కాని కాలక్రమేణ తన భర్తలో కను పించుకున్న మార్పు ఆమెను భయకంపితురాలి చేసింది.

కుమార్ కు వినుగు, కోపమూ, చిరాకు ఎక్కువై పోయాయి. యిదివరకు తన నత్యంత ప్రేమతో చూసుకొనే కుమార్ యిప్పుడు రమ కనుపిస్తేనే ఏదో వంకపెట్టుకొని తిట్టటం మొదలు పెడతాడు. రమ ఏ పని చేసినా తప్పులు పట్టటం పరిపాటైపోయింది. పైగా "నిన్ను పెండ్లాడుట చేతనే నాకీ దరిద్రం దాపరించింది. నీవు పోతేగాని నాకు ముఖం లేద"ని అనే వాడు. పాపం అమాయకమైన రమ ఆ తిట్లు భరించలేక పోయేది. కాని భర్తపై గల ప్రేమచేత అన్నిటిని సహించేది. ఇల్లా రోజులు, నెలలు, గడిచిపోయినవి.

కుమార్ కిప్పుడు వినుగుతోపాటు రమ అంటే నిర్దయ, ద్వేషం కూడా పెరిగిపోతున్నాయి. తన ఆనందానికి అంత రాయం రమే అనీ, ఆమెను వివాహ మాడుటచేతనే తనకీ దరిద్రమనీ అపోహపడసాగాడు.

ఆ రోజు డిశంబరు ఒకటవ తారీఖు. కుమార్ స్కూలు నుంచి తన అరవై రూపాయల జీతం రాళ్లు జేబులో వేసు కొని వాడిన ముఖంతో యిల్లుచేరాడు. అప్పుడు రాత్రి సుమారు 9 గంటలుంటుంది. అంతవరకూ వీధి గుమ్మములో నిల్చుని భర్త రాకకై ఎదురుచూస్తున్న రమ నవ్వుతో ఎదురుగా వచ్చి చేతిలోని స్కూలు పుస్తకాలు అందుకో బోయింది. కుమార్ వినురుగా రమని త్రోసివేసి మంచం పైన వెళ్లి పడుకొన్నాడు. పాపం రమ చిన్న బుచ్చుకొని పసిపాపకు పాలు పడ్తో విచారిస్తోంది. తన భర్త ఆకారణ కోపానికి ఆమె వృద్ధయం దహించుకుపోయింది. కాని ఆమె స్త్రీ, అసహాయురాలు. ఏమి చేయగలదు?

కుమార్ తన దురదృష్టానికంతా ఆమె కారకురాలని తూలనాడసాగాడు. కుమార్ సింహగర్జనలకి రమ గజగజా వణికిపోసాగింది. కళ్ళనీళ్ళు ధారగా కారిపోతున్నాయి.

"ఇదుగో రమా, ఇంక నీకూ నాకూ పొందు కుదరదు. నీ ముఖం నాకు కనుపిస్తున్నావు నా మనసుకి శాంతి వుండదు. నీవు నీ పిల్లల్ని తీసుకొని మీ పుట్టింటికి ఈ తక్షణం వెళ్ళిపో." అన్నాడు కుమార్.

రమ పులిక్కిపడండి. “ఏమిటీ అన్నారూ? నా... పిల్లలా? మీ పిల్లలు మాత్రం గాదా? ఆడది అసహాయురాలుగదా అనే కదూ మాటకు ముందు పెళ్ళిపో అనగల్లు తారు. ఇంకే నేను చేసిన అపరాధ మేమిటీ?”

“కారణాలతో నిమిత్తం లేదు. ఇప్పుడు నిన్ను చూస్తేనే అసహ్యం.”

రమకి దుఃఖం పొంగి పొర్లి వచ్చింది. భైగ్యం తెచ్చుకొని “మీ కిష్టమున్న న్నాళ్లు వుపయోగించుకొని అవతల త్రోసివేయటానికి ఆడది అంటే పుల్లకు అనుకున్నారా? 11 యేండ్లు కాపురంచేసి నల్లరు పిల్లల్ని కన్న తర్వాత ఈ రోజు మీకు నేనంటే అసహ్యమా? ఆడదాని బలము, సౌందర్యము అంతా పీచి పిప్పిచేసి ఆమెను ఒక పిల్లల్ని కనే యంత్రములాగ ఉపయోగించుకొని యిప్పుడు నేనంటే మీకు అసహ్యం కదూ. నిజమే, స్త్రీకి ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము లేనంత వరకూ పురుషులు స్త్రీలను హీనంగానే చూస్తుంటారు.”

కుమార్ కోపం యింకా ఎక్కువైంది. పసిపాపను ఎత్తుకొనివున్న రమని బలంకొద్దీ కాలితో ఒక్క త్రోపు బయటికి త్రోసాడు. రమ వెల్లకిలా పడిపోయింది. ఆమె పిల్లలంతా “అమ్మా! అమ్మా!” అని చుట్టూ మూగారు. కుమార్ పెళ్ళన వీధి తలుపు గడియ పెట్టుకున్నాడు.

రమ కొంతసేపు అల్లాగే పడుండి ఆఖరికి తెప్పరిల్లింది. ఎంతోసేపు కుమార్ ని తలుపు తీయమని వేడుకొంది. కాని అతని రాక్షస హృదయం ద్రవించలేదు. రమకేమి చేయటానికి పాలుపోలేదు. భర్తచేత తిరస్కృతయైన స్త్రీ పుట్టింటికి వెళ్తే నాలుగు రోజులపాటు ప్రేమగా గౌరవంగా చూస్తారు. ఎంత కన్న మాతులైనా ఆ తర్వాత వారింటి వంటకత్తెగా వుపయోగించుకుంటారు. తప్పేవరివైనా లోకం “భర్త వదలివేసిన స్త్రీ” అని ఆడదానినే నిందిస్తారు. ఇంక చేయవలసిన దేమి? తెల్లవారితే నలుగురి నోట్లో తన బ్రతుకు అల్లరిపాలై పోతుండే. ఇట్లా పరిపరి విధాల ఆలోచించి రమ తన నల్లరు పిల్లల్ని తీసుకొని ఆ గాఢాంధకారంలో నడచిపోయింది.

తెల్లవారింది. కుమార్ తలుపులు తెరచి చూసాడు. రమ కానీ, పిల్లలకానీ కనుపించక పోయేటప్పటికి నిలువునా

క్రంగిపోయాడు. కోపంలో రమని బయటికి గెంటివేసాడే కాని అబల అవటంచేత రమ ఎక్కడకీ పోలేదని తెల్లవారగానే తిరిగి తనే ఆమెకు దిక్కుని అనుకున్నాడే కాని, స్త్రీ కూడా ఒక మనిషేననీ, ఆమెకుకూడా ఆత్మాభిమానం వుంటుందని ఆలోచించలేకపోయాడు. ఇంక తనకి స్కూలు టైంకి వంటచేసి పెట్టేదెవరూ. రమ, తన పిల్లలా ఆ అర్ధరాత్రి ఏమయ్యారో!! ఈ దిగులుతో క్రంగి పోయాడు. ఈ మహాపట్నంలో ఆమె నెల్లాగ వెతకటం? పిల్లలతో నానా అవస్తా పడుంటే 9 గంటలకల్లా తనకి రడీగా వంట కాలేదని రోజూ తిట్టేవాడే. ఈ రోజు ఎవరిమీద తన అధికారం చెలాయిస్తాడు. పిల్లలూ, రమా కాసేపు లేకపోలేనే తన యిల్లు యింత చిన్నబోతోందే! వారిని వదలి తనెల్లాగ జీవిత శేషం గడవటం? అన్న సమస్య అతన్ని వెరివాని మాదిరిగ మార్చివేసింది. రమ పుట్టింటికి వైరు యిచ్చాడు. కాని ఆమె రాలేదని తెలియటమే గాకుండా, అత్త మామలు అతన్ని చివాట్లు పెడుతూ వుత్తరం వ్రాసారు. ఎక్కడున్నది వారి జాడమాత్రం తెలియలేదు.

కాలచక్రం గిర్రన తిరిగిపోయింది. రమా కుమారులు విడిపోయి 10 యేండ్లు గడచిపోయాయి. కుమార్ రమ కోసం పిల్లలకోసం దిగులు పెట్టుకొని రోజూ రోజూకూ ఊరించి పోసాగాడు. అల్లాగే పొట్టకూటికి బడి పంతులు పని చేస్తునే వున్నాడు.

ఆ రోజు సోమవారం. కుమార్ స్కూలునుండి 5 గంటలకి యింటికి వస్తున్నాడు. కుమార్ నడుస్తున్నాడేకాని అతని మనసంతా పిల్లలమీద, రమమీదనే వుంది. కుమార్ కి రోడ్డు ప్రక్క యింటిలోనుండి రేడియోలో “ఎవరు చేసిన కర్మ వారసుభవంపకా, ఏరికైనను తప్పదన్నా.....” అనే పాట వినిపించింది. తన పూర్వ జీవితం ఒక్కమాటు కన్నులకు కట్టినట్లయింది. పశ్చాత్తాపంతో గృహోన్ముఖుడై నాడు. ఇంతలో ఒక మిలిటరీ లారీ అమాంతంగా కుమార్ కి డాష్ ఇచ్చింది. బలమైన గాయాలు తగిలాయి. స్పృహలేక పడిపోయాడు. ప్రక్కనే వున్న టాక్సీని పిల్చి కుమార్ ని

పశ్చాత్తాపం

అందులో పరుండబెట్టి రాయపేట హాస్పిటల్‌కి చేర్చారు. ఆ రోజు డ్యూటీ మిసెస్ మనోరమా అనే లేడీ డాక్టరుది. నర్సులు వచ్చి చెప్పగానే మనోరమ పేషెంట్ గదిలోకి వచ్చింది. బల్లపై పరుండబెట్టిన వ్యక్తిని చూడగానే మనోరమ “ఆ...” అని కేక పెట్టింది. నర్సులంతా వులిక్కి పడ్డారు. బహుశా పేషెంట్‌కు తగిలినగాయం చాలా ప్రమాదమైనదై వుండుననీ అందుకే ఆ లేడీ డాక్టర్ అరిచిందనీ తలచారు.

కుమార్ చాలా నీరసించి పోయాడు. తన భర్తని యిన్నేండ్లకు తిరిగి చూసానుకదా అని సంతోషము ఒక వైపు, ఆతని స్థితికి దుఃఖము మరియొకవైపు బాధించుట చేత కొంతసేపటి వరకు అచేతనురాలై మనోరమ బొమ్మలాగ నిలబడిపోయింది. ఆఖరికి ధైర్యము చిక్కబట్టుకొని గబగబా ఏదో ఇన్‌జక్షన్ చేసింది. తానే స్వయంగా గాయాలకు కట్టు కట్టింది. కొంతసేపటికి కుమార్‌కి స్పృహ వచ్చి కలవ రించటం మొదలుపెట్టాడు. “రమా, రమా, ఎక్కడున్నావూ? నామీద ఎందుకూ అంత కోపం. త్తమించవూ.”

రమకి దుఃఖం పొంగి పొర్లివచ్చింది. ఒక్క నిమిషం కూడా అక్కడ నిలబడలేక పోయింది. నర్సులతో పేషెంట్‌ను జాగ్రత్తగా చూడమని చెప్పి వెళ్లిపోయింది.

మర్నాడు ప్రాధ్నన్న 7 గంటలకి వార్డులో పేషెంట్‌ను చూడటానికి డాక్టర్ బయలుదేరింది. నర్సులు వాడా విడిగా టెంపరేచర్ చూసి, ప్రక్క దులిపి వేస్తున్నారు. కుమార్ ఏదో ఆలోచనలో మునిగిపోయి వున్నాడు. ఇంతలో ముందు ఒక నర్సు వెనక డాక్టర్ రమాదేవి కుమార్ గదిలోకి వచ్చారు. డాక్టరును చూడగానే కుమార్ వులిక్కి పడ్డాడు. తను చూస్తున్నది కలో, నిజమే నమ్మలేక పోయాడు. లేడీ డాక్టర్ మూడు మూర్తలా తన రమలాగానే వుంది. కాని అంతలో నిస్పృహ పడ్డాడు. 10 యేండ్ల క్రిందట వెళ్లిపోయిన తన రమ యింకెక్కడుంటుంది. ప్రపంచంలో మనిషినిబోలిన మనుషులుకూడా వుండవచ్చుననుకున్నాడు. చప్పన గట్టిగా కండ్లు మూసుకొన్నాడు. రమ కుమార్ తనని గుర్తించలేదనుకొంది. క్రద్ధగా చూడటంవల్ల కుమార్ త్వరలోనే ఆరోగ్యవంతుడయ్యాడు.

ఆ రోజు ఆదివారం. కుమార్‌ని హాస్పిటల్ నుంచి డిస్‌చార్జ్ చేసేరోజు. తన భర్త తిరిగి తనను విడిచి వెళ్లి పోతాడే అని రమ బాధపడసాగింది. ఇంక తన విషయం దాచక చెప్పేద్దామనుకొంది. కాని మళ్ళీ కొంత అభిమానం వచ్చింది. ఇంతలో గది బయట ఎవరిదో అడుగుల చప్పుడైంది. కుమార్ ప్రత్యక్షమయ్యాడు.

“డాక్టరుగారూ నెలవు తీసుకొంటాను. నేను బీదవాడ్డవటంచేత మీకేమీ యివ్వనసక్తుడను. మీ దయకు నా నమస్కారములే నే నివ్వగలిగింది. మీ ఋణం ఈ జన్మలో తీర్చుకోలేను.”

“అదేమి మాట. మీ రివ్వగలిగింది చాలా వుంది.”

“నా దగ్గరేమిలేదు. దిగులుచేత కృంగి కృశించిన ఈ ఊణ శరీరమే నాకున్న ఆస్తి.”

“నాకు కావలసినది అదే.”

కుమార్ ఆర్థంగా తెల్లబోయాడు.

“దయచేసి ఒక్కసారి నాతో మా యింటిదాకా వస్తారా?” కుమార్ జవాబు చెప్పలేక మంత్రముగ్ధుడివలే ఆమె వెనకనే హాస్పిటల్ కాంపౌండులోనే వున్న ఆమె యింటికి వెళ్ళాడు. ఇంట్లో అడుగు పెట్టగానే అప్పుడే న్యూలునుంచి వచ్చిన నల్లరు పిల్లలూ “అమ్మా ఇవ్వాలి డ్యూటీ యింత లేతైందే?” అంటూ పరుగెత్తి వచ్చారు. వారిని చూడగానే కుమార్ ఆనందం పట్టలేక పోయాడు. ఇన్నాళ్ళకి తన పిల్లల్ని చూడగలిగినందుకు సంతోషంతో మునిగిపోయాడు. తనచేత అగౌరవింపబడి నిర్దాక్షిణ్యముగా బయటకు తరిమవేయబడిన రమే తన ప్రాణాలను కాపాడిన లేడీ డాక్టరు!!!

ఆ రోజు రాత్రి పండు వెన్నెట్లో రమ తను ఎల్లా డాక్టరు పరిశ్రమ చదువుకొన్నదీ, తన వంటిమీది నగలన్నీ అమ్మి ఏ విధంగా పిల్లల్ని పోషించింది, అన్ని విషయాలు కుమార్‌కి వినిపించింది. కుమార్ కళ్ళ నీళ్ళు కార్చసాగాడు. అర్థికంగా తన భర్తకు మొదట్లో సహాయం చేయలేనందుకు తప్పంతా తనదేనని నెపం తనమీద వేసుకొంది. తానీ దృశ్యాన్ని చూడలేనన్నట్లు జాబిల్లి మబ్బు తెరలలోకి పోయి దాక్కున్నాడు.

*

*

*

జిజ్ఞాస

“ థా స్కూర్ ”

౧

సుడులు తిరుగుచు నీళ్ళుల ముడుల నిడుచు
గంతువేయుచు, పొంగి కేరింత లిడుచు
పాల నురుగు లుమిసి పరవళ్ళు త్రొక్కు-
తరగ చిటిలినం దొలిరూపు దాల్చునగునె ?

౨

మధుర మధు బిందువుల గ్రోల్చి మధుపరాజి
దనుపు కమనీయ శుభ్ర సుందర సుమాలు
కోలుపోయిన తేనెల జాలులంది
నిత్య నూత్నమ్ములొచు రాణింపగలవె ?

౩

వికచవారిజ నిర్గత విమల పరిమ
భోత్కర మెప్పుడైన సుమంబు నొందగలదె ?
దివ్యకాంతుల వెలయించు దీపమాల
అంధకారమ్ము నెప్పుడైన నందగలదె ?

౪

చదల విస్తరించి జలముల కురియించు
నీల జలదమాల సింగినుండి ;
కాని తిరిగి జలము గ్రహియింప నేర్చునే ?
పూర్వ రూపమొంది పొల్చుగనునె ?

౫

మబ్బు మసక తెరల మాటున నిల్చుండి
తక్కితారుచుండు దాగుచుండు
మెఱపుతీగ కనుల మెఱయించి వచ్చుచో
తిరిగి వచ్చి నింటి కరుగగలదె ?

౬

గాలి తెరటాలపై తేలి కడులుచన్న
ఘంటికానాద మేనాటికైన తిరిగి
బయలుదేరినచోట సంప్రాప్తమానె ?
చేరగలదె గంటల గడియారమందు ?

౭

తరతరాలుగా నిల్చిన ధరణి ధరము
కాలవశమున మట్టిలో కలిసెనేని
ఎన్నడైన తిరిగి తలయెత్తగలదె ?
భావిలోకాన నున్నతి బడయగలదె ?

౮

అగ్నిరాశిలోన ఆహుతియైనట్టి
నిస్తుల ప్రభాచ్ఛ వస్తుచయము
పొందగల్గు నొక్కొ పూర్వభోభాకృతి—
ఎట్టి బాటనేని ? ఎన్నడేని ?

౯

వయసు ముదిరి పండి వాయువశమ్మున
అవని రాలునట్టి యాకులెల్ల
ఎన్నడైన తిరిగి మున్నువోలె చెలగి
సోయగముల గములు చూపగలవె ?

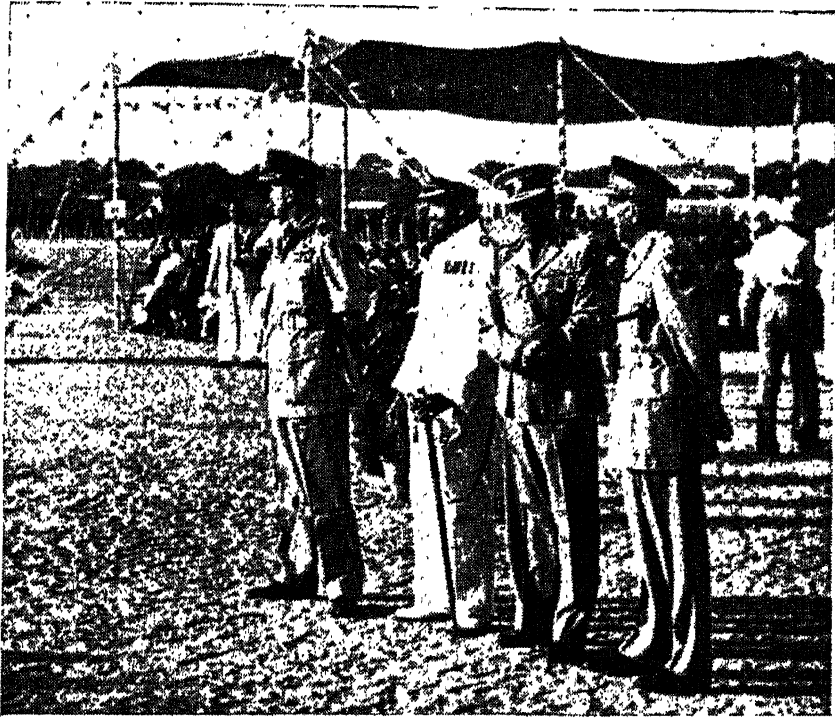
౧౦

కష్ట సంతతి తోడ, ఆకాంక్షతోడ
కూర్చుకొన్నట్టి బంగారు కొండలెల్ల
పిండియై నాశమైపోయె ; ప్రియములై యె
సంగునే నాకు మరల సాక్షాత్కరించి.

మదరాసు రాజధానినగరములో
(26—1—1952)

రిపబ్లిక్ డినోత్సవము

గవర్నర్ రాకకై నిరీక్షించుచున్న దళాధిపతులు, వివిధ శాఖల అధికారులు

వివిధ దళములను పరిశీలించుచున్న మదరాసు గవర్నర్
శ్రీ భవనగర్ మహారాజాగారు.

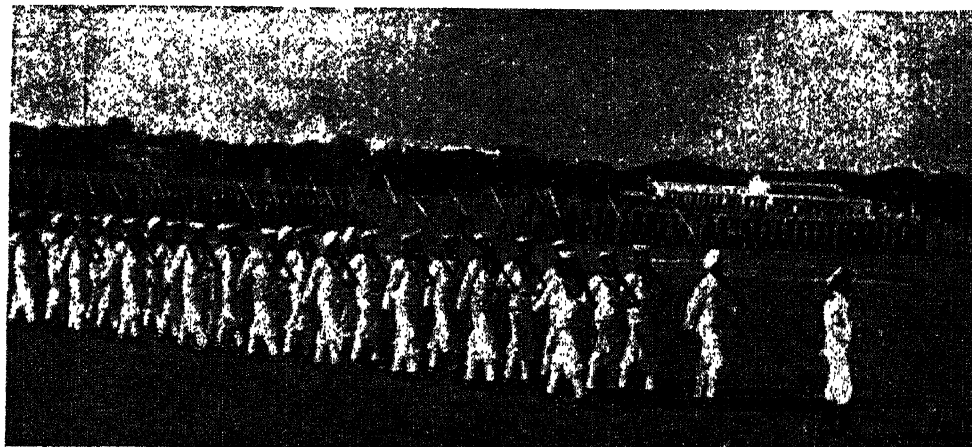
★ చతాకావిష్కరణానంతరం పెరేడ్ ప్రారంభం ★

పదాతి దళము.

అశ్వరూఢులైన పోలీసులు.

నావిక దళం

శ్రీ త్యాగరాజస్వామి

* శ్రీ కల్లూరి వీరభద్ర శాస్త్రి *

“త్యాగరాజాహ్వయము త్యాగయోగ
సమరసమ్ము సంగీత సాహితీ సంగమేశ
సీమ, శివకేశవ వాద్యైవ సరణి, తరణి
భవ పయోధికి, పుంభావ భక్తి, ముక్తి
కామినీ కాముక మొక్క, కళభజింతు”

లోకంలో ఒక మహనీయుని గొప్పతనాన్ని అదర్శ ప్రాయంగా మనం గ్రహించవలెనంటే, గ్రహించేవారి చిత్తంలో నొకవిధమైన పరిశీలనా కాళం ముందుగా రూపొంది తీరాలి. దీనినే “రసజ్ఞత”యని సహృదయులు పేర్కొంటారు. ఈ రసజ్ఞత లేనివాడు వ్యర్థుడు. ఈ రసజ్ఞత ఆయా వస్తు భేదములను బట్టి, వేర్వేరు రీతుల్లో వికసించి, సహృదయుని హృదయ పీఠంలో ఏకరూపమైన ఆనందముగా పర్యవసానం పొందుతుంది. అట్టి కేవల నందానుభవాన్నే, మానవ పరమార్థంగా మన భారత తత్వ వేత్తలందరూ ఏకాన్ముఖంగా అంగీకరించారు.

ప్రకృతిలో ఎవరి తాహతను బట్టి వారికి ప్రతి వస్తువు, ఒక్కొక్క దృశ్యభంగంలో ఆనందమును, లేక సుఖాన్నీ కల్గిస్తూనే ఉంటాయి గాని, యీ అనంత విశ్వంలో వ్యర్థమైన వస్తువేదీ కన్పించదు. అట్లని ప్రతి వస్తువుమొక్క ఆనందస్థాయికి మనం విలువ ఇవ్వచాలేము. అనుభవించనూ లేము. కావున ఈ ప్రకృతి సౌందర్య సర్వస్వమును, దీనికి విలక్షణమైన భగవంతుని అనంత విభూతులను, మన కన్నులఁ గట్టునట్లు సాక్షాత్కరింపఁ జేయగల దివ్యజ్యోతులు “సంగీత సాహిత్యములు.” అరవై నాల్గు కళలలోనూ, ఇతే ప్రధానములైనవి.

సర్వ కళామయుడు భగవంతుడు—ఈ ప్రపంచమంతా ఆ తేజోమయుని కళా చిత్రం; మానవుడే కళోపాసీ. అసలు కళ అంటే “కం=సుఖమును, లాతి=గ్రహించునది” యని నిర్వచనం—ప్రకృతి, పురుషులు, ఇద్దరూ, కళోపాధి

కులే. యీ జగద్రచన భగవంతుని సాహిత్యం. ఇందు అంతరీక్షమై, స్వలోకాలకు అనుబంధాన్ని కూర్చుల నాద బ్రహ్మనే సంగీతాన్ని మాతృక. ఈ కళలు మానవుని ఆత్మోద్ధరణ కొరకు ఉపయోగించాలి. ఇట్టి ఉత్తమ ప్రయోజనాన్ని చూరగొన్న తత్త్వవేత్తలు, రాజయోగులు, కవులు, పండితులు, చిత్రకారులు, శిల్పిలు, వాగ్గేయకారులు భారతానిలో ఎందరో మహానుభావులున్నారు. ఆ వర వడిలో చేరిన రాజయోగి, త్యాగమూర్తి, అమరగాయకుడు, శ్రీ త్యాగరాజస్వామి.

ఈ మహనీయుడు, కర్ణాటక సంగీతమునకు బంగారు చాళితో రాజమార్గమును తీర్చి దిద్ది నాడమటలో సందేహం లేదు. జిలిబిలి తెలుగు పల్కుల నుడికారపు సొంపులతో, పండిత పామర రంజితమైన చక్కని గేయ సాహిత్యాన్ని ప్రసాదించిన మహావి. విశేషించి, వేదోపనిషత్తులనుండి కావ్యపురాణేతిహాసములనుండి, ఏన్నో అద్భుత రసపుష్టిగల సారాంశములను, తన విన్ని కీర్తనల్లో రన్నాలవలె పొదిపీ నాడు. ఇన్నిటికీ వన్నె తెచ్చిన మరొక గొప్ప అనుభవం, తరతరాలకు, కళోపాసకులకు ఆదర్శంగా నుండదగ్గని కలదు. త్యాగయ్య, తన దైనందిన జీవితంలో, తన ఇష్టదైవమైన శ్రీరాముని ఎగుట నుంచుకొని, తన తాపత్రయయంతా, ఎంతో స్వభావ రమణీయంగా, వానితో వెళ్లబోసుకునే వాడు; ఆ రామచంద్రుని, ఒకప్పుడు, స్వాభాముడుగా, మరొకప్పుడు ఆప్తబంధువుగా, నెచ్చెలిగా, ప్రియుడుగా, ముగ్ధ మోహనమూర్తిగా, రాజకీయ నాయకుడిగా, బావినూ మరొక క్షణంలో తనకు, ఇతరులకూ కల్గిన వివాదాలను తీర్చే తగవరి పెద్దగా పెట్టుకొని, మంతనాలాడుతూ, ప్రేమిస్తూ, నిందిస్తూ, తన చిత్తం వచ్చినట్లు మచ్చట లాడుకొంటాడు.

ఉన్నత యోగమార్గాల్లో, మహా తపోవీధుల్లో, అందని దైవాన్ని ఆకడి మధుర భక్తి భావంలో మెత్తదనం ఏమో

శ్రీ త్యాగరాజస్వామి

గాని, మన త్యాగయ్య, చేతి మల్లెదండవలె, ఆటలాడిస్తాడు—

దీనినే భక్తిలో జాతీయత అని, మధుర భావమని అంటారు.

ఆనాడు కృష్ణానదీతీరంలో గోపికలు, రామావతారంలో ఆరణ్యక జనం, వానరులు, పొందిన భాగ్యాన్నే, మన త్యాగయ్యకూడా పొందినాడు.

మరియు త్యాగయ్యగారి కాలంలో, మహారాజులు, అష్టేశ్వర్య భోగాలతో తులతూగుతూ ఉన్నారు. కవులు, గాయకులు, పండితులు మొదలైనవారికి, రాజాశ్రయం పెద్ద హోదాగా పరిగణింపబడేది; రాజాశ్రయం లేనివాడు, ఎంత విద్యావంతుడైనా, ప్రజానీకంలో గౌరవం తగ్గదలగా నుండేది; అట్లాంటి సమయంలో, “సుకవితాయద్యస్తే రాజ్యేనకమ్” అను భర్తృహరి చెప్పినట్లు, ధనమదాంధులకూ, విద్యావంతులకూ మధ్య ఒక విప్లవాన్ని సృష్టించినాడు. ఈ విప్లవాన్ని దైవభక్తితో ముడి పెట్టి, “నిధి చాలా సుఖమా? రాముని సన్నిధి సేవ సుఖమా?” అని ప్రశ్నించి, ఉన్నతాధర్మాన్ని పర్యవసంపాదించేసినారు. లోకంలో ఏదేని విప్లవ భావాన్ని పుట్టించడం సులభమే గాని, దాన్ని ఉన్నత పర్యవసానం కల్పించడం అంత సులువుగాదు.

ఆ కాలంలో ఎంతో అపురూపమై, కనక వర్షాన్ని కురిపించగల పరశువేదికంటి మధుర సంగీతకళ తననాశ్రయించియున్నా, త్యాగమూర్తియై, ఆ విద్యను వినియోగించి, ఒక్క కాసేనా ఆర్జించక, నిత్యమూ, ఉంఛవృత్తితో, శిష్యులు తంబురలు శృతిచేసి, వంత పాడుతూంటే, రాత్రిగరుడట్లు విశ్వమనోహరంగా, ఆశుధారావాహికంగా రామునిపై, కీర్తనలు పాడుకొంటూ, పరమకుడై, తిరువాది వీధుల్లో బిచ్చమెత్తుకునేవాడు. ఆ తిరువాది వీధుల్లో, ఆ యూరి స్త్రీలు, తెల్లవారకముందే లేచి, తమ వాకిళ్లలో గోమయజలాన్ని చల్లి, రంగవల్లులు తీర్చి, ఆయ్యగారు ఆయవారాన్ని వత్తురని ఎదురుచూస్తూ, ఉండేవారట; అంతలో శిష్యపరివారంతో యీ భిక్షుక సార్వ

భౌముడు, మధురగానంచేస్తూ రాగా, పెద్ద తిరునాళ్లవలె, ఉత్సవంగా ఉండేదని, వారి శిష్యులే చరిత్రలో వ్రాసినారు. ఇక తన సంగీతకళకొక ఉన్నత లక్ష్యాన్ని సూచిస్తూ, “బంగారు మేటి పాన్నుపై భామారుణి సీత శృంగారించుకొని, నిన్ను కని పొంగుచు, మల్లెవిరుల పూజించువేళ సంగీతము పాడుమను సామి! త్యాగరాజునితో” నని, తాను పాటకచ్చేరీ చేయుటకొక సుందర సన్నివేశాన్ని కొరుకొనటంలో ఈ మహనీయుని ఉన్నత భావం మనకు గోచరిస్తోంది.

మరొకచోట, రాముడే స్వయంగా భక్తులను దీనులను కాపాడి రక్షించి తీరాలిగాని, మనం రామునికొరకెవరికి పోగలం? అని రాముని రక్షితత్వ బాధ్యతను సోదాహరణంగా పేర్కొంటూ,

“తనయుని బ్రోవను జననివచ్చును,
వారిదములకడ వైరులుచనునో”

పసిబిడ్డ ఆకలిని గుర్తించి, తల్లియే వచ్చి వాని ఆకలి తీర్చును. ఇట్లే, వైరులవద్దకే వచ్చి మేఘములు వర్షిస్తాయి కాని, వైరులు పయనించవుగదా! యని, ఎంతో లలితంగా, ముద్దుగా వేడుకొన్నాడు.

వీరి రచనల్లో, సాంఘిక, రాజకీయ ప్రబోధాలెన్నో ఉదాత్తంగా గోచరిస్తాయి. దాంభికుల నడతలను తూర్పారబట్టి, నిశితంగా విమర్శించినాడు. వీరి కీర్తనలను, సంగీతంతో పాడలేకున్నా, భగవద్గీతాదులవలె, నొక ఉపదేశ గ్రంథంగా, నిరంతరం చదువవలసిన అవసరం కన్పిస్తుంది.

శ్రీ త్యాగరాజస్వామి వారి భౌతికదేహం మన కద్య శ్యమై, ఇప్పటికి 105 సంవత్సరములైనది. శ్రీ వారి నిర్వాణదినం పువ్య బహుళ పంచమి. యీనాడు, దేశంలో నలంమూలలా, శ్రీ త్యాగరాజ స్వామివారి ఆరాధనా మహోత్సవాలు జరుపుకునే యున్నవి. విశేషించి దక్షిణ భారతంలో ప్రతి పల్లెలోనూ, పట్టణాల్లోనూ శ్రీ త్యాగరాజ స్మృతి రూపములైన ఉత్సవములు విరివిగా జరుగుచున్నవి. ఇండెక్సరీకి, మత భేదంగాని, జాతి భేదంగాని, పాడనూపుట లేదు.

శ్రీ త్యాగరాజస్వామి

గాని, యీ సంప్రదాయాల్లో స్త్రీలు ఇంకా హెచ్చు ఉత్సాహాన్ని అసక్తికి చూపాలని నా అభిప్రాయము. సంగీతమునకు, స్త్రీల కారీర సంపదకు, ప్రకృతి సిద్ధమైన సహజ బాంధవ్యం సుప్రసిద్ధము. ఇంటింట ప్రతి ఉత్తమ గృహిణి, ఉదయ సాయం సమయాల్లో, చక్కని రక్త గాత్రాలతో, శ్రీ త్యాగరాజ గేయములను ప్రసారం చేయాలి. ఆ పరిసరాల్లో, యీ గాన వాహిని చల్లగా ప్రసరించి, ఆ వాతావరణాన్నంతా, మృదవం చేయగలుగుతుంది. దానివలన విశ్వ మాంగళ్యశోభ వెల్లివిరిస్తుంది.

ఎక్కడచూచినా సంగీతాన్ని ద్రవ్యాగ్జన సాధనంగా పెట్టుకొన్న స్త్రీ పురుషులే సంగీతంలో కొంత ప్రతిభను గడిస్తున్నారు తప్ప, మిగతావారీ కళలను బొత్తిగా నిరాదరిస్తున్నారు. మన దురదృష్టవల్ల ప్రతి కళకు, క్రియకూ, మాటకుకూడా, మార్కెటు వాల్యూ కట్టడం పరిపాటి అయిపోయింది. దీనివల్ల జనసామాన్యం యొక్క నైతిక, సాంఘిక, ఆధ్యాత్మిక జ్ఞాన్వత్వం క్షయిస్తుంది. కావున, నగరాల్లోనూ, పల్లెల్లోనూ కూడా సంగీత శిక్షణకు ప్రత్యేక బాలికా కేంద్రాల్ని ఏర్పాటుచేసి, ఇంటింటికీ తిర్గి నిర్బంధంగానైనా, బాలికలకు, యువతులకు కూడా సాముదాయక సంగీత శిక్షణ ఇవ్వాలి. అంటే, పిల్లలకు చెప్పినట్లు, స్వరావళి, జంటలు, అలంకారాలు గాక, శ్రీ త్యాగరాజస్వామి రచించిన “దివ్యనామ కీర్తనలను” సాముదాయకంగా పాఠం చెప్పాలి. యీ దివ్యనామాలు, ఆట్టే హెచ్చు సంగీతం, రాగభోరణి లేకుండా, పాడుతుకు, వినుతుకు ఎంతో హాయిగా నుంటాయి. ఇంతకూ నే చెప్పవచ్చిన దేమంటే—శ్రీ త్యాగరాజస్వామి తానొక నాయక నని తలచి, చాలా కీర్తనల్లో, ముదితలార! నెలతలార! యని సంబోధిస్తూ, సీతారాముల నిత్య సేవాకైంకర్యము లందు స్త్రీ సమాజములకెంతో ప్రాధాన్యమిచ్చి, గృహిణీ ధర్మపథకులను తీర్చిదిద్దినాడు.

శృంగారకళ, కేవల కామ్యోపభోగమే పరమావధిగా గలదిగాదు. నిత్య శృంగారంతో, భగవంతుని, అనంతలావణ్య, మోహన స్వరూపమును, భావనచేయాలి. దీనినే రసోదయ

మంటారు. ప్రపంచమంతా ఈ రసోదయంచేత, రంజితమైతే, సర్వత్రా శాంతి తాండవిస్తుంది. శాంతి, సామ్యము, సంతోషము, ప్రణాళికలవల్ల, వాగాడంబరంవల్ల సాధించ వీలుగానివి. శ్రీ త్యాగయ్యవంటి మహాపురుషుల జీవితాల్ని, భావన చేయడంవల్ల, వాటిని కొద్దో, గొప్పో అనుసరించడంవల్ల, తుదకు వారిని స్మరించడంవల్ల, శాంతి సౌభాగ్యాలు చేకూరి, కాశ్వత మాంగళ్యం తనకు, లోకానికి కల్గుతుంది—

“రామునిపై మరుగ్గాని, విరాళి తపించి, సరాగమాడి, మారామొనరించి, కాదని విరాగము, నూపి పరాత్పరా! పరాకేమిర! పల్కజేర! చలమేలర! ఏలర! యంచు గోపికా భామిని వోలు నీ మధుర భక్తికి వే వినతుల్ కళానిధీ!”

“జయతు—రామనామ”

స్త్రీ హితైషిణీ మండలి

బా ప ట్ట.

ఆర్ ధనలక్ష్మమ్మగారి అధ్యక్షతను 10-1-52 తేదీన జరిగిన మండలి సర్వ సభ్య సమావేశములో బాపట్ల స్త్రీ హితైషిణీ మండలి కార్య నిర్వాహక వర్గ సభ్యురాలైన ఎన్నుకొనబడిరి.

అధ్యక్షురాలు :

కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు

ఉపాధ్యక్షురాలు :

వెలగపూడి వైదేహీ లింగమూర్తిగారు బి.ఏ.

కార్యదర్శి :

కోటంరాజు వేంకట సీతాబాయిగారు

సహాయ కార్యదర్శినులు :

కామరాజు వెంకటలక్ష్మమ్మ, కొంపల్లి విజయలక్ష్మమ్మగార్లు సభ్యురాలై :

కోనా సుభద్రమ్మ

నోరి శ్యామలాంబ

ఆర్. ధనలక్ష్మమ్మ

చంద్రహాళి శాంతావతమ్మ

మల్లాది వెంకటసుబ్బమ్మ

మద్దిభట్ల నరసమ్మగార్లు.

—కో. వేం. సీతాబాయి

(16వ పేజీ తరువాయి)

లోనేనా, లేక సన్నిహితంగా ఉన్న శేపాల్ లోకూడా అమలు జరుగుతుందా అన్నది ఇకముందు తేలవలసి ఉన్నది.

* * *

అమెరికా చేసే ఆర్థిక సహాయం మంచిదా లేక చెడ్డదా అని దేశంలో తక్షణ భిక్షలు జరుగుతున్నవి. ఈ సహాయ కార్యక్రమాలన్నీ 'పరస్పర భద్రతా సహాయ చట్టం' అనే చట్టం కింద చేయబడుతున్నది. అయితే ఈ చట్టం కింద, అమెరికన్ సహాయం తీసుకునే దేశాలు కొన్ని మరతులను అమలు జరచాలి. ఇవి కమ్యూనిస్టు దేశాలతో ఆ దేశాలకు సంబంధం లేకుండా చేయటానికి ఉద్దేశించబడ్డవి. వాటిని అమలు జరిపితే, తాము అనుసరించదలచిన తటస్థ విధానం భిక్షముపోతుందని పర్షియా ప్రధాని మొసాదిక్ విమర్శించారు.

పర్షియాతోపాటుగా ఈజిప్టు, ఇరాక్, బర్మా, ఆఫ్ఘనిస్తాన్, ఐర్లండ్ లు కూడా అమెరికా మరతులను అమలు జరపటానికి నిరాకరించినవి. దాంతో పాపం, అమెరికన్ దాతృత్వం ఇంకిపోయింది. ఈ ఆరుదేశాలకూ అమెరికన్ సహాయం బంధు చేయబడ్డది.

దీని తక్షణ ఫలితం మధ్యప్రాచ్యం, బర్మా ప్రాంతాల్లో అమెరికన్ యుద్ధ వ్యూహాలు భిక్షంకావటమే.

* * *

నూయజ్ ప్రాంతంలో బ్రిటిష్ సేనలకూ, ఈజిప్టునకూ నానాటికీ సంఘర్షణలు జోరుగా జరుగుతున్నవి. ఈజిప్టు భారీ పోరాటానికి సిద్ధపడుతున్నట్లు కనిపిస్తున్నది. అమెరికా, ఫ్రాన్స్, టర్కీలకూడా నూయజ్ ప్రాంతానికి సేనలు పంపాలని బ్రిటిష్ ప్రధాని చర్చిల్ నూచించాడు. దీనిని సహించేది లేదని ఈజిప్టు ఆ దేశాలకు స్పష్టపరిచింది.

పర్షియా ప్రభుత్వం తమ దేశంలో ఉన్న బ్రిటిష్ ఉప రాయబారుల కార్యాలయాలను మూసివేయించింది. నైనిక సహాయం విషయమై పర్షియాతో ఒప్పందం కుదరలేదని అమెరికా విదేశాంగ మంత్రి అంగీకరించాడు. ఇండ్లో నీషియా, లిషియాలు ఈజిప్టురాజును సుడాన్ రాజుగా గుర్తించినవి.

ఉత్తరాఫ్రికాలో ఫ్రెంచి 'ప్రభుత్వం' కిం? ఉన్న ట్యునిషియాలో ప్రజలు స్వాతంత్ర్యంకోసం ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు.

* * *

అమెరికా కీలబొమ్మ అయిన జపాన్ ప్రభుత్వం చాంగ్ కై షేక్ తో ఒప్పందం చేసుకోబోతున్నది. జపాన్ న సాయంధం చేయటానికి అమెరికా సన్నాహాలు యథేచ్ఛగా సాగిపోతున్నవి. సయాంబ్యాగా కోమింటాంగ్ సేనలు అమెరికన్ల నాయకత్వం వై నా సరిహద్దులకు జేర్చబడుతున్నవి. బర్మాలోని కోమింటాంగ్ సేనలు బర్మాకు ప్రమాద కరమని మాజీ ప్రధాని బామా, పెకింగ్ లోని బర్మా రాయ బారి హెచ్చరించారు. ఈ సంఘటనలూ, అమెరికా సహాయాన్ని బర్మా నిరాకరించటమూ, తూర్పు పాకిస్థాన్ సమీపంలో ఉన్న ఆరకాన్ ముస్లిములు బర్మా ప్రభుత్వం మీద వల్లీ తిరుగుబాటు సాగించటమూ చూస్తే, బర్మాలో పరిస్థితులు త్వరలోనే విషమించేట్లు కనిపిస్తున్నది.

కృతజ్ఞత

శ్రీ విద్యాభిమానలైన తమ తండ్రిగారు కీ. శే. రావుబహదూర్ శ్రీ కల్లి చిట్టి అబ్బాయిగారి దివ్యస్మృతి చిహ్నంగా, శ్రీమతి చన్నఘంటమ్మగారు, ఆంధ్ర మహిళా సభలో, ఎనిమిదవ తరగతి ప్రభుత్వ పరీక్షలకు యువకులకు తర్ఫీదిచ్చు ఏర్పాటులకుగాను, రూ 300/- వార్షిక విరాళాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.

శ్రీమతి తోలేటి శేషమ్మగారు, శ్రీమతి వేమమఘ గంగాభవానిగారు, సభకు రూ 100/-లు చందా చెల్లించి, యావజ్జీవ సభ్యురాలై నారు.

వీరికి మా కృతజ్ఞత.

ఆంధ్ర మహిళాసభ.

మా న సి క శాస్త్రం

* శ్రీమతి కె. సుగుణమణి *

70 ఏళ్ల క్రితం :

1880వ సంవత్సరం అది. వియన్నాలో డాక్టరు బ్రియూ, మెడికల్ ప్రథమ పరీక్ష యిస్తున్న జర్మన్ విద్యార్థి సిగ్మండ్ ఫ్రాడ్లూ కలిసి, మతి భ్రమించిన ఒక అమ్మాయిని పరీక్షిస్తున్నారు. ఆమె వయస్సు 21 సంవత్సరాలు. మంచి తెలివితేటలు కలది. 2 సంవత్సరాల రుగ్మత కాలంలో విపరీతమైన శారీరక, మానసిక అలజడలకు లోనైంది. కుడిచేయి కుడికాలు పడిపోయినవి. నొప్పి కనబడదు. అప్పుడప్పుడు వామ భాగంలో కూడ యీ చిహ్నాలే కనబడేవి. దృష్టిలో లోపం, తల ఊపు, తిండి సహించకపోవడం, వడ దాహం వేస్తున్నా, వారాల తడ బడిగా, పానీయాల్నినీ స్వీకరించలేకపోవడం, సంభాషణ శక్తి కుంటువడం, మాతృభాష (జర్మనీ) మర్చిపోవడం, మాట్లాడలేకపోవడం, క్రమంగా మధ్య మధ్య మతిభ్రమ సంధించడం, కడకు ఆమె వ్యక్తిత్వంలోనే మార్పు, ఇవి రోగ చిహ్నాలు.

ఏమిటి రోగం ?

ఈ చిహ్నాలు చూస్తే ఎవరైనా ఇదేదో 'మతిభ్రమ' మరి లాభంలేని కేసు అని నిరాశ వెలిబుచ్చుతారు. డాక్టరుకు యీ నిరాశలో ఒక ఆశ కనిపిస్తుంది. రోగి యింకా యుక్తవయస్కురాలు. వృద్ధయం, మూత్ర పిండాలు మెదలైన ముఖ్యాంగాల్లో ఏ రోగ చిహ్నమూ కనిపించదు. మెదడుకుకూడా ఏమీ దెబ్బతగిలి పోవడంలేదు. పాపం ఆ అమ్మాయి తట్టుకోలేని గొప్ప మానసిక అలజడుల్లో పడ్డంతల్ల వచ్చిన చిహ్నాలివి. దీన్ని గ్రీకు వైద్యులు 'హిస్టేరియా' అంటారు. ఇదే అనేక రోగ చిహ్నాలకు కారణమౌతుంది. ముఖ్యాంగాల్లో రోగచిహ్నాలు లేక పోవడంవల్ల, రోగి మరణించదని, తిరిగి సహజ స్థితికి ప్రకృతి సిద్ధంగా వస్తే రావచ్చునని డాక్టరు తలచేడు. ఈ అమ్మాయి కేసు విచారించి చూడగా తేలింది ఏమిటంటే : 'ఈమె అపరిమితంగా ప్రేమిస్తున్న తండ్రి, రోగగ్రస్తుడై

యున్నప్పుడు, ఈమె పరిచర్యలు చేస్తుండగా, పై రోగ చిహ్నాలు ప్రారంభించడం, కనుపరి తండ్రి మరణించగా, తాను నిస్సృహలో పడిపోయి, ఈ రోగాంకురంవల్ల ఆ విషయమే మర్చిపోవడం.' మెదడుకు, ముఖ్యాంగాలకు ఏమీ రోగంలేదనీ, ఇది 'హిస్టేరియా' అని గుర్తించినంత మాత్రంచేత డాక్టరు అదనంగా చేయగలిగింది ఏమీ అగపడ లేదు. పైగా అశ్రద్ధచేయడం సహజం. ఎందుకంటే ఇది తన మందులకేమీ లాంగేడికాదు గనుక ! తతిమా రోగాల్ని గురించి తెలిసి ఉండవచ్చుగాని హిస్టేరియా అనేదికి డాక్టరుకు ఆ రోజుల్లో ఏమీ తెలిసేడికాదు. ఇలాంటి రోగాలముందు డాక్టరు చేతకానివాడవుతాడు గనుక ఈ రోగుల్ని గురించి అశ్రద్ధ వహించడం సహజం. పైగా పిచ్చి వేషాలు, చిహ్నాలునని పొమ్మడంకూడ మామూలు !

బ్రియర్ ప్రయత్నం :

కాని, డా॥ బ్రియర్ మాత్రం అలా చెయ్యక, (మొదట్లో ఆమెకు ఎలా సహాయం చేయగలడో తనకు అర్థంకాక పోయినప్పటికీ) చాల ఓపికతోటి, శ్రద్ధతోటి రోగిని గురించి విచారించడం మొదలెట్టేడు. చాల తెలివైన పిల్ల, సత్ప్రవర్తన కలది ; పాపం, ఎందుకో ఇలా అయిపోయింది. అని చాల ఓపిగ్గా కృషి చేసేడు. ఇలా ఓర్పు, సానుభూతి చూపించడమే ప్రథమ చికిత్సగా పరిణమించింది. ఆమెకు మతిభ్రమల మధ్యమధ్య కొంచెం తెలివి రావడం, అప్పుడప్పుడు తనలో తానే ఏవో మాట్లాడుకోవడం బ్రియర్ కనిపెట్టేడు. ఇలా మధ్యమధ్య వచ్చే మాటలు, ఆమె పూర్వపు స్మృతిపథంతో సంబంధించిన ఊహల్లో ఉత్పత్తి యైనట్లు కనబడ్డాయి. డాక్టరు ఆమెకు ఒక మాదిరి 'హిస్టోరీ' స్థితి'లో ఉంచి, ఆ మాటలే మళ్లీ ఆమెవద్ద అంటే, ఆమె పూర్వపు స్మృతిపథానికి సంబంధించిన విషయాలేమైనా జ్ఞప్తికి తెస్తాయేమోనని ప్రయత్నించేడు.

(తరువాయి 31వ పేజీలో)

అ పా మా వీ

“ అ వి వే కి ”

అర్రెర్రెర్రె—

అంతా అయ్యక అర్రెర్రెర్రె—అని నాలుక కరుచుకుంటున్నారు, ఓడిపోయిన ఒక్కొక్క మంత్రి సల్తములు, ఇతర కాంగ్రెసు అధ్యక్షులకూడా. కుంభకర్ణ మహావస్తలో నున్న భారత ప్రధానికి ఆంధ్రాలో కలిగిన భూకంపం కుదుపు ఇప్పుడిప్పుడే సోకింది. ‘ఆహా, దీనికేవో ప్రబలమైన కారణం ఉండాలి—వివరించండి’ అంటూ ప్రాంతీయాధిపతులను మెల్లిగా ఇప్పుడే కోరాడాయనగారు. ఆంధ్రులు కూడా భారత ప్రజలేనని, ఆంధ్రుల సహకార సానుభూతులు భారతదేశ వికృతతకు, పటిష్ఠతకూ ఆత్యంత ఆవశ్యకములనీ, యింత బ్రహ్మాండమైన పిడుగు సోకుచుచేగాని ప్రధాని తలలో ప్రవేశించలేకపోయినాయి.

“కాంగ్రెసుపట్ల ఇంత గాఢమైన అసంతృప్తి ప్రజలకు కలిగిందని నే నినుమందైనా అనుకోలేదని” వెజ్టితనాన్ని అతి సహజంగా వెలిబుచ్చారు మదరాసు ప్రధాని రాజా గారు.

కులతత్వాన్ని కూడగట్టుకుంటూ కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆదర్శాలనుకూడా ధిక్కరించిన గోపాలరెడ్డిగారు కమ్మ, రెడ్డి, కులతత్వ భేదాలు తమ ఓటుమికి చాలా పెద్ద కారణంగా కనబడుతున్నాయని వచించారు. పైగా విద్యా కూన్యతచే అనర్హులైన ప్రజలకు వయోజన ఓటింగు హక్కు నీయుట పెద్ద పొరపాటనీ, పిల్ల అధికారుల చిల్లర అల్లరులు ప్రజలలో ప్రబలిన అసంతృప్తికి హేతుభూతాలనీ నీళ్లు నమిలారు.

కంట్రోల్సు, మధ్య నిషేధ చట్టం బ్లాకు మార్కెట్టుకు తప్ప ప్రజల కేవిధంగానూ సహకరించలేదని, కాంగ్రెసు కార్యాలయాలకు వెనుకపక్క దొంగకల్లు తయారీ, ముంగు పక్క బియ్యపు గుట్టలూ ప్రత్యక్షంగా వెలకొల్పబడ్డగాని నాయకులకు తెలియక పోయాయి. ‘కల్లుతెచ్చే పెద్ద మనిషికే మా ఓటు’ని ప్రజలు బహిరంగ ప్రదర్శనాలు చేసేటంతవరకూ, బ్లాక్ మార్కెట్టు నరికట్టలేక పోవటంవల్ల తమ కంట్రోల్సు, కాసనాలు, విపరీత ఫలితాలను పొందా

యనే ఊహ కాంగ్రెసువాదుల మనసునకు గోచరించలేదు. ‘అమాయక ప్రజలమీద పోలీసులు జరిపిన అక్రమాలను యేవిధంగా పరిశీలించాడు, ప్రజలకు న్యాయాన్ని ఏవిధంగా సమకూర్చాడు, ప్రజలపై మీకు గల బాధ్యత నేవిధంగా నిర్వహించుకున్నారని’ని కోట్లకొలది ప్రజలు బహిరంగ సభలలో నిలవేసి అడిగినప్పుడు, తమ అసమర్థతకు తుమార్పణ కోరుకొనుటకు పైగా, అహంభావ పూరితమైన జవాబులచే వారి మనసులను నొప్పించిన అధ్యక్షులు ఇప్పుడు అర్రెర్రె— అనుకొనిమాత్రం యేమి లాభం?

ఇంకా పైగా,
“వెజ్టి వెధవలు వద్దంటే మాత్రం నేను మానుతానా? నేను పుట్టిందే దేశసేవకు, నేను చేసేదే దేశసేవ. ఆర్థం తెలియక వ్యర్థులైన ప్రజల అభిప్రాయాలతో నాకు నిమిత్తం లేదు” అని కళావారు హుంకిరించారు. కృష్ణానదీ జలాన్ని తమ నట్టింటకు తెచ్చి బంగారు పండిస్తానన్నాగాని వినని మూర్ఖ ప్రజను ఏమనాలా? అని భక్తవత్సలం తలపంకించారు. 6 ఔన్సుల రేషను యిచ్చినా, ప్రజలు నన్నే ఎన్నుకున్నారని ఆహార మంత్రి చప్పుట్లు చరుచుకున్నారు.

ఏ కారణంచేత నైతే నేమి ప్రజలలో కాంగ్రెసు పక్షమంటే ఒక అతి హేయభావం కలిగిపోయింది—ఇప్పుడు అర్రెర్రెర్రె—అని తల పంకించుకుంటున్న ఒక్కొక్కరూ యీ సంస్థయొక్క షీఠదశకు కారకులే. ప్రజల అసమృత్తిని ప్రత్యక్ష ప్రమాణంగా తమ ఓటుమిలో గాంచిన వీరు గౌరవంగా తప్పుకుంటే, సంస్థకూ, తమకూ గూడా మేలు చేసుకొన్నవారవుతారు. లేకున్న ఉద్రేకతజెందిన ప్రజలలో ప్రజ్వలించే అగ్ని యే ఆహుతిని గోరగలదో! ఆలోచనతో సంచరించని పక్షాన్న, ఇల్లంటుకున్న తరువాత బావిశ్రవ్య ప్రయత్నించిన చందము కాగలదు.

తారల వేలం వెజ్టి :

కలరా మశూచీ మెదలైన అంటువ్యాధులకన్నా విధి రీతమైన వడితో అంతటా వ్యాపిస్తూ, ప్రజలను చుట్టవేస్తూ ఉన్న క్రొత్త రకమైన మానసిక వ్యాధి యీ తారల వేలం

(23వ పేజీనుండి)

వెట్టి. వారు కట్టిన కట్టు, వారు పెట్టిన బొట్టు, వారు చుట్టిన చుట్టు, వారి ఉనికి, వారి చునికి, వారి కలకు, వారి పలుకు—అన్నీ ఒక కళా ప్రమాణంగా ప్రజా హృదయాలను వెల్లెత్తిస్తున్నాయి. సినీమా వెట్టిని మించి పోయింది యీ తారల వేలం వెట్టి.

దేనికైనా గాని చలామణి కావాలంటే, ఒక తార పేరు తగిలించండి—అంజలీ దేవి అంచు, భానుమతి గాజు, కాంచనమాల కుంకుమ, కన్నాంబ కలర్—ఓన్ ఉఫ్ న ఊడి అంగడి నిమిషంలో కాళీ చేస్తారు మన కళా ప్రియులగు స్త్రీలు. రిక్షావాడు తార బొమ్మను తగిలిస్తే కిరాయి దొరుకుతుంది. కాఫీ హోటలువాడు తార బొమ్మను అంటిస్తే, జనం గుమిగూడతారు—త్రివర్ణ ముఖచిత్రం తారదే అయితే, పత్రిక పదిఊళ్లకు అమాంతంగా పరుగు రెడ్డుంది. ఇక తారల నఖశిఖ పర్యంత వర్ణనలు, కాలకృత్య వివరాలు, అభిరుచులు, అభిభావణలు, ఆదర్శాలు—యిట్లాంటి విశేషాలు తెలిసికోవటానికి చెవులు కోసుకుంటారు తారా ప్రియులు.

పిల్లల పుస్తకాల్లో తారల బొమ్మలు, రసికుల అంతః పురాల్లో తారల చిత్రాలు, విద్యార్థుల వినోదాల్లో తారల కబుర్లు, ఒకటేమిటి, అంతా బ్రహ్మమయం అనటం కల్ల, అంతా తార్లమయం అనటం నిశంగా, ఎక్కడపట్టినా వారి మాటే, వారి పాటే, వారి ఆటే—

ఇక తారల ప్రత్యక్ష సందర్శనం అంటే—ఇంక చెప్పనక్కరలేదు—ఖర్చుం చాలక ఏ తారైనా ఫలానా రోజున ఫలానా చోట దర్శన మిస్తుందంటే చాలు, దోపను పోయే ప్రతి కారునూ గభాలున అపి తొంగిచూడటానికి వెనుతీయరు మన తారా ప్రియులు.

ఈ మధ్య తారల సంక్రాంతి సంబరాలు, ప్రతివారికీ ప్రత్యేక ముచ్చట గొలిపాయి. యిక వారి క్రికెట్టు ఆట—ఆరి—ఇంక చెప్పనే అక్కరలేదు. ఏమంటే—వేలం వెట్టి—పోనీ వారి పుణ్యమా అంటూ, త్వర ఆనుపత్రిక రూ. 20,000 వరూలయ్యింది. పీపుల్స్ పార్కులాగా, తారల పార్కు ఒకటి పెట్టేసో! ఆర్థిక మంత్రికి ఎవరూ సలహా చెప్పలేదేమో!

ప్రయత్నం ఫలించింది :

డాక్టరు ప్రయత్నం ఫలించింది. ఆతడు అందించే మాటలు తీసుకుని ఆమె ఏకేవో చెప్పకొచ్చేది. తన చుట్టూను కాలంలో తన బుక్లో ఏ ఆలోచనలు పరిశీలించడం, మధ్యమధ్య జాగ్రత్తగా తాను పలికే పాడి మాటలకు అవి ఎలా సంబంధించినవోకూడ ఈ హిస్ నాటిక్ స్థితిలో ఆమె చెప్పగలిగేది. ఆమె చెప్పే మాటలన్నీ యుక్తవయస్కుల వ్యామోహాలు, ఊహా ప్రపంచంలోని పగటి కలలూ, నాజుకు నిగూఢం, వివాదకరం అయిన మాటలు అయివుండేవి. వీటన్నిటికీ ఉత్పత్తిస్థానం, తాను పూర్వం రోగగ్రస్తుడై పరున్న తండ్రికి ఊడిగాలు చేస్తున్న పుటి కాలం అన్నట్లు తేలేది. ఇలాంటి ఊహా ప్రపంచంలోని కలలు కొన్ని ఎప్పుడెప్పుడైతే ఏకద్రువుపెట్టేవో, అప్పుడు కొంత బంధవిముక్తురాలైనట్లూ, ఆరోగ్యమైన మానసిక స్థితిలోనికి వచ్చినట్లూ ఉండేది. మళ్ళీ కొన్ని గంటల్లో మరో రకపు మరపు మాటలు ప్రారంభించేది. మళ్ళీ వైవిధ్యంగానే ఈ పాడిపాడి మాటలు అందించి, యీ పిచ్చి కూడా, డాక్టరు ప్రయత్నించి, తగ్గించుకు వచ్చేవాడు.

PANNEERU MEEGADA

(CREAM OF ROSES)

పన్నీరు మీగడ

ఇది ముఖమునకు అందము తెచ్చుటయందు

చాల ప్రశస్తమైనది. మంచి నువాసన, మొటిమలు పొక్కులను పోగొట్టి ముఖమునకు చల్లదనము మృదుత్వము, కాంతి, తేజస్సు ఆకర్షణయు కలిగించును. ఎంద

తాకుడువల్ల కలిగిన నలుపు పోగొట్టి హాయిని కలిగించును. సౌందర్యపోషణకు ముఖ్యమైనది.

సీసా 1కి వెల రూ. 1-6-0. (పోస్టేజీ ప్రత్యేకము)

(సీసా అర్ధదుకు, ముందుగా మొత్తము పంపిన,

పోస్టు విధులు లేవు)

విక్టోరియా డిపో, మైలాపూరు, మద్రాసు-4.

ద న పి శా చ ం

※ శ్రీ వి. సుబ్బారావు ※

“హలో! Good Morning”

“Good Morning”

“ఎప్పుడేమిటి రాకటం”

“నిన్న నే వచ్చాను.”

“ఎక్కడా కనిపించలేదేం. నిన్నటినుండి ఆడవాళ్ల లాగ ఇంట్లో కూర్చున్నారన్నమాట.”

“ఆ...ప్రయాణ బడలికవల్ల నిన్న బయటికి రాలేదు.”

“ఈ సంతకర్పరం బి.ఏ. పూర్తవుతుందనుకుంటాను.”

“అవును.”

“తరువాత ఏమిచేస్తారేమిటి?”

“నిరుద్యోగ డిపార్టుమెంటులో చేర్తాను.”

“అదేమిటి! అక్షణంగా బి.ఏ. చదివి.”

“నీదంతా పిచ్చిగాని...ఈ కాలంలో బి.ఏ. అంటే ఒక లెక్కా. ఎం.ఏ. పై చదువులు చదివినవారే చేతులు చచ్చిన దద్దమ్మలలా కూర్చుంటే.”

“ఆ...అడగటం మర్చిపోయాను, మీ హైస్కూలు చదువు ఈ యేటితో పూర్తవుతుందనుకుంటాను. కాలేజీలో చేర్తారా?”

“ఆ...ఆడవాళ్లు ఎంత చదివినా ఇంట్లో కూర్చోవలిసిందేగా.”

“అదేమిటి. ఈనాడు మనదేశం సుభిక్షం కావాలంటే మన దేశంలోని ప్రతి ఒక్కరూ అక్షరజీవి కావాలి. వీచికి పెద్దాం వస్తారా.”

“స్కూలునుంచి ఇదే రావడం. వస్తా పదండి.”

* * *

“సంసారం సుఖవంతం కావాలంటే భార్యా భర్త లలో ముఖ్యకారకు తెవరు?”

“ఏమిటిది సంసారం గొడవల్లోకి దిగారు.”

“ఏమీలేదు. ఊసుపోక అడుగుతున్నాను.”

“సంసారం సుఖవంతం కావాలంటే భార్యా భర్తల మనస్సులు ముఖ్యం. వారి మనస్సులు ఎడమొగము, పెడమొగములైన ఆ సంసారబాట మళ్ల బాటగా పరిణమిస్తుంది. అట్లుగాక భార్యాభర్తల మనస్సు లేకమైయున్న వారెంత

దైన్యావస్థలోనున్నా వారి సంసారబాట పూలబాటగా సాగిపోతుంది. సంసారసాగరం దరి చేరాలంటే వారి మనస్సుల కలయికయే ముఖ్యమని నా ఉద్దేశ్యం.”

“ఒక ధనిక స్త్రీ ఉన్నదనుకోండి. ఆమె ఒక బీద వానిని ప్రేమిస్తోంది. అతడుకూడా ఆమె ప్రేమకు అను యాయుడే. వారిరువురు వివాహం చేసుకుంటే వారి సంసార మెలా జరుగుతుంది?”

“నేను చెప్పేదొక్కటే. ఈ కాలంలో ధనికునికి, బీద వానికి హస్తీమతకాంతర భేదమున్నది. ఒకవేళ వారి మనసు లొకటియైనా వివాహాంతరమైనా ధనగర్వం వారి సంసారంలో ప్రవేశిస్తుంది. అయినా ఈ సంసారం గొడవ మన కెందుకు మనలో ఎవరమును అందులో ప్రవేశింప లేదుగా.”

“తిరిగి మీ ప్రయాణమెప్పుడు?”

“బహుశా రేపు సాయంత్రం.”

“వీలుకాదు. ఎల్లండి నా జన్మదిన పండుగ. తప్పక మీరు రావాలి.”

“నీ జన్మదిన పండుగకు రావడానికి నేనేమీ జమీం దారీ బిడ్డను గాను. మీ నాన్నా కోటిశ్వరుడు. మేమా మధ్య కుటుంబీకులం. కోటిశ్వరునిండ్లకు రావడానికి కోటిశ్వరులే తగు దురుగాని మేము తగం. సరళా! నీ కోర్కెను తిరస్కరించి నందుకు తీమించు. ఇన్ని దినాలనుండి మనం స్నేహంగా మెలగుతున్నాం. ఇక నీవు నా స్నేహం మానడం మంచిది. అలా కాకుంటే నీకు, నాకు చాలా ఇబ్బందులు కలుగు తాయ్. మన స్నేహం ఇప్పటికే చాలా మించిపోయింది.”

రజేశ్! నీవు ఇంతవరకు చెప్పింది సావధానంగా విన్నాను. ఇక నా వాక్యాలు విను. ఏనాడు నీవు నన్ను కారు ప్రమాదంనుండి రక్షించావో అనాడే నేను నీదాన నయాను. ఈ సంగతి ఇన్ని రోజులనుంచి చెప్పుదామనుకుంటున్నాను. కాని సావకాశం చిక్కలేదు...అవును. నేను కోటిశ్వరినే. నేను కోటిశ్వరి కావడం నా పొరపాటా! అంతమాత్రాన నీవు నా ప్రేమను నిరాకరించడం కేవలం నన్ను ఖాసీ చేయడమన్నమాట.”

(తరువాయి 49వ పేజీలో)

నిర్భాగ్యుని జీవితం

* శ్రీ చామర్తి కనకయ్య *

అతను మా అందరి దృష్టిని బాగా ఆకర్షించాడు. వయస్సుకూడ 30కి తక్కువే వుంటుంది కాని ఎక్కువ వుండను. అతని లక్షణాలన్నీ బాగానే వున్నాయి. ఎటొచ్చి కుడికాలు ఎందువల్ల దెబ్బతిన్నదో కుంటి నడుస్తాడు చేతికట్ట ఆధారంతో.

మా ఎదురింట్లో అతను ప్రవేశించి రెండు నెలలు కావస్తున్నది. ఎంతటి కొత్తవాళ్ళయినా మా గ్రూప్ తో ఇట్టే స్నేహితులైపోతారు. దానికి కారణం అంతర్జాతీయ రాజకీయాల్నంది అరుగుమీద అక్కరలేని గొడవలవరకూ మాకు కావాలి కనక. కొత్త స్నేహితుల్ని ఆహ్వానించటానికైనా, ఏడిపించటానికైనా మాతో సమానమైనవాళ్లు లేరనే ధృఢమైన నమ్మకం మాకుంది. ఎప్పుడూ అతనింట్లో ఆడవాళ్ళ సందడి కనిపించలేదు. అతనికింకా పెళ్ళి కానట్లు అనధికారవర్గవార్త. మా లెక్క లేకుండా ఎదురింట్లో వుండికూడా తప్పించుకు తిరగటం మాకేమీ బాగా తోచలేదు. ఆ సందర్భంలోనే మా ఆవిడ కూడ అంటుంది, 'బ్రహ్మచారులమీద మన సభలో ఏవిధమైన నిషేధమూ ప్రకటించలేదే' అని. రెండు మూడు పర్యాయాలు 'టీ'కి కూడా ఆహ్వానించాం. కాని అతను తప్పించుకున్నాడు. మా శాస్త్రి అతన్ని గూర్చి 'రిక్షా' వాని దగ్గరనుంచి సమాచారం సేకరించాడు. అతను బ్యాంక్ లో పనిచేస్తున్నాడట. అతని పేరుకూడా తెలిసింది. మా ఆవిడకూడ 'షెర్ లాక్ హోమ్స్, పీటర్ విమ్స్, ఫాదర్ జాన్, సెక్సుటన్ బ్లెక్' బాగా చదివింది. ఏ విషయమొచ్చినా 'డిటెక్టివ్ ప్రశ్నలు' ప్రారంభం.

మా శాస్త్రి "ఇతరుల విషయాల్లో కలుగజేసికొని వాళ్ళ గొడవలు త్రవ్వి తెలిసికొనటం" ఎందుకంటాడు? 'నీకేం తెలుసులేరా' అంటుంది మా ఆవిడ. శాస్త్రి అందుకు ఒప్పుకోడు. వాదన ప్రారంభం. నిరాశూటంగా సాగుతుంది. 'సీరియస్' గా వాదన వెడుతూందని తోచటం

తోనే ఎవరో ఒకరు అప్రయత్నంగా ఒక హాస్యపుముక్క విసరటంతో ఆఖరు.

నేను ఆ ఎదురింటి ఆయన్ని గూర్చి చాలా రోజుల వరకూ మరచిపోయాను. మా శాస్త్రి, ఆవిడగారు కూడ ఇంకా అతనిపై పరిశోధనలు జరుపుతున్నారని తెలిసింది. ఎక్కడికో పనివుండి వెళ్ళి, తిరిగి సాయంకాలానికి వచ్చేటప్పటికి ప్రారంభించింది శ్రీమతి—

'మీరు ఎందు కతన్ని ముఖాముఖి ప్రశ్నించకూడదు,'

'ఎవరిని ప్రశ్నించటం?' నాకు తెలియనట్టే అడిగాను.

'ఎదురింటిలోవుండే ఆయన్ని,' అంది. శాస్త్రి మాత్రం వింటూ కూర్చున్నాడు.

'అతని గొడవ మీకెందుకు. అతనిమానాస అతన్ని బ్రతకనివ్వక.'

'మన ఎదురింటివాడైయుండి అతనెవరో తెలిసికో కుండా వుండటం, ఏమంత మంచిది. అతను బహుశః ఆ కుంటికాలువల్ల మన ఇంటికి రావటానికి సిగ్గుపడవచ్చు. మనిషికూడా ఎప్పుడూ ఏదో చెయ్యిజారవిడుచుకున్నట్టు, దేనికోసమో తిరిగి వెదుకుతున్నట్టు నిరాశగా వుంటాడు, చూశావుగా' అన్నాడు శాస్త్రి, నాకుకూడ తిరిగి ఆ విషయంలో ఉత్సాహం కలిగించాలని. కాకపోతే నాకు మాత్రం అతన్ని గూర్చి తెలిసికోవాలని లేదూ!

ఒక సాయంత్రం నేను ఎక్కడినుండో ఇంటికి తిరిగి వస్తున్నాను. ఆ సమయానికే అతను ఆఫీసునుండి తిరిగి వస్తున్నాడు. 'నమస్కారం!' అన్నాను. ఏ విధమైన మార్పు ఆ మనిషిలో లేదు నాకు తిరిగి నమస్కారం పెట్టనప్పుడు.

'మీకు ఇల్లు సదుపాయంగానే వుందనుకుంటాను అన్నాను. అతను 'బాగానే వుంది,' అని ముక్తసరిగా జవాబిచ్చాడు. కాని అక్కడితో సంభాషణ ఆఖరయిపోతు

నిర్వాణ్యుని జీవితం

జని తోచి, ఎదురు నిలచి “మీరు తప్పక ఈవేళ మా యింట్లో ‘టీ’ తాగాలి,” అని కోరుకున్నాను.

“ఎప్పుడో ఒకప్పుడు తప్పక వస్తాను. నేను ఇంతకు ముందే వచ్చివుండేవాణ్ణి, కాని!” అని అనుమానంగా ఒక నవ్వుతో అనేకాడు. అంతే.

మరునాటినుండి అతను మా పేకాటలోనూ, మా వాదనలలోనూ చాలా మునుగుగా పాల్గొనేవాడు. కాని అతని కాలు విరగటం గురించే మాకు చాలా విచారంగా వుండేది. ‘కాలు ఎందుకు విరిగింది’ అని మా ఆవిడ అతన్ని సమయం చూసుకొని ప్రశ్నిద్దామనుకొనేది, కాని అడగబోయేసరికి ధైర్యం చాలేదికాదు. నేనుకూడ అడగలేక పోయాను ధైర్యంచేసి.

అతను మాకు పాతబడిపోయాడు. ఒకరోజు సాయం కాలం వచ్చి, ప్రవేశిస్తూనే ‘మీ అందరి దగ్గరా నెలపు తీసుకోటానికి వచ్చాను’ అన్నాడు.

‘నిజంగానా?’ అని మేమంతా ఆశ్చర్యపోయాం.

‘నాకు బదిలీ అయింది. రేపు ప్రార్థున్న రైలుకే వెళ్ళిపోతున్నాను’ అన్నాడు.

“ఆ, నువ్వు వెళ్ళటం మా కిష్టంలేదు. ట్రాన్స్ఫర్ కేస్సిల్ చేయించేయ్, నెలపు పెట్టేయ్” అన్నాను.

అట్లా కుదరదన్నాడు. ఒక్క నిమిషం కూడ ఆలస్యం చేయటానికి వీలేదన్నాడు. అయితే కాస్త ‘టీ’ తాగి పోదురుగాని అని కూర్చోపెట్టా. ‘టీ’ త్రాగి. “ఇదే నేను మొదటిసారి ఈ ప్రదేశంలో మీ ‘టీ’ రుచి చూచాను. ఇదే ఆఖరిసారి కూడాను. మీరంత బాగా ‘టీ’ తయారుచేశారు. ఎవళ్ళయినా మంచి ‘టీ’ త్రాగ దల్చుకునేముందు మీ దగ్గర ‘టీ’ రుచి చూడాల్సి వుంటుంది” అన్నాడు.

“అంత గొప్పగా పొగడకండి” అంది మా ఆవిడ. తరువాత కాస్తేపు అతను వెళ్ళబోయే వూరు, అతను అక్కడ చేయవలసిన పనులు, మాతో అతని స్నేహం కలిగించిన ఆనందం, గూర్చి మాట్లాడి వెళ్ళిపోతూ, ‘మీ యింట్లో ఓ పది నిమిషాలు మాట్లాడుకుందాం వస్తారా?’

అని నన్ను అడిగాడు. అతను అవ్వనిచటంలేదు నన్ను ఆశ్చర్యపరచినా, అతన్ని ఆనుసరించాను.

గది బయట చెండు టెర్రిబుల పేశాడు. ఇద్దరం కూర్చున్నాం. అవతలిగదిలో పనిచనిషి సామాను స్వల్పతూంది. కాస్తేపు నిశ్శబ్దం ప్రవహించింది. ఆ నిశ్శబ్దంలో అతను చాలా విచిత్రంగా చూశాడు. ఆ చూపులో చాలా లోతైన, అవ్యక్తమైన కష్టగాఢాలు అనిగిస్తున్నట్లు తోచింది.

“నేను ఎట్లా కాల విరగగొట్టుకున్నానో అని మీరంతా చాలా కుతూహల పడుతున్నారు కదూ” అన్నాడు. ఆ ప్రశ్న అతనినుండేనా అని అనుమానంగా చూశాను. మాకు కలిగిన అనుమానమే అతనికి అవగతమైనట్లు తోచింది. నే నెప్పుడూ ఆ ప్రమాదాన్నిగూర్చి ఆలోచించవలెనా లేదని అందామనుకున్నా కాని నాకు ఒక్క వాక్యం మాట్లాడటానికి కూడ టైమివ్వకుండానే ప్రారంభించాడు తిరిగి.

“నేనీ విషయం ఇంతకు ముందెప్పుడూ ఎవరితోనూ చెప్పలేదు. మీరు ప్రాణసమానమైన స్నేహితులని చెబుతున్నాను.” అని నానుంచి సమాధానంకోసం చూస్తున్నట్లు చూశాడు. ఉపోద్ఘాతం ఉత్సాహం కలిగించటంతో తలవూపాను. అతను చెప్పటం మొదలుపెట్టాడు.

“ఇదంతా ఆరు సంవత్సరాల క్రితం జరిగింది. అప్పుడు నేను కాకినాడలో వుంటూండేవాణ్ణి. ప్రార్థున్న బ్యాంకుకు పోయి, సాయంకాలం తిరిగి వస్తూండేవాణ్ణి. నేనుండే వీధి చివరన ఒక పెద్ద మేడవుంది, ఒక స్టీవరుగారిది. అతన్ని గూర్చి చెప్పవలసిన అవసరం ఏమంటే వారమ్మాయి ఒకతై కాలేజీలో చదువుతుండేది. ప్రతిరోజూ ప్రార్థున్న నేను బ్యాంకుకు పోయేదారి అదే కనుక, సరిగ్గా ఆ మేడదగ్గరకు వచ్చే సమయానికే ఆ అమ్మాయికూడా బయటకు వచ్చి కారులో కాలేజీకి వెళ్ళేది. ఇదంతా మొదట్లో ‘అప్రయత్నంగా’ జరుగుతూందనుకునేవాడిని. కాని ప్రతి రోజూ అదే విధానం అవటంవల్ల ఇది ప్రయత్నపూర్వకంగా జరిగే పని అని తోచింది. అమె పెద్ద అందమైనదేంకాదు. ఏదో సాధారణమైన అందమైనా, ఆ కళ్లు, అంత అందమైన కళ్లు నా జీవితంలో అంతవరకూ ఎక్కడా చూడలేదు.

నిర్భాగ్యుని జీవితం

ఆ అమ్మాయి నావైపుకూడా ఎప్పుడూ చూడలేదు. కాని నన్ను గురించిన వివరాలు తెలిసికొంటున్నదని మాత్రం గ్రహించాను. ఒకరోజున బ్యాంకుకు ఆలస్యంగా బయలుదేరాలనుకునే బయలుదేరాను. విచిత్రమేమిటంటే బయలుదేరకలసిన కారు యింటిముందే వుంది. ఆ యింటి దగ్గరకు వచ్చేసరికి, కాలేజీకి 'టైము' దాటిపోయినా కాంపౌండులో పచారుచేస్తూ ఆ అమ్మాయి పువ్వులు కోస్తూంది. అని వట్టి నటనగానే అనిపించింది నాకు. నేను పోతూండడంచూసి చరచర కారులోనికి వెళ్ళి కూర్చుంది. ఈ విధంగా ఈ ఆటతో ఏడాది గడిచింది. నాకు ఎందుకో విసుగైనపించలేదు. పైగా నా ఆలోచనా శక్తికి, నా మనస్థితికి కొన్ని హద్దుల నేర్పరచింది. ఒక్కొక్కసారి కాలిగా కూర్చుని ఆలోచిస్తున్నప్పుడు నా గురించి ఆమెకంటే శ్రద్ధ ఎందుకనిపించేది. ఆ అనుమానం నా మెదడును మెలికలు త్రిప్పివేసేది. ఆమె ధనవంతురాలు. ఆ గర్వం, పెంకెతనం, ఆ ధనంతోనే వస్తవి. కాని పెంకె మనుష్యులకు కూడా హృదయాలు వుంటాయి. ఆమె హోదాకు సరిపోక పోవచ్చు—కాని నాకున్న గౌరవంకూడ చాలా గొప్పది, అనే ఆలోచనలు వచ్చేవి. ఎన్నో రాత్రులు నిద్ర లేకుండా ఈ విషయమై నాలో నేనే తర్జన భర్జనలు జరిపేవాణ్ణి. కాని ఈ విషయంలో నేనేమీ అనుకున్నంత క్రియారూపంలో చేయలేదు. మా నాన్న అమ్మా కూడా ఏనాడో చనిపోయారు. మా అన్నగారు ఎక్కడో పొట్నాలో వున్నాడు. అతనుకూడా నా అభిప్రాయానికి అడ్డుపెట్టాడు. ఈ విషయాలన్నీ ఆలోచించి స్టీడరుగారి ముందు పెడదామని నిశ్చయించుకున్నా. నాకు నమ్మకం లేని పనులు నే నెప్పుడూ చేయలేదు. ఆ అమ్మాయికికూడా నా విషయంలో తన పాత్ర సవ్యంగా నిర్వహిస్తుందనే నమ్మకంకూడా వుంది.

ఒక ఆదివారం ఆయనకు తీరికగా వున్నప్పుడు ప్రొద్దున్నే వెళ్ళాను. స్టీడరుగారితో నా మొదటి పరిచయం ఏమంత నాకు నచ్చలేదు. తన కూతురు మాదిరిగనే ఆయనకు కూడ పెంకెతనం ఉన్నట్టు గ్రహించాను. ఆయనతో మాట్లాడటానికి నాకు భయం వేసింది. వణుకుకూడా, సామాన్య

విషయంకన్న ఎక్కువగా ఏదో ఎవరూ ఇంతవరకూ అట్లాంటి విషయంలో కలమాచ్చని విషయం మాట్లాడబోతున్నానని భయం. కాని క్షైర్యం కూడవీరికొని ఏవేవో చిన్నచిన్నగా కొంతవరకు చెప్పి ఆశతో “ఈ విషయంలో మీ అమ్మాయికికూడ అంగీకారమే అనుకుంటా” అన్నాను—“నిజంగానా! నా కూతురు మిచ్చక్కో ఎరుగునా? పరిచయం వుందా?” అని ఏకా తన కూతురు చెయ్యకూడని పని చేసినట్టు ఆశ్చర్యంగా ప్రశ్నించాడు.

“నాతో పరిచయం లేదు. కాని నన్ను చాలాసార్లు చూచింది. ఆ పరిచయం” అన్నాను. ఆయన కూతుర్ని పిలిచాడు. ఆ అమ్మాయి నన్ను ప్రవేశిస్తూనే చూచి ప్రక్కగా ముఖం పెట్టుకొంది. ఆమె కళ్ళలోనూ, బుగ్గల మీదా “అరె! చూశానే” అనే బెదురు ఛాయలు ఇంకా కనబడుతూనే వున్నాయి.

“ఈ అబ్బాయి తన్ను వివాహం చేసికోవలసినదిగా నిన్ను కోరుతున్నాడు. ఈ అబ్బాయిని చాలాసార్లు చూశావటగా, ఆ పరిచయం వుండంటున్నాడు. నా

ఉద్దేశమేమిటంటే ఇది సరియైన విధానమేకాదు. నీ వుద్దేశం ఏమిటో చెబితే సమాధానించి పంపిస్తా” నన్నాడు స్టీడరు గారు. కాస్తేపు మానం వహించి ‘ఏం చేస్తున్నారని’ ప్రశ్నించింది తండ్రిని. ఆ ప్రశ్నతో నేను తిరిగి వెనుకకు తేబడ్డాను. ఇదే ప్రథమంగా నన్ను గురించి తెలిసికోవటం అని ఆ అమ్మాయి, అనుకోవటం లేదు అంతవరకూ.

“అతనికి బ్యాంకులో పని. నెలకి 150 జీతం” అన్నారు స్టీడరుగారు. ఆమె ముఖచ్ఛాయ మారింది. నాకు అనుకూలంగానే చెబుతుందా అనే సందిగ్ధ పరిస్థితిలో పడ్డాను.

“మన హోదాకు తక్కువ కాదా!” కఠినంగా అనేసింది.

“అదంతా నువ్వే నిర్ణయించుకోవాలి, నీకే వదిలాను” అన్నారు స్టీడరుగారు.

“ప్రేమత జీతం చూడకూడదు మీరు. ఒక ఏడాది గడిస్తే మంచి పదవి వస్తుంది” అని కూడ చాలా వెట్టిగా, తెలివి తక్కువగా కూడా చెప్పాను. నాకు ఆమెపైగల గౌరవ ప్రేమ భావాన్ని తెలియజేశాను. నా ధనంగూర్చి నా ఉద్యోగం గూర్చి ఆలోచించవద్దని కోరుకున్నాను. పోనీ తండ్రి మీసంగా చూస్తే కూతురుకూడా అట్లా ప్రవర్తించాలా! ఖచ్చితంగా “నేను అతన్ని పెళ్ళాడను” అనేసి వెళ్లిపోయింది.

చుట్టూ అందరూ ఎగతాళిచేస్తున్నారనిపించింది. సిగ్గు, కోపం కరీరాన్ని ఆవహించింది. అణువణువు, ప్రత్యణువు ఉడుకులెత్తుతున్నట్లు, ఏదో బాధ, ఏడుపు కూడ ధ్వని చేస్తూ వస్తున్నట్లు, వాతావరణం నలుమూలలనుండి తిరస్కారం విరుచుకుపడుతుంది. స్టీడరుగారికి తృమార్పణ చెప్పకొని ఒక్క నిమిషం ఆలస్యం చేయకుండా బయట పడ్డాను. ఆమె దైనందిన ప్రవర్తనను ఆపార్థం చేసి కొన్నాను. కాని ఆపార్థం చేసికొన్నట్లు ఋజువైనా ఇంకా అట్లా అనిపించటం లేదు”...తల వాలుకున్నాడు.

అతను చెప్పటం ఆపివేశాడు. వీధిలో సాయంకాలపు రెండవ మాత్రం పడుతుంది. అదికూడా చూస్తున్నేకొలది

షీజించిపోతూన్నది. అతని కథ నన్ను ఎక్కడో ముంచింది. కాని ఈ కాలం విరగటానికి ఈ కథకూ గల సంబంధం నాకు తెలియలేదు. తిరిగి అతనితో ఎట్లా సంభాషణకు ప్రకటించాలో నాకు తెలియలేదు. కాని అతని ‘moods’ లో నుండి బయటకు వచ్చి తిరిగి ప్రారంభించాడు. “కొన్నాళ్లకు కాని ఆ బాధ నిమగ్నమవుతుంది. నా కోపం చాలవరకూ చల్లారిపోయింది. ఆ ఆదివారపు ప్రొద్దున్న నిండు వెలుగులో జరిగిన ఘోరావమానం కొన్ని సమయాల్లో ఆవహించి బాధిస్తూంటుంది. మరి మూడు నెలలలో ఆమెకు ఒక ధనవంతునితో పెళ్లి అయింది. అత్తవారింటికి వెళ్లిపోయింది. నాకు చాలా తృప్తిగా వుండేది. ప్రపంచంలో నాలో నేను ఎంతో ఆనందం అనుభవించాను. మూడేళ్లు గడిచిపోయాయి. ఈలోపుగా చాలాసార్లు పుట్టింటికి వచ్చి వెళ్లింది. కాని నేనెప్పుడూ చూడలేదు. ఆమెకు కొడుకు పుట్టాడన్న వార్తకూడ విన్నాను. కాని నాకేమీ అనిపించలేదు. ఆమె నా జీవితంలో ఒక స్థిరమైన గుర్తుగా, నా ఉత్సాహకరమైన సమయాల్లో ఏదో బాధ కలిగిస్తూంటుంది. నేను నేనుగా ఆరోజు ప్రొద్దున్న ఆమె ముందు నా మంచంమీద ఛాయ కనిపించింది.”

చీకటి పేరుకుంటున్నది. ఆ అవస్థలో అతని ముఖ భావాలు మందంగా కనబడుతున్నవి. అతని ముఖంలోనికి చూచాను. అతను కిటికీగుండా రోడ్డుపై పోయే జనంవైపు చూస్తున్నట్లుంది. చాలా విచారకరంగా వుందికూడా. కాని అతనికి రోడ్డుపైన జనం కనిపించటం లేదు. అక్కడ ఎవరూ లేనట్టేవుంది. తన బుజ్జిలోనే ఆ అమ్మాయి పిల్లాణ్ణెత్తుకొని ఆనందంగా కిలకిల లాడు తున్నట్లు. తిరిగి ఊహలనుండి, అలోచనలనుండి బయట పడి ప్రారంభించాడు—“సాయంకాలం మామూలాగా ఆసీనునుండి తిరిగివస్తున్నాను. మా వీధివైపు మలుపు తిరిగాను. ఆమె తన మేడముందు గేటువద్ద నిలబడివుంది. ఆమె కొడుకు, రెండేళ్లవాడు చిన్న బంతితో ఆడు తున్నాడు. ఆమె సరదాగా ఆ ఆట చూస్తున్నది. కొంచెం దూరంగానే ఆమెను చూశాను. ఆగిపోయాను.

నిర్భాగ్యుని జీవితం

ఆమె ఎదుటినుండే ఇంటికి పోబుద్ధికాలేదు. మరో మార్గం గుండా ఇంటికి పోదామనుకుంటూనే సమీపించాను. వెనుకనుండి ఒక కారు హారన్ వినపడ్డది. ఆ సమయానికి కుర్రవాడి బంతి రోడ్డుకు మధ్యగా వెళ్లింది. కుర్రవాడు

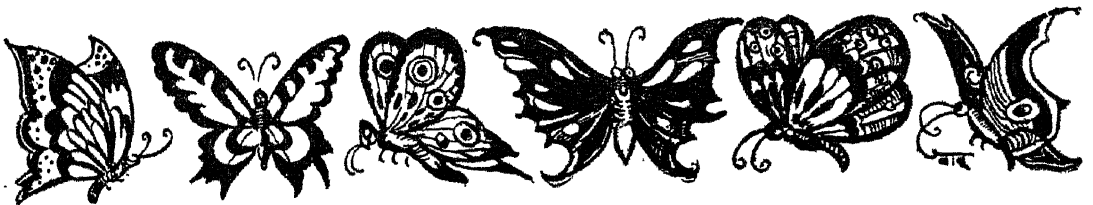
వెనుకనే పరుగెత్తాడు. ప్రక్కగావున్న నేనుమాడ సరిగా చూడలేదు. దూరానవుండి ఆమె పెద్ద భయంతో కేక పెట్టింది. కాని నా చేతిలో కుర్రవాడు కొద్ది దెబ్బలతో బ్రతికాడు. నా కుడికాలు కారు చక్రం పూపుతో విరిగిపోయింది. నన్ను హాస్పిటల్ లో తీర్చించారు.

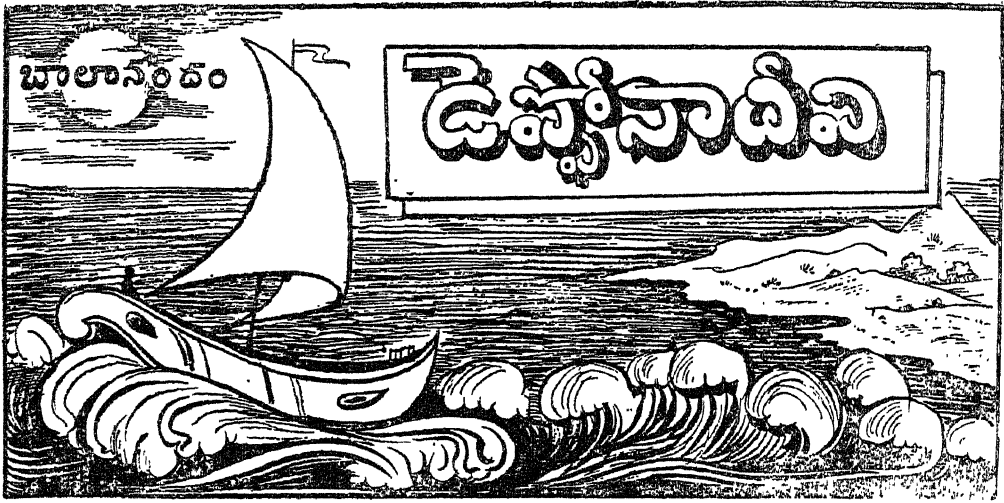
ఒక వారం తర్వాత ఒకసారి నిద్రనుండి లేచేసరికి ఆమె పిల్లవాడి నెత్తుకుని భర్తతో నా మంచం ప్రక్కన నిలబడి వుంది. ఆమె నిండుకన్నీళ్లతో నావైపు చూచింది.

పెదవులు వణికాయి, గొంతులో ఏవో చెప్పాలనే ఆకు రత. కాని మాటలు పైకి రాలేదు. ఆమె తన బాధను వ్యక్తపరచలేకపోయింది. కన్నీళ్ళే రాల్చింది. ఆమె కళ్ళల్లోకి ఒక నిమిషం ఆనందంగా చూశాను. అప్పుడు తృప్తిగా వుంది. ఆమె భర్తకూడా నా పక్కగా కూర్చుండి తల నిమిరాడు. ఆ విధంగా కుంటితనం,”

ఇక చెప్పలేకపోయానాడు. స్వరంకూడ గద్దవంగా మారినది. కాని అతడు నవ్వుతూ అన్నాడు “అదే ఆమె నన్ను గూర్చి ఆలోచిస్తే”. కాని ఆ నవ్వు నన్నెందుకో బాధ పెట్టింది. బయట చీకటి దట్టంగా కేరుకుంటున్నది. అతని ముఖభావాలు చదువుదామని ప్రయత్నించా. కాని చీకటి. అతనికి ఏదోవిధంగా సమాధానం చెప్పాలని వుంది. “ఆ కుర్రాణ్ణి నేను రక్షించడం ఆమెమీద ప్రేమ వల్లకాదు, అసహ్యంవల్ల. ఆ ఉదయంనుండే ఆమె నాకు అసహ్యం వేసింది. ‘నే నతనిని పెళ్ళాడను’—జీతం గూర్చిన విషయాలపైన ప్రేమ. ఆమెచేత తన తప్పును గుర్తింపజేయాలని ఆలోచించాను. కారు ప్రమాదం మంచి అవకాశం చూపింది. ఆ రోజున, నా మంచందగ్గర హాస్పిటల్లో నిలబడి కన్నీరు కార్చినప్పుడే, తన గర్వం, తన అహంకారం తగ్గింపబడినట్లు గుర్తించాను. ఆనంద పడ్డాను. నా కాలు పోవటం నాకు ఈవత్తు బాధకూడ కలిగించటం లేదు. నాకు ఈ జీవితంలో ఇక కోరవలసిందేమీలేదు— అంతే.” ఆ గొంతులో జీర పలుకుతూనే వుంది—

“నాకు ఉపశమనంగానే వున్నది. నా బాధ చల్లారింది!” అని అతను చెప్పేవరకూ అక్కడనుండి నేను కదలలేదు. బయట చీకటి చలిగాలిలోనికి వచ్చాను. మహాకవి ‘కోలరిడ్జి’, నిద్రపోయేవరకూ జ్ఞాపకం వస్తూనే వున్నాడు.

కిరణ్ - సాహస కృత్యాలు

* వి. కృష్ణమూర్తి *

[జరిగిన కథ:—కిరణ్ అనే ఆతను నానా కష్టాలు పడి తన డబ్బుతో నిండి ఉన్న ఒక లైఫ్ బోట్ (Life Boat) తో సహా, ఒక దీవి చేరుకుంటాడు. అక్కడ ఉన్న వాళ్లల్లా ఇద్దరు ముగ్గురు తనకు తెలిసినవాళ్లే! ఆ దీవికి తను ఎక్కివచ్చిన చేప నిజం చేప కాదనీ, చెక్కతో చెయ్యబడ్డదనీ, ఎవ్వరైనా మునిగిపోతూ ఉంటే ఆ దీవివాళ్లు ఆ చెక్కచేపను పంపి వాళ్లను రక్షిస్తారనీ, వాళ్లు ఏమైనా డబ్బు ఇస్తే ఆ దీవివాళ్లు వాళ్లిష్టము వచ్చిన చోటికి ఆ చేపవీర తీసుకు వెళ్తారనీ, కిరణ్ తన స్నేహితులవల్ల తెలుసుకుంటాడు.

కిరణ్ వాళ్లకి బాగా డబ్బిచ్చి, తనను తన స్నేహితులను ఇండియాకి తీసుకువెళ్ల మంటాడు. తన డబ్బుతో నిండిన పడవను కూడా ఆ చేపవీర పెట్టుకుంటాడు. త్రోవలో ఆ పడవను నడిపే వాళ్లిద్దరు వాళ్లను చంపి డబ్బు తీసుకుందామనుకుంటారు. కాని కిరణ్ ఆతని స్నేహితులూ, వాళ్లని చంపడానికి ఇష్టంలేని ఒకడి సహాయమువల్ల రక్షింపబడ్డారు.

అప్పుడు వింటర్, నెల్సన్ కీ, కిరణ్ కీ తను అసలు ఆ దీవి ఎలా జేరుకున్నాడో చెబుతాడు. తరువాత నెల్సన్ తనుకూడా ఆ దీవి ఏలా చేరుకున్నాడో చెప్పమంటాడు.

అప్పుడు నెల్సన్ తన కథ చెప్ప మొదలు పెడతాడు. ఇక చదవండి.]

నెల్సన్ కథ

“నా కథ చెప్పాలంటే చాల పెద్దది. ఐనా చాలా క్లుప్తంగానే చెప్పేస్తాను. నేను మా దేశం—ఇంగ్లండు—వదలి సుమారు 2 సంవత్సరాలాతున్నాయ్. నాకు దేవునిపైన భక్తి,

విశ్వాసం చాలా వుండేది—ఇది మీకే తెలుసు.

నేను బయల్దేరే ముందు ఒక వారానికి మునుపు “కొలంబస్” కథ చదివాను. ఆ కథ చదివి నవ్వుతీనుంచీ నేనుకూడా ఒక దీవిని కనిపెట్టాలనుకొన్నాను కొలంబస్ లాగ. నాలుగు రోజు

లయ్యాక ఒక రాత్రి కలలో దేవుడు కనబడి యిల్లా అన్నాడు :

“నెల్సన్! అమెరికాకీ, ఆఫ్రికాకీ మధ్యలో ఒక దీవి వుంది. అది యింకా యెవ్వరూ కని పెట్టలేదు. నీవు వెంటనే బయలుదేరి ఆ దీవిని చేరు. దానికి “డెప్పోనా” అని పేరు పెట్టు.” నాకు మెలకువ వచ్చింది. నాకీవిధంగా రెండు మార్లు అనుభవం అయింది. కాబట్టి ఆ దీవిని కనిపెట్టాలని నిశ్చయించుకొన్నాను.

ఉదయం లేస్తూనే దేవునికి మ్రొక్కాను. తర్వాత నా స్నేహితులకి చెప్పి వాళ్లనికూడా రమ్మన్నాను నాతో.

“ఏదో దీవిని కనిపెట్టాడట! మనం సాయం చేయాలట! బాగుంది. పిల్లా గిల్లా, భార్యా గీర్యా వుంటే వాళ్లని వదిలేసి ఏడితో పోవా లట! మేం రాం. ఆ దీవి నీవే కనిపెట్టుకో పో!” అన్నారు వాళ్లు.

నాకు నిరుత్సాహం వేసింది. అయినా ఆశ వదలలేదు! పట్టు విడువలేదు. “నాతోబాటు వచ్చారంటే మీకు ఎంత డబ్బయినా ఇస్తాను. వస్తారా?” అన్నాను. డబ్బు పిచ్చిలేని వాళ్లుంటారా? “సరే, వస్తా” మన్నారు.

ఒక చిన్న ఓడ సిద్ధం చేశాం. అందులో ఏమైనా చిల్లులు ఉన్నాయా? అని చూచాము. ఏమీ లేవు. సరే, ఒకనాడు మా ప్రయాణం నిశ్చయించాము. కావలసిన ఆహారమూ, పండ్లూ, నీళ్లూ అంతా ఒక సంవత్సరానికి సరి పోయేలాగు తీసికొని బయలుదేరాం. ఆ ఓడలో జాకవిల్స్ అనే స్నేహితుడుకూడా వచ్చాడు.

ఆంధ్రమహిళ

చాలా పొడుకైన మనిషి. వానికున్న బలం ఎవ్వరికీ లేదు. ఆ “డెప్పోనా” అనే దీవి యెక్కడుంటుందో సుమారుగా వూహించి— మాకు సులభంగా వుండటానికి—ఒక ఛార్ట్ తయారుచేశాం. ఆ ఛార్ట్ను జాకవిల్స్ తీసి కొని జాగ్రత్తగా వుంచాడు. మా ఓడని దక్షిణంగా ప్రయాణం చేయిస్తున్నాం. చాలా రోజులు గడిచాయ్. ఎక్కడా నేల కనబడలేదు. కనబడే సూచనలూ లేవు. క్రమంగా ఓడలో అందరికీ వుత్సాహం తగ్గుతూంది. జాకవిల్స్ కూడా క్రమంగా నిరుత్సాహపడ్డాడు. నేల కనబడుతుందని చెప్పి వాళ్లకి వుత్సాహం కల్గజేసాను. ఓక రోజు గడిచింది. రెండు రోజు లయ్యాయ్. అంతా నీటిమయంగానే వుండిగాని నేల కనబడలేదు.

అర్ధరాత్రి సమయం. నా పడక గదిలో నిద్ర పోతున్నాను. పాదాల చప్పుడు వినిపించింది. కండ్లు తెరిచాను. అమ్మయ్యో !!! నా చుట్టూరా

ఎంతోమంది—నన్ను చంపేవారిలాగ—ని చొని వున్నారు. నాకేమీ తోచలేదు. లేచి కూర్చున్నాను—నిద్రమత్తులో.

“దీవి కనిపెట్టానని చెప్పి మమ్మంతా మోసం చేసి తీసుకొచ్చావ్. పైగా రెండు రోజుల్లో నేల చూపిస్తా నన్నావ్. ఏదీ నేల? మర్యాదగా వెనక్కి తిరుగుదాం. లేదని అడ్డగించావా— ఇద్దో చూడు చుట్టూ! జాగ్రత్త!” అని ఒక కంఠం గంభీరంగా పలికింది. చిర పరిచయంచేత ఆ కంఠం జాకవిల్సింది అని తెలిసింది. అంతటి స్నేహితుడే ఇల్లా అంటున్నాడే! అనిపించింది. ఇల్లా అన్నాను:

“జాక! నీవంటి ప్రాణస్నేహితుడే ఇల్లాగ అంటుంటే, చాల దుఃఖంగా వుంది.”

“ప్రాణ మిత్రుడైతే మాత్రం! నమ్మించి ద్రోహం చేసేవాళ్లు ప్రాణ శత్రువులు కాని మిత్రులుకారు—”

“ఐతే నేను నమ్మికద్రోహం చేశానంటావా?”

“సందేహమేమి? తప్పక నేల వొస్తుంది.... వొస్తుంది అని ఏవో కబుర్లు చెప్పావ్. ఎక్కడా నేల? చూపించూ!”

“విల్స్! అవసరపడకు. ఏ నాడో దీవి చేర్తా మనే ఇంకా అంటాను. ఓర్పు ఉండాలి.”

“మళ్లా అదే అంటున్నావ్. పోనీ, రేపు సాయంత్రండాకా చూస్తాం. నేల కనబడిందా— సరి. లేదా నీ గతి రేపు రాత్రి యిల్లాగే ఖైతుంది.” నేను తల వూపాను. వాళ్లంతా వాళ్ల వాళ్ల చోట్లకు పోయారు. నాకు నిద్ర రాలేదు. “ఓ దేవా! ఆనాడు నీవు కనబడి పల్కి నవి నిజమైతే రేపు ఉదయంలోగా మేమూ దీవిని

చేరాలి” అని వేడాను. రెండు గంటలు కూడా కాలేదు. పక్షుల కూతలు వినవచ్చాయ్! అమ్మయ్య! దీవిని చేర్తాం! ప్రాణం దక్కు తుంది. అందర్లో వుత్సాహం కల్గింది. అప్పటికి ఇంకా చీకటిగానే వుంది.

బాగా తెల్లవారింది. అంతా ఓడ దిగాం. అదే “డెపోసీనా” అనుకొన్నాం. అక్కడ ఎవ్వరూ లేరు మేం తప్ప. చెట్లు దట్టంగా వున్నాయ్. కాని అక్కడేదో చెడ్డవాసన వేస్తుంది. ఆ వాయువువల్ల ఇద్దరు మరణించారు. ఇది నివాసయోగ్యం కాదు. ఇంగ్లాండుకి వెళ్లి పోదాం అన్నాడు జాకవిల్స్. కాని “యీ దీవినంతా చూచి ఒక ఛార్ట్ సరిగ్గా తయారు చేసి ఇంగ్లాండుకి తీసుకుపోదాం. తర్వాత ఔషధాలు తీసుకొని వద్దాం” అన్నాను. వాళ్లు విన లేదు. నేనూ నా పట్టు విడువలేదు. ఆఖరుకి నే నక్కడంతా చూచిగాని రానని చెప్పేశాను. “సరే, నువ్వెలాగేనా చాపు” అని వాళ్లు నన్ను ఆ దీవిలోనే వదిలేసి వెళ్లి పోయారు ఓడమీద. నే నొక్కడే ఆ దీవికంతా! దేవుణ్ణి యిరవై నాలుగు గంటలూ ధ్యానిస్తూండేవాణ్ణి నాకేమీ రోగాలు రాకుండా ఉండాలని. ఎల్లప్పుడూ దైవనామస్మరణవల్ల నా దేహాన్ని ఆ దీవిలోని చెడ్డ వాయువు సమీపించలేకపోయింది. ఆహారము—ఏదో రెండు ఆప్పిల్స్ ఇచ్చారు. అదే తిన్నా అంతే. ఆ నాడంతా పస్తున్నాను. ఆ నాడు రాత్రి నేనొక చెట్టుక్రింద ఇసుకలో పడుకున్నాను. రాత్రి కలలో దేవుడు కనబడ్డాడు—మీకు నమ్మకం లేక పోవచ్చును—“నెల్సన్!

నీ పట్టుదలకి మెచ్చాను. నీకు అవశ్యం కార్యసిద్ధి కలుగాక! కాని, నెల్సన్! ఒక మాట! నీ వనుకొన్నట్లు ఈ దీవి “డెప్పోనా” కాదు. ఇంకా కొంత దూరంలో వుంది. ఏదో ఒక చెట్టు పట్టని నావగా తయారు చేసికొని రేపు ప్రాద్దున్నే బయలుదేరు.” అన్నాడు. లేచి కూర్చున్నాను. ఇది నే ననుకొన్నట్లు “డెప్పోనా” కాదని దేముడన్నాడు. మరి “డెప్పోనా” ఎంత దూరమో! ఒక చెట్టు పట్టని చాలా కష్టంతో

తీశాను. ఒక చిన్న నావలా తయారుచేసి నీటిలో వేసి నేను కూచున్నాను—ఆ నావ వెళ్లుతూంది. మధ్యాహ్నం అయ్యేసరికి ఒక రేపు—అదే మన చెక్కచేప—ని చేరింది. అది దీవేనేమో అనే ఆదుర్దాతో దానిపైన యెక్కి కూర్చున్నాను. అది తిన్నగా మనం కలుసుకొన్న దీవిని చేరింది. అదేవాకవేళ “డెప్పోనా” ఏమో అనుకున్నాను. కాని అక్కడ యెవ్వరూ వుండరు కదా! ఈ దీవిలో ఎవరో వున్నారు. కాబట్టి ఇది “డెప్పోనా” కాదని నిశ్చయించాను. ఆ దీవివాళ్లు నన్నెంతో చాకిరీ చేయమనేవాళ్లు. ఇక “డెప్పోనా” వద్దురా దేముడా, ప్రాణాలు

దక్కితే చాలు అనుకొన్నాను. కొన్ని రోజులకే వింటకూడా వచ్చాడు. నా కథ ఇంతే ఇంతదాక. ఇకమీద ఎల్లాగో!

“ఈ పడవ యేమి ఇంకా నేలని సమీపించలేదే!” అని నెల్సన్ తన కథ ముగించాడు.

వాళ్ల పడవ సముద్రంలో పోతుంది. ఏ వేపు—ఏ దేశానికి—పోతుందో వాళ్లకి తెలియదు. ఎల్లాగ తెలియగలదు? ఏవో తమాషాలు చేసుకొంటూ పోతున్నారు. పడవలో ఎక్కేందుకు ముందు ఆ పడవవాళ్లు తెచ్చిన ఆహారం ఇంకా కాస్త మిగిలి వుంది. దానితోనే వాళ్లు ముగ్గురూ రెండురోజులు గడిపారు. ఇక రెండురోజులకి మాత్రమే వుంది ఆహారం. తర్వాత పస్తు పడాల్సిందే! ఏదో పొద్దుపోని మాటలు మాట్లాడుతూ పడవలో పోతున్నారు.

ముగ్గురూ ఒక్కసారి సంతోషంతో పొంగారు. దూరంలో ఒక పెద్ద భూమి కనబడింది. అదే ఇండియానేమో! ఇక భార్యా పిల్లలు తననిచూస్తూనే ఏం మాట్లాడుతారో! అని కిరణ్ అనుకొంటున్నాడు. ఆ దీవిని సమీపించింది వాళ్ల పడవ. ఎన్నిరోజులకి తిరిగి మాతృ భూమి చేరగల్గామని కిరణ్ వుప్పొంగాడు.

పడవ ఆ దీవి గట్టున ఆగింది. ముగ్గురూ ఆ పడవని లాగి దీవిలోచేర్చి తామూ దిగారు. ఆ దీవిలో ఎవ్వరూ లేరు....అది ఇండియాకాదు.... ఏదో అయోమయమైన దీవిగా కనబడింది....

ఆ దీవి ఇండియాకాదని తెలుస్తూనే నెల్సన్ ఇల్లా అన్నాడు. “కిరణ్! వింట!! బహుశా ఈ దీవే “డెప్పోనా” ఏమో!”

“ఇప్పుడే అలసి వచ్చాం. ఈరోజు విశ్రాంతి తీసుకొందాం” వింట్ అన్నాడు.

సరే అన్నారు కిరణ్, నెల్సన్లు.

ఆనాడు రాత్రి అది “డెస్పీనా” అని నెల్సన్కి తెలిసింది. ఆ సంగతి తన స్నేహితులకి చెప్పాడు.

మర్నాడు ప్రదయం లేచి వాళ్లు ఆ దీవి ఛార్ట్ని గీయాలనుకొన్నారు. కాని కలం-కాయితం ?

ఆ దీవిలోని ఒక చెట్టు పట్టపైన ఒక ఆకు రసంతో ఆ దీవి ఛార్ట్ గీచారు.

ఆ దీవి చాలా పెద్దది. ఆ దీవిలో ఎన్నో ఆప్పిల్ చెట్లు వున్నయ్. కిరణ్, వింట్, నెల్సన్లు

ఆప్పిల్ వండ్లను పొట్టనిండా తిన్నారు. చెట్లు అన్నీ ఎత్తైనవి. ఆ దీవి 22° దక్షిణ అక్షాంశ రేఖ (22°S); 41° ప. దీర్ఘాంశరేఖ (41°N) లలో వుంది.

వాళ్లు ఆ దీవినంతా చూచి “డెస్పీనా” అని పేరుపెట్టి మళ్లా ఆ పడవలోకి ఎక్కి నీళ్ల లోకి దిగారు. సముద్ర ప్రయాణం! ఈ సారి చాలా ఎక్కువగా ఆప్పిల్స్ తీసికొని పడవలో వేసికొని కావలసినపుడు తింటున్నారు. ఇల్లాగ 2 రోజులు గడిచాయ్.

మూడవరోజున వాళ్లొక ఓడని చూచారు. తెల్ల గుడ్డని గాలిలో జెండాలాగ ఎగరవేశారు— వింట్ చేసినలాగ. ఆ ఓడ వాళ్లు ఎల్లాగో ఓడ మీద వీళ్లని ఎక్కించుకొన్నారు. మళ్లా ఓడ!! ఆ ఓడ యిండియాకు పోతుందని తెలిపారు. కిరణ్కి సంతోషమైంది. నెల్సన్, వింట్లుకూడా కిరణ్ వెంట వెళ్లారు.

ఆ ఓడలోని వాళ్లంతా వీళ్ల అనుభవాలు విని ఆశ్చర్యపడ్డారు. కొన్నిరోజుల్లో ఓడ ఏడకని చేరింది. తన ప్రాణాలు కాపాడబడ్డందుకు కారణం ఈ రేవేనని కిరణ్ తన స్నేహితులకి చెప్పాడు.

మరికొన్ని దినాలలో ఆ ఓడ బొంబాయిని చేరింది. ఓడనించి కిరణ్ దిగాడు. అతనితో బాటు నెల్సన్, వింట్లుకూడా దిగారు. కిరణ్ తిన్నగా తన యింటికి తీసుకుపోయాడు తన స్నేహితులని.

కిరణ్ వచ్చాడని తెలిసి మాజ్ కిరణ్ ఇంటికి సంతోషంతో వచ్చాడు.

“ఏం కిరణ్! ప్రపంచ ప్రయాణం ఎల్లా గడిచింది?” అని అడిగాడు.

“ఓ, చాలా బాగా ఉండింది.” అని కిరణ్ తన కథనంతా చెప్పాడు.

“మరి విందు ఏర్పాటుచేయిరా!”

“ఓ, తప్పక.”

మరుసటిరోజే విందు! అందరూ పోవచ్చు నట!! వెళ్లండి అందరూ. వంచభక్త్య పర మాన్నాలు దొరకుతాయి. ఇదే తరుణం అందరూ—ఈ రేషన్ కాలంలో—ఈ విందు ఆర గించండి!

* సమాప్తం *

అందరానిది—అడగరానిది

శ్రీ పి. వి. నరసింహారావు

అమ్మకడుపున ముగ్గురూ
అందగాళ్లు కుమాళ్లు
'అందు అమ్మకు ఎవనిపై
ఆదరంబది ఎక్కువ?'
అన్నవిషయము తెలుసుకో
నందరానిది, అడగరానిది.

ఒకడు రాతిరి నిద్రపో
తున్న వేళనె మనసులో
“అమ్మకన్నిట సాయమే
నవునరంబ”ని తలచెనూ
తిరిగి నిద్దుర లేచువేళకు
అరిగె నెటకో వానియోచన.
ఒకడు అమ్మతోమాటగా

ఒప్పుమీరగ ఇట్టులనెనూ
“అమ్మనే నీకన్నిపనులూ
ఆచరింతును పుత్రుడనుగా.”
అన్నమాటలు పిదపమరచీ
ఆటలాడగ నరిగె నతడూ!
ఒకడు మాత్రము అమ్మకన్నిట
సకలసాయము చేసె నిజముగ.
మనసుచేతను మాటచేతను
పనులచేతను తనయులట్టుల
సేవచేసిరి అమ్మకందరు
చెప్పుమెవడో అధికుడందున?
అందు అమ్మకు 'ఎవనిపై
ఆదరంబది ఎక్కువ'న్నది
అడగరానిది అందరానిది:

★

కల్యాణి

* శ్రీమతి శశిరేఖ *

అప్పల నరసింహానికి కల్యాణి అంటే యిష్టం.
కల్యాణిలోనే వికృతమయ్యాడు అప్పల నరసింహం.
ఉదయాది అస్తమయ పర్యంతం రాత్రి రెండు ఝాముల
దాకా అతడు కల్యాణి ఆరాధనలోనే కాలం గడిపేవాడు.
అప్పల నరసింహం నోరువిప్పితే కల్యాణి వుట్టిపడేది.
అతడు దేవతార్చన చేసేవాడు.
ఆ దేవతార్చనకూడా కల్యాణి పరంగా చేసేవాడు.
కల్యాణిని వేరుచేసి అప్పల నరసింహం మరలేడు.
అప్పల నరసింహం కల్యాణికోసమే జీవిస్తూన్నాడు.
కల్యాణికూడా అప్పల నరసింహంతో వికృతమైపోయింది.
అప్పల నరసింహంలో వికృతమైన కల్యాణి రూపొంది
ప్రాథమిక, జానమైన యావద్భావనలోకాన్ని ఆకర్షించడం
మొదలెట్టింది.

అప్పల నరసింహం కల్యాణికి కల్గిన ఆకర్షణశక్తి చూసి
సంతోషంతో సగర్వంగా చిరునవ్వు నవ్వుతూండే
వాడు.
పరిచయస్తులేవరేనా వచ్చి మీ కల్యాణి యెంత బావుం
టుందండి అంటే పున్నమరేయి సముద్రపుటల్లా పొంగి
పోయేవాడు అప్పల నరసింహం.
అప్పల నరసింహానికి ఎన్నో రాజాస్థానాలనుంచీ, ధనిక
వర్గాలనుంచీ ఆహ్వానాలు వచ్చేయి.
అవన్నీ అప్పల నరసింహం కోసం కాదు.
కల్యాణికోసమే.
కల్యాణిని తన కూతురుకి నేర్పమని ఎంతమంది అడి
గినా, ఎంత డబ్బిస్తామన్నా కల్యాణినిమట్టుకు నేర్పేవాడు
కాదు.

★

వార్ధక్యాన్ని మృత్యువునీ వెనక్కి నెట్టగలమా!!

ప్రొఫెసర్ బహుమతి పొందిన ప్రొఫెసర్ ఓ. బి. లెవిషన్ స్కూయా, తను రచించిన “జీవకణం పౌరలు, వైద్య, జీవకాస్ట్రాలలో వాటి ప్రాముఖ్యత” అనే గ్రంథములో, వార్ధక్యాన్ని, మృత్యువునీ, వెనుకకు నెట్టటంమీద తాను ఇటీవల చేసిన పరిశోధనలను గూర్చి యీ క్రింది విధంగా వ్రాశారు:—

“మన కాన్త్రవేత్తలకు తెలిసినంత మట్టుకు చాలమంది శతవృద్ధులు శారీరకమైన వార్ధక్యంవల్ల చనిపోలేదు; కాని అకస్మాత్తుగా సంభవించిన వివిధ రోగాలవల్ల మరణించేరు. కాబట్టి వార్ధక్యంవల్ల సంభవించే మృత్యువును చాలకాలం వరకూ దూరం చేయవచ్చును.”

ప్రాణి ముసలివైపోకుండా చేయడానికి పద్ధతులేమిటి? మార్గాలేమిటి?

“వార్ధక్యాన్ని తొలగించడానికి ప్రయత్నించడమంటే నిత్యమూ శరీరక క్తి సృష్టిని వృద్ధిచెయ్యడమేనని నా వుద్దేశం. వృద్ధాప్యానికి గల ఒక కారణాన్ని జీవకణం పౌరలలో కలిగే మార్పుల్లో వెతికిచూడాలి. సజీవ పదార్థం పెరుగుదల గురించి అందులోంచి జీవకణాల ఉద్భవం గురించి నే కనిపెట్టిన సిద్ధాంతాన్నే ఆధారంగా పెట్టుకుని, ప్రాణి యొక్క కార్యకలాపం మాంసకృత్తులు చెదిరి వుండడం మీదనూ, అవి విద్యుద్భరిత మవడం మీదనూ, కాబట్టి శరీర క్తి సృష్టిమీదనూ ఆధారపడి వుంటుందని నూత్రీక రించేను. మాంసకృత్తు పరమాణు సముదాయం అధికంగా విద్యుద్భరితమైతే శరీర క్తి సృష్టి అధికమౌతుంది. తత్ఫలితంగా మానవుని శరీర పుష్టి అధికమౌతుంది.

“వృద్ధాప్యాన్ని తొలగించాలంటే మాంసకృత్తులు ముద్దకట్టకుండా అరికట్టాలి. ఎందువల్లనంటే అది శరీరక క్తి నిర్మాణ కార్యానికి అడ్డు తగులుతుంది. జీవకణం పౌరలు ముసలి తనంతో కృశించకుండా చూడాలి. త్వరగా వచ్చే వృద్ధాప్యాన్ని తొలగించడానికి సోడియమ్ బై కార్బోనేట్ పదార్థంతో మేము చేసిన పరిశోధనలు మంచి ఫలితాల నిచ్చాయి.

“ఈ పరిశోధనలన్నీ ఆస్పత్రులలో పరిక్షింపబడగా,

ప్రొఫెసర్ ఓ. బి. లెవిషన్ స్కూయా

సోడియమ్ బై కార్బోనేట్ స్నానాలు మాంసకృత్తులు విడి విడిగా సర్దుకోవడాన్ని అధికం చేస్తాయనీ, కృశించి పోతున్న జీవకణం పౌరలు పొంది, దశసరిగా తయారవడానికి తోడ్పడతాయనీ స్పష్టమైంది. జీవకణాలు పునర్జీవింపబడ్డ శరీరక క్తి పెంపొందుతుంది. కండరాల అలసట తగ్గిపోతుంది; లైంగిక మాంస గ్రంథుల క్తి అధికమౌతుంది. క్రొవ్వు తగ్గిపోతుంది; మనిషి ఆరోగ్యం బాగా అభివృద్ధి అవుతుంది.

“నిజమే, ఇది సర్వరోగ నివారిణి కాదు. ప్రాణి పెరుగుదలలో సంభవించే గుణాత్మకమైన మార్పులనుండి పరిశోధకుడు తన పరిశోధనను ముందుకు సాగించాలి. ప్రాణి అభివృద్ధికి అనుకూల పరిస్థితులను సృష్టించడమంటే జీవకణాలనూ ధాతువులనూ పునరుద్ధరించడానికి మార్గం కనిపెట్టడ మన్నమాట. త్వరగా శరీర క్తి సృష్టి జరు

(తరువాయి 48వ పేజీలో)

ధర్మన్నతాత

* శ్రీ భమిడిపాటి అనంత శ్రీకృష్ణమూర్తి *

ధర్మన్నతాత ధర్మరాజు. ముడుతలు పడ్డ ముసలి. గాలికి కొట్టుకుపోయే నాల్గు పరవల పిలక—ఎండుగడ్డిలా పండి పోయిన గడ్డం—ప్రకాంత వికాల వదనం. చిరునవ్వులు చెరిగే పెదవులు—ఆ పూళ్ళో అందర్నీ ఆనందింప జేస్తాయి. న్యాయదేవత తాండవిస్తూ వుంటుంది ఆ హృదయ ష్ట్రేతంలో—అనంత అనురాగ ఆరాధనా జ్యోతి వెలుగుతూ వుంటుంది ఆలోచనల్లో—ముద్దులు మూటకట్టే మాటలు—కరుణారస పూరిత వచనాలు—ఉపదేశ—ఉపకార—ఉపకాంత ఉద్బోధనాలు...తాతకి తల్లి తండ్రులు. అందువల్లనే అతడంటే ఆ పూళ్ళో అందరికీ ఆదరమూ, అభిమానమూ. అతన్ని చిన్నలంతా 'తాత' అని, పెద్దలంతా 'ధర్మన్నా' అని పిలిచేవారు. ధర్మన్న తాత అన్నివిధాలా ధర్మరాజే...పరమాణువు వద్దనుండి బ్రహ్మాండం వరకు తాతని దయగా చూస్తారు. జాలిగా తలుస్తారు. ఆదరంగా మన్నిస్తారు.

తాత ఉదయాన్నే లేచి, ప్రాతఃకాల విధులు తీర్చుకొని, నుదటు వీపుది, కుంకుమలు దిద్ది, దేవుడయగుమీద పాడుతూ కూర్చుంటాడు. ఆ కంతంలో రామాయణ భార తేలిపోనాలు, పల్నాటి వీరగాధలు, బొబ్బిలి సాహసాలు...అన్నీ అనుస్మతంగా, అపశృతులులేని పువశృతులతో దొర్లిపోతాయి పెద్ద జలపాతంలాగా. పాటలు వింటానికి పసిపిల్ల బాలాది వచ్చేవాళ్లు. ఆ గొంతులో గరుడ గంధర్వ కిన్నెర కింపురుషుల కంఠధ్వనులుదయించేవి. ఆ తంబురరావంలో వేణు వీణానిక్వణాలు పలికేవి. ఆ పాటకి కేసులు సైతం తలలుాపేవి. పక్షులు వంత పాడేవి. తాత రంగనాథ రామాయణం అతి శ్రావ్యంగా పదిజేవాడు. అందలి అంతరార్థాలు అందరికీ అవగాహన అయ్యేలాగు ఆలపించేవాడు. ఇంక భారతం పట్టుపడితే—ఉత్తరగోగ్రహణం, ఘోషయాత్ర, సాగిపోయేవి. దాంతో పిల్లలు కడుపులు చేత్తో పట్టుకొని నవ్వేవారు ఉత్తర కుమార ప్రజ్ఞలు, ధుర్యోధనుని విరాలాపాలు విప్పి

చెప్తుంటే. అప్పుడప్పుడు పిల్లలు ఏడన్నా అంటే తాత చెప్పిన వుత్తరుడురా అని తమలో తాము—తాత చెప్పిన వుత్తరుడు కాదురా అని తల్లితండ్రులూ అంటుండేవాళ్లు.

పది పదిన్నరకి గుళ్ళో హారతిస్తూ మోగించే చేగంటు వినబడేది. దాంతో పిల్లలు 'ప్రసాదం' అంటూ ఆలయం ల్లోకి అంగలతో పోయేవాళ్లు. "అమాయకులు" అంటూ తాతకూడా లోనికి పోయేవాడు. మిగిలినవాళ్లు తాత ననుసరించేవాళ్లు. హారతి అందరు అద్దుకొని, వడకోపురం అందుకొని, ఫలహారాలు తింటూ ఎవరి ఇండ్లకు వాళ్లు పోయేవాళ్లు. అప్పుడు ధర్మన్న తాత చంకన జోలి తగిలించుకుని భగవద్గీతా శ్లోకాలు పఠిస్తూ ఒక వీధి తిరిగేవాడు.

పల్లె ప్రజలు సహజ కరుణశ్రీలు. ఔదార్యం, ధాతృత్వం, వారి సాత్తు. తాతకి పంతాలతో ధర్మం ఇచ్చేవాళ్లు. ఒక వీధికి తిరిగి, తిరిగి గుడి చేరుకునేవాడు. తాను తెచ్చిన వాటిలో కొంత పశుపక్ష్యాదుల కిచ్చి, రాత్రికి కొంత గుప్తపరచి, మిగిలించి భుజించేవాడు. కొంచెంసేపు విశ్రాంతి చెందేవాడు. తిరిగి పశువులను తరలించుకొని వచ్చేవాళ్లు, బల్లోకి పోయే బొప్పెలు తాతని లేకేవాళ్లు, ఉత్తర కుమార ప్రజ్ఞలు చెప్పమని.

"ఎందుకరా తాతకి నిద్రాభంగం కలిగిస్తారు" అనే పరిసర పెద్దలతో, "పాపం, పసి హృదయాలు, వాళ్ల కేం తెలుసు. అయినా, వారి హృదయశ్ట్రేతాలు పరిపాకానికి వచ్చేరోజులు, వాటిని బాగా దున్ని జ్ఞాన వీజాలునాటి, భావి భారత జ్ఞాన ట్రేమాన్ని నివారించాలి. వారికి ఈ విధంగా కష్టం కలిగించకుండా విజ్ఞానము, భక్తి, అనురాగము, అనురక్తి నేర్పాలి" అని జవాబిచ్చేవాడు. వాళ్లు ఎన్నిసార్లడిగినా విసుగు విరామం లేకుండా, ఆర్థమయ్యేలాగు బోధించేవాడు. ఇంక సాయింత్రం రాగానే, పొలంనుండి తిరిగివచ్చి, స్నానపానాదులు పూర్తి చేసుకొని పెద్దలంతా అరుగుమీద చేరేవాళ్లు. తాత తంబుర

మీటుతూ భగవద్గీతతో, భాగవత మోపరించేవాడు. ఒకటి రెండు గంటలు కాగానే అందరు లేచి వెళ్లేవారు. ఇంక తాత చూడలో దాచిన చాప, బొంత తెచ్చుకొని ఆ ఆరుగు మీదనే నిద్రచెందేవాడు. ఆలయాభ్యంతర భాగాలకిపోయి ఎరుగడు తాత. “సదాచార-పరాయణుల మనుకునే మాకన్న నీవే వేయిరెట్టధికుడవై యుండికూడ లోనికి రావేమి అని అడిగినవారికి,” “ఈ దోషకలుషిత శరీరం లోనికి దేనికి బాటు,” అని జవాబిచ్చేవాడు. “మే మెరిగినంత వరకు నీవేమి చేసి యెరుగవు, అల్లాంటి సమయంలో దోషకలుషితం అంటావేమిటి” అని ఎవరైనా అంటే, “నాది బిక్షావృత్తి, ఏనాడు సత్కార్యాలు చేసి ఎరు గను” అని నిర్మమకారం బైటవేసేవాడు. అందరి ఆరా ధ్యుడు ఆ పరమశివుడు, బిక్షుకుడే కదా అంటే, తనబోటి పాపిని, ఆయనతో సరిపోల్చకూడదనేవాడు.

ఈ విధంగా గడుపుతున్న తాత ఎక్కడివాడో, ఎవరివాడో, ఆఖరికి ఎప్పటివాడో, అక్కడ పెరిగిన వటు వృక్షాలకే తెలియదు. ఏ జాతో, ఏ మతమో, ఏ కులమో...ఎవ్వరికీ తెలియదు. అయినా అతడంటే అందరికీ అభిమానము, ఆదరము. అతని చరిత్ర వినాలని ఎవరూ ప్రయత్నించరు. ఒకవేళ ప్రయత్నించినా “పక్షిలా పెరిగిన నా జీవితానికి చెప్పేందు కేముంటుంద”ని వైరాగ్యం ప్రకటించేవాడు తాత.

ఇంతకాకుండా, తాత ఎవరికీ కష్టమొచ్చినా, నుఖ మొచ్చినా, పాలు పంచుకుంటాడు. ఆనందానుభూతులు చూపిస్తాడు. పరితాప పరివర్తనలు పొందుతాడు. ఆజన్మ వైరులు కూడ అతని సమక్షంలో మైత్రితో మెలగుతారు. ఎవరికే అపాయం వచ్చినా ఉపాయంగా తప్పిస్తాడు.

ధర్మన్న తాత ఎందుకలా చేస్తున్నాడో, ఇంత స్వార్థ త్యాగిగా వున్నాడో ఎవరికీ అర్థంకాదు. తాతని అర్థం చేసుకోటానికి వారి జ్ఞానం చాలలేదేమో? అయినా అత డంటే అక్కడ అందరికీ అభిమానమూ, ఆదరమూ.

2

ఒకనాటి మధ్యాహ్నం...బిక్షాటనికి వెళ్ళినప్పుడు, ఎప్పుడు వెళ్ళినా, వీధి మొదట్లోనే కేక విని వాకిట్లో

వేచివుండే ఒక ఇల్లాలు తలుపు ఓర వాకిలిగావేసి లోన రోదిస్తోంది. తాత సంగతి తెలుసుకుని ఓదార్చాలని అనుకున్నాడు. కాని భైర్యం చాలలేదు. ఎందుచేతనంటే అది గృహభ్యంతర భాగం. తొందరపడితే ఏం అపచారం చేసినవాడవుతాడో అని భయపడ్డాడు. మాటాడకుండా కాలు ముందుకువేళాడు, గుమ్మందాటి. కాని మనసు వెనుకకు లాగుతూనే వుంది. ఇంతలో ఏప్పు ఇనుమడించింది. తాత ఇంక ఆగలేక వెనుతిరిగాడు. తలుపు తీయటానికి భైర్యం లేదు. చివరకు భారం దైవంమీద వేసి తలుపు తీశాడు. ఆమె తాత జోలికేసి చూస్తూ ఆలానే కూలబడిపోయింది. పిల్లల్ని కన్న బిడ్డల్లాగు, పెద్దల్ని తల్లి తండ్రుల్లాగు చూసే తాత, ఆమెను లేవదీసి, ఓదార్చుతూ దుఃఖ కారణం అడిగాడు. ఆమె తప్పుచేసినదానిలా తల వంచుకుంది. తాత బుజ్జగిస్తూ కారణం అడిగాడు. చివరికామె చెప్పలేక చెప్పలేక “రోజూ వేసే ఆ కాసిని నూకలు ఈనాడు నిండుకున్నాయి. అకలి చంపుకుని ధర్మం వేద్దామంటే అసలు లేనేలేనా నూకలు” అని చెప్పతూ తాత చేతుల్లోకి తలపెట్టి ఏడ్చింది. జాలి గుండెగల తాత ధర్మరాజాదులు పడ్డ కష్టాలు అవీ చెప్పతూ, “అయితే ఈపూట అన్నం తినలేదన్నమాట” అని అడిగాడు.

“లేదు,”

“మరి బిడ్డలో?”

“వారు తినకుండా, పిల్లలకు ఇచ్చి వెళ్ళారు. అందు లోనే ధర్మం చేద్దామంటే, వారి ఆకలే తీరలేదు,” అంది బాపురుమంటూ.

“పిచ్చిదాన దీనికింతగా ఏడ్వవలసిన వనిలేదు. ఏమీ అనుకోకుండా నా జోరెలోనివి తీసికో” అంటూ బియ్యం అక్కడి చేతులో గుమ్మరించాడు తాత.

“మే మిచ్చేది లేకపోగా, నీ దగ్గరవి తీసుకుంటుం, బాగుండదు...వద్దుతాత” అని అంది ఆమె.

“ఎంత అమాయకురాలివమ్మా నీవు. ప్రపంచంలో జీవులు ఒకళ్ళమీద ఒకళ్ళు ఆధారపడి వున్నారు. పరస్పర సహాయం సహజం. నిన్న మీరు మీకున్నదానిలో ఇచ్చారు.

ధర్మన్నతాత

ఇవ్వాలి నాకు కలిగినదానిలో నేనిస్తున్నాను. ప్రపంచం అంతా ఇంతే. ఏదీ శాశ్వతంకాదు తల్లీ. ఇది తెలిసికోలేక ఈ ప్రజ బాధపడుతోంది.” అని అంటూ సాగిపోయాడు తాత.

ఈ చర్యలు దురవగాహ్యాలయ్యాయి, ఇతరులకు. అందుకేనే అతడంటే అందరికీ ఆదరమూ అభిమానమూ.

ఇల్లా వుంటుండగా, ఆ వూళ్లో నిప్పుంటుకొన్నది. అందరూ ఆర్పటానికి ఆరాటంతో, అదుర్దాగా ఆ దిక్కుకు అలముకొన్నారు.

ఇంతలో “అమ్మో...నా పాపడు...నా తండ్రి... చిట్టినాన్న...అందులో...ఆ మంటలో...బాబూ...” అంటూ వినబడింది. అందరూ అక్కడి వరికారు. ఆమె తన పసిబిడ్డడున్న చోటు చూపింది. కాని పొగలు చిమ్ముతూ, ఆకాశాన్నంటే అగ్నిని సమీపించటానికి వెరిచారు.

ఆమె మరల మరల రోదీస్తోంది...కాని ఎవరికీ ధైర్యం చాలలేదు.

కొద్ది క్షణాలలో పాపడు, గూటితోసహా దగ్ధం అయిపోతాడు...ఆ తల్లి రోదన మిన్ను ముట్టుతోంది...

ఆ కేక వింటూ తాత ఎక్కడనుండి వచ్చాడు... అమాంతం పద్మపూహంట్లోకి చొరబడ్డ అభిమన్యుడిలాగ, మంటలోకి వురికాడు. అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు సాహసానికి. తాత ధైర్యానికి అదిరిపోయారు. “తాతా” అని గొల్లమన్నారు. తాత తిరిగి వస్తాడో రాడోనని భయపడ్డారు. ఆశలు అరచేతుల్లో అల్లాడుతున్నాయి.

ఇంతలో తాత పసిపాపను గుండెల కడుముకొని తూలుతూ వచ్చి పడ్డాడు. నోటమాటలేదు. బిడ్డడు నిరపాయంగా వున్నాడు. కాని తాత అంపశయ్యనెక్కాడు... అనేక వుపచర్యలు చేస్తున్నారు. కాని లాభం కూన్యం... తాత అమరజీవుడయ్యాడు.

ఆ గుడివద్ద అతని ప్రతిమ వెలిసింది...దీపాలవేళ స్త్రీలు, ఉదయాన పురుషులు తాతని తలుచుకునేవాళ్లు. పాపలు అడుగు నేటప్పడు—

ధర్మన్నతాత
బంగారుతాత
భారతతాత
ధర్మన్నతాత,
తాత పాడికే
బాధ లుండవు...
తాతమాటలు
నీతి బోధలు...
ధర్మన్నతాత
బంగారుతాత.

ఎవరికన్నా కొంచెం పడినెం పడితే తాతవద్దకి గొని పోయి మొక్కుకుంటారు. బాంతో వారికేబాధా వుండదు. ధర్మన్న వారి ఇల వేల్పు...అప్పటికీ...ఇప్పటికీ...ఎప్పటికీ.

జాబిమల్లి

ఆంధ్ర మహిళలో నీరియల్ గా ప్రచురింపబడిన నవలానిక.

గ్రంథకర్త :

కులవతి అడివి బాపిరాజుగారు

క్రాన్ పైజాలో, 150 పేజీలు

ముద్రణ అయినది.

వెల. రూ 1-8-0

ప్రతులకు,

మైలాపూరు,
మదరాసు-4

మేనేజర్
ఆంధ్ర మహిళా ప్రెస్

సం దేశం

* శ్రీ యన్. టి. ఆచార్య *

(మధుబాల యొక అనాథ, భర్తను కోల్పోయిన నిరాధార

నిస్సహాయ : నిరాశానిశిని నింగిచైపు చూస్తూ)

నా జీవితమంతా నిశీధమేనా!

విధి వ్రాసిన వ్రాతా పరిశోధనా!

మ్రోడాయెనో యెడద!

గోడాయెనో యెడలు!

తోడేలేని యేకాకిగా!

రాబోకే వసంతమా!

చేరరాకే చైత్రమా!

సుధలీనకో మల్లికా!

మూగవోవో కోయిలా!

మీనవోత్సాహమ్ము

హృదయ జ్వాలాకేల

నెగద్రోసి దిగిమ్రొంగునో;

రొదసేయకే

వ్యధల బ్రతుకే

దయగనవే! మధుపా!

నావయవంతా, వృధగావలెనా?

నావలవంతా, నాతలవంతా

కలగావలెనా?

ఈ విధి మనవలెనా?

ఇదే నాగతీ, మాతా, భారతీ;

ఇదే నీ మధుబాల, వ్యధలగాధా!

ఈనాటి సంఘమున, నాబోటి విధవకు

ఏనాటికైన, ఆశాతారక లేదా,

నిరాశా జీవితమేనా? మాతా భారతీ!

(‘భారతీ సందేశం’ మధుబాల శూన్యాకాశంలో నుండి
ఏవో ఒక దివ్య సందేశాన్ని అలకిస్తోంది.)

“ధైర్యమూనవే, నా ముద్దుల మధుబాలా!

ఈ విధి, విధవని, విధి వశమున, నీ తల వ్రాతే!

ఐతే, ఇదే, నీ ప్రభునికే చేకొనవే!

ఇక నీ బ్రతుకే వెలుగులే!

నీ వయసంతా నీ వలవంతా నీ తలవంతా

నీ మనసంతా, నీమనువంతా, నీతనువంతా,

కాంతా!

నీ నవ వరుని యొడిలోన నిలిపి హాయి గడుపవే!

అందాలరాసి సుధలొల్కు మధువు, వలపుల

తూలి సోలించు సృష్టి నీ భర్త!

ఏలుకోవె యిక నీ జీవిత భాగస్థునిగా”

(44వ పేజీ తరువాయి)

దానికి, నాడీ రోగ విశేషం పెరగకుండా అడ్డుపెట్టడానికి
మార్గం తెలుసుకోవడమన్నమాట. వృద్ధాప్యాన్ని తొలగించ
డానికి నెత్తురు కరీరంలోకి ఎక్కించడం ఒక మంచి పద్ధతి.
మంచి వ్యాయామం, ఆటలు చాల అవసరం.

“బతికున్న ప్రాణి ప్రతీదీ ఎప్పుడూ మారతూ వుంటుం
దనీ, “నవయవ్వనంనుండి పండు ముసలి వయసు వరకూ”

దాని పెరుగుదలలో అది కొన్నిదశలు దాటి వెళుతుందని
మనకు తెలిసిన విషయమే. మనిషి జీవితాన్ని పొడిగించ
డానికి, వార్ధక్యాన్నీ, మృత్యువునీ దూరం చెయ్యడానికి
యీ దశలను పరికిలించడం సోవియట్ శాస్త్ర వేత్తలకు
చాల ముఖ్యమైన సమస్య.”

—టాన్ వార్తలు.

(33-వ పేజీ తరువాయి)

“సరళా! నీ ప్రేమకు నా సహస్ర ధన్యవాదాలు. నాకు మాత్రం నీమీద ప్రేమ లేదనా. నేను అంత కర్కశ హృదయుణ్ణుకున్నావా. నేనూ నీకు తెలియజేయలేకే ఇలా ఆవేదన పడుతున్నాను. నీ జన్మదిన పండుగకు రాలే నందుకు తుమించు. మనసులో బాధపడకు...ఆ...చాలా వేళయింది. వెళ్దాం పడ.”

సరళ కాలేజీలో చేరింది. రమేష్ తండ్రిలేక చితికి పోయిన తన సంసారాన్ని ఈడడం కోసరం సరళ తండ్రి దగ్గర గుమాస్తాగా చేరాడు. ఇప్పుడు హైస్కూలు సరళ వేరు, కాలేజీ సరళ వేరు. సెలవులలో ఇంటికి వచ్చిన సరళ రమేష్ తో సరిగా మాట్లాడదు. అతడు పలకరిస్తే చికాకుపడుతుంది. ఒక్కొక్కనాడు అతడు అస్వస్థతవల్ల పనికి రాలేకపోతే దుర్భాషలాడుతుంది. సరళ ప్రవర్తనను చూచి రమేష్ చాలా బాధపడుతూండేవాడు.

“అమ్మగారూ! ఈ కవరుపై ఈ అడ్రసు వైపు చేయ వున్నారండి” అన్నాడు పనివాడు. మాట్లాడకుండా అందుకున్నాడు రమేష్. అందు “ప్రియమైన కుమార్”కు అనుంది. సరళ తనమీద ఎందుకు కోపించుకుంటోందో అప్పుడర్థమైంది రమేష్ కు.

ఒకనాడు మరీ అస్వస్థతవల్ల పనిలోకి రాలేకపోయాడు రమేష్. మరునాడు పోతే “తీసుకునే జీతం సెలవ్యైసరికి మొత్తం ఇవ్వాలి. సెలకు పది రోజులు ఆపెంటు. ఏయ్ రమేష్! ఇలా ఉద్యోగం చేస్తే దీనికి స్వస్తిచెప్ప వలసి వస్తుంది.”

“సరళా! ఒంట్లో అస్వస్థతవల్ల రాలేకపోయాను. తుమించు.”

“మాటిమాటికీ సరళా! సరళా అంటుంటావు. నే నెవరో తెలుసా. ఈ ఇంటి అధికారిణిని. నీ యజమాను రాలను.”

“తుమించండి. పూవుపు మన స్నేహ పురస్కరంగా అలాగన్నాను.”

జీజించిపోతున్న రమేష్ కు సరళ మాటలు, ప్రవర్తన మరీ కృంగదీస్తున్నాయి. ఆఫీసుకు 10 రోజులు సెలవు పెట్టి ఇంటిదగ్గరే మందు పుచ్చుకుంటూ స్వస్థత చిక్కడంవల్ల ఆ రోజు ఆఫీసుకు బయలుదేరాడు రమేష్. పని చూచుకుంటుంటే పూవును కాగితము తెచ్చిచ్చాడు.

“నీ పని మాకు సంకృష్టినిరంగా లేనందున నిన్ను పని నుంచి తొలగిస్తున్నాము.

ఇట్లు,
సరళ.”

పట్టరాని దుఃఖం వచ్చింది రమేష్ కు. ఎకావీని సరళ దగ్గరకు వెళ్లాడు. “తుమించండి! జ్వరముచే రాలేక పోయాను. అంతమాత్రాన ఉద్యోగంనుంచి తీసివేయడం న్యాయంగాదు.”

“మీరు మాకేమీ బోధించేయ నవసరంలేదు. బయటికి నడవండి”

“సరళా! అనాడు నీవు నాకు పాఠ్యంలో చెప్పిన మాటలన్నీ మరచిపోయావా? అయినా అందులో నీ తప్పే ముంది. పొరపాటు నాది.”

“అనవసరంగా వాగకు. బయటికి వెళ్తావా, నెట్టిం చాలా.”

“సరళా! నీవేనా మాట్లాడేది. కోటికొద్దరికైనంత మాత్రాన కన్ను మిన్ను తెలియకుండా మాట్లాడుతున్నావు. ప్రకాంతంగా నున్న నా మనస్సును రగుల్కొల్పి నన్ను నాశనము కావించింది చాలక ఈనాడు బయటికి లాగిస్తా నంటున్నావు. నీవే నా స్థితిలో ఉంటే ఎలా ఫీలయే దానినో ఆలోచించుకో. అయినా అదంతా నా భ్రమ. ఇప్పుడు నిన్నిలా పలికిస్తున్నది ధనపితాచమని నాకు తెలుసు. సాఫీగా నడిచే నా జీవితాన్ని ధర్మోపన్యాసాలు చేసి ముళ్ల పొదలా చేశావు. మన బ్యాంక్ హానికి సహస్ర ధన్య వాదాలు. నేటి నీ ప్రవర్తనకూ అంతే. ఇప్పటికైనా తెలుసుకో. వస్తా.”

అలా వెళ్లిపోయిన రమేష్, ఉన్న తన కొద్ది ఆస్తిని అమ్మి మద్రాసు చేరాడు. అదృష్టవేళత వచ్చి వాని కాళ్ల ముందు పడింది. గొప్ప సినిమా నటుడయ్యాడు. ప్రపంచం లోని ప్రతి మానవుడిచేత, ప్రతి పత్రికచేత రమేష్ గొప్ప నటుడని భావించబడుతున్నాడు, కొనియాడబడుతున్నాడు కూడాను. చిన్న గుమాస్తా ఉద్యోగంలో చీకటి విసిగిపోయిన రమేష్ ప్రఖ్యాత నటులలో ఒకడవటం నాకేగాదు, మీకే గాదు విన్న ప్రతి ఒక్కరికీ శోచనీయమేగా. ఇక సరళ ఆశ్చర్య పడడంలో ఆశ్చర్యమేముంది.

సరళ ఎం.పి. చదువుకు ముద్రాను వచ్చింది. గునుస్తా ఉద్యోగంలో ఏద్యభివంతో చూచిన రమేశ్ ను, ప్రఖ్యాత నటుడుగా సున్నపుడు ప్రేమించడం ప్రారంభించింది. అ గుడ్డి ప్రేమలో తన్ను పెడుకుంటూ వచ్చిన కుమార్ ను కాలదన్ని అతని ప్రేమను నిరాకరించింది. ఎలాగైనా రమేశ్ ను కలుసుకోవాలని లెండు నూడు మార్లు వానింటి వద్దకుకూడా వెళ్లింది. కాని కార్యం ఆమెకు వ్యతిరేక మయింది. శ్రీ ప్రేమ ఎటువంటిదో తెలుసుకొని విరక్తి చెందిన రమేశ్ వివాహానికి విరక్తి చూపుతున్నాడు. మిత్రు లెందరో ఇచ్చిన సలహాలనుకూడా వ్యతిరేకిస్తున్నాడు.

ఆ నాడు ప్రఖ్యాత నటుడైన రమేశ్ కు Welcome. థియేటరులో సాయంత్రం 5 గంటల ఆహ్వానమున్నదని తెలిసికొనిన సరళ సరిగా ఆ వేళకు హాజరయింది. స్టేజీకి ముందరనున్న సరళనుచూచి రమేశ్ చూడనట్లూరుకున్నాడు. స్వాగతానంతరం రమేశ్ మిత్రులకు నెలవుచెప్పి ఇంటికి

బయలుదేరాడు. కాట్లో కూచున్న రమేశ్ ను ఎవరో పిలిచారు. ఇంకెవరు సరళ.

“Good Morning మేనేజరుగారూ! మీ రిక్కడ ఉంటున్నారా? నా ఉద్దేశ్యం ఇక్కడ చదువుకుంటున్నారనుకుంటాను. అ...చాలా పనులున్నై. వస్తాను.”

అని కారు స్టాపుచేశాడు రమేశ్. సరళ ఎంత పిలిచినా సమాధానము లేకుండా వెళ్లిపోయాను.

ఎలాగైతేనేమి మిత్రుల ప్రోద్బలంవల్ల, బంధుకుల ప్రోద్బలంవల్ల చివరకు కంగీకరించాడు రమేశ్.

“ప్రఖ్యాత నటుడైన మిస్టర్ రమేశ్ కు, ప్రఖ్యాత సినిమానటి మిస్. పనజకు డిసెంబరు 15వతేదీ రాత్రి 8 గంటలకు వివాహం జరుగుతుంది.”

అని తనకు వచ్చిన శుభలేకను చూచి నాలుగు వేడి కన్నీటిధారలు వదలింది తన మూర్ఖ ప్రవర్తనను నిందించు కుంటూ.

రమణ, మల్లిక

వాహినీవారి 'మల్లికార్జుని'లో

భానుమతి

మదరాసు సంగీత కళాశాల, గోపాలపురం

నిర్వాహకులు :

శ్రీ ద్వారక పార్థసారథిగారు, శ్రీమతి ద్వారకా పార్థసారథిగారు

చరిత్ర

1943వ సంవత్సరములో ఒక్క విద్యార్థినితో ప్రారంభమైనది. అప్పుడు ఈ పాఠశాలకు పేరేమియు లేదు. 1946లో విద్యార్థినులు పదిమందివరకు చేరియుండిరి. 1946లో ఒక ఆంధ్ర మిత్రుని ప్రోత్సాహముచే తెలుగు పిల్లలకు అందుబాటులోను, సరియైన పద్ధతిలో నేర్పవలెననెడి ఉత్సాహముతోను కేసరి హైస్కూలునందు “మదరాసు సంగీత కళాశాల” అను పేరుతో స్థాపించబడినది. ప్రారంభోత్సవమునకు శ్రీ విస్సా అప్పారావుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. ప్రొఫెసర్ పి. సాంబమూర్తిగారు ఉపన్యసించిరి. మొట్టమొదట ఒక నెలవరకు సుమారు 120 విద్యార్థి విద్యార్థినులు చేరిరి. మాతో మా తెలుగు స్నేహితుడుకూడ సంగీత విద్యాబోధనమును చేయుచుండిరి. మూడు నెలలు కాగానే తెలుగు పిల్లలలో ఉత్సాహము తగ్గి, మాకు రాబడికంటె ఖర్చిక్కువాయెను. కేసరి స్కూలు నందు ఈ కళాశాలను జరుపుచున్నప్పటికినీ, మా నివాస స్థలముగు గోపాలపురమునందు మొదటి పాఠశాల జరుగుచునే యుండెను. అభివృద్ధియూ పొందెను. కేసరి స్కూలు నందు రాబడి తక్కువై, వ్యయ ప్రయాసలు ఎక్కువై నందువల్ల మా మిత్రుని అనుమతిపొంది ఆ కళాశాల పేరును మా స్వంత స్థానమందుండు పాఠశాలకు పెట్టి రెండవ వార్షికోత్సవమును గోపాలపురం గర్లస్ హైస్కూలునందు 25-12-1948న ప్రధాన న్యాయమూర్తి శ్రీ పి. వి. రాజమన్నారు గారి అధ్యక్షత క్రింద జయప్రదముగ జరిపితిమి. ఆ సంవత్సరమునందే వేసవి శలవులలో రాజమహేంద్రవరములో కళాశాల అధ్యవ్యయన “Summer school of Indian Music” ప్రప్రథమమున జరుపబడినది. చాల జయప్రదముగ సాగినది. అప్పటినుండియు ఈ కళాశాల దినదిన ప్రవర్థమానమై 19-1-1952లో ఆరవ వార్షికోత్సవము జరుపుకొన్నది. ఒక్కొక్క వార్షికోత్సవమునకు, త్యాగరాజ ఉత్సవమునకు శ్రీ టైగర్ వరదాచారిగారు, సంగీత కళానిధి శ్రీ ముడికొండన్ వెంకట్రామయ్యగారు, త్యాగ నేవా

సక్త శ్రీమతి తెంగుటూరు నాగరత్నమ్మగారు, అభినవ సరస్వతి శ్రీమతి సి. సరస్వతీబాయిగారు మొదలగు గొప్ప విద్వాంసులను రప్పించి మెప్పులను బడసినది. ఉన్నత పదవులలోనుండిన ప్రధాన న్యాయమూర్తి శ్రీ పి. వి. రాజమన్నారుగారు, జస్టిన్ ఎ. ఎన్. పి. అయ్యరుగారు, శ్రీ ఆర్. ఎం. నుందరంగారు I.C.S. శ్రీమతి అమ్మన్నరాజుగారు, అధ్యక్షతలను వహించిరి. ఈ నెలలో జరిగిన రెవ వార్షికోత్సవమునకు ఆనరబుల్ జస్టిన్ W. S. కృష్ణస్వామి నాయుడుగారు అధ్యక్షత వహించిరి. సంగీత కళానిధి శ్రీ టి. వి. నుబ్బారావుగారు బి.ఏ. బి.ఎల్. ఉపన్యసించిరి.

బోధనా పద్ధతి :

ఈ కళాశాలయందు ఒక్కొక్క విద్యార్థికి వేరువేరుగా సంగీతము నేర్పబడును. వీణ, ఫిడెలు, గాత్రము, గోటు వాయిద్యము, నాట్యము ఇవన్నియు పై కళాశాలయందు నేర్పబడును. ప్రతి కనివారమును విద్యార్థుల సంగీత జ్ఞానము పెంపొందించుటకొరకు సాధారణ విజ్ఞాన తరగతులు నడుపబడుచున్నవి. ప్రతి ఆదివారము విద్యార్థులందరూ కలిసి పాడుటకును, జంత్ర సమ్మేళనము వాయింపుటకును అవకాశము లివ్వబడుచున్నవి. గాత్రము విద్యార్థులు విధిగా నేర్చుకొనవలసి యున్నది. ప్రతి మాసాంతరమున “Monthly Concerts” అనునవి జరుపబడుచున్నవి. అందు కళాశాలలోని ఒక్కొక్క విద్యార్థియు ఆ నెలలో తాను నేర్చుకున్న పాతమును ప్రదర్శింపవలసి యున్నది. మరియు గ్రూపులక్రింద కూడ కొన్ని ప్రదర్శనములు జరుగును. పదునైదు దినముల కొకసారి ఉత్తమ శ్రేణికి చెందిన విద్యార్థినులు రెండున్నరగంటలసేపు కచ్చేరి పద్ధతిలో వారివారి గాన నైపుణ్యము ప్రదర్శింపవలసి యున్నది.

పరీక్షలు :

ప్రతి సంవత్సరము గవర్న మెంటు లోయర్, హయ్యర్ గ్రేడు పరీక్షలకు విద్యార్థినులు హాజరై అందరను మొదటి శ్రేణిలోనే ఉత్తీర్ణులగుచున్నారు.

ఆంధ్ర మహిళ

మదరాసు సంగీత కళాశాల

మదరాసు నగరమునందు గౌరవమైన చాల స్థలములలో, బహిరంగ సభలలోను కళాశాల ఆరెక్స్ప్రెస్ తమ గాననైపుణ్యమును చూపి, పెద్దల యొక్కయు, ప్రజలయొక్కయు మెప్పు బడసినది. 1951 సంవత్సరమున తిరువయ్యూరులో జరిగిన శ్రీ త్యాగరాజు మహోత్సవములలో త్యాగ సేవాసక్త శ్రీమతి బెంగుశూరు నాగరత్నమ్మగారి ప్రోత్సహముచేత శ్రీ త్యాగరాజు సాన్నిధ్యముననే కళాశాల విద్యార్థినులు తమ గాన నైపుణ్యమును జూపి, పామర పండితుల మెప్పు బడసిరి.

గత సంవత్సరాంతముననే కొంత నేలను కళాశాల కొన్నది. స్వంత భవనమును కట్టుకొనుటకు ఆశించుచున్నది. దయామయులు, ఉదారులు, కళాశాల కృషికి విరాళముల నిచ్చి తోడ్పడుదురని ఆశించుచున్నాము.

—ద్వారకా పార్థసారథి

ఆంధ్ర మహిళాసభలో

రివల్విక్ దినము :

ది 26-1-1952 శనివారం సాయంకాలం 4 గం|| నుండి 6 గం|| వరకు, రివల్విక్ దినోత్సవము జరిగినది. మదరాసు సంగీత కళాశాల ప్రిన్సిపాలు శ్రీ పార్థసారథిగారు శ్రీమతి ద్వారక పార్థసారథిగారు, తమ విద్యార్థిని బృందముతో వాద్యగోష్ఠిని జరిపించి సభ్యురాండ్ర నానందపరచిరి. కృతజ్ఞతాభిమాన నూచకంగా, కళాశాలకు, ఆంధ్రమహిళాసభ తరపున ఒక చిన్న వెండి పళ్లెము సమర్పింపబడినది.

* * *

సర్వోదయ దినము :

ది 30-1-1952 బుధవారము సాయంకాలము 4 గం|| నుండి 6 గం|| వరకు, బాపూజీ పవిత్ర స్మృతికిగాను, సభ్యురాండ్రు, విద్యార్థినులు జేరి నూత్రయజ్ఞము, ప్రార్థన జరిపించిరి.

ఈ సందర్భములో, సభ విద్యార్థినులు కాంగ్రెసు సంఘం తరపున రాజాజీ హాలులో జరిగే అఖండ నూత్రయజ్ఞములో పాల్గొందురు.

మణి పబ్లికేషన్సు వారి

తొలికుసుమం

నవీన పంథాల్లో నవయువక నాడుల్లో

నేత్తురు పేరులు పొరించే—

నవ్యోజ్వల ఖండకావ్యము

“అభ్యుదయం”

రచన : రాజశ్రీ & నాగశ్రీ

(పద్య, గేయ సంపుటి)

అకర్షణీయమైన అట్టతో తయారులో పుంది.

కాపీలకై త్వరపడండి

మూల్యం : 0-12-0

వివరములకు :—మణి పబ్లికేషన్సు

వుడ్ యార్డు స్ట్రీట్, విశాఖపట్టణం.

ప్రఖ్యాతిగాంచిన ప్రశస్తమైన

మెహతా వారి

విశేష బౌద్ధములు

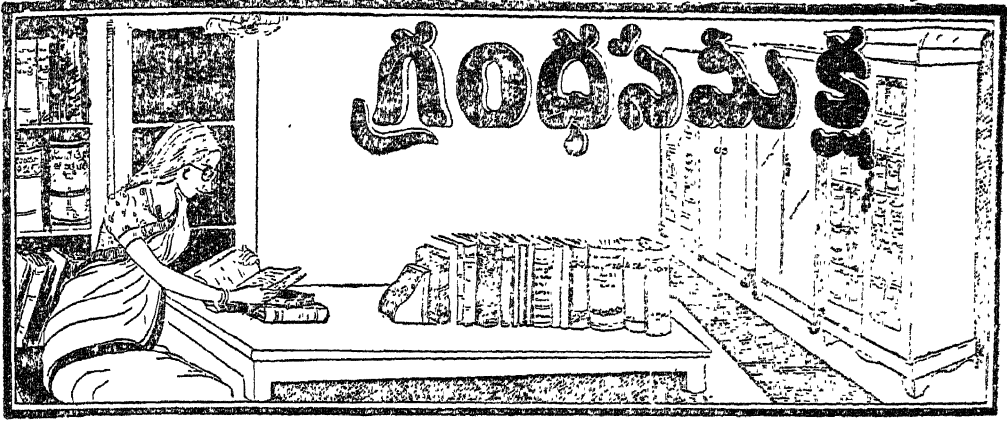
1. మందరి ఎలిగిర్ :—సమస్త ఋతు దోషములను పోగొట్టును, గర్భాశయరోగ ఆనుపమ నివారిణి.
2. ఫాస్ఫరస్ ఆయిల్ :—బాధ నివారణకు సాటిలేని తైలము.
3. మస్తానాపిల్పు :—సాధారణబలహీనత, క్లిష్టనొప్పులు జ్వరములన్నిటికి ఆమోఘముగా పనిచేయును.
4. ద్రాక్షసపము :—(బంగారము, మకరధ్వజము కలిపినది) రక్తమును శుద్ధిపరచునటువంటి, అశీర్ణము రూపుమాపునటువంటి బలవర్ధకౌషధము.

కె మి స్టు ల ం ద రి వ ద్ద దొ ర కు ను .

తయారు చేయువారు :

K. S. MEHTA & CO.

250, China Bazar, Madras.

గీతా జయంతి

ప్రత్యేక సంచిక

అడ్డగళ్ల శ్రీ గీతా ప్రచురణ సమితి పక్షాన ప్రకటితమైనది.

ప్రాప్తి స్థానము అడ్డగళ్ల, కర్నూలు జిల్లా.

ప్రత్యేక సంచిక వెల : రూపాయి.

గీతావాణి సాలు చందా నాల్గు రూపాయలు.

ఈ సంచిక గీతా ప్రచారమునందు సిద్ధ హస్తులైనవారి వ్యాసములతో నొప్పవోంది.

గీతా మహాత్మ్యము పదేండ్ల క్రితము తెలుగు జిల్లాలలో వినబడుతుండేది. గాని యీ నాటి ప్రచార వ్యాప్తి అప్పటిలో లేదు. ఉత్తర భారతములో గోరఖ్ పూరు నందలి గీతా ప్రెస్సువారు కొన్ని భాషలలో గీతా వ్యాఖ్యానముల సర్వజన సులభ సాధ్యమగు వెలలలో ప్రకటించియు, 'కల్యాణి' పత్రికా ముఖానా, ప్రత్యేక సంచికా ప్రచురణ మూలానా గీతావాణిని మ్రోయించారు.

తెలుగునాట దక్షిణ జిల్లాలలో శ్రీ మళయాళ స్వాముల వారును, ఉత్తర జిల్లాలలో శ్రీ నోముల అప్పారావుగారును, ప్రతి యింటా దీనిని జాతి, మత, వల, లింగ భేద రహితంగా పారాయణ చేయించే విషయంలో కృతకృత్యులగుతున్నారు.

బాలగంగాధర తిలకు, మహాత్మా గాంధీ మొదలగు కర్మ వీరులకు దీని బోధ హృద్గతమై, మొలకెత్తి గీతా రహస్యముననూ, అనాసక్తి యోగముననూ ముఠిళ పుష్పిల వికసించినది.

యద్ధతేత్రాన నిల్చి తాత్ర ధర్మమును మరచిన అర్జునునకు కర్తవ్యమును చెల్పు వ్యాజాన, శ్రీకృష్ణుడు సర్వ మానవావళికి

ఫలాపేక్షలేని ధర్మ నిరతి యెంత ఘనమో బోధించాడు. జీవితంలో "ఏం చెయ్యాలి" అనే కింకర్త వ్యతామూఢత ఎప్పుడో ఒకనాడు ప్రతి వ్యక్తిని యెదుర్కొంటూనే యుంటుంది. రణ రంగ మధ్యమందు శోక సంవిగ్న మానసుడై శర చాపాల విడచిన వీరుని యుద్ధేజుని కేయట మడ్డేళింపబడిన యీ గీతా బోధ పాలములో, కాడి బట్టు కొని దున్నుకొనే రయతుకే కానిండు, అంగడి కూర్చున్న వర్తకునకే కానిండు, మరెవ్వరికైనా కానిండు జీవిత పథంలో తన్నెదుర్కొన్న సమస్యలలో సంధిగావ్యలో పడ్డప్పుడు, అట్టివానికి శాంతి చేకూరుస్తుందని గీత మనన చేయువారి స్వాసుభవ వాక్కులు. మహాత్ముడు తన తల్లిని చిన్నప్పుడే పోగొట్టుకుంటిననీ కాని గీతే తన తల్లియై నిల్చిందని తెల్పారు—ఆర్థిక ఇబ్బందులతో అర్థంలేని అశాంతిలో వుండేవారి సంసారంలో యీ గీతా పారాయణ యెట్టి శాంతిని గూర్చిందో క్రీమతి బృందాదేవిగారు వారి స్వామ భవమును యీ గీతా జయంతి సంచికలో వ్రాసారు.

గీతా రెండవ అధ్యాయంలో పేర్కొనబడ్డ స్థిత ప్రజ్ఞ లక్షణాలు సర్వజనానుష్ఠేయాలు.

గీతా శాస్త్ర తత్వార్థము భక్తి జ్ఞాన సమన్వితము వివిధ మత సామరస్య కీలకము నను శ్రీ చిరంజీవనంద స్వాముల వారి పరస్కృతయు సత్యము.

అట్టి గీతా బోధలలోని గూఢ తత్వము విప్రులపరిచి తెలుగువారికి తెలుయునట్టి వ్యాసములతో నొప్ప యీ "గీతావాణి" ప్రతివారు విన దగ్గది. సర్వాంగ సౌష్ఠవ మైన సంచికల ప్రచురించి అస్తికుల మనముల మారగొనుట గీతా ప్రచురణ సమితివారి కర్తవ్యము.

* * *

పుష్ప బాణ విలాసము

కాకరపట్టు అలితకళా సమితివారి ప్రచురణ
వెల 0—4—0

“పుష్ప బాణ విలాస”మును సంస్కృతమునుండి పెక్కుమంది అనువాదముల జేసిరి. కాని మరల దీనిని వీరేల చేయవలెను? కవికుమారుల యానందమే యీ కృతికి కారణమని ప్రచురణకర్తలు తొలిపలుకులో తెల్పిరి. పద్యము సాఫుదేరి మృదుపదముల కూర్పుగల్గి చదువ ముచ్చటగ నున్నది. ప్రచురణ విధానము బాగున్నది. ఇట్టి చక్కని పాత్రముల ములభ వెలలో నందఱ కందజేయుట సంతోషించదగ్గది. —“దీనా”

* * *

శ్రీ టంగుటూరి ప్రకాశం పంతులుగారి జీవితము

రచయిత : శ్రీ వావిళ్ల వేంకటేశ్వర్లుగారు,
వలయుచోటు :

వావిళ్ల రామస్వామి శాస్త్రులు అండ్ సన్స్,
ఎస్.పి. నేడ్, మద్రాస్.
వెల 12 అణాలు.

ఆంధ్ర నాయకులలో అగ్రగణ్యులు, హిందూదేశ ప్రఖ్యాత 'నాయకులలో' నొకరు అయిన శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారి త్యాగశీలత, కార్యదక్షత, స్వార్థరాహిత్యత అందరికీ తెలిసినవే.

ఇట్టివారి జీవిత చరిత్ర ఒక గ్రంథముగా వ్రాసిన శ్రీ వావిళ్ల వేంకటేశ్వర్లుగారింతయో అభివందనీయులు.

శ్రీ ప్రకాశం పంతులుగారు పిన్ననాటినుండియు సాహస వంతులు. ఆత్మ విశ్వాసం, ఆత్మ మర్యాద గలవారు. ఇవే వారిని రాజకీయ రంగంలో నాయకుని చేసినవి. శ్రీ పంతులుగారి పట్టుదల వారి నొక గొప్ప బాధిష్టర్ గా చేసింది. వీరి త్యాగశీలత, మేధాశక్తి దేశ స్వాతంత్ర్యం పోరాటాలలో దక్షిణ భారతమున వారినికొక అగ్రనాయకులుగా చేసింది. వీటినిన్నిటిని ఉదాహరణ పూర్వకంగా శ్రీ వేంకటేశ్వరులుగారి గ్రంథం తెలియజేస్తుంది.

అంతే కాకుండా, కాంగ్రెస్ కుళ్లు రాజకీయాలలో స్వార్థపరులైన కొందరు నాయకులు శ్రీ పంతులుగారిపై పన్నిన కుతంత్రాలు—విశాల హృదయాలైన శ్రీ పంతులు

గారు, కాంగ్రెస్ లో ఐక్యతకొరకు, క్రమ శిక్షకు బద్ధులై, ఏవిధంగా వారిని మన్నించి, వారికిపదవుల విషయంలో సహాయం చేయుట—విపులంగా ఈ పుస్తకంలో వ్రాశారు.

ఈ గ్రంథం పూర్తిగా శ్రీ పంతులుగారి జీవిత చరిత్రనే గాక, అప్పటి రాజకీయాలను కూడా తెలియజేస్తుంది. రచనా శైలి పూర్వ పోకడలు కలిగియున్నను, చదువుటకు సులభముగానే ఉన్నది. అచ్చు పరిశుద్ధం. పాకెట్ బుక్ సైజ్. వెల అందరికీ అందుబాటులో ఉంది.

—గి. లక్ష్మీకాంతమ్మ

సౌభాగ్య వార్షిక సంచిక

వెల 0-8-0

మద్రాసు ప్రభుత్వ స్త్రీ జనాభ్యుదయ శాఖవారు ప్రచురించుతున్న 'సౌభాగ్య' పత్రిక వార్షిక సంచిక (జనవరి 1952) వెలువడింది. 96 పుటల తెలుగు రచనలతోను, 4 పుటల హిందీ రచనలతోను సంచిక నిండుగా ఉంది. శ్రీ జయాదేవి, శ్రీ కంతయ్య బి.పి. వ్రాసిన 'నాయనమ్మ—అమ్మమ్మ' కథ చాలా వినోదకరంగా రసవంతంగా వున్నది. శ్రీమతి నాయని కృష్ణకుమారిగారి 'దేవయాని' మాటలు నేర్పిన దిట్ట. అతి సహేతుకంగా సంభాషించ గలగడసరి. శ్రీమతి మాలతీ చందూర్ గారి 'నేటి పత్రికలు' శ్రీమతి సీలాబాయి శ్రీకారి 'చిత్రపాతి' ప్రయోజనకరంగా, కనపడతాయి. శ్రీ మల్లంపల్లివారి 'రాణి మీనాక్షి' ఆంధ్రుల పూర్వపు ఔన్నత్యం ఒక్కసారి కళ్లకు తోచేట్టు చేస్తుంది. శ్రీ జాషువగారి 'వంచిత' సహానుభూతిని రేకెత్తిస్తున్నది. సమయోచితంగా వున్నది అభినవ తిక్కన గారి 'దీవన.' శ్రీమతి రాధావసంతగారి 'వసంతం' బొమ్మ గీసినట్లు సుస్పష్టంగా వున్నది. శ్రీ టేకుమళ్లవారి 'స్త్రీలు—కుటీర పరిశ్రమలు' శ్రీ రామగోపాల్ గారి 'స్త్రీలు—చిత్రకళ' అనే వ్యాసాలు స్త్రీలు కేవలం చేతకాని దద్ద మ్మలుకారని, వాళ్లలో యెంతో నైపుణ్యం, పరిశ్రమ, కళ యిమిడివున్నవని చాటి చెపుతున్నవి. యువ చిత్రకారిణుల చిత్రాలు, రంగవల్లులు, పాకకళ యెన్నో ఇంపుగా ఇమిడి ఉన్నాయి. కొన్ని రంగు చిత్రాలకూడా వుంటే ఇంకా సంచిక శోభించేది.

—అ. గిరిజ

ఆంధ్ర మహిళా సభ స్మృత్యశాఖ

పిల్లల స్మృత్యం

ఈ శాఖలో శాస్త్రయుక్తమైన రంజాహారు భరతనాట్యము నేర్పబడుచున్నది.

జూనియర్—సీనియర్ చరగతులలో 3 సంవత్సరముల పరిమితిలో

భరతనాట్యము సంపూర్ణముగా నేర్పబడును.

ప్రవేశ రుసుము—రూ. 2-0-0

సభ్యత్వ రుసుముతో కలిపి

జూనియర్ చరగతికి రూ. 6-0-0 సీనియర్ చరగతికి రూ. 8-0-0

స్మత్కోశాధ్యాయుని

శ్రీమతి ఎన్. సామ్రాజ్యలక్ష్మిగారు.

ఆంధ్ర మహిళా సభ

సంగీత శాఖ

ఈ శాఖలో గాత్రము, వీణ వాయిద్యము నేర్పబడుచున్నది.

క్లాసులు సాయంకాలం 4 గంటలనుండి 7 గంటలవరకు

ప్రవేశ రుసుము—రూ. 2-0-0

సభ్యత్వ రుసుముతో కలిపి

వీణ జూనియర్ శాఖకి రూ. 8-0-0 వీణ సీనియర్ శాఖకి రూ. 13-0-0

గాత్రం జూనియర్ శాఖకి రూ. 7-0-0 గాత్రం సీనియర్ శాఖకి రూ. 11-0-0

సంగీతోపాధ్యాయుని

శ్రీమతి జె. సుబ్బలక్ష్మిగారు.